Maija'quë Huajë Ca Nëose'e

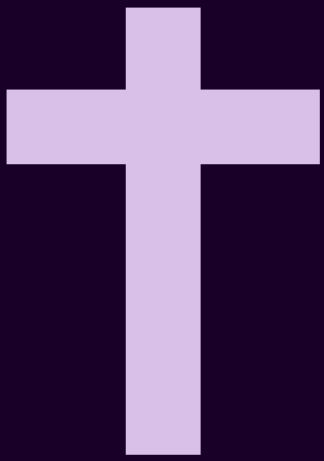

New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

Maija'quë Huajë Ca Nëose'e
New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Secoya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Secoya [sey], Ecuador

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Secoya

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
995e68c5-fe57-54e6-bf8e-0637526d3f7d

Contents

SAN MATEO 1
SAN MARCOS 58
SAN LUCAS 93
SAN JUAN 153
HECHOS 198
ROMANOS 251
1 CORINTIOS 275
2 CORINTIOS 297
GÁLATAS 312
EFESIOS 320
FILIPENSES 328
COLOSENSES 334
1 TESALONICENSES 339
2 TESALONICENSES 344
1 TIMOTEO 347
2 TIMOTEO 354
TITO 359
FILEMÓN 362
HEBREOS 364
SANTIAGO 381
1 SAN PEDRO 387
2 SAN PEDRO 394
1 SAN JUAN 398
2 SAN JUAN 404
3 SAN JUAN 405
SAN JUDAS 406
APOCALIPSIS 408

SAN MATEO

Jesús Ñecuëohua'i
(Lc 3.23-38)

1 Iye a'ë, Abraham cui'ne David tsëcapë acohua'ire cue̱cuese'e ja̱ yë'ta'a
Jesucristo pa'ima'në pa'isicohua'ire.
2 Isaac pëca ja'quë paji'i, Abraham. Jacob pëca ja'quë paji'i, Isaac.
Cui'ne Judá cui'ne i̱ yo'je tsi̱ pëca ja'quë paji'i, Jacob. 3 Fares cui'ne Zara
pëca ja'quë paji'i, Judá. Cui'ne i̱ohua'i pëca ja'co paco'ë, Tamar. Esrom
pëca ja'quë paji'i, Fares. Aram pëca ja'quë paji'i, Fares. 4 Aminadad pëca
ja'quë paji'i, Aram. Naasón pëca ja'quë paji'i, Aminadad. Salmón pëca
ja'quë paji'i, Naasón. 5 Booz pëca ja'quë paji'i, Salmón. Cui'ne i̱ pëca
ja'co paco'ë, Raab. Obed pëca ja'quë paji'i, Booz. Obed pëca ja'co paco'ë,
Rut. Isaí pëca ja'quë paji'i, Obed. 6 Pa̱i ëjaë David pëca ja'quë paji'i, Isaí.
Salomón pëca ja'quë paji'i, David. Cui'ne Urías nëjo pa'isicopi Salomón
ja'co paco'ë.
7 Roboam pëca ja'quë paji'i, Salomón. Abías pëca ja'quë paji'i, Roboam.
Asa pëca ja'quë paji'i, Abías. 8 Josafat pëca ja'quë paji'i, Asa. Joram pëca
ja'quë paji'i, Josafat. Uzías pëca ja'quë paji'i, Joram. 9 Jotam pëca ja'quë
paji'i, Uzías. Acaz pëca ja'quë paji'i, Jotam. Esequías pëca ja'quë paji'i,
Acaz. 10 Manases pëca ja'quë paji'i, Esequías. Amón pëca ja'quë paji'i,
Manases. Josías pëca ja'quë paji'i, Amón. 11 Jeconías cui'ne i̱ yo'je tsi̱ co̱ni
pëca ja'quë paji'i, Josías. Ja̱ohua'i cato co̱asicohua'i paë'ë, Israelita pa̱ire
tse̱ani Babilonia yejana sa maca.
12 Israelita pa̱i sa cua̱ñosi jeteyo'je Salatiel pëca ja'quë paji'i, Jeconías.
Zorobabel pëca ja'quë paji'i, Salatiel. 13 Abiud pëca ja'quë paji'i, Zorobabel.
Cui'ne Eliquin pëca ja'quë paji'i, Abiud. Azor pëca ja'quë paji'i,
Eliquin. 14 Sadoc pëca ja'quë paji'i, Azor. Aquim pëca ja'quë paji'i, Sadoc.
Eliud pëca ja'quë paji'i, Aquim. 15 Eleazar pëca ja'quë paji'i, Eliud. Matán
pëca ja'quë paji'i, Eleazar. Jacobo pëca ja'quë paji'i, Matán. 16 José pëca
ja'quë paji'i, Jacobo. José cato Jesucristo pëca ja'co María ë̱jë paji'i.
17 Ja̱je pa'ina, Abrahampi cui'ne David pa'i macaja̱'a cue̱cueto catorce
pa'ye de ai de'huase'e pa'iji. Davidpi cui'ne Israelita mañare Babiloniana
tse̱seni sasi macaja̱'a cue̱cueto cui'ne catorce pa'iji. Cui'ne yequë catorce
pa'i maca Cristo ai de'opi.

Jesucristore Co̱ase'e
(Lc 2.1-7)

18 Jesucristore co̱ase'e ñeje pa'iji: María i̱ pëca ja'co, José ja̱'re hue-
ja̱ja̱'coa, ca nëosico paco'ë. Ja̱je ca nëosicopi ja̱ yë'ta'a tsioni pa'ima'në tsi̱
ë̱tapë de'o Maija'quë joyo tutupi. 19 José i̱o ë̱jë nuñerepa pa'i paji'i. Ja̱je
pa'ita'a nëjo Maríare si'aohua'i pa̱i asajëna, je̱oñe coepi. Coa ai jerepa
pa̱ije ti asama'pëna i̱se'e je̱osi'i cuasapi. 20 Ja̱je cuasaquë pa'ina, Ëjaë
hui̱ñaëpi i̱te huëo hue̱'ñaja'a ñaini capi: "José David tsëcapë aquë, Maríare
ca'rama'ë pa'ijë̱'ë, nëjore de'huani paye. I̱o paja̱'quë cato Maija'quë
joyo tse̱quë api. 21 Tsihuaë'ni paja̱'coa. Pacona, i̱ mami Jesure sëoje̱'ë,
huasoquëre. Ja̱je hue'equë pa'ija̱'quë api, i̱ pa̱ire co'aye yo'ocohua'ire
huasoja̱'quë sëte."

22 Si'aye jạje tị'api, tsoe huẹ'ña Maija'quëre quëacaiquë ca nëoquë
pa'ise'epi, ñeje:
23 Nomio tsịo, ẹmë ti yo'oma'copi tsị quë'io de'oni tsihua'ëre pasio.
Jạëpi ị mami hue'equë pasipi, Emanuel.
Jạje cani cayë, Maija'quë mai jạ're pa'iji.
24 Jạ maca José sëtani mai Ëjaë cuạñese'eje Maríare nëjore pao cuasaquë
ti pëani nëjore papi. 25 Jạje pa'iquëta'are huejasicohua'i pa'iyepi pa'iye
pạhuë, mamaquëre të'ya dani ị mami Jesús hue'yo macajạ'a.

2

Jesure Do'i Daise'e

1 Judea yejana Jesús cọasiquë paji'i, a'ri daripë Belén huë'e daripëna. Jạ
mu'seña Herodes paji'i, Pại Ëjaë, jạ yeja cuạñequë. Jạ mu'seña Jerusalénpi
daë'ë, ẹsë mëi tẹ'tepi, yequë ẹmëohua'i Magos hue'ecohua'ipi. Jạohua'i
cato pairiohua'i paë'ë, ẹsë mëi tẹ'te quë'ro acohua'i. Ma'ñoco yo'oye
ye'yecohua'ipi cui'ne de'hue tạ'ñe cacohua'i paë'ë, ịti yo'oyere ñajë.
2 Jạohua'ipi dani sẹi'ë: "¿Jerore pa'iquë'ni, judío pại Ëjaë yure cọasiquë?
Jeto ẹsë mëi tẹ'tepi ñahuë, ị ma'ñocore. Jạje ñani daë'ë, ịte do're ja'rujë
sẹñu'u cajë ịñona."
3 Cajëna, pại ëjaë Herodes asani ai cuasapi, ¿me yo'ose'ere caye'ni?
caquë, cui'ne si'a Jerusalén pa'icohua'i ai cuasahuë, ịtire asani. 4 Jạ maca
pại ëjaë si'aohua'ire soipi, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne
cuạñese'e pạire ye'yacohua'ire. Soini sẹni asapi, jạohua'ire, ¿jerona
Cristore cọa jạ'ñe ca nëose'e pa'iquë'ni? caquë. 5 Caquëna, jạohua'ipi
cahuë, ịte: Belén Judea yejana cọaja'quë api, caquë. Maija'quë jëjo
daoquë tsoe aquë toyapi, ñeje:
6 Belén maca, Judá yeja pa'ico.
Më'ëre cuạñecohua'i jerepa a'rico maca pa'ima'o pa'iyë, më'ë.
Jạje pa'ina, më'ëpi etajạ'quë api, Ëjaërepa, Israel pạire ñacaijạ'quë.
7 Cajëna, asani jạ maca Herodes Magos hua'ire yahuerepa soini
ịohua'ise'ere sẹji'i, ¿je yëhua ma'ñoco ñaina, ñare'ni? caquë. 8 Sẹni asani
jạ maca Belénna jạohua'ire jëjo saoquë capi: "Saijẹ'ë. Jạrona sani asajẹ'ë,
de'oyerepa tsihua'ë pa'iyere pa'ire pama'quë. Jạje ịni tị'asicohua'i pani
yë'ëre dani quëajẹ'ë. Yë'ëjẹ sani do're ja'ruquë sẹjasi'i, ịte."
9 Jạje pại ëjaë caëna, Magos maña saë'ë. Saijëna, ma'ñoco ịohua'i ẹsë mëi
tẹ'te ñasiquëpi du'ru sai sapi. Jạje saiquëpi tsihua'ë pa'i huẹ'ñana nëajani
huesëpi, sa tëjini. 10 Jạ maca Magos maña ma'ñocopi jạje yo'ouna, ñani ai
sihuahuë. 11 Sihuajë huë'ena sa cacajë ñahuë, tsịtu'ure pëca ja'co María
jạ're ụina. Ñani do're ja'runi tsihua'ëre de'oquë macani cajë sihuahuë.
Jạ jeteyo'je ịohua'i mahuëa mañare hui'yoni oro, huëo sẹñe cui'ne mirra
ịte ịsihuë, jai do'ire. 12 Jạ jeteyo'je Maija'quëpi huëo huẹ'ñaja'a quëapi,
Herodes quë'ro co'ima'pë pa'ijẹ'ë, caquë. Jạje quëaëna, yequë ma'aja'a
co'ihuë, ịohua'i yejana.

Egíptona Catise'e

13 Jạohua'i Magos saisi jeteyo'je Ëjaë huịñaëpi huëo huẹ'ñaja'a ñani
Josére capi: "Huëni tsihua'ëre cui'ne pëca ja'core sai sajẹ'ë, Egípto yejana.
Jạrona sani pëajẹ'ë, yë'ëpi yeque yo'oye pa'ito caëna, yo'ojạ'quë. Yure
cato Herodespi tsihua'ëre huani jẹosi'i caquë co'ejạ'quë api. Jạ do'ire
saijẹ'ë."

14 Jạje caëna, José huëni tsihua'ëre cui'ne i̱ pëca ja'core sëtoni ñami
sai sapi, Egíptona. 15 Jạrote paë'ë, Herodes jụ'i macajạ'a. Tsoe aquë
Maija'quëre quëacaiquëpi Ëjaëpi caquëna, toyapi: "Egíptopi yë'ë ma-
maquëre soihuë" jạ toyase'epi ti̱'aëna, jạje yo'ohuë.

Tsi̱re Huaise'e

16 Jạ maca Herodes, Magos hua'i yë'ëre co'aquë api cajë yo'ore caquë
ai pëi tsi̱re caya o̱metëca pacohua'ire cui'ne ai tsi̱tụ'ñare huani jẹajë'ë,
cuạñepi. Belén pa'icohua'ire, cui'ne i̱ti yërëhue pa'icohua'ireje̱ caquë,
caya o̱metëca ma'ñoco pa'i huëose'e pa'iji, Israel pại tạ'ñe pa'iohua'i
case'ere cuasaquë jạje yo'opi. 17 Jạje yo'oquëna, ti̱'api, Maija'quëre
quëacaiquë Jeremias ñeje toyaquë pa'ise'e.
18 Rama quë'ropi, cuiye cui'ne jaiye oi yë'o jutaquëna asahuë.
Jạo cato Raquelpi mamajëni oco'ë.
Yëhuotoje̱ asaye coeo,
Mamajëpi tsoe jụjusicohua'i pa'ijëna.
19 Herodes jụ'isi jeteyo'je, Ëjaë hui̱ñaëpi Josére huëo hue̱'ñaja'a ñaini
capi, Egíptore pa'ina:
20 "Huëni tsihua'ëre më'ëpi cọani, cui'ne pëca ja'core huëoni co'ijë̱'ë,
Israel yejana. Tsoe tsihua'ëre huajo yëjë pa'isicohua'i jụju sahuë."
21 Jạ maca José huëni tsihuaëre cui'ne pëca ja'core sai sapi, Israel
yejana. 22 Jạje saiquëta'a José asapi, Herodes mamaquë Arquelaopi pëca
ja'quë yo'ora'ase'ere yo'oji cajëna. Jạje asani jạro saiye ca'raquëna, huëo
hue̱'ñaja'a Maija'quëpi quëaëna, Galilea yeja quë'rona saji'i. 23 Jạrona
ti̱'ani Nazaret huë'e daripëna pëapi. Jạje yo'oquëna, Maija'quëre
quëacaicohua'i ca nëojë pa'ise'e ti̱'api, "Jesús Nazareno pa'ijạ'quë api"
case'e.

3

Juan Oco Doquë Cue̱ne Yeja Pa'iye
(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 Jạ mu'seña Juan oco doquëpi Judea cue̱ne yejana so̱quë peo hue̱'ñana
Maija'quë cocare quëaquë daji'i. 2 Ñeje caquë: "Ma'tëmo cuạñeñe ja'yere
pa'iji. Jạ do'ire jạ'rë cuasase'e je̱oni po̱nëjë̱'ë."
3 Iquë Juan yo'o jạ'ñere Maija'quëre quëacaiquë Isaías toya'ạji'i, ñeje:
Cue̱ne yejapi pại ñeje cuiye asa cuạñoji.
Ne de'huajë̱'ë, Ëjaërepa ma'are.
Nui ma'arepa hui'yocaijë̱'ë.
4 Juan ju'i cạ camello nañapi nesico paji'i. Cui'ne i̱ tëicạje cạ'ni me paji'i.
Jạje pa'ipi pụ'suni ạji'i. Cui'ne mejaë payare o̱cuequë paji'i. 5 Jerusalén
daripë pa'icohua'i, cui'ne si'aohua'i Judea yeja pa'icohua'ije̱, cui'ne
Jordán tsiaya ja'ye maca pa'icohua'ije̱ i̱ quëaye daijë asahuë. 6 Jạohua'ipi
i̱ohua'i co'aye yo'ose'ere oijë quëacohua'ini Juanpi Jordán tsiayana dopi.
7 Jạje yo'oquëna, jai pại fariseohua'i cui'ne saduceohua'i cọni oco do
cuạñoñu'u cajë daijëna, Juanpi ñani capi, jạohua'ire: "¡Ạña tsëcapë aco-
hua'i! ¿Nepi mësarute quëare'ni, Maija'quë nejoñe, ti̱'añere jëajë̱'ë, cajë?
8 Jạje pa'ito nuñerepa po̱nësicohua'i yo'oyere yo'oje̱'ë, ti̱ña ñañerepa jạ'në
pa'ise'e je̱oni. 9 Cui'ne mësarujạ'a sạ'ñe yëquë Abraham tsëcapë acohua'i
a'ë cama'pë pa'ije̱'ë. Care payë, Maija'quëpi iye quëna pë̱aque i̱pi yëni
Abraham tsëcapëre neñe pa'iji. 10 Jạje pa'ina, tsụ'upo tsoe niusicoa, so̱quë

ñëa cue̱ja'core. Si'a so̱quë ñëa de'o ca̱ quë̱i ma'ñe cue̱ni ta̱oni ëo ja̱'ñe
a'ë. 11 Yë'ë nuñerepa ocopi doyë, mësarute, ja̱'në cuasase'e je̱oñere i̱ño
ja̱'ñere. Ja̱je pa'iquëta'are jeteyo'je daiquë api. Ja̱ëpi yureta'a Maija'quë
joyopi cui'ne toapi doja̱'quë api, jerepa pa'ipi. Yë'ë cato i̱te de'oye necaiye
ti̱'ama'quë a'ë. 12 Tsoe i̱ jë̱tëpi pala ca̱jiji, trigo ne de'huaquë jorose'e
ti̱rona huahueja̱'core. I̱ti ca̱re pase'e huë'ena de'huaquë, i̱ti jorose'e se
yayama'a toana ëoja̱'quë api."

Jesure Doye
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

13 Juanpi doja̱quë caquë Jesús Galileapi Jordán tsiayana daji'i. 14 Ja̱je
daquëna, Juan du'ru macarepa coepi, doye. Ja̱je coequë capi, Jesure:
"Yë'ëpi më'ëni do cua̱ño'ñe pa'i a'ë. ¿Me yo'oquë yë'ë quë'rona
daquë'ni?"
15 Caquëna, Jesús i̱te capi:
"Yurese'e ja̱je pa'ija̱quë. Coa Maija'quë yëyeje̱ pa'ye yo'oye pa'iji."
Caëna, ja̱ maca Juanpi sehuoni dopi. 16 Jesús do cua̱ñosiquëpi tsiayapi
tu̱masi maca, ma'tëmopi hui'yo sai maca Jesús ñapi, Maija'quë joyopi
su'teje̱ pa'ipi i̱ si̱opë quë'rona nëca meina. 17 Ja̱ maca ma'tëmopi yë'ose'e
ñeje pi̱siquëna, asahuë: "Iquë api, yë'ë mamaquë. Ja̱ëni sihuaquë pa'iyë."

4

Jesure Neñañe
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

1 Ja̱ jeteyo'je Maija'quë joyopi sai sapi, cue̱ne yejana, huati neñajaquë
caquë.
2 Ja̱rote paji'i, cuarenta mu'seña cui'ne cuarenta ñamiña ti a̱o
a̱ima'quëpi. Ja̱je pa'ina, a̱o ëaye nëji'i, i̱te. 3 Ja̱ maca huatipi Jesure
tsio dani neñasi'i caquë capi:
"Maija'quë mamaquërepa pani iye quë̱na pë̱are pan de'huajë̱'ë."
4 Ja̱je caquëna, Jesupi i̱te sehuopi:
"Toyase'e caji: Coa pan a̱iñe mañapi pa'iye peoji, pa̱i. Coa ai jerepa
Maija'quë cayere yo'oyepi pa'iye pa'iji."
5 Ja̱ maca huatipi Jerusalénna sapi, Maija'quëre se̱ huë'e ë̱më̱je'ena.
6 Cui'ne ja̱rona capi, i̱te: "Maija'quë mamaquërepa pani i̱ñopi to̱mejë'ë,
yejana. Toyase'e caji, ñeje:
Maija'quëpi i̱ hui̱ñaohuaire cua̱ñeina, jë̱ñapi tse̱'e pajëna,
quë̱na pëna i̱ quë̱o ja'hua a'si to̱meñe peoye to̱meja'quë api."
7 Caquëna, Jesupi i̱te sehuopi:
"Yequë hue̱'ñapi toyase'eje̱ caji:
'Më'ë Ëjaë Diusure neñasi'i caquë yo'oma'ë pa'ijë̱'ë.' "
8 Ti̱jupë huatipi sa co̱pi, jai cu̱tihuëna. Ja̱rona sani si'a yejaña pa'iyere
cui'ne si'aye i̱o de'oyere i̱ñopi. 9 I̱ñoquë capi, i̱te: "Yë'ëpi më'ëre si'aye iyere
i̱sisi'i, më'ëpi yë'ëni do're ja'runi de'oquëre pani caquë pa'ito."
10 Caquëna, ja̱ maca Jesupi i̱te capi: "Saijë̱'ë, Satanás. Toyase'e caji:
Më'ë Ëjaë, Diusuni de'oquëre pa'ni caquë sihuajë̱'ë.
Cui'ne ja̱ëse'ere te'ire necaijë̱'ë."
11 Ja̱ maca Jesure jo̱sa yo'osiquë huati saquëna, hui̱ñaohua'i dani
de'oyerepa necaë'ë.

Jesús Galilea Yejana Yo'o Huëoye
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

12 Juan co cuañosiquë pa'iji. Asani Galilea yejana saji'i, Jesús. 13 Jaje
saisiquëta'a pëama'ë paji'i, Nazaret daripë. Pëama'ë Capernaum daripëna
sani paji'i, jaira të'tëpa pa'icona, Zabulón cui'ne Neftalí yeja quë'rona.
14 Jaje yo'opi, Isaías Maija'quëre quëacaiquë toyaquë pa'ise'epi ti'ajaquë
caquë i toyase'e caji:
15 "Zabulón cui'ne Neftalí yeja pa'icohua'ipi,
Jai tsiaya të'tëpa ma'a pa'icohua'ipi,
Jordán tsiaya je te'te pa'icohua'ipi,
Galilea judío pai peo hue'ña pa'icohua'ipi.
16 Nea hue'ñare pa'isicohua'ipi
Jaiye miañere ñahuë.
Cui'ne ju'iñepi tëhuosicohua'i pa'isicohua'ini,
Miañere papi ñata saopi."

17 Ja maca Jesús quëa huëopi, ñeje caquë: "Ja'në cuasase'e jeoni
ponëjë'ë, ma'tëmo cuañeñe ja'yere pa'iji."

Cuatro Hua'i Yo'ecohua'ire Jesús Soiye
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

18 Jesús Galilea jaira të'tëpaja'a saiquëpi ja maca ñapi, cayahua'ire,
yo'jeipi cui'ne maja'yëpi pa'ijëna. Simón jare ipi yequë mami Pedro
hue'equëpi, cui'ne i yo'jei Andrés paë'ë. Hua'i yo'ecohua'i sëte tsiayana
yo'eñu'u cajë yo'e nëare jea dësohuë. 19 Ja maca Jesús capi, jaohua'ire:
"Tuijë'ë, yë'ëni. Yë'ëpi paire yo'ecohua'ire nesi'i, mësarute."
20 Jaje ca maca iti macapi iohua'i yo'e nëa se jeoni i ja're coni saë'ë.
21 A'ri maña seña maca Jesús saiquëpi ñapi, cui'ne cayaohua'ire yo'jeipi,
maja'yëpi pa'ijëna. Jaohua'i cato Zebedeo mamajë paë'ë, Jacobo cui'ne
Juan. Jaohua'ipi pëca ja'quë ja're coni iohua'i yo'e nëare que'quejë jai
yohuëre paë'ë. Pa'ijëna, jaohua'ire Jesupi soipi. 22 Soina, iti macapi
yohuëre jeoni cui'ne pëca ja'quëre saiyë cani i ja're coni saë'ë.

Jesús Jai Paire Ye'yaye
(Lc 6.17-19)

23 Jesús si'a hue'ña Galilea quë'ro ye'yarojaji'i, pai tsi'si hue'ñana.
De'o cocare quëaquë, cui'ne Maija'quë cuañeñe ayere quëaquë cui'ne
si'a ju'i dahuë jujuquë cuji'i. 24 Jaje yo'oquëna, Jesús yo'oye Siria yeja
pa'icohua'i asahuë. Asani si'aohua'i ai yo'ocohua'ire dahuë, i quë'rona.
A'si ju'icohua'ire, co'a joyo hue'ecohua'ire, hue'hue dahuë ju'icohua'ire,
cui'ne quë'quë dahuë ju'icohua'ire dahuë. Dajëna, Jesupi jujupi. 25 Jaje
yo'oquëna, jai pai Galilea acohua'ipi Decápolis pa'icohua'ipi, Jerusalén
pa'icohua'ipi, cui'ne Judea yeja pa'icohua'ipi cui'ne Jordán tsiaya je te'te
pa'icohua'ipi coni ite pe'tehuë.

5

Cutihuë Pa'i Quëase'e

1 Si'a paire Jesús ñani ai cutihuë mëni jarona ja'rupi. Ja'runa, ite
ye'yecohua'ipi i quë'rona tsi'sihuë. 2 Ja maca Jesupi ye'ya huëopi, ñeje
caquë:
3 "Joyo pa'iye caraji cajë asacohua'ipi sihuacohua'i pa'iyë, Ma'tëmo
iohua'i tseco pa'iye sëte.

4 Oicohua'ipi sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quëpi i̱ohua'i oiyere ne
de'huacaija̱'quëni.
5 Teaye pa'i a'ë cuasa joyo hue'ecohua'i maña sihuacohua'i pa'iyë,
Maija'quë ca nëosi yejare pa'ija̱'cohua'ipi.
6 Sihuacohua'i pa'iyë, nuñere pare yo'oñu'u cajë a̱o ëa ju̱'iñeje pa'ye
cui'ne oco ëa ju̱'iñeje pa'ye nuñerepa yo'oyere yëcohua'i cato. Ja̱je pa'ina,
Maija'quëpi co̱caina, de'hue yo'o ti̱'aja'cohua'i a'ë, i̱ohua'i yëye.
7 Ai yo'ocohua'ire oijë co̱caicohua'ipi sihuacohua'i pa'iyë, i̱ohua'ireje̱
Diusupi oi ñaquë co̱caija̱'quëni.
8 De'o joyo hue'ecohua'i cato sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quëre
ñaja'cohua'ipi.
9 De'oye jo'cua pa'iyere cajë ai yo'ocohua'i cato sihuacohua'i pa'iyë,
Maija'quë mamajërepa pa'ija̱'cohua'ipi.
10 Maija'quë yëyere yo'ojëna, yecohua'ipi sa̱ñope jo̱sa yo'ojëna, ai
yo'ocohua'i cato sihuacohua'i pa'iyë, ma'tëmo i̱ohua'i tse̱co pa'iye sëte.
11 Mësarute pa̱ipi co'acohua'i a'ë cajë, co'aye yo'ojë, cosojë sa̱ñope caco-
hua'i pa'ito sihuacohua'i pa'iyë, yë'ë do'ire ca cua̱ñojë. 12 Ai yo'osicohua'i
cato jaiye ma'tëmona de'huacaisi co'amaña payë. Ja̱je pa'ito ai sihuajë
de'oye pa'ije̱'ë, co'a ju̱'iñe peoyerepa, yure mësarute yo'oyeje̱ pa'ye
Maija'quëre tsoe quëacaicohua'ireje̱ sa̱ñope yo'ojë pa'a̱huë'ë.

A̱sije̱ Pa'iye Cui'ne Iye Yeja Pa̱ire Miacaiye
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 Mësaru a'ë, a̱sije̱ pa'iohua'i, iye yeja pa'ini. Ja̱je pa'iohua'ita'a sa̱i
ja̱'ñere carija̱isicohua'i pani co̱caiye peoji. Ja̱je pa'ina, ti co̱caiye peocore
yejana je̱ocoye pa'iji, pa̱ipi tsa'cujëna, u̱ija'core.
14 Mësaru toaje̱ pa'iohua'i pa'iyë, yecohua'ire miacaiye iye yeja pa'ini.
Pa̱i daripëpi ai cu̱tihuëre pa'ini peoji, catiye. 15 Mahuë sa̱'nahuëna
nëcoja̱'coni toaje̱ tse̱oma'cohua'i a'ë. Coa ai jerepa huë'e pa'icohua'ire
miacaija̱'coni ti̱ñarepa nëcocohua'i a'ë. 16 Ja̱je mësaruje̱ ti̱ñarepa pa̱ire mia-
caicohua'i pa'ije̱'ë. Ja̱je pa'ijëna, pa̱ije mësaru de'oye pa'iyere ñajë mësaru
ja'quë ma'tëmo pa'iquëre ja̱ohua'ije̱ sihuajë de'oquë api, caja̱'cohua'ire.

Jesús Cui'ne Cua̱ñese'e

17 Yë'ëpi Moisés cua̱ñese'ere cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i
ye'yase'ere nejosi'i caquë daisiquë api cuasama'pë pa'ije̱'ë. Yë'ë cato
ja̱ohua'i case'eje̱ pa'ye yo'o ti̱'asi'i, caquë daisiquë a'ë. 18 Ja̱je pa'ina,
nuñerepa cayë, mësarute. Ja̱ yë'ta'a ma'tëmo cui'ne yeja pa'ito cua̱ñese'ere
te'e toya e'quehuëje̱ nejoñe peoji, cui'ne te'e coca yë'opoje̱. Ja̱je pa'ina,
si'aye ca nëose'e ti̱'a macaja̱'a pa'i ja̱'ñe a'ë. 19 Ja̱je pa'ina, iye cua̱ñese'e
ayere de'oye sehuoma'quëpi ai a'riquë macapi, pa̱ini i̱ yo'oyeje̱ pa'ye
se ye'yasiquë pani, ai a'riquë maca ma'tëmo cua̱ñe hue̱'ñana pa'ija̱'quë
api. Ja̱je pa'iquëta'are de'oye sehuocaiquëpi yecohua'ire i̱ yo'oyeje̱
pa'ye se ye'yasiquë cato Maija'quë cua̱ñe te̱'tena jaiquë pa'ija̱'quë api.
20 Ja̱je pa'ina, mësarute cayë. Mësarupi cua̱ñese'e ye'yacohua'ire cui'ne
fariseohua'ire tëto sani nuñerepa Maija'quë yëyere yo'oma'cohua'i pani
ma'tëmo cacaye peoji.

Jesupi Ye'yaye, Pe̱iñe Ayere
(Lc 12.57-59)

21 Mësarupi asahuë, mësaru aiohua'ire case'e: 'Huani je̱oma'ë pa'ije̱'ë.
Ja̱je pa'iquëta'are huani je̱osiquë pani pa'ito i̱ yo'osi do'ire sa̱iñe pa'iji

cajë ña de'huaye pa'iji.' 22 Jạje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, coa yo'jeire
pẹ̈isiquëjẹ i̱ pẹ̈isi do'ire sạiñe pa'ina. Ña de'hua cuạñoñe pa'iji cui'ne
yo'jeire tea jụ'iquëreje̱ i̱ tea jụ'i do'ire sạiñe pa'ina, ca tëji ëjaohua'ipi ña
de'huaye pa'iji. Cui'ne yo'jeire huesë ai caquë cato toa yejana saiyere
pa'iji.
23 Jạje pa'iye sëte, Maija'quëre i̱sisi'i caquë saquëpi më'ë yo'jeipi më'ëre
sạñope caye payere cuasani. 24 I̱ti macana më'ë i̱sisi'i caquë saye ọani
co'ini më'ë yo'jei jạre cajei de'ojẹ̈'ë. Jạ maca yureta'a sani më'ë i̱sisi'i
caquë dase'e Maija'quëna i̱sijẹ̈'ë.
25 Jạje pa'ina, më'ëni co'aye yo'opi caquë yequëpi, pại yo'oye ña de'hua
huẹ̈'ñana saquë pa'ito i̱ti më'ëre co'aye yo'opi caquë saquëni jạ sai ma'ana
ca de'huajẹ̈'ë, pại yo'oye ñaquëna, quëaye pạja'quëre. Pạñe cato pại
yo'oye ñaquëna, quëaëna, asani jạëpi yureta'are më'ëre pạire cocohua'ina
se cuạñeina, co huẹ̈'ñana cojạ'cohua'i a'ë. 26 Nuñerepa cayë, cosi maca
yureta'a, jạropi etaye peosipi, më'ë curiquë tẹ̈'ña maña si'aye sạima'ë
pani.

Yequë Nomiore Yo'oye Ayere Jesús Case'e

27 Mësarupi asacohua'i a'ë, tsoe case'e: 'Yequë nëjore yo'oma'pë pa'ijẹ̈'ë.'
28 Jạje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. Nomioni yëjë ëaye ñasicohua'i pani, tsoe
yeconi nomiore yo'ose'e pa'iji, joyopi i̱ote se cuasase'epi.
29 Jạje pa'ina, më'ë ëja tẹ̈'te ñacoapi tayoyena ne tạoco pa'ito dutani
so'ona jẹocojẹ̈'ë. Ai jerepa de'oji, më'ë cạpë acose'ere nejoñepi si'a më'ë
cạpë toa yejana nejo cuạñoñe pạja'core. 30 Cui'ne yeque pạnita'a, më'ë
ëja tẹ̈'te jẹ̈tëpi tayo yo'oyena sa yëto tëto tëani so'ona jẹocojẹ̈'ë. Ai jerepa
de'oji, te'e tẹ̈'te cạpë nejoto si'a cạpë toa yejana nejo cuạñoñe pạja'core.

Jesús Ye'yase'e, Huejasicohua'ipi Jẹocoyere
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 Jạ̈'në tsoe case'e pa'iji: 'Nëjore jẹoquë pani i̱ti jẹoco do'ire quëaquë
toyasi ja'huare i̱siye pa'iji.' 32 Jạje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. Ë̱jëpi yequë
ẹ̈mëohua'ire yo'oma'coni nëjore coa jẹocoquë pani i̱ do'ire yequë ẹ̈mëre
yo'ojạcore neji. Jạje pa'ina, jẹocosiconi yequëpi huejani yequë nëjore
yo'oquë de'oji. Jạ do'ire si'a jupë co'aye yo'o huesëyë.

Jesús Ye'yaye, Care Payë Caye Ayere

33 Mësarupi asacohua'i a'ë, tsoe acohua'ire case'e: 'Mai Ë̱jaë ña huẹ̈'ñana
care payë ca huesosicohua'i cato jạre neñe pa'iji, i̱ti ca nëose'e.' 34 Jạje
pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. Yequena se ca co'ijạijë care payë cajë cama'pë
pa'ijẹ̈'ë. Ma'tëmona se ca co'ijạijë care payë cama'pë pa'ijẹ̈'ë. Jạro cato
Maija'quë ñu'i saihuë a'ë. 35 Yejana se ca co'ijạijë care payë cama'pë
pa'ijẹ̈'ë. Jạrojẹ Maija'quë tsa'cupa huẹ̈'ña'ë. Jerusalénna se ca co'ijạijë
care payë cama'pë pa'ijẹ̈'ë. Jạoje Mai Ë̱jaërepa daripë a'ë. 36 Cui'ne më'ë
si̱opëna co'ye ca co'ijại care payë cama'ë pa'ijẹ̈'ë. Je poja'icore cui'ne
neacore ne ti̱'añu'ju caye'ni. Coa Maija'quëse'e neñe pa'iji. Jạje pa'ito
jạje caye pạjẹ̈'ë. 37 Coa te'e nuñe cajẹ̈'ë, 'jaë'ë' pạnita'a 'pạñë'. Jạje
pa'iquëta'are ai jerepa se tuajë caye cato huati aye a'ë.

Jesús Ye'yayere, Pẹ̈ijë Sạiñe Ayere
(Lc 6.29-30)

38 Mësarupi asacohua'i a'ë, Moisés cuạñese'e caye: 'Yequë ñacoare nejo-
caiquë pani i̱ ñacoapi sạiñe pa'iji. Cui'ne yequë cụjire tëto jëyoquë pani i̱

cu̱jipi sa̱iñe pa'iji, cui'ne nejo cua̱ñoquë.' 39 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi cayë,
mësarute. Co'a pa̱ire sa̱ñope sa̱ima'pë pa'ije̱'ë. Coa ai jerepa tsiana tëtoquë
pa'ito, yequë te̱'te tsiaje̱ nëocaije̱'ë, tëtoja̱quë. 40 Cui'ne, yecohua'ipi më'ëre
i̱sije̱'ë cajë, më'ë camisare jio pa'ito, dëi ju'i ca̱je i̱sije̱'ë, saja̱jë. 41 Yeque
co'amañare hue'equë te'e kilómetro sacaije̱'ë, cajë cua̱ñesicohua'i pa'ito ai
jerepa caya kilómetros hue'ecaije̱'ë. 42 Yequëpi më'ë co'amañare se̱quë
pa'ito i̱sije̱'ë. Cui'ne ne tëjini co'yosi'i caquë pa'ito i̱sije̱'ë. Coa e̱sema'ë
pa'ije̱'ë.

Më'ëre Sa̱ñope Yo'ocohua'ire Oije̱'ë
(Lc 6.27-28, 32-36)

43 Cui'ne asacohua'i a'ë, mësaru tsoe case'e: 'Oije̱'ë, më'ë cajeire,
më'ëre oiquëni, cui'ne më'ëre sa̱ñope yo'oquëni oima'ë pa'ije̱'ë.' 44 Ja̱je
pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Oije̱'ë, mësarute sa̱ñope yo'ocohua'ire.
Mësarute co'aye cacohua'ire, de'oye pa'i ja̱'ñere cacaije̱'ë, mësarute
coecohua'ire de'oye yo'oje̱'ë cui'ne mësarute tea ju̱'ijë cui'ne co'aye
yo'ocohua'ire oijë Maija'quëre se̱cacaije̱'ë. 45 Ja̱je mësaru yo'ojë Maija'quë
mamajë pa'ija̱'cohua'i a'ë, i̱ yo'oyeje̱ yo'ojë. I̱ je̱'quë co'acohua'ire, cui'ne
de'ocohua'ire e̱sëcaiye necaji'i. Cui'ne ocoyeje̱ si'aohua'ire necaji'i. 46 Ja̱je
pa'iquëta'are mësarupi mësarute oicohua'ise'ere de'oye yo'ojë pa'icohua'i
pani, ¿Iquëre mësaru i̱si cua̱ñoja'cohua'i a'ni, ja̱ yo'osi do'ipi? Curiquë pa'i
do'i se̱cohua'i yo'oyeje̱ yo'osicohua'i pani. 47 Mësaru yo'je tsi̱se'ere pëpajë
yo'oni ¿Iquere de'oye yo'oye'ni? Si'ahua'i Maija'quëre sehuoma'cohua'i
yo'oyere yo'oni. 48 Nuñerepa de'oye yo'ocohua'i pa'ije̱'ë, mësaru ja'quë
nuñe yo'oquë ma'tëmo pa'iquëje̱ pa'iohua'i.

6

Jesús Ye'yaye, De'oyerepa Yo'oye Ayere

1 Pa̱ini de'oye yo'oyere i̱ñoñu'u cajë yo'oma'pë pa'ije̱'ë. Ja̱je cuasajë
yo'ocohua'ire cato mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi de'huacaisi
co'amaña i̱siye peoji. 2 Ja̱je pa'ina, mësarupi peocohua'ini co̱caisicohua'i
pani si'a pa̱i asaja̱jë cajë caroja̱ima'pë pa'ije̱'ë, coa cacohua'i yo'oyeje̱.
Ja̱ohua'i cato pa̱i tsi'sisi hue̱'ñana cui'ne ma'añana caroja̱icohua'i a'ë,
pa̱ipi de'ocohua'i a'ë, caja̱jë cajë. Ja̱je pa'ina, yë'ë mësarute nuñerepa
cayë, ja̱je yo'ocohua'i cato tsoe payë, i̱ohua'i yo'o do'ire i̱si cua̱ñose'e
pa̱i sihuacaiyere. 3 Ja̱je pa'ina, më'ëpi peocohua'ire co'amaña i̱siquë
pani, më'ëse'e yahuerepa i̱si tëjije̱'ë, më'ë de'o cajeireje̱ quëaye peoye.
Coa ne ma'ñeje pa'i pa'ije̱'ë. 4 Coa yahue yo'oje̱'ë. Cui'ne më'ëpi ja̱je
yahue yo'oquëna, më Ja'quëse'e ñasiquëpi më'ëre co'amaña i̱sisipi,
de'huacaise'ere.

Jesupi Ye'yapi Se̱ñere
(Lc 11.2-4)

5 Cui'ne mësarupi se̱cohua'i pani coa cacohua'i yo'oyeje̱ yo'oma'pë
pa'ije̱'ë. Coa cacohua'i cato pa̱i tsi'sisi hue̱'ñana huëni nëcani cui'ne
ma'ña so̱nohuëapi se̱ñere yëcohua'i a'ë, pa̱ipi ñajajë cajë. Care payë, ja̱
yo'ose'epi tsoe payë, i̱ohua'i yo'o do'ire i̱si cua̱ñose'e pa̱i sihuacaiyere.
6 Ja̱je pa'ina, më'ëpi se̱quë pani më'ë tu'rihuëna cacani eta sa'ro si̱oni më
ja'quë më'ë ja̱'re co̱ni pa'iquëni se̱je̱'ë, ja̱ropi. Ja̱ maca më'ë ja'quë më'ë
yahue yo'oye ñaquëpi, më'ëre de'huacaisi co'amañare i̱sija̱'quë api.

7 Maija'quëre sẹ maca cui'na yë'ore ca cọma'pë pa'ijẹ'ë, do'i peoyepi.
Maija'quëre sehuoma'cohua'ipi jaiye te'oni cajëna, Diusu asacasipi cajë
cuasacohua'i a'ë. 8 Jạohua'ijẹ pa'iohua'i pa'ima'pë pa'ijẹ'ë, mësaru cato.
Mësaru ja'quë cato tsoe ñaji, mësarute caraye jạ yë'ta'a mësaru i̱te sẹma'në.
9 Jạje pa'ina, mësarupi sẹcohua'i pani ñeje sẹjë'ë:
'Ma'tëmo pa'iquë yëquë ja'quë,
De'oyere pa'ë case'e pa'ijạquë, më'ë mami.
10 Më'ë cuạñeñepi daijạquë yëquëna.
Më'ë yëyepi yo'oye pa'ijạquë, iye yejajẹ jạro ma'tëmo yo'oyejẹ pa'ye.
11 Yurepi i̱sijẹ'ë, ạo mañaje yëquëre caraye.
12 Yëquë co'aye yo'ose'ere oi ne de'huacaijẹ'ë, yequëre co'aye
yo'osicohua'ire yëquë oijë ne de'huacaiyejẹ pa'ye.
13 Yëquëre neñañepi daina, coa ñama'ë, co'ayere esa nejocaijẹ'ë. Më'ë
tsẹ a'ë cuạñeñe, jerepa pa'i pa'iye cui'ne de'oyerepa, carajạiñe
peoyerepa. Jạje pa'ijạquë.'
14 Jạje pa'ina, mësarute co'aye yo'ocohua'ire oijë ne de'huacaijẹ'ë.
Mësarupi jạje yo'ocohua'i pa'ito, Diusu ma'tëmo pa'iquëjẹ mësaru tay-
oyere oi ne de'huacaijạ'quë api. 15 Jạje pa'iquëta'are mësarupi yeco-
hua'ire co'aye yo'oyere oijë pa'ijạquë cajë ne de'huacaiye pạto mësaru
ja'quë ma'tëmo pa'iquëjẹ mësaru tayo yo'oyere oi ne de'huacaiye pạsipi.

Ạoma'pë Sẹñe

16 Jạje pa'ina, mësarupi ạo ạima'pë sẹcohua'i pani coa cacohua'i
yo'oyejẹ pa'ye oiyejẹ pa'i tsia neni yo'oma'pë pa'ijẹ'ë. Jạje yo'ocohua'i
cato pạipi ạo ạima'cohua'ipi yo'oyë cajạjë cajë yo'oyë. Care payë, jạje
yo'oni tsoe iye yejana payë, de'huacaisi co'amaña. 17 Jạje pa'iquëta'are
më'ëpi ạo ạima'quëpi sẹquë pani, tsia si̱'sini cui'ne nañaje de'oye yojẹ'ë.
18 Më'ë ạo ạima'quëpi sẹñe pạije ña ti̱'añe pạja'cohua'ire, coa më'ë
ja'quë më'ë jạ're cọni pa'iquëse'e asajạquë, më'ëre de'huacaisi co'amaña
i̱sijạ'quëse'e.

Ma'tëmo Co'amaña
(Lc 12.33-34)

19 Iye yejana jaiye co'amaña tsiso ti̱mëma'pë pa'ijẹ'ë, pu'ju ại huẹ'ñana,
co'amaña ne huesë huẹ'ñana, co'amaña ñacohua'i cacajë i̱ma huẹ'ñana.
20 Ai jerepa ma'tëmo co'amañana tsi'so ti̱mëjë'ë, pu'jujẹ ạima'tona,
co'amañaje ne huesëma'tona, cui'ne co'amaña yahue i̱mama'tona.
21 Jạ maca yureta'a mësaru joyopi co'amaña pa'i huẹ'ñare cuasajë
pa'ijạ'cohua'i a'ë, më'ë.

Mai Cạpëre Miacaiye
(Lc 11.34-36)

22 Më ñaco cạ cato më'ë cạpë miacaiye a'ë. Jạje pa'ina, më'ë ñaco cạpi
de'oye pa'ito, si'ao më'ë cạpëjẹ i̱o miacaiyere pasipi. 23 Jạje pa'iquëta'are
më'ë ñaco cạpi co'ayere cuasaquë ñañe pa'ito, si'a më'ë cạpëjẹ nea
huẹ'ñare pa'iji. Jạje pa'ina, më'ë ñañepi nea'ñere pa'ito, ¡ñaco cạ neañe
jerepa neañe pa'iji, yequejẹ!

Diusu Cui'ne Curiquë
(Lc 16.13)

24 Te'ipi caya ëjaohua'ire necani ti̱'añe peoji. Jạje pa'ina, yo'o jujani
yequëni coequë, yequëni oiye pa'iji pạnita'a yequëni de'oye sehuoquë,

yequëni de'oye sehuoma'ë sa̱ñope caye pa'iji. Ja̱je pa'ina, Maija'quëre cui'ne curiquëre necani ti̱'añe peoji.

Maija'quë I̱ Mamajëre Ñacaiye
(Lc 12.22-31)

25 Mësarute cayë, ¿jere a̱ija'cohua'i a'ni? ¿jere u̱cujë pa'ija̱'cohua'i a'ni? pa̱nita'a ¿jere ca̱ña ju'ija̱'cohua'i a'ni? cuasajë co'a ju̱'ima'pë pa'ijë̱'ë, caquë. Mësaru pa'iyepi a̱o a̱iñe jerepa do'i quë'ye a'ë. Cui'ne ca̱pëpi ca̱ña jerepa do'i quë'ye a'ë. Ja̱je pa'ito ¿me airepa co'a ju̱'iñe'ni? 26 Ñajë'ë, pi̱'ani peo de'oto cu'icohua'ini a̱o ta̱ma'cohua'ita'a, tëama'cohua'ita'a tëani huë'ena de'huama'cohua'ita'a, de'hue mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi a̱oquëna, pa'icohua'ini. Mësaru cato pi̱'a jerepa do'icohua'i a'ë. 27 Ja̱je pa'ina, mësaru aquë ¿nepi ai jerepa co'a ju̱'i do'ipi jerepa tsoaquë ai de'oja̱'quë a'ni?

28 Ja̱je pa'ito ¿Me yo'ojë ca̱ña ju'iyere cuasajë co'a ju̱'iñe'ni? Ñajë'ë, airo de'o joro mëañere, co'amaña ne ma'ñepi cui'ne oya ma'ñeta'a, 29 pa̱i ëja̱ë Salomón maca ju'ise'e se̱ña maca de'o joro a'ë. De'o hue̱'ñare pare pa'inije jorohuëje̱ pa'irepa ju'iye pa̱pi. 30 Ja̱je taya je̱'quë esa pani to̱meñeta'a Maija'quëpi de'o joro su̱ñacaiji, se ñataquëna, toapi ëo ja̱'ñeta'a. Ja̱je pa'ina, mësaru pa̱ire pare sëte Maija'quë jerepa de'oye ñacasipi. ¡Necaiye pa̱ja'quë api, cuasacohua'i maña! 31 Ja̱je pa'ito, co'a ju̱'ima'pë pa'ijë̱'ë, '¿i̱quere a̱ija'cohua'i a'ni, cajë pa̱nita'a i̱quere u̱cuja̱'cohua'i a'ni, cajë pa̱nita'a i̱quere ju'ija̱'cohua'i a'ni?' cajë. 32 Iye yeja pa̱i cato ja̱je cajë oijë pa'iyë. Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato payë, ja'quëre, ma'tëmo pa'iquëre, si'aye mësarute caraye ñaquë pa'iquëre pani. 33 Ja̱je pa'ina, Maija'quë quë'rore cuasajë cui'ne i̱ yëyere de'oye yo'ojë pa'ijë̱'ë, Ja̱je cuasajë yo'ocohua'ini si'aye i̱ti caraye i̱sija̱'quë api. 34 Ja̱je pa'iye sëte co'a ju̱'ima'pë pa'ijë̱'ë, ñamina'a pa'i ja̱'ñere. Ñamina'a cato yeque co'a ju̱'iñere i̱sija̱'coa. Ja̱je pa'ina, ñamina'a pa'i ja̱'ñere se co'a ju̱'ima'pë pa'ijë̱'ë. Ja̱je pa'ina, mu'seña ñape ti̱ñe co'a ju̱'ijë ai yo'oye daji.

7

Pa̱i Yo'oyere Ña De'hua Caye
(Lc 6.37-38, 41-42)

1 Yecohua'i tayoyere pa̱i yo'oyere ña de'huacohua'i cayeje̱ cama'pë pa'ijë̱'ë, Maija'quëpi mësaru tayoyere sa̱ñope caye pa̱ja'quëre. 2 Ja̱je pa'ina, mësaru yecohua'ire tayoyë case'eje̱ pa'ye, cui'ne mësaruteje̱ tayoyë caja̱'quë api cui'ne mësaru yecohua'ire yo'ose'eje̱ pa'ye cui'ne yo'oja̱'quë api. 3 Ja̱je pa'ito ¿me më'ë yo'jei ñacoa ju'i ne'cua ña ti̱'aë'ni, më'ë ñacoa ju'iconire jai so̱quë tsaroje̱ pa'iore ña ti̱'ama'quëta'a? 4 ¿Me më'ë ñacoare so̱quë tiroje̱ pa'iopi ju'iona, 'Daje̱'ë. Dutacasi'i, më'ë ñacoa ne'cua ju'icore casi'ni?' 5 ¡Coa caquë maca! Du'ru macarepa më'ë ñacoa tiro ju'iconi duta je̱oni, ja̱ maca de'oye ñaquë më'ë yo'jei ñacoa ne'cua ju'icoreje̱ dutacaiye pa'iji.

6 Jo'ya yaina de'oyere pare i̱sima'pë pa'ijë̱'ë, mësaruna co'ye po̱nëni cu̱cu huesojë peo hue̱'ñarepa. Se̱sena mësaru jai do'i yi'yore o̱ecaima'pë pa'ijë̱'ë, tsa'cu huesojë.

Se̱ñe Co'eye, Cui'ne Eta Sa'rona Tëcaye
(Lc 11.9-13; 6.31)

7 Isijë'ë cajë seto Diusupi isija'quë api. Co'ecohua'ipi ti'aja'cohua'i a'ë.
Eta sa'rona të'cacohua'ini hui'yocaiye pa'iji. 8 Jaje pa'ina, isijë'ë caquë
sequëpi isi cuañoja'quë api. Cui'ne co'equëpi ti'añe pa'iji. Cui'ne eta
sa'rona të'caquëni hui'yocaiye pa'iji.
9 Ique ëmëpi ¿Mësaru aquë mamaquëpi panre seina, quëna përe isiquë
pa'iquë'ni? 10 Panita'a ¿tsiaya hua'ini seina, añani isiquë pa'iquë'ni?
11 Jaje pa'ina, cayë, mësaru ai co'acohua'ita'a mësaru mamajëre de'o
co'amañare isicohua'i a'ë. ¡Jaje pa'iye sëte mësaru ja'quë ma'tëmo aquëpi
ai jerepa de'o co'amañare isiye pa'iji, ite secohua'ire!
12 Jaje pa'ito, mësaru yecohua'ire de'oye yo'o cuañoñe yëyeje pa'ye
cui'ne de'oye yo'ojë'ë, yecohua'ire. Jaje cuañeji, Moisés cuañese'e cui'ne
Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eje.

A'ri Jato Sa'ro
(Lc 13.24)

13 Cacajë'ë, a'ri jato sa'roja'a. Nejo hue'ñana saco cato jai jato sa'ropi
cui'ne jai ma'a'ë. Ja ma'ana jai pai cacayë. 14 Jaje pa'iquëta'are a'ri ma'api
cui'ne a'ri sa'ro a'ë, pa'i hue'ñare pana saco. Ja ma'a cacacohua'ipi a'ri pai
pa'iyë.

Më'ë Yo'oyere Ñajë Asaja'cohua'i A'ë, Më'ëre
(Lc 6.43-44)

15 De'hua ñajë'ë, cosocohua'ire Maija'quë cocare cayë cajë cacohua'ire,
yëi ñama ca'nire suñase'eje pa'iohua'ipi sa'nahuë cato yaije pa'iohua'ipi
ai yëcohua'ipi cacohua'ire. 16 Mësaru ñañe pa'iji, iohua'i yo'oyena. Miu
soquë yëna tëama'cohua'i a'ë, cuiya'ire. Cui'ne ëne ñëna tëama'cohua'i a'ë,
toa pëa. 17 Jaje pa'ina, jare de'o soquë yëpi de'o care quëiñe pa'iji, cui'ne
co'a soquë yëpi jare co'a care quëiñe pa'iji. 18 De'o soquë yëpi co'a ca
quëiñe peoji, cui'ne co'a soquë yëpi de'o ca quëiñe peoji. 19 Jaje pa'ina, si'a
soquë de'o ca quëi ma'ñe cato cueni toana ëo jeo'ñe pa'iji. 20 Jaje pa'ina,
mësaru iohua'i yo'oyena ñaja'cohua'i a'ë.

Si'ahua'irepa Ma'tëmo Cacaye Peoji
(Lc 13.25-27)

21 Yë'ë, 'Ëjaë, Ëjaë', cacohua'ipi si'aohua'irepa ma'tëmo cuañe hue'ña
cacama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë
yëye yo'ocohua'ise'e cacaja'cohua'i a'ë. 22 Iti mu'se ti'asi maca jai pai
yë'ëre caja'cohua'i a'ë, 'Ëjaë, Ëjaë, yëquë më'ë mamire quëahuë, cui'ne
më'ë mamipi cajë huatiohua'ire eto saohuë, cui'ne më'ë mamipi cajë
jaiye pai yo'o ti'a ma'ñe nehuë.' 23 Jaje cajëna, yë'ëpi quëaquë caja'quë a'ë,
jaohua'ire: 'Ti ñama'quë a'ë, mësarute. Yë'ë quëno maca pa'ima'pë saijë'ë,
co'ayere yo'osicohua'i.'

Caya Huë'ña Ne Hue'ña
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

24 Jaje pa'ina, yë'ë caye asani cui'ne yo'oquë cato, quëna yejana ta'ñe
asaquëpi, huë'e nese'eje pa'i api. 25 Jaje quëna yejana nesiconi oconi
tsiaña co'jeni jai tutu dani yo'onije ne taoñe pao. 26 Jaje pa'iquëta'are yë'ë
caye asaquëta'a yë'ë cayeje yo'oma'quë cato mejahuëna huesëquëpi huë'e
nese'eje pa'i api. 27 Jaje huesëquë nesicopi, oconi tsiaña co'jeyena cui'ne,
tutuyena, huë'e tani meaona, ¡ja maca ai yo'oye paji'i!"

28 Jạje Jesús ca tëjisi maca pạipi ai cuasahuë, ¿i̱ ye'yayere de'oyerepa
ye'yaquëni cajë? 29 I̱ ye'yaye cato cuạñequë Ëjaërepa ye'yayeję̱ paji'i, pạni
cuạñese'e ye'yacohua'i ye'yayeję̱ pa'ye.

8

Jesús Jujucaiye, Jạ'ju Dahuë Jụ'iquëre
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

1 Jesús ai cụtihuëpi cajeina, jai pại i̱te pe'tehuë. 2 Pe'tejëna, jạ'ju dahuë
jụ'iquëpi Jesús quë'rona tsiojạni do're ja'runi capi.
"Ëjaë më'ëpi yë'ëre jụ'i dahuë jujucaiye yëni necaijë̱'ë."
3 Jạje caquëna, Jesupi jë̱tëpi patoquë capi:
"Yëyë, si'si peoquë pa'ijë̱'ë."
Jạje ca maca jạ'ju dahuë jụ'iquë pa'isiquëpi tsoe de'oquë paji'i. 4 Cui'ne
jạ maca Jesupi capi, i̱te:
"I̱na, yecohua'ire quëama'pë pa'ijë̱'ë. Coa Maija'quë huë'ere
necaiquëse'ere sani i̱ñojë'ë. I̱ñoquë Moisés cuạñequë pa'ise'ere i̱sijë̱'ë,
Maija'quëna. Jạje yo'oquëna, si'aohua'i jụ'i dahuë peoquë tọmesiquëpi
yo'oji, cuasajë ñaja'cohua'ire."

Jesús Jujucaiye, Romano Jo'yaëre
(Lc 7.1-10)

5 Jesús Capernaum yejana sa tị'aquëna, te'i Capitán romanopi tsio dani
i̱te seji'i, 6 ñeje caquë:
"Ëjaë, yë'ë huë'e ñacaiquëpi yë'ë jo'yaëpi jụ'iji. Ti cu'ima'ë cui'ne ai a'si
jụ'iji."
7 Caquëna, Jesupi capi, i̱te:
"Yë'ëpi sani jujusi'i."
8 Caquëna, Capitánpi sehuopi:
"Co'aquë maca'ë, Ëjaë, yë'ë huë'ena daima'ë pa'ijë̱'ë. Coa co'ya jạ'ñese'e
se cuạñejë'ë. Jạje yo'ouna, yë'ëre necaiquëpi co'yajạquëre. 9 Jạre yë'ëpi
ëjaëohua'ipi meñe cuạñesiquëpi pa'iyë. Jạje pa'ita'a yë'ë soldado pạireję̱
se meñe payë, yë'ë cuạñecohua'ire. Yë'ëpi jạohua'i aquëni 'saijë̱'ë' cato
saiji. Cui'ne 'daijë̱'ë' ca maca daiji. Cui'ne yë'ëpi yë'ë jo'yaëre 'jạro nejë'ë'
caquë cuạñeru, yë'ë cuạñese'ere nequë api."
10 Jạje caquëna, Jesús asani tạ'ñerepa caquë a'ni cuasaquë ñapi, i̱te. Jạ
maca i̱te pe'tecohua'ire capi:
"Nuñerepa cayë, si'a Israel pại ti peohuë, iquë cuasayeję̱ tạ'ñe cuasaco-
hua'i. 11 Jạje pa'ina, yë'ëpi cayë, jai pại ë̱së mëi huę̱'ñapi cui'ne ë̱së
du'i huę̱'ñapi daijạ'cohua'i a'ë, Abraham, Isaac, cui'ne Jacobo jạ're
cọni ma'tëmona ạija'cohua'ipi. 12 Jạje pa'iquëta'are i̱ti ma'tëmo pati'ñe
pa'iohua'ipi nea huę̱'ña hue'sena jẹocosicohua'i pa'ijạ'cohua'i a'ë. Jạropi
oijë cụji quị̱'cojạ'cohua'i a'ë."
13 Jạ maca Jesús capitánre capi:
"Saijë̱'ë më'ë huë'ena, më'ë cuasase'eję̱ yo'ose'e pa'ijạquë."
I̱ jạje ca maca i̱ jo'yaë co'yasiquë paji'i.

Pedro Huaore Jujucaiye
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

14 Pedro huë'ena Jesupi saji'i. Sani ñapi, Pedro huaopi cại saihuëre sụña
dahuëre jụ'icopi ụiona. 15 Ñani jạ maca i̱ote jë̱tëpi patoquëna, sụña dahuë
peo huę̱'ña jẹouna, huëni i̱opi i̱te necai huëo.

Jai Pa̱ire Jujucaiye
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

16 Ñami de'oye ja'i maca jai pa̱i Jesús quë'rona huati quë'iohua'ire
dahuë. Darena, te'e yë'opo cayepi huatiohua'ire eto saopi, cui'ne
ju̱'icohua'ireje̱ jujupi. 17 Iye cato Maija'quëre quëacaiquë Isaías caquë
pa'ise'epi ti̱'aëna, yo'opi. Ñeje case'epi: "I̱pi mai ju̱'iñere hue'equë saji'i
cui'ne mai ju̱'i dahuëje̱ jujucaji'i."

Jesure Pe'teye Yëcohua'i Ayere Quëaye
(Lc 9.57-62)

18 Jesús i̱ quë'rona jai pa̱i tsi'sijëna, ñani jaira je te̱'tena je̱ñu'u ne
de'huaje̱'ë cua̱ñepi, i̱ ye'yacohua'ire. 19 Caquëna, ja̱ maca cua̱ñese'e
ye'yaquëpi Jesús quë'rona tsio dani capi:
"Ye'yaquë, coa si'a hue̱'ña më'ë saina, tuiye yëyë."
20 Caquëna, Jesupi sehuopi, i̱te:
"Airo yai mañaje co̱ña pacohua'i a'ë, cui'ne pi̱'aje i̱ohua'i tsianoa pacohua'i a'ë. Ja̱je pacohua'ita'are Pa̱i Mamaquë cato peoquë api, i̱ si̱opë tëoni
pëa huajë hue̱'ñaje."
21 Caquëna, i̱ ye'yacohua'i aquëpi i̱te capi:
"Ëjaë, du'ru yë'ëta'a yë'ë ja'quëre ta̱jasi'i."
22 Caquëna, Jesupi sehuopi, i̱te:
"Yë'ëni pe'teje̱'ë, i̱ohua'ise'e ta̱jajë ju̱'isicohua'ire ja̱re cui'ne
ju̱'isicohua'ije̱ pa'iohua'ipi."

Jesupi Tuture Cui'ne To̱'añere Cua̱ñeñe
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Ja̱ maca Jesús jai yohuëna aya mëni saina, i̱ ye'yacohua'ije̱ co̱ni saë'ë.
24 Ja̱je saijëna, jairana ai tutu dapi, yohuëna to̱'añepi cacayerepa. Ja̱je
yo'otoje̱ Jesuta'a ca̱isiquëpi paji'i. 25 Pa'ina, ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi i̱te
sani ne sëtojë cahuë:
"¡Ëjaë, huasoje̱'ë! ¡Mai ea du'iyë!"
26 Ca maca i̱pi sehuopi:
"¿I̱na me yo'ojë airepa ca'raye'ni? ¡Mësaru, Maija'quëpi nequë api,
cuasayere a'ri maña payë!"
Cani huëni nëcani tuture cui'ne co'poyere yo'oma'o capi. Ca maca
jairapi ti yo'oma'corepa de'o nëco'ë, tutuje̱ peoyerepa. 27 I̱ohua'ipi ja̱re
ñani ai cuasajë cahuë:
"¿I̱queire pa'ni, iquë, ja̱ jerepa tutupi cui'ne jai tsiayapi asani sehuoquërepa?"

Gadara Yeja Acohua'ipi Huati Quë'iohua'i Pa'ise'e
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Jesús jaira je te̱'tena, Gadara yejana ti̱'asi maca huati quë'iohua'ipi
caya ë̱mëohua'i ju̱'isicohua'ire ta̱ hue̱'ñapi etani daicohua'ipi i̱ quë'rona
tsio daë'ë. Cayahua'i huati quë'iohua'i paë'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi pa'ijëna,
yecohua'ije̱ ja̱ ma'a ti cu'iye pa̱huë, ai pë̱ti yëcohua'i pa'ijëna, ca'rajë.
29 Ja̱ohua'ipi ñani cuihuë, ñeje:
"¿Me nesi'quë yëquëre jo̱sa yo'osi'i caquë daquë'ni, Maija'quë mamaquë? ¿Ja̱ yë'ta'a nejoñe ti̱'ama'në yëquëre ai yo'oyena, nejosi'i caquë
daquë?"
30 Ja̱ropi a'ri maña so'ore jai se̱se tsëcapë a̱ore a̱ijë nëtëroja̱ië'ë. 31 Ja̱je
nëtëroja̱ijëna, asajë co'a joñoapi Jesure se̱ë'ë:

"Mëˈëpi yëquëre eto saoquë pani, coa ñajëˈë yequëseˈe sẹsena ca-
caja̱ˈcohuaˈire."
32 Cajëna, Jesupi capi:
"Deˈoji, cacajẹ̱ˈë."
Caëna, ja̱ maca ja̱ohuaˈire paˈisicohuaˈipi, coˈa joñoapi etani sẹsena caca
maca sẹsepi tẹ̱ˈtëpaja̱ˈa huaˈque tọmejë jairana dutu jụjuhuë.
33 Ja̱ maca sẹsere ñacohuaˈipi quëquëni huëˈhuëjë pa̱i daripëna
tị̱ˈani siˈaye ịti yoˈoseˈe quëajë cuiˈne huati quëˈiohuaˈi paˈisicohuaˈire
yoˈoseˈejẹ̱ quëahuë. 34 Quëajëna, asani pa̱i daripë paˈicohuaˈipi siˈaohuaˈi
Jesús paˈi huẹ̱ñana daëˈë. Dani ịte ñani sẹiˈë, saijẹ̱ˈë, ịño yëquë quëˈro
paˈimaˈë, cajë.

9

Quëˈquë Dahuë Jụ̱ˈiquëre Jujuye
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

1 Ja̱je cajëna, Jesús asani yohuëna aya mëni jaira je tẹ̱ˈtena jẹjiˈi, ị̱ paˈi
daripëna. 2 Ja̱rote paˈina, quëˈquë dahuë jụ̱ˈiquëpi ca̱i saihuëre ụ̱ina,
dahuë. Jujuquë api cuasajë yoˈorena, ñani capi, jụ̱ˈiquëre:
"Tsihuaˈë coˈya huajësiˈi caquë yoˈojẹ̱ˈë. Mëˈë coˈaye yoˈoseˈe yurepi oi
ne deˈhuacaiyë."
3 Ja̱je caquëna, cua̱ñeseˈe yeˈyacohuaˈi acohuaˈipi cuasahuë: "Iquë
Maijaˈquëni cueˈcuequë ja̱je caji cajë." 4 Ja̱je cuasajëna, Jesús asaquë capi,
ja̱ohuaˈire:
"¿Me yoˈojë mësaru coˈayerepa cuasayere payeˈni? 5 Ja̱je paˈito ¿me
cayepi deˈoquëˈni, 'Mëˈë coˈaye yoˈoseˈere oi ne deˈhuacaiyë,' caye,
pa̱nitaˈa 'huëni saijẹ̱ˈë' caye?" 6 Ja̱je se cani capi: "Deˈoji. Ị̱ñosiˈi, Pa̱i
Mamaquë iye yejare paˈi tutu quëˈirepa paˈiyere, pa̱i tayo coˈaye yoˈoyere
oi ne deˈhuacaiyere." Cani quëˈquë dahuë jụ̱ˈiquëre capi:
"Huëijẹ̱ˈë. Huëni mëˈë ụ̱i daisicore deˈhuani huëˈena saijẹ̱ˈë."
7 Ja̱je ca maca quëˈquë dahuë jụ̱ˈiquëpi huëni ị̱ huëˈena sajiˈi. 8 Pa̱ipi
ja̱ yoˈoseˈere ñani ai caˈrajë Maijaˈquëre deˈoquëre paˈni cajë sihuahuë,
pa̱ina Maijaˈquëpi iye tutu ị̱siseˈere, cuasajë.

Jesús Mateore Soiye
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9 Ja̱ yoˈo sitopi jẹoni sajiˈi, Jesús. Saisiquëpi Mateore ñapi, paˈi doˈi sa̱i
huẹ̱ˈñare ñuˈi curiquëre sẹina. Ñani capi:
"Peˈtejẹ̱ˈë, yëˈëre."
Ja̱je caëna, Mateo huëni ị̱ ja̱ˈre sajiˈi.
10 Mateo huëˈena a̱o a̱i saihuëre Jesús ñuˈi a̱ina, paˈi doˈi sẹcohuaˈi
cuiˈne coˈaye yoˈocohuaˈi dani teˈe Jesús ja̱ˈre cọni a̱o a̱i saihuëre paëˈë.
Ị̱ yeˈyacohuaˈijẹ ja̱rote cọni paëˈë. 11 Ja̱je yoˈojëna, fariseohuaˈipi ñani ị̱
yeˈyacohuaˈire sẹiˈë. "¿Me yoˈoquë mësarute yeˈyaquë curiquë paˈi doˈi
sẹcohuaˈi ja̱ˈre cuiˈne coˈaye yoˈocohuaˈi ja̱ˈre cọni a̱iquëˈni?"
12 Jesupi iyere asani capi:
"Deˈoye huajëcohuaˈi paˈicohuaˈipi jujuquëre coˈemaˈcohuaˈi aˈë.
Jụ̱ˈicohuaˈipi coˈecohuaˈi aˈë, jujuquëre. 13 Ja̱je paˈito sani iye toyaseˈe
cayere yeˈyejẹ̱ˈë: 'Ai yoˈocohuaˈire teaye ñani cọcaiyere yëˈë cato yëyë.
Coeyë, nëicohuaˈire huani ị̱siye cato.' Ja̱je paˈina, yëˈë cato daimaˈë paëˈë,
deˈocohuaˈini soisiˈi caquë. Tayo yoˈocohuaˈini caquë daëˈë, ja̱ohuaˈipi
ị̱ohuaˈi yoˈoye jẹoni pọnëjajë caquë."

Jesure Señe, Aima'pë Señere
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

14 Juan oco doquë ye'yacohua'ipi Jesure tsio dani seï'ë:
"Yëquë cui'ne fariseohua'i ja're ao aima'pë señe. ¿Me yo'ojë më'ë
ye'yacohua'ise'e yo'omapë pa'iye'ni?"
15 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Mësarupi ñacohua'i a'ë, hueja posë pa'ina, ñañu'u cajë daisicohua'ije
oima'cohua'i pa'iye. Jaje pa'isicohua'ita'are ti'aja'coa, hueja posëni
yequë mu'se jio jeocaiye. Ja macata'a ao aima'pë seja'cohua'i a'ë.
16 Yecohua'ije ai ju'i cana huajëcopi se sëo de'huama'cohua'i a'ë,
huajëcore se sëosicopi jojajëna, quërësio ai jerepa jaicore ne yeto saoye
pa'iji, ai ju'i care. 17 Cui'ne ai ca'ni topëna huajë cuiya'i conore
ayama'coa. Jaje pa'iquëta'are ayasico pa'ito ai ca'nihuëpi o'saona, joni
saiona, si'aye o'sa cono cui'ne topë nejoñe pa'iji."

Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Cañare Patoco
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Ja yë'ta'a Jesús iyere caquëna, Judío pai ëjaëpi titani i ña hue'ñana
do're ja'runi capi:
"Yë'ë mamacopi ja'arepa juni huesëo. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi dani
jëñapi iona patoquë pa'ito cui'naopi huajëco huëija'coa."
19 Caquëna, Jesupi asani huëni i ja're coni saji'i. Saina, i ye'yacohua'i
coni saë'ë. 20 Ja mu'se si'anë tsie cajequëna, doce ometëca juicopi Jesús
jeteyo'ieja'a tsiojani yahuerepa i ju'i cana pato, 21 I ju'i cana patoni
co'yaja'coa'ë cuasaco. 22 Jaje yo'ocona, Jesupi co'ye ponëni iote ñani capi:
"Co'ya huajëjë'ë, tsihua'o, jujuquë api, më'ë cuasasi do'ire."
Ca maca jare iti macapi co'yasico paco'ë.
23 Jesús pai ëjaë huë'ena ti'aquë ñaquëna, musica yo'ocohua'i ne
de'huasicohua'ipi paë'ë, ta maca yo'ocaija'cohua'ipi. Pa'ijëna, paije ai
cuijë oicohua'ije paë'ë, iti maca. 24 Pa'ijëna, ñani capi:
"Etajë'ë. Tsihua'o ju'ima'co paco'ë, coa caico."
Jaje caquëna, paipi coa cani cuasajë cue'cuejë sohuë. 25 Jaje cuasatoje
Jesupi paire hue'sena eto saopi. Eto saoni, cacani tsihua'ore jëtëpi
tseaquëna, huajëcorepa huëco'ë. 26 Ja yo'ose'ere si'a hue'ña jaro
pa'icohua'i asahuë, yecohua'ipi se quëajëna.

Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse'e

27 Jaropi Jesús etani sai maca caya ëmëohua'i ñama'cohua'ipi ¡David
mamaquë yëquëre oijë'ë! ¡Teaye ai yo'oyë! cajë cuijë daë'ë.
28 Huë'ena Jesús cacasi maca ñama'cohua'ipi i quë'rona tsio datena, ipi
seji'i, iohua'ire: "¿Mësaru yë'ëpi necaiquë api ñeje pa'ye cuasaye?"
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Jaje cuasayë, Ëjaë."
29 Cajëna, Jesupi iohua'i ñaco cana patoquë capi:
"Mësaru cuasase'eje nese'e pa'ijaquë."
30 Ca maca ñacohua'i ponëhuë. Ponësi maca Jesús jaohua'ire cuañepi,
ñeje caquë:
"De'hua yecohua'ire quëaye peoyerepa cu'ijë'ë."
31 Jaje casiquëta'are coa sa etani quëahuë, si'a huë'ña pa'icohua'ire,
Jesús iohua'ire jujuse'ere.

Coca Cama'quëre Jujucaiye

32 Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi eta maca, Jesús què'rona dahuë, coca
cama'què̱re huati què'ire. 33 Dasi maca Jesupi huatire eto saouna,
coca cama'què pa'isiquëpi coca ca huëopi. Ja̱je caquëna, pa̱ipi ñani ai
cuasahuë.
34 Ja̱je cuasajë fariseo pa̱ipi cahuë:
"Iquë cato huatiohua'i ëjaëpi de'oye sehuojëna, huatire eto saoji."

Jesús Pa̱ire Oiye

35 Pa̱i ñape daripë̱a pa̱i tsi'si huë̱'ña pa'iyena Jesús cu'i ye'yaroja̱ji'i.
Maija'què cua̱ñe të̱'te ayere de'o cocare quëaquë. Cui'ne si'a ju̱'i dahuë
jujucai, cui'ne a'si ju̱'ijë ai yo'ocohua'ireje̱ jujucaji'i. 36 Yëi ñama i̱ohua'ire
ñacaiquëre peocohua'ije̱ pa'iohua'ipi pa̱i maña ai yo'ojë cui'ne co'a ju̱'ijë
pa'ijëna, ñani oji'i. 37 Ja̱je oi i̱ ye'yacohua'ire capi:
"Nuñerepa jaiye a'ë, tëaye. Ja̱je pa'iquëta'are necohua'ipi a'ri pa̱i pa'iyë.
38 Ja̱je pa'ina, Maija'quëni se̱jë'ë, i̱ti tse̱ aquëni, ja̱ëpi i̱ti tëacohua'ire jëjo
daoja̱'quëre."

10

Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

1 Jesupi i̱ doce ye'yacohua'ire soini tutu i̱sipi, huatiohua'ire etoye
cui'ne si'a ju̱'i dahuë jujuye cui'ne ai yo'ojë a'si ju̱'icohua'ire jujuyeje̱.
2 Ñeje hue'ecohua'i paë'ë. I̱ doce jëjo saocohua'i cato: Simón cui'ne ja̱re
i̱pi Pedro hue'equë paji'i. I̱ yo'jei Andrés paji'i. Jacobo cui'ne i̱ yo'jei Juan
paë'ë, Zebedeo mamajë. 3 Felipe, Bartolomé, Tomás paë'ë. Cui'ne Mateo
pa'i do'i curiquë tsi'soquë pa'isiquë paji'i. 4 Yequë Simónje paji'i, judío
pa̱irepa de'oye pa'iyere cuasajë yo'o tsëcapë aquë. Cui'ne Judas paji'i,
Jesure yehuoja̱'quëje̱.

Jesús Jëjo Saoye, I̱ Ye'yacohua'ire
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

5 I̱ ye'yacohua'ire Jesús ñeje quëani jëjo saopi:
"Judío pa̱i peocohua'i què'ro saima'pë caquë cui'ne cacama'pë pa'ijë̱'ë,
Samaria què'roje̱. 6 Coa judío pa̱i què'rose'e sani quëaje̱'ë, yëi ñama ne
huesëse'eje̱ pa'iohua'ise'ere. 7 Tsoe të̱'api, Maija'què cua̱ñe të̱'tere pa'iye,
cajë quëaje̱'ë. 8 Ju̱'icohua'ire jujucaije̱'ë. Ju̱'isicohua'ire ne huëoje̱'ë. Se̱'si
dahuë ju̱'icohua'ire a'si peocohua'ire necaije̱'ë. Huatire eto saoje̱'ë. Do'i
peoye jujucaije̱'ë, mësarute do'i peoye i̱sise'eje̱ cui'ne.
9 Curiquë sama'pë pa'ije̱'ë. 10 Mësaru ju'icose'ere ju'ijë saije̱'ë. Te'e ju'i
ca̱ saje̱'ë. Topëje̱ saye pa̱jë'ë, zapatoje̱. So̱quë tupëje̱ si'aye peocohua'i
saije̱'ë. Co'amaña nequë cato i̱ ne do'ipi a̱iquë api.
11 Ja̱je pa'ina, mësarupi pa̱i daripëna pa̱nita'a te'ohua'ise'e pa'i hue̱'ñana
të̱'asicohua'i pani co'eje̱'ë, de'oye ca pa̱ini. Të̱'ani i̱ huë'ena pëaje̱'ë, quëa
tëjini sai macaja̱'a. 12 Huë'ena cacacohua'i pani pëpaje̱'ë, de'oye pa'ija̱jë
cuasacaijë. 13 Ja̱je pëpajëna, ja̱ huë'e pa'icohua'ipi yëjëna, i̱ohua'ina
de'oye pa'iye je̱ocani pëpani saije̱'ë. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱je pëpajëna,
coecohua'i pa'ito, ja̱ pëpase'e jioje̱'ë. 14 Cui'ne mësarute co'ejë cui'ne
asayeje̱ coecohua'i pa'ito, ja̱ maca ja̱ huë'epi pa̱nita'a ja̱ daripëpi etani
ne'ña mësaru tsa'cuse'ere hue'sena të̱'to to̱jë'ë. 15 Nuñerepa cayë. Ja̱je
yo'osicohua'ire sa̱iñe pasipi, pa̱i yo'ose'e ña mu'se të̱'asi maca. Ja̱ maca

jạohua'ire Sodoma cui'ne Gomorra daripẹ̱a yo'ose'e sẹ̱ña maca co'ayere papi yo'oye pasipi.

Ai Yo'oye

16 Ai yo'oyena mësarute yë'ë jëjo saoyë, yëi ñamaje pa'iohua'ini yai jopona. Jạje pa'ina, ạñaje pa'iohua'i pa'ijẹ̱'ë, tạ'ñe asajë yo'ocohua'i. Jạje pa'iohua'ita'a yecohua'ire sạ̱ñope nema'cohua'ipi su'tejẹ̱ pa'iohua'i pa'ijẹ̱'ë. 17 De'hua ñajë'ë, mësarute pạipi co'acohua'i a'ë cajë ëjaohua'ina i̱siją'cohua'i a'ë, cui'ne të'cają'cohua'i a'ë, pại tsi'sisi huẹ̱'ñapi. 18 Cui'ne mësarute sają'cohua'i a'ë, cuạ̱ñecohua'i quë'rona cui'ne pại ëjaohua'i quë'rona, yë'ë do'ire. Jạje yo'ojëna, mësaru quëają'cohua'i a'ë yë'ë pa'iye ayere. Jạohua'i asajëna, cui'ne judío pại peocohua'i asajëna, quëają'cohua'i a'ë. 19 Mësaruni ëjaohua'ina i̱sisicohua'i pa'ito co'a ju̱'ima'pë pa'ijẹ̱'ë. '¿Me cają'cohua'i a'ni?' cuasajë ca ją'ñere co'ema'pë pa'ijẹ̱'ë. Maija'quëpi i̱sią'quë api, coca caye ti̱'asi maca. 20 Maija'quë joyo i̱siyepi cają'cohua'i a'ë, jạje pa'ina.

21 Maja'yë jupëpi yo'je tsi̱re tsẹa jẹ̱o cuạ̱ñoja'cohua'i a'ë, huani jẹ̱aja'cohua'ire. Cui'ne pëca ja'quëohua'ipi mamajëre tsẹa jẹ̱o cuạ̱ñoja'cohua'i a'ë. Mamajëpi pëca ja'quëohua'ire sạ̱ñope yo'ojạ'cohua'i a'ë. Jạje yo'ojë mamajëpi pëca ja'quëohua'ire huahuo jẹ̱oja'cohua'i a'ë. 22 Si'a pại mësarute coejạ'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. Jạje pa'itojẹ̱ quëcoquë cui'ne nuñerepa pa'i carajạisiquëpi jạëpi huasosiquë pa'ija'quë api. 23 Pại daripëre pa'ijëna, tsẹ̱añu'u cajë co'ecohua'i pa'ito catijẹ̱'ë, yequë daripëna. Jạje pa'ina, nuñerepa cayë. Pại Mamaquë, jạ yë'ta'a mësaru si'a Israel pại dari quëa saoma'në daija'quë api.

24 Ye'yequë cato i̱te ye'yaquëjẹ̱ pa'irepa peoji. Necaiquëjẹ̱ i̱ ëjaëjẹ̱ pa'irepa peoji. 25 Ye'yequëpi i̱te ye'yaquëjẹ̱ pa'i ti̱'ani i̱je pa'i a'ë cuasaye pa'iji. Cui'ne co'amaña necaiquëpi i̱ ëjaëjẹ̱ pa'i ti̱'ani i̱je pa'i a'ë cuasaji. Jạje pa'ina, yë'ëni yure i̱ti huë'e ëjaëni huati ëjaëpi cani ¿Me mësaruteje̱ caye pạ̱ñe'ni?

Neni Mai Ca'raye Pa'iquë'ni
(Lc 12.2-7)

26 Ca'rama'pë pa'ijẹ̱'ë, pạire. Si'aye ña ją'ñese'e pa'iji. Yahue sitona yo'ose'eje̱ ña ją'ñese'e pa'iji. Si'aye asa ją'ñese'e pa'iji. 27 Yë'ë nea huẹ̱'ña case'ere mësarupi mia huẹ̱'ñana cajẹ̱'ë. Cui'ne yë'ë yahuese'ere, mësarupi ti̱ñarepa huẹ̱'ña ẹ̱mëje totopi nëcajë cuijẹ̱'ë. 28 Ca'rama'pë pa'ijẹ̱'ë, cạpë huani jẹ̱ocohua'ire joyo huani ti̱'ama'cohua'ire. Ai jerepa ca'rajẹ̱'ë, cạpë nejoquë cui'ne joyojẹ̱ toa yejana nejoquëre pani.

29 Te'e curi të'quire caya pi̱'are i̱sicohua'i a'ë, mësaru. Jạje a'ri do'icohua'ita'are, ja'quëpi ẹ̱sequëna, te'ije̱ tọmeñe pạcohua'i a'ë. 30 Jạje pa'ina, mësaru si̱opë nañaje cuẹcuese'e a'ë, te'e mease'e si'aye cuẹcuese'epi pa'iji. 31 Jạje pa'ina, ca'rama'pë pa'ijẹ̱'ë. Mësaru a'ë, pi̱'a jerepa do'icohua'i.

Jesure Cacaiye Pa'iji
(Lc 12.8-9)

32 Pại ña huẹ̱'ñana Jesús acohua'i a'ë cacaisicohua'ire yë'ëjẹ̱ cui'ne yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë ña huẹ̱'ñana yë'ë pại a'ë, caquë quëasi'i. 33 Jạje pa'iquëta'are pại ña huẹ̱'ñana yë'ëre cacaima'cohua'ire yë'ëjẹ̱ cui'ne ja'quë ma'tëmo pa'iquë ña huẹ̱'ñana cacaiye pạja'quë a'ë.

Jesús Do'ire Pa̱ipi Hua Saiye
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

34 De'oye pa'i ja̱'ñere necaisiquë iye yejana daji'i, cuasama'pë pa'ijë̱'ë,
yë'ëre. Yë'ë cato coa ai jerepa sa̱ñope yo'oyere dahuë. 35 Pa̱ipi pëca
ja'quëre sa̱ñope yo'o ja̱'ñere dahuë. Mamacopi pëca ja'core sa̱ñope
yo'oyere, cui'ne mamaquë nëjopi huaore pë̱icore paja̱'coa. 36 Ja̱je yo'ojë
cajë te'e tsëcapëta'a pa̱i ñape i̱ohua'i pë̱icohua'ire paja̱'cohua'i a'ë.
37 Pëca ja'quëni cui'ne pëca ja'coni yë'ëre oiye jerepa oiquë pani do'i
peoquë pa'iji. Cui'ne mamaquëni pa̱nita'a mamaconi yë'ëre oiye jerepa
oiquë pani do'i peoji, yë'ëre. 38 Cui'ne i̱ pa'iyere ai oi yë'ëre pe'tema'quë
pani do'i peoquë pa'iji, yë'ëre. 39 Jëasi'i caquë yo'oquëpi i̱ pa'iyere coa
nejo huesoja̱'quë api. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë do'ire yo'oquë i̱ pa'iyere
cuasaquë jëasi'i caquë yo'oquëpi i̱ pa'iyere coa nejo huesoja̱'quë api. Ja̱je
pa'iquëta'are yë'ë do'ire yo'oquë i̱ pa'iye nejosiquëpi pa'iye ti̱'aja'quë
aquëpi.

Yo'osi Do'ire I̱si Co'amaña
(Mr 9.41)

40 Mësarute de'oye tsioquë pani yë'ëni de'oye tsioji. Yë'ëni de'oye
tsioquë pani yë'ëre jëjo daosiquëni de'oye tsioji. 41 Maija'quë yo'o
ja̱'ñere quëacaiquëni de'oye yo'oquë pani ja̱re ja̱ohua'ire i̱si co'amaña
ayere i̱ñe pa'iji, nesi do'i. De'o pa̱ini de'oye tsioquë pani ja̱re nuñerepa
pa'icohua'ire i̱si co'amaña ayere i̱ñe pa'iji, nesi do'i. 42 Yë'ëre tuiquë
macani oco mañare o̱cuasicohua'i pani de'o co'amaña i̱si cua̱ñoja'cohua'i
a'ë."

11

Juan Ti Doquë Jëjo Saocohua'i Jesuna
(Lc 7.18-35)

1 Jesús i̱ doce ye'yacohua'ire i̱ohua'i yo'o ja̱'ñe quëa tëjini saji'i, ye'yaquë
cui'ne quëasi'i caquë ja̱ yeja pa'i daripë̱ana.
2 Juan co sitore ñu'iquëpi Cristo yo'oyere asani i̱ ye'yacohua'ire Jesús
quë'rona jëjo saopi, se̱ni asaja̱'cohua'ire. 3 Më'ë a'ë, Cristo i̱ti daija̱'quëre
ca nëosiquë pa̱nita'a yequëre uteye pa'iquë cajë.
4 Jëjo saosicohua'ipi se̱jëna, Jesupi sehuopi, ja̱ohua'ire:
"Sani Juanre cajë̱'ë, mësaru ñase'ere cui'ne mësaru yure asase'ere.
5 Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi ñañere, cu'ima'cohua'i pa'isicohua'ipi
cu'iyere, si̱'si dahuë ju̱'icohua'i pa'isicohua'ipi to̱me sayere,
asama'cohua'ipi asayere, ju̱'isicohua'i pa'isicohua'ipi huajëcohua'i
huëoyere, cui'ne co'amaña peocohua'ina de'o coca quëayere quëaje̱'ë.
6 Yë'ëre jëa coema'cohua'ipi de'oye sihuajë pa'ija̱'cohua'i a'ë, i̱re papi
cuasacohua'ipi.
7 Ja̱ohua'i saisi maca Jesús Juan pa'iye ayere ca huëopi, pa̱ire. Ñeje
capi: ¿I̱quere mësaru so̱quë peo hue̱'ña saisicohua'i ñare'ni, ca̱të ja'ore
tutupi ju'aquëna, huahuëquëna, ñare? 8 ¿I̱queini ñare'ni, ja̱je pa'ito? ¿De'o
ca̱ña su̱ñasiquëni ñare? Tsoe mësarupi ñacohua'i a'ë, pa̱i ëjaohua'i huë'e
pa'icohua'i cato de'o ca̱ña ju'icohua'i pa'iye. 9 Ja̱je pa'ina, tëjiyerepa
cayë. ¿I̱queini ñare'ni, sani? ¿Maija'quëre quëacaiquë? Ja̱je pa'ije̱'ë. Ja̱ëpi
Maija'quëre quëacaicohua'i aquë ja̱ëje pa'iohua'i peoa̱huë'ë, iquë Juan
cato jerepa pa'i api. 10 Jaë, Juan ayere toyase'e caji, ñeje:
Yë'ëpi jëjo saoyë, yë'ëre quëacaiquëre më'ë ña hue̱'ñana,

Më'ëre ma'a ne de'huacaija̱'quëre.
11 Nuñerepa cayë, mësarute. Si'a pa̱i tsoe pa'isicohua'ipi cui'ne yure
pa'icohua'ije̱ Juan oco doquëre tëto saisicohua'i peoyë. Ja̱je pa'iquëta'are
ma'tëmo cua̱ñe te̱'tere a'riquë pa'iquëpi Juanre tëto saisiquë pa'iji.
12 Juan oco doquë daisi maca acohua'ipi yureje̱ tutu yo'oyë, ma'tëmo
cua̱ñe te̱'tena ti̱'añu'u cajë. Ja̱je yo'ojë tutu quë'iohua'ise'e de'hue
ti̱'añë. 13 Si'aohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Moisés cua̱ñese'e
ye'yacohua'i cahuë, ma'tëmo ayere, Juan dai macaja̱'a. 14 Juan cato Elíaspi
ja̱ëni Maija'quëre quëacaicohua'i ca'a̱huë'ë, 'daija̱'quë api'. Ja̱je pa'ina,
mësarupi i̱ api cuasajë̱'ë. 15 Ca̱joro hue'ecohua'ipi asajë̱'ë, iye.
16 ¿I̱quena co̱ni quëa i̱ñora'ye iye'në pa̱i pa'iye? Cani capi: Tsi̱pi
co'amañа huero hue̱'ñana ja'rusicohua'ipi dujë cajeohua'ire. 17 'Ñeje
cuiyeje̱ pa'iohua'i a'ë. Pi̱'cohuë̱api juitoje̱ pairama'pë paë'ë, mësarupi.
Oi ëaye jë̱jëtoje̱ mësarupi oima'pë paë'ë.' 18 Juan cato daji'i, jaiye a̱o
a̱ima'quëpi cui'ne o'sa co̱no u̱cuma'quëpi. Ja̱je pa'ini mësarupi cayë, huati
quë'i api. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë ta̱'ñe yo'oye cato i̱ñoji, i̱ti yo'oyepi.
19 Ja̱ jeteyo'je daji'i, Pa̱i Mamaquë a̱o a̱iquëpi cui'ne o'sa co̱no u̱cuquëpi.
Ja̱je pa'ini cayë, jai a̱upi, cui'ne jai co̱noupi, co'aye yo'ocohua'i cajeipi
cui'ne curiquë tsi'sohua'i cajeipi. Ja̱je cajëta'are Maija'quë ta̱'ñe yo'oye
cato i̱ñoji, i̱ti yo'oyepi."

Sehuoma'cohua'i
(Lc 10.13-15)

20 Ja̱ maca Jesús pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere ne i̱ñosi darire tutu yëhuopi, i̱ohua'i
pa'iye po̱nëma'pë pa'isi do'ire caquë.
21 Yëhuoquë capi:
"¡Teayerepa Corazín daripë! ¡Betsaida daripë! Mësarute ne i̱ñose'eje̱
pa'ye Tiro cui'ne Sidón darina ne i̱ñoñe pa'ito tsoe asani po̱nëra'huë,
ja̱'rë pa'ise'e je̱oni. Cui'ne oijë su̱ña ca̱ñani hua̱tapi co'ye jo'jëni oijë
i̱ñora'huë, i̱ohua'i oiye. 22 Ja̱je pa'ina, mësarute cayë. Pa̱i yo'ose'e ña mu'se
ti̱'asi maca ai co'ayerepa mësarute sa̱iñe pa'iji, Tiro cui'ne Sidón daripë̱a
sa̱iñe se̱ña maca pa'yepi. 23 Capernaum daripë ¿Më'ë ma'tëmore pana sa
cua̱ñoja'coa'ë, cuasaco? Coa ai jerepa më'ë cato meñe caje huesëja̱'coa'ë,
ju̱'isicohua'i quë'rona. Sodoma yejañana, mësarute i̱ñoñeje pa'ye i̱ñoñe
pa'ito i̱ohua'i yo'oye je̱oni po̱nëra'huë, cui'ne ja̱ pa̱i daripë ja̱ yë'ta'a
yureje̱ patira'o. 24 Ja̱je pa'ina, cayë, mësarute. Pa̱i ñape yo'ose'e ña mu'se
ti̱'asi maca mësarupi ai jerepa co'ayerepa sa̱i cua̱ñoja'cohua'i a'ë, Sodoma
yejañа quë'ro pa'icohua'ire yo'ose'e jerepa pa'yepi."

Jesuna Sani Pëa Huajëye
(Lc 10.21-22)

25 Ja̱ mu'seña Jesús capi:
"Sihuayë, ja'quë më'ëre ma'tëmo cui'ne yeja ëjaëre. Më'ëpi i̱ñohuë,
teaye pa'iohua'ini, ta̱'ñe pa'iohua'ire cui'ne ta̱'ñe asacohua'ire yahuesi
co'amañare. 26 Ja̱je pa'ijë̱'ë. Ja'quë më'ëpi yë ja̱je yo'ohuë.
27 Yë'ë ja'quëpi yë'ëna si'a co'amañа i̱sipi. Pëca ja'quëse'e mamaquëre
ñaji. Cui'ne mamaquëse'e pëca ja'quëre ñaji. Cui'ne mamaquë i̱ñoñe
yëcohua'ise'e asaye pa'iji, i̱te. 28 Daijë̱'ë, yë'ëna. Si'aohua'i co'amañа
nejë, cui'ne hue'ejë jë'josicohua'i yë'ëpi pëa huajëye i̱sisi'i, mësarute.
29 Yë'ë pa'iyere ñani cui'ne yo'oñu'u cuasajë̱'ë caquë yë'ë yo'oye i̱siyë.
Ye'yejë̱'ë, yë'ëni. Yë'ë cato esa yo'o jujama'quë a'ë cui'ne jerepa pa'i

a'ë cuasama'quë a'ë. Jąje yo'onita'a tį'aja'cohua'i a'ë, joyo pëa huajë huę'ña. 30 Yë'ë quërë saihuëre mësarute įsiyë, ą'jiñe sayere cui'ne pęañe hue'eyere."

12

Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

1 Jesús tą sitoją'a saji'i. Jąje saina, į ye'yacohua'i ąo ëaye nëina, trigo są'ñare tëa huëohuë. Tëani įti cąre ąë'ë. 2 Jąje yo'ojëna, fariseohua'ipi ñani cahuë, Jesure:

"Ñajë'ë, më'ë ye'yacohua'i co'amaña neñere. Co'amaña nema'a mu'se a'ë."

3 Jąje cajëna, įpi jąohua'ire capi:

"¿Ñama'cohua'i a'ni, mësaru, David yo'ose'e į cajeohua'i ją're cǫni ąo ëa jų'i maca? 4 Ąo ëa jų'ijë Maija'quë huë'e necaicohua'ise'e ąiñere Maija'quë huë'ena cacani David cui'ne į cajeohua'i ąë'ë, įte cui'ne yecohua'ire ę̈sese'ere, Maija'quëna įsise'ere. 5 Moisés cuąñese'epi toyase'e caji: 'Maija'quë huë'e necaicohua'i cato huajë mu'seję neñe payë.' Jąje pa'iquëta'are įohua'ire sąñope caye peoji. 6 Jąje pa'ina, cayë mësarute 'įñore pa'iji, Maija'quë huë'e sę̄ña maca pa'ire papi.' 7 Iye toyase'e caye asama'pë paë'ë, mësaru. Jąpi caji: 'Mësarupi pąire teaye ñajë oicohua'i pa'iyere yë'ë cato yëyë. Coeye nëicohua'ire huaijë įsiye cato.' Pąire oiyere asacohua'i pani pąire do'i peocohua'ini co'acohua'i a'ë caye pąra'huë, mësaru. 8 Jąje pa'ina, Pąi Mamaquë cato huajë mu'se Ëjaëpi."

Ję̄të Cuę̄nesicore Paquëre Jujuye
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

9 Ją maca Jesús jąropi sani pąi tsi'si huë'ena cacapi. 10 Jąrote te'i ję̄të cuę̄nesicore hue'equëpi paji'i. Jąje pa'ina, ñani Jesupi tayo caëna, įte sąñope cayeque pa'iji cuasajë sę̄i'ë:

"¿Jų'iquëre jujuye de'oquë huajë mu'se pa'itoję?"

11 Cajëna, Jesupi sehuopi:

"¿Nepi mësaru acohua'i yëi ñamapi cojena duquëna sani dutama'cohua'i a'ni, huajë mu'se pa'itoję? 12 Jąje pa'ina, pąipi do'iji, yëi ñamare jerepa. Jąje huajë mu'se pa'itoję de'oye yo'oye pa'ito yo'oye pa'iji."

13 Cani ją maca įte capi:

"Ję̄tëre mëajë'ë."

Jąje caquëna, įpi se mëaquëna, yequë tę'te ję̄tëję pa'io huajëco pǫnëo. 14 Ją maca fariseohua'ipi etani Jesure huani jęo ją'ñere ca huëohuë, ¿me neni huani jęoja'cohua'i a'ni? cajë.

Jesús Ayere, Tsoe Quëase'e

15 Jesús jąre asani jąropi yequë huę'ñana saji'i. Saina, jai pąi įte tuë'ë. Jesupi coa si'a jų'i dahuë jų'icohua'ire jujupi. 16 Jujuquë cui'ne ę̄sepi, yecohua'ire se quëayeję. 17 Iye cato yo'oreña, Maija'quëre quëacaiquë Isaías toyaquë caquë pa'ise'epi tį'a ją'ñere, ñeje:

18 Iquë api, yë'ë jo'yaë yë'ë sahuani tsę̄asiquë,
Įte oiyë, cui'ne įni sihuaquë pa'iyë.
Įna, yë'ë joyo jęocaiją'quë a'ë.
Cui'ne įpi si'a pąire yë'ë nuñerepa pa'i yo'oyere quëacaiją'quë api.

19 Pąini co'a cocare cama'ë pasipi, cuima'ë pasipi.

Cui'ne i̱ cayeje̱ asacaiye pa̱ja'cohua'i a'ë, cu'i hue̱'ñana.
20 Ca̱tëpë ca'huere quë'iorej̱e ne jëyoma'ë pasipi.
Cui'ne picose'e mëicorej̱e yayoma'ë pasipi.
I̱ nuñerepa cua̱ñeñe ne macaja̱'a ja̱je yo'oja̱'quë api.
21 Si'a pa̱i maña i̱ni necaija̱'quë api cajë utejë pa'ija̱'cohua'i a'ë.

Jesupi Huati Tutupi Yo'oji, Coa Caye
(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Jesús quë'rona sahuë, ñama'quëre cui'ne coca cama'quëre huatire hue'equëre. Sarena, Jesupi jujupi. Jujuna, ñaquë cui'ne coca caquë po̱nëpi. 23 Ja̱re si'a pa̱i ña quëquëni cahuë:
"¿Iquë David mamaquëre papi?"
24 Ja̱je cajëna, fariseohua'ipi asani cahuë:
"Iquë cato huatiohua'ire eto saoji, i̱ohua'i ëjaë Beelzebú tuture hue'equëpi."
25 Jesupi i̱ohua'i cuasaye asani capi, ja̱ohua'ire:
"Te'e yeja ëjaëpi jopore pa̱ja'a huani i̱ti pa̱ija'a sa̱'ñe uihuajë yo'ocohua'i pani peo hue̱'ñarepa carija̱iñe pa'iji. Pa̱i daripëpi, panita'a te'e tsëcapëpi sa̱'ñe pë̱icohua'i pani quëcoye peoji, yecohua'ire. 26 Ja̱je cui'ne huati ëjaëje̱ i̱ja'a co'ye eto saoquë pani ¿Me cui'ne i̱ tutu paquë'ni, i̱ja'a sa̱ñope yo'oquë pani? 27 Mësarupi yë'ëre cayë, Beelzebú tutupi huatiohua'ire eto saoji. Ja̱je pa'ito ¿nepi tutupi i̱siye'ni, mësarute tuicohua'ire eto sao tutu? Ja̱ohua'ini se̱ni asato mësarupi coa tayo huesëhuë, caja̱'cohua'i pa'ini. 28 Yë'ë cato huatiohua'ire eto saoyë, Maija'quë joyo tutupi. Yë'ë yo'oye cato quëaji, Maija'quë cua̱ñe te̱'tepi mësaruna ti̱tase'ere.
29 ¿Tutu quë'i huë'e pa'ito cacani i̱ co'amaña sioye peoji, du'ru i̱ni tse̱ama'cohua'i pani? Ja̱je pa'ina, i̱ni tse̱anita'a de'hue cacani i̱ co'amaña i̱ñe pa'iji.
30 Yë'ë yo'oyere co̱ yo'oma'quë cato yë'ëre sa̱ñope yo'oquë api. Cui'ne yë'ë ja̱'re co̱ni tëama'quë cato coa ne ña'ñe saoquë api.
31 Ja̱je pa'ina, cayë, mësarute. Si'aye co'aye pa̱ire yo'ose'e pa'itoje̱ sa̱i de'huacaiye pa'iji, si'aye co'aye case'e pa'itoje̱. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë joyore co'aye casicohua'i pa'itota'a ti sa̱i de'huacaiye peoji.
32 Cui'ne yë'ë Pa̱i Mamaquëni co'aye casicohua'ireje̱ sa̱i de'huaye pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë joyore sa̱ñope casicohua'ire sa̱i de'huacaiye peoji.

So̱quë Yë Ñañe Pa'iji, I̱o Quë̱iñena
(Lc 6.43-45)

33 De'o so̱quë yëpi de'o ca̱re quë̱iñe pa'iji. Co'a so̱quë yëpi ja̱re co'a ca̱re quë̱iñe pa'iji. Ja̱je pa'ina, i̱o quë̱iñena ñañe pa'iji, so̱quë yë. 34 ¡A̱ña tsëcapë acohua'i! ¿Me de'oye ca ti̱'añe'ni, mësaru, ja̱re mësarupi co'acohua'i pa'ini? Ja̱je pa'ina, yë'opo cato joyo pa'iyere caye pa'iji. 35 De'o pa̱i cato de'o cocare caji, ja̱re i̱ joyo pa'iyepi. Cui'ne co'a pa̱ipi caji co'ayere, ja̱re i̱ joyo co'aye pa'iyeje̱ pa'ye. 36 Ja̱je pa'ina, yë'ë cayë. Ja̱ohua'ire pa̱i ñape yo'ose'e ña mu'se ti̱'asi maca si'aohua'i i̱ñoñe pa'iji, si'aye i̱ohua'i cuasama'pë case'ere. 37 Ja̱je pa'ina, më'ë case'eje̱ pa'ye ña de'hua cua̱ñoñe pa'iji, do'i peoquë pa̱nita'a do'i quë'i."

Co'acohua'ipi Se̱ñe, Pa̱i Yo'o Ti̱'a Ma'ñere
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

38 Ja̱ maca Jesure fariseohua'i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i co̱ni
cahuë:
"Ye'yaquë, yëquë ñañe yëyë, më'ëpi pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yo'oquëna."
39 Cajëna, Jesupi sehuopi, ja̱ohua'ire:
"Co'a pa̱ipi nuñerepa cuasama'cohua'ipi pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yo'oquëna,
ñañu'u cajë, se̱ñë. Ja̱je se̱jëta'are Maija'quëre quëacaiquë Jonás i̱ñoquë
pa'ise'eje̱ pa'ye jerepa i̱ñoñe peosipi. 40 Coa Jonás jai hua'i ë̱tapë pa'ise'eje̱
pa'yese'e i̱ñoñe pa'iji. Ja̱ë je̱'quë toaso̱ mu'seña cui'ne toaso̱ ñami pa'a̱ji'i.
Ja̱je pa'ye Pa̱i Mamaquëje̱ toaso̱ mu'seña cui'ne toaso̱ ñami pa'ija̱'quë
api, yeja sa̱'nahuëre. 41 Tsoe hue̱'ña Nínive daripë pa'isicohua'ipi huëni
pa̱i ñape yo'ose'e ña mu'se ti̱'aëna, iye'në pa'icohua'ire nejoja'cohua'i
a'ë. Nínive acohua'i cato de'hue asani ja̱'rë pa'ise'e je̱oni po̱nëahuë'ë,
Jonás Maija'quë coca quëaquëna, asani. Yure i̱ñore pa'iji, Jonás se̱ña maca
pa'ipi. 42 Cui'ne huë'ehuë te̱'te pa̱i ëjaoje̱ huëija̱'coa, nejo mu'se ti̱'asi
maca. Huëni iye'në pa'icohua'i yo'ose'e ñani cui'ne nejoñe pa'iji, caja̱'coa.
Ja̱o cato so'o yejapi Salomón ta̱'ñe yo'oyere asasi'i caco daisico sëte. Yure
i̱ñore pa'iji, Salomón jerepa pa'ipi.

Co'a Joyo Co'iye
(Lc 11.24-26)

43 Huatipi pa̱ire pa'isiquëpi etani saisiquë pani cu'iji, cue̱nesi ye-
jañare pëa huajë hue̱'ñare co'equë ti̱'ama'ë co'e jujani cuasaji: 44 'Co'isi'i,
cui'naona, yë'ë huë'ena yë'ë etani daisicona.' Ja̱je cani co'iquë ñaquëna,
pa̱i peo huë'epi coa yuasicopi cui'ne de'oye ne de'huasicopi pa'iji.
45 Pa'ina, ñani ja̱ maca sani siete huatiohua'ire i̱ jerepa co'acohua'ini
quërëja̱ni, dani i̱na cacani pëayë. Pëarena, ja̱ maca ja̱'në pa'ise'e se̱ña maca
co'aquë pa'ija̱'quë api. Ja̱je cui'ne iye co'a pa̱ire yo'oye pa'ija̱'coa."

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I̱ Yo'je Tsi̱
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

46 Jesús ja̱ yë'ta'a pa̱ini caquëna, ti̱tahuë, pëca ja'co cui'ne i̱ yo'je tsi̱ co̱ni.
Dani hue'sena pëahuë, i̱ni cajë daisicohua'ipi. 47 Ja̱je pa'ijëna, yecohua'ipi
Jesure quëahuë:
"Më ja'co cui'ne më yo'je tsi̱ hue'sere pa'iyë, më'ëni cajë dani."
48 Caquëna, i̱ti quëaquëre capi, Jesús:
"¿Ne a'ni, yë'ë ja'co cui'ne ne a'ni, yë'ë yo'je tsi̱?"
49 Cani i̱ ye'yacohua'ire i̱ñoquë quëapi:
"Icohua'i a'ë, yë'ë ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsi̱. 50 Pa̱ipi yë'ë ja'quë ma'tëmo
pa'iquë yëyere yo'ocohua'ipi ja̱ohua'i a'ë, yë'ë yo'jei pa̱nita'a yo'jeo cui'ne
ja'co."

13

Ta̱quëpi Pa'iye
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

1 Ja̱ mu'se Jesús huë'epi etani sani jaira te̱'të macana ja'rupi. 2 Ja̱rote
pa'ina, jai pa̱i i̱ quë'rona daijëna, ñani jai yohuëna aya mëni ja'rupi. Si'a
pa̱i mejahuëna pëa sahuë. 3 Ja̱ maca jaiye ye'yapi i̱ohua'i ñañe ayena co̱ni
quëaquë capi:
"Ta̱quëpi ta̱si'i caquë saji'i. 4 Sai ta̱quëna, yequë ca̱pi to̱mepi, ma'ana.
Ja̱ to̱mese'ere pi̱'api dani peo hue̱'ña o̱cue saohuë. 5 Yequë ca̱pi to̱mepi,
que̱na pë̱a quë'rona, jaiye yeja peo hue̱'ñana. Ja̱ ca̱pi esa sacapi, ya'opi

huąiñe peoquëna. 6 Jąje mëasicota'a ęsëpi ëo hueąpi, jaiye tsita mese'e
peoye sëte juji'i. 7 Yequë cąpi tǫmepi, miu quë'rona. Tǫmeina, miupi
mëani ne hueąpi. 8 Jąje tǫmequëta'are yequë cąpi tǫmepi, de'o yejana.
Tǫmeni mëani jaiye quęquëna, tëahuë. Yequë ñëapi quęji'i, cien cą. Yequë
ñëapi quęji'i, sesenta cą. Cui'ne yequë ñëapi quęji'i, treinta cą. 9 Mësarupi
cąjoro quë'iohua'i pani ¡asaję'ë!"

Me Ne Jąñere Pąi Ñañena Cǫni Quëaë'ni
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

10 Ją maca i ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani sęi'ë, Ite:
"¿Me ne jąñere pąire iohua'i ñañena cǫni jąje quëaquë'ni?"
11 Sęjëna, ipi sehuopi:
"Mësarute Maija'quëpi tą'ñe asaye isipi, yahuese'ere ma'tëmo tę'te
ayere. Jąje pa'iquëta'are jąohua'i cato asa ti'añe pąñë. 12 Jąje pa'ina,
paquëna, ai jerepa yeque se isiye pa'iji, isina, jaiye pają'quëre. Jąje
pa'iquëta'are peoquëni ai jerepa jero sa'ana se sio huesoye pa'iji, a'ri
mańa i payeque. 13 Jąje pa'ina, iohua'i ñañe ayena cǫni caquëna, ñajëta'a
ña ma'ñeje pa'iohua'i ña huesëyë. Cui'ne asajëta'a ti asama'cohua'ię
pa'iohua'i asa huesëyë. 14 Jąje yo'o ją'ñere Maija'quëre quëacaiquë Isaías
capi:
Mësaru cato asają'cohua'i a'ë. Jąje asajëta'a asa ti'ama'pë pa'ią'cohua'i
a'ë.
Ñañe cato ñaja'cohua'i a'ë. Jąje ñajëta'a ña ti'ama'pë pa'ią'cohua'i a'ë.
15 Pąi joyopi jëacorepa ne huesësi do'ire,
Co'ayerepa asają'cohua'i a'ë.
Cui'ne iohua'i ñaco cąje siose'ere hue'ją'cohua'i a'ë ñaco cąpi.
Ñama'pë pa'ią'cohua'i.
Cui'ne asama'pë pa'ią'cohua'i a'ë.
Cui'ne joyopi asa ti'ama'pë pa'ią'cohua'i a'ë.
Cui'ne yë'ëna juju cąñoñu'u cajë yo'oma'pë pa'ią'cohua'i a'ë.
16 Jąje pa'iquëta'are mësaru cato sihuaję'ë, ñaco cąpi ñajë cui'ne cąjoropi
asa do'ire. 17 Nuñerepa cayë, mësarute. Jai pąi Maija'quëre quëacaicohua'i
cui'ne de'o pąi ñañe yëhuë, mësaru yure ñañere. Jąje yëjëta'a ñama'pë
paë'ë. Asaye yëhuë, mësaru asayere. Jąje yëjëta'a asama'pë paë'ë.

Tąquëre Quëase'e Ayere
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

18 Asaję'ë. Jąje pa'ito tąquëre quëase'e ayere. 19 Ma'ana iti cą tǫmese'e
cato quëaji, ma'tëmo pa'i tę'te ayere asacohua'ita'a asa ti'ama'cohua'ini
cui'ne huatipi iohua'i de'o coca asase'ere peo hue'ña sioyere. 20 Quęna
pęa quë'rona tǫmesi cą cato quëaji, du'ru macare pase'e sihuajë
asani sehuocohua'ini. 21 Jeteyo'je jaiye tsita peoye sëte quëcoma'pë
neñañepi cui'ne yecohua'ipi jǫsa yo'ojëna, ai yo'oyepi pa'ina, yo'o jujani
jęocohua'ini. 22 Miu quë'rona tąsi cą cato quëaji, Maija'quë coca asajëta'a
iye yeja co'amañare ai cuasajë jaiye co'amańa ëayena coso cąñoñere.
Si'aye iye Maija'quë cocare pë'pë huesoye a'ë. Jąje yo'oquëna, pąipi
quęiñeje pa'ye de'oye yo'o ti'añe peoye a'ë. 23 Jąje pa'iquëta'are de'o
yejana tąsi cą cato quëaji, Maija'quë coca asani jęoma'pë tuicohua'ini,
de'oyerepa quęicohua'ini. Jąje pa'ina, yecohua'ipi cien cą, yecohua'ipi
sesenta cą cui'ne yecohua'ipi treinta cą quęicohua'i pa'iyë."

Co'a Taya Ayere Quëaye

24 Ja̱'në quëase'eje̱ pa'ye neni i̱ñoquë Jesús quëapi, ñeje:
"Trigo ca̱re pare ta̱quëpi yejana ta̱se'eje̱ pa'ye a'ë, ma'tëmo pa'i te̱'te
aye. 25 Ta̱siquëta'are i̱te sa̱ñope yo'oquëpi si'aohua'i ca̱isi maca dani co'a
ca̱re ta̱ni saji'i. 26 Saquëna, trigopi ai de'oni i̱ti tsa̱'ña ne maca te'e co'a
tayaje̱ etapi. 27 Ja̱ maca jo'yaohua'ipi i̱ti tse̱ aquëre sani cahuë: 'Ëjaë, më'ë
tsio de'o ca̱se'e ta̱sicohua'ita'a ¿jero ayepi iye co'a taya co̱ni mëaë'ni?'
28 Cajëna, i̱ti tse̱ aquëpi capi, ja̱ohua'ire: 'Yequë co'aquëpi yo'opi yë'ëre
sa̱ñope yo'oquëpi.' Caquëna, i̱ jo'yapi cahuë, i̱te: '¿Yëquëpi ja̱ co'a taya
du'te je̱ocaiye yëma'quë?' 29 Cajëna, i̱pi capi, ja̱ohua'ire: 'Pa̱ni, co'a tayare
dutajë trigoje̱ duta je̱oma'cohua'ipi yo'oye'ni. 30 I̱ose'e mëajaco tëa mu'se
ti̱'aëna, nejo ja̱'ñepi, ja̱ macata'a co'amaña necohua'ire jëjo saosi'i, co'a
tayare ti pë̱a hue̱ni toana ëo je̱oja'cohua'ire, ja̱ jeteyo'je trigo ca̱re pase'e
yë'ë de'hua hue̱'ñana de'huacaija̱jë.' "

Mostaza Ca̱ Ayere Ye'yaye
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

31 Quëaye neni Jesús quëapi, ñeje:
"Ma'tëmo pa'i te̱'te cato mostaza ca̱re yejana pa̱ipi ta̱se'eje̱ pa'ye a'ë.
32 Mostaza cato nuñerepa a'ri ca̱'ë. Ja̱je pa'isicota'a ai de'oco jai so̱quë yë
de'ona pi̱'api i̱ona daijë capë̱ana tsianoa necohua'i a'ë."

Pan Ne Pore Ayere Ye'yase'e
(Lc 13.20-21)

33 Yeque cui'ne quëaye neni quëapi, ñeje:
"Ma'tëmo pa'i te̱'te cato pan ne poreje̱ pa'ye a'ë. Ja̱je pa'yere nomiopi
tres jai ji̱'so harina neona, si'a së̱pë o'saco jujucoa."
34 Jesús si'aye pa̱ire quëapi, i̱ohua'i ñañe ayepi caquë. Co'arepa ña
ma'ñepi caquë quëama'ë paji'i. 35 Iye cato yo'ose'e pa'iji, Maija'quëre
quëacaiquë toyaquë pa'ise'epi ti̱'ajaquë caquë i̱ toyaquë pa'ise'epi caji:
"Caja̱'quë a'ë, i̱ohua'i ñañe ayepi co̱ni."
Caja̱'quë a'ë, yahuesi co'amaña pa'ise'ere yeja de'huanë ayere.

Co'a Taya Ayere Ye'yaye

36 Ja̱ maca Jesús pa̱ire ca tëjini huë'ena cacapi. Cacaëna, ja̱rona i̱te
ye'yecohua'i tsioja̱ni cahuë:
"Quëaje̱'ë, co'a tayapi tsiona mëase'e ayere."
37 Cajëna, Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"De'o ca̱ ta̱quë cato Pa̱i Mamaquë api. 38 Cui'ne tsio cato si'a yeja'ë.
De'o ca̱ cato Maija'quë te̱'te acohua'ini quëaji, cui'ne taya cato quëaji,
huati te̱'te acohua'ini. 39 Sa̱ñope yo'oquëpi co'a taya ta̱caisiquë cato huati
ëjaëpi. Tëaye cato quëaji, yeja caraja̱i ja̱'ñere, cui'ne i̱ti ca̱ tëacohua'i cato
hui̱ñaohua'i a'ë. 40 Co'a taya tsi'soni toana ëo je̱oñeje pa'ye cui'ne yeja
caraja̱i maca yo'oye pa'ija̱'coa. 41 Pa̱i Mamaquëpi jëjo daoja̱'quë api,
hui̱ñaohua'ire i̱ cua̱ñe te̱'tere pa'ijë tayo yo'oye yecohua'ire necohua'ire,
cui'ne co'acohua'ire tsi'soja̱'cohua'ire. 42 Tsi'soni toana ëo je̱oja'cohua'i
a'ë. Ja̱ropi yureta'a oijë cui'ne cu̱ji qui̱'coja̱'hua'i a'ë. 43 Ja̱ maca Maija'quë
yëye yo'ocohua'ipi ë̱së miañeje miaja'cohua'i a'ë, i̱ohua'i pëca ja'quë
te̱'tere pa'ijë. Ja̱je pa'ina, mësarupi ca̱jonoa hue'ecohua'i pani ¡asaje̱'ë!

Curi Mahuë Ayere Ye'yaye

44 Ma'tëmo pa'i te̱'te cato curi mahuë yejana quë̱ni yahue o̱ase'eje̱ pa'io.
Ja̱je pa'ioni te'i pa̱ipi curi mahuëre ti̱'ani cui'naoni i̱ti macana se yahue

ọani ai sihuaquë sani si'aye i̱ paye i̱si saoni curi quë'i yejare huerose'eje̱ pa'ye a'ë.

Jai Do'i Quë̱nare Pare Ye'yaye

45 Ma'tëmo pa'i te̱'te cato co'amaña i̱siquëpi jai do'i quë̱nare pare perla
hue'yosi quë̱na përe, co'equë cu'iyeje̱ pa'ye a'ë. 46 Ja̱je co'equë jai do'ire
ti̱'ani si'aye i̱ pase'e i̱si je̱ani, jai do'i quë̱nare pare hueroyeje̱ pa'ye a'ë.

Hua'i Yo'eco Ayere Ye'yaye

47 Ma'tëmo pa'i te̱'te cato hua'i yo'econi jai tsiayana je̱o dëoni coa
si'a hua'ire neñeje pa'ye a'ë. 48 Hua'i yo'eco ti̱mësi maca hua'i
yo'ecohua'ipi mejahuëna naë mani ja̱ropi ñu'ijë sahuajë de'o hua'ise'ere
do'rohuëna ayajë co'acohua'ise'ere je̱ococohua'i a'ë. 49 Ja̱je yeja caraja̱isi
maca hui̱ñaohua'ipi etani co'acohua'ire cui'ne de'o hua'ire sahuajë
huahueja̱'cohua'i a'ë. 50 Ja̱ maca co'acohua'ire cato toa cojena je̱o
dëorena, ja̱ropi cu̱ji qui̱'cojë oija̱'cohua'i a'ë."

Ye'yacohua'ipi Asaye

51 Ja̱ maca Jesús se̱ji'i, ja̱ohua'ire:
"¿Asaye mësaru si'aye iye?"
Se̱ina, sehuohuë:
"Ja̱je pa'ije̱'ë asayë, Ëjaë."
52 Cajëna, Jesupi capi:
"Cua̱ñese'e ye'yaquëpi Maija'quë cua̱ñe te̱'te ayere ai ye'yequë pani
huë'e paquëje̱ pa'i po̱nëji, i̱ de'huase'ere co'amaña cui'ne ai co'amaña
etoquë i̱siyeje̱ pa'irepa."

Jesús Nazaretre Pa'iye
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 Ja̱ maca Jesús ja̱je quëaquë ye'ya tëjini saji'i, yequë hue̱'ñana. 54 Sai
ti̱'api, i̱ yejana i̱ ai de'o sitona. Ja̱rona ti̱'asiquëpi pa̱i tsi'si hue̱'ñana
ye'yapi. Ye'yaquëna, pa̱ipi ai cuasajë ñajë cahuë:
"¿Jerona iquë ye'yei'ni, jerepa ta̱'ñe caye? ¿Merepa cui'ne pa̱i yo'o ti̱'a
ma'ñe yo'oquë'ni? 55 Carpintero mamaquëta'a cui'ne i̱ñore pa'iyë, i̱ pëca
ja'co María. Cui'ne Jacobo, José, Simón, Judas pa'iyë, i̱ yo'je tsi̱je. 56 I̱ñore
i̱ yo'je tsi̱ nomiohua'ije̱ pa'iyë. ¿Ja̱je pa'ito jerona iye si'aye ye'yei'ni?"
57 Ja̱je cajë coejë asaye pa̱huë, i̱ caye. Ja̱je coejëta'are Jesupi capi,
ja̱ohua'ire:
"Si'aohua'i yëyë, Maija'quë jëjo daoquëre. Ja̱je pa'iquëta'are i̱ ai de'osi
yeja acohua'i cui'ne huë'e acohua'irepa coeyë, i̱te."
58 I̱te i̱re papi cajë asama' do'ire ñaquë ja̱ro cato jaiye pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe
neñe pa̱pi.

14

Juan Ti Doquëre Huaiye
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

1 Ja̱ mu'seña Herodes Galilea cua̱ñequë paji'i. Ja̱je pa'ipi Jesús pa̱i yo'o
ti̱'a ma'ñere yo'oyere asapi. 2 Asani i̱ ja̱'re co̱ni pa'icohua'ire capi:
"Juan oco doquëpi huëni tutu paquë yo'oma'quë."
3 Ja̱je cuasapi, Herodes cato Juanre tse̱ani hue̱ni co'acohua'ire co
hue̱'ñana cosiquë sëte yo'jei Felipe nëjo do'ire. 4 Juan cato caëña,
Herodesre:
"Më nëjore payeje̱ pama'ë pa'ije̱'ë."

5 Jąje caquëna, Herodes Juanre huani jęosi'i caquëta'a pąini ca'raquë
pąpi, si'aohua'i Juanre Maija'quë coca quëaquë api ca do'ire ca'raquë.
6 Jąje pa'iquëta'are įte Herodesre cǫasi mu'seña tį'asi maca Herodías
mamacopi pąi tsi'sisicohua'i ñajëna, etani pairacona, Herodes ñani ai
sihuaquë. 7 Ca nëopi si'aye më'ë sęñe pa'ito įsisi'i, co'amaña. 8 Jąje ca
maca pëca ja'copi du'ru yëhuosico sëte cao, Herodes:
"Juan oco doquë sįopëre quëna de'huana ayasiconi įsiję'ë."
9 Jąje ca maca Herodes oi ëayerepa asapi. Jąje įpi tsoe si'aohua'i
soisicohua'i asajëna, įsisi'i, më sęñere ca nëo huesosiquë sëte jëjo saopi,
įsiję'ë caquë. 10 Ją maca cuąñeiña, sani Juan cosiquë pa'iquëre sįopëse'e
tëto tëająni, 11 quëna de'huana ayasiconi dani įsihuë, nomi tsįona. Jąopi
se įsio, pëca ja'cona.
12 Jąje yo'orena, Juanre ye'yecohua'ipi dani į cąpëse'e sani tąhuë. Tąni
ją jeteyo'je sani Jesure quëahuë, įti yo'ose'ere.

Cinco Mil Ëmëohua'ire Ąoñe
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 Jąropi jąre asani Jesús saji'i, pąi peo huę'ñana yohuëją'a. Jąje
saisiquëta'are pąipi asa tį'ani įte tui huëohuë, yejają'a pąi daripë
pa'icohua'ipi. 14 Jesús yohuëpi etaquë ñaquëna, jai pąi paë'ë. Jąje pa'ijëna,
teaye oi jąohua'ire ñani jujupi, jų'icohua'ire įohua'i dacohua'ire. 15 Tsoe
na'iquëna, ñani į ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona dani cahuë:
"Tsoe na'iji. Įño pąi peo huę'ña'ë. De'oji. Ją macają'a ca tëjiję'ë, sani pąi
pa'i huę'ñana hueroni ąo maña ąijajë."
16 Cajëna, Jesupi capi, jąohua'ire:
"Saiye peoji. Jąohua'ire mësarupi ąojë'ë."
17 Caquëna, jąohua'ipi cahuë, įte:
"Peoyë. Coa cinco pan cui'ne caya hua'ire pare payë, įño."
18 Cajëna, Jesupi capi:
"Dajë'ë, įñona įtire."
19 Cani cui'ne pąire cuąñepi, tayahuëna ja'ru sajë'ë, caquë. Ją jeteyo'je
į jëñapi cinco pan pëa cui'ne cayaohua'ire įni cąjiquë ma'tëmona ñaquë,
Maija'quëre de'oji caquë pëpapi. Pëpani panre jë'yeni į ye'yacohua'ina
įsipi. Įsina, jąohua'ipi pąire se ąohuë. 20 Si'aohua'i ąni huajësicohua'i
paë'ë. Ją jeteyo'je ąni jujase'ere doce do'rohuëarepa ayahuë. 21 Ją
ąisicohua'i cato paë'ë, cinco mil ëmëohua'ise'e. Nomiohua'ire cui'ne tsįre
cuęcueye peoyerepa jąohua'ique pa'ini ai jerepa pa'iyë.

Jesupi Oco Ëmëjeja'a Cu'ise'e
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Ją jeteyo'je Jesús pąini pëpa tëjiquë į ye'yacohua'ise'ere du'ru jai
yohuëna aya mëijë'ë caëna, aya mëtena, jaira je tę'tena jëjo saopi. 23 Pąire
pëpa tëjini mëji'i, jai cǫtihuëna te'i, Maija'quëre sęsi'i caquë. Ñami de'osi
maca Jesús jąrote te'i paji'i. 24 Jai yohuë cato jopo jairare ją yë'ta'a saio
nëco'ë, tǫ'añepi yohuëna tutu ju'aquëna, saë'ë. 25 Ñataquëna, Jesús įohua'i
quë'rona tsiojąji'i, oco da'ca ëmëjeja'a nëcaquë. 26 Ją maca į ye'yacohua'i
tsiayają'a nëcaquë daina, ñani quëquë huesëjë ca'rajë cuihuë:
"¡Pąi joyo huatio!"
27 Jąje cajëna, Jesupi capi, jąohua'ire:
"Quëcojë'ë, yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë."
28 Caquëna, ją maca Pedropi capi, ñeje:

“Ejaë, mëˈërepa pani yëˈëreje̱ cua̱ñejëˈë, tsiayaja̱ˈa nëcaquë sasiˈi, mëˈë
quëˈrore pana.”
29 Caquëna, Jesupi capi:
“Daije̱ˈë.”
Caëna, Pedropi yohuëpi cajeni tsiayaja̱ˈa nëcaquë sai huëopi, Jesús paˈi
hue̱ˈñana ti̱ˈasiˈi caquë. 30 Ja̱je saiquëtaˈa tutu juˈayena asaquë, quëquëquë
duˈi huëoquë cuipi:
“¡Huasoje̱ˈë, Ëjaë!”
31 Ja̱re i̱ti macapi Jesús je̱ñana tse̱aquë capi, i̱te:
“¡Yëˈëna quëcoyere aˈri maña paquë, mëˈë! ¡Me yoˈoquë nemaˈquëje̱
paˈire cuasaëˈni!”
32 Jai yohuëna aya mëisi maca tutu to̱mepi. 33 Ja̱ maca jai yohuë
paˈicohuaˈipi Jesuna doˈre jaˈruni cahuë:
“Nuñerepa mëˈë Maijaˈquë mamaquëre paˈë.”

Genesaret Paˈicohuaˈire Jujuseˈe
(Mr 6.53-56)
34 Je̱ˈejë ti̱ˈahuë, Genesaret yejana. 35 Ti̱ˈarena, pa̱ipi Jesús daiseˈere asa
ti̱ˈani siˈa hue̱ˈña i̱ti yeja paˈicohuaˈire quëahuë. Quëarena, i̱ paˈi hue̱ˈñana
ju̱ˈicohuaˈire dahuë. 36 Dajë se̱iˈë, i̱ juˈi ca̱na patoni coˈyato deˈomaˈquë
cajë. Ja̱je cani siˈaohuaˈi i̱ juˈi ca̱na patocohuaˈipi coˈya sahuë.

15

Pa̱ire Coˈaye Neñe
(Mr 7.1-23)
1 Jerusalénpi fariseohuaˈi cuiˈne cua̱ñeseˈe yeˈyacohuaˈipi daisico-
huaˈipi Jesús quëˈrona tsio dani se̱iˈë:
2 “¿Me yoˈojë mëˈë yeˈyacohuaˈi mai aipë cua̱ñeseˈe sehuocaiye pa̱ñeˈni,
ja̱ yëˈtaˈa a̱o a̱imaˈnë je̱ña tsoaje̱ˈë, cua̱ñeseˈe?”
3 Ja̱je cajëna, Jesupi se̱jiˈi, ja̱ohuaˈire:
“¿Cuiˈne mësaru me yoˈojë Maijaˈquë cua̱ñeseˈe deˈoye sehuocaimaˈpë
pa̱i cua̱ñeseˈere deˈoye sehuoyeˈni? 4 Maijaˈquë cato capi: ‘Më jaˈcore
cuiˈne më jaˈquëre ëjaohuaˈire ñaquë paje̱ˈë.’ Cuiˈne capi: ‘Pëca jaˈquëre
cuiˈne pëca jaˈcore coˈaye sa̱ñope caquë cato huani je̱o cua̱ñojaˈquë.’ 5 Ja̱je
paˈiquëtaˈare mësarupi cayë pëca jaˈquëre cuiˈne pëca jaˈcore caye deˈoji:
‘Tsoe siˈaye yëˈë paye Maijaˈquëna i̱si saohuë. Ja̱je paˈina, co̱caiye peoyë.’
6 Cuiˈne ja̱je cacohuaˈipi pëca jaˈquëre pa̱nitaˈa pëca jaˈcore co̱caiye peoyë,
cuasajë paˈiyë. Ja̱je yoˈojë Maijaˈquë cua̱ñeseˈere doˈi peoye ne huesoni
coa pa̱i cayere sehuocaijë paˈiyë. 7 ¡Coa cacohuaˈi! Nuñerepa Maijaˈquëre
quëacaiquë Isaías capi, mësaru ayere toyaquë ñeje:
8 Iye pa̱i yëˈëre yëˈopose'e oiyë,
I̱ohuaˈi joyo cato soˈore paˈina.
9 Mësaru Maijaˈquëre se̱ñe doˈi peoye aˈë,
Pa̱iseˈe cua̱ñeñepi huëojë yoˈojëna.”
10 Ja̱ maca pa̱ire soini capi:
“Deˈhua asajë cuasa ti̱ˈajëˈë. 11 Yëˈopoja̱ˈa cacaye cato pa̱ire coˈa deˈhua
maˈñe aˈë. Coa ai jerepa pa̱ire coˈa deˈhuaye cato yëˈopopi etaye aˈë.”
12 Ja̱ maca i̱ yeˈyacohuaˈipi Jesús quëˈrona tsio dani cahuë:
“¿Asaë, mëˈë fariseo pa̱i mëˈë cayere asajë oiseˈe?”
13 Ja̱je cajëna, i̱pi sehuopi, ja̱ohuaˈire:

"Yë'ë ja'quë, ma'tëmo pa'iquë ta ma'ñe cato peo hue'ñarepa duta ja'ñe
a'ë. 14 Coa ñajë'ë, iohua'ise'e pa'ijajë. Jaohua'i cato ñaco ca peocohua'i
a'ë. Cui'ne ñama'cohua'ini cuacohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ñama'quëpi cui'ne
ñama'quëni sai saquë pani si'a jupë cojena du'iye pa'iji."
15 Pedropi ja maca capi, Jesure:
"Quëajë'ë, më'ë quëase'e ayere."
16 Caquëna, Jesupi capi:
"¿Mësaruje ja yë'ta'a asa ti'ama'pë pa'iye? 17 ¿Huesëye, mësaru, si'a
ao yë'opoja'a cacani ëtatu'una saise'epi jeteyo'je eta saiye? 18 Jaje
pa'iquëta'are yë'opoja'a etaye cato joyo pa'iyepi etaji. Ja'ë, paire
co'ayerepa neñe. 19 Jaje pa'ina, joyopi etaji, co'aye cuasaye, huani jeo
ëaye, nomi ëaye cuasaye, co'amaña ñañe, coa cosoye, cui'ne co'a coca caye.
20 Iye a'ë, paire co'a de'huayerepa. Jëña tsoajë'ë cuañese'ere sehuoma'pë
aiñe cato paire co'aye ne ma'ñe a'ë."

Yequë Yeja Acopi Jesure Sehuoye
(Mr 7.24-30)

21 Jesupi jaropi etani saji'i, Tiro cui'ne Sidón yejana. 22 Jarote paco'ë,
cananea nomio jaopi Jesús quë'rona cuico daco'ë, ñeje:
"¡Ëjaë, David mamaquë oijë'ë, yë'ë macare! Yë'ë mamacopi huati
joyore hue'eco, ai ai yo'oco co'ayerepa."
23 Jaje catoje Jesús ti a'ri mañaje sehuoma'ë saji'i. Saina, i
ye'yacohua'ipi dani ite sei'ë:
"Quëa saojë'ë, te'ija. Co'aye mai jeteyo'jeja'a cui daoco."
24 Cajëna, Jesupi capi:
"Maija'quë yë'ëre jëjo daopi, Israel paini caquë yëi ñama ne huesëse'eje
pa'ioni caquë."
25 Jaje pa'iquëta'are i ña hue'ñana do're ja'runi cao:
"¡Ëjaë, cocaijë'ë!"
26 Jaje cacona, Jesupi capi, jaote:
"De'oma'coa, mamajë aiconi aore jioni jo'ya yaina aoto."
27 Jaje catoje iopi ite cao:
"Jaje pa'ijë'ë, Ëjaë. Jaje pa'iquëta'are jo'ya yaije aicohua'i a'ë, pai ani to
ne'ña mañaje."
28 Jaje cacona, Jesupi capi, jaote:
"¡Nomio ta'ñerepa neñe pa'iji, cuasayë, më'ë! Më'ë yëse'e nese'eje
pa'ijaquë."
Caëna, iti macapi io mamaco co'yasico paco'ë.

Jesupi Ju'icohua'ire Jujuse'e

29 Jesús jaropi etani Galilea jaira të'tëpaja'a tëto sani cutihuëna mëni
jarona ja'rupi. 30 Jarote pa'ina, jai pai daë'ë, i pa'i hue'ñana. Daijë dahuë,
do'pëcohua'ire, ñama'cohua'ire, asama'cohua'ire, peo tupëare, cui'ne jai
pai yeque ju'icohua'ire dahuë. Dani i quëo yë'quë macana oijëna, Jesupi
jujupi, ju'icohua'ire. 31 Pai ña quëquëyerepa yo'opi, asama'cohua'ipi
cui'ne coca cama'cohua'ipi asajë cajëna, nëcañoa peo tupëapi de'ocohua'i
ponëjëna, do'pëcohua'ipi cu'ijëna cui'ne ñama'cohua'ipi, ñacohua'i
ponëjëna. Jaje yo'oquëna, ñajë Israel pai Maija'quëre ai de'oji cajë
sihuahuë.

Jesupi Cuatro Mil Ëmëohua'ire Aopi
(Mr 8.1-10)

32 Ja̱ maca Jesús i̱ ye'yacohua'ire soini capi:
“Teaye iye pa̱i mañare oi ñañë. Tres mu'seña pa'iji, i̱ño i̱ohua'i pa'iye.
Ja̱je pa'ijë ti peoyë, i̱ohua'i a̱i mañaje. Ja̱je pa'ina, a̱ima'cohua'ire huë'ena
jëjo saoye pa̱si'i saijë ma'ana dahuëra ju̱'ima'cohua'ini.”
33 Caquëna, ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi cahuë, i̱te:
“Ja̱je pa'iquëta'are ¿me i̱ño pa̱ije peo hue̱'ña a̱o hueroni a̱oñe'ni, jai
pa̱ire pare?”
34 Cajëna, Jesupi se̱ji'i:
“¿Je so̱ pan paye'ni, mësaru?”
Se̱ina, i̱ohua'ipi cahuë:
“Siete pan cui'ne a'ri maña tsiaya hua'ire payë.”
35 Cajëna, ja̱ maca pa̱ire cua̱ñepi, yejana ja'ru saje̱'ë caquë. 36 Ja'rusi
maca siete pan cui'ne hua'ire i̱ni Maija'quëre de'oji caquë se̱ji'i. Se̱ni tëjini
i̱ ye'yacohua'ina se i̱sina, ja̱ohua'ipi pa̱ire se a̱ohuë. 37 Ja̱ maca si'aohua'i
a̱ni huajëhuë. Ja̱je pa'itoje̱ ja̱ yë'ta'a siete do'rohue̱a a̱ni jujase'e nëaëna,
ayahuë. 38 I̱ti a̱isicohua'i cato cuatro mil pa̱i paë'ë, nomiohua'ire cui'ne
tsi̱re cue̱cuema'pëna. 39 Ja̱ jeteyo'je Jesús pa̱ire sai pëpa tëjini jai yohuëna
aya mëni saji'i, Magdala yejana.

16

Pa̱i Yo'o Ti̱'a Ma'ñe Yo'oje̱'ë Cajë Se̱ñere
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

1 Fariseohua'i cui'ne saduceohua'i co̱ni Jesure neñañu'u cajë dani
ma'tëmo ayere pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere i̱ñojë'ë se̱i, i̱pi yo'ouna, ñani tse̱añu'u
cajë. 2 Ja̱je cajë se̱jëna, i̱pi sehuopi, ja̱ohua'ire:
“Na'iquëna, ma'tëmo maja'ico pa'ina, ñani mësaru cacohua'i a'ë, ‘De'o
mu'se pa'ija̱'coa.’ 3 Cui'ne ñataquëna, nea siri pa'ina, ñani cacohua'i a'ë,
‘yure cato co'a mu'se pa'ija̱'coa.’ ¡Mësaru, coa cacohua'i a'ë! Ma'tëmore
ñani ta̱'ñe asacohua'ita'a ¿me yo'ojë iye mu'seña yo'oye ñani ta̱'ñe cama'pë
ja̱ yë'ta'a huesëcohua'i pa'iye'ni? 4 Iye co'a pa̱i nuñe yo'oma'cohua'ipi
se̱ñë, ma'tëmo yo'oyere nejë'ë ñañu'u cajë. Ja̱je se̱jëta'are Jonásre
yo'ose'eje̱ pa'yepi i̱ñose'e pasipi. Jerepa yo'o i̱ñoñe peoji.”
Ja̱je cani je̱oni saji'i.

Fariseohua'i O'sa
(Mr 8.14-21)

5 Jaira je të'huina je̱'ejë i̱ ye'yacohua'i pan sayere hua̱nëyei'ë.
6 Hua̱nëyesicohua'ini Jesupi ja̱ohua'ire capi:
“I̱na de'hua ñajë'ë, fariseohua'i cui'ne saduceohua'i o'saque pa'iji.”
7 Caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a cahuë:
“Mai panre dama'pë patena, caji.”
8 Ja̱je yahue caye Jesupi asani capi, ja̱ohua'ire:
“¿Me yo'ojë pan peoyë caye'ni? ¿Ai jerepa mësaru, yë'ëre nequë api,
cuasayere peoye'ni? 9 ¿Ja̱ yë'ta'a asa ti̱'añe pa̱ñe, cui'ne ñañe pa̱re cinco
pan pa'ise'ere cinco mil pa̱ire a̱ose'eje̱ cui'ne a̱ni jujarena, do'rohue̱ana
de'huase'eje̱? 10 ¿Cui'ne siete pan pa'ise'epi cuatro mil pa̱ire a̱o maca
do'rohue̱a nëase'eje̱ cuasaye pa̱ñe? 11 ¿Me yo'ojë mësaru yë'ë ca maca
panre caji, cuasare'ni? De'hua ñajë'ë, fariseohua'i cui'ne saduceohua'i
o'sana co̱'me huesëye.”
12 Ja̱je ca maca cuasa ti̱'ahuë, Jesús pan neñere cama'ë pa'ise'ere. Coa
ai jerepa Fariseo cui'ne saduceohua'i ye'yayere case'ere.

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

13 Jesús Cesarea Filipo yeja quë'rona tı̱'ani ı̱ ye'yacohua'ire seji'i:
"¿Iqueipi caye'ni, Pa̱i Mamaquëre?"
14 Caquëna, ja̱ohua'ipi cahuë:
"Yecohua'ipi cayë, Juan oco doquë api. Yecohua'ipi cayë, Elíaspi. Cui'ne yecohua'ipi ja̱ yë'ta'a yeque cayë, Jeremiaspi pa̱nita'a yequë Maija'quë jëjo daoquë api, caye."
15 Ja̱ maca ja̱ohua'ire capi:
"Cui'ne mësaruta'a ¿ı̱queipi caye'ni?"
16 Caquëna, Simón Pedropi capi:
"Më'ë cato Cristo a'ë, Diusu huajëquërepa mamaquë a'ë."
17 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"De'oji. Simón Jonás mamaquë yecohua'ije̱ më'ëre quëaye pa̱huë. Coa yë'ë Ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi ı̱ñopi. 18 Ja̱je pa'ina, yë'ëpi më'ëre cayë Pedro ja̱re iye que̱na pë ë̱mëje'ena yë'ë huë'e nesi'i. Neina, ju̱'iñe tutuje̱ quëcoquë ti neñe peoji. 19 Yë'ëpi më'ëre ma'tëmo pa'i te̱'te hui'yocore ı̱sija̱'quë a'ë. Më'ëpi iye yejana sëaquë pa'ito ma'tëmoje sëaye pa'iji. Cui'ne më'ëpi iye yejana joyequë pa'ito ma'tëmoje joyeye pasipi."
20 Ja̱ maca Jesupi cua̱ñepi, ı̱ ye'yacohua'ire. Yë'ëre Cristo api, cajë pa̱ire quëama'pë caquë.

Jesús Capi, Ju̱'ija'quë A'ë
(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22-27)

21 Ja̱re ja̱ macapi Jesupi quëa huëopi, ı̱ ye'yacohua'ire. Jerusalénna sani ai yo'oja̱'quë a'ë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi yo'ojëna, caquë. Cui'ne capi, ja̱je yo'ojë huani je̱oja'cohua'i a'ë. Ja̱je huani je̱osicohua'ita'are toaso̱ mu'seña pa'i maca huëija̱'quë a'ë. 22 Ja̱ maca Pedropi tı̱rona ı̱te sani yëhuosi'i caquë capi:
"¡Maija'quëje̱ ja̱je yo'oye coeji, Ëjaë! ¡Ja̱je yo'oye ti peoja̱quë më'ëre!"
23 Ja̱je caquëna, Jesús co'ye po̱nëni ñani ı̱te Pedrore capi:
"Saije̱'ë. Yë'ë quë'ro pa'ima'ë, huati ëjaë. Yë'ëre jo̱sa tëhuoquë, ai. Më'ë cato Maija'quë cuasayeje̱ cuasama'quë a'ë. Coa pa̱i cuasayeje̱ cuasaquë a'ë."
24 Ja̱ maca Jesupi ı̱ ye'yacohua'ire capi:
"Yë'ëre tuiye yëcohua'i pani hua̱nëyeye pa'i co'ye de'oye pa'iyere. Ja̱je yo'oni ai yo'oye pa'ito quëcojë tuiye pa'iji, co'ye cuasama'pë. 25 Ja̱je pa'ina, co'ye de'oye pa'iyere cuasaquë yo'oquëpi coa ne huesoja̱'quë api, ı̱ pa'iye. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë do'ire ai yo'oquë ı̱ pa'iye ne huesosiquëpi tı̱'aja'quë api, pa'iye. 26 Ja̱je pa'ina, ¿Iquere co̱caiye pa'iquë'ni, pa̱ipi si'aye iye yejana co'amañare pajëta'a joyore ne huesoto? ¿Je ja'ye sa̱iñe pa'iquë'ni, ı̱ joyo do'ire? 27 Ja̱je pa'ina, Pa̱i Mamaquë daija̱'quë api, si'a ı̱ pëca ja'quë de'o tutu quë'ipi cui'ne ı̱ hui̱ñaohua'ina co̱ni. Ja̱ maca ı̱pi sa̱ija'quë api, te'ohua'ise'e yo'ose'eje̱ pa'ye. 28 Ja̱je pa'ina, nuñerepa cayë, ja̱ yë'ta'a yure pa'icohua'i ju̱'ima'pë Pa̱i Mamaquë ı̱ quë'ropi daina, ñaja'cohua'i a'ë."

17

Jesús Tı̱ñe Pa'i Po̱nëse'e
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

1 Seis mu'seña tëto sai maca Jesupi sapi, Pedrore, Jacobore cui'ne
Juanre Jacobo yo'jeire te'i jạohua'i jạ're saji'i, jai ëmë cụtihuëna. 2 Jạrona
i̱ cạpë i̱ohua'ique ñajëna, ti̱ñerepa po̱nëpi. I̱ tsia cato ësë mëiñeje pa'yere
miaco po̱nëpi. Cui'ne i̱ ju'i cạpi toaje̱ pa'iorepa po̱nëpi, miañerepa. 3 Cui'ne
jạ maca ñañu'u cuasama'pë pa'ise'ere ñahuë, Moisés cui'ne Elías, Jesús
jạ're cocare cajëna. 4 Jạ maca Pedropi capi, Jesure:
"Ëjaë, ¡De'oji. Yureta'a i̱ñore pañu'u! Më'ëpi yëto neñu'u toaso̱ a'ri
huë̱'ña: më'ë tse̱core te'ore, Moisés tse̱core, cui'ne Elías tse̱core yecore."
5 Jạ yë'ta'a Pedro cocare caquëna, miacore papi sirio nëca meni peo
hue̱'ña cạ'ne huesona sirio jopopi yë'ose'e ñeje pi̱siquëna, asahuë:
"Iquë yë'ë mamaquëre papi i̱ni ai sihuaquë pa'iyë. Asajë̱'ë, i̱ cayere."
6 Iyere asani i̱ ye'yacohua'i yejana i̱ohua'i tsiapi meñe simeni ụë'ë,
quëquëquë huesëni. 7 Jạ maca Jesupi i̱ohua'i quë'rona tsiojạni patoquë
capi:
"Huëijë̱'ë. Ca'rama'pë pa'ijë̱'ë."
8 Caquëna, huëijë coa Jesuse'e te'i pa'ina, ñahuë, yecohua'ita'a peojëna.
9 Jạropi cajejëna, Jesupi cuạñepi, jạohua'ire:
"Quëama'pë pa'ijë̱'ë, yecohua'ire, iye mësaru ñase'e. Pại Mamaquë
jụ'isiquëpi cui'naëpi huëima'ë pa'ito jụni huëisi maca quëajë̱'ë."
10 Jạ maca i̱ ye'yacohua'ipi Jesure se̱i'ë:
"¿Me yo'ojë cuạñese'e ye'yacohua'i jạje pa'ito Elíaspi du'ru daijạ'quë
api, caye'ni?"
11 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Nuñerepa cayë. Du'ru daijạ'quë api. Si'aye ne de'huajạ'quë api. 12 Jạje
pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Elíaspi tsoe daji'i. Daisiquëta'are
i̱ohua'ipi de'hua ñama'pë coa i̱ohua'i yëyeje̱ yo'ohuë, i̱te. Jạje cui'ne Pại
Mamaquëje̱ ai yo'ojạ'quë api, jạre jạohua'i jë̱ñapi yo'ojëna."
13 Jạ maca i̱ ye'yacohua'ipi cuasa ñajaë'ë, Juan oco doquë pa'isiquëni
caji cuasajë.

Jesupi Hue'hue Dahuë Paquëre Jujuye
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14 Pại pa'i hue̱'ñana daisi maca Jesús quë'rona te'i tsio dani i̱ ña hue̱'ñana
do're ja'runi capi:
15 "Ëjaë, oijë̱'ë, yë'ë mamaquëre. Ai yo'oji, hue'hue dahuëre hue'equë.
Jạje pa'ipi jaiye toana tại yequere tsiayana du'i yo'oji. 16 Iye macana
dahuë, i̱te. Më'ë ye'yacohua'ina, i̱ñosiquëta'are juju ti̱'ama'pë paë'ë."
17 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"¡I̱na, necaiquë api cuasama' pại cui'ne co'acohua'i! ¿Je yëhuarepa
pa'ijạ'quë a'ni, mësaru jạ're cọni? ¿Je yëhuarepa quëcojạ'quë a'ni? Dajë̱'ë,
i̱ñona tsihua'ëre."
18 Cani jạ maca Jesupi co'a joyore pë̱ni eto saopi, tsihua'ëre pa'isicore.
Jạre i̱ti macapi tsihua'ë huajëquë co'yapi.
19 Jạ jeteyo'je i̱se'ere i̱ ye'yacohua'i cahuë:
"¿Me yo'ojë yëquë huatire eto saoye pạre'ni?"
20 Se̱jëna, Jesupi capi:
"Mësaru ne ti̱'añe peoji, cuasayere payë. Nuñerepa cayë. Mësarupi
mostaza cạ ja'iore ne ti̱'añe pa'iji cuasayere hue'ecohua'i pani cara'huë
jạ cụtihuëre: 'Saijë̱'ë, iye macapi yequë hue̱'ñana.' Carena, ai cụtihuëpi
saijạ'coa. Ti coa ca jujaye peoji, mësarupi neñe pa'iji cuasacohua'i pani.

21 Jäje pa'iquëta'are iye co'a joñoare cato, eto saoye pa'iji Maija'quëre
señepi cui'ne äo äima'pë señepi.”

Tijupë Jesús Capi, I Jü'iñe Ayere
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

22 Si'a jupë Galilea quë'rore cu'i maca Jesupi capi, jäohua'ire:
“Päi Mamaquëre tseäni päina isi huesojä'cohua'i a'ë. 23 Jäje yo'ojë
huani jeoja'cohua'i a'ë. Jäje huani jeosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i
maca cui'naëpi huëijä'quë api.”
Jäje quëaquëna, ai oi ëaye asahuë.

Päi Tsi'si Huë'e Do'i Säiñe

24 Jesús cui'ne i ye'yacohua'i Capernaum daripëna ti'asi maca
Maija'quë huë'e do'ire curiquë secohua'ipi Pedrore sani ñani sei'ë:
“¿Mësaru ye'yaquë curiquë säiquë Maija'quë huë'e do'i?”
25 Cajëna, Pedropi sehuopi:
“Jäje pa'ijë'ë. Säiji.”
Jäje cani huë'ena Pedropi cacaquëna, Jesupi du'ru ite capi, ñeje:
“¿Me cuasaquë'ni, më'ë Simón? ¿Neni iye yeja ëjaohua'i co'amaña pa do'i
cui'ne pa'i do'i señe'ni, iohua'i tsecohua'i panita'a tiohua'ini señe?”
26 Caquëna, Pedropi sehuopi, ite:
“Tiohua'ini señë.”
Caquëna, Jesupi capi, ite:
“Jäje pa'ito iohua'i tsecohua'i cato säiñe peoji. 27 Jäje pa'iquëta'are
säñope yo'oyere coejë säiñu'u. Jäje pa'ito jairana sani mojë'ë, hua'ini.
Du'ru macarepa hui'yoquëni moni i yë'opore curiquë pa'ina, ini sani
säijë'ë, si'aye, yë'ë pa'i do'i cui'ne më'ë do'i coni te'epi.”

18

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

1 Järe jä macapi i ye'yacohua'i Jesús quë'rona tsiojäni seteña, ite: “¿Nepi
jerepa pa'iohua'i pa'ijä'cohua'i a'ni, ma'tëmo?”
2 Cajëna, jä maca Jesupi tsihua'ëre soini iohua'i jopona nëcoquë 3 capi:
“Nuñerepa cayë. Mësarupi jä'rë pa'ise'e jeoni cui'ne tsihua'ëje pa'iohua'i
de'oma'pë pani ma'tëmo caca ti'añe peoji. 4 Jäje pa'ina, iti jerepa pa'i
ma'tëmo pa'i te'tequëpi, ai jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi iquë tsihua'ëje
pa'i pa'iji. 5 Cui'ne yë'ëni cuasajë iquëre tsihua'ëre de'oye necaicohua'i
pani yë'ëni necaiyë.

Co'aye Yo'oyena Säiñe
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

6 Yë'ëre asaquëni yequëpi co'aye yo'oyere ye'yaquë pa'ito jai quëna pëpi
ñaje tëcana säani jai tsiayana huäi hue'ñana jeo dëoto de'oji. 7 ¡Co'acore
pa'ni, iye yeja, päire co'aye yo'oyena ne täoco! Päire co'ayena ne täoñere
jëaye ti peoji. Jäje pa'iquëta'are yecohua'ire co'aye yo'oyena ye'yaquë ne
täñoquëpi ai jerepa teaye co'aquëpi pa'iji.
8 Jäje pa'ina, më'ë jëtëpi päniita'a më'ë nëcayopi co'aye yo'oyena saco
pa'ito tëto tëani so'ona jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana saiyepi
peo tupëpi, päniita'a do'pëquëpi, toa yejana caya jëña cui'ne caya nëcañoa
hue'equëpi jeoco cuäñoto co'aji. 9 Päniita'a më'ë ñacoapi co'ayena saco
pa'ito duta jeoni so'ona jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana cacayepi

te'e ñacoa hue'equë api, toa yejana caya ñaco ca̱ hue'equëpi je̱oco cua̱ñoto co'aji.

Yëi Ñama Ne Huesësico Ayere Ye'yaye
(Lc 15.3-7)

10 Coema'pë pa'ijë̱'ë, icohua'i a'ricohua'ire. Quëare payë. Ja̱ohua'i cato hui̱ñaohua'ire payë, ma'tëmore yë'ë ja'quë ña hue̱'ñare. 11 Pa̱i Mamaquë cato daisiquë api, ne huesëse'ere huasosi'i caquë.

12 ¿Me yo'oquë a'ni? Cien yëi ñamare paquëni te'i ne huesësiquë pa'ito sani co'equë api, noventa y nueve ñamare cu̱tina je̱o sani. 13 Ja̱je co'equë ne huesësiquëre ti̱'asiquë pani noventa y nueve ne huesëma'cohua'ire sihuaye jerepa sihuaquë api. 14 Ja̱je cui'ne mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëje̱ co'eji, te'e a'riquëje̱ ne huesëye pa̱ja'quë caquë.

Cajeire Sa̱i De'huacaiye
(Lc 17.3)

15 Më'ë yo'jeipi co'aye më'ëre yo'osiquë pa'ito i̱se'ere cajë̱'ë, i̱ tayose'e asa sëtaja̱'quëre. Ja̱je caquëna, më'ë cayere asani sehuocaisiquë pa'ito, më'ë yo'jeire se quëcohuë, më'ëpi. 16 Ja̱je pa'iquëta'are më'ë caye asa yëma'ë pa'ito ja̱ maca soijë̱'ë, te'ire pa̱nita'a cayaohua'ire i̱ yo'oye ñacohua'ipi te'e cui'ne pa'ye caja̱'cohua'ire. 17 Ja̱ohua'ireje̱ asama'ë pa'ito quëajë̱'ë, jai pa̱i tsi'si sitona. Jai pa̱i catoje̱ asa yëma'ë pa'ina, ja̱ maca Maija'quëre asa ma'ñeje pa'ire je̱ojë̱'ë, pa̱nita'a pa'i do'i curiquë se̱quëje̱ pa'ire.

18 Nuñerepa cayë, mësarute. Iye yejana mësaru sëasiquë pani ma'tëmoje sëasiquë pasipi. Cui'ne mësarupi iye yejana joyesiquë pani cui'ne joyesiquë pasipi, ma'tëmoje.

19 Cui'ne cayë, mësarute yequeje̱. Mësarupi cayaohua'i iye yejare pa'ijë te'e cuasajë Maija'quë co'amañare se̱to yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi i̱sija̱'quë api. 20 Ja̱je pa'ina, cayaohua'i panita'a toaso̱cohua'i yë'ë mamire cajë tsi'sicohua'i pa'ito ja̱rote yë'ëje̱ pa'ija̱'quë a'ë."

21 Ja̱ maca Pedro sani Jesure se̱ji'i:

"¿Ëjaë, yë'ëni yë'ë yo'jeipi co'aye yo'oquë pa'ito je so̱ñe sa̱i de'huacaija̱'quë a'ni, i̱te?"

22 Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Sieteja̱'a pa'ye sa̱i de'huacaijë̱'ë caye pa̱ñë. Ai jerepa sa̱i de'huacaijë̱'ë, siete pa'ye setenta.

Sa̱i De'huaye E̱sequë

23 Ja̱je pa'ina, ma'tëmo pa'i te̱'te cato pa̱i ëjaëpi i̱te necaicohua'i ne do'ire sa̱iñeje pa'ye a'ë. 24 Ja̱'a ne de'hua huëoquëna, jaiye curiquë i̱ do'i sa̱iñe paquëre dahuë. 25 Darena, i̱ jo'yaë curiquë peoquë paji'i. Ja̱je peoquë pa'ina, i̱ ëjaëpi cua̱ñepi, i̱si je̱ojë̱'ë, i̱te cui'ne i̱ nëjore, mamajëre cui'ne si'aye i̱ co'amañaje ja̱ curipi i̱ do'i paye sa̱ija'quëre. 26 Ca maca i̱ jo'yaëpi i̱ ëjaë ña hue̱'ñana do're ja'runi se̱ji'i: 'Ëjaë, quëcoje̱'ë, yë'ë macare. Sa̱ija'quë a'ë, si'aye më'ëre.' 27 Caquëna, ëjaëpi i̱te teaye caji cuasani oi ne de'huacani eto huasopi. 28 Ja̱ maca jo'yaëpi esa etani sai ti̱'api, yequëre i̱ cajeire, cui'ne necaiquëre ti̱'ani ñaje tëcana tse̱ani huani je̱o huëopi, ñeje caquë: 'Sa̱ijë̱'ë, më'ë yë'ëre do'i payere.' Ja̱ë cato a'ri mañai̱te do'i paquëni ja̱je yo'opi. 29 Ja̱ maca i̱ cajeipi do're ja'runi se̱ji'i: 'Quëcoje̱'ë, sa̱ija'quë a'ë, si'aye më'ëre do'i paye.' 30 Ja̱je catoje̱ yequëpi coequë coa ai jerepa pa̱ire

co'a hue̱'ñana sani copi, sa̱isi maca etoja̱'quë api, caquë. 31 Ja̱ maca ëjaë
jo'yapi iyere ñani ai co'a ju̱'ijë sani quëahuë, i̱ohua'i ñase'ere si'aye. 32 Ja̱
maca i̱ ëjaëpi jëjo saopi, i̱te soija̱'cohua'ire. Soini capi, i̱te: 'Co'a merepa
co'a jo'yaë. Yë'ëpi më'ëre sa̱i de'huacaë'ë, si'aye më'ë do'i pa'ise'e më'ëpi
se̱ina. 33 Më'ëje cui'ne më'ë cajeire quëcoquë sa̱i de'huacaiye paji'i, yë'ë
më'ëre teaye caquëna, sa̱i de'huacaise'eje̱.' 34 Ja̱ maca i̱ ëjaëpi pë̱i ja̱je
yo'osi do'ire cojë̱'ë, cua̱ñepi, si'aye sa̱ina, je̱ojë'ë caquë."

35 Jesupi ja̱je ca tëjiquë capi:

"Ja̱je cui'ne yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquëje̱ mësaruteje̱ yo'oja̱'quë api,
mësarupi pa̱i ñape cajeire joyore papi co'aye yo'ose'e sa̱i de'huacaiye
pa̱cohua'ire."

19

Jesús Ye'yase'e Nomiore Je̱ocoye Ayere
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

1 Jesús iye coca casi jeteyo'je Galileapi saji'i. Sai Judea quë'rona Jordán
tsiaya quë'rona ë̱së mëi te̱'tena ti̱'api. 2 Jai pa̱i i̱te pe'tehuë. Pe'terena,
ja̱rona ju̱'icohua'ire jujupi. 3 Ja̱ maca fariseohua'i Jesure tsioja̱ni se̱i'ë,
tayo sehuouna, tse̱añu'u cajë ñeje:

"¿Nëjore je̱ocoye pa'iquë coa a'ri maña yequere yo'ona?"

4 Cajëna, i̱pi ja̱ohua'ire sehuopi:

"¿Ñama'cohua'i a'ni, toyase'e caye si'aye du'ru pa'i huëose'e nesiquëpi
'Nepi ë̱mëre cui'ne nomiore'? 5 Cui'ne caji: 'Ja̱je pa'ina, pëca ja'quëre
cui'ne pëca ja'core je̱oni nëjona tsioni cayaohua'i pa'ima'pë coa te'ije̱
pa'iohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.' 6 Ja̱je pa'ina, cayaohua'i pa'iye paja̱'cohua'i
a'ë. Coa ai jerepa te'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, ë̱mëpi nëjore je̱ocoye
peoji, Maija'quë ñaquë tsiose'e."

7 Ja̱ maca i̱te se̱i'ë:

"¿Me yo'oquë Moisés nëjore je̱ocoye pa'iji, toya ja'huana je̱oco do'ire
toyani cua̱ñei'ni?"

8 Cajëna, Jesupi capi:

"Mësaru jëa joyo pa'i do'ire Moisés je̱ocoye de'oji, capi. Du'ru pa'i
huëo maca cato ja̱je pa'iye pa̱pi. 9 Ja̱je pa'ina, yë'ëpi cayë. Yequë
ë̱mëohua'ire yo'oma'ona je̱oconi yequë nomiore huejaquë pani tsoe co'a
de'opi, yecore yo'o do'ire. Cui'ne je̱ocosi nomioni po̱sëpi huejaquë panije
cui'ne co'a de'oji, ë̱jëre paconi yo'oquë."

10 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi cahuë:

"Ja̱je pa'iye sëte ë̱mëpi nomiore huejaye co'aji."

11 Cajëna, Jesupi capi:

"Si'aohua'i iye asaye peoji. Coa Maija'quë ta̱'ñe asaye i̱sisicohua'ise'e
asaye pa'iji. 12 Iye do'ire yecohua'i ë̱mëohua'i huejama'cohua'i pa'iyë.
Tsi̱'nëna co'a de'osicohua'i ai de'oyë, pa̱ipi huejama'pë pa'ija̱jë cajë co'a
de'huasicohua'i pa'iyë. Yecohua'ipi huejama'cohua'i pa'iyë, ma'tëmo
ayere cajë. Iye yë'ë case'e yëquëpi ja̱je pasi'i cuasani ja̱je huejama'quë
pa'ije̱'ë. Pa̱i ñape ti̱ñe pa'i do'ire ë̱mëohua'i huejaye pa̱ñë. Yecohua'ipi
hueja ti̱'añe pa'ija̱'cohua'ipi ai de'oyë. Pa̱ipi huejama'pë pa'ija̱'cohua'ire
nesicohua'ipi pa̱ñë. Yecohua'ipi ma'tëmo pa'iyere cajë huejaye pa̱ñë.
Ja̱je pasi'i cani ja̱je pa'ije̱'ë, ai cuasaquëpi."

Jesupi Tsire De'oyerepa Cacaiye
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

13 Ja maca tsire Jesús quë'rona dahuë, ipi jëñapi patoquë secacaijaquë cajë. Jaje yo'ojëna, i ye'yacohua'ipi tsire dacohua'ire dama'pë cajë ësehuë. 14 Jaje cajëna, Jesupi capi:

"Coa ñajë'ë, tsi iohua'ise'e yë'ë quë'rona daijajë. Ësema'pë pa'ijë'ë. Ma'tëmo cato jaohua'ije pa'iohua'i tsecoa."

15 Ja maca tsire i jëñapi patoquë yo'o tëjini saji'i, yequë hue'ñana.

Posëpi Jaiye Co'amañа Paquëpi Jesure Case'e
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 Posëpi jaiye co'amaña paquëpi Jesure sani seji'i:

"De'o ye'yaquë. ¿Ique de'o co'amañare yo'oja'quë a'ni, ma'tëmo ti pani huesëye ti'asi'i cani?"

17 Caquëna, Jesupi capi, ite:

"¿Me yo'oquë de'oquë caquë'ni, yë'ëre? Peoji, de'oquë. Coa te'i pa'iji, jaë cato Diusupi. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi ti pa'i hue'ña cacaye yëni sehuoye pa'iji, cuañese'ere."

18 Caquëna, posëpi ite capi:

"¿Je a'ni, iti yë'ë sehuo ja'ñe?"

Caquëna, Jesupi capi, ite:

"Huani jeoma'ë pa'ijë'ë, yequë. Nëjore yecore yo'oma'ë pa'ijë'ë. Co'amaña ñama'ë. Yecohua'ire cosoma'ë pa'ijë'ë. 19 De'oye sehuojë'ë, më'ë ja'quëre cui'ne më ja'core. Cui'ne oijë'ë, më quëno maca pa'iquëre më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye."

20 Posëpi ite capi:

"Si'aye iye tsihua'ë pa'inëpi de'oye yo'osiquë a'ë. ¿Jaje pa'ito iquepi caraquë'ni, yë'ëre?"

21 Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:

"Më'ëpi de'oquërepa pasi'i cani sani më'ë payere isiquë curiquë nequë cui'ne peocohua'ini coa isijë'ë. Ja macata'a më'ë ma'tëmore jaiye co'amaña paye pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuijë'ë, yë'ëre."

22 Jaje caquëna, iyere posë asani ai oi saji'i, jaiye co'amaña paquë sëte.

23 Ja maca Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

"Nuñerepa cayë, mësarute. Ai jëaji, ma'tëmo jaiye co'amaña pacohua'ipi cacaye. 24 Cayë, tijupë mësarute. Camellore miu ñaca cojeja'a sa etojaiñe peoji. Jaje pa'ita'are ai jerepa jëaji, jaiye co'amaña pacohua'ipi ma'tëmo cacaye."

25 Jare i ye'yacohua'ipi asani ai cuasajë iohua'ija'a sa'ñe sei'ë: "¿Jaje pa'ito nepi huasosicohua'i pa'iye pa'iquë'ni, cajë?"

26 Jesupi ñani capi, jaohua'ire:

"Paire cato caca ti'añe peoji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëre cato neñe pa'iji, si'aye."

27 Ja maca Pedropi capi, ite:

"Ëjaë, yëquë si'aye yëquë co'amaña pase'e jeoni më'ëre tuë'ë. ¿Jaje yo'osicohua'i iquere yëquë paja'cohua'i a'ni?"

28 Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

"Nuñerepa cayë, mësarute. Ja mu'se si'aye huajëye de'osi maca Pai Mamaquëpi i ñu'i saihuëna Ëjaërepa ja'rusi maca, mësaru yë'ëre tuisicohua'ije ja'ruja'cohua'i a'ë, doce ñu'i saihuëana, doce tsëcapëa Israel pai

yo'ose'e ña de'huaja̱'cohua'ipi. 29 Huë'e pa̱nita'a a'yëre, a'yore, pa̱nita'a
ja'quëre, pa̱nita'a ja'core, pa̱nita'a nëjore, pa̱nita'a mamajëre, pa̱nita'a
yejare yë'ë do'ire je̱osicohua'i cato cien pa'ye jerepa paja̱'cohua'i a'ë,
cui'ne ti pani huesëyere paja̱'cohua'i a'ë. 30 Ja̱je pa'iquëta'are jai pa̱i
yure du'ru pa'icohua'ipi tëjiohua'irepa pa'ija̱'cohua'i a'ë, cui'ne yure
jeteyo'jerepa pa'isicohua'ipi du'ru acohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.

20

Co'amaña Necohua'i Yo'oyeje̱ Pa'ye Quëase'e

1 Ma'tëmo pa'i te̱'te cato jai tsio paquëpi nea hue̱'ñarepa co'amaña
necaicohua'ire co'esi'i, cuiya'i tëaja̱'cohua'ire caquë saise'eje̱ pa'ye a'ë.
2 Co'amaña necaicohua'ire ti̱'ani te'e mu'se yo'o do'ire te'e ëja ja'hua
sa̱isi'i, capi. Ja̱je quëani ne de'huani jëjo saopi, i̱ tsio necaija̱'cohua'ire.
3 Nea hue̱'ña nueve pa'i maca etani saji'i. Sai ñaquëna, nema'cohua'ipi jai
pa̱i quë'rore coa paë'ë. 4 Pa'ijëna, capi, ja̱ohua'ire: 'Mësaruje̱ sani yë'ë tse̱
tëacaije̱'ë, sa̱isi'i, i̱ti sa̱iñe pa'iyeje̱' caëna. Ja̱ maca saë'ë, tëaja̱'cohua'ipi.
5 Mu'se jopo pa'i maca tsio aquë etani saji'i. Saisiquëpi tres pa'i maca
sani co̱pi, ja̱re cui'ne pa̱ire co'equë. 6 Saisiquëpi cui'ne neato cinco
pa'i maca, sani co̱pi. Sani ti̱'api, pa̱i coa pa'i hue̱'ñare yo'oma'pë
coa nëcacohua'ire. Ñani capi: '¿Iquere yo'ojë si'a mu'se coa pa'iye'ni?'
7 Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë, i̱te: 'Yëquëre yecohua'ije̱ co'amaña nejë'ë
cajë cua̱ñese'e peocohua'i a'ë.' Cajëna, i̱ohua'ire capi: 'Ja̱je pa'ito sani
mësaruje̱ yë'ë co'amañare necaije̱'ë.' 8 Ñami de'osi maca i̱ti tsio aquëpi
co'amaña necaicohua'ire ñacaiquëre soini capi: 'Co'amaña nesi do'ire
sa̱ijë'ë. Jeteyo'je cacasicohua'ini sa̱ijë'ë du'ru sa̱ini jeteyo'je du'ru cacasi-
cohua'ire sa̱ijë'ë.' 9 Caëna, co'amaña nesicohua'ire soiquëna, neato cinco
pa'i maca cacasicohua'ipi daë'ë. Datena, te'e mu'se yo'osi do'i ja'ye sa̱ipi.
10 Ja̱ jeteyo'je du'ru cacasicohua'ire soiquëna, cuasahuë, jerepa curiquë
neja'cohua'i a'ë, cajë. Ja̱je cuasasicohua'ita'are pa̱i ñapere te'e mu'se
yo'ose'e ja'ye sa̱ipi. 11 Ja̱je sa̱i cua̱ñoni sa̱ñope ca huëohuë, i̱ti co'amaña
paquëni, 12 ñeje cajë: 'Icohua'i jeteyo'je cacasicohua'i cato coa te'e hora
nehuë. Ja̱je nesicohua'ita'are yëquë si'a mu'se co'amaña nejë, e̱së uquëna,
quëcojë nesicohua'ire sa̱iñe ja'ye sa̱ihuë, më'ë.' 13 Ja̱je cajëna, i̱ti tsio
aquëpi sehuopi, ja̱ohua'i aquëre ñeje: 'Cajei, co'aye yo'oma'ë pa'iyë,
më'ëre. ¿Më'ëje pa̱ipi te'e mu'se ne do'ire, sa̱ijë'ë caquë yë'ë ja̱'re co̱ni, ne
de'huasiquëta'a? 14 Ja̱je pa'ito iye më'ë ne do'i i̱ni saije̱'ë. Yë'ëpi yëë më'ëre
i̱siye ja'ye iquëreje̱ i̱siyë, jeteyo'je cacasiquëreje̱. 15 ¿Më'ëpi cuasani yë'ë
curiquëre, yë'ë yëyeje̱ pa'ye yo'oye peoji, cuasaquë? ¿Pa̱nita'a coa jaiye
pasi'i cuasaquëna, pe̱ti ëaye më'ëre nëiquë yë'ëpi pa̱ire oiquëpi yo'oquëna?'
16 Ja̱je pa'ina, jeteyo'je pa'isicohua'ipi du'ru acohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.
Cui'ne du'ru acohua'ipi jeteyo'je pa'ija̱'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, jai pa̱i
soisicohua'i pa'iyë. Pa'ijëta'are, sahuani jo'ya nesicohua'ipi a'ri ja'i pa̱i
pa'iyë."

Jesús I̱ Ju̱'i Ja̱'ñere Quëaye
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

17 Jesús Jerusalén ma'are pa'i i̱ doce ye'yacohua'ire i̱ohua'ise'ere ti̱ro
sani capi:
18 "Mësarupi ñañë, mai Jerusalénna mëi huëoye, Pa̱i Mamaquëre
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ina

isija'tona, isisi maca jaohua'ipi huani jeoja'quë api cajë, 19 ti paina
isija'cohua'i a'ë. Isirena, jaohua'ipi ite cue'cuejë të'cajë yo'oni, soquë
sarahuana quejajë cajë. Jaje yo'osicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca
huëija'quë api."

Jacobo Cui'ne Juan Pëca Ja'co Sese'e
(Mr 10.35-45)

20 Jesús quë'rona Jacobo cui'ne Juan pëca ja'copi Zebedeo mamajë ja're
coni do're ja'ruo, Jesús ña hue'ñana necai ja'ñere sesi'i caco. 21 Ja maca ipi
seji'i, iote:

"¿Iquere yëco'ni, më'ë?"

Caquëna, sehuo, ñeje: "Yë'ë caya mamajëre më'ë pa'i te'tena ëjaohua'ire
neni më'ë ëja te'tena yequëre cui'ne ari te'tena ñocaijë'ë."

22 Cacona, Jesupi sehuopi:

"Cuasaye peoye huesërepa señë, mësaru. ¿Mësaru de'hue tëto sani ti'añe,
yë'ë sëje cono tëto sai ja'ñeje pa'ye, cui'ne do cuaño ti'añe yë'ë do cuaño
ja'ñeje pa'ye?"

Jaohua'ipi cahuë:

"Ti'añë."

23 Cajëna, ipi capi, jaohua'ire:

"Nuñerepa cayë, jaje pa'ijë'ë. Mësaru tëto saija'cohua'i a'ë, iye sëje
conoja'a. Cui'ne yë'ë do cuañose'eje do cuañoja'cohua'i a'ë. Jaje
pa'iquëta'are ëja te'te cui'ne ari te'tena ja'ruye cato yë'ëpi isiye peoji. Yë'ë
ja'quëpi i ne de'huacaisicohua'ina isija'quë api."

24 Jaje caquëna, diez i ye'yacohua'ipi iyere asani sañope pëti huëohuë,
caya hua'ire. 25 Jaje sañope yo'oye pa'ina, Jesupi soini capi, jaohua'ire:

"Mësaru, tsoe ta'ñe asayë. Iye yeja pai ëjaohua'i cato si'a co'amaña
meñe payë, cui'ne iohua'i huë'ehuë maca acohua'ipi mëñe ëjaohua'ire
payë, iohua'ire. 26 Jaje pa'ye peosipi, mësarute cato. Ai jerepa pa'i pasi'i
caquëpi yecohua'ire necaiquë pa'iye pa'iji. 27 Cui'ne mësaru aquëpi du'ru
aquë pasi'i caquë pani yecohua'ini necaiquëpi jo'yaë pa'iye pa'iji. 28 Pai
Mamaquëje pa'iohua'i pa'iye pa'iji. Jaë je'quë daima'ë paji'i, yecohua'ipi
necaijajë caquë. Coa ai jerepa necasi'i caquë daji'i, i pa'iye do'ipi jai pai
de'oye pa'i ja'ñe necasi'i caquë."

Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse'e
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Jericó daripëpi etani saijëna, jai pai Jesure tuë'ë. 30 Saijëna, jarote
cayaohua'i ñama'cohua'ipi paë'ë, ma'a yë'quë macare. Pa'icohua'ipi
Jesupi tëtosaiji asani cuihuë:

"Ëjaë, David Mamaquë, yëquë mañare teaye ñani cocaijë'ë."

31 Cajëna, paipi cuima'pë pa'ijë, cahuë. Jaje catoje ai jerepa cuihuë:

"Ëjaë, David Mamaquë yëquë mañare teaye ñani cocaijë'ë."

32 Ja maca Jesús nëcajani ñama'cohua'ire soini seji'i, jaohua'ire:

"¿Iquere necaijaquë cajë yëye'ni, yë'ëre?"

33 Caquëna, jaohua'ipi sehuohuë:

"Ëjaë, yëquë ñañere yëyë."

34 Cajëna, Jesupi teaye pa'iohua'ire ñani oi patopi, ñaco cana. Jaje
patoquëna, iti macapi tsoe ñacohua'i paë'ë. Pa'ijë Jesure tuë'ë.

21

Jesupi Jerusalén Cacase'e
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jerusalén ja'ye macare pa'ijë tı̱'ahuë, Betfagé daripëna, Olivos ai
cu̱tihuë quë̱no maca pa'icona. Ja̱ropi Jesús cayahua'ire ı̱ ye'yacohua'ire
jëjo saopi. 2 Jëjo saoquë capi, ja̱ohua'ire:
"Saijë̱'ë, je̱'ñerepa pa'i daripëna. Ja̱rona tı̱'aja'cohua'i a'ë, burra sëa
nëosicopi. Burrito ja̱'re co̱ni nëiona, ñani joyeni dacaijë̱'ë. 3 Ja̱je sajëna,
yecohua'ipi ¿me neja'quëni, saye? Cato cajë̱'ë: 'Ëjaëpi cusi'i' caëna, yo'oyë.
Esa co'yoja̱'quë api, cuni tëjini."
4 Iye cato yo'ose'e paji'i tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë toyaquë
caquë pa'ise'epi tı̱'aquëna ñeje toyase'epi:
5 Sión daripëre cajë̱'ë:
"Ñajë'ë. Më'ë ëjaëre papi më'ëna daiji,
Jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi burroni ñu'i
Co'amaña hue'eco burra mamaquëni ñu'i."
6 Ja̱ maca ı̱ ye'yacohua'ipi sani Jesús cua̱ñese'eje̱ yo'ohuë. 7 Burrare
cui'ne ı̱o mamaquëre dani ca̱ñapi ı̱ohua'i jetena jajehuë. Jajerena, ja̱
maca Jesupi mëni ja'rupi. 8 Ja̱ maca jai pa̱i pa'iye sëte ca̱ñapi ma'ana
jajehuë. Yecohua'ipi so̱quë capë̱are tëtejë ma'ana o̱ehuë, sihuajë. 9 Ja̱
maca du'ru sai pa̱i cui'ne jeteyo'je dai pa̱ipi cui huëohuë:
"¡De'oquëre pani, pa̱i ëjaë David mamaquë! ¡Ëjaërepa mami hue'equëpi
daiji, de'oquëpi! ¡De'oquëre papi, Maija'quë!"
10 Jesús Jerusalén cacasi maca si'a pa̱i ı̱ti daripë pa'icohua'i ai cuasajë
yecohua'ire se̱ı̱'ë:
"¿Iquei'ni, iquë?"
11 Cajëna, pa̱ipi cahuë:
"Iquë cato Maija'quëre quëacaiquë api Jesupi, Nazaret Galilea aquë
api."

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa To̱se'e
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

12 Ja̱ jeteyo'je Jesús cacapi, Maija'quëre huë'ena. Cacani si'aohua'ire
huerojë cui'ne ı̱sijë yo'ocohua'ire hue'sena eto saopi, ja̱ro pa'isicohua'ire
mesaña po̱'ne ta̱ño saopi, curiquë pa̱ire cambiase'e cui'ne su'tere
ı̱sicohua'i ñu'i saije̱ po̱'ne ta̱ño saopi. 13 Ja̱je yo'oquë capi, ja̱ohua'ire:
"Toyase'e caji, ñeje: 'Yë'ë huë'e cato Maija'quëre se̱ huë'e hue'yosicoa.'
Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato co'amaña ñaohua'i tu'aro neni yo'oyë."
14 Maija'quëre se̱ huë'ena ñama'cohua'i cui'ne do'pëcohua'i daë'ë.
Jesús quë'rona daijëna, ı̱pi jujupi. 15 Ja̱je yo'oquëna, Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi iye pa̱i yo'o tı̱'a
ma'ñere yo'oquëna, ñahuë. Cui'ne tsı̱pi Maija'quë huë'epi ai ñeje cuijë
cajëna, asahuë. ¡De'oquëre papi David mamaquë pa̱i Ëjaë! Ja̱je cajëna,
asani pë̱ijë, 16 Jesure cahuë:
"¿Asaquë, më'ë ja̱ohua'i më'ëre cuijë caye?"
Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Jë̱jë'ë, asayë. ¿Mësaru ñama'cohua'i a'ni, toyase'e ñeje caye?
Më'ëpi a'ricohua'i mañare cui'ne oje tsu̱'sucohua'ire nehuë,
Maija'quëre de'oyerepa jë̱jëja'cohua'ëre."
17 Ja̱je cani saji'i, yequë a'ri daripë Betaniana. Ja̱rona ñami pëapi.

Quëima' Soquë Yëre Jesús Pëi Case'e
(Mr 11.12-14, 20-26)

18 Nea huë'ña Jesús pai daripëpi co'iquëna, ai ëaye nëji'i. 19 Nëina,
ma'a yë'quë maca nëca yëre ja'ye maca tsiojani ñaquëna, ti peoyë paji'i.
Quëima' ñë, coa ja'ose'e paji'i. Ja maca Jesupi capi, soquë yëre:
"¡Yureta'a ti quëima'o pa'ijë'ë cuañeñë, më'ëre!"
Jaje i ca macapi cuene huesësico paco'ë. 20 Iyere ñani i ye'yacohua'ipi
ai cuasajë Jesure sei'ë:
"¿Me yo'oquë soquë yë esarepa cuene huesëco'ni?"
21 Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:
"Nuñerepa cayë. mësarute. Mësarupi neñe pa'iji cuasacohua'i pani jëa
coeye peoni yë'ë soquë yë caëna, yo'ose'eje yo'oye pa'iji. Iye cutihuëre
cacohua'i pani cayë: 'Iye macapi sani jai tsiayana sa du'ijë'ë.' Jaje ca
maca tsoe yo'ose'e pa'iye pa'iji. 22 Cuasare pajë secohua'i pani si'aye
mësaruse'e ti'aja'cohua'i a'ë."

Jesús Cuañeñerepa Pa'iye
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Ja maca Jesús Maija'quë huë'ena pa'i ye'yapi. Jarote ja yë'ta'a
ye'yaquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne judío pai aio-
hua'i tsio dani ite sei'ë:
"¿Ique cuañeñepi iye co'amaña yo'oquë'ni? ¿Nepi më'ëre iye cuañe tutu
paquëre nere'ni?"
24 Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:
"Yë'ëje cui'ne mësaruteje sesi'i. Iye sese'ere sehuorena, yë'ëje quëasi'i
iye co'amaña yo'o tutu aye. 25 '¿Ne cuañesiquëpi paquë'ni, Juan oco doquë,
Maija'quë panita'a paipi cuañesiquë paquë?' "
Caëna, ja maca sa'ñe ca huëohuë, iohua'ija'a ñeje:
"Maija'quë jëjo daosiquë paji'i, cato ipi sehuoja'quë api, maire: '¿Jaje
pa'iquëta'are me yo'ojë mësaru asama'pë pate'ni?' 26 Cui'ne 'maipi pai
cuañesiquë paji'i' canije ca'rayë, paire. Juanre cato Maija'quë cocare
quëaquë paji'i cuasayë, paije."
27 Jaje pa'ina, cahuë, Jesure:
"Huesëyë, yëquë."
Cajëna, ije capi:
"Yë'ëje quëaye pañë, iye co'amaña yo'o tutu cuañequëre."

Caya Mamajë Yo'oye Ayere Quëaye

28 Jesupi capi, jaohua'ire:
"¿Me cuasaye'ni, mësaru iyere asani? Paipi caya mamajëre paquëpi
capi, jaohua'i aquëni: 'Tsihua'ë, yure sani yë'ë co'amañare necaijë'ë,
cuiya'i tëayere.' 29 Mamaquëpi sehuopi: 'Pañë.' Jaje casiquëta'a tiñe
cuasa ñajani sani co'amaña nepi. 30 Ja jeteyo'je sani yequëre capi, cui'ne
caquëna, ipi sehuopi: 'Jaë, ja'quë sasi'i.' Casiquëta'a saiye papi. 31 '¿Jaje
pa'ito jequëpi pëca ja'quë yëse'e necaquë'ni, jaohua'i aquë?' "
Caquëna, jaohua'ipi cahuë:
"Du'ru aquë."
Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Pa'i do'i curi secohua'i, cui'ne ëmëohua'ire
yo'orojaicohua'ipi, ma'tëmo du'ru cacaja'cohua'i a'ë, mësaru ja
cacama'pëna. 32 Juan oco doquëpi mësarute quëapi. Iti pa'iyere

quëaquëta'are mësarupi asama'pë paë'ë. Jąje pa'iquëta'are pa'i do'i curiquë sęcohua'ipi cui'ne si'a ëmëohua'ire yo'ocohua'ipi asajë pǫnëhuë. Jąje si'aye ñajëta'a mësaru pǫnëma'pë paë'ë.

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

33 Asajë'ë, yure iye quëayere. Jai tsio paquëpi tąpi, pi̱si cuiya'ire. Tąni tsiojąa'a tëhuo të'ijąji'i cui'ne cuiya'i sująa'coreję nepi, cui'ne jai ëmë huë'eję nepi, i̱opi tuijë si'a tsio ñaja'core yahue i̱macohua'ire. Jąa jeteyo'je co'amaña necohua'ire co'eni necaijë'ë cani so'ona saji'i. 34 Saisiquëpi tëa mu'seña ti̱'asi maca jëjo daopi, i̱ jo'yare. Sani i̱te co'amaña necaicohua'ina sęjëna, jąohua'ipi i̱te cajë nëocaise'ere i̱sijąjë caquë. 35 Jąje caquë jëjo saosiquëta'are co'amaña necohua'ipi i̱ jo'ya mañare tsęani të'cahuë, te'ire. Yequëni coa huani jęohuë. Cui'ne yequëni quëna pëapi jęa huëohuë. 36 Jąje yo'oruję i̱ti tsę aquëpi ti̱jupë du'ru jëjo daose'e sęña maca jai pąire jëjo daopi, i̱ jo'yare. Jąje jëjo daoruję co'amaña necohua'ipi cui'ne jąohua'ireję yo'ohuë.

37 Ai tëjiyerepa jëjo daopi, i̱ mamaquëre pani, 'oijë dahuëre ñaja'cohua'i a'ë, cuasaquë.' 38 Jąje jëjo daosi maca i̱ mamaquëni ñani, co'amaña necohua'ipi i̱ohua'ijąa'a sąñe cahuë: 'Iquë api, i̱ti co'amaña tsę aquë de'ojąa'quë. Jąje pa'ito huani jęoñu'u, maipi iye yeja tsę acohua'i pa'ijąa'cohua'i.' 39 Jąje cani tsęani tsiopi hue'sena etoni sani huani jęohuë."

40 Ca tëjini Jesús sęji'i:

"I̱ti tsio aquëpi daisiquë pani, ¿me neja'quë a'ni, co'amaña necohua'ire?"

41 Caquëna, jąohua'ipi cahuë, i̱te:

"Huani jęoja'quë api, ti oiye peoye co'acohua'ire. Yo'oni yecohua'ini co'eni tsio co'amaña neja'cohua'ire jęosipi. Jęona, quëi maca ti̱'aëna, tëani i̱te i̱sijąa'cohua'i a'ë, i̱te cajë necaise'ere."

42 Jąa maca Jesupi capi, jąohua'ire:

"¿Ti ñama'cohua'i a'ni, toyase'e, mësaru? Caji ñeje:
Necohua'ipi yo'o jujani jęosi quëna pëpi,
Yure cato du'ru huëocorepa pǫnëo.
Iye cato ëjaëpi jąje neina, merepa jąje neini cajë ai cuasajë ñañe pa'iji.
43 Jąje pa'ina, mësarute cayë. Diusu pa'i tę'te pasicohua'ire mësarute siojąa'quë api. Tsioni yecohua'ina i̱sijąa'quë api, i̱ pa'i tę'tena i̱ti cą tëani i̱sicohua'ina. 44 Quëna pë cato, yecohua'ipi i̱o ëmëje'ena tǫmecohua'ipi jë'yecoa. Cui'ne quëna pëpi yecohua'i ëmëje'ena tǫmeco pani peo sëpëare neñe pa'iji."

45 Jąje caquëna, Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cui'ne fariseohua'ipi maini caji cuasajë Jesús caye asahuë. 46 Jąa maca tsęañe yëjëta'a pąini ca'rajë pąhuë, jai pąi Jesure Maija'quëre quëacaiquë api cuasacohua'i pa'ijëna, ñani.

22

Huejaye Fiesta

1 Jesús ti̱jupë ca huëo cǫpi, pąi ñañe ayejąa'a i̱ñoquë ñeje:

2 "Ma'tëmo cato pąi ëjaëpi mamaquëre huejaquëna, sihuaquë pąire tsi'soni yo'ose'eję pa'ye a'ë. 3 Jąje yo'oquë jëjo saopi, i̱ jo'yare, huëosicohua'ire quërëjąijë'ë, caquë. Jąje pa'iquëta'are huëosicohua'ipi

daiye coehuë. 4 Tijupë i jo'yare jëjo saoquë capi: 'Quëajë'ë, soisicohua'ire.
Tsoe si'aye ai ja'ñe de'hua saohuë. Huequëreje hui'yape quë'iohua'ini
huani ne de'huahuë, huejaye ñaja'cohua'i daijajë caquë.' 5 Caquëna,
asani i case'e quëajëna, huëosicohua'i asacaima'pë paë'ë. Yequëpi tsiona
saji'i. Yequë co'amaña isi sapi. 6 Cui'ne yecohua'ipi ja ëjaë jo'yare tseani
co'aye yo'ojë huani jeahuë. 7 Ja maca pai ëjaë pëi i soldado paire jëjo
saopi, huaisicohua'ire. Huani jeani iti daripëje ëo jeoja'cohua'ire. 8 Ja
jeteyo'je capi, i jo'yare. 'Hueja ao ne de'huase'epi paji'i. Jaje pa'iquëta'are
soisicohua'i daiye pahuë. Ja soisicohua'i cato do'i peocohua'i paë'ë. 9 Jaje
pa'i do'ire jai ma'añana sani huëojë'ë. Coa si'aohua'ire ma'a pa'icohua'ire
dajë'ë, hueja ao aija'cohua'ire.' 10 Caëna, pai ëjaë jo'yapi etani sani
ma'aja'a cu'ijë co'acohua'ire cui'ne de'ocohua'ire si'sohuë, huë'e timë
huesëyerepa.

11 Ja maca ëjaë cacani soisicohua'ire ñapi. Ñaquëna, te'i hueja caña
suñama'quëpi ñuji'i. 12 Ñani capi, ite: '¿Cajei, me më'ë iño cacaë'ni, hueja
caña suñama'quë?' Jaje caquëna, ipi ti sehuoma'ë paji'i. 13 Cama'ëna,
ja maca pai ëjaëpi mesa ñu'icohua'ire necaijë pa'icohua'ire capi: 'Jaëte
tseani nëcañoa cui'ne jëña sëani jeocojë'ë, nea hue'ña hue'sena. Jaropi oi
cui'ne cuji qui'cojaquë.' 14 Jaje pa'ina, jai pai pa'iyë, soisicohua'i. Jaje
pa'iquëta'are a'ri maña pa'iyë, sahuani jo'ya nesicohua'i."

Pai Do'i Saiñe Ayere Case'e
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Ja maca fariseohua'ipi sani sa'ñe coca cajë te'e cuasahuë. Jaje cajëna,
tayo sehuouna co'aye capi cajë ne ja'ñere. 16 Jaje cani jëjo saohuë, iohua'i
acohua'ire Herodes tsëcapë acohua'ina coni te'e Jesure caja'cohua'ire
ñeje:

"Ye'yaquë, asayë, yëquë më'ë nuñerepa caquë pa'iye, cui'ne nuñerepa
Maija'quë ma'are ye'yaquëpi pai cayere asacaima'quëpi cui'ne pai pa'iye
ëmëjese'e ñaquë cama'quë pa'iye. 17 ¿Jaje pa'ipi me më'ë caquë'ni?
'¿De'oquë pa'i do'ire si'a pai ëjaë Césarna curi saiñe panita'a pañe?' "

18 Jaje cajëna, Jesús tsoe asapi, iohua'i co'aye cuasajë señe. Jaje pa'ina,
capi, jaohua'ire:

"Coa cacohua'i, ¿Me yo'ojë yë'ëre cosojë neñu'u cajë caye'ni? 19 Iñojë'ë,
pa'i do'i sai të'quire."

Caquëna, te'e të'qui romano curi të'quire dahuë. 20 Darena, Jesús ñani
jaohua'ire seji'i:

"¿Ne tsiare hue'eco'ni, iye të'qui ico cui'ne ne mamire hue'eco'ni?"

21 Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

"Si'aohua'i ëjaërepa mamipi pa'iji."

Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

"Isijë'ë, pai ëjaë tseco pa'ito jare iti tse aquëna. Cui'ne Maija'quë tse
pa'ito jare Maija'quëna isijë'ë."

22 Caquëna, iyere asani ai cuasahuë. Jaje yo'oni ite jeoni saë'ë.

Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Señe
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

23 Jare ja mu'se saduceohua'i Jesure sani ñañu'u cajë saë'ë. Saduceo
hua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji, cacohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi iyere
cahuë, ite:

24 “Ye'yaquë, Moisés capi, huejasiquëpi mamajëre peoquë jụ'isiquë
pa'ito yo'jeipi huejaye pa'iji, hua'jeore, maja'yë jụ'isi do'ire mamajëre
pacaija̱'quëpi. 25 Yëquë acohua'ipi siete yo'je tsi̱ te'e tsëcapëre paë'ë.
Pa'icohua'ipi du'ru maja'yëpi huejani jụji'i, mamajëre peoquë. Jụ'i
yo'jeina jẹocaji'i, nëjore. 26 Ja̱ëje mamajëre peoquë jụji'i. Jụquëna, toasọñe
aquë huejapi. Huejani ja̱re ja̱je peoquë jụji'i. Ja̱jese'e si'a tsëcapë siete
jụju sahuë. 27 Ai jeteyo'jerepa nomio jụco'ë, si'aohua'i jụtena. 28 Ja̱je
pa'ito jụ'isicohua'i huëi maca ¿ne nëjo pa'ija̱'coa'ni, ja̱je si'aohua'i te'oni
huejasico?”

29 Jesupi sehuopi, ja̱ohua'ire: “Mësarupi tayo cuasayë, toyapë
ñama'cohua'i sëte cui'ne Maija'quë tutu ñama'cohua'i sëte.
30 Jụi'sicohua'ipi huëisicohua'i huejama'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë. Cui'ne
mamajë nomiohua'ire huejoma'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë. Ma'tëmo acohua'i
huiñaohua'ijẹ pa'iohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. 31 Ja̱je pa'ito mësaru
jụ'isicohua'i huëiye aye Maija'quë case'ere toyase'e ñama'cohua'i a'ë.
Toyase'e ñeje caji: 32 ‘Yë'ë cato Abraham, Isaac, cui'ne Jacobo Diusu a'ë.’
Diusu cato jụ'isicohua'i Diusu peoji. Ja̱ë cato huajëcohua'i Diusu api.”
33 Ja̱je caquëna, iyere pa̱i asani ai cuasahuë, me ja̱ jerepa ye'yaquë'ni,
cuasajë.

Ai Jerepa Pa'ye Cua̱ñese'e
(Mr 12.28-34)

34 Jesupi saduceo pa̱ire ti sehuoye peoyerepa ca huesopi, asani fariseo
pa̱ipi tsi'sihuë, coca cañu'u cajë. Ja̱ maca dani 35 Fariseo pa̱i aquëpi
cua̱ñese'e ye'yaquëpi neñasi'i caquë i̱te sẹji'i:

36 “Ye'yaquë, ¿Jeco a'ni, cua̱ñese'e si'aye sẹña maca pa'io pa̱ire ye'ya
ja̱'ñe?”

37 Sẹina, Jesupi capi:

“Oijẹ'ë, më Ëjaë Diusure, si'a më joyopi, si'a më pa'iyepi cui'ne
si'a më'ë cuasayepi. 38 Iye a'ë, si'aye sẹña maca jerepa pa'ye cui'ne
du'ru macarepa cua̱ñese'e. 39 Yecojẹ ja̱re cui'ne pa'io. Ja̱opi caji, ñeje:
‘Oijẹ'ë, më quẹno maca aquëre më'ëja'a co'ye cuasaquë oiyejẹ pa'ye.’
40 Iye cayayena si'aye Moisés cua̱ñese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i
ye'yase'e meñe quëco paji.”

¿Ne Mamaquë A'ni, Cristo?
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Ja̱ yë'ta'a fariseohua'i tsi'sisicohua'i pa'ijëna, 42 Jesús sẹji'i,
ja̱ohua'ire:

“¿Me cuasaye'ni, mësaru Cristore? ¿Ne mamaquë a'ni?” Caquëna,
i̱ohua'ipi sehuohuë: “David mamaquë api, ja̱ë cato.”

43 Ja̱ maca Jesupi capi, ja̱ohua'ire: “¿Ja̱je pa'iquëta'are David Maija'quë
joyopi quëaquëna, Ëjaë hue'you'ni, i̱te? Ja̱je pa'ina, Davidpi capi:
44 Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:
‘Ja'rujẹ'ë, yë'ë ëja tẹ'tena,
Më'ëre sa̱ñope yo'ocohua'ire më'ë quẹo huë'ehuëna të'ya me macaja̱'a.’
45 ¿Me ja̱je pa'ito Cristo David mamaquë pa'iquë'ni, Davidpi Ëjaë i̱te
hue'yoto?”

46 Ja̱ maca te'ijẹ ti te'e yë'opojẹ caye pa̱pi. Cui'ne ja̱re ja̱ mu'sepi
cua̱ñese'e ye'yacohua'ijẹ jaiye sẹñe jẹohuë, ca'rajë.

23

Fariseohua'ire Cui'ne Cuąñese'e Ye'yacohua'ire Sąñope Case'ere
(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Jąą maca Jesupi capi, pąąire cui'ne ąą ye'yacohua'ire:
2 "Cuąñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pąąi cato Moisésję pa'iohua'i
a'ë. 3 Jąąje pa'ina, mësaru si'aye jąąohua'i caye sehuocaiye pa'iji.
Jąąje pa'iquëta'are ąąohua'i yo'oyere ye'yema'pë pa'iję'ë. Jąąohua'i cato
ñeje yo'oye pa'iji casicohua'ipi ąąohua'i case'ere yo'oma'pë ai yequere
yo'ocohua'i a'ë. 4 Jąąohua'i cato hue'ocaiyë, dëquëyere pare. Quëco ëa
ma'ñere pare jąąre pąąipi hue'ejąjë cajë yo'oyë. Jąąje yo'ojëta'a ąąohua'i cato
moño maca pu'peyeque coecohua'i a'ë. 5 Si'aye ąąohua'i yo'oye cato pąąipi
ñajajë cajë yo'oye a'ë. Jąąje pa'ina, tsia tąñare pana cui'ne tąąta tuna cąñą
cą'tina Maija'quë coca ayepi toyase'ere sëoni ju'ijë cu'iyë. Cui'ne ju'i
cą niamoaja'a de'oyerepa tsoa cąñą nëojë huatose'ere ju'iyë, yequë pąąi
ju'iye sęñą maca de'oyere. 6 De'o huę'ñana ąąo ąąiñere yëcohua'i a'ë. Cui'ne
sihua cuąñocohua'i ñu'i saihuëna ja'ruye yëcohua'i a'ë, pąąi tsi'si huę'ñana.
7 Cui'ne pąąipi de'oyerepa ëjaohua'i a'ë cajë ca'rajë pëpayere yëcohua'i a'ë.
8 Jąąje jąąohua'i yo'ocohua'ita'are mësaru cato pąąipi ye'yacohua'i a'ë
hue'yojąjë cajë yo'oma'pë pa'iję'ë. Jąąje pa'ina, si'aohua'i mësaru cato te'e
yo'je tsą a'ë. Cui'ne te'ere ye'yaquëre pacohua'i a'ë, Cristore. 9 Ja'quë
hue'yoma'pë pa'iję'ë, te'ireję iye yeja acohua'ire. Coa te'ire ma'tëmo
pa'iquëse'ere ja'quëre payë, mësaru. 10 Pąąipi mësarute ëjaohua'i a'ë, cająjë
cajë yo'oma'pë pa'iję'ë, te'i mësaru ëjaë Cristo pa'ito me jąąje yo'oye. 11 Jąąje
pa'ina, mësaru aquëpi yecohua'ire necaiquëpi ai jerepa pa'i pa'iji. 12 Ąąja'a
co'ye jerepa pa'i a'ë, cuasaquë cato meñe casa cuąñoñe pa'iji. Jąąje
pa'iquëta'are jerepa pa'i a'ë cuasama'quëni jerepa pa'ire neñe pa'iji.
13 ¡Teayerepa mësaru cuąñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pąąi! Coa
cacohua'i. Teayerepa mësaru cuąñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pąąi,
coa cacohua'i. ¿Me yo'ojë ma'tëmo caca sa'ro tëhuoye'ni? yecohua'i
pa'ijąjë cajë. Jąąje yo'ojë mësaruję cacama'pë yecohua'i cacañu'u cajë
yo'ocohua'ireję ęseyë.
14 ¡Teayerepa, mësaru cuąñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pąąi. Coa
cacohua'i! ¿Me neñu'u, cajë hua'jeohua'i huę'ña siojë yo'oye'ni, mësaru?
Jąąje yo'ocohua'ipi pąąipi de'ocohua'i a'ë cuasająjë cajë tsoaye sęñë. Jąąje
yo'osi do'ire mësarute jerepa co'ayerepa sąąiñe pa'iji.
15 ¡Teayerepa mësaru cuąñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pąąi! ¡Coa
cacohua'i! Mësaru cato cu'icohua'i a'ë, yeja cui'ne jai tsiaya pąąini mësaru
sehuoyena ye'yañu'u cajë. Jąąje yo'orojąąijë neni ąąti sehuoquëni mësaru
sęñą maca cayaye jerepa co'aquëre neñë, toana ująą'quëre.
16 Teayerepa mësaru ñaco cą peocohua'iję pa'iohua'ipi yecohua'ire
sacohua'i pa'iyë. Jąąje pa'iohua'ipi cayë, 'Maija'quë huë'e do'ipi ca nëose'e
cato neñe peoji. Maija'quë huë'e pa'i oropi ca nëose'epi neñe pa'iji.'
17 Huesëohua'ipi cui'ne ñaco cą peocohua'iję pa'iohua'ipi. ¿Mësaru ñato
je a'ni, ąąti jerepa pa'ye, oro pąąnita'a Maija'quë huë'epi orore Maija'quë
tsę necaiye a'ni, ąątirepa? 18 Yequeję mësaru cayë, 'Maija'quëre ąąsi saihuë
do'ipi nesi'i ca nëoñe peoji.' 19 ¡Huesëohua'i cui'ne ñaco cą peocohua'iję
pa'iohua'i! ¿Ąque a'ni, jerepa pa'ye, ęmëje'e tuiye pąąnita'a ąąti saihuë,
Maija'quë tsę necai saihuë? 20 Jąąje pa'ina, ąąti saihuë do'ipi ca nëoquë
pani coa ąąose'ere cama'ë pa'iji. Si'aye ąąo ęmëje'e tuiye cąni caji. 21 Cui'ne
Maija'quë huë'e do'ipi ca nëoquë pani jąąro pa'iquëni Diusuni caye pa'iji.

22 Cui'ne ma'tëmo do'ipi ca nëoquë pani Maija'quë ñu'i saihuëna caye
pa'iji. Cui'ne i̱oni caquë Maija'quë i̱ote ñu'iquëni caye pa'iji.
23 ¡Teayerepa mësaru cua̱ñese'e ye'ya pa̱i cui'ne fariseo pa̱i! ¡Coa caco-
hua'i! Maija'quëre mësaru i̱siyë, menta, anis cui'ne comino a̱iñe së̱ñe
neñere, diez ayere te'ore huase'ere. Ja̱je yo'ojëta'a cuasaye pa̱ñë, ai
jerepa do'i quë'yere, nuñerepa pa'iyere, pa̱ire oiyere, cui'ne Maija'quëre
pa'iji cuasayere. Iyeje̱ yo'ojë cui'ne ja̱ yë'ta'a yequeje̱ yo'oye pa'iji,
je̱oma'pë. 24 Ñaco ca̱ peocohua'ipi yecohua'ire sacohua'ipi pa'iyë, mësaru.
Mi'are de'oye ñajë i̱ma je̱ocohua'ita'a camellore nëocohua'i a'ë.
25 ¡Teayerepa mësaru cua̱ñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pa̱i! ¡Coa
cacohua'i! E̱mëje'ese'e u̱cu duruhuë̱a cui'ne quë̱na ne'ña tsoacohua'i
a'ë. Sa̱'nahuë cato co'amaña yahue i̱maña̱e cui'ne te'ohua'i jaiye co'amaña
pañu'u caye ti̱mësicohua'i pa'iyë. 26 ¡Fariseo, ñaco ca̱ peoquë! Du'ru
macarepa u̱cu duruhuëre cui'ne quë̱na de'huare tsoaje̱'ë. Sa̱'nahuë
pa'iyere jeteyo'je yureta'a hue'se pa'iyeje̱ si'si peoye pasipi.
27 Teayerepa mësaru cua̱ñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i. Coa ca-
cohua'i. Mësaru cato pa̱ire ta̱si darije̱ pa'iohua'i a'ë, huë'ese'e poja'icore
tsoase'eje̱ pa'iohua'ipi. Ja̱je pa'iohua'ipi sa̱'nahuë cato ju̱'isi tara cui'ne
si'aye si'si ti̱më huesësicohua'i a'ë. 28 Ja̱je pa'iohua'i a'ë, mësaru, pa̱i
ña hue̱'ñase'e de'ocohua'ipi. Sa̱'nahuë cato coa cosoyena cui'ne co'aye
yo'oyena ti̱mësicohua'i a'ë.
29 ¡Teayerepa mësaru cua̱ñese'e ye'yacohua'i cui'ne Fariseo pa̱i! ¡Coa
cacohua'i! Mësarupi de'oye necaicohua'i a'ë, cuasajë tsoe Maija'quëre
quëacaicohua'i ju̱tena, ta̱si darire cui'ne de'o pa̱ipi ju̱'isicohua'ini
i̱ohua'ire ta̱si darina quë̱na tupë̱a ëja de'huacohua'i a'ë. 30 Ja̱je yo'ojë
cayë: 'Maipi mai aipë pa'inë pa'icohua'i pani co̱ huaiye pa̱ra'huë,
Maija'quëre quëacaicohua'ire.' 31 Ja̱je iyere yo'ojë tsoe mësaruja̱'a ñañë,
Maija'quëre quëacaicohua'ire huasi tsëcapë acohua'i a'ë cajë. 32 ¡Ja̱je pa'ito
ja̱ macaja̱'a yo'o tëjije̱'ë, mësaru aipë yo'o huëojë pa'ise'e! 33 ¡A̱ñaohua'i!
¡A̱ña tsëcapë! ¿Me jëaja̱'cohua'i a'ni, mësaru toa yeja uye? 34 Mësarupi
yo'o saoja̱jë iyere caquë jëjo daoja̱'quë a'ë, yequë mu'seña pa'i ja̱'ñe
quëacohua'ire, ta̱'ñe asacohua'ire, cui'ne cua̱ñese'ere ye'yacohua'ire. Ja̱je
pa'iquëta'are mësarupi yecohua'ire huani je̱ojë so̱quë sarahuana que̱ni
huani je̱ojë yo'oja̱'cohua'i a'ë. Ja̱ohua'i acohua'ire cui'ne yecohua'ini
tsi'si hue̱'ñana tse̱ani të'caja̱'cohua'i a'ë. Cui'ne si'a pa̱i dari ñape
co'eroja̱ijë jo̱sa yo'oja̱'cohua'i a'ë. 35 Ja̱je yo'ojëna, mësaruna si'a de'o
pa̱ire huani je̱osi do'i to̱meja'coa. Nuñerepa yo'oquë Abelre huani je̱osi
macapi Zacarias, Berequías mamaquëre huani je̱osi macana, ëojë se̱
saihuë cui'ne de'o hue̱'ña jopo sa'rona mësaru huani je̱osiquëna to̱mesipi.
36 Nuñerepa cayë. Si'aye iye do'i cato yure pa'i pa̱ipi sa̱iñe to̱meja'coa.

Jerusalén Pa̱ire Jesús Ñaquë Oiye
(Lc 13.34-35)

37 Jerusalén, Jerusalén, yequë mu'se pa'i ja̱'ñe quëacohua'ire cui'ne
Maija'quë coca quëacohua'ire më'ëni caquë Maija'quë jëjo daoquëna,
huani je̱ohuë, mësaru. Yo'ojëta'are de'huerepa më'ë mamajëre tsisosi'i
caquë yo'ohuë, cura mamajëre i̱o capë̱a huë'ehuëna de'huasi'i caco
yo'oyeje̱. Yo'oquëna, coehuë. 38 Ñajë'ë. Yure mësaru huë'e je̱ocosico
pa'ico. 39 Nuñerepa cayë. Yë'ëre mësaru ña co̱ñe pa̱ja'cohua'i a'ë, 'mësarupi
de'oquëre pa'ni ëjaë mamirepa hue'equë daiquë' ca maca ti̱'añe pa̱to."

24

Maija'quë Huë'e Nejosico Pa'i Ja̱'ñe
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

1 Jesupi Maija'quë huë'epi etani je̱'në saina, i̱ ye'yacohua'ipi tsio dani
i̱te Maija'quë se̱ huë'e ayere ñajë ca huëohuë. 2 Cajëna, Jesupi capi:
"¿Si'aye mësaru ñañe? De'oji, nuñerepa mësarute cayë. Si'aye ja̱ mësaru
ñañe nejose'e pa'ija̱'coa. Iye maca ti te'e que̱na pëje̱ jupë u̱iñe pa̱ja'coa."

Ja̱ Yë'ta'a Yeja Carija̱ima'ñë I̱ño Ja̱'ñe
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

3 Ja̱ maca Olivos cu̱tihuëna saë'ë. Sani Jesús ja'runi ñu'ina, i̱
ye'yacohua'ipi i̱te yahuerepa cahuë:
"I̱na, yëquëre quëaje̱'ë. ¿Je yëhua ja̱je yo'oja̱coa'ni? ¿Me i̱ñoñe
pa'ija̱'coa'ni, më'ë daiye cui'ne yeja carija̱iñe?" 4 Cajëna, Jesupi capi:
"De'hua ñajë pa'ije̱'ë, mësarute yecohua'ipi coso huesojë. 5 Jai pa̱i yë'ë
mamipi cajë daija̱'cohua'i a'ë: 'Yë'ë a'ë, Cristo' cajë. Cajëna, jai pa̱i
i̱ohua'ire tuija̱'cohua'i a'ë. 6 Si'a hue̱'ña sa̱'ñe huajo huaiyere mësaru
asaja̱'cohua'i a'ë. Asani quëquëma'pë pa'ije̱'ë. Ja̱re ja̱je tëto saiye pa'iji.
Pa'iquëta'a ja̱ yë'ta'a tëjiye peoji. 7 Yequë yeja pa'icohua'ipi yequë yeja
pa'icohua'ire se uihuaja̱'cohua'i a'ë. Cui'ne yequë pa̱ipi yequë pa̱ini se
uihuaja̱'cohua'i a'ë. Cui'ne a̱iñeje peoquëna, a̱i ëa ju̱'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne
yeja ñu'cueye pa'ija̱'coa, yequë hue̱'ña ñape. 8 Iye cato ja̱'a ai yo'o huëoyepi
pa'ija̱'coa.

9 Cui'ne yë'ë do'ire mësarute co'aye yo'ojë tse̱ani yecohua'ina i̱sijë
cui'ne huani je̱ojë yo'ojë cui'ne si'a pa̱i mësarute coeja̱'cohua'i a'ë.
10 Ja̱ mu'seña ai Maija'quëre cuasase'e nejo huesoja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je
yo'ojë yecohua'ire coejë cajeohua'ije̱ pa'iohua'ita'a sa̱ñope yo'ocohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë. 11 Cui'ne jai pa̱i coa cosocohua'ije̱ pa'ija̱'cohua'i a'ë,
Maija'quëre quëacaicohua'i a'ë cacohua'ije̱. Ja̱je yo'ojëna, jai pa̱i cosoyere
asaja̱'cohua'i a'ë. 12 Cui'ne ja̱je jaiye co'aye pa'ina, yo'ojë jai pa̱i pa̱ire
oiye je̱oja'cohua'i a'ë. 13 Ja̱je pa'iquëta'are i̱ti quëcoquë nuiñe pa'isiquëpi
ja̱ëpi huasosiquë pasipi. 14 Cui'ne iye de'o cocaje̱ si'a hue̱'ña yeja
pa'icohua'ire quëase'e pa'ija̱'coa, ja̱ohua'ije̱ asaja̱jë cajë. Ja̱ macata'a
ti̱'aja'coa, carija̱iñerepa. 15 Maija'quëre quëacaiquë Daniel toyapi, pa̱ire
co'a de'huaquë cui'ne pa̱ire ne huesoquë yo'oye ayere. Ja̱je pa'ina, iquëpi
si'si peo hue̱'ñana ti̱'asi maca ñani toya ja'o ñaquëpi asaye pa'iji, ti̱'api,
caquë. 16 Ja̱ maca Judea pa'icohua'ipi catiye pa'iji, ai cu̱tina. 17 Huë'e
ë̱mëje'e totore pa'iquë pani cajeye peoji, sa̱'nahuë co'amaña pa'iye i̱si'i
caquë. 18 Cui'ne tsiore pa'iquë pani co'iye peoji, ca̱ña i̱masi'i caquë.
19 Teayerepa ja̱ mu'seña nomiohua'i tsi̱ ë̱tapë̱a pa'icohua'i cui'ne oje
tsu̱'sucohua'ire pacohua'i maña ai yo'oja̱'cohua'i a'ë. 20 Ja̱je pa'ina, se̱jë'ë,
Maija'quëre sësë tëcahuë catiye peoja̱'core, cui'ne huajë mu'seña catiye
peoja̱'core. 21 Ja̱ mu'seña cato jaiye ai yo'oye pasipi, ja̱'a yeja de'huasi
maca ti peose'epi jeteyo'je̱je peo ja̱'ñepi. 22 Ja̱ mu'seña Maija'quëpi
tëama'quë pa'ito te'i macaje̱ huaso cua̱ñoñe peora'pi. Ja̱je pa'iquëta'are
Maija'quëpi i̱ jo'ya nesicohua'ini oi tëaja̱'quë api.

23 Mësarute yecohua'ipi caja̱'cohua'i a'ë: 'Ñajë'ë, i̱ñore pa'iji, Cristo
pa̱nita'a Ñajë'ë, ja̱rote pa'iji.' Ja̱je catoje̱ carepa ma'ñe cuasama'pë
pa'ije̱'ë. 24 Daija̱'cohua'i a'ë, yë'ë Cristo a'ë, cacohua'i coa cosocohua'ipi.
Cui'ne Maija'quë coca quëacaicohua'i a'ë, cacohua'ipi. Ja̱ohua'ipi cui'ne

jaiye pa̱i yo'o ma'ñe ne i̱ñoja'cohua'i a'ë, coa cosoñu'u cajë. Ja̱je yo'ojëna, Maija'quërepa jo'ya nesicohua'ije̱ care payë cajë sehuoja̱'cohua'i a'ë, a̱'ji sehuocohua'i cato. 25 Ja̱je pa'ina, tsoe du'ru cahuë iye mësarute ja̱je yo'o ma'ñe caquë. 26 Ja̱je pa'ina, yecohua'ipi mësarute 'jeto cue̱ne yejare pa'iji, ñajë'ë' cacohua'i pa'ito saima'pë pa̱nita'a yeque 'Ñajë'ë, i̱ño tu'rihuëre pa'iji,' catoje̱ asama'pë pa'ije̱'ë. 27 Pa̱i Mamaquë daiyerepa cato e̱së mëi hue̱'ñapi cui'ne e̱së sa du'i hue̱'ñana mujuë ye'hueyeje̱ pa'yerepa pa'ija̱'coa. 28 Ju̱'isiquë ca̱pë pa'i hue̱'ñana ja̱rona pë'përi tsi'sija̱'cohua'i a'ë.

Pa̱i Mamaquë Dani Co̱ñe
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 Esa ai yo'o mu'seña tëto sai maca e̱së yayaja̱'quë api. Cui'ne ñañëje miama'ë pa'ija̱'quë api. Ma'ñocoje̱ ma'tëmopi to̱meja'cohua'i a'ë. Cui'ne ma'tëmo tutu pa'iyeque tsasija̱'coa. 30 Ja̱ maca Pa̱i Mamaquë tutu yo'oye ñaja'cohua'i a'ë, ma'tëmopi yo'oquëna. Cui'ne si'a pa̱i dari yeja pa'icohua'i oija̱'cohua'i a'ë. Ja̱ maca ñaja'cohua'i a'ë, Pa̱i Mamaquë ma'tëmopi sirija̱'a daiye, tutu quë'ire papi cui'ne de'oyepi quëcosiquëpi daina. 31 Ja̱ maca hui̱ñaohua'ire cua̱ñeja'quë api, i̱ sahuasicohua'ire cajese'e yeja te̱'ña, si'a yeja pa'icohua'ire tsi'soje̱'ë, caquë ai tutu duruhuë juiyepi.

32 Ye'yeje̱'ë, higuera so̱quë yë yo'oye ayere quëaquëna. Hui̱ña capë̱a pa'i maca ja'o etaquëna, mësaru ñani je̱'në utëcahuë ti̱'aquëna, yo'oji cacohua'i a'ë. 33 Ja̱je cui'ne si'aye iye tëto saina, ñani je̱'në carija̱i mu'seña ti̱'aquëna, eta sa'rore pa'ina, yo'oji cuasaje̱'ë. 34 Nuñerepa cayë, mësarute. Si'aye iye yo'o ja̱'ñe a'ë, ja̱ yë'ta'a iye mu'seña pa̱i ju̱ju sama'pëna. 35 Ma'tëmo cui'ne yeja carija̱i ja̱'ñe a'ë. Yë'ë cocata'a ti carija̱iñe pa̱ ja̱'ñe a'ë. Ja̱re i̱ti case'eje̱ ti̱'aquë pa'i ja̱'ñe a'ë.

36 Ja̱je pa'iquëta'are peoji, i̱ti mu'serepa cui'ne hora quëaye. Huesëyë, yecohua'ije̱. Ma'tëmo pa'icohua'i hui̱ñaohua'ije̱ cui'ne Maija'quë mamaquëje̱ huesëji, coa Maija'quëse'e asaji, i̱ti.

37 Noé pa'i mu'seña yo'ojë pa'ise'eje̱ pa'ye pasipi, Pa̱i Mamaquë dai macaje̱. 38 Ja̱ mu'seña ja̱ yë'ta'a co'jema'në pa̱ipi a̱o a̱ijë, u̱cujë, nomi huejajë, cui'ne pëca ja'quëohua'ipi nomi tsi̱re huejojë paë'ë, Noé jai yohuëna caca macija̱'a. 39 Ja̱ huesëjëna, jai co'je dani si'aohua'ire peo hue̱'ña co'je hue̱a'co'ë. Ja̱je cui'ne pasipi, Pa̱i Mamaquë dai macaje̱. 40 Ja̱ mu'seña caya e̱mëohua'i tsiore pa'ija̱'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, te'ire saquë cui'ne te'ire je̱osipi. 41 Caya nomiohua'i hueare toaja̱'cohua'i a'ë. Toajëna, te'ore saquëna, cui'ne te'o je̱o saisico pa'ija̱'coa.

42 Ëjaë daija̱'a maca huesëye sëte cui'ñasicohua'ipi pa'ije̱'ë. 43 Ja̱je pa'iquëta'are iyeje̱ asaje̱'ë, i̱ti huë'e aquëpi ñami ja̱ hora pa'i maca co'amaña ñaquë daija̱'quë api asaquë pani sëtasiquëpi i̱ huë'e co'amaña cacani i̱mañe e̱seja̱'quë api. 44 Ja̱je pa'ina, mësaruje̱ ne de'huasicohua'ipi pa'ije̱'ë, mësaru hua̱nëyesi maca Pa̱i Mamaquë dani quëcoquë.

Nuñerepa De'o Jo'yaë Cui'ne Co'a Jo'yaë
(Lc 12.41-48)

45 ¿Jequë a'ni, nuñerepa de'o jo'yaë, cui'ne asaquërepa i̱ti ti̱'asi maca i̱ huë'e acohua'ire a̱ocaije̱'ë, caquë je̱oni saisiquë? 46 Sihua cua̱ñoja'quë api, i̱ ëjaë cua̱ñese'eje̱ yo'oquë pa'ina, ti̱tani ñasiquëpi. 47 Nuñerepa cayë i̱ti tse̱ aquë si'aye i̱ paye ñacaije̱'ë caquë cua̱ñe nëoja'quë api. 48 Ja̱je pa'iquëta'are co'a jo'yaë pani cuasaji, tsoe nëija'quëre me je esa ti̱tasina,

cuasaquë. 49 I̱ ëjaë jo'yare co'aye yo'o huëoni cui'ne a̱o a̱i huëoni cui'ne co̱no u̱cu huëoni cuepecohua'i ja̱'re co̱ni yo'oquë pasipi. 50 Pa'ina, ja̱
maca i̱ ëjaë co'isipi, i̱ jo'yaë hua̱nëyeni je dasina caquë utema'ë yo'o maca.
51 Ja̱ maca i̱te ai co'ayerepa si'seni coa cacohua'ire nejoñepi nejoñe pa'iji.
Ja̱ maca oisipi, cu̱jije qui̱'coquë.

25

Diez Nomi Tsi̱ Yo'ose'eje̱ Pa'ye Quëaye

1 Ja̱je pa'ito ma'tëmo pa'i te̱'te cato diez nomi tsi̱pi hui'yapepi dani
toa tse̱opë̱are i̱mani hueja hue̱'ñana i̱ohua'i ëjëre ti̱'añu'u cajë saise'eje̱
pa'ye a'ë. 2 Cinco pa'iohua'i ne de'huama'cohua'i paë'ë. Cui'ne
cinco ne de'huasicohua'i paë'ë. 3 Ne de'huama'cohua'ipi toa tse̱o pë̱a
sajëta'a hui'yapere sama'pë paë'ë. 4 Ne de'huasicohua'ipi sahuë, que̱na
hue̱ana hui'yape dose'ere cui'ne toa tse̱o pë̱aje si'aye ti̱mëse'ere sahuë.
5 Huejaja̱'quëpi esa daima'ë pa'ina, huëo ca̱i ëapi si'a nomiohua'ire ja̱je
huëo ca̱i ëaquëna, ute jujani ca̱ë'ë. 6 Ja̱ maca ñami jopo pa'i maca asahuë,
cuiye: 'Je̱'nërepa daiji, huejaja̱'quëpi etani i̱te pëpaje̱'ë.' 7 Cui maca si'a
nomi tsi̱ huëni i̱ohua'i toa tse̱o pë̱a ne de'huahuë. 8 Ja̱ jeteyo'je cinco ne
de'huama'cohua'ipi cahuë, cinco ne de'huasicohua'ire: 'I̱sije̱'ë, a'ri mañа
mësaru hui'yapere yëquë toa tse̱o pë̱api yaya huëoji.' 9 Ja̱je cajëna, cinco
nomi tsi̱ ne de'huasicohua'ipi cahuë: 'Pa̱ñë, ti̱'añe pama'coni yëquëre
cui'ne mësarureje̱ ¿me i̱siye'ni? Saije̱'ë. I̱ti i̱si hue̱'ñana sani huerije̱'ë,
mësaru tse̱o ja̱'ñese'e.' 10 Carena, cinco nomi tsi̱ ne de'huama'cohua'ipi
hui'yape hueroñu'u cajë saijëna, tsoe ti̱tapi, huejaquë. Nomi tsi̱ cui'ñani
utesicohua'i cato i̱ ja̱'re co̱ni cacahuë, hueja hue̱'ña. Cacarena, eta sa'ro
si̱o huesopi. 11 Ja̱ jeteyo'je ti̱tahuë, yequë nomi tsi̱ ti̱tani cahuë: 'Ëjaë, ëjaë
hui'yocaije̱'ë.' 12 Ja̱je cajëna, i̱pi capi, ja̱ohua'ire: 'Nuñerepa cayë, mësarute
ñama'quë a'ë, yë'ë.' "

13 Ja̱ maca Jesupi capi, ja̱ohua'ire:

"Pa̱i Mamaquë daija̱'a maca huesëyë, mësaru, i̱ti dai mu'se cui'ne
horaje̱. Ja̱je pa'ina, mësaru sëtasicohua'ipi pa'ijë utije̱'ë.

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

14 Ma'tëmo pa'i te̱'te aye cato pa̱ipi yequë yejana sai huëoni, i̱ jo'yare
soini curiquë i̱sisiquë cua̱ñe nëose'eje̱ pa'io.

15 Ja̱ohua'i aquëni i̱sipi, cinco mil curiquë te̱'ña. Yequëni i̱sipi, caya mil
te̱'ña. Cui'ne yequëni i̱sipi, te'e mil. Pa̱i ñapere i̱ohua'i tutu pa'iye ja'ye
i̱sini ja̱ maca saji'i, so'ona. 16 Cinco mil te̱'ña i̱sisiquëpi sani ja̱pi hueroni ai
jerepa cui'ne cinco mil te̱'ña se ne co̱pi. 17 Caya mil i̱sisiquëje̱ cui'ne yeque
caya mil se ne co̱pi. 18 Ja̱je yo'ojëta'are yequëpi te'e mil i̱si cua̱ñosiquëpi
sani yeja coje nesicona, ta̱pi, curiquë.

19 Ai tsoepi co'ipi, i̱ohua'i ëjaë. Co'ini i̱ohua'i nese'e ña huëopi. 20 Du'ru
macarepa ti̱tapi, cinco mil te̱'ña i̱si cua̱ñosiquëpi. Ti̱tani i̱sipi, i̱ ëjaëre, ñeje
caquë: 'Ëjaë cinco mil më'ë yë'ëre i̱sihuë. I̱sisiquëni yequë cinco mil ne
co̱huë, iye më'ë tse̱.' 21 Caquëna, ëjaëpi capi, i̱te: 'Ai de'oji, më'ë de'o
jo'yaë'ë, de'oye yo'osiquëre cato yure ai jerepa jaiye i̱si nëosi'i cacaje̱'ë,
yë'ë ja̱'re co̱ni sihuaja̱'quë.' 22 Jeteyo'je daji'i, caya mil i̱sisi jo'yaë. Ja̱ëpi
capi, cui'ne: 'Ëjaë, më'ë yë'ëre caya mil i̱sihuë. Ja̱je i̱sisiquëni yeque caya
mil se ne co̱huë, iye më'ë tse̱.' 23 I̱ Ëjaëpi capi, i̱te: 'Ai de'oji, më'ë de'o
jo'yaë'ë, nuñerepa pa'i a'ë. A'ri mañare nuñerepa de'oye yo'osiquëni ai

jerepa jaiye i̱sisi'i, ñacai ja̱'ñe. Cacani yë'ë ja̱'re co̱ni sihuaje̱'ë.' 24 Ja̱ë
te'e mil i̱sisiquëpi ti̱tani capi, i̱ Ëjaëre: 'Ëjaë më'ëpi pa̱ire oima'quëpi më'ë
ta̱ma'tona coa ti̱'aquë cui'ne më'ë ti je̱a ma'ñere tëaquëre asayë. 25 Ja̱je
pa'ina, ca'raquë sani më'ë curiquë yejana yahuehuë. Iye më'ë curiquë
dacaë'ë.' 26 Caquëna, ëjaëpi sehuopi, i̱te: 'Jo'yaë co'aquë cui'ne jo̱saë.
Yë'ëpi yë'ë ta̱ ma'ñere tëaquëpi cui'ne yë'ë je̱ama'tore tëaquë pa'iye asaquë
sëte. 27 Ja̱ do'ire yë'ë curiquë bancona tëoyere pa̱ë'ni. Tëosiquë pa'ito
co'ini i̱tipi se nesi do'ire curiquë nera'huë, yë'ë tse̱.' 28 Ja̱ maca capi, i̱ti
maca pa'icohua'ire: 'Siojë̱'ë, curiquë te̱'ña. Sioni i̱sije̱'ë, diez mil te̱'ña
paquëna. 29 Ja̱je pa'ina, jaiye paquëni ai jerepa se i̱siye pa'iji. I̱sina,
jaiye tëto saquëna, nëase'eque paye pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are peoquëni
ai jerepa se sioye pa'iji, i̱ a'ri maña payeque.' 30 Ja̱je cani capi, iquë
co'a jo'yaëre: 'Tse̱ani je̱ocoje̱'ë, nea hue̱'ña hue'sena, ja̱ropi oi cui'ne cu̱ji
qui̱'coja̱'quëre.'

Si'a Pa̱ire Ñañe, Jesupi

31 Pa̱i Mamaquë pa̱i ëjaërepa cua̱ñequë hui̱ñaohua'ipi të'ija̱isiquëpi
daisi maca i̱ de'o ñu'i saihuëna ja'ruja̱'quë api, cua̱ñequëre papi. 32 Ja̱
maca si'a yeja pa'icohua'ipi tsi'sija̱'cohua'i a'ë, i̱ ña hue̱'ñana. Ja̱ pa̱ire
huahueja̱'quë api, yëi ñamare cui'ne cabrare ñaquëpi huahueyeje̱ pa'ye.
33 I̱ ëja te̱'tena yëi ñamare cui'ne ari te̱'tena cabrare huahuesipi, ti̱
tsëcape̱ase'e. 34 Ja̱ maca pa̱i ëjaëpi caja̱'quë api, i̱ ëja te̱'te pa'icohua'ire:
'Daije̱'ë, mësaru yë'ë ja'quë ñacaina, de'oye pa'isicohua'i. De'oye pa'ije̱'ë,
ma'tëmore mësarure caquë yeja de'hua maca Diusu de'huacai pa'i sitore.
35 A̱o ëa ju̱'ina, mësarupi de'hue a̱ohuë. Oco ëa ju̱'ina, cui'ne o̱cuahuë.
Mësarupi huë'e peoquëpi coa cu'iquë paë'ë. Pa'ina, pëa hue̱'ña i̱sihuë.
36 Ca̱ña peoquë pa'ina, mësarupi de'hue i̱sihuë. Ju̱'iquë paë'ë. Pa'ina,
yë'ëre do'i sani ñahuë. Tayo yo'ocohua'ire co hue̱'ñana co cua̱ñosiquë
paë'ë. Pa'ina, dani ñahuë, yë'ëre.' 37 Ja̱ maca i̱ti nuñerepa yo'osicohua'i
etasicohua'ipi caja̱'cohua'i a'ë: '¿Ëjaë, je yëhua më'ëre a̱o ëa ju̱'iquëre
ñani a̱ore'ni, pa̱nita'a je yëhua oco ëa ju̱'iquëre ñani oco o̱cuare'ni?
38 Pa̱nita'a ¿je yëhua huë'e peoquëpi coa cu'ina ñani pëa hue̱'ñana i̱sire'ni?
Pa̱nita'a ¿je yëhua ca̱ña peoquë pa'ina, ñani i̱sire'ni, ju'iye? 39 Pa̱nita'a
¿je yëhua ju̱'iquëre më'ëre ñare'ni? Pa̱nita'a ¿co hue̱'ñana cosiquëpi
pa'ina, sani ñare'ni më'ëre?' 40 Cajëna, pa̱i ëjaëpi sehuoja̱'quë api,
ja̱ohua'ire: 'Nuñerepa cayë, mësarute. Si'aye mësaru ja̱ohua'ire yë'ë yo'je
tsi̱ni a'ricohua'ire teaye pa'iohua'ire ñajë de'oye yo'ose'e cato ja̱re yë'ëni
de'oye yo'ose'e pa'iji.'

41 Ja̱ maca cui'ne Ëjaëpi caja̱'quë api, ari te̱'te pa'icohua'ire: 'Saije̱'ë,
yë'ë quë'ro pa'ima'pë nejosi te̱'tere pa'icohua'i. Saije̱'ë, huatire cui'ne
i̱ jo'yare caquë toa yeja de'hua sitona. 42 A̱o ëa ju̱'ina, mësaru a̱oma'pë
paë'ë, yë'ëre. Oco ëa ju̱'ina, ocoje̱ cui'ne o̱cuaye pa̱huë. 43 Huë'e peoquëpi
coa cu'iquë paë'ë. Ja̱je pa'ina, mësarupi pëa hue̱'ña i̱siye pa̱huë. Ca̱ña
peoquë paë'ë. Pa'ina, mësarupi i̱sima'pë paë'ë. Ju̱'iquë paë'ë. Pa'ina,
mësaru dani ñañe pa̱huë. Cosiquë paë'ë. Pa'ina, sani ñama'pë paë'ë,
mësaru.' 44 Ja̱ maca i̱ohua'ipi caja̱'cohua'i a'ë, i̱te: '¿Ëjaë, je yëhua më'ëre a̱o
ëa ju̱'iquëre pa̱nita'a oco ëa ju̱'iquëre, pa̱nita'a coa cu'iquëre, pa̱nita'a ca̱ña
peoquëre pa̱nita'a ju̱'iquëre, pa̱nita'a cosiquëre ñajëta'a co̱caiye pa̱re'ni?'
45 Ja̱je cajëna, pa̱i ëjaëpi sehuoja̱'quë api: 'Nuñerepa cayë, i̱ohua'i teaye
pa'i pa̱ire ñajëta'a co̱caiye pa̱jë cui'ne yë'ëreje̱ ai jerepa ti necaiye pa̱huë,

mësaru.’ 46 Ja̱je casi maca i̱ohua'i saija̱'cohua'i a'ë, ti nejo hue̱'ñana. Cui'ne
nuiñe yo'osicohua'ipi ti pa'i hue̱'ñana saija̱'cohua'i a'ë.”

26

Jesure Tse̱añe Cuasase'e
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Ja̱je Jesús si'aye iyere ca tëjini capi, i̱ ye'yacohua'ire:
2 “Mësarupi tsoe asayë, caya mu'seña pa'i maca Israel pa̱i Egíptopi etajë
pa'ise'ere cuasajë tsi'sini yo'oye ti̱'a ja̱'ñe. Ja̱ maca Pa̱i Mamaquë tse̱a
cua̱ñosiquë pa'ija̱'quë api, que̱ cua̱ñoja'quëpi.”
3 Ja̱ mu'seña Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i, cua̱ñese'e
ye'yacohua'i, cui'ne aiohua'i, tsi'sisicohua'ipi paë'ë, Caifás Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaë jai huë'e hue'se daripëna. 4 Ja̱rona Jesure
coa cosojë tse̱ani huani je̱o ja̱'ñere ca ñahuë, i̱ti yo'o ja̱'ñere. 5 Ja̱je
pa'iquëta'are “fiesta pa̱i tsi'si macata'a tse̱añe pa̱ñu'u, pa̱ipi co'aye
sa̱ñope yo'oma'cohua'ini” cahuë.

Huëo Së̱ñepi Jesure Tsoacaise'e
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Simón huë'ere Jesús paji'i, Betania daripëre ja̱'ju dahuë ju̱'iquë
hue'yosiquë huë'ere. 7 Ja̱rote pa'ina, nomiopi que̱na huë jai do'i
que̱na huëna de'o së̱ ma'ñapi ti̱mësiconi ca̱jico dacopi tsio dani, Jesús
mesare ñu'ina, ja̱ ma'ñapi i̱ si̱opëna doo. 8 Ja̱je iyere yo'ocona, ñani i̱
ye'yacohua'ipi pë̱ijë ca huëohuë.
“¿Me ne ja̱'ñere coa nejoco'ni, jai do'ire? 9 I̱opi yecohua'ina i̱sico jaiye
curi neni peocohua'i mañani co̱caito de'o'ñe pa'ioni yo'oco.”
10 Cajëna, Jesupi asani capi:
“¿Me yo'ojë jo̱sa caye'ni, i̱ote? Iye yë'ëre yo'ocaiye de'oye a'ë. 11 Coa
si'anë mësaru co'amaña peocohua'ire paja̱'cohua'i a'ë, mësaru acohua'ire.
Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëre cato si'anë mësaru pama'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë.
12 Yë'ë si̱opëna huëo së̱ ma'ñapi doye cato yë'ëre ta̱si maca huëo së̱ ja̱'ñere
ne de'huacaio yo'oco. 13 Ja̱je pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Coa si'a
hue̱'ña iye huaso coca quëanije ico yë'ëre yo'ose'e quëaja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je
quëajëna, pa̱ije i̱ote hua̱nëyoma'pë cuasaja̱'cohua'i a'ë, i̱o yo'oco pa'ise'e.”

Judaspi Jesure Yehuoye
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi aquëpi Judas Iscariote hue'equëpi Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona sani capi:
15 “¿Je ja'ye sa̱iñe yëye'ni, yë'ëpi Jesure tse̱acaito?”
Ja̱je caquëna, asani i̱te sa̱ihuë, treinta curiquë të̱'ña. 16 Ja̱re ja̱ macapi
Judas Jesure pa̱i peo maca ñani tse̱ani ja̱ohua'i jë̱ñana i̱sisi'i caquë co'epi.

Mai Ëjaë A̱ni Tëjise'e
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

17 Fiesta huëo mu'se o'saye co̱'mema'a a̱o a̱i mu'se ti̱'aëna, i̱
ye'yacohua'ipi Jesure tsio dani se̱i'ë: ¿Jerona neja'cohua'i a'ni na'iquëna,
a̱iñe, Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë a̱i ja̱'ñe?
“¿Jerona Egíptopi Israel pa̱i etase'e cuasajë na'iquëna, a̱i ja̱'ñe neñe'ni?”
18 Cajëna, i̱pi capi, i̱ohua'ire:
“Saijë̱'ë, jai daripëna sani huë'e pa'iquëni ti̱'ani i̱te cajë̱'ë: ‘Ye'yaquëpi
caji: Yë'ë yo'o maca tsoe ja'yere pa'iji. Ja̱je pa'ina, më'ë huë'ena yë'ë

yeˈyacohuaˈi jạˈre cọni Egíptopi Israel pại etajë paˈiseˈere cuasajë yoˈoye nesiˈi,’ caquë jëjo saopi.”
19 Jạje caëna, ị yeˈyacohuaˈipi Jesús cuạñeseˈeję yoˈohuë. Yoˈojë naˈiquëna, ại jạˈñe ne deˈhuahuë.
20 Ñami deˈosi maca Jesús mesare ị doce yeˈyacohuaˈi jạˈre cọni pajiˈi.
21 Paˈi jạ yëˈtaˈa ạore ại ñuˈi capi, cuiˈne:
“Nuñerepa cayë mësarute, mësaru aquëpi yëˈëre yehuojạˈquë api.”
22 Jạ maca jạje caquëna, jạohuaˈipi ai oi ëayerepa asa huesëhuë. Asani sạˈñe ịohuaˈijạˈa sẹ huëohuë, ñeje cajë:
“Ëjaë, ¿më ñato yëˈëpi yoˈojạˈquë aˈni?”
23 Cajëna, jạohuaˈire sehuopi, Jesupi:
“Yëˈë jạˈre cọni teˈe quẹna deˈhuana ạiquëpi ịti yëˈëre deˈoye yoˈoyeję yoˈoquë cosoquë tsẹa jẹo cuạñojaˈquë. 24 Jạje paˈina, Pại Mamaquë cato toyaseˈe cayeję paˈye yoˈo saoye paˈiji. Jạje paˈiquëtaˈare teayerepa yoˈojạˈquë api, ịte yehuoquë. Deˈoraˈpi, jạë ai deˈomaˈë patu.”
25 Jạ maca Judaspi, ịti cosoquë tsẹa jẹo cuạñojaˈquëpi ịte capi:
“¿Yeˈyaquë, mëˈë ñato yëˈëpi yoˈojạˈquë aˈni?”
Caquëna, capi:
“Jạje paˈijẹˈë. Mëˈë aˈë.”
26 Jạ yëˈtaˈa ạore ạijë dujëna, Jesús ị jẹñapi panpë ịni Maijaˈquëre deˈoji caquë sẹjiˈi. Jạ jeteyoˈje ị yeˈyacohuaˈire ịsiquë capi:
“Ạijëˈë. Iye cato yëˈë cạˈë.”
27 Jạ jeteyoˈje ụcu duruhuë ị jẹñapi ịni Maijaˈquëre deˈoji caquë sẹni ịohuaˈina se ịsiquë capi:
“Siˈaohuaˈi ụcujẹˈë, iye ụcu duruhuëna. 28 Iye cato yëˈë tsie aˈë. Huajëye ca nëoñere neñe aˈë. Cuiˈne jai pại coˈaye yoˈoseˈere sại deˈhuayere caquë ịsiye aˈë. 29 Jạje paˈiquëtaˈare cuiˈnaëpi iye cuiyaˈi oˈsa cọno ụcuye pạjaˈquë aˈë, mësaru jạˈre cọni, yëˈë jaˈquë cuạñe tẹˈtena mësaru jạˈre huajë oˈsa cọno ụcuye tị̱ˈa macajạˈa.”

Pedro Jesure Ñamaˈquë Aˈë, Caye
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Jẹjë tëjisi jeteyoˈje Olivos cụtihuëna saëˈë. 31 Jạ maca Jesupi capi, jạohuaˈire:
“Iye ñami siˈaohuaˈire mësarute yëˈëre quëco paseˈe ti peocohuaˈire nëijaˈcoa. Jạje paˈina, toyaseˈe caji: ‘Huani jẹosiˈi, yëi ñamare ñacaiquëre. Huani jẹosi maca yëi ñama huahuesicohuaˈi paˈijạˈcohuaˈi aˈë.’ 32 Jạje paˈiquëtaˈare yëˈëpi jụˈisiquëpi huëni duˈru Galileana saquëna, mësarupi jeteyoˈje tị̱ˈajaˈcohuaˈi aˈë.”
33 Jạje ca maca Pedropi sehuopi:
“Jạje siˈaohuaˈire mëˈëre tuiye jẹosicohuaˈi paˈitoję yëˈë cato pạñë.”
34 Jạje caquëna, Jesupi capi, ịte:
“Nuñerepa cayë, mëˈëre. Iye ñami jạ yëˈtaˈa cura yëˈimaˈëna, mëˈë yëˈë ti ñamaˈquë aˈë caquë toasọñe coa cajạˈquë aˈë.”
35 Pedropi capi, ịte:
“Mëˈë jạˈre cọni jụˈiñe paˈito jụˈiñë, yëˈë. Coa caye pạñë.”
Caquëna, cuiˈne siˈaohuaˈi ị yeˈyacohuaˈi cahuë.

Jesús Getsemaní Quëˈrona Sẹñe
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

36 Ja̱ maca Jesús i̱ ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni ti̱'api, Getsemaní hue'yo
hue̱'ñana. Ti̱'ani capi, ja̱ohua'ire:
"Yë'ëse'e sani je macana se̱ina, mësaruse'e iye macana ja'ruje̱'ë."
37 Ja̱je cani coa Pedrore cui'ne Zebedeo mamajëre cayaohua'ire sai
sapi. Sani ai oi cui'ne ai co'a ju̱'i ai yo'o huëopi. 38 Ja̱ maca capi, ja̱ohua'ire:
"Ai oiyë, yë'ë joyopi, ju̱ni huesëye pa'ina. Ja̱je pa'ina, mësaruse'e iye
macana pëaje̱'ë, cui'ne yë'ë ja̱'re co̱ni sëtasicohua'i pa'ije̱'ë, mësaruje̱."
39 Ja̱je cani Jesús ai se̱ña maca te'i se saji'i. Sani ja̱rona tsiapi yejana
simeni u̱i se̱ji'i, Maija'quëre, ñeje caquë:
"Yë'ë ja'quë maca, de'hue ne ti̱'añe pa'ito iye se̱je da'care pare yë'ëre
nejocaije̱'ë, pa̱ni yë'ë yëquë cayeje̱ pa'ye yo'oye, coa më'ë yëyepi yo'ose'e
pa'ija̱quë."
40 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'i quë'ro co'iquë ti̱'api, tsoe ca̱isicohua'ipi
u̱ijëna. Ñani Pedrore capi:
"¿Quëco ti̱'añe pa̱re, yë'ë ja̱'re co̱ni te'e hora macaje̱? 41 Sëtasicohua'i
pa'ije̱'ë. Cui'ne se̱jë'ë, co'aye mëiñena, ta̱isicohua'i pa'iye pa̱ja'cohua'i.
Nuñerepa joyo cato yëji, neñe. Ja̱je pa'iquëta'are ca̱pëpi tutu peoji."
42 Ti̱jupë sani co̱ni se̱ji'i, ñeje:
"Yë'ë ja'quë iye neñañe ai yo'oyere yeque necaiye peoto, coa më'ë
yëyeje̱ yo'ose'e pa'ija̱'quë."
43 Ti̱jupë co'ipi. Co'iquë i̱ ye'yacohua'i ca̱isicohua'ini ti̱'a co̱pi. I̱ohua'i
ñaco ca̱pi ai huëo ca̱'a do'ire si̱o meina, ca̱ë'ë. 44 Ja̱ maca ñani je̱oni
saji'i, cui'naëpi Maija'quëre se̱si'i caquë toaso̱ñe acore. Ja̱'rë i̱ case'eje̱
pa'ye caquë se̱ji'i. 45 Ja̱ maca saji'i. I̱ ye'yacohua'i quë'rona sani capi,
ja̱ohua'ire:
"Yureta'a de'oji. Ca̱ijë'ë, cui'ne huajëje̱'ë. Tsoe ti̱'api, Pa̱i Mamaquëre
co'aye yo'ocohua'i jëñana i̱sija̱'a maca. 46 Huëije̱'ë. Sañu'u. Tsoe daiji,
yë'ëre yehuoja̱'quë."

Jesure Tse̱añe
(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

47 Jesús ja̱ yë'ta'a cocare capi, Judas ti̱tasi macaje̱. Jaë cato doce
soisicohua'i aquë paji'i. Cui'ne i̱ ja̱'re co̱ni jai pa̱i daë'ë, hua̱'ña cui'ne tara
co̱ni ca̱jicohua'ipi. Ja̱ohua'i cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ja̱ohua'i jëjo
daocohua'i cui'ne judío pa̱i aiohua'i jëjo daocohua'i paë'ë. 48 Judas i̱ti
yo'oquë yehuoja̱'quëpi quëaëña, ja̱ohua'ire:
"Yë'ë i̱ni sihuaja̱'quë a'ë. Ja̱ëni tse̱aje̱'ë."
49 Ja̱je casiquëpi Jesuna tsioja̱ni i̱te sihuayeje̱ yo'oquë capi:
"¿Pa'iquë, ye'yaquë?"
50 Caquëna, Jesupi sehuopi i̱te:
"¿Cajei, i̱quena daiquë'ni?"
Ja̱ maca Jesure tsioja̱ni tse̱ani sahuë.
51 Ja̱ maca ja̱je yo'ojëna, Jesús cajeipi hua'tiyo dutani ca̱jorose'e tëto
tëapi, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jo'yaëre pani. 52 Ja̱je yo'oquëna,
Jesupi capi:
"De'huaje̱'ë, më'ë hua'tiyo i̱o pa'i hue̱'ñana. Si'aohua'i hua'tiñoapi
uihuacohua'i cato ja̱re cui'ne hua'tiñoapi huaijëna, ju̱'ija'cohua'i a'ë.
53 ¿Huesëquë më'ë yë'ëpi yë'ë ja'quëre se̱quëna, yurepi tsoe doce mil
hui̱ñaohua'ire jëjo daouna, co̱catira'se'e? 54 Ja̱je yo'oye pa'ito ¿me toyase'e
caye ti̱'aquë'ni, ja̱je yo'o ja̱'ñe a'ë, ca nëose'e?"

55 Ja̱ maca Jesús pa̱ire capi:
“¿Mësaru yë'ëre tse̱añu'u cajë hua̱'ñapi cui'ne tarapi co̱ni tse̱'ejë date,
co'amaña ñaëre tse̱añeje pa'ye? Si'a mu'seña mësaru ja̱'re yë'ë pa'i
Maija'quë huë'epi ñu'i ye'yaquëna, mësaru ti yë'ëre tse̱añu'u cama'pë
pa'isicohua'i a'ë. 56 Ja̱je pa'iquëta'are si'aye iye yo'oye pa'iji, tsoe acohua'i
Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'epi ti̱'ajaquë cajë.”
Ja̱ maca si'aohua'i i̱ ye'yacohua'i Jesure te'ire je̱oni cati saë'ë.

Judío Pa̱i Ca Tëjicohua'ipi Jesure Yo'oye
(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

57 Jesure tse̱asicohua'i sahuë, Caifás Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaë quë'rona. Cui'ne ja̱rote cua̱ñese'e ye'yacohua'i cui'ne aiohua'i
tsi'sisicohua'ipi paë'ë. 58 Ja̱je pa'ijëna, Pedropi so'o maca se ñaquë
jeteyo'je tuji'i, pa̱i ëjaërepa huë'e daripë quë'rore paja̱'a. Sani ja̱ro cacani
ja̱ huë'ere ñacaicohua'i ja̱'re co̱ni ja'rupi, merepa yo'oja̱'cohua'i a'ni i̱te
tse̱asicohua'i cuasaquë.
59 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne aiohua'ipi cui'ne
si'a judío pa̱i yo'oye ñani ca tëjicohua'ipi co'ehuë, Jesure sa̱ñope co'aye
yo'oquë api cacohua'ini ti̱'ani Jesure huani je̱oñu'u cajë. 60 Ja̱je co'ejëta'a
ti̱'añe pa̱huë, i̱te sa̱ñope ca ja̱'ñe. Ja̱je ti̱'ama'pë jai pa̱i i̱te coa huëojë
cosojë co'aye yo'oquë api, cahuë. Ja̱je yo'o maca cayaohua'i tëji
hue̱'ñarepa sa̱ñope cacohua'i daë'ë. 61 Ja̱ohua'ipi dani cahuë: “Iquë cato
yë'ëpi Maija'quë huë'e nejosiquëpi toaso̱ mu'seña pa'i maca cui'naoni
huëoja̱'quë a'ë, caquë api.”
62 Ja̱ maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi huëni nëcani capi, Jesure:
“¿Ti te'e yë'opoje̱ sa̱ñope sehuoye pa̱quë, më'ë? ¿Më'ëre sa̱ñope ja̱ohua'i
caye asaquë, më'ë?”
63 Ja̱je catoje̱ Jesús ti cama'ë paji'i. Ja̱ maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaëpi capi, i̱te:
“Maija'quë huajëquërepa mamipi më'ëre care paje̱'ë, cayë. Quëaje̱'ë,
më'ëpi Maija'quë mamaquërepa Cristo pani.”
64 Ja̱je caquëna, Jesupi capi, i̱te:
“Ja̱je pa'ije̱'ë. I̱ a'ë, yë'ë, më'ë cayeje̱. Cui'ne mësaru ña̱ja'cohua'i a'ë,
Pa̱i Mamaquë Diusu tutu quë'irepa ëja te̱'tere ñu'ina, cui'ne ma'tëmopi
sirija̱'a daina.”
65 Ja̱ maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi i̱ ju'i ca̱re naë ye'sapi, ai
coa care paji caquë i̱ñoquë. Ja̱je yo'oquë capi:
“Iquë Maija'quëre ai cue'cueque yo'oji, i̱ yë'opo cayepi. ¿Ja̱je pa'ito
i̱quere yeque cajë i̱ yo'oquëna, ñasicohua'ini se̱ni asañu'u cajë co'eye'ni?
Mësarupi tsoe asahuë, i̱ cue'cueque caye. 66 Ja̱je pa'ito ¿me caye'ni,
mësaru?”
Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:
“Ja̱je co'aye caquë api. Ja̱je pa'ina, ju̱'iñe pa'iji.”
67 Ja̱ maca i̱ tsiana copi tse'sejë cui'ne tarapi të'cahuë. Yecohua'ipi
tsiana mosi̱capi të'cahuë. 68 Ja̱je yo'ocohua'ipi cahuë, i̱te:
“¿Më'ë a'ë, Cristorepa se ta̱'ñe ca ñaje̱'ë, nepi më'ëre tëtore'ni?”

Pedro Cososе'e
(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Ja̱je yo'ojëna, Pedro cato hue'se yejare ja'rusiquëpi ñuji'i. Ñu'ina,
pa̱ire necaico i̱ quë'rona tsioja̱ni cao, i̱te:

"Mëˈëje Jesús Galilea aquë jạˈre cọni cuˈi paˈisiquë aë."
70 Jạje cacona, Pedropi siˈaohuaˈi paˈi huẹˈñana coa cosopi, ñeje caquë:
"Huesëyë, mëˈë caye. ¿Iquere jạje cacoˈni?"
71 Pedro eta saˈro quëˈrona huëni jẹˈnë saina, yecopi nomio ñani cao, i̱ti maca paˈicohuaˈire:
"Iquë Jesús Nazaret aquë jạˈre cọni cuˈi paˈisiquë api."
72 Cacona, jạ maca Pedropi tijupë coso cọpi:
"Ñamaˈquëre paˈë, jạëte. Quëare payë."
73 Aˈri maña tsoe paˈi maca i̱ti maca paˈicohuaˈipi Pedro quëˈrona tsiojạni cuiˈne i̱te cahuë:
"Nuñerepa mëˈë i̱ yeˈyasicohuaˈi aquëre paˈë. Jạje paˈina, mëˈë coca cayeque tiñe paˈiji, huesëye peoye."
74 Cajëna, i̱pi capi:
"Ti ñamaˈquë aˈë, caye asa maˈñe, mësaru."
Jạje i̱tire yoˈoquë caquëna, cura yëjiˈi. 75 Yëˈina, jạ maca Pedro cuasa ñajajiˈi, Jesús i̱te caseˈe: "Jạ yëˈtaˈa cura yëˈimaˈëna, mëˈë toasọñe yëˈëre ñamaˈquë aˈë cosojạˈquë aˈë." Jạre cuasaquë jạ maca jạro paˈisiquëpi Pedro etani ai ojiˈi, coˈa jụˈi.

27

Pilatona Jesure Isiye
(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Ñata tọmesi maca Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaohuaˈipi cuiˈne judío pại aiohuaˈipi teˈe cuasaye nehuë, Jesure huani jẹa jạˈñere cajë. 2 Sëasiquëni sani Poncio Pilatona i̱ti yeja ëjaëna i̱sihuë.

Judas Jụˈiseˈe

3 Judas Jesure yehuoquëpi ñaquëna, Jesupi huani jẹo cuạñojaˈquë paˈina, ñani ai oi pạñete yoˈoreˈni cuasaquë oi treinta curi tẹˈña i̱te i̱siseˈere cuiˈnare coˈyopi, Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaohuaˈina. 4 Coˈyoquë capi, jạohuaˈire:
"Coˈaye yëˈë yoˈohuë, ti doˈi peoquëni huani jẹojaˈquëre i̱siquë."
Jạje caquëna, i̱ohuaˈipi sehuohuë, i̱te: "¿Iquere yëquë oiyeˈni, jạ yoˈoseˈe? Mëˈëseˈe yoˈoquë cajẹˈë."
5 Jạ maca Judas, curiquë Maijaˈquë huëˈena jẹo ñato saoni sani quẹo deni jụjiˈi.
6 Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaohuaˈipi curiquë ñaˈñe ọeseˈere tsiˈsoni careña:
"Iye curiquë Maijaˈquëre coa i̱sijë aya mahuëna ayaye peoji, tsie doˈi sạiseˈe me ayayeˈni."
7 Jạ jeteyoˈje jạohuaˈi teˈe cuiˈne siˈa yëˈquë maca cuasajë ca deˈhuahuë, "soto ne huẹˈñana yejare hueroñuˈu, tọhuaˈire tạjaˈa yejare" cahuë. 8 Jạje paˈina, jạ yeja yurejẹ "Tsie Yeja" hueˈeji. 9 Jạje tọˈapi, tsoe aquë Maijaˈquëre quëacaiquë Jeremias toyaquë paˈiseˈe ñeje cayepi: "Treinta curiquë tẹˈña i̱mahuë, i̱ doˈire Israel pại i̱siseˈere. 10 Jạpi huerohuë, soto ne yejare, ëjaë yëˈëre cuạñeseˈejẹ paˈye."

Jesús Pilato Ña Huẹˈñare Paˈiseˈe
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Jesús pại ëjaë quëˈrona sasiquë pajiˈi. Paˈina, i̱pi i̱te sẹjiˈi:
"¿Mëˈë aë, judío pại ëjaërepa?"

Caquëna, Jesupi capi, ite:
“Jaje pa'ijë'ë. Më'ë case'eje pa'i a'ë.”
12 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne aiohua'ipi sañope
co'aye catoje Jesús ti a'ri mañaje sehuoma'ë paji'i. 13 Paquëna, ja maca
Pilatopi capi, ite:
“¿Asama'quë më'ë, më'ëre sañope yo'ojë caye?”
14 Jaje catoje Jesús ti sehuoma'ë paji'i. Jaje pa'ina, ña jujani pai ëjaëpi
ai ise'ere ñani ¿me neja'quë a'ni? cuasapi. Cui'ne huesëpi, yeque yo'oye
peoquëna.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

15 Jaje pa'iquëta'are si'anë fiesta pa'i maca pai ëjaëpi cosicohua'ire eto
saoquë yo'oye paquë paji'i. Paipi jaëni etoye pa'iji cajëna, etoquë paji'i.
16 Paji'i, cosiquë Barrabás hue'equë si'aohua'i i co'aye yo'oye asaquë.
17 Jarote jai pai tsi'sisicohua'i pa'ijëna, Pilatopi seji'i, jaohua'ire:
“¿Neni yëye'ni, de'oye pa'ija'quëre jëjo saoye, Barrabás panita'a Jesu-
cristo?”
18 De'hue asapi, paipi Jesuni ai yëjë yo'o do'ire pëijë co'aye
yo'oma'quëni tsease'e. Jaje pa'ina, Pilato jaje capi.
19 Ja yë'ta'a Pilato pai co'aye yo'ose'ere asani ne de'hua hue'ñare ñu'ina,
i pacopi jëjo dao, io case'ere quëaja'quëre ñeje caco:
“Jaëre nuñerepa de'o paire cui'na coni yo'oma'ë pa'ijë'ë. Coa ñajë'ë.
Jaëte yo'o do'ire huëo cani ñahuë, ai co'ayerepa.”
20 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne judío
pai aiohua'ipi paire cuañehuë, Barrabásni etojë'ë cajë, cui'ne Jesuni
huani jeoja'quëre cajë'ë, cahuë. 21 Pai ëjaëpi tijupë cui'ne seni coquë capi:
“¿Cayahua'i tseasicohua'i pa'icohua'ire jequëni yëye'ni, eto saoye?”
Caquëna, jaohua'ipi cahuë:
“Barrabásni etoye yëyë.”
22 Cajëna, Pilatopi seji'i, jaohua'ire:
“¿Cui'ne me neja'quë a'ni, Jesure Cristo hue'equëre?”
Caquëna, si'aohua'i sañope cahuë:
“¡Queja'quë api!”
23 Ja maca Pilato capi, jaohua'ire:
“¿Jaje pa'ito iquere co'aye yo'o u'ni?”
Caquëna, tijupë cui'ne cui cohuë:
“¡Queja'quë api!”
24 Pilatopi i co'aye yo'ose'e asa ti'ama'ëna, coa paipi jerepa josa yo'ojë
sañope jase'e cajëna, ña jujani jëña tsoasi'i caquë oco daja'quëre jëjo
saouna, daëna, tsoaquë capi:
“Yë'ëpi iquë de'o paire huani jeo ja'ñe cuañema'ë pa'iyë. Mësaruse'e
yo'ojë'ë.”
25 Jaje caquëna, si'a pai sehuohuë:
“Yëquëna cui'ne yëquë mamajëna ite huani jeo do'i tomejaquë.”
26 Ja maca Pilatopi Barrabásni eto saopi, de'oye pa'ija'quëre. Etoquë
Jesuni si'seni ja jeteyo'je queni huani jeoja'quëre jëjo saopi.
27 Ja jeteyo'je pai ëjaë soldado paipi Jesure sahuë, jai huë'ena. Si'a
soldado pai tsi'sisicohua'irepa paë'ë, Jesús pa'i hue'ñana. 28 Ja jeteyo'je
i ju'i ca dutani maja'i ju'i care suñacaë'ë. 29 Cui'ne siopëna miu maro

pu̱acaë'ë. Cui'ne ëja te̱'te je̱tëna so̱quë tarapë i̱sihuë. Ja̱ maca i̱ ña hue̱'ñana do're ja'runi cue'cuejë ñeje i̱te cahuë:

"¡Pa'ije̱'ë, judío pa̱i ëjaërepa!" 30 Ja̱je cajë cui'ne copi tse'sejë cui'ne i̱te tarapëpi si̱opëna të'cajë yo'ohuë. 31 Ja̱je i̱te cue'cue tëjini maja'i ju'i ca̱ dutani i̱ ju'i ca̱re pare su̱ñacani ja̱ maca que̱ja'quëre sahuë.

I̱te Que̱se'e
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Ja̱ropi etani saijë Cirene aquëre ti̱'ahuë, Simón hue'equëre. Ja̱ëni Jesure que̱ja'a sarahua sacaija̱'quëre cua̱ñehuë.

33 Ja̱je yo'ojë Gólgota hue'e hue̱'ñana ti̱'ahuë. Ja̱je cani cayë, pa̱i si̱opë tara. 34 Ja̱rona Jesure cuiya'i o'sa co̱nona sëjeñe co̱ni co̱'mesicore o̱cuahuë. Ja̱je o̱cuajëna, Jesús i̱pi neñani u̱cuye coepi, i̱ote.

35 I̱te que̱si maca jeteyo'je soldado pa̱ipi Jesús ju'i ca̱re ¿nepi i̱ote paja̱'cohua'i a'ni? cajë yo'ohuë, sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a. Ja̱je yo'ojëna, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë toyase'e ñeje caye ti̱'api: "Yë'ë ju'i ca̱re pa̱i ñape huahuehuë, i̱ohua'ija̱'a ¿nepi paja̱'cohua'i a'ni?" cajë yo'ohuë. 36 Ja̱je yo'o tëjini yecohua'ipi dani sama'cohua'ini cajë ja'runi ñahuë. 37 Cui'ne i̱ si̱opë sa̱'nihuëna ja̱ do'ire ju̱'iji caco quëacore toyani sëohuë. Toyasico cato paji'i, ñeje: IQUË API, JESÚS, JUDÍO PA̱I ËJAË.

38 Cui'ne caya co'amaña yahue i̱macohua'ire que̱sicohua'i paë'ë, i̱ ja̱'re co̱ni, yequëni i̱ ëja te̱'tena cui'ne yequëni i̱ ari te̱'tena. 39 Cui'ne i̱ti macasa'a da saicohua'ipi cue'cuejë tea ju̱'ijë si̱opë api se̱'cuijë saë'ë, i̱te ñajë. 40 Cui'ne cahuë:

"Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e peo hue̱'ña nejoni cui'ne toaso̱ mu'seña pa'i maca cui'naoni huëoja̱'quë a'ë, caquë pa'isiquë. Ja̱je pa'i sëte yure co'ye huasoje̱'ë. Më'ëpi Maija'quë mamaquë pani cruzupi caje nëcaje̱'ë."

41 Ja̱je cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ije̱ cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ije̱, fariseohua'ije̱ cui'ne cue'cuehuë, i̱te. Ja̱je cue'cuejë sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a cahuë:

42 "Yecohua'ita'are huasopi. Ja̱je pa'iquëta'a i̱ja'a co'ye huasoyere pa̱ji. Ja̱je pa'ina, i̱pi Israel pa̱i ëjaërepa pani yurepi cruzu dequëpi caje nëcaëna, sehuoye patira'pi, maire. 43 Iquë cato Maija'quëna i̱re papi cuasaquë quëcoquë paji'i. Ja̱je pa'isiquëre sëte yure Maija'quëpi i̱te huasoja̱quë, i̱te oiquërepa pani. I̱ta'a maire 'yë'ë cato Diusu mamaquëre pa'ë' caquë pa'isiquë api."

44 Cui'ne co'amaña ñaohua'ije̱ i̱ ja̱'re co̱ni que̱sicohua'ique tea ju̱'ijë sa̱ñope cahuë.

Jesús Ju̱'ise'e
(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Ja̱ maca yureta'a si'a yeja ñamije pa'iorepa de'o nëji'i, mu'se jopore papi na'i maca tres pa'i macaja̱'a. 46 Cui'ne ja̱re ja̱ hora pa'i maca Jesús ai tutu cuipi: "Eli, Eli, lama sabactani". Ja̱ caye cato caji: Yë'ë Diusu, Yë'ë Diusu, ¿me nesi'quë yë'ëre je̱oco huesou'ni?

47 Yecohua'i i̱ti maca pa'icohua'ipi asani cahuë:

"Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'isiquëni soiji."

48 Ja̱re i̱ti macapi te'i huë'huëpi, oco sa̱ësi pë quërëja̱si'i caquë. Quërëja̱ni dani o'sa cuiya'i co̱nore sa̱ë tëjini so̱quë tarapëna hue̱ sëoni u̱cuja̱quë caquë ja'ye maca sapi. 49 Ja̱je yo'oquëna, yecohua'ipi cahuë:

"Yo'oma'ë. Ñañu'u, Elíaspi dani i̱te huasoquë pa'ito."

50 Tijupë Jesús tutu cui'ne cui cọpi. Jạ maca jụni huesëpi. 51 Jạre ịti
macapi Maija'quë huë'e tạ'tëpo tëhuosico cayaye ëmëje'epi huë'ehuëre
pana yete saji'i. Yejajẹ ñu'cuequë cui'ne quẹna yejañaje tsate saji'i.
52 Cui'ne jụ'isicohua'ire tạse'eje hui'ye sapi. Cui'ne Maija'quëre asani
jụ'isicohua'ije huëisicohua'i paë'ë. 53 Tạsi daripẹapi huëisicohua'i paë'ë,
Jesús huëisi jeteyo'je. Huëni de'o Jerusalén daripëna cacahuë. Cacajëna,
jai pại ñahuë, jạohua'ire.
54 Jạ maca Capitán cui'ne ị jạ're cọni Jesure ñacohua'ipi yeja ñu'cueye
ñani cui'ne yeque jaiye yo'oyere ñajë ai ca'rajë cahuë: "Nuñerepa iquë
Maija'quë mamaquërepa paji'i."
55 Jạrote jai pại nomiohua'ije paë'ë, so'opi de ñajë, Jesure Galileapi
cọcaijë tuisicohua'i. 56 Jạohua'i jạ're cọni paë'ë, María Magdalena, María
Jacobo cui'ne José pëca ja'co cui'ne Zebedeo mamajë pëca ja'co cọni paë'ë.

Jesure Tạse'e
(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Ñami de'o huëo maca jaiye co'amaña paquë José hue'equë Arimatea
daripë aquëpi daji'i. Jạë cato Jesure tuiquë de'osiquë paji'i. 58 Jạje pa'ipi
jạëpi Pilato quë'rona sani Jesús cạpëre sẹji'i. Sẹina, jạ maca Pilatopi
cuạñepi, ịsijẹ'ë caquë ịti ñacaicohua'ire. 59 Josépi ị cạpë si'si peo cạpi
peo huẹ'ña deapi. 60 Yo'oni huajëcore pana ị tsẹcona ọapi, quẹna yeja
perepëna coje nesicona. Ịte tạni jai quẹna pëpi daripë se sịoni saji'i.
61 Cui'ne jạrote paë'ë, María Magdalena, cui'ne yequë María cọni, daripë
tịñare pare ja'rusicohua'ipi.

Jesús Tạsito Ñacaicohua'i

62 Se ñatasi mu'se cato huajë mu'se de'hua tëjisi maca paji'i. Pa'ina,
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne fariseohua'i cọni Pilato
quë'rona saë'ë. 63 Tị'ani cahuë: "Ëjaë, yëquë jạë cosou jạ yë'ta'a huajëquë
pa'inë ñeje caquë pa'ise'ere cuasayë, 'Toasọ mu'seña pa'i maca jụ'isiquëpi
cui'naëpi huëijạ'quë a'ë case'ere.' 64 Jạje pa'ina, jëjo saojẹ'ë, tạsi daripë
ñaja'cohua'ire toasọ mu'seña pa'i macajạ'a, ị ye'yaquë pa'isicohua'ipi
dani ị cạpë ñani sani, jạ maca pạire 'Tsoe huëji'i, jụni huesësiquë
pa'isiquëpi' cama'cohua'ini. Jạje yo'ose'e cato ai jerepa du'ru cososе'e
jerepa coa cososе'e pa'ima'coni tëjiyerepa cosoyepi."
65 Cajëna, Pilatopi capi, jạohua'ire:
"Jạohua'i pa'iyë, ịti ñacohua'i soldado pại. Jạje pa'ito sani de'oyerepa
ñajë'ë."
66 Jạje caëna, sani tạsi daripëre de'oyerepa de'huani ịti coje sịo quẹna
pë ẹmëje'ena toyani sëohuë. Sëoni ịti macana soldado pạire ñaja'cohua'ire
jẹoni saë'ë.

28

Jesús Jụi'siquëpi Huëise'e
(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Huajë mu'se tëto sani du'ru macarepa semana mu'se ñata maca
María Magdalena, cui'ne yeco María cọni tạsi daripë ñañu'u cajë saë'ë.
2 Saijëna, cuasama'tore papi tutu yeja ñu'cueye paji'i, Jạ cato Ëjaë huịñaëpi
ma'tëmopi tạsi daripë quë'rona tịtani yo'opi, quẹna pë coje sịosiconi ne
tạoni ịo ëmëje'ena ja'rupi. 3 Mujuë ye'hueye miañe ñañeje pa'irepa paji'i.
Cui'ne ị ju'i cạpi po yëioje pa'iorepa paji'i. 4 Jạre ñani soldado pạipi quëquë

huesëni tsasijë jụ'ise'eję pa'iohua'i de'ohuë. 5 Ją maca ëjaë jo'yaëpi capi,
nomiohua'ire:
“Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Tsoe yë'ëpi asayë, Jesure quẹni huani jẹosiquëre
mësaru co'eye. 6 Iño peoji. Tsoe huëji'i, i̱ case'eję pa'ye. Dani ñajë'ë, i̱te
ọa sitore. 7 Sani esa cajë'ë, i̱ ye'yacohua'ire: ‘I̱ cato jụ'isiquë pa'isiquëpi
huëji'i. Yure ją̱je pa'ipi mësaru Galilea ją̱ yë'ta'a ti̱'ama'pëna du'ru
saija̱'quë api. Ją̱rona i̱te ñaja'cohua'i a'ë, mësaru.’ Iyese'e pa'iji, yë'ë
mësarute casi'i cuasase'e.”
8 Ją̱ maca nomiohua'ipi esa ta̱si daripë quë'ropi ca'rajë cui'ne ai si-
huacohua'ipi huë'huëjë saë'ë, huajë cocare i̱ ye'yacohua'i pa'isicohua'ire
quëañu'u cajë. 9 Ją̱ huë'huëjëna, Jesupi ją̱ohua'ina ñaini pëpapi. Pëpaquëna,
ją̱ maca Jesure i̱re papi cajë i̱ quẹ̱ona su'cuajë de'oquëre pani cahuë.
10 Yo'ojëna, i̱pi capi, ją̱ohua'ire:
“Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Sani quëajë'ë, yë'ë yo'je tsi̱re. Galileana sani
yë'ëre ñañe pa'iji.”

Soldado Pa̱i Quëase'e

11 Ją̱ yë'ta'a nomiohua'i saijëna, yecohua'i soldado pa̱i i̱ti ñasicohua'ipi
pa̱i pa'i hueẹ'ñana sani si'aye i̱ohua'i yo'oquëna, ñase'ere quëahuë,
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire. 12 Ëjaohua'ipi sani aiohua'i ją̱'re
cọni cahuë, si'a yë'quë maca cuasaye pa'ija̱quë cajë. Ją̱je cajë ją̱ maca
soldado pa̱ire jaiye curiquë i̱sihuë. 13 I̱sijë cahuë, ją̱ohua'ire:
“Mësarupi cajẹ̱'ë: ‘ñami yëquë cạni huesësi maca Jesús ye'yaquë
pa'isicohua'ipi dani i̱ cạpë ñani sahuë.’ 14 Ją̱re pa̱i ëjaëpi asa ti̱'ani,
mësarute sạ̱ñope yo'oye pa'ito yëquëpi i̱te ca de'huacañu'u. Cui'ne ai
yo'oye pa'itoję cọcaija̱'cohua'i a'ë, mësarute.”
15 Ją̱ maca soldado pa̱ipi curiquë i̱mani, sani ją̱re i̱ohua'i yëhuojë
case'eję pa'ye quëahuë. Ją̱je pa'ina, yure iye mu'señaje judío pa̱i cui'ne
quëajë pa'icohua'i a'ë.

Jesupi I̱ Jëjo Daocohua'ire Cua̱ñese'e
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

16 Ją̱je du'ru ca nëose'e sëte i̱ ye'yacohua'i once pa'iohua'i Galileana
saë'ë, Jesús quëa nëosi cụtihuëna. 17 Ją̱rona Jesure ñani i̱te do're ja'runi
de'oquëre pa'ni cajë yo'ohuë, ją̱ yë'ta'a yecohua'i jëa coejëta'a. 18 Ją̱ maca
Jesús ją̱ohua'ire tsioją̱ni capi:
“Yë'ëna si'aye tutu i̱sise'e pa'iji, ma'tëmo cui'ne yeja cua̱ñequërepa
pa'ija̱'quëre. 19 Ją̱je pa'ina, saijẹ̱'ë, coa si'a yejaña pa̱i pa'i hueẹ'ñana.
Sani yë'ëre ye'yecohua'ire necaijẹ̱'ë. Ją̱ohua'ire Maija'quë mamipi, i̱
mamaquë mamipi, cui'ne de'o joyo mamipi oco docaijẹ̱'ë. 20 Ją̱je yo'ojë
cui'ne ye'yajẹ̱'ë, yë'ë mësarute cua̱ñese'ere si'aye sehuoją̱jë cajë. Cui'ne
cuasajẹ̱'ë, yë'ëpi mësaru ją̱'re si'a mu'seña pa'iji, yeja carają̱isi macają̱'a.”
De'oji. Ją̱je pa'ija̱quë.

SAN MARCOS

Juan Oco Doquë Ayere Quëaye
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 De'o coca ñeje huëopi. Ñeje yo'opi, Ëjaë Jesucristo Maija'quë ma-
maquë. 2 Maija'quëre quëacaiquë Isaíaspi Maija'quë quëaquëna, toyapi,
ñeje:
"Yë'ëre quëacaiquëre du'ru jëjo saosi'i,
saija̱'a ma'a ne de'huacaija̱'quëre.
3 Airopi i̱ yë'ose'e jutaja̱'coa.
Ne de'huajë̱'ë,
Mai Ëjaë daija̱'a ma'a, nui ma'a hui'yocaijë̱'ë."
4 Ja̱je pa'ina, Juan cue̱ne yejaja̱'a dai pa̱ire doquë daji'i. Ja̱je dai capi:
Mësaru ja̱'rë cuasase'ere je̱oni po̱nëto oco doye pa'iji, mësaru co'aye
yo'ose'e sa̱i de'huacaise'e pa'ija̱'core. 5 Judea quë'ro pa̱i cui'ne Jerusalén
daripë pa̱i si'aohua'i i̱ pa'i hue̱'ñana sani i̱ohua'i co'aye yo'ose'e oijë
quëajëna, Juanpi Jordán tsiayana dopi.
6 Juan ca̱ña cato camello nañapi nese'e paji'i. Cui'ne i̱ të̱i ca̱ cato ca̱'nipi
nesico paji'i. I̱ a̱iñe cato pu̱'su cui'ne mejaë paya paji'i. 7 Ñeje caquë pa̱ire
quëaëña:
"Yë'ë jeteyo'je jerepa pa'ipi daiji. I̱ jo'yaë në meni zapato joyecaiquëje̱
pa'i yë'ë peoyë, ai teaye pa'i a'ë. 8 Ocopi dohuë, mësarute. Jesuta'a
Maija'quë joyore i̱sija̱'quë api."

Jesure Doye
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

9 Ja̱ mu'seña Jesupi Nazaret daripëpi de daquëña. Nazaret daripë cato
Galilea quë'ro paji'i. Daquëna, Juanpi Jordán ñana dopi, Jesure. 10 Do
tëjina, Jesús tsiayapi tu̱maquëna, ma'tëmo ja̱ca sacona, ñaëña. Ñaquëna,
Maija'quë joyo i̱re pana nëca mequëña, su'teje̱ pa'ipi. 11 Nëca meina,
ma'tëmopi yë'ose'e jutaëña:
"Më'ë yë'ë mamaquë a'ë. Më'ëre ai yëyë. Ai sihuaquë pa'iyë, më'ëre."

Jesure Neñañe
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

12 Ja̱ maca je̱'nërepa Maija'quë joyopi saëña, Jesure, yequë hue̱'ñana, pa̱i
peo hue̱'ñana. 13 Saëna, airo acohua'i quë'rona cuarenta mu'seña pa'ina,
mënapi co'aye yo'oja̱quë caquë dani neñaëña. Mënapi ja̱je yo'o tëji maca
hui̱ñaohua'ipi dani Jesure necateña.

Jesús Yo'o Huëoye, Galileana
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

14 Juanre tsoe tse̱ani cosi maca Jesús jeteyo'je saji'i, Galileana, de'o
cocare quëaquë Diusu te̱'te ayere. 15 Ñeje caquë quëapi:
"Tsoe ti̱'api, Maija'quë cua̱ñe te̱'te. Ja'yere pa'iji. Mësaru ja̱'rë cuasase'e
je̱oni yeque cuasayena po̱nëjë'ë. Huaso cocare asajë̱'ë."

Hua'ire Yo'ecohua'ire Soiye
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

16 Jesupi Galilea jaira të'tëpaja'a saina, Simón i yo'jei Andrés coni hua'i
huaterë jeo dëojëna, ñaëña, iti hua'i yo'ecohua'i sëte. 17 Ñani jaohua'ire
capi:
"Yë'ë ja're daijë'ë. Yureta'a paire yo'ecohua'i pa'ija'cohua'ire nesi'i,
yë'ëpi."
18 Ca tëjina, huaterë jeoni sateña, i ja're.
19 Satena, seña maca saina, Zebedeo mamajëpi Jacobopi i yo'jei Juanpi
coni yohuëre ñu'ijë huaterëre que'que do'sejëna, ñaëña. 20 Ñani iohua'ire
soiña. Soina, jaohua'ije pëca ja'quëre jeoni Jesús ja're sateña, i saina
cocaicohua'i ja're coni yohuëre pa'ina.

Co'a Joyore Hue'equë
(Lc 4.31-37)

21 Jeo saisicohua'ipi capernaum daripëna sa ti'ani, du'ru huajë mu'se
Judea pai tsi'si huë'ena cacarena, ye'yaëña, Jesupi. 22 Ye'yaquëna, me
nesiquëpi de'oyerepa ta'ñerepa ye'yaquë'ni, jaë, cuañequëje pa'irepa
ye'yaquë'ni. Maire ye'yacohua'i yo'oyeje yo'oye paji, cuasareña.
23 Cui'ne pai tsi'si huë'ere huati quë'i paquëña.
24 Pa'ipi caëña:
"¿Jesús Nazaret daripëpi daiquë me nesi'quë yëquëre yo'oquë'ni?
¿Yëquëre huasi'quë daiquë? Ti cuañequërepa de'oquëni ñahuë, më'ëre."
25 Caquëna, Jesupi huatire caëña:
"Cama'ë pa'ijë'ë. Jaëte jeoni etajë'ë."
26 Caquëna, asani hue'hue dahuëje pa'ye ju'iquëte yo'oni cuini etaëña,
huati. 27 Jaje yo'ouna, ñani si'aohua'i quëquë huesëni sa'ñe seteña:
"¿Ique a'ni, iye? ¿Iquerepa huajë ye'yaye a'ni, iye? ¿Huatiohua'ire eto
sao tuture paque paji. Jaje paquëni i cuañeñe sehuojë etayë?"
28 Jaje Jesús yo'oyese'e esa Galilea yeja pa'icohua'i asa ti'areña.

Simón Pedro Huaore Jujuye
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Ye'ya tëjini pai tsi'si huë'epi etani Simón cui'ne Andrés huë'ena
cacaëña. Jacobo cui'ne Juan coni cacareña, Jesús ja're. 30 Cacarena,
Simón huao suña dahuëre ju'io uico pacoña. Pa'iona, io ju'iñe quëareña,
Jesure. 31 Quëarena, asani dani io jëtëna tseani naë huëouña. Naë huëouna,
suña dahuë jeouña. Jeouna, huëni si'aohua'ire aoña.

Jai Paire Ne Co'yaye, Jesús Yo'oquëna
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Na'iquëna, ësë caje huesëquëna, ja daripë si'a ju'icohua'ire cui'ne
huati quë'iohua'ire Jesús quë'rona dareña. 33 Si'a pai ja daripë acohua'i
tsi'sireña, eta sa'ro quë'rona. 34 Tsi'sirena, jai paire jujuquëna, co'yareña,
si'aohua'i. Si'aye ju'iñe pa'itoje de'oye jujuña. Cui'ne huati quë'iohua'i
pa'ijëna, eto saouña, huatiohua'ire. Huatiohua'ipi tsoe Jesure ñareña.
Jesupi huatiohua'i cayete ësequë, cama'pë pa'ijë'ë, cani eto saouña.

Jesús Yëhuoye, Galilea Quë'rore
(Lc 4.42-44)

35 Ja yo'o tëjini pëani cani nea hue'ñarepa huëni saquëña, pai peo
hue'ñana Maija'quëni casi'i caquë. 36 Ja caquëna, Simón cui'ne yecohua'i
coni tuteña. 37 Tuni ti'ani ite careña:
"Si'aohua'i më'ëni co'eyë."

38 Cajëna, Jesupi iohua'ire caëña:
"Je darina sañu'u. Je darije cui'ne Maija'quë coca quëasi'quë daë'ë."
39 Cani saquëña. Si'a hue'ña Galilea quë'roja'a sai si'a Judea tsi'si
huë'ena cacani Maija'quë coca quëarojaquëña. Cui'ne huatiohua'ire eta
saouña.

Jesús Jujucaiye, Ja'ju Dahuë Ju'iquëre
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Jesús pa'i hue'ñana te'i ju'iquëpi daquëña. Ja'ju dahuë ju'iñe
hue'equëpi dani do're ja'runi oi sequëña:
"Më'ëpi yëni ne co'yaje'ë, yë'ëre."
41 Ju'iquëte oi ñaquë jëtëpi se patoquë caëña:
"Yëyë. Më'ëre jujusi'i."
42 Cani patoquëna, ti ju'iñe peoquëre pare ne co'yaëña, ite. 43 Ne co'yani
Jesupi yëhuouña, yë'ë ne co'yase'e quëama'ë pa'ijë:
44 "Yecohua'ire quëama'ë pa'ije'ë, coa Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaëse'ere iñojë'ë, Moisés cuañequë pa'ise'ere isiquë më'ë si'sire tsoa
tosiquë pa'iyere iñoquë. Jaje yo'oquëna, yecohua'i ñajajë caëña. Cani jëjo
saouña."
45 Ti jujusiquëpi etani sani Jesús yo'ose'ere si'a hue'ña quëaëña.
Quëaëna, Jesupi pai daripëa tiñarepa cacaye peouña. Peoquëna, hue'sere
pai peo hue'ñare paquëña. Pa'iquëta'are paipi i quë'rona si'a hue'ña
acohua'ipi dateña.

2

Quë'quë Dahuë Ju'iquëre Jujuye
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Yequë hue'ñare panirojani tëjini, tijupë Capernaum yejana co'i copi.
Co'ina, huë'ere pa'iji asareña, yecohua'i. 2 Asani esa tsi'sireña. Si'a huë'e
timë huesëoña, so'o sa'ro peoyerepa. Jaje tsi'sirena, i cato Maija'quë
cocare quëaëña. 3 Quëaquëna, cajese'e ëmëohua'ipi ju'iquëre hue'ejë
dareña. I ju'iñe cato quë'quë dahuë paji'i. 4 Dani jai pai pa'ijëna, Jesús
pa'i hue'ñana caca ti'añe peoquëna, ña jujani huë'e ëmëje'eja'a coje neni
ju'iquëre cai saihuëre uina, Jesús nëca hue'ñana casareña. 5 Jujucaija'quë
api cuasajë yo'oyere ñani Jesús ju'iquëre capi:
"Tsihua'ë, më'ë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaise'e a'ë."
6 Jaje caquëna, iti maca ñu'icohua'ipi cuañese'e ye'yacohua'i acohua'ipi
asani cuasahuë. 7 ¿Me yo'oquë jaje caquë'ni, iquë? Coa Maija'quëni
cue'cuequë caji. Iye yeja acohua'i pai co'aye yo'ose'ere sai de'huaye
peoji. Coa Diususe'e yo'oye a'ë, ja cato.
8 Cuasajëna, Jesús i joyopi iohua'i cuasase'e asani caëña:
"¿Me neñu'ju jaje cuasaye'ni, mësaru? 9 Ique a'ni, ju'iquëre ai de'oye
ca'ñe pa'ye: 'Më'ë co'aye yo'ose'e sai de'huacaise'e a'ë.' Panita'a caye,
'Huëni më'ë cai saihuë ini saije'ë.' 10 Jaje pa'ito mësarute iñosi'i, yë'ë
Pai Mamaquë iye yeja pa'i pai co'aye yo'ose'ere sai de'hua tutu paquë
pa'iyere."
Jaje cani ju'iquëre caëña:
11 "Më'ëni cayë, huëijë'ë. Më caicore ini hue'equë më huë'ena saije'ë."
12 Jare caëna, ju'iquëpi i cai sëohuë ini hue'equë saquëña. Saquëna, ñani
Maija'quë ai de'oji cajë sihuareña, mai ña ma'ñere ñañë, cajë.

Jesupi Levíre Soiye
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Jesupi sani cọuña, jaira tẹ̱'tëpana. Sani cọuna, si'a pa̱i i̱ quë'rona
tsi'sirena, ye'yaëña. 14 Ye'ya tëjini jerepa saina, Leví, Alfeo mamaquëpi
pa'i do'i sa̱i huë'ere ñu'ina, Jesupi ñani caëña:
"Yë'ë ja̱'re daijẹ̱'ë."
Caëna, asani i̱ ja̱'re saquëña.
15 Jesupi Leví huë'ena sani ñu'i a̱ina, jai pa̱i pa'i do'i sẹcohua'i
cui'ne yecohua'i co'aye yo'ocohua'i cui'ne i̱ ye'yacohua'i cọni te'e ñu'ijë
a̱teña. 16 Jesupi ja̱je ja̱ohua'i ja̱'re cọni ñu'i a̱ina, ñaquë ñani cua̱ñese'e
ye'yacohua'ipi cui'ne fariseohua'ipi i̱ ye'yacohua'ire sẹteña:
"¿Me neni mësarute ye'yaquë pa'i do'i sẹcohua'i ja̱'re cọni cui'ne
co'acohua'i ja̱'re cọni ụcuquë cui'ne a̱iquë'ni?"
17 Sẹjëna, Jesupi asani sehuouña, ja̱ohua'ire:
"Huajëcohua'i cui'ne de'oye pa'icohua'i jujuquëre co'ema'cohua'i a'ë.
Jụ'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë. Yë'ë cato de'ocohua'ini soisi'i caquë daiye
pa̱huë. Co'acohua'ini caquë daisiquë a'ë."

A̱i Ma'ñere Cajë Sẹñe
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 Fariseo pa̱i ye'yacohua'ipi cui'ne Juanre ye'yacohua'ipi a̱ima'pë
Maija'quëre sẹjëna, yecohua'ipi ñani Jesús quë'rona dani sẹteña:
"¿Me yo'ojë më ye'yacohua'i a̱ima'pë sẹñe pa̱ñe'ni, Juan ye'yacohua'i
cui'ne fariseo pa̱i ye'yacohua'ise'e a̱ima'pë sẹjëna?"
19 Sẹjëna, Jesupi sehuouña:
"¿Hueja a̱o a̱ija'cohua'ire soisicohua'i jẹ'quë a̱ima'cohua'ini i̱ti hueja
pọsëpi i̱ohua'i ja̱'re cọni pa'ito? I̱pi pa'ito a̱iñe pa'iji. 20 Ja̱je pa'iquëta'are
hueja pọsëjẹ pa'ini yequë mu'se sio cua̱ñoni ja̱ macata'a a̱ima'pë
sẹja'cohua'i a'ë.
21 Ai ju'i ca̱re huajë ca̱pi jaoma'cohua'i a'ë. Ja̱je yo'osicohua'i pa'ito
jọjajëna, huajë ca̱pi quërësi̱o ai ju'i ca̱re jerepa jai coje neñe pa'iji.
22 Cui'ne huajë cuiya'i cọnore ai ca̱'ni topëna ayama'cohua'i a'ë. Ayasi-
cohua'i pa'ito huajë cuiya'i cọnopi o'saquë qui̱'co joiye pa'iji. Ja̱ maca
yureta'a si'aye nejoñe pa'iji, cọno cui'ne topëjẹ cọni. Ja̱ do'ire huajë
cuiya'i cọno ja̱'re huajë ca̱'ni topëna ayaye pa'iji."

Jesús Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Te'e mu'se Jesús huajë mu'se pa'ina, trigo tsioja̱'a saina, i̱
ye'yacohua'ipi sa tëto saijë tëahuë. 24 Tëajëna, ñani fariseo pa̱ipi careña,
Jesure:
"Ñajë'ë, ja̱ohua'i yo'oyere huajë mu'se yo'oye peoji, huajëye pa'i
mu'sere."
25 Cajëna, i̱pi i̱ohua'ire caëña:
"¿Maija'quë toyapë mësaru ñama'cohua'i a'ni? Toyase'e cato caji: Abi-
atar Maija'quë huë'ere ñacaicohua'i ëjaërepa pa'i maca, Davidpi cui'ne i̱
cọcohua'ipi a̱iñe peoquëna, a̱i ëa jụ'ijë. 26 David cui'ne i̱ cọcohua'i cọni
cacani a̱ore Maija'quë ña huẹ'ñana tëose'ere a̱ë'ë. Iye a̱o cato Maija'quë
huë'e ñacaicohua'ise'e a̱i ja̱'ñe pa'iji. Yecohua'ire ẹ̱sese'e paji'i."
27 Cui'ne ja̱ohua'ire Jesupi caëña:

“Pa̱ini caquë Maija'quë huajë mu'se nepi. Pa̱ni pa̱ipi huajë mu'se do'ire ai yo'oja̱jë caquë neñe. 28 Yë'ë Pa̱i Mamaquë cato huajë mu'se ëjaëpi yo'oyë.”

3

Jë̱të Sëyë Huesësiquë
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

1 Pa̱i tsi'si huë'ena Jesupi tı̱jupë cacapi. Cacaëna, ja̱rote jë̱të sëyë huesësiquë paji'i. 2 Pa'ina, huajë mu'sere Jesupi jujuquëna, ñañu'u cuasajë cama'pë ñahuë, jujuquëna, sa̱ñope ı̱te cañu'u cajë. 3 Ja̱ maca Jesús jë̱të sëyësiquëre ñani caëña:

“Huëni nëcani iye maca jopore pana dani nëcajë̱'ë.”

4 Ja̱je se cani yecohua'ire se̱ji'i:

“¿Huajë mu'se ı̱que yo'oyepi de'oquë'ni? ¿De'oye, pa̱nita'a co'ayere yo'oye, pa̱ire huasoye, pa̱nita'a pa̱ire huani je̱oñe?”

Ja̱je caquëna, ti sehuoye pa̱reña. 5 Ja̱je Jesús se̱ni jujani pë̱i ı̱ohua'ire ñapi, ı̱ cayere asaye coejëna, ñani. Ja̱je oi ña jujani ju̱'iquëre capi:

“Më'ë jë̱tëre pı̱'najë'ë.”

Caquëna, pı̱'napi. Pı̱'naquëna, ı̱ jë̱tëpi tsoe de'oco paji'i. 6 Ja̱re ñani fariseo pa̱i etasicohua'ipi Jesure huani je̱o ja̱'ñere ca de'huajë paë'ë, Herodes pa̱i ja̱'re co̱ni.

Jaira Të̱'tëpare Jai Pa̱i Pa'iye

7 Jesupi ı̱ ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni saji'i. Saina, jai pa̱i tuteña, Galilea pa̱ipi. 8 Jaiye yo'oquëna, asa tı̱'ani Judea, Jerusalén, Idumea, Jordán je te̱'te quë'ro acohua'i, Tiro yeja acohua'i, cui'ne Sidón yeja acohua'i ı̱ quë'rona ñañu'u cajë dateña. 9 Ja̱je pa'ina, Jesupi ı̱ ye'yacohua'ire caëña. Yohuë ja'yena daje̱'ë, pa̱ipi qui'ima'cohua'ini. 10 Iye cato capi jai pa̱ire jujuquëna, ñani ju̱'icohua'ipi ı̱ni patoni co'yañu'u cajë yo'ojëna. 11 Cui'ne huatiohua'ipi ı̱ni ñani do're ja'rujë cuijë cahuë:

“Më'ë cato Maija'quë mamaquë a'ë.”

12 Ja̱je cajëna, Jesús ai ë̱sepi cama'pë caquë. Ja̱ë api, quëaye coepi.

Jesupi Yë Sahuani Soiye
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Ja̱ jeteyo'je ai cu̱tihuëna tu̱mani ja̱rona ı̱ yë sahua nëosicohua'ire soina, dateña. 14 Datena, soipi, si'a jëña cayañoa pa'iohua'ire tsi'soni sahua nëosicohua'ire yë'ë ja̱'re pa'ija̱jë caquë ja̱ohua'ire mësarute jëjo saosi'i yë'ë coca quëaja̱'cohua'ire. 15 Cui'ne ju̱'icohua'ire juju tutu cui'ne huatiohua'ire eto sao tutu ı̱siña. 16 Icohua'i a'ë, doce ı̱ soisicohua'i: Simón ja̱re ı̱ni Pedrore hue'yopi. 17 Jacobo cui'ne ı̱ yo'jei Juan, Zebedeo mamajë paë'ë, cui'ne ja̱ohua'ini hue'yopi Boanerges ja̱je cani cayë mujuë mamajë. 18 Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo cato Alfeo mamaquë Tadeo, Simón paji'i. Ja̱ë cato judío pa̱i de'oye pa'iyere caquë yo'o tsëcapë aquë paji'i. 19 Cui'ne Judas Iscariote paji'i, Jesure cosoquë yehuoja̱'quëje̱.

Jesús Co'a Joyo Tuture Paquë Caye
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20 Ja̱je quëa tëjini ı̱ ye'yacohua'i ja̱'re huë'ena cacaëña. Cacaëna, tı̱jupë pa̱ipi tsi'si dateña. Tsi'si huesëjëna, ai yo'oye pa'ina, ai yo'ojë a̱iñeque

pąreña. 21 Jąje pa'ina, i̱ cajeohua'ipi asani Jesure quërëjąñu'u cajë dateña,
coa cuepei neni yo'oji, caye pa'ina.
22 Cuąñese'e ye'yacohua'ipi Jerusalénpi daisicohua'ipi careña:
"Huati ëjaë Beelzebúre hue'equëpi yo'oji. Jąje pa'ina, jąë tutupi co'a
joñoare eto saoquë yo'oji."
23 Jąje cajëna, ją maca Jesupi soiña, ti̱ña asająjë caquë quëapi, pąi
yo'oyeję pa'ye ñeje caquë:
"¿Huati ëjaë pani me i̱ja'a co'ye eto saoquë'ni? 24 Pąipi yeja ëjaëpi
huasiquë pani, yecohua'ipi i̱ni sąñope yo'ojëna, uihuaquë coa carająiñe
pa'iji. 25 Cui'ne te'e huë'e acohua'ipi uihuajë huasicohua'i pani coa są'ñe
yo'ojë carająiñe pa'iji. 26 Jąje huatipi i̱ja'a są'ñe uihuaquë pani quëcoye
peoji. Jąje yo'oquë pani tsoe carająisi'quë yo'oye pa'iji.
27 Ai tutu quë'i huë'e pa'ito cacaye peoji, i̱ co'amaña sioñu'u cajë. I̱ni
du'ru hue̱nita'a i̱ co'amaña jioye pa'iji.
28 Nuñerepa cayë, mësarute: si'aye pąi co'aye yo'ose'e sąi de'huacaiye
pa'iji. Cui'ne Maija'quëre co'a coca cayeję sąi de'huacaiye pa'iji. 29 Jąje
pa'iquëta'are Maija'quë joyore sąñope co'a coca casiquëre cato sąi
de'huacaiye ti peosipi. Si'anë do'i pasipi."
30 Huatire hue'equë api casi do'ire, jąje Jesús quëaëña.

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I̱ Yo'je Tsi̱
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Jesús pëca ja'co cui'ne i̱ yo'je tsi̱ co̱ni dani hue'sere pa'ijë Jesure
quëacaija'quëre jëjo saoreña, daijąquë cajë. 32 Jąre asani Jesús quë'ro jai
pąi ñu'ijë asacohua'ipi Jesure careña:
"Më'ë ja'co cui'ne më yo'je tsi̱ më'ëni soiyë, hue'sepi."
33 Cajëna, sehuouña:
"¿Ne a'ni, yë'ë ja'co, cui'ne yë'ë yo'je tsi̱?"
34 Jąje cani i̱ quë'ro ducohua'ire sę̱ña tëjijąni caëña:
"I̱ñore pa'iyë, ja'coję pa'iohua'i cui'ne yë'ë yo'je tsi̱je pa'iohua'i.
35 Si'aye Maija'quë yëyete yo'ocohua'ipi yë'ë yo'jei cui'ne yë'ë yo'jeo
cui'ne yë'ë ja'cohua'i pa'iyë."

4

Tąquë Yo'ose'eję Pa'ye Quëase'e
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

1 Ti̱jupë Jesús jaira të'tëpapi ye'ya huëouna, jai pąi i̱ quë'rona tsi'si
dateña. Jai pąirepa tsi'si daijëna, Jesús ña jujani i̱ti maca jaira huahua
yona aya mëni ja'ruña, pąise'e mejahuëre pa'ijëna. 2 Ją maca yureta'a
jaiye ye'yaëña, pąi yo'oyeję pa'ye ñeje caquë.
3 "Asajë̱'ë, iyere, tąquë sani tąse'ere. 4 Jąje sani tąquëna, yequë cąpi
ma'ana to̱mepi. To̱meina, pi̱'api dani peo hue̱'ña o̱cue saopi. 5 Yequë
cąpi quë̱na yejana to̱meo. To̱meni esa mëapi, pę̱a yeja do'ire. 6 Jąje
mëacota'are ë̱sëpi ëo hue̱api, tsita mema'coni. 7 Yequepi to̱mepi, miu pi̱si
quë'rona. Jąje pa'ina, miu pi̱sipi te'e ai de'oni hue̱ hue̱api. Jąje yo'oni
quë̱ima'o paco'ë, tąse'e. 8 Yequë cąpi de'o yejana to̱mepi. To̱meni mëani
jaiye de'oye quë̱ji'i. I̱ti cą yequë ñëapi quë̱ji'i, treinta cą, yequepi sesenta
cą cui'ne yequepi cien cą quë̱ji'i."
9 Casi jeteyo'je caëña, jąohua'ire:
"Cąjoro hue'ecohua'i pani, asajë̱'ë."

Me Ne Jạ'ñere Pại Ñañena Cọni Quëaë'ni
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

10 Quëa tëjisi jeteyo'je Jesús te'i pëaëña. Pëaëna, ñani i̱ quẹ̈no maca i̱ ye'yacohua'i jạ're cọni pa'icohua'ipi sẹteña: ¿I̱ohua'i ñañena cọni i̱que yo'oyere quëaë'ni, jạje? 11 Cajëna, i̱pi sehuouña. Sẹjëna, Jesupi caëña:

"Mësarute Maija'quëpi tạ'ñe asaye i̱sipi, yahuese'ere ma'tëmo tẹ'te ayere. Jạje pa'iquëta'are jạro ti̱ro pa'icohua'ire cato i̱ohua'i ñañe ayepi cọni caquë quëaye pa'iji. 12 Jạohua'ipi ñajëta'a ñañe pạjajë caquë. Cui'ne asajëta'a ti jạre caji cuasama'cohua'ipi pa'ijạjë caquë, cui'ne asani pọnëma'pëna i̱ohua'i co'aye yo'ose'e sại de'huacaiye peojạquë caquë quëayë."

Tạquë Yo'oyejẹ Pa'ye Quëaye
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

13 Caëña, yequejẹ:

"¿Mësaru iye quëase'e asa ti̱'añe pạñe? ¿Jạje pani me yeque cui'ne pa'ye quëato asa ti̱'aja'cohua'i a'ni? 14 Maija'quë coca quëaquë api, i̱ti cạ tạñeje pa'i. Maija'quë coca'ë, i̱ti cạ. 15 Ma'ana i̱ti tọmese'ejẹ pa'iohua'i pa'iyë, yecohua'i. Jạje pa'iohua'ipi Maija'quë coca asayë. Asarena, huatipi dani, peo huẹ'ña i̱ohua'i asase'ere nejoñere quëaji. 16 Quẹ̈na yejana tạse'ejẹ pa'iohua'i a'ë, yecohua'i. Jạje pa'iohua'ipi ai yëjë asani sihuajë de'huayë, Maija'quë coca. 17 Jạje asasicohua'ita'a quëcoma'pë ai yo'oyepi pa'ina, pạnita'a de'o coca do'ire pạipi sạñope yo'ojëna, yo'o jujani jẹoñere quëaji. 18 Yecohua'ipi miu pi̱si quë'rona tạëna mëañeje pa'iohua'ipi de'o coca asayë. 19 Asasicohua'ita'a iye yeja co'amañare ai cuasajë jaiye co'amaña pa ëayepi cosoquëna, coa si'a co'amaña yë huesëni yo'ojë Maija'quë cocare nejoñe a'ë. Jạje yo'ocohua'i quẹ̈iñeje pa'ye de'oye pa'iyere i̱ño ti̱'añe peoji. 20 Yecohua'ipi de'o coca asani ti de'huacohua'i pa'iyë. Jạohua'ipi jaiye quẹ̈iñeje pa'iohua'i pa'iyë, de'o yejajẹ pa'iohua'i. Yecohua'ipi treinta cạ quẹ̈ise'ejẹ pa'iohua'i pa'iyë. Yecohua'ipi sesenta cạ quẹ̈ise'ejẹ pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne yecohua'ipi cien cạ quẹ̈ise'ejẹ pa'iohua'i pa'iyë."

Toa Tsẹ̈o Pë Yo'oye Ayepi Ye'yaye
(Lc 8.16-18)

21 Caëña, cui'ne:

"¿Toa tsẹ̈o përe dani mahuë huë'ehuëna nëcocohua'i a'ni pạnita'a cại saihuë huë'ehuëna nëcocohua'i a'ni? Pạni, toa tsẹ̈o pë cato si'a huẹ'ña miaja'coni ti̱ñare pana nëcoye pa'iji. 22 Yahuese'e pa'ise'epi si'aye ti̱'a jạ'ñese'e a'ë cui'ne pại ñama'pë pa'ijạjë cajë yo'ose'ere si'aohua'i, asase'e pa'ijạ'coa. 23 Mësarupi cạjoro hue'ecohua'i sëte asa ti̱'ajë'ë."

24 Caëna, cui'ne:

"De'hua mësaru asase'ere yo'ojẹ̈'ë. Mësaru yecohua'ire cuẹcueni i̱siyejẹ pa'ye mësaruteje Diusupi cuẹcueni i̱sijạ'quë api. Mësaruni jerepa i̱sijạ'quë api, i̱ti asacohua'ini. 25 Jạje pa'ina, paquëni jerepa i̱siye pa'iji. Cui'ne peoquëni jerepa a'ri maña i̱ payeque jioye pa'iji."

Tạse'e Mëañe Ayepi Quëaye

26 Jesupi capi, cui'ne:

"Maija'quë cuạñe tẹ'te cato yejana i̱ti cạre tạëna, i̱ose'e mëañeje pa'ye a'ë. 27 Jạje pa'ina, tạ tëjisi jeteyo'je sani i̱ti tạsiquë cạiji. Cạni tëjini na'iquëna, huëiji. Jạje cui'ne mu'seña cui'ne ñamije tëto saiji. Yo'oquëna, tạsi cạ cato tsatani mëa huëoji. Jạje yo'oquëna, i̱ti tạsiquë cato huesëquë

pa'iji, io yo'oye. 28 Yejase'e ai de'oye necaina, mëaji. Du'ru macarepa iti
ñë macapi mëaji. Jeteyo'je iti tsa'ña neji. Jeteyo'je iti ca yureta'a neji, iti
tsa'ñana timë ja'ñe. 29 Iti ca ya'ji tëjisi maca iti ca tëasi'i caquë etaquë api.
Jaje yo'oyeje pa'ye a'ë, Maija'quë te'te aye."

Mostaza Ca Ayepi Ye'yaye
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

30 Yequeje caëña, Jesús:
"¿Iqueje pa'ye a'ni, Maija'quë te'te aye, panita'a iquena coni caquë
quëara'ye iohua'i asa ja'ñe? 31 Mostaza care yejana tañeje pa'ye a'ë. Ja
ca cato si'a soquë ca maña seña maca ai a'ri ca'ë. 32 Jaje pa'iquëta'are
tasicopi ai de'osico pani si'a soquë ñëa maña jerepa jaico ai de'ocoa. Jaje
pa'iopi jai soquë capëa pa'iona, pi'aje iona daijë pëa huajëjë pa'icohua'i
a'ë, ja'o huë'ehuëna."

33 Jaje Jesús ye'yapi, Maija'quë coca. Jaiye iohua'i ñañe ayepi caquë
iohua'i a'jiñe asa ti'añeque quëapi. 34 Iohua'i ñañe ayepi caquë si'anë
quëaëña. Coa peoye quëaye paëña. Jaje pa'iquëta'are i ye'yacohua'ise'ere
si'aye i quëase'ere jare cayë caquë nuñerepa quëaëña, te'ohua'ire.

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuañeñe
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

35 Iti mu'se na'iquëna, ire ye'yecohua'ire caëña:
"Je të'huina jeñu'u."
36 Caëna, ja maca Jesús yohuëre pa'ina, paire jeoni sateña, Jesús ja're.
Saijëna, cui'ne yequë yohuëja'a coni sateña. 37 Saijëna, ai tutu huëouña.
Jairapi ai to'aquë yohuëna ocopi timëoña. 38 Timëquëna, Jesuta'a sëtipë
quë'rore coa ui caquëña, i siopë tëo pacona tëo paquë. Caina, jaohua'ipi
dani sëtoni careña:
"Ye'yaquë, mai ne huesëyë."
39 Cajëna, huëni tuture cuañeiña. Cui'ne jairare caëña.
"Yo'oma'o pa'ijë'ë."
Caquëna, tutupi jo'cua jeo nëquëña. Cui'ne jairaje tsiña de'huaje pa'io
de'oña. 40 Ja maca jaohua'ire caëña:
"¿Me yo'ojë ca'raye'ni? ¿Maija'quëpi ñacaiji, cuasa ma'ñe?"
41 Caquëna, ire ye'yecohua'ipi ña quëquëni careña:
"¿Iqueire papi, iquë ja jerepa tuture cui'ne jairate cuañequë'ni, cui'ne
sehuoco?"

5

Huati Quë'ire Gadara Aquëre Quëaye
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

1 Jaira je të'huina ti'areña, Gadara quë'rona. 2 Yohuëpi Jesús ja'a
tumaquëna, ju'isicohua'ire ta huë'ñapi te'i ëmë huati quë'ipi sañope
daquëña. 3 Huati quë'i cato, ju'icohua'ire ta huë'ñare pa'iquë paquëña,
quëna meapi huëñu'u cajëta'a huëñe peoquëpi. 4 Jëña nëcañoa coni jaiye
huëtoje ipi naë tëte jeaëña. I jerepa tutu neñe peouña. 5 Ñami, mu'se
ju'isicohua'ire ta huë'ñare ai cutihuëre pa'i cuiquë quëna pëapi co'ye
huai yo'oquë paquëña. 6 So'opi Jesure ñani huë'huëni Jesús nëca macana
ti'ani Jesús më'ëpi jerepa tutu paquë cani do're ja'ruña.
7-8 Do're ja'runa Jesupi caëña, huatire:
"Iye ëmëre etajë'ë."
Caquëna, ai tutu caquë sequëña:

"Jesús, Diusu ti ëjaërepa mamaquë ai yo'oyete yë'ëre isima'ë pa'ijë'ë."
9 Seina, Jesupi jaëte caëña:
"¿Ique mami a'ni?"
Caquëna, sehuouña:
"Yë'ë mami cato jai pai a'ë."
10 Cani Jesure ai sequëña:
"Iye huatiohua'ire yequë hue'ñana jëjo saoma'ë, iñore pa'ijajë."
11 Caquëna, ja'yere jai sese dohuë cuti perepëre aijë pa'ijëna,
12 Huatiohua'ipi asani seteña:
"Sese quë'rona jëjo saojë'ë. Yëquëre jaohua'ina cacañu'u."
13 Careña, de'oji saijë'ë caëna, etani sani sesena cacareña. Cacarena, si'a dos mil sese huë'huëjë jai hua'que të'tëpapi tomejë jairana dutu juteña. 14 Jutena, sesere ñacaicohua'ipi ñani huë'huëni pai daripëna si'aye quëareña, iti yo'ose'e. Quëarena, paipi asani dateña. 15 Jesús pa'i hue'ñana ti'ani ñajëna, huati quë'i pa'isiquëpi caña suñasiquëpi de'o cocare caquë ñuquëña. Ñu'ina, ite ñani si'aohua'i ca'rareña. 16 Ca'rajëna, sese ñacaicohua'ipi Jesús yo'ose'ere quëareña, huati quë'ire yo'ose'e cui'ne sesere yo'ose'e coni. 17 Jaje quëajëna, asani Jesure saijë'ë, iño pa'ima'ë cajë, se huëoreña.
18 Carena, Jesupi yohuëna aya mëni sai huëoquëna, huati quë'i pa'isiquëpi ai sequëña, Jesure më'ë ja're coni sani pasi'i caquë.
19 Caquëna, Jesupi pani sehuouña:
"Më'ë huë'ena saijë'ë. Sani më'ë cajeohua'ire quëajë'ë, më'ë ëjaëpi oi ñani necaise'ere."
20 Caëna, saquëña. Sani si'a jëña daripëa quëa huëouña. Ire Jesús necaise'ere quëaquëna, asani ai de'oye yo'ose'e pa'iji, careña.

Jui'copi Jairo Mamaco Jesús Ca'core Patoye
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

21 Jesupi yohuëja'a cui'naëpi yequë te'tena je'esi maca jai pai tsi'si dateña. Jaje yo'ojëna, jaira të'tëpare pa'ina. 22 Ja maca pai tsi'si hue'ña cuañequëpi Jesús pa'i hue'ñana Jairo hue'equëpi ite ñani do're ja'runi,
23 caëña:
"Yë'ë mamacopi juni huesëco. Sani më'ë jëtëpi pato co'yacaijë'ë."
24 Seina, Jesupi i ja're coni saquëña. Saina, jai pai cui'ne sateña. Jaje pa'ijë ite qui'i huesoreña. 25 Jaje jai pai pa'i hue'ñare te'o nomio doce ometëca ju'ico pacoña. Si'anë tsie cajequëna, ai yo'oco pacoña. 26 Iote si'a jujucohua'i yo'o jujajëna, ai yo'oco pa'ico pacoña. Si'aye io paye juju do'ina sai saosico pacoña. Si'aye ja coñe paëña, iote. Coa ai jerepa ai yo'oco pacoña, co'yaye peoyerepa. 27 Jaje pa'iopi Jesús cayere cajëna, asani dani jeteyo'jeja'a i ju'i cana patoña. 28 Coa i ju'i cana patoni co'yasico pa'ija'coa'ë, caco. 29 Pato macarepa tsie cajeye jeouña. Ja maca asaoña, tsoe io capë co'yasico pa'iye. 30 Jaje yo'osi maca Jesupi asaëña, i tutupi ju'icore jujuse'e. Jaje pa'ina, co'ye ponëni paire ñani caëña:
"¿Nepi yë'ë ju'i cana patore'ni?"
31 Caquëna, i ye'yacohua'ipi careña:
"Tsoe më'ëpi pai qui'iyerepa pa'iye ñaquëta'a, ¿nepi patore'ni sequë'ni?"
32 Jaje catoje Jesús cato si'a hue'ña ponëquë ñaëña, nepi patore'ni caquë.
33 Ñaquëna, ti co'yasicopi asani ca'raco tsasico dani i nëca hue'ñana tani io yo'ose'e nuñerepa quëaoña.

34 Quëacona, Jesús jạore caëña:
“Huau maca yë'ëre cuasase'epi ne co'yahuë. Sẹñaco saijẹ'ë. Iye jụ'iñe ti
ne co'yahuë, më'ëre.”
35 Jạ caquëna, yecohua'ipi dateña, pại tsi'si huë'e cuạñequë huë'epi.
Dani Jairore careña:
“Më'ë mamaco tsoe jụ'isico paco'ë. Ye'yaquëre jerepa jọsa cama'ë
pa'ijẹ'ë.”
36 Caquëna, Jesupi asasiquëta'a asa ma'ñeje pa'ipi tsi'si huë'e
cuạñequëre caëña:
“Ca'rama'pë pa'ijẹ'ë. Maija'quëpi necaiquë api cuasajẹ'ë.”
37 Jesupi saina, Pedro cọni Jacobo cọni cui'ne Jacobo yo'jei Juan cọni
sateña. Yecohua'i cọni saiye ẹseiña. 38 Tsi'si huë'e cuạñequë huë'ena tị'ani
ai yo'oye ñaëña, pạipi ai cuijë oijëna. 39 Jạje oijëna, huë'e cacani jạohua'ire
caëña:
“¿Me neni mësaru ai yo'ojë cajë cui'ne ai oiye'ni? Ị mamaco jụ'ima'o
paco'ë. Coa cạico.”
40 Caquëna, jạohua'ipi ịre soreña. Sojëna, Jesús si'aohua'ire hue'sena
eto saouña. Coa pëca ja'quëpi cui'ne pëca ja'copi cọni jụ'isico pa'i huẹ'ñana
cacareña. 41 Cacani jụ'isico jẹtëna tsẹani ịote caëña:
“Talita cumi.” Mai coca cato “tsihua'o huëijẹ'ë” caye a'ë.
42 Jạje ca macarepa doce ọmetëca pacopi tsihua'o huëni cucoña. Jạje
cu'iona, ñani de'oquëre papi yo'oji cuasareña. 43 Jạje jujusiquëta'a ai
ẹseiña, yecohua'ire quëaye pạjẹ'ë caquë. Tsihua'ore sani ạore ạojẹ'ë,
caëña.

6

Jesús Pa'iye, Nazaret Daripëre
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Jạropi etani ị quë'rona co'iña, ịre ye'yecohua'i jạ're cọni. 2 Huajë
mu'se tị'asi maca pại tsi'si huë'ena ye'ya huëouña. Ye'yaquëna, ị pạipi ai
de'oyerepa ye'yaquë'ni cuasareña. Jạje cuasajë careña:
“¿Jerona iquë jerepa si'aye ye'yei'ni? ¿Ịquerepa tạ'ñe ye'yaye a'ni,
cui'ne nepi ịte pại yo'o tị'a ma'ñe yo'o jạ'ñe ịsire'ni? 3 Iquë cato mai ñaquë
api, María mamaquë api, huẹ'ña de'huaquë api, Jacobo, José, Judas cui'ne
Simón maja'yë api, cui'ne ị yo'jeohua'ijẹ mai jạ're cọni pa'iyë, ịñore.”
Jạje cajë ị caye asaye coereña. 4 Jạje cajëna, Jesupi jạohua'ire caëña:
“Si'a huẹ'ña yecohua'i cato Maija'quëre quëacaiquëre yëcohua'i a'ë. Jạje
pa'iquëta'are ị yeja acohua'ipi cui'ne ị cajeohua'ipi cui'ne ị huë'e aco-
hua'ipi coeyë.”
5 Jạrona airepa pại yo'o tị'a ma'ñe yo'oye pạëña, pạipi ịte asaye coe
do'ire. Jạje pa'ina, coa jụ'icohua'i mañase'ere pato co'yaquë a'ri pại
mañare jujuña. 6 Jạje pa'ina, nequë api cuasama'pëna, ñani me yo'ojë jạje
pa'iye'ni cuasaëña. Jạ jeteyo'je yeque huẹ'ñana sani cu'i ye'yarojạquëña.

Jesupi Ị Ye'yacohua'ire Jëjo Saoye
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

7 Ị ye'yacohua'ire doce pa'iohua'ire soini, huatire eto saojạ'a tutu ịsini
cayaohua'ise'ere jëjo saouña. 8 Jëjo saoquë cuạñeiña:
“Sama'pë pa'ijẹ'ë, ạo tupë, curiquëjẹ. Coa topë macase'e sajẹ'ë. 9 Cui'ne
zapato cui'ne camisa sajẹ'ë, yeque sụña jạ'ñe sama'pë.”
10 Cui'ne caëña, jạohua'ire:

"Huë'ena cacasicohua'i pani i̱ti macana pëajë̱'ë, ja̱ daripë quëa tëjini sai
macaja̱'a. 11 Cui'ne yequë hue̱'ñapi mësarute coecohua'i pa'ito, pa̱nita'a
asaye coecohua'i pa'ito mësaru quë̱o ya'o tsa'cuse'ere ti̱'to to̱ni eta saijë̱'ë.
Ja̱je yo'ojë i̱ñoñe pa'iji, i̱ohua'ire sa̱ñope yo'oye. Nuñerepa cayë, pa̱i ñape
yo'ose'e ña mu'se ti̱'aëna, ja̱ohua'ire ai co'ayerepa sa̱iñe pa'iji, mësarute
ë̱sesicohua'ire. Sodoma cui'ne Gomorra yeja pa̱ire cato a'ri ja'ye sa̱iñe
paji'i."
12 Ja̱je jëjo saosicohua'ipi huajëye pa'iyena po̱nëñe pa'iji cajë quëareña,
pa̱ire. 13 Cui'ne huatiohua'ireje̱ eto saoreña. Ju̱'icohua'ire hui'yapepi
nejëna, co'yareña, jai pa̱i.

Juan Oco Doquë Ju̱'iñe
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

14 Ja̱ maca romano pa̱i ëjaë Herodesje̱ asaëña, si'a pa̱i Jesús yo'oye
asajëna. Ja̱je asani Herodespi caëña:
"Juan oco doquëpi huëji'i. Ja̱je pa'ina, tutu paquë yo'oji."
15 Yecohua'ipi careña:
"Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elíaspi."
Cui'ne yecohua'ipi careña:
"Tsoe hue̱'ña Maija'quëre quëacaicohua'i pa'ise'eje̱ pa'i api."
16 Ja̱re Herodespi asani caëña:
"Ja̱ë cato Juanpi yë'ë cua̱ñeina, si̱opë tëto tëasiquë api. Ja̱ëpi ju̱'isiquëpi
huëni yo'oji."
17 Herodes cato Juanre tse̱ani quë̱na meapi hue̱ni co'acohua'ire co
hue̱'ñana co'a̱ji'i, Herodías do'ire. Herodías cato yo'jei Felipe nëjo paco'ë.
Ja̱je pa'ioni Herodespi yo'jei nëjore jioni i̱ nëjore nepi. 18 Ja̱je yo'oquëna,
Juanpi caëña, Herodesre:
"Më'ë yo'jei nëjoni jioni paye co'aji."
19 Ja̱je caquëna, Herodíaspi Juanre ai coeco pacoña. Ja̱je pa'ina, huani
je̱osi'i cacota'a huani je̱oñe ti̱'añe pa̱oña. 20 Herodespi i̱te Juanre nuñerepa
de'oquë api caquë ca'raëña. Ja̱je pa'ina, i̱pi huani je̱oñe ë̱sequëna, pa̱oña.
I̱ caye si'aye asama'quëta'a Herodes cato i̱ caye yë asaquë paquëña.
21 Ja̱je pa'iquëta'are Herodías ti̱'aoña, i̱o huani je̱oñe oise'e. Herodespi
i̱te co̱asi mu'se ti̱'aëna, pa̱i ëjaohua'ire, soldado ëjaohua'ire, cui'ne Galilea
ëjaohua'ire soini a̱o a̱i maca. 22 Herodías mamacopi cacani de'oyerepa
pairacona, ñani ai sihuareña, si'aohua'i i̱ti ñacohua'i. Ja̱je pa'ina, Herodes
sihuaquë caëña, nomi tsi̱ore:
"Më'ë yëyere se̱jë'ë. I̱sisi'i, më'ëre."
23 Cui'ne caëña, care payë. Coa caye pa̱ñë. Si'a co'amaña më'ë se̱se'e
i̱siye pa'iji. Yë'ë cua̱ñeñe jopore paja̱'a i̱sinije i̱siyë, caëña. 24 Ja̱je caëna,
asani sani pëca ja'core se̱coña:
"¿I̱quere se̱ja'coa'ni, i̱te?"
Cacona, i̱opi caoña:
"Se̱jë'ë, Juan oco doquë si̱opëre."
25 Ja̱je quëaona, asani pa̱i ëjaë pa'i hue̱'ñana sani caoña:
"Yurepi Juan oco doquë si̱opëre quë̱na de'huana ayasiconi i̱sijë̱'ë."
26 Ja̱re pa̱i ëjaëpi asani ai co'a ju̱quëña. Ja̱je pa'iquëta'are tsoe ca
huesosiquë sëte pa̱ñë caye peouña, cui'ne i̱ soisicohua'ije̱ asasi do'ire.
27 Ja̱ do'ire ja̱re i̱ti macapi te'e soldadore jëjo saouña, Juan si̱opë
quërëja̱ija'quëre. 28 Caëna, soldadopi sani Juanre huani je̱oni si̱opë yëto

tëani quëna de'huana ayani dani isiña. Isina, Herodespi nomi tsiona isina, jaopi pëca ja'core isio.
29 Ja yo'ose'ere asani Juanre ye'yecohua'ipi dani Juan capë maca sani ta jeoreña.

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aoñe
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 Ja jeteyo'je doce paire jëjo saosicohua'ipi co'ini tsi'sini Jesure quëareña, iohua'i yo'ose'ere, cui'ne iohua'i ye'yase'ere.
31 Quëajëna, Jesupi caëña, jaohua'ire:
"Daijë'ë. Sani pai peo hue'ñana pëa huajëñu'u."
Ao aiñeque peoyerepa pai tsi'si ja'ñere asaquë capi. 32 Jaje caëna, saë'ë, yohuëja'a iohua'ise'e pai peo hue'ñana. 33 Jaje saijëta'are jai pai ñareña, i saiye. Jaje ñani Jesupi saiji cani huë'huëjë, i sai hue'ñana si'a daripëa pa'icohua'i sateña. Ja ti'ama'në du'ru ti'areña, paipi. 34 Jaje yo'ojëna, Jesupi yohuëpi tumani pai mañare teaye oi ñaëña, yëi ñama ñacaiquëre peocohua'ije pa'iohua'i mañapi. Pa'ijë yo'ojëna, ñani jaiye iohua'ire ye'ya huëouña.
35 Ai na'i huesëquëna, ñani i ye'yacohua'ipi ite careña:
"Tsoe na'iji, iño pai peo hue'ña'ë. 36 Jëjo saojë'ë, sani pai pa'i hue'ñana ao maña hueroni aijajë. Iño cato peoyë, iohua'ire aoñe."
37 Cajëna, Jesupi sehuoña iohua'ire:
"Mësarupi aojë'ë."
Caquëna, iohua'ipi careña:
"¿Jaje pa'ito yëquëpi sani veinte mil të'ña do'ire papi pan hueroni aoñe?"
38 Cajëna, Jesupi caëña:
"¿Je so pan paye'ni, iño? Sani ñajë'ë." Caquëna, careña:
"Pa'iji, cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'i."
39 Cajëna, Jesupi cuañeiña, paire. Jaje pa'ito si'aohua'i tayahuëna ja'rujë'ë, caëña. 40 Caëna, cien paise'e cui'ne cincuenta pai de'o tsëcapëa ja'rureña. 41 Ja maca Jesupi cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire ini ma'tëmona ñaquë de'oji caquë Maija'quëre pëpani, panre i ye'yacohua'ina isiña. Isiquëna, jaohua'ipi paire se isicateña. 42 Ja maca si'aohua'i ani sihuacohua'i pateña. 43 Ani tëjisi jeteyo'je ani jujase'ere tsi'soreña, doce do'rohuëa hua'ina cojë. 44 Ja pan aisicohua'i cato cinco mil ëmëohua'i pateña.

Oco Da'ca Ëmëje'eja'a Cu'iye
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

45 Ja jeteyo'je Jesús i ye'yacohua'ire capi, du'ru saijë'ë, yohuëja'a Betsaidana. Yë'ëse'e paire saiyë caquë pëpa tëjini sasi'i, caëña. 46 Saiyë, caquë pëpa tëjini ai cutihuëna Maija'quëre casi'i caquë saquëña. 47 Ñami de'osi maca Jesús te'i yejare pa'ina, yohuë saisicohua'i cato jaira jopore pateña. 48 Jaropi pa'i i ye'yacohua'i ai yo'ojë co'mejëna, ñaëña, tutupi sañope tutuquëna. Je'në ñata tome maca Jesupi oco da'ca ëmëje'eja'a nëcaquë saquëña, i ye'yacohua'i quë'rona. Coa sa tëto sasi'quë saiyeje pa'ye saquëña. 49 Oco da'ca ëmëje'eja'a nëcaquë saina, ñani huati pa'ima'co cuasajë quëquëni cuihuë.
50 Si'aohua'i ñani quëquëni cuijëna, ipi capi, jaohua'ire:
"Ai yo'ojë cama'pë yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë."

51 Ja̱je cani i̱ohua'i pa'i yohuëna aya mëina, tutupi je̱ouna, ja̱ maca
merepa ja̱je yo'oquë'ni cuasajë ñareña, i̱ yo'ose'e. 52 A'ri mañа pan
pa'ise'ere jaiye neni pa̱ire a̱ose'ere cuasaye pa̱reña, i̱ohua'i joyo jëa
do'ire. Ja̱je pa'ina, ai cuasareña.

Genesaret Ju̱'icohua'ire Jujuye
(Mt 14.34-36)

53 Je̱ni ti̱'areña, Genesaret yejana. Ja̱rona i̱ohua'i yohuë sëa
huahuoreña. 54 Yohuëpi sa tu̱masi maca Jesu api cajë ñareña. 55 Ñani
ja̱ maca si'a hue̱'ña cu'ijë ju̱'icohua'ire da huëoreña, ca̱i saihuëre u̱ijëna,
Jesús quë'rona. 56 A'ri dari mañana saina, pa̱i daripë̱ana saina, tsio
huë̱'ñana saina, ju̱'icohua'ire i̱ sai ma'añana o̱ereña, jujucaija̱quë
cajë. Jesure ai se̱teña, më'ë ju'i ca̱na patoni ju̱'icohua'i co'yaja̱jë cajë.
Si'aohua'i i̱ ju'i ca̱ patocohua'i co'yareña.

7

Pa̱ire Co'aye Neñe
(Mt 15.1-20)

1 Jesús quë'rona Fariseo pa̱i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i tsio
dateña, Jerusalénpi daisicohua'ipi. 2 Ja̱je daisicohua'ipi ñajëna, Jesús
ye'yacohua'ipi jë̱ña tsoama'pë a̱ë'ë. Ja̱je tsoama'cohua'ipi a̱ijëna, ñani
cue'cuehuë, si'si jë̱ñapi a̱iñë cajë. 3 Ja̱ohua'i cato ja̱ yë'ta'a a̱o a̱ima'në
jë̱ña tsoajë̱'ë. Aipë case'ere yo'ocohua'i paë'ë. 4 Ja̱je pa'iohua'ipi a̱o huero
hue̱'ñapi co'ini ai jë̱ña tsoacohua'i pateña. Cui'ne jaiye yeque yo'ocohua'i
pateña, i̱ohua'i aipë yo'oye, u̱cu duruhuë̱a tsoaye, quë̱na ne'ña tsoaye,
ca̱isi saihuë tsoaye, yo'ocohua'i pateña.
5 Ja̱je yo'ocohua'ipi fariseo pa̱i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi se̱teña,
Jesure ñeje:
"¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'i jë̱ña tsoajë̱'ë ja̱ yë'ta'a a̱ima'në case'e
yo'oma'pë, si'si jë̱ñapi a̱iñe'ni?"
6 Ja̱je cajëna, Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Nuñerepa ja̱je mësaru coa cacohua'i pa'ijëna, asaquë co'aji Maija'quëre
quëacaiquë Isaías ñeje caquë toyapi:
Icohua'i cato yë'ëre coa yë'opose'e oiyë cayë.
Ja̱je pa'iquëta'are i̱ohua'i joñoapi yë'ëre oiye pa̱ñë.
7 I̱ohua'i yë'ëre se̱ñë cajë yo'oye do'i peoye a'ë.
Coa pa̱ise'e cua̱ñese'ere ye'yajë yo'o do'ire.
8 ¿Me yo'ojë mësaru Maija'quë cua̱ñese'ere yo'oma'pë yequere coa pa̱i
cua̱ñese'ere yo'oye'ni? ¿U̱cu duruhuë̱are tsoaye, quë̱na ne'ña tsoayere
cui'ne jaiye ja̱je pa'ye yequeje̱ yo'oye'ni?"
9 Caëña, Jesús yequeje̱:
"Mësaru aiohua'i case'ere yo'oñu'u cajë Maija'quë cua̱ñese'ere ti̱rona
je̱oni yo'oyë, mësaru. 10 Moisés cato capi: 'Më'ë ja'core cui'ne më ja'quëre
de'oye oi sa̱ñope cama'ë pa'ijë̱'ë. Pëca ja'core cui'ne pëca ja'quëre sa̱ñope
co'aye caquëre cato huani je̱oñe pa'iji.' 11 Ja̱je case'e pa'iquëta'are
mësaru caye pa'iji: 'Ja'quëre cui'ne ja'core co̱caiye pa̱ñë. Si'aye yë'ë paye
Maija'quëna i̱sihuë.' 12 Ja̱je mësaru cani cayë, ja'core cui'ne ja'quëre
co̱caiye peoji, cajë. 13 Ja̱je mësaru yo'ojë Maija'quë cua̱ñese'ere pare
je̱ocoyë, pa̱i case'ere yecohua'ina se ye'yajë. Ja̱je pa'ye yequeje̱ jaiye
yo'oyë, mësaru."
14 Ti̱jupë Jesús soini capi, pa̱ire:

"Asajë'ë, si'a pai. Coa tayo asama'pë de'huajë'ë. 15 Si'aye ëmëje'epi se
cacaye cato paire co'aye ne ma'ñe a'ë. Sa'nahuë joyopi co'aye etaye a'ë,
paire co'aye si'si neñe. 16 Cajoro pacohua'i sëte asajë'ë."
17 Jaje casi jeteyo'je paire jeoni huë'ena Jesús cacasi maca i
ye'yacohua'ipi ja case'ere quëajë'ë cajë seteña.
18 Sejëna, caëña:
"¿Jaje pa'ito mësaruje asa ti'añe pare? Mësarupi asahuë, si'aye ëmëje'epi
cacase'e cato paire co'aye neñe peoji. 19 Ao cato joyona saiye paji. Coa
ai ëtatu'una saise'epi jeteyo'je eta saiji. 20 Cui'ne pai joyopi etaye a'ë,
co'aye neñe. 21 Sa'nahuë joyore cayë jaropi etaji, si'aye co'aye cuasaye:
yecohua'ini nomiohua'ire, ëmëre yo'oye, paire huani jeoñe, 22 co'amaña
imañe, yecohua'i co'amañare pa ëaye ñañe, si'aye co'ayere yëye, cosojë
yo'oye co'ayena sëo measicohua'i pa'iye, yecohua'i payere ëa ñajë pëiñe,
yequëna co'a coca ca ma'ñere se quëaye, jerepa pa'i a'ë cuasaye, cui'ne
yecohua'i pa'iyere cuasacaima'pë coa joosa yo'orojaiñe. 23 Si'aye iye joyo
sa'nahuëpi etaji. Japi paire si'si neñe a'ë."

Yequë Yeja Acopi Jesure Sehuoye
(Mt 15.21-28)

24 Jaropi Jesús Tiro cui'ne Sidón yejana saji'i, huë'ena cacani paije
huesëjajë yë'ëre caquë. Yo'oquëta'are catiye peopi. 25 Ja do'ire tsoe Jesu
api asaco, huati quë'io pëca ja'copi i quë'rona dani do're ja'runi seco'ë,
huatire eto saocaijë'ë, yë'ë mamacore pa'icore. 26 Jao cato Sirofenicia
paio paco'ë, yequë yeja aco. 27 Jaje cacona, Jesupi capi, iote:
"Mamajëpi du'ru aijajë, co'aji, mamajë aiñere sioni jo'ya yaina isiye."
28 Caquëna, iopi sehuoña:
"Jaje pa'ijë'ë, Ëjaë. Jaje pa'iquëta'are jo'ya yaije aicohua'i a'ë, mamajë
aijë ne to ne'ña mañaje."
29 Cacona, Jesupi caëña:
"De'oyerepa më'ë cayë, tsoe më'ë mamacore huati eta saji'i, señaco
saijë'ë, de'oji."
30 Caëna, huë'e ti'ani ñacona, cai saihuë uicopi mamaco tsoe huatire
peocopi de'oye pacoña.

Jesupi Asama'quëre Jujuye

31 Jesús Tiro yejapi etani Sidón yeja sa tëto sani cui'ne Decápolis
daripëaje tëto sani Galilea jaira ti'aëña. 32 Jarote pa'ina, asama'quëpi
cui'ne hua'hua coca caquëni dareña. Dani pato co'yacaijë'ë, cajë seteña.
33 Sejëna, Jesupi pai peo te'tena sani moñopi cajorona saquëña. Sa'i copi i
moñona tse'seni tsemeñoje papiña. 34 Papiquë ma'tëmona ñaquë ai yë'eni
caëña:
"¡Efata!" Jaje cani capi, Hui'yojë'ë.
35 Ja maca tsoe cajoro hui'yopi. Ja maca de'oye coca caquë paquëña.
36 Jaje yo'oni capi, jaohua'ire, yecohua'ire quëama'pë. Jaje caëna, coa
jerepa quëareña. 37 Quëarena, de'oyerepa yo'oquë'ni cuasajë careña:
"Si'aye de'oye yo'oji. Yo'oquëna, asama'cohua'ije asacohua'i de'oyë,
cama'cohua'ije cayë."

8

Jesupi Cuatro Mil Paire Aoñe
(Mt 15.32-39)

1 Ja̱re ja̱ mu'se jai pa̱i tsi'sireña, tsi'sisicohua'ipi a̱iñe peoreña. Peojëna,
Jesupi i̱ ye'yacohua'ire soini caëña:
2 "Teaye pa̱i mañare ñañë, yë'ë ja̱'re tsoe tres mu'seña a̱iñe peocohua'ipi
pa'ijëna. 3 Ja̱je a̱ima'cohua'ini jëjo saoquë pa'ito jopo ma'ana dahuëra
ju̱'ija'cohua'i pa'ini, yecohua'ipi so'opi daisicohua'ipi pa'iyë."
4 Caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi careña:
"¿Me i̱ño cato hueroni a̱oñe'ni, pa̱ije peo hue̱'ña?"
5 Cajëna, Jesupi se̱quëña:
"¿Je so̱ pan paye'ni, mësaru?"
Se̱ina, careña:
"Siete pan payë."
6 Cajëna, asani pa̱ire cua̱ñeiña, tayahuëna ja'rujë̱'ë caquë. Ja̱ maca siete
pan i̱ni Maija'quëre de'oji caquë pëpani. Ja̱ jeteyo'je i̱ ye'yacohua'ina
huahueni i̱sipi. I̱sina, ja̱ohua'ipi pa̱ire se a̱ohuë. 7 Tsiaya hua'ireje̱ pahuë.
Pajëna, Jesupi cui'ne ja̱ohua'ireje̱ yo'oni huahueni i̱ ye'yacohua'ina i̱sina,
se a̱ohuë. 8 Si'a pa̱i a̱ni sihuacohua'i paë'ë, siete do'rohuë̱a nëapi, a̱ni
jujase'e. 9 Ja̱ a̱isicohua'i cato cuatro mil paë'ë. Ja̱ maca Jesupi i̱ohua'ire
saiyë cani 10 saji'i, i̱ ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni yohuëja̱'a Dalmanuta yejana.

Pa̱i Yo'o Ti̱'a Ma'ñere Yo'oje̱'ë Cajë Se̱ñere
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

11 Fariseo pa̱ipi dani Jesure sa̱ñope careña. I̱te neñañu'u cajë se̱teña,
pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere ma'tëmo ayere ne i̱ñojë'ë cajë. 12 Se̱jëna, ai ëja yë'eni
caëña:
"¿Me neñu'ju iye pa̱i ja̱je se̱ñe'ni pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'o i̱ñojë'ë cajë?
Care payë, mësarute i̱ñoñeje peoji, te'oreje̱."
13 Ja̱je cani je̱oni, cui'naëpi yohuëna aya mëni jaira je te̱'tena saquëña.

Fariseo Pa̱i Co'ayere Neñe
(Mt 16.5-12)

14 Pan hua̱nëyeni saë'ë, a̱i ja̱'ñe peocohua'i, coa te'e panpë maca sahuë.
Ja̱ose'e yohuë paquëña. 15 Pa'ina, Jesupi i̱ohua'ire cua̱ñeiña. De'hua
ñajë'ë, fariseo pa̱i o'sa cui'ne Herodes pa̱i o'sana co̱'me huesëye caquë.
16 Ja̱je caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi sa̱'ñe careña: pan peocohua'i datena
caji.
17 Ja̱je cajëna, Jesupi asani caëña, ja̱ohua'ire:
"¿Me yo'ojë pan peoyë, caye'ni? ¿Ja̱ yë'ta'a huesëjë ja̱je caye? ¿Ai jëa
joyore hue'eye, mësaru? 18 ¿Cui'ne ti ñama'pë pa'iye, cui'ne asama'pë
pa'iye, mësaru ca̱joropi? ¿Yë'ë ja̱'rë jaiye pan nese'e cuasaye pa̱ñe?
19 Mësarupi ñasicohua'ita'a cinco panpi cinco mil pa̱ire a̱ose'e: ¿a̱ojëna,
cui'ne je ja'ye nëaë'ni?"
Caquëna, i̱ohua'ipi sehuoreña:
"Doce do'rohuë̱a nëapi."
20 "¿Cui'ne cuatro mil pa̱ire siete pan pa'ise'epi a̱oto je ja'ye nëaë'ni?"
Caquëna, i̱ohua'ipi careña:
"Siete do'rohuë̱a nëapi." 21 Ja̱je cajëna, i̱pi caëña:
"¿Ja̱ yë'ta'a ja̱je ñasicohua'ita'a cui'ne huesëcohua'i pa'ijë ja̱je
cuasaye'ni?"

Jesupi Ñama'quëre Jujuye

22 Ja̱ jeteyo'je Betsaidana ti̱'areña. Ti̱'asi maca Jesús quë'rona dareña,
ñama'quëni jujucaije̱'ë cajë. 23 Ja̱je cajëna, asani ñama'quë je̱tëna tse̱ani

caja̱iquë pa̱i daripëpi hue'sena etouña. Copi ñaco ca̱na neni i̱na patoquë,
se̱quëña, ¡De'hue ña cua̱ñoquë! 24 Caquëna, ñama'quëpi caëña:
"Ñañë, pa̱ire. Ñaquëta'are so̱quë ñëaje pa'yepi cu'iji."
25 Ja̱je caquëna, Jesupi ti̱jupë ñaco ca̱na patoquëna, yureta'a de'oyerepa
ñaquë po̱nëni co'yasiquë paquëña. 26 Ja̱ maca Jesús huë'ena i̱te jëjo saoquë
caëña:
"Pa̱i daripë cacama'ë cui'ne yecohua'ireje̱ quëama'ë pa'ije̱'ë."

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Ja̱ jeteyo'je Jesús cui'ne i̱ ye'yacohua'i co̱ni Cesarea cui'ne Filipo yeja
pa̱i a'ri darina sateña. Saijëna, ma'ana Jesupi se̱quëña, i̱ ye'yacohua'ire:
"¿I̱queipi yë'ëre caye'ni, pa̱i?"
28 Caquëna, i̱ohua'ipi careña:
"Yecohua'ipi më'ëre cayë, Juan oco doquë api. Yecohua'ipi cayë, Elíaspi.
Cui'ne yecohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë api cayë."
29 Ja̱ maca i̱pi se̱quëña, i̱ohua'ire: "¿Mësaruta'a i̱queipi caye'ni, yë'ëre?"
Caquëna, Pedropi caëña:
"Më'ë cato huasoquë Cristore pa'ë."
30 Ja̱je caëna, Jesupi caëña, ja̱ohua'ire:
"Yecohua'ire quëama'pë pa'ije̱'ë."

Jesupi I̱ Ju̱'iñere Quëaye
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

31 Ja̱ maca ye'ya huëoni ye'yaquë caëña. Pa̱i Mamaquë yë'ë ai yo'oye
pa'iji. Aiohua'ipi yë'ëre coeja̱'cohua'i a'ë. Pa̱i ëjaohua'ije̱ coeja̱'cohua'i a'ë.
Cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ije̱ yë'ëre coeja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je coejë yë'ëre
huani je̱oja'cohua'i a'ë. Ja̱je huani je̱osicohua'ita'are toaso̱ mu'seña pa'i
maca huëija̱'quë a'ë. 32 Iye ti̱ñarepa quëaëña. Quëaquëna, Pedro i̱te ti̱rona
sani caëña. Ja̱je yo'oto co'aji. Iye cama'ë pa'ije̱'ë, ca huëoëña. 33 Ja̱je
caquëna, Jesús co'ye po̱nëni i̱ ye'yacohua'ire ñaëña. Ñani Pedrore tutu
caëña:
"Huati ëjaë saije̱'ë. I̱ño pa'ima'ë. Më'ë cato Diusu cuasayeje̱
cuasama'quë a'ë. Coa pa̱i cuasayere cuasaquë a'ë."
34 Ja̱ maca Jesús i̱ ye'yacohua'ire cui'ne pa̱ire soini caëña:
"Yë'ëni tuñu'u cani co'ye de'oye pa'iyere hua̱nëyeje̱'ë. Ja̱je yo'oni
më'ëre queja'core hue'oni tuije̱'ë, yë'ëre. 35 Ja̱je pa'ina, i̱ pa'iye jëasi'i
caquë yo'oquëpi coa ne huesoja̱'quë api. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë do'ire
cui'ne yë'ë coca do'ire i̱ pa'iye nejosiquëpi pa'iye ti̱'aja'quë api. 36 ¿Ja̱je
pa'ina, i̱quere co̱caiquë'ni, pa̱ipi si'aye iye yeja co'amaña ti̱'asicohua'ipi
i̱ohua'i joyore coa nejoto? 37 Joyore nejosiquë pani yecore ti̱'añe peoji.
38 Yë'ëni cui'ne yë'ë cocare huajëya'ye quëama'quëpi cajë pa̱ini ca'rajë
pa̱sicohua'ire, yë'ë Pa̱i Mamaquëpi cui'ne huajëya'ye quëama'quëpi
caquë coeja̱'quë a'ë, yë'ë ja'quë de'o tuture papi cui'ne i̱ hui̱ñaohua'i ja̱'re
dai maca."

9

1 Cui'ne Jesús ca'quëña:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Mësaru acohua'i iye maca pa'icohua'i
ju̱'ima'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë, ma'tëmo te̱'te ñama'pë pani."

Jesús Ti̱ñe Pa'i Po̱nëse'e
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

2 Seis mu'seña tëto saisi maca Jesupi Pedrore, Jacobore cui'ne Juanre
sai saëña, ai cutihuëna. Jarona i ju'i ca cui'ne i tsia tiñe pa'i ponëña.
3 Miacorepa iye yeja cañа joja ti'añe peoji, jare coa sësë pe, poja'iyeje
poja'ico ponëoña, i ju'i ca ye'hue pa'iorepa. 4 Ja maca ñareña, Elíasre cui'ne
Moisésre Jesús ja're nëcajë cocare cajëna.
5 Ja maca Pedropi Jesure caëña:
"Ye'yaquë, ¿de'oyerepa iño pa'iye'ni, mai? Toaso a'ri huë'ña neñu'u.
Më'ë huë'e, Moisés huë'e, cui'ne Elías huë'e neñu'u."
6 Jaje Pedro cani ti cuasama'ë capi, tsoe quëquë huesë sitopi. Si'ahua'i i
ye'yacohua'i cato quëquë huesësicohua'i pateña. 7 Ja maca ma'tëmopi sirio
iohua'i quë'rona nëca mequëna, asajëna, yë'ose'e pisiña:
"Iquë cato yë'ë mamaquë api. Ini ai sihuaquë pa'iyë. I cayere asajë'ë."
8 Ja jeteyo'je coa Jesuse'e te'i paquëña.
9 Ai cutihuëpi cajequë Jesús i ye'yacohua'ire caëña, yecohua'ire mësaru
ñase'e quëama'pë, yë'ë ju'isiquëpi huëisi maca quëajë'ë, caëña. 10 Jaje
caëna, iohua'ise'e yahue de'huase'ere pareña. Jaje pajë coa sa'ñe seteña,
iquere caë'ni, ju'isiquëpi huëisi maca quëajë'ë caquë. 11 Jaje pa'ina, Jesure
seteña:
"¿Me yo'ojë cuañese'e ye'yacohua'i Elíaspi du'ru daiye pa'iji, caye'ni?"
12 Cajëna, ipi sehuouña:
"Nuñerepa du'ru daija'quë api. Dani si'aye ne de'huaja'quë api. Cui'ne
¿me caquë'ni, toyase'e yë'ë Pai Mamaquë aye? Ai yo'oja'quë api. Cui'ne
paije ite coeja'cohua'i a'ë, caji. 13 Jaje pa'iquëta'are yë'ë cayë tsoe Elías
daji'i. Ini pai iohua'i yëyeje yo'ohuë, toyase'e cayeje pa'ye."

Huatire Jesús Etose'e
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14 Jeteyo'je co'ireña, i ye'yacohua'i pa'i huë'ñana. Dani jai pai
pa'ijëna, ñareña. Ñajëna, cui'ne i ye'yacohua'i ja're coni sañope cajë
pateña, cuañese'e ye'yacohua'ipi. 15 Jaje cacohua'ipi Jesure ñani se jeoni
huë'huëni pëpareña, de'oquëre pa'ni cuasajë.
16 Ja maca Jesupi iohua'ire sequëña:
"¿Iquere sa'ñe yo'ojë care'ni, jaohua'i ja're?"
17 Seina, iohua'i ja're pa'isiquëpi sehuouña:
"Ye'yaquë yë'ëpi dahuë, huati quë'ini, yë'ë mamaquëre cama'quëni
më'ëni ña cuañosi'i caquë. 18 Huatipi ite de'oye pa'ina, ne taoquë yo'oji.
Yo'oquëna, siri yë'opoja'a mëaquë cui'ne cuji qui'coquë yo'oji. Jaje
yo'oquë tutu peoquë de'o huesëji. Më'ë ye'yacohua'ire eto saocaijë'ë,
caquë seni jujahuë, ne ti'añe peojëna."
19 Caquëna, Jesupi caëña:
"¡Maija'quëpi necaiquë api cuasama'cohua'i! ¿Mësaru ja're yë'ë tsoe
aquëpi pa'iyë? ¿Je ja'ye tsoerepa mësarute quëcoquë cocai pa'ija'quë a'ni,
jaje huesëto? Dajë'ë, tsihua'ëre." 2 20 Caëna, darena, huatipi Jesure ñani,
hue'hue dahuë nequëna, sa tani tearojani siri yë'opoja'a etoquë yo'ouña.
21 Jaje yo'oquëna, ñani Jesús caëña, pëca ja'quëre:
"¿Je ja'ye tsoe jaje yo'oquë pa'iquë'ni?"
Caquëna, pëca ja'quëpi caëña:
"Tsihua'ë pa'inë aquë api. 22 Yequere toana, tsiayana huani jeosi'i,
caquë yo'oquë api, jaiye. Jaje pa'ina, më'ëpi yëquëre oi cocaijë'ë, de'hue."
23 Caquëna, Jesupi caëña:
"Më'ëpi neñe pa'iji, cuasaquë pa'ito neñe pa'iji, si'aye."

24 Caquëna, tsihua'ë pëca ja'quëpi cuiña:
"Neñe pa'iji, cuasayë. Cocaijë'ë, ai jerepa jaje cuasa ja'ñere."
25 Ai jerepa jai pai tsi'si daijëna, ñani huatire caëña:
"Huati asama'quë cui'ne cama'quë, yë'ëpi më'ëre cayë, etajë'ë. Iquë tsihua'ëre jeoni sani cui'naëni cacaye pajë'ë."
26 Caquëna, huatipi cuini yeque hue'hue dahuë se ne couña. Neni ju'ise'eje pa'ire jeoni saquëña. Jare ñani yecohua'i ju'isiquë pa'iji, careña.
27 Jaje cajëna, Jesupi ite jëtëna tseani naë huëo nëcouña.
28 Ja maca Jesús huë'ena cacaëna, i ye'yacohua'ipi seteña:
"¿Me yo'ojë yëquë huatire eto saoye pare'ni?"
29 Cajëna, Jesupi caëña:
"Ñeje pa'i huatire cato coa aima'pë cui'ne Maija'quëre señepi eto saoye pa'iji."

Tijupë Jesús Capi, I Ju'iñe Ayere
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30 Jaropi saijë Galileaja'a tëto sateña. Paije huesëjëna, sasi'i cuasaëña, Jesús. 31 Ja mu'se cato Jesús i ye'yacohua'ini quëaquë cuquëña. Yë'ë Pai Mamaquë cato tsea cuañosiquë pa'ija'quë a'ë. Jaohua'ipi huani jeoja'cohua'i a'ë caëña. Cui'ne caëña, toaso mu'seña pa'i maca ju'isiquëpi huëija'quë a'ë. 32 Jaje quëaquëna, i ye'yacohua'i asa ti'añe pareña. Pajëta'a seni asaye pareña, ca'rajë.

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 Capernaum daripëna ti'ani huë'ere pa'i maca Jesupi sequëña:
"¿Iquere mësaru ma'a daini sa'ñe yo'ojë care'ni?"
34 Caquëna, sehuoma'pë pateña. Nepi jerepa pa'i pa'ija'quë a'ni, cajë sa'ñe yo'ojë casicohua'ipi ma'a dai maca. 35 Pajëna, ja'runi ñu'i doce i ye'yacohua'ire caëña:
"Si'aohua'ire tëto saisiquë pasi'i, cani si'aye yecohua'ire necaiquë jo'yaë pa'iye pa'iji."
36 Jaje ca tëjini tsihua'ëre jopore pana nëconi, su'cuani caëña, jaohua'ire:
37 "Yë'ëje pa'ire cuasajë tsihuaëre de'oye yo'ocaini yë'ëni yo'oye pa'iji. Yë'ëre de'oye yo'oquë cato yë'ëse'ere de'oye yo'oye peoji, cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëreje de'oye yo'ocaiye pa'iji."

Maire Sañope Yo'oma'quë Pani Maire Cocaiquë Api
(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

38 Ja maca Juanpi caëña:
"Ye'yaquë, yëquë ñahuë, më'ë mamipi caquë huatire eto saoquëre. Ñani yo'oma'ë cajë ësehuë, mai ja're coni cu'ima'quëpi yo'oquëna."
39 Caquëna, Jesupi caëña:
"Esema'pë pa'ijë'ë, yë'ë mamipi cajë pai yo'o ti'a ma'ñe yo'ocohua'ire. Jaohua'i cato yë'ëre sañope cama'cohua'i a'ë. 40 Maire sañope yo'oma'quë cato mai te'tere pa'iji. 41 Mësaruni yecohua'ipi yë'ë do'ipi cajë oco mañare ocuacohua'i pani de'huacaisi co'amaña paja'cohua'i a'ë, mësaru Cristo acohua'ini de'oye yo'osi do'ire.

Co'aye Yo'oyena Taiñe
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

42 Tayo yo'oyena ne tạoquëre cato, quẹ̈na pëpi ñaje tëcana sëani jai
tsiayana jẹo dëo'ñe pa'i api, a'ricohua'ipi yë'ëre cuasacohua'ire co'a
de'huaquëre. 43 Jạje pa'ina, cayë më'ë jẹ̈tëpi tayo yo'oyena saco pa'ito tëto
tëajẹ̈'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i huẹ'ñana peo tupëpi cacato toa yejana saiye
peoye, 44 pecojẹ juṵima'tona cui'ne toajẹ yayama'tona. 45 Më'ë nëcayopi
tayo yo'oyena saco pa'ito tëto tëajẹ̈'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i huẹ'ñana
peo tupëpi cacato. Ai jerepa co'aji, caya nëcañoa hue'equëpi toa yejana
saito. 46 Jạro pecojẹ juṵima'tona cui'ne toajẹ yayama'tona. 47 Panita'a
më'ë ñacoapi tayo yo'oyena saco pa'ito dutani jẹocojẹ̈'ë. Ai jerepa de'oji,
Diusu cuạñe tẹ'tena te'e ñacoa hue'equëpi cacato. Ai jerepa co'aji, caya
ñacoa hue'equëpi toa yejana saito. 48 Jạro pecojẹ juṵima'tona cui'ne toajẹ
yayama'tona. 49 Si'ahua'i toapi ne de'huasicohua'i pa'ijạ'cohua'i a'ë,
cui'ne si'aye Maija'quë coa i̱siye cato ạsipi, ne de'huase'e pasipi. 50 Ạsipi
i̱o sẹ̈ñere carajạisico pani co'aji, hua'i saraye. Jạje pa'ina, cayë: Mësaru sại
jạ'ñere ne huesoma'pë pa'ijẹ̈'ë, pại jạ're sạñope yo'oma'pë jo'cua de'oye
pa'ijẹ̈'ë."

10

Jesús Ye'yase'e Nomiore Jẹocoye Ayere
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

1 Ye'ya tëjini Capernaum sani Jordán ña oca tẹ'tena saquëña, Judea
yejana. Jạrona jai pại tsi'sireña, i̱ pa'i huẹ'ñana. Tsi'sirena, ye'yaëña, i̱
ye'yaye sëte. 2 Fariseo pạipi neñañu'u cajë sẹteña, ñeje:
"¿Nëjore jẹoñe deoquë?"
3 Cajëna, i̱pi sehuouña:
"¿Moisés me cuạñei'ni, mësarute?"
4 Caquëna, careña:
"Moiséspi cuạñepi pại ëjaëpi nëjore jẹoco toya ja'o necaquëna, jẹocoye
pa'iji."
5 Cajëna, Jesupi caëña:
"Jạ cato Moisés cuạñepi mësaru joyopi de'oye cuasama' do'ire. 6 Jạ'a
Maija'quë si'aye yeja pa'iye de'hua maca ẹ̈mëre cui'ne nomiore de'huapi.
7 Jạ do'ire huejani pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core jẹoni nëjona tsioni
pa'iye pa'iji. 8 Jạ maca caya hua'i pa'iye pạñë. Coa te'ijẹ pa'iohua'i pa'iyë.
9 Jạ do'ire nëjore jẹoñe co'aji, Maija'quë de'oye ñacai tsiose'ere."
10 Huë'ena co'isi maca i̱ ye'yacohua'ipi Jesure cui'nare sẹni cọreña,
nuñerepa asañu'u cajë. 11 Cajëna, Jesupi caëña:
"Nëjore jẹoconi yecore huejaquë pani yeconi nomiore yo'oji, co'aye
nëjore paquëta'a. 12 Nomiopi ẹ̈jëre jẹocosicopi yequëre huejaco pani
ẹ̈mëre yo'oco, ẹ̈jëre pacota'a, jạoje co'aye yo'oco."

Jesús Tsi̱re De'oyerepa Cacaiye
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Jesús quë'rona tsi̱re dareña, i̱pi papicaijạ'quë cajë. Jạje yo'ojëna,
i̱ ye'yacohua'ipi tsi̱re dacohua'ire dama'pë Jesús quë'ro cajë ẹ̈sereña.
14 Jạje ẹ̈sejëna, Jesupi ñani pẹ̈i caëña, jạohua'ire:
"Coa ñajë'ë, tsi̱re i̱ohua'ise'e daijạjë, ẹ̈sema'pë. Ma'tëmo cato jạohua'ijẹ
pa'iohua'i tsẹcoa. 15 Nuñerepa cayë, mësarute. Maija'quë cuạñe tẹ'te
cacaye peoji, tsi̱je pa'iohua'i pa'iye pạni."
16 Cani tsi̱re su'cuani si̱opëna jëñapi patoquë de'oye pa'ijẹ̈'ë, cacaquëña.

Po̱sëpi Jaiye Co'amañа Paquëpi Jesure Case'e
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Ja̱je yo'o tëjini Jesús saina, te'i huë'huë to̱me dani do're ja'runi caëña:
"De'o ye'yaquë, ¿me neja'quë a'ni, ti pa'iyere ti̱'asi'i cani?"
18 Caquëna, Jesupi caëña:
"¿Me yo'oquë yë'ëre de'oquë caquë'ni? Peoji, de'oquë. Coa
Maija'quëse'e de'oquë pa'iji. 19 Maija'quë cua̱ñese'e më'ëpi asayë, pa̱ire
huani je̱oma'ë pa'ije̱'ë. Yequë paconi yo'oma'ë pa'ije̱'ë. Co'amañа ñama'ë
pa'ije̱'ë. Cosoma'ë pa'ije̱'ë, yecohua'ire. Më'ë ja'quëre cui'ne më'ë ja'core
de'oye oi necaije̱'ë, co'aye cama'ë."
20 Caquëna, Jesure i̱pi caëña:
"Ye'yaquë, yë'ë cato tsihua'ë pa'inëna, iye cua̱ñese'e asani si'a mu'señа
de'oye sehuohuë."
21 Caquëna, Jesupi i̱te oi ñani caëña:
"Ja̱ yë'ta'a te'o carapi. Sani si'aye më'ë co'amañа i̱sije̱'ë. I̱sini ja̱ curire
peocohua'ina coa i̱sije̱'ë. Ja̱je yo'oni ma'tëmona jaiye paja̱'quë, i̱si tëjini
daije̱'ë, yë'ë ja̱'re co̱ni."
22 Ja̱je caquëna, po̱sëpi oi saquëña, jaiye co'amañа paquë sëte.
23 Saquëna, Jesús ñani i̱te ye'yacohua'ire caëña:
"Jaiye co'amañа pacohua'ire ma'tëmo ma'a cacaye ai jëaji."
24 Caquëna, i̱te ye'yacohua'ipi ai cuasareña. Cuasajëna, Jesupi ca co̱uña:
"Huau dohuë, curiquëpi si'aye ti̱'añë cuasacohua'i ma'tëmo ma'a ca-
caye peoji. 25 Ti̱'añe pa̱ji, camellore miu ñaca cojeja̱'a jua etoja̱iñe. Ja̱je
pa'ina, jaiye co'amañа paquëre cato ai jerepa jëaji."
26 Ja̱je caquëna, asani ai cuasa co̱'me huesësicohua'i pa'ijë se̱teña:
"Ja̱je pa'ito ¿nepi huaso cua̱ñosicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ni?"
27 Se̱jëna, Jesupi ja̱ohua'ire ñani caëña:
"Pa̱i cato ne ti̱'añe peoji. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë cato ne ti̱'añe
pa'iji. Maija'quëre cato si'aye ne ti̱'añese'e pa'iji."
28 Caquëna, Pedropi caëña:
"Ëjaë, yëquë co'amañа si'aye je̱oni më'ëre tuë'ë."
29 Cajëna, Jesupi caëña:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Huë'ere, a'yëohua'ire, yo'jeohua'ire,
ja'quëre, ja'core, nëjore, mamajëre, yejañа yë'ë do'ire cui'ne huaso coca
do'ire je̱osicohua'i pani, 30 iye yejana cien jerepa paja̱'cohua'i, huë'e,
a'yëohua'ire, yo'jeohua'ire, ja'core, mamajëre, yejañа paja̱'cohua'i a'ë,
cui'ne yecohua'ipi jo̱sa yo'oye cui'ne ma'tëmona ti pa'iyere ti̱'aja'cohua'i
a'ë. 31 Ja̱je pa'iquëta'are yure jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ipi
jeteyo'jere, pa'ija̱'cohua'i a'ë, cui'ne yure jeteyo'jere pa'isicohua'ipi
jerepa pa'iohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë."

Jesupi I̱ Ju̱'i Ja̱'ñere Quëaye
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

32 Jesupi du'ru saina, i̱ ye'yacohua'ipi jeteyo'je saë'ë, Jerusalénna
tu̱maquëna. Saijëta'a merepa yo'oye pa'ija̱'coa'ni cuasajë quëquë
huesësicohua'ipi saë'ë. Saijëna, ja̱ maca Jesupi i̱ohua'ise'ere soini i̱te yo'o
ja̱'ñere, 33 ñeje caëña:
"Ñañë, mai Jerusalénna saiye. Ja̱rona Pa̱i Mamaquëre Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ina tse̱ani
i̱sija̱'cohua'i a'ë. I̱sirena, ja̱ohua'ipi yequë pa̱ina se i̱sija̱'cohua'i

a'ë, huani jẹoja'quëre. 34 Isirena, jạohua'ipi yë'ëre cue'cuejë copi
tse'sejạ'cohua'i a'ë. Jeteyo'je yë'ëre huani jẹoja'cohua'i a'ë. Huani
jẹorena, toasọ mu'seña tạsiquëpi huajëquë huëijạ'quë a'ë, yë'ë."

Jacobo Cui'ne Juan Sẹse'e
(Mt 20.20-28)

35 Jạ maca Zebedeo mamajëpi Jacobo cui'ne Juan Jesús quẹ̈no macana
dani sẹteña:
"Ye'yaquë, yëquëre necaijẹ̈'ë."
36 Cajëna caëña:
"¿Iquere necaiye'ni?"
37 Caquëna, jạohua'ipi careña:
"Më'ë cuạñe tẹ'te de'o huẹ̈ñare pana ëjaërepa de'oni ja'ru maca yëquëre
më'ë ëja tẹ'tena te'ire cui'ne më'ë ari tẹ'tena te'ire ñojë'ë."
38 Sẹjëna, Jesupi caëña:
"Mësaru huesëjë coa sẹñë. ¿De'hue mësaru yë'ë sẹje cọno ụcu tị'añe
panita'a de'hue mësaru yë'ë do cuạñoñeje pa'ye pa'ito tëto sani tị'añe? Yë'ë
cato ai yo'ojạ'quë a'ë."
39 Caquëna, sehuoreña, ịte:
"Yëquëjẹ yo'o tị'aja'cohua'i a'ë."
Cajëna, Jesús jạohua'ire caëña:
"Jạje pa'ire paji. Yë'ë ai yo'ose'ejẹ mësarujẹ ai yo'ojạ'cohua'i a'ë. Cui'ne
yë'ë do cuạñose'ejẹ pa'ye mësarujẹ do cuạñoja'cohua'i a'ë. 40 Yë'ë ëja
të'huina cui'ne yë'ë ari të'huina ñu'iñe ịsiye peoji. Jạ cato Maija'quëpi ịsi
jạ'ñe a'ë, ị caquë ne de'huasicohua'ina."
41 Jạre asani diez, ị ye'yacohua'ipi Juanre cui'ne Jacobore sạñope pẹ̈ti
huëoreña. 42 Jạje sạ'ñe pẹ̈ijëna, Jesupi jạohua'ire soini caëña:
"Iye yeja cuạñe ëjaohua'i cato si'aye ëjaohua'irepa de'ocohua'i a'ë.
Cui'ne ịohua'i meñe acohua'ipi ëjaohua'ire pa'ë, cuasajë ịohua'ini
ca'rajëna, pa'icohua'i a'ë. 43 Mësaru cato yeque yo'oye pa'iji. Pại ëjaë
pasi'i, cani yecohua'ini necaiquë pa'iye pa'iji. 44 Cui'ne ai jerepa du'ru
aquë pasi'i cani si'aohua'ire necaiquëpi jo'yaë pa'ijẹ̈'ë. 45 Yë'ë Pại Ma-
maquë daima'ë paë'ë, pạipi necaijạjë caquë. Yë'ëpi pạini necasi'i caquë
daë'ë. Yë'ë jụ'i do'ipi si'aohua'ire huasoyere caquë daë'ë."

Bartimeore Ñama'quëre Jujuse'e
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

46 Jericó daripëna tị'asicohua'ipi ịti daripëpi etareña, Jesús cui'ne ị
ye'yacohua'i cui'ne jai pại cọni. Jạro eta huẹ'ñare Bartimeo ñama'quëpi da
saicohua'ini curiquë sẹi ñuquëña, Timeo mamaquëpi. 47 Ñu'iquëpi Jesús
Nazaret aquëpi daiji asani cui huëouña:
"¡Jesús David mamaquë, yë'ë macare cọcaijẹ̈'ë! ¡Ai yo'oyë!"
48 Caquëna, pạipi pẹ̈ijë ịte careña:
"Cama'ë pa'ijẹ̈'ë."
Cajëna, ai jerepa tutu ca cọuña:
"¡David mamaquë yë'ëre oi necaijẹ̈'ë! ¡Ai yo'oyë!"
49 Caquëna, asani Jesupi caëña:
"Daijẹ̈'ë cajẹ̈'ë, ịte."
Caëna, ñama'quëre careña:
"Ai pequë maca huëni saijẹ̈'ë, ị quë'rona. Më'ëre soiji, ịpi."

50 Carena, esa i̱ ëmëje'e ju'icore se dutani Jesús quë'rona saquëña, tsoe
nëiñe peoyerepa. 51 Jesús quë'rona saquëna, caëña, i̱te:
"¿Me necaiyete yëquë'ni, më'ë?"
Caquëna, ñama'quëpi caëña, i̱te:
"Ëjaë, yë'ë de'oye ñañere yëyë."
52 Caquëna, Jesupi i̱te caëña:
"De'oji, de'hue jujuquë api cuasato jujucasi'i, më'ëre."
Ca macarepa sëtani ñaëña. Ñani Jesús ja̱'re saquëña.

11

Jesús Jerusalén Cacase'e
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jerusalén ja'ye macana ti̱'ani Olivos cu̱tihuë je̱'ñerepa daripë̱a Betfagé
cui'ne Betania daripë̱are pa'i Jesupi cayaohua'ire i̱ ye'yacohua'ire jëjo
saouña.
2 Ñeje caquë:
"Je te̱'te a'ri daripëna sani ti̱'a maca mësaru ñaja'cohua'i a'ë, burro
po̱sëre papi pa̱ireje̱ hue'ema'quëni, sëasiquëni. Nëina, joyeni dajë̱'ë.
3 ¿Yecohua'ipi me neñu'ju saye'ni? cacohua'i pa'ito cajë̱'ë: 'Ëjaëpi cusi'i
caquëna, sayë. Cuni tëjini je̱o daija̱'cohua'i a'ë,' cajë̱'ë."
4 Caëna, sani burrore ti̱'areña, ma'are sëasiquëpi hue'sere nëina, caca
sa'ro yë'quë macare. Ñani i̱te joyereña.
5 Joyejëna, i̱ti maca pa'icohua'ipi careña:
"¿Me neja'quëni burrore saye'ni?"
6 Cajëna, Jesús case'eje̱ careña. Cajëna, de'oji. Sajë̱'ë, careña. 7 Carena,
Jesús quë'rona burrore dareña. Dani i̱ohua'i ca̱ñapi burro jetena ja-
jereña. 8 Mëni ja'runa jai pa̱i i̱ohua'i ca̱ñapi, i̱ sai ma'ana jaje o̱ereña.
Yecohua'ipi jaiye ja'o tëteni da o̱ereña, i̱ sai ma'ana.
9 Du'ru saicohua'ipi cui'ne jeteyo'je saicohua'ipi sihuajë cuireña:
"De'oquërepa daiji, Maija'quë jëjo daoquë. 10 I̱ cua̱ñe maca jerepa
de'oye pasio. Mai ñecuë David maca cua̱ñe maca pa'ise'eje̱ Maija'quë ai
de'oji."
11 Jerusalénna cacani Maija'quë huë'ena sani cacani si'a huë'e ñani na'i
huesëquëna, Betania quë'rona i̱ doce ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni saquëña.

Jesupi Higuera So̱quë Yëre Pu̱i Case'e
(Mt 21.18-19)

12 Ñatasi mu'se Betaniapi saijëna, Jesure a̱i ëaëña. 13 A̱i ëaquëna, so'opi
se̱ñaquë, higuera so̱quë yëpi ja'o quë̱i ñëpi nëcaoña. Nëcacona, i̱ti ca̱
pa'ima'quë caquë saquëña. Sani ñaquëna, coa ja'ose'e paquëña, i̱ti
quë̱ima'a tëcahuë sëte. 14 Pa'ina, Jesús i̱ti ñëre caëña:
"Yureta'a pa̱i o̱cueye peosipi, më'ë quë̱ise'e."
Ja̱je caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi asareña.

Jesupi Maija'quë Huë'ena Tsoa To̱se'e
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Ja̱ jeteyo'je Jerusalén ti̱'ani, Jesús Maija'quë huë'ena cacani co'amaña
huerojë cui'ne co'amaña i̱sicohua'ire eto saoña. Curiquë cambia mesaña
jë'je ta̱ño sauña. Cui'ne su'tere i̱sicohua'i ñu'i sai jë'je ta̱ño sauña.
16 Maija'quë huë'ena co'amañare saye ë̱seiña. 17 E̱seni ye'yaquë caëña:

“Toya pëpë caji: ‘Yë'ë huë'e cato si'a pa̱i Maija'quëre se̱ huë'e hue'yoye pa'iji.’ Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato co'amaña ñacohua'i tu'aro neni yo'oyë.”

18 Ja̱je caquëna, asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi Jesure huani je̱oñere careña: ¿Me huani je̱oja'cohua'i a'ni? cajë. Yecohua'i cato airepa de'oye ye'yaquë'ni cuasareña. Ja̱ do'ire ëjaohua'ipi Jesure ca'rajë huani je̱oñere careña. 19 Ñami de'oquëna, Jesús pa̱i daripëpi ti̱rona saquëña.

Higuera So̱quë Yë Cue̱nese'e
(Mt 21.20-22)

20 Ñatasi mu'se nea hue̱'ña saijë ñajëna, higuera so̱quë yë tsoe sucua mañaque cue̱ne huesësicopi pa'iona, ñareña.

21 Ñani ja̱ maca Pedro, Jesús case'ere cuasa ñajani caëña, i̱te:

“Ye'yaquë ñajë'ë, më'ë casi ñëre, tsoe cue̱ne huesësico pa'ico.”

22 Caquëna, Jesupi i̱ ye'yacohua'ire caëña:

“Nequëre papi cuasaje̱'ë, Maija'quëre. 23 Nuñerepa cayë, mësarute. Iye cu̱tihuëre tsiayana jëjo saoye yëni Maija'quëre nequë api cuasani se̱to neñe pa'iji. 24 Nuñerepa cayë, Maija'quëre se̱ni i̱sija̱'quë api cuasato i̱siye pa'iji. 25 Maija'quëre se̱ maca yequere sa̱ñope yo'oye pacohua'i pa'ini sa̱i de'huacaije̱'ë, Maija'quë ma'tëmo aquëpi mësaru co'aye tayo yo'ose'e sa̱i de'huacaija̱'quëre. 26 Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi sa̱i de'huacaima'cohua'i pa'ito mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëje̱ mësaru tayose'e sa̱i de'huacaiye pa̱sipi.”

Jesús Cua̱ñeñerepa Pa'iye
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

27 Ja̱ maca Jerusalénna co'ireña. Co'ini Jesús Maija'quë huë'eja̱'a cu'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi cui'ne aiohua'ipi Jesús quë'rona dani 28 i̱te se̱teña:

“¿Ique cua̱ñeñepi iye më'ë yo'oquë'ni? ¿Nepi më'ëre cua̱ñequë ëjaëre carena, yo'oquëni?”

29 Cajëna, Jesupi caëña:

“Yë'ëje̱ mësarute se̱si'i te'ore. Mësarupi yë'ë se̱ñere sehuorena, yë'ëje̱ quëasi'i, yë'ëre cua̱ñequëre jëjo daoquëre. 30 ¿Nepi Juan i̱ti doquëre jëjo daore'ni, Maija'quë pa̱nita'a pa̱i? Mësarupi sehuoje̱'ë.”

31 Ja̱je caëna, sa̱'ñe careña, ñeje:

“Maipi Diusu jëjo daosiquë pa'iji cato i̱pi sehuosipi ‘¿Ja̱je pa'iquëta'are mësaru me yo'ojë i̱te care paji cajë asaye pa̱re'ni?’ 32 Cui'ne pa̱ipi cua̱ñesiquë pa'iji cayeje̱ pa̱ñu'u.”

Si'a pa̱i Juanre Maija'quë cocare quëaquë paji'i, cuasa do'ire ca'rajë.

33 Ja̱je cani Jesure careña:

“Huesëyë.”

Cajëna, Jesupi caëña:

“Cui'ne yë'ëje̱, yë'ë cua̱ñe tutu quëaye pa̱ñë.”

12

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

1 Ja̱ maca Jesús pa̱i yo'oyeje̱ pa'ye caquë quëaëña, ñeje:

"Paji'i, te'i pa̱i yeja paquë. Ja̱je pa'ipi ta̱pi, cuiya'i. Ta̱ni tu'rihuë tëhuopi. Cui'ne cuiya'i suni de'huaja̱'toje̱ nepi. Cui'ne cuiya'i tsio ë̱më huë'epi tuijë si'a tsio ñaja'core nepi.

Ja̱je si'aye ne tëjini co'amaña necaicohua'ini i̱si nëoni saji'i. 2 Tëaye ti̱'asi maca i̱ jo'yare jëjo daopi, co'amaña necaicohua'i quë'rona i̱te cajë necaise'e pa'iji, caquë. 3 Ja̱je jëjo daosiquëta'are co'amaña necohua'ipi tse̱ani si'seni i̱sima'pë jëjo saohuë. 4 Ja̱je yo'orena, i̱ti tse̱ aquëpi yequëre jëjo saopi. Jëjo saouna, ja̱ërejë̱ que̱na pë̱api je̱ahuë. Cui'ne si̱opëje̱ a'si quë'ire tea ju̱'ijë yo'oni jëjo saohuë. 5 Ja̱je yo'oruje̱ i̱ti tse̱ aquë ja̱ yë'ta'api yequëre jëjo sao co̱pi. Jëjo saosiquëni ja̱ëni coa huani je̱ohuë.

6 Jëjo saoquë pequë yureta'a i̱ mamaquëre pani jëjo saopi, yë'ë mamaquëre cato yo'oye peoji caquë. 7 Ja̱je caquë jëjo saosiquëta'are co'amaña necohua'ipi ñani 'iquëpi si'a co'amaña paja̱'quë api huani je̱oni maipi i̱ti tse̱ acohua'i neñu'u,' cani huani je̱ohuë. 8 Ja̱je yo'oni tse̱ani huani je̱oni i̱ ca̱pë hue'sena je̱ocohuë."

9 Ja̱je quëa tëjini Jesús se̱quëña:

"¿Me yo'oja̱'quë a'ni, i̱ti yeja aquë?" Cani caëña, i̱ti yeja aquë cato dani, huani je̱aja'quë api, co'amaña necohua'ire. Huani je̱oni yecohua'ina i̱sija̱'quë api.

10 ¿Ñama'cohua'i a'ni toya pëpë caye? Ñeje caji:

Que̱na pë̱a huë'e necohua'i yo'o jujani je̱ocosi que̱na pëpi
yure cato huë'ehuërepa u̱i que̱na pë de'oye i̱ti quëco pacorepa.

11 Iye cato ëjaëpi ja̱je yo'opi. Ja̱je yo'ose'ere de'oyerepa yo'o u'ni cajë ñañë, mai.

12 Casi maca Jesure tse̱añu'u cajë yo'oreña. Jesupi yo'ose'eje̱ pa'ye caquë i̱ohua'i yo'oyere caëna, asani pë̱ijë yo'oreña. Ja̱je yo'ojëta'a tse̱añe pa̱reña, pa̱ini ca'rajë. Ja̱je pa'ina, yo'oma'pë pateña.

Jesure Se̱se'e Pa'i Do'i Sa̱iñere
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

13 Ja̱ jeteyo'je Jesús quë'rona fariseo acohua'ire cui'ne Herodes acohua'ire jëjo daoreña, ja̱ohua'ipi i̱te neñajajë cajë. 14 Ja̱je daisicohua'ipi Jesure careña:

"Ye'yaquë, yëquë asayë, më'ë nuñerepa caquëpi pa'iye, pa̱i cayere asama'quëpi nuñerepa Maija'quë cocare caquëpi pa̱ire si'aohua'ire si'a yë'quë maca caquëpi pa'iye. Ja̱je pa'ina, ¿de'oquë pa'i do'ire romano pa̱i ëjaëna sa̱iñe, pa̱nita'a pa̱ñe?"

15 Cajëna, Jesupi tsoe i̱ohua'i coa caye asani caëña:

"¿Me neñu'ju yë'ëre cosojë neñañu'u cajë caye'ni? Dajë̱'ë, curiquë të'quire ñaja'core."

16 Darena, Jesús ñani se̱quëña:

"¿Ne tsia'ni ico? ¿Cui'ne, ne mamire toyasicoa'ni?"

Caquëna, sehuoreña:

"Romano pa̱i ëjaë mamipi toyasicoa."

17 Cajëna, Jesupi caëña:

"I̱ tse̱co pa'ito i̱na i̱sijë̱'ë. Maija'quë tse̱co pa'ito Maija'quëna i̱sijë̱'ë."

Ja̱je sehuouna, airepa de'oyerepa caë'ni, cuasareña.

Ju̱'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Se̱ñe.
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

18 Jesure ñañu'u cajë dateña, saduceo pa̱i acohua'ipi. Ja̱ohua'i cato
ju̱'isicohua'i huëiye peoji cacohua'i pateña. Ja̱ohua'ipi careña, ñeje:
19 "Ye'yaquë, Moiséspi yëquëre toyani je̱oca'a̱ji'i, maja'yëpi huejani
mamajëre peoquë ju̱'isiquë pa'ito yo'jeipi huejani mamajëre pacaiye
pa'iji, maja'yë do'ire. 20 Te'ipi siete mamajë ë̱mëohua'ire paëña. Paquëna,
ja̱ohua'i aquë maja'yëpi huejani mamajëre peoquë ju̱ji'i. 21 Ju̱quëna,
yo'jeipi hua'jeore huejapi. Ja̱ëje mamajëre peoquë ju̱ji'i. Ju̱quëna, yo'jeipi
huejani cui'ne yo'opi. 22 Ja̱re ja̱jese'e si'a tsëcapë hua'jeore huejajë ju̱ju
sahuë, si'aohua'i mamajëre peocohua'i. Ja̱ jeteyo'je i̱oje ju̱co'ë. 23 ¿Ja̱je
pa'ito ju̱'isicohua'i huëi maca ne nëjo pa'ija̱'coa'ni, te'oni siete pa̱irepa
huejasico?"
24 Cajëna, Jesupi sehuouña:
"Mësaru coa tayo huesëjë cayë, Maija'quë tuturepa cui'ne Maija'quë
toya pëpë ñama' do'ire. 25 Ju̱'isicohua'ipi huëisicohua'i cato huejaye peoji.
Mamajëre i̱siye peoji. Ma'të̱mo hui̱ñaohua'ije̱ pa'iohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.
26 ¿Ju̱'isicohua'i huëiye ayere, toyase'e mësaru ñama'cohua'i a'ni, Moisés
toyase'e ja̱ropi caji, Maija'quë a'ri so̱quë yëpi toaje̱ pa'io tse̱'isicopi
case'ere? 'Yë'ë cato Abraham Diusu a'ë, Isaac Diusu a'ë, cui'ne Jacobo
Diusu a'ë.' 27 Diusu cato ju̱'isicohua'i Diusu peoji, huajëcohua'i Diusupi.
Ja̱je pa'iquëta'are mësaru coa tayo huesëni yo'ojë cayë."

Si'a Cua̱ñese'e Jerepa Pa'ye
(Mt 22.34-40)

28 Sa̱'ñe yo'ojë cajëna, Jesupi si'aye tayoma'ë sehuoquëna, asasiquëpi
cua̱ñese'e ye'yaquëpi ti̱tani se̱quëña:
"¿Jeco a'ni, du'ru macarepa huëo maca cua̱ñesico jerepa pa'io?"
29 Caquëna, Jesupi caëña:
"Du'ru macarepa cua̱ñese'e si'aye jerepa pa'io cato caji: Israel pa̱i
asaje̱'ë, mai Ëjaë Diusure. Ja̱ëse'e te'i pa'iji. 30 Oije̱'ë, Ëjaë Diusure si'a
më'ë yëyepi, si'a më'ë joyopi, si'a më'ë cuasayepi cui'ne si'a më'ë tutupi.
Ja̱je caji, cua̱ñese'e du'ru macarepa aye si'aye jerepa pa'ye. 31 Cayaye
acoje̱ ja̱re cui'ne pa'io. Ja̱opi caji ñeje: 'Oije̱'ë, më'ë que̱no maca pa'iquëre
më'ëja'a co'ye oiyeje̱ pa'ye.' Yeque jerepa pa'ye peoji."
32 Ja̱je sehuouna, cua̱ñese'e ye'yaquëpi caëña:
"De'oyerepa cahuë, më'ë ye'yaquë. Peore paji, yequë Diusu. Te'i pa'iji,
Diusu. Nuñerepa cahuë, më'ë. 33 Ja̱je pa'ina, Maija'quëre si'a më yëye
oiyepi si'aye më asaye oiyepi cui'ne si'a joyo oiyepi cui'ne si'a tutu oiyepi,
cui'ne mai que̱no maca pa'iquëre co'ye oiyeje̱ pa'yepi, ja̱ oiyepi jerepa
pa'ye a'ë, Maija'quëre i̱siye, cui'ne ëojë se̱ñe jerepa."
34 Si'aye nuñerepa caquëna, Jesupi ñani caëña:
"Më'ëre Maija'quë cua̱ñe te̱'te so'ore pa'iye pa̱ji."
Ja̱je caëna, asani yecohua'ije̱ i̱te se̱ni co̱ñe pa̱reña, si'aye asaquë api
cajë.

Ne Mamaquë A'ni, Cristo
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

35 Maija'quë huë'ena ye'yaquë Jesús caëña:
"¿Me yo'ojë cua̱ñese'e ye'yacohua'i Cristo cato David mamaquë api
caye'ni? 36 David ja̱re i̱pi capi. Maija'quë joyopi quëaquëna, ñeje capi:
Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:
'Yë'ë ëja te̱'tena ja'ruje̱'ë,

yë'ëpi më'ëre sa̱ñope yo'ocohua'ire më'ë quë̱o huë'ehuëna të'ya me macaja̱'a.'
37 ¿Ja̱je pa'ito me Cristo David mamaquë pa'iquë'ni, Davidpi Cristore yë'ë ëjaë hue'yoto?"
Ja̱je caquëna, jai pa̱i tsi'sisicohua'ipi ai yëjë asareña.

Jesupi Sa̱ñope Case'e Cua̱ñese'e Ye'yacohua'i
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

38 Jesupi caëña, i̱ ye'ya maca:
"De'hua ñajë'ë, cua̱ñese'e ye'yacohua'i yo'oye ye'yema'pë. Ja̱ohua'i cato tsoa ca̱ña su̱ñani cui'ne pa̱ipi de'oye pëpaja̱jë cajë yo'ocohua'i a'ë. 39 Ja̱ohua'i cato de'o ñu'i saire pa̱i tsi'si hue̱'ñana co'eni ja'rucohua'i a'ë, cui'ne de'o hue̱'ñana a̱oje a̱icohua'i a'ë. 40 Hua'jeohua'i hë̱'ña jiojë yo'ocohua'i a'ë. Pa̱ipi de'ocohua'ire pa'ë caja̱jë cajë tsoaye Maija'quëre se̱ñë cajë yo'ocohua'i a'ë. Ja̱ohua'i a'ë, i̱ti jerepa si'se cua̱ñoja'cohua'i, ja̱je yo'osi do'ire."

Peocopi I̱sise'e
(Lc 21.1-4)

41 Jesús Maija'quë huë'ere paquëña, Maija'quëna curi i̱si mahuë je̱'ñere pare. Ja̱rote ñu'i ñaquëna, jaiye curi pacohua'i daijë i̱ti mahuëna ayareña. 42 Ayajëna, ñaquë ñu'ina, hua'jeo maca curiquë peocopi dani caya cobre të̱'ñare ayaoña, jai do'i peoyere.
43 Ja̱je ñani i̱ ye'yacohua'ire soini caëña:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Ja̱o hua'jeo co'amaña peocopi si'aohua'i curi ayaye jerepa ayao do'i quë'yerepa. 44 Yecohua'i cato i̱ohua'i huero jujase'ere i̱siyë. Ja̱je pa'iquëta'are ico cato peocopi si'a mañare i̱si sao."

13

Jesús Quëase'e Maija'quë Huë'ere Nejo Ja̱'ñere
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

1 Maija'quë huë'epi Jesús eta maca i̱ ye'yaquëpi caëña:
"¡Ye'yaquë, iye que̱na pë̱are ñajë'ë, cui'ne jai hue̱'ñare!"
2 Ja̱je caquëna, Jesupi sehuouña:
"¿Jai hue̱'ñare ñaquë caquë? Ja̱ më'ë ñase'e yequë mu'se, peo ja̱'ñe a'ë. Que̱na pë̱api tu̱ñajë nese'e si'aye nejo ja̱'ñe a'ë."

Ja̱ Yë'ta'a Yeja Carija̱ima'ñë I̱ño Ja̱'ñe
(Mt 24.3-28; Lc 17.22-24; 21.7-24)

3 Ja̱ maca Maija'quë huë'e je̱'ñere pare Olivos cu̱tihuë pa'icona sani Jesús ja'rusiquëpi ñu'ina, Pedro, Jacobo, Juan cui'ne Andrés co̱ni pa̱i asama'tona se̱teña:
4 "Je yëhua ja̱je yo'o ja̱'ñere më'ë caë'ni, yëquëre quëaje̱'ë. ¿Me pa'ija̱'coa'ni, i̱ti yo'o i̱ño ja̱'ñe ja̱ yo'oye ti̱'a maca?"
5 Cajëna, Jesupi sehuouña:
"De'huarepa ñajë pa'ije̱'ë, mësarute coa cosojëna, sehuoye. 6 Jai pa̱i yë'ë mamire cajë 'yë'ë a'ë, Cristo' caja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je cajë coa cosojëna, sehuoja̱'cohua'i a'ë, jai pa̱i.
7 Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi huajo coca cui'ne uihuaye asacohua'i pani quëquëma'pë pa'ije̱'ë. Ja̱ cato ja̱re ja̱je yo'oye pa'ina, yo'oji. Ja̱je yo'onije ja̱ yë'ta'a carija̱iñe peosipi. 8 Yequë pa̱i tsëcapëpi yequë tsëcapëre se uihuaja̱'cohua'i a'ë. Cui'ne yequë yeja pa̱ipi se uihuaja̱'cohua'i a'ë. Si'a

huẹ̱'ña yeja ñu'cueye pa'ija̱'coa. Cui'ne a̱opi peoquëna, a̱i ëa ju̱'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne ai yo'oyepi pasipi. Iye pasipi, du'ru macarepa ai yo'oye.

9 De'hua mësaruja̱'a co'ye de'oye ñajë'ë. Mësarute cato pa̱ipi tse̱ani pa̱i ëjaohua'ina i̱sija̱'cohua'i a'ë. Ja̱ohua'ipi cua̱ñejëna, mësarute pa̱i tsi'si huẹ̱'ñana si'sejë yo'oja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je yo'ojëna, mësarupi yë'ë do'ire i̱ñoja'cohua'i a'ë cua̱ñecohua'i cui'ne si'a pa̱i ëjaohua'i ña huẹ̱'ñana. 10 Ja̱ yë'ta'a carija̱ima'në de'o cocare quëaye pa'iji, si'a huẹ̱'ña. 11 Mësaruni ëjaohua'i quë'rona sasicohua'i pa'ito ¿me caja̱'cohua'i a'ni? cuasama'pë pa'ijẹ̱'ë. Cajẹ̱'ë, Maija'quë i̱si cocapi, ja̱ maca cato. Ja̱je pa'ina, mësarupi caye pa̱ja'cohua'i a'ë, Maija'quë joyopi caja̱'quë api. 12 Te'e tsëcapë acohua'ipi yo'jeire pa̱nita'a maja'yëre quëa yehuoja̱'cohua'i a'ë huani jẹ̱oje'ë, cajë. Pëca ja'quëohua'ipi mamajëre quëa yehuoja̱'cohua'i a'ë, cui'ne mamajëpi pëca ja'quëohua'ire sa̱ñope yo'ojë huani jẹ̱oja'cohua'i a'ë. 13 Si'a pa̱i mësarute coeja̱'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. Ja̱je pa'iquëta'are yo'o jujama'quëpi huaso cua̱ñoja'quë api nuñerepa yo'oquëpi.

14 Maija'quëre quëacaiquë Daniel toyaquë pa'a̱ji'i, si'si nequëpi cui'ne coa nejoquëpi si'si pa'ima'tore pa'ina, ñani Maija'quë toya ja'o ñaquëpi asa ti̱'añe pa'iji. Ja̱ maca Judea pa'icohua'ipi ai cu̱tihuẹ̱ana catiye pa'iji. 15 Ja̱ mu'se huë'e ẹ̱mëje'e totore pa'iquë pani cajeni cacani co'amañare sasi'i caquë yo'oma'ë. 16 Tsiore pa'iquë pani co'ini ca̱ña sasi'i caquë yo'oma'ë pa'ijẹ̱'ë. 17 Ja̱ mu'seña nomiohua'i tsi̱ ẹ̱tapẹ̱a pa'icohua'i cui'ne tsi̱ mañare pacohua'i ai yo'oja̱'cohua'i a'ë, teaye. 18 Mësaru cato Maija'quëni se̱jë'ë, sësë mu'seña catiye peoja̱'core. 19 Si'aye ai yo'oye tëto saise'erepa pa'ija̱'coa. Ja̱ mu'seña cato ai co'a mu'seña pasipi, yeja de'hua maca peopi. Cui'ne jeteyo'je peosipi, ja̱ jerepa ai yo'oye. 20 Ja̱ mu'seña Ëjaëpi ja̱ yo'oye tëama'quë pa'ito te'ije̱ jëaye peo'ñe pa'io. Ja̱je pa'iquëta'are i̱ sahuasicohua'ini i̱ pa̱ini caquë ja̱ ai yo'oyere tëaquëna, yecohua'ije̱ co̱ni jëaja̱'cohua'i a'ë.

21 Mësarute yecohua'ipi 'i̱ñore pa'iji, Cristo ñajë'ë,' cacohua'i pa'ito asama'pë pa'ijẹ̱'ë, pa̱nita'a 'Jetore pa'iji.' Catoje̱ sehuoma'pë pa'ijẹ̱'ë, i̱ohua'i caye. 22 Coa cacohua'i daija̱'cohua'i a'ë. Yë'ë a'ë, Cristo cacohua'i, cui'ne Maija'quë cocare quëacohua'i a'ë cacohua'ije̱ daija̱'cohua'i a'ë. Ja̱ohua'ipi pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'o i̱ñoja'cohua'i a'ë, coa cosoñu'u cajë. Ja̱je yo'ojëna, Maija'quërepa sahuasicohua'ique ja̱ohua'ire sehuoye ja'i maca yo'oja̱'cohua'i a'ë. 23 Ja̱je pa'ina, mësarute du'ru quëa nëohuë de'oye ñajë pa'ijẹ̱'ë, caquë.

Pa̱i Mamaquë Dani Co̱ñe
(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

24 Ja̱je ai yo'o mu'seña tëto saisi maca yureta'a, ẹ̱sëpi yaya huesëja̱'quë api. Ñañëje miañe pa̱ja'quë api. 25 Ma'ñocoje̱ ma'tëmopi to̱meja'cohua'i a'ë. Ja̱je yo'o maca ma'tëmo tuture paque tsasija̱'coa. 26 Ja̱ maca sirija̱'a tutu quë'ire papi cui'ne de'oquëre papi Pa̱i Mamaquë daija̱'quë api. 27 Ja̱ jeteyo'je i̱ hui̱ñaohua'ire cua̱ñesipi, i̱ sahuasicohua'ire cajese'e tutu jupẹ̱api i̱ pa̱ire tsi'sojẹ̱'ë, caquë si'a huẹ̱'ña pa'icohua'ire.

28 Higuera so̱quë yë yo'oye ayere ye'yejẹ̱'ë. Ja̱ so̱quë yë cato hui̱ña capẹ̱a pa'i maca je̱'nërepa ja'o eta huëocoa. Eta maca ñani cacohua'i a'ë, utëcahuë ti̱'aji. 29 Ja̱ yo'oyeje̱ pa'ye mësarupi ñajëna, yë'ë case'epi ti̱'aquë tëto saina, ñajë je̱'në ja'yere eta sa'rore pa'iji cayë. 30 Nuñerepa cayë, ja̱ yë'ta'a iye maca pa'icohua'i ju̱'ima'në tëto saija̱'coa, iye. 31 Ma'tëmo

cui'ne yeja pani jujani carajai ja̱'ñe a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë coca cato yë'ë case'eje̱ ti pa'i ja̱'ñe a'ë.
32 I̱ti mu'se cui'ne hora pa̱i huesëyë. Hui̱ñaohua'ije̱ cui'ne Maija'quë mamaquëje̱ huesëji. Si'aohua'i huesëyë. Coa ja'quëse'e asaji, i̱ti mu'se.
33 Ja̱je pa'i do'ire, mësaru cato si'anë sëtasicohua'ije̱ pa'iohua'ipi ñajë sejë pa'ije̱'ë, i̱ dai hora huesëye sëte. 34 Yë'ë dai maca cato te'i so'ona sai huëoni ja̱ yë'ta'a huë'epi saima'në i̱ jo'yare pa̱i ñapere co'amaña yo'o ja̱'ñe i̱sini cui'ne eta sa'ro ñacaiquëre cua̱ñeni ñajë'ë cani saise'eje̱ pa'iye a'ë. 35 Ja̱je pa'ina, mësaru cato sëtasicohua'ipi pa'ije̱'ë, coa si'anëpi, i̱ti huë'e aquë ṯitayere huesëye sëte. Na'i maca, ñami jopo, mu'se, cura yë'i maca, pa̱nita'a nea hue̱'ña daima'quëni cajë. 36 Yo'ojëna, cuasama'topi ca̱isicohua'ini ṯitama'quëni de'hua ñajë'ë. 37 Iye mësarute caye cato si'a pa̱ire cayë: 'Sëtasicohua'ipi pa'ije̱'ë,' caquë."

14

Jesure Tse̱añu'u, Cajë Yo'oye
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Israel pa̱i Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye, cui'ne o'sa peo pan a̱iñe caya mu'seña cara maca, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi merepa Jesure coa cosojë tse̱ani huani je̱ora'ye cajë. I̱ti yo'o ja̱'ñere co'ehuë. 2 Careña, cui'ne pa̱i tsi'sini sihuajë yo'o maca huaiye pa̱ñu'u, co'aye pa̱ipi cuasa co̱'me huesëni sa̱ñope ai yo'ojë cama'cohua'ini, careña.

Huëo Së̱ñepi Jesure Tsoacaise'e
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

3 Jesús Betania daripëre paquëña, Simón ja̱'ju dahuë hue'equë pa'isiquë huë'ere, mesare ñuquëña, Jesús. Ñu'ina, te'o nomio jai do'i huëo së̱ da'care que̱na huëna ṯimësiconi dani Jesús si̱opëna i̱ti da'capi dooña. Nardo da'case'e nesicopi, yequeje̱ co̱'mema'copi. 4 I̱ti maca ñu'icohua'ipi pë̱ti huëoreña. Ja̱je pë̱ti huëojë careña:
"¿Me yo'oco huëo së̱ da'ca coa nejoco'ni? 5 I̱opi yecohua'ina se i̱sico pani trecientos romano curiquë të̱'ña nera'o. Ja̱je yo'oni co'amaña peocohua'ire co̱catira'o."
Ja̱je cajë i̱ote coejë pë̱ijë ñareña.
6 Ja̱je ñajëna, Jesupi caëña:
"Coa ñajë'ë, i̱ose'e yo'oja̱'co. ¿Me yo'ojë jo̱sa caye'ni? Iye i̱o yë'ëre necaise'e cato de'o co'amaña'ë. 7 Co'amaña peocohua'ire si'anë mësaru ñajë pija̱'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë cato mësaru ña hue̱'ñare si'anë pa'iye pa̱ja'quë a'ë. 8 I̱o cuasaye ja'i maña ico cato de'hue yë'ë si̱opë huëo së̱ñe necaco'ë, du'runa yë'ëre ta̱ ja̱'ñere caco. 9 Nuñerepa cayë, coa si'a hue̱'ña ico yo'ose'e quëaye pa'ija̱'coa, i̱o yo'ose'e hua̱nëyema'pë cuasa ja̱'ñere cajë, huaso coca quëa maca."

Jesure Judas I̱sise'e
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

10 Judas Iscariotepi sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i ja̱'re co̱ni coca caëña, Jesure tse̱ani i̱ohua'ina i̱si ja̱'ñere. Ja̱ë cato doce ye'yacohua'i aquë paji'i. 11 Ja̱je caquëna, asani ai sihuareña. Ja̱je sihuajë curiquë i̱sireña. I̱sirena, Judaspi ¿Jesure merepa tse̱ani i̱sija̱'quë a'ni? caquë i̱ yo'o ja̱'ñere co'eiña.

Mai Ëjaë Ani Tëjise'e
(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

12 Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë sihuajë pai tsi'sini, tsoe
yo'ojë pa'ise'eje yo'o mu'se ti'aëña, o'sa co'me ma'a ao ai mu'se. Du'ru
mu'serepa, cui'ne yëi ñamare huai mu'serepa ti'aëña. Jaje ti'aëna, Jesús
ye'yacohua'ipi seteña:
"¿Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë, aiñe jerona sani ne
de'huarena aiñe yëquë'ni?"
13 Cajëna, Jesupi cayaohua'ire i ye'yacohua'ire jëjo saoquë caëña:
"Jai pai daripëna sani oco yurupë saquëni ti'ani i ja're saijë'ë. 14 Sani
ja're sa cacajë cajë'ë ite huë'e aquëre: 'Ye'yaquëpi capi: ¿Jerore pa'ico'ni,
tu'rihuë yë'ë ye'yacohua'i ja're na'iquëna aija'co, Egíptopi Israel pai
etase'ere cuasajë? cajë'ë.' 15 Ipi mësarute iñoja'quë api, jai tu'rihuëpi tsoe
ne de'huasiconi. Jarona yureta'a ñani ne de'huajë'ë, mai tse."
16 I ye'yacohua'ipi sani ti'areña, jai daripë. Ti'ani jare Jesús quëase'eje
si'aye ti'areña. Ti'ani na'iquëna, ai ja'ñe ne de'huareña, Egíptopi Israel pai
etase'ere cuasajë yo'oyere.
17 Ñami de'osi maca Jesús i doce ye'yacohua'i ja're ti'aëña, iti hue'ña.
18 Ti'ani mesare ñu'i aiquëpi caëña, Jesús:
"Nuñerepa mësarute cayë. Mësaru aquëpi yë'ë ja're te'ona aiquëpi isi
yehuoja'quë api."
19 Jaje ca maca iohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a seteña:
"¿Yë'ë pa'ija'quë a'ni?"
20 Cajëna, Jesupi caëña:
"Doce aquëpi yo'oja'quë api, yë'ë ja're te'e quëna de'huana aiquëpi.
21 Jaje pa'itoje de'oji. Pai Mamaquë cato jare iti toyase'e pa'iyeje saiji. Jaje
pa'iquëta'are ¡Teayerepa yo'oja'quë api, ite isi yehuoquëta'a! Ipi ai de'oye
pasiquë pa'ito de'ora'pi, jaëte."
22 Ja yë'ta'a aore aijëna, Jesupi panpë ini Maija'quëre de'oji caquë seni
i ye'yacohua'ire aoquë caëña:
"Aijë'ë. Iye cato yë'ë capë a'ë."
23 Jeteyo'je ucu duruhuë ini Maija'quëre de'oji, caquë seni, i
ye'yacohua'ina isiña. Isina, si'aohua'i ucureña, iote.
24 Ucurena, caëña:
"Iye cato yë'ë tsie a'ë. Jai pai de'oye pa'i ja'ñere caquë huajëye
Maija'quë paire cayere quëaye a'ë. 25 Jaje pa'ina, mësarute nuñerepa
cayë cui'naëpi iye, cuiya'i o'sa cono ucuye paja'quë a'ë. Yequë mu'se
Maija'quë cuañe te'tena cuiya'i o'sa ucuñu'u."

Pedro Cososе'e
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Jëjë tëjini Olivos cutina sateña.
27 Jesupi caëña, jaohua'ire:
"Si'aohua'i mësaru yë'ëre jeocoja'cohua'i a'ë, iye ñami. Jaje pa'ina,
toyase'e caji: 'Huani jeoja'quë a'ë, yëi ñamare ñacaiquëre. Ja maca yëi
ñamapi tiya huesëja'cohua'i a'ë.' 28 Jaje pa'iquëta'are ju'isiquëpi huëisi
maca yë'ëpi du'ru saija'quë a'ë, Galileana, mësaru ja yë'ta'a saima'pëna."
29 Jaje caquëna, Pedropi caëña:
"Jaje yecohua'i më'ëre jeocotoje yë'ë cato më'ëre jeoñe pañë."
30 Caquëna, Jesupi caëña:

“Nuñerepa mëˈëre cayë. Iye ñami ja̱ yëˈtaˈa cura cayaye yëˈimaˈnë mëˈëpi
toaso̱ñe cosoja̱ˈquë aˈë, i̱te ñamaˈquë aˈë caquë.”
31 Ja̱je Jesús caquëna, i̱pi caëña:
“Yëˈë cato pa̱ñë, cosoye. Ju̱ˈiñe paˈitoje̱ mëˈë ja̱ˈre ju̱ˈijaˈquë aˈë.”
Caquëna, yecohuaˈije̱ cuiˈne careña.

Jesús Se̱seˈe Getsemanína
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

32 Getsemaní hueˈe hue̱ˈñana ti̱ˈani Jesús caëña, i̱ yeˈyacohuaˈire:
“I̱ñore dujë paˈije̱ˈë, yëˈëseˈe Maijaˈquëre sani se̱siˈi.”
33 Cani coa Pedrore, Jacobore, cuiˈne Juanre saëña. Ja̱ maca ai
cuasaquë cuiˈne ai yoˈo huëouña. 34 Ja̱je yoˈoquë caëña, ja̱ohuaˈire:
“Ai oi ëaye nëiji, yëˈë joyore papi ju̱ni huesëye paˈina. I̱ñona mësaru cato
pëani sëtasicohuaˈipi paˈije̱ˈë, ca̱imaˈpë.”
35 Cani Jesús i̱seˈe se̱ña maca sani yejana doˈre jaˈruni Maijaˈquëre
deˈhue neñe paˈito, necaije̱ˈë, ai yoˈoye pa̱siˈi, i̱ti yoˈo maca ti̱ˈaëna, caquë
se̱quëña.
36 Ja̱je se̱i caëña:
“Yëˈë jaˈquë, mëˈëre cato siˈaye neñeseˈe paˈiji. Nejocaije̱ˈë, yëˈëre ai
yoˈoye ne ja̱ˈñere. Yëˈë yëye peoja̱ˈquë, coa mëˈë yëyepi yoˈoye paˈija̱ˈquë.”
37 Ja̱je se̱ni tëjini i̱ yeˈyacohuaˈi quëˈrona sani ñaquëna, ca̱isicohuaˈipi
pateña. Paˈijëna, Pedrore caëña:
“¿Simón ca̱iquë, mëˈë? ¿Teˈe hora macaje̱ sëtasiquëpi ña ti̱ˈañe pa̱ë, mëˈë?
38 Sëtasicohuaˈipi paˈijë Maijaˈquëre se̱jëˈë, coˈayena ta̱iñe pa̱jaˈcohuaˈi.
Nuñerepa joyo cato yoˈoye yëji. Ja̱je paˈiquëtaˈare mëˈë ca̱pëpi tutu peoji.”
39 Ja̱je cani ti̱jupë sani ja̱ˈrë caseˈeje̱ paˈye caquë se̱quëña. 40 Ja̱ro
cuiˈnaëpi coˈiquë cuiˈne ca̱isicohuaˈini ti̱ˈapi i̱, yeˈyacohuaˈire. Airepa
huëo ca̱ˈquëna ñaco naimopi jameina ca̱ë̱ˈë, quëcoñuˈu cajëtaˈa. Ja̱je
paˈina, i̱te sa̱ñope sehuo ti̱ˈañe peohuë. 41 Toaso̱ñe acore saisiquëpi
ti̱taquë caëña, ja̱ohuaˈire:
“Yuretaˈa ca̱ni huajëje̱ˈë. Tsoe deˈoji. Ja̱ jaˈye ca̱ije̱ˈë. Ti̱ˈapi Pa̱i
Mamaquëre coˈaye yoˈocohuaˈi je̱ñana i̱si maca. 42 Huëije̱ˈë. Sañuˈu. Yëˈëre
i̱si yehuoja̱ˈquëpi daiji.”

Jesure Tse̱aseˈe
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Ja̱ yëˈtaˈa Jesús cocare i̱ yeˈyacohuaˈi ja̱ˈre caquëna, Judaspi tsoe
ti̱taëña. Ja̱ë cato doce acohuaˈi aquë pajiˈi. I̱ ja̱ˈre co̱ni jai pa̱i
huaˈti ca̱jicohuaˈipi cuiˈne tara ca̱jicohuaˈipi dateña. Maijaˈquë huëˈe
ñacaicohuaˈi ëjaohuaˈipi, cua̱ñeseˈe yeˈyacohuaˈipi cuiˈne aiohuaˈipi jëjo
daocohuaˈipi co̱ni daisicohuaˈi pateña. 44 Judas i̱ti i̱si yehuoja̱ˈquëpi
caëña, ja̱ohuaˈire:
“Yëˈëpi i̱ni ti̱ˈani sihuaja̱ˈquë aˈë. Sihuaquëna, ñani ja̱ëni tse̱aje̱ˈë. Tse̱ani
deˈoye sëani saje̱ˈë.”
45 Ja̱je casiquëpi ti̱ˈani Jesure tsioja̱ni caëña:
“Yeˈyaquë, Yeˈyaquë.”
Ja̱je caquë tsu̱ˈsupi. 46 Tsu̱ˈsuquëna, ja̱ maca Jesure to̱me dani tse̱ani
sareña, sëasiquëni.
47 Ja̱je yoˈo maca i̱ti maca paˈiquëpi huaˈti dutani Maijaˈquë huëˈe
ñacaicohuaˈi necaiquëni ca̱joroseˈe tëto tëaëña. 48 Ja̱ maca Jesuje̱ caëña, i̱te
tse̱a pa̱ire:

"¿Tarapi huạ'ñapi cọni date, yë'ëre tsẹañu'u cajë co'amaña yahue ịmaquëre yo'oyejẹ pa'ye? 49 Yë'ë si'a mu'seña Maija'quë huë'epi pa'i mësarute ye'yaquëna, mësarupi yë'ëre tsẹañe pạhuë. Jạje pa'iquëta'are iye cato toyase'epi tị'aquëna, jạje yo'oye pa'iji."

50 Jạ maca ị ye'yacohua'ipi Jesuse'ere te'ire jẹoni cati sateña.

Pọsëpi Catiye

51 Jạje pa'iquëta'are te'i tsị pọsë macapi jai cạpi deasiquëpi tuquëña, Jesure. Tuina, tsẹareña. 52 Tsẹarena, jai cạse'e jẹoni peoyo catiña.

Jesure Ca Tëjicohua'i Quë'rona Sase'e
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Jesure jạ maca sareña, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa quë'rona. Jạrona Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i tsi'sireña, aiohua'i, cui'ne cuạñese'e ye'yacohua'i cọni. 54 Jạje sajëna, Pedrojẹ so'o maca se ñaquë tuquëña, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa huë'e hue'se daripëre pana. Jạrona soldado pại jạ're cọni pëani toare cụi ñuquëña. 55 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne pại yo'oye ca tëji ëjaohua'ire papi Jesure jạje yo'oquëre papi cayere co'ereña, asani huani jẹoñere cajë. Jạje co'ejëta'a tị'añe pạreña. 56 Cui'ne jai pại coa huëojë ti yo'o ma'ñere sạñope Jesure careña, cosojë. Cui'ne ịohua'ijạ'a sạ'ñe yo'ojë careña, te'e cayepi peoquëna. 57 Yecohua'ipi co'arepa huëojë careña. 58 Yëquëpi ị caye asasicohua'i a'ë, cajë yo'ojë careña:

"Ñeje caquë api, 'yë'ëpi Maija'quë huë'e nejoja'quë a'ë, pại de'huasi huë'e. Jạje yo'oni jeteyo'je tres mu'seña pa'i maca huajëcore neja'quë a'ë, pạipi nema'core.' Jạre asahuë."

59 Jạje canije nuñerepa te'ejẹ pa'ye caye pạreña.

60 Jạ maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi ịohua'i ca jopojạ'a huëni nëcayepi Jesure sẹquëña:

"¿Asaquë më'ë, më'ëre sạñope caye? ¿Me yo'oquë sạñope sehuoye pạquë'ni?"

61 Caquëna, Jesupi ai jerepa ti sehuoye pạëña, ị caye. Jạje pạquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi tịjupë Jesure sẹquëña, ñeje:

"¿Më'ë Cristo, Maija'quë de'oquërepa mamaquë a'ë?"

62 Caquëna, jạ maca Jesupi sehuouña:

"Jạje pa'ijẹ'ë. Yë'ë a'ë. Cui'ne mësarupi Pại Mamaquëre yë'ëre ñaja'cohua'i a'ë, Diusu tutu quë'irepa ëja tẹ'tere ñu'ina. Cui'ne Ma'tëmopi sirijạ'a nëca meina, ñaja'cohua'i a'ë."

63 Jạje caquëna, asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi ị ju'i cạre co'ye naë yeto saoquë caëña:

"¿Ịquere cajë jerepa pạire quëajạ'cohua'ire co'eye'ni, tsoe tị'api? 64 Jạre mësarupi asahuë, ị yë'opopi Maija'quëre cue'cuequë caye. Jạje pa'ito ¿me caye'ni, mësaru?"

Jạje caëna, yureta'a si'a pại careña:

"Huani jẹoñe pa'iji."

65 Casi maca jẹ'nërepa yecohua'ipi copi tse'se huëoreña. Cui'ne yecohua'ipi tsiana cạñapi tëto quẹoni të'cajë yo'ojë careña:

"¿Nepi të'care'ni? Se ca ñajë'ë."

Cajëna, soldado pạije yo'oreña, ịte.

Pedro Cososе'e
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

66 Pedro cato huë'ehuëre paquëña, hue'se daripëre. Jạrote pa'ina,
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaicopi 67 toare cụi ñu'ina, ñani ịte
caoña:
"Ịna, më'ëje Jesús Nazaret aquë jạ're pa'isiquë a'ë."
68 Cacona, Pedropi caquë cosouña:
"Ñama'quë a'ë, ịte. ¿Ịquere jạje caco'ni? Huesëyë."
Jạje cani eta sa'ro quë'rona etaëña. Eta maca curapi yëquëña.
69 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaicopi ñani cui'naopi ca huëo
cọña, ịti maca pa'icohua'ina:
"Iquë cato Jesús ye'yacohua'i aquë api."
70 Jạje catojẹ ije cui'naëpi coso cọuña, ñama'quë a'ë caquë. A'ri maña
tsoe maca pa'i maca Pedrore ịti maca pa'icohua'ipi careña:
"Më'ë Jesús ye'yacohua'i aquëre pa'ë. Më'ë cato Galilea aquë a'ë. Cui'ne
më'ë coca cayejẹ Jesús ye'yacohua'i caye a'ë."
71 Jạje caquëna, Pedropi yureta'a sạñope co'aye caquë, cui'ne ñama'quë
a'ë care payë caquë capi:
"¿Ịquere mësaru yo'ojë caye'ni? Ñama'quë a'ë, jạëte."
72 Caquëna, cui'naëpi cura yëni cọpi. Jạje cura yë'i maca yureta'a Pedro
cuasa ñajaji'i, Jesús ịte case'e. Jesús cato ca'ạji'i: "Jạ yë'ta'a cura cayaye
yë'ima'ëna më'ëpi toasọñe ñama'quë a'ë caquë cosojạ'quë a'ë." Jạje ị
case'ejẹ tị'aëna, ịtire cuasa ñajani ota huëoni ai oji'i.

15

Jesupi Pilato Quë'rore Pa'iye
(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ñata tọme maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi tsi'sireña,
judío ịohua'i jạ're, cui'ne cuạñese'e ye'yacohua'i jạ're, cui'ne pại yo'oye
ñani ca tëjicohua'i jạ're cọni. Tsi'sini ca tëjini Jesure sëasiquëni Pilato
quë'rona sareña.
2 Jạ maca Pilatopi ịte ñani sẹquëña:
"¿Më'ë a'ë, judío pại ëjaërepa?"
Caquëna, Jesupi sehuouña:
"Jạje pa'ijẹ'ë, më'ë cayejẹ."
3 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cato jaiye sạñope careña. 4 Jạje
cajëna, Pilatopi tịjupë sẹni cọuña, Jesure:
"¿Me yo'oquë sehuoma'quë'ni? Ñaquë më'ë ịohua'i më'ëre sạñope
caye."
5 Jạje catojẹ Jesús cato ti sạñope sehuoye pạëña. Jạje pạquëna, Pilato ai
cuasaëña: ¿Me yo'oquë pạquë'ni? caquë.

Jesure Huani Pa'iji Caye
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

6 Pilato cato judío pại tsi'si mu'seña tị'aëna, tsẹasiquëre eto saoquë
yo'oquë paquëña, pạipi yëjë sẹquëni. 7 Jạro co sitore paquëña, Barrabás
hue'equëpi yecohua'i pạire huaisicohua'i jạ're cọni. 8 Pạipi Pilatore dani
sẹteña: Jạre më'ë yo'oyejẹ pa'ye yo'ojẹ'ë, cajë.
9 Jạje cajëna, Pilatopi sehuouña:
"¿Yëye judío pại ëjaëni eto saoye?"
10 Jạ cato caëña, coa ị de'oye yo'oyere ëa ñajë pẹijë Maija'quë huë'e
ñacaicohua'i ëjaohua'ipi tsẹani yo'oyë cuasaquë. 11 Jạje pa'iquëta'are

Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi pa̱ire ca co̱'me huesojë cui'ne yëhuoreña, Barrabásni eto saoja̱'quëre se̱jë'ë, cajë.
12 Ja̱ maca Pilatopi pa̱ire se̱quëña:
"¿Me nejaquë caye'ni, mësaru judío pa̱i ëjaë hue'yoquëre?"
13 Caquëna, ja̱ohua'ipi careña, cuijë:
"Que̱ja'quë pa'ija̱quë."
14 Cajëna, Pilatopi caëña:
"¿Iquere i̱ co'aye yo'o u'ni?"
Ja̱je catoje̱ i̱ohua'i jero sa'na ai cuireña:
"Que̱ja'quë api."
15 Ja̱je asani Pilato Judea pa̱ini de'o cajei pasi'i caquë Barrabásni joye sauña. Jesuni si'seni que̱ja'quëre jëjo saoquë.
16 Ja̱ maca soldado pa̱ipi jai pa̱i tsi'sini Jesure pa̱i ëjaë huë'ere pana sareña. 17 Sani nea maja'i ca̱re su̱ñani cui'ne miu maro pu̱ani sareña. 18 Ja̱ jeteyo'je cue'cuejë cuireña:
"¡Pa'ijë̱'ë. Yure judío pa̱i Ëjaërepa!"
19 Ja̱je cajë si̱opëna të'careña, tarapi. Copi tse'sejë, cui'ne do're ja'rujë ëjaëre pa'ë më'ë cajë yo'oreña. 20 Ja̱je i̱te cue'cue tëjini maja'i ju'i ca̱ dutani i̱ ju'i ca̱re pare su̱ñacateña. Ja̱ jeteyo'je i̱ ju'i ca̱ dutareña, que̱ja'quëre.

Jesure Huani Je̱ose'e
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Cirene aquëpi tsiopi daina, ñani Jesure que̱ja'coni hue'eje̱'ë, cajë soldado pa̱ipi cua̱ñereña. Ja̱ë cato Simón hue'equë paji'i, Alejandro cui'ne Rufo pëca ja'quë.
22 Ja̱ maca Jesure Gólgotana sareña, pa̱i si̱opë tara hue'e hue̱'ñana pa̱i coca cato. 23 Ja̱rona Jesure que̱reña. 24 Que̱ni soldado pa̱ipi Jesús ju'i ca̱re nepi saja̱'cohua'i a'ni cajë neñareña, de'hue nesiquëpi saye pa'iji cajë.
25 Ja̱ yo'o maca cato nea hue̱'ña nueve paji'i, i̱te que̱si maca. 26 Toyasicore i̱ si̱o sa̱'nihuëna sëoreña, ja̱ do'ire que̱ñë cajë. Toyasicopi capi: JUDÍO PA̱I ËJAËREPA. 27 I̱ ja̱'re co̱ni caya co'amaña yahue i̱macohua'ire que̱huë. Te'ire ëja te̱'tena cui'ne yequëni ari te̱'tena nëconi que̱huë. 28 Ja̱je yo'o maca toyase'e ñeje caye ti̱'api: "Co'acohua'i ja̱'re co̱ni que̱ cua̱ñopi."
29 Cui'ne coa da saicohua'ije̱ i̱te ñajë cue'cuejë ñeje cajë sateña:
"¡Asaje̱'ë. Yure më'ëpi Maija'quë huë'e nejoni toaso̱ mu'seña pa'i maca huajë huë'e nesi'i caquë maca! 30 Yure co'ye huasoni da caje ñaje̱'ë, que̱si sarahuapi."
31 Ja̱je cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ije̱, cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ije̱ i̱te cue'cuejë careña:
"Yecohua'ita'are huasopi. Ja̱je pa'iquëta'are i̱ja'a co'ye huaso ti̱'añe pa̱ji."
32 Israel pa̱i ëjaëpi Cristore papi caja̱'cohua'i a'ë cruzupi caje nëcaquëna, ñanita'a careña. I̱ ja̱'re co̱ni te'e que̱sicohua'ique i̱te pë̱teña.

Jesús Ju̱'ise'e
(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Je̱'nërepa mu'se jopo ti̱'a maca si'a yeja ñamije pa'io ne huesëoña. Toaso̱ hora ja̱je paquëña. 34 Ja̱re ja̱ maca Jesús tuturepa cuiña ñeje:
"Eloi, Eloi ¿lama sabactani?" Ja̱je cani caye a'ë, ¡Yë'ë Diusu maca, yë'ë Diusu maca! ¿Me yo'oquë yë'ëre je̱ocou'ni, te'ire?

35 Jạje cuiquëna, i̱ti maca pa'icohua'ipi asani careña:
"Asajẹ̱'ë. Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elíasni cuiji."
36 Jạje cajëna, i̱ohua'i aquëpi huë'huëni o'sa cọnore yëi sëohuëna sạquëni ụcujạquë caquë sani nëoquë caëña:
"Coa ñajë'ë. Ñañu'u, Elíaspi i̱te cruzu dequëre casa nëcoquëna."
37 Jạ maca Jesús ai tutu cuini jụni huesëña. 38 I̱ jụ'i maca Maija'quë huë'e joporepa tëhuocopi jopore pajạ'a cayayese'e meñe yete saquëña. 39 Romano Capitánpi Jesús jẹ'ñerepa nëcasiquëpi jạje Jesús cuiquë jụni huesëquëna, ñasiquëpi caëña:
"Nuñerepa iquë Maija'quë mamaquërepa paji'i."
40 Cui'ne nomiohua'i so'opi de ñajë nëcareña. Jạohua'i cato paë'ë, María Magdalena. Cui'ne yeco paco'ë, María, Jacobo pọsërepa, José cui'ne Salomé, pëca ja'co. 41 Iye nomiohua'i cato Jesure cọcaicohua'i pateña. I̱ Galilea cu'i maca cui'ne jạrote jai pại yecohua'ijẹ pateña, Jesús jạ're Jerusalénna saisicohua'ijẹ.

Jesure Tạse'e
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

42 Ñamina'a huajë mu'se pa'ijạ'coa cajë fiesta yo'o jạ'ñe ne de'hua mu'se na'iquëna, 43 José Arimatea aquëpi pại yo'oye ñani ca tëjicohua'i ëjaohua'irepa aquë paquëña. Jạë cato Maija'quë cuạñe tẹ'te yo'oyere ute-quë paquëña. Jạje pa'ipi Pilato quë'rona si'a tuturepa cacani ca'rama'ë Jesús cạpëre tạsi'i caquë sẹquëña. 44 Jạje sẹina, Pilatopi ai cuasaëña, i̱ jụni huesëre pa'ë caquë. Jạje cuasa do'ire Capitánre soini i̱ jụni huesë caquë sẹni asaquëna, jụ'ire papi, caëña. 45 Jạje caëna, asani Pilatopi Jesús cạpëre saye de'oji caëña, Josére. 46 Caëna, Josépi sani Jesús cạpë casani jai do'i sabanare hueroni deani quẹna yejana coje nesicona tạni quẹna pëpi si̱ouña. 47 Tạjëna, ñareña, María Magdalena cui'ne María José pëca ja'co cọni.

16

Jesús Jụ'isiquëpi Huëise'e
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Huajë mu'se tëto sai maca María Magdalena cui'ne Jacobo, Salomé pëca ja'copi María cọni huëo sẹ̱ ma'ñare hueroni sateña, Jesús cạpëre huëo sẹ̱ñepi neñu'u cajë. 2 Semana huëo mu'serepa ai nea huẹ'ñarepa tsoe ẹ̱së pa'ina, sani tị'areña, tạsi daripë quë'ro. 3 I̱ohua'ijạ'a sạ'ñe careña:
"¿Nepi jai quẹna pë hui'yojạ'cohua'i a'ni?"
4 Jạje cajë ñajëna, tạsi daripëpi tsoe hui'yosico pacoña. 5 Pa'iona, ñani tạsi daripëna cacareña: Cacajë ñajëna, ëja tẹ'tere poja'i ju'i cạre pọsëpi ju'i ñuquëña. Jạëni ñani ai quëquëreña. 6 Quëquëjëna, i̱pi caëña:
"Quëquëma'pë pa'ijẹ̱'ë. Mësaru cato Jesús Nazaret aquëni co'eyë, quẹ sarahuana quẹsiquëni. Jạje pa'iquëta'are i̱ cato tsoe huëji'i. Peoji, i̱ño. Ñajë'ë. I̱te ọa sitore peoji. 7 Mësarupi sani i̱ ye'yacohua'ire cui'ne Pedrore quëajẹ̱'ë. Galileana du'ru saijạ'quë api. Jạrona i̱te ñaja'cohua'i a'ë, i̱ jạ'rë mësarute quëase'ejẹ."
8 Jạ maca nomiohua'ipi quëquë huesëni tsasijë etani tạsi daripëpi sateña. Co'ini yecohua'ire quëaye pạreña, quëquë huesësicohua'i pa'ijë.

María Magdalenapi Huëisiquëre Du'ru Ñase'e
(Jn 20.11-18)

9 Semana huëo mu'se huëisiquëpi du'ru macarepa María Magdalenana
ñaiña. Jạo cato siete huatiohua'ire eto sao cuạñosico paco'ë. 10 Jạopi
yureta'a ñani sani quëaoña, ị jạ're cu'ijë pa'isicohua'ire oijë co'a jụ'ijë
pa'icohua'ire. 11 Jạohua'ipi quëacona, asani care paco cuasaye pạreña, ịo
case'e.

Ịte Ye'yecohua'ipi Cayahua'i Ñase'e
(Lc 24.13-35)

12 Jạ jeteyo'je Jesús ñaiña, cayaohua'i tsiona ma'aja'a saicohua'ina.
13 Jạohua'ipi sani yecohua'ire quëareña. Quëajëna, jạohua'ijẹ coa cayë
cuasajë asaye pạreña.

Ị Once Soisicohua'ipi Ịte Ñase'e
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

14 Ai tsoe maca yureta'a once ị ye'yacohua'ina ñaiña, mesare ñu'ijëna.
Ñaini jạohua'ire yëhuo nu'ñeiña, jụ'isiquëpi huëisiquëre ñani quëacohua'ire
asacaiye pạsi do'ire, ịohua'i jëa joñoa hue'e do'ire. 15 Yëhuoquë caëña:
"Si'a huẹ'ña sani cu'ijë iye huaso cocare quëajẹ'ë, si'a pạire. 16 Quëajëna,
asani quëare payë caquë asaquëni oco dosiquëpi huasosiquë pasipi. Jạje
quëajëna, coa cayë caquë asama'quë cato nejosiquë api. 17 Iye tuture
pajạ'cohua'i a'ë yë'ëre asacohua'i cato: Yë'ë mamipi cajë huatire eto
saojạ'cohua'i a'ë. Huajë cocapi cajạ'cohua'i a'ë. 18 Ạñare tsẹaja'cohua'i
a'ë. Tsịmare ụcusicohua'i panije ai yo'oye pạja'cohua'i a'ë. Cui'ne
yequejẹ, jụ'icohua'ire patojëna, co'yajạ'cohua'i a'ë, jụ'icohua'ipi."

Jesupi Ma'tëmo Saise'e
(Lc 24.50-53)

19 Jạje ca tëjini Ëjaë Jesús ma'tëmona sa cuạñopi. Jạrona Diusu ëja tẹ'te
ñu'i saihuëna ja'ruña. 20 Jạ maca jạohua'ipi si'a huẹ'ña cu'ijë quëareña,
huaso cocare. Jạre Ëjaëpi cọcai cui'ne ịpi pại yo'o tị'a ma'ñere yo'o
ịñoquëna, quëareña, huaso coca. Ị cocare pa'ë caquë yo'oquëna, jạ
yo'oyepi ịñojë huaso cocare quëareña. Ca tëjihuë.

SAN LUCAS

Asajajë Caquë Toyaye

1-2 Iti du'ru huëose'e ñasicohua'ipi de'o coca quëajëna, asajë jai pai toyahuë, mai quë'ro yo'ose'ere. 3 Jaje pa'ina, yë'ëje asare paquë iti yo'ose'eje pa'ye du'ru huëose'ere papi toyayë, më'ëna, Teofilo, yë'ë cajei. 4 Më'ëpi më'ëre ye'yase'ere tiñarepa asa ti'aja'quë caquë.

Huiñaë Quëase'e Juan Coase'ere

5 Herodes Judea pai ëjaë pa'i maca, te'i Maija'quë huë'e ñacaiquë Zacarías hue'equë paji'i, Abías tsëcapë aquëpi. I paco Elisabet hue'ecopi, Maija'quë huë'e ñacaiquë Aarón tsëcapë aco paco'ë. 6 Cayahua'i de'oye nuñerepa pa'icohua'i paë'ë, Maija'quë ña huë'ña pa'iohua'ipi i cuañese'e cui'ne i case'ere de'oye sehuocohua'i paë'ë. Jaje pa'icohua'ini yecohua'ije co'aye pa'iyë caye ti peocohua'irepa paë'ë. 7 Jaje pa'iquëta'are mamajëre peocohua'i paë'ë. Elisabetpi mamajëre pama'co paco'ë, carao. Cui'ne jaje pa'iohua'ipi si'a jupë aiohua'i maña paë'ë.

8 Te'e mu'se Zacarías ja're Maija'quë huë'e ñacaicohua'i pa'icohua'ipi yequë yo'o tëjina jare jajese'e si'a iohua'i tsëcapë yo'oye paji'i, Maija'quë pa'i huë'ñana. 9 Jaje pa'iohua'ija'a nepi ma'ñare ëojë yo'oye pa'iquë'ni cajë neñajëna, Zacaríasna tomepi, iti yo'oye. Tomeina, Maija'quë huë'ena cacapi. 10 Cacani huëo sëñere ëoquëna, hue'seja'a jai pai Maija'quëre sejë paë'ë. 11 Ja maca Ëjaë jo'yaëpi huiñaëpi Zacarías huëo sëñe ëo saihuë ëja te'tena ñai nëcapi. 12 Nëcaquëna, Zacaríaspi ñani me neja'quë a'ni caquë quëquë huesëquëna. 13 Ëjaë jo'yaëpi capi, ite:

"Zacarías ca'rama'ë pa'ijë'ë. Maija'quëpi më'ë señe asapi. Jaje pa'ina, më'ë paco Elisabetpi tsihua'ëre pasio. Pacona, më'ëpi i mami hue'yojë'ë, Juanre. 14 Më'ë ite sihuaja'quë a'ë, cui'ne yecohua'ije jai pai ite coasi maca sihuaja'cohua'i a'ë. 15 Më'ë mamaquë cato de'oyerepa yo'oquë pa'ija'quë api, Maija'quë jo'yaëpi. Jaje pa'ipi ja yë'ta'a ite coama'në Maija'quë joyopi ini pa'ija'quë api. Pa'ina, cuepe ëaye neñe cono ucuma'quë pasipi. 16 Jaëpi jai pai Israel paire cui'naohua'ipi iohua'i mai Ëjaë Diusuna co'ye asa coñe necasipi. 17 Maija'quë ñacaina, iquë Juan de'oye yo'oquë pa'ija'quë api, mai Ëjaë pai deojajë. Jaje pa'ipi, tsoe huë'ña Maija'quë jëjo daoquë Elías yo'oquë pa'isi tuture hue'equë pasipi. Jaëpi pëca ja'quëohua'i ja're mamajë de'oye pa'iye necasipi. Jaje sehuoma'cohua'ire ponaja'quë api, Ëjaëre de'oye asaja'cohua'ire, mai Ëjaë pai deojajë."

18 Zacaríaspi Maija'quë huiñaë seji'i, ñeje:

"¿Yë'ëje ai maca pa'ina, cui'ne yë'ë pacoje aio maca pa'ito me yë'ë nuñere pa'ë caquë asaye'ni?"

19 Caquëna, Maija'quë huiñaë ite sehuouña:

"Yë'ë Gabriel a'ë, Maija'quëre necai pa'iquë. Jaje pa'ina, yë'ëre ipi jëjo daouna, iye huajë coca quëasi'i, më'ëre caquë daë'ë. 20 Jaje pa'iquëta'are yure më'ë yë'ë nuñerepa quëayere asama'ë pa'isi do'ire cama'quë de'oni cama'ë pa'ija'quë a'ë, më'ë mamaquëre coa macaja'a iye case'e ti'a ja'ñe a'ë, iti mu'se ti'aëna."

21 Jạje yo'oquë Maija'quë huë'e ëo hue̱'ñana cacasiquëpi tsoe nëina,
yecohua'i hue'se pa'icohua'i i̱quere yo'oquë Zacarías etama'quëpi nëi
pa'ini cajë utehuë. 22 Utejëna, jạropi Zacarías etani jạohua'ire cama'ë
paji'i. Jạje cama'ëna, ñani cani ñañeje pa'ye Maija'quëre se̱ hue̱'ñana
cacani ñapi, cuasahuë. Jạje pa'ipi coa jẽtë ạ'uñese'epi capi, cama'quë
po̱nëse'e sëte.
23 Zacarías Maija'quë huë'e co̱cai mu'seña carajạisi maca, saji'i,
i̱ huë'ena. 24 Jạ jeteyo'je i̱ paco Elisabet tsi̱ ẽtapë de'o. De'oni
cinco ñañëohua'ire i̱o huë'epi yequë hue̱'ña saima'o ai cuasaco paco'ë,
ñeje: 25 Ëjaëpi yure yë'ëre jạje ñacai yo'opi, pạipi tsi̱ pama'coa cajë
cue'cuema'pë pa'ijạjë caquë.

Hui̱ñaë Quëase'e Jesús Co̱ase'e

26 Seis ñañëohua'i pa'i maca Maija'quëpi i̱ hui̱ñaë Gabrielre Galilea
yejana Nazaret hue'e daripëna jëjo saopi. 27 Nomi tsi̱o María hue'ecopi
ẽmëohua'ire yo'oma'core do'i ñaja'quëni caquë. Jạo cato José hue'equëna,
huejajạ'coa. Ca nëosicopi paco'ë, ëjaë David tsëcapë aquëna. 28 Maija'quë
jëjo daoquëpi i̱o pa'i hue̱'ñana cacani capi:

"Pëpayë, më'ëre. Sihuajẽ'ë. Mai Ëjaëpi më'ë jạ're pa'iji. Diusupi si'a
nomiohua'i sihuaye jerepa i̱sipi, më'ëre."

29 Jạje caquëna, i̱opi Maija'quë jëjo daoquëre ñani quëquëo i̱ cocare
asaco cui'ne jạ maca co'ye se̱co'ë: "¿Me yo'oquë jạje pëpaquë'ni?" 30 Jạje
cacona, Maija'quë hui̱ñaëpi capi, i̱ote:

"María ca'rama'o pa'ijẽ'ë, Maija'quë më'ëre sihuaquë api. 31 Yurepi
pại quë'io de'oni më'ë tsihua'ëre pajạ'coa'ë. Paco i̱ mami hue'yojẽ'ë,
Jesure. 32 Jạë cato jerepa pa'i pa'ijạ'quë api, jạje pa'ipi Maija'quërepa
mamaquë pạipi hue'yoquëni. Jạje pa'ina, Maija'quëpi pại ëjaë David ñu'i
saihuëre i̱sijạ'quë api, pại ëjaëre de'huani. 33 Israel pạire ti cuạñequërepa
pa'ijạ'quëpi, i̱ cuạñeñe cato carajạiñe peojạ'coa."

34 Jạ maca Maríapi Maija'quë hui̱ñaëre se̱co'ë:

"¿Me iye jạje yo'o jạ'ñe a'ni, yë'ë ẽmëohua'i jạ're co̱ni pa'ima'core?"

35 Cacona, Maija'quë hui̱ñaëpi sehuouña:

"Maija'quë joyopi më'ëna necaina, cui'ne Maija'quërepa tutupi më'ëna
sirio tsiocaiyeje̱ tsio daijạ'coa. Jạ do'ire më'ë mamaquëre Maija'quë
mamaquë hue'yojạ'cohua'i a'ë. 36 Jạje cui'ne më'ë cajeo tsëcapë aco Elisa-
betje̱ tsihua'ëre pajạ'coa, aio macata'a. Tsi̱ pama'coa pại cajë pa'isicota'a
seis ñañëohua'ire pại quë'io pa'ico, yure. 37 Maija'quëre cato neñese'e
pa'iji. Peoji, i̱ ja'rujạiñe."

38 Jạ maca Maríapi cao:

"Yë'ë cato Ëjaë jo'yao maca'ë. Maija'quëpi më'ë case'eje̱ yo'ojạ'quë
yë'ëre sihuayë."

Jạje Maija'quë hui̱ñaë iyese'e quëani saji'i.

Maríapi Do'i Saiye Elisabet Quë'rona

39 Jạ mu'seña María esa saco'ë, Judea cu̱ti quë'rore pại daripë pa'i
hue̱'ñana. 40 Sani Zacarías cui'ne Elisabet pa'i huë'ena cacani pëpao.
41 Pëpacona, Elisabetpi i̱o pëpaye asa maca tsihua'ë ẽtapë pa'iquëpi ti̱'topi
Maija'quë joyopi i̱oni pa'ina, paco'ë, Elisabetpi. 42 Jạje pa'iopi tutu cao:

"Maija'quëpi më'ëre yequë nomiohua'ire sihuaye necaiye jerepa
de'oye necaji'i. Cui'ne më'ë mamaquë ai de'oquërepa pa'ijạ'quë api.

43 ¿Ique o'ni, yë'ë jaje yë'ë Ëjaë pëca ja'copi do'i dani ña jañe? 44 Më'ë
yë'ëre pëpacona, asa maca tsihua'ë yë'ë ëtapëpi sihuaquë teapi. 45 Ai
sihuayë, më'ë case'ere care paji caco asa do'ire."
46 Ja maca María cao:
Yë'ë ai sihuayë, Maija'quëre.
47 Cui'ne yë'ë joyopi sihuayë, Maija'quë yë'ëre huasoquëna.
48 Maija'quëpi i jo'yao ai cuasaye peocore de'oye cuasapi.
Yureta'a jaje yo'oquëna, si'a paipi ai sihuaco si'anë cajaˈcohua'i a'ë.
49 Maija'quë ai jerepa tutu quë'ipi yë'ëna de'oye necaë'ë.
Yë'ë Ëjaë i mami cato ai de'oyerepa.
50 Si'anë oiquë api, ite ca'racohua'ire.
51 Tutu quë'i co'amaña yo'oquë nepi, i jëñapi.
Jerepa pa'iohua'i a'ë cuasa joñoa hue'ecohua'ini meñe quëconi huahue
huesopi.
52 Ñajë'ë, i yo'ose'ere: Ëjaohua'i pa'isicohua'ini meñe peocohua'ire nequë
Cui'ne iti jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'cohua'ini ñese mëose'ere.
53 Ao ëa juˈicohua'i pa'isicohua'ini de'oye ao timëpi.
Cui'ne jaiye co'amaña pasicohua'ini coa peo jëña ne saopi.
54 De'hue cocaji'i, Israel paire.
I jo'yare huanëyema'ë oji'i.
55 Abrahamre ca nëose'ere de'oyerepa yo'opi, mai aiohua'ire.
Cui'ne jaje Abraham tsëcapë Israel paire de'oye yo'ojaˈquë api, si'anë
jajese'e.
56 Ca tëjini pëpao, Elisabet huë'ena, toaso ñañëohua'ire. Pëasicopi pani
tëjini jeteyo'je io huë'ena co'io.

Juan Ti Doquë Coase'e

57 Ja jeteyo'je Elisabet tsihua'ëre coa mu'seña tiˈaëna, mamaquëre pao.
58 Io cajeohua'i cui'ne do'icohua'i ja'ye pa'icohua'i sani pëpahuë, iote,
Maija'quë de'oye yo'ose'ere asani sihuajë. 59 Ocho mu'seña pa'i maca
sahuë, cuiri caˈnihuë tëañu'u cajë Israel pai deojajë cajë, cui'ne pëca
ja'quë Zacarías mamire sëoñu'u cajë yo'ohuë. 60 Jaje cajëna, pëca ja'copi
cao:
"Pani, i cato Juan hue'eye pa'iji."
61 Jaje cacona, iote cahuë:
"¿Me yo'oquë jaje hue'equë'ni, më'ë pairepa ja mamire hue'ecohua'i
peoyë. Jaje pa'i mami hue'ecohua'i peoto?"
62 Ja maca tsihua'ë pëca ja'quëre moñopi iñojë sei'ë:
"¿Iique mamire hue'yoye yëquë'ni?" 63 Sejëna, pëca ja'quëpi soquë
totore dajë'ë caquëna, isirena, iona toyapi: "I mami cato Juanpi." Jaje
toyaëna, si'a hua'i ai cuasajë ñahuë. 64 Ja macapi Zacaríasje cui'naëpi coca
caquë de'oni Maija'quëre sihuaquë ca huëopi. 65 Jaje iye yo'ose'ere ñani i
quëno maca pa'icohua'i ai cuasahuë. Cui'ne iye yo'ose'ere si'a Judea ai
cuti pa'icohua'ire quëajëna, asahuë. 66 Si'ahua'i iti quëaye asacohua'i itire
cuasahuëni asa'ñe nëina, senirojaë'ë:
"¿Me yo'oquërepa ai de'ojaˈquë a'ni, jaë tsihua'ë?"
Maipi ñahuë, Maija'quëre papi ite ñacaise'e.

Zacarías Jujuse'e

67 Zacarías Maija'quë joyo timësiquëpi Maija'quë isi yë'opi capi:
68 Sihuañu'u, mai Ëjaëre Israel pai Diusure.

Jạë cato maina dani huasopi.
69 Maina Maija'quëpi ịsipi tutu quë'ire, pạire huasoquëre.
Jạë cato ị jo'yaë David tsëcapë aquëpi.
70 Maija'quëpi ñeje ca nëoa'ji'i, ị case'ere quëacaicohua'i tsoe huẹ̱'ña acohua'i jạ̱'re:
71 Maire huasosi'i, si'aohua'i maire coejë sạ̱ñope yo'ojëna, pa'icohua'ire.
72 Mai aipëre teaye ñaquë
Ị ca nëose'e huạ̱nëñema'ë de'oye necaji'i.
73-75 Yë'ëna ịsisicohua'ipi nuñe pa'icohua'ipi ca'rama'pë
Yë'ëre necaicohua'i ti pa'ijạ̱'cohua'i a'ë caquë
Mësarute sạ̱ñope yo'oyere huasosi'i ca nëopi, mai ai ñecuë Abrahamre.
76 Maija'quërepa quëacaiquë hue'yojạ̱'cohua'i a'ë, pạ̱ipi,
Më'ëpi mai Ëjaë saijạ̱'a ma'are nui ma'arepa sani ne de'huajạ̱'quëni.
77 Ị pạ̱ire de'hue ịohua'i co'aye yo'o do'ire sạ̱i de'huacaiye pa'iji, quëajạ̱'quë a'ë, më'ëpi.
Jạ̱ do'ipi huasosicohua'i pa'ijạ̱'cohua'i a'ë.
78 Maija'quë oi cui'ne teaye ña do'ipi,
Ẹ̱së ñata maca mëi miañeje pa'ye maire huasoquë ma'tëmopi daijạ̱'quë api, maire miaja'quë.
79 Huesëcohua'ire jụ̱ni tëjicohua'ire miacai
Cui'ne de'oye ị maire huasoye asajạ̱jë caquë pa'iyere ye'yajạ̱'quë api.
80 Juan ai de'opi. Cui'ne ị joyojẹ̱ ai de'opi. Ai de'oquëpi pạ̱i peo huẹ̱'ña cuẹ̱ne yejare paji'i, Israel pạ̱ire quëa huëo macajạ̱'a.

2

Jesús Cọ̱ase'e
(Mt 1.18-25)

1 Jạ̱ mu'seña pạ̱i ëjaë César Augustopi si'a yeja pa'icohua'ire cuẹ̱cueye pa'iji caquë cuạ̱ñepi. 2 Iye du'ru macarepa pạ̱ire cuẹ̱cueye cato yo'ohuë, Cirenio Siria cuạ̱ñequë pa'i maca. 3 Jạ̱je pa'ina, si'ahua'i saiye paji'i, pạ̱i ñape ịohua'i daripëre pana jạ̱rona cuẹ̱cue cuạ̱ñoja'cohua'ipi.
4 José cato David tsëcapë aquë paji'i. Jạ̱ do'ire Galilea yeja daripë Nazaretpi sani Judea yeja daripë Belénna saji'i, Davidre cọ̱a sitona. 5 Toya cuạ̱ñoja'quëpi Belénna saji'i, María ị huejajạ̱'coa ca nëosicopi cọ̱añe tị̱'a huesësico jạ̱'re. 6 Jạ̱je sani Belénre pa'ijëna, María cọ̱añe tị̱'aëna, 7 jạ̱rona pao, ịo du'ru mamaquëre. Pani cạ̱ña cạ̱tipëpi tụ̱nani huẹ̱quë ạ̱i de'huana ọ̱ao, pạ̱i pëa huẹ̱'ña peo do'ire.

Huịñaëpi Yëi Ñamare Ñacohua'ire Quëaye

8 Belén quẹ̱no macare yëi ñamare ñacohua'ipi ñamique tsiore ịohua'ini ñajë paë'ë. 9 Pa'ijëna, cuasama'tore papi Ëjaë huịñaë ñai nëcaquëna, Maija'quë miañepi ịohua'ire mia huesoquëna, ai quëquë huesëhuë. 10 Jạ̱je ña quëquëjëna, Maija'quë huịñaëpi capi:
"Ca'rama'pë pa'ijẹ̱'ë, mësarute huajë coca quëasi'quë daiyë, mësaru si'ahua'i asani ai sihua jạ̱'ñere. 11 Yure David daripëna tsị̱tu'ure cọ̱ao, mësarute huasojạ̱'quëpi. Jạ̱ë cato Cristo Ëjaëre papi. 12 Mësaru ñani ị api cuasa jạ̱'ñere cạ̱ña cạ̱tipëpi tụ̱nani huẹ̱quë ai de'huana ọ̱asiquëpi ụ̱ina tị̱'aja'cohua'i a'ë."
13 Te'i Maija'quë jo'yaë huịñaë ñai macapi yecohua'i ma'tëmo acohua'ijẹ̱ ñaihuë. Ñeje cajë Maija'quëre sihuajë:

14 Sihuajë de'oyerepa cañu'u, Maija'quëre ma'tëmo aquëre,
De'oye pa'iyere pa'ijë'ë, ipi sihuaquëna pa'icohua'ipi.
15 Maija'quë jëjo daosicohua'i ma'tëmona co'isi maca yëi ñamare
ñacohua'ipi iohua'ija'a sa'ñe ca huëohuë.
"Jaje pa'ito esa Belénna sani ñañu'u, ëjaë maire quëase'ere."
16 Sani ti'ahuë, Maríare, Josére cui'ne tsihua'ëpi huequë aocona
oasiquëpi uina. 17 Jaje ite ñani Maija'quë jo'yaë iohua'ire quëase'ere
quëareña. 18 Quëajëna, asacohua'ipi ai cuasareña. 19 Jaje yecohua'i
yo'ojëta'are María cato io joyona de'huao, si'aye iye, ti yo'ose'ere
cuasaco. 20 Yëi ñamare ñacohua'i si'aye iohua'ire case'eje paye pa'ina, ñani
Maija'quëna sihuajë jëjëjë co'ihuë.

Maija'quëna Jesure Isiye

21 Ocho mu'seña pa'i maca tsihua'ë ca'ni maña tëajë cui'ne i mamije
hue'yohuë, Jesús, huiñaë Maríare ja peoco pa'i maca quëase'ere.
22 Tsitu'ure pasi jeteyo'je si'sire tsoa to mu'seña ti'aëna, Jerusalén
daripëna saijë tsitu'ureje sahuë, Maija'quëna isiñu'u cajë, Moisés
cuañese'epi jaje caye sëte. 23 Jaje yo'ohuë, ëjaë cuañese'epi ñeje toyase'e
pa'i do'ire: "Si'a ëmë tsi du'ru coacohua'i Maija'quëna isisicohua'i
pa'ija'cohua'i a'ë." 24 Ëjaë cuañeñepi caji: "Caya pi'are panita'a caya
su'tere isijë'ë." Ja yo'oyere cajë saë'ë.
25 Ja mu'seña Jerusalén pa'iquëpi Simeón hue'equëpi paji'i. Nuiñerepa
pa'iquëpi Maija'quëre sei pa'iquëpi, Israel paire huasoyere uteque paji'i.
Jaje pa'ina, Maija'quë joyopi Simeón ja're pa'i 26 quëapi, më'ë ju'iñe
paja'quë a'ë, ëjaë jëjo daoquë Cristore ñama'ë pani. 27 Maija'quë joyopi
quëaquëna, Maija'quëre se huë'ena sani pa'ina, Jesús pëca ja'quëohua'i
tsihua'ëre cuañese'e cayeje neñu'u cajë Maija'quëre se huë'ena dahuë.
28 Dajëna, Simeónpi tsihua'ëre coani Maija'quëna sihuaquë capi:

29 Ëjaë, yë'ë yureta'a sihuaquë ju'iñe pa'iji.
Më'ë ca nëose'ere ñasiquëpi.
30 Yë'ë ñaco capi huasoquëre ñahuë,
31 Si'a pai ña hue'ñana më'ë necaisiquëre.
32 Jaë api, Israel peocohua'ire miacaija'quë
Cui'ne i do'ire yecohua'ipi Israel pai ai de'ocohua'i a'ë, caja'cohua'i a'ë.
33 Simeón tsihua'ëre ñaquë cayere ai cuasareña, pëca ja'quëohua'i.
34 Ja maca Simeón Maija'quëpi de'oye ñacaija'quë icohua'ire caquë
Maija'quëre seji'i. Seni tëjini Maríare capi, Jesús pëca ja'core:
"Asajë'ë. Iquë tsihua'ë jai paire Israel paire ne tañojaquë api. Cui'ne jai
paire Israel paire Maija'quëre tuiye huëoquë yo'oja'quë api. Jaje pa'ina,
jai pai ite sañope caja'cohua'i a'ë. 35 Cui'ne, iquë do'ire jai pai pai ñape
iohua'i joñoa cuasaye ñañe pa'ija'coa. Jaje pa'iquëta'are më'ëreta'a si'aye
iye yo'oyete cuasani hua'tipi më joyoja'a tota etojaiñeje pa'ye pa'ija'coa,
oi do'ire."
36 Cui'ne jarote te'o nomio yequë mu'se pa'i ja'ñere asaco quëaco. Ana
hue'eco, Fanuel mamaco paco'ë. Aser tsëcapë aco, aio maca paco'ë.
Nomi tsiopi huejani siete ometëca ëjëre pani hua'jesicopi paco'ë. 37 Yure
cato hua'jeopi ochenta y cuatro ometëca paco'ë. Maija'quëre se huë'epi
etama'copi ñamiña cui'ne mu'seña Maija'quëre sihuaco ao aima'o seo
paco'ë. 38 Jao Anapi iti jaje yo'ojë ca maca dani Maija'quëre du'ru se de'oji

caco pëpa tọni Jerusalén pạire huaso jạ'ñere utecohua'ini quëao, tsihua'ë
Jesús yo'o jạ'ñe ayere.

Nazaretna Co'iye

39 Jạ maca si'aye ëjaë cuạñese'e yo'o tëjini co'ihuë, Galileana ịohua'i pa'i
daripë Nazaretna. 40 Tsihua'ë ị ai de'oyeẹ ai tutu quë'i cui'ne ai tạ'ñe pa'i
de'opi, Maija'quëpi ịte de'oyerepa ñacaina.

Jesús Maija'quë Huë'ere Pa'iye

41 Ị pëca ja'quëohua'i coa si'a ọmetëcaña Jerusalénna saë'ë, Israel pại
Egíptopi etasi mu'sere cuasajë tsi'siyena. 42 Jesús doce ọmetëca tị'ani pa'i
maca si'ahua'i Jerusalénna jạ fiesta yo'oyena tsi'siñu'u cajë saë'ë, noni
jạje yo'ojë pa'icohua'i sëte. 43 Jạ fiesta carajạquëna, co'i maca tsihua'ë
Jesús Jerusalénna pëapi, pëca ja'co cui'ne José huesëjëna. 44 Te'e mu'serepa
ma'aja'a Jesujẹ daiji jai pại cọni cuasajë saë'ë. Saijëta'a do'ijë quë'ro
cui'ne ịohua'i ñacohua'i quë'ro co'ejëna, peopi. 45 Peoquëna, ñani jạ maca
yureta'a co'ihuë, Jerusalénna co'eñu'u cajë.
46 Toasọ mu'seña pa'i maca tị'ahuë, Maija'quë huë'ere pa'ina, cuạñese'e
ye'yacohua'i jạ're cọni ja'rusiquëpi ñu'i ịohua'i cayere asaquë cui'ne
ịohua'ireje sạñope sẹi yo'oquëna. 47 Si'a pa'icohua'i Jesús si'aye tạ'ñe
asaquëpi sạñope de'oyerepa sehuoyere asajë quëquëhuë. Merepa ai
asaquë'ni, jạë cajë ai cuasareña. 48 Pëca ja'quëohua'ipi ịte tị'ajë ai
cuasajëna, pëca ja'copi cao:
"Tsihua'ë, më'ëni më ja'quë cui'ne yë'ë co'a jụ'ijë co'erojạiñë. ¿Me
nesi'quë jạje yëquëre, huesë ëaye yo'ou'ni?"
49 Jạje cacona, Jesupi ịote capi:
"¿Me yo'ojë yë'ëre co'eye'ni? Huesëma'pë yë'ë cato ja'quë co'amañare
yo'ojạ'quë a'ë."
50 Jạje caquëna, ịohua'ipi cuasaquë cayere asa tị'ama'pë paë'ë.
51 Jạ maca ịohua'i jạ're cọni co'ipi, Nazaretna. Si'anë de'oye sehuoquë
paji'i, pëca ja'quëohua'ire. Pëca ja'copi iyere si'aye ịo joyona de'huao.
52 Jạje yo'oquë Jesús ai de'opi, ị cạpë cui'ne ị cuasayejẹ. Maija'quëpi cui'ne
pạipi cọni ị de'oye pa'iyere ñajë de'oquë api cuasahuë, tayoye peoquëna.

3

Juan Ti Doquëpi Yëhuoye
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

1 Tiberio César pại ëjaë paji'i. Ịpi quince ọmetëca cuạñequë pa'i
maca Poncio Pilatopi paji'i, Judea cuạñequë ëjaë. Herodespi Galilea
cuạñequë paji'i. Ị yo'jei Felipepi Iturea cui'ne Tranconite cuạñequë paji'i.
Cui'ne Lisaniaspi Abilinia cuạñequë paji'i. 2 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'i cato Anás cui'ne Caifás paë'ë. Jạohua'i pa'i mu'seña Maija'quëpi
Zacarías mamaquë Juanna capi, cuẹne yejare pa'ina. 3 Juan cato Jordán
tsiaya quë'rojạ'a sai si'a huẹ'ña pại pa'icohua'ire capi: Jạ'në co'aye
cuasase'ere jẹoni pọnëñe pa'iji. Pọnëni oco dosicohua'ini Maija'quëpi
mësaru co'aye yo'ose'ere sại de'huajạ'quë api. Jạje yëhuopi. 4 Tsoe jạ'rë
Maija'quë caye quëacaiquë Isaíaspi toyaquë pa'ise'eje cui'ne jạpi tị'api, ị
toyase'e caji:
Cuẹne yejapi pại cui'neje asa cuạñoji,
Ne de'huajẹ'ë, mai Ëjaë ma'are.
Nuñerepa ma'a necaijẹ'ë, ị cu'i huẹ'ña.

5 Yo'cohuë pa'ise'ere ne ti̱më ja̱'ñe a'ë.
Jai cu̱ti cui'ne a'ri cu̱ti pa'ise'ere nui yejarepa ne ja̱'ñe a'ë.
Nui ma'añа peose'ere nui ma'añа de'huaye a'ë.
Dea pë̱a quë'i ma'añа pa'ise'ere nui yeja ne ja̱'ñe a'ë.
6 Ja̱ maca Maija'quë pa̱ire huasoye si'a pa̱i ñaja'cohua'i a'ë.
7 I̱te oco do cua̱ñoñu'u cajë pa̱ipi i̱ quë'rona daicohua'ire Juanpi capi:
"¡A̱ña tsëcapë acohua'i! ¿Nepi mësarute quëare'ni, Maija'quë pë̱i nejo-
quëna, jëa ja̱'ñere? 8 Po̱nësicohua'i pani, po̱nësicohua'i yo'oyere yo'ojë̱'ë.
Ja̱je yo'ojëna, ñani dosi'i. Abraham tsëcapë a'ë cama'pë pa'ijë̱'ë. Ja̱ caye
ti̱'a ma'ñe a'ë. Maija'quëpi yëni iye quë̱na pë̱aje Abraham tsëcapëre neñe
pa'iji. 9 Tsu̱'upo tsoe ne de'huasicoa, so̱quë ñëa cue̱ja'core. Si'a so̱quë ñëa
de'oye quë̱i ma'ñe cato cu̱eni toana ëocoa. Maija'quë tsu̱'upoje̱ pa'i."
10 Ja̱ maca pa̱ipi i̱te se̱teña:
"¿Ja̱je pa'ito i̱quere neja'cohua'i a'ni?"
11 Se̱jëna, Juanpi sehuopi:
"Caya ju'i ca̱ña paquë pani te'ore i̱siye pa'iji, ti peoquëna. A̱iñe paquë
pani peoquë ja̱'re co̱ni a̱iñe pa'iji, te'e."
12 Pa'i do'i curiquë se̱cohua'ije̱ oco do cua̱ñoñu'u cajë daisicohua'ipi
pa'ijë Juanre se̱i'ë:
"¿Ye'yaquë, i̱quere yëquë neja'cohua'i a'ni?"
13 Se̱jëna, Juanpi capi:
"Cua̱ñese'e caye pa'ina, jerepa curiquë se̱ma'pë pa'ijë̱'ë."
14 Soldado pa'icohua'ipi i̱te se̱teña:
"Cui'ne yëquë, ¿i̱quere neja'cohua'i a'ni?"
Cajëna, sehuopi:
"Tutu yo'ojë sioma'pë pa'ijë̱'ë, yecohua'i payere. Coa coso do'ire
tsioma'pë. Cui'ne mësarute sa̱iñere ti̱'api cuasajë pa'ijë̱'ë, sihuani."
15 Juanni Cristo pa'ima'quë cuasajë pa̱i utehuë. I̱ a'ë caquëna, asañu'u
cajë. 16 Cuasajëna, Juanpi capi:
"Ocopi doyë, mësarute. Ja̱ yë'ta'a yë'ë jeteyo'je daija̱'quë api, yë'ë jerepa
de'oquëpi. I̱ jo'yaë i̱ zapato joyecaiquë yë'ëre tëto saisiquë api. Yë'ë
jerepa teaye pa'i a'ë. Ja̱ë cato doja̱'quë api, Maija'quë joyopi cui'ne toapi.
17 Tsoe pala ca̱jiji, trigo jëoquë i̱ti ca̱se'e de'huaquë ja'ose'e huahueja̱'core.
I̱ti ca̱re pase'e i̱ de'hua hue̱'ñana de'huaquë ja'ose'e toa ti yayama'cona
ëoja̱'quë api."
18 Ñeje caquë pa̱ire de'o coca yëhuoquë cui'ne jaiye yequeje̱ Juan quëapi.
19 Cui'ne Herodes pa̱i ëjaëpi yo'jei Felipe nëjo Herodíasni jioni paquëña.
Ja̱je yo'o ma'ñe a'ë caquë cui'ne i̱ yeque co'aye yo'ose'ena co̱ni yëhuopi,
Juan. 20 Ja̱je quëaquëta'are Herodespi i̱ caye asama'ë. Ja̱ yë'ta'api yeque
co'aye yo'o co̱quë Juanre co'a pa̱ire co hue̱'ñana copi.

Jesure Doye
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21 Ja̱ yë'ta'a co cua̱ñoma'quëpi Juan oco doquë pa'ina, Jesuje̱ do
cua̱ñosiquë paji'i, cui'ne i̱pi Maija'quëre se̱ maca ma'tëmopi ja̱ca saiona.
22 Maija'quë joyopi su'teje̱ pa'ipi i̱na nëca meni pa̱ije ñajëna, ja̱ maca
yë'ose'e ma'tëmopi jutapi, ñeje:
"Më'ë a'ë, yë'ë mamaquërepa. Më'ëni ai sihuaquë pa'iyë."

Jesús Ñecuëohua'i
(Mt 1.1-17)

23 Jesús treinta o̱metëca paquëpi Maija'quë co'amañarepa ne huëopi.
Pa̱i caye cato José mamaquë paji'i. 24 José paji'i, Elí mamaquë. Elí
paji'i, Matat mamaquë. Matat paji'i, Leví mamaquë. Leví paji'i, Melqui
mamaquë. Melqui paji'i, Jana mamaquë. Jana paji'i, José mamaquë.
25 José paji'i, Matatías mamaquë. Matatías paji'i, Amós mamaquë. Amós
paji'i, Nahúm mamaquë. Nahúm paji'i, Esli mamaquë. Esli paji'i,
Nagai mamaquë. 26 Nagai paji'i, Maat mamaquë. Maat paji'i, Matatías
mamaquë. Matatías paji'i, Semei mamaquë. Semei paji'i, José mamaquë.
José paji'i, Judá mamaquë. 27 Judá paji'i, Joana mamaquë. Joana paji'i,
Resa mamaquë. Resa paji'i, Zorababel mamaquë. Zorobabel paji'i,
Salatiel mamaquë. Salatiel paji'i, Neri mamaquë. 28 Neri paji'i, Malqui
mamaquë. Melqui paji'i, Adi mamaquë. Adi paji'i, Cosam mamaquë.
Cosam paji'i, Elmodam mamaquë. Elmodam paji'i, Er mamaquë. 29 Er
paji'i, Josué mamaquë. Josué paji'i, Elizer mamaquë. Elizer paji'i,
Jorim mamaquë. Jorim paji'i, Matat mamaquë. 30 Matat paji'i, Leví
mamaquë. Leví paji'i, Simeón mamaquë. Simeón paji'i, Judá mamaquë.
Judá paji'i, José mamaquë. José paji'i, Jonán mamaquë. Jonán paji'i,
Eliaquim mamaquë. 31 Eliaquim paji'i, Melea mamaquë. Melea paji'i,
Mainán mamaquë. Mainán paji'i, Matata mamaquë. Matata paji'i, Natán
mamaquë. 32 Natán paji'i, David mamaquë. David paji'i, Isaí mamaquë.
Isaí paji'i, Obed mamaquë. Obed paji'i, Booz mamaquë. Booz paji'i,
Salmón mamaquë. Salmón paji'i, Naasón mamaquë. 33 Naasón paji'i,
Aminabab mamaquë. Aminabab paji'i, Aram mamaquë. Aram paji'i,
Esrom mamaquë. Esrom paji'i, Fares mamaquë. Fares paji'i, Judá
mamaquë. 34 Judá paji'i, Jacob mamaquë. Jacob paji'i, Isaac mamaquë.
Isaac paji'i, Abraham mamaquë. Abraham paji'i, Taré mamaquë. Taré
paji'i, Nacor mamaquë. 35 Nacor paji'i, Serug mamaquë. Serug paji'i,
Ragau mamaquë. Ragau paji'i, Peleg mamaquë. Peleg paji'i, Heber
mamaquë. Heber paji'i, Sala mamaquë. 36 Sala paji'i, Cainán mamaquë.
Cainán paji'i, Arfaxad mamaquë. Arfaxad paji'i, Sem mamaquë. Sem
paji'i, Noé mamaquë. Noé paji'i, Lamec mamaquë. 37 Lamec paji'i, Ma-
tusalén mamaquë. Matusalén paji'i, Enoc mamaquë. Enoc paji'i, Jared
mamaquë. Jared paji'i, Mahalaleel mamaquë. Mahalaleel paji'i, Cainán
mamaquë. 38 Cainán paji'i, Enós mamaquë. Enós paji'i, Set mamaquë.
Set paji'i, Adán mamaquë, cui'ne Adán paji'i, Diusu mamaquë.

4

Jesure Neñañe
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

1 Maija'quë joyo i̱ni pa'ina, Jordán tsiayapi co'iquëna, Maija'quë joyopi
sapi, cue̱ne huesësi yejana. 2 Ja̱rote cuarenta mu'seña a̱o ti a̱ima'ë pa'ina,
jeteyo'je a̱o ëaye nëi maca 3 huatipi i̱te neñasi'i, caquë capi:

"Maija'quë mamaquë sëte iye que̱na përe cua̱ñejë'ë, pan pë de'oja̱co."

4 Caquëna, Jesupi i̱te capi:

"Toyase'e caji, Coa a̱ose'e a̱i pa'iye peoji, pa̱i. Peoquëna, ai jerepa si'aye
Maija'quë ca cocare de'oye sehuocaiye pa'iye pa'iji."

5 Ja̱ jeteyo'je huatipi sapi, ai cu̱tihuëna. Sani iye yeja pa'iyere te'epi esa
i̱ñopi si'aye, pa̱ire cui'ne i̱ote pa'iyeje̱. 6 I̱ñoni huatipi i̱te capi:

"Yë'ëpi më'ëre si'a iye tutu, cui'ne iye jai yejaña de'o co'amaña isisi'i.
Yë'ëna isise'e a'ë, si'aye iye. Jaje pa'ina, yë'ë yëyeje isiye pa'iji, yë'ë isiye
yëquëna. 7 Më'ëpi do're ja'runi yë'ëni seque pa'ito më'ë tse pasipi."
8 Jesupi ite sehuopi:
"Yë'ë quëno maca pa'ima'ë pa'ijë'ë, Satanás. Saijë'ë. Toyase'e caji:
Sejë'ë, më Ëjaë Diusuni cui'ne ise'ere necaijë'ë."
9 Ja jeteyo'je huatipi Jerusalén daripëna sani Maija'que huë'e jetena
mëani capi:
"Maija'que mamaquërepa pani tito sa tomejë'ë, iye macapi yejana.
10 Toyase'e caji:
Maija'quëpi i huiñaohua'ire cuañeina, më'ëre ñacaija'cohua'ire.
11 Më'ëpi tomequëna, iohua'i jëñapi tseaja'cohua'i a'ë,
Quëna pëana më nëcañoa a'si nema'quëni cajë."
12 Caquëna, Jesupi ite sehuopi:
"Yequeje toyase'e caji: Më'ë Ëjaë Diusure neñama'ë pa'ijë'ë."
13 Caquëna, huati Jesure si'aye neñani yo'o jujani, tsoe maca jeoni saji'i.

Jesupi Galileana Yo'o Huëoye
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

14 Jeo saquëna, Jesupi Galileana co'ipi, Maija'que joyo tutu timësiquëpi.
Jaje pa'ina, pai i pa'iyere quëajëna, ja yejaña pa'icohua'i asahuë. 15 Pai
dari ñape tsi'si huë'ña pa'iyena ye'yaque pa'ina, si'ahua'i ite de'oquëre
papi cajë sihuahuë.

Jesús Nazaretre Pa'iye
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

16 Ja maca Jesús Nazaretna saji'i, i ai de'osi daripëna. Huajë mu'se
ti'aëna, pai tsi'si huë'ena cacani ja'rupi. Jaje i si'anë yo'oye sëte.
Ja'rusipi Maija'que coca pëpë ñasi'i caque huëni nëcapi. 17 Nëcaquëna,
Isaías Maija'quëre quëacaique toyaque pa'ise'ere isiëña. Iti maca aquëpi
isiquëna, hui'yoque ti'api, ñeje toyase'e pa'i hue'ñare:
18 Mai Ëjaë joyopi yë'ëni pa'iji.
Jaje pa'ina, yë'ëna de'o cocare isipi, carajaicohua'ina quëa ja'ñere.
Cui'ne ai oicohua'ire yëhuo huasoja'que a'ë.
Tsea cuañosicohua'i pa'icohua'ire quëa huasoja'que a'ë.
Cui'ne ñama'cohua'ini ñacohua'ire neja'que a'ë.
Co'aye yo'ojëna, ai yo'ojë pa'icohua'ini de'o pa'iye isija'que a'ë.
19 Mai Ëjaë oi necai tëcahuëre paipi asaja'cohua'i a'ë caque yë'ëre jëjo
daopi.
20 Jaje Jesús ña tëjini tëoni pai tsi'si huë'e cocaiquëna, isini ja'rupi. Ja
maca si'ahua'i ai ñahuë, ise'ere, pai tsi'si huë'ere tsi'sicohua'i. 21 Ñajëna,
iohua'ire je'nërepa ca huëopi:
"Yure iye mu'se ti'api, iye toyase'e caye mësaru asa maca."
22 Si'ahua'i Jesús de'oque api cajë i case'ere merepa de'oye caëna, cajë
ai cuasajë sa'ñe cahuë:
"¿Iquë coa José mamaquë api, pa'ima'que?"
23 Jesupi capi, jaohua'ire:
"Jujuque sëte co'ye jujujë'ë, caja'cohua'i a'ë. Casicohua'ipi yequeje
caja'cohua'i a'ë. Capernaum yejana yo'ose'eje yure iño më'ë yejare pana
yo'ojë'ë, yëque asase'eje."
24 Ja maca ai seña maca ca saoque cui'ne capi:

"Nuñerepa cayë. I̱ ai de'o sito pa'icohua'i caye Maija'quëre quëacaiquëre te'ije̱ de'oyerepa sihua cua̱ñosiquë peopi. 25 Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'i mu'señare Israel pa̱i hua'jeohua'i jai pa̱i paë'ë. Ja̱ mu'seña tres o̱metëca jerepa ocoma'ëna, si'a yeja pa'icohua'i a̱o ëa ju̱'ijë ai yo'ohuë. 26 Ja̱je ai yo'ojëta'are Maija'quëpi Elíasre Israel pa̱i hua'jeohua'ire jëjo saoye pa̱pi. Paquë Sareptare hua'jeo pa'ico quë'rona jëjo saopi, Sidón yejana. 27 Cui'ne Maija'quëre quëacaiquë Eliseo pa'i mu'señaje jai pa̱i Israel pa̱i ja̱'ju dahuë ju̱'icohua'i paë'ë. Pa'ijëta'are te'ireje̱ jujucaiye pa̱pi. Paquë Siria yeja aquë Naamánni jujucaji'i."

28 Ja̱je caquëna, asani tsi'sisicohua'ipi ai pë̱ti huëohuë. 29 Ja̱ maca huëni nëcani Jesure tse̱ani pa̱i daripë peo hue̱'ña hue'sena etoni sahuë, cu̱ti sa̱'nihuëre pana. Ja̱ropi jëjo to̱ñu'u cajë. I̱ti cu̱tihuëre pa̱i pa'i daripë paji'i. 30 Ja̱je jëjo to̱ñu'u cajë sasicohua'ita'are Jesús i̱ohua'i jopoja̱'a etani saji'i.

Co'a Huati Joyo Hue'equë
(Mr 1.21-28)

31 Ja̱ maca Jesús saji'i, Capernaumna Galilea yeja daripëna. Ja̱rona sani huajë mu'seña pa̱ire ye'ya huëopi. 32 I̱ohua'ire ye'yayere asajë ai ñahuë. ¿Merepa ja̱je cua̱ñequë quëayeje̱ pa'yerepa quëaquë'ni? cuasajë.

33 Ja̱ro tsi'si hue̱'ñare paji'i, te'i ë̱më huati joyo hue'equë. Ja̱ëpi cuipi.

34 "Yëquëre yo'oma'ë. ¿Me nesi'quë yëquëre yo'oquë'ni, Jesús Nazaret aquë? ¿Nejosi'quë daiquë? Më'ëre yë'ë ñañë. Më'ë cato Maija'quë mamaquë, de'oquëre pa'ë."

35 Ja̱ maca Jesús co'a joyore capi:

"Cama'ë. Ja̱ëte je̱oni saije̱'ë."

Ja̱je ca maca co'a joyopi pa̱i ña hue̱'ñana co'aye neñe peoyerepa yejana ne ta̱oni eta saji'i. 36 Si'aohua'i ña quëquëni sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a cahuë:

"¿I̱que yë'o a'ni, ja̱ jerepa pa'ye iye? Cua̱ñequëna, huatiohua'ije̱ i̱te sehuojë etayë."

37 Ja̱je yo'oquëna, pa̱ipi Jesús yo'oye ayere ja̱ yeja si'a hue̱'ña quëaroja̱teña.

Jesupi Simón Pedro Huaore Jujuye
(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

38 Ja̱ maca Jesús tsi'si huë'epi etani Simón huë'ena cacapi. Ja̱rote paco'ë, Simón huao su̱ña dahuë ai ju̱'icopi. Ja̱je pa'iona, Jesure jujucaije̱'ë, cajë se̱i'ë. 39 Ja̱ maca Jesús su̱ña dahuë ju̱'iconi ñaquë su̱ña dahuëre pi'ra saouna, su̱ña dahuë peocopi huëni a̱ore neni a̱o.

Jesús Jai Pa̱ire Jujucaiye
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

40 E̱së cara mesi maca jai pa̱ire ju̱'icohua'ire dahuë, coa si'a ju̱'i dahuë quë'iohua'ire Jesuna. Dajëna, ju̱'icohua'ire i̱ jë̱tëpi pa̱i ñapere patoquëna, co'yahuë, si'aohua'i. 41 Ju̱'icohua'ire pa'isicohua'ipi huatiohua'i etajë Maija'quë mamaquëre papi cuijëna. Jesupi ja̱ cayere e̱sepi, tsoe i̱ohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë Cristo api asa do'ire.

Jesús Yëhuoye, Galilea Quë'rore
(Mr 1.35-39)

42 Jesús nea hue̱'ñarepa pa̱i peo hue̱'ñana saquëna, saima'quëni cajë co'ejë ti̱'ahuë. 43 Ti̱'asi maca Jesupi capi, ja̱ohua'ire:

"Quëaye pa'iji, de'o coca Maija'quë pa'i te̱'te ayere yequë pa̱i daripë̱aje. Ja̱re caquë jëjo daosiquë a'ë."

44 Ja̱je Jesús cu'i quëarojaji'i, Galilea tsi'si huë̱'ñana.

5

Tsiaya Hua'ire Yo'eye
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

1 Jesús Genesaret Jaira të̱'tëpare pa'i quëaquëna, jai pa̱i qui'iyerepa Maija'quë coca asañu'u cajë dateña. 2 Daijëna, Jesupi caya yohuë, peo huë̱api huahuaquëna, ñapi. I̱ti yohuë acohua'ipi yo'e nëare tsoa to̱ñu'u cajë tu̱mareña. 3 Ñani ja̱ maca Jesús yohuëna aya mëji'i. I̱ aya mëisi yohuë Simón tse̱ paco'ë. Ja̱ maca capi, a'ri maña so'ona jëjo sao huahuojë̱'ë, yohuë. Huahuojëna, ja'runi ñu'i Jesús pa̱ire ye'ya huëopi. 4 Ye'ya tëjini Simónre capi:

"Hua'i pa'i hue̱'ñana yohuëja̱'a sani mësaru yo'e nëapi hua'ire neñu'u."

5 Simónpi sehuopi:

"Ye'yaquë, si'a ñami te'e hua'ireje̱ neñe peoyerepa ai yo'ohuë, nema'pë. Ja̱je pa̱sicohua'ita'a më'ëpi cua̱ñeñe sëte hua'i yo'erë je̱o dëosi'i."

6 Cani je̱o dëosi maca hua'ipi airepa ṯimërena, hua'i yo'erëpi tëi huëo. 7 Ja̱ maca yequë yohuëre cajeohua'i pa'icohua'ire jë̱ñapi soihuë. Soina, dani si'ahua'i caya yohuë̱a ea tete macarepa aya ṯimëhuë. 8 Ja̱ maca Simón Pedro iyere ñani do're ja'runi Jesure capi:

"Saijë̱'ë, Ëjaë, yë'ë quë̱no maca pa'ima'ë. Yë'ë co'aye yo'oquë a'ë."

9 Coa quëquë huesëni ja̱je caquëna, i̱ ja̱'re co̱ni pa'icohua'ije̱ hua'ire nese'ere cuasajë ai quëquëhuë. 10 Cui'ne, Zebedeo mamajë Jacobo cui'ne Juan, Simón cajeohua'ije̱ quëquë huesësicohua'i paë'ë. Ja̱je quëquëjëta'are Jesús capi, Simónre:

"Ca'rama'ë pa'ije̱'ë. Më'ë yurepi pa̱ire yo'ecaiquë pa'ija̱'quë a'ë."

11 Ja̱ maca yohuë̱are të̱'tëpana sani je̱oni Jesús ja̱'re saë'ë.

Jesús Jujucaiye, Ja̱'ju Dahuë Ju̱'iquëre
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

12 Jesús pa̱i daripëre pa'ina, te'i pa̱i ja̱'ju dahuë ju̱'iquëpi ṯitani Jesure ñani i̱ tsiapi yejare pana se̱meni se̱ji'i. Ñeje caquë:

"Ejaë, më'ëpi yë'ëre jujuye yëni jujuje̱'ë. Yë'ë ju̱'i dahuë."

13 Ja̱ maca Jesús i̱ jë̱tëpi patoquë capi:

"Yë'ë jujucaiyë."

Caquëna, ja̱re i̱ti macapi ja̱'ju dahuë peoquë de'opi. 14 Ja̱ maca Jesús i̱te capi:

"Quëama'ë pa'ije̱'ë, pa̱ire. Coa Maija'quë huë'e ñacaicohua'ise'ere sani i̱ñoje̱'ë. I̱ñoni më'ë co'ayere tsoa to̱quë yo'o do'ire i̱sije̱'ë, Moisés cua̱ñequë pa'ise'ere. Ja̱je yo'oquëna, si'a hua'i më'ë ju̱'iquë pa'isiquëpi de'oquë po̱nëni yo'oye ñaja'cohua'i a'ë."

15 Ja̱je pa'iquëta'are Jesús yo'oyepi jero sa'ana jai saji'i. Ja̱je pa'ina, jai pa̱i i̱ caye asañu'u cajë daijëna, ju̱'icohua'ije̱ daë'ë, juju cua̱ñoñu'u cajë. 16 Ja̱je yo'ojëna, Jesús pa̱i peo hue̱'ñana sai Maija'quëre se̱ji'i.

Quë'quë Dahuë Ju̱'iquëre Jujuye
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

17 Jesupi ye'yaquëna, ja̱rote ja'rusicohua'ipi ñuë'ë. Fariseo acohua'i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i co̱ni, Galilea yejare si'a hue̱'ña pa'icohua'ipi daisicohua'i paë'ë. Pa'ijëna, yecohua'ipi Judeapi cui'ne Jerusalénpi daisicohua'ije̱ paë'ë. Pa'ijëna, Jesupi paji'i, Maija'quë

tutu jụ'icohua'ire jujucaiye. 18 Paquëna, yo'oye peoquëpi jụ'iquëni
cại saihuëna ọasiquëni cuạijë Jesús pa'i huẹ'ña cọareña, ñajaquë cajë.
19 Dajëta'are caca huẹ'ñapi jai pại tịmësico pa'i do'ire cacaye pạjë ña jujani
huë'e jetejạ'a mëni peo coje tëteni jụ'iquëre pại jopojạ'a meñe casahuë,
Jesús ña huẹ'ña cại saihuëna ọasiquëni. 20 Jạ maca Jesús ịohua'ipi ịte
jujuquë api cuasayere ñani jụ'iquëre capi:
"Më'ë co'aye yo'ose'ere sại de'huacaiyë."
21 Jạje caquëna, asani cuạñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i cuasa
huëoreña: "Pạipi yequë co'aye yo'ose'ere sại de'huacaiye peoji. Jạre
Maija'quëse'e sại de'huacaiye pa'iji. ¿Ịquei'ni, iquë jạ jerepa Maija'quëre
cue'cuequë caquë?"
22 Jesupi jạje cuasajëna, ñani capi:
"¿Me yo'ojë jạje cuasaye'ni? 23 Co'aye yo'ose'ere sại de'huaye cui'ne
iquëre jujucaiye pại cato yo'o tị'a ma'ñe a'ë. Ạ'jiñe yo'oye peoji. 24 Jạje
pa'ito de'oji. Ịñosi'i, mësarute. Yë'ë Pại Mamaquëpi te'ipi iye yeja
cuạñequëre papi co'aye yo'ose'ere sại de'huacaiquë pa'iyë."
Jạje se cani jụ'iquëre capi:
"Më'ëni cayë, huëijẹ'ë. Më ụicore ịni më'ë huë'ena saijẹ'ë."
25 Caquëna, jạ macarepa ịti jụ'iquë pa'isiquëpi jạohua'i ñajëna, huëni
nëcani ị ụisicore se de'huani Maija'quëre sihuaquë caquë saji'i, ị huë'ena.
26 Saina, si'ahua'i ña quëquëni Maija'quëre sihuajë careña.
"Yurena ñahuë, pạije yo'o ma'ñere yo'oye."

Jesús Levíre Soiye
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Iye yo'osi jeteyo'je Jesús etaquë Leví hue'equëre ñapi, pa'i do'i sại
huẹ'ñare ñu'i curire sẹina, ñani capi:
"Tuijẹ'ë, yë'ëni."
28 Jạ maca Leví ị yo'oye si'aye se jẹoni Jesús jạ're cọni saji'i.
29 Jạ jeteyo'je Leví jai fiesta nepi, ị huë'ena, Jesuni sihuaquë. Jạrote
cui'ne jai pại pa'i do'i sẹcohua'i cui'ne yecohua'i cọni ại saihuëna
ja'rusicohua'ipi paë'ë. 30 Pa'ijëna, ñani fariseohua'i cui'ne cuạñese'e
ye'yacohua'i Jesure ye'yecohua'ipi de'oye yo'oma'cohua'i a'ë, cuasajë
sạñope ca huëojë careña:
"¿Me yo'ojë mësaru pa'i do'i sẹcohua'i jạ're cui'ne co'aye yo'ocohua'i
jạ're cọni ạijë cui'ne ụcuye'ni?"
31 Cajëna, asani Jesupi sehuopi:
"De'oye pa'icohua'i cui'ne huajëcohua'i jujuquëre co'eye pạñë. Jạje
pa'ina, jụ'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë, jujuquëre. 32 Jạ do'ire de'ocohua'ini
soisi'i caquë, daisiquë peoyë. Co'acohua'ini soisi'i caquë daisiquë a'ë,
jạohua'ipi jạ'rë yo'ose'e jẹoni pọnëjajë caquë."

Jesure Sẹñe, Ạima'pë Sẹñere
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

33 Caquëna, ịohua'ipi Jesure sẹteña:
"Juanre ye'yecohua'i yo'oye sëte ạima'pë Maija'quëre ai sẹjë yo'oyë,
cui'ne fariseo ye'yecohua'ijẹ. ¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'ise'e si'anë ạijë
cui'ne ụcujë pa'iye'ni?"
34 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"¿Hueja ạo ạija'cohua'ire soisicohua'ire ạima'pë pa'ijẹ'ë cacohua'i a'ni,
mësaru, huejaquëpi ịti macare cọni pa'ito? 35 Jạje pa'iquëta'are yequë

mu'se huejaquëre yë'ëre sioye pa'iji. Ja maca huejaquëpi peoëna, ao aima'pë pa'ija'cohua'i a'ë."

36 Cui'ne quëa iñopi, iohua'i ñañena coni ñeje:

"Yecohua'ije huajë ju'i care tëani ai ju'i care sëoma'cohua'i a'ë. Jaje yo'ocohua'i pani coa huajë ju'i care nejoñë. Cui'ne huajë ca catipëpi ai ju'i cana sëosicohua'i pa'ito te'oje pa'io ña cuañoñe paji. 37 Jare cui'ne pa'iji. Cuiya'i cono doye peoji, ai ca'nihuë de'huasicona. Jaje ai ca'nihuëna huajë cuiya'i cono doto yete saiye pa'iji. Jaje yete saina, si'aye nejoñe pa'iji, cuiya'i cono cui'ne ca'nihuë de'huasi topëje nejoñe pa'iji. 38 Jaje pa'ina, huajë cuiya'i cono doye pa'iji, jare cui'ne huajë ca'ni topëna. Jaje huajëyese'e pa'i de'oye quëcoja'coa. 39 Jaje pa'ina, o'sasi cono ucucohua'ije huajë cono ucuye pañë, o'sasi cono ai de'oye a'ë, cajë."

6

Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

1 Te'e huajë mu'se Jesús ta sitoja'a saina, ire ye'yecohua'ipi trigo tsa'ña tëajë saë'ë. Yo'oni jeteyo'je jëñapi iti case'e po'tejë aë'ë. 2 Jaje yo'ojëna, fariseo acohua'ipi ñani sei'ë:

"¿Moisés cuañese'e caji huajë mu'se yo'oye peoji. Jaje pa'iquëta'are me neñu'ju yo'oye'ni?"

3 Cajëna, Jesupi sehuopi:

"¿Ñama'cohua'ini David cui'ne i cajeohua'i coni ao ëa ju'ijë yo'ose'e? 4 Maija'quë huë'e ñacaicohua'ise'e Maija'quëna isise'ere ao aiñere ao ëa ju'i Maija'quë huë'ena cacani aore imani ai cui'ne i ja're pa'icohua'ireje aopi."

5 Cui'ne capi, jaohua'ire:

"Pai Mamaquëre papi tutu payë, huajë mu'se pa'itoje cuañeñe."

Jëtë Cuenesicore Paquëre Jujuye
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

6 Yëquë huajë mu'se Jesús pai tsi'si huë'ena cacani, ye'ya huëoquëna, jarote paji'i, te'i ëmë ëja të'hui jëtëre cuenesicore hue'equë. 7 Pa'ina, cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i coni cuasahuë. Jesupi huajë mu'sere jujuquëna, ñani ite sañope cañu'u cajë utejë ñahuë. 8 Jaje cuasaye ñaquëta'a cuenesi jëtë hue'equëre capi:

"Huëijë'ë. Huëni ja maca jopore pare nëcajë'ë."

Caquëna, huëni nëcapi. 9 Ja maca Jesús yecohua'ire capi:

"Sesi'i, mësarute te'ore. ¿Iquepi de'oquë'ni, huajë mu'se yo'oye, de'oye panita'a co'aye? ¿Paire huasoye panita'a paire coa nejoñe?"

10 Ja maca si'ahua'ire seña të'ijani Jesús capi, ju'iquëre:

"Më jëtëre mëajë'ë."

Caquëna, i case'eje yo'opi. Yo'oquëna, i jëtë cuenesico pa'isico de'oco paco'ë. 11 Jaje yo'oquëna, ñani yecohua'i ai pëti ëaye ñajë ca huëohuë, sa'ñe iquepi Jesure sañope ne'ñe pa'ioni cajë.

Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

12 Ja mu'seña Jesús Maija'quëre sesi'i caquë saji'i, ai cutihuë. Jaropi si'a ñami Maija'quëre seji'i. 13 Ñata tomesi maca i ye'yacohua'ire soini doce pa'iohua'i i ja're pa'icohua'ire hue'yopi, jëjo daocohua'ire. 14 Jaohua'i

cato paë'ë: Simón, jare jaëni se hue'yo cosiquë paji'i, Pedro. Cui'ne i
yo'jei, Andrés paji'i. Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé, 15 Mateo, Tomás,
cui'ne Alfeo mamaquë Jacobo paji'i. Simón Cananista tsëcapë aquë
paji'i. 16 Judas Jacobo yo'jei paji'i. Cui'ne yequë Judas Iscariote Jesure
yehuoja'quëje.

Jesús Jai Paire Ye'yaye
(Mt 4.23-25)

17 Jesús ai cutihuëpi i ye'yacohua'i ja're coni cajequëpi perepë yejana
ëapi. Jarote jai pai paë'ë. Si'a hue'ña acohua'i, yecohua'ipi Judea cui'ne
Jerusalén cui'ne jai tsiaya te'tëpa Tiro cui'ne Sidón quë'ro acohua'i daisi-
cohua'i paë'ë, Jesús cayere asañu'u cajë cui'ne iohua'i ju'i dahuëre juju-
caijaquë cajë daisicohuaipi. 18 Huati yo'oquëna, ai yo'ojë pa'icohua'ipi
juju cuañosicohua'i de'ohuë. 19 Si'a pai Jesure patosicohua'ipi i tutupi
si'ahua'i co'yasicohua'i paë'ë. Jujusicohua'ire ñani pato do'ire si'ahua'i
yëhuë, patoye.

Nuñerepa Case'e Pai Ayere
(Mt 5.1-12)

20 Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire ñani capi:
"Sihuacohua'i pa'ijë'ë, mësaru teaye pa'iohua'i, Maija'quë te'tena
de'oye cacani paja'cohua'i a'ë.
21 Sihuacohua'i pa'ijë'ë, mësaru ao ai ëa ju'icohua'ipi jeteyo'je si'aye
ti'aja'cohua'ipi. Sihuacohua'i pa'ijë'ë, oicohua'i pa'isicohua'ipi jeteyo'je
soja'cohua'ipi.
22 Pai Mamaquëre tui do'ire paipi mësarute pëijë coejë iohua'i quë'rore
etojë cue'cueye pa'iji. Jaje yo'oto sihuajë'ë, yë'ëre tui do'ire. 23 Jaje
yo'ojëna, ai sihuajë'ë, ma'tëmona mësarute caquë de'huacaisi co'amañare
jerepa paja'cohua'ipi. Mësarute co'aye yo'oyeje pa'ye yo'oa'huë'ë,
Maija'quë tsoe hue'ña quëacaicohua'ire.
24 Jaje pa'iquëta'are jaiye yure co'amaña pajë sihua tosicohua'ireta'a,
sihuaye peoja'coa.
25 Teayerepa mësarureta'a yure ao ani timëni sihuajë pa'isicohua'ire
jeteyo'je ao ëa ju'iñe pasipi. Teayerepa mësaru yure so huajëjë
pa'isicohua'ireta'a jeteyo'je oiye pasipi.
26 Teayerepa mësaru pa'iye'ni si'a pai de'o paire pa'ë cajëna, pa'icohua'i
maña. Tsoe acohua'ije jaje cui'ne de'ocohua'i a'ë ca'ahuë'ë, Maija'quë
jëjo daocohua'ije pa'icohua'ita'a coa cosocohua'ini.

Mësarute Sañope Yo'ocohua'ire Oiye
(Mt 5.38-48; 7.12)

27 Jaje pa'iquëta'are mësaru yë'ëre asacohua'ire cayë: Oijë'ë, mësarute
sañope cacohua'ire. De'oye yo'ocaijë'ë, mësarute coecohua'ire. 28 De'oye
pa'i ja'ñere cacaijë'ë, mësaruni sañope ai yo'o ja'ñere de cacohua'ini.
Secacaijë'ë, mësarute tea ju'icohua'ireje. 29 Yecohua'ipi tsiana te'e te'te
tëtoru yequë te'te tsiaje nëocaijë'ë. Cui'ne yecohua'ipi më sësëquëna
ju'iconi jioni sato huë'ehuë ju'icoreje se isi saojë'ë. 30 Secohua'i pa'ito
isijë'ë. Yeque më tseconi jiosicohua'i pa'ito, coa ñajë'ë, cui'naoni señe
pajë'ë. 31 Yecohua'ipi mësaruni de'oye yo'ojajë cuasayeje pa'ye yeco-
hua'ini se de'oye yo'ojë'ë, mësarupi.
32 ¿Jaje pa'iquëta'are mësarupi mësarute oicohua'ise'ere oicohua'i pani,
iquere de'oye yo'oye'ni? Co'ahua'ije cui'ne sa'ñe oiyere yo'ocohua'i pani.

33 ¿Ja̱je pa'ina, mësarupi mësarute de'oye yo'ocohua'ise'ere de'oye yo'oni
i̱quere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ije̱ cui'ne yo'oyere yo'oni. 34 ¿Ja̱je
mësarupi de'oye co'yocohua'ise'ere co'yoja̱'cohua'i a'ë cuasajë i̱sicohua'i
pani i̱quere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ije̱ co'yoja̱'cohua'i a'ë cuasajë
yo'oyere yo'oni. 35 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato oiye pa'iji, mësarute
sa̱ñope yo'ocohua'ire. Ja̱ohua'ire de'oye yo'ojë i̱siye pa'iji, co'yoja̱'cohua'i
a'ë cuasaye peoyerepa. Ja̱je yo'osicohua'ini ma'tëmo jaiye de'o co'amaña
i̱siye pa'iji. Cui'ne mësaru pa'ija̱'cohua'i a'ë, Maija'quë Ëjaërepa mamajë,
cui'ne i̱je oiquë api, co'acohua'ire cui'ne i̱ i̱siyere de'oji cama'cohua'ireje̱.
36 Ja̱je cui'ne mësaruje̱ oije̱'ë, yecohua'ire, Maija'quë oiyeje̱.

Pa̱i Yo'oyere Ña De'hua Caye
(Mt 7.1-5)

37 Ja̱je pa'ina, co'acohua'i a'ë cama'pë pa'ije̱'ë, yecohua'ire. Ja̱je pa̱jëna,
Maija'quëje̱ mësarute co'acohua'i a'ë caye pa̱ja'quë api. Yecohua'ire
nejoñe pa̱jë'ë. Ja̱je pa̱jëna, Maija'quëje̱ mësarute nejoñe pa̱sipi. Yeco-
hua'i tayo yo'oyere sa̱i de'huacaijëna, Maija'quëje̱ mësaru tayo yo'oye
sa̱i de'huacaija̱'quë api. 38 Yecohua'ire i̱sicohua'i pa'ijëna, Maija'quëje̱
mësarute i̱sisipi. I̱sija̱'quë api, i̱ topëna de'oye cuasa ti̱'acore pani. Dëso
quiosiconi, ña'co quiosiconi, ti̱mësicore pani, mësaru yecohua'ire i̱siyeje̱
pa'ye Maija'quëje̱ i̱sija̱'quë api, mësarute."

39 Jesupi ñeje yo'oyeje̱ pa'ye a'ë capi:

"Ñama'quëpi yequë ñama'quëni sai saquë pa'ito cojena to̱meja'cohua'i
a'ë, si'a jupë. 40 Ye'yecohua'ipi i̱ohua'ire ye'yaquëre tëto saisicohua'i
peoyë. Ye'ye tëjinita'a ti̱'añe pa'iji, i̱ohua'ire ye'yaquëje̱ pa'iohua'i.

41 ¿Me ja̱je pa'ito, më'ë yo'jei ñacoare ne'cua pa'icore se ñaquë casi'ni?
¿Më'ë ñacoare so̱quë tiro ja'iore papi ju'icore du'ru ñama'ë pa'ini? 42 Më'ë
ñacoare pare so̱quë tiropi ju'iona ti ñama'ë pa'iquëpi me më'ë yo'jeire
casi'ni: 'Huau, më'ë ñacoare ne'cua ju'icore dutasi'i, nëocaije̱'ë.' De'oquëre
pa'ë coa caquë yo'oquë maca. Më'ëpi du'ru macarepa më'ë ñacoare so̱quë
tiro ju'iconi duta je̱oje̱'ë. Jeteyo'je de'oye ñaquëpi më'ë yo'jeire ne'cua
ju'icore dutacaiye pa'iji.

Më'ë Yo'oyere Ñajë Asaja̱'cohua'i A'ë, Më'ëre
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

43 De'o so̱quë yëpi co'a ca̱ que̱iñe peoji. Ja̱je cui'ne co'a so̱quë yëje̱ de'o
ca̱ que̱iñe peoji. 44 Ja̱je pa'ina, so̱quë ñëa ñape ñañe pa'iji, i̱ti que̱iñena.
Miu so̱quë yë pani que̱iñe pa̱ji, co̱sa ca̱re. Ja̱je cui'ne miu pi̱si pani
que̱iñe pa̱ji, cuiya'i ca̱re. 45 Ja̱je pa'ina, de'o pa̱i pani caji, de'oyere, i̱
joyo de'oyepi pa'iyere. Cui'ne co'aquë pani co'ayere caji, i̱ joyo co'ayepi
pa'iyere. Yë'opopi caji, joyo pa'iyepi etaquëna.

Caya Hue̱'ña Ne Hue̱'ña
(Mt 7.24-27)

46 ¿Me yo'ojë mësaru yë'ëre Ëjaë, Ëjaë cajëta'a yë'ë cayeje̱ ne ma'ñe'ni?
47 Quëasi'i, yë'ëna dani asacohua'ipi cui'ne yë'ë cayeje̱ yo'ocohua'i
pa'iyere. Iyeje̱ pa'ye pa'iji. 48 Ja̱ohua'i cato e̱më cu̱tihuëna nëconi huë'e
nesiquëje̱ pa'i pa'iji. Tsiayapi co'jenije ti̱'ama'ëna ta̱iñe pa̱ja'quë api.
De'o yejana nesi do'ire. 49 Ja̱je pa'iquëta'are asaquëta'a yë'ë case'eje̱
yo'oma'quëpi mejahuëna nëconi huë'e nesiquëje̱ pa'i pa'iji. Tsiaya co'jeni
ai tutu tsa̱'ina ta̱iñe pa'iji."

7

Jesupi Romano Jo'yaëre Jujuye
(Mt 8.5-13)

1 Jesús coca ca tëjini saji'i, Capernaum yejana. 2 Jạrote romano soldado
pại capitán i̱ jo'yaë i̱ oiquëre papi jụni huesë tëjiquëre paquëpi paji'i. 3 Jạje
pa'ina, capitánpi Jesure asani jëjo saopi, judío aiohua'i acohua'ini, dani
i̱ jo'yaëre jujucaijạ'quëre sẹni dajạ'cohua'ire caquë. 4 Jạohua'i Jesure
tsiojạni ai sẹ huëohuë, ñeje cajë:
"Iye capitán de'oquë api, më'ëpi i̱te cọcati'ñe pa'i a'ë. 5 Cui'ne judío
pạire oiquë api. Jạje yo'oquëpi pại tsi'si huë'e sạicaina, mai sẹcore
nehuë."
6 Jạje cajëna, Jesús asani i̱ohua'i jạ're cọni saji'i. Saijë i̱ huë'e ti̱'añe
ja'i macare pa'ijëna, capitánpi jëjo daopi i̱ cajeohua'ire Jesure ñeje
quëajạ'cohua'ire:
"Ëjaë, ai yo'oma'ë pa'ijẹ̱'ë. Jạje pa'ina, cayë yë'ë co'aquë huë'ena
daima'ë pa'ijẹ̱'ë. 7-8 Yë'ë ëjaohua'i cuạñeñere yo'oquë pa'iquëpi yë'ë sol-
dado pạire meñe cuạñequëna, sehuocohua'ire payë. Jạje paquëpi yë'ëpi
cayë, jạohua'i aquëni: 'Saijẹ̱'ë,' caëna, saiji. Cui'ne yequëni 'daijẹ̱'ë' caru,
daiji. Cui'ne yë'ë jo'yaëni: 'jạre nejë'ë' cuạñeru neji. Jạje më'ëpi co'yajẹ̱'ë
cuạñeru, yë'ë jo'yaëpi co'yasipi asayë, yë'ë. Jạje pa'ina, daima'ë cuạñejë'ë,
yë'ë jo'yaë co'yajạquë."
9 Jạje case'ere asani Jesús ai sihuapi, tạ'ñe caquëre papi pa'iquë'ni
caquë. Jạje cuasani i̱te tuicohua'ire capi:
"Ti ñama'ë paë'ë, Israel pạipi jạje yë'ëre necaijạ'quë api cuasacohua'ire
iquë yo'ose'eje̱ care paye."
10 Jạ maca i̱ jëjo daosicohua'i huë'ena co'ini capitán jo'yaë tsoe
co'yasiquëni ti̱'ahuë.

Pọsë Jụ'isiquëre Huëoye

11 Iye yo'osi jeteyo'je Jesús saji'i, Naín hue'e daripëna. Saina, cui'ne i̱
ye'yacohua'i cui'ne jai pại cọni saë'ë. 12 Pại daripë eta sa'rona ja'ye ti̱'asi
maca jụ'isiquëni tạñu'u cajë sacohua'ire ñapi. Jai pại cọni saë'ë, i̱ti daripë
acohua'ije̱. Pëca ja'quë jụquëna, hua'jeopi te'ire nëcoquëpi jụ'isiquë paji'i.
13 Jạje saijëna, Ëjaëpi jạote teaye ñani oi capi:
"Oima'o."
14 Jạ maca Jesús tsiojạni mahuëna patopi. Patoquëna, i̱ti sacohua'i
nëcajạë'ë. Jạ maca Jesús jụ'isiquëni capi:
"Pọsë, yë'ëpi cayë më'ëre, huëijẹ̱'ë."
15 Caquëna, i̱ti jụ'isiquëpi huëni ja'runi coca ca huëopi. Pëca ja'cona
huëoni i̱sipi, Jesús. 16 Jạ maca iyere ñani si'ahua'i quëquëni Maija'quëre
de'oquëre pa'ni sihuajë ca huëohuë ñeje:
"Mai aquëpi Maija'quë quëacaiquë pa'iji, jerepa pa'ipi."
Cui'ne cahuë:
"Maija'quëpi i̱ pạire cọcasi'i caquë daji'i."
17 Jạje Jesús yo'ose'ere Judea pa'icohua'i cui'ne Judea yeja niamoa
pa'icohua'ije̱ asahuë.

Juan Ti Doquë Jëjo Saocohua'i Jesuna
(Mt 11.2-19)

18-19 Juanpi si'aye iye yo'ose'ere asapi, i̱te ye'yecohua'ipi quëajëna. Jạje
asani daijạ'quë api ca nëosiquë ¿Cristorepa pa'ima'quë, panita'a jạ yë'ta'a

yequëre uteye pa'iquë? cuasaquë i̱ ye'yacohua'ire cayahua'ire soini Jesús
quë'rona jëjo saopi, se̱ni asaja̱'cohua'ire. 20 Jëjo saosicohua'ipi Jesús
quë'rona ti̱'ani cahuë:
"¿Cristo i̱ti daija̱'quë api ca nëosiquë pa'ima'quë më'ë? Pa̱nita'a ja̱ yë'ta'a
¿yequëre uteye pa'iquë? caquë Juan oco doquëpi yëquëre jëjo daopi."
21 Sa ti̱'ajëna, Jesupi jai pa̱ire ju̱'icohua'ire cui'ne ai yo'ocohua'ire
huati quë'iohua'ire eto saoquë, cui'ne ñama'cohua'ire jujuquë yo'opi.
22 Yo'oquëni se̱jëna, Jesupi sehuopi, ja̱ohua'ire:
"Sani Juanre cajë̱'ë: Mësaru ñajë cui'ne asase'ere quëajë̱'ë, ñama'cohua'i
pa'isicohua'i ñañere, cu'ima'cohua'i pa'isicohua'ipi cu'iyere, ja̱'ju
dahuë hue'ecohua'ipi peocohua'i to̱meñere, asama'cohua'ipi asayere,
ju̱'isicohua'ipi huëiyere, cui'ne teaye ai yo'ocohua'ini huaso coca
quëayere. 23 Coa asani yë'ëre i̱re papi caquë jëa coeye pa̱quëpi sihuaquë
de'oye pasipi."
24 Juan jëjo daosicohua'ipi co'isi maca Jesupi pa̱ire ca huëopi, Juan
ayere ñeje:
"¿I̱quere sani ñare'ni, cue̱ne yeja saisicohua'i? ¿Tutupi ca̱tëna ju'aquëna,
huahuëyere ñare? Pa̱ni. 25 Ja̱je pa'ina, ¿i̱quere sani ñare'ni? ¿Ëja de'oni jai
do'i ca̱ñare ju'iquëni ñare? Pa̱ni. Ja̱je pa'ina, mësarupi ñacohua'i a'ë, pa̱i
ëjaohua'i huë̱'ña pa'icohua'ipi jai do'i ca̱ñare ju'ijë pa'icohua'ire. 26 Ti̱jupë
cayë, ja̱je pa'ito: ¿I̱queini sani ñare'ni, Maija'quë jëjo daoquë? Ja̱je pa'ijë̱'ë.
Nuñerepa cayë, Maija'quë quëacaiquë jerepa pa'i api. 27 Toyase'e cato caji:
Jëjo saosi'i, yë'ëre quëacaiquëre më'ë sai hue̱'ñana
Më'ëre ma'a ne de'huacaija̱'quëre.
28 Ja̱je pa'ina, cayë, mësarute. Pa̱i pa'i hue̱'ñana iquë Juan oco doquëje̱ pa'i
ti peopi, Maija'quë quëacaiquë jerepa pa'i. Ja̱je pa'iquëta'are ai a'riquë
macapi Maija'quë pa'i te̱'te jerepa pa'i pa'ija̱'quë api."
29 Ja̱je caquëna, asani si'aohua'i Juanre oco do cua̱ñosicohua'i co'a
pa̱i cui'ne pa'i do'i curi se̱cohua'i Maija'quë de'oyerepa yo'ose'ere si-
huajë nuñerepa pa'i api, Maija'quë. 30 Ja̱je pa'iquëta'are Juan oco
do cua̱ñoma'cohua'ipi fariseo pa̱ipi cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'ipi
Maija'quë i̱ohua'ire caquë yo'oyere asacaiye coereña, co'aye a'ë cajë.
31 Ëjaëpi yequeje̱ capi:
"¿I̱quena co̱ni iye'në pa̱ire ja̱ yo'oyeje̱ pa'iohua'i a'ë caquë quëara'ye?
¿I̱que yo'oyeje̱ pa'iohua'i ña cua̱ñoñe'ni? 32 De'oji, ja̱je pa'ito tsi̱pi jai
pa̱i pa'i hue̱'ñana ca̱'a yo'oñu'u cajë ja'rusicohua'ipi caje tsi̱ni pi̱'cohuëre
jucacaitoje̱ bailaye pa̱huë. Cui'ne oiyeje̱ pa'iohua'ita'a jëjëñere jëjëcaitoje̱
oire paye pa̱huë. Yure pa'icohua'i cui'neje pa'iyë. 33 Juan oco doquëpi
ai a̱ima'quëpi cui'ne o'sa u̱cuma'quëpi pa'ina, mësarupi i̱te huati quë'i
api cayë. 34 Ja̱ jeteyo'je Pa̱i Mamaquë daji'i, a̱o a̱iquëpi cui'ne o'sa
u̱cuquëpi. Ja̱je pa'ina, mësarupi jaiye a̱iquë api cui'ne jaiye o'sa u̱cuquë
api, co'aye yo'ocohua'i cajeipi cui'ne pa'i do'ire curi se̱cohua'i cajeipi
cayë. 35 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë mamajëpi i̱ i̱ñoñere cayahua'i yo'oye
de'oji, asayë."

Fariseohua'i Aquë Simón Huë'ere Pa'iye

36 Fariseo aquëpi Jesure soipi, i̱ huë'ena sani a̱o a̱ijë'ë caquë. Soina,
Jesús sani a̱o a̱i saihuëna ja'rupi. 37 Ja'runi ñu'ina, i̱ti daripë, te'o nomio
co'aye pa'isicopi asani i̱ pa'i hue̱'ña daco'ë, ai huëo së̱ ma'ña da'care
que̱na huëna daco. 38 Dani i̱opi Jesús que̱no macana do're ja'runi oio

io oi copi i quëo tsoani jeteyo'je io nañapi tëno cuenani tsu'suco sihuaco
huëo së ma'ñapi i quëoje doco. 39 Jaje yo'ocona, fariseo Jesure soisiquëpi
ñani cuasapi: "Iquë Maija'quë coca quëacaiquërepa pani ite co'a nomiopi
papico yo'oye asara'pi, co'a nomiopi yo'oco caquë." 40 Cuasaquëna,
Jesupi fariseore capi:

"Simón, më'ëre yeque maña caye payë."

Caquëna, fariseopi sehuopi:

"Cajë'ë, ye'yaquë."

41 Jesupi capi:

"Curiquë prestaquëni caya ëmëohua'i curire co'yoye pahuë. Quinientos denario te'ipi do'i papi, yequëpi cincuenta denario do'i papi. 42 Jaje
do'i pacohua'ipi sai ti'añe pajëna, ñani curiquë prestasiquëpi jaohua'ire
oi ipi sai de'huapi. Jaje pa'ito yure quëajë'ë. ¿Nepi jaohua'i aquë ai jerepa
oiye'ni, ite?"

43 Caquëna, Simónpi sehuopi:

"Iti ai jaiye do'i pasiquëpi ite sai de'huacaisiquëre ai oji'i, cuasayë."

Jaje caquëna, Jesupi sehuopi:

"Nuñerepa cayë, më'ë."

44 Ja maca Jesús nomiore ñani capi, Simónre:

"¿Ñaquë io yo'oye? Më'ë huë'ena yë'ë caca maca më'ëpi oco dacaima'ë
paë'ë, yë'ë nëcañoa tsoa ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are icopi io oisi ocopi tsoacaco'ë, nëcañoare cui'ne nañapi tëno cuenao. 45 Më'ëpi sihuaquë pëpama'ë.
Jaje pa'iquëta'are io cato caca macapi sihuao de'oyerepa pëpao, ja yë'ta'a
yo'oco. 46 Më'ëpi yë'ëre siopë hui'yape pe'nama'ë paë'ë. Jaje pa'iquëta'are
io cato yë'ëre huëo së ma'ñapi nëcañoana doo. 47 Jaje pa'ina, më'ëre cayë,
io ai oio yo'oyepi io jaiye co'aye yo'ose'ere sai de'hua cuañosico pa'io,
iñoco. Jaje pa'iquëta'are a'ri mañare sai de'hua cuañoquëpi a'ri maña
oiyere iñoji."

48 Jaje se cani capi, iote:

"Më'ë co'aye yo'oco pa'ise'e sai de'huacaë'ë."

49 Jaje caquëna, soisicohua'i ñu'icohua'ipi sañe iohua'ija'a ca huëohuë:

"¿Iquei'ni, iquë jaje co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiquë?"

50 Jaje cajëta'are Jesupi capi, iote:

"Maija'quëpi huasoja'quë api cuasani yo'o do'ire huasosico pa'iyë,
më'ë. Señaco de'oye saijë'ë."

8

Jesure Cocaicohua'i Nomiohua'ipi

1 Ja jeteyo'je Jesús jai daripëana cui'ne a'ri daripëana si'a hue'ña
cu'i quëarojai, cui'ne Maija'quë cuañe te'tena cacani de'oye pa'iyere
quëapi. Ite cohuë, doce i ye'yacohua'ipi. 2 Cui'ne nomiohua'ipi huati
quë'iohua'i pa'isicohua'i cui'ne ipi ju'i dahuëje jujucaisicohua'ipi ite coni
cuahuë. Jaohua'i ja're coni María Magdalena hue'ecoje saco'ë, iti siete
huatiohua'ire eto cuañosicopi. 3 Cui'ne Herodes yëyere ise'e cuasaquë
huë'e de'oye necaiquë Chuza i nëjo Juana cui'ne Susana, cui'ne jai pai
yequë nomiohua'ije iohua'i co'amañapi cocaë'ë, ite.

Taquëpi Pa'iye
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

4 Pa̱i daripë̱a ñape etani daë'ë, Jesure ñañu'u cajë. Ja̱je jai pa̱i datena,
ñani quëapi, i̱ohua'i ñañe ayena. Caquë i̱ñoquë ñeje capi:
5 "Ta̱quëpi ta̱si'i caquë tsiona sani i̱ti ca̱re je̱aquëna, ma'ana to̱mepi.
To̱meina, cu'icohua'ipi tsacu huesohuë, cui'ne yequë ca̱re pi̱'api o̱cue
huesohuë. 6 Yequë ca̱pi to̱mepi, quë̱na yejana. To̱meni ai de'oquëta'a
ocopi peoquëna, cue̱ne ju̱ji'i. 7 Yequë ca̱pi to̱mepi miu pi̱si quë'rona.
To̱meni ai de'oquëna, pi̱sije̱ te'e ai de'oni hue̱ hue̱api. 8 Cui'ne yequë ca̱pi
to̱mepi de'o yejana. To̱meni ai de'oni cien ca̱ jaiye i̱ti ñëa ñape quë̱ji'i."
Ja̱je iyere Jesús ca tëjiquë ai tutu capi:
"Mësarupi ca̱joro quë'iohua'i pani asaje̱'ë."

Me Ne Ja̱'ñere Pa̱i Ñañena Co̱ni Quëaë'ni
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

9 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi se̱i'ë: ¿I̱quere ja̱ më'ë ja̱je quëaë'ni, i̱ohua'i
ñañena co̱ni? 10 Cajëna, i̱pi ja̱ohua'ire sehuopi:
"Maija'quë i̱ te̱'te ayere pa̱ije asa ti̱'a ma'ñere i̱ñoquëna, de'hue asayë,
mësaru. Ja̱je pa'iquëta'are yecohua'ini cayë iye yo'oyeje̱ pa'ye a'ë caquë
i̱ohua'i ñañe ayepi i̱ti ñajëta'a ña ma'ñeje pa'iohua'i pa'iyere caquë. Cui'ne
i̱tire asajë coa noni asa huesojë ti asa ti̱'añe pa̱jajë caquë.

Ta̱quë Quëase'e Ayere
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

11 Iye a'ë. Iye quëase'e caye: I̱ti ca̱ cato Maija'quë cocaje̱ pa'ye. 12 Ma'a
cato quëaji, Maija'quë coca asacohua'ini. Ja̱je asacohua'ini huatipi dani
i̱ohua'i joñoana de'huase'ere peo hue̱'ña jioni asama'cohua'ire neni ne
huesoyere quëaji. 13 Quë̱na yejana i̱ti ca̱ to̱mese'e cato Maija'quë cocare
du'ru macarepa sihuajë asasicohua'ipi pa'ijëna, jeteyo'je ai yo'oyepi ti̱'asi
maca yo'o jujani je̱ocohua'ini quëaji. 14 Miu pi̱si quë'rona i̱ti ca̱ to̱mese'e
cato quëaji. Asajëta'a ja̱ yë'ta'a i̱ohua'i ai cuasayere yo'ojë pa'icohua'ini
ja̱je yo'ojë co'amaña jaiye payena cuasajë cui'ne yeja sihuayere yëjë
co'a ju̱'ijëna, pi̱si meapi hue̱ hue̱añeje pa'ye yo'oquëna, i̱ti ca̱ quë̱ima'pë
pa'iyere. 15 Cui'ne yequë ca̱ de'o yejana to̱mese'e cato quëaji, de'o
joyopi ja̱je yo'oñu'u cajë asacohua'ini cui'ne yëhuose'ere asani cui'ne
yo'ocohua'ipi cui'ne yo'o jujama'cohua'ipi nuñerepa i̱tire pa'ijë i̱ti ca̱
quë̱icohua'ije̱ pa'icohua'i pa'iyere.

Miacaiye Ayere Quëaye
(Mr 4.21-25)

16 Toa tsë̱oma'cohua'i a'ë, tsë̱oni jeteyo'je yequë co'amañapi si̱oja'coni
panita'a ca̱i saihuë huë'ehuëna ënëcoja̱'coni. Ja̱je yo'oye pa̱jë coa ai
jerepa ë̱mëje'na ënëcojë yecohua'i cacajëna, miacaija̱'core. 17 Yahuese'epi
ti yahue huesose'e pani huesoye peoji. Cui'ne pa̱i asa ma'ñepi ti
asama'pëna, pa'iye peoji. Si'aye asa ja̱'ñe a'ë, ti̱ñarepa.
18 Ja̱je pa'ito de'oye asaje̱'ë. Ja̱je pa'ina, paquëna ai jerepa se i̱si co̱ñe
pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'a peoquëni ai jerepa se si̱o co̱ñe pa'iji, i̱ payë,
cuasase'e mañaque si'aye."

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I̱ Yo'jeohua'i
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19 Ja̱ maca Jesús pëca ja'co cui'ne i̱ yo'je tsi̱ co̱ni ti̱tahuë, i̱ pa'i hue̱'ñana.
Ti̱tasicohua'ita'a jai pa̱i pa'i do'ire i̱ pa'i hue̱'ña ti̱'añe pa̱huë. 20 Ja̱je
pa'ina, yecohua'ipi Jesure quëahuë:

“Më ja'co cui'ne më'ë yo'je tsi̱ co̱ni hue'sere pa'iyë, më'ëni ñañu'u cajë dani.”
21 Cajëna, i̱pi capi:
“Maija'quë coca asani cui'ne i̱ti cayeje̱ yo'ocohua'ipi yë'ë ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsi̱ pa'iyë.”

Jesupi Tuture Cui'ne To̱'añere Cua̱ñeñe
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22 Te'e mu'se Jesús jai yohuëna i̱ ye'yacohua'i ja̱'re co̱ni tu̱mëni capi:
“Jaira je te̱'tena je̱ñu'u.”
23 Caëna, ja̱ je̱'ejëna, Jesús ca̱ji'i. Ca̱ina, ai tutu dapi. Jairare pa'ijëna, tutu dani co'poyepi yohuëna oco ti̱më huëopi, ea du'iye ja'i macarepa. 24 Ña quëquëni ca̱iquëre sëtoni cahuë:
“Ye'yaquë, Ye'yaquë, ea du'iyë, mai.”
Cajëna, Jesús huëni nëcani tuture cui'ne co'poyere yo'oma'o capi. Ca macarepa tsi̱ña de'huaje̱ pa'iorepa de'opi, ti co'poma'co. 25 Co'poma'co de'ona, i̱ ye'yacohua'ire capi:
“¿Je ja'ye tsoe Maija'quëpi necaija̱'quë api cuasaye je̱ore?”
Ja̱je caquëna, ja̱ohua'i cato quëquë huesësicohua'ipi ai ñahuë. Ñajë i̱ohua'ija̱'a sa̱'ñe cahuë:
“¿Iqueire pani, iquë, tutu cui'ne oco asani sehuocaiquërepa?”

Huatiohua'i Pa'ise'e Gadara Yeja Aquëre
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 Ai yo'osi jeteyo'jere papi Gadara yejana ti̱'ahuë, Galilea je̱'ñerepa pa'icona. 27 Ti̱'ajëna, Jesús tu̱maquëna, te'i ë̱më i̱ti daripë aquëpi tsio daji'i. Ai tsoe iquë huatire hue'equëpi, ju'i ca̱ñaje ju'ima'quëpi cui'ne huë'eje̱ pa'ima'quë paji'i. Ja̱je pa'ipi coa pa̱i ju̱'isicohua'ire ta̱ hue̱'ñare pare iquë paji'i. 28 Ja̱je pa'ipi Jesure ñani ta̱ni do're ja'runi ai cuipi:
“¿Me yo'oquë Jesús yë'ëre jo̱sa yo'osi'quë daiquë'ni, Maija'quërepa mamaquëpi? Se̱ñë, më'ëre. Yë'ëre jo̱sa yo'oma'ë pa'ije̱'ë.”
29 Iye cato Jesupi huatire etani saije̱'ë, cua̱ñequëna, ja̱ do'ire ja̱je capi. Iquë cato huatipi i̱te jo'ya nesiquëre papi ai tsoe. Ja̱je pa'ina, pa̱ipi i̱te que̱na meapi sëahuë, saima'ë pa'ija̱'quë cajë. Ja̱je yo'ojëta'are huatipi tutu i̱siquëna, ne tëte saoquë saiquëpi pa̱i peo yejana huatipi saquëna. 30 Jesupi capi, i̱te:
“¿Ique mami a'ni, më'ë?”
Se̱ina, i̱pi sehuopi:
“Yë'ë Legión hue'equë a'ë.”
Ja̱je cani capi, huatiohua'ipi i̱na jai pa̱i cacani pa'i do'ire. 31 Ja̱je pa'ijë huatiohua'ipi Jesure se̱i'ë. Jëjo saoma'ë pa'ije̱'ë, nejo hue̱'ñare pana cajë. 32 Coa se̱se quë'rona jëjo saoje̱'ë, yëquëre cahuë, ai cu̱tihuëre jai pa̱i se̱se nëijë a̱icohua'ina. Cajëna, Jesupi de'oji, sehuouna. 33 Pa̱ite pa'isicohua'ipi etani se̱sena cacahuë. Cacajëna, se̱se jai hua'que te̱'tëpapi to̱mejë jairana dutu ju̱juhuë.
34 Ja̱ maca i̱ti se̱sere ñacaicohua'ipi ña quëquëjë huë'huëni pa̱i darina cui'ne yequë hue̱'ñana i̱ti yo'ose'ere quëahuë. 35 Quëarena, pa̱ipi ñañu'u cajë saë'ë. Saijë Jesús pa'i hue̱'ñana ti̱'ajë ñajëna, huati quë'i pa'isiquëpi i̱ que̱no macare ju'i ca̱ su̱ñasiquëpi dahuëre pa'ipi yo'oma'quëpi ñuji'i. Ñu'ina, ñani ai ca'rahuë. 36 Ja̱ maca i̱ti ñasicohua'ipi daripëpi daisicohua'ire quëahuë, huati quë'i pa'isiquëni Jesupi jujuse'ere, nuiñere

cuasaquëre. 37 Ja̱re asani Gadara yeja pa̱ipi si'ahua'i i̱ni ai ca'ra do'ire se̱i̱'ë. Saijë̱'ë. I̱ño pa'ima'ë pa'ijë̱'ë cajë. Ja̱je cajëna, asani Jesupi jai yohuëna aya mëni saji'i. 38 Saina, i̱ti huatire eto sao cua̱ñosiquëpi sajë̱'ë yë'ëreje̱ caquë se̱ji'i. Se̱ina, Jesupi i̱te pëajë̱'ë, cani capi:

39 "Co'ijë̱'ë, më'ë huë'ena. Co'ini si'aye më'ëre Maija'quë ne de'huase'ere quëaje̱'ë."

Ja̱je caëna, sani si'a daripë cu'i quëapi, Jesús i̱te ne de'huase'ere.

Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Ca̱ñare Patoco
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

40 Ja̱je Jesús jaira je te̱'tepi co'ina, si'ahua'i i̱te utejë pa'isicohua'ipi sihuajë pëpahuë. 41 Pëpa maca Jairo hue'equëpi pa̱i tsi'si huë'ere ñacaicohua'i ëjaëpi ṯitapi. Ṯitani Jesús que̱o yë'quë maca do're ja'runi yë'ë huë'ena daije̱'ë, caquë se̱ji'i. 42 Te'o macare mamacore paquëni, doce o̱metëca pacopi, ju̱ni huesë tëjicona. Se̱quëna, jujucaija̱'quë Jesupi ja̱rona saji'i. Saina, jai pa̱i co̱ni qui'iyerepa saë'ë. 43 Saquëna, saru dahuë ju̱'icopi ai yo'oco paco'ë, tsieje̱ tëcama'ona doce o̱metëca. Ja̱je pa'iopi jujucohua'ini juju cua̱ñosi'i caco si'aye i̱o curi sa̱io sao. Ja̱je yo'otoje̱ jujuye peopi. 44 Ja̱je ai yo'ocopi Jesure tsioja̱ni tuni i̱ ju'i ca̱na patocona, ja̱re i̱ti macapi tsie tëcapi.

45 Ja̱je patocona, Jesupi se̱ji'i:

"¿Nepi yë'ëre patore'ni?"

Caquëna, si'ahua'i cahuë:

"Pa̱huë, patoye."

Cajëna, Pedro cui'ne i̱ cajeohua'i co̱ni cahuë:

"Ye'yaquë, jai pa̱i si'a te̱'ñapi jë'jejëna, ñaquëta'a se̱quë'ni, ¿nepi yë'ëre patore'ni?"

46 Cajëna, Jesupi capi:

"Asayë, yë'ë tutupi yë'ëre patosicore jujuse'ere."

47 Ja̱ maca tsoe co'yasico pa'io yahue yo'ose'e peoquëna, tsoe asapi caco ca'raco tsa'sico dani do're ja'runi Jesús que̱o yë'quë macapi quëao, si'ahua'i ñajëna, i̱o cuasani yo'ose'ere cui'ne i̱o pato macapi esa co'yase'ere. 48 Quëa maca Jesupi capi:

"Huau, më'ëpi jujuja̱'quë api cuasani yo'osi do'ipi jujusico pa'iyë, më'ë. Se̱ñaco de'oye saije̱'ë."

49 Ja̱ yë'ta'a Jesús cocare caquëna, Jairo huë'epi dani ṯitaquë Jairore capi:

"Më'ë mamaco tsoe ju̱co'ë. Ye'yaquëre ai jerepa jo̱sa yo'oma'ë."

50 Caquëna, Jesupi asani capi, Jairore:

"Quëquëma'ë pa'ijë̱'ë. Yë'ëpi jujuja̱'quë api caquë utejë̱'ë. Ja̱je cuasaquë utequëna, më'ë mamaco co'yasico pasio."

51 Huë'ena ṯi̱'asi maca te'ireje̱ co̱ñe pa̱pi, i̱ caca hue̱'ña. Coa Pedro, Jacobo, Juan cui'ne tsihua'o pëca ja'quë cui'ne pëca ja'co ja̱ohua'ise'e cacahuë, i̱ ja̱'re co̱ni. 52 Si'ahua'i oë'ë, co'a ju̱ë'ë, i̱oni cuasajë. Ja̱je oijëna, Jesupi capi, ja̱ohua'ire:

"Oima'pë pa'ijë̱'ë. Tsihua'o ju̱'ima'o paco'ë. Coa ca̱ico."

53 Caquëna, tsoe ju̱'isiconi caji cajë i̱ cayere cue'cuejë sohuë. 54 Ja̱ maca Jesupi ju̱'isico jë̱tëna tse̱ani capi:

"Tsihua'o huëijë̱'ë."

55 Ja̱je caquëna, i̱ti macapi pa'i huëo cui'naopi, nëcaco. Nëcacona, ja̱ maca Jesús a̱ore a̱ojë'ë cua̱ñepi. 56 Pëca ja'quëohua'ipi ai cuasahuë, i̱ti

yo'ose'ere. Ja̱ maca Jesupi cua̱ñepi, iye yo'ose'e yecohua'ire ti quëama'pë pa'ijë̱'ë, caquë.

9

Jesús Jëjo Saoye I̱ Ye'yacohua'ire
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

1 Jesupi i̱ doce ye'yacohua'ire tsi'soni i̱sipi, i̱ tuture cua̱ñecohua'i pa'ija̱jë
coa si'aye ti̱ñe pa'i co'a joñoare eto saojë cui'ne ju̱'icohua'ire jujujë yo'o
ja̱'ñere. 2 Maija'quë cua̱ñe te̱'tena cacani pa'iyere quëaja̱'cohua'ini cui'ne
si'a ju̱'iñere jujucaija̱'cohua'ini jëjo saopi. 3 Ja̱je jëjo saoquë capi:
"Tupë, turupë a̱o, curiquë sama'pë pa'ijë̱'ë. Ma'a sajë te'e ju'i ca̱ saje̱'ë,
cayaye sama'pë, peojë saije̱'ë. 4 Te'e daripë yo'oye pa'ina, te'e huë'ena
pëaje̱'ë, mësarute sihuacohua'i pa'ito. 5 Yeque mësaruni coecohua'i pa'ito
etani saijë ya'o si'si pa'iyere ti̱'to to̱jë'ë. Ja̱je yo'ojë ja̱pi i̱ñoñe pa'iji,
i̱ohua'ire sa̱ñope Maija'quë yo'o ja̱'ñere."
6 Ja̱je caëna, etani sateña, si'a hue̱'ña pa̱i pa'i hue̱'ñana, huaso cocare
quëajë cui'ne ju̱'icohua'ini jujujë.

Juan Ti Doquëre Huaiye
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

7-8 Ja̱je Jesús yo'oquëna, yecohua'ipi Juan huëisiquëpi huëni yo'oji,
cajëna, cui'ne yecohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë Elíaspi ñaipi cahuë.
Cajëna, yecohua'ipi ai tsoe Maija'quë jëjo daoquë pa'isiquëpi huëni yo'oji,
cahuë. Ja̱je cajëna, Galilea ëjaë Herodespi asaquë cui'na ja'yese'e cuasa
huesëpi. 9 Ja̱je pa'iquëta'a Herodespi capi:
"Yë'ëpi Juan si̱opëre yëto tëaje̱'ë caquë cua̱ñehuë. Ja̱je pa'ito ¿i̱queipi
jaiye co'amaña yo'oquërepa pa'ina, cajëna, asaye'ni?"
Ja̱je pa'ina, Jerodespi i̱te ñasi'i caquë yo'opi.

Cinco Mil E̱mëohua'ire A̱oñe
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 I̱ jëjo saosicohua'ipi co'ini Jesure quëahuë, i̱ohua'i yo'oroja̱ise'ere.
Quëa tëjijëna, ja̱ jeteyo'je sai sapi, ja̱ohua'ire, pa̱i peo hue̱'ñana, Betsaida
daripë quë'rona. 11 Ja̱je saicohua'ita'are pa̱ipi asani tuë'ë. Tuijëna, Jesús
sihuaquë pëpani Maija'quë te̱'te ayere quëani cui'ne ju̱'icohua'ire jujupi.
12 Neato de'o huëoquëna, i̱ doce ye'yacohua'ipi tsio dani Jesure cahuë:
"Ja'ye hue̱'ña pa'i hue̱'ña i̱ño ti peoji. Pa̱ire quëaje̱'ë, saija̱jë, sani
huajëja̱jë, cui'ne pa̱i daripëna sani a̱o hueroni a̱ijajë."
13 Ja̱je cajëna, Jesupi capi:
"Mësarupi a̱oje̱'ë, ja̱ohua'ire."
Caquëna, i̱ohua'ipi sehuohuë:
"Coa cinco pan pe̱a cui'ne caya tsiaya hua'ire pare payë. Ja̱je pa'ina,
si'ahua'ire a̱oñe cani sani hueroyese'e pa'iji."
14 Cinco mil e̱mëohua'i paë'ë. Ja̱je pa'ijëta'are Jesupi i̱ ye'yacohua'ire
capi:
"Cincuenta pa̱ise'ere te'e macana ño'e saoje̱'ë. Ja̱re ja̱ so̱cohua'ise'ere
si'ahua'ire huahueje̱'ë."
15 I̱ case'eje̱ yo'ojëna, si'ahua'i ja'ru sahuë. 16 Ja̱ maca Jesús cinco
pan cui'ne caya tsiaya hua'ire i̱mani ma'tëmona ñaquë de'oji iye më'ë
i̱sise'e payë caquë Maija'quëre pëpapi. Pëpani jë'yeni i̱ ye'yacohua'ina
i̱sipi, pa̱ire a̱oje̱'ë caquë. Ja̱ maca ja̱ohua'ipi pa̱ire a̱ohuë. 17 Si'ahua'i

i̱ohua'i yëse'ere ti̱'asicohua'i paë'ë. A̱ni tëjisi jeteyo'je i̱ti nëase'ere doce do'rohuë̱a aya ti̱mëhuë.

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Yequë mu'se Jesús te'ipi Maija'quëre se̱ji'i, pa̱i peo hue̱'ñana. Se̱ina, i̱ ye'yacohua'i datena, se̱ji'i, ja̱ohua'ire:
"¿I̱queipi caye'ni, pa̱i yë'ëre?"
19 Caquëna, i̱ohua'ipi sehuohuë:
"Yecohua'ipi cayë, më'ëre Juan oco doquë api. Yecohua'ipi Elíaspi cayë. Yecohua'ipi më'ëre cayë, ai tsoe Maija'quë jëjo daoquë pa'isiquëpi huëji'i."
20 Ja̱je cajëna, se̱ji'i, i̱ohua'ini:
"¿Cui'ne mësaruta'a yë'ëre i̱queipi caye'ni?"
Caquëna, Pedropi capi:
"Më'ë cato Cristo, maire huasoquë, Maija'quë tse̱quëre pa'ë."

Jesupi Capi, Ju̱'ija'quë A'ë
(Mt 16.20-28; Mr 8.30–9.1)

21 Ja̱je asajëna, Jesupi ja̱ohua'ire ai cua̱ñepi: Quëama'pë pa'ije̱'ë, yecohua'ire caquë, 22 cani capi, ja̱ohua'ire:
"Pa̱i Mamaquë ai yo'oja̱'quë api, aiohua'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ije̱, cua̱ñese'e ye'yacohua'ije̱ yë'ëre coejë huani je̱oja'cohua'i a'ë. Ja̱je yo'osiquëta'a toaso̱ mu'seña pa'i maca huëija̱'quë api."
23 Ja̱ jeteyo'je si'ahua'ire capi:
"Pa̱ipi yë'ëre tuiye yëni je̱oñe pa'iji, i̱ohua'i yë'ë tse̱ a'ë cuasase'ere, yë'ëse'e cuasase'ere. Je̱oni yë'ëre tuiye pa'iji, si'a mu'seña ai yo'oye pa'itoje̱. 24 Ja̱je pa'ina, i̱ pa'iyere de'oye pasi'i cuasaquë pani, coa ne huesoye pa'iji. Ja̱je pa'ina, yë'ë do'ire i̱ pa'iye ne huesosiquëpi ja̱ëpi huasosiquë pasipi. 25 ¿Te'ipi yo'oni si'aye iye yeja co'amañare hueroni paquëpi ja̱ yë'ta'a i̱ joyo i̱se'e ne huesëquëna, pa'ito de'oquë? 26 Ja̱je pa'ina, yë'ë mamire cui'ne yë'ë cocare asaquëta'a pa̱ini ca'raquë yë'ë yo'oye ayere quëama'ë pa'isiquëre cui'ne i̱teje̱ yë'ë Pa̱i Mamaquëpi ëja̱ë de'oni, ja'quë pa'iyepi cui'ne hui̱ñaohua'i co̱ni dai maca ca'raja̱'quë a'ë, ja'quëna quëayere. 27 Ja̱je nuñerepa cayë. Iye maca pa'icohua'ipi Maija'quë te̱'te ayere ñama'pë pa̱ja'cohua'i a'ë. Maija'quë te̱'te ayepi daina, ñajëna, jeteyo'je ju̱'iñe pa'iji."

Jesús Ti̱ñe Pa'i Po̱nëse'e
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28 Iye case'e pa'i maca ocho mu'se jeteyo'je Jesupi saji'i, ai cu̱tihuëna Maija'quëre se̱si'i caquë. Saina, co̱ni saë'ë, Pedro, Jacobo cui'ne Juan. 29 Ja̱ maca sani Jesupi Maija'quëre ja̱ se̱i ti̱ñe pa'i tsiarepa po̱nëpi, cui'ne i̱ ju'i ca̱je ai miacore papi ña ti̱'añe peocorepa po̱nëpi. 30 Po̱në maca Jesuje̱ pa'iohua'ipi ñaini caya hua'i so'oja̱'a miañerepa nëcajë Jesús ja̱'re cocare cahuë. Ja̱ohua'i cato Moisés cui'ne Elías paë'ë. 31 Jesús Jerusalénna sani ai yo'oquë ju̱'i ja̱'ñere cahuë. 32 Ja̱ maca ai huëo ca̱'añe Pedrore cui'ne i̱ cajeohua'ire nëise'epi peo hue̱'ñarepa to̱meina, sëtasicohua'ipi ñahuë, Jesús i̱repa pa'iyere, cui'ne cayahua'i i̱ ja̱'re nëcajëna. 33 Ja̱ maca Jesús que̱no maca pa'isicohua'i je̱o saijëna, Pedropi capi:
"Ye'yaquë, i̱ño pëato de'oji. Toaso̱ hue̱'ña ne'ñe pa'io; më'ë huë'e, Moisés huë'e, cui'ne Elías huë'e."

Jạje caquëta'a Pedro coa huesë capi, cuasama'ë. 34 Jạje jạ yë'ta'a
caquëna, siriopi nëca meni sịo huesopi. Sịo huesoquëna, ai quëquëhuë,
sirio sạ'nahuëre pa'ijë. 35 Jạje pa'ijëna, siriopi yë'ose'e caye asahuë:
"Iquë yë'ë mamaquë yë'ë oiquëre papi ị cayere asajẹ'ë."
36 Jạje casi jeteyo'je ñajëna, te'i Jesuse'e paji'i. Pa'ina, ñani jạohua'i
ti cama'cohua'i jo'cua paë'ë. Cui'ne yecohua'ireje ịohua'i ñase'e ti
quëama'pë paë'ë.

Jesupi Huatire Eto Saoye
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

37 Se ñatasi mu'se ai cụtihuëpi cajejëna, jai pại Jesure sạñope tị'ahuë.
38 Jạ maca pại jopo aquëpi te'i tutu capi:
"Ye'yaquë, ñacaijẹ'ë, care payë yë'ë mamaquë te'i macapi. 39 Huatire
hue'equëna, jạëpi jọsa yo'oquëna, cui'ne cuiquë yo'oji, cui'ne hue'hue
nequëna, yë'opojạ'a siri etoquë yo'oji, co'aye yo'oquë ti jẹoñe coeji, ịte.
40 Tsoe më'ë ye'yacohua'ire sẹi'ë, huatire eto saojẹ'ë caquë. Jạje caëna,
coa yo'o jujahuë."
41 Caquëna, Jesupi asani ị ye'yacohua'ire capi:
"Maija'quë necaiquë api cuasama'cohua'ipi tịñere cuasacohua'i. ¿Je
yëhuarepa tsoe mësaru jạ're cọni pa'i yo'oquëna, ñani Maija'quëpi nequë
api cuasajạ'cohua'i a'ni, mësaru? Jạje cani dajẹ'ë, më'ë mamaquëre
ịñona."
42 Jạje caëna, tsihua'ëpi ị quë'rona ja'ye tsiojạina, huatipi yeque
hue'hue ne cọquëna, tạji'i, yejana. Jạje yo'oquëna, Jesupi huatire
yo'oma'ë cani eto saoni tsihua'ëre jujuni pëca ja'quëna ịsipi. 43 Jạ maca
si'a pại ai cuasahuë, Maija'quë jaiye yo'oyere ñani.

Tịjupë Jesús Capi, Ị Jụ'iñe Ayere
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Cui'ne si'ahua'i Jesús yo'ose'ere ñani ai cuasajëna, Jesupi ị
ye'yacohua'ire capi:
44 "De'oye asajẹ'ë, iyere. Huạnëyema'pë pa'ijẹ'ë. Yë'ëre Pại Mamaquëre
pại jẹñana ịsiye pa'iji. Jạje pa'ina, ịohua'i yëyejẹ yo'ojạ'cohua'i a'ë, yë'ëre."
45 Jạje caquëna, ị ye'yacohua'i ti asa tị'añe pạhuë, ị caye. Jạre jạje asaye
pajạjë ịpi cuasaye sëte. Jạje pa'ina, ịohua'i ca'racohua'ipi sẹni asaye
pạhuë, ị case'ere.

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

46 Jạ maca ị ye'yacohua'i sạ'ñe cahuë, ịohua'ijạ'a nepi airepa pa'iohua'i
pa'iohua'i a'ni, cajë. 47 Jạje cuasajëna, Jesupi ịohua'i cuasaye asani jạ
maca tsihua'ëre ị quë'rona dani nëcopi. 48 Dani jạohua'ire capi:
"Iquë tsihua'ëre yë'ë mamipi cuasajë ñacaini yë'ëni ñacaiyë. Cui'ne
yë'ëre ñacaicohua'i pani yë'ëre jẹjo daosiquëreje cui'ne ñacaiyë. Jạje pa'ina,
ịti mësaru aquëpi yecohua'ire ai jerepa ñacaiquë pani ai jerepa pa'i
pa'ijạ'quë api."

Sạñope Yo'oma'quë Caye Ayere
(Mr 9.38-40)

49 Caquëna, Juan capi, ịte:
"Ye'yaquë, yëquë te'i ẹmë më'ë mamipi caquë huatire eto saoquëre
yo'oma'ë pa'ijẹ'ë cajë ẹsehuë, yëquë jạ're cọni cu'ima' do'ire."
50 Caquëna, Jesupi capi:

"¿Me neñu'ju ësere'ni? Maire sañope cama'quë pani mai yo'oye yo'o cocohua'i a'ë."

Que Joyo Pa'iquë

51 Jesús ma'tëmo mëiñe ti'añe ja'i maca pa'ina, Jerusalénna sai huëoni
saji'i, i cuasa nëose'ere yo'osi'i caquë. 52 Saija'quëpi jëjo saopi, i du'ru
sani i pëajato co'eja'cohua'ire, Samaria pai quë'rona. 53 Jaje pa'iquëta'are
Jerusalénna saiye nëina, Samaria pai coehuë, pëa hue'ña isiye. 54 Ja maca
jaje ësejëna, asani i ye'yacohua'i Juan cui'ne Jacobo cahuë:

"Ëjaë, yëquë më'ë jaohua'ire toapi cuañerena, ma'tëmopi tomeni peo
hue'ñarepa ëo huesoye. Tsoe Maija'quë jëjo daoquë Elías yo'oquë
pa'ise'eje yo'oñu'u."

55 Jaje cajëna, Jesús ñani jaohua'i case'ere coequë sañope capi:

"¿Ique joyore hue'eye'ni, mësaru? 56 Yë'ë Pai Mamaquë cato daima'ë
paji'i, pai joñoare nejosi'i caquë. Coa ai jerepa paini huasosi'i caquë
daë'ë."

Jaje cani jeoni yequë pai pa'i hue'ñana saë'ë.

Jesús Pe'teye Yëcohua'i Ayere Quëaye
(Mt 8.19-22)

57 Ma'aja'a jaohua'i saijëna, te'i ëmë Jesure capi:

"Ëjaë, më'ë ja're coni saiye yëyë. Coa si'a hue'ña më'ë saitoje."

58 Jesupi sehuopi:

"Airo jo'ya mañaje coña pacohua'i a'ë cui'ne pi'a mañaje tsiaro paco-
hua'i a'ë. Pai Mamaquë cato ti peoquë api, i siopë tëo paquë ui mañaque."

59 Jesupi yequëre capi:

"Yë'ëre tuijë'ë."

Jaje caquëna, ipi capi:

"Ëjaë, utejë'ë. Yë'ëta'a du'ru ja'quëre tajasi'i."

60 Jesupi sehuopi:

"Yë'ëre cuasama'cohua'i ju'isicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Jaohua'ipi
cui'neje ju'isicohua'ini tajajë. Më'ë cato daijë'ë, Maija'quë pa'iyere
yecohua'ire quëaja'quëpi."

61 Ja maca yequëpi capi:

"Ëjaë, tuiye yëyë. Utejë'ë. Du'ru macarepa yë'ëta'a huë'e pa'icohua'ire
ëpa tëjisi'i."

62 Jesupi ite capi:

"Yë'ë co'amañare ne huëosiquëpi, jaiye yeque yo'oyere cuasaquë
yo'oquë pani yë'ë co'amaña ne ti'añe peoji."

10

Jesupi Setentare Jëjo Saoye

1 Jaje iye yo'osi jeteyo'je setenta pa'iohua'ini i saija'a daripëana du'ru
jëjo saopi, cayaohua'ise'ere, ipi ñaquë sahuasicohua'ini. 2 Jëjo saoquë
capi, jaohua'ire:

"Nuñerepa cayë. Tëa ja'ñe cato jaiye a'ë. Jaje pa'iquëta'are iti neco-
hua'ipi a'ri maña pa'iyë. Jaje pa'ina, sejë'ë, iti tse aquëni jai paire jëjo
saojaquë neja'cohua'ire. 3 Ñajë saijë'ë. Mësarute jëjo saoyë, yëi ñamaje
pa'iohua'ini yaije pa'iohua'i jopona. 4 Sama'pë pa'ijë'ë, curi topëje,
cai topëje, cui'ne curiquëje, cui'ne zapatoje, cui'ne ma'aja'a saijë pai
pa'icohua'i pa'ito coa sa pëpajë saijë'ë, tsoe nëcajani caye peoye. 5 Huë'ena

cacacohua'i pani du'ru macarepa ñeje cajë'ë: 'Iye huë'e pa'icohua'ire de'oye pa'iyepi pa'ijë'ë.' 6 Jaje pëpajëna, jaohua'ipi de'oye pa'iyere oicohua'i pa'ito mësaru pëpase'epi iohua'ini pa'ija'coa. De'oye pa'iyere oima'cohua'i pa'ito ja pëpase'epi mësaruna co'i cosipi. 7 Du'ru pëpasi huë'ena cacani pëani iohua'i aoñere aijë cui'ne ucujë pa'ijë'ë. Co'amaña necohua'ire sëte iohua'ipi saiñeje pa'ye cocaiyepi pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, huë'ña ñape cu'ima'pë pa'ijë'ë.

8 Pai daripëna ti'arena, jaro aquëpi i huë'ena pëpasiquëpi aore aoto aijë'ë. 9 Jarore ju'icohua'i pa'ito jujucaijë'ë. Cui'ne quëajë'ë, Maija'quë cuañe te'tena mësarupi ponëñe ja'yere pa'iji cajë. 10 Jaje pa'iquëta'are yequë hue'ña daripë pa'icohua'ipi mësarute coeto iti daripë ma'añana etani cajë'ë: 11 'Mësaru daripë ya'opi yëquë quëona së'ase'ere ti'to toñë, mësaru asaye yëma'pë pa'i do'ire iñojë.' De'hua cuasajë'ë, iyere, Maija'quë pa'i te'tena ja'yere pa'iji, mësarute. 12 Mësarute cayë, pai ñape yo'ose'e ne de'hua mu'se ti'asi maca jaohua'i co'aye yo'ose'e saiñe pasipi. Sodoma daripë acohua'ire yo'ose'e jerepa co'ayepi.

Sehuoma'cohua'i
(Mt 11.20-24)

13 Teayerepa më'ë Corazín daripë maca cui'ne Betsaida daripë. Jaiye pai yo'o ti'a ma'ñere yo'otoje coa ñahuë, më'ë. Jaro yo'ose'eje pa'ye Tirona cui'ne Sidón daripëna yo'oquëna, ñasicohua'i pani tsoe otira'huë. Iohua'i co'ayere cuasajë ai ju'i care suñani huatapi jorëjë ai oiyere iñora'huë. 14 Jaje pa'iquëta'are pai ñape yo'ose'e mu'se ti'asi maca mësarupi ai jerepa co'aye yo'osi do'ire sai cuañoñe pa'iji. Tiro cui'ne Sidón daripëa pa'icohua'i seña maca. 15 Cui'ne mësaru Capernaum daripë pa'icohua'i yëquëpi ai jerepa tëto saisicohua'i a'ë ma'tëmo quë'rore pana cuasayë, mësaru. Pani mësaru cato coa ai jerepa huë'ehuëre pana caje huesëja'cohua'i a'ë, toa yejana.

16 Mësaru cayere asacohua'i pani yë'ëni asaja'cohua'i a'ë, cui'ne mësaruni coecohua'i pani yë'ëni coeja'cohua'i a'ë, cui'ne yë'ëni coecohua'i pani yë'ëre jëjo daosiquëni coeyë."

Setenta Jëjo Saosicohua'ipi Co'iye

17 Jaohua'i setenta pa'iohua'i ai sihuayë. Co'ini cahuë:

"Ëjaë, huatiohua'ique yëquë më'ë mamire cajëna, asajë ca'rajë etahuë."

18 Jesupi capi, jaohua'ire:

"Jaje pa'ijë'ë. Yë'ëje ñahuë, huati ëjaëpi ma'tëmopi mujuë ye'hueyeje pa'yerepa tomequëna. 19 Yë'ëpi mësarute tutu isihuë, añare, punire tsa'cujëna, ti a'si neñe peo ja'ñere. Cui'ne maire sañope yo'oquë tutu jerepa isihuë, quëcoja'cohua'ire caquë. 20 Jaje pa'iquëta'are sihuama'pë pa'ijë'ë, huatiohua'i mësarute sehuoyere. Coa ai jerepa mësaru mami ma'tëmore toyase'e pa'iyere sihuajë'ë."

Jesús Sihuaye
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Ja maca Jesús Maija'quë joyopi i ja're pa'iye sëte ai sihuaquë capi:

"Sihuayë, Ja'quë më'ëre ma'tëmo cui'ne yeja Ëjaëre. Më'ëpi iyere iñohuë, tsije pa'iohua'ina më'ëpi ta'ñe cuasajë pa'icohua'ire cui'ne ai asacohua'ire yahuese'ere. Jaje ti'api, më'ë yëyeje."

22 Yë'ë ja'quëpi si'a co'amaña yë'ëna isipi. Maija'quë mamaquë api cajë pai ñañe pañë. Coa ja'quëse'e asaji, i mamaquëre. Ja'quëreje pai ñañe

pa̱ñë. Coa mamaquëse'e asaji, i̱te. Ja̱je asaquë i̱ mamaquëpi i̱ yëcohua'ina i̱ñocohua'ise'e asayë, i̱ pa'iye. 23 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ise'ere capi:
"Mësaru ñañeje ñacohua'ipi sihuacohua'i a'ë. 24 Ja̱je pa'ina, cayë, mësarute. Jai pa̱i Maija'quë yo'o ja̱'ñere quëacaicohua'i cui'ne pa̱i ëjaohua'i mësaru ñañeje pa'ye ñañe yëhuë. Ja̱je yëjëta'a ñama'pë paë'ë. Cui'ne asaye yëhuë, mësaru asayeje̱ pa'yere. Ja̱je yëjëta'a asaye pa̱huë."

De'oquërepa Samaria Aquëpi
25 Ja̱ maca cua̱ñese'e ye'yaquëpi huëni Jesús quë'rona i̱ ja̱'re coca caquë, neñasi'i cuasaquë sani se̱ji'i:
"¿Ye'yaquë, me neja'quë a'ni, ti pa'iye ti̱'añe cani?"
26 Jesupi sehuopi:
"¿I̱ti cua̱ñese'ere ñato me pa'iquë'ni, më'ëpi asato?"
27 Caquëna, cua̱ñese'e ye'yaquëpi sehuopi:
"Oijë̱'ë, më'ë Ëjaë Diusure si'a më'ë yëyepi, si'a më'ë joyo, si'a më'ë tutu, cui'ne si'a më'ë cuasaye. Cui'ne oijë̱'ë, më'ë quë̱no maca aquëre më'ëja'a co'ye oiyeje̱ pa'ye."
28 Caquëna, ja̱ maca Jesupi capi:
"I̱te de'oyerepa sehuohuë, më'ë. Ja̱je më'ë yo'oquë pani, ti pa'iye ti̱'aja'quë a'ë."
29 Ja̱je caquëna, cua̱ñese'e ye'yaquëpi de'oye yo'oquë a'ë caquë Jesure i̱ñosi'i caquë sa̱ñope se̱ji'i:
"¿Ja̱je pa'ito ne a'ni, yë'ë quë̱no maca pa'iquë?"
30 Caquëna, Jesupi sehuopi i̱te:
"Te'i pa̱i Jerusalénpi ma'aja'a Jericóna meji'i. Meina, co'amaña ñacohua'ipi tse̱ani si'aye i̱ paye cui'ne i̱ ju'i ca̱je jiohuë. Ai të'carena, ju̱'ise'eje̱ pa'i u̱ina, je̱oni saë'ë. 31 Cui'na ma'aja'a judío Maija'quë huë'ere ñacaiquë saiquëpi ma'are u̱ina, ñani coa ñaquë sa saji'i. 32 Cui'ne i̱ti ma'aja'a levita sai coa ñani saji'i. 33 Ja̱je sai sitore Samaria pa̱i coecohua'i aquëpi cui'ne ma'aja'a sai teaye ñani. 34 Ja̱ maca tsioja̱ni a'sire hui'yape ocopi cui'ne o'sayepi tsoani ca̱ñapi hue̱ni jujupi. Jeteyo'je i̱ caballona tëoni sapi, saicohua'i pëa huë'ena. 35 Se ñatasi mu'se Samaria aquëpi sai huëoni caya curiquë te̱'ña i̱sipi, i̱ti huë'e aquëre. I̱siquë capi: 'De'hua ñacaije̱'ë, iquëre. Më'ëpi ai jerepa i̱ do'ire necaisiquë pa'itoje̱ yë'ëpi sa̱isi'i cui'naëpi co'i co̱si maca.' 36 De'oji. Ja̱je pa'ito: ¿Toaso̱cohua'i aquë jequë paquë'ni, ñaohua'i huani o̱ani saisiquë quë̱no maca aquë i̱te oisiquë, më'ëpi cuasato?"
37 Caquëna, cua̱ñese'e ye'yaquëpi capi:
"I̱te ñani oi necaisiquë api cuasayë."
Caquëna, ja̱ maca Jesupi capi, i̱te:
"Më'ëje cui'ne sani yo'oquë pa'ije̱'ë."

Jesupi Marta Cui'ne María Huë'ere Pa'iye
38 Jesús ma'aja'a saiquëpi ti̱'api, a'ri daripëna. Ja̱rote cui'ne paco'ë, Marta hue'ecopi. Ja̱opi i̱o huë'ena pëpao, i̱te, cui'ne i̱ ye'yacohua'ije̱. 39 Cui'ne paco'ë, Marta yo'jeo María hue'ecoje̱. Ja̱opi Jesús quë̱o yë'quë macana ja'runi ñu'io asao, i̱ cayere. 40 Asacona, Martapi jaiye huë'e co'amaña neñe pa'ina, ñani ai cuasa huesëco Jesús quë'rona tsio dani cao:
"¿Ëjaë, yë'ëse'e necona, yë'ë yo'jeo coa ñu'ico ñaquë, më'ë? Ja̱je pa'ina, cayë i̱ote caje̱'ë, yë'ëre sani co̱caija̱'co."
41 Ja̱je cacona, Jesupi sehuopi:

"Marta, Marta mëˈë jaiye neñere coˈa juˈio, cuiˈne ai cuasaco. 42 Jaje
paˈiquëtaˈare teˈo paˈiji nuñerepa cocaiye. Jare María tiˈao, yecohuaˈije
jioye ti peoyere."

11

Jesupi Yeˈyapi, Maijaˈquëre Señe
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 Tijupë Jesús Maijaˈquëre seni tëjisi maca i yeˈyacohuaˈi aquëpi capi,
ite. Ëjaë, yeˈyajëˈë, Maijaˈquëre señe, Juan i yeˈyacohuaˈire yeˈyaquë
paˈiseˈeje.
2 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Secohuaˈi pani ñeje cajëˈë:
Yëquë Jaˈquë maˈtëmo paˈiquë,
Mëˈë mami deˈoyere paˈë.
Mëˈë cuañeñe daijaquë yëquëna,
Mëˈë yëyepi yoˈoye paˈijaˈquë, iye yejaje, maˈtëmo yoˈoyeje paˈye.
3 Iye muˈse ai jaˈñere isijëˈë, caraye peoye.
4 Yecohuaˈipi yëquëni doˈi pajëna, sai deˈhuacaiyeje paˈye mëˈëpi yëquë
doˈire sai deˈhuacaijëˈë.
Neñañe paˈito mëˈëpi coˈayere nejocaijëˈë."
5 Jesupi capi, jaohuaˈire:
"Mësaru aquëpi teˈire i cajeire paquëni jaëpi ñami jopo i huëˈena dani
caji, ite: 'Cajei, toaso aoisijëˈë, coˈyojaˈquë aˈë.' 6 Yëˈë cajeipi yure titaëna,
aoñepi peoquëna, cayë, caji. 7 Caquëna, tuˈrihuëpi de sehuoquë casipi:
'Josa da cayë. Eta saˈro siosicoa. Jere mëˈëre isisiˈquë coa huëiyeˈni,
tsi jaˈre uini.' 8 Jaje casiquëtaˈa cajei paˈisi doˈire huëni isiye papi, coa
josa jerepa semaˈquëni caquë huëni isipi, siˈaye ite caraseˈere. 9 Jaje
paˈina, yëˈëpi cayë, mësarute: Sejëˈë. Maijaˈquëpi isijaˈquë api. Coˈejë
tiˈajaˈcohuaˈi aˈë. Eta saˈrona tëˈcajëna, huiˈyosipi. 10 Jaje paˈina, sequëpi
isi cuañoñe paˈiji. Cuiˈne coˈequëpi tiˈañe paˈiji. Cuiˈne eta saˈrona
tëˈcaquëni huiˈyocaiye paˈiji.
11 Mamaquëpi panre seina, quëna përe isiˈñe paˈi aˈë mësaru aquë jeˈquë
mamaquëre ¿panitaˈa huaˈire seina, añani aoˈñe paˈi aˈë? 12 ¿Panitaˈa tsi-
apëre seina, punini aoˈñe paˈi aˈë? Pani. 13 Ñajëˈë. Mësaru coˈacohuaˈitaˈa
mamajëre oijë deˈoyere isicohuaˈi aˈë. Jaje paˈiye sëte mësaru Jaˈquë ai
jerepa oiquë sëte i deˈo joyore pañuˈu cajë secohuaˈire isijaˈquë api."

Jesupi Huati Tutupi Yoˈoji, Coa Caye
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

14 Yequë muˈseña huatipi coca camaˈquëre nesiquëni Jesupi huatire eto
sauna, coca capi, camaˈquë paˈisiquëpi caquëna, ñajë jai pai ai cuasahuë,
merepa yoˈo uˈni iye cajë. 15 Yecohuaˈipi cahuë:
"Huatiohuaˈi ëjaë Beelzebú tutupi yoˈoji, iquë, huatire eto saoquëna,
ñajë."
16 Yecohuaˈipi pai yoˈo tiˈa maˈñe maˈtëmo ayere yoˈo iñojëˈë cajë seiˈë.
17 Ja secohuaˈi cuasayere asaquëpi jaohuaˈire capi:
"Teˈe yeja ëjaohuaˈipi jopojaˈa huasicohuaˈi pani saˈñe uihuani coˈye
iohuaˈi yejare nejoñë. Cuiˈne teˈe caje tsëcapë paˈisicohuaˈipi hua saisico-
huaˈi pani sañope yoˈojë iohuaˈijaˈa peo hueˈña ne huesëyë. 18 Satanáspi
i tsëcapëni sañope yoˈoquë pani ¿me siˈaohuaˈi cuañe tiˈañe paˈiquëˈni?

Iye cayë, mësarupi yë'ëni Beelzebú tutupi huatire eto saoji cajëna. 19 Jąje
yë'ëpi Beelzebú tutupi yo'oquë pa'ito, ¿nepi mësarute tuicohua'ire tutu
i̱siye'ni, huatiohua'ire eto sao ją'ñe? Ją̱je pa'ina, i̱ohua'ini mësarupi se̱ni
asajë̱'ë, quëająjë. 20 Ją̱je pa'iquëta'are yë'ë cato Maija'quë tuture papi
huatire eto saoquë yo'oyë. Ją̱je pa'ina, yë'ë yo'oye cato Maija'quë cuąñe
te̱'tepi tsoe ti̱tapi caquë i̱ñoñe a'ë.
21 Ai tutu quë'ipi cui'ñasiquë i̱ co'amañare de'oye ñaquë pa'ito, yeco-
hua'ije̱ jioye peoji. 22 Ją̱je pa'iquëta'are yequë ai jerepa tutu quë'ipi
cacani i̱te quëco saoye pa'iji. Ją̱ maca si'aye i̱ quëcoquë uihua ją̱'ñere
pase'e jioni i̱ tse̱ de'huaye pa'iji, i̱ pase'ere.
23 Ją̱je pa'ina, yë'ë yo'oyere de'oji cacaima'quë cato yë'ëre sąñope
yo'oquë api, cui'ne yë'ë ją̱'re te'e tsi'soma'quë pani, coa ne tiya saoquë
api.

Co'a Joyopi Cui'naona Co'iye
(Mt 12.43-45)

24 Huatipi pąini pa'isiquëpi eta saisiquë pani coa cue̱ne yejañare cu'iji,
pëa hue̱'ñare co'equë. Ją̱je co'equë ti̱'ama'ë co'isi'i yë'ë etani daisi huë'ena
cuasaji. 25 Cani co'iquë ñaquëna, de'oyerepa yuani ne de'huase'eje̱ pa'ipi
pa'iji. 26 Pa'ina, ñani sani siete huatiohua'i i̱ jerepa co'acohua'i ją̱'re co̱ni
cacani cui'naëna, pëasi maca yureta'a ją̱'në pa'ise'e se̱ña maca co'aquë
pa'ija̱'quë api."

Nuñerepa Sihuaye

27 Jesús ją̱ yë'ta'a i̱tire caquëna, pąi jopopi nomiopi cuio:
"Më'ëre co̱ani ai de'huasico ai sihuaco pa'ico."
28 Ją̱je cacona, i̱pi capi:
"Ai jerepa sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë caye asacohua'ipi cui'ne
sehuocohua'ipi."

Co'acohua'ipi Se̱ñe, Pąi Yo'o Ti̱'a Ma'ñere
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29 Pąipi Jesús que̱no macana tsi'sini saijëna, i̱pi coca ca huëopi:
"Iye'në pąi co'acohua'i a'ë. Ją̱je pa'iohua'ipi se̱ñë, pąi yo'o ti̱'a ma'ñere
yo'o i̱ñojë'ë cajë. Ją̱re se̱toje̱ Maija'quë yo'o ją̱'ñere quëacaiquë Jonás
yo'oquë pa'ise'eje̱ pa'ye de'oye yo'o i̱ñoñe pa'iji. Mësaru yëyere i̱ñoñe
peosipi. 30 Jonás Nínive daripë pąire Maija'quë case'ere i̱ñocaiquë paji'i.
Cui'neje pa'isiquëpi yure Pąi Mamaquëpi yure pa'icohua'ire i̱ñoja'quëpi
pa'iji. 31-32 Nínive daripë pa'icohua'ipi pąi ñape yo'ose'e ña mu'se huëni
iye'në pąire sąñope cają̱'cohua'i a'ë. Jonáspi Maija'quë cocare quëaquëna,
asani ją̱'rë pa'ise'e je̱oni po̱nësi do'ipi. I̱ñore yure Jonásre tëto saisiquëpi
pa'iji. Pąi ñape yo'ose'e ña mu'se pa'i maca iye pąire i̱ohua'i yo'ose'eje̱
pa'ye sąi maca ti̱'aëna, huë'ehuë te̱'te pąi ëjaopi huëni nejoñe pa'iji
cają̱'coa. I̱o so'o yejapi Salomón tą̱'ñe yo'oye asasi'i caco daisi do'ire.
I̱ñore Salomón jerepa pa'ipi pa'iji, yure.

Maire Miacaiye
(Mt 5.15; 6.22-23)

33 Toa tse̱oni yahueye peoji, pąnita'a mahuë są̱'nahuëna ayaye peoji.
Ją̱je yo'oye pąjë coa ai jerepa ë̱mëje'ena nëcoyë, daicohua'ire mia-
caija̱'coni. 34 Cąpëre ñaco cą miacaiye pa'iji. Ją̱je pa'ina, më'ë ñaco cąpi
de'oyere ñañe pa'ito më cąpëje̱ de'oye miacaisico pa'iji. Ją̱je pa'iquëta'are
më'ë ñaco cąpi co'ato si'a më'ë cąpëje̱ ai yo'oyere pa'iji. 35 De'hua ñajë'ë,

më'ë miañe pa'iyere, neañena po̱nëma'coni caquë. 36 Ja̱je pa'ina, më'ë
ca̱pëpi miañe jopore pa'ito si'aye ti̱ñarepa ñañe pa'iji, neañe peoto. Toa
tsë̱ocopi miacaina, ñañeje pa'ye."

Fariseohua'ire Cui'ne Cua̱ñese'e Ye'yacohua'ire Sa̱ñope Caye
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

37 Jesús coca ca tëji maca, fariseopi Jesure huëopi, i̱ huë'ena a̱o sani
a̱ijë'ë caquë. Huëouna, sani ja'rupi a̱o a̱i saihuëna. 38 Ja'runa, fariseopi
jë̱ña tsoajë̱'ë a̱ima'në cua̱ñese'ere yo'oma'aji'i, ñaquë cuasapi. 39 Ja̱je
cuasaquëna, Ëjaëpi capi, i̱te:

"Mësaru fariseo pa̱i cato coa ë̱mëje'e u̱cu duruhuë̱ase'e cui'ne quë̱na
ne'ñase'e tsoacohua'i a'ë. Ja̱je yo'ocohua'ita'a sa̱'nahuë cato si'sio.
Yecohua'i payere yëcohua'ipi cui'ne co'ayepi ti̱mësicohua'i a'ë. Mësaru
cui'ne pa'iyë. 40 Huesëohua'i, ña ma'ñe ë̱mëje'e nesiquëpi sa̱'nahuë
ayeje̱ Maija'quëpi nese'e a'ë. 41 Ja̱je pa'ina, peocohua'ina i̱sijë̱'ë, mësaru
sa̱'nahuë payere. Ja̱je yo'oto si'aye tsoa to̱se'e pa'ija̱'coa.

42 Teayerepa mësaru fariseo pa̱i maña. Mësarupi diez topë̱a neni te'ore
Maija'quëna i̱siyë, a̱iñena huëo së̱ñe nejë a̱iñere, cui'ne ta̱se'e co̱ni. Ja̱je
de'oye yo'ojëta'a nuñerepa de'oye yo'oyere cui'ne Maija'quë oiyeje̱ pa'ye
yo'oyere peocohua'ipi pa'iyë. Ja̱je pa'ina, iyere yo'oye pa'iji, mësaru tsoe
de'oye yo'oyena co̱ni.

43 ¡Teayerepa mësaru fariseo, pa̱i maña! Pa̱i tsi'si huë̱'ñare de'o saire
ñu'ijëna, ñajë pa̱ipi jerepa pa'iohua'i a'ë caja̱jë cuasacohua'i a'ë, cui'ne
co'amaña huero hue̱'ñare nëcajëna, jai pa̱i i̱ti maca ñacohua'ipi jerepa
pa'iohua'i a'ë cajë de'oye pëpaja̱jë cajë, mësaruje̱ teaye yo'ocohua'i a'ë.

44 Cua̱ñese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pa̱i co̱ni teayerepa coa caco-
hua'i a'ni, ta̱si daripëje̱ pa'iohua'ini, pa̱i ñama'pë tsa'cujë si'si neñeje
yo'oyë."

45 Ja̱je caquëna, cua̱ñese'e ye'yaquëpi ñeje caquë sa̱ñope sehuopi:

"Ye'yaquë, ja̱je më'ë cani yëquëreje̱ tea ju̱'i cayë."

46 Ja̱je caquëna, Jesupi sehuopi:

"Teayerepa mësaruje̱ cua̱ñese'e ye'yacohua'ije̱ yo'oyë. Yecohua'ise'ere
dëquë co'amañare hue'ocaiyë. Ja̱je yo'ojëta'a mësarupi te'e moño macaje̱
se co̱caiye coecohua'i a'ë.

47 Maija'quë yo'o ja̱'ñere quëacaicohua'ire ja̱re mësaru aiohua'ipi huani
je̱oni ta̱si daripë̱are mësaru teayerepa ne de'huacohua'i a'ë. 48 Ja̱je yo'ojë
mësaru aipë yo'ose'ere de'oji cuasajë yo'oye ñañe pa'iji, mësarupi i̱ohua'i
huani ta̱si daripë̱are ne de'huajëna.

49 Ja̱je pa'ina, Maija'quë i̱ ta̱'ñe asayepi capi: 'Jëjo saoja̱'quë a'ë yequë
mu'se yo'o ja̱'ñere ca nëocohua'ire cui'ne sahuani yë'ë coca quëacohua'ire
nesicohua'ireje̱ ja̱ohua'ini huani je̱aja'cohua'i a'ë, yecohua'ini coa jo̱sa
yo'ojë.' 50 Ja̱je pa'ina, yeja de'huasi macapi i̱te quëacaicohua'ire huaisi
do'ire yure pa'i pa̱ini Maija'quëpi se̱ja'quë api. 51 Abelre huaisi macapi
cui'ne Sacariare huaisi macaja̱'a acohua'i do'ire yëi ñamare ëo hue̱'ñana
cui'ne Maija'quëre se̱ huë'ena joporepa. Ja̱je pa'ina, nuñerepa cayë
quëapi, yure pa'i pa̱ina se̱ja'quë api, tsie do'ire.

52 Teayerepa mësaru cua̱ñese'e ye'yacohua'i nuñerepa cocare yahueyë.
Ja̱je yo'ojë coejë yecohua'i asañu'u cajë yëcohua'ireje̱ ë̱sejë sa̱ñope yo'oyë,
mësarupi."

53 Ñeje Jesús caquëna, asani cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i
ai pëtitei'ë. Jaje pa'ijë jaiye se huëohuë. 54 Sejëna, tayo sehuouna, ñani
tseañu'u, co'aquë api cajajë cuasajë.

12

Coa Cayere Sañope Yëhuoye

1 Jai pai mil jerepa te'e macana tsi'sini airepa timëni sa'ñe ju'ajë
yo'ohuë. Yo'ojëna, Jesupi i ye'yacohua'ini du'ru macarepa ca huëopi, ñeje:
"De'hua ñajë'ë, fariseohua'i porere. Jaje cani capi fariseohua'i coa cajë
yo'oyere ye'yema'pë pa'ijë'ë caquë. 2 Jaje pa'ina, asama'pëna yo'ose'ere
ti'a ja'ñe a'ë cui'ne yahue yo'ose'ere, asa ja'ñe a'ë. 3 Jaje pa'ina, mësaru nea
hue'ña yo'ose'ere mu'sepi asaja'cohua'i a'ë, cui'ne yahuerepa tu'rihuëna
sioni case'ere huë'e sa'nihuëpi nëcajë cui ja'ñe a'ë, pai asa hue'ñana.

Neni Mai Ca'raye Pa'iquë'ni
(Mt 10.28-31)

4 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Capë huaicohua'ire ca'rama'pë pa'ijë'ë.
Jaohua'i cato jerepa yo'oye peoyë. 5 Jaje pa'ina, quëasi'i. Ca'rajë'ë, huani
jeosi jeteyo'je toa yejana jëjo saoquëni. Jaje pa'ina, ca'rajë'ë, Maija'quëni.
6 Mësarupi asayë, cinco pi'ani caya të'ña isicohua'i a'ë cajë. Jaje a'ri
do'iohua'ita'are Maija'quë huanëyema'ë ñacaiji. 7 Jaje pa'ina, mësaru
nañaque cuecuese'e a'ë, ca'rama'pë mësarupi. Jaje pa'ina, pi'a jerepa
do'icohua'i a'ë.

Jesure Cacaiye Pa'iji
(Mt 10.19-20, 32-33; 12.32)

8 Si'aohua'i mësarupi yë'ëni ca'rama'pë yë'ë cajeipi cacohua'ire cato,
yë'ë Pai Mamaquëje Maija'quë huiñaohua'ina yë'ë cajeipi quëaja'quë a'ë
cayë. 9 Jaje cui'ne yë'ëni ca'rajë cajei peoyë, pai asa hue'ñana casico-
hua'ire yë'ëje cui'ne Maija'quë huiñaohua'i ña hue'ñana yë'ë cajei peoji,
caja'quë a'ë.
10 Jaje pa'ina, yecohua'ipi Pai Mamaquëre co'aye casicohua'i pani sai
de'hua cuañoñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi Maija'quë joyore
co'aye casicohua'i pani sai de'hua cuañoñe ti peoji.
11 Mësarute tseani pai tsi'si huë'ñana, panita'a pai yo'oye ñacohua'i
quë'rona co'aye yo'ocohua'i a'ë cajë sacohua'i pa'ito du'ru cuasama'pë
pa'ijë'ë, me sehuoja'cohua'i a'ni cajë. 12 Iti caye ti'asi maca Maija'quë
joyopi quëaquëna, mësaru caja'cohua'i a'ë."

Jaiyere Payepi Huajëya'ye Neñe

13 Pai jopopi Jesure capi, ñeje:
"Ye'yaquë, se quëajë'ë, yë'ë a'yëre yë'ëreje co'amaña huacaijaquë ja'quë
pase'e."
14 Caquëna, Jesupi capi, ite:
"¿Ina, nepi yë'ëre pai yo'oye ñaquëre cui'ne co'amaña huahuequëre
cuañere'ni?"
15 Yequeje capi, Jesús:
"Si'aye co'amaña ëayere de'hua ñajë'ë. Jaje pa'ina, pai pa'iye cato jaiye
co'amaña payepi cocaina, pa'iye peoji."
16 Jaje caquë pai pa'iyere tiñarepa quëasi'i caquë capi:
"Pa'iji, te'i ëmë jaiye co'amaña paquë. Pa'ina, i tasi co'amañapi jaiye
tëa ja'ñepi quëji'i. 17 Ja maca ñani jaiye co'amaña paquëpi ¿me neja'quë

a'ni, i̱ti de'hua hue̱'ñaje? ¿Jerona de'huaja̱'quë a'ni, que̱ise'e? caquë cuasa
huëopi. 18 Ja̱ maca cuasapi, peo hue̱'ña ja̱'rë de'hua hue̱'ña pa'ise'e nejoni
yeque jerepa jai hue̱'ña nesi'i. Neni ja̱rona de'huasi'i si'aye yë'ë tëase'e
cui'ne si'aye yë'ë tsoe paye co̱ni. 19 Ja̱ jeteyo'je de'huani yë'ëja̱'a casi'i:
'Jaiye co'amaña de'huase'e payë, tsoe o̱metëca pa'i ja̱'ñere pëa huajëquë
sihuaquë u̱cuquë a̱i pasi'i' cuasapi. 20 Ja̱je cuasaquëna, Maija'quëpi
i̱te capi: 'Huesë maca, iye ñami më'ë ju̱'ija'quë a'ë. Ja̱je pa'ina, më'ë
de'huase'e ¿ne tse̱ pa'i ja̱'ñe a'ni?' 21 Ja̱ maca po̱nëni si'aohua'ire capi. Ja̱je
yo'oye pa'iji. Jaiye co'amaña paquëpi co'ye de'oye pa'iyese'e cuasaquë,
Maija'quëre cuasama'quë cato."

Maija'quë I̱ Mamajëre Ñacaiye
(Mt 6.25-34)

22 Jeteyo'je Jesús i̱ ye'yacohua'ire capi:
"Ja̱je pa'ina, mësarute co'a ju̱'ima'pë pa'ije̱'ë, jere a̱ija'cohua'i a'ni
cuasajë. Cui'ne co'a ju̱'ima'pë pa'ije̱'ë, jere ca̱ña ju'ija̱'cohua'i a'ni
cuasajë. 23 A̱o a̱iñe jerepa do'iye a'ë, pa̱i pa'iye. Cui'ne ca̱ña ju'iye
jerepa do'iye a'ë, mai ca̱pë. 24 Ñaje̱'ë, ja̱ohua'i pë'përini, co'amaña
ta̱ma'cohua'ita'a cui'ne tëama'cohua'ita'a cui'ne i̱ti ca̱ de'hua huë'e peo-
cohua'ita'a cui'ne pëa hue̱'ña peocohua'ita'a de'hue Maija'quëpi co̱caina,
pa'icohua'ini. Ja̱je pa'ina, mësaru pi̱'a se̱ña maca do'icohua'i a'ë, pa̱irepa
sëte. 25 Ja̱je pa'ito ¿nepi mësaru acohua'i ai co'a ju̱'i do'ire metro joporeja̱'a
tsoacohua'i ai de'oja̱'cohua'i a'ni? 26 Ja̱je pa'ina, ai cuasa do'ire a'ri maña
pa'ise'ere jaiye se mëoñu'u ai jerepa cuasaye'ni. Ja̱je pa'ito ¿me neñu'ju
airepa yequë co'amañare co'a ju̱'iñe'ni?
27 Ñaje̱'ë, cui'ne jorore coa mëani pa'iyere co'amaña ne ma'ñeta'a cui'ne
yëije̱ oya ma'ñeta'a ai de'o joro pa'iyere. Ja̱je pa'ina, cayë, pa̱i ëjaë Sa-
lomón maca i̱ de'o hue̱'ñare pa'inije de'o jo'ya joroje̱ pa'irepa ju'iye pa̱pi.
28 Ja̱je Maija'quë taya mañata'a de'oye su̱ñacaise'ere paji, coa yurese'e
pani ñamina'a tsoe ju̱'ise'e pa'ina, toana ëo ja̱'ñeta'a. Ja̱je pa'ito mësarute
ai jerepa ca̱ña su̱ñacaiye pa'iji, Maija'quë necaima'quë api, cuasacohua'i.
29 Ja̱je pa'ina, co'a ju̱'ijë cui'ne co'ejë cu'ima'pë pa'ije̱'ë, jere a̱ija'cohua'i
a'ni cui'ne jere u̱cuja̱'cohua'i a'ni cuasajë. 30 Iye yeja pa̱i ja̱je ai cuasajë
pa'iyë, si'aye iyere. Ja̱je pa'iquëta'a mësaru tsoe mësaru ja'quëre payë,
si'aye mësarute jopo caraye asaquëni. 31 Ja̱je pa'ina, mësarupi Maija'quë
cua̱ñe te̱'tere ai oijë yo'oto Maija'quëpi de'hue jopo caraye i̱siquëna,
co'amaña paje̱'ë.

Ma'tëmo Co'amaña
(Mt 6.19-21)

32 Ca'rama'pë pa'ije̱'ë, yë'ëre asacohua'i mësaru a'ri pa̱i maña'ë. Ja̱je
pa'iquëta'are mësaru ja'quëpi i̱ cua̱ñe te̱'tere i̱siye yëji. 33 Mësaru paye
pa'ito i̱sije̱'ë, curiquëpi cui'ne co'amaña carasicohua'ina do'i peoye coa
i̱sije̱'ë. Ja̱je yo'ojë ai hua̱no topëa de'o ma'ñere ti̱'ajë'ë. Ma'tëmo
co'amaña caraja̱i ma'ñere, cui'ne ñaëje cacama'tore pu'juje̱ pu'juma'tore
paja̱'cohua'i. 34 Mësaru co'amaña pa hue̱'ñare, cui'ne ja̱rote mësaru joñoaje̱
pasipi.

Ne De'huasicohua'ipi Pa'ije̱'ë

35 Ne de'huasicohua'ipi ñare pajë pa'ije̱'ë. 36 Fiesta ña tëjini ëjaë
co'ija̱'quëpi cayë, i̱ jo'ya utejë pa'iyeje̱ pa'iohua'i pa'ije̱'ë. Ti̱tani eta
sa'rona të'ca maca esa hui'yocaiyeje̱ yo'oja̱'cohua'ipi. 37 Sihuaja̱'cohua'i

a'ë, i̱ohua'i ëjaëpi utejë pa'ijëna, ti̱taëna ñani. Nuñerepa cayë, i̱ohua'i
ëjaëpi sihuaquë a̱o a̱i saihuëna soini a̱ore a̱oja'quë api. 38 Ñami
joporepa pa̱nita'a ñata ñami ti̱taquëta'a, sëtasicohua'ini ti̱taquë pa'ito
sihuaja̱'cohua'i a'ë, i̱te necaicohua'i mañapi. 39 De'hua asajë̱'ë, co'amaña
ñaquë dai ja̱'ñere asasiquëpi utequë pa'ito i̱ huë'e co'amaña i̱mani saye
peoji. 40 Mësaru huesë maca Pa̱i Mamaquë daija̱'quë api. Ja̱je pa'ina,
de'hua ñajë utejë pa'ijë̱'ë."

Nuñerepa De'o Jo'yaë Cui'ne Co'a Jo'yaë
(Mt 24.45-51)

41 Ja̱ maca Pedropi capi:

"¿Ëjaë, iye ye'yase'e yëquëse'ere caquë ye'yaë? ¿Pa̱nita'a si'aohua'ire
caquë ye'yase'e a'ni?"

42 Caquëna, Ëjaëpi sehuopi:

"¿Ja̱je pa'ito ne a'ni, ta̱'ñe asaquëpi cui'ne nuñe yo'oquëpi i̱ ëjaë ñacaijë̱'ë
huë'e pa'iye case'ere de'oye sehuoquë, cui'ne i̱ ëjaë jo'yareje̱ a̱o de'oye
a̱oquë yo'oquë? 43 I̱ ëjaë ti̱taquë ñaquëna, i̱ case'eje̱ yo'oquë, cato de'oye
pa'ija̱'quë api. 44 Nuñerepa cayë, mësarute. Co'amaña paquëpi si'aye i̱
co'amaña de'oye ñacaisiquëna, si'aye i̱ co'amañare ñacaijë̱'ë caquë i̱sija̱'quë
api. 45 Ja̱je i̱siquëni i̱ jo'yaëpi ëjaë ja̱ yë'ta'a tsoe nëija'quë api caquë i̱ ëjaë
jo'yani co'aye si'sequë yo'oquë cui'ne nomiohua'i i̱ti huë'e pa'icohua'ire,
co'aye yo'oquë cui'ne a̱o fiesta nequë a̱i huëoni cui'ne co̱no u̱cuquë cuepe
huëoni. 46 Yo'o maca i̱ ëjaë co'ija̱'quë api, i̱ jo'yaë hua̱nëyeni utema'ë
huesëquë yo'o maca ja̱ maca sehuoma'cohua'ire nejoñepi nejoja'quë api,
i̱ yo'osi do'ire ai si'seni.

47 I̱ ëjaë yëye i̱ jo'yaë asaquëta'a de'oye yo'oma'quëpi cui'ne i̱ caye
sehuoma'ë yo'oquë cato jaiye të'ca cua̱ñoñe pa'iji. 48 Ja̱je pa'iquëta'are i̱
ëjaë yëye huesëquëpi, coa yo'oni a'ri maña të'ca cua̱ñoñe pa'iji. Ja̱je pa'ina,
ai cuasaye i̱sisiquëni ai se̱ñe pa'iji, cui'ne i̱ti de'hue nequëni nequë api
cuasani ai jerepa cua̱ñeñe pa'iji.

Jesús Do'ire Pa̱ipi Hua Saiye
(Mt 10.34-36)

49 Iye yejana yë'ë toa tse̱osi'i caquë daë'ë. Tsoe co'arepa toa ne'su
mëiñeje yo'oquëna, ñara'ye, merepa tsoe ne saose'e pa'ina, ñara'ye. 50 Ja̱
saoma' do'ire yure cato oco doyeje̱ pa'ye ai yo'oyepi yë'ëre yo'oquëna,
tëjiyerepa ai yo'oquë tëto saija̱'quë a'ë caquë oiyë. 51 ¿De'oye pa'i
ja̱'ñere dapi, cuasaye mësaru? Pa̱ni. Coa ai jerepa huahueyere dahuë.
52 Ja̱je pa'ina, yurepi se̱ña maca mu'seña cato cinco te'e tsëcapëre
pa'icohua'ipi huani toaso̱cohua'i sa̱ñope yo'oja̱'cohua'i a'ë, cayahua'ini
cui'ne cayahua'ipi toaso̱cohua'ini sa̱ñope yo'oja̱'cohua'i a'ë. 53 Cui'ne
pëca ja'quëpi mamaquëre sa̱ñope yo'oye pa'iji. Mamaquëpi pëca ja'quëre
sa̱ñope yo'oye pa'iji. Cui'ne pëca ja'copi mamaconi sa̱ñope yo'oye pasipi.
Cui'ne mamacopi pëca ja'core sa̱ñope yo'oye pasipi, huaopi i̱o mamaquë
nëjore sa̱ñope yo'oye pasipi. Cui'ne mamaquë nëjopi huaore sa̱ñope
yo'oye pasipi."

Mai Yure Pa'iye Cuasaye
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54 Jesupi capi, pa̱ire:

“Ësë caje huëʼñapi nea siri mëina, ñani cacohuaʼi aʼë ocojąʼcoa. Carena,
cuiʼne ocoji. 55 Jąje cuiʼne huëʼehuë tëʼtepi tutuquëna, ñani cayë ai ësë
ująʼcoa. Jąje carena, cuiʼne ësëquë uji. 56 Coa cacohuaʼi, mësaru tąʼñe
cacohuaʼi aʼë maʼtëmo cuiʼne yeja yoʼoyena, ñani. Jąje yoʼocohuaʼitaʼa
¿me yoʼojë mësaru paʼi tëcahuë ayere yure jąje yoʼo macare paʼiyë cajë asa
maʼñeʼni, tąʼñe?

Esa Ne Deʼhuaye
(Mt 5.25-26)

57 ¿Me yoʼojë mësaruseʼe tayo yoʼoye ñani? 58 Jąje paʼina, yequëpi mëʼëre
doʼi paquëpi cani saquë paʼito mëʼëre doʼi paquë api caquë saquëni
duʼru ne deʼhuajëʼë, ją yëʼtaʼa pąi yoʼoseʼe ñaquë quëʼrona tïʼamaʼnë.
Jąje ne deʼhuaëna, pąi yoʼoye ñaquë quëʼro samaʼë paʼijąʼquëre. Jąje
mëʼëpi yoʼomaʼë paʼito pąi yoʼoye ñaquëpi coʼacohuaʼire cocohuaʼina
ïsina, jąohuaʼipi yuretaʼa coʼacohuaʼire co huëʼñana cojąʼcohuaʼi aʼë,
mëʼëre. 59 Jąrona cosiquë pani etaye peoji, mëʼëpi siʼaye mëʼë doʼi sąimaʼë
pani.”

13

Huajë Paʼiyena Pǫnañe Paʼiji

1 Jąre ją muʼseña Pilatopi Galilea acohuaʼire huani jëani, cuiʼne ïohuaʼi
ëojë sëñuʼu cajë huaisicohuaʼi tsiena pąi tsiepi cǫʼmeni yoʼoseʼere, yeco-
huaʼipi quëahuë, Jesure. 2 Quëajëna, capi:
“¿Mësarupi cuasani huani jëosicohuaʼipi Galilea pąire sëña maca
coʼacohuaʼi paëʼë, cuasaye? 3 Pąni. Jąje paʼina, cayë, mësaru.
Jąʼrë yoʼoyere jëoni pǫnëmaʼcohuaʼi pani siʼa pąi mësaruje jąje yoʼo
cuąñojaʼcohuaʼi aʼë. 4 Mësarupi cuasani Jerusalén paʼicohuaʼire sëña
maca coʼacohuaʼini, diez y ocho pąire Siloé tupëpi quëo huëaʼcoʼë,
cuasaye. 5 Pąni. Nuñerepa cayë. Jąje paʼina, mësarupi huajëye paʼiye
pǫnëmaʼcohuaʼi pani jąre cuiʼne yoʼo cuąñojaʼcohuaʼi aʼë.”

Higuera Ñë Ayere Quëaye

6 Ją maca Jesús pąi yoʼoyejë paʼye neni quëaquë capi:
“Ï yejana tąsi ñë paquëpi quëimaʼo paco caquë sani ñaquëna, quëimaʼco
pajiʼi. 7 Paʼina, ñani ją maca yeja ñaquëre capi: ‘ïna, toasǫ ǫmetëca
daiyë, ïti cą quëiseʼe ñasiʼi caquë. Daiquëtaʼa tïʼamaʼë paʼiyë, quëisico
paʼiona. Jąje paʼito cuëni jëojëʼë. Me nesiʼco coa yejare quëʼeñe nëcacoʼni.’
8 Caquëna, ïti yeja ñacaiquëpi sehuopi: ‘Ëjaë iye ǫmetëcahuëseʼe paʼijąʼco,
ąʼji yeja neni yequë coʼamañapi ǫa ñasiʼi, quëijaʼcore. 9 Jąje neruta'a
quëtïʼñe paʼio ïti cą. Jąje neruje quëimaʼona, ña jujani ją macataʼa cuëni
jëojëʼë,’ capi.”

Jesupi Nomiore Jujupi, Huajë Muʼse Paʼina

10 Huajë muʼse pąi tsiʼsi huëʼñana yeʼyaquëna, 11 jąrote pacoʼë, teʼo
nomio diez y ocho ǫmetëca jüʼico, huatipi ne quëʼcąsicopi ti nuiñe nëcaye
peocopi. 12 Paʼiona, ñani Jesupi soini capi:
“Nomio mëʼë jüʼi dahuë tsoe jëopi. Deʼoye paʼijëʼë.”
13 Caquë ją maca ï jëñapi ïona pato maca jąre ïti macapi nuñerepa nëcaco
pǫnëni, Maijaʼquë deʼoquë api, sihuaco ca huëo. 14 Jąje Jesús huajë muʼse
jujuna, ñani pąi tsiʼsi huëʼe ñacaiquë ëjaëpi iyere ñani pëi, pąire capi:
“Seis muʼseña paʼiji, coʼamaña ne muʼseña. Ją muʼseña jąje paʼito dani
juju cuąñojëʼë, pąni huajë muʼse juju cuąñoñe.”

15 Caquëna, ja̱ maca Ëjaëpi sehuopi:
“¡Coa cacohua'i pa̱i! ¿Joyema'cohua'ini mësaru acohua'i je̱'quë, huajë
mu'se pa'ina, mësaru duruhue̱quëpi pa̱nita'a burropi oco u̱cuja̱'quëre?
16 ¿Ico nomio cato Abraham tsëcapë aconi Satanáspi diez y ocho o̱metëca
hue̱se'eje̱ pa'ioni, joyeye co'aquë huajë mu'se pa'i do'ire?”
17 Ja̱je Jesús caëna, i̱te sa̱ñope cacohua'ipi huajëya'yerepa maire caë'ni
cuasahuë. Ja̱je cuasajëta'are si'a pa̱i sihuahuë, Jesús pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere
de'oye yo'oquëna, ñani.

Mostaza Ca̱ Ayere Ye'yaye
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

18 Ja̱ maca capi:
“¿I̱queje̱ pa'ye a'ni, Maija'quë te̱'te aye? ¿I̱quena cui'ne pa'ye neni
i̱ñora'ye? 19 Ja̱je cani capi, a'ri mostaza ca̱re ta̱quëpi yejana ta̱ëna, ai
de'oni jai so̱quë yë de'ona pi̱'api i̱ti ñë capë̱ana tsianoa nejë payeje̱ pa'ye
a'ë.”

Pan Ne Pore Ayere Ye'yase'e
(Mt 13.33)

20 Ja̱je cani yequeje̱ capi, Jesús:
“¿I̱quepi co̱ni cui'ne pa'yeje̱ ne i̱ñora'ye, Maija'quë te̱'te aye yo'oye?
21 Cani capi: Pan necopi harinare toaso̱ jai ji̱'so neni cui'ne o'sa mëiñere
a'ri mañna i̱ona co̱'meni i̱ona si'a së̱pë juju mëicoa. Ja̱ juju mëiñeje pa'ye
yo'oye a'ë, Maija'quë te̱'te ayeje̱.”

A'ri Ja̱to Sa'ro
(Mt 7.13-14, 21-23)

22 Jerusalénna sai, pa̱i daripë̱a cui'ne a'ri daripë pa'icohua'ire ye'yaquë
sa tëto saji'i. 23 Ja̱ro pa'iquëpi se̱ji'i, i̱te:
“Ëjaë, ¿a'ri pa̱i maña pa'iyë, huaso cua̱ñocohua'i?”
Caquëna, i̱pi sehuopi:
24 “A'ri ja̱to sa'roja̱'a cacasi'i cani si'a më cuasayepi yo'oje̱'ë. Ja̱je
pa'ina, cayë mësarute pa̱i cacayere yëja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je yëjëta'a caca
ti̱'ama'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë. 25 Ja̱ maca i̱ti huë'e aquëpi huëni ja̱to
sa'ro si̱osi maca, mësaru hue'se pa'isicohua'ipi caja̱'cohua'i a'ë ja̱to
sa'rona të'cajë ‘Ëjaë, hui'yoje̱'ë’. Ja̱je cajëna, i̱pi casipi ‘ñama'quë a'ë,
mësarute. Jero acohua'i a'ni.’ 26 Caquëna, mësarupi ca huëoja̱'cohua'i
a'ë: ‘Më'ë ja̱'re co̱ni a̱ijë cui'ne u̱cujë yo'osicohua'i a'ë cui'ne ja̱re
më'ëpi pa'i hue̱'ñana dani ye'yasiquë a'ë.’ 27 Cajëna, sehuoja̱'quë
api: ‘Tsoe cahuë ñama'quë a'ë, mësarute. Jero acohua'i a'ni. Saije̱'ë,
co'ayese'e yo'ocohua'i.’ 28 Ja̱je casi maca Maija'quë te̱'tere Abraham,
Isaac, Jacobo, cui'ne Maija'quë yo'o ja̱'ñere quëajë pa'isicohua'i pa'ijëna,
ñani mësarupi hue'sena je̱ocosicohua'i pa'ijë cu̱ji qui̱'cojë oija̱'cohua'i
a'ë. 29 Ja̱ maca daija̱'cohua'i a'ë ë̱mëje'e te̱'te cui'ne huë'ehuë te̱'te,
e̱së mëi hue̱'ña cui'ne sa̱'nihuë pa̱ipi Maija'quë quë'rona tsi'sini a̱o
a̱ija'cohua'ipi. 30 Ja̱ maca yure teaye pa'iohua'i pa'isicohua'i jerepa
pa'iohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë cui'ne yure jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ipi
teaye pa'iohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.”

Jerusalén Pa̱ire Jesús Ñaquë Oiye
(Mt 23.37-39)

31 Ja̱re ja̱ mu'se daë'ë, fariseo pa̱i dani i̱te cahuë:
“Saije̱'ë, Herodes më'ëre huani je̱osi'i caji.”

32 Cajëna, i̱pi sehuopi:
“Sani cajë̱'ë, ja̱ëte co'aquë ta̱'ñe asama'quëre: ‘Yure, cui'ne ñamina'a
huatiohua'ire eto saoquë yo'oni cui'ne ju̱'icohua'ire juju tëjini ñamina'a
jerepa mu'se saosi'i.’ 33 Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ yë'ta'a yo'oja̱'quë a'ë
yure, ñamina'a cui'ne se ñatasi mu'seje̱. Co'aji, Maija'quëre quëacaiquëpi
Jerusalén peo hue̱'ñana ju̱'ito.
34 ¡Jerusalén Maija'quë yo'o ja̱'ñe quëacaicohua'ire huani je̱o daripë!
Cui'ne Maija'quë më'ëni caquë jëjo daocohua'ire que̱na pë̱api je̱a daripë.
Jaiye mësarute oi cura mamajëre oio capë̱a huë'ehuëna coyeje̱ yo'osi'i
caquë yo'oquëna, coehuë. 35 Mësarute Maija'quëpi je̱ocoja̱'quë api. Cui'ne
yë'ëre ña co̱ñe peoja̱'cohua'i a'ë, ‘mësarupi de'oquëre pa'ni Ëjaë mamirepa
hue'equë daiquë’ ca maca ti̱'añe pa̱to.”

14

Jesupi Coto Dahuë Ju̱'iquëre Jujucaiye

1 Huajë mu'se ti̱'aëna, Jesús saji'i, fariseo ëjaë huë'ena, a̱o a̱si'i caquë.
Saquëna, fariseohua'ipi huajë mu'se i̱ yo'oquëna, ñañu'u cuasajë cui'ñani
ñahuë. 2 Ñajëna, i̱ ñaquë ñu'i hue̱'ñare te'i coto dahuë ju̱'iquëpi paji'i.
3 Pa'ina, Jesús se̱ji'i, cua̱ñese'e ye'yacohua'ire cui'ne fariseo pa̱ire:
“¿Jujuye de'oquë huajë mu'se pa'ito ju̱'iquëre, mësarupi asato, pa̱nita'a
jujuye pa̱ñe?”
4 Ja̱je caquëna, coa ai jerepa cama'pë paë'ë. Pa'ijëna, i̱pi ju̱'iquëre jujuni
capi, saije̱'ë. 5 Ja̱je se jujuni fariseohua'ire capi:
“¿Nepi mësaru acohua'i burropi pa̱nita'a hue̱quëpi cojena to̱mesiquëre
etoma'cohua'i a'ni, huajë mu'se pa'i do'ire?”
6 Caquëna, ti sehuoye pa̱huë.

Huejajëna, Soisiquë Yo'oye

7 Soisicohua'ipi de'o ñu'i saina co'ejë a̱o a̱i saihuëna ja'rujëna, ñani
Jesupi ja̱ohua'ire ñeje yëhuopi, i̱ohua'i asa ja̱'ñere:
8 “Më'ëni yecohua'ipi huejajëna, ñaja'quëre soisiquë pani de'o ñu'i
saihuëna tëto sani ja'ruma'ë pa'ije̱'ë. Ja'runi ñu'ina, më'ë jerepa pa'ini
dani mësarute soisiquëpi cama'quëni: ‘Më'ë ñu'i saihuëre iquëna i̱sije̱'ë.’
9 Caquëna, më'ëpi pa̱i ñajëna, huajëya'ye huëni ai jeteyo'jerepa ñu'i sai-
huëna sani ja'ruma'quëpi ja̱je yo'osi'ni. 10 Ja̱je yo'oma'ë, huëosicohua'i
pa'ito, jeteyo'je ñu'i saihuëna ja'ruje̱'ë. Ja̱je ja'rusiquëpi ñu'ina, më'ëre
huëosiquëpi dani caja̱quë: ‘Yë'ë cajei, i̱ño de'o hue̱'ñana dani ja'ruje̱'ë.’ Ja̱je
cato më'ëje sihuaquë i̱ ja̱'re co̱ni a̱o a̱i saihuëna ja'rusicohua'i ñajëna, de'o
ñu'i saihuëna ja'ruja̱'quë a'ë. 11 Ja̱je pa'ina, yë'ë a'ë jerepa pa'i caquë i̱ja'a
yo'osiquëpi coa ai jerepa co'aquë maca po̱nëñe pa'iji. Cui'ne i̱ti co'aquë
teaye pa'i pa'isiquëpi jerepa pa'i po̱nëñe pa'iji.”
12 Capi, i̱te soisiquëreje̱:
“A̱ore a̱oquë pani, pa̱nita'a na'iquëna, a̱ore a̱oquë pani, soima'ë
pa'ije̱'ë, më'ë cajeohua'ire, cui'ne yo'je tsi̱re cui'ne më'ë do'ijëre cui'ne
më que̱no maca jaiye co'amaña pacohua'ire. Më'ëpi ja̱je soisiquë
pa'ito i̱ohua'ije̱ më'ëreje̱ soija̱'cohua'i a'ë, a̱ija'quëre. Ja̱ maca sa̱ise'eje̱
pa'ye pasipi. 13 Ja̱je pa'i do'ire më'ëpi a̱ore paquë pani soije̱'ë,
co'amaña peocohua'ini, co'a de'osicohua'i mañani, cu'ima'cohua'ini,
cui'ne ñama'cohua'ini. 14 Co'ye i̱siye ti pa̱ja'cohua'ini co̱caije̱'ë. Ja̱je

pąsicohua'ita'are, nuñe yo'ocohua'i jụ'isicohua'ipi huëi maca më'ëje
huëni sąi cuąñoja'quë a'ë, Maija'quëni.”

Ąojajë Caquë Jai Pąire Soiye
(Mt 22.1-10)

15 Jąje iyere caquëna, asani ąo ąi saihuë ñu'icohua'i aquëpi capi, Jesure:
“De'hue Maija'quë tẹ'tere pa'i ąo ąija'quëpi sihuaquë pa'iji.”
16 Caquëna, Jesupi capi, ịte:
“Jai pąi tsi'sirena, ąosi'i caquë jai pąire huëopi. 17 Huëosiquëpi ąo ąi
macarepa tị'aëna, ị jo'yaëre capi: ‘Quërëjąijë'ë, huëosicohua'ire si'aye ne
saohuë’ capi. 18 Jąje casiquëta'are si'aohua'i pąja'quë pa'ini ca huëohuë.
Du'ru macarepa aquëpi capi: ‘Ją'arepa yejare huerohuë. Jąote sani
ñañeque pa'iji. Care payë, yë'ëre oi cuasama'ë.’ 19 Yequëpi capi: ‘Diez
duruhuẹquëre huerohuë, yeja ą'jiñe necohua'ire jąohua'ire neñañeque
pa'iji. Yë'ëre ai cuasama'ë, pa'ijẹ'ë.’ 20 Yequëpi capi: ‘Ją'arepa huejahuë.
Jąje pa'ina, saiye pąñë.’ 21 Ją maca ị jo'yaë co'ini ị asase'ere si'aye
quëapi. Quëaquëna, Ëjaëpi asani pẹi ị jo'yaëre capi: ‘Esa sani jąje pa'ito
co'amaña peocohua'ini, cu'ima'cohua'ini cui'ne ñama'cohua'ini, si'aye ai
yo'ojë pa'icohua'ini tị'ani dajẹ'ë, jai daripë cu'i ma'ña pa'icohua'ini.’ 22 Ai
tsoe pa'i maca dani ị jo'yaëpi capi: Ëjaë më'ë cuąñese'eje yo'ohuë. Jąje
pa'iquëta'are ją yë'ta'a peo sa'noa pa'iji, tịmëñe peoye. 23 Jąje caquëna,
ëjaëpi ị jo'yaëre capi: ‘Sani iye daripëpi sai ma'aña pa'icohua'ini cuąñejë'ë,
dani yë'ë huë'e tịmëjajë.’ 24 Care payë, yë'ë du'ru huëosicohua'i aquë te'ije
ąiñe peoji, yë'ë ąo macarepa.”

Jesús Tui Do'ire

25 Jai pąi Jesure tuijëna, ịpi co'ye pọnëni ịohua'ire capi:
26 “Yë'ëre tuiye yëni ai yë'ëni oiye pa'iji, ja'quëre, ja'core, nëjore, ma-
majëre, yo'jeire, yo'jeore cui'ne co'ye pa'iye oiye jerepa. Jąje yë'ëni
oima'quë pani yë'ëre ye'yequë pa'iye peoji. 27 Cui'ne yë'ë do'ire ị pa'iye
ai yo'oye pa'itoje jąre tusi'i cuasama'ë, coa tusi'i caquë yo'oquë pani
yë'ëre ye'yequë peoji. 28 Cui'ne mësaru acohua'ipi jai huë'e neñu'u cajë
huëocohua'i pani du'ru ja'runi dujë cuasacohua'i a'ni ¿Je ja'yepi curiquë
neja'cohua'i a'ni cajë? 29 Jąje de'oye cuasama'pë, coa ją'a huëo macase'e
neni, cui'ne jeteyo'je ne saoye pąto, si'aohua'i ịti ñasicohua'ipi cue'cue
huëojącohua'i pa'ini, yo'o jujayere ñani. 30 Ją maca cue'cuejë cającohua'i
a'ë: ‘Nesi'i caquë huëosiquëta'a ne sao tị'ama'ë pa'iji.’ 31 Jąje pa'ina, cui'ne
pąi ëjaë yequë yeja ëjaë ją're uihuasi'i cani, ne tị'añe pa'iquë caquë ja'runi
cuasani, ị soldado pąire cuẹcue ñaquëna, diez mil pąi pa'iyë. Pa'ijëna, ịte
huajo daquëpi paji veinte mil soldado pąire. 32 Paquëna, neña jujani, ją
yë'ta'a yequë ëjaë so'ore pa'ina, uihuaye pąñu'u ca de'huaja'cohua'ire
jëjo saoją'quë api. 33 Jąje cui'ne mësaru acohua'ipi si'aye ją'rë pa'ise'ere
jẹoñe coecohua'i pani, yë'ë yo'oye ye'yecohua'i peoyë.

Ąsiję Pa'i Ayere
(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 Ąsi de'oye a'ë, sąija'iñe pani. Jąje pa'iquëta'are sąi ją'ñere carająisico
pani ¿me cui'naopi sąi ją'ñe de'o cọco'ni? 35 Cui'ne me cọcaico'ni pụ'cani
nea ya'o neina, tąñu'u cajë nesi tsụ'supëje, co'a de'ose'e pani. Jąje pa'ina,
coa jẹocoye pa'iji, yeja ne de'huaye cọcai ma'ñe pa'ito. Cąjoro quë'iohua'i
sëte cuasajë asajẹ'ë.”

15

Yëi Ñama Ne Huesësicore Ayere Ye'yaye
(Mt 18.10-14)

1 Pa'i do'ire curiquë sẹcohua'i cui'ne co'aye yo'ocohua'i si'aohua'i
Jesure asañu'u cajë tsio daë'ë, i̱ quë'rona. 2 Ja̱je yo'ojëna, ñani fariseohua'i
cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i cọni cue'cuejë ñeje cahuë:
"Iye ẹ̈më co'aye yo'ocohua'ini yëquë tsioni a̱iji."
3 Ja̱je cajëna, Jesupi pa̱i yo'oyejẹ pa'ye neni quëapi, iye:
4 "¿Nepi mësaru acohua'i aquëpi cien yëi ñamare paquëni te'i ja̱ohua'i
aquëpi ne huesëna ne huesëja̱quë noventa y nueve pa'ija̱jë cani
co'ema'quë a'ni, ti̱'ama'ë pani? 5 De'hue co'equë ti̱'ani sihuaquë
ta̱ta tupëna cọa seoni. 6 I̱ huë'ena ti̱'ani i̱ cajeohua'ire cui'ne i̱ ja'ye
pa'icohua'ire soihuë, yë'ë ja̱'re cọni sihuajẹ̈'ë, ne huesësicore ti̱'a do'ire.
7 Ja̱je pa'ina, co'aye yo'oquëpi ja̱'rë pa'ise'ere jẹoni pọnëto hui̱ñaohua'ipi
ai sihuayë, noventa y nueve de'oye pa'icohua'ire sihuase'e jerepa.

Curi Tëqui Ne Huesësicore Ayere Ye'yaye

8 Cui'ne ¿ico nomiopi diez tẹ̈'ña pasiconi te'o ne huesëni toa tsẹ̈oni si'a
huë'e ñare paco yuaco co'ema'coa, ti̱'aja'coa'ë caco? 9 Ja̱je de'hue co'eco
ti̱'ani i̱o cajeohua'i ja̱'re cọni cui'ne i̱o quẹ̈no maca huë'e acohua'i ja̱'re
cọni sihuaco casio: 'Yë'ë ja̱'re cọni sihuajẹ̈'ë, curi të'qui ne huesësicore
ti̱'ahuë.' 10 Ja̱je pa'ina, cayë, cui'ne Maija'quë hui̱ñaohua'i sihuaye pa'iji,
te'i co'aye yo'oquëpi i̱ pa'ise'e jẹoni pọnëto."

Pọsë Huesëquëpi Yo'oye

11 Jesupi capi, yequejẹ:
"Caya mamajë ẹ̈mëohua'ire paquë paji'i. 12 Pa'ina, yo'jeipi capi pëca
ja'quëre: 'Ja'quë i̱sijẹ̈'ë, yë'ëre i̱sija̱'a co'amaña ca nëose'ere.' Caquëna,
pëca ja'quëpi co'amañare huahuecaji'i, pa̱i ñape i̱ohua'i pa ja̱'ñe. 13 I̱sisi
jeteyo'je a'ri maña pa'iquëpi yo'jeipi i̱ yejare i̱sipi, yecohua'ina. Ja̱ do'ipi
curiquë neni saji'i, ai so'o yejana. Ja̱rona sani si'a curiquë co'ayere
yo'oquë nejo saopi. 14 Ja̱je si'aye curiquë neja saosi maca jaiye a̱o peopi,
ja̱ yeja. Ja̱ maca i̱pi a̱o ëa ju̱'i huëopi. 15 Ja̱ maca curi peoquë co'epi,
co'amaña neñe ja̱ yeja aquë co'amañare. Ja̱ëpi i̱te cua̱ñepi i̱ jo'ya sẹsere
ñacaijẹ̈'ë caquë. 16 Ja̱ maca ai a̱o ëaye ti̱'aëna, sẹse a̱iñere a̱ti'ñerepa nëji'i.
I̱te yecohua'ijẹ a̱o a̱oñe pa̱huë. 17 A̱o ëa ju̱'i cuasa huëopi, 'ja'quë huë'e
co'amaña necaicohua'i co'arepa a̱o a̱ni huajëjë. Pa'ijëna, i̱ñore yë'ë teaye
a̱o ëa ju̱'i pa'iye.' 18 Ja̱je pa'ito ja'quë pa'i hue̱'ñana co'ini i̱te casio: 'Ja'quë,
më'ëre cui'ne Maija'quëre co'aye yo'ohuë. 19 Më'ë mamaquëre caye peoji,
yë'ëre. Më'ëre necaicohua'ire yo'oyepi cui'ne cua̱ñejë'ë.' 20 Ja̱ maca ja̱je
cuasani co'ipi, ma'aja'a pëca ja'quë huë'ena.
Ja̱ yë'ta'a so'ore pa'ina, pëca ja'quë ñani i̱te teayerepa yo'oroja̱'quë'ni
cuasani i̱te ñani, ja̱ maca huë'huë tọmejani su'cuaquë cui'ne tsu̱'suquë
sihuapi. 21 Ja̱ maca mamaquëpi i̱te capi: 'Yë'ë ja'quë co'aye yo'ohuë,
Maija'quëre cui'ne më'ëreje̱. Ja̱je pa'ina, më'ë mamaquëre caye peoji,
yë'ëre.' 22 Ja̱je caquëna, pëca ja'quëpi capi, i̱ jo'yare: 'Esao maña de'o
ca̱ñare etoni su̱ñacaijẹ̈'ë. Cui'ne i̱ moñona aniño su̱ñacaijẹ̈'ë, zapatoje̱
su̱ñacaijẹ̈'ë, i̱ quẹ̈o. 23 Cui'ne duruhue̱quë tsi̱ jujusiquëni dani huani
jẹojë'ë, a̱ñu'u jai pa̱i tsi'sini sihuajë. 24 Iquë yë'ë mamaquë ju̱'isiquëje̱
pa'i pa'isiquëpi cui'naëpi pa'iji. Ne huesësiquëpi ti̱'asiquë pa'iji.' Ja̱je cani
sihuaquëna, jaiye a̱o ne huëohuë.

25 Jạje yo'ojëna, i̱ mamaquë du'ru aquëpi daji'i, co'amaña ne huẹ'ña
pa'iquëpi. Huë'e ja'ye ti̱'aquë, asapi musica yo'oye cui'ne pairaye.
26 Asani pọsëohua'i aquëre soini sẹji'i. I̱quere jạje yo'oye'ni jạro, caquëna.
27 Tsi̱ pọsëpi i̱te capi: 'Më'ë yo'jeipi daji'i. Jạje daquëna, më'ë ja'quëpi
huẹquë tsi̱ni huaijẹ'ë jujusiquëni cuạñepi, i̱ huajëquëpi cui'ne de'oye ti̱tasi
do'i caquë.' 28 Jạje quëaquëna, maja'yëpi pẹi cue'yoni huë'e cacaye co-
equëna, pëca ja'quë etani i̱te huë'ena cacani ñajë'ë caquë ai sẹji'i. 29 Sẹina,
i̱pi pëca ja'quëre capi: 'Tsoe më'ëpi asayë, më'ëre yë'ë necai pa'iye, ti jọsa
coeye peoyerepa. Jạje pa'iquëta'are te'e ñamarejẹ yë'ë cajeohua'i jạ're
cọni fiesta neja'quëre i̱siye pạhuë, më'ë. 30 Jạje pa'iquëta'are yure iquë
më'ë mamaquë më'ë curiquë co'a nomiohua'ini yo'oquë neja saosiquëpi
ti̱taëna, sihuaquë duruhuẹquë tsi̱ jujusiquëre huani jẹoni yo'oyë ñañë.'
31 Caquëna, pëca ja'quëpi i̱te capi: 'Yë'ë mamaquë më'ë cato si'anë yë'ë
jạ're cọni pa'iyë. Jạje pa'ina, si'aye yë'ë paye më'ë co'amaña'ë. 32 Jạje
pa'ina, yure nuñerepa fiesta neñe pa'iji, sihuajë. Më'ë yo'jei ju̱'isiquëje̱
pa'i pa'isiquëpi cui'naëpi pa'i do'ire. Ne huesësiquë pa'isiquëni yure ti̱'asi
do'ire.' Jạje yo'oyë."

16

I̱ Co'amaña Ñacaiquë Neñe Ayere

1 Jesupi capi, i̱ ye'yacohua'ire:

"Pa'iji, te'e ẹ̈më co'amaña paquëpi ñacaiquëre paquë. Jạje pa'ini sani
quëahuë, co'amaña paquëna. Më'ë co'amaña ñacaiquëpi co'aye yo'oquë
saoji, asahuë cajë. 2 Quëarena, asani ëjaëpi i̱te soini capi: '¿I̱quere më'ë
yo'oquëna, yë'ëre quëaye'ni? Dajẹ'ë, më'ë co'amaña nese'e toyase'ere
ñasi'i, më'ë yë'ëre necaiquë pa'iye peoji.' 3 Jạ maca co'amaña ñacaiquëpi
ai cuasa huëopi: '¿Me neja'quë a'ni, yure yë'ë ëjaëpi co'amaña neñe
peoyerepa eto huesoru? Tutujẹ peoyë, yeja neni tạñeje. Cui'ne huajëya'ji
yecohua'ini peoyë i̱sijẹ'ë caquë sẹnirojạiñeje ca'rayë' cuasapi. 4 Cuasani
capi: Tsoe cuasahuë. Jạje yo'osi'i, yë'ë co'amaña neñe peoquë pa'ina,
i̱ohua'i huë'ena pëpajạ'cohua'ire. 5 Cani jạ maca soipi te'ohua'ise'ere, i̱
ëjaë do'i pacohua'ire, du'ru aquëni sẹji'i: '¿Je ja'ye yë'ë ëjaëre do'i paquë
a'ni?' 6 Caquëna, sehuopi i̱pi: 'Cien jai quẹ̈na huẹ̈a hui'yape i̱siye pa'iji,'
caquë co'amaña ñacaiquëpi capi, i̱te: 'Icoa, më'ë jạ'në sạija'a do'i caquë
toyasico, jạote nejoni esa yecore toyajẹ'ë, coa cincuentase'e.' 7 Jạ jeteyo'je
sẹji'i, yequëre: '¿Cui'ne më'ë je ja'ye do'i paquë'ni?' Caquëna, i̱pi capi:
'Cien trigo topẹ̈a i̱siye pa'iji,' caquëna, capi: 'Icoa, më'ë jạ'rë sạija'a do'i
toyasico yecona esa toyajẹ'ë, coa ochenta topẹ̈ase'e.' 8 Jạ maca ñapi, i̱
ëjaë jạë co'aquë i̱ co'amaña ñacaiquëpi tsoe si'aye ne de'huasiquëpi paji'i.
Jạje pa'ina, iye yeja acohua'i tạ'ñe asani yo'ocohua'i a'ë, sehuosicohua'i
yo'oye jerepa yo'ocohua'i a'ë.

9 Jạje pa'ina, cayë, mësarute. Iye yeja co'amañapi i̱sijë yecohua'ini
cajeohua'ire nejë'ë. Jạje yo'ojë saosicohua'ipi ti̱'ajëna, ti pa'i huẹ'ñapi
sihuaquë daijẹ'ë caquë Maija'quëpi pëpajạ'quëre.

10 De'oyerepa a'ri maña pa'ina, ñacaiquëpi cui'ne jaiye pa'itojẹ
de'oyerepa ñacaiye pa'iji. Jạje a'ri mañare de'oye ñacaima'pë pani, jaiyere
pajẹ de'oye ñacaiye peoji. 11 Jạje pa'ina, mësarupi coa yeja co'amañare
de'oye ñacaima'pë co'aye yo'ocohua'i pa'ito, ¿nepi mësarute de'hue
necohua'i a'ë cuasajạ'cohua'i a'ni, de'o co'amañare pare yo'oye pa'ito?

12 De'oye yecohua'i tsẹ̱re ñama'pë yo'oto, ¿nepi i̱sija̱'cohua'i a'ni, mësaru
pa ja̱'ñe?
13 Ja̱je pa'ina, ëjaohua'ire necaiquë pani caya ëjaohua'ire necaiye peoji.
Ja̱je yo'oquë pani yequëni coequë cui'ne yequëni oiye pa'iji. Pa̱nita'a
yeque, yequëni de'oye sehuocai yequëni sa̱ñope caye pa'iji. Ja̱je pa'ina,
te'ipi Maija'quëre cui'ne curiquëre necaiye peoji."
14 Fariseo pa̱i curiquë ai yëcohua'i sëte i̱ cayere asani Jesús coa caji cajë
cue'cuehuë. 15 Ja̱ maca Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Mësaru a'ë, pa̱i ña huẹ̱'ñase'e de'ocohua'i a'ë cajë yo'ocohua'i.
Maija'quë cato ñaji, mësaru joñoare, ja̱je yo'ojëta'are. Ja̱je pa'ina, pa̱i jaiye
de'oye yo'oyë cajë pa'iyere Maija'quëpi coequë api.

Moisés Cua̱ñese'e Cui'ne Maija'quë Cua̱ñe Tẹ̱'te

16 Juan pa'i macaja̱'a Moisés cua̱ñese'e cui'ne Maija'quë yequë mu'se
yo'o ja̱'ñere ca nëocohua'i ye'yajëna, asahuë. Ja̱ maca yure quëa huëohuë,
de'o cocare Maija'quë cua̱ñe tẹ̱'tena cacayere. Ja̱je quëajëna, asajë
cacañu'u cajë si'aohua'i tutu yo'oyë.
17 Ma'tëmo cui'ne yeja caraja̱iñe pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë
coca cato caraja̱iñe peoyerepa. Ti̱'asipi, i̱o cayeje̱.

Nëjore Jẹ̱ocoye Ayere
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 Ja̱je pa'ina, ë̱më huejasiquëpi nëjore jẹ̱oni cui'ne yecona se huejani,
de'oye yo'oye pa̱ji. Cui'ne ë̱mëre jẹ̱ocosiconi yequëpi huejani cui'ne
co'aye yo'oji.

Ai Jaiyere Paquë Cui'ne Lázaro

19 Paji'i, te'i ë̱më jaiye paquë si'anë de'o ca̱ña cui'ne jai do'ire ju'iquë
cui'ne si'a mu'seña fiesta nequë de'oyerepa yo'oquë pa'iquë. 20 Ja̱je
pa'iquë pa'ina, cui'ne Lázaro ca̱'mi quë'ipi teaye yo'oquë pa'iquëje̱ paji'i.
Ja̱je pa'ipi jaiye co'amaña paquë huë'e eta sa'rore ñuji'i. 21 Ja̱je iquë
teaye pa'i macapi a̱o ëa ju̱'i a̱o a̱i saihuë to̱meñere a̱ti'ñerepa nëina, ñapi.
Cui'ne i̱ a'sire jo'yaque daijë ne'nejëna, ñuji'i. 22 Ja̱je pa'iquëpi teaye pa'i
maca ju̱ji'i. Ju̱quëna, hui̱ñaohua'ipi sahuë, ma'tëmona Abraham ja̱'re co̱ni
pa'ija̱'quëre. Ja̱je cui'ne jaiye paquëje̱ ju̱ji'i. Ju̱quëna, ta̱huë. 23 Jaiye
co'amaña paquëpi ju̱ni saji'i, ju̱'isicohua'i ai yo'o huẹ̱'ñana. Ja̱rore papi
ñapi, Abrahamre cui'ne Lázarore.
24 Ja̱ maca ñani cuipi: 'Ja'quë Abraham, yë'ëre oi ñajë'ë. Ai yo'oyë.
Jëjo saojẹ̱'ë, Lázarore ocore i̱ moño sa̱'nihuëna neni dani sësëye yë'ë
tsẹ̱meñona ne huasoja̱quë. Ai yo'oyë, yë'ë toase'epi pa'ina.' 25 Ja̱je
caquëna, Abrahampi capi i̱te: 'Tsihua'ë cuasajẹ̱'ë më'ë de'oye pa'ise'ere
ja̱ yë'ta'a më'ë huajëquë pa'inë, cui'ne iquë Lázaropi ai co'aye paji'i, ja̱ro
pa'i maca. Ja̱je pa'isiquëpi yure i̱pi de'oye pa'iji, i̱ñore. Cui'ne më'ëpi
ai yo'oyë. 26 Cui'ne ja̱je si'aye iye më'ë yo'ose'e pa'itoje̱ pa'iji, cui'ne
jai hua'que tẹ̱'tëpaje̱, yëquë tëto saiye peoyerepa cui'ne më'ëje i̱ñona tëto
daiye peoye. Ja̱je pa'ina, i̱ño pa'icohua'i ja̱ro tëto saiye peoji, cui'ne ja̱ro
acohua'ije̱ i̱ño daiye peoji.'
27 Ja̱ maca jaiye paquë pa'isiquëpi capi: 'Ja̱je pa'ito ja'quë Abraham
më'ëre sẹ̱ñë, Lázarore jëjo saojẹ̱'ë, yë'ë ja'quë huë'ena. 28 Ja̱rote cinco
yo'je tsi̱re payë. Sani quëacaijẹ̱'ë, i̱ño yë'ë ai yo'o huẹ̱'ñana daima'pë
caquë.' 29 Ja̱je caquëna, Abrahampi capi, i̱te: 'Ja̱ohua'i cato payë,
Moisés cua̱ñese'e cui'ne yecohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'ere,

jạre ñani sehuojạjë.’ 30 Jạje caquëna, jaiye paquë pa'isiquëpi sehuopi:
‘Jạje pa'itoje̱ ja'quë Abraham sehuoye pạñë. Jụ'isicohua'i aquëpi sani
quëatota'a jạ'në pa'ise'e jẹoni pọnëja'cohua'i pa'ini.’ 31 Jạje caquëna,
Abrahampi capi, i̱te: ‘Moisés cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i case'ere
sehuoye coeni, me jụ'isiquëpi huëtuje̱ sehuoye'ni’.”

17

Co'ayena Yo'oyena Tạiñe
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

1 Jesupi capi, I̱ ye'yacohua'ire:
“Pại co'aye neñe carajạiñe peojạ'coa. Jạje pa'iquëta'are co'ayere
pa'iquëpi yecohua'ire se ye'yaquëna, co'aye ne do'ire teayerepa
pa'ijạ'quë api. 2 Jạje pa'ina, tsi̱re co'aye ye'yama'në, jạje pa'ire ñaje tëcana
quë̱na pëpi sëani jairana jẹo dëoto ai jerepa de'o'ñe pa'io. 3 De'hua ñajë'ë.
Më'ë yo'jeipi më'ëre co'aye yo'osiquë pa'ito yo'oma'ë quëajë̱'ë cui'ne jạ'rë
yo'ose'ere jẹoni pọnëna i̱ yo'ose'ere sại de'huacaijë̱'ë. 4 Cui'ne më'ëni te'e
mu'sere siete pa'ye co'aye yo'osiquë pani, cui'ne siete pa'ye dai caye
pa'iji: ‘Ti̱jupë co'aye yo'oye pạsi'i.’ Jạje caquëna, i̱ co'aye yo'ose'ere sại
de'huacaiye pa'iji.”

Nuñerepa Neñe Pa'iji Cuasayepi Tutu Quë'i

5 I̱te ye'yecohua'ipi cahuë, Ëjaëre: I̱sijë̱'ë yëquëre ai nuñerepa neñe pa'iji
cuasayere.
6 Cajëna, Ëjaëpi sehuopi jạohua'ire:
“Mësarupi neñe pa'iji cuasayere a'ri mañạ mostaza cạje pa'ye pacohua'i
pani cayë, iye sọquëre iye macapi etani jaira jopore pare sa nëcajë̱'ë. Ca
maca asani sati̱'ñe pa'io.

Necaiquëpi Yo'oye Pa'iji

7 Mësarupi co'amañạ necaiquëre pacohua'ini tsio co'amañạ ne tëjini
pạnita'a hue̱quëre ña tëjini co'iquëna, ¿cacohua'i a'ni, ‘da sani ja'rujë̱'ë,
ại ạija'quë?’ 8 Jạje cama'pë coa ai jerepa cayë: ‘A̱ore cua'cojë̱'ë, neato
ại jạ'ñere, yë'ë ạo ại huëosi maca de'oye ạo jạ'ñere cui'ñajë'ë, yë'ë ạni
tëjisi jeteyo'je më'ëje ại cui'ne ụcujạ'quë.’ 9 Jạje cuạñese'ere yo'oquëna,
necaire pahuë de'oji cajë pëpaye peoji jo'yaëpi cuạñese'ere necaito. ¿Me
de'oji caye'ni, jo'yaëpi cuạñese'ere neto? 10 Jạje cui'ne pa'iji, mësaruje̱. Jạje
pa'ina, Maija'quë cuạñese'ere si'aye nesicohua'i pani: ‘Co'a jo'ya mañạ'ë,
më'ë nejë'ë casi mañase'e nehuë,’ caye pa'iji.”

Diez Jạ'ju Dahuë Jụ'icohua'ire Ne Co'yaye

11 Jesús jạ yë'ta'a Jerusalénna sai Samaria cui'ne Galilea yejañạ tëto
saji'i. 12 Saiquëpi a'ri daripëna ti̱'aquëna, diez ë̱mëohua'i jạ'ju dahuë
jụ'icohua'ipi sạñope ti̱'ahuë. Ti̱'ajëta'a so'ona nëcajạni, 13 cuihuë:
“¡Jesús, Ye'yaquë, yëquë mañare oijë̱'ë!”
14 Jạ maca Jesupi ñani jạohua'ire capi:
“Sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina i̱ñojaijë'ë.”
Jạje caëna, jạ saijë i̱ohua'i jụ'i dahuë peocohua'i tọme huesëhuë. 15 Jạ
maca te'i jạohua'i aquëpi jụ'i dahuë peo hue̱'ñạ tọmesiquë pa'i ña jujani
Maija'quëni tutu yë'opi caquë sihuaquë co'ipi. 16 Co'ini do're ja'rupi Jesús
ña hue̱'ñana cui'ne i̱ tsiapi yejare pana në meni Maija'quëre de'oji caquë
sihuapi. Iquë ë̱më i̱ti sihuasiquë Samaria yeja aquë paji'i. 17 Jạ maca
Jesupi capi, i̱te:

"¿Mësaru diez pa'iohua'i pa'ima'më pate, i̱ti ju̱'icohua'i? ¿Yecohua'i
nueve jerore pa'iye'ni? 18 ¿Iquë yequë yeja aquëse'e Maija'quëre sihuasi'i
caquë co'isiquë pa'iquë?"
19 Ja̱je cani i̱te capi:
"Huëni saijë̱'ë. Jujuquë api, më'ë cuasani yo'o do'ipi co'yasiquë sëte."

Maija'quë Cua̱ñe Te̱'te Pa'i Ti̱'añe
(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Fariseo pa̱ipi Jesure se̱i'ë: ¿Je yëhua Maija'quë te̱'te ayepi
ti̱'aja'coa'ni? Ja̱je se̱jëna, i̱pi sehuopi:
"Maija'quë cua̱ñe te̱'te ayere ti̱ñarepa ñañe peoji, co'amaña ñañeje pa'ye.
21 'I̱ñore tsoe pa'iji' pa̱nita'a 'jetore pa'iji' caye peoji. Ja̱je pa'ina, tsoe
Maija'quë cua̱ñe te̱'te ayere mësaru joponi pa'iji, yure."
22 Ja̱je pa'ina, i̱re ye'yecohua'ire capi:
"Ti̱'aja'coa, co'a mu'seña Pa̱i Mamaquë yo'oquëna, ña ëa mu'seña.
Ja̱je ña ëaquëta'are ñañe pa̱ja'cohua'i a'ë. 23 Ja̱je ña ëaquëna, pa'ijëna,
caja̱'cohua'i a'ë: 'I̱ñore pa'iji' pa̱nita'a 'jetore pa'iji'. Ja̱je catoje̱ saima'më,
cui'ne tuima'më pa'ije̱'ë. 24 Ma'tëmopi mujuë ye'hueyeje̱ pa'ye pasipi. Pa̱i
Mamaquë ti̱ta mu'se cato asa tayoye peoja̱'coa. 25 Ja̱je pa'iquëta'are du'ru
macarepa ai ai yo'oye pa'iji. Yure pa'iji, yure pa'i pa̱ipi yë'ëre coejëna.
26 Noé pa'i mu'seña yo'ojë pa'ise'eje̱ pa'ye cui'ne pa'ija̱'coa, Pa̱i Mamaquë
daija̱'a mu'señaje. 27 Ja̱ mu'seña je̱'quë a̱o a̱ijë cui'ne u̱cujë, huejajë cui'ne
mamajëre huejojë yo'ohuë. Ja̱je yo'ojëna, Noé jai yohuëna cacapi. Cacasi
maca, jai co'je ti̱'aëna, ja̱ohua'i si'aohua'i co'je ju̱juhuë. 28 Ja̱je cui'ne
Lot pa'i mu'señaje yo'ohuë: A̱o a̱ijë cui'ne co̱no u̱cujë huerojë cui'ne
yecohua'ina se i̱sijë, co'amaña ta̱jë cui'ne huë̱'ña nejë paë'ë. 29 Ja̱je yo'ojë
pa'ijëna, Lot Sodomapi etani saji'i. Saisi maca ma'tëmopi oco to̱meñeje
pa'ye toapi to̱mequë si'aohua'ire huani je̱api, Sodoma pa̱ire. 30 Ja̱je
cui'ne pa'ye pasipi, Pa̱i Mamaquë ñaija'a mu'señaje.
31 Ja̱ co'a mu'seña ti̱'aëna, huë'e hue'sere pa'ijëna, co'amañapi huë'e
sa̱'nahuëre pa'ito i̱jañu'u cajë yo'oma'më pa'ije̱'ë. Cui'ne yecohua'ipi
tsiore pa'icohua'i pani co'ima'më pa'ije̱'ë, huë'ena. 32 De'hua cuasaje̱'ë,
Lot nëjo yo'ose'ere. 33 Ja̱je pa'ina, co'ye i̱ pa'iyere ai cuasaquë cato si'aye
ne huesëye pa'iji.
34 Ja̱je pa'ina, cayë. Ja̱ ñami ca̱i saihuëna cayahua'i ca̱icohua'i pa'ito
te'ire saquë yequëni je̱o saiye pa'ija̱'coa. 35 Cui'ne caya nomiohua'i te'e
toacohua'ini te'ore saquë cui'ne yeconi je̱o saiye pa'ija̱'coa. 36 Ja̱je cui'ne
caya ë̱mëohua'i tsiore pa'ijëna, te'ire saquëna, cui'ne te'i je̱o saisiquë
pa'ija̱'quë api."
37 Ja̱je caquëna, iyere asani se̱teña:
"¿Jerona iye yo'o ja̱'ñe a'ni, Ëjaë?"
Cajëna, i̱pi capi:
"Ju̱'isiquë u̱i hue̱'ña më'përi tsi'siyeje̱ pa'ye tsi'sija̱'cohua'i a'ë."

18

Hua'jeopi Cui'ne Yo'oyere Ca Tëjiquë

1 Si'anë Maija'quëre se̱jë pa'iye pa'iji, yo'o jujaye peoye caquë Jesús pa̱i
yo'oye ayena ti̱ña caquë ñeje, ye'yapi. 2 Ye'yaquë capi:
"Pa'iji, pa̱i daripë pa̱i yo'oye ñaquë, Maija'quëre ca'rama'quëpi, cui'ne
yecohua'ireje̱ oima'quëpi. 3 Cui'ne ja̱re ja̱ daripëre paco'ë, hua'jeo. Ja̱opi

pa̱i yo'oye ñaquëna, i̱ote sa̱ñope yo'oquëni quëaona ca de'huacaija̱quë
caco si'anëpi saco'ë. 4 Ja̱je saio yo'ocona, pa̱i yo'oye ñaquëpi co-
epi. Coesiquëta'a jeteyo'je cuasapi: 'Maija'quëre ca'rama'quëje̱ cui'ne
pa̱ireje̱ oima'quëpi. 5 Co̱casi'i hua'jeore, jo̱sa si'anë daio yë'ë yequere
cuasaquëna, cama'o pa'ija̱'core,' cuasapi."
6 Ja̱je capi, iquë pa̱i yo'oye ñaquë co'aquë. Ja̱je pa'ito Jesús capi:
7 "¿Maija'quëre mu'señapi cui'ne ñamiñapi se̱cohua'ire i̱ jo'ya nesico-
hua'ire co̱caiye pa̱ja'quë aë? ¿Tsoe utejë̱'ë, caquë aë? 8 Pa̱ni. Ja̱je pa'ina,
cayë, ti tsoe nëiñe peoye co̱caija̱'quë api, Maija'quë. Ja̱je pa'iquëta'are
¿yë'ë iye yejana dai maca, de'hue yë'ëre necaiquë api cuasacohua'i
pa'ijëna, ti̱'aja'quë a'ni?"

Fariseo Cui'ne Pa'i Do'ire Se̱quë Ayere Quëaye

9 Pa̱i yo'oyeje̱ pa'ye neni Jesús quëapi, de'ocohua'i a'ë cuasajë yeco-
hua'ire co'acohua'i a'ë cajë coecohua'ire. 10 Quëa huëoquë capi:
"Caya ë̱mëohua'i Maija'quëre se̱ huë'ena saë'ë, se̱ñu'u cajë. Te'i ja̱ohua'i
aquëpi fariseo pa'iji, cui'ne yequëpi pa'i do'i curiquë se̱quë paji'i, pa̱i
ëjaëre necaiquë. 11 Pa'ina, fariseopi coa nëcaquë se̱ji'i, ñeje: 'I̱na,
ja'quë më'ëre sihuayë, yë'ëre cato ja̱ohua'i co'amaña ñacohua'i, cui'ne
co'acohua'i cui'ne nomiohua'ire coa yo'ocohua'ije̱ pa'i peoyë. Cui'ne
ja̱ë pa'i do'i se̱quëje̱ pa'i ti peoyë. 12 Cui'ne te'e semanare cayaye a̱o
a̱ima'quëpi se̱i cui'ne yë'ë yo'oquë curiquë neñeje Maija'quë huë'ena diez
pa'ye neni te'ore i̱siquë a'ë, de'hue.' 13 Ja̱je se̱ina, pa'i do'ire se̱quëpi so'o
macana pëani ñaco ca̱ mañaje ma'tëmona se mëani ñama'ë coa ai jerepa
coti saihuëna të'caquë ñeje caquë se̱ji'i: 'I̱na, yë'ë Ja'quë yë'ëre oije̱'ë,
yë'ë maca ai co'aquë a'ë.' 14 Ja̱je pa'ina, cayë, mësarute. Iquë pa'i do'ire
curiquë se̱quë cato Maija'quëna i̱ co'aquë pa'iye quëa to̱ni Maija'quë ja̱'re
pa'i sihuaquë co'ipi. Ja̱je co'iquëta'are fariseo cato ti sihuama'ë paji'i.
Ja̱je pa'ina, co'ye yë'ë jerepa pa'i a'ë cuasacohua'ire cato coa ai jerepa
meñe neñe pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë teaye pa'i a'ë cuasaquëni ai
jerepa pa'ire neñe pa'iji."

Jesús Tsi̱re De'oyerepa Cacaiye
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

15 Jesús quë'rona tsi̱re dahuë, papija̱quë cajë. Ja̱je yo'ojëna, i̱
ye'yacohua'ipi ñani i̱ti tsi̱re dacohua'ire yo'oma'pë pa'ije̱'ë ca huëohuë.
16 Ja̱je cajëna, Jesús ja̱ohua'ire soini capi:
"Coa ñaje̱'ë, e̱sema'pë tsi̱re, i̱ohua'ise'e daija̱jë yë'ë quë'rona.
Maija'quë quë'ro ja̱ohua'ije̱ pa'iohua'ise'e cacaye pa'iji. 17 Ja̱je pa'ina,
nuñerepa cayë, mësarute. Tsi̱ de'oji cajë yëyeje̱ pa'ye yo'oma'cohua'i pani
ti cacaye peoji, Maija'quë cua̱ñe hue̱'ña."

Po̱sëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Pa̱i ëjaohua'i aquëpi se̱ji'i, Jesure:
"De'o ye'yaquë, ¿me yo'oni ti pani huesëye ti̱'aja'quë a'ni?"
19 Jesupi i̱te capi:
"¿Me yo'oquë yë'ëre de'oquë caquë'ni? Peoji, te'ije̱ de'oquë. Coa
te'i Maija'quëse'e de'oquë pa'iji. 20 Asaquë a'ë, Maija'quë cua̱ñese'e:
'Nomiore yo'oma'ë nëjore peoni, pa̱ire huani je̱oma'ë, co'amaña ñama'ë,
coa cosoma'ë, cui'ne ëjaohua'ire ñaje̱ oije̱'ë, më ja'quëre cui'ne më ja'core.'
Ja̱re më'ëpi asaë."

21 Jaje caquëna, iti sesiquëpi capi, ite:
“Si'anë iye tsihua'ë pa'inëpi de'oye sehuoquë a'ë.”
22 Jaje caquëna, Jesupi asani ite capi:
“Ja yë'ta'a te'o carapi, më'ëre. Si'aye më'ë payere isijë'ë, peocohua'ini. Jaje më'ë yo'onita'a Ma'tëmore co'amaña paye pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuijë'ë, yë'ëre.”
23 Jaje caquëna, iyere asani ai oi, jaiye co'amaña paquë sëte. 24 Jaje oina, ñani Jesús capi:
“Airepa jëaye pa'iji, jaiye co'amaña pacohua'ipi Maija'quë cuañe te'tena cacaye. 25 Camellore miu ñaca cojeja'a etojaiñe ti peoji. Ja jëaye seña maca jëaji, co'amaña pacohua'ipi Maija'quë te'tena cacaye.”
26 Jaje caquëna, iti asasicohua'ipi cahuë:
“Jaje pa'ito ¿nepi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ni?”
27 Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:
“Jaje pa'ina, pai ne ti'añe peoyere, Maija'quëse'e ne ti'añe pa'iji.”
28 Caquëna, Pedropi capi:
“Ëjaë, yëquë pase'e si'aye jeohuë, më'ëni tuñu'u cajë.”
29 Caquëna ipi sehuopi:
“Nuñerepa cayë. Paipi Maija'quë te'te do'ire i huë'e, ja'quëohua'ire, a'yëohua'ire, nëjore, mamajëre jeosiquë pani, 30 yequë yejana pa'iye huëo maca ti pa'iyere ti'aja'quë api.”

Jesús I Ju'i Ja'ñere Quëaye
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Jesús pai peo hue'ñana i ye'yacohua'ire soini, capi:
“Yure sañu'u, Jerusalénna. Jarona si'aye ti'aja'coa, Pai Mamaquëre yo'o ja'ñere Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'e. 32 Jarona yë'ëre isija'cohua'i a'ë, judío pai peocohua'ina. Isirena, cue'cuejë yo'oja'cohua'i a'ë yë'ëre co'aye cajë, cui'ne copi tse'seja'cohua'i a'ë. 33 Të'ca tëjini huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'osicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë a'ë.”
34 Jaje caquëna, jaohua'i coa huesë asahuë, iquere caquë'ni cuasajë. Ipi tiña asaye ësequëna.

Jesús Ñama'quëre Jujuse'e
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Jesupi Jericó daripë quëno macare pa'ina, te'i ñama'quëpi ma'a yë'quë macare ñu'i curiquë da saicohua'ire seji'i. 36 Sequëpi jai pai saijë cajëna, asani seji'i, iquere jaje yo'ojë caye'ni caquë. 37 Seina, ite quëahuë. Jaroja'a Jesús Nazaret aquëpi daina, yo'ojë cayë. 38 Cajëna, ja maca asani cuipi:
“Jesús, David mamaquë yë'ëre oijë'ë. Ai yo'oyë.”
39 Jaje cuiquëna, yecohua'ipi du'ru saicohua'ipi ite cahuë, cuima'ë pa'ijë'ë. Ja cajëta'are ipi ai jerepa ja yë'ta'api cuipi:
“David mamaquë yë'ëre oijë'ë. ¡Ai yo'oyë!”
40 Caquëna, asani Jesús nëcaja'ni, quërëja'ni dajë'ë caquë jëjo saopi, te'ire. Dasi maca ite seji'i:
41 “¿Me nejaquë cuasaquë'ni, më'ë yë'ëre?”
Caquëna, ñama'quëpi sehuopi:
“Ëjaë, ñaco care de'huacaijë'ë. Ñasi'i, yë'ë.”
42 Caquëna, Jesupi capi, ite:

"¡Ñaquë pa'ijë'ë! Më'ë nequë api cuasaquë ca do'ipi."
43 Jaje ca macapi, tsoe ñaquë paji'i, ñama'quë pa'isiquëpi. Ja maca
Jesure tuji'i, Maija'quëre sihuaquë. Cui'ne si'aye iye yo'oye ñasicohua'ije
Maija'quëre ai sihuahuë.

19

Jesús Cui'ne Zaqueo

1 Ja maca Jericó daripëna Jesús cacani tëto saina, 2 cui'ne jarote jaiye
co'amaña paquë Zaqueo hue'equëje paji'i, curiquë pa'i do'i secohua'i
ëjaëpi. 3 Jaë cato Jesure ñañe yëquë paji'i. Jaje yëquëta'a me ñaquë'ni pai
ja'i maña pa'ijëna, Zaqueo nëhuiquë paji'i. 4 Jaje pa'ipi du'ru huë'huëni
soquë yëna mëji'i, Jesús ja'ye tëto saija'tona ñani. 5 Ja maca Jesús jaroja'a
saiquëpi ñani Zaqueore capi:
"Esa cajejë'ë, yure më'ë huë'ena sani pëaja'quëpi saiyë."
6 Ja maca Zaqueo esa cajeni sihuaquë Jesure i huë'ena sai sapi. 7 Ja
maca iyere yecohua'i ñani si'ahua'i de'oye yo'oma'aji'i cahuë, Jesupi
co'aye yo'oquë huë'ena pëasi'i caquë, saquëna. 8 Ja maca Zaqueopi huëni
nëcani capi, Ëjaëre:
"Ina Ëjaë, yë'ë paye jopore paja'a isisi'i co'amaña peocohua'ire, cui'ne
yë'ë coa cosoquë jerepa nese'e pa'ito co'yosi'i cuatro pa'ye jerepa yë'ë se
jiosiquëre."
9 Jaje caquëna, Jesupi capi, ite:
"Iye mu'se titapi iye huë'e huasoye cui'ne iye ëmë cato Abraham
tsëcapë aquë api. 10 Jaje pa'ina, Pai Mamaquë daji'i, ne huesësicohua'ire
co'equë huasosi'i caquë."

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

11 Ja yë'ta'a Jesús cayere pai asajë cuasahuë, yure Maija'quë cuañe te'te
ti'aja'coa cajë. Jaje cuasahuë, Jesupi Jerusalén ja'yere pa'i do'ire ñajë. Jaje
cuasajëna, ipi pai yo'oyeje pa'ye caquë quëa huëopi. 12 Ja maca capi:
"Paji'i, te'e pai de'o tsëcapë aquë. Jaëpi so'o yejana saji'i, pai ëjaëre nesi
maca, pai ëjaë de'oni cui'naëpi co'i cosi'i caquë. 13 Ja yë'ta'a saima'në,
diez pa'iohua'ire i jo'ya acohua'ini soini, pai ñapere isipi jai do'i curiquë
të'ñare te'e të'ñase'e isiquë capi: 'Iye curiquëpi se hueroni yeque jaiye
nejë'ë, yë'ë co'i macaja'a.' 14 Jaje casiquëta'are i yeja pa'i paipi ite coejë,
i saisi jeteyo'je jëjo saohuë, quëaja'cohua'ipi: 'Coeyë, më'ëre yëquë ëjaë
de'oye' cajë.
15 Jaje casicohua'ita'are pai ëjaë de'osiquëpi co'ipi, i yejana. Titani
cuañe saopi, i curiquë isisicohua'ire quërëjaijë'ë caquë. Asasi'i, je ja'ye
pai ñape ja curiquëpi nere'ni caquë. 16 Soina, du'ru macarepa titaquëpi
capi: 'Ëjaë, më'ë curiquëpi diez pa'ye jerepa se ne cohuë.' 17 Pai ëjaëpi
sehuopi: 'Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë. Më'ë a'ri mañare de'oye ñacaisi
do'ire, më'ëre diez daripëa cuañequëre neñë.' 18 Yequëpi dani capi: 'Ëjaë,
më'ë curiquëpi cinco pa'ye jerepa nehuë.' 19 Cui'ne iquërejë sehuopi:
'Më'ë cato cinco daripëa cuañequë pa'ijë'ë.' 20 Ja maca yequëpi dani capi:
'Ëjaë, iye pa'iji, më'ë curiquë pañuelo ca'tipëna deani de'huase'e. 21 Më'ëpi
paire oima'ë yo'oquë më'ë isi ma'ñere tsi'soni, cui'ne më'ë ta ma'ñere coa
tëaquë, yo'oquëni ca'raquë pahuë.'
22 Caquëna, pai ëjaëpi capi: 'Co'a jo'yaë, jare më'ë case'epi iñoji, më'ë
co'aquë pa'iye. Jaje yë'ë paire oima'ë yo'oquëpi yë'ë ne ma'ñere tsi'soquë

cui'ne yë'ë tạ ma'ñere coa tëaquë yo'oye asaquë sëte. 23 ¿Me yo'oquë
curiquë i̱sirena, i̱tipi ne do'ire co'ye sại huẹ'ñana tëoma'ë paquë'ni, yë'ë
dani i̱ti mañaque neja'quëta'are huë'e ti̱tasi maca?' 24 Jạje cani i̱ti maca
pa'icohua'ire capi: 'Jiojẹ̈'ë, curi të'quire. Jioni i̱sijẹ̈'ë, diez tẹ̈'ña paquëna.'
25 Caquëna, jạohua'ipi cahuë, i̱te: '¿Ëjaë, tsoe diez tẹ̈'ña paquëre me ai
jerepa i̱siye'ni?' 26 Cajëna, pại ëjaëpi sehuopi: 'Nuñerepa cayë, paquëni ai
jerepa se i̱siye pa'iji. Jạje pa'ina, cui'ne peoquëni coa ai jerepa se jio cọñe
pa'iji, si'aye i̱ payejẹ̈ peo huẹ'ñarepa. 27 Cui'ne yecohua'i yë'ëre ëjaë de'oye
coesicohua'ire quërẹ̈jạni i̱ñona dani yë'ëque ñaquëna, huani jẹajë'ë,' capi."

Jesupi Jerusalén Cacase'e
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Jạje iye se ca tëjini Jesús Jerusalénna saji'i. 29 Tsoe Betfagé cui'ne
Betania daripẹ̈a cui'ne Olivos hue'yosi cụtihuẹ̈a ti̱'añe ja'i maca pa'i i̱
ye'yacohua'ire cayaohua'ire jëjo saopi. 30 Ñeje caquë:
"Jạ maca ja'ye daripëna saijẹ̈'ë. Ti̱'a maca jạrote pa'ijạ'quë api, burro
sëasiquëpi, pạije jạ yë'ta'a tuima'quëpi. Ti̱'ani joyeni dajẹ̈'ë. 31 Joyejëna,
yecohua'ipi me neja'quëni saye'ni sẹcohua'i pa'ito, cajẹ̈'ë, Ëjaëpi yo'oye
pa'iji."
32 Jạ maca i̱ ye'yacohua'ipi sani Jesús case'eje̱ ti̱'ahuë. 33 Ti̱'ani burroni
joyejëna i̱ti tsẹ acohua'ipi sẹi'ë:
"¿Me neñu'ju joyeye'ni?"
34 Cajëna, i̱ohua'ipi sehuohuë:
"Ëjaëpi yo'oye pa'iji, caëna, yo'oyë."
35 Jạje quëani joyeni Jesús quë'rona sahuë. Sani cạñapi burro jetena
jajeni Jesure mëo ñohuë. 36 Jạ maca ñu'i saji'i. Saina, pại cạñare i̱ saijạ'a
ma'ana jajehuë. 37 Olivos cụtihuë perepë cajeye ja'i macare pa'ina,
si'ahua'i i̱te asani tuicohua'ipi Maija'quëre sihuajë cui huëohuë, pại yo'o
ti̱'a ma'ñere yo'oquëna, ñasicohua'ipi. 38 Ñeje cajë:
"De'oquëre papi pại Ëjaë daiji, Maija'quë jëjo daoquëre papi, de'oye
pa'iyere papi cọni. Jạje pa'ito sihuañu'u, i̱te ma'tëmo acohua'ijẹ̈ si-
huajëna."
39 Jạ maca fariseohua'i pại jopore cọni pa'icohua'ipi cahuë, i̱te:
"Ye'yaquë, më'ëre tuicohua'ire cama'pë cajẹ̈'ë."
40 Jạje cajëna, Jesupi sehuopi:
"Nuñerepa cayë. Icohua'ipi cuiye jẹocohua'i pa'ito quẹ̈na pẹ̈api
cuijạ'coa."
41 Jạ maca Jesús Jerusalén quẹ̈no maca ti̱'aquë i̱ti daripëre ñani oji'i.
42 Ñeje caquë:
"¡Iye mu'se më'ë de'hue asato yë'ë i̱siye de'ora'pi. Më'ë de'oye pa'iye
ti̱'ara'huë, i̱siyere! Jạje pa'iquëta'are yure cato yahuese'e pa'iji. Jạje
pa'ina, më'ë ña ti̱'añe peoji. 43 Co'a mu'se ti̱'aja'coa, më'ëre. Më'ëre sạñope
yo'ocohua'ipi quẹ̈na tëhuopajẹ pa'iore të'yajạicohua'i a'ë. Jạje yo'oni
coa si'a tẹ'ñapi etaye peojạjë cajë yo'ocohua'i a'ë. 44 Jạje yo'ojë yejana
si'aye quẹ̈na pẹ̈a ne tạo ọaja'cohua'i a'ë, huani jẹaja'cohua'i a'ë, më'ë
mamajëre, huesë pa'isi do'ire Maija'quë më'ëre do'i daisi maca."

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tọse'e
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Ja̱ maca Jesús Maija'quëre huë'ena cacani i̱ti huë'ena co'amaña
i̱sijë cui'ne huerojë yo'ocohua'ire peo hue̱'ñarepa eto saopi, hue'sena.
46 Yo'oquë capi, ja̱ohua'ire:
"Toyase'e caji, ñeje: 'Yë'ë huë'e cato Maija'quëre se̱ huë'e a'ë.' Ja̱je
pa'iota'are mësaru cato, co'amaña ñaohua'i tu'aro neni yo'oyë."
47 Si'a mu'seña Jesús ye'yapi, Maija'quëre se̱ huë'ena. Ja̱je ye'yaquëna,
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i
cui'ne pa̱i daripë ëjaohua'ije̱ me neni huani je̱oja'cohua'i a'ni cuasajë
co'ehuë, i̱ti yo'o ja̱'ñere. 48 Ja̱je co'ejëta'a ti̱'ama'pë paë'ë, i̱te ne ja̱'ñere.
Si'a pa̱i i̱se'ere asajë cui'ne sehuojë yo'ojëna, ñajë.

20

Jesús Cua̱ñeñerepa Pa'iye
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

1 Te'e mu'se Jesús Maija'quëre se̱ huë'ere pa̱ire ye'yaquë cui'ne huaso
cocare quëaquë pa'ina, ti̱tahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i,
cua̱ñese'e ye'yacohua'i cui'ne aiohua'i co̱ni. 2 Ja̱ohua'ipi ti̱tani cahuë:
"¿Quëaje̱'ë, i̱que tutupi cua̱ñequërepa pa'i yo'oquë'ni, iye? ¿I̱queipi iye
cua̱ñe tutu i̱sina, yo'oquë'ni?"
3 Cajëna, ja̱ maca Jesupi ja̱ohua'ire capi:
"Yë'ëre cui'ne se̱si'i, mësarute. Sehuoje̱'ë, yë'ë cato: 4 ¿Nepi cua̱ñere'ni,
Juan oco doquë pa'i ja̱'ñe? ¿Maija'quë pa̱nita'a pa̱i?"
5 Caquëna, sehuoye pa̱jë coa sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a cahuë, ñeje:
"¿Me caja̱'cohua'i a'ni? Maipi Maija'quëpi jëjo daopi cacohua'i pa'ito
i̱pi sehuoja̱'quë pa'ini: '¿Ja̱je pa'ita'are me yo'ojë sehuoye pa̱re'ni?'
6 Cui'ne maipi pa̱ipi cua̱ñesiquë paji'i catoje̱, si'a pa̱i huëni maire quë̱na
pë̱api je̱ajë huani je̱aja'cohua'i pa'ini, si'aohua'i Juanre Maija'quë coca
quëaquërepa paji'i cuasajë cahuë."
7 Ja̱je cuasani cahuë: "Huesëyë. Ne sa'api Juanre oco doquë pa'i ja̱'ñe
cua̱ñehuë." 8 Cajëna, Jesuje̱ capi, ja̱ohua'ire:
"Yë'ëje̱ mësaru se̱se'e quëaye pa̱ñë."

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

9 Ja̱ jeteyo'je Jesús pa̱ire coca ca huëopi. Pa̱i yo'oyeje̱ pa'ye neni quëapi,
ñeje:
"Paji'i, te'i tsio paquëpi cuiya'i ta̱ni i̱ co'amaña necaicohua'ina i̱si
nëoni sani huesëquë. 10 Tëaye ti̱'asi maca saisiquëpi i̱ jo'yaëre jëjo daopi,
co'amaña necaicohua'ire se̱ni tëani daje̱'ë, yë'ëre nëocaise'ere caquë. Ja̱je
cani jëjo daosiquëni ja̱ohua'ipi coa tarapi të'cani jëjo saohuë, peoquëre.
11 Ja̱ maca i̱ti tse̱ aquëpi yequë jo'yaëre jëjo dao co̱pi. Cui'ne ja̱ëteje̱ tarapi
të'cani jëjo saohuë, ti i̱sima'pë. 12 I̱ti tse̱ aquëpi ti̱jupë yequë jo'yaëre jëjo
daoruje̱ co'amaña necaicohua'ipi ñani ja̱ëteje̱ të'cani hue'sena quërë eto
saohuë, pë̱ijë. 13 Ja̱ maca ña jujani i̱ti yeja tse̱ aquë capi: '¿Me neñe ja̱je
pa'ito? cani i̱ oi mamaquëre pani jëjo saopi. Ja̱ëni ñanita'a ca'rajë de'oye
sehuoja̱'cohua'i a'ë.' 14 Jëjo saouna, i̱pi ti̱'aquëna, tsio ñacaicohua'ipi ñani
sa̱'ñe cahuë: 'Iquëpi iye tsio tse̱ aquë de'oja̱'quë api, huani je̱oñu'u. Ja̱je
yo'oni ti ñese maipi i̱ti tse̱ acohua'i de'oñu'u cahuë.' 15 Ja̱je cani tsio peo
hue̱'ñana etoni i̱te huani je̱ohuë."
Ja̱je quëani Jesupi se̱ji'i:
"¿Ja̱je yo'osi do'i me yo'oja̱'quë a'ni, i̱ti tsio aquë ja̱ohua'ire?"

16 Cani capi, ipi:
“Dani co'amaña necohua'ire huani jeani yecohua'ina isija'quë api, i
yeja.”
Jaje caquëna, iyere asani cahuë:
“¡Jaje yo'oto Maija'quëje coeni!”
17 Jaje cajëna, Jesús iohua'ire ñani capi:
“Jaje mësaru cuasato, ¿iquere caquë'ni, toya pëpë, pa'iye ñañu'u? Ñeje
caji:
Huë'e necaicohua'i ne jujani nejosi quëna pëpi
Jaopi yure quëna pë iorepa pa'iji.
18 Jao quëna pë ëmëje'na paipi tomecohua'i pani, tome jë'yeye pa'iji.
Cui'ne quëna pëpi pai ëmëje'na tomeco pani peo sëpëarepa neñe pa'iji.”

Pa'i Do'ire Saiñe Ayere Ye'yese'e
(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

19 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i
Jesure iti macapi tseani coñu'u maini caquë jaje quëaji. Cuasajëta'a paini
ca'rajë yo'oye pahuë. 20 Ja maca yahue de'o pairepa cayeje cajë coa
cosoja'cohua'ire jëjo saohuë. Jaohua'ipi sejëna, ipi tayo caëna, ja do'ire
pai ëjaëna tseani isiñu'u cajë. 21 Ite seni ñañu'u cajë saisicohua'ipi cahuë:
“Ye'yaquë, më'ë paire nuñerepa caquë ye'yaquëpi cui'ne paireje
si'ahua'ire si'a yë'quë maca caquëpi coa ai jerepa nuñere pare Maija'quë
cocare ye'yaquëna, asayë, yëquë. 22 Jaje pa'ina, señë. Quëajë'ë: ¿De'oquë
pa'i do'ire pai ëjaë Césarna saiñe, panita'a co'aquë?”
23 Cajë sejëna, tsoe Jesús asapi, iohua'i co'aye cuasajë señe. Jaje ñani
capi:
“¿Me yo'ojë yë'ëre jaje neñañu'u cajë yo'oye'ni? 24 Iñojë'ë, curiquë
të'quire. ¿Ne tsiare hue'eco'ni? ¿Cui'ne ne mamire toyase'eje
hue'eco'ni?” Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:
“Romano pai ëjaë mamire toyasicoa.”
25 Cajëna, ja maca ipi capi:
“Jaje pa'ito isijë'ë, romano pai ëjaëna i tseco pa'ito. Cui'ne Maija'quë tse
pa'ito Maija'quëna isijë'ë.”
26 Jaje pai ña hue'ñana si'aye iohua'i cosojë neñu'u cajë yo'ose'ere
sehuoquëna, ñani ai ta'ñe asaji cuasajë ca'rajë jerepa cama'pë paë'ë.

Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Señe
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Jeteyo'je Saduceohua'ipi Jesure sani ñahuë. Jaohua'i Saduceohua'i
cato ju'isicohua'i huëiye peoji cacohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi cahuë,
Jesure:
28 “Ye'yaquë, Moisés toyani yëquëre jeocaji'i, ñeje: Te'i ëmëpi mamajëre
pama'ë nëjore jeoni ju'isiquë pa'ito i yo'jeipi hua'jeore huejani mamajëre
pacaiye pa'iji, maja'yë do'ire, toyapi careña. 29 Jaje pa'ina, te'e tsëcapëre
siete ëmëohua'ipi ñeje yo'ohuë: Maja'yëpi huejapi. Huejani mamajëre
peoquë juji'i. 30 Juquëna, jeteyo'je aquëpi hua'jeore huejani cui'ne jaëje
juji'i, mamajëre peoquë. 31 Ja maca toasoñe aquëpi huejapi iote jaëje
cui'ne yo'opi. Jare jajese'e siete pa'iohua'i huejajë mamajëre peocohua'i
juju sahuë. 32 Ai jeteyo'jerepa nomio juco'ë. 33 Jaje pa'ito ju'isicohua'i
huëi maca ¿nepi jaote nëjore paja'cohua'i a'ni, si'ahua'i siete pa'iohua'i
huejasicore?”

34 Cajëna, ja̱ maca Jesupi sehuopi, ja̱ohua'ire:
"Iye yeja cato ë̱mëohua'i cui'ne nomiohua'i huejajë. Cui'ne
nomiohua'ire huejojë yo'oyë. 35 Ja̱je pa'iquëta'are sehuosicohua'ipi
ju̱'isicohua'ipi huëisicohua'ipi ma'tëmo ti̱'ani huejaye peoji, cui'ne
mamajëre pajë huejoye peoji. 36 Ja̱ro cato hui̱ñaohua'ije̱ pa'iohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë ju̱'isicohua'ipi huëisi do'ire Maija'quë mamajërepa
pa'ija̱'cohua'i a'ë, ju̱'ima'cohua'i. 37 Ja̱je pa'ina, so̱quë yëpi tsë̱'isi maca,
Moisés ñaquë pa'ise'ere toyase'e acopi caji, ñeje: 'Ëjaëpi ca'a̱ji'i. Yë'ë
cato Abraham, Isaac, Jacobo, Diusu a'ë. Ja̱ do'ire asayë, ju̱'isicohua'ipi
huajëcohua'i huëiye.' 38 Ja̱je pa'ina, Maija'quë ju̱'isicohua'i Diusu
peoji, coa ai jerepa huajëcohua'i Diusupi. Ja̱je pa'ina, i̱te cato si'ahua'i
huajëcohua'ise'e pa'iyë. Peoji, ju̱'isiquë i̱pi ñato."
39 Ja̱ maca cua̱ñese'e ye'yacohua'i acohua'ipi cahuë:
"Ye'yaquë, de'oyerepa cahuë, më'ë."
40 Ja̱je cani ai jerepa jaiye se̱ñe pa̱huë, ca'rajë.

Ne Mamaquë A'ni, Cristo
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"¿Me yo'ojë Cristore David tsëcapë api caye'ni? 42 Ja̱je i̱pi David ñeje
casiquëta'are Salmos toya pëpëna:
Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:
Ja'ruje̱'ë, yë'ë ëja te̱'tena.
43 Më'ëre sa̱ñope yo'ocohua'ire yë'ëpi më'ë que̱o të'ya me macaja̱'a.
44 ¿Ja̱je pa'ito me yo'oquë Cristo David tsëcapë aquë pa'iquë'ni, tsoe ja̱re
i̱pi Davidpi Yë'ë Ëjaë cato?"

Ju̱'isicohua'i Huëiye Ayere Se̱ñe
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45 Si'a pa̱i asahuë, Jesús i̱ ye'yacohua'ire ja̱je cajëna:
46 "Cua̱ñese'e ye'yacohua'i cato tsoa ca̱ña su̱ñani cui'ne de'oyerepa jai
pa̱i pa'i hue̱'ñapi pëpajëna, cu'iyere yëcohua'i a'ë, cui'ne pa̱i tsi'si hue̱'ñaje
ai de'o ñu'i saina co'ejë ja'ruyere yëcohua'i a'ë, jerepa pa'iohua'i a'ë
cajë. Ja̱je yo'oye mësaruta'a de'hua ñajë'ë. Cui'neje yo'oma'pë pañu'u
cajë. 47 Cui'ne hua'jeohua'ireje̱ i̱ohua'i hue̱'ña jiojë yo'ocohua'i a'ë, cui'ne
pa̱ipi de'ocohua'i a'ë caja̱jë cajë, tsoerepa se̱cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina,
ja̱ohua'i a'ë, i̱ti co'ayerepa sa̱i cua̱ñoja'cohua'i."

21

Peocopi Maija'quëre I̱siye
(Mr 12.41-44)

1 Jesús ñapi, jaiye pacohua'ipi Maija'quëre se̱ hué'ena cacajë, mahuëana
curiquë ayajë Maija'quëre i̱sijëna. 2 Cui'ne ñapi, te'o hua'jeo macapi caya
a'ri te̱'ña mahuëna ayacona. 3 Ñani Jesupi capi:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Ico hua'jeo ti peocopi si'ahua'i i̱siye jerepa
i̱sio. 4 Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'i si'ahua'i i̱sihuë, i̱ohua'i huero jujajëna,
nëañere. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱o ti peocopi i̱sio, si'aye i̱o paco pa'i mañare."

Maija'quë Huë'e Nejosico Pa'i Ja̱'ñe
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

5 Yecohua'ipi cocare cahuë, Maija'quëre se huë'e ayere, cui'ne io de'o
quëna pëapi nesico pa'iyere cui'ne Maija'quëre coa isisi co'amañapi
nesico pa'iyere. Jaje cajëna, Jesupi capi:
6 "Yequë mu'se mësaru ñase'e peo hue'ña nejo ja'ñe ti'asipi, yequë quëna
pë ëmëje'e tuiyeje peoyerepa."

Ja Yë'ta'a Yeja Carajaima'ñë Iño ja'ñe
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

7 Jaje caquëna, sei'ë, ite:
"¿Ye'yaquë, je yëhua jaje më'ë case'eje yo'oja'coa'ni? ¿Me yo'o iñoñe
pa'ija'coa'ni, iye yo'oye ti'añe ja'i maca pa'ito cahuë?"
8 Cajëna, Jesupi capi:
"De'hua ñajë'ë, mësarute cosojë. Jaje pa'ina, cayë. Jai pai yë'ë mamire
cajë yo'oja'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, 'yë'ë a'ë, Cristo,' cui'ne 'yure a'ë.
Tsoe ti'api' caja'cohua'i a'ë. Jaje catoje, sehuoma'pë pa'ijë'ë. 9 Yequë ye-
japi cui'ne yequë yejana uihuaye pa'ina, cui'ne sa'ñe iti yeja acohua'ija'a
uihuaye pa'ina, asani, quëquëma'pë pa'ijë'ë. Jaje iyepi du'ru tëto saiye
pa'ija'coa. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a carajaiñerepa ti'añe paja'coa."
10 Ai jerepa yequeje ñeje capi:
"Te'e jai yejapi cui'ne jai yejana se uihuaye pasipi. Cui'ne yequë paipi
yequë pai ja're uihuaja'cohua'i a'ë. 11 Pasipi, yeja ñu'cueyeje, ao ëa ju'iñe.
Cui'ne coa si'a hue'ña ju'i dahuë pasipi. Cui'ne ma'tëmopi huajëya'ye
yo'oye pa'ina, ñaja'cohua'i a'ë. Cui'ne jaiye ti ña ma'ñere ñaja'cohua'i a'ë.
12 Ja yë'ta'a iye si'aye yo'oma'në, mësarute tseajë cui'ne josa
yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë co'acohua'i a'ë cajë saja'cohua'i a'ë, pai
tsi'si huë'ñana. Paire co hue'ñana coja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë pai ëjaohua'i
quë'rona, cui'ne cuañecohua'i quë'rona saja'cohua'i a'ë, yë'ë mami do'ire.
13 Jaje yo'ojëna, mësaru yë'ë cocare quëacaija'cohua'i a'ë. 14 Jaje pa'ina,
tsearena, ca ja'ñere ne de'huañu'u cajë ai cuasama'pë pa'ijë'ë. 15 Jaje
pa'ina, yë'ëpi ta'ñe coca caye isiquëna, mësarute sañope yo'ocohua'ire
sañope de'hue sehuoye peoyerepa cui'ne quëcoye peoyerepa caja'cohua'i
a'ë, mësaru. 16 Jaje pa'iquëta'are mësaru ja'quëohua'ipi, yo'je tsipi,
do'ijëpi cui'ne cajeohua'ipi, tseani yecohua'ina isija'cohua'i a'ë,
cui'ne yecohua'ini huani jeaja'cohua'i a'ë. 17 Cui'ne si'a pai mësarute
coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. 18 Jaje yo'ojëta'are mësaru siopë naña me
macaje te'oje ne huesëye pasipi. 19 Yo'o jujama'pë nuñerepa pa'isicohua'i
pani, ti pa'iyere pana ti'aja'cohua'i a'ë.
20 Jerusalén daripëre soldado paipi tëhuo të'ijaisico pa'iona, ñani ja
maca cuasajë'ë, yure maca nejosico pa'ija'coa cajë. 21 Ja maca Judea
pa'icohua'ipi catiye pa'iji, jai cutihuëna. Jerusalén daripë pa'icohua'ipi
etani saiye pa'iji, yequë hue'ñana. Cui'ne tsio pa'icohua'ipi co'iye peoji,
cui'na daripëna. 22 Ja mu'seña cato iohua'i yo'osi do'ire sai mu'seña
pasipi. Jaje yo'o mu'seña si'aye toyase'e ti'asipi. 23 Co'ayerepa ja
mu'seña tsi ëta pëa maña cui'ne tsi tu'ña pacohua'i maña ai yo'oja'cohua'i
a'ë, Maija'quë pëi ai yo'oye nesi maca. 24 Jaje pa'ina, huajore huaijë
yecohua'i huahuoja'cohua'i a'ë, yecohua'ini coa tsesejë coa si'a hue'ñana
saja'cohua'i a'ë. Cui'ne judío pai peocohua'ipi Jerusalén daripë tsa'cu
huesoja'cohua'i a'ë, Maija'quë ña nëosi tëcahuë, carajai macaja'a.

Pai Mamaquë Dani Coñe
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

25 Ja̱ maca ë̱së yo'oye, cui'ne ñañë yo'oye cui'ne ma'ñocohua'i yo'oyere
ñajë iye yeja pa'icohua'ipi cuasa co̱'me huesësicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë,
jai tsiayapi co'poco ai pi̱siquëna, asajë quëquësicohua'i pa'ijë. 26 Pa̱i coa
quëquë huesëjë ju̱'ise'eje̱ pa'iohua'i dahuëra etaja̱ijëna, yo'oja̱'cohua'i a'ë,
iye yeja caraja̱i yo'o maca, ma'tëmo tuture paque tsasija̱'coa. 27 Ja̱ maca
ñaja'cohua'i a'ë, Pa̱i Mamaquë sirija̱'a tutu quë'ire papi cui'ne i̱ de'oye
pa'iyepi daina. 28 Ja̱je pa'ina, iyepi si'aye yo'o huëoquëna, ñani sihuaje̱'ë,
cui'ne si̱ope̱a maña mëani ñajë'ë, tsoe de'oye pa'iye mësarute i̱sija̱'quëpi
daija̱'quë api cajë."

29 Ja̱ maca quëapi, pa̱i ñajëna, so̱quë yë yo'oyeje̱ pa'ye ñani quëaquë capi:
"Higuera so̱quë yë yo'oyeje̱ pa'ye yo'oja̱'coa. Tsoe mësarupi ta̱'ñe
asacohua'i a'ë, i̱o yo'oye. 30 Ja̱je pa'ina, ja'opi mëa huëoquëna, ñani
o̱metëcahuë ti̱'añe ja'yere pa'iji, cacohua'i a'ë. 31 Ja̱je cui'ne yë'ë case'epi
ti̱'aquë yo'o huëoquëna, ñani tsoe ti̱'aji. Ja'yere pa'iji, Maija'quë cua̱ñe
te̱'te.

32 Nuñerepa cayë. Si'aye iye ja̱je yo'o saoja̱'coa. Ja̱ yë'ta'a yure iye yo'o
huëo ñasicohua'i pa'icohua'i juju sama'në. 33 Ja̱je pa'ina, ma'tëmo, yeja
pani tëjini caraja̱ija'coa, yë'ë cocata'a ti pani huesëja̱'coa.

34 De'hua ñare pajë pa'ije̱'ë, më joñoare jëa joyo neñere, co'aye yëyere,
co̱no cuepeyere cui'ne iye yeja pa'ijë de'oye pañu'u cayere, ja̱ mu'se
ti̱'aquëna, cuasama'pë yo'oyepi. 35 Trampana si̱oñeje yo'oja̱'coa, ja̱
mu'se si'a hue̱'ña yeja pa'icohua'ire. 36 Ne de'huasicohua'ipi pa'ije̱'ë,
Maija'quëre si'anë se̱jë, iye tëto saitoje̱ jëasicohua'i pa'icohua'ipi Pa̱i Ma-
maquë daina, de'oyepi i̱ñoja'cohua'i."

37 Ja̱ mu'seña cato Jesús ye'yapi, Maija'quëre se̱ huë'e Jerusalén
pa'icona. Cui'ne ñamire Olivos hue'yosi cu̱tihuëna sani pëapi. 38 Ja̱je
pa'ina, si'a nea hue̱'ña pa̱ipi daë'ë, Maija'quëre se̱ huë'ena i̱ quëaquëna,
asañu'u cajë.

22

Jesure Tse̱añe Cuasayere
(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

1 Jujuma' a̱o a̱iñe ti̱'añe ja'i maca pa'iji, ja̱ cato. Egípto pa̱i mamajëse'ere
huai Israel pa̱i mamajëre huaiye pa̱se'ere co'ye cuasajë sihuajë yo'oye
pa'iji. 2 Ja̱ mu'seña Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cua̱ñese'e
ye'yacohua'ipi, Jesure me neni huani je̱oja'cohua'i a'ni cuasajë co'ehuë,
i̱te asa pa̱ini ca'rajë.

3 Ja̱ maca huati ëjaëpi Judas cui'ne yequë mami Iscariote hue'equëna
cacapi, doce Jesús soisicohua'i aquëna. 4 Cacaquëna, ja̱ëpi saji'i,
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona cui'ne Maija'quëre se̱
huë'e ñacaicohua'i quë'rona sani ja̱ohua'i ja̱'re co̱ni Jesure ñeje yo'oni
tse̱ani mësaru jë̱ñana i̱si'ñe pa'i api capi. 5 Ja̱je caquëna, asani ja̱ohua'i ai
sihuajë curiquë sa̱iñu'u ca nëohuë, i̱te. 6 Cajëna, i̱pi sehuoni i̱te tse̱a ja̱'ñere
me pa̱i peo maca i̱te tse̱ani i̱sija̱'quë a'ni cuasaquë i̱ yo'o ja̱'ñe co'epi.

Na'i Maca Jesús A̱ise'e
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

7 Jujuma' a̱o a̱ijë cui'ne yëi ñamare huani Maija'quëre i̱sijë se̱ mu'se
ti̱'api. 8 Ti̱'aëna, Jesupi Pedrore cui'ne Juanre jëjo saoquë capi:
"Sani ne de'huaje̱'ë, na'iquëna a̱i ja̱'ñere Israel pa̱i fiestare cuasajë."

9 Jạohua'ipi ịte seị'ë:
"¿Jerona ne de'huaye'ni?"
10 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Mësaru jai daripëna caca maca tị'aja'cohua'i a'ë, te'i ëmëpi yurupëna
oco saquëni. Tị'ani ị huë'ere pana tuijẹ'ë. Ịpi cacaquëna, ñani te'e
cacajẹ'ë. 11 Cacani jạ maca ịti huë'e aquëre sejẹ'ë: '¿Jerore pa'ico'ni,
yë'ë ye'yacohua'i jạ're cọni na'iquëna, Israel pại fiestare cuasajë ạija'a
tu'rihuë? Capi ye'yaquëpi,' cajẹ'ë. 12 Jạje cajëna, ịpi ịñosipi, ẹ̈mëje'e
tu'rihuëpi, jai huẹ'ñapi tsoe si'aye pa'iconi. Ñani jạrona ne de'huajẹ'ë."
13 Jạje caëna, jạohua'ipi sani jạre Jesús case'ejẹ tị'ahuë. Tị'ani Israel pại
fiesta yo'oyere cuasajë ne de'huaë.
14 Ạo ạiñe tị'asi maca Jesús cui'ne ị ye'yacohua'i cọni ja'ruhuë, ạo ại
saihuëna. 15 Jạ maca Jesupi capi, jạohua'ire:
"Mësaru jạ're cọni iye fiesta na'iquëna, ạiñe yëhuë. Jạ yë'ta'a yë'ë
ai yo'oye tị'ama'në. 16 Jạje pa'ina, cayë, mësarute. Tịjupë cui'naëpi
mësaru jạ're cọni iye fiesta yo'o cọñe pạja'quë a'ë, iye yejana. Iye yo'oye
Maija'quë tẹ'tena ne sao maca jạ maca ạni cọsi'i."
17 Jạ maca jạje cani ụcu duruhuë ịni Maija'quëre de'oji, se pëpani capi:
"Iyere ịni huahuejẹ'ë. 18 Care payë, mësarute. Tịjupë cui'naëpi cuiya'i
cọno ụcuma'ë pa'ijạ'quë a'ë, Maija'quë cuạñe tẹ'tena yo'oye tị'añe pạto."
19 Jạ jeteyo'je panpë ịni Maija'quëre de'oji se pëpani ịpi hua'quequë
jạohua'ina ịsipi. Ịsini capi:
"Iye yë'ë cạ'ë. Iye yo'oyejẹ pa'yere yo'ojẹ'ë, yë'ëre cuasajë."
20 Jạje cui'ne ụcu duruhuëjẹ ạni tëjini ịni capi:
"Iye ụcu duruhuë cato huajëye yo'o jạ'ñere ca nëoñe a'ë, yë'ë tsiepi
mësaru de'oye pa'i jạ'ñere caquë nejoja'a do'ipi.
21 Jạje pa'ina, yë'ëre cosoquë tsẹani yecohua'ina ịsijạ'quë ịñore pa'iji,
yë'ë jạ're te'e ạo ại saihuëna tëose'epi. 22 Jạje yo'oye pa'iji, Pại Mamaquë
cato jạre ịte quëa nëosi ma'aja'a saiji. Jạje pa'iquëta'are ¡teaye pa'i pa'iji,
ịti yehuojạ'quë!"
23 Jạ maca jạje caëna, ịohua'ijạ'a sạ'ñe seị'ë, "¿nepi mai aquë
yehuojạ'quë a'ni?" cajë.

Nepi Jerepa Pa'iquë Api Sạ'ñe Caye

24 Jạ maca sạ'ñe cajë, "¿nepi ai jerepa pa'i pa'ijạ'quë a'ni?" cahuë.
25 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Yejaña ëjaohua'ipi ịti necaicohua'ire cajë cuạñecohua'i a'ë, cui'ne ịti
yeja de'oye pa'i jạ'ñere cajë necaicohua'ipi, cajeohua'ire hue'yocohua'i
a'ë, ịohua'i ëjaëre. 26 Jạje pa'iquëta'are mësaru cato jạje yo'ocohua'i pa'iye
peoji. Coa ai jerepa ñeje yo'oye pa'iji. Ịti ai jerepa pa'ipi mësaru aquë
cato tsị pọsëjẹ pa'i pa'iye pa'iji, cui'ne ịti cuạñequëpi coa necaiquëjẹ pa'i
pa'iye pa'iji. 27 Jạje pa'ito, ¿ne a'ni, ai jerepa pa'i, ạo ại saihuëna ja'runi
ñu'i ạiquë, pạnita'a ịti ạore sa ạoquë? Jạje pa'ina, mësarupi ñato ạo ại
saihuë ñu'iquë api jerepa pa'iji, cayë. Jạje pa'iquëta'are yë'ë cato mësarute
necaiquë pa'iyë.
28 Mësaru a'ë, yë'ëre ai yo'oye pa'ina, si'anë yë'ë jạ're cọni
pa'isicohua'ipi. 29 Jạje pa'ina, mësarute yë'ëpi cuạñecohua'i pa'i jạ'ñere,
ja'quë yë'ëre ịsise'ejẹ ịsiyë. 30 Yë'ë jạ're cọni ạo ại saihuëna, yë'ë cuạñe
huẹ'ñana ạijajë cui'ne ụcujạ'cohua'ini cui'ne cuạñecohua'i ñu'i saire pana

ja'rująjë doce Israel pąi tsëcapë acohua'i yo'ose'ere ña de'huają'cohua'ini pa'iją'cohua'i a'ë, mësaru."

Pedro Jesure Ñama'quë A'ë, Caye
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

31 Ëjaëpi yequeję capi:
"Simón, Simón Satanáspi më'ëre trigo ñu'cueyeję pa'ye yo'osi'i caquë
sęji'i. De'hua ñajë'ë. 32 Jąje pa'iquëta'are yë'ëpi më'ëni caquë Maija'quëre
sęcacaë'ë, më'ë cuasayepi de'oye pa'ijąquë caquë. Më'ëpi ją yo'oye
tëto sani yë'ëna pǫnësi maca. Cǫcaiję'ë, më'ë yo'je tsįre nuñerepa
pa'iją'cohua'ini."
33 Jąje caquëna, Simónpi capi:
"Ëjaë, yë'ë cato më'ë ją're cǫni co huę'ña cotoję co cuąñosi'i cuasayë,
cui'ne jų'iñe pa'itoję te'e jų'iñere yëyë."
34 Caquëna, Jesupi capi, įte:
"Pedro, care payë. Më'ëre iye ñata tǫme maca ją yë'ta'a cura yë'ima'ëna,
toasǫñe pa'ye cosoją'quë a'ë, më'ë ñama'quë a'ë įte, yë'ë caquë."

Tį'a Tëjiji, Jesús Ai Yo'oye

35 Jesupi sęji'i, jąohua'ire:
"Mësarute topę̈a peocohua'ire cui'ne curiquë peocohua'ire, cui'ne zapatoję peocohua'ire jëjo saosi maca ¿mësarute co'amaña jopo caraë?"
Jąje sęina, įohua'ipi cahuë:
"Pąni."
36 Cajëna, capi, jąohua'ire:
"Jąje yo'ose'e pa'iquëta'are yure cato tįñe yeque yo'oye pa'iji. Jąje
pa'ina, topë paquë pani saye pa'iji. Cui'ne curiquë ayacore paquë pani
saye pa'iji. Cui'ne hua'ti peoquë pani dëi ju'i cąre įsiquë curi neni
hueroye pa'iji, hua'tiję. 37 Yë'ëna tsoe toyajë pa'ise'ere tį'añe pa'iji. Ją
toyase'epi caji: 'Co'acohua'i ją're cǫni cuęcuehuë.' Jąje pa'ina, si'aye
toyase'e nuñerepa tį'añe pa'iji, yë'ëna."
38 Jąje caquëna, jąohua'ipi cahuë:
"Ëjaë, įñore caya huą'ña pa'iji."
Jąje cajëna, įpi sehuopi:
"Tsoe tį'api."

Jesús Getsemaní Quë'rona Sęñe
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

39 Ją maca saji'i, etani Olivos cǫtihuëna noni į sai huę'ñana. Saina, į
ye'yacohua'ię cǫni tuë'ë, įte. 40 Įti huę'ña tį'ani, jąohua'ire capi:
"Sęję̈'ë, huati neña maca tąiñe pąja'cohua'i."
41 Cani ją jeteyo'je Jesús jąohua'ire jęoni saji'i, quę̈na pë jęoñe ja'i
macana. Jąrona do're ja'runi sęji'i, Maija'quëre. 42 Ñeje caquë:
"Ja'quë, më'ëpi iye sę̈je cǫno da'ca nejocaiye pa'ito nejocaiję̈'ë, ai yo'o
ją'ñere. Ją yë'ta'a yë'ë cuasase'eję yo'oma'ë pa'iję̈'ë. Coa ai jerepa më'ë
cuasase'ere yo'osi'i."
43 Jąje pa'ina, Maija'quë huįñaëpi ma'tëmopi ñaipi, įte tutu įsisi'i caquë.
44 Jąje ai oi yo'oquë ai jerepa tutu Maija'quëre sęji'i cui'ne į ai ę̈së cajeyeję
pa'ye tsiepi yejana cajepi.

45 Jạje Maija'quëre sẹni tëjini huëni saji'i, i̱ ye'yacohua'i quë'rona.
Ti̱'aquë ñaquëna, oiyepi quëco huesouna cạisicohua'ipi paë'ë. 46 Pa'ijëna,
jạ maca capi, jạohua'ire:
"¿Me yo'ojë cạisicohua'ipi u̱iñe'ni? Huëijẹ̱'ë. Huëni sẹjë'ë, huatipi
neñaquëna, tạima'pë pa'ijạ'cohua'ipi."

Jesure Tsẹañe
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Jesupi jạ yë'ta'a cocare caëna, jai pại ti̱'asi macajẹ̱ Judas hue'equë
doce i̱ soisicohua'i aquëpi du'ru daji'i. Daina, yecohua'i jeteyo'je daë'ë.
Jạëpi ti̱'ani Jesure tsu̱'susi'i caquë tsio daji'i. 48 Tsio dai maca Jesús i̱te
capi:
"Judas, ¿coa tsu̱'suquë sihuayejẹ̱ pa'yepi yo'oquë yehuosi'i caquë
yo'oquë Pại Mamaquëre, më'ë?"
49 Jạ maca Jesús jạ're cọni pa'icohua'ipi ñani sẹi'ë:
"Ëjaë, ¿huạ'ñapi jạohua'ire huaiye de'oquë?"
50 Jạje sẹ̱ maca i̱ohua'i aquëpi tsoe Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë
jo'yaëni ëja tẹ̱'te cạjorona tëtopi, peo tẹ̱'terepa. 51 Jạje yo'oquëna, Jesupi
capi:
"Jẹojë'ë, tsoe de'oji."
Jạ maca Jesús Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jo'yaë cạjorore
cui'naoni i̱ni tuacaji'i. 52 Jạ jeteyo'je Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'ire cui'ne Maija'quë huë'e ñacai soldado pại ëjaohua'ire cui'ne
aiohua'ire Jesupi capi, i̱te tsẹani sañu'u cajë daisicohua'ire:
"¿Co'amaña ñaëre yo'oyejẹ̱ pa'ye mësaru tarapi, huạ'ñapi cọni date?
yë'ëre tsẹañu'u cajë. 53 Yë'ë mësaru jạ're cọni si'a mu'seña Maija'quëre
sẹ̱ huë'e pa'ina, mësarupi yë'ëre pu̱'pema'pë pa'isicohua'ita'a jạje yo'o
macapi ti̱'aëna, mësaru yo'ojë neañepi quëco huesosi maca."

Pedro Cososẹ'e
(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

54 Jạ maca Jesure tsẹani coñu'u cajë sahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaë huë'ena. Sajëna, cui'ne Pedrojẹ̱ tuji'i, so'o maca se ñaquë. 55 Jạro
hue'se daripë tëhuo sitopi toa suahuë. Suani ja'ru të'ijạë'ë, i̱oja'a. Cui'ne
Pedrojẹ̱ i̱ohua'i jạ're cọni ja'rupi. 56 Jạ maca te'o huë'e necaicopi toa
yë'quë macare ja'rusiquëpi toa mia huẹ̱'ñare ñu'ina, i̱se'ere ai ñani cao:
"Iquë Jesús jạ're cọni pa'isiquë api."
57 Jạje cacona, Pedropi cosoquë capi:
"Ñama'quë a'ë, i̱te."
58 A'ri maña tsoe pa'i maca yequëpi sani cui'ne capi:
"Më'ëje Jesús ye'yacohua'i aquë a'ë."
Jạje caquëna, Pedropi capi:
"Pạni. Yë'ë yequë a'ë."
59 Te'e hora tëto sai maca yequë cui'ne ti̱tani capi:
"Nuñerepa më'ë i̱ jạ're cọni pa'isiquë a'ë. Cui'ne jạje pa'ipi Galilea aquë
a'ë, më'ë. Asayë, më'ë cocana."
60 Caquëna, Pedropi capi:
"Huesëyë, yë'ë më'ë caye. ¿Iquere caquë'ni, jạje pa'ye?"
Jạ yë'ta'a i̱tire Pedro caquëna, cura yëji'i. 61 Yë'ina, jạ maca Ëjaëpi co'ye
pọnëni ñapi, Pedrore. Jạ maca Pedro Ëjaë case'ere cuasa ñajaji'i: "Jạ yë'ta'a

cura yë'ima'ëna, toasoñe pa'ye cosoja̱'quë a'ë, më'ë case'ere." 62 Ja̱ maca
Pedro hue'sena etani ai oji'i, i̱ tayose'ere co'a ju̱'i.

Jesure Cue'cueye
(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Jesure tse̱ani pacohua'ipi cue'cuejë cui'ne i̱te tara pë̱api të'cahuë.
64 I̱te ñaco ca̱ ca̱ñapi sëani tsiana mosi̱capi të'cajë cahuë:
"¿Se ca ñajë'ë. Nepi të'care'ni?"
65 Cui'ne jaiye yequë cocaje̱ cahuë, i̱te tea ju̱'ijë.

Judío Pa̱i Ca Tëjicohua'ipi Jesure Yo'oye
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Mu'se pa'i maca Judío i̱ohua'i Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i,
cui'ne cua̱ñese'e ye'yacohua'i tsi'sini Jesure sahuë. Jerepa ëjaohua'ipi ca
tëjicohua'irepa quë'rona, se̱ni asañu'u cajë, sani cahuë:
67 "Quëajë̱'ë. ¿Më'ë aë, Cristorepa?"
Cajëna, i̱pi sehuopi, ja̱ohua'ire:
"Yë'ë i̱ a'ë catoje̱ mësaru coa caji cuasaye pa'iji. 68 Cui'ne yë'ëpi
mësaruni se̱quë pa'ito yë'ë se̱ñere sehuo ti̱'añe peoji, cui'ne joye
saoyeje̱ pa̱ja'cohua'i a'ë. 69 Ja̱je pa'isicohua'ita'are yureta'a Pa̱i
Mamaquë Maija'quërepa ëja te̱'tere ja'rusiquëpi ñu'ija'quë api, Ëjaërepa
pa'ija̱'quëpi."
70 Ja̱je caquëna, ja̱ maca si'ahua'i i̱te se̱i'ë:
"¿Ja̱je pa'ito më'ë aë, Maija'quë mamaquë?"
Se̱jëna, Jesupi sehuopi:
"Ja̱je pa'ijë̱'ë. Yë'ë a'ë, mësaru cayeje̱."
71 Caquëna, ja̱ maca i̱ohua'ipi cahuë:
"¿I̱quere cajë ai jerepa i̱ caquëna, asasicohua'ire co'eye'ni? Tsoe maipi
asahuë, i̱ yë'ore pare cahuë."

23

Pilatona Jesure I̱siye
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ja̱ maca ja̱je cani si'ahua'i huëni Jesure sahuë, Pilato quë'rona.
2 Ja̱rona co'aquëre papi ca huëohuë, ñeje cajë:
"Iquë co'aye yo'oye ti̱'ahuë, yëquë pa̱ini co'a de'huaquë cui'ne pa̱i do'i
sa̱ima'pë pa'ijë̱'ë, romano pa̱i ëjaëre caquë. Cui'ne, ja̱re i̱pi yë'ë Cristo, pa̱i
ëjaëre pa'ë caquë api."
3 Ja̱je caquëna, Pilatopi se̱ji'i, i̱te:
"¿Më'ë a'ë, judío pa̱i ëjaë?"
Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Ja̱je pa'ijë̱'ë, më'ë case'eje̱."
4 Caquëna, ja̱ maca Pilato capi, ja̱ohua'ire Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'ire, cui'ne pa̱ire:
"Iquë co'aye yo'oye ti̱'ama'ë pa'iyë."
5 Caquëna, i̱ohua'ipi ai tutu cahuë:
"I̱ ye'yapi si'a Judea pa̱ire co'a de'huaquë sa̱ñope ëjaohua'ire,
yo'ocohua'ire nequë api. Ja̱je pa'ipi yure i̱ñona cui'ne yo'oji, Galileapi
huëosiquëpi."

Herodesna Jesure I̱siye

6 Pilatopi jạre asani, jạje pa'ito iquë Galilea aquë a'ë capi. 7 Jạje pa'ina,
mësarupi jạro aquë api carena, Herodes quë'rona jëjo saosi'i, Galilea
daripë cuạñequëna, capi. Jạ mu'seña cato jạëje Jerusalénre paji'i. 8 Sarena,
Herodespi ñani ai sihuaquë ai tsoe coa ña ëa jụ'i pa'iquëpi ị yo'oyese'e
cajëna, asaquë paji'i. Jạje pa'ipi pại yo'o tị'a ma'ñere yo'oquëna, ñasi'i
caquë pa'iquë paji'i. 9 Jạje pa'ipi jaiye sẹji'i. Sẹquëta'are Jesús te'orejẹ
sehuoma'ë paji'i. 10 Cui'ne jạrote Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi
cui'ne cuạñese'e ye'yacohua'ipi jạohua'ipi ịte ai sạñope cacohua'i paë'ë.
11 Jạ maca Herodes cui'ne ị soldado pại tea jụ'ijë co'aye yo'ohuë. Coa ịni
cue'cueñu'u cajë sụñahuë, de'o cạñare pại ëjaohua'i ju'i cạre. Jạ jeteyo'je
cui'naëni Pilato quë'rona jëjo saopi. 12 Jạ mu'se Pilato cui'ne Herodes
cajeohua'i de'ohuë, jạ'rë pẹicohua'i pa'isicohua'ipi.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye
(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39–19.16)

13 Jạ maca Pilato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne pại
ëjaohua'ire tsi'soni, 14 capi:
"Mësarupi dahuë, iquëre yë'ë quë'rona co'aye pạire yo'oji cajë. Jạje
pa'iquëta'are yë'ëpi sẹni asasi'i caquë mësarupi ñajëna, yo'ohuë. Jạje
pa'ina, tsoe mësarupi ñahuë, do'i peoquë pa'ina. Jạje pa'ito ịque do'ire ịte
co'aye caye'ni. 15 Jạje pa'ina, Herodesjẹ ti co'aye yo'oma'quë pa'ina, ña
jujani jëjo daopi. Jạje pa'ina, iquëre huani jẹoñe peoji. 16 Jạje pa'ina, coa
si'seni jeteyo'je joye saojạ'quë a'ë, pa'ijạ'quëre."
17 Jạje fiesta mu'seña cosicohua'ire te'ire eto saoquë paji'i, pạire de'oye
yo'osi'i caquë. 18 Jạje caquëna, si'ahua'i cui huëohuë:
"¡Jạëte huani jẹoñe pa'iji! ¡Barrabásni eto saojẹ'ë!"
19 Iquë Barrabás cato pạire huaisiquëni cosiquë paji'i. Cui'ne jạ daripë
pại ịohua'i ëjaohua'ire uihuaye huëoquëpi. 20 Pilato cato Jesuni etoye yëpi.
Jạje pa'ina, tịjupë ca cọpi. 21 Caquëna, ai jerepa tutu cuihuë:
"¡Quẹja'quë api, quẹja'quë api!"
22 Toasọñe aye Pilato capi, jạohua'ire:
"¿Ịquere co'aye yo'o u'ni, ị? Yë'ë ị co'aye yo'ose'e tị'ama'ë pa'iyë.
Jạje pa'ire ¿me coa huaiye'ni? Jạje pa'ina, coa ai si'seni jëjo saosi'i,
pa'ijạ'quëre."
23 Jạje caquëna, ai jerepa tutu cuihuë, quẹja'quë api cajë. Jạje ai cui
do'ipi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i case'e jạ yo'oye tị'ahuë. 24 Jạ
maca Pilato ịohua'i yëjë cayejẹ yo'ose'e pa'ijạquë cuasapi. 25 Cuasani
jạje ịohua'i casiquëni eto saopi, pạire huaiquë co'aquëni. Jạ maca Jesuni
ịohua'i yëyejẹ huaijạ'quëre ịsipi.

Ịte Quẹse'e
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Jạ maca Jesure quẹja'quëre sajëna, Cirene aquëpi Simón hue'equëpi
sạñope daina, tị'ani tsẹani cuạñehuë, Jesure quẹja'core cruzu hue'equë
sajạ'quëre cajë Jesupi du'ru saina.
27 Jạje saina, jai pại tuë'ë. Cui'ne nomiohua'ijẹ jai pại oijë cuijë saë'ë,
ịni co'a jụ'ijë. 28 Jạje oijëna, Jesús ñani capi, jạohua'ire:
"Jerusalén nomiohua'i oima'pë pa'ijẹ'ë, yë'ëre. Coa ai jerepa mësarujạ'a
cui'ne mësaru mamajëni oijẹ'ë. 29 Yequë mu'se ñeje caye tị'aja'coa:
'Nomiohua'i mamajëre peocohua'i, tsị pama'pë pa'isicohua'i, cui'ne
ojejẹ tsọsama'pë pa'isicohua'i jerepa sihuajạ'cohua'i a'ë.' 30 Cajëna,

pa̱ipi ca huëoja̱'cohua'i a'ë, ai cu̱tire: 'Yëquëna quë̱ñojë'ë' cui'ne a'ri
cu̱tihuë̱are caja̱'cohua'i a'ë, 'Yahuejë̱'ë, yëquëre.' 31 Huajë so̱quë yëje̱
pa'ini yë'ëre jaiye yo'oni me mësarute pa̱ja'cohua'i a'ni cue̱nisi so̱quë yëje̱
pa'iohua'ire."
32 Jesús ja̱'re co̱ni huaija̱'cohua'ire caya pa̱ire sahuë, co'amañа yahue
ñacohua'ire. 33 Ja̱ maca Pa̱i Si̱opë hue'yosi hue̱'ñana ti̱'ani Jesure que̱huë.
Cui'ne caya co'a pa̱ire co̱ni, yequëni i̱ ëja te̱'tena cui'ne yequëni i̱ ari
te̱'tena nëcohuë. 34 Ja̱ maca i̱te que̱jëna, Jesupi capi:
"Ja'quë oijë̱'ë, ja̱ohua'ire i̱ohua'i yo'oye huesëjë yo'ocohua'ire."
Soldado pa̱ipi Jesús ju'i ca̱re dutani sa̱'ñe i̱ohua'ija̱'a nepi, i̱ote
paja̱'cohua'i a'ni cajë yo'ohuë. 35 Ja̱je yo'ojëna, pa̱ipi ai ñahuë. Cui'ne pa̱i
ëjaohua'ique cue'cuejë cahuë:
"Yecohua'ire huasopi. Yureta'a co'ye huasoyere paji, nuñerepa Cristo
Maija'quë tse̱quërepa pani co'ye huasoye pa'ini."
36 Cui'ne soldado pa̱ije cue'cuejë i̱te o'sa cuiya'i co̱nore o̱cuasi'i cajë
yo'ohuë. 37 Ja̱je yo'ojë i̱te cahuë:
"Judío pa̱i ëjaë pani më'ëja'a co'ye huasoje̱'ë."
38 Cui'ne i̱ si̱opë ë̱mëje'ere toyasico paco'ë, griego, latín cui'ne hebreo
cocapi ñeje: IQUË JUDÍO PA̱I ËJAËPI.
39 Co'aye yo'ocohua'i aquëre que̱ deosiquëpi i̱ti maca dequëpi tea ju̱'i
co'aye capi, ñeje:
"Më'ëpi Cristorepa pani më'ëja'a co'ye huasoni jeteyo'je yëquëre hua-
soje̱'ë."
40 Ja̱je caquëna, yequëpi i̱ cajeire capi cama'ë:
"¿Maija'quëre ca'rama'quë, më'ëje cui'ne ju̱'ija'quë me casi'ni? 41 Mai
cato nuñerepa co'aye yo'ocohua'ipi yo'o cua̱ñoñë, ja̱re mai co'aye yo'osi
do'ire sa̱ijë. Ja̱je pa'iquëta'are iquë ti co'aye yo'oma'quëpi yo'o cua̱ñoji,
ñaquë më'ë."
42 Cani ja̱ maca capi:
"Jesús hua̱nëyema'ë pa'ije̱'ë, yë'ëre më'ë cua̱ñe huëo maca."
43 Caquëna, Jesupi capi, i̱te:
"Nuñerepa cayë, më'ëre. Yurepi yë'ë ja̱'re co̱ni pa'ija̱'quë a'ë, de'o
hue̱'ñare."

Jesús Ju̱'ise'e
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Mu'se joporepa pa'i maca si'a yeja ñamije pa'iorepa de'opi, tres pa'i
macaja̱'a na'iquëna. 45 E̱sëje̱ miañe pa̱ni cui'ne ta̱'tëpo ca̱pi Maija'quëre
se̱ huë'e Maija'quë pa'i sito tëhuosicoje̱ jopore paja̱'a tsata saji'i, ë̱mëje'epi
meñe huë'ehuëre pana. 46 Ja̱ maca Jesupi cuipi:
"Ja'quë, Ja'quë yë'ë joyo më'ëna i̱si nëoñë."
Ja̱je cani ju̱ni huesëpi.
47 Ja̱ maca capitán, romanopi iye yo'ose'ere ñani Maija'quëre sihuaquë
capi:
"Nuñerepa iquë ti co'aye yo'oma'quë paji'i."
48 Si'ahua'i ja̱ maca pa'isicohua'ipi i̱te yo'ose'ere ñani quëquë huesëjë
coti saihuë̱ana të'cajë saë'ë. 49 Ja̱je saijëta'are si'ahua'i Jesús ñacohua'ipi
cui'ne nomiohua'i Galileapi tuisicohua'ipi so'ona pëani ñahuë, iye yo'oye.

Jesure Ta̱se'e
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

50 Paji'i, te'i nuñerepa yo'oquëpi i̱ mami José hue'equëpi, Judea yejare
Arimatea daripëre pa'iquë. Ja̱ë cato judío pa̱i ëjaohua'i aquë paji'i. 51 Iquë
José cato Maija'quë te̱'te aye yo'oye ñasi'i cuasaquë utequë paji'i. Ja̱je
pa'ipi yequë ëjaohua'i Jesure huai ja̱'ñere cajëna, te'e cui'ne cuasaye
pa̱pi. 52 Ja̱je pa'ina, ëjaëpi Pilatore sani se̱ji'i, Jesús ca̱pë ta̱ ja̱'ñere caquë.
53 Cruzu dequëre casani jai ca̱ñapi ca̱'neni quë̱na yejana coje nesicona
o̱api, ja̱ yë'ta'a pa̱ire ta̱ma'a cojena. 54 Huajë mu'se pa'ija̱'coni ne de'hua
mu'se paji'i. Ja̱ mu'se cato tsoe huëoye ja'i maca pa'iji.

55 Galileapi Jesure nomiohua'i tuisicohua'ipi sani ta̱si daripë ñahuë,
me o̱are'ni, i̱ ca̱pë cajë. 56 Ñani ja̱ maca huë'ena co'ini huëo së̱ ma'ña ne
de'huahuë. Ne de'huani huajë mu'se huajëhuë, i̱ti cua̱ñese'e pa'iyeje̱.

24

Jesús Ju̱'isiquëpi Huëise'e
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Du'ru macarepa co'amaña ne mu'se pa'i maca cui'naohua'ipi saë'ë,
ta̱si daripë quë'rona nea hue̱'ñarepa huëo së̱ñe ne de'huase'ere sajë.
Cui'ne yecohua'i nomiohua'i co̱ni saë'ë. 2 Ja̱ maca ti̱'ajë ñajëna, quë̱na
pë daripë si̱osicopi ti̱rore pa'iona, ti̱'ahuë. 3 Ti̱'ani cacajë Ëjaë Jesús
ca̱përe ti̱'ama'pë. 4 Peoquëna, ai quëquëhuë, me nei'ni cajë. Ja̱je quëquëjë
ñajëna, ja̱rote caya ë̱mëohua'i mia ju'i ca̱ña ju'icohua'ipi i̱ohua'i ja̱'re co̱ni
nëcahuë. 5 Ja̱je ña quëquëni yejare pana në me huesëjëna, ñajë ja̱ohua'ipi,
cahuë:

"¿I̱quere co'eye'ni, ju̱'isicohua'i quë'ro? Tsoe huajëquëpi pa'iji. 6 I̱ñore
pa'ima'ë pa'iji. Tsoe huëji'i. Cuasajë̱'ë. Ja̱ yë'ta'a Galilea pa'ima'ca i̱
ca'ñere, 7 ñeje: 'Pa̱i Mamaquë co'aye yo'ocohua'i jë̱ñana i̱sisiquë pa'ija̱'quë
api. Pa'ina, ja̱ohua'ipi que̱ja'cohua'i a'ë, so̱quë sarahuana. Ja̱je
yo'osiquëta'a toaso̱ mu'seña pa'i maca huajëquë huëija̱'quë api.' Tsoe ja̱re
quëapi".

8 Ja̱je caëna, ja̱ maca Jesús ca'ñe cuasa ñajaë'ë. 9 Ja̱ jeteyo'je daripë
ñasicohua'ipi co'ini si'aye i̱ohua'i ñase'ere quëahuë, once soisicohua'ire
cui'ne si'ahua'i i̱ti maca co̱ni pa'icohua'ireje̱. 10 Iye coca i̱ soisicohua'ire
sani quëasicohua'i cato paë'ë: María Magdalena, Juana, María, Jacobo
pëca ja'co, cui'ne yequë nomiohua'i co̱ni. 11 Ja̱je quëajëna, i̱ soisicohua'ipi
ja̱ohua'i quëaye asani sehuoma'pë paë'ë, coa cuepejë cayeje̱ pa'ye nëina.

12 Ja̱je nuñerepa cayë cuasama'quëta'a Pedropi etani huë'huëquë saji'i,
ta̱si daripëre ñasi'i caquë. Sa ti̱'ani ñaquëna, i̱te ca̱'nesi ca̱ña ti̱rona ne
saose'epi paji'i. Pa'ina, ñani ai cuasaquë saji'i, huë'ena.

Emaúsna Sai Ma'ana Yo'oye
(Mr 16.12-13)

13 Ja̱re ja̱ mu'se caya ë̱mëohua'i Emaús daripëna saë'ë, Jerusalénpi once
kilómetro sai hue̱'ñana. 14 Saijë Jesús ayere cajë saë'ë. 15 Ja̱je cajë saijëna,
ja̱re i̱pi Jesús ja̱ohua'ire tsioja̱ji'i. Tsioja̱ni i̱ohua'i ja̱'re co̱ni saji'i. 16 Saina,
a'ri maña carapi, i̱ohua'i ña ti̱'are paye i̱te. 17 Ja̱ maca sai Jesupi ja̱ohua'ire
se̱ji'i:

"¿I̱quere sa̱'ñe cajë saiye'ni, ma'aja'a saini? ¿Me yo'ojë oicohua'i
pa'iye'ni?"

18 Caquëna, ja̱ohua'i aquë Cleofas hue'equëpi sehuopi, i̱te:

“Si'a yeja Jerusalén daripë iye mu'se yo'ose'e asayë. ¿Jaje pa'iquëta'are
cui'ne më'ëse'e iti hue'ña pa'inije asama'ë pani sequë?”
19 Caquëna, ja maca ipi capi, ite:
“¿Me yo'ore'ni?”
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
“Jesús Nazaret aquëpi, Maija'quëre quëacaiquëpi, si'aye tutu quë'ipi
cui'ne i cayeje Maija'quë ña hue'ñana, nuñerepa caquëpi si'a pai ña
hue'ñana caquëre pare yo'ose'ere cayë. 20 Jaje pa'ini, queni huani
jeohuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i maire cuañecohua'i cui'ne
si'a ëjaohua'i huani jeoñe pa'iji cajëna. 21 Yëquë cato jaëpi Israel paire
huasoja'quë api cajë utecohua'i paë'ë. Yure jaje pa'ijëna, si'aye iye
co'aye yo'ohuë, coa toaso mu'seña ite yo'ose'e tëtosaiji, yure. 22 Jaje
yo'ose'e pa'itoje ai jerepa ai cuasaye pa'iji. Yëquë ja're coni nomiohua'i
pa'icohua'ipi nea hue'ñarepa sani ña quëquëhuë, tasi daripë. 23 Jesús
capë peoco pa'ina, jaje ñani jaohua'ipi dani yëquëre quëahuë. Huëo cani
ñañeje pa'ye huiñaohua'ire ñajëna, jaohua'ipi Jesús huajëquëpi pa'iji cahuë
cajë. 24 Ja jeteyo'je yëquë cajeohua'ije tasi daripëre sani ñajëna, jare jaje
nomiohua'i case'eje pa'ye pa'ina, ti'ani ñahuë. Jesureta'a ñama'pë paë'ë.”
25 Jaje quëaquëna, ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:
“Asa ti'ama'cohua'ire pa'ni, mësaru. Je yëhua asani sehuoja'cohua'i
a'ni Maija'quëre quëacaicohua'i cajë pa'ise'e. 26 ¿Mësarupi cuasato Cristo
ai yo'oye paja'quë paquë si'aye iye ja yë'ta'a i de'o hue'ñarepa saima'ë
pani?”
27 Jaje se cani ja maca quëa huëopi, si'aye ite yo'o ja'ñere cajë toyase'ere.
Moisés toyaquë pa'ise'epi huëoni cui'ne yecohua'i Maija'quë quëaquëna,
toyasicohua'i toyajë pa'ise'e coni quëapi.
28 Iohua'i cajë saisi daripëna ti'ani, Jesús ja yë'ta'a i sai hue'ña sasi'i
caquë yo'oyeje yo'opi. 29 Jaje yo'oquëna, jaohua'ipi soihuë:
“Yëquë ja're coni pëajë'ë na'iji, coa ñami de'o tëjiji.” Asani ja maca
Jesús iohua'i ja're coni cacani pëapi. 30 Pëasiquëpi ao ai saihuëna iohua'i
ja're coni ja'rusi maca ipi panpë ini Maija'quëre se pëpani jëyoni jë'yequë
jaohua'ire aopi. 31 Jaje i yo'o maca ña titahuë, ire papi cuasajë. Jaje cuasa
maca tsoe peo hue'ña huesëpi. 32 Ja maca iohua'ija'a sa'ñe cahuë:
“Maipi asahuë, mai joñoa ai sihua ëaye nëiñe, ma'aja'a dai toyase'ere
ipi quëaquëna.”
33 Jaje ñani ti uteye peoyerepa ma'aja'a dai huëoni daë'ë, cui'naohua'ipi
Jerusalénna. Titajëna, jarote paë'ë, once Jesús soicohua'i tsi'sisicohua'ipi
iohua'i cajeohua'i ja're coni. 34 Pa'ijëna, titani asajëna, jaohua'ije cahuë:
“Nuñerepa Jesús huëji'i. Cui'ne ise'ere iñopi, Simónre.”
35 Cajëna, ja maca iohua'ije quëahuë, ma'aja'a saijëna, yo'ose'ere. Cui'ne
Jesupi panre jë'yequëna, ñani ite ña titase'ere.

Jesupi Ñaiñe, Ire Ye'yecohua'ina
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

36 Ja yë'ta'a iti yo'ose'ere cajëna, Jesús iohua'i jopore pana ñai nëcapi. Ja
maca pëpapi, ñeje caquë:
“De'oye pa'ija'cohua'i a'ë, mësaru.”
37 Caquëna, jaohua'ipi ai quëquë huesëhuë, i pa'isi joyore ñañë cuasajë.
38 Jaje cuasajëna, Jesupi jaohua'ire capi:

"¿Me yo'ojë quëquë huesësicohua'i pa'iye'ni? ¿Me yo'ojë mësaru joñoa jëa
coeyeque hue'eye'ni? 39 Ñajë'ë, yë'ë jëñare cui'ne yë'ë quëore. Jare yë'ë
i a'ë, mësaru ñasiquërepa. Patoni cui'ne ñajë'ë. Joyo cato capë cui'ne tara
peocoa. Mësarupi yë'ëre ñajëta'a capë tara hue'equë pa'iye. Yë'ë a'ë, me
joyo pa'iye'ni."
40 Jaje cani jaohua'ire iñopi, jëña cui'ne quëo ite quese'ere. 41 Jaje
yo'oquëna, ja yë'ta'a ire papi cuasaye pahuë, ai sihua do'ire, cui'ne
quëquë do'ire. Jaje pa'ina, Jesupi jaohua'ire capi:
"¿Ai mañe paye, iño?"
42 Caquëna, ini isihuë, tsiaya hua'i tsaro sëyosiconi. 43 Isijëna, ini
iohua'ique ñajëna, aji'i. 44 Ja jeteyo'je capi, jaohua'ire:
"Ja yo'ose'e cato yë'ë mësaru ja're ja yë'ta'a coni pa'i case'ere yo'ohuë.
Si'aye Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'e, cui'ne
Salmos toyase'e si'aye ti'añe paji'i. Me paquë'ni, nuñerepa case'e. Jaje
pa'ina, yo'ohuë."
45 Ja cato quëapi, toyase'e cayere nuñerepa asa ti'ajajë caquë. 46 Jaje
pa'ina, quëaquë jaohua'ire capi:
"Ñeje toyase'e pa'iji. Cristo ai yo'oquë juni huesëye pa'iji. Jaje
ju'isiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca cui'naëpi huëija'quë api. 47 Jaje
pa'ina, Cristo mamire cajë quëaye pa'iji. Si'a hue'ña pa'icohua'ire
Jerusalén paire quëa huëoye pa'iji. Huëosicohua'ipi ñeje cajë: Ja'në
cuasase'e jeoni ponëjë'ë. Jaje yo'ojëna, mësaru co'aye yo'ose'ere sai
de'huacaiye pa'ija'coa. 48 Jaje pa'ina, mësaru a'ë, yure iye ñasicohua'irepa.
49 Ina, yë'ëpi, ja'quë ca nëose'e jëjo daoja'quë a'ë, mësaruna. Jaje pa'ina,
saima'pë iño Jerusalén daripëre pa'ijë'ë, ma'tëmo jëjo dao tuture utejë'ë,
mësaru suña ja'ñere."

Ma'tëmona Sa Cuañoñe
(Mr 16.19-20)

50 Jesupi sai sapi, jai daripë Betaniare pana. Jarona jëña mëani
Maija'quëre secacaji'i, jaohua'ire. 51 De'oye pa'ijë'ë, cani jaohua'ire jeoni
ma'tëmona sa cuañopi. 52 Ja jeteyo'je Maija'quëre seni tëjini co'ihuë,
Jerusalénna ai sihuajë. 53 Cui'ne si'anë Maija'quëre se huë'ere pa'ijë
Maija'quëre de'oquë api cajë sihuajë paë'ë. De'oji. Ca tëjihuë.

SAN JUAN

De'o Cocapi Pa̱i De'ose'e

1 Ja̱ yë'ta'a yequë co'amaña pa'ima'në i̱ti coca tsoe paji'i. I̱ti coca
cato Maija'quë ja̱'re paji'i. I̱ti coca cato Diusupi. 2 Du'ru huëo macana
Maija'quë ja̱'re co̱ni paji'i, i̱ti cocapi. 3 I̱pi Maija'quë ja̱'re co̱ni co'amaña
de'huapi. Peoji, i̱ de'hua ma'ñe, si'aye i̱ de'huase'e a'ë. 4 I̱ni paji'i, ti
pani huesëye. Ti pani huesëyepi pa̱ire miacaiye pa'iji. 5 Iye miañepi nea
hue̱'ñare pana miacaji'i. Miacaina, neañepi ne yayo ti̱'añe pa̱pi.
6 Pa'iji, Maija'quë jëjo daoquë Juan hue'equë. 7 Ja̱ë cato i̱ti miañe
ñasiquëpi quëacaiquë paji'i, i̱ cayere care paji cuasani si'a pa̱i asaja̱jë
caquë. 8 Juan cato miañe peopi. Ja̱ë cato coa miañe ñasiquëpi quëacaiquë
paji'i. 9 Nuñerepa si'a pa̱ire miacaiyepi iye yejana ti̱tapi.
10 I̱pi Diusu ja̱'re pa'i iye yeja de'huasiquëta'are iye yeja pa'icohua'ipi
i̱re papi cajë asaye pa̱huë. 11 I̱ pa̱ire pana daji'i. Daisiquëta'are i̱
pa̱ipi i̱te de'oye sihuajë yo'oye pa̱huë. 12 Ja̱je jai pa̱i pa̱jëta'are de'hue
te'ohua'ise'e sihuajë i̱te nuñerepa Cristo huasoquë api cuasajë asahuë.
Ja̱je i̱te cuasasicohua'ini nuñerepa Maija'quë mamajërepa pa'iye nepi.
13 Pa̱i mamajëje pa'iohua'i peoyë. Diusu mamajë cato, Diusupi necaina, i̱
mamajë de'osicohua'i a'ë. Pa̱i ai de'oyepi ai de'oma'cohua'i a'ë. Pa̱nita'a
coa yëjë yo'oyepi ai de'ose'eje̱ pa'iohua'i peoyë.
14 Cristopi pa̱i de'oni mai ja̱'re co̱ni paji'i, pa̱ire oiquëre papi, cui'ne
nuñerepa pa'ipi. Ja̱je pa'ini i̱ de'oquë pa'iyerepa ñahuë, yëquëpi, Maija'quë
Mamaquërepa te'i macapi, ai de'oquërepa pa'ina. 15 Ja̱je pa'ina, Juan
Cristo do'ire ca'a̱ji'i, ñeje:
"Iquë api, yë'ë mësarute quëasiquë. Ja̱ëni yë'ë quëahuë. Yë'ë jeteyo'je
daiji, jerepa pa'i. Yë'ë peo'në pa'isiquë ca'a̱ji'i."
16 De'oye pa'iye ti̱'ahuë, i̱ do'ipi. 17 Cua̱ñese'e cato Moisésja̱'a
Maija'quëpi i̱sise'e a'ë. Cui'neje pa̱ire oiye, cui'ne nuñerepa yo'oye cato
Jesucristoja̱'a i̱sise'e a'ë. 18 Te'ije̱ Diusure ñasiquë peoji. Coa i̱ mamaquë i̱
ja̱'re co̱ni pa'iquëse'e. Ja̱ëse'e ñapi. Maire quëa i̱ñopi, i̱ pa'iye aye.

Jesucristo Ayere Juan Cacaise'e
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

19 Jerusalén pa'i judío ëjaohua'ipi Maija'quë huë'e ñacaicohua'ire cui'ne
levitasre jëjo saoreña, Juanre i̱quei'ni më'ë cajë se̱ni asaja̱'cohua'ire.
20 Ja̱je jëjo saorena, sani se̱jëna, Juanpi ti̱ñarepa quëaëña:
"Yë'ë cato Cristo Maija'quë pa̱ire huasoquë peoyë."
21 Ja̱je caquëna, se̱ni co̱reña:
"¿Ja̱je pa'ito i̱quei'ni, më'ë, tsoe hue̱'ña Maija'quë quëacaiquë
pa'isiquë?"
Cajëna, Juanpi caëña:
"Pa̱ni."
Yeque se̱ni co̱reña:
"Ja̱je pa'ito ¿Maija'quëre quëacaiquë daija̱'quë api ca nëosiquë aë, më'ë?"
Ja̱je catoje̱ sehuouña:
"Pa̱ni."
22 Ja̱ maca careña:

"¿Iquei'ni, jaje pa'ito? ¿Me yëquëre jëjo daosicohua'ire sani
quëajaʼcohua'i a'ni? Më'ë ayere quëajë'ë, yëquëre."
23 Cajëna, Juanpi caëña:
"Yë'ë cato yë'ose'e cuene yejapi cuiquë a'ë: 'Nui ma'arepa hui'yojë'ë,
Ëjaë daijaʼa ma'a.' Maija'quëre quëacaiquë Isaías caquë pa'ise'eje caquë
a'ë, yë'ë."
24 Juanre sani casicohua'i cato fariseo paipi jëjo saosicohua'i paë'ë.
25 Jaohua'ipi seteña, ite:
"Cristo peoni, cui'ne Elíasje peoni, cui'ne Maija'quë jëjo daosi'i
casiquëje peoni, ¿Me yo'oquë cui'ne oco doquë'ni?"
26 Cajëna, Juanpi caëña:
"Yë'ë cato oco doquë aë. Jaje pa'iquëta'are mësaru jaʼre coni pa'iji,
mësaru ña tiʼama'quëje. 27 Jaë cato yë'ë jeteyo'je daijaʼquë api, yë'ëre tëto
saisiquëpi. Yë'ë cato do'i peoyë, i zapato joyecaiyeque."
28 Iye cato Betábara hue'e hue'ñana yo'ose'e a'ë, Jordán tsiaya ësë mëi
te'tena Juan oco do hue'ñana.

Maija'quë Yëi Ñamapi, Jesús

29 Se ñatasi mu'se Jesupi Juan quë'rona tsio daina, ñaquë caëña, Juan:
"Ñajë'ë. Iquë api, Maija'quë Yëi ñama iye yeja pa'icohua'i tayo yo'oye
nejocaiquë. 30 Yë'ë jaëni cahuë: 'Yë'ë jeteyo'je daiji, yë'ëre tëto saisiquë.
Jaë cato yë'ë peo maca pa'isiquë api.' 31 Yë'ëje huesëhuë. Iquei'ni
cuasahuë. Jaje pa'iquëta'are ocopi dohuë, Israel paipi ñajajë caquë."
32 Caëña, Juan yequeje:
"Yë'ëpi ñahuë, Maija'quë de'o joyopi ma'tëmopi su'teje pa'ipi ina cajeni
pëaquëna. 33 Yë'ë cato ja yë'ta'a huesëhuë, iquei'ni cuasaquë. Jaje
pa'iquëta'are yë'ëre oco dojë'ë caquë cuañesiquëpi capi: 'Më'ëpi oco
doquë ñaquëna, de'o joyopi cajeni ina pëasiquëpi. Jaë api, paire Maija'quë
de'o joyopi doquë.' 34 Jaje pa'ina, yë'ë iti ñasiquëpi quëacaiquë pa'iyë,
Maija'quë Mamaquëre papi caquë."

Jesús I Ye'yacohua'ire Du'ru Macarepa Nese'e

35 Se ñatasi mu'se Juan cui'ne i ye'yacohua'i coni paë'ë, jaʼrë pa'isi
macare. 36 Pa'ijëna, Jesús da saina, ñaquë Juan capi:
"Ñajë'ë. Jaë api, Maija'quë Yëi ñama."
37 Jaje Juan caquëna, asani i ye'yacohua'ipi cayaohua'i Jesure tuteña.
38 Jaje tuijëna, Jesupi asani co'ye ñani caëña, jaohua'ire:
"¿Iquere co'eye'ni?"
Caquëna, iohua'ipi careña:
"Ye'yaquë, ¿Më'ë jerona pa'iquë'ni?"
39 Cajëna, Jesupi capi:
"Dani ñajë'ë, yë'ë pa'i hue'ña."
Caëna, i pa'i hue'ñana sani ñani i jaʼre pëani paë'ë, cuatro pa'i maca
tiʼasicohua'ipi iti mu'se na'i macajaʼa.
40 Juan caquëna, asani tuisicohua'i aquë cato, te'i Andrés paji'i, Simón
Pedro yo'jei. 41 Ja yë'ta'a yeque yo'oma'në du'ru macarepa cato Andrés,
maja'yë Simónni sani co'epi. Tiʼani capi, ite:
"Tiʼahuë, yëquë, Mesías maire huasoquë."
42 Jaje quëani Andrés sai saëña, Simónre Jesús quë'rona. Saquëna, ñani
Jesupi caëña:

“Mëˈë cato Jonás mamaquë Simónˈë. Jạje paˈiquëtaˈare Cefas hueˈequë paˈijẹ̱ˈë. Jạje cani Pedro caye aˈë. (Mai coca cani quẹ̱na pë caye paˈiji.)”

Jesús Soiseˈe Felipere Cuiˈne Natanaelre

43 Se ñatasi muˈse Jesús Galilea yeja quëˈrona sasiˈi caquë yoˈoquë, Felipere tị̱ˈapi. Tị̱ˈani capi:
“Tuijẹ̱ˈë, yëˈëre.”
44 Iquë Felipe cato Betsaida daripë aquë pajiˈi, Andrés cuiˈne Pedro paˈi hue̱ˈña aquë. 45 Ñani jạ̱ maca Felipe Natanaelre coˈeseˈe caquë sani tị̱ˈani ị̱te capi:
“Ai tsoe Maijaˈquëre quëacaicohuaˈi cuiˈne Moisés toyaquë paˈisiquëni ñahuë, yëquë. Jạë cato Jesupi José mamaquë Nazaret daripëpi aquë api.”
46 Caquëna, Natanaelpi capi:
“¿Nazaret daripëpi deˈo pạ̱i eta tị̱ˈañe paˈiquë?”
Caquëna, Felipepi capi:
“Dani ñajëˈë, ị̱ni.”
47 Natanaelpi Jesús quëˈrona tsiojạ̱ina, Jesús capi:
“Nuñerepa Israelita macapi daiji, iquë cosoye peoquëpi.”
48 Jạ̱je caquëna, Natanaelpi sẹquëña:
“¿Me yëˈëre ñaquëˈni?”
Caquëna, Jesupi capi:
“Jạ̱ yëˈtaˈa Felipe mëˈëre soimaˈnë ñahuë, Higuera sọquë yë huëˈehuëre mëˈë nëca maca.”
49 Jạ̱ maca Natanaelpi capi:
“Yeˈyaquë, mëˈë cato Diusu mamaquë aˈë. Judío pạ̱i ëjaëre paˈë, mëˈë.”
50 Caquëna, Jesupi sehuopi:
“¿Coa Higuera sọquë yë huëˈehuëre paˈi maca ñahuë caseˈere nuñerepa Ëjaëpi caji caquë asaquë, mëˈë yëˈëre? Ai jerepa paˈyere, mëˈë ñajaˈquë aˈë, jeteyoˈje.”
51 Yequejẹ̱ Jesupi capi, ị̱te:
“Nuñerepa cayë. Maˈtëmo huiˈyosicopi paˈiona, Diusu hui̱ñaohuaˈipi mëisicohuaˈipi cajesicohuaˈipi Pạ̱i Mamaquëni cajë yoˈojëna, ñajaˈcohuaˈi aˈë.”

2

Caná Daripëna Huejaseˈe

1 Toasọ muˈseña sa tëto sai maca Caná daripëre hueja fiesta paquëña, Galilea yejare. Jạ̱rote Jesús pëca jaˈcojẹ̱ pacoña. 2 Jesús cuiˈne ị̱ yeˈyacohuaˈi cọni hueja fiestana soi cuạ̱ñoisicohuaˈipi paˈijë sateña. 3 Cuiyaˈi oˈsa carajạ̱isi maca, Jesús pëca jaˈcopi cao:
“Cuiyaˈi oˈsa yure peoji.”
4 Cacona, Jesupi sehuopi:
“¿Nomio me yoˈoco jạ̱je yëˈëre cacoˈni? Yëˈë yoˈo maca jạ̱ yëˈtaˈa tị̱ˈañe pạ̱ji.”
5 Jạ̱je catojẹ̱ ị̱opi cao, pạ̱ire necaicohuaˈire:
“Ị̱ cayejẹ̱ yoˈojẹ̱ˈë.”
6 Jạ̱rote seis quẹ̱na yurupẹ̱a pajiˈi, judío pạ̱i siˈsi cuya tọjë yoˈo yurupẹ̱a. Teˈe yurupë cato veinte panitaˈa veinticinco galones doye pajiˈi. 7 Jesupi pạ̱ire necaicohuaˈire capi:
“Iye yurupẹ̱ana ocore doˈe tị̱mëjëˈë.”
Caëna, doˈe tị̱mëreña. 8 Doˈe tị̱mërena, Jesupi capi:

"Yure cato a'ri maña doni fiesta yo'oye ñacaiquëna sacaijë̱'ë."

Caëna, jąje yo'oreña. 9 Sarena, fiesta yo'oye ñacaiquëpi, ocopi cuiya'i cǫno de'ose'ere neñapi, huesëquë. I̱ti ñajë ocopi yurupë̱ana dosicohua'ise'e ją'ë cuasahuë. Jąje neñani fiesta yo'oye ñacaiquëpi huejaquëre soini capi:

10 "Si'a pą̱i du'ru macarepa cato de'o cuiya'i cǫnore pare ǫ̱cucoa. Ai ǫ̱cusi macarepa jeteyo'je a'ri maña de'o cuiya'i cǫno ǫ̱cuacoa. Jąje pa'iquëta'are më'ë cato ai de'o cuiya'i cǫnore pare de'huahuë."

11 Jesús Caná daripë Galilea yejana pą̱i yo'o tą̱'a ma'ñere yo'ose'e cato du'ru macarepa yo'o i̱ñose'e paji'i, i̱ de'oquërepa pa'iyere. Jąje yo'ouna, i̱te ye'yecohua'i i̱re papi cuasahuë.

12 Iye yo'o tëjisi jeteyo'je Capernaum daripëna saji'i, pëca ja'co, yo'je tsą̱i, cui'ne i̱ ye'yacohua'i cǫni saijëna. Sani jąrona paë'ë, a'ri maña mu'seña.

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tǫse'e
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

13 Israel pą̱i Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë judío pą̱i yo'o mu'seña tą̱'a tëjiquëna, Jesupi Jerusalénna saji'i. 14 Sani tą̱'api, Maija'quë huë'ere curiquë neñu'u cajë duruhuë̱quëre i̱sicohua'i, cui'ne yëi ñamare i̱sicohua'i, cui'ne su'tere i̱sicohua'i cui'ne curiquë cambiacohua'i ja'rusicohua'ipi ñu'ijëna, ñani. 15 Jesupi i̱ohua'ire si'seją̱'core neni yureta'a si'a pą̱ire co'amaña i̱sicohua'ire yëi ñamare cui'ne huë̱quëre cǫni te'epi curiquë cambiajë ñu'icohua'ini eto saoni i̱ohua'i curi topë̱a jęa ña'ñe saocai, cui'ne mesa saihuë̱aje jë'je tą̱ño saocaji'i. 16 Su'tere i̱sicohua'ini capi:

"¡Eto saojë̱'ë, i̱ño pama'pë! ¡Yë'ë Ja'quë huë'ere co'amaña huero huë'e neni yo'oma'pë!"

17 Ją̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi toyase'e cayere cuasa ñajateña, ñeje cayere: "Si'aye yë'ë pa'iye më'ë huë'ere cuasani ñacai yo'oyë."

18 Ją̱ maca judío pą̱ipi Jesure sę̱i'ë:

"¿I̱quepi më'ë i̱ñoja'quë a'ni, më'ë cuą̱ñequë pa'iye iye yo'oquë?"

19 Cajëna, Jesupi sehuopi:

"Nejojë'ë, iye huë'ere. Jąje yo'ojëna, yë'ëpi coa toasǫ mu'señapi nesi'i, cui'naoni."

20 Caquëna, judío pą̱ipi careña:

"Cuarenta y seis ǫ̱metëcarepa nesicore ¿me më'ëpi coa toasǫ mu'señapi huë'e nesi'ni?"

21 Ją̱je Jesús cani i̱ cąpëre capi, huë'ere pare caye pą̱pi. 22 Ją̱je pa'ina, Jesús jǫ̱'isiquëpi huëisi maca i̱ ye'yacohua'ipi cuasa ñajateña, i̱ iye case'ere. Cui'ne ją̱ maca toyase'e case'eję̱ nuñerepa care pa'ë cajë asahuë.

Si'aohua'ire Jesús Ñaquë Api

23 Jesús Jerusalénre pa'i pą̱i yo'o tą̱'a ma'ñere yo'oquëna, ñani jai pą̱i i̱te i̱re papi cajë asahuë, Israel pą̱i Egíptopi etase'ere cuasajë yo'o fiesta pa'i maca yo'oquëna. 24 Jąje pa'iquëta'are Jesús cato pą̱i cuasayere ñani pą̱i nuñerepa cayë cuasaye pą̱pi, si'aye pą̱i cuasaye ñaquë sëte. 25 Pą̱ipi i̱te dani jąje yo'oquë api iquë cajë quëa tą̱'añe peopi, tsoe i̱se'e asapi, pą̱i joyo cuasajë pa'iye.

3

Jesús Cui'ne Nicodemo

1 Paji'i, te'i fariseo Nicodemo hue'equë. Jạë cato ëjaërepa paji'i, judío pại
aquë. 2 Jạje pa'ipi Nicodemo ñami Jesure ñasi'i caquë, sani capi, ịte:
"Ye'yaquë, asayë, më'ëre Diusupi ye'yajạ'quëre jëjo daosiquëpi pa'i, pại
yo'o tị'a ma'ñere yo'oquë tutu ịñoquë cui'ne si'aye yo'oquëna. Pạise'e
pa'ini jạje yo'o tị'añe peoji, Diusupi cọni yo'oye pạto."
3 Caquëna, Jesupi capi, ịte:
"Nuñerepa më'ëre cayë, pëca ja'cojạ'a të'ya daise'eje pa'ye tịjupë të'ya
dani cuạñoma'quë pani Maija'quë cuạñe tẹ'te ñañe peoji."
4 Caquëna, Nicodemopi sẹji'i, ịte:
"¿Me jạje aipi pëca ja'cona caca cọni të'ya dani cuạñoñe pa'iquë'ni? ¿Me
jạje yo'oye pa'iquë'ni?"
5 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Nuñerepa më'ëre cayë. Cui'naëpi pëca ja'co të'ya daise'eje pa'ye ocopi
cui'ne joyopi të'ya dani cuạñoma'quë cato Maija'quë cuạñe tẹ'te cacaye
peoji. 6 Pëca ja'quëohua'i pạipi parena, të'ya daisicohua'i cato jạre pại
pa'iyë. Joyopi të'ya daisicohua'i cato jạre joyo acohua'i pa'iyë. 7 Ai
cuasama'ë pa'ijẹ'ë. Yë'ëpi ñeje cato: 'Si'a pại huajëye ai de'oye pa'iji.'
8 Tutu cato si'a huẹ'ña daicoa, ịo pị̄siyese'e asajëna. Jạje pa'iquëta'are
huesëyë, ịo dai huẹ'ña cui'ne ịo sai huẹ'ñaje. Si'a joyopi të'ya daisicohua'i
cato, tutujẹ pa'iohua'i pa'iyë."
9 Jạje caquëna, Nicodemopi sẹji'i:
"¿Me jạje yo'oye pa'iquë'ni?"
10 Sẹina, Jesupi sehuopi:
"¿Më'ë judío pạire ye'yaquëre pata'a huesëquë'ni, iye? 11 Nuñerepa
më'ëre cayë, yëquë asayere, cui'ne ịti ñase'ere quëayë. Jạje pa'iquëta'are
mësarupi nuñerepa cayë cajë asaye pạñë. 12 Iye yeja ayere quëaquëna,
asama'pë pani ai jerepa asaye peoji, yë'ëpi ma'tëmo ayere quëato.
13 Pại mañaje ma'tëmo mëni ñama'cohua'i a'ë. Coa ịti huẹ'ñapi Pại
Mamaquë daisiquëse'e asaji, ma'tëmo aquëse'e. 14 Moisés ạñare cuẹne
yejana neni sọquë tarapëna tëoni huëo nëcoquë pa'ise'eje cui'ne Pại
Mamaquëjẹ huëo nëco cuạñoja'quë api. 15 Si'ahua'i ịte sẹcohua'ipi ne
huesëma'pë ti pani huesëyere pajạjë caquë.

Maija'quë Pạire Oise'e

16 Si'a pạire oi do'ire Maija'quëpi ị mamaquë te'i macani ịsipi, si'a
pại ịte, nuñerepa ịre papi, cajë cuasacohua'ipi ne huesëma'pë, ti pani
huesëjạjë caquë. 17 Diusu mamaquëre jëjo daoma'ë paji'i, pạire ne-
joja'quëni. Jëjo daopi, huasojạ'quëni.
18 Diusu mamaquëre nuñerepa ị api caquë cuasaquëpi nejosiquë peoji.
Jạje pa'iquëta'are ịre papi caquë cuasama'quëpi nejosiquë pa'iji, Diusu
mamaquëre asama' do'ire. 19 Ịre papi cajë cuasama'cohua'i cato nejosi-
cohua'i a'ë, miañepi iye yejana daisiquëta'a nea huẹ'ñare miañe jerepa
yëhuë, ịohua'i yo'oyepi co'a do'ire. 20 Si'a pại co'ayere yo'ocohua'ipi
miañere coecohua'i a'ë, ịohua'i yo'oyepi tị̄ñarepa ña cuạñoma'quëni cajë.
21 Jạje pa'iquëta'are de'oyerepa yo'ojë pa'icohua'ipi tsio daiyë, miañena.
Ịohua'i yo'oye cato Diusupi yëni cọcaina, yo'oye a'ë cajë ịñoñu'u cajë."

Jesús Ayere Juan Ca Cọse'e

22 Jạ jeteyo'je Jesús ị ye'yacohua'i jạ're cọni Judea yejana saji'i. Jạrote
tsoe maca ịohua'i jạ're pa'i oco doquë yo'opi. 23 Juanje jạ mu'seña cato
Enón quë'rore oco doquë paji'i, Salim ja'ye macare, jạrote ocojẹ ai pa'i

do'ire. Si'a pa̱i i̱ quë'ro daisicohua'i oco do cua̱ñosicohua'i paë'ë. 24 Iye
cato ja̱ yë'ta'a Juanre tse̱ani coma'në yo'ose'e a'ë.
25 Ja̱ maca Juan ye'yacohua'i acohua'ipi judío pa̱i ja̱'re sa̱ñope yo'ojë
careña, si'si tsoa to̱ñe ayere cajë. 26 Ja̱ohua'ipi Juanre sani careña:
"Ye'yaquë, asaje̱'ë, më'ë ja̱'re co̱ni Jordán tsiaya oco doquë pa'isiquëpi,
më'ë yëquëre quëasiquëpi. Yure cato ocore doquëna, jai pa̱i i̱se'ena saiyë."
27 Cajëna, Juanpi capi, ja̱ohua'ire:
"Maija'quëpi i̱sima'quë pa'ito yecohua'ije̱ ja̱je yo'o tutu paye peoji.
28 Ti̱ñarepa yë'ë quëahuë, mësarute. Cristo peoyë caquë, cui'ne quëahuë
yë'ë cato i̱te ne de'huacaiquë du'ru jëjo daosiquë a'ë. 29 Se ñajë'ë, cui'ne
hueja fiesta je̱'quë huejaja̱'core paquë api, i̱ti huejaquërepa. Huejaquë
cajei cato cocare asaquë, sihuaquë ñu'iquë api. Ja̱je yë'ëje̱ yure asaquë
sihuayë, i̱ ayere cajëna. 30 Ja̱ë cato jero sa'ana jerepa pa'i pa'ija̱'quë api,
yë'ë cato coa jero sa'na do'i peoquë de'oja̱'quë aë."

Ma'tëmo Aquëpi Daiye

31 Ë̱mëje'pi daiquë cato si'a pa̱ire tëto saisiquë api. Iye yeja aquë cato
ja̱re iye yeja aquë api. Ja̱je pa'ina, yeja cocare caji. Ja̱je pa'iquëta'are
ma'tëmo daiquë api, si'a pa̱i jerepa pa'i. 32 Ja̱je pa'ina, ñase'ere cui'ne
asase'ere quëaji. Quëaquëta'are pa̱ipi nuñerepa caji cajë asaye pa̱ñë, i̱
cayere. 33 Nuñerepa caji caquë cuasasiquë pani, Maija'quë nuñerepa
caquë api cacaiji. 34 Ja̱je pa'ina, Maija'quë jëjo daosiquë cato Maija'quë
cocare caji, Maija'quë ë̱seye peoyerepa i̱ de'o joyore i̱siquëna. 35 Pëca
ja'quë oiji, i̱ mamaquëre. Ja̱je pa'ina, si'aye i̱ je̱ñase'ena je̱opi, yo'oja̱quë
caquë. 36 Pa̱i Mamaquëre i̱re papi caquë cuasaquëpi ti pani huesëja̱'quë
api. Ja̱je pa'iquëta'are asama'ë coequë cato ja̱ pa'iye peoji. Peoquëpi coa
ai jerepa Maija'quë pë̱i sa̱iñena sa̱i cua̱ñeja'quë api, co'ayerepa.

4

Samaria Pa̱iore Jesús Case'e

1 Jesupi Juan se̱ña maca i̱te tuicohua'ire paquëpi cui'ne jai pa̱ire oco
doquë yo'oji asareña, fariseo pa̱i. 2 Nuñerepa Jesupi oco doye pa̱pi. Coa i̱
ye'yacohua'ipi oco dohuë. 3 Ja̱je Jesús asani Judea yejapi etapi, Galileana
sasi'i caquë.
4 Co'i maca Samaria yejaja̱'a tëto saiye paji'i. 5 Pa'ina, daiquëpi Samaria
yeja daripë Sicar ti̱tapi, Jacobo mamaquë Josére yeja i̱siquë pa'isico
quë'rona. 6 Ja̱rote Jacobo oco coje paji'i. Ma'aja'a dai jë'josiquë sëte
Jesús oco coje yë'quë macana ja'rupi. Mu'se joporepa paji'i, ja̱ maca cato.
7-8 Ye'yacohua'ipi pa̱i daripëna a̱iñe hueroñu'u cajë saë'ë. Satena, ja̱ maca
te'i ñu'ina, Samaria nomiopi oco easi'i caco daco'ë. Dacona, Jesupi capi:
"Ocore i̱sije̱'ë, yë'ëre."
9 Ja̱je caquëna, Samaria nomiopi sehuoo:
"¿Më'ë judío pa̱ita'a, me yo'oquë yë'ë Samaria nomioni oco huero-
quë'ni?"
(Judío pa̱i cato Samaria pa̱ire tsioma'cohua'i a'ë.) 10 Ja̱ maca Jesús
sehuopi:
"Diusu më'ëre i̱siye asaco pani, cui'ne më'ëre oco se̱quëreje̱ ja̱ë api
asaco pani, më'ëpi yë'ëre se̱tira'huë. Se̱ona, yë'ëpi pa'i ocore pare
i̱sira'huë, më'ëre."
11 Caquëna, i̱opi cao:

"Ëjaë, ¿jepi më'ë oco eani isisi'ni, yë'ëre? Iti eayeje peoquë, cui'ne oco
coje cato huaicoa. ¿Jero ayere pa'i ocoje yë'ëre isisi'ni? 12 Iye oco coje
cato yëquë ai Jacob necaisicoa. Jaje icona ije cui'ne i mamajëje cui'ne
nëicohua'ije ucujë pa'ahuë'ë. ¿Më'ëpi cuasani i jerepa pa'i a'ë cuasaquë?"
13 Cacona, Jesupi sehuopi:
"Si'ahua'i iye oco ucucohua'i cato si'anë oco ëaquëna, pa'iyë. 14 Jaje
pa'iquëta'are yë'ë isi oco ucusiquë cato cui'naëpi oco huëoye peosipi. Yë'ë
oco cato sa'nahuëre papi oco coje tsa'iñeje pa'ye etaquëna pasipi, ti pani
huesëye isiyepi."
15 Ja maca cao iopi:
"Ëjaë, jaje pa'ito ja ocore isijë'ë, yë'ëre, cui'naopi oco ëaye peoye, cui'ne
iye oco coje ea daiye paja'core."
16 Cacona, Jesupi capi:
"Më'ë ëjëre soijani ja maca daijë'ë, iñona."
17 Caquëna, iopi cao:
"Ëjëre peocoa'ë."
Cacona, Jesupi sehuopi:
"Ëjëre peocoa'ë cani peore paco cayë, më'ë. 18 Ja'në cato më'ë cinco
ëmëohua'ire pahuë. Yure më'ë paquë cato më'ë ëjë peoji. Peocoa'ë cani
më'ë care pahuë."
19 Jare asani iopi caco:
"Ëjaë, më'ë cato Maija'quëre quëacaiquë a'ë asayë, më'ëre. 20 Yëquë
aiohua'i Samaritano pai iye cutihuëna Maija'quëre sejë pa'ahuë'ë. Jaje
pa'iquëta'are mësaru judío paipi Jerusalénna Maija'quëre señe pa'iji, ca-
cohua'i a'ë."
21 Cacona, Jesupi sehuopi:
"Care paji cuasajë'ë, nomio. Maija'quëre coa si'a hue'ña pa'ijë señe
ti'api. Ja maca cato ai cutihuëna panita'a Jerusalénna sani señe peosipi.
22 Mësaru Samaria pai cato huesëjë coa señë. Yëquë judío pai cato asajë
señë. Huaso coca cato judío pai tsëcapë aye a'ë. 23 Tsoe iti macarepa ti'api.
Yure a'ë, Maija'quëre secohua'irepa joyore papi nuñerepa cuasajë yo'o
maca. Jaje yo'oyere ai yëji, ja'quë. 24 Diusu cato joyo api. Jaje pa'ina, ite
secohua'ije joyo ayere papi yo'oye pa'iji, nuñerepa yo'oyepi."
25 Caquëna, Nomiopi cao:
"Yë'ë cato asayë, Mesías, maire huasoquë Cristopi dani jaëpi si'aye
quëaja'quë api."
26 Cacona, Jesupi capi:
"Yë'ë a'ë, ipi më'ë ja're coca caji."
27 Jesús jaje cocare caquëna, i ye'yacohua'ipi titareña. Nomio ja're Jesús
coca caquëna, quëquë ñareña. Jaje ñajëta'a seni asañu'u iquere yë caë'ni,
panita'a ique cocare nomio ja're caë'ni cajë señe pahuë. 28 Ja maca io
yurupë iti macana ñoni pai daripëna sani cao:
29 "Dani ñajë'ë, yë'ë yo'ose'ere si'aye casiquëni. ¿I Cristo pa'ima'quë?"
30 Ja maca asani, paipi Jesús quë'rona saë'ë. 31 Ja yë'ta'a pai daima'pëna
i ye'yacohua'ipi Jesure cahuë:
"Ye'yaquë, ao aijë'ë."
32 Cajëna, ipi capi:
"Mësaru ña ma'ñere yë'ë cato payë, yë'ë ai ja'ñe."
33 Jaje caëna, ja maca i ye'yacohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a seteña:
"¿Paipi dacatena, ani cama'quë?"

34 Cajëna, Jesupi capi:
“Yë'ë a̱o cato yë'ëre jëjo daosiquë yëyeje̱ yo'oye a'ë. Cui'ne i̱ co'amaña
ne saocaiye a'ë. 35 Mësarupi cacohua'i a'ë: ‘Ja̱ yë'ta'a cuatro ñañëohua'i
carapi, tëaye.’ Ja̱je cacohua'ita'are yë'ëpi cayë: Ñani cuasaje̱'ë, ta̱se'ere
tsoe querepi, tëa ja̱'ñe. 36 Tëaquëje̱ sa̱i cua̱ñoñe pa'iji, i̱ti ca̱ tëase'e cato ti
pani huesëye a'ë, i̱ti ta̱quë cui'ne i̱ti tëaquë si'a yë'quë maca sihuaye pa'iji
caquë. 37 Nuñerepa caji. Pa̱i case'e je̱'quë ñeje: ‘I̱ti ta̱quë cato yequë api
cui'ne i̱ti tëaquë cato yequë api.’ 38 Yë'ëpi mësarute jëjo saohuë, tëaje̱'ë
caquë, mësaru ai yo'ojë ta̱ ma'ñere. Ja̱je pa'ito yecohua'ipi nerena, mësaru
cato coa tëacohua'i a'ë.”
39 Jai pa̱i Samaria acohua'i Jesure i̱re papi cajë cuasahuë, nomio
case'ere cuasajë. Ja̱o cato cao, “Yë'ë yo'ose'ere si'aye capi.” 40 Ja̱re
Samaria pa̱i asani Jesure se̱i'ë, pëaje̱'ë cajë. Cajëna, asani caya mu'seña
pëapi. 41 Ai jerepa i̱re papi cuasajë asahuë, i̱pi i̱ ayere quëaquëna. 42 Ja̱
maca Nomiore cahuë. Yureta'a i̱re papi cuasayë, yëquë. Më'ë case'e
asasicohua'ipi, cui'ne yure yëquëje̱ asa co̱ni i̱ caquëna, ja̱ do'ire asayë.
Nuñerepa Cristo api, iye yeja huasoquë cajë.

Pa̱i Ëjaë Jo'yaë Mamaquëre Jesús Jujuse'e

43 Caya mu'seña Samaria pëasiquëpi Galilea yejana saji'i. 44 Ja̱re i̱pi
Jesús ca'a̱ji'i, Maija'quëre quëacaiquëre i̱ quë'ro acohua'i cato coecohua'i
a'ë. 45 Galilea ti̱'asi maca de'oye i̱te pëpahuë. Ja̱ohua'i cato, Jesús
Jerusalénre pa'i de'oye yo'oquëna, ñasicohua'ipi pëpahuë. Egíptopi Israel
pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë yo'ojë te'e sani ñasicohua'ipi.
46 Ja̱ maca Jesús Caná daripëna co'ipi, Galilea yejana, i̱ ocore cuiya'i
o'sa co̱no ne sitona. Ja̱rote paji'i, pa̱i ëjaërepa yo'oye ayere co̱caiquëpi.
Ja̱ëpi mamaquëre Capernaum yejare ju̱'iquëre paquëpi. 47 Ja̱je paquëpi
pa̱i ëjaëre pare co̱caiquëpi Jesús, Judea yejapi Galileana daji'i asani, sani
Jesure ñapi. Ñaquë se̱ji'i, yë'ë huë'ena sani yë'ë mamaquë ju̱ni huesë
tëjiquëre jujucaije̱'ë, caquë. 48 Ja̱ maca Jesupi capi:
“Mësaru nuñere pa'ë cuasajë asaye pa̱ñë, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'o i̱ñoñe
pa̱to.”
49 Ja̱je caquëta'are pa̱i ëjaëre pare co̱caiquëpi capi:
“Ëjaë, esa daije̱'ë, yë'ë mamaquë ja̱ ju̱'ima'në.”
50 Caquëna, Jesupi ja̱ maca capi:
“Co'ije̱'ë, më'ë huë'ena. Më'ë mamaquë huajëquëpi pa'iji.”
Caquëna, care paji cuasaquë asani saji'i, i̱ huë'ena. 51 I̱ huë'ena
je̱'nërepa ti̱'aquëna, ñani i̱ jo'yapi i̱te ñañu'u cajë etani i̱te cahuë:
“Më'ë mamaquë huajëquë pa'iji.”
52 Ja̱je cajëna, i̱pi se̱ji'i:
“¿I̱que hora pa'i maca huajëquërepa paquë'ni?”
Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:
“Ñamina'a mëñerepa sa të'yo maca, una pa'i maca ja̱ maca su̱ña dahuë
tëto saji'i.”
53 Ja̱je cajëna, tsihua'ë pëca ja'quëpi asani cuasa ñajaquëña, ja̱re ja̱ hora
pa'i maca Jesús, “më'ë mamaquë huajëquëpi pa'iji” case'ere. Ja̱je ñani i̱
cui'ne si'a huë'e pa'icohua'i Jesure nuñerepa i̱ api cajë asareña.
54 Iye yo'ose'e cato cayaye aco paco'ë, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere Jesús
yo'ose'e, Judeapi, Galilea co'isi maca.

5

Betsaida Aquëre Jesús Jujuse'e Cu'ima'quëni

1 Ja̱ yo'osi jeteyo'je judío pa̱ipi fiestare yo'ohuë. Yo'ojëna, Jesuje̱
co'i co̱pi, Jerusalénna. 2 Ja̱ daripëre yëi ñama hue'yosi eta sa'ro paji'i.
Pa'ina, ja̱o yë'quë macare ocore tëhuosi dea pëpi Betesda mami hue'eco
paco'ë. Hebreo pa̱i coca cato ja̱opi cinco huajëjë ñu'i pe̱pë̱a quë'io paco'ë.
3 Ja̱rote jai pa̱i ju̱'icohua'i pëasicohua'ipi u̱ë'ë, peo yejare. Si'a ju̱'i dahuë
ju̱'icohua'i paë'ë: ñama'cohua'i, do'pëcohua'i, cui'ne quë'quësicohua'i.
Ja̱ohua'ipi utejë paë'ë, oco da'capi, tu'eja̱co cajë. 4 Ja̱rona te'e mañase'e
hu̱ñaëpi cajeni ocore tu'equëna, ñani du'ru du'isiquëpi ja̱ jeteyo'je
co'yaye pa'iji, coa si'a ju̱'i dahuë hue'equëje̱. 5 Ja̱rote paji'i, treinta y ocho
o̱metëca ju̱'iquë. 6 Ja̱je pa'ipi, u̱ina, ñani Jesús i̱te tsoe ja̱je ai yo'oquë
pa'iyere asaquë se̱ji'i, i̱te:
"¿Co'yaye yëquë, më'ë?"
7 Caquëna, ju̱'iquëpi sehuopi:
"Ëjaë, yë'ëre oco da'cana jëjo dëoni ma o̱aquëpi peoji. Ja̱je pa'ina, oco
tu'e maca tsoe yequëpi du'iji, ja̱'a yë'ë dusi'i caquë yo'oquëna."
8 Caquëna, Jesús capi:
"Huëni më'ë ca̱ico macare i̱ni sai huëojë̱'ë."
9 Ja̱je ca maca tsoe co'yasiquë paji'i. Pa'i i̱ ca̱icore i̱ni sai huëopi. Ja̱je
pa'iquëta'are ja̱ mu'seña cato huajë mu'se paji'i. 10 Ja̱je pa'i do'ire judío
pa̱ipi cahuë, i̱ti juju cua̱ñosiquëre:
"Iye mu'se cato huajë mu'se a'ë. Më'ë ca̱icore hue'eye peoji."
11 Cajëna, i̱pi sehuopi:
"Yë'ëre jujusiquë cato 'më'ë u̱i ca̱icore i̱ni saije̱'ë, capi.' "
12 Caquëna, ja̱ maca se̱teña:
"¿Jequëpi më'ëre 'më'ë u̱i ca̱icore i̱ni saije̱'ë' caë'ni?"
13 Cajëna, huesëña i̱ti jujusiquëre Jesús cato jai pa̱i jopoja̱'a sani
huesëña, ña cua̱ñoñe peoye. 14 Ja̱je yo'osiquëpi jeteyo'je Maija'quë
huë'ena ti̱'ani i̱te caëña:
"I̱na, yure më'ë huajëquë pa'iye sëte, cui'naëpi tayo co'ayere yo'oma'ë.
Yo'oquëna, jerepa më'ëre co'aye ne co̱co."
15 Ja̱je caëna, ja̱ maca sani judío pa̱ire quëapi, Jesús paji'i, yë'ëre ju-
jusiquë caquë. 16 Ja̱ do'ire judío pa̱i Jesure huani je̱oñu'u cajë cui'ne jo̱sa
yo'ohuë, huajë mu'sere yo'osi do'ire. 17 Ja̱je pa'iquëta'are Jesupi capi:
"Yë'ë Ja'quë si'anë co'amaña nequë api, cui'ne yë'ëje̱ co'amaña yo'oyë."
18 Ja̱je casi do'ire jerepa judío pa̱i huani je̱oñu'u cajë yo'ohuë. Huajë
mu'sere sehuoma'ë yo'osi do'ise'e pa'iye pa̱pi. Jerepa i̱pi Diusuje̱ pa'i a'ë
caquë cui'ne Diusu api, yë'ë ja'quë ca do'ire yo'ohuë.

Maija'quë Mamaquëpi Si'a Tuturepa Paye

19 Ja̱ maca Jesús capi, ja̱ohua'ire:
"Nuñerepa mësarute cayë. Diusu mamaquë cato i̱se'e cuasayepi yo'oye
peoji. Pëca ja'quë yo'oquëna, ñase'ere yo'oquë api. Si'aye pëca ja'quë
yo'oyere mamaquëje̱ yo'oquë api. 20 Ja̱je pa'ina, mamaquëre oiji. Pëca
ja'quëpi ja̱ do'ire i̱ yo'oye i̱ñoji. Cui'ne iye yo'ose'e jerepa pa'yere i̱ñoja'quë
api. Ja̱je yo'oquëna, mësaru merepa yo'oquë'ni cuasaja̱'cohua'i a'ë, ña
quëquëjë. 21 Pëca ja'quë ju̱'isicohua'ire cui'naohua'ini huajëcohua'ire
huëoni pa'iye i̱siyeje̱ pa'ye, cui'ne i̱ mamaquëje̱ i̱siji, pa'iye, i̱ i̱siye

yëquëna. 22 Ja'quë cato pa̱i yo'oyere ña de'huama'aji'i. Pa̱quë ma-
maquëna i̱sipi, pa̱i yo'ojëna, ñaquë ne de'huaja̱'a tutu. 23 Ja̱ do'ire ma-
maquëre de'oquëre papi caja̱'cohua'i a'ë, pëca ja'quëre cayepi. Pëca ja'quë
jëjo daosiquëni de'oquëre papi caye pa̱ni pëca ja'quërejẹ̱ de'oquëre papi
caye peoji.

24 Nuñerepa cayë, mësarute. Yë'ë caye de'hue asacani, cui'ne yë'ëre
jëjo daosiquëre i̱re papi caquë cuasasiquëpi ti pani huesëye paji. Nejoñe
peoji, i̱te. Ju̱ni huesëyepi ti pa'iyena tëto saisiquë api. 25 Nuñerepa, cayë,
mësarute. Ti̱taji, hora. Yure i̱ti maca'ë, ju̱'isicohua'ipi Diusu mamaquë
yë'ore asaja̱'a maca. I̱ caye asani sehuocaicohua'ipi pa'ija̱'cohua'i a'ë.
26 Ja'quë cato pa'iye paji. Ja̱je paquëpi mamaquëre pa'iye i̱sipi. 27 Ja̱je
cui'ne pa̱i yo'oye ne de'huaja̱'a tutuje̱ i̱sipi, Pa̱i Mamaquëre. 28 Iyere asani
ai cuasama'pë pa'ije̱'ë. Quëare payë. Ju̱'isicohua'i ta̱sicohua'ipi si'aohua'i
i̱ yë'o asaja̱'a maca ti̱'aja'coa. 29 Asani ta̱si daripë̱api etaja̱'cohua'i a'ë,
si'aohua'i. De'oyerepa yo'osicohua'ipi ti pa'iyena huëija̱'cohua'i a'ë.
Ja̱je pa'iquëta'are co'ayere yo'ojë pa'isicohua'i cato coa nejoja'cohua'ipi
huëija̱'cohua'i a'ë.

Jesús Cua̱ñequërepa Pa'iye Quëaye

30 Ja'quëre ja̱ se̱ni asama'ë yë'ëse'e cuasayepi nejoñe peoyë. Yë'ë
cato yë'ëre cua̱ñese'eje̱ caquë a'ë, tayo yo'ocohua'ire. Yë'ë yo'oye cato
nuñerepa yo'oye a'ë. Yë'ë yëyeje̱ yo'oye coeyë. Ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë
yëyepi yo'oquë a'ë. 31 Ja̱je pa'ina, yë'ëpi co'ye yë'ëja̱'a de'oye yo'oyë caquë
pa'ito yë'ë caye care paji cacaiquë peora'pi. 32 Ja̱je pa'iquëta'are pa'iji,
yë'ë yo'oye ñaquëpi yë'ëre de'oye cacaiquë. Ja̱je pa'ina, yë'ëre i̱ cacaiye
cato nuñerepa do'i pa'iji.

33 Mësarupi Juanre se̱ni asaja̱'cohua'ire jëjo saoreña. Se̱jëna, Juanpi
nuñerepa sehuopi, ja̱je pa'ire paquëna. 34 Iye cato cayë mësarupi huaso
cua̱ñosicohua'i pa'ija̱jë caquë yë'ë cato pa̱ipi de'oye cacaiyere co'ema'ë
pa'iyë. 35 Juan cato toa tse̱o pë miañeje miacaiquë paji'i. Ja̱je pa'ina,
mësarupi i̱ miañere sihuacaicohua'i paë'ë, coa nëhui tëcahuë. 36 Juan
yë'ëre cacaise'e jerepa de'oye yë'ëja̱'a co'ye quëaye payë. Yë'ë yo'oye cato
ja'quë yë'ëre yo'oje̱'ë caquë cua̱ñe nëose'e a'ë. Ja̱je pa'ina, ja̱pi quëaji, yë'ë
nuñerepa ja'quë jëjo daosiquë pa'iye.

37 Ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë cato, quëaji, yë'ë nuñerepa de'oye yo'oquë
pa'iyere, mësaru i̱ yë'o asama'cohua'i pa'itoje̱ cui'ne i̱te ñama'cohua'i
pa'itoje̱. 38 I̱ coca i̱tire pa'ë cajë cuasama' do'ire i̱ coca mësarute cacaye
pa̱ji, pëca ja'quë jëjo daosiquëre coe do'ire. 39 Mësaru cato Maija'quë
coca tayoye peoye ye'yeyë, ti pani huesëyere i̱tire ñajë ti̱'añu'u cajë. Ja̱je
pa'iquëta'a ja̱ toyase'e cato yë'ë ayere caji. 40 Ja̱je yëjëta'a yë'ëna daiye
coeyë, ja̱ pa'iye paja̱'cohua'ita'a.

41 Yë'ë cato co'ema'ë pa'iyë, pa̱ipi de'oquëre papi cajë yo'oyere.
42 Asayë, mësaru nuñerepa Maija'quëre oima'cohua'i pa'iye. 43 Yë'ë cato
ja'quë pa'i huë̱'ñapi daisiquë a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi asaye coeyë.
Coa pa̱ise'e huëoni co'ye i̱re pa'ë caquëni cuasacohua'i a'ë, mësaru de'oji
cajë. 44 ¿Me mësaru asaja̱'cohua'i a'ni, pa̱ija'a sa̱'ñe de'oquëre papi cajë
yo'ocohua'ipi? ¿Me yo'ojë Diusupi mësarute de'oquëre papi cayere co'e
ma'ñe'ni? 45 Cuasama'pë pa'ije̱'ë. Yë'ëpi yë'ë ja'quë ña hue̱'ñana mësarute
do'i quë'iohua'i a'ë, caja̱'quë api cajë. Mësarute sa̱ñope caquë cato
Moiséspi mësaru necaiquë api cajë utejë pa'iquë. 46 Ja̱je pa'ina, mësarupi

Moisés case'e care paji cajë asacaicohua'i pani yë'ëreje asacatira'huë,
Moisés cato yë'ë ayere toya do'ire. 47 Jaje pa'ina, mësaru Moisés toyase'ere
asacaima'cohua'i pani, ¿Me yë'ë caye asacaiye'ni, care paji cajë?"

6

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aoñe
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

1 Ja jeteyo'je Jesús Galilea jairana je te'tena saji'i. Jare iti jairapi
Tiberias yequë mami hue'eco paji'i. 2 Jaje saina, jai pai tuë'ë, pai yo'o ti'a
ma'ñere yo'oquë, ju'icohua'ire jujuquëna, ñasicohua'ipi. 3 Ja maca Jesús
i ye'yecohua'i ja're ai cutihuëna mëni ja'rupi. 4 Egíptopi Israel pai etajë
pa'ise'ere cuasajë judío pai yo'o maca ti'añe ja'i maca paji'i. 5 Pa'ina, ja
maca Jesús jai pai ite tuijëna, ñani Felipere capi:
"¿Jerona ao hueroja'cohua'i a'ni, jai pai ai ja'ñe?"
6 Ja cato capi, Felipere neñasi'i caquë, Jesús cato tsoe i ne ja'ñe pa'ina.
7 Jaje caquëna, Felipepi sehuopi:
"Docientos romano quëriqui të'ñapi pan hueroto ti'añe paji, te'e panpë
te'ireje."
8 Ja maca Andréspi Jesús ye'yaquëpi Simón Pedro yo'jeipi capi:
9 "Iñore te'e tsihua'ë cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire paquë pa'iji.
¿Ja maña pato me jai paire ti'aquë'ni?"
10 Ja maca Jesupi capi:
"Si'a paire cajë'ë, ja'rujajë."
Ai taya paquëna, taya ëmëje'ena jai pai ja'rureña. Ëmëohua'ise'e cinco
mil pai paë'ë. 11 Ja maca Jesús cinco pan ini Diusure de'oji caquë pëpani
ja jeteyo'je i ye'yacohua'ina isipi. Isina, i ye'yacohua'ipi paire se aohuë.
Jare cui'ne tsiaya hua'ireje yo'opi. Si'aye iohua'i yëye necaji'i. 12 Tsoe ani
huajësicohua'i pa'ijëna, Jesupi capi, i ye'yacohua'ire:
"Ani jujase'e tsi'sojë'ë, coa nejoñe peoja'quë."
13 Caëna, tsi'sohuë, ani jujase'e. Tsi'sojë doce do'rohuëa timëhuë, cinco
pan pa'ise'epi jaiye nese'ere. 14 Ja maca Jesús yo'ose'ere ñani, paipi cahuë:
"Iquë nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë api, iye yejana daija'quë api ca
nëosiquë."
15 Jaje pa'iquëta'are Jesús asapi, iohua'i yëyepi coetoje ëjaëre pare
neñu'u cuasaye. Jaje pa'ina, jaohua'ire jeoni ai cutihuëna saji'i, te'i.

Jesús Ëmëjeja'a Cu'ise'e
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

16 Ñami de'osi maca Jesús ye'yacohua'ipi jairana cajehuë. 17 Cajeni
yohuëna aya mëni Capernaum yejana je'e huëohuë. Ja maca cato tsoe
ai neapi, cui'ne Jesuje ja co'ima'ë paji'i. 18 Ja maca ai tutuquë cui'ne ai
to'a huëopi. 19 Cinco kilómetros panita'a seis kilómetros pa'i macare pa'ijë
ñahuë, Jesupi yohuë quë'rona daina, oco da'ca ëmëje'eja'a. Jaje ñani ai
ca'rahuë. 20 Jaje ca'rajëna, ipi capi, jaohua'ire:
"¡Yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë!"
21 Ja maca sihuajë yohuëna daijë'ë cajë yo'oye iñohuë. Cui'ne ja maca
aya mëquëna, i ja're coni esarepa iohua'i cajë saisi yejana ti'ahuë.

Paipi Jesure Co'eye

22 Se ñatasi mu'se jaira je te'tena pëasicohua'ipi cuasa ti'ahuë. Te'e yohuë
pa'isicoja'a i ye'yacohua'ipi saë'ë. Saijëna, Jesuse'e iohua'i ja're saiye

pa̱pi cajë. 23 Ja̱je cuasajë pa'ijëna, Tiberias daripëpi jaiye yohuë̱a daji'i,
i̱ohua'ire pan Ëjaëpi neni a̱o sito quë̱no macana. 24 Ja̱je Jesús cui'ne i̱
ye'yacohua'i peojëna, ñani yohuë̱ana aya mëni Capernaum yejana saë'ë,
Jesure co'eñu'u cajë.

Jesu Api Pa'iyere I̱si Pan

25 Jaira je të̱'tena ti̱'ani Jesure së̱teña:
"¿Ye'yaquë je yëhua ti̱taë'ni, i̱ño?"
26 Cajëna, Jesupi capi:
"Nuñerepa mësarute cayë. Mësaru cato yë'ëre co'eyë, coa panre
ti̱mëñerepa a̱ni ñani. Co'ema'pë pa'iyë, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere ñasi do'ire
asa ti̱'añe. 27 Coa carija̱i a̱ore cajë ai yo'oma'pë pa'ijë̱'ë. Ai jerepa ti pani
huesë a̱ore pare cajë yo'ojë̱'ë, quëcoyere pare. Iyere Maija'quë mamaquë
cato i̱sija̱'quë api, mësarute. Ja'quë Diusupi yë'ëna ja̱ tuture i̱sipi."
28 Ja̱je caquëna, i̱ohua'ipi së̱i'ë:
"¿Me yo'oja̱'cohua'i a'ni, yëquë Diusu yëyere necañu'u cani?"
29 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Diusu yëye cato i̱ jëjo daosiquëni care paji cajë cuasacaiye a'ë."
30 Ja̱je caquëna, i̱ohua'ipi së̱i'ë:
"¿Iquere më'ë yo'o i̱ñoja'quë a'ni, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yëquëre më'ëre care
paji cuasajë asija̱'cohua'ire? 31 Tsoe acohua'i a̱'ahuë'ë, manare cuë̱ne
yeja pa'i maca. Ja̱re toyase'e cato: 'Diusupi ma'tëmo panre a̱opi,' caji."
32 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Nuñerepa cayë, mësarute. Moiséspi ma'tëmo panre a̱oñe pa̱pi, yë'ë
ja'quë api, nuñerepa ma'tëmo panrepa a̱oquë. 33 Diusu i̱si panrepa cato,
ma'tëmopi pa̱ire ti pani huesëye i̱siquë daisiquë api."
34 Ja̱ maca i̱ohua'ipi cahuë:
"Ja̱ panse'e yëquëre i̱sijë̱'ë, Ëjaë."
35 Cajëna, Jesupi capi:
"Yë'ë a'ë, pan pa'iye i̱siquë. Yë'ëna daisiquë cato a̱i ëaye peosipi.
Cui'ne yë'ëre i̱re papi caquë cuasasiquë cato oco ëaye peosipi. 36 Yë'ë
mësarute case'eje̱ pa'ye yë'ëre mësarupi ñajëta'a i̱re papi cajë cuasaye
pa̱ñë. 37 Ja'quë yë'ëna, i̱sicohua'i cato si'aohua'i yë'ëna daiyë. Yë'ëna
daisicohua'ire cato eto saoye pa̱ja'quë a'ë. 38 Yë'ë cato ma'tëmopi yë'ë
yëyeje̱ yo'osi'i caquë daiye pa̱huë. Yë'ëre jëjo daosiquë yëyere yo'osi'i
caquë daisiquë a'ë. 39 Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë cato i̱ yë'ëre
i̱sicohua'ini te'ire ne huesocaiye peoye de'oye yë'ëpi ñacaiyere yëji. Cui'ne
yë'ëpi tëji mu'serepa ju̱'isicohua'ini huëocaiyere yëji. 40 Yë'ë ja'quë cato
si'ahua'i Maija'quë mamaquëre ñani i̱re papi cajë cuasasicohua'ipi ti pani
huesëyere yëji. Yë'ëna, yë'ëpi tëji mu'serepa ju̱'isicohua'ini huëosi'i."
41 Ja̱ maca "yë'ë a'ë, ma'tëmopi cajesi pan" casi do'ire judío pa̱ipi i̱te
cue'cue huëohuë. 42 Cue'cuejë cahuë:
"¿Iquë Jesús pa'ima'quë José mamaquë maipi i̱ pëca ja'quëre cui'ne pëca
ja'core ñacohua'i pa'i ma'ñe? ¿Ja̱je pa'ita'a me yo'oquë ma'tëmopi daisiquë
a'ë, caquë'ni?"
43 Ja̱je cajëna, Jesupi capi:
"Cue'cueyere je̱ojë'ë. 44 Yë'ëna te'ohua'i dani ti̱'añe peoji, yë'ëre jëjo
daosiquëpi ja'quëpi i̱te dama'quë pa'ito. Ja̱ëni yë'ëpi tëji mu'serepa
huëoja̱'quë a'ë. 45 Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'epi caji ñeje:

‘Diusupi ye'yaja̱'quë api, si'a pa̱ire.’ Ja̱je pa'ina, si'ahua'i ja'quëre asacohua'ipi cui'ne i̱te ye'yecohua'ipi daiyë, yë'ëna.

46 Ja'quëre pa̱ije ñama'cohua'i a'ë. Diusu quë'ropi daisiquëse'e i̱te ñaquë
api. 47 Nuñerepa cayë. Yë'ëre care paji caquë cuasaquëpi ju̱'ima'ë ti
pa'iye paji. 48 Yë'ë a'ë, pan pa'iye i̱siquë. 49 Mësaru aipë Maija'quë a̱oñere
a̱'ahuë'ë, pan cue̱ne yeja cu'i maca. Ja̱je a̱isicohua'ita'a peo hue̱'ña juju
sa'a̱huë'ë. 50 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë cato ma'tëmo cajesiquë panre cayë.
Ja̱re pa̱ipi a̱isicohua'i pani ti ju̱'iñe peoji. 51 Yë'ë a'ë, ja̱ pan ma'tëmopi
huajëquë cajesiquë. Ja̱ panre pa̱ipi a̱isicohua'i pani ti pani huesëye pa'iji.
Yë'ë i̱sija̱'a pan cato, yë'ë ca̱pë a'ë. Iye yeja pa'icohua'i pa'iyere caquë
i̱sija̱'quë a'ë.”

52 Ja̱ maca ja̱re asani judío pa̱ipi sa̱'ñe coca cahuë, ñeje cajë:

“¿Me iquë maire i̱ ca̱pë a̱osi'quë caquë'ni?”

53 Cajëna, Jesupi capi:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Mësarupi Pa̱i Mamaquë ca̱përe a̱ima'cohua'i
pani cui'ne i̱ tsiere u̱cuma'cohua'i pani ti pani huesëye peocohua'i pa'iyë.
54 Yë'ë ca̱pë a̱isiquëpi cui'ne yë'ë tsie u̱cusiquëpi ti pa'iye paji. Ja̱je pa'ini
yë'ëpi tëji mu'serepa ju̱'isiquëni huëoja̱'quë a'ë. 55 Ja̱je pa'ina, yë'ë ca̱pë
cato nuñerepa a̱ore pa'ë, cui'ne yë'ë tsie cato nuñerepa u̱cuyere pa'ë.
56 Yë'ë ca̱pë a̱isiquëpi cui'ne yë'ë tsie u̱cusiquëpi yë'ë ja̱'re co̱ni tsioni
pa'iji. Pa'ina, yë'ëpi i̱ ja̱'re co̱ni pa'iyë. 57 Yë'ëre jëjo daosiquë ja'quë
cato pa'iye paji, yë'ë i̱ni pacacaiyë. Ja̱je cui'ne, yë'ëre a̱iquëje̱ yë'ë do'ire
pasipi. 58 Ma'tëmopi cajesi pan ayere cayë. Iye cato ai tsoe Maija'quë
Israel pa̱ire a̱ose'eje̱ pa'ye peoji. Ja̱ pan a̱isicohua'i si'a pa̱i juju sa'a̱huë'ë.
Ja̱je pa'iquëta'are iye pan a̱isiquë cato ti pani huesëye pa'iji.”

59 Iye cato Jesús ye'yapi, Capernaum daripë pa̱i tsi'si huë'ena.

Pa'i Cocarepa

60 Iye ye'yayere asani Jesure jai pa̱i tuicohua'i acohua'ipi cahuë:

“Iye i̱ caye ja̱je pa'ije̱'ë cajë asa ti̱'añe peoji. Ai jerepa jëaji. ¿Ja̱je pa'ito
nepi, asa ti̱'añe pa'iquë'ni?”

61 Ja̱ maca Jesús asapi, i̱ohua'i sa̱ñope caye. Ja̱je pa'ina, se̱ji'i, ja̱ohua'ire:

“¿Yë'ë case'epi mësarute sa̱ñope caquë? 62 ¿Me yo'o'ñe pa'iohua'i a'ni,
Pa̱i Mamaquëpi i̱ ja̱'në pa'i sitona mëina, ñani? 63 Joyopi pa'iye i̱siji, ca̱pë
cato co̱caima'coa. Yë'ë mësarute case'e cato nuñerepa joyo aye a'ë, ti pa'iye
i̱siye a'ë. 64 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru acohua'i yecohua'i ja̱ yë'ta'a nuñere
pa'ë cajë asa ti̱tama'cohua'ipi pa'iyë.”

Jesús cato asapi, du'ru huëo macana i̱ti cuasama'cohua'ire, cui'ne i̱te
coso yehuoja̱'quëre. 65 Ja̱je pa'ina, capi:

“Mësarute cahuë. Ja'quëpi yë'ëna dacaima'quë pa'ito yë'ë quë'ro te'ije̱
dani ti̱'añe peoji.”

66 Ja̱je casi macapi jai pa̱i Jesús ja̱'re cu'icohua'i je̱oni i̱ ja̱'re co̱ni cu'iye
pa̱huë. 67 Ja̱ maca Jesupi se̱ji'i, I̱ doce ye'yacohua'ire:

“¿Mësaruje̱ je̱oni saiye yëye?”

68 Caquëna, Simón Pedropi sehuopi:

“¿Ëjaë, neina yëquë saija̱'cohua'i a'ni? Më'ë coca cato ti pani huesë
coca'ë. 69 Yëquë cato më'ëre care paji cajë cuasahuë. Cui'ne asayë, më'ë
cato Cristo api, Maija'quë huajëquërepa Mamaquëre papi.”

70 Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Yë'ëpi mësaru doce pa'iohua'ire soihuë. Jąje pa'iquëta'are mësaru aquë te'i huati api."

71 Jąje cani Jesús Judas Iscarioteni capi, Simón mamaquëni, doce soisicohua'i aquëni, Judaspi ịte coso yehuojąʼquëni capi.

7

Jesús Yo'je Tsị Asacaiye Pąhuë.

1 Iye casi jeteyo'je Jesús Galilea yejare cunirojąji'i, Judea yeja pa'iye coepi, judío pąipi ịni huani jẹoñu'u cajë yo'o do'ire. 2 Jąje pa'iquëta'are judío pąi Egíptopi etani a'ri huẹ'ña nejë pa'isi mu'sere cuasajë yo'o mu'seña tị'a huëopi. 3 Tị'a huëoquëna, Jesús yo'je tsịpi cahuë, ịte:

"Ịño pëama'ë yure Judeana saijẹ'ë, më'ëre tuicohua'ijẹ më'ë yo'oye ñaja'cohua'ire. 4 Jąje pa'ina, si'a pąi ñajajë cani yahue yo'ocojẹ ñani, më'ë yo'oyejẹ pąi yo'o tị'a ma'ñere yo'ocohua'i. Pąi yo'o tị'a ma'ñe yo'oquë sëte si'a pąi ñajëna, yo'o ịñojë'ë."

5 Ị yo'je tsị cato a'ri mañaje care paji cuasajë asama'cohua'ipi cahuë. 6 Ją maca Jesupi capi:

"Ją yë'ta'a yë'ë yo'o maca tị'añe pąpi. Mësarute cato coa si'aë yo'oye de'oji. 7 Mësarute cato iye yeja acohua'i coeye peoji. Jąje pa'iquëta'are yë'ëre cato coeyë. Yë'ëpi tịñarepa ịohua'i yo'oye co'aye a'ë caquë ịño do'ire. 8 Saijẹ'ë, mësaruse'e fiestana. Yë'ë cato saiye pąñë. Ją yë'ta'a yë'ë sai maca tị'añe pąji."

9 Jąje ca tëjini Galileana pëapi.

Jesupi A'ri Huẹ'ña Fiestare Pa'ise'e

10 Pąi tịñarepa ñañe peoye yahue Jesujẹ saji'i, fiestana, ị yo'je tsị saisi jeteyo'je. 11 Fiesta pa'i maca judío pąipi co'ejë cahuë:

"¿Jerore pare pa'iquë'ni, jąë?"

12 Jai pąi tsi'si sitopi Jesús ayere cahuë. Yecohua'ipi cahuë: "De'o pąi api." Cajëna, yecohua'ipi cahuë: "Co'aquë api. Coa pąire cosoquëna, asaquë api."

13 Jąje pa'iquëta'are tịñarepa caye pąhuë, judío pąini ca'ra do'ire yahue carojąë'ë. 14 Fiesta joporepa pa'i maca Jesupi Maija'quë huë'ena cacani ye'ya huëopi. 15 Ye'yaquëna, judío pąipi ai ñajë cuasajë cahuë:

"¿Merepa iquë jaiye tą̣'ñe ye'yaquë'ni, toya ja'o ye'yema'quëta'a?"

16 Cajëna, Jesupi sehuopi:

"Yë'ë ye'yaye cato yë'ë tsẹ peoji. Ją cato yë'ëre jëjo daosiquë tsẹ a'ë. 17 Mësaru aquëpi Maija'quë yëyere yo'oquë pani yë'ë ye'yaye Diusu ye'yaye a'ë caquë asąją'quë api. Pąnita'a coa ịse'e cuasayere ye'yaji caquë asąją'quë api. 18 Ịse'e cuasayepi caquë cato pąipi de'oquë api cająjë caquë caquë api. Jąje pa'iquëta'are ịte jëjo daosiquëni pąipi de'oquë api cacaijąjë caquë yo'oquëpi nuñerepa caji. Jąje pa'ina, ti cosoma'quëpi caji.

19 Mësarute Moiséspi cuąñese'e ịsipi. Ịsiquëta'are mësarupi sehuocaiye pąñë, ją cuąñese'e. ¿Me yo'ojë yë'ëre huani jẹoñe yëye'ni?"

20 Caquëna, pąipi sehuohuë:

"Huati joyore hue'equë, më'ë. Jąje cayë, më'ë, ¿nepi më'ëre huani jẹoñe yëye'ni?"

21 Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Huajë mu'se pa'ina, te'ore yo'ose'ere ñani mësaru ai cuasayë. 22 Mësaru
aipë tsoe du'ru yo'oyere Moisés cato cuañepi cuiri ca'ni tëaye paji'i caquë.
Ipi huëoye papi, ja cato. Jaje pa'ina, mësaru huajë mu'se pa'itoje cuiri
ca'ni tëacohua'i a'ë, tsire. 23 Ñajë'ë. Yure, mësarupi Moisés cuañese'e
yo'o ti'añu'u cajë huajë mu'se pa'itoje tsire cuiri ca'ni tëacohua'ita'a,
¿me yo'ojë mësaru yë'ëre pëiñe'ni, ju'iquë macare huajë mu'se pa'ina,
jujucaisi do'ire cajë? 24 Co'aye yo'oyeje pa'ye ña cuañoñere co'aji cama'pë
pa'ijë'ë. Co'aye yo'oji cacohua'i pani nuñerepa co'ayere ñani cajë'ë.”

Jesús I Dai Sitore Quëaye

25 Ja maca Jerusalén pa'icohua'i acohua'ipi sa'ñe se huëoreña:
“¿Jaëje pa'ini, pai huani jeoñu'u cajë co'ejëna, mai ñasicohua'ita'a?
26 Yure ipi si'aohua'i ñajëna, caquëta'are te'ije ite sañope caye paji.
¿Ëjaohua'ipi iohua'ita'a nuñerepa Cristore papi caji cajë cuasa do'ire
sañope caye pañë? 27 Jaje pa'iquëta'are mai cato asayë, i huëo sito.”
28 Iyere Jesús asani, Maija'quë huë'e ye'yaquëpi ai tutu, capi, ñeje:
“Jaje pa'ito mësaru asayë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ëreje ñacohua'i a'ë. Yë'ë
cato nuñerepa pa'ipi jëjo daosiquë a'ë, mësaruje ñama'quëpi. 29 Yë'ë cato ite
ñaquë a'ë, i quë'ropi daisiquë sëte. Ipi yë'ëre jëjo daopi.”
30 Ja maca ite tseañu'u cajë yo'ojëta'a te'ije ite tome dani tseañe pahuë,
ja yë'ta'a ite tsea maca ti'añe pasi do'ire. 31 Jai pai Jesure ire papi cuasajë
asahuë. Jaje pa'ina, cahuë:
“Cristopi daisiquë pani, iquë yo'ose'e seña maca pai yo'o ti'a ma'ñere
yo'oye iñoñe peoji, cuasayë.”

Jesure Tseajë'ë Cajë Fariseo Pai Soldado Paire Jëjo Saose'e

32 Fariseo paipi asahuë, Jesús ayere paipi cajëna. Jaje asani jaohua'i
cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i coni co'aye yo'ocohua'ire
tsesecohua'ire jëjo daohuë, tseani Jesure sajajë cajë. 33 Ja maca Jesupi
capi, ite tsea dasicohua'ire:
“Yurese'e mësaru ja're coni a'ri maña pasi'i. Ja jeteyo'je yë'ëre jëjo
daosiquë quë'rona co'isi'i. 34 Mësaru yë'ëre co'ejëta'a ti'añe paja'cohua'i
a'ë, yë'ë sai sito sani ti'añe peo do'ire.”
35 Ja maca judío paipi iohua'ija'a sa'ñe seteña, ñeje cajë:
“¿Jerona sani huesësi'quë caquë'ni, iquë, mai ti'añe peo hue'ñarepa?
¿Judío paipi griego paina co'me huesëni pa'icohua'ina sani griego paini
ye'yaja'quëpi caquë? 36 ¿Me caquë yë'ëre co'eja'cohua'i a'ë, co'ejëta'a
ti'añe paja'cohua'i a'ë, yë'ë pa'i hue'ña sani ti'añe peo do'ire caë'ni,
maire?”

Pa'iye Isi Ocorepa

37 Fiesta tëji mu'serepa cato ai ëja mu'serepa pa'iji. Pa'i maca Jesupi
huëni nëcani ai tutu capi, ñeje:
“Oco ëa ju'iquë pani daijë'ë, yë'ëna. Dani ucujë'ë. 38 Toya pëpë cayeje
yë'ëre sehuoquëre cato joyopi pa'i ocorepa etaquëna, pasipi, tsiayaje
pa'i.”
39 Jaje cani Jesús capi, ite ire papi cajë cuasacohua'ipi Maija'quë de'o
joyore ti'aja'cohua'i a'ë caquë. Ja maca cato ja yë'ta'a Maija'quë de'o joyo
daiye papi, Jesupi ja yë'ta'a ma'tëmona co'ima'ëna.

Te'e Cuasaye Pacohua'i

40 Pai jopo pa'icohua'ipi jaje cayere asani careña:

"Iquë cato nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë api. Iti daija'quë api casiquë api."
41 Cajëna, yecohua'ipi careña:
"Iquë cato Cristo api."
Jaje cajëta'are yecohua'ipi cahuë:
"¿Me Cristo pa'iquë'ni, Galilea yeja aquë? 42 Toyase'e cato caji, Cristo cato pai ëjaërepa David tsëcapë aquë pa'ija'quë api. Belén daripë aquë pa'ija'quë api. David pa'isi daripë aquë pasipi."
43 Jaje pa'ina, Jesús do'ire yo'ojë cajë paipi huahue sahuë, yequë tsëca de'ojë. 44 Yecohua'ipi tseani sañu'u cajëta'a tseañe pahuë.

Pai Ëjaohua'i Jesure Sehuocaiye Pase'e

45 Jesure tseseohua'ipi co'ihuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i quë'rona, cui'ne fariseo pai cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona. Co'irena, jaohua'ipi sei'ë:
"¿Me yo'ojë tseani daye pare'ni?"
46 Cajëna, paire tsesecohua'ipi sehuojë cahuë:
"¡Ai de'oyerepa yecohua'ije jaë cayeje cacohua'i ti peoyë!"
47 Ja maca fariseo paipi cahuë:
"¿Mësaruje i cosoyere sehuore? 48 Yëquë ëjaohua'ije i caye asaye pahuë. Cui'ne fariseo ëjaohua'ije ite asacaiye pahuë. 49 Jaje pa'iquëta'are cuañese'e caye asama'cohua'ipi co'acohua'ipi sehuocaiyë, ne huesëja'cohua'ipi."
50 Nicodemo fariseo aquëpi ñami sani Jesure ñasiquëpi capi, jaohua'ire:
51 "Mai cuañese'eje pa'ye yo'oni, jaëte huani jeoñe peoji, ja yë'ta'a i yo'ose'ere asama'pë pani."
52 Jaje caquëna, ja maca sehuoreña:
"¿Më'ëje Galilea aquë aë? De'hua toyase'ere ye'yejë'ë, Jare më'ë ye'yenita'a Galileapi, Maija'quëre quëacaiquë te'ije daiye pase'e, asaye pa'iji."
53 Ja maca pai ñape iohua'i huë'ñase'ena sani sahuë.

8

Ëmë Yo'oco Ayere Quëaye

1 Jesupi Olivos cutihuëna saji'i. 2 Ñatasi mu'se nea hue'ña Maija'quë huë'ena co'ipi. Si'a pai i quë'rona tsio daë'ë. Datena, ja'runi ñu'i ye'ya huëopi. 3 Ja maca cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne fariseo paipi ëmëre yo'ocona, ti'asiconi dahuë. Dani iti maca pa'icohua'i jopona nëconi. 4 Jesure cahuë:
"Ye'yaquë, iye nomiore yëquë dahuë, ëmëre yo'ocona, ti'asiconi. 5 Moisés cuañese'epi maire cuañeji ñeje yo'o nomiohua'ire quëna pëapi jea jo'a huejajë'ë, caquë. ¿Jaje pa'ito më'ë me caquë'ni?"
6 Iye cato cahuë, neñañu'u cajë. Ca tayouna, sañope cayere cajë cahuë. Ja maca Jesús meñe në meni moñopi yejana toyapi. 7 Jaje yo'oquëna, jaohua'i cato ja yë'ta'a sejë nëcahuë. Ja maca yureta'a nuñerepa nëcaquë capi, jaohua'ire:
"Mësaru aquëpi ti tayo co'aye yo'oma'quëpi quëna pë ini iona jeo huëojaquë."
8 Jaje cani cui'naëpi në me coni yejana toyapi. 9 Jare asani, ai cuasajë te'o hua'ise'e etajë saë'ë. Aiohua'ipi eta huëoni si'a pai etahuë. Si'a pai

sani saisi maca Jesuse'e pëapi, nomio ja̱'re co̱ni. 10 Ja̱ maca Jesús nuiñe
nëcani pa̱ije peojëna, ñani nomiose'e pa'iona, capi:
"¿Nomio jerore pa'iye'ni, më'ëre sa̱ñope casicohua'i? ¿Te'ije̱ më'ëre
nejoñe pa̱ë?"
11 Caquëna, i̱opi cao:
"Pa̱huë, sa̱ñope yo'oye, Ëjaë."
Cacona, ja̱ maca Jesupi capi:
"Yë'ëje̱ më'ëre sa̱ñope caye pa̱ñë. Yurepi sani cui'naopi co'aye yo'o co̱ñe
pa̱jë'ë."

Jesu Api, Pa̱ire Miacaiye

12 Ti̱jupë Jesús pa̱ire caquë capi:
"Yë'ë a'ë, iye yeja miacaiquë. Yë'ëre pe'tequë cato miañere pasipi,
pa'iye i̱siyere. Ja̱je pa'i nea hue̱'ñare cu'iye pa̱sipi."
13 Caquëna, ja̱ maca fariseo pa̱ipi cahuë:
"Më'ëja'a co'ye de'oquë a'ë caquë quëayë, më'ë. Ja̱je quëaye cato co'aji."
14 Cajëna, Jesupi capi:
"Yë'ë quëaye cato do'i quë'ye a'ë, yë'ëpi yë'ëja̱'a co'ye caquë quëatoje̱.
Yë'ë cato asayë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ë saija̱'to. Ja̱je pa'iquëta'are mësaru
cato huesëyë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ë saija̱'to. 15 Mësaru cato iye yeja
pa̱i co'aji cayepi cacohua'i a'ë. Yë'ë cato te'ireje̱ co'aji, cama'quë a'ë.
16 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi co'aji cani yë'ëse'e caye pa̱ñë. Yë'ë ja'quë yë'ëre
jëjo daosiquëpi yë'ë ja̱'re co̱ni caquëna, cayë. Yë'ë caye cato nuñere pa'ë.
17 Mësaru cua̱ñese'e cato caji cayahua'i cui'ne te'eje̱ pa'ye cato asaye pa'iji,
care payë cajë. 18 Ja̱je pa'iye sëte yë'ëja̱'a co'ye quëacaiquë pa'iyë. Yë'ë
ja'quë yë'ëre jëjo daosiquëje̱ yë'ëre quëacaiquë api."
19 Caquëna, ja̱ maca se̱teña:
"¿Jerore pa'iquë'ni, më'ë ja'quë?"
Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Mësaru yë'ëre ña ti̱'añe pa̱ñë. Pa̱jë cui'ne ja'quëreje̱ ña ti̱'añe pa̱ñë.
Yë'ëre ña ti̱'acohua'i pani, ja'quëreje̱ ña ti̱'añe patira'pi." 20 Iye cato Jesús
capi, ja̱ yë'ta'a Maija'quë huë'ere pa'i ye'ya maca. Maija'quëna curi i̱si
mahuëa quë'ropi nëcaquë case'e a'ë. Ja̱je catoje̱ i̱te tse̱añe pa̱huë, ja̱ yë'ta'a
i̱te tse̱a maca ti̱'añe pa̱se'e sëte.

Yë'ë Sai Hue̱'ña Mësaru Sani Ti̱'añe Peoji, Case'e

21 Cui'naëpi Jesús ca co̱pi:
"Yë'ë saiyë. Saquëna, mësaru co'eja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je co'ejëta'a ja̱re
mësaru tayo co'aye yo'oyena ju̱'ija'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, yë'ë sai hue̱'ña,
mësaru saiye pa̱ja'cohua'i a'ë."
22 Ja̱ maca judío pa̱ipi cahuë:
"¿Co'ye huani ju̱si'quë caquë. Ja̱je yo'ouna, i̱ quë'ro ti̱'añe paja̱'cohua'i
a'ni?"
23 Cajëna, ja̱ maca Jesupi capi, ja̱ohua'ire:
"Mësaru cato i̱ño huë'ehuë acohua'i a'ë. Yë'ë cato jeto ë̱më aquë a'ë.
Mësaru cato iye yeja acohua'i a'ë. Yë'ë cato iye yeja aquë peoyë. 24 Ja̱je
pa'ina, cahuë, mësaru tayo co'aye yo'oyena ju̱'ija'cohua'i a'ë, yë'ëni i̱re
papi cajë cuasama'cohua'i pani. Ja̱je mësaru tayoyena ju̱'ija'cohua'i a'ë."
25 Ja̱ maca se̱teña:
"¿I̱quei'ni, më'ë?"
Cajëna, Jesupi sehuopi:

"Tsoe mësarute ja̱'a huëo maca cahuë. 26 Jaiye mësaru tayoyere caye
pa'iquëta'are pa̱ñë. Yë'ëre jëjo daosiquëpi nuñerepa caji, ti tayoye peoy-
erepa. Ja̱je pa'ina, yë'ë iye yeja pa̱ire caye cato i̱ caquëna, asase'ere cayë."
27 Ja̱je caquëna, ja̱ohua'ipi, Maija'quë ayere caji cajë asaye pa̱huë.
28 Ja̱je pa'i do'ire capi:
"Mësarupi yë'ëre ë̱mëje'na huëo nëcosi maca Pa̱i Mamaquëre i̱re papi
cajë ñaja'cohua'i a'ë. Ja̱ maca yureta'a coa i̱si yo'oye pa̱pi cajë ñaja'cohua'i
a'ë. Ja̱je pa'ina, yë'ë cato ja'quë ye'yase'ere cayë, mësarute. 29 Yë'ëre jëjo
daosiquë cato yë'ë ja̱'re co̱ni pa'iji, yë'ë ja'quë yë'ëre te'ire je̱oñe pa̱pi. Ja̱je
pa'ina, yë'ë cato si'anë i̱ yëyere yo'oyë."
30 Ja̱je Jesús iyere caëna, jai pa̱i i̱te i̱re papi cajë cuasare pahuë.

Maija'quë Mamajërepa Cui'ne Tayo Yo'oyepi Jo'yaohua'ire Paye

31 Ja̱ maca Jesús capi, judío pa̱ipi i̱te i̱re papi cajë cuasasicohua'ire:
"Mësarupi yë'ë nuñerepa case'ere tayo saima'pë pa'ini, ja̱ macata'a
nuñerepa yë'ëre ye'yecohua'i pa'iyë. 32 Ja̱je pa'ijë nuñerepa pa'iyere
ñaja'cohua'i a'ë. Ñajëna, nuñerepa pa'iyepi mësarute jo'yaohua'i peoco-
hua'ire neñe pa'iji, joye huasoyeje̱ pa'ye."
33 Ja̱je caquëna, ja̱ohua'ipi sehuohuë:
"Yëquë cato Abraham tsëcapë acohua'i a'ë, cui'ne ti yecohua'i jo'ya
pa'ima'cohua'i a'ë. ¿Me yo'oquë më'ë, jo'ya tse̱asicohua'i peojë de'oye
pa'ija̱'cohua'i a'ë, caquë'ni?"
34 Cajëna, Jesupi capi:
"Si'aohua'i tayo co'aye yo'ocohua'i cato tayo co'aye yo'oyepi
jo'yaohua'ire paquëna, pa'iyë. 35 Si'anë i̱ti tsëcapë ja̱'re pa'iquë api.
Mamaquë cato ja̱je pa'iquëta'are jo'yaë cato coa co̱ni pa'iquë api, i̱ti
tsëcapë aquë peoquëpi, ti pa'iye peopi. 36 Ja̱je pa'ina, mësaru i̱ Mamaquëre
papi jo'yaohua'i pa'iyere nejocaquëna, ja̱ maca yureta'a nuñerepa
jo'yaohua'i peoye pa'ija̱'cohua'i a'ë. 37 Tsoe asayë, mësaru Abraham
tsëcapë acohua'i pa'iye. Ja̱je pa'iohua'ita'a yë'ëre huani je̱oñe yëyë, yë'ë
cayere asaye coe do'ire. 38 Yë'ë ja'quë i̱ñose'ere cayë, mësarute. Caquëna,
mësarupi mësaru ja'quë case'ere yo'oyë."
39 Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë, i̱te:
"Abraham cato yëquë ja'quë api."
Cajëna, Jesupi capi:
"Mësarupi nuñerepa Abraham mamajë pani i̱ yo'ose'eje̱ cui'ne
yo'ora'huë. 40 Tsoe mësarute nuñerepa Diusu ye'yase'ere cahuë. Ja̱je
pa'iquëta'are yë'ëre huani je̱oñe yëyë, mësaru. ¡Abraham ja̱je yo'oye ti
pa̱pi! 41 Mësaru cato mësaru ja'quë yo'oyepi yo'oyë."
Caquëna, ja̱ maca i̱ohua'ipi cahuë:
"Yëquë cato coa huero mamajë peoyë. Te'ire ja'quëre payë. Ja̱ë cato
Diusupi."
42 Cajëna, ja̱ maca Jesupi capi:
"Nuñerepa mësaru Ja'quëpi Diusu pa'ito mësaru yë'ëre otira'huë. Yë'ë
cato Diusu quë'ropi daisiquë a'ë. Daisiquëpi i̱ñore pa'iyë. Yë'ëse'e
daisiquë peoyë. Diusupi jëjo daosiquë a'ë. 43 ¿Me yo'ojë mësaru, yë'ë cayë
asa ti̱'añe pa̱ñe'ni? Mësarupi asaye coe do'ire pa̱ñë. 44 Mësaru ja'quë cato
huati api. Mësaru i̱ tse̱cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, i̱ yëyere yo'oye yëyë. Huati
cato huani je̱oquë api. Ja̱re ja̱je pa'i api, tsoeje̱, ti nuñerepa yo'oma'quë
api, cui'ne ti nuñerepa cama'quë api. Coa cosoyere cani, ja̱je i̱ ayere caji,

coa cosou sëte, coa cosoye pëca ja'quë sëte. 45 Jaje pa'ina, yë'ë nuñere pare
caquëni, mësaru asacaiye coeyë. 46 ¿Nepi mësaru acohua'i, yë'ëre më'ë
tayoyë cajë iñoja'cohua'i a'ni? Nuñerepa yë'ë caquëre, ¿me yo'ojë mësaru
care paji cajë asacaiye pañe'ni? 47 Diusu te'te aquëpi, Maija'quë coca
asaye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are mësaru cato Diusu acohua'i peoyë. Jaje
pa'ina, asaye coeyë, yë'ë caye."

Cristo Cato Abraham Jerepa Tsoe Aquë Api

48 Ja maca judío paipi cahuë:
"Nuñere pajë më'ëre jaje caquë'ni, Samaritanopi cui'ne co'a joyore
hue'equë api cayë, yëquë."
49 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Co'a joyore ti peoquë a'ë. Yë'ë cato ja'quëni de'oquëre papi cacaiyë.
Ja do'ire mësaru cato yë'ëre co'aquë api, cayë. 50 Yë'ëre de'oye cacaijë'ë
caquë oima'ë pa'iyë. Yë'ëre de'oye cacaiquë pa'iji. Jaë api, iti yo'ose'e
pa'iyeje caquërepa. 51 Nuñerepa cayë, yë'ë caye asani yë'ë cayeje yo'oquë
cato ti ju'iñe paja'quë api."
52 Ja maca judío paipi sehuohuë:
"Yureta'a asare pahuë, më'ë nuñerepa co'a joyore hue'equërepa
pa'iye. Abraham cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i tsoe acohua'ije juni
huesëa'huë'ë. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi cayë 'yë'ë caye asani, yë'ë cayeje
yo'oquë cato ti ju'iñe paja'quë api.' 53 Yëquë ja'quë cato Abraham.
¿Më'ëpi seña maca pa'i a'ë cuasaquë, më'ë? Abraham cui'ne Maija'quëre
quëacaicohua'i juju sa'ahuë'ë. ¿Iquei a'ë cuasaquë më'ë caquë'ni, jaje?"
54 Cajëna, Jesupi sehuopi:
"Yë'ëja'a co'ye de'oye yo'oyë caquë pa'ito yë'ë de'oye yo'oyë caye ti
cocaiye paji. Jaje pa'iquëta'are mësaru yëquë ja'quë api caquëpi yë'ëre
de'oye yo'oji cacaiji yë'ë ja'quëpi. 55 Jaje pa'iquëta'are mësaru ña ti'ama'pë
pa'iyë. Yë'ëta'a ite ñaquë a'ë. Jaje ñaquëta'a yë'ëpi ñama'quë a'ë caquë
pani coa cosourepa pa'iye pa'iji mësaruje pa'i. Jaje pa'iquëta'are yë'ë
cato nuñerepa ñaquë a'ë. Jaje pa'ina, i caye sehuocai yo'oyë. 56 Abraham
mësaru aipi sihua'aji'i, yë'ë mu'señare ñaja'quë a'ë caquë. Ñani sihua
huajëa'ji'i."
57 Ja maca judío pai Jesure cahuë:
"Ti cincuenta ometëcajë peoquëpi ¿Abrahamre ña'ahuë'ë cayë, më'ë?"
58 Cajëna, Jesupi capi:
"Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ë cato Abraham pa'ima'në ai jerepa tsoe
aquë a'ë."
59 Caëna, ja maca quëna pëapi imani jeañu'u Jesuna cajë yo'ohuë.
Yo'ojëna, catipi. Catini Maija'quë huë'epi iohua'i jopoja'a sa etani saji'i.

9

Tsi'nëna Ñama'quëni Jesús Jujuse'e

1 Pai pa'i hue'ñaja'a sai Jesús ñapi, tsi'nëna ñaco ca porei ai de'osiquëre.
2 Jaje pa'ina, ñani i ye'yacohua'ipi sei'ë, Jesure:
"¿Me yo'oquë ñaco ca porei ai de'ou'ni, jaë? Pëca ja'quëohua'i tayo do'ire
co'aye ai de'ou, panita'a ¿i do'i a'ni?"
3 Cajëna, Jesupi capi:
"I tayo do'ije peoji. Cui'ne pëca ja'quëohua'ije tayo do'ije peoji. Iquë
cato ite juju maca Maija'quë yo'oye paire iñoja'quëpi ai deosiquë api. 4 Ja

yë'ta'a mu'se pa'inë yë'ëre jëjo daosiquë co'amaña yo'oye pa'iji. Ñami de'o
huëoji. Ñami cato co'amaña neñe peoji. 5 Yë'ë ja̱ yë'ta'a iye yejare pa'ini
yë'ë a'ë, miacaiquë iye yeja pa'icohua'ire."
6 Iye se ca tëjini Jesús yejana copi neni ya'ore a̱'ji së̱pë neni ñama'quë
ñaco ca̱na ya'opi nepi. 7 Ja̱ maca capi:
"Siloé oco dea pëna sani tsoa to̱jë'ë. Siloé cani cayë, jëjo daosiquë."
Ja̱je caëna, ñama'quëpi sani tsoa to̱ni tsoe ñaquëpi daji'i, i̱ quë'ro.
8 Ja̱ maca ja̱'në ñama'quë pa'ina, ñasicohua'ipi cui'ne i̱ quë̱no maca
pa'icohua'ipi cahuë:
"¿Iquë mai ñajëna, curi se̱i ñu'isiquë pa'ima'quë aë?"
9 Cajëna, yecohua'ipi cahuë:
"Ja̱je pa'ijë̱'ë. I̱ api."
Yecohua'ipi cahuë:
"Ja̱re i̱je pa'ita'a yequë api."
Ja̱je cajëna, i̱pi capi:
"Yë'ë i̱ a'ë."
10 Ca maca i̱te se̱teña:
"¿Me më'ë yure neni ñaquë pa'iquë'ni?"
11 Cajëna, i̱pi sehuopi:
"Ja̱ë Jesús hue'equëpi yë'ëre ya'opi a̱'jiñe neni ñaco ca̱na je̱'napi. Ja̱je
yo'oni capi: 'Siloé oco dea pëna sani tsoaje̱'ë.' Caëna, sani tsoa to̱ maca
tsoe ñaquë paë'ë."
12 Ja̱je caquëna, i̱te se̱i'ë:
"¿Jerore pa'iquë'ni?"
Cajëna, i̱pi capi:
"Huesëyë."

Fariseo Pa̱ipi Ñaco Porei Pa'isiquëni Se̱ni Asase'e

13 Ja̱ maca fariseo pa̱i quë'rona ñaco ca̱ porei pa'isiquëre sahuë. 14 Jesús
ya'opi neni ñaco ca̱ poreire jujusi mu'se cato huajë mu'se paji'i. 15 Ja̱je
pa'isi do'ire, fariseo pa̱ipi asani ñama'quë pa'isiquëre se̱ni co̱huë. Me
më'ë yure neni ñaquë'ni cajë. Cajëna, i̱pi capi:
"Ya'opi a̱'jiñe neni yë'ëre ñaco ca̱na je̱'naëna, sani tsoa to̱ni yure ñaquë
pa'iyë."
16 Ja̱ maca fariseo acohua'i cahuë:
"Iye yo'osiquë cato Diusu te̱'te peoquëpi ja̱je yo'opi, huajë mu'se a'ë
caye peoye."
Ja̱je, cajëna, yecohua'ipi cahuë:
"¿Me co'aquë pani ñeje, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere de'oye yo'oquë'ni, i̱?"
Ja̱je yo'ojë cajë yequë tsëcape̱a huayeque paji'i, sa̱'ñe ca do'ire. 17 Ti̱jupë
se̱ni co̱huë, ja̱'rë ñama'quë pa'isiquëre ñeje cajë:
"¿Më'ë i̱queipi caquë'ni, më'ëre ñañe necaisiquëre?"
Cajëna, i̱pi sehuopi:
"Yë'ë cato cayë, Maija'quëre quëacaiquë api."
18 Ja̱je caquëta'are judío pa̱ipi nuñerepa ñama'quë pa'isiquëpi ñaji cajë
asaye pa̱huë. Coa caji cajë, i̱ pëca ja'quëohua'ireje̱ soihuë, ja̱ do'ire.
19 Soini se̱i'ë:
"¿Mësaru mamaquë aë, iquë ñaco ca̱ porei ai de'osiquë? ¿Yure ja̱je
pa'ita'a me yo'oquë ñaquë'ni?"
20 Cajëna, i̱ pëca ja'quëohua'ipi sehuohuë:

“Yëquë mamaquë api. Cui'ne ite coa macana ñama'quë. Ai de'osiquë
api asayë, yëquëpi ja cato. 21 Jaje pa'iquëta'are yure cato huesëyë, me
yo'oquë ñaquë ponë'ni cajë ite ñañe necaisiquëreje huesëyë. Ini seni
asajë'ë. Tsoe ai api, ipi quëajaquë ja do'ire ñaquë pa'iyë, caquë.”
22 Ñama'quë pëca ja'quëohua'i cato coa judío paini ca'rajë jaje cahuë.
Si'ahua'ire Jesure Cristo api cacohua'ire pai tsi'si huë'ñapi eto saoye pa'iji
cajë cui'ñase'ere asajë. 23 Ja do'ire i pëca ja'quëohua'ipi cahuë: “Ini seni
asajë'ë. Tsoe ai api.”
24 Ja maca judío pai ñama'quë pa'isiquëre soi coreña. Daquëna, cahuë:
“Nuñerepa quëajë'ë, Diusu ña huë'ñare pana. Yëquë asayë, më'ëre
jujusiquëre tayo yo'oquë api cajë.”
25 Cajëna, ipi sehuopi:
“Yë'ë cato huesëyë, tayo yo'oquë api caye cui'ne paquëre papi cayeje.
Yë'ë ta'ñe asaye cato iyese'e pa'iji, ja'rë ñama'quë pa'isiquëpi yure ñaquë
pa'iyë.”
26 Tijupë seteña:
“¿Me më'ëre nei'ni? ¿Më'ëre me yo'oni ñaquëre nei'ni?”
27 Cajëna, sehuopi:
“Tsoe quëahuë, mësarute. Quëatoje asa yëma'pë pa'iyë. Yë'ë caye:
¿Iquere cajë cui'nare ca cojë'ë cajë señe'ni? ¿Ini tuñu'u cajë yëjë señe?”
28 Caquëna, ja maca ite ai tea juni tëjini capi:
“Më'ëpi ini tuina nëiji, yëquë cato Moisésre tuicohua'i a'ë cahuë.
29 Yëquë asayë, Moisésre Diusupi case'e. Jaëre cato huesëyë, i pa'i
huë'ñaje.”
30 Cajëna, ipi capi:
“¡Merepa yo'ojë mësaru huesëye'ni, ai ye'yesicohua'ita'a, i dai sito, yë'ëre
ñaco ca jujucaisiquëre! 31 Maipi asayë, tayo yo'ocohua'ire Diusu asacaiye
paji. Ite sihuacohua'ire cui'ne i yëye yo'ocohua'ise'ere asacaiquë api,
Diusu. 32 Tsoeje ti asama'cohua'i a'ë, tsihua'ë pa'inë ñama'quë ai
de'osiquëni ñaquëre necaise'e. 33 Iquëpi Diusu quë'ropi daima'quë pani
ti jaje yo'oyeje para'pi.”
34 Caquëna, ja maca iohua'ipi cahuë:
“¿Tayo yo'oye timësiquëpi ai de'osiquë api, më'ë yëquëre ye'yasi'i
caquë?”
Jaje cani ite pai tsi'si huë'ñapi eto saohuë.

Joyo Ñañere Ñama'cohua'i Pa'iye

35 Jesús tsoe asapi, ñama'quë pa'isiquëpi ñaquë pa'ina, judío paipi eto
saose'e. Jesupi ite ti'ani capi:
“¿Diusu mamaquëre më'ë ire papi cuasaquë pa'iquë?”
36 Caquëna, ipi capi:
“Ëjaë, quëajë'ë, yë'ëre. Jequë a'ni, yë'ëje ite jaë api caquë cuasaquë
pa'ija'quëre.”
37 Caquëna, Jesupi sehuopi:
“Tsoe më'ë ñahuë. Yë'ë i a'ë. I ja're më'ë coca cayë.”
38 Ja maca Jesús yë'quë macana do're ja'runi capi:
“Ire papi caquë cuasayë, Ëjaë, më'ëre.”
39 Ja jeteyo'je capi, Jesús:

"Yë'ë cato iye yejana daë'ë, nuñerepa yo'oyepi pa'ijąquë caquë. Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi ñajajë caquë, cui'ne ñacohua'i pa'isicohua'ipi joyopi ñama'cohua'i pa'ijąjë caquë."

40 Ją maca fariseo pąipi i ją're cǫni pa'isicohua'ipi iyere asani sęi'ë:

"¿Yëquëję më'ë ñato ñaco cą peocohua'i a'ni?"

41 Cajëna, Jesupi sehuopi:

"Mësarupi ñama'cohua'i pani mësaru tayo yo'o do'ire jai do'i peocohua'i patira'huë. Ją̨je pa'iquëta'are mësarupi ñacohua'i a'ë caye sëte do'i quë'iohua'i pa'iyë.

10

Yëi Ñama Tu'rihuë Ayere Ye'yaye

1 Nuñerepa mësarute cayë, yëi ñama eta sa'roją'a tu'rihuëna cacama'quë pani, ñaëpi cui'ne co'aquëpi eta sa'ro peo huę'ñaja'a cacaquë cato. 2 Ją̨je pa'iquëta'are yëi ñama eta sa'roją'a cacaquë cato yëi ñamare ñacaiquë api. 3 Eta sa'ro hui'yocaiquëję de'oye hui'yocaiji, cacają̨quë caquë. Cui'ne yëi ñamaje asayë, i yë'o. Iohua'i mamire caquë soiji, yëi ñamare. Cui'ne tu'rihuë nëicohua'ini hue'sena etoji. 4 Etoni sai saji, ipi du'ru sai. Yëi ñamaje asayë, i yë'o. Ją̨je asajë tuiyë, ite. 5 Ją̨je tuicohua'ita'a yequëpi soiquë pa'ito asani coa catiyë, ñama'quëre sëte yequë yë'o caquëna, asajë."

6 Ñeje yo'oyë, pąi caquë iñoquëta'are pąipi asa ti'añe pąhuë, Jesús caye.

Jesús De'o Ñacaiquë

7 Ją maca Jesús tijupë ca cǫpi:

"Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ë a'ë, eta sa'ro yëi ñama caca sa'ro. 8 Ją yë'ta'a yë'ë daima'në daisicohua'i cato ñaohua'i a'ë cui'ne co'acohua'i a'ë. Ją̨je pa'iquëta'are yëi ñamapi asaye pąhuë, iohua'i cayere. 9 Yë'ë a'ë, eta sa'ro. Yë'ëją'a cacasiquë cato huaso cuąñosiquë pa'ija'quë api. Ją̨je pa'i etasiquëpi cui'ne cacasiquëpi i yëyeję yo'oquë pa'ija'quë api, cui'ne de'o ąore ti'aja'quë api.

10 Ñaë cato coa yahue imañe caquë cacaquë api, huani jęosi'i caquë, cui'ne nejosi'i caquë. Yë'ë cato yëi ñamapi pa'iyere pająjë caquë daisiquë a'ë, ti pa'iyere jaiye pająjë caquë. 11 Yë'ë cato de'oye yëi ñamare ñacaiquë a'ë. De'oye ñacaiquëpi yëi ñamapi pa'ijąjë ise'e caquë i pa'iyere isiquë api. 12 Coa sąi do'ire necaiquë cato lobopi daina, ñani yëi ñamare ñacaiye jęoni catiquë api, yëi ñamare ñacaima'quë sëte, cui'ne yëi ñamaje tiohua'ire sëte ją̨je yo'oji. Yo'ouna, ją maca lobopi dani tsęani yo'oquë tiya huesoquë api cui'na huę'ña. 13 Catiquë cato sąi do'ire yo'oquë api. Ją̨je pa'ina, oi ëayeję ti peoji, ite yëi ñamare.

14-15 Yë'ë a'ë, de'oyerepa yëi ñamare ñacaiquë yë'ëre ja'quë ñaquë pa'iyeję, yë'ëję ite ja'quëre ñaquë pa'iyë. Ją̨je cui'ne yë'ë yëi ñamareję ñaquë payë. Ñaquëna, iohua'ije yë'ëre ñañë. Yë'ëpi yë'ë pa'iyere yëi ñama do'ire isiyë. 16 Payë, cui'ne yequë yëi ñamareję. Yequë tu'rihuë acohua'ire ją̨ohua'ireję iñona daye pa'iji, yë'ëre. Ją̨ohua'ije yë'ë caye sehuocaija'cohua'i a'ë. Ją maca cui'ne te'e tsëcapë pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne te'i yëi ñamare ñacaiquë pa'ija'quë api.

17 Ja'quë yë'ëre yëji, yë'ë pa'iyere isisiquëpi cui'naëpi yë'ë pa'iye pa cǫja'quëpi yo'oquëna. 18 Yë'ë pa'iye jioquë peoji. Yë'ë yëyepi isiyë, yë'ë pa'iye. Yë'ë ją̨je neñe pa'iji cui'ne cui'nare pa cǫñeje de'oji. Iye a'ë, yë'ë Ja'quë yë'ëre cuąñese'e."

19 Iyere judío pai asani cui'naohua'ipi hua cohuë, ti tsëcapëa. 20 Jai pai
iohua'i acohua'ipi cahuë:
"¿Me neñu'ju i caye asani sehuocaiye'ni, care paji cajë co'a joyore
hue'equëpi cui'ne coa cuepequë caquëre?"
21 Cajëna, yecohua'ipi cahuë:
"Co'a joyore hue'equëpi jaje ca ti'añe peoji. ¿Co'a joyopi ñama'quëre
ñaquëre necaiye pa'iquë? Cui'ne ti peoji."

Judío Paipi Co'aquë Api Caye Jesure

22 Ja mu'seña cato oco tëcahuë paji'i. Pa'ina, Jerusalén cato Maija'quë
huë'e ne ja'ñere cuasajë sihuajë jai pai tsi'sini yo'o maca ti'api. 23 Jesús
cato Maija'quë huë'e sa'nahuëre cunirojaji'i, Salomón hue'yosi hue'ña.
24 Ja maca judío paipi Jesure tsi'sini cahuë:
"¿Yëquëre më'ë je yëhua nuñerepa quëaja'quëpi huesë ëaye caquë
pa'iquë'ni? Më'ëpi nuñerepa Cristo pani quëare pajë'ë, te'e nuñerepa."
25 Cajëna, Jesupi capi:
"Tsoe mësarute cahuë. Caquëta'are mësarupi care paji cajë asaye pahuë.
Yë'ë ja'quë cuañesi tutupi yo'oyë. Ja yo'oyepi tiñarepa iñoji, mësarute.
26 Jaje pa'iquëta'are mësarupi nuñere pa'ë cajë asaye pañë, yë'ë yëi ñama
acohua'i pa'ima' do'ire. Tsoe cahuë, ja'rë. 27 Yë'ë yëi ñamapi asayë,
yë'ë yë'ona. Asajëna, yë'ëpi iohua'ire ñañë. Ñaquëna, iohua'ije yë'ëre
pe'teyë. 28 Yë'ëpi ti ju'ima'pë pa'iye isiquë a'ë. Isina, ti ne huesëma'pë
pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yë'ë jëñare pa'icohua'ire yecohua'i mañaje jioye
ti peoji. 29 Yë'ë ja'quëpi yë'ëna isipi, iohua'ire. Isisiquë cato si'aye jerepa
pa'i api. Ite cato yecohua'ije ti jio ti'añe peoji, i jëtëre pacohua'ire. 30 Yë'ë
cui'ne ja'quë coni te'ije pa'iohua'i pa'iyë."
31 Ja maca judío pai cui'naohua'ipi quëna pëapi imani jeañu'u cajë
yo'ohuë. 32 Yo'ojëna, Jesupi capi:
"Mësaru asajëna, jaiye de'oyere necaë'ë, yë'ë ja'quë tuture papi. ¿Iye
nesi do'i aye mësarupi asato jeco a'ni, yë'ë co'aye yo'osico, jaje quëna
pëapi jeañu'u ca ja'ñe?"
33 Caquëna, judío paipi sehuohuë:
"Më'ë de'oye yo'osi do'ire më'ëre quëna pëapi jeoñe paja'cohua'i a'ë.
Më'ëpi yë'ë a'ë, Diusu casi do'ire quëna pëapi jeaja'cohua'i a'ë, më'ëre.
Më'ë cato coa paita'a, yë'ë Diusure pa'ë caquë yo'oyë."
34 Ja maca Jesupi capi:
"Mësaru cuañeñepi toyase'e caji Diusu mësarute case'ere ñeje: 'Mësaru
a'ë, diusuohua'i.' 35 Toyase'e caye cato nuñerepa caye a'ë. Jaje pa'ina,
care paji cajë asayë, mai. Diusupi hue'yopi, i coca asasicohua'ire diusu
a'ë, mësaru. 36 ¿Diusupi yë'ëre huani iye yejana jëjo daosiquëpi Diusu ma-
maquë a'ë caye me neni co'aquë'ni? 37 Ja'quë yo'oyere yë'ëpi yo'oma'ëna,
ire papi caye paje'ë. 38 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi yo'oquëna, ire papi yo'oji
cajë asama'cohua'ita'a yë'ë yo'o iñoñere ñajë Maija'quë yo'oye a'ë cajë
asajë'ë. Ja maca yureta'a asa ti'añe pa'iji, Maija'quëpi yë'ë ja're pa'iji,
cui'ne yë'ëpi i ja're pa'iji."
39 Tijupë tseani preso saye yëhuë. Jaje pa'iquëta'are Jesupi de'hue jëapi.
40 Ja maca Jesús Jordán tsiaya ësë mëi te'tena co'ipi. Co'ini jarona pëapi,
Juan oco doquë pa'i sitona.
41 Jarote pa'ina, jai pai i quë'rona sani ñajë cahuë:

“Nuñerepa Juan, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'oma'quëta'a care paquë case'e paji'i, iquë yo'o ja̱'ñe ayere.”
42 Ja̱rona jai pa̱i i̱re papi cajë cuasahuë, i̱te.

11

Lázaro Ju̱ni Huesëse'e

1 Te'i ë̱më ju̱'iquë Lázaro hue'equë paji'i. Ja̱ë cato Betania aquë paji'i. María cui'ne i̱o yo'jeo Marta pa'i daripë aquë paji'i. 2 María cato ju̱'iquë Lázaro yo'jeo paco'ë. Ja̱o cato Ëjaërepa nëcañoana huëo së̱ da'capi ja̱ñuni i̱o nañapi të̱nocaio yo'osico paco'ë. 3 Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'ipi Ëjaë më'ë cajeipi ju̱'iji caquë sani quëacaijë̱'ë cajë Jesús quë'ro jëjo saohuë, te'ire.
4 Jëjo saorena, Jesús ja̱re asani capi:
“Iye ju̱'i dahuë cato ti ju̱ni huesëyena saye pa̱ ja̱'ñe a'ë. Diusu i̱ de'oquë pa'iyere i̱ño ja̱'ñe a'ë. Cui'ne Maija'quë mamaquë de'oquë pa'iyere i̱ño ja̱'ñe a'ë.”
5 Jesús cato Marta cui'ne i̱o maja'yo Maríare cui'ne Lázarore ai oiquëta'a. 6 Caya mu'seña se pëa co̱pi, i̱ pa'i hue̱'ñana, Lázaro ju̱'iji cajë quëasicohua'ita'are. 7 Ja̱ jeteyo'je capi, Jesús i̱ ye'yacohua'ire:
“Sani co̱ñu'u, Judeana.”
8 Caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi i̱te cahuë, ja̱ maca:
“¿Ye'yaquë, më'ëre judío pa̱i quë̱na pë̱api je̱añu'u ca sitona co'ija̱'quë aë?”
9 Cajëna, Jesupi capi:
“¿Te'e mu'se doce hora pa'icoa, miañe? Ja̱je pa'ina, pa̱ipi mu'se cu'ini ti ju'aye peoji, iye yeja miacaiyeja̱'a cu'ini.” 10 Ja̱je pa'iquëta'are pa̱ipi ñami cu'ini ju'aye pa'iji, miañe peo do'ire.
11 Ja̱ jeteyo'je Jesupi capi:
“Mai cajei Lázaro ca̱ji'i. Ca̱isiquëta'are sani ne sëtoja̱'quë a'ë.”
12 Caquëna, ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi cahuë, i̱te:
“¿Ëjaë, ja̱je ca̱ji'i cani co'yaja̱'quë api caye a'ni?”
13 Jesús cato ja̱je cani ju̱ji'i caquë capi. Ja̱je caquëna, i̱ ye'yacohua'ipi cuasani coa huëore ca̱ina caji cuasahuë. 14 Ja̱ maca Jesupi yureta'a ti̱ñarepa capi:
“Lázaro tsoe ju̱ji'i. 15 Sihuayë, de'oye ja̱rote pa'ima'ëna ju̱ji'i. Ja̱jepi ai de'oji. Mësaru ñani mësaru i̱re papi cajë yë'ëre cuasaja̱'cohua'ire. Sani ñañu'u.”
16 Ja̱ maca Tomás Gemelo hue'equëpi i̱ ja̱'re ye'yecohua'ire capi:
“Jë̱naje̱'ë, maije i̱ ja̱'re co̱ni sañu'u, te'e i̱ ju̱'ina ju̱'ija'cohua'i.”

Ju̱'isicohua'ipi Huëiye Cui'ne Pa'iye A'ë, Jesús

17 Tsoe Lázarote cuatro mu'seña ta̱se'e pa'ina, Jesús ti̱'api. 18 Betania cato Jerusalén ja'yere paji'i, coa caya kilómetropi cui'ne yequë jopo kilómetro co̱si macare. 19 Jai pa̱i judío pa̱i acohua'ipi Marta cui'ne Maríare do'i ñajë cui'ne i̱ohua'i maja'yëpi ju̱quëna, oicohua'ini yëhuo huasoñu'u cajë daisicohua'ipi paë'ë. 20 Ja̱ maca Martapi Jesús daiji asani etani i̱te pë̱pasi'i caco saco'ë. María cato huë'e sa̱'nahuëre paco'ë. 21 Ja̱ maca Martapi Jesure cao:
“Ëjaë, më'ë i̱ñore pa'iquë pa'ito yë'ë a'yë ju̱'iñe pa̱ra'pi. 22 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë cato asayë, Maija'quëpi më'ë se̱ñere i̱sija̱'quë api.”
23 Cacona, Jesupi capi:

“Mëˈë aˈyë cuiˈnaëpi pani cǫjaˈquë api.”
24 Caquëna, Martapi cao:
“Ja̱je paˈijë̱ˈë. Cuiˈnaëpi pani cǫjaˈquë api, ju̱ni huesësicohuaˈi huëi maca tëji muˈserepa.”
25 Cacona, Jesupi capi:
“Yëˈë aˈë, ju̱ni huesësicohuaˈi huëiye cuiˈne paˈiye. Yëˈëre i̱re papi caquë cuasaquë cato ju̱ˈisiquëje̱ ja̱re paˈija̱ˈquë api. 26 Cuiˈne ja̱ yëˈtaˈa huajëquë paˈi yëˈëre i̱re papi caquë cuasaquë cato ti ju̱ˈiñe pa̱jaˈquë api. ¿Iye yëˈë caye ja̱je paˈire paji caco cuasaco, mëˈë?”
27 Caquëna, i̱opi cao:
“Ja̱je paˈijë̱ˈë, cuasayë, yëˈë. Cuiˈne Ëjaë, mëˈë cato Cristore papi asayë, yëˈë. Diusu mamaquëpi iye yejana daija̱ˈquë ca nëosiquëpi daisiquë aˈë, mëˈë.”

Lázarore Ta̱ Sitona Jesús Oiseˈe

28 Ja̱je se ca tëjini Marta i̱o majaˈyo María quëˈrona sani cao, yahue:
“Yeˈyaquë i̱ñore paˈi mëˈëre daija̱co caquë soiji.”
29 Cacona, i̱ti se asayeja̱ˈa Jesús quëˈrona esa sacoˈë, i̱te ñasiˈi caco. 30 Ja̱ yëˈtaˈa Jesús pa̱i daripërepa cacaye pa̱pi. Ja̱ maca cato, Marta i̱te ti̱ˈasi macare pajiˈi. 31 Maríapi coˈarepa huëni saiona, ñani judío pa̱ipi María huëˈere paˈijë oimaˈo cajë yëhuocohuaˈipi ta̱si daripëna sani osiˈi caco saico cuasajë tuëˈë.
32 Ja̱ maca María Jesús quëˈrona sani doˈre jaˈruni cao:
“Ëjaë, i̱ñore mëˈë paˈiquë paˈito aˈyë ju̱ni huesëye pa̱raˈpi.”
33 María ja̱ˈre cǫni judío pa̱i daisicohuaˈipi oijëna, Jesupi ja̱ohuaˈire oi ëayerepa ñapi. Ñani i̱ joyopi ca ëayerepa nëina, 34 Ja̱ohuaˈire se̱jiˈi:
“¿Jerona i̱te ta̱reˈni?”
Caquë se̱ina, i̱ohuaˈipi cahuë:
“Ëjaë, dani ñajëˈë. I̱ñona ta̱huë.”
35 Ja̱ maca Jesús ojiˈi. 36 Oina, ñani judío pa̱ipi cahuë, ja̱ maca:
“I̱ ai oiquërepa pajiˈi. Ñajëˈë, i̱ oiyere.”
37 Yecohuaˈipi cahuë:
“Ñamaˈquëre ñaquëre nesiquë api, iquë. ¿Ja̱je paˈitaˈa cuiˈne me yoˈoquë Lázarore jujucaiye pa̱ëˈni?”

Lázaro Huëiseˈe

38 Cuiˈnaëni coˈarepa esa necatiˈñerepa nëina, ta̱si daripë quëˈrona tsio dajiˈi. Coje nesico pajiˈi. Paˈioni jai que̱na pëpi si̱osico pajiˈi. 39 Paˈiona, Jesupi capi:
“Que̱na përe huiˈyo je̱ojëˈë.”
Caquëna, Marta ju̱ˈisiquë yoˈjeopi cao:
“Ëjaë, tsoe coˈa së̱ji cuasayë. Tsoe cuatro muˈseña paˈiji.”
40 Cacona, Jesupi capi:
“Mëˈëje paˈioni cahuë care paji cuasani mëˈë ñajaˈcoaˈë, Maijaˈquë deˈoyerepa yoˈoquëna caseˈe.”
41 Caëna, ja̱ maca que̱na pë huiˈyo je̱orena, Jesús maˈtëmo mëñe ñaquë capi:
“Deˈoji, Jaˈquë. Yëˈë caye mëˈëpi asacaëˈë. 42 Yëˈë cato asayë, mëˈë siˈanë yëˈë caye asaquë paˈiye. Ja̱je paˈiquëtaˈare iye maca paˈicohuaˈi asa ja̱ˈñere caquë cayë, mëˈëpi yëˈëre jëjo daosiquë api cajë asare paja̱jë caquë.”

43 Ja̱je se ca tëjini, ai tutu cuipi:
“¡Lázaro etajë̱'ë!”
44 Caquëna, ju̱'isiquë pa'isiquëpi jë̱ña, nëcañoa hue̱siquëpi, cui'ne tsiaje̱
ca̱ñapi hue̱siquëpi etapi. Etaquëna, ja̱ maca Jesupi capi:
“Joyecaijë̱'ë, saija̱quë.”

Jesure Tse̱añu'u Cajë Yo'ose'e
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Ja̱je iyere yo'ouna, Jesure jai pa̱i judío pa̱i i̱re papi cajë cuasahuë,
María ja̱'re co̱ni daisicohua'ipi, i̱ti Jesús yo'oquëna, ñasicohua'ipi.
46 Ja̱ohua'i acohua'ipi fariseo pa̱i quë'rona sani ñajë quëahuë, Jesús
yo'ose'ere. 47 Ja̱ maca fariseo pa̱ipi cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'ipi ca tëji ëjaohua'i quë'rona tsi'sini cahuë:
“¿Me neja'cohua'i a'ni, ja̱ëte? I̱ cato jaiye pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yo'o
i̱ñoji, pa̱ire. 48 Ja̱je pa'ina, maipi coa ñacohua'i pa'ito si'a pa̱ipi i̱se'ena
asa huesëja̱'cohua'i pa'ini. Ja̱je yo'ojëna, yureta'a romano pa̱ipi dani
Maija'quëre se̱ huë'e cui'ne mai yeja ne huesoja̱'cohua'i pa'ini.”
49 Cajëna, Caifás hue'equëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi ja̱
o̱metëcahuë pa'iquëpi capi, ja̱ohua'ire:
“Mësaru huesëjë cayë. 50 Cui'ne ti asama'pë, te'i ju̱cacati'ñe pa'i api, si'a
pa̱i do'ire ai jerepa si'a pa̱i ju̱'iñe peoye, iye daripë pa'icohua'ire.”
51 Caifás cato i̱se'e ta̱'ñe ja̱je caye pa̱pi. Coa Maija'quë joyopi i̱siquëna,
capi, ja̱ o̱metëcahuë Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë sëte, Jesupi judío
pa̱i do'ire ju̱cacaiye pa'iji, pa'i ja̱'ñere ca nëoquë. 52 Coa judío pa̱ise'ere
caquë ju̱cacaiye pa̱ni cui'ne si'a hue̱'ña coa tiya huesësicohua'ire Diusu
mamajëre. 53 Ja̱re ja̱ mu'sepi yureta'a judío pa̱i ëjaohua'i Jesure huani
je̱oñe ca nëohuë.
54 Ja̱je pa'ina, Jesús yureta'a si'a judío pa̱i ñajëna, cu'iye pa̱pi. Pa̱quë
Judeapi etani Efraín daripëna saji'i, cue̱ne yeja ja'ye maca pa'i daripëna.
Ja̱rona sani i̱ ye'yacohua'i ja̱'re pëapi.
55 A'ri mañna carapi, Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë tsi'sini
yo'o mu'seña. Ja̱je pa'ina, jai pa̱i pa'i daripë̱a pa'icohua'i saë'ë,
Jerusalénna si'sire tsoa to̱ñere cajë. 56 Jesure co'ejë cuë'ë. Ja̱je pa'ina,
Maija'quë huë'ere pa'ijë se̱i̱'ë, yecohua'ire:
“¿Mësaru me cuasaye'ni? Daija̱'quë api fiestana, pa̱nita'a pa̱ja'quë api
cuasaye cajë.”
57 Fariseo pa̱i cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cua̱ñe
nëohuë. Jesús pa'i hue̱'ñare asasicohua'i pani quëajë̱'ë, sani tse̱aja'quëre
cajë.

12

Huëo Së̱ñepi Jesure Tsoacaise'e
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

1 Seis mu'seña Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye
caraquëna, Jesupi Betaniana saji'i. Lázaro pa'i hue̱'ñana ju̱'isiquëni Jesupi
ne co'yasiquë paji'i, ja̱ë cato. 2 Ja̱rona Jesure a̱o cua'coni a̱ohuë. Martapi
a̱o huahueco paco'ë. Lázaropi Jesús ja̱'re co̱ni mesare ñu'i a̱ji'i. 3 Ja̱ maca
Maríapi huëo së̱ ma'ña da'care dani Jesús quë̱ona ja̱'ñeni i̱o nañapi të̱no
cue̱nao. Ja̱je yo'ocona, si'a huë'e huëo së̱ñena ti̱mëo. Ja̱ cato jai do'i ma'ña
paji'i. 4 Ja̱ maca Judas Iscariotepi Simón mamaquëpi Jesús ye'yaquëpi,
Jesure coso yehuoja̱'quëpi capi:

5 “¿Me yo'oco iye huëo së ma'ña coa yecohua'ina se isico trecientos romano curiquë të'ña nema'o paco'ni, neni curi peocohua'ire cocaija'cota'a?”
6 Judas jaje cani curiquë peocohua'ini ai oi do'ire cama'ë paji'i. Co'amaña yahue imaquëpi capi. Jaje ipi curi aya topë paquë sëte, yahue imaquë paji'i, iona yecohua'ipi aya curire. 7 Ja maca Jesupi ite capi:
“Coa ñajë'ë. Yë'ëre ta mu'se huëo së ja'ñere ne de'huaco yo'oco. 8 Curi peocohua'ire si'anë mësaru ñajë paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre cato si'anë paye peosipi.”

Lázarore Sañope Case'e

9 Jesús Betaniare pa'iji asani jai pai judío pai saë'ë, jarona. Jesuse'ere ñañu'u cajë saiye pahuë. Lázarore ñañu'u, Jesús ju'isiquëni huëosiquëre cajë saë'ë. 10 Cui'neje Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi Lázaroreje huani jeoñe pa'iji cahuë. 11 Judío paipi Lázaro do'ire Jesupi ire papi cajë cuasa do'ire, cui'ne iohua'ire jeoco do'ire jaje cahuë.

Jerusalénna Jesupi Cacase'e
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

12 Jai pai Jerusalénna saë'ë, Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se ti'aëna. Se ñatasi mu'se Jesús daija'quë api, iye daripëna asani. 13 Ja maca Jesús daina, sihuajë ja'o tëteni cuijë saë'ë. Jesure pëpañu'u cajë cuihuë:
“¡De'oquëre pa'ni, Diusu! ¡De'oquëre pa'ni, Ëjaë mamirepa hue'equëpi daiquë! ¡De'oquëre pa'ni, Israel pai Ëjaë!”
14 Burrore ti'ani Jesús tui saji'i, toyase'e cayeje pa'ye japi caji ñeje:
15 Ca'rama'o pa'ijë'ë.
Israel pai daripë
Më'ë Ëjaërepa daiji, burroni ñu'i.
16 Iye case'e i ye'yacohua'i asa ti'añe pahuë, du'ru macarepa cato. Jesús de'oquërepa de'osi maca ja maca yureta'a asahuë, si'aye Jesús ayere toyase'e paji'i cajë cui'ne jaje tëto saji'i, mai ña huë'ñana cuasajë.
17 Jesús ja're pa'ijë Lázarore juquëna, tasiquëni huëoquë soiquëna, asasicohua'ipi yecohua'ire se quëahuë, iohua'i ñase'ere. 18 Jaje pa'ina, Jesure sañope ti'ani pëpañu'u cajë saë'ë, pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquëna, asasi do'ire cajë. 19 Ja maca fariseo paipi cahuë, iohua'ija'a sa'ñe:
“Ñañe mësaru si'a pai ise'ere tuiye, yure cato ne ti'añe peoji.”

Griego Paipi Jesure Co'ese'e

20 Fiesta pa'i maca Maija'quëre señu'u cajë Jerusalénna saisicohua'i ja're coni griego paije paë'ë. 21 Pa'icohua'ipi jaohua'ipi Felipena tsio dani Betsaida Galilea aquëna seje cahuë:
“Ëjaë, yëquë Jesure ñañe yëyë.”
22 Jaje cajëna, asani Felipepi sani Andrésni capi. Cani yureta'a cayaohua'i Jesure sani cahuë. 23 Cajëna, Jesupi ja maca capi:
“Tsoe ti'api, Maija'quë mamaquë de'oquërepa de'ojai maca. 24 Mësarute cayë, trigo capi yejana tomema'co pani jare te'e ca maca pa'io carajaicoa. Jaje pa'iquëta'are iti capi yejana tomeni junita'a jaiye quëicoa, iti ñëpi mëani. 25 I pa'iyere ai oiquë cato coa ne huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'a iye yeja pa'iyere coequë cato ne de'huaquë pa'iji, ti pani huesë ja'ñere. 26 Paipi yë'ëre necaiye yëni tuijë'ë, yë'ëre. Yë'ëre necaiquë cato, yë'ë pa'i

hue̱'ñare co̱ni pa'ija̱'quë api. Pa̱ipi yë'ëre necaiquë pa'ito yë'ë ja'quëpi i̱te
de'oquëre pa'ni caquë ñacaija̱'quë api.

Jesupi Quëaji, I̱ Ju̱'i Ja̱'ñere

27 Yure cato yë'ë ai oiyë. ¿Ja̱ do'ire ja'quëre ñeje ca ti̱'añe pa'iquë?
'¿Ja'quë huasojë̱'ë, yë'ëre yure tëto sai ja̱'ñere?' Ja̱je ca ti̱'añe peoji. Yë'ë
cato ja̱re caquë daisiquë a'ë. 28 Ja'quë më'ë mamire jerepa de'o mami
nejë'ë."

Ja̱ maca asapi, ma'tëmopi yë'ose'e pi̱siquëna:

"Tsoe de'oquëre pare nehuë. Ja̱je pa'iquëta'are ti̱jupë de'oquëre pare
ne co̱si'i."

29 I̱ti maca nëcajë asasicohua'ipi cahuë, mujuëpi pi̱siji. Cajëna, yeco-
hua'ipi cahuë:

"Hui̱ñaëpi i̱ni cocare capi."

30 Ja̱ maca Jesupi capi:

"Yë'ëni caquë iye yë'o pi̱siye pa̱pi. Mësaru asa ja̱'ñere caquë iye yë'o
pi̱sipi. 31 Yure a'ë, iye yeja i̱o yo'ose'e ña de'hua cua̱ño ja̱ maca, cui'ne
yurepi iye yeja cua̱ñequëje̱ i̱ tutu nejo cua̱ñosiquë pa'ija̱'quë api. 32 Yë'ëpi
cruzuna mëa deo cua̱ñosi maca si'ahua'ire tsi'so saosi'i yë'ëse'ena pa̱ire."

33 Ja̱ quëayena pa̱i asahuë, cruzuna ju̱'ija'quë a'ë caquë quëaye. 34 Pa̱ipi
asani sa̱ñope sehuohuë:

"Yëquë cato yequë toyapë ñacohua'i a'ë, Cristo ti ju̱'iñe peoji cayere. ¿Me
yo'oquë më'ë Pa̱i Mamaquë cruzuna ju̱'ija'quë a'ë caquë'ni? ¿I̱quei'ni,
Pa̱i Mamaquë?"

35 Ja̱ maca Jesupi capi:

"Ja̱ yë'ta'a mësaru ja̱'re miañe pa'iji. Ja̱ yë'ta'a miañe pa'i maca
miañeja'a cu'ijë̱'ë, neañepi tsio daiona, merepa yo'oco'ni cajë ai cuasaye
pa̱cohua'i. Nea hue̱'ñaja'a cu'iquë cato i̱ sai hue̱'ña huesëquë coa saiji.
36 Miañe i̱tire pare pa'iyë cajë asajë̱'ë, ja̱ yë'ta'a mësaru ja̱'re co̱ni
miacai pa'i macapi. Ja̱je pa'ijë yureta'a mia hue̱'ña pa'icohua'irepa
po̱nëja'cohua'ipi."

Ja̱je ca tëjini Jesús sani catipi, i̱ohua'ire.

Judío Pa̱i Jesure Sehuoye Pa̱se'e

37 Jaiye Jesús pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'o i̱ñosiquëta'are i̱re papi cajë
cuasaye pa̱huë. 38 Maija'quëre quëacaiquë Isaías ñeje toyaquë pa'ise'epi
ti̱'a ja̱'ñepi pa'ina, pa̱huë asaye. Toyase'e cato caji:

Ëjaë ¿nepi yëquë quëase'e care payë cajë asare'ni?
¿Neni Diusu i̱ño u'ni, i̱ tutu?

39 Ja̱je pa'ina, asa ti̱'añe pa̱huë. Yequeje̱ Maija'quëre quëacaiquë Isaías
toyapi, ñeje:

40 Diusupi ñama'cohua'ire cui'na jëa joyo quë'iohua'ire nepi,
Ñaco ca̱pi ña ma'ñe caquë, Cui'ne joyopi asa ma'ñe caquë,
Cui'ne Maija'quëna po̱nëni juju cua̱ñoma'cohua'ini caquë.

41 Iye cato Isaías capi, Jesús de'oquërepa pa'iye ñasiquëpi. Ja̱je pa'ina, i̱
ayere capi.

42 Ja̱je pa'iquëta'are jai pa̱i judío pa̱i Jesure i̱re papi cajë cuasahuë.
Yecohua'i ëjaohua'ire paque cuasahuë, Jesure. Ja̱je pa'iquëta'are jai pa̱i
cuasajëna, quëaye pahuë, fariseo pa̱ini ca'ra do'ire, pa̱i tsi'si hue̱'ñapi eto
sao ma'ñe cajë. 43 Fariseo pa̱i cato pa̱ipi i̱ohua'ini de'ocohua'ire pa'ni
cacaiyere yëcohua'i paë'ë. Maija'quëpi de'oji cayere coecohua'i paë'ë.

Jesús Casi Yë'opi Pai Yo'ose'e Ca De'huaye Pa'iji

44 Jesús ai tutu capi:

"Yë'ëre ire papi caquë cuasaquë cato yë'ëse'ere asaye peoji. Yë'ë ja'quë
yë'ëre jëjo daosiquëreje asaji. 45 Yë'ëre ñaquëpi yë'ëre jëjo daosiquëreje ñaji.
46 Yë'ëre ire papi cajë cuasasicohua'ipi nea hue'ñare pa'ima'pë pa'ijajë
caquë mu'se miañeje pa'ipi yë'ë iye yejana daë'ë. 47 Jaje pa'iquëta'are
yë'ë caye asaquëta'a yë'ë cayeje yo'oma'quëre yë'ëpi nejoñe paja'quë
a'ë. Yë'ë cato iye yejana daisiquë a'ë, iye yeja pa'icohua'ire huasosi'i
caquë. 48 Yë'ëre coequëpi cui'ne yë'ë caye asani cui'ne yo'oma'quë cato,
tsoe paji, ite nejo ja'ñe. Yë'ë case'epi tëji mu'serepa paire nejo ja'ñe a'ë.
49 Yë'ë cuasayepi huëoquë cama'ë pa'iyë. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë
cuañese'ere caquë ye'yayë, i case'eje pa'ye caquë asayë, yë'ë. 50 Ja'quë
cuañese'e cato ti pani huesë cocare pa'ë caquë asayë, yë'ë. Jaje pa'ina,
yë'ë caye cato ja'quë cuañese'eje pa'ye a'ë."

13

I Ye'yacohua'i Quëore Jesupi Tsoa Tose'e

1 Ja yë'ta'a Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se
ti'ama'ë te'e mu'se carapi. Jesupi tsoe asapi, je'nërepa iye yeja pani tëjini
pëca ja'quë quë'rona co'iye ti'ase'e. Si'anë Jesús cato ai oiquë paji'i, i
tsecohua'ire iye yeja pa'icohua'ire. Jaje pa'ina, yure cato i ai oiyere pare
iñoquë yo'opi.

2-4 Huati cato Simón mamaquëna Judas Iscariote joyona tsoe co'aye
cuasaye nepi. Jaje pa'ina, Jesure coso yehuosi'i cuasayere papi, i joyo.
Jesús cato Diusu quë'ropi daisiquë a'ë asaquëpi, cui'ne co'ija'quë a'ë
Diusu quë'rona asaquëpi paji'i. Cui'ne ja'quëpi yë'ëre ëjaërepa pa'i ja'ñe
tutu isipi asaquë paji'i. Jaje pa'ina, Jesús i ye'yacohua'i ao aijëna, coni
ñu'i aiquëpi, huëni i ëmëje'e ju'icore dutani, i ju'ruhuëna toayapi sëapi.
5 Ja maca quëna de'huana oco doni i ye'yacohua'ire quëo tsoa huëopi.
Tsoaquë i toaya ju'ruhuëna sëasicopi tëno cuenacaji'i.

6 Simón Pedro quëore tsoasi'i caquë yo'oquëna, ipi capi:

"¿Ëjaë, më'ëpi yë'ë quëore tsoacasi'i caquë yo'oquë?"

7 Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Yure më'ë huesëyë, yë'ë caquë yo'oye. Pasiquëta'a jeteyo'je më'ë asa
ti'aja'quë a'ë."

8 Jaje caquëta'are Pedropi capi:

"Yë'ë quëo më'ëpi tsoacaiye peoji."

Caquëna, Jesupi capi:

"Yë'ëpi më'ëni tsoa tocaima'quë pa'ito më'ë yë'ë te'te aquë peoja'quë
a'ë."

9 Caquëna, Simón Pedropi capi:

"Jaje pa'ito Ëjaë, coa quëose'e tsoama'ë pa'ijë'ë. Yë'ëre jëñaje cui'ne
siopëje tsoacaijë'ë."

10 Caquëna, Jesupi capi:

"Ja'a cuyasiquë cato coa nëcañoase'e tsoaquë api, si'aë de'oquë pa'iye
sëte. Mësaru cato sisi peocohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are si'ahua'i
de'ocohua'ise'e pa'iye pañë."

11 Si'aohua'i si'si peocohua'ise'e pa'iye pañë capi, ite coso
yehuoja'quëque pa'ina, asaquë.

12 Quëo ja'o tsoa tëjini i ëmëje'e ju'icore suñani cui'naëpi mesana ja'runi
capi:
"¿Mësaru yë'ë caquë yo'ose'e asa ti'añe? 13 Mësaru yë'ë Ëjaëpi cui'ne
ye'yaquë api, cani nuñerepa cayë, jaëre pani. 14 Yë'ë Ëjaëpi cui'ne
ye'yaquëpi mësaru quëo tsoasiquëre sëte mësarujë yecohua'i quëo ja'oñare
tsoacaiye pa'iji. 15 Iye cato mësaruni yo'o iñoquë yo'ohuë. Jaje yo'ojë'ë,
caquë yë'ë yo'ose'eje. 16 Nuñerepa mësarute cayë. I jo'yaëpi i ëjaëre tëto
saisiquë peoji, cui'ne jëjo dao cuañoquëje ite jëjo daoquëre tëto saisiquë
peoji. 17 Asa ti'ani yë'ë case'eje pa'ye yo'ocohua'i pani sihuacohua'i
pa'ija'cohua'i a'ë.
18 Mësarute si'aohua'ire pare cama'ë pa'iyë, coa yë'ë sahua
nëosiquëse'ere cayë. Toyase'e cayepi ti'añe pa'iji. Japi caji: 'Yë'ë ja're
coni aiquëpi yë'ëre sañope yo'oquë poënëpi.' 19 Iye cato mësarute cayë itipi
tëto saina, ñani mësarupi nuñerepa ire papi capi cajë yë'ëre asa ja'ñere
caquë. 20 Nuñerepa cayë, mësarute. Yë'ë jëjo daoquëre sihuaquë de'oye
yo'oquëpi yë'ëreje sihuaquë de'oye yo'osipi. Yë'ëre sihuaquë de'oye
yo'oquëpi, yë'ëre jëjo daoquëreje sihuaquë de'oye yo'osipi."

Judas Yo'oquë Yehuo Ja'ñere Jesús Quëase'e
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

21 Ja casi jeteyo'je Jesús i joyopi ca'ñerepa nëina, capi, si'aye tiñarepa:
"Nuñerepa cayë. Mësaru aquëpi yë'ëre yo'oquë yehuoja'quë api."
22 Ja maca i ye'yacohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a ña huëohuë, nepi
yo'oja'cohua'ini cajë huesëjë. 23 I ye'yacohua'i aquëpi Jesús i yëquëpi
i yë'quë macare ñu'i aji'i, na'iquëna, aiñere. 24 Aina, Simón Pedropi coa
moñopi më'ëpi seni asajë'ë, nepi yo'oja'cohua'ini caquë'ni caquë yo'opi.
25 Yo'oquëna, ñani Jesuna tsio jani seji'i:
"¿Ëjaë, jequë a'ni, iti yo'oja'quë?"
26 Caquëna, ipi sehuopi:
"Panpë yë'ëpi sa'suni aoquë cato i pa'ija'quë api."
Jaje cani panpë ini sa'suni Judas Iscariotena aopi, Simón mamaquëna.
27 Jare panpë i maca tsoe huatije Judas joyona cacapi. Ja maca Jesús capi
ite:
"Më'ë yo'o ja'ñe pa'ito esa yo'ojë'ë."
28 Jaje catoje iti maca mesa ñu'icohua'i asa ti'añe pahuë, i caye.
29 Judaspi curiquë de'hua turupë paquëre sëte yecohua'i cato cuasahuë,
sani aore huerojaijë'ë fiesta yo'o ja'ñere caquë caji cuasahuë. Panita'a
curiquë peocohua'ina sani isijë'ë caquë Jesús caji cuasahuë. 30 Panpë
isisi jeteyo'je Judas etani saji'i. Ja maca cato tsoe ñami paji'i.

Huajëye Cuañese'e

31 Judas etani saisi maca Jesupi capi:
"Yure iñoñe pa'iji, Pai Mamaquë de'oquërepa pa'iye. Cui'ne Diusu
de'oquërepa pa'iyeje iñoja'quë api, ipi. 32 Maija'quë de'oquërepa pa'iyere
Pai Mamaquëpi iñoquë pa'ito, Maija'quëje mamaquë de'oquërepa
pa'iyere iñosipi. Esa iñoja'quë api. 33 Tsi dohuë, mësaru ja're coni
tsoe pa'iye paja'quë a'ë. Mësaru yë'ëre co'eja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina,
jare judío paire case'eje mësarute cayë. Mësaru yë'ë sai sito sani ti'añe
peoji. 34 Mësarute huajëye cuañeñere isiyë, paire oicohua'i pa'iyere
yë'ë mësarute oiyeje. Cui'ne mësarupi yecohua'ire se oijë pa'ijë'ë,

caquë. 35 Yecohua'ire mësarupi oicohua'i pa'ito pa̱ipi mësarute yë'ë
ye'yacohua'ire pa'ë cajë ñaja'cohua'i a'ë."

Pedro Coa Cosoquë Ca Ja̱'ñere Jesupi Quëapi
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Simón Pedropi Jesure capi:
"Ëjaë, ¿më'ë jerona sai caquë'ni?"
Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Yë'ë sai hue̱'ña më'ë tuni ti̱'añe peoji, yure cato. Jeteyo'je më'ë cato
tuija̱'quë a'ë, yë'ëre."
37 Ja̱ maca Pedropi capi:
"Ëjaë, ¿me yo'oquë yë'ë yure tuni ti̱'añe peoquë'ni? Yë'ë cato tsoe
cui'ñasiquëpi pa'iyë, më'ë do'ire yë'ëpi sa̱icasi'i caquë."
38 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"¿Nuñerepa yë'ë do'ire më'ëpi sa̱icaire pasi'i caquë cui'ñasiquëpi pa'i
caquë? Nuñerepa cayë. Më'ëre ja̱ yë'ta'a cura yë'ima'në më'ëpi toaso̱ñe
cosoja̱'quë a'ë, yë'ëre ñama'quë a'ë caquë."

14

Jesu Api, Maija'quë Quë'ro Ti̱'a Ma'a

1 Ai co'a ju̱'ima'pë pa'ijë̱'ë. Diusuni necaiquë api cuasajë pa'ijë̱'ë.
Cui'ne yë'ëreje̱ necaiquë api cuasajë̱'ë. 2 Ja'quë ma'tëmo huë'e cato jaiye
pa'iji, pa'i hue̱'ña. Ja̱je pa'ima'co pa'ito, yë'ëpi mësarute tsoe quëara'huë.
Ja̱je pa'iye sëte yure cato saiyë, mësaru pa'ija̱'to ne de'huacasi'i caquë.
3 Saisiquëpi pa'i hue̱'ña ne de'hua tëjini ja̱ maca co'i co̱ja'quë a'ë, mësarute
sasi'i caquë. Saëna, mësaruje̱ yë'ë pa'i hue̱'ñare pa'ija̱jë caquë. 4 Mësaru
cato asayë, yë'ë sai hue̱'ña, cui'ne i̱ti ma'aje asayë.
5 Caquëna, Tomáspi capi:
"Ëjaë, yëquë huesëyë, më'ë sai hue̱'ña. ¿Me më'ë saija̱'a ma'aje
asaye'ni?"
6 Caquëna, Jesupi capi:
"Yë'ë a'ë, ma'a cui'ne yë'ë a'ë, nuñerepa cui'ne yë'ë a'ë, pa'iye. Yë'ëja̱'a
ti̱'añe pa'iji, ja'quëre. Peoji, yequëre ti̱'añe. 7 Mësarupi yë'ëre ña ti̱'acohua'i
pani ja'quëreje̱ ña ti̱'ara'huë. Ja̱je pa'iquëta'are yure i̱te mësaru ña ti̱'añë,
tsoe i̱te si'anë ñajë pa'icohua'i sëte."
8 Ja̱ maca Felipepi capi:
"Ëjaë, yëquëre i̱ñojë'ë, më'ë ja'quëre. Coa ja̱ mañase'e yëyë."
9 Caquëna, Jesupi sehuopi:
"Felipe mësaru ja̱'re co̱ni yë'ë tsoe pa'iyë. ¿Ja̱je pa'iquëta'are më'ë
cato yë'ëre ti ñama'quë a'ë? Yë'ëni ñajë ja'quëreje̱ ñañe pa'iji. Ja̱je pa'ito
¿Me yo'oquë më'ë ja'quëre i̱ñojë'ë caquë se̱quë'ni? 10 ¿Më'ë huesëquë
yë'ëpi ja'quë ja̱'re tsioni pa'iye, pa'ina, ja'quëpi yë'ë ja̱'re co̱ni pa'iye?
¿Cui'ne më'ë asama'ë pa'iquë ja̱ pa'iye? Yë'ë caye cato yë'ëse'e cuasayepi
caye pa̱ñë. Yë'ë ja'quë yë'ëre pa'iquëpi i̱ co'amaña yo'oji. 11 Pëca ja'quë
ja̱'re co̱ni pa'ire paji cajë cuasajë̱'ë. Cui'ne ja'quëpi yë'ë ja̱'re co̱ni pa'iji
cajë cuasajë̱'ë. Pa̱nita'a ja̱re asa ti̱'añe pa̱nije yë'ë yo'oyena ñajë de'hue
cuasajë̱'ë, care paji cajë. 12 Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ëre i̱re papi
caquë cuasaquëpi, yë'ë yo'o co'amañaje, yo'oja̱'quë api. Yë'ëpi yë'ë ja'quë
quë'rona saquëna, ja̱ do'ire ai se̱ña maca de'o co'amañaje yo'oja̱'quë api.
13 Mësarupi yë'ë mamina cajë se̱to yë'ëpi yo'oja̱'quë a'ë. Mamaquëpi pëca

ja'quë de'oquërepa pa'iyere i̱ñoja'quë caquë. 14 Yë'ë mamina cajë se̱jëna,
yë'ëpi yo'oja̱'quë a'ë, si'aye mësaru yëjë se̱ñe pa'ito.

De'o Joyore Jëjo Daoja̱'quë A'ë, Jesús Case'e

15 Mësarupi yë'ëre oicohua'i pani yë'ë cua̱ñese'ere sehuocaijë̱'ë.
16 Mësaru ja̱'re si'anë pa'ija̱'quëre yequëre jëjo daojë̱'ë caquë ja'quëre
se̱si'i, mësarute co̱cai cui'ne quëcoye necaija̱'quëre. 17 Ja̱ë cato nuñerepa
ca joyo pa'ija̱'quë api. Iye yeja pa̱i ja̱ëte pa ti̱'añe peoji, i̱te ñama'cohua'i
cui'ne i̱te asama'cohua'i. Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato asayë, i̱te.
Cui'ne i̱pi mësaru ja̱'re pa'iji. Pa'isiquëpi ti mësaru ja̱'re pani huesëja̱'quë
api. 18 Mësarute te'ohua'ire je̱o sani huesoye pa̱ja'quë a'ë. Cui'naëpi
pani co̱ja'quë a'ë, mësaru ja̱'re co̱ni. 19 Ëa maca cato pa̱i yë'ëre ñañe
pa̱ja'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato yë'ëre ñaja'cohua'i a'ë,
yë'ë huajëquë pa'ina, mësaruje̱ huajëcohua'i pa'ija̱'cohua'i sëte. 20 Ja̱ mu'se
mësaru yureta'a nuñerepa asaja̱'cohua'i a'ë, yë'ëpi ja'quë ja̱'re co̱ni pa'iye.
Pa'ina, mësarupi yë'ë ja̱'re co̱ni pa'iye asaja̱'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ëpi
mësaru ja̱'re co̱ni pa'iye asaja̱'cohua'i a'ë. 21 Ta̱'ñe asaquëpi cui'ne yë'ë
cua̱ñese'e sehuoquë yo'oquëpi, yë'ëre oiye i̱ñoji. Ja̱je pa'ina, yë'ë ja'quëpi
i̱teje̱ oija̱'quë api. Oina, yë'ëje̱ i̱te oija̱'quë a'ë. Ja̱je oi yë'ëpi i̱na tsio dani
yë'ëse'e i̱ñoja'quë a'ë."

22 Judas Iscariote peoquëpi, yequë Judaspi capi:

"Ëjaë, ¿me yo'oquë yëquëna i̱ñoja'quë a'ni, më'ëse'ere. Me pa'ina, iye
yeja pa̱ina më'ë pa'iye i̱ñoma'ë pa'ija̱'quë a'ni?"

23 Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Yë'ëre oiquëpi yë'ë cua̱ñese'e sehuoquë cui'ne yo'oji. Ja̱je yo'oquëni
yë'ë ja'quëpi i̱te oija̱'quë api. Yë'ë ja'quëpi cui'ne yë'ëpi co̱ni dani i̱ ja̱'re
pa'ija̱'cohua'i a'ë. 24 Yë'ëre oima'quëpi yë'ë case'eje̱ yo'oye pa̱ji. Iye coca
mësaru yë'ë tse̱ peoji. Yë'ëre jëjo daosiquë ja'quë tse̱ a'ë.

25 Mësaru ja̱'re ja̱ yë'ta'a yë'ë pa'i maca si'aye cayë. 26 Ja̱je pa'iquëta'are
de'o joyopi ja'quë yë'ë mami do'ire jëjo daoja̱'quë api. Ja̱ëpi mësarute
co̱cai cui'ne oicohua'i pa'ijëna, yëhuoja̱'quë api, si'aye ye'yaquë. Cui'ne
si'aye yë'ë case'ere cuasa ñajaiñe necaija̱'quë api.

27 De'oye pa'iyere mësarute i̱sicani saiyë. Yë'ë de'oye pa'iyere i̱siyë,
mësarute. Iye yeja pa̱i de'oye pa'iye a'ë cajë i̱siyeje̱ pa'yere i̱sima'ë pa'iyë.
Ca'rama'pë pa'ije̱'ë, cui'ne co'a ju̱'ima'pë pa'ije̱'ë. 28 Yë'ë ja'quë yë'ë
jerepa pa'i quë'rona saiyë caquëna, mësaru asani ai sihuara'huë, yë'ëre
oicohua'irepa pani. Mësaru tsoe asahuë, saisiquëpi cui'naëpi dani mësaru
ja̱'re pasi'i caquëna. 29 Iye cato cayë, ja̱je ti̱'a ja̱'ñe pa'ina, i̱tipi tëto saina,
ñani care papi cajë yë'ëre cuasaja̱jë caquë.

30 Ai jaiye mësaru ja̱'re caye pa̱ñë. Yure cato tsoe daiji, iye yeja
cua̱ñequëpi. Yë'ëre meñe cua̱ñeñe peoquëta'a yo'oji. 31 Ja̱je tëto saiye
pa'iji, ja'quëre yë'ë oiye pa̱ipi ñajajë caquë, cui'ne i̱ cua̱ñeñere yo'oji cajë
ñajajë caquë. Huëije̱'ë. Sañu'u, ti̱rona.

15

Cuiya'i Ñë Cui'ne I̱ti Capë̱a Pa'iye

1 Cuiya'i ñëje pa'i a'ë, yë'ë. Yë'ë ja'quë api, i̱ti ñacaiquëje̱ pa'i api. 2 Yë'ë
capë̱a i̱pi të'ca tëte je̱aquëpi quë̱ima' capë̱a. Ja̱je yo'oquë quë̱i capë̱are
pase'e nëoquë api, ai quë̱ija'quë caquë. 3 Mësaru cato tsoe de'oye jëo
nëcosicohua'i a'ë, yë'ë iye coca quëa do'ipi. 4 Yë'ëna tsiosicohua'irepa

si'anë pa'ijẽ'ë, mësaru cato, yë'ë mësaruna tsiose'eje̱ pa'ye. I̱ti capëse'e pani quẽni ti̱'añe peoji, i̱ti ñëre pana tsiosicopi pa'iye pa̱ni. Ja̱je cui'ne mësaruje̱ yë'ë ja̱'re tsiosicohua'ipi pa'ima'pë pani quẽni ti̱'añe peoyë.

5 Yë'ë cato i̱ti ñëre pa'ë. Mësaru cato i̱ti capẽa'ë. Yë'ë ja̱'re tsioni pa'ina, cui'ne yë'ëpi i̱ ja̱'re tsioni pa'iquëpi jaiye i̱ti ca̱ quẽiñe pa'iji. Pa'ina, mësaruse'e yo'o ti̱'añe ti peoyë, yë'ë peoquëna. 6 Yë'ë ja̱'re co̱ni pa'ima'quë cato nejo cua̱ñoquë api. Nejo cua̱ñoni toa sua ja̱'ñe so̱quë capẽa cue̱neñeje pa'yere tsi'soni ëoja̱'quë api.

7 Mësarupi yë'ë ja̱'re tsiosicohua'ipi pa'ijë cui'ne yë'ë ye'yase'eje̱ hua̱nëyema'cohua'ipi, mësaru yëyere se̱cohua'i pa'ito, si'aye mësaru se̱ñe i̱sija̱'quë a'ë. 8 Mësarupi jaiye de'o co'amaña quẽiñeje pa'ye yo'ojëna, yë'ë ja'quëpi pa̱ini sihua cua̱ñoji. Ja̱je de'oye yo'ocaijë yureta'a mësarupi yë'ë ye'yacohua'irepa pa'iye ti̱'añë. 9 Yë'ë mësarute oiyë, yë'ëre ja'quë oiyeje̱ pa'ye. Ja̱je pa'ina, yë'ë oiyere pa'ijẽ'ë. 10 Yë'ë cua̱ñese'ere sehuocaijë cui'ne yo'oni yë'ë oiyere pa'iyë. Ja'quë cua̱ñese'ere yë'ë sehuocai yo'oquëpi yë'ë ja'quë oiyere pa'iyë, cui'neje.

11 Ja̱re quëahuë, mësarute. Yë'ë ja̱'re te'e sihuajë cui'ne sihuayepi ti̱mësicohua'i pa'ija̱jë caquë. 12 Yë'ë cua̱ñeñe cato iye a'ë: Oijẽ'ë, yecohua'ire, yë'ë mësarute oise'eje̱ pa'ye. 13 Cajeohua'ire oi do'ire te'i ju̱cacaiye a'ë, ai oiye. Yequë peoji, ja̱ jerepa pa'ye pa̱ire oiye. 14 Mësaru yë'ë cajeohua'i a'ë, yë'ë cua̱ñese'ere yo'oni. 15 Mësarute jo'yaohua'ire caye pa̱ñë. Te'e nuñerepa cajeohua'ire cayë, mësarupi yë'ë i̱ñosi do'ire, yë'ë ja'quë yë'ëre case'ere si'aye huesëma'pë asa do'ire. Jo'yaë cato huesëquë api, i̱ ëjaë caquë yo'oye. 16 Mësarupi yë'ëre sahuani soima'pë paë'ë. Yë'ëpi mësarute sahuani soihuë. Soini cui'ne cua̱ñehuë, sani jaiye quẽijë'ë caquë, ja̱ quẽiñepi ti pa'ija̱'quë caquë. Ja̱je jaiye quẽicohua'ipi yë'ë do'ipi se̱jëna, ja'quëpi mësaru se̱se'ere si'aye i̱sija̱'quë api. 17 Iye a'ë, mësarute yë'ë cua̱ñeñe: Sa̱'ñe oijë pa'ijẽ'ë.

Iye Yeja Pa̱ipi Jesure Coejë Cui'ne Jesús Tse̱cohua'ire Coeye

18 Iye yeja pa̱ipi mësarute coecohua'i pa'ito, yë'ëre du'ru coese'ere cuasajë oima'pë. 19 Mësarupi iye yeja acohua'i pa'ito mësarute otira'huë, i̱ohua'i cajeohua'ire oiyepi. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi mësarute iye yeja acohua'ini sahuani soisi do'ire mësarute coeyë, iye yeja pa̱ipi, iye yeja acohua'i peo do'ire. 20 Yë'ë mësarute case'ere cuasajẽ'ë. 'Necaiquë cato i̱ ëjaëre tëto saisiquë peoji.' Ja̱je pa'iye sëte yë'ëre pani sa̱ñope yo'osicohua'i me mësarute sa̱ñope yo'oye pa̱ñe'ni cui'ne yo'oja̱'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ë ye'yayere sehuocaisicohua'i panita'a mësaru ye'yaye sehuoja̱'cohua'i a'ë. 21 Si'aye ja̱je yo'oja̱'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëre huesë do'ire.

22 Yë'ë dani cama'quë pa'ito ja̱ohua'i do'i peocohua'i patira'huë. Ja̱je pa'iquëta'are yure cato i̱ohua'i tayo yo'o do'ire ca de'hua ti̱'añe peoyë. 23 Yë'ëre coequë cato ja'quëreje̱ coeji. 24 I̱ohua'ique ñajëna, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yë'ë yo'oma'quë pa'ito sa̱ñope yo'o ja̱'ñe peocohua'i patira'huë. Ja̱je pa'iquëta'are yure cato yë'ë yo'oquëna, ñahuë. Ja̱je ñasicohua'ita'a yë'ëre cui'ne ja'quëre coeyë. Ja̱ do'ire do'i quë'iohua'i pa'iyë. 25 Iye cato yo'oyë, i̱ohua'ina cua̱ñeñe toyase'epi ti̱'ajaquë caquë nëina. Toyase'epi caji: 'Do'ije̱ peoquëni yë'ëre coeyë.'

26 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë quë'ropi pa̱ire co̱caiquëre cui'ne nuñerepa yo'o joyore yë'ë jëjo daoquëpi, ja̱ëpi yë'ë ayere cacaija̱'quë

api. 27 Mësaruje yë'ë ayere cacaija'cohua'i a'ë, yë'ë ja're coni ai tsoe pa'isicohua'i sëte.

16

1 Yë'ëre cuasayere ne hue'soma'pë mësarupi taiñe pajajë caquë iye
mësarute cahuë. 2 Pai tsi'si huë'ñapi mësarute eto saoja'cohua'i a'ë.
Jaje yo'ojë mësarute huani jeaja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë Diusuni de'oye
necaiyë cuasaja'cohua'i a'ë, huaicohua'ipi. 3 Iye cato yo'oja'cohua'i a'ë, ti
ja'quëre cui'ne yë'ëreje asama'cohua'ipi. 4 Iye cato mësarute cayë, iti ti'asi
maca yë'ë case'ere cuasa ñajaijajë caquë. Mësaru ja're pa'i do'ire jaje caye
pahuë, ja'a huëo maca.

De'o Joyo Yo'oye

5 Jaje pa'iquëta'are yure cato saiyë, yë'ëre jëjo daosiquë ja're pasi'i
caquë. Mësaru aquëje ti te'ije yë'ëre seni asaye paji, jerona më'ë saiquë'ni
caquë. 6 Coa ai jerepa oicohua'i de'o huesëhuë, iyere caëna. 7 Nuñerepa
mësarute cayë. Yë'ëpi saquëna, jerepa de'oye pati'ñe pa'iohua'i a'ë,
mësaru. Yë'ëpi saima'quë pa'ito, mësarute cocai cui'ne sihua ëaye joyona
necaiquë daiye peoji. Yë'ëpi saisiquë pani jëjo daoye pa'iji, ite. 8 Ipi daisi
maca quëaja'quë api, co'ayere pai yo'oyë, caquë. Nuñerepa yo'oye pa'iji,
quëasipi, cui'ne tayo yo'osicohua'ije sai de'huaye pa'iji quëasipi. 9 Yë'ëre
ire papi cajë cuasama' do'ire, tayo yo'ocohua'i pa'iyë. 10 Nuñerepa de'o
ma'are iñoja'quë api, yë'ëpi ja'quë quë'rona saisi do'ire, ja maca mësaru
yë'ëre ñañe peoji. 11 Iye yeja cuañequëpi i tayo yo'o do'ire nejo cuañosiquë
pa'i do'ire paipi asa ti'aja'cohua'i a'ë, Diusupi iohua'i tayo yo'o do'ire sai
de'hua cuañeñe pa'iji, ca ja'ñere ipi quëaquëna.
12 Ja yë'ta'a jaiye mësarute caye payë. Jaje pa'iquëta'are yure cato
mësaru asa ti'añere peoyë. 13 Nuñerepa ca joyopi dani mësarute ye'yaja'quë
api, si'aye nuñere pare. Coa ise'e cuasayere cama'ë pasipi. Si'aye
asase'ere casipi. Cui'ne mësarute quëasipi, yequë mu'se tëto sai ja'ñere.
14 Yë'ëre de'oquëre papi caja'quë api, yë'ë tse ayere paquëpi mësarute quëa
iñoja'quë api. 15 Si'aye ja'quë paye yë'ë tse a'ë. Jaje pa'ina, cahuë. Yë'ë
tsere de'o joyo cato paja'quë api. Jaje paquëpi yë'ë tsere mësarute se
iñoja'quë api.

Sihuayere Timë Cuañoñe

16 Ëa maca cato, yë'ëre ñañe paja'cohua'i a'ë, mësaru. Pasicohua'ita'a ai
tsoe maca pani ñaja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Ja'quë quë'rona saiyë, yë'ë."
17 Ja maca i ye'yacohua'i acohua'ipi sa'ñe sei'ë, ñeje cajë:
"¿Me caquë jaje caquë'ni? Ëa maca cato yë'ëre ñañe paja'cohua'i a'ë,
cui'ne yequëje caji ai tsoe maca pani ña coja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Ja'quë
quë'rona saisi do'ire jaje pasipi caji. 18 ¿Iquere caquë jaje ëa maca
caquë'ni? Jaje cato me asa ti'añe'ni huesëyë, i caye."
19 Jaje yo'ojë cajëna, Jesús cato asapi, iohua'i seni asañu'u cajë yo'oye.
Jaje pa'ina, capi:
"Mësarute cahuë, ëa maca cato yë'ëre ñañe paja'cohua'i a'ë, ai tsoe maca
pani yë'ëre ña coja'cohua'i a'ë. ¿Ja case'ere mësaru sa'ñe sejë yo'ojë caye?
20 Nuñerepa mësarute cayë. Mësaru airepa oija'cohua'i a'ë, cui'ne co'a
ju'ijë pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ijëta'are iye yeja pai cato sihuaja'cohua'i
a'ë. Jaje oijë pa'isicohua'ita'are mësaru oise'epi yequë mu'se sihuaye
pënëja'coa. 21 Nomiopi tsi coa huëosico pani ai yo'ocoa, tsitu'ure pa maca

ti̱'aëna, a'si ju̱'io. Ja̱je yo'osicota'a tsihua'ë macare të'ya dani a'sise'e
hua̱nëyecoa, huajë tsi̱tu'upi iye yejare pa'ina, sihuaco. 22 Ja̱je cui'ne
mësaruje̱ ai yo'oja̱'cohua'i a'ë, yure cato. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi co'ini
mësarute ña co̱ja'quë a'ë. Ja̱ maca mësaru sihua huajëja̱'cohua'i a'ë. Ja̱
mësaru sihuaye yecohua'ije̱ jioye ti peoji.
23 Ja̱ mu'se cato yë'ëre se̱ni asaye ti peosipi. Nuñerepa mësarute cayë.
Ja'quëpi mësarute i̱sija̱'quë api, si'aye mësaru se̱ñe yë'ë mamipi cajë se̱jëna.
24 Iye macaja̱'a mësaru yë'ë mamipi cajë se̱ñe pa̱huë, yureta'a se̱jë'ë.
Se̱jëna, i̱sija̱'quë api. I̱siquëna, sihuaja̱'cohua'i a'ë.

Iye Yejare Ñese Quëcoye

25 Mësarute cahuë. Iye coca pa̱i yo'oye ayena co̱ni cue̱cue ñaquë ja̱je
casiquëta'are yequë mu'se ti̱'aja'coa, pa̱i yo'oye ayena co̱ni cue̱cuema'ë
caye, nuñerepa caja̱'quë a'ë, ja'quë ayere ti̱ña asayerepa. 26 Ja̱ mu'se cato
mësaru yë'ë mamipi cajë se̱ja'cohua'i a'ë. 27 Tsoe ja'quëpi mësarute oi paji,
mësarupi yë'ëre oi do'ire cui'ne mësarupi yë'ëre Diusu quë'ropi daisiquë
api, cajë asa do'ire. 28 Ja'quë quë'rore papi etani iye yejana daisiquë a'ë.
Ja̱je pa'iquëta'are yure cato iye yejapi je̱oni ja'quë quë'rona co'ija̱'quë
a'ë."
29 Ja̱ maca i̱ ye'yacohua'ipi cahuë:
"Yureta'a më'ë ti̱ñarepa cayë, yequena co̱ni cue̱cueye peoye. 30 Yureta'a
më'ëre ñajë cui'ne asayë, si'aye ta̱'ñe asaquëre papi. Ja̱je pa'ini yeco-
hua'ije̱ më'ëre se̱ni asañu'u cajë yo'oye peoji. Ja̱je pa'ina, më'ëre Diusu
quë'ropi daisiquë api cajë asayë, yëquë."
31 Cajëna, Jesupi capi:
"¿Ja̱je pa'ito yureta'a asa ti̱'are paye? 32 Tsoe ti̱'aji, i̱ti yo'o maca. Yure
i̱ti macare pa'iyë, mësaru yë'ëre te'ire je̱oni pa̱i ñape hua saija̱'cohua'i a'ë.
Ja̱ maca te'i pëaja̱'quë a'ë. Ja̱je pëasiquëta'a te'i pa'iye pa̱ja'quë a'ë. Yë'ë
ja'quëpi yë'ë ja̱'re co̱ni pa'ija̱'quë api. 33 Iye cato cayë, mësarute yë'ë ja̱'re
co̱ni pa'ijë ai yo'oye peoye de'oye pa'ijë̱'ë caquë. Iye yeja cato mësaru ai
yo'oye pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are quëcocohua'i pa'ijë̱'ë. Yë'ë je̱'quë iye yejare
ñese quëcoquë paë'ë."

17

Jesús I̱ Ye'yacohua'ire Se̱cacaise'e

1 Ja̱je ca tëjini Jesús ma'tëmona ñaquë capi:
"Ja'quë tsoe ti̱'api, i̱ti yo'o maca. Më'ë mamaquëre de'oquëre papi
i̱ñocaijë̱'ë, më'ë mamaquëpi më'ëreje̱ de'oquëre papi caquë i̱ñoja'quëre.
2 Më'ëpi më'ë mamaquëre iye yeja pa̱ire cua̱ñequëre nehuë, më'ë
i̱sicohua'ire ti pani huesëye i̱sija̱quë caquë. 3 Më'ëre te'i api Diusu asajë
cui'ne më'ë jëjo daosiquëre Jesucristore asaye a'ë, ti pani huesëye.
4 Iye yejare pa'i më'ëre de'oquëre papi caquë i̱ñoquë më'ë cua̱ñese'ere
ne saohuë. 5 Iye yeja peo'në yë'ë më'ë ja̱'re pa'i de'oyere pare pase'eje̱
pa'ye yure yë'ëre i̱si co̱jë'ë, ja'quë.
6 Iye yeja acohua'ini më'ë yë'ëre sahuani i̱sisicohua'ire yë'ëpi më'ë
pa'iyere i̱ñohuë. Më'ë tse̱cohua'i paë'ë. Ja̱je pa'iohua'ini yë'ëna më'ëpi
i̱sina, i̱ohua'ipi më'ë cocare de'oye sehuojë yo'ohuë. 7 Yure cato ja̱ohua'i
asayë, më'ë tse̱ a'ë cajë më'ë yë'ëre i̱sise'ere. 8 Ja̱je pa'ina, de'oye sehuojë
asahuë, më'ë yë'ëre i̱sisi coca. Asa ti̱'are pahuë, më'ë quë'ropi daisiquë
api cajë, cui'ne më'ëpi jëjo daosiquë api cajë asahuë.

9 Jạohua'i do'ire caquë më'ëre sẹñë: Coa iye yeja acohua'ini caquë sẹñe
pạñë. Më'ë yë'ëre ịsisicohua'ini caquë sẹñë, më'ë tsẹcohua'ini. 10 Yë'ë
paye më'ë tsẹ a'ë, cui'ne më'ë payepi yë'ë tsẹ a'ë. Jạje pa'ina, yë'ë de'oyere
jạohua'ipi ịñoñë.
11 Yë'ë iye yejare pa'iye pạja'quë a'ë. Pạquëta'are jạohua'ita'a
iye yejare pa'ijạ'cohua'i a'ë. Yë'ë cato saiyë, më'ë jạ're pa'ijạ'quëpi.
Ja'quë de'oquërepa jạohua'i mañare ñacaijẹ'ë, më'ë tutupi më'ë yë'ëre
ịsisicohua'ire, më'ë cui'ne yë'ë cọni pa'iyejẹ pa'ye te'ijẹ pa'iohua'i
pa'ijạ'cohua'ire. 12 Yë'ë iye yeja pa'i maca më'ë tutupi de'oye ñacaë'ë,
ịohua'ire, më'ë yë'ëre ịsisicohua'ire. Ñacaina, te'ijẹ ne huesëye pạpi, noni
ne huesësiquëse'e ne huesëpi toyase'epi tị'aquëna.
13 Yure cato më'ë pa'i huẹ'ñana saiyë. Jạje pa'iquëta'are yë'ë jạ
yë'ta'a iye yejare pa'i do'ire cayë, iye coca, jạohua'ijẹ yë'ë sihuayejẹ
pa'ye sihuajạjë caquë. 14 Më'ë cocare jạohua'ina ịsihuë. Ịsina, iye
yeja acohua'ipi ịohua'ire coeyë, iye yeja acohua'i peo do'ire. Yë'ëjẹ
iye yeja aquë peoyë. 15 Iye yejapi jạohua'ire etoni sajẹ'ë caquë sẹñe
pạñë. Yë'ë cato sẹñë, më'ëpi ñacaina, huatipi jọsa yo'oye pạjaquë caquë.
16 Jạohua'i cato iye yeja acohua'i peoyë. Yë'ëjẹ iye yeja aquë peoyë.
17 Më'ë tsẹcohua'irepa pa'ijạ'cohua'ire de'ocohua'ire pare nejë'ë, më'ë
cocapi. Më'ë coca cato nuñere pa'ë. 18 Më'ë yë'ëre iye yejana jëjo
daose'ejẹ pa'ye cui'ne yë'ëjẹ jạohua'ire iye yejana jëjo saoyë. 19 Jạje
pa'ina, jạohua'ini caquë yë'ëpi më'ëna ịsiyë, jạohua'ijẹ nuñerepa coca
do'ipi më'ëna ịsisicohua'i pa'ijë më'ë yëyere yo'ojạjë caquë.
20 Jạohua'ise'ere caquë sẹcacaiye pạñë, cui'ne ịohua'i quëajëna,
jeteyo'je asani ịtire pa'ë cajë cuasajạ'cohua'ireje caquë sẹcacaiyë.
21 Si'aohua'i jạohua'ijẹ te'ijẹ pa'iohua'i pa'ijạjë caquë sẹñë, te'ijẹ
pa'iohua'i maina tsioni pa'ijạquë caquë. Ja'quë, yë'ë cui'ne më'ë cọni
tsioni te'ijẹ pa'iohua'i pa'iyejẹ pa'ye pa'ijạjë jạohua'ijẹ. Jạje tsiosico-
hua'ipi te'ijẹ pa'iohua'i pa'ijëna, iye yeja acohua'ipi ñajë më'ëpi yë'ëre
jëjo daopi cajë sehuojạ'cohua'ire. 22 Jạohua'ire ịsihuë, de'oyere pare
më'ë yë'ëre ịsise'ere, te'ijẹ pa'iohua'i pa'ijạjë caquë, më'ë cui'ne yë'ë
te'ijẹ pa'iohua'i pa'iyejẹ cui'ne pa'ijạjë caquë. 23 Yë'ëpi ịohua'i jạ're cọni
pasi'i. Pa'ina, më'ëpi yë'ë jạ're cọni pa'ijẹ'ë. Pa'ina, ịohua'ipi te'ijẹ
pa'iohua'irepa pa'ijạ'cohua'ire. Jạje pa'ijëna, iye yeja pạipi, më'ëpi yë'ëre
jëjo daopi cajë asajạ'cohua'i a'ë, më'ëpi jạohua'ire yë'ëre oiyejẹ pa'ye oina
ñajë.
24 Ja'quë më'ëpi yë'ëre ịsihuë. Jạje pa'ina, më'ëre sẹñë, jạohua'ijẹ yë'ë
pa'i huẹ'ñare pa'ijạjë caquë, pa'ijë më'ë yë'ëre de'oyerepa ịsise'ere ñajajë.
Yë'ëre më'ë cato ai oiquë a'ë, jạ yë'ta'a yeja de'huama'nëpi. 25 Yë'ë ja'quë
nuñerepa yo'oquë, më'ëre iye yeja pại asa tị'añe pạñë. Jạje pa'iquëta'are
yë'ë cato më'ëre asayë icohua'ijẹ më'ë jëjo daosiquë api cajë asayë, yë'ëre.
26 Yë'ëpi ịñohuë, më'ë pa'iye jạohua'ire. Jạ yë'ta'api ịñoquë pasi'i, ai jerepa
tịña. Jạje ịñoquëna, më'ë yë'ëre oiyepi ịohua'ini pa'ijạquë pa'ina, yë'ëpi
ịohua'i jạ're cọni pasi'i."

18

Jesure Tsẹani Sase'e
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

1 Iye ca tëjini jeteyo'je Jesús saji'i, ị ye'yacohua'i jạ're cọni Cedrón a'ri
tsiaya je tẹ'tena. Jạrote a'ri tsio paji'i. Jạrona Jesús ị ye'yacohua'i jạ're

coni cacapi. 2 Judasje, coso yehuoja'quëje jaro ñaquë paji'i. Jarona Jesús
si'anë i ye'yacohua'i ja're tsi'si hue'ña paji'i. 3 Pa'ina, Judas iti ñaquë sëte
iti hue'ñana sa ti'api, soldado pai ja're, cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'i jëjo daocohua'i ja're, cui'ne fariseo pai jëjo daocohua'i ja're.
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i jëjo daocohua'i cato Maija'quë
huë'e ñacai soldado pai paë'ë. Si'aohua'i huajo cui'ñasicohua'ire papi
daë'ë, toa tsëopëana cui'ne soquë pena tsëosicohua'ipi. 4 Jesupi iohua'i
yo'o ja'ñe asaquë du'ru sani iohua'ire seji'i:
"¿Neni co'eye'ni?"
5 Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Jesús Nazaret aquëni co'eyë."
Cajëna, Jesupi sehuoquë capi:
"Yë'ë i a'ë."
Judasje iohua'i ja're coni paji'i. 6 Jaje caquëna, asani co'ye jëa saoni
yejana tata omehuë. 7 Ja maca Jesús tijupë seji'i, iohua'ire cahuë:
"¿Neni co'eye'ni?"
Caquëna, iohua'ipi cahuë:
"Jesús Nazaret aquëni co'eyë."
8 Cajëna, Jesús capi, iohua'ire:
"Tsoe mësarupi asahuë. Yë'ë i a'ë. Yë'ëni co'eye sëte jaohua'ire josa
yo'oma'pë pa'ijë'ë, iohua'ise'e saijajë."
9 Jaje Jesús case'e ti'api, i case'e cato caji:
"Më'ë yë'ëre isisicohua'ire ne huesoye pahuë, te'ireje." 10 Ja maca
Simón Pedropi i hua'ti dutani ëja të'hui cajorose'e tëto huatopi. I tëtosiquë
cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaiquë paji'i. I mami cato
Malco hue'equë paji'i. 11 Jaje yo'oquëna, Jesupi Pedrore capi:
"Hua'tire io ju'i hue'ñana jua nëojë'ë. Iye jare jaje ai yo'oye pa'iji, yë'ë
ja'quëpi isito."

Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ëjaërepa Quë'rona Ëjaë Jesure Sase'e
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

12 Ja maca soldado pai cui'ne iohua'i ëjaë coni, cui'ne judío pai soldado
coni Jesure tseani huehuë. 13 Ja jeteyo'je Anás huë'ena sahuë. Anás
mamacorepa do'ire Caifás cato Anás huau paji'i. Jaëpi ja tëcahuë cato
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë paji'i. 14 Jare iquë Caifáspi ca nëopi, judío
paire te'i mai aquëpi jucacaiye pa'iji, si'a judío pai do'ire.

Pedropi Jesure Ñama'quë A'ë Case'e
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

15 Simón Pedro cui'ne yequë i ye'yequë coni tuë'ë, Jesure. Jesús
ye'yaquë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ñaquë paji'i. Jaje pa'i
do'ire cacapi, Jesús ja're coni, ëjaë huë'e hue'se daripëna. 16 Jaje
pa'iquëta'are Pedrose'e hue'se eta sa'rona pëapi. Jaje pëaëna, Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaë ñaquëpi Jesús ye'yaquëpi etani eta sa'ro ñacore coca
cani Pedrore copi, sa'nahuëna. 17 Ja maca eta sa'ro ñacopi Pedrore seco'ë:
"¿Më'ë i ye'yacohua'i aquë pa'ima'quë?"
Seona, Pedropi capi:
"Pajë'ë, yequë a'ë."
18 Ai sësëye sëte, jo'yaohua'i cui'ne policia pai coni jeca dani suani toa
nehuë. Neni jarote ñu'ijë sësëquëna, cuijë paë'ë. Pedroje jarote paji'i,
sësëquëna, cuiquë.

Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ëjaëpi Jesure Sẹse'e
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi Jesure sẹ huëopi, jecohua'i a'ni,
më'ë ye'yacohua'i caquë, cui'ne i̱quere më'ë ye'yaquë paquë'ni caquë
sẹji'i. 20 Sẹina, Jesupi capi:
"Si'a pa̱i asajëna, yë'ë cato casiquë a'ë. Si'anë pa̱i tsi'si sitona ye'yaquë
pa'isiquë a'ë. Cui'ne Maija'quë huë'ena ye'yaquë pa'isiquë a'ë, judío
pa̱i tsi'si huẹ̱ñana. Yë'ë cato yo'osiquë a'ë, yahue yo'oma'ë pa'isiquë
a'ë. 21 ¿Me yo'oquë yë'ëre sẹni asaquë'ni? Sẹni asajẹ̱'ë, yë'ë caquëna,
asasicohua'ini, ja̱ohua'ipi quëaja̱jë yë'ë case'e. Ja̱ohua'ipi asayë, yë'ë
case'e si'aye."
22 Ja̱je Jesús ca maca Maija'quë huë'e ñacai policiapi i̱ti maca nëcaquëpi
tsiana tëtoquë capi:
"¿Ja̱je i̱o Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre sa̱ñope sehuocoa?"
23 Caquëna, Jesupi capi:
"Quëajẹ̱'ë. ¿I̱quere yë'ë co'aye care'ni? ¿Yë'ë case'epi de'oye pa'ito me
yo'oquë të'caquë'ni, yë'ëre?"
24 Ja̱ maca Anáspi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë Caifás quë'rona
sëasiquëni jëjo saopi.

Pedropi Jesure Ñama'quë A'ë, Ca Cọse'e
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Pedro ja̱je yo'o maca cato toare cu̱i nëcapi. Nëcaquëna, i̱te cahuë:
"¿Më'ëje i̱ ye'yacohua'i aquë pa'ima'quë?"
Cajëna, Pedropi cosoquë capi:
"Pa̱jë'ë. Ñama'quë a'ë, i̱te."
26 Ja̱ maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaicohua'i aquëpi sẹji'i,
Pedro ca̱joro tëto tëasiquë, do'iquëpi ñeje caquë:
"¿Më'ëje pa'ini yë'ë ñasiquëta'a jeto tsio?"
27 Caquëna, Pedropi tẹ̱jupë cosopi. Coso macarepa curaje̱ yëji'i.

Pilato Ña Huẹ'ñare Jesús Pa'ise'e
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

28 Ja̱ maca Caifás huë'epi Jesure Pilato huë'ena sahuë. Ja̱ maca cato
ñata tọme huesë maca paji'i. Judío cato cacama'pë pa'ë huë'e, si'si
neñere coejë, i̱ohua'ipi ja̱rona cacasicohua'i pani Egíptopi Israel pa̱i etajë
pa'ise'ere cuasajë a̱iñere pa̱ra'huë. 29 Ja̱je pa'ina, Pilatopi etani i̱ohua'ire
capi:
"¿I̱que do'ire iquëre sa̱ñope caye'ni?"
30 Caquëna, i̱ohua'ipi sehuohuë. Do'i quë'i peoto yëquë më'ë quë'rona
daye pa̱ra'huë.
31 Ja̱ maca Pilatopi capi:
"Sajẹ̱'ë, iquëre. Sani mësaru cua̱ñese'e pa'iyeje̱ do'i quë'i pa'ito yo'ojẹ̱'ë."
Caquëna, judío pa̱ipi cahuë:
"Ja̱je pa'iquëta'are yëquë judío pa̱i cato pa̱ire huani jẹoñe cua̱ñeñe ti
peoyë."
32 Ja̱je yo'ojëna, Jesús i̱ ju̱'i ja̱'ñe ca nëose'e ti̱'api. 33 Pilato cui'naëpi i̱
huë'ena cacani Jesure soini sẹji'i:
"¿Më'ë judío pa̱i ëjaëre paë?"
34 Caquëna, Jesupi capi:
"¿Më'ëse'e cuasaquë caquë, pa̱nita'a yecohua'ipi carena, caquë?"

35 Caquëna, Pilatopi sehuopi:
“¿Judíoje ñani yë'ë cato? Më'ë paipi cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi yë'ëna dani isihuë, më'ëre ja do'ire cayë. ¿Iquere yo'o u'ni?”
36 Caquëna, Jesupi sehuopi:
“Iye yeja yë'ë cuañe hue'ña peoji. Iye yeja yë'ë quë'ro pa'ito, yë'ë te'te pa'icohua'ipi uihuara'huë, yë'ëpi judío paini tsea cuañoñe pajajë cajë. Yë'ë cuañe hue'ña peoji, iño.”
37 Ja maca Pilatopi capi:
“Jaje pa'ito judío pai ëjaë, më'ë.”
Caquëna, Jesupi capi:
“Pai ëjaë'ë, më'ë cayeje. Peosiquëpi pai de'oni yë'ë cato iye yejana daisiquë a'ë, nuñerepa cocare casi'i caquë. Nuñerepa cocare sehuocaicohua'ipi yë'ë caye asacaiyë.”

Jesure Huani Jeoñe
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)
38 Caquëna, Pilatopi capi:
“¿Ique a'ni, nuñerepa?”
Jaje seni tëjini, Pilato tijupë pai ja're coca casi'i caquë, etani capi:
“I co'aye yo'ose'e yë'ë ti'ama'ë pa'iyë, iquëre. 39 Mësaru cato Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'seña tseasicohua'ire te'ire etocohua'i a'ë. ¿Jaje pa'iye sëte mësaru neni etoye yëye'ni? ¿Judío pai ëjaëni etoye?”
40 Jaje ca maca si'a pai cui coreña:
“¡Jaëre cato etoye peoji! Barrabásni eto saojë'ë.”
Iquë Barrabás cato co'amaña yahue imaquë paji'i.

19

1 Jaje cajëna, asani Pilatopi Jesure si'sejë'ë caëna, si'sehuë. 2 Soldado pai Jesure miupi maro tëosicopi siopëna puahuë. Cui'ne nea maja'i ju'i care Jesure suñacaë'ë. 3 Ja jeteyo'je i quë'rona tsiojaijë cahuë:
“¡Judío pai ëjaëre pa'ë, më'ë!”
Jaje cajë tsiana të'cahuë.
4 Tijupë Pilato eta coni capi:
“Asajë'ë. Iquë co'aye yo'ose'e ti'ama'ë pa'iyë. Cui'naëni mësaru quë'rona da coñë, do'i peoquë api cajë ñajajë caquë.”
5 Jesupi miu maro pu'i cui'ne nea maja'i ju'i ca ju'i etaquëna, ja maca Pilatopi capi:
“¡Ñajë'ë. Iñore pa'iji, iquë!”
6 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne policia pai ñani cuihuë:
“¡Queñe pa'iji. Queñe pa'iji!”
Jaje cuijëna, Pilatopi capi:
“Sani quejë'ë, mësarupi. Yë'ë cato ti'añe pahuë, i co'aye yo'ose'e.”
7 Caquëna, judío paipi sehuohuë:
“Yëquë cuañese'e payë. Jaje pa'ina, yëquë cuañese'eje ju'iñe pa'iji, Diusu mamaquë a'ë casi do'ire.”
8 Jare Pilato asani ai jerepa ca'rapi. 9 Ja maca cui'naëpi huë'ena cacani seji'i, Jesure:
“¿Jero aquë a'ni, më'ë caquë?”
Seina, Jesús ti sehuoma'ë paji'i, te'o macareje.
10 Ja maca Pilato capi:

"¿Yë'ëre sehuocaiye pa̱quë? ¿Huesëquë cui'ne yë'ëpi më'ëre que̱ja'a tutu cui'ne më'ëre eto sao tutuje̱ paye?"

11 Caquëna, Jesupi capi:

"Diusupi më'ëre ja̱ tutu i̱sima'quë pa'ito më'ë yë'ëre yo'o ti̱'añe ti peora'pi. Ja̱je pa'ina, yë'ëre tse̱ani më'ëna i̱sisiquëpi më'ë jerepa jai do'i paji, tayo do'ire."

12 Ja̱re ja̱ macapi Pilato cato Jesure eto sao huasosi'i caquë co'epi. Co'equëta'are judío pa̱ipi jerepa cuihuë, ñeje:

"Ja̱ëni eto saoquë pani César cajei peoja̱'quë a'ë, më'ë. ¡Pa̱i ëjaëre pa'ë caquë yo'oquë cato Césarte sa̱ñope yo'oquë api!"

13 Ja̱ maca Pilato iyere asani Jesure hue'sena etoni pa̱i yo'ose'e ne de'huaquë ña de'hua hue̱'ñana ja'rupi, hebreo pa̱i coca cato Gabata hue'yo hue̱'ñana. Ja̱je cani cayë, "Que̱napi nesico". 14 Ja̱ yë'ta'a Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se ti̱'añe pa̱ maca mu'se joporepa pa'ina, yo'ohuë, te'e mu'se caraquëna. Ja̱ maca judío pa̱ire Pilatopi capi:

"¡Iquë mësaru ëjaërepa paje̱'ë!"

15 Ja̱je caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:

"¡Ju̱'ijaquë, ju̱'ijaquë! ¡Que̱ñe pa'iji!"

Cajëna, Pilatopi capi:

"¿Yë'ëpi mësaru ëjaëre que̱ja'quë a'ni, ja̱je ca ja̱'ñe?"

Caquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cahuë, i̱te:

"Yequë ëjaëre pare peoyë. Coa Césarse'e yëquë ëjaë pa'iji."

16 Ja̱je ca tëjini Pilatopi Jesure i̱ohua'ina i̱sipi que̱jajë caquë. I̱sina, i̱ohua'ipi sahuë.

Jesure Que̱ñe
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Jesús ja̱ropi etani i̱te que̱ja'a sarahua co̱ani saji'i, pa̱i si̱opë tara hue'e hue̱'ñana hebreo pa̱i coca cato Gólgota hue'yo hue̱'ñana. 18 Ja̱rona i̱te que̱huë. Yecohua'ire cayaohua'ire i̱ ja̱'re co̱ni que̱huë. Jesuni jopore pana ëcojë yecohua'ini i̱ ëja te̱'tena cui'ne i̱ ari te̱'tena ëcohuë. 19 Pilatopi cua̱ñepi cruzu ë̱mëje'ena: JESÚS NAZARET AQUË JUDÍO PA̱I ËJAËPI toyasicore deoje̱'ë caquë. 20 Ja̱je toyasicore jai pa̱i judío pa̱i ñahuë, Jesure que̱ sitopi pa̱i daripë ja'yere pa'i do'ire. Toyasico cato paji'i, hebreo coca, griego coca, cui'ne latín coca. 21 Ja̱je pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i judío pa̱ipi cahuë, Pilatore:

"Toyama'ë pa'ije̱'ë 'Judío pa̱i ëjaëpi' caquë coa toyaje̱'ë, ñeje, 'Judío pa̱i ëjaë'ë caquë api.' Ja̱re toyaje̱'ë."

22 Cajëna, Pilatopi sehuopi:

"Yë'ë toya huesosico cato ja̱je pa'iji. Yeque po̱ñañe peoji."

23 I̱te que̱si jeteyo'je soldado pa̱ipi Jesús ju'i ca̱re i̱ni cajese'e pa'i ca̱ña huahuehuë, pa̱i ñape cui'na ja'yese'e. Cui'ne camisaje̱ i̱'ë, i̱tena te'opi tsoa ca̱ pa'iye sëte, 24 sa̱'ñe i̱ohua'i cahuë:

"Nanë ye'saye pa̱ñu'u, coa i̱ti de'hue nesiquëpi i̱ote paja̱'quëre."

Ja̱je cajë yo'o maca tsoe ti̱'api, toyase'e ñeje cayepi:

"Yë'ë ju'i ca̱re pa̱i ñape huahuehuë. Nepi paja̱'cohua'i a'ni, cajë." Ja̱je soldado pa̱i yo'ohuë, i̱ti case'eje̱ pa'ye.

25 Cruz yë'quë macare Jesús pëca ja'co cui'ne i̱o maja'yo, cui'ne Cleofas nëjo María, cui'ne yequë María Magdalena paë'ë. 26 Pa'ijëna, pëca ja'core

Jesús ñani, cui'ne i̱ ai oi ye'yaquë pa'isiquëpi i̱o yë'quë macare nëcaquëna, ñani capi:
“Nomio ja̱ë api, më'ë mamaquë.”
27 Ja̱ jeteyo'je i̱ ye'yaquëre capi:
“Ja̱o, më'ë ja'co.”
Ja̱re i̱ti casi macapi i̱ ye'yaquëpi i̱ huë'ena sai sapi, i̱ote.

Jesús Ju̱'ise'e
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)
28 Ja̱ jeteyo'je Jesús tsoe si'aye ne saose'e sëte toyase'e cayepi ti̱'ajaquë caquë capi:
“Oco ëaji.”
29 Ja̱rote o'sa co̱no ti̱mësicopi ñuco'ë. Ñu'iona, ja̱ maca ca̱'cona sa̱ëni so̱quë tarapëna hue̱ni i̱ yë'opona u̱cuja̱quë cajë yo'ojëna. 30 Jesupi o'sa cuiya'i co̱nore u̱cupi. U̱cuni capi:
“Si'aye ti̱'api, yureta'a.”
Ja̱je cani meñe si̱opë ne meni, ju̱ni huesëpi.

Jesús Coripa Quë'rona Soldadopi Totase'e
31 Ja̱ yë'ta'a Egíptopi Israel pa̱i etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se ti̱'ama'ë paji'i. Ja̱ mu'se cato huajë mu'se paji'i. Ja̱je pa'i do'ire co'aye cruzure ju̱'isicohua'ipi dete ma'ñe cajë Pilatore se̱i'ë, que̱sicohua'ire quë̱ñase'e të'ca jë'yeni ti̱ona saja̱jë cajë. 32 Ja̱ maca soldado pa̱ipi sani du'ru aquëre pani quë̱ña të'ca jë'yehuë, cui'ne yequëreje̱ të'ca jë'yehuë, Jesús ja̱'re que̱sicohua'ire. 33 Ja̱je yo'oni Jesús quë'rona sa tsioja̱ijë ñajëna, tsoe ju̱'isiquë paji'i. Pa'ina, ña jujani quë̱ña të'ca jë'yeye pa̱huë.
34 Ja̱je pa'iquëta'are soldadopi uiyopi totapi. Coripana totaquëna, tsie cui'ne oco etapi. 35 Iye quëaquë cato i̱ti ñasiquëpi quëaji cui'ne nuñerepa caji. Nuñerepa quëaji i̱ti asasiquëpi, mësarureje̱ care paji cajë asaja̱jë caquë. 36 Iye cato yo'ohuë, ñeje toyase'epi ti̱'ajaquë cajë, i̱tipi caji: “I̱ quë̱ña të'ca jë'yeye pa̱ja'cohua'i a'ë.” 37 Yequë hue̱'ña toyase'epi caji: “I̱ohua'i a'si nesiquëni ñaja'cohua'i a'ë.”

Jesure Ta̱se'e
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)
38 Ja̱ jeteyo'je José, Arimatea aquëpi Pilatore sani Jesús ca̱pë ta̱si'i caquë se̱ji'i. José cato judío pa̱ini ca'raquë Jesure yahuerepa tuiquë paji'i. Ja̱je pa'ipi se̱ji'i, Pilatore Jesús ca̱pë sani ta̱si'i caquë. Caquëna, Pilatopi de'oji saje̱'ë. Caëna, sani Jesús ca̱pë i̱ni sapi. 39 Cui'ne Nicodemoje̱ saji'i, treinta kilos mirra cui'ne aloes co̱'mese'ere saquë. Ja̱ë cato Jesure ñami sani coca casiquë paji'i. 40 Ja̱je José cui'ne Nicodemo co̱ni saisicohua'ipi Jesús ca̱përe i̱ni i̱ohua'i sase'e huëo së̱ñepi ca̱ñana neni tu̱nahuë, ju̱'isiquëre. Ta̱ja'quëre judío pa̱i yo'oyepi yo'ohuë, ja̱je yo'ocohua'i sëte. 41 Jesure que̱ sito ja'yere tsio paji'i. Pa'ina, ja̱ tsiore paji'i, huajë que̱'isi coje pa̱ire ta̱ma'coje̱. 42 Pa'ina, ja̱ cojena Jesure ta̱huë, ja'ye maca pa'icona. Ja̱ maca cato judío pa̱i huajë mu'se tsoe ti̱'a huëopi.

20

Jesús Ju̱'isiquëpi Huëiye
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)
1 Du'ru co'amaña ne mu'se ñata maca ja̱ neaquëna, María Magdalenapi saco'ë, ta̱si daripëna. Saio ñacona, daripë si̱osicopi jai que̱na pë hui'yosico

paji'i. 2 Ja̱ maca Simón Pedro quë'rona cui'ne Jesús ai oiquërepa pa'isiquë
quë'rona huë'huëni cao:
"Ëjaë ca̱pë tsoe sahuë, daripë pa'isicore. Huesëyë, jero sa'na nehuë."
3 Ja̱je cacona, Pedro cui'ne yequë i̱ ye'yaquë co̱ni daripë quë'rona
ña̱nu'u cajë saë'ë. 4 Cayahua'i te'e co'arepa huë'huëjë saë'ë. Te'i ai jerepa
huë'huësiquëpi du'ru ti̱'api, ta̱si daripëna. Pedropi jeteyo'je ti̱'api. 5 Du'ru
ti̱'ani në meni ña̱quëna, coa i̱te hue̱ni o̱asi ca̱ñase'e paji'i. Cacani ña̱ñeta'a
pa̱pi. 6 Pa̱quëna, Simón Pedropi jeteyo'je daisiquëpi daripëna cacapi. Ja̱ëje
cui'ne ña̱pi, i̱te hue̱ni o̱asi ca̱ñase'e pa'ina. 7 Cui'ne yequeje̱ ña̱pi, Jesús
si̱opë tu̱nasi ca̱pi ti̱rona i̱ose'ere tu̱nani yequë ca̱ña u̱ima'tona o̱asicopi
pa'iona. 8 Ja̱ maca cui'ne du'ru daripëna ti̱'asiquëje̱ cacani i̱ti yo'ose'e
ña̱quë nuñerepa asapi, i̱ti yo'ose'e. 9 Jesucristo ju̱'isiquëpi huëi ja̱'ñere
case'ere ja̱ yë'ta'a toyase'e caye asa ti̱'ama'cohua'i sëte. 10 Ja̱je ña tëjini
i̱ ye'yacohua'i co'ihuë, huë'ena.

Jesupi María Magdalenana Ñaise'e
(Mr 16.9-11)

11 Ja̱je pa'iquëta'are María cato hue'sena pëa nëcani oi nëcao, daripë
yë'quë macapi. Ja̱ oio se në meni ña̱o daripë sa̱'nahuëna. 12 Ñacopi ña̱o,
cayahua'i poja'i ju'i ca̱ña su̱ñasicohua'ipi, Jesús ca̱pë pa'i sitore pa'ijëna,
te'i que̱o pa'i sitore pa'ina, yequëpi si̱opë pa'i sitore ñu'ina. 13 Ja̱ maca
hui̱ñaohua'ipi i̱ote se̱i'ë:
"¿Nomio, i̱quere oico'ni?"
Cajëna, i̱opi sehuo:
"Yë'ë Ëjaëni sahuë. Ja̱ do'ire oiyë. Huesëyë, jero sa'na sani nehuë."
14 Ja̱je se ca to̱co, se po̱nëco Jesure ña̱o, i̱ti macare nëcaquëna. Ñacota'a
Jesupi cuasaye pa̱o. 15 Ja̱ maca Jesupi i̱ote se̱ji'i:
"¿Nomio, i̱quere oico'ni? ¿Neni co'eco'ni?"
Caquëna, i̱ti maca tsio ña̱quë api cuasaco cao:
"Ëjaë, më'ëpi sasiquë pani quëaje̱'ë, më'ë ne sito. Quëaëna, yë'ëpi i̱te
sasi'i."
16 Ja̱ maca Jesupi capi, i̱ote:
"¡María!"
Caquëna, i̱opi po̱nëni cao, hebreo cocapi:
"¡Raboni!" Ja̱je caye cato cao, ye'yaquë.
17 Ja̱ maca Jesupi capi:
"Tse̱ama'o, ñu'ije̱'ë. Ja̱ yë'ta'a ja'quë quë'ro saima'quë a'ë. Ja̱je
pa'iquëta'are sani quëaje̱'ë, yë'ë yo'je tsi̱re. Pëca ja'quë quë'rona cui'ne
mai Diusu quë'rona saiyë."
18 Caquëna, ja̱ maca María Magdalenapi sani i̱ ye'yaquë pa'isicohua'ire
quëao. Ëjaëni ñahuë, caco. I̱pi ja̱je quëaje̱'ë, caëna, cayë, cao.

Jesupi I̱ Ye'yacohua'ina Ñaise'e
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Ja̱re ja̱ mu'se du'ru co'amaña ne mu'se ñami pa'i maca i̱
ye'yacohua'ipi tu'rihuëna judío pa̱ini ca'rajë cacani eta sa'ro
si̱osicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëna, Jesupi i̱ohua'i jopona ña̱iquë pëpaquë
capi:
"De'oye pa'ije̱'ë."

20 Ja̱ se ca tëjini i̱ jë̱ña cui'ne i̱ coripa i̱ñopi. Ja̱ maca Ëjaëre papi cuasajë
sihuahuë. 21 Ja̱ maca cui'naëpi Jesús ca co̱pi:
"De'oye pa'ijë̱'ë, mësaru. Ja'quë yë'ëre jëjo daose'eje̱ cui'ne yë'ëje̱
mësaruteje̱ jëjo saoyë."
22 Ja̱je cani sëcopi i̱ohua'ina, sëcoquë capi:
"De'o joyore pare pajë̱'ë. 23 Mësarupi sa̱i de'huacaicohua'ini i̱ohua'i
tayo yo'ose'e sa̱i de'huacaiye pa'iji. Mësaru sa̱i de'huacaima'cohua'ini
i̱ohua'i tayo yo'ose'e sa̱i de'huacaiye peoji."

Tomáspi Jesús Huëisiquëre Ñase'e

24 Tomás Jesús doce soisicohua'i aquëpi cui'ne yequë mami Gemelo
hue'equëpi Jesús ñai maca peopi. Peoquëna, yecohua'ise'e paë'ë.
25 Peoquëna, ñasicohua'ipi Jesús ye'yacohua'ipi quëahuë, Ëjaëni yëquë
ñahuë cajë. Cajëna, Tomáspi capi:
"Yë'ëpi i̱ jë̱të quë̱na ñaca cojena cui'ne i̱ coripa ui cojena yë'ë jë̱tëpi sani
ñama'ë pani i̱re papi caye pa̱ja'quë a'ë."
26 Ocho mu'seña tëto saisi maca i̱ ye'yacohua'ipi huë'ena tsi'sicohua'ipi
paë'ë. Pa'ijëna, ja̱rote Tomásje̱ co̱ni paji'i, yure cato. Ja̱ maca Jesús ñaipi,
eta sa'noa si̱ose'epi pa'iquëta'are. Ja̱ maca pëpaquë capi:
"De'oye pa'ijë̱'ë."
27 Ja̱ maca capi, Tomásre:
"Më'ë jë̱tëpi i̱ñona sa̱'ijë̱'ë. Sa̱'i ñajë'ë, yë'ë jë̱ñare. Më'ë jë̱tëre dajë̱'ë.
Dani yë'ë coripa ui cojena sa̱'ijë'ë, tsoerepa jëa coema'ë pa'ija̱'quë nuñere
pa'ë caquë asaja̱'quë."
28 Ja̱ maca Tomáspi sehuopi:
"Yë'ë ¡Ëjaë cui'ne yë'ë Diusu!"
29 Caquëna, Jesupi capi:
"Tomás yureta'a asare payë, më'ë yë'ëre ñasi do'ire. Sihuayë, yë'ëre
ñama'cohua'ipi coa quëayena asani nuñere pa'ë cajë cuasacohua'ire."

Me Neja'copi Iye Toya Pëpë Pa'ico'ni

30 Jesús jaiye yo'opi i̱ ye'yacohua'i ñajëna, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere ja̱
yo'ose'e toya pëpëna si'aye toyase'e peoji. 31 Ja̱je pa'iquëta'are iye cato
mësarupi Jesure i̱re papi Cristo huasoquë api, cajë cui'ne Diusu ma-
maquëre papi cajë asani ti pa'iyere ti̱'ajajë cajë toyase'e a'ë.

21

Jesupi Siete I̱ Ye'yacohua'ina Ñaise'e

1 Ja̱ jeteyo'je Jesús ti̱jupë i̱ ye'yacohua'ina ñaipi, Tiberias jaira të̱'tëpana.
Ñaini ñeje yo'opi: 2 Simón Pedropi cui'ne Tomás Gemelo hue'equë cui'ne
Natanael Caná yeja Galilea aquë cui'ne Zebedeo mamajë cui'ne cayao-
hua'i Jesús ye'yacohua'i co̱ni paë'ë. 3 Pa'ijëna, Pedropi capi:
"Hua'ire sani nesi'i."
Caquëna, yecohua'ije̱ cahuë:
"Yëquëje̱ më'ë ja̱'re sañu'u."
Cani saë'ë, te'e i̱ ja̱'re co̱ni yohuëna aya mëni. Ja̱ ñami hua'ire neñe
pa̱huë. 4 Ñata to̱me maca Jesús tsiaya të̱'tëpare nëcapi, i̱ ye'yacohua'ipi
huesëhuë, i̱quei'ni cajë. 5 Ja̱ maca capi, Jesupi:
"¿Tsi̱dohuë, hua'i neñe pa̱re?"
Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:
"Pa̱huë, neñe."

6 Ja̱ maca Jesús capi:
“Yohuë ëja te̱'tena hua'i yo'ecore je̱o dëoje̱'ë. Ja̱ maca mësaru
neja'cohua'i a'ë.”
Caëna, i̱ case'eje̱ je̱o dëohuë. Je̱o dëorena, hua'ipi ti̱mëni dëquëcona, naë
ti̱'añe pa̱huë. 7 Ja̱ maca Jesús ai yëquëpi Pedrore capi:
“¡Mai Ëjaëre papi!”
Ja̱je ca macarepa asayepi Simón Pedropi i̱ ë̱mëje ju'icore se su̱ñani sa
duji'i, tsiayana. 8 Yecohua'i cato yohuëja̱'a tsio daë'ë, mejahuëna, hua'i
yo'erë naëjë. Coa cien metro paji'i, te̱'tëpa ti̱'añe. 9 Yejana ti̱tani tu̱majë
ti̱'ahuë, tsoe toa suasicopi pa'ina. Cui'ne hua'i, pan paji'i, toa ë̱mëje'na
tu̱ñase'epi. 10 Ja̱ maca Jesupi capi:
“Dajë̱'ë, hua'ire mësaru nesicohua'ini.”
11 Simón Pedropi yohuëna aya mëni hua'i yo'ecore cu̱tihuëre pana naë
mapi, mejahuëna hua'i ti̱mësiconi. Ciento cincuenta y tres hua'ire nehuë.
Ja̱je pa'iquëta'are hua'i yo'erë tëiye pa̱o. 12 Ja̱ maca Jesupi capi:
“Dani hua'i a̱ijë'ë.”
Te'ije̱ i̱te i̱quei'ni, më'ë caquë se̱ñe pa̱pi. Si'aohua'i Ëjaëre papi cajë
asahuë. 13 Ja̱ jeteyo'je Jesupi panpë i̱ni hua'quequë a̱opi si'aohua'ire,
cui'ne hua'ireje̱ hua'quequë a̱opi.
14 Iye cato toaso̱ñe aco paji'i, i̱ohua'i i̱te ñase'e ju̱'isiquëpi huëisiquëre.

Simón Pedrore Jesús Case'e

15 A̱o a̱ni tëjisi jeteyo'je Jesupi se̱ji'i, Pedrore ñeje:
“Simón Jonás mamaquë, ¿iye jerepa më'ë yë'ëre oiquë?”
Caquëna, Pedropi sehuopi:
“Ja̱je pa'ije̱'ë, Ëjaë. Më'ëpi tsoe asayë, yë'ë më'ëre oiye.”
Caquëna, Jesupi capi:
“Ja̱je pa'ito yë'ë yëi ñamare de'oye ñacaije̱'ë.”
16 Ti̱jupë se̱ni co̱pi, cayaye acore:
“Simón Jonás mamaquë, ¿yë'ëre oiquë?”
Caquëna, Pedropi sehuopi:
“Ja̱je pa'iji, Ëjaë. Më'ëpi tsoe asayë, yë'ë më'ëre oiye.”
Caquëna, Jesupi capi:
“Ja̱je pa'ito yë'ë yëi ñamare ñacaije̱'ë.”
17 Toaso̱ñe acore se̱ji'i:
“Simón Jonás Mamaquë, ¿yë'ëre më'ë yëquë?” Ja̱ maca Pedro oi tsia
nepi, toaso̱ñe acore yëquë më'ë yë'ëre oiquë caquëna. Ja̱ maca sehuopi
Pedro:
“Ëjaë, më'ëpi si'aye asayë, yë'ë më'ëre oiye.”
Ja̱ maca Jesupi capi:
“Yë'ë yëi ñamare de'oye ñacaije̱'ë. 18 Nuñerepa më'ëre cayë, ai po̱sërepa
pa'i maca, më'ëse'e ca̱ña su̱ñani më'ë yë hue̱'ñana sai pa'isiquë a'ë.
Ja̱je pa'iquëta'are ai hua̱nou de'osi maca coa je̱tëre nëocaina, yequëpi
su̱ñacaija̱'quë api. Ja̱ maca më'ë saiye yëma'tona saja̱'quë api.”
19 Ja̱je Jesús cani capi: Pedro ju̱'iñepi Maija'quë de'oquërepa pa'iye
i̱ñocai ja̱'ñere quëaquë. Ja̱ jeteyo'je capi:
“Tuije̱'ë, yë'ëre.”

Jesús Oiquërepa

20 Co'iquë Pedro ñaquëna, i̱ ai oiquëre papi Jesure tuji'i, Jesure
tse̱ama'në a̱o a̱i maca ja'ye ñu'i, “Ëjaë, ¿nepi coso yehuoja̱'cohua'i a'ni?”
caquë se̱siquëpi. 21 Pedropi ñani Jesure se̱ji'i:
“¿Ëjaë, iquëreta'a me yo'oye pa'ija̱'coa'ni?”
22 Caquëna, Jesupi capi:
“Yë'ë co'i macaja̱'a huajëquë iquë pa'ija̱quë caquë pa'ito ¿i̱quepi më'ëre
co'aquë'ni? Më'ë cato yë'ëni tuije̱'ë.”
23 Ja̱ maca iye case'ere Jesús oiquërepa sehuosicohua'i jupëpi asahuë.
Asani cuasahuë, iquë cato ju̱'iñe pa̱ja'quë api. Ja̱je Jesús cato ju̱'iñe
pa̱ja'quë api caye pa̱pi. I̱ cato capi: “¿Yë'ë co'i macaja̱'a huajëquë
pa'ija̱quë caquë pa'ito i̱quepi më'ëre co'aquë'ni?”
24 Iye coca toyaquë cato i̱ oiquëpi toyayë, nuñerepa cocare quëaquë. Ja̱je
pa'ina, nuñerepa cocare caji cajë asayë.
25 Jesús yo'ose'e jaiye pa'iji, pa'iquëta'are toyaye pa̱ñë. I̱ yo'ose'e ñape
toyañu'u cajë yo'ocohua'i pani toya saoye peoji, si'a yeja maca toya pëpi
ti̱më huesotoje̱. Ja̱ yë'ta'api toyaye pati'ñe pa'io. Ca tëjihuë. Ja̱je pa'ija̱quë.

LOS HECHOS

Maija'quë I̱ Joyore I̱sisi'i Ca Nëose'e

1 Yë'ë cajei Teofilo, yë'ë du'ru macarepa toya pëpëna si'aye Jesuja̱'a
macarepa yo'o huëoquë yo'ose'e cui'ne i̱ ye'yase'e, cui'ne i̱ ma'tëmona
sai macaja̱'a yo'ose'e si'aye toyahuë. 2 Ja̱ yë'ta'a ma'tëmo saima'në i̱
jëjo saocohua'ire jo'ya sahuani de'o joyo co̱caiyepi i̱ohua'i yo'o ja̱'ñe
quëaëña. 3 Cui'ne ju̱'isiquëpi huajëquërepa pa'iji cajë ñajajë caquë ja̱'në
pa'ise'eje̱ pa'irepa pani i̱ñoquë cuarenta mu'seña ñaiquë Diusu cua̱ñe
te̱'tere quëaëña, ja̱ohua'ire.
4 Ja̱ yë'ta'a Jesús i̱ jëjo saocohua'i ja̱'re pa'i caëña:
"Jerusalénpi saima'pë utejë̱'ë, ja'quë mësarute i̱sisi'i ca nëose'ere yë'ë
quëase'ere. 5 Juan cato ocopi dopi. Ja̱je pa'iquëta'are a'ri maña se ñata sao
mu'seña mësaru cato de'o joyore pani do cua̱ñoja'cohua'i pa'ija̱'cohua'i
a'ë, oco doyeje̱ pa'ye."
6 Jesús quë'rona tsi'sija̱ni Jesure se̱i'ë ñeje:
"Ëjaë, ¿më'ë yurepi Israel pa̱i ëjaëre necaija̱'quë a'ë, yëquëre de'oye
cua̱ñeja'quëre?"
Cajëna, Jesupi sehuoëña:
7 "Ja̱ cato pa̱i asaye peoye a'ë. Coa ja'quëse'e neñe pa'iji. Ja̱je
pa'ina, mësaru i̱ti neja'a mu'se cui'ne ti̱ yo'oja̱'a tëcahuëje̱ asaye peoji.
8 Ja̱je pa'iquëta'are de'o joyopi mësaruna dani pa'i maca tutu i̱si
cua̱ñoni Jerusalén, Judea yeja, Samaria yeja, coa si'a yeja pa'icohua'ire
quëacaija̱'cohua'i a'ë, yë'ë yo'ose'e ayere."
9 Ja̱ se ca tëjini ñajë nëcajëna, Jesús ma'tëmona sa cua̱ñoëña. Sa
cua̱ñoquëna, siriopi i̱te peo hue̱'ñarepa tsio dani hueso. 10 Ja̱ yë'ta'a
Jesús ma'tëmona mëiñere ñajë nëcajëna, peo hue̱'ña pa'isicohua'ipi caya
e̱mëohua'i poja'i ju'i ca̱ña ju'icohua'ipi ñaini caëña, i̱ohua'ire:
11 "Galilea pa̱i ¿me yo'ojë ma'tëmore ñajë nëcaye'ni? Iquë Jesús mësaru
ja̱'re pa'isiquëpi yure ma'tëmo sa cua̱ñosiquë cui'naëpi co'ija̱'quë api,
mësaru ñajëna, saise'eje̱ pa'ye."

Judas Pa'isi Sa'rona Matiaspi Tsioja̱ise'e

12 Ja̱ maca Jesús jëjo saocohua'i Olivos ai cu̱tihuëpi te'e kilómetro sani
Jerusalénna co'ireña, ja̱ohua'i cato saë'ë, huajë mu'se ja̱ ja'ye cu'iye pa'iji,
cua̱ñese'e ja'ye. 13 Ja̱ maca pa̱i daripëna ti̱'ani i̱ohua'i huero pëani pa'i
huë'e e̱mëje'e tu'rihuëna mëni pëareña. I̱ti pëasicohua'i cato pa'iyë: Pedro,
Juan, Jacobo, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeo mamaquë
Jacobo, Simón yequë mami hue'yosiquë Zelote, cui'ne Jacobo mamaquë
Judas. 14 Si'aohua'i ja̱ohua'i Jesús yo'je tsi̱ ja̱'re, cui'ne Jesús pëca ja'co
María ja̱'re co̱ni, cui'ne yequë nomiohua'i ja̱'re co̱ni te'e cuasayepi si'anë
Maija'quëre se̱ñu'u cajë tsi'sijë paë'ë.
15 Ciento veinte sehuosicohua'i pa'icohua'ipi ja̱ mu'seña te'e macana
tsi'sirena, Pedropi jopore pana huëni nëcani caëña, ñeje:
16 "Maija'quë do'ijë, Jesure tse̱acohua'ire sai saquë Judas yo'o ja̱'ñere
Maija'quë joyopi Davidre du'ru quëaëña. Quëaquëna, toyapi. Ja̱ toyase'e,
Maija'quë joyo case'e ti̱'añe paji'i. 17 Judas cato mai aquë paji'i. Cui'ne
mai neñe ayere co̱ nequë paji'i. 18 Ja̱je pa'iquëta'a, co'aye yo'o do'ire

sa̱isi curiquëpi yejare huerohuë. Ja̱je pa'iquëta'are Judas cato si̱opëja̱'a
meñe to̱meni ë̱tatu'u joquëna, si'aye ë̱ta mea etaëna, ju̱quëña. 19 Ja̱
yo'ose'ere Jerusalén pa'icohua'ipi asani i̱ti tsiore hue'yohuë, tsie tsio.
I̱ohua'i cocarepa cato Acéldama hue'yoreña. 20 Ja̱je pa'ina, Salmos toya
pëpë caji:
I̱ pa'isi huë'e je̱ocosi huë'e pa'ija̱'coa,
Pëa co̱ma'a huë'e.
Cui'ne caji, yequeje̱:
I̱ yo'ora'ase'ere yequëpi yo'oye pa'iji.
21 De'oji. Maipi iye macare payë, Jesús mai ja̱'re pa'i macapi, mai
ja̱'re si'anë pa'icohua'ire Jesure Juan oco do macapi cui'ne i̱ ma'tëmo mëi
macana mai ja̱'re pa'icohua'ire. 22 Ja̱je pa'ina, de'oji, ja̱ohua'i aquëni
te'ire maire tsioja̱'quëre neñe. Nerena, ja̱ëpi mai ja̱'re co̱ni te'e Jesús
ju̱'isiquëpi huëji'i, quëaja̱'quëre."
23 Casi maca co'ejë cayaohua'ire ti̱'areña, José Barsabás cui'ne Matias.
Josépi yequë mami Justo hue'equë paji'i. 24-25 Ti̱'ani Maija'quëre ñeje se̱i'ë:
"Ja'quë, më'ëpi pa̱i cuasaye ta̱'ñe asaquë a'ë. Yëquëre i̱ñojë'ë, ¿jequë
a'ni, më'ë jo'ya nesiquërepa më'ë jëjo saoquërepa Judas co'aye yo'oquë ne
huesësiquë nera'ase'e neja'quë?"
26 Se̱ni tëjini neñañu'u cajë yo'ojëna, Matiasna Jesús jëjo saoquë pa'iye
to̱mepi. To̱meina, ja̱re i̱ti macapi, Jesús once jëjo saocohua'i ja̱'re co̱ni
pa'iquë po̱nëpi.

2

Maija'quë Joyo Daise'e

1 Judío pa̱i fiesta Pentecostés mu'se ti̱'asi maca si'aohua'i sehuosico-
hua'i te'e macana tsi'sini paë'ë. 2 Pa'ijëna, cuasama'tore papi jai tutu jupë
pi̱sico jutayeje̱ pa'yerepa ma'tëmopi pi̱sico jutaëña. Jutani i̱ti pi̱siyepi si'a
huë'e ti̱mëëña, i̱ohua'i pa'i hue̱'ña. 3 Ja̱ maca pa̱i ñapere toa corohuë̱aje
pa'yepi i̱ohua'i si̱opë̱ana ñai nëcareña. 4 Ja̱ maca yureta'a si'aohua'i de'o
joyopi ti̱mësicohua'i pateña. Pa'ijë joyo necaina, yequë pa̱i cocapi careña.
5 Ja̱ mu'seña Judío pa̱i si'a hue̱'ña pa'icohua'ipi Jerusalénna
tsi'sicohua'ipi pateña, de'oye yo'o pa̱ipi. 6 Pa'icohua'ipi tutu pi̱siyeje̱
pa'yere asani tsi'sireña, i̱ti pi̱si hue̱'ñana. Tsi'sini asareña, i̱ohua'i cocapi,
sehuosicohua'ipi cajëna. Asajë ¿merepa ja̱je caye'ni? cuasahuë. 7 Ja̱je
cuasajë asa quëquëjë ai co'a ju̱'ijë sa̱'ñe cahuë:
"¿Si'aohua'i icohua'i Galilea pa̱ita'a pa̱i ñape cocapi caye'ni? 8 ¿Me
neni pa̱i ñape cocare papi cajëna, asaye'ni? 9 Iye maca pa'iyë, Partia pa̱i,
Elam pa̱i, Media pa̱i, Mesopotamia pa̱i, Judea pa̱i, Capadocia pa̱i, Ponto
pa̱i, cui'ne Asia yeja pa̱i, pa'iyë. 10 Pa'iyë cui'ne Frigia pa̱i, Panfilia pa̱i,
Egípto pa̱i, cui'ne Cirene quë'ro Libia pa̱ije pa'iyë. Pa'iyë, cui'ne romano
pa̱ije, coa dani pa'icohua'ije̱ judío pa̱irepa cui'ne judío pa̱i yo'oye coa
se ye'yesicohua'ije̱ pa'iyë. 11 Pa'iyë, cui'ne Creta pa̱i cui'ne Arabia pa̱ije
si'aohua'i pa'icohua'ipi asahuë, Maija'quë de'oyerepa yo'oyere pa̱i ñape
cocapi cajëna."
12 Si'aohua'i quëquë huesësicohua'i paë'ë, jerepa yeque cuasaye peoy-
erepa. Ja̱je pa'ijë sa̱'ñe se̱i'ë:
"¿I̱quere pare quëaquë'ni, iye yo'oyere?"
13 Cajëna, yecohua'ipi cue'cuejë careña:
"Ja̱ohua'i cato da huesoquëna, yo'ojë cayë."

Pedro Caye Jąohua'ire

14 Cajëna, ją maca Jesús jëjo saocohua'i aquë Pedropi yecohua'i i̱
cajeohua'i once pa'iohua'i ją're cǫni huëni nëcani tutu capi, ñeje:
"Judío pąi cui'ne si'aohua'i Jerusalén pa'icohua'i asajë̱'ë. Iye mësaruje̱
yë'ë caquëna, de'oye asajë̱'ë. 15 Icohua'i daquëna yo'ojë cama'pë pa'iyë,
mësaru cuasayeje̱ pa'ye, yurena nueve pa'ito me cuepeye'ni. 16 Iye cato
coa ai jerepa Maija'quë caye quëacaiquë Joel caquë pa'ise'epi ti̱'aquë
yo'oquëna cayë. I̱ case'e cato caji:
17 Tëji mu'señarepa yë'ë joyore pąina i̱siją'quë a'ë caji, Maija'quë.
I̱sina, mësaru mamajë ë̱mëohua'i cui'ne nomiohua'i yë'ë ayere
cają'cohua'i a'ë,
Pǫsëohua'ipi cąima'pëta'a cąni ñañeje pa'ye ñajëna, quëasi'i.
Cui'ne aiohua'i huëo hue̱'ñaja'a ñajëna, quëasi'i.
18 Ją mu'seña yë'ë jo'yaohua'i ë̱mëohua'ina cui'ne nomiohua'ina yë'ë
joyore i̱sisi'i.
I̱siquëna, yë'ë ayere quëacohua'i pa'iją'cohua'i a'ë.
19 Cui'ne ma'tëmopi pąi ti ña ma'ñere i̱ñoñe pa'iją'coa,
Cui'ne yejare i̱ñosi'i, tsiepi, toapi, cui'ne toa picopi,
20 E̱së miama'quë de'oją'quë api,
Cui'ne ñañëje tsieje̱ pa'i de'oją'quë api,
Iye cato mai Ëjaërepa ją daima'në pa'i ją'ñe a'ë.
I̱ dai mu'serepa cato ëja mu'serepa cui'ne de'o mu'serepa pasipi.
21 Ją mu'seña si'aohua'i yë'ëre se̱cohua'i ti̱'aja'cohua'i a'ë, huaso
cuąñosicohua'i pa'iye.
Toyapi, Joel.
22 Israel pąi asajë̱'ë, yë'ë caquëna. Mësarupi tsoe asayë, Jesús Nazaret
aquë pąi paji'i. Pa'ina, Maija'quëpi mësaru ña hue̱'ñana i̱repa pa'iye i̱ñopi.
I̱ñoquë Jesują'a Maija'quëpi pąi yo'o ti̱'a ma'ñere cui'ne jaiye de'oyere
pare yo'o i̱ñopi. 23 Jąje pa'ita'are Maija'quë tsoe jąje yo'osi'i cuasa
nëose'eje̱ pa'ye, mësaruna i̱te tse̱ani que̱ni huani je̱ohuë, co'acohua'i
jëñaja'a. 24 Jąje huani je̱osicohua'ita'are Maija'quëpi ju̱'iñe hue̱se'ere peo
hue̱'ña nejoni huajëquëre huëopi, je i̱ pa'ima'quëni ju̱'iñepi meñe quëco
paco'ni. 25 Pąi ëjaërepa David Jesús ayere caquë capi, ñeje:
Ëjaëpi yë'ë ti̱ñare pare pa'ina, i̱se'ere si'anë ñahuë.
I̱pi yë'ë ëja te̱'tere pa'ito, yë'ëre si'aye co'aye pa'inije ne tąoñe peoji.
26 Jąje pa'ina, ai sihuayë, yë'ë joyopi, sihuaquë yë'ë yë'opopi jë̱jëñë.
Më'ëpi ñacaina, quëcoquë pëa huajëją'quë a'ë.
27 Jąre më'ëpi yë'ëre tąsi daripëna je̱oma'ë pa'ijąquë a'ë.
Cui'ne yë'ë më'ë de'o jo'yaë cąpë ją'ju tiya huesëyeje̱ pąja'coa, më'ëpi
ë̱sequëna.
28 Më'ëpi yë'ëre i̱ñohuë, pa'i ma'are pare,
Cui'ne më'ë ją're cǫni pa'i ai sihuają'quë a'ë, yë'ë.
Jąje capi, David, Jesús ca ją'ñe.
29 Israel pąi asajë̱'ë, David mai ñecuë tsoe juquëna, tąjë pa'ąhuë'ë.
Yureje̱ i̱te tąjë pa'isicoje̱ hui'yoma'copi pa'ico. 30 Israel pąi ëjaërepa
David cato Maija'quëre quëacaiquë paji'i. Jąje pa'ipi asapi, Maija'quë care
paquëpi ca nëose'ere i̱ tsëcapë aquëni Maija'quëpi Israel pąi ëjaëre pare
necai ją'ñere, i̱ meñe najeini. 31 Jąje pa'ina, David ñaquë cayeje̱ pa'yere
capi, Cristo huëi ją'ñere. I̱o case'e cato caji: 'tąsi daripëre u̱i huesëye
pąja'quë api,' cui'ne 'i̱ cąpëje̱ ją'ju tiya huesëye pąja'coa,' capi. 32 Jąje

pa'iye sëte Maija'quëpi Jesure jąre David casiquëni huëopi, huajëquëre. Jąo yo'ose'e yëquëpi ñasicohua'i a'ë. 33 Jąje pa'ina, Maija'quëpi Jesure i̱ ëja tę'te ñu'ija'quëre nepi, jerepa pa'ire pare. Jąje neina, pëca ja'quëni de'o joyore pare i̱si cuąñopi i̱ ca nëosiquëre i̱si cuąñoni i̱pi yure pąi ñapere huahuecaji'i, huahuecaiyere jąre yure mësaru ñajë cui'ne asahuë capi. 34 Jąje pa'ina, Davidpi ma'tëmo mëiñe pąpi. Jąje pa'iye sëte capi:

Ëjaëpi yë'ë Ëjaëre capi:
'Ja'ruję̱'ë, yë'ë ëja tę'tena,
35 Yë'ëpi më'ëre sąñope yo'ocohua'ire më'ë quę̱o huë'ehuëna jëjo o̱a sao macają'a.'

36 Jąje pa'ina, Jesús mësaru quę̱ni huani ję̱ocosiquëre Diusupi Ëjaëre pare Cristo huasoquëre nepi. Iyere cato Israel pąi asaye pa'iji."

37 Jąje Pedro caquëna, asani joyore papi ai co'a ju̱'ijë oijë Pedrore cui'ne i̱ cajeohua'ire once pa'iohua'ireję̱ sę̱i'ë, ñeje cajë:

"¿Yëquë yure me neja'cohua'i a'ni, Maija'quë do'ijë?"

38 Sę̱jëna, Pedro capi:

"Mësaru tayo yo'ose'ere sąi to̱ cuąñoñe cani cui'ne de'o joyore i̱sija'quë cani mësaru ją'në cuasase'ere ję̱oni Maija'quëna po̱nëñe pa'iji. Jąje yo'oni pąi ñape Jesuni cuasajë oco do cuąñoñe pa'iji. 39 Maija'quë i̱ joyo i̱sisi'i ca nëose'e mësaru. Mësaru mamajë cui'ne so'o pa'icohua'i cui'ne si'aohua'i Maija'quë yë soija'cohua'i tsę̱ a'ë."

40 Yequeję̱ cui'ne capi, Pedro:

"Huasosicohua'i pa'iję̱'ë, ai co'acohua'i jopo pa'icohua'ipi." Jąje caquë yëhuopi.

41 I̱ jąje caquë yëhuoye asasicohua'ise'e oco do cuąñoni tres mil Jesure sehuocohua'i paë'ë, ją maca. 42 Pa'ijë si'aohua'i Jesús jëjo daocohua'i ye'yayere de'oye sehuocaijë nuñerepa paë'ë. Pa'ijë są'ñe de'oye yo'ojë, Maija'quëre sę̱jë cui'ne ąo yëtoni ąijë paë'ë, Jesús yo'ose'ere cuasajë.

Du'ru Macarepa Sehuosicohua'i Pa'ise'e.

43 Jesús ye'yaquë pa'isicohua'ipi jaiye pąi yo'o ti̱'a ma'ñere yo'ojëna, ñajë ai cuasareña, merepa jąje yo'oye'ni cajë. 44 I̱tire pa'ë cuasajë asasicohua'ipi te'e cuasajë tsiosicohua'ipi pa'ijë co'amañaje te'e pahuë. 45 Si'aye i̱ohua'i co'amaña i̱sijë curi mąña huerojë yecohua'i co'amąña caracohua'ina i̱sihuë, i̱ohua'ire caraye. 46 Jąje yo'ojë pa'icohua'ipi si'a mu'seña Maija'quëre sę̱jë paë'ë, Maija'quëre sę̱ huë'ena. Jąje yo'ojë cui'ne i̱ohua'i huę̱'ñana Jesure cuasajë ąore yëtoni ąijë te'e huę̱'ña tsi'sini ąore huahuejë ąijë sihuajë paë'ë. 47 Pa'ijë Maija'quë de'oquëre pa'ni cajë paë'ë. Si'aohua'i yecohua'iję̱ de'o pąire pa'ë cajë ñahuë. Cajë ñajëna, Ëjaëpi jero sa'na jai pąire i̱te sehuocohua'ire nepi. Nequëna, jai pąi sehuocohua'i huaso cuąñosicohua'i paë'ë, mu'se ñape.

3

Cu'ima'quëre Jujucaise'e

1 Te'e mu'se na'iquëna, Pedropi cui'ne Juanpi co̱ni Maija'quëre sę̱ hora a las tres pa'i maca Maija'quëre sę̱ huë'ena saë'ë. 2 Satena, jąrote cu'ima'quëpi De'oco hue'yosi eta sa'ro yë'quë macare da ñosiquëpi ñu'i Pedrore cui'ne Juanre caca huëojëna, curiquë sę̱ji'i. Jąë cato tsi̱'nëna cu'ima'quë paji'i, da cacacohua'ire curiquë sę̱jaquë cajë dasiquëpi. Jąje pa'ipi si'a mu'seña pąipi i̱te sąñojëna, curi hueroquë ñu'iquë paji'i, eta

sa'ro yë'quë macare ñu'i. 3 Ja̱je curi ñu'i se̱i ñu'iquëpi Pedrore cui'ne
Juanre ñani curiquë se̱ji'i, tsoe caca tëjiye ja'i macare pa'ijëna. 4 Se̱ina,
Pedropi i̱te ñani capi:

"Ñajë'ë, yëquëni."

5 Caquëna, curiquëre i̱sisi'quë cama'quë cuasaquë i̱se'ere ñaquëna,
6 Pedropi capi, i̱te:

"Yë'ë curiquë peoyë. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë payere i̱sisi'i. Jesús Nazaret
aquë mamipi cayë huëni cu'ije̱'ë."

7 Caquë Pedropi ëja te̱'te je̱tëna tse̱ani naë huëo nëcoquëna, te'ere papi
jë'a huëni nëcapi. Huëni nëcaquëna, i̱ nëcañoa cui'ne i̱ jëo peto ca̱ jëaye
carapi. 8 Caraëna, de'oye nëcaquë cuji'i. Ja̱ maca yureta'a i̱ohua'i ja̱'re
tsioni te'e Maija'quëre se̱ huë'ena cacani Maija'quëre de'oquëre pa'ni
caquë sihuaquë sa'caquë yo'opi. 9 Cacani cu'i Maija'quë de'oquëre pa'ni
caquë sihuaquë yo'oquëna, si'aohua'i i̱te ñahuë. 10 Ñajë quëquë huesëhuë,
i̱te yo'ose'ere cuasajë. Noni Maija'quëre se̱ huë'e eta sa'ropi De'oco hue'e
hue̱'ñapi curi se̱i ñu'ina, ñacohua'i sëte quëquëhuë, i̱ cu'iye ñani.

Pedro Yëhuoye

11 I̱ti co'yasiquëpi Pedrore cui'ne Juanre tse̱ani ñuni saoma'ë yo'opi.
Yo'oquëna, ña quëquëjë si'aohua'i Pórtico de Salomón ca hue̱'ñana
huë'huëjë saë'ë, i̱ohua'i pa'i hue̱'ñana ñañu'u cajë. 12 Jai pa̱i tsi'sijëna, ñani
Pedro capi:

"¿Me yo'ojë Israel pa̱i ai cuasaye'ni? Iquëre yëquë tutupi pa̱nita'a
Maija'quëre yëquë ai oi do'ipi ne co'yarena, cu'iyeje̱ ñajë mësaru
yëquëse'ere ai ñañë. 13 Iquë ju̱'iquëre cato, mai aiohua'i, Abraham
Diusupi Isaac cui'ne Jacobo Diusupi ne co'yapi. I̱ necaiquë Jesuni
jerepa pa'ire i̱ñoquë. Mësaru pa̱i ëjaëna tse̱ani i̱sirena, Pilato de'oquë api
cuasani joyesi'i caquëna, mësaru e̱sehuë. Ja̱je pa'ina, mësaru e̱sesiquë
pa'iyere i̱ñoquë yo'opi. 14 Iquë de'oye nuiñe yo'oquëni joyeye e̱sejë pa̱ire
huaiquëni joyeje̱'ë, cahuë, mësaru. 15 Ja̱je yo'oni pa'iye i̱si Ëjaëni mësaru
huani je̱ohuë. Ja̱je yo'osicohua'ita'are Maija'quëpi huajëquëre huëopi,
i̱te. Ja̱ yo'ose'e yëquëpi ñasicohua'i a'ë. 16 Iquë mësaru noni ñaquëre,
Jesure necaiquëre pare asa do'ipi tutu i̱sipi. I̱sina, ñañë, mësaru. Jesure
necaiquëre pare asa do'ipi iquëre ju̱'iñe ti peoquëre pare ne co'yapi,
mësarupi ñañë, si'aohua'i i̱ti yo'ose'e.

17 Asayë, yureta'a mësaru Jesure huai maca yo'ose'e. Mësaru cui'ne
mësaru ëjaohua'i cato ja̱re cajë yo'oyë, cuasama'pë coa noni huesë huani
je̱ohuë. 18 Ja̱je yo'ojëna, Maija'quë cato i̱te quëacohua'i ja̱'re Cristo
ju̱'iñe pa'iji tsoe hue̱'ña case'ere yo'o ti̱'api. 19 Ja̱je pa'ina, mësarupi
Maija'quëna daije̱'ë. Dani ja̱'në yo'ose'e je̱ojë'ë, mësaru co'aye yo'ose'ere
te̱no je̱ocaija̱'quëre. Ja̱je yo'ojëna, ñani Maija'quëpi de'oye pa'iye i̱si'ñe
pa'i api. 20 Tsoe hue̱'ña mësarute i̱sisi'i, Cristore cuasa nëosiquëni Jesuni
jëjo daoquë mësaruna. 21 Ja̱je pa'iquëta'are yure cato i̱te quëacaicohua'i
tsoe hue̱'ña pa'isicohua'i ja̱'në ca'ñeje pa'ye si'a co'amañe ne de'hua
macaja̱'a Cristo ma'tëmore pa'ija̱'quë api. 22 Ja̱je pa'ina, mai aiohua'ire
Moisés quëapi, ñeje: 'Ëjaë Diusupi yë'ëje̱ pa'ire i̱te quëacaija̱'quëre neja'quë
api, mësaru aquëni. Si'aye i̱ caye de'oye sehuocaije̱'ë. 23 Si'aohua'i
i̱ caye sehuocaima'cohua'i cato, pa̱i pa'i daripëpi ti̱rona nejosicohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë.'

24 Si'aohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i Samuel pa'inëpi de ñata dao
mu'seña cato iye mu'seña pa'i ja̱'ñere cahuë. 25 Ja̱je pa'ina, mësaru a'ë,
i̱te quëacaicohua'i mamajë Maija'quë i̱sisi'i ca nëose'ere pacohua'i, Abra-
hamre ca nëose'e pacohua'i. I̱ case'e cato caji: 'Më'ë tsëcapë acohua'ija̱'a
iye yeja pa'icohua'i si'aohua'i de'oye pa'iye i̱si cua̱ñoja'cohua'i a'ë.' 26 Ja̱je
pa'ina, mësarupi co'aye pa'iyere je̱oni po̱nëjëna, de'oye pa'iye i̱sisi'i caquë
Maija'quëpi i̱ mamaquëre ju̱'isiquëni huëoni mësaruna du'ru jëjo daopi."

4

Pedrore Cui'ne Juanre Coye

1 Pedro cui'ne Juan ja̱ yë'ta'a pa̱ire cajëna, Israel pa̱i ëjaohua'ipi cui'ne
Maija'quëre se̱ huë'e ñacai soldado pa̱i ëjaëpi cui'ne saduceo pa̱i co̱ni
da ti̱tahuë. 2 Ti̱tani ja̱ohua'ipi pë̱ijë asahuë, ju̱'isicohua'i huëiye pa'iji,
Jesús huëise'epi i̱ñopi cajëna, Pedropi cui'ne Juan co̱ni. 3 Asani tse̱ahuë.
Tse̱ani na'i huesëye sëte pa̱ire co hue̱'ñana cohuë, se ñatasi mu'se ñañu'u
cajë. 4 Ja̱je yo'ojëta'are i̱ti quëaye asasicohua'i jai pa̱i sehuohuë. Ja̱ maca
sehuosicohua'ire ë̱mëohua'ise'ere cue̱cueto cinco mil pa̱i paë'ë.

5 Ñatasi mu'se Jerusalénna tsi'sihuë, Israel pa̱i ëjaohua'i, aiohua'i cui'ne
cua̱ñese'e ye'yacohua'i co̱ni. 6 Ja̱rote Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa
Anásje̱ paji'i. Pa'ina, cui'ne yecohua'ije̱ paë'ë, Caifás, Juan, Alejandro
co̱ni. Pa'ijëna, cui'ne si'aohua'i Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa sëcapë
tsi'sisicohua'ipi paë'ë. 7 Pa'ijë cua̱ñehuë, Pedrore cui'ne Juanre daje̱'ë.
Carena, darena, i̱ohua'i jopona nëconi ñeje cajë se̱i'ë:

"¿I̱que tutupi pa̱nita'a i̱quei mamipi mësaru cajë iye ñeje yo'oye'ni?"

8 Se̱jëna, Pedro de'o joyopi i̱ ja̱'re pa'iye sëte i̱ohua'ire sehuoquë capi:

"Mai ëjaohua'i cui'ne mai aiohua'i asaje̱'ë. 9 Ju̱'iquëre jujuse'ere me neni
ne co'yare'ni cajë se̱ni asañu'u cajë se̱ñe sëte quëasi'i. 10 De'oji. Ja̱je pa'ito,
si'aohua'i mësaru asa hue̱'ñana quëañu'u, si'aohua'i Israel pa̱i asaja̱jë
cajë. Iquë iye maca si'aohua'i mai ñajëna, pa'iquë cato Jesucristo Nazaret
aquë mami do'ire co'yapi, mësaru que̱ni huani je̱orena, Maija'quëpi
huajëquëre huëosiquë do'ire. 11 Iquë Jesús mësaru huë'e necohua'ipi
do'i peoquëre ñasi que̱na pë api. Ja̱je pa'isiquëta'a yure cato i̱ti quëco
pa que̱naërepa de'opi. 12 Ja̱je pa'ina, Peoji, yequë pa̱ire huasoquë.
Maija'quë maire huasoja̱'quëre yequëre necaiye pa̱pi."

13 Ca'raye peoyerepa Pedropi cui'ne Juanpi co̱ni cajëna, ñajë
ëjaohua'ipi cuasahuë, icohua'i ai ye'yema'cohua'i a'ë cui'ne pa̱i pa'iyeje̱
ye'yema'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi cui'ne Jesús ye'yaquë pa'isicohua'i
a'ë. Ja̱je cuasajë ñajë quëquë asahuë, i̱ohua'i cayere. 14 Jerepa, cui'ne
i̱ohua'i ja̱'re co̱ni i̱ti co'yasiquëje̱ pa'ina, ñajë ti sa̱ñope cayeje̱ pa̱huë.
15 Pa̱jë ja̱ maca tsi'si sitopi Pedrore cui'ne Juanre etaje̱'ë carena, etahuë.
Etarena, i̱ohua'ise'e sa̱'ñe coca cahuë. 16 Ñeje cahuë:

"Si'aohua'i Jerusalén pa'icohua'i asayë, iye pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere
yo'ose'e. Ja̱je asajëna, maipi ja̱je yo'oye pa̱huë ca ti̱'añe peoji. ¿Ja̱je pa'ito
yure me neja'cohua'i a'ni, icohua'ire? 17 Ja̱je pa'ito iyere yo'oñu'u. Iye
yo'osi coca jerepa jai saiye pa̱ja'core huajo yëni quëcoñu'u i̱ohua'ini iye
macapi jerepa pa̱ire quëaye pa̱ja'cohua'ire, Jesús ayere."

18 Cani yureta'a i̱ohua'ire soini cua̱ñehuë, Jesús aye pa̱ire cama'pë
pa'ije̱'ë, cui'ne i̱ ayeje̱ pa̱ire ye'yama'pë pa'ije̱'ë cajë. 19 Cua̱ñejëna,
Pedropi cui'ne Juanpi sa̱ñope sehuojë cahuë:

"Mësarupi cuasani ñajë'ë, ¿i̱quepi de'oquë'ni, mësaru cayere sehuoye,
pa̱nita'a Maija'quë cayere? 20 Yëquë ñase'ere cui'ne asase'ere quëaye
pa'iji."
21 Pa̱i cato ne co'yasiquëni ñani Maija'quë ai de'oji cajë sihuahuë. Ja̱je
sihuajëna, ëjaohua'ipi Pedrore cui'ne Juanre si'señu'u cuasajëta'a pa̱ini
ca'rajë si'sema'pë coa huajo yëni eto saohuë. 22 Pa̱i ne ti̱'a ma'ñere papi
co'yasiquë cato cuarenta o̱metëca jerepa paquë paji'i.

Ca'rama'cohua'i Cui'ne Necaija̱'quë Api Asacohua'i Pa'iyere Se̱ñe.

23 Eto saorena, Pedro cui'ne Juan sehuosicohua'i quë'rona sani Israel
ëjaohua'i cui'ne aiohua'i case'ere si'aye quëahuë. 24 Quëajëna, asani
si'aohua'i te'e cajë Maija'quëre se̱i'ë, ñeje:

"Ëjaë ma'tëmo cui'ne yeja, jai tsiaya, si'aye i̱ote pa'iye de'huasiquë,
25 më'ëpi de'o joyoja̱'a cahuë, më'ë jo'yaë David yë'opoja̱'a ñeje:
¿Me yo'ojë pa̱i jo̱sa yo'ojë caye'ni?
¿Me yo'ojë pa̱i ti cuasama'pë coa huëojë ja̱je neñu'u ca nëoñe'ni?
26 Pa̱i ëjaohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi co̱ni,
Maija'quëre cui'ne maire huasoquëre sa̱ñope yo'oñu'u cajë te'e cuasajë
yo'oyë.
27 Iye daripëna Herodes cui'ne Pilato cui'ne yequë pa̱i cui'ne Israel pa̱i
tsi'sini Jesure sa̱ñope yo'ohuë, më'ë sahuani i̱sisiquëre. 28 Ja̱je yo'ojë yo'o
ti̱'acaë'ë, më'ë ja̱je yo'osi'i cuasa nëoquë pa'ise'ere. 29 Yure Ëjaë, yëquë
më'ë jo'yare i̱ohua'i huajo yëyere ñani i̱sijë'ë, më'ë coca, ca'rama'pë quëa
ja̱'ñere. 30 Jesús më'ë mamaquë cocare quëajëna, më'ë tutupi ju̱'icohua'ire
jujuye, yequë mu'seña pa'i ja̱'ñe i̱ñoñe cui'ne pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'ojë̱'ë,
Jesús do'ipi."
31 Ja̱je se̱ni tëjisi maca i̱ohua'i se̱ sitopi ñu'cueo. Ñu'cuecona, si'aohua'i
de'o joyo ti̱mësicohua'i paë'ë. Pa'ijë Maija'quë coca quëahuë ti̱ñarepa,
ca'rama'pë.

Si'a Co'amaña Si'aohua'i Te'ona Pase'e

32 Jai pa̱i sehuosicohua'i pa'icohua'ipi te'e cuasajë cui'ne nëina, paë'ë.
Pa'ijë co'amañaje si'aohua'i te'ena pahuë. Te'ije̱ yë'ëse'e te'i pasi'i caquë
yo'oquëje̱ peopi. 33 Peojëna, Jesús jëjo saocohua'ipi si'a tuturepa quëahuë,
Jesús ju̱'isiquëpi huëise'ere. Quëajëna, Maija'quëpi ñacaina, si'aohua'i
de'oye paë'ë. 34 Pa'ijëna, te'ije̱ i̱ohua'i aquë co'amaña caraquëna, ai
yo'oquë peopi si'aohua'i pahuë. Ja̱ payere cajë yejaña pa̱nita'a hë̱'ña
pacohua'ipi i̱sijë curi neni, 35 Jesús jëjo saocohua'ina dani curi i̱sihuë.
Ja̱ohua'ipi si'aohua'ire i̱ti pa̱i ñapere caraye ja'ye huahueja̱jë cajë i̱sihuë.
36 Ja̱je yo'opi, levita José hue'equëni, Chipre saodohuë aquëni Jesús jëjo
saocohua'ipi Bernabére hue'yosiquëpi. Bernabé cani cayë "Yëhuo huaso-
quë mamaquë". 37 Ja̱ëpi i̱ yejare i̱siquë curi neni Jesús jëjo daocohua'ina
curi dani i̱sipi, i̱ohua'ipi ñajë huahueja̱jë caquë.

5

Ananías Cui'ne Safira Co'aye Yo'ose'e

1 Ja̱je pa'iquëta'are yequëpi Ananías hue'equëpi i̱ paco Safira ja̱'re
yejare i̱sihuë. I̱sini curi neni, 2 si'aye i̱siye pa̱ñu'u te'e cuasahuë. Cuasani
i̱ohua'i pa ja̱'ñe de'huahuë. De'huani yequere Jesús jëjo saocohua'ina
i̱sipi, i̱ohua'ipi ñajë huahueja̱jë caquë. 3 I̱siquëna, Pedropi capi:

"¿Ananías ique do'ire huati ëjaë më'ë joyona cacaë'ni yeja do'i saisi
curire më'ëpi yequere de'huani yequere isiquë si'aye isiyë caquë de'o
joyore cosojaquë caquë? 4 ¿Yejaje më'ë yeja pa'ima'ona, jaje yo'ou? ¿Curije
më'ë curiquë pa'ima'ëna, jaje yo'ou? ¿Merepa më'ë jaje yo'osi'i cuasaë'ni?
Paini më'ë cosoma'ë paë'ë. Maija'quëni më'ë cosohuë."

5 Caquëna, Ananías asani juni taji'i. Si'aohua'i i juni taise'e asasicohua'i
quëquë huesëhuë. 6 Ja maca yureta'a posëohua'ipi dani i capë cañapi
tunani sani tahuë.

7 Tres horas tëto sai maca Ananías nëjo cacao, io ëjëre yo'ose'e
asama'copi. 8 Cacacona, Pedropi iote seji'i:

"¿Mësaru case'e ja'ye yeja do'i isire?"

Caquëna, cao:

"Jaje pa'ijë'ë, jare ja ja'ye isihuë."

9 Cacona, Pedropi capi:

"¿Me neni mësaru te'e jaje yo'oñu'u cuasani ëjaërepa joyore neñañu'u
cajë yo'oye'ni? Jecohua'i daiyë, më'ë ëjëre tasicohua'i cui'ne yure më'ëni
sajaʼcohuaʼi aʼë."

10 Ca macarepa Safira huajërepa juni taco'ë, Pedro quëo yë'quë
macana. Juni taisicopi uiona, posëohua'ipi cacani ti'ani sani tahuë, io
ëjëre tasico yë'quë macana. 11 Ja maca si'aohua'i sehuosicohua'i cui'ne
si'aohua'i iti yo'ose'e, asasicohua'i quëquë huesëhuë.

Iñoñe Cui'ne Pai Yo'o Ti'a Ma'ñere Yo'ose'e

12 Pai pa'i huë'ñana Jesús jëjo saocohua'ipi jaiye de'oye yo'ohuë, pai
yo'o ti'a ma'ñere cui'ne iñoñere. Yo'ojëna, si'aohua'i Salomón nequë
pa'isi tu'rihuë pa'icona, tsi'sijë yo'ohuë. 13 Te'ije yecohua'i aquë tsiosi'i
caquë yo'oye papi, iohua'ire. Jaje pa'iquëta'are pai cato de'ocohua'i
a'ë, cuasajë. 14 Yo'ojëna, ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i Ëjaëre sehuoni
jai pai paë'ë. 15 Cui'ne ju'icohua'ireje cai saina cui'ne ju'icohua'ire
sayena oeni ma'añana eto oehuë, Pedropi da saina, i pai to'oupi jaohua'i
acohua'ina ju'aquëna, co'yajajë cuasajë. 16 Cui'ne Jerusalén yërëhue pai
dari pa'icohua'ipi jai pai Jerusalénna daë'ë, ju'icohua'ire cui'ne huati
quë'iohua'ire dajë. Dajëna, si'aohua'i juju cuañohuë.

Pedrore Cui'ne Juanre Huani Jeoñu'u Cajë Yo'oye

17 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ja're saduceo pai pa'icohua'ipi
si'aohua'i coni iohua'i yo'oyere ñajë oicohua'i paë'ë, cui'ne yo'o ti'añe peo
do'ire. 18 Ñani pëijë Jesús jëjo saocohua'ire tseani co'aye yo'ocohua'ire co
hue'ñana cohuë. 19 Cosicohua'ini Maija'quë huiñaëpi ñami paire co huë'e
eta sa'ro hui'yoni etopi, ñeje caquë:

20 "Sani paire quëajë'ë, mësaru iye huajëye pa'iyere Maija'quëre se
huë'epi nëcajë."

21 Caëna, asasicohua'ipi ñatani i case'eje pa'ye Maija'quë huë'ena
nea hue'ñarepa cacani paire ye'ya huëohuë. Jaje ye'yajëna, Maija'quë
huë'e ñacaicohua'i ëjaë cui'ne i ja're coni pa'isicohua'ipi ëjaohua'ire
pase'e coca cayena soihuë, si'aohua'ire Israel pai aiohua'ire coca cañu'u
cajë. Ja maca tsi'sini Jesús jëjo saocohua'ire co hue'ña ñu'icohua'ire
quërëjaija'cohua'ire jëjo saohuë. 22 Jëjo saojëna, soldadopi co huë'ena
sani coa ña jujahuë, tsoe peojëna. Jaje ña jujani co'ini ñeje cajë quëahuë:

23 “Pa̱ire co tu'rihuë cato de'oyerepa si̱osico paji'i. Pa'ina, cui'ne
soldado pa̱ije eta sa'noare nëcajë de'oyerepa ñahuë. Ja̱je pa'ioni hui'yojë
ñajëna, ti pa̱i peoco paji'i, sa̱'nahuë.”
24 Cajëna, ja̱re asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa, Maija'quëre
se̱ huë'e ñacai soldado pa̱i ëjaë cui'ne aiohua'i co̱ni cahuë: “¿Jerore pana
ja̱ yo'ose'e nëajai ja̱'ñe a'ni?” 25 Ja̱je yo'ojë ca macarepa te'i ti̱tani capi:
“Mësaru cosicohua'ipi Maija'quëre se̱ huë'ere nëcajë pa̱ini ye'yayë.”
26 Caquëna, asani soldado pa̱i ëjaëpi i̱ soldado pa̱i ja̱'re saji'i, tse̱asi'i
caquë. Tse̱asicohua'ita'a co'aye yo'oye pa̱huë, pa̱ipi pë̱ti huëoni que̱na
pë̱api je̱ama'cohua'ini cuasajë ca'rajë. 27 Ti̱tani i̱ohua'ire tse̱ani sahuë,
ca tëji ëjaohua'i quë'rona. Sarena, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi
capi, i̱ohua'ire:
28 “Tsoe mësarute cahuë yëquë, ja̱ë Jesús aye ti pa̱ire ye'yama'pë pa'ije̱'ë
cajë. ¿Casicohua'ini mësaru cato me yo'ore'ni? Mësaru cato si'a Jerusalén
ja̱ë aye ye'yayepi ti̱më huesoyë. Cui'ne ja̱se'e yo'oye pa̱ni yëquëreje̱ ja̱ëre
huani je̱osi do'i quë'iohua'ire cañu'u cajë yo'oyë.”
29 Caquëna, Pedropi cui'ne i̱ cajeohua'i Jesús jëjo saocohua'ipi sehuojë
cahuë, ñeje:
“Yëquë cato Maija'quë cayere sehuocaiye pa'iji, pa̱ni pa̱i cayere.
30 Mësaru cruzuna deoni huani je̱osiquëre mai aiohua'i Diusupi
huajëquëre huëopi, Jesure. 31 Maija'quëpi huëoni i̱ ëja te̱'tena ñopi, i̱te.
Pa̱ire de'oye saquëre neni cui'ne huasoquëre nepi, i̱te, Israel pa̱ipi
Maija'quëna co'ini i̱ohua'i co'aye yo'ose'e sa̱icaja̱'quë caquë. 32 Iye
yo'ose'e yëquë ñasicohua'ipi quëaye cui'ne Maija'quë i̱te sehuocohua'ire
i̱si joyo de'o joyoje̱ ñasiquëpi quëaji.”
33 Ja̱je cayere asani Israel pa̱i ëjaohua'ipi pë̱titeni huani je̱oñu'u cajë
yo'ohuë. 34 Ja̱je yo'ojë ca ëjaohua'i jopore te'i fariseo Gamaliel hue'equë
paji'i, si'a pa̱i de'oye cajëna pa'iquërepa, cui'ne cua̱ñese'e ye'yaquërepa.
Ja̱ëpi huëni nëcani cua̱ñepi: “Jesús jëjo saocohua'ire hue'sena eto saoje̱'ë,
ëa maca cacaja̱'cohua'ire,” capi. 35 Caëna, etosi jeteyo'je i̱je pa'i ëjaohua'ire
capi:
“Israel pa̱i mësaru ja̱ohua'ire yo'o ja̱'ñe de'hua ñani yo'oje̱'ë.
36 Cuasaje̱'ë, cui'ne Teudas yo'ose'ere. Ai tsoe maca, ja̱ë je̱'quë ëjaëre pa'ë
caquë yo'opi. Yo'oquëna, cuatrocientos pa̱irepa i̱te pe'tehuë. Pe'tejëna,
i̱ti saquëni huani je̱orena, i̱te pe'tecohua'i peo hue̱'ña tiya huesëhuë. Ja̱
maca caraja̱ji'i, ja̱ yo'ose'e si'aye. 37 Ja̱ jeteyo'je pa̱ire cue̱cue mu'seña
pa'i maca Judas Galilea aquëpi cui'ne ëjaë'ë caquë yo'opi. Yo'oquëna, i̱te
pa̱i pe'te huëohuë. Pe'te huëorena, i̱ni huani je̱orena, i̱te pe'tecohua'i peo
hue̱'ña tiya huesëhuë. 38 Ja̱je pa'ina, mësarute yëhuoquë cayë. Ja̱ohua'ire
yo'oye je̱oni ñuni saoje̱'ë, i̱ohua'ise'e pa'ija̱jë. Ja̱je pa'ina, iyepi pa̱i tse̱
pani coa caraja̱i ja̱'ñe a'ë. 39 Ja̱je pa'iquëta'are iyepi Maija'quë tse̱ pa'ito
mësaru ne ti̱'añe pa̱ja'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ito ñare pajë yo'oje̱'ë. Yo'ojë
Maija'quëni sa̱ñope yo'oyë, mësarupi.”
40 Caëna, asani i̱ case'e sehuocaë'ë. Ja̱ maca yureta'a Jesús jëjo sao-
cohua'ire soini si'seni, Jesús coca ti quëaye pa̱je̱'ë, cani yureta'a ñuni
saohuë. 41 Ñuni saojëna, Jesús jëjo saocohua'ipi etajë Maija'quëpi ja̱je
yëna Jesús mami do'ire ai yo'oyë cuasajë sihuahuë, pa̱i ëjaohua'i quë'ropi
etajë. 42 Etasicohua'ipi si'a mu'seña Jesús de'o cocare quëajë ye'yahuë,
Maija'quëre se̱ huë'ena cui'ne hue̱'ñana.

6

Siete Paire Ao Huahuecohua'ire Nese'e

1 Ja mu'seña sehuocohua'ipi jai pai sehuojë jojo saiye sëte, griego pai
coca cacohua'ipi sañope ca huëohuë, hebreo pai coca cacohua'ini griego
pai hua'jeohua'ini si'a mu'seña huahueyere de'oye huahuecaima'pë
pa'iyë cajë. 2 Jaje cajëna, asani doce pa'iohua'i Jesús soisicohua'ipi
si'aohua'ire sehuosicohua'ire tsi'soni cahuë:
"Co'aji, yëquëpi huahueye ñañere cajë, Maija'quë coca quëayere
jeoto. 3 Jaje pa'i do'ire sehuosicohua'i mësarupi mësaru acohua'ini siete
pa'iohua'ire co'ejë'ë, mësaru ai de'o paire ñacohua'ini, ta'ñe asacohua'ini
cui'ne de'o joyo timësicohua'ini. Ti'arena, jaohua'ina iye co'amaña yo'o
ja'ñe isiñu'u, yëquë. 4 Isini yëquë cato Maija'quëre sejë cui'ne i coca quëajë
pañu'u."
5 Carena, si'aohua'i jaje yo'oñu'u cuasani sahuajë ti'ahuë, Estebanre,
Maija'quëre asaquëre pare, de'o joyore timësiquëre, Felipere, Prócorore,
Nicanorre, Timónre, Parmenasre, Nicolásre, Nicolás cato ja'në Israel pai
yo'oye sehuo aquë paji'i, Antioquía aquë. 6 Ti'ani Jesús jëjo saocohua'i
quë'rona sahuë, iohua'ire. Sarena, jaohua'ipi iohua'i siopëana patojë
Maija'quëre secacaë'ë.
7 Maija'quë coca jero sa'na jai saco'ë. Jai saiona, sehuojë jai pai paë'ë,
sehuocohua'ije Jerusalén pa'icohua'ipi. Jaje jai pai sehuojëna, cui'ne
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ije sehuohuë, te'ohua'ise'e.

Estebanre Tseañe

8 Maija'quë isi tutu de'oyere pare paquë'ni Esteban pai yo'o ti'a
ma'ñere yo'o iñopi, pai daripë pa'icohua'ire. 9 Jaje yo'oquëna, ñani
Jo'yaohua'i pa'isicohua'ipi eta huajësicohua'i hue'yo huë'e pa'icohua'ipi
cui'ne Cirene acohua'ipi, Alejandría acohua'ipi, cui'ne Cilicia aco-
hua'ipi, cui'ne Asia yeja acohua'ipi Estebanre sañope ca huëohuë. 10 Ca
huëosicohua'ita'a ca ti'añe pahuë, de'o joyo isiyepi ta'ñerepa caquëna,
si'aye. 11 Ja maca yureta'a Moisésre cui'ne Maija'quëre sañope caquëna,
asahuë, caja'cohua'ire curipi saihuë. 12 Sairena, jaohua'ipi si'a iti daripë
paire ne huëohuë, jai co'a coca. Jaje ne huëorena, aiohua'i cui'ne cuañese'e
ye'yacohua'i Estebanre huajo huëohuë. Huajo huëoni tseani ca tëji
ëjaohua'i quë'rona sahuë. 13 Jaje yo'ojë cui'ne coa cosoja'cohua'ireje
nesicohua'ipi ñeje cahuë:
"Maija'quëre se huë'ere iquë ai sañope caquë api cui'ne cuañese'eje
sañope caquë api. 14 Cui'ne Jesús Nazaret aquëpi Maija'quëre se huë'e
nejoja'quë api. Nejoquë cui'ne Moisés maire jeocaise'ere tiñe ponaja'quë
api, caquë api, iquë."
15 Si'aohua'i iti maca ñu'icohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi coni Esteban
tsiare ñahuë, huiñaë tsiaje pa'iore pare hue'equëna.

7

Esteban Paire Sehuoye

1 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi Estebanre seji'i.
"¿Më'ëre jaje yo'oquëre pani jaohua'i caye caquë?"
2 Seina, Esteban sehuoquë capi:
"A'yëohua'i, cui'ne ja'quëohua'i, asajë'ë, yë'ë caquëna. Maija'quë
de'oquëpi mai ai Abrahamna ñai iñopi, Mesopotamiare pa'ina, Harán

yejana ja̱ saima'në. 3 I̱ñoquë capi: 'Më'ë yeja cui'ne më'ë cajeohua'ire
je̱oconi saije̱'ë, yë'ë i̱ñoja'a yejana.' 4 Caëna, Abraham Caldea yejapi
etani Harán yejana sani paji'i. Pa'ina, pëca ja'quë ju̱ni huesëpi. Ju̱quëna,
jeteyo'je Maija'quëpi Abrahamre iye yejana dapi, yure mësaru pa'i
hue̱'ñana. 5 Ja̱je pa'iquëta'are i̱ti yejana co'amaña necani i̱siye pa̱pi.
Que̱o tsa'cuja̱'toje̱ i̱siye pa̱pi. Ja̱je pa'iquëta'are i̱sija̱'quë a'ë ca nëopi,
i̱ ju̱'isi jeteyo'je i̱ tsëcapë tse̱co pa'ija̱'core. Ja̱ mu'seña cato Abraham
mamajëre peoquë pa'inije ja̱je capi. 6 Yequeje̱ cui'ne Maija'quëpi capi,
i̱te: 'Më'ë tsëcapë acohua'ipi yequë pa̱i yejare huero pa'ija̱'cohua'i
a'ë. Pa'ijëna, jo'yaohua'ire pajë co'aye yo'oja̱'cohua'i a'ë, cuatrocientos
o̱metëcarepa.' 7 Yequeje̱ capi, Maija'quë: 'Yë'ëpi mësarute jo'yaohua'ire
neni pasicohua'ire sa̱ija'quë a'ë. Ja̱ jeteyo'je mësaru eta huajëni yë'ëre iye
macapi necaijë pa'ija̱'cohua'i a'ë.' 8 Ca nëose'ere yo'oja̱jë caquë Abra-
hamre Diusupi cua̱ñepi, cuiri ca̱'nire tëaje̱'ë, caquë. Ja̱je pa'ina, Abra-
ham i̱ mamaquë Isaacre ocho mu'seña co̱asiquë pa'ina, cuiri ca̱'nihuë
maca tëapi. Ja̱je cui'ne yo'opi, Isaacje̱ I̱ mamaquë Jacobre. Iquë Ja-
cobpi si'aohua'ire i̱ mamajëre ja̱je yo'opi, Israel pa̱i doce tsëcape̱a pëca
ja'quëohua'i pa'ija̱'cohua'ireje̱.

9 Mai aipë Jacobo mamajëpi yo'jei Josére pëca ja'quëpi ai oina cui'ne oni
cua̱ñoñe peojë i̱si je̱ohuë, Egíptona saja̱jë cajë. Ja̱je pa'iquëta'are Diusupi
José ja̱'re co̱ni paji'i. 10 Pa'i si'aye i̱ ai yo'oye huasopi. Co̱cai cui'ne ta̱'ñe
yo'oye i̱sipi. I̱siquë cui'ne Egípto ëjaëre papi de'oye i̱te ñacai ja̱'ñeje necaji'i.
Necaina, Josére Egípto pa̱i ëjaëre hue'yopi. Cui'ne i̱ Faraónrepa pa'i huë'e
ñacaiquëre pare hue'yopi.

11 Ja̱ maca si'a Egípto yeja Canaán yeja a̱o ëa ju̱'iñe paji'i, ai yo'o mu'seña.
Pa'ina, mai aipëje̱ a̱iñe ti peocohua'i paë'ë. 12 Pa'ijëna, Jacobpi Egíptore
a̱o pa'iji, asani i̱ mamajëre mai aipëre jëjo saopi. Iye saise'e cato du'ru
macarepa saise'e a'ë. 13 Tijupë cayaye acore satena, Josépi i̱ maja'yë
jupëre yë'ë mësaru yo'jei'ë caquë quëapi. Ja̱je quëaquëna, asani Faraónpi
ja̱ tsëcapë aquë api caquë Josére ñapi. 14 Ja̱ jeteyo'je Josépi pëca ja'quë
Jacobre cui'ne i̱ tsëcapë setenta y cinco pa̱i pa'icohua'ire Egíptona daije̱'ë,
caquë cua̱ñepi. 15 Ja̱je cua̱ñeina, Jacob Egíptona sani paji'i. Pa'iquëpi ju̱ji'i.
Ja̱je cui'ne i̱ mamajëje ju̱juhuë, mai aipëje̱. 16 Ja̱ maca tarase'e Siquemna
sani cojena o̱a huesohuë. Abraham curipi Hamor mamajëre hueroquë
pa'isi yejana o̱areña.

17 Maija'quë Abrahamre ca nëose'e ti̱'añe ja'i maca pa'ina, Israel pa̱i
jai pa̱i jojo sateña, Egípto yeja. Ja̱je yo'oni jai pa̱i pateña. 18 Ja̱je pa'i
maca Josére ñama'quëpi yequepi Egípto pa̱i ëjaë cua̱ñe huëouña. 19 Cua̱ñe
huëoni iye ëjaëpi mai pa̱ire care payeje̱ pa'ye caquë, co'aye yo'oquë
tsi̱re ja̱'a co̱asicohua'ire je̱ocoje̱'ë ju̱'ija'cohua'ire caquë cua̱ñepi, pëca
ja'quëohua'ire. 20 Ja̱ mu'seña Moisés co̱a. Co̱aëna, Maija'quë sihuaquë
ñapi, i̱te. Ja̱ëni pëca ja'quëohua'ipi toaso̱ ñañëohua'ire huë'ena ñajë pahuë.
21 Pa jujani je̱ocoye pa'ijëna, Faraón mamacopi i̱te i̱ni mamaquëre pare
ai de'huayeje̱ pa'ye ai de'huao. 22 Ja̱je pa'ina, Moisés cato Egípto pa̱i
ta̱'ñe yo'oyere ye'yesiquë paji'i. Ja̱je pa'ipi tutu caquëpi cui'ne yo'oyeje̱
i̱ case'eje̱ yo'oquë paji'i.

23 Cuarenta o̱metëcaña papi i̱ pa̱ire Israel pa̱ire ñasi'i cuasapi.
24 Cuasaquëpi ñaquëna, Egípto pa̱ipi Israel pa̱ire co'aye yo'oquëna, ñani
Moisés co̱casi'i caquë yo'oquë Egípto pa̱ire huani je̱opi. 25 Moisés cato
ja̱je yo'oquëna, ñani i̱ cajeohua'ipi Diusu i̱ohua'ire huasoja̱'quëre jëjo

daoquë api cuasająjë caquë yo'opi. Yo'oquëta'are i̱ cajeohua'ipi jąje
cuasaye pąhuë. 26 Yo'osiquëpi ñatasi mu'se Israel pąipi cayaohua'i są'ñe
uihuajëna, Moiséspi ti̱'api. Ti̱'ani uihuama'pë pa'ijąjë caquë capi: '¿Me
neñu'ju te'e tsëcapëta'a są'ñe uihuaye'ni?' 27 Caquëna, i̱ti se ai huaiquëpi
Moisésre jë̱tëpi jëjo saoquë capi: '¿Nepi më'ëre pąi ëjaëre cui'ne yëquë
yo'oye ñaquë ne de'huają'quëre nere'ni? 28 ¿Ñamina'a Egípto pąire huani
je̱ose'eje̱ pa'ye yë'ëre huani je̱osi'i caquë?' 29 Caquëna, iyere asani Moisés
Madián yejana cati saji'i. Sani jąrote ti̱ yejare huero pa'i caya mamajëre
papi.

30 Cuarenta o̱metëca tëto saisi maca, zarza ñëpi toa corohuërepa
tsë̱'isicojąa'a hui̱ñaëpi ñai nëcapi, Sinaí cu̱tihuëna cue̱ne yejana. 31 Cąni
ñañeje pa'ye Moisés ñaquë i̱quere pa'ni cuasaquë ñapi. Jąje cuasaquë
de'oyerepa ñasi'i caquë tsiojąi asapi, Ëjaë yë'ore ñeje caquëna: 32 'Yë'ë
cato më'ë aipë Diusu a'ë. Abraham, Isaac, cui'ne Jacob Diusu a'ë, Yë'ë.'
Jąre asani Moisés i̱ti ca hue̱'ña ñama'ë, ca'raquë coa tsasi huëouna. 33 Jąą
maca Ëjaëpi caëña: 'Dutajë̱'ë, que̱o ju'iye. Më'ë nëca hue̱'ña cato de'o
hue̱'ñare pa'ë. 34 Egípto yejare pa'ijë yë'ë pąi ai yo'oye ti̱ñarepa ñaquë
pa'iyë. Aiohua'ipi ai yo'ojë oijëna, asani huasosi'i caquë cajehuë. Jąje
pa'iye sëte daijë̱'ë, yë'ëpi më'ëre Egíptona jëjo saosi'i.'

35 Israel pąi coejë '¿nepi më'ëre pąi ëjaëre cui'ne yëquë yo'oye ñaquë
ne de'huaquëre nere'ni casiquëni?' Maija'quëpi pąi ëjaëre cui'ne pąire
huasoquëre neni jëjo saopi, i̱ohua'i que̱'rona. A'ri so̱quë yë ñasiquë
hui̱ñaëpi co̱caina, yo'o ti̱'ajaquë caquë. 36 Iquë Moisés mai aipëre Egíptopi
etopi, pąi yo'o ti̱'a ma'ñere yo'oquëna, cuarenta o̱metëcahuëąña. 37 Jąre
iquë Moiséspi capi, Maija'quëpi mësaru aquëni yë'ëje̱ pa'ire neja'quë api,
i̱te quëacaiquë pa'ijąą'quëre. 38 Cui'ne jąre iquë Moiséspi Israel pąi jąą're
tsi'sini coca ca'ąji'i, jeto cue̱ne yejana. Jąre i̱pi hui̱ñaëre coca ca'ąji'i, Sinaí
cu̱tihuëna. Jąre i̱pi mai aipë jąą're pa'ąji'i. Cui'ne jąre i̱pi pa'i cocarepa
asapi, maire quëa jąą'ñeje̱.

39 Jąje pa'iquëta'are mai aipë cato sehuocaiye coehuë. Coejë Egíptona
co'iñu'u cahuë. 40 Jąje cajë Aarónre cahuë, yëquëre sająą'a diusuohua'ini
necaijë̱'ë. Huesëyë. Me sa'repa yëquëre Egíptopi etosiquë Moisés neni
jo'cuarepa nëiji, cahuë. 41 Jąje cani duruhue̱quëje̱ pa'ire diusu api cajë
de'huahuë. De'huani i̱te i̱siñu'u cajë nëicohua'ire huani i̱sijë cui'ne jai
pąi tsi'sini i̱ohua'i de'huasi diusure sihuajë yo'ohuë, Maija'quë api cajë.
42 Jąje yo'ojëna, Maija'quëpi jąohua'ire ña jujani je̱ocopi ma'ñocohua'i
ma'tëmo pa'icohua'ini se̱cohua'i pa'ijąjë caquë. Jąje pa'ina, Maija'quëre
quëacaicohua'i toyapëna toyase'e pa'iji, ñeje:

Israel pąi, ¿mësaru jeto cue̱ne yeja cuarenta o̱metëca pa'i maca,
Yë'ëre sihuajë de'oye se̱ñu'u cajë nëtëroją̱icohua'ire huani i̱sijë, cui'ne
co'amaña coa i̱sijë yo'ore?
43 Pąhuë, mësaru jąje yo'oye. Coa ai jerepa Moloc diusu huë'ere hue'ejë
sajë,
Cui'ne Refán diusu ma'ñoconi hue'ejë sajë
Cui'ne mësaru se̱ñu'u cajë de'huasi diusuohua'ini hue'ejë sajë yo'ohuë.
Jąą do'ire mësarute yë'ëpi Babiloniana jëjo saojąą'que a'ë.

44 Jąą maca cato mai aiohua'i cą'nipi nesi huë'ere pahuë, Maija'que
jąą're. Jąje yo'oñu'u, cajë nejaquë nese'ere i̱ño huë'ere. Jąą huë'e cato
Moisésre Maija'que caquë i̱ñoni ñeje pa'iore nejë'ë caquë cuąñese'eje̱

pa'iore nesico paji'i. 45 Ja̱ huë'e mai aiohua'i tsoe pasiconi Josué
ja̱'re daicohua'ipi te'e i̱ohua'i daiyeje̱ dahuë, yecohua'i yeja jio maca
Maija'quëpi i̱ohua'i ñajëna, yequë pa̱ire nejo maca. Ja̱je pahuë, ja̱ huë'e
David pa'i macaja̱'a. 46 Pajë pa'icohua'ini Davidpi Maija'quëre de'oye
ña cua̱ñoquëpi Jacob Diusu huë'e necasi'i cuasapi. 47 Cuasaquëta'a pa̱pi.
Necaiye pa̱quëna, mamaquë Salomónpi necaji'i. 48 Ja̱je pa'iquëta'are
Maija'quë i̱repa cato pa̱i nesi huë'ere pa'ima'quë api. Ja̱je pa'ina,
Maija'quëre quëacaiquëpi capi, ñeje:
49 Ma'tëmo cato yë'ë pa'i hue̱'ña'ë. Yë'ë ñu'i cua̱ñe hue̱'ña'ë.
Yeja cato yë'ë que̱o meñe tsa'cupa hue̱'ña'ë.
¿Ja̱je pa'ito me yë'ë huë'e necaija̱'cohua'i a'ni? caji, Ëjaë.
¿Jero a'ni, yë'ë pëa huajëja̱'to?
50 Si'aye yë'ë ne saose'epi pa'ito.
51 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru cato nuiñerepa asajëta'a nuñere pare
yo'oyere coecohua'i a'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi ca̱jonoaje asama'cohua'ipi
cui'ne joñoaje̱ ti Maija'quëre cuasama'cohua'i a'ë, mësaru. De'hue
Maija'quë joyore sa̱ñope yo'ocohua'i a'ë. Aiohua'i pa'ise'eje̱ pa'iohua'i
a'ë. 52 Ja̱je pa'ina, ¿jequë a'ni, Maija'quëre quëacaiquë mësaru aiohua'i
co'aye yo'oye pa̱siquë? Ti peoji, te'ije̱. Ja̱je pa'ina, co'aye yo'ojë huani
je̱ohuë, nuñerepa pa'i dai ja̱'ñere quëacohua'ire. Yure i̱pi nuñerepa pa'ipi
daquëna, mësarupi tse̱ani huani je̱ohuë. 53 Mësaru hui̱ñaohua'ipi cua̱ñese'e
i̱sijëna, i̱sicohua'i de'oye sehuocaima'pë pa'iyë." Ja̱re capi, Esteban.

Estebanre Huani Je̱oñe

54 Ja̱je caquëna, asani Estebanre ai pë̱ijë cu̱ji qui̱'cohuë. 55 Ja̱je yo'otoje̱
Esteban cato de'o joyo ti̱mësiquëpi ma'tëmore ñaquë Maija'quë de'oyere
pare ñapi. Ñaquë cui'ne Jesure ñapi, Maija'quë ëja të'hui quë'rore
nëcaquëna. 56 Ñani capi:
"I̱na ma'tëmo hui'yosiconi ñañë, cui'ne Jesupi Maija'quë ëja të'huire
nëcaquëna."
57 Caquëna, asani pë̱ijë ca̱jonoa pë'pëni cuijë i̱na da to̱me daë'ë. 58 Da
to̱me dani tse̱ani pa̱i daripëpi etoni que̱na pë̱api je̱a hue̱ahuë, co'aye
yo'oquë api cajë. Huaicohua'ipi i̱ohua'i ca̱ña du'teni te'e po̱së Saulo
hue'equëna, i̱sihuë, ñacaije̱'ë cajë. 59 Que̱na pë̱api je̱ajëna, Estebanpi
Maija'quëre se̱i capi:
"Ëjaë Jesús, yë'ë joyo më'ëpi de'huacaije̱'ë."
60 Cani ja̱ maca do're ja'runi ai tutu capi:
"Ëjaë yë'ëre huaicohua'i yo'ose'e sa̱ima'ë pa'ije̱'ë." Ja̱re cani ju̱ji'i.

8

1 Ju̱ni huesëquëna, i̱ti maca Saulo nëcaquë ñaquëpi. De'oji, Estebanre
huaise'e cuasaquë ñapi.

Sehuosicohua'ire Saulo Yo'oye

2 De'o pa̱ire papi Estebanre ai oijë ta̱ je̱ohuë. 3 Ja̱re yo'ojëna, Saulo cato
sehuosicohua'ire hue̱'ña ñape cacaquë ë̱mëohua'ire, nomiohua'ire, quërë
etoquë co hue̱'ñana cosi'i caquë yo'opi.

Samaria Pa̱ire De'o Coca Quëaye

4 Ja̱je yo'ojëna, Jerusalénpi etasicohua'ipi si'a hue̱'ña saijë huaso coca
quëahuë. 5 Quëajëna, i̱ohua'i aquë Felipepi Samaria daripëna sani Jesús

coca quëapi. 6 Quëaquë pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yo'opi. Yo'oquëna, ñajë
si'aohua'i tsi'sini ai asahuë, Felipe caye. 7 Jai pa̱i huati quë'iohua'i
pa'isicohua'ipi huatire eto sao cua̱ñohuë. Huatiohua'ipi etajë cuijë
etahuë. Cui'ne jai pa̱i cu'ima'cohua'ije̱, cui'ne do'pëjë cu'icohua'ije̱
co'yasicohua'i paë'ë. 8 Ja̱ yo'o do'ire ja̱ daripë acohua'i ai sihuahuë.

9 Ja̱ sihua hue̱'ñare te'i ë̱më Simón hue'equë ja̱'në dahuë pa'isiquë paji'i.
Samaria pa̱ire care payeje̱ caquë jerepa pa'i a'ë caquë yo'osiquë paji'i.
10 Ja̱je pa'ini si'aohua'i a'ricohua'i maña cui'ne jaicohua'ina co̱ni i̱ caye
asacaijë cahuë:

"Iquë api, i̱repa Maija'quë tuture paquërepa cahuë."

11 Ja̱je cajë i̱te de'oye i̱ caye sehuocaë'ë. Tsoe hue̱'ña noni i̱ dahuë
ñañepi yo'oquë care payeje̱ caquëre sëte ja̱je sehuocaë'ë. 12 Ja̱je yo'ojë
pa'icohua'ipi Felipe quëayere asani Maija'quë cua̱ñe te̱'te ayere cui'ne
Jesucristo ayere asani ë̱mëohua'i cui'ne nomiohua'i sehuohuë. Sehuoni
oco do cua̱ñohuë. 13 Do cua̱ñojëna, i̱ Simónque sehuoni oco do cua̱ñoni
ai de'oyere pare pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere ñaquë ai de'oyere pa'ni cuasaquë
Felipe ja̱'re te'e cu'i huëopi.

14 Samaria pa̱ipi Maija'quë coca sehuorena, Jesús doce soisicohua'ipi
asani Jerusalén pa'icohua'ipi Pedrore cui'ne Juanre jëjo saohuë, Samar-
iana. 15 Jëjo saorena, sani Samaria sehuosicohua'ire Maija'quëre
se̱cacaë'ë, de'o joyore paja̱jë cajë. 16 Jesús mai Ëjaë mamipi do
cua̱ñosicohua'ita'a ja̱ yë'ta'a de'o joyo peocohua'i paë'ë. 17 Ja̱ do'ire Pedro
cui'ne Juanpi jë̱ñapi jëjo pajë Maija'quëre se̱jëna, de'o joyore i̱si cua̱ñohuë.

18 Jë̱ñapi Jesús jëjo saocohua'ipi jëjo pajë se̱jëna, Maija'quë joyore i̱siña.
I̱sina, ñani Simónpi curipi huerosi'i cuasaquë caëña.

19 "I̱sijë̱'ë, ja̱ tuture pare yë'ëje̱ i̱sina, ja̱ tutupi yë'ëpi jë̱ñapi patoquë
se̱ina, de'o joyore i̱si cua̱ñoja'cohua'ire."

20 Caquëna, Pedropi i̱te capi:

"Më'ë curiquë ja̱'re më'ë ne huesëye pa'iji. Maija'quë i̱siye curiquëpi
hueroye peoji. 21 Maija'quë ña hue̱'ña më'ë nui joyo peoyë. Ja̱je pa'ina, ja̱
tutupi i̱si cua̱ñoñe peoji, më'ë. 22 Më'ë co'aye cuasayere je̱ocojë̱'ë. Je̱oconi
mai Ëjaëre se̱jë'ë. Se̱ina, de'hue oni yeje'ñe pa'i api, më'ë ja̱je cuasase'e.
23 Yecohua'ipi de'oye yo'ojëna, ñani sihuama'ë. Ñañepi më'ë ti̱mësiquëpi
pa'ina, ñaquë cayë. Ja̱ do'ire më'ë co'aye cuasayepi hue̱siquëre paji,
më'ëre."

24 Caquëna, Simónpi capi:

"Mësarupi yë'ë do'ire se̱cacaijë̱'ë, Ëjaëre. Si'aye mësaru case'eje̱ pa'ye
tëto saiye pa̱ja'core yë'ëre."

25 Iye a'ë, maire caquë Jesús yo'ose'e cajë quëajë cui'ne Maija'quë coca
quëa tëjini Jesús jëjo saocohua'ipi Samaria yeja a'ri daripë̱ana, de'o coca
quëahuë. Quëa tëjini yureta'a Jerusalénna co'ihuë.

Felipe Cui'ne Etiopia Aquë Yo'ose'e

26 Ja̱ jeteyo'je mai Ëjaë hui̱ñaëpi Felipere capi:

"Huëni Jerusalén ma'ana saijë̱'ë, Gazana sai ma'ana huë'ehuë te̱'tena."

Iye ma'a cato cue̱nesi yejaja̱'a sa sai ma'a paji'i. 27 Caëna, asani
Felipe huëni ja̱ ma'aja'a saji'i. Saiquëpi ma'ana Etiopia pa̱ire ti̱'api.
Ja̱ë cato ëjaërepa paji'i. Etiopia ëjao curi de'huacaiquë paji'i. Ja̱ëpi
Jerusalénna Maija'quëre se̱si'i caquë saisiquë paji'i. 28 Ja̱je saisiquëpi i̱

yejana coˈiquë caballopi quërëcore ñuˈi sai Maijaˈquëre quëacaiquë Isaías
toyaseˈere ñaquë sajiˈi. 29 Saina, joyopi Felipere capi:
“Caballo quërëco quëˈrona saijëˈë.”
30 Caëna, Felipe tsiojai asaquëna, Isaías toyaseˈere ñaquë caquë sajiˈi,
Etiopia aquëpi. Ja maca ite sejiˈi:
“¿Asaquë mëˈë, mëˈë ñaseˈe?”
31 Seina, sehuopi:
“¿Me asa tiˈañeˈni, iti quëaquëpi peoto?”
Cani Felipere yëˈë jaˈre mëni ñuˈi saijëˈë caquë sejiˈi.
32 Toyasico i ñasico cato ico pacoˈë, ñeje caco:
Huai hueˈñana yëi ñamare sayeje paˈye sahuë, ite.
Sarena, tëacohuaˈi ña hueˈñana yëi ñama memeñe pañeje paˈye memeñe
pa pi.
33 Teaye paˈi pajiˈi. Jaje paˈitaˈare nuñerepa deˈoye ite necaiye pahuë.
Iye yeja paˈiquëni i paˈiye naë tëa jeoñere, ¿nepi cacaija ˈcohuaˈi aˈni, i
tsëcapë?
34 Etiopia aquëpi Felipere sejiˈi:
“Quëare pajëˈë, yëˈëre. ¿Neni caquëˈni, Maijaˈquëre quëacaiquë ijaˈa
coˈye caquë panitaˈa yequëni caquë?”
35 Caquëna, ja maca Felipe Etiopia pai ñasico acopi toyaseˈe cayepi
huëoni Jesús aye deˈo coca quëapi, ite. 36 Quëaquëna, oco quëˈroja ˈa sa sai
Etiopia aquëpi capi:
“¿Ina oco iñore paˈiji, yëˈëre doye deˈomaˈquë?”
37 Caquëna, Felipepi capi:
“Mëˈëpi siˈa joyorepa deˈoye sehuoquë paˈito doye deˈoji.”
Caquëna, ipi capi:
“Jesucristo Maijaˈquë mamaquë api asayë, yëˈë.”
38 Caëna, ja maca omejani siˈa jupë cayaohuaˈi Felipe cuiˈne Eunuco
coni oco quëˈrona sa cajeni Felipepi oco dopi. 39 Do tëjini tumasi maca
mai Ëjaë joyopi Felipere sapi. Tirona saëna, Etiopia aquë tijupë ñamaˈë
pajiˈi. Jaje paˈiquëtaˈare sihuaquë sajiˈi. 40 Felipe cato Azoto daripëre
pajiˈi. Paˈi pai ñape dari Maijaˈquë coca quëaquë Cesarea daripëna tiˈapi.

9

Saulo Sehuoye
(Hch 22.6-16; 26.12-18)

1 Jaje yoˈoye paˈina, Saulopi Jesure sehuosicohuaˈire huasiˈi caquë
yoˈoquëpi Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi ëjaërepa quëˈrona sajiˈi. 2 Sani
ite sejiˈi: Toyacaijëˈë, Damasco pai tsiˈsi huëˈñana, siˈaye yëˈëpi cacani
coˈequë Jesure sehuocohuaˈire ëmëohuaˈire cuiˈne nomiohuaˈireje tseani
hueni Jerusalénna dani coja ˈquëre capi. Caquë sejna, toyacaquëna,
sajiˈi. 3 Sai jeˈnërepa Damasco quëno macare paˈina, maˈtëmopi Saulona
miañerepa juˈapi, siˈaëre cuasamaˈtore papi. 4 Juˈaquëna, yejana tani
yëˈoseˈe caquëna, asapi:
“¿Saulo, Saulo, Me yoˈoquë yëˈëre josa yoˈoquëˈni?”
5 Caquëna, Saulopi sejiˈi:
“¿Ëjaë, mëˈë iqueipi caquëˈni?”
Caquëna, yëˈoseˈe sehuopi:

"Jesu a'ë, yë'ë. Më'ë sa̱ñope yo'oquë a'ë. Tsoa tarapë jë̱jësë̱ ñaca quë'iopi
duruhue̱quëre jëjo saojëna, hue̱quëpi tarapëna co'ye ti̱toquë pani a'si
ju̱'iquë api, më'ë cui'ne yo'oyë, hue̱quë yo'oyeje̱ pa'ye."
6 Caquëna, Saulopi quëquëni tsasiquë capi:
"¿Yë'ë Ëjaë, i̱quere yo'oja̱'quë a'ni, yë'ë?"
Caquëna, capi:
"Huëni ja̱ daripëna cacajë̱'ë. Ja̱ropi më'ë yo'o ja̱'ñe quëaye pa'iji."
7 Caquëna, Saulore co̱cohua'ije̱ asahuë. Asajëta'a i̱ti caquëre ñama'pë ai
quëquëni cama'pë paë'ë. 8 Pa'ijëna, Saulo yejapi huëni ñacoa sëtaquëta'a
ñama'ë paji'i. Ja̱je ñama'ë pa'ina, i̱te co̱cohua'ipi jë̱tëna tse̱ajë Damas-
cona sahuë. 9 Sarena, toaso̱ mu'seña ñama'quëpi, a̱ima'quëpi, cui'ne
u̱cuma'quëpi coa paji'i.
10 Pa'ina, Damasco daripëre te'i Jesure sehuosiquë paji'i. I̱ mami cato
Ananías hue'equë paji'i. Pa'ina, ja̱ëna ca̱ni ñañeje pa'yeja̱'a mai Ëjaëpi
ñaini capi:
"¡Ananías!"
Caquëna, capi:
"Ëjaë, pa'iyë."
11 Sehuoquëna, mai Ëjaëpi i̱te capi:
"Huëijë̱'ë. Huëni saijë̱'ë, Nui ma'a hue'yosi ma'ana. Sani 'i̱ñore Saulo
Tarso aquë pa'iquë' caquë se̱jë'ë. Judas huë'ena Maija'quëni se̱i pa'iji.
12 Pa'iquëpi ca̱ni ñañeje pa'yeja̱'a ñapi. Te'i ë̱më Ananías hue'equëpi dani
jë̱ñapi i̱te jëjo paquë ñaja'quë caquë se̱cacaina, Maija'quëre."
13 Caquëna, asani Ananíaspi capi:
"Ëjaë, iquëpi Jerusalén daripë pa'icohua'ire, më'ëre sehuocohua'ire ai
sa̱ñope co'aye yo'oji jai pa̱i cajëna, asahuë, yë'ë. 14 Ja̱je pa'ipi yure i̱ñona
daji'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëohua'i cua̱ñesi tutupi si'aohua'ire
më'ëre se̱cohua'ire tse̱seni hue̱ni sasi'i caquë."
15 Caquëna, Ëjaëpi capi:
"Ja̱je pa'ita'are sani ñajë'ë. Yë'ëpi i̱te soihuë, yë'ë cocare Israel pa̱ire
quëacaiquë, cui'ne yequë pa̱ire quëacaiquë, cui'ne ëjaohua'ire quëacaiquë
pa'ija̱quë caquë. 16 Yë'ë coca quëa do'ire i̱pi ai yo'oye pa'i ja̱'ñere i̱te
i̱ñosi'i."
17 Caëna, Ananíaspi Saulo pa'i huë'ena sani cacani i̱ jë̱ñapi Saulore
patoquë capi:
"Saulo, yë'ë yo'jei, Ëjaë Jesupi yë'ëre ma'aja'a më'ëre daina, ñasiquëpi
jëjo daopi. Më'ëpi ñaquë pa'ija̱quë caquë, cui'ne Maija'quë joyo quë'i
pa'ija̱quë caquë."
18 Ca macarepa ñacoa pa'ise'epi so'coje̱ pa'yepi to̱mepi. To̱meina,
de'oye ñaquë de'oni huëni oco do cua̱ñopi. 19 Do cua̱ñosi jeteyo'je, a̱o
a̱ni, tutu tsi'soni, Damasco sehuosicohua'i ja̱'re pëani tsoe maca mu'seña
paji'i.

Damasco Pa̱ire Saulopi Yëhuoye

20 Tutu tsi'sosiquëpi Israel pa̱i tsi'si hue̱'ñana Jesucristo Maija'quë
mamaquë api, quëa huëopi. 21 Quëaquëna, si'a asacohua'ipi ai cuasajë co'a
ju̱'ijë cahuë:
"Iquëpi Jerusalén pa'icohua'ire hue̱ni Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaohua'ina sani i̱sisi'i caquë daisiquë api."

22 Jạje catojẹ̱ Saulopi ai jerepa nuñerepa capi, Jesús cocare ca'raye
peoyerepa. Ca'rama'ë quëaquë capi, Cristo api, mai huasoquërepa. Jạje
quëaquëna, Israel pại Damasco acohua'ipi asajë ai cuasahuë, ¿merepa
neni jạ̱ jerepa caquë'ni? cajë.

Saulo Yahuerepa Saiye

23 Ai tsoe mu'seña quëaquë pa'ina, ñani Israel pạipi Saulore huani
jẹ̱oñu'u cuasahuë. 24 Cuasani yo'ojëna, Saulo de'hue asapi, i̱ohua'i yo'oye
huañu'u cajë si'a mu'señapi, cui'ne ñamiñapi daripë eta sa'noa ñape ute-
huë, Saulote. 25 Utejë pa'ina, Jesure sehuosicohua'ipi ñami jai do'rohuëna
Saulote ayani jai daripë tëhuopajạ̱'a meñe casahuë. Casarena, de'hue
catipi. Jạje jëapi, de'hue.

Saulo Jerusalén Pa'iye

26 De'hue jëasiquëpi Jerusalénna Saulopi ti̱'ani Jesure ye'yecohua'i jạ̱'re
cọ̱ni pasi'i caquë yo'oquëna, jạohua'ipi sehuoma'quë api cuasajë i̱te
ca'rahuë. 27 Ca'rajëna, Bernabépi Saulore Jesús jëjo saocohua'i quë'rona
dani i̱ñoquë quëapi, i̱te yo'ose'ere ñeje: Iquë Damasco ma'ana mai
Ëjaëre pare ñasiquë api. Mai Ëjaëre papi i̱te coca caquëna asasiquë api,
cui'ne Damasco daripëna ca'raye peoyerepa quëcoquë Jesús coca de'oye
quëasiquë api, capi Bernabé. 28 Jạje quëaquëna, "de'oji," careña. Saulo
Jerusalénna pëapi. Pëani i̱ohua'i jạ̱'re cu'i yo'oquë Jesús cocare ca'raye
peoyerepa quëapi. 29 Israel pạ̱ita'a griego cocapi cacohua'ire coca caquë
cui'ne sạ̱ñope cajëna, i̱je sạ̱ñope caquë yo'opi. Quëaquëna, jạohua'ipi i̱te
huañu'u cajë yo'ohuë. 30 Yo'ojëna, sehuosicohua'ipi asani Cesareana
sahuë, i̱te. Jạ̱ropi yureta'a Tarso yejana jëjo saohuë, Saulore.

31 Jạ̱ maca si'aohua'i sehuosicohua'i Judea yeja pa'icohua'i, Galilea
yeja pa'icohua'i cui'ne Samaria yeja pa'icohua'i sạ̱ñope yo'oye jẹ̱orena,
de'oye pa'i huëohuë. Pa'ijë joyo pa'iye ai tutu quë'iohua'i de'ohuë. De'ojë
Maija'quë yëyere de'oye sehuocaijë paë'ë. Pa'ijëna, de'o joyopi cọ̱caina,
si'a mu'señaja'a sehuocohua'ijẹ̱ pa'ijë jai saë'ë.

Eneas Ne Co'yaye

32 Pedropi sehuosicohua'ire do'i ñasi'i caquë saisiquëpi Lida
pa'icohua'irejẹ̱ sehuosicohua'ire ñasi'i caquë saji'i. 33 Saisiquëpi ñaquëna,
Jạ̱rote te'i ẹ̱më Eneas i̱ mami hue'equëpi, ocho ọ̱metëca u̱iquë paji'i, ti
cu'ima'quëpi. 34 Pa'ina, Pedro ñani i̱te capi:

"Eneas, Jesucristopi më'ëre ne co'yaji, huëni më cạ̱iñe de'huajẹ̱'ë."

Ca macarepa huëji'i. 35 Huëina, ñasicohua'ipi Lida acohua'ipi cui'ne
Sarón acohua'ipi Ëjaë Jesucristore sehuohuë.

Dorca Ju̱'isico Huëiye

36 Jạ̱ mu'seña Jope daripëre te'o nomio sehuosico paco'ë. I̱o mami
cato Tabita hue'ecopi, griego coca cato Dorcas caye pa'iji. Jạ̱o cato
peocohua'ire de'oye cọ̱caico paco'ë. 37 Jạje pa'iopi ju̱'i huëoni ju̱co'ë.
Ju̱cona, i̱o cạ̱'nihuë tsoani ẹ̱mëje'e tu'rihuëna ọ̱ahuë. 38 Ọ̱ani Pedrore esa
Jopena daijẹ̱'ë, tsoe nëiñe peoyerepa cajë huëojạ̱'cohua'ire cayaohua'ire
jëjo saohuë, sehuosicohua'ipi. Jope cato Lida quẹ̱no macare pa'iye sëte.
Jạje yo'ohuë, Pedropi Lidare pa'iji asani.

39 Sani huëojëna, Pedropi i̱ohua'i jạ̱'re cọ̱ni saji'i. Sa ti̱'asi maca ju̱'isico
u̱i hue̱'ñana ẹ̱mëje'e tu'rihuëna i̱te sahuë. Sasi maca si'a hua'jeohua'i oijë

io necaisi caañare ite iñohuë. 40 Ja maca Pedropi si'aohua'ire eto saoni do're ja'runi Maija'quëre seji'i. Sesi jeteyo'je ju'isicore ñaquë capi:

"Tabita huëijë'ë."

Caquëna, sëtani ite ñani huëni ja'ruo. 41 Ja'ruona, Pedropi io jëtëna tseani huëo nëcopi. Huëo nëconi sehuosicohua'ire cui'ne hua'jeohua'ire soini huajëco pa'ico yure caquë iñopi. 42 Iye yo'ose'ere si'a Jope daripë pa'icohua'i asahuë. Asani jai pai Ëjaëre sehuohuë. 43 Iye yo'osiquëpi Pedro Jope daripëna pëapi. Pëani tsoe mu'seña maña Simón huë'ena, ca'ni de'huaquë huë'ena.

10

Pedro Cui'ne Cornelio

1 Cesarea daripëre te'i ëmë Cornelio hue'yosiquë paji'i, cien soldado pai ëjaë. Capitán paji'i. I Cien soldado tsëcapë aquë mami cato Italiano hue'yosico paco'ë. 2 Jaë cato de'oquë paji'i, Maija'quëre ca'raquëpi. Jaje pa'ipi si'a i huë'e acohua'i ja're Maija'quëre sei pa'iquë paji'i. Jaje pa'ipi peocohua'ire de'oye isipi, cocasi'i caquë judío paire, cui'ne si'a mu'seña Maija'quëre sei paji'i. 3 Pa'ipi te'e mu'se na'iquëna, tres pa'i maca cani ñañeje pa'ye ñaquëna, Maija'quë jëjo daoquë huiñaëpi i huë'ena cacapi. Cacaquëna, tiñarepa ite ñapi. Ñaquëna, capi:

"¡Cornelio!"

4 Caquëna, ini ñaquë quëquëni seji'i, ite:

"Ëjaë, ¿Iquere yëquë'ni?"

Caquëna, huiñaëpi capi:

"Më'ë señe Maija'quë asaji, cui'ne më'ë peocohua'ire de'hue cocai yo'oyeje ñaji, Maija'quë capi, jaje pa'iye sëte. 5 Yure ëmëohua'ire Jopena jëjo saojë'ë, Simón Pedro hue'yosiquëre quërëjaija'cohua'ire. Pedro cato yequë Simón huë'ere pëasiquëpi pa'iji. 6 Yequë Simón ca'ni de'huaquë huë'ere pa'iji. Ja huë'e cato jaira të'tëpare pa'iji."

7-8 Maija'quë jëjo daosiquëpi saisi maca Corneliopi ite necaicohua'ire cayaohua'ire cui'ne te'e soldadore soini i ñase'e si'aye quëani Jopena jëjo saopi. Soldado cato Maija'quëre cuasaquë paji'i. Jaje pa'ini Cornelioje de'oye cuasaquë paji'i. Jaje pa'ini Cornelioje de'oye cuasaquë jëjo saopi.

9 Jëjo saouna, se ñatasi mu'se ja yë'ta'a ma'are saijë je'në Jope queno macare pa'ijëna, jopo mu'serepa pa'i maca Pedropi huë'e ëmëje'e totona mëji'i, Maija'quëre sesi'i caquë. 10 Ja yë'ta'a aore cua'cojëna, ao ëaye nëi macapi cani ñañeje pa'ye ñapi. 11 Ñaquëna, ma'tëmopi hui'yoni jai ca ca'tipëje pa'iona, cajese'e sica que'quesicona, 12 si'a nëicohua'ire, uijë cu'icohua'ire cui'ne ja'jëcohua'ire ayasi tu'upi yejare pana cajeo. 13 Caje maca yë'ose'e ite jutapi ñeje:

"Pedro, huëni huani aijë'ë."

14 Caquëna, Pedropi sañope capi:

"Pasi'i, Ëjaë. Ai ma'ñe a'ë. Si'si a'ë. Si'siohua'ire yë'ë ti aima'quë a'ë."

15 Caquëna, tijupë yë'ose'e ite jutaëña:

"Maija'quë si'si peoye nese'ere si'si a'ë caye peoji."

16 Jaje toasoñe pa'ye Maija'quë ite ca tëjini co'amaña ayasi tu'ure ma'tëmona mëa huesopi. 17 Mëa huesouna, Pedro ¿merepa yo'o ja'ñere jaje pa'ye iño u'ni? caquë ai cuasaquë paji'i. Pa'ina, Cornelio jëjo saosicohua'ipi jato sa'ro quë'rona titahuë, ¿Simón huë'e jerore pa'ico'ni?

cajë sẹni asajë daicohua'ipi. 18 Jạohua'i tịtani tutu cajë sẹi'ë: Iño Simón
hue'equëpi cui'ne yequë mami Pedro hue'equë pa'ima'quë cajë sẹi'ë.
19 Jạje sẹni asajëna, Pedro cato jạ yë'ta'a ị ñase'ere cuasaquë paji'i. Pa'ina,
de'o joyopi capi, ịte:
"Ịna, më'ëni toasọ ẹmëohua'i co'erojạiñë. 20 Huëni ịohua'i jạ're saijẹ'ë,
jëa coeye peoyerepa. Yë'ë jëjo daosicohua'i a'ë."
21 Caëna, Pedro cajeni capi:
"Yë'ë a'ë, mësaru co'equë. ¿Ịquena date'ni?" 22 Caquëna, ịohua'ipi
cahuë:
"Yëquë cato Cornelio jëjo daocohua'ipi daë'ë. Maija'quë huịñaëpi
më'ëni soijạtena. Cornelio huë'ena dani quëaquëna, ịpi më'ë quëaye
asajạquë caëna, asani Cornelio, soldado pại ëjaëpi jëjo daoquëna, daë'ë.
Nuñe pa'iquëpi, Maija'quëre sẹquëpi, cui'ne si'a judío pại de'oye yo'oquë
api cajë oiquëpi jëjo daocohua'i a'ë."
23 Cajëna, Pedropi capi: "Cacani pëajẹ'ë." Caëna, cacani ị jạ're cọni
pëahuë, jạ ñami. Ñatasi mu'se Pedropi ịohua'i jạ're cọni saji'i. Saina, ịte
cọñu'u cajë Jope acohua'ijẹ ị jạ're saë'ë, Maija'quëre sehuosicohua'ipi.
24 Jạje saisicohua'ipi se ñatasi mu'se Cesareana tị'ahuë, Cornelio
cui'ne ị tsëcapë cui'ne ị ai oi cajeohua'i cọni tsi'sini ute huẹ'ñana.
Jạohua'i cato Cornelio huëosicohua'ipi daisicohua'ipi paë'ë. 25 Pa'ijëna,
Pedropi huë'ena tị'aquëna, Corneliopi pëpasi'i caquë etaquëpi Pedrote
yë'ë ëjaërepa caquë do're ja'ruëña. 26 Ja'ruquëna, Pedropi ịte naë huëo
nëcoquë capi:
"Yë'ëjẹ më'ëje pa'i a'ë."
27 Jạje ị jạ're caquë sa cacaquë ñaquëna, jai pại tsi'sicohua'ipi paë'ë.
28 Pa'ijëna, ñani Pedropi capi:
"Mësarupi asacohua'i a'ë, Israel pại ti tị pại jạ're tsioye peoye. Pạnita'a
yequë pại huë'ena cacaye peoye. Israel pại yo'oye jạje pa'iji. Jạje
pa'iquëta'are yë'ëre Maija'quëpi ye'yapi pạire co'acohua'i a'ë, si'siohua'i
a'ë caye pạjë'ë caquë. 29 Jạje pa'ina, jạohua'i sani yë'ëre sẹjëna, ai cuasaye
peoyerepa esa daë'ë. De'oji. Yureta'a quëajẹ'ë. ¿Ịquere cajë yë'ëre
soire'ni?"
30 Caquëna, Corneliopi capi:
"Pa'iji, cuatro mu'seña, iye ja'i maca na'iquëna, tres pa'i maca yë'ë
huë'ere pa'i ạo ạima'quëpi Maija'quëre sẹi pa'ise'e. Pa'iquëpi na'iquëna,
Maija'quëre sẹñere sẹina, Maija'quë jëjo daoquëpi ai mia ju'i cạrepa
ju'iquëpi ñaini capi: 31 'Cornelio, më'ë Maija'quëre sẹñe Maija'quë asaji,
cui'ne më'ë peocohua'ire cọcaiyejẹ Maija'quë ñaquë sihuaji de'oyerepa
yo'oji caquë ñaji. 32 Jạje pa'iye sëte yurepi ẹmëohua'ire Jopena jëjo saojẹ'ë,
Simón Pedro hue'equëre quërëjạni ịñona dajạ'cohua'ire. Ị cato yequë
Simón huë'ere pa'iji, jạë yequë Simón cato cạ'nipi de'huaquë api. Ị
huë'e cato jaira tẹ'tëpare pa'iji,' capi, yë'ëre. 33 Caëna, asani esa më'ëre
quërëjạija'cohua'ire jëjo saohuë. Jạje jëjo saouna, yure më'ëpi daquëna,
de'oji. Maija'quë coca asañu'u cajë yëquë tsi'sisicohua'ipi pa'iyë, më'ëre
mai Ëjaërepa cajẹ'ë caquë ịsiyere caquëna, asañu'u, yëquë."

Pedro Quëaye

34 Caquëna, Pedropi quëapi:
"Yureta'a asayë, Maija'quëpi pạire cui'ne pa'iohua'ise'ere ñaquë pa'iye.
35 Jạje pa'ina, Maija'quë cato si'a pạire ịte de'oquëre pa'ni cacohua'ire

cui'ne nuñerepa yo'ocohua'ire de'oji caquë ñaji, coa si'a tsëca aco-
hua'ire. 36 Jaje pa'ina, si'aohua'i Ëjaë Jesucristoja'a de'oye pa'iye ti'añere,
Maija'quë i coca Israel paina isipi. 37 Mësarupi si'aohua'i asayë, Juan oco
doquë cui'ne quëaquë yo'osi jeteyo'je Jesupi Galileapi huëoni si'a hue'ña
judío pai pa'i hue'ña yo'ose'e cu'ise'e. 38 Jaje pa'ina, Maija'quëpi Jesús
Nazaret aquëre de'o joyo tuture isipi. Isina, huati tutupi yo'oquëna, ai
yo'ojë pa'icohua'ire jujucai cui'ne paire de'oye yo'ocai cuji'i, Maija'quëpi
i ja're pa'i do'ire. 39 Jaje yo'oquëna, yëquë ñasicohua'i a'ë, Jesús yo'oye.
Jerusalénna cui'ne Judea yejana yo'oquëna, ñasicohua'i a'ë. Ja jeteyo'je
yureta'a ite soquë sarahuana que deoni huani jeohuë, judío paipi. 40 Jaje
huaisiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca Maija'quëpi huajëquëre huëopi.
Huëoni yëquëre iñopi. 41 Coa yëquëse'ere ñai iñopi. Si'a paire ñai iñoñe
papi. Yëquë i tsoe sahua nëosicohua'ise'ere ñai iñopi. Jaje pa'ina, yëquë
i ja're coni ucujë cui'ne aijë yo'ohuë, i huëisi jeteyo'je. 42 Jare jaëni
Maija'quëpi ju'isicohua'ire cui'ne huajëcohua'ire ñani ca tëjiquëre nepi
cajë quëaja'cohua'ini yëquëre jëjo daopi. 43 Jaje pa'ina, tsoe Maija'quëre
quëacaicohua'i Jesús ayere cajë cahuë, ite Jesure sehuocohua'ipi iohua'i
co'aye yo'ose'ere sai de'huani oni yeje cuañoja'cohua'i a'ë."

Judío Pai Peocohua'ita'a Maija'quë Joyo Isi Cuañose'e

44 Ja yë'ta'a Pedro caquëna, de'o joyopi i caye asacohua'ina tsio daji'i.
45 Tsio daquëna, Israel pai sehuoye sehuocohua'ipi Pedro ja're daisico-
hua'ipi ai cuasajë ñahuë, Israel pai peocohua'ipi de'o joyore isi cuañojë,
46 yequë pai cocapi cajë cui'ne Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë yo'ojëna.
47 Jaje ai cuasajëna, Pedropi capi:

"Icohua'ire oco doye de'oji, mai isi cuañose'eje pa'ye de'o joyore isi
cuañosicohua'ire."

48 Cani iohua'ire Jesucristo mamipi do cuañoñe pa'iji cani docaji'i. Ja
jeteyo'je iohua'ipi Pedrore cahuë, yëquë ja're tsoe mu'seña maña pëani
pa'ijë'ë.

11

Pedro Sehuosicohua'ire Quëaye

1 Israel pai tsëca peocohua'ipi Maija'quë coca de'oyerepa sehuose'ere
Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne yëquë sehuocohua'ipi asahuë, Judea
pa'icohua'ipi. 2 Asani Pedropi Jerusalénna co'ina, Israel pai sehuoye
sehuocohua'ipi i yo'ose'ere sañope cahuë.

3 Cajë ite sei'ë:

"¿Me yo'oquë Israel pai peocohua'i huë'ena cacani iohua'i ja're coni ai
yo'o u'ni?"

4 Cajëna, Pedropi si'aye ite du'ru macarepa huëoni yo'ose'eje pa'ye
jaohua'ire quëapi:

5 "Jope daripëre pa'i Maija'quëre sei cani ñañeje pa'ye ñahuë.
Ñaquëna, ma'tëmopi jai ca'tipëje pa'iona, ayasi tu'ure cajese'e sicapëa
que'quesicona, yë'ë quë'rona casaëna, ñahuë. 6 Ayasi tu'ure ñaquëna,
si'aohua'i nëicohua'i, añaje pa'iohua'i coti saihuëpi cu'icohua'i, cui'ne
ja'jëcohua'i paë'ë. 7 Pa'ijëna, yë'ëre yë'ose'e jutapi: 'Pedro huëijë'ë.
Huëni huani aijë'ë,' capi. 8 Caquëna, cahuë: 'Pasi'i, Ëjaë. Ai ma'ñe
a'ë. Si'si a'ë. Si'siohua'ire yë'ë ti aima'quë a'ë,' cahuë. 9 Caquëna,
tijupë yë'ose'e yë'ëre juta copi: 'Maija'quë tsoa tose'ere si'si a'ë cama'ë

pa'ijë'ë,' capi. 10 Jạje toasọñe Maija'quë cui'ne pa'ye capi. Ca tëjina,
ayasi tu'upi ma'tëmona mëni huesëo. 11 Jạ macarepa toasọ ẹ̈mëohua'i
Cesarea yejapi jëjo daosicohua'ipi yë'ëre co'ecohua'ipi yë'ë pa'i huë'ena
tịtahuë. 12 Tịtarena, Maija'quë joyopi yë'ëre cuạñepi: 'Ịohua'i jạ're
cọni saijẹ'ë,' caquë 'ai cuasama'ë,' capi. Caëna, asani saë'ë, icohua'i
seis sehuosicohua'i jạ're cọni. Sani si'aohua'i pa'i huë'ena cacahuë.
13 Cacarena, Maija'quë jëjo daoquëre ị huë'ena ñase'ere cui'ne ñaquëna, ị
case'ere quëapi. Jopena më'ë jo'yare jëjo saojẹ'ë, Simón Pedro hue'equëre
dajạ'cohua'ire. 14 Jạëpi dani huaso coca quëaquëna, asani më'ë cui'ne më
tsëcapë huasosicohua'i pa'ijạ'cohua'i a'ë capi, quëapi. 15 Quëaquëna, asani
yë'ëpi cocare quëa huëoquëna, de'o joyopi ịohua'ina daji'i, maire du'ru
macarepa daise'eje pa'ye. 16 Jạ maca mai Ëjaërepa case'ere cuasahuë,
'Juan cato ocopi dopi. Jạje pa'iquëta'are mësaru cato de'o joyore ịsi
cuạñoja'cohua'i a'ë.' 17 Jạje pa'ina, Maija'quëpi maire Ëjaë Jesucristore
sehuocohua'ire ịsise'eje pa'ye ịsiru, ¿me sạñope Maija'quë yo'o ma'ñe a'ë
caye'ni?" Capi, Pedro.

18 Caquëna, asani Jerusalén acohua'i sehuosicohua'ipi sạñope caye
jẹoni Maija'quë ai de'oyerepa yo'oji, cajë cahuë:

"Jạje yo'oquë judío pại peocohua'ire ịsiji, ịte sehuoni ti pani huesëye
tị'añe."

Antioquía Pại Sehuoye

19 Estebanre huani jẹosi jeteyo'je Jesure sehuocohua'ire jọsa yo'o
huëohuë. Jọsa yo'o huëorena, yecohua'ipi Feniciana, Chipre saodohuëna,
cui'ne Antioquía daripëna cati saë'ë. Saisicohua'ipi jạrona Israel
pạise'ere Maija'quë coca quëahuë. Yequë pạireta'a quëaye pạhuë.
20 Pạjëta'are Chipre cui'ne Cirene quë'ro acohua'i sehuosicohua'ipi An-
tioquía daripëna tị'ani griego pạire mai Ëjaë Jesús de'o cocare quëahuë,
judío pại peocohua'ina. 21 Mai Ëjaë ịohua'i jạ're cọni pa'ina, de'oye
quëajëna, jai pại jạ'në ịtire pa'ë cuasase'e jẹoni Ëjaë Jesuna sehuohuë.

22 Jạje yo'ojëna, sehuosicohua'i Jerusalén pa'icohua'ipi asani Bern-
abére Antioquía daripëna jëjo saohuë. 23 Jëjo saorena, Bernabépi tị'ani
Maija'quëre sehuosicohua'ire Maija'quë de'oye yo'ocaiyere ñapi. Ñani
ai sihuapi. Sihuaquë Bernabé yëhuopi, de'oyerepa. Ti jẹoma'pë tuijë
mai Ëjaërepa case'eje, caquë yëhuopi. 24 Bernabé cato ai de'oquë paji'i.
Maija'quëre ai cuasaquëpi cui'ne de'o joyo tịmësiquëpi paji'i. Jạje pa'ipi
yëhuoquëna, asani jai pại sehuohuë, mai Ëjaë case'ere.

25 Jạ jeteyo'je Bernabépi Saulore co'esi'i caquë Tarso daripëna saji'i.
26 Sani tị'ani ịte Antioquía daripëna sapi. Sani jạrona te'e ọmetëcahuë
pëahuë, sehuosicohua'i jạ're cọni. Pëani pa'ijë jai pạire ye'yahuë. Jạrona
Antioquía daripëna du'ru macarepa Cristiano hue'yohuë, sehuosico-
hua'ire.

27 Jạ mu'seña Antioquíana tịtahuë, Maija'quëre quëacaicohua'ipi
Jerusalén daicohua'ipi. 28 Tịtasicohua'i aquëpi Agabo hue'equëpi nëcaquë
capi, de'o joyopi quëaquëna, yequë mu'seña pa'i jạ'ñere. Yequë mu'seña
si'a huẹ'ña ạiñe peoquëna, pại ại ëa jụ'ija'cohua'i a'ë. Jạje tëto saji'i,
Claudio César pại ëjaërepa pa'i maca. 29 Jạje caëna, asani Antioquía
sehuosicohua'ipi Judea sehuosicohua'ire cọcai jạ'ñere ịsini jëjo saoñu'u
cahuë, pại ñape cuasaye ja'ye. 30 Cani ịsini yureta'a ịti ịsise'ere jëjo
saohuë, Bernabé cui'ne Saulo jạ're sehuosicohua'i aiohua'ina Judeana.

12

Santiagore Huaiye Cui'ne Pedrore Coye

1 Ja̱ mu'seña pa̱i ëjaë Herodespi sehuosicohua'i acohua'ire jo̱sa
yo'oquë, 2 Santiagore hua'tipi huani je̱ojë'ë cua̱ñeina, huani je̱ohuë, Juan
maja'yëre. 3 Yo'orena, judío pa̱ipi ñani sihuajëna, Herodespi Pedroreje̱
tse̱ani copi, sihuaja̱'cohua'i a'ë caquë. Iye cato yo'opi, levadura ne ma'ñe
pan a̱ijë tsi'si maca. 4 Ja̱je yo'oquë Pedrore tse̱ani co hue̱'ñana copi, cuatro
tsëca soldado pa̱i ñajë nëca hue̱'ñana, te'e tsëcapëre cuatro pa'iohua'i pa'i
hue̱'ñana. I̱ cato Egíptopi Maija'quë Israel pa̱ire etoquë pa'ise'ere cuasajë,
tsi'si tëjisi maca tse̱asiquëre etoni pa̱ire i̱ñosi'i cuasaquë yo'opi. 5 Ja̱je
pa'ina, Pedro cato tse̱a cua̱ñosiquëpi paji'i, etama'quë cajë ña hue̱'ñare.
Ja̱je pa'itoje̱ sehuosicohua'i cato Maija'quëni se̱jë paë'ë, si'a joyorepa
cuasajë Pedroni cajë.

Pedro Cosiquëni Maija'quëpi Etoye

6 Herodes ñamina'a Pedrore etoni pa̱ire i̱ñosi'i cuasaquëna, Pedro cato
huëore ca̱ji'i, caya soldado pa̱ina que̱na mepi se sëasiquëpi jopore pare u̱i.
Ca̱ina, yequë soldado pa̱ipi pa̱ire co huë'e eta sa'rore etama'quë cajë ñajë
nëcahuë. 7 Ja̱je pa'i macarepa mai Ëjaë hui̱ñaë si'a co tu'rihuë mia merepa
ñai nëcapi. Ja̱ maca Pedrore pato sëtoni capi:
"Esa huëijë̱'ë."
Caquëna, jë̱ña hue̱se'e pa'ise'e joye to̱mepi. 8 Ja̱ maca Ëjaë jëjo daoquëpi
capi:
"Më'ë ca̱ña su̱ñajë'ë, cui'ne zapatoje̱ su̱ñajë'ë."
Caquëna, yo'oquëna, cui'ne yequeje̱ capi:
"Më'ë dëi ju'i ca̱je su̱ñani yë'ë ja̱'re daijë̱'ë."
9 Caëna, mai Ëjaë jëjo daoquë jeteyo'je dani etapi, coa huesërepa. Mai
Ëjaë jëjo daoquëpi yo'oji, cuasama'ë paji'i, coa ca̱ni ñañë cuasaquëpi.
10 Cuasaquëta'a du'ru nëcajë ñacohua'ire sa tëto sani cayaye acohua'ire sa
tëto sani yureta'a ma'ana eta hue̱'ñarepa acore ti̱'arena, i̱ose'e hui'yo eta
sa'ro hui'yona, etani ma'aja'a te'e saë'ë. Ja̱je co̱ni saiquëpi mai Ëjaë jëjo
daoquëpi peo hue̱'ña saji'i, te'ire je̱oni.
11 Je̱o saquëna, yureta'a Pedropi capi:
"Yureta'a asayë, Herodes ñamina'a yë'ëre yo'o ja̱'ñere cui'ne Israel pa̱i
yë'ëre yo'oye yëyere Ëjaëpi asani i̱ hui̱ñaëre huasoja̱'quëre jëjo daopi."
12 Ja̱je yo'ou cuasani Pedropi saji'i, Juan pëca ja'co María huë'ena
Juanpi yequë mamije Marcos hue'equë pëca ja'co quë'rona. Ja̱rote jai
pa̱i tsi'sicohua'ipi paë'ë, Maija'quëni se̱jë. 13 Pa'ijëna, Pedropi ma'a eta
sa'rona ti̱'ani të'capi, soiquë. Soiquëna, asani te'o nomi tsio Rode io
mami hue'ecopi ¿nepi soiye'ni? cuasani sani ñasi'i caco eta sa'ro quë'rona
daco'ë. 14 Dani Pedro yë'ore asani sihuaco eta sa'ro hui'yocaima'o co'ye
huë'huë cacao, Pedropi eta sa'rore pa'iji quëasi'i caco. 15 Quëacona,
iohua'ipi iote cahuë:
"Cuepeco, caco."
Cajëna, cao:
"Nuñerepa cayë."
Cacona:
"Pedrore ñacaiquë ma'tëmo aquë pa'ini."

16 Cajëna, ja̱ yë'ta'a Pedropi të'caye je̱oma'ë paji'i. Pa'ina, hui'yoni i̱te
ñani ai quëquëhuë. 17 Quëquëjëna, jë̱tëpi cama'pë caquë yo'oni je̱orena,
i̱te co hue̱'ñapi etose'ere quëapi. Quëaquë capi:
"Santiagore cui'ne yecohua'ire sehuosicohua'ire quëacaije̱'ë, yë'ëre
etose'ere."
Cani yequë hue̱'ñana saji'i.
18 Ñata to̱mesi maca Pedro peoquëna, soldado pa̱i ai cuasajë huesëjë
sa̱'ñe ai yo'ojë cahuë. 19 Yo'ojë cajëna, Herodespi cua̱ñepi, Pedrore co'eje̱'ë
caquë. Cua̱ñeina, co'e jujahuë. Co'e jujarena, de'oye ñaje̱'ë casicohua'ipi
ñama'pë pa'isicohua'ire huani je̱oje̱'ë, cua̱ñepi. Cua̱ñeina, huani je̱ohuë,
soldado pa̱ire. Ja̱je yo'osi jeteyo'je Herodes Judea pa'iye je̱oni Cesareana
sani paji'i.

Herodes Ju̱'ise'e

20 Herodes Sidón pa̱ire cui'ne Tiro pa̱ire pë̱i paji'i. Pa'ina, i̱ohua'ipi
pa̱i ëjaë Herodesre ca de'huañu'u, cajë te'e. Ja̱je yo'oñu'u cahuë. Casi-
cohua'ipi i̱ quë̱no macarepa co̱cai pa'iquë Blasto hue'equëna cajeohua'i
de'ohuë. De'oni ja̱ëja'a se̱i'ë, Herodesre de'oye pë̱ima'ëna, pa'iyere. Tiro
cui'ne Sidón pa̱i cato Herodes yejana a̱o huerocohua'i paë'ë. Ja̱je pa'ina,
ja̱je yo'ohuë. 21 Ja̱je yo'osicohua'ini yequë mu'se Herodespi capi, ja̱ mu'se
pa̱i tsi'siye pa'iji, caëna, tsi'sirena, de'o ca̱ñarepa su̱ñasiquëpi i̱ ñu'i pa̱ire
cua̱ñe hue̱'ñana ja'runi cocare capi, pa̱ire. 22 Caquëna, asacohua'ipi tutu
cuihuë. Ñeje cajë:
"Maija'quëpi caji, pa̱ipi caye pa̱ji."
23 Cajëna, Ëjaë hui̱ñaëre jëjo daoquëpi ju̱'iñe nepi, i̱te, ja̱re i̱ti yo'ojë ca
macapi. Neina, pecona a̱o juji'i. Maija'quëre jerepa pa'ipi cacaima' do'ire
juji'i, i̱ja'a co'ye Maija'quëje̱ pa'i a'ë caquë sihuaquë asa do'ire.
24 Ja̱je yo'ojë pa'ijëna, Maija'quë coca cato jerepa jai saji'i. Jai saina, si'a
hue̱'ña i̱ti cocare quëahuë.
25 Bernabé cui'ne Saulo co'amaña ne tëjini Jerusalénpi co'ijë Juanreje̱
dahuë, yequë mami Marcos hue'equëreje̱.

13

Bernabé Cui'ne Saulo Yo'o Huëoye

1 Antioquía yejare Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Maija'quë
coca ye'yacohua'i paë'ë, sehuosicohua'i ja̱'re co̱ni. Icohua'ipi paë'ë,
Bernabé, Simón yequë mami Negro hue'equë, yequë Lucio Cirene
aquë paji'i, Manaén paji'i, (Herodes ja̱'re ai de'osiquë Galilea yeja
cua̱ñequë pa'isiquë) cui'ne Saulo paji'i. 2 Ja̱je pa'icohua'ipi te'e mu'se
a̱ima'cohua'ipi mai Ëjaëre se̱jëna, de'o joyopi capi:
"Ja̱ohua'ire Bernabére cui'ne Saulore jëjo saoje̱'ë, yë'ë nejajë caquë
soise'e neja'cohua'ire."
3 Caëna, a̱ima'pë Maija'quëre se̱ni tëjini ja̱ohua'ire je̱ñapi jëjo pajë
se̱cacani jëjo saohuë, se ñajë saije̱'ë cajë.

Chipre Pa̱ire Yëhuoye

4 Maija'quë joyopi jëjo saoquëna, saicohua'ipi Bernabé cui'ne Saulo
saë'ë, Seleucia daripëna saicohua'ipi. Ja̱ropi jai yohuëna aya mëni Chipre
hue'e saodohuëna saë'ë. 5 Saicohua'ipi Salamina yo sa'rona ti̱'ani judío
pa̱i tsi'si hue̱'ñana Maija'quë coca quëa huëohuë. Juan i̱ohua'ire co̱casi'i
caquë saisiquëje̱ i̱ohua'i ja̱'re paji'i. 6 Si'a saodohuë quëaroja̱ijë Pafos

daripëna sa tı̱'ahuë. Tı̱'ani ja̱rona ñahuë, Israel pa̱ipi dahuëpi Barjesús
hue'equëre. Ja̱ëpi Maija'quë cocare cayë caquë pa̱ire cosoquë yo'oquë
paji'i. 7 Ja̱ë dahuëpi Sergio Paulo ta̱'ñe asaquë ja̱'re pa̱i ëjaë ja̱'re paji'i.
Pa'ina, pa̱i ëjaëpi Bernabére cui'ne Saulore quërëja̱ija'cohua'ire jëjo saopi,
Maija'quë coca quëajëna, asayere yë. 8 Ja̱je yo'oquëta'are griego pa̱i
coca cato Elimas hue'equëpi dahuëpi pa̱i ëjaë sehuoyere ë̱sequë Bern-
abére cui'ne Saulore sa̱ñope capi. 9 Caquëna, Saulopi Pablo hue'equëpi
Maija'quë joyo tı̱mësiquëpi ı̱te ai ñani, 10 capi:

"¡Cosou, co'aquërepa, huati mamaquë si'aye de'oyere sa̱ñope yo'oquë ai!
¿Je yëhua Ëjaëre sa̱ñope yo'oye je̱oja'quë a'ni, më'ë? 11 Yure Maija'quëpi
më'ëre si'sesipi. Si'sequëna, tsoe mu'seña ñama'ë pa'i cui'ne ë̱së miañeje
ñama'ë pa'ija̱'quë a'ë, më'ë."

Ca macarepa Elimas ñama'quë de'opi, ñamije pa'iose'ere ñaquë de'oni.
Ja̱ maca ı̱te jë̱tëna tse̱'ejë cuaja̱'cohua'ini co'epi. 12 Ja̱re ñani ai de'oyere
pa'ë, Ëjaë aye ye'yaye cuasaquë pa̱i ëjaë sehuopi.

Pablo Cui'ne Bernabé Antioquíare Pa'iye Pisidia Yejare

13 Pablo cui'ne ı̱te co̱cohua'i jai yohuëna aya mëni Pafos daripë je̱oni
Perge daripëna tı̱'ahuë, Perge daripë Panfilia yeja quë'ro acona. Ja̱rona
Juan je̱oni Jerusalénna co'ipi. 14 Perge sa sani Pisidia yeja quë'ro daripëna
Antioquíana tı̱'ahuë. Tı̱'ani huajë mu'se pa'ina, Israel pa̱i tsi'si huë'ena
cacani ja'ruhuë. 15 Ja'runi ñu'ijëna, tsi'si huë'e ëjaohua'ipi cua̱ñese'e cui'ne
Maija'quëre quëacaicohua'i toyasi pëpë ña tëjini cahuë:

"A'yë dohuë, pa̱ire yëhuoye pa'ito quëaje̱'ë, yurepi."

16 Carena, ja̱ maca Pablo huëni ëcani jë̱tëpi cama'pë caquë ja'jëni capi:

"Ë̱mëohua'i Israel pa̱i cui'ne si'aohua'i yequë pa̱i Maija'quëre
ca'racohua'i asaje̱'ë. 17 Israel pa̱i Diusupi mai aiohua'ire jo'ya nepi.
Jo'ya neni ja̱ohua'ija̱'a jai pa̱i jojo saiye nepi, yequë pa̱i yeja Egíptore pa'i
maca cui'ne ja̱ jeteyo'je ı̱ tutupi yo'oquë etopi, ja̱ yeja pa'isicohua'ire.
18 Etouna, Israel pa̱ipi cuarenta o̱metëca pa̱i peo hue̱'ña cue̱nesi yejaja̱'a
cu'ijë yo'ojëna, Maija'quëpi ı̱ohua'ire de'oye ñacaiji'i, yo'o jujama'ë. 19 Ja̱je
yo'oquë siete tsëcape̱arepa Canaán yeja pa'icohua'ire nejopi, ja̱ohua'i
yejare mai aipëna ı̱sisi'i caquë. 20 Si'aye iye yo'oye cato cuatrocientos
cincuenta o̱metëca paji'i. Ja̱ pa'isi jeteyo'je yureta'a Maija'quëpi Israel
pa̱i yo'oyere ñani ca tëji ëjaohua'ire ı̱sipi, Maija'quëre quëacaiquë Samuel
pa'i macaja̱'a. 21 Ja̱je yo'oye pa'ina, yureta'a se̱i'ë, yëquëre cua̱ñe ëjaëre
pare necaije̱'ë cajë. Se̱jëna, Maija'quëpi Cis mamaquë Saúlni pa̱i ëjaëre
necaji'i, cuarenta o̱metëca ı̱ohua'ire cua̱ñeja'quëre. Ja̱ë cato Benjamín
tsëcapë aquë paji'i. 22 Pa'ina, jeteyo'je Maija'quëpi Saúlre pa̱i ëjaërepa
pa'iye jioni Davidna ı̱sipi, pa̱i ëjaërepa pa'iye. Davidni Maija'quë capi,
ñeje: 'Isaí mamaquë David cato yë'ë yëyere yo'osi'i cuasaji. Ja̱je pa'ipi,
yë'ë ña hue̱'ñaje de'oye yo'oquë api.' 23 Ja̱je pa'ina, ı̱ ca nëose'eje̱ pa'ye
Israel pa̱ire huasosi'i caquë jëjo daopi, Jesure. Jesús cato David tsëcapë
aquë paji'i. 24 Ja̱ yë'ta'a Jesús daima'në Juanpi si'a Israel pa̱ire Maija'quë
coca quëapi. Quëaquë capi, ja̱'në cuasase'ere je̱oni Maija'quëna po̱nëje̱'ë.
Po̱nëjëna, oco doye pa'iji. 25 Casiquëpi je̱'në ı̱ pani tëjiye tı̱'aquëna, capi
Juan: 'Yë'ë mësaru cuasayeje̱ pa'i peoyë. Yë'ë pa'isi jeteyo'je te'i jerepa
pa'ipi daiji. Ja̱ëre yë'ë ı̱ zapato dutacaiyeque peoquëpi, teaye pa'i a'ë.'

26 Ja̱je pa'iye sëte ë̱mëohua'i Maija'quë do'ijë Abraham tsëcapë acohua'i,
cui'ne mësaru tı̱ohua'i, Maija'quëre ca'rajë ı̱ yëyeje̱ pa'icohua'i, iye huaso

coca mësaru asa ja̱'ñere jëjo daose'e a'ë. 27 Jerusalén pa'icohua'i cui'ne
i̱ohua'i ëjaohua'iję̱ Jesure huesëjë coa pa̱ije pa'ire ñahuë. Ñajë cui'ne huajë
mu'seña ñape pa̱i tsi'si huë'epi Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'ere
ñanije asa ti̱'añe pa̱huë. Pa̱jë ja̱re i̱ohua'ipi Maija'quëre quëacaicohua'i
case'ere yo'o ti̱'acaë'ë, Jesure huani ję̱o maca. 28 Jesús co'aye yo'ose'ere
ti̱'ama'pëta'a Jesure huani ję̱oñere Pilatopi soldado pa̱ina cua̱ñejaquë cajë
se̱i'ë. 29 Ja̱ jeteyo'je yureta'a si'aye iye yo'o ja̱'ñere toyase'e cayere yo'o
tëjini so̱quë sarahua dequëni casani yejana ta̱huë. 30 Ja̱je yo'osiquëta'are
Maija'quëpi i̱te huajëquëre huëopi. 31 Huëosiquëpi Jesús jai so̱ mu'seña
ñaiquë i̱ñopi, i̱ ja̱'re co̱ni Galileapi Jerusalénna saina, saisicohua'ire. Yure
ja̱ohua'ipi i̱ coca quëacohua'i pa'iyë.

32 Ja̱je pa'iye sëte yëquë mësarute de'o cocare quëayë, mai aiohua'ire
ca nëose'ere yo'o ti̱'api, mai pa'i maca i̱ ca nëosi tsëcapë acohua'ina.
33 Ja̱ i̱ ca nëose'ere yo'o ti̱'aquë Jesure ju̱'isiquëni huajëquëre huëopi,
Maija'quëpi. Salmos cayaye acore toyase'eję̱ pa'ye yo'opi. Ja̱pi caji,
ñeje: 'Më'ë yë'ë mamaquë a'ë. Yurepi yë'ë më'ë ja'quë a'ë.' 34 Ja̱je
pa'ina, Maija'quë yequë hue̱'ña toyase'eja̱'a capi: 'Davidre i̱sija̱'quë a'ë,
ca nëose'ere. De'oyere pare nuñerepa ca nëose'ere i̱sija̱'quë a'ë, më'ëre.'
Ja̱je pa'ina, tsoe Maija'quëpi quëapi, ju̱'isiquëpi huëi ja̱'ñe cui'ne i̱ ca̱pë
ja̱'juñe pa̱ ja̱'ñe. 35 Ja̱je pa'ina, yequë hue̱'ña toyase'e caji: 'Më'ë jo'yaë
de'oquërepa ca̱pë ja̱'ju huesëye më'ëpi ę̱seja̱'quë a'ë.' 36 De'oji, yure ja̱je
pa'iye sëte casi'i. David cato Maija'quë i̱te cua̱ñese'eję̱ pa'ye i̱ pa̱ire necani
tëjini ju̱ni huesëpi, i̱ aiohua'i ju̱'ise'eję̱ pa'ye. Ja̱je ju̱ni i̱ ca̱pë ja̱'ju huesëpi.
37 Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ë, Maija'quë huëosiquë Jesús ca̱pë cato ja̱'juñe
pa̱pi. 38-39 Ja̱je pa'iye sëte mësaru Maija'quë do'ijëpi asaye pa'iji, Jesuja̱'a
co'aye yo'ose'e oni yeje cua̱ñoñe pa'iji, cajë. Ja̱je pa'ina, si'aye Moisés
cua̱ñese'e oni yejeye pa̱se'ere Jesure i̱re pare asacohua'ire oni yejeye
pa'iji, i̱tire pa'ë. 40 De'hua ñajë'ë, mësaruna Maija'quëre quëacaicohua'i
toyase'e to̱mequë i̱ohua'i toyase'e cato caji:

41 Nuñere pare ñajëta'a co'aji cajë coecohua'i, ne huesëję̱'ë.
Mësaru pa'i mu'seña yë'ëpi co'amañare nequëna,
Yecohua'ipi mësarute quëatoję̱ care payë cajë sehuocaiye pa̱ja'cohua'i
a'ë."

42 Judío pa̱i tsi'si huë'epi Pablo cui'ne i̱ cajeohua'i co̱ni etajëna, tsi̱'nëna,
judío pa̱irepa peocohua'ipi cahuë: Yequë semana huajë mu'se pa'ina,
cui'nare quëaję̱'ë, yëquëre. 43 Ca tëjisi maca tsi'si huë'epi Pablo cui'ne
Bernabé saijëna, jai pa̱i judío pa̱ipi cui'ne judío pa̱i peocohua'ipi judío
ye'yayena huero ye'yesicohua'ipi i̱ohua'i ja̱'re saë'ë. Saijëna, i̱ohua'ipi
yëhuojë cahuë. Nuñerepa Maija'quë mësarute oi soise'ere pa'iję̱'ë, yo'o
jujama'pë.

44 Casicohua'ipi yequë semana huajë mu'se ti̱'aëna, ja̱ daripë
pa'icohua'ipi si'aohua'i tsi'siye ja'i maca jai pa̱i tsi'sihuë, Maija'quë coca
asañu'u cajë. 45 Tsi'sijëna, ñani Israel pa̱ipi ę̱sejë oijë Pablo ai co'aquë api
sa̱ñope ca huëohuë. 46 Cajëna, Pablopi cui'ne Bernabépi quëcojë sa̱ñope
cahuë, i̱ohua'ire:

"Mësaru judío pa̱ini du'ru macarepa Maija'quë coca quëaye pa'iji.
Pa'isiconi mësarupi coejë cui'ne ti pani huesëyere paye cuasama'pëna,
yure cato judío pa̱i peocohua'ina sani quëaye pa'iji. 47 Ja̱je pa'ina, Ëjaëpi
yëquëre cua̱ñequë capi:

Si'a pa̱ire miacaija̱'quëre ję̱oñë, mësarute.

Yë'ë huaso cocare si'a hue̱'ña so'o pa'icohua'ire quëacaijë̱'ë.”
48 Ja̱je caquëna, asani judío pa̱i peocohua'ipi sihuajë si'aohua'i
Maija'quë coca ai de'oye a'ë, cajë ti pani huesëyere ti̱'aja'cohua'i a'ë,
caquë ña nëosicohua'ipi sehuohuë. 49 Sehuojëna, ja̱je Maija'quë coca
quëahuë, ja̱ yeja pa'icohua'ire. 50 Ja̱je sehuojëta'are judío pa̱ipi Pablore
cui'ne Bernabére eto saoñu'u cajë, de'o nomiohua'i ja̱'re cui'ne de'o
ë̱mëohua'ire cui'ne i̱ti daripë ëjaohua'i ja̱'re coca cahuë, sa̱ñope ja̱ohua'ire
yo'oñu'u cajë cani sa̱ñope yo'ojë etohuë. 51 Etorena, saijë i̱ohua'i nëcañoa
ya'ore ti̱'to to̱huë, ja̱ohua'i yo'oyere sa̱ñope cayere i̱ñojë. Ja̱je yo'oni
Iconiana saë'ë. 52 Ja̱je pa'iquëta'are i̱ti sehuosicohua'i cato sihuahuë, de'o
joyopi i̱ohua'i ja̱'re pa'ina.

14

Pablo Cui'ne Bernabé Iconiore Pa'iye

1 Pablopi cui'ne Bernabépi Iconiore pa'ijë judío pa̱i tsi'si huë'ena cacani
Maija'quë coca quëajëna, jai pa̱i judío pa̱i cui'ne judío pa̱i peocohua'i
sehuohuë. 2 Sehuojëna, judío pa̱i sehuoma'cohua'ipi sa̱ñope yo'oja̱jë
cajë judío pa̱i peocohua'ire cua̱ñejëna, sehuosicohua'ire co'aye cuasa
huëohuë. 3 Ja̱je co'aye cuasa huëo do'ire ai tsoe ja̱ daripëna pëani
Maija'quë coca de'oyerepa quëahuë. Quëajëna, Maija'quëpi pa̱i yo'o ti̱'a
ma'ñe yo'o tutu i̱siquëna, jaiye de'oyere yo'ohuë. Ja̱je yo'ojëna, Maija'quë
oiye i̱ohua'i quëaye do'i quë'yerepa pa'iye i̱ñopi. 4 Ja̱je pa'iquëta'are i̱ti
daripë acohua'ipi caya tsëca huasicohua'i paë'ë. Pa'ijë yecohua'ipi judío
pa̱i cayere de'oye a'ë, cacaë'ë. Cajëna, yecohua'ipi Ëjaë jëjo saocohua'i
cayere de'oye a'ë, cacaë'ë. 5 Ja̱je cajë pa'ijëna, judío pa̱ipi cui'ne judío
pa̱i peocohua'ipi Pablore cui'ne Bernabére co'aye yo'ojë quë̱na pë̱api
je̱a jo'añu'u cajë i̱ti daripë ëjaohua'i ja̱'re coca cani te'e ja̱je yo'oye de'oji,
cuasa nëohuë. 6 Cuasa nëose'ere asani Pablopi cui'ne Bernabépi catihuë,
Listrana cui'ne Derbena Licaonia yejana cui'ne i̱ti yeja yequë daripë̱a
pa'iyena. 7 Catini ja̱roje̱ quëahuë, de'o cocare.

Pablore Quë̱na Pë̱api Je̱añe

8 Listra daripëre te'i ë̱më tsi̱'nëna cu'ima'quë ai de'osiquëpi paji'i, coa
ñu'iquëpi. 9 Coa ñu'iquëpi Pablo quëayere asaquë Maija'quëpi yë'ëre ne
co'yaye pa'iji cuasaquë ñuji'i. Ñu'ina, Pablopi i̱ ja̱je Maija'quëre cuasaye
asani 10 ai tutu capi:
“Huëni nëcajë̱'ë.”
Caquëna, ca macarepa te'ere papi huëni nëcani cu'i huëopi. 11 Ja̱je Pablo
yo'ouna, ñani Licaonia cocapi tutu cuijë cahuë:
“Diusuohua'ipi pa̱ije pa'iohua'i de'oni mai quë'rona cajeni yo'oyë.”
12 Cajë Bernabéni diusu Zeus hue'yohuë. Hue'yojë Pabloni i̱ti coca ca
do'ire Hermes hue'yohuë. Listra pa̱i diusu mamire hue'yohuë. 13 Ja̱
maca yureta'a pa̱i daripë caca sa'ro yë'quë macare diusu Zeuste se̱ huë'e
paquëpi i̱ti huë'e ñacai ëjaëpi duruhue̱quëre cui'ne de'o joro nese'ere
dapi. Dani Jesús jëjo saocohua'ire de'ocohua'ire pa'ni caquë se̱si'i, caquë
yo'opi. Yo'oquëna, yecohua'ije̱ i̱ ja̱'re se̱ñu'u, cajë yo'ohuë. Yo'ojë i̱ohua'i
ai yo'ojë pacohua'ini nëicohua'ire huani coa i̱sijë se̱ñu'u, cajë yo'ohuë.
14 Yo'oyere asani Bernabépi cui'ne Pablopi co'aji, ja̱ yo'oye cajë. Ju'i
ca̱ñana co'rëjë, cuijë sa to̱mejaë'ë, i̱ohua'i jopona. 15 Ñeje cuihuë:

"¿Merepa mësaru jąje yo'oye'ni? Yëquë cato mësaruję pa'iohua'i a'ë. Yure mësaru coa yo'oye jęoni Maija'quë įti yeja, ma'tëmo, jai tsiaya cui'ne si'aye įote pa'iye de'huasiquëre pani sehuoni pa'ijąjë cajë quëañu'u cajë daisicohua'i a'ë. 16 Jąje pa'iquëta'are yequë mu'seña cato įohua'ise'e įohua'i yëyeję yo'ojë pa'ijąjë caquë ñapi, Maija'quë. 17 Jąje yo'ojë pa'itoję Maija'quëpi de'oye yo'oyeją'a įñopi, yë'ë pa'iye caquë. Jąje pa'ina, įpi mësarute oco cui'ne de'oye quęquëna tëaye cui'ne ąiñe cui'ne sihuajë pa'iye įsiji."

18 Jąje si'aye canije ai yo'ojë maña duruhuequëre huaiye pąjë'ë, cajë ęsehuë, diusuohua'ire įsijë señu'u cajë yo'ocohua'ire.

19 Jąje yo'ojë ca maca da tįtahuë, Israel pąi, Antioquía yeja cui'ne Iconia yeja pa'icohua'i. Jąohua'ipi tįtani tįñe cuasayena pąire pǫnahuë. Pǫnarena, Pablore quęna pęapi jęa jo'ahuë. Jęa jo'ani huani jęohuë, cuasajë pąi pa'i daripë hue'sena quërë etohuë. 20 Quërë jęorena, sehuosicohua'ipi į ųi huę'ñana tsi'sini nëcajëna, huëji'i. Huëni pąi daripëna cacapi. Cacasiquëpi ñatasi mu'se Bernabé ją're cǫni Derbe daripëna saë'ë.

21 Sani jąro Derbena de'o coca quëajëna, jai pąi sehuohuë. Sehuorena, ñani jąropi Listrana, Iconiana cui'ne Antioquía darina co'ihuë. 22 Co'ini, jąro sehuosicohua'i pa'icohua'ire yo'o jujama'pë ñese tuiję'ë, cahuë. Cajë cui'ne Maija'quëre cuasare pajë pa'iję'ë, cahuë. Jąje cajë cui'ne yequeję cahuë, Maija'quë cuąñe tę'tena cacañu'u cani jaiye ai yo'oye pa'iji. 23 Jąje cajë cui'ne yequeję sehuosicohua'i tsëcapęa ñape įohua'i ëjaohua'i pa'iją'cohua'ire nehuë. Neni ąo ąima'cohua'ipi Maija'quëre sęjë yo'o tëjini icohua'ire de'oye ñacaiję'ë, cajë Maija'quëre sęcacaë'ë, įohua'i sehuosiquëna.

Antioquíana Pablopi Cui'ne Bernabépi Co'iye

24 Pisidia yeja sa tëto sani Panfilia yejana tį'ahuë. 25 Tį'ani Perge yeja pa'icohua'ire de'o coca quëahuë. Quëa tëjini Antalia daripëna saë'ë. 26 Sani jąrona yureta'a yohuëna aya mëni Antioquíana, Maija'quë oiye ayepi necaiję'ë cajë cuąñe sitona, įohua'i de'oye įti case'eję ne tëji sitona co'ihuë. 27 Co'ini Antioquíana tįtani si'a sehuosicohua'ire si'soni Maija'quë įohua'i ją're cǫni yo'oquëna, Ëjaëpi judío pąi peocohua'ipi sehuojąjë caquë jąto sa'roję pa'iore hui'yocaquëna, de'oye sehuose'ere quëahuë. 28 Quëasicohua'ipi sehuosicohua'i ją're cǫni įti macana pëani tsoe paë'ë, jąrote.

15

Jerusalénna Tsi'siye

1 Ją mu'seña Judeapi Antioquíana cayao maña saisicohua'ipi Maija'quë do'ijëre ye'yajë cahuë huaso cuąñoñe peoji, Moisés cuąñese'ere yo'oma'pë pani, cą'ni tëama'pë pani, cahuë. 2 Jąje cajëna, Pablopi cui'ne Bernabépi cǫni įohua'i ją're ai są'ñe yo'ojë cahuë. Jąje yo'ojë cajëna, Pablore, Bernabére cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ire Jerusalénna sani Jesús jëjo saocohua'i ją're cui'ne ją daripë sehuosicohua'i ëjaohua'i ją're cą'ni tëaye ayere coca cają'cohua'ire jëjo saoñu'u, cani jëjo saohuë.

3 Antioquía daripë sehuosicohua'i pa'icohua'ipi jëjo saojëna, saicohua'ipi Fenicia yejają'a cui'ne Samaria yejają'a sa saijë quëahuë, judío pąi peocohua'ipi ją'në įtire pa'ë cuasajë pa'ise'ere jęoconi Maija'quëre sehuose'ere quëajëna, asani si'aohua'i sehuocohua'i sihuahuë.

4 Jerusalénna Pablo cui'ne Bernabé tı̱'arena, sehuosicohua'ipi cui'ne
Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi cǫni de'oye
pëpahuë. Pëparena, pa'ijë si'aye Maija'quë ı̱ohua'i ja̱'re yo'ose'ere
quëahuë. 5 Quëajëna, fariseo acohua'ipi Maija'quëre sehuosicohua'ipi
huëni nëcani cahuë:
"Yequë pa̱ipi sehuosicohua'ire ca̱'ni tëaye pa'iji. Ja̱ maca Moisés
cua̱ñese'ere yo'o tı̱'ajë'ë, cua̱ñeñe pa'iji."
6 Cajëna, asani ja̱ maca Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i
ëjaohua'ipi tsi'sihuë, fariseo acohua'i case'ere sa̱'ñe coca cajë asañu'u cajë.
7 Ja̱je cajë tsi'sisicohua'ipi ai sa̱'ñe ca tëji maca Pedropi huëni nëcani capi:
"Maija'quë do'ijë mësarupi ta̱'ñe asayë, yë'ëre mësaru aquëni
Maija'quëpi jo'ya nese'e tsoe hue̱'ña ı̱ huaso cocare judío pa̱i
peocohua'ina quëaquëna, ja̱ohua'ipi ı̱tire pa'ë cajë sehuoja̱jë caquë.
8 Maija'quë pa̱i joñoa cuasaye ñaquëpi yë'ë tse̱cohua'ire neñë caquë
ı̱ñoquë, de'o joyore ı̱sipi, judío pa̱i peocohua'ina maire ı̱sise'eje̱ pa'ye.
9 Ja̱je pa'ina, Maija'quë cato ja̱ohua'ire cui'ne maire tı̱ñe pa'iohua'ire
ñañe pa̱ji, si'aohua'ire cui'ne pa'iohua'ire ñaji. Ja̱je pa'ina, Maija'quëre
cuasa do'ija̱'a de'o joñoa tsoa tǫcaji'i, ja̱ohua'ireje̱. 10 Yure ja̱je pa'ito,
¿me yo'ojë Maija'quë yo'oyere sa̱ñope uihuaye'ni, sehuosicohua'ina
dëquëcoje̱ pa'iore hue'ocaijë maije cui'ne mai aipëje̱ yo'o tı̱'añe pa̱se'ere?
11 Ja̱je pa'ina, yëquë cato cuasayë ja̱ohua'ire huasose'eje̱ pa'yepi yëquëreje̱
Ëjaë Jesús oi coa ı̱siyepi huasopi cuasayë."
12 Caquëna, si'aohua'i jo'cua je̱oni Bernabé cui'ne Pablo cayere asahuë.
I̱ohua'i ja̱'re Maija'quë pa'i cǫcaina, yequë mu'seña pa'i ja̱'ñe ı̱ñose'e
cui'ne pa̱i yo'o tı̱'a ma'ñe yo'ose'e quëajëna, asahuë. 13 Ja̱ maca quëa
tëjijëna, Santiagopi capi:
"Maija'quë do'ijë asaje̱'ë. 14 Maija'quëpi judío pa̱i peocohua'ire de'oye
yo'ocai ja̱ohua'i acohua'ini sahuani ı̱ pa̱irepa pa'ija̱'cohua'ire nese'ere
Simónpi maire quëaquëna, asahuë. 15 Ja̱je pa'ina, iye toyase'e cato
Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eje̱ pa'ye yo'ose'e a'ë. Ja̱je pa'ina, ñeje
caji, toyase'e:
16 Ja̱ jeteyo'je co'i cǫni
David huë'e ta̱isicore ne de'huacasi'i
Cui'ne ı̱o co'a de'ose'e si'aye ne de'huasi'i.
17 Ne de'huaëna, ëjaëre judío pa̱i co'eja̱jë,
yë'ë mami se̱cohua'i judío pa̱i peocohua'i ja̱'re.
18 Tsoe hue̱'ña iye yo'o ja̱'ñe quëasiquëpi, ëjaëpi ı̱sipi iye coca.
19 Ja̱je pa'ina, yë'ë cato cayë, judío pa̱i peocohua'ipi ja̱'në ı̱tire pa'ë
cuasase'ere je̱oni Maija'quëni tuicohua'ire cua̱ñese'ere yo'oje̱'ë cajë
cua̱ñeñe peoji. 20 Ja̱je pa'ina, coa iyese'e yo'oma'pë pa'ije̱'ë cajë toy-
ase'e tsoe tı̱'api. Pa̱i de'huasi diusure ı̱sisi hua'ire a̱ima'pë pa'ije̱'ë,
e̱mëre cui'ne nomiore coa yo'oroja̱ima'pë pa'ije̱'ë, quio hue̱asicohua'ire
a̱ima'pë pa'ije̱'ë, pa̱nita'a tsie a̱ima'pë pa'ije̱'ë. 21 Ja̱ maña toyañu'u,
Moisés cua̱ñese'e cato tsoe hue̱'ñapi pa̱i ñape daripë̱a pa'icohua'ire quëajë
pa'iyë, huajë mu'seña ñape tsi'si hue̱'ñapi ı̱ti toyase'ere ñajë. Ja̱je pa'ito me
airepa caye'ni."

Judío Pa̱i Peocohua'ina Toyani Jëjo Saose'e

22 Ja̱ maca yureta'a Antioquíana ı̱ohua'i acohua'ini sahuani Pablo
cui'ne Bernabé ja̱'re jëjo saoñu'u, cajë si'a sehuosicohua'i. Sehuosi-
cohua'i ëjaohua'i cui'ne Jesús jëjo saocohua'i te'e cuasahuë. Cuasani

yo'ojë Judas hue'equëni, ja̱re i̱pi yequë mami Barsabás hue'equëni cui'ne
Silasni saija̱'cohua'ire nehuë, de'ocohua'ire pare. 23 Neni ja̱ohua'i ja̱'re
ñeje toyasicore jëjo saohuë:

"Yëquë Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi
mësaru a'yëohua'ije̱ pa'iohua'ipi mësarute yëquë yo'je tsi̱je pa'iohua'ire
cuasajë judío pa̱i peocohua'ipi sehuosicohua'ire pëpayë, ja̱ro Antioquía
daripë, cui'ne Siria cui'ne Cilicia yeja pa'icohua'ire. 24 Cui'ne yëquë
jëjo saoma'cohua'ipi i̱ñopi. Saisicohua'ipi mësarute jo̱sa yo'ojë huesë
ëaye ca co̱'me huesojëna, ai yo'ojë asahuë. 25-26 Ja̱je pa'ina, asani
si'aohua'i ja̱je yo'oye de'oji cuasani mësarute yëquë acohua'ipi sani
ñaja'cohua'ire neñu'u cani nehuë, yëquë ai oicohua'i Pablo cui'ne
Bernabé ja̱'re saija̱'cohua'ire, ju̱'iñe pa'itoje̱ quëcojë Jesucristo coca
do'ire quëaroja̱icohua'i ja̱'re saija̱'cohua'ire. 27 Ja̱je yo'osicohua'ipi yure
mësaru quë'rona jëjo saoyë, Judasre cui'ne Silasre mësaru ja̱'re te'e
tsiarepa ñajë coca si'aye quëaja̱'cohua'ire, yëquë quëase'eje̱ pa'ye. 28 Ja̱je
pa'ina, de'o joyoje̱ de'oji, ja̱je yo'oye caquëna, ñaquëna, yëquëje̱ mësarute
jaiye yo'oje̱'ë cajë cua̱ñeñe peoyë. Coa do'i quë'yese'e yo'oje̱'ë caye
yëyë, iyese'e: 29 Pa̱i de'huasi diusuna i̱sisi hua'i a̱ima'pë pa'ije̱'ë, quio
hue̱asicohua'ire a̱ima'pë pa'ije̱'ë, tsieje̱ a̱ima'pë pa'ije̱'ë, cui'ne ë̱mëpi
nomiohua'ire coa yo'oroja̱iñe yo'oma'pë pa'ije̱'ë, nomioje ë̱mëohua'ire
coa yo'oroja̱iñe yo'oma'o pa'ije̱'ë. Iye case'ere yo'oni mësaru de'oye
pa'ija̱'cohua'i a'ë. De'oye pa'ije̱'ë. Ca tëjihuë."

30 Ja̱ maca sai huëoni pëpa tëjini yureta'a Antioquíana saë'ë. Sani
ti̱'ani sehuosicohua'ire tsi'soni toyasicore i̱sihuë. 31 I̱sirena, sehuosico-
hua'ipi toyase'ere ñajë cajëna, asajë jai pa̱i sihuahuë, i̱te yëhuoyere asajë.
32 Sihuajë asajëna, Judas cui'ne Silaspi Maija'quë caye asani quëacai
tutu pacohua'ipi ai tsoe quëahuë, yëhuojë. Ja̱je yëhuojëna, asa huajëjë
jerepa tutu quë'i joñoa paë'ë. 33 Ja̱je quëajë pani tëjirena, sehuosico-
hua'ipi sani pëpacaije̱'ë si'aohua'ire mësarute jëjo daosicohua'ire cajë pëpa
tëjihuë, co'ija̱'cohua'ire. 34 Ja̱je pa'iquëta'are Silasse'e de'oji pëaye cuasani
pëapi. 35 Pëaquëna, cui'ne Pabloje̱ cui'ne Bernabéje̱ pëahuë, Antioquíana,
Maija'quë coca ye'yajë cui'ne quëaroja̱ijë yo'oja̱'cohua'ipi. Pëarena, jai pa̱i
sehuosicohua'ipi i̱ohua'i ja̱'re co̱ni yo'ohuë, i̱ti co'amaña.

Maija'quë Coca Quëasi'i Caquë Pablo Cayaye Acore Saise'e

36 Ai tsoe pa'iquëpi Pablo capi, Bernabére:

"Sehuosicohua'ire ti̱jupë do'i sani ñañu'u, mai ja̱'në Ëjaë coca quëasi
daripë̱ana. ¿Me pa'iye'ni?"

37 Caquëna, Bernabépi Juanre yequë mami Marco hue'equëre sañu'u
capi. 38 Caquëna, Pablopi ë̱sepi, saye. Ja̱ë Marcopi ja̱'nëje Panfiliana
i̱ yo'oye je̱oconi te'e nema'ë yo'osiquëre me caquë. 39 Ja̱je pa'ina, te'e
cuasaye peoquëna, te'ohua'ise'e huahuë. Huani Bernabépi Marcore
sapi. Saquë jai yohuëna aya mëni Chiprena saë'ë. 40 Saijëna, Pablopi
i̱te co̱ja'quëre Silasni ti̱'api. Ti̱'aëna, sehuosicohua'ipi Maija'quëre
se̱cacatena, etani saji'i. 41 Saiquëpi Siria yejaja̱'a cui'ne Cilicia yejaja̱'a
sa tëto sai Maija'quëre sehuosicohua'ire quëa huasoquë cuji'i.

16

Timoteopi Pablore, Silasre Co̱ Huëoye

1 Pablopi Derbena cui'ne Listrana ṭi'ani jạrona Timoteore ñapi. Judío
nomiopi sehuosico mamaquëni cui'ne i̱ pëca ja'quëpi griego pại paji'i.
2 Jạje pa'ini Timoteore sehuosicohua'ipi de'oquë api cahuë, Listra cui'ne
Iconia pa'icohua'ipi. 3 Jạje caquëni Pablopi i̱te cọja'quëre sasi'i, cuasaquë.
Jạ yë'ta'a sama'në Timoteo cạ'nihuëre yëto tëapi, judío pại i̱ saijạ'to
pa'icohua'ipi co'aye cama'cohua'ini caquë. Cui'ne si'aohua'i Timoteore
griego pại mamaquë api, asa do'ire jạje yo'opi. 4 Jạje yo'osi jeteyo'je
si'a daripëa maña i̱ohua'i sa saiyeję pa'ye Jesús jëjo saocohua'i cui'ne
Jerusalén pa'icohua'i sehuosicohua'i ëjaohua'i case'ere quëahuë, sehu-
osicohua'ina ñeje yo'ojë̱'ë cajë. 5 Jạje yo'ojëna, sehuosicohua'ipi i̱ohua'i
sehuose'ere i̱tire pa'ë asajë tutu quë'i joñoa paë'ë. Pa'ijëna, mu'seña ñape
jai pại sehuojë jai saë'ë.

Pablo Cạni Ñañe Macedonia Aquëre

6 De'o joyopi Asia yejana Maija'quë coca quëaye ë̱se do'ire Frigia yeja
cui'ne Galacia yeja sa tëto sani, 7 Misia yeja niamona ṭi'ahuë. Ṭi'ani jạropi
Bitinia sañu'u cuasahuë. Cuasajëta'are Jesús joyopi ë̱sepi. 8 Ë̱sequëna,
Misia yejaję sa tëto sani Troas yo sa'rona meñe cajehuë. 9 Cajeni
jạrona Pablopi cạni ñapi, te'i Macedonia aquëpi nëcaquë i̱te yëquëre dani
cọcaijë̱'ë caquëna. 10 Jạje Pablopi cạni ñaëna, jạro Macedoniana de'o coca
quëaye pa'iji caquë Maija'quëpi soiji cajë ne de'huahuë, sañu'u cajë.

Pablo Cui'ne Silas Filipos Pa'iye

11 Troas yo sa'rona aya mëisicohua'ipi te'e mu'serepa saë'ë, Samotracia
saodohuëna. Saisicohua'ipi ñatasi mu'se Neápolisna ṭi'ahuë. 12 Ṭi'ani
jạropi Filiposna saë'ë, romano pại daripëna. Jạro Macedonia yeja
ai ëja daripëre pana saë'ë. Sani jạrona pëahuë, tsoe mu'seña maña.
13 Pëasicohua'ipi huajë mu'se pa'ina, pại daripëpi hue'sena etani saë'ë.
Tsiaya të̱'tëpa quë'rona sani cuasahuë, judío pại Maija'quëre sę̱ hue̱'ña'ë.
I̱ño cuasani ja'runi ñu'ijë de'o cocare quëahuë, nomiohua'ire i̱ti maca
tsi'sini ñu'icohua'ire. 14 Quëajëna, te'o nomio Lidia hue'ecopi, Tiatira
daripë pạiopi, jai do'i cạña ma jạ'ñe i̱sicopi tsi'sicohua'i jạ're paco'ë. Jạje
pa'iona, Maija'quëpi Pablo cayere de'oyerepa asajạco caquë necaina, ai
Pablo cayese'e asao, si'aye i̱ quëaye. Jạo cato Maija'quëre sę̱co paco'ë.
15 Jạje pa'iopi i̱o tsëcapë jạ're cọni oco do cuạ̱ñoni yëquëre cao:

"Mësarupi yë'ëre sehuosicore pare ñani yë'ë huë'ena sani pëajë̱'ë."

Jạje caco ai sę̱ona, i̱o huë'ena sani pëahuë.

16 Pëasicohua'ipi te'e mu'se Maija'quëre sę̱ hue̱'ñana saijë te'o nomi tsi̱o
tạ'ñe yequë mu'seña pa'i jạ'ñere quëa joyore hue'econi ṭi'ahuë. Jạje
pa'iopi i̱o ëjaohua'ire jaiye curiquë necaico paco'ë, i̱o tạ'ñe ca do'ipi. I̱o
cato i̱ohua'i jo'yao paco'ë. 17 Jạje pa'iopi Pablore cui'ne yëquëre pe'te
huëoni pe'teco cuio:

"¡Icohua'i cato Diusu tutu quë'ire pare necaicohua'i a'ë. Jạje
pa'iohua'ipi mësarute huaso cocare pare quëayë!"

18 Jạjese'e si'a mu'seña cuico pe'terojạiona, yo'o jujani Pablopi co'ye
pọnëni i̱ote tạ'ñe ca cocare capi:

"Jesucristo mamipi cuạ̱ñeñë, icore ję̱oni etani saijë̱'ë, co'a joyo."

Ca macarepa jạre i̱ti macapi co'a joyo i̱ote etani saji'i.

19 Jạje huatipi etaëna, i̱o ëjaohua'ipi ñani yure curiquë neñe peoji cuasajë
Pablore cui'ne Silasre tsę̱ahuë. Tsę̱ani co'amaña huero hue̱'ñana sahuë,
jạ daripë ëjaohua'i quë'rona. 20 Dani ëjaohua'ire cahuë:

“Icohua'i Israel pa̱i a'ë. Ja̱ohua'ipi mai daripë ai jo̱sa yo'oyë. 21 Israel
pa̱i yo'oyere ye'yayë, ja̱ohua'i. ¿Me mai romano pa̱i i̱ohua'i caye asani
yo'oye'ni?”
22 Cajëna, si'aohua'i cui'ne cahuë. Cajëna, ja̱ daripë pa̱i yo'oye
ña̱cohua'ipi Pablore cui'ne Silasre ju'i ca̱ña du'teni si'seje̱'ë, cua̱ñehuë.
23 Cua̱ñejëna, ai si'sehuë. Si'se tëjini co hue̱'ñana sani cosicohua'ire
ña̱quëre de'hua ña̱jë'ë, icohua'ire cajë cua̱ñeni co huesohuë. 24 Cua̱ñerena,
asani ai sa̱'nahuë tu'rihuëna sani copi. Coni so̱quë totona co̱ña nesicona
nëcañoa jua nëoni hue̱ñopi.
25 Hue̱ñosicohua'ipi ñu'ijë jopo ñami pa'ina, Pablopi cui'ne Silaspi co̱ni
Maija'quëre se̱jë cui'ne jë̱jë yo'ojëna, si'a cosicohua'i asahuë. 26 Ja̱
macarepa yejapi ai ñu'cueo. Ñu'cuecona, co hue̱'ña eta sa'noapi si'aye
hui'yo sao, cui'ne pa̱ire quë̱na meapi hue̱se'eje̱ to̱me sapi, peo hue̱'ña.
27 Ja̱ maca cosicohua'ire ña̱quëpi sëtani hui'yose'e eta sa'noa pa'iona, ña̱ni
cosicohua'ipi tsoe etahuë cuasaquë i̱ hua'tipi dutani co'ye huasi'i caquë
yo'opi. 28 Yo'oquëna, Pablopi tutu capi:
“Yo'oma'ë. Si'aohua'i yëquë iye macare pa'iyë.”
29 Caquëna, asani mia̱ñe dajë̱'ë cani tsasiquë ca'raquë huë'huë cacani
Pablo cui'ne Silas quë̱o quë'rona do're ja'rupi. 30 Yo'o tëjini huëni nëcani
Pablore cui'ne Silasre etoni se̱ji'i:
“¿Huasosiquë pa'iye cani me yo'oye pa'iquë'ni, yë'ë?”
31 Se̱ina cahuë:
“Jesucristoni sehuoje̱'ë. Sehuoni huasosiquë pa'ija̱'quë a'ë, më'ë.
Cui'ne më'ë huë'e acohua'i huasosicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.”
32 Ja̱ maca i̱te cui'ne si'aohua'i i̱ huë'e acohua'ire mai Ëjaë cocare
quëahuë. 33 Ja̱re i̱ti quëa tëji maca, cosicohua'ire ña̱quëpi Pablore cui'ne
Silasre si'sese'e a'si tsoapi. Ja̱ jeteyo'je i̱ cui'ne si'aohua'i i̱ huë'e acohua'i
oco do cua̱ñohuë. 34 Do tëjisi maca tu̱mani Pablore cui'ne Silasre i̱ huë'ena
sani a̱opi. I̱ cui'ne i̱ tsëcapë acohua'i Maija'quëre sehuosicohua'i pa'ijë ai
sihuahuë.
35 Nea hue̱'ña pa'i maca pa̱i yo'oye ña̱ni ca de'huacohua'ipi Pablore
cui'ne Silasre eto saoje̱'ë cajë cosicohua'ire ña̱quëre quëaja̱'a soldado
pa̱ire jëjo daohuë. 36 Sani quëarena, cosicohua'ire ña̱quëpi capi, Pablore:
“Pa̱i yo'oye ña̱cohua'ipi yë'ëre mësarute eto saoje̱'ë, cua̱ñehuë. Ja̱je pa'iye
sëte se̱ñajë de'oye saije̱'ë, yure.”
37 Caquëna, Pablopi capi:
“Quëañu'u cajë daisicohua'ire soldado pa̱ire yëquë romano pa̱ini
mësaru ti co'aye yo'ose'eje̱ cama'pë do'i peocohua'ini si'a pa̱i ña̱jëna,
si'sehuë. ¿Yure ja̱je yo'osicohua'ipi yahuerepa etoñu'u cayë? Ja̱je yo'oye
coeyë, i̱ti yëquëre cosicohua'ipi dani eto saoja̱jë.”
38 Caquëna, soldado pa̱ipi sani romano pa̱i a'ë, quëarena, pa̱i yo'oye
ña̱ni ca de'huacohua'ipi quëquëhuë. 39 Quëquësicohua'ipi dani pa̱i yo'oye
ca de'hua ëjaohua'ipi yëquë mësarute co'aye yo'ose'e oije̱'ë cajë se̱i'ë,
Pablore cui'ne Silasre. Ja̱je cani etoni iye daripëpi etani saije̱'ë cajë se̱i'ë.
40 Se̱tena, Pablopi cui'ne Silaspi co hue̱'ñapi etani Lidia huë'ena saë'ë.
Sani sehuosicohua'ire ña̱jë cui'ne je̱oma'pë tuije̱'ë cajë yëhuo tëjini etani
saë'ë.

17

Tesalónica Daripë Acohua'i Sa̱ñope Yo'ose'e

1 Pablo cui'ne Silas saicohua'ipi Anfípolis cui'ne Apolonia dari sa sani
Tesalónica daripëna ti̱'ahuë. Ti̱'arena, ja̱rote Israel pa̱i tsi'si huë'e paji'i.
2 Pa'ina, Pablopi i̱ noni yo'oroja̱iñe sëte Israel pa̱i tsi'si huë'ena saji'i,
toaso̱ semanarepa huajë mu'se ñape sai i̱ohua'i ja̱'re Maija'quë toyapëre
ñaquë i̱ti cayeje̱ pa'ye, 3 caquë quëaquëpi. Jesús ju̱'isiquëpi cui'naëpi
huajëquë huëiye pa'iji. "Ja̱je pa'ina, yë'ë mësarute quëaquë Jesús i̱ api,
maire huasoquë."
4 Caquëna, Israel pa̱i acohua'ipi sehuoni Pablona cui'ne Silasna
tsiohuë. Cui'ne jai pa̱i Maija'quëre se̱cohua'ipi griego pa̱ije sehuo-
huë. Sehuojëna, cui'ne jai pa̱i ëja nomiohua'ije̱ sehuohuë. 5 Ja̱je se-
huojëna, ñani oijë pë̱ijë Israel pa̱i sehuoma'cohua'ipi co'a pa̱i ma'ñare
nema'pë co'a nëcaroja̱icohua'ini tsi'sohuë, ja̱ohua'ipi ca huëojëna, si'a pa̱i
daripë pa'icohua'ipi pë̱ti huëoni jo̱sa yo'ojë caja̱jë cajë. Ja̱je yo'ojëna,
tsi'sisicohua'ipi Pabloni cui'ne Silasni coejë Jasón huë'ena to̱mejani ca-
cani jo̱sa yo'ohuë, pa'ijëna, tse̱ani etoni pa̱ina i̱siñu'u cajë. 6 Yo'ojëna,
i̱ohua'i cajë yo'ocohua'ipi peojëna, coa pa'iohua'ini Jasónni cui'ne yeco-
hua'i sehuosicohua'ini tse̱ani quërë etoni ja̱ daripë pa̱i ëjaohua'i quë'rona
sahuë. Sani cuijë cahuë:
"Icohua'ipi si'a hue̱'ña pa'icohua'ire ti̱ñe pa'iyena po̱najë
yo'ocohua'ipi i̱ñoje dani yo'oyë. 7 Yo'ojëna, Jasónpi i̱ohua'ire oi i̱ huë'ena
pëaye i̱sipi. Ja̱je yo'ocohua'i si'aohua'i César si'a pa̱i ëjaë cua̱ñese'ere
sa̱ñope yo'oyë. Yo'ojë cayë, yequë pa̱i ëjaërepa pa'iji, Jesu api i̱repa cayë."
8 Cajëna, ja̱ daripë acohua'ipi cui'ne i̱ohua'i ëjaohua'ipi asani ¿ja̱ jerepa
yo'ocohua'i a'ni? cuasa huëohuë. 9 Cuasajëta'are Jasónpi cui'ne yecohua'i
sehuosicohua'ipi mësaru cua̱ñeñe ti̱'acaija̱'cohua'i a'ë cani curiquëre i̱si
nëoni eto cua̱ñohuë.

Pablo Cui'ne Silas Bereare Pa'ise'e

10 Ja̱ ñami sehuosicohua'ipi esa Berea daripëna saije̱'ë cajë jëjo saohuë,
Pablore cui'ne Silasre. Jëjo saojëna, saisicohua'ipi ti̱'ani Israel pa̱i tsi'si
huë'ena cacahuë. 11 Berea acohua'i Israel pa̱i de'o pa̱i paë'ë. Tesalónica
pa̱ire sa tëto saisicohua'i paë'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi Pablo quëaye de'oye
asajë nuñerepa quëaquë cajë si'a mu'señapi Maija'quë toyapëre ñahuë.
12 Ja̱je yo'ojë jai pa̱i Israel pa̱i acohua'ipi sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne
griego pa̱i ë̱mëohua'i cui'ne ëja nomiohua'ije̱ sehuohuë. 13 Sehuojëna,
Pablopi Bereana Maija'quë coca quëaquë pa'iji asani Tesalónica Israel
pa̱ipi Bereana dani Pablore pa̱ipi jo̱sa yo'o ja̱'ñe ne huëohuë. 14 Ja̱je
yo'o huëojëna, sehuosicohua'ipi Pablore esa eto saohuë, jai tsiaya të̱'tëpa
quë'rona. Jëjo saojëna, coa Silaspi cui'ne Timoteopi co̱ni pëahuë, Bereana.
15 Pëarena, Pablore co̱ni saijë sasicohua'ipi Atenas daripëja̱'a je̱ojani
co'ihuë. Co'ijë Timoteore cui'ne Silasre Pablo esa daije̱'ë case'ere dani
quëahuë.

Pablopi Atenas Daripëre Pa'iye

16 Pablopi Silasre cui'ne Timoteore Atenas daripëpi pa'i utequë si'a
hue̱'ña pa̱i de'huasi diusure pase'e pa'ijëna, ñaquë oji'i, co'ayerepa
yo'oye'ni cuasaquë. 17 Ja̱je pa'ina, Israel pa̱i tsi'si huë'ena cacaquë Israel
pa̱i ja̱'re cui'ne Maija'quëre se̱cohua'i ja̱'re co̱ni capi. Caquë cui'ne si'a
mu'señapi huero hue̱'ñana tsi'sisicohua'ireje̱ yëhuoquë capi. 18 Caquëna,
pa̱i pa'iye asacohua'i epicúreos pa̱ipi cui'ne estoicos pa̱ipi i̱te ca huëoni
cajë yecohua'ipi cahuë:

"¿Iquere iquë caquë'ni, jai cocaë maca?"
Cajëna, yecohua'ipi cahuë:
"Yequë pai diusuohua'i ayere quëacaiquë api cuasayë."
Jaje cahuë, Pablopi de'o coca Jesús ayere cui'ne i juʼisiquëpi huëise'ere quëaquëna. 19 Ja maca Pablore Areópago cutihuëna sahuë, ëjaohua'i tsi'si huë'ñana. Sani ite sei'ë:
"¿Yëquë asaye yëyë, ique huajë ye'yaye a'ni, iye më'ë yëquëre quëaye? 20 Yëquë asa ma'ñere më'ëpi caquëna, asa jujani ¿iquere më'ë caye quëaquë'ni? cajë señë, më'ëre."
21 Atenas paipi cui'ne ti paipi iti maca pa'icohua'ipi ja'a yo'ose'ere pase'e asacohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'i sëte jaje cahuë.
22 Cajëna, iohua'i joporepa pa'iquëpi Pablo huëni nëcani Areópago cutihuëpi nëcaquë iohua'ire capi:
"Atenas pai yë'ë mësarute ñañe cato mësaru diusuohua'ire cuasañu'u cajë ai yëjë yo'ocohua'i a'ë. 23 Jaje yo'ocohua'ini yë'ë mësaru se huë'ñana cacani iti tëojë se huë'ñana ñeje toyase'e pa'ina, ñahuë: 'Ti pai ñama'a diusure se huë'ña'ë.' Jaje pa'ina, yë'ë, jaë mësaru ti ñama'pë se diusu ayere quëaquë a'ë.
24 Jaëpi yeja cui'ne iote pa'iye nesiquë jaje pa'ina, i api, ma'tëmo cui'ne yeja ëjaërepa. Jaje pa'ipi pai nesi huë'ñare pa'ima'quë api. 25 Paini necaijë'ë, yë'ëre cama'quë api. I api, maire pa'iye si'aye yë'eye cui'ne yequë co'amañaje isisiquë.
26 Te'ire paire de'huasiquëpi jaëpi te'ipi jai pai daripëa nepi, Maija'quëpi si'a yeja pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, ipi iohua'i pa'ija'to cui'ne ite iohua'i co'eja'a macaje ca nëopi. 27 Jaohua'ipi Maija'quë mai quëno macare pa'iquëta'are coa cuasarepa ina co'e ti'ajajë caquë nepi. 28 Jaje pa'ina, mai ina pa'iyë, huajëcohua'i pa'ijë cu'iyë. Mësaru aipë ta'ñe coca cacohua'i case'erepa: 'Mai cato Maija'quë tsëcapë acohua'i a'ë'. 29 Jaje Maija'quë tsëcapë acohua'i sëte pai iohua'i cuasayepi huëojë curiquëpi, po curiquëpi cui'ne quënapi de'huase'ere Maija'quëje pa'i api, cuasama'pë pañu'u. 30 Ai tsoe cato Maija'quë pai huesëjë yo'oye coa ñaquë paji'i. Jaje pa'isiquëta'a yure cato Maija'quë cuañeji, si'a huë'ña pa'icohua'ire ina sehuojë daijë'ë caquë. 31 Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai yo'ose'e nuñerepa caquë ne de'huaja'a mu'se ca nëopi: Jesu api, ja yo'oye yo'oja'quë, i jo'ya nesiquëpi. Jaje pa'ina, Jesuna cuasaye pa'iji caquë si'aohua'ire iñopi, juʼisiquëni huëoquë."
32 Jaje juʼisicohua'i huëiye ayere caquëna, asani cue'cuehuë. Cue'cuejëna, yecohua'ipi cahuë:
"Yequë mu'se asañu'u, më'ë caye."
33 Cajëna, jaohua'ire quëaye jeopi. 34 Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi sehuohuë. Sehuoni i ja're coni tsiohuë. Cui'ne jaohua'i ja're coni paë'ë, Dionicio. Cui'ne te'e nomio Dámaris hue'eco paco'ë. Jaohua'i cato Areópago tsëcapë acohua'i paë'ë. Pa'ijëna, cui'ne yecohua'ije coni paë'ë, iohua'i ja're coni.

18

Pablo Corinto Daripëre Pa'ise'e

1 Jaje yo'o tëjini Atenaspi etani Corinto daripëna saji'i, Pablo. 2 Jarona te'ire Israel paire Aquilare ti'api. Jaë cato Ponto yeja aquë paji'i. Jaje pa'ipi Pablo ja yë'ta'a ti'ama'në Aquila cui'ne i paco Priscilapi coni

Pontona ti̱'asicohua'ipi paë'ë. Ja̱ohua'i cato Italiapi etani daisicohua'i
paë'ë. Claudio romano pa̱i ëjaëpi si'a Israel pa̱i Roma pa'icohua'i etaye
pa'iji caquë cua̱ñequëna, etasicohua'i paë'ë. Ja̱je pa'iohua'ini Pablo do'i
ñasi'i caquë saji'i. 3 Sani i̱ohua'i ja̱'re co̱ni pëapi. I̱ohua'i neñeje pa'ye
ca̱'nipi huë̱'ña nequë sëte i̱ohua'i ja̱'re co̱ni nesi'i caquë pëapi. 4 Pëasiquëpi
pa'i si'a huajë mu'seña Israel pa̱i tsi'si huë'ena sai quëapi, Israel pa̱ire
cui'ne yequë pa̱ire asare paja̱jë caquë.
5 Macedonia pa'icohua'ipi Silas cui'ne Timoteo co̱ni ti̱'asi maca Pablopi
si'a mu'seña Maija'quë coca quëa huëoni quëaquë judío pa̱ire capi. Jesús
paji'i, maire huasoquërepa. 6 Ja̱je caquëna, ja̱ohua'ipi i̱te sa̱ñope cajë pë̱'ë.
Pë̱ijëna, Pablo ña jujani i̱ohua'ire sa̱ñope cayere i̱ñosi'i caquë i̱ ju'i ca̱re
ta̱'të to̱pi. Ta̱'të to̱ni capi, i̱ohua'ire:
"Mësaru do'i pasipi mësaru ne huesëye, yë'ë do'i peosipi. Ja̱je pa'ina,
yurepi jerepa cato judío pa̱i peocohua'ina sani Maija'quë coca quëaja̱'quë
a'ë."
7 Cani tsi'si hue̱'ñapi etani Justo huë'ena saji'i, Maija'quëre se̱quë
huë'ena, Israel pa̱i tsi'si huë'e quë̱no maca pa'i huë'ena. 8 Ja̱je
pa'iquëta'are Israel pa̱i tsi'si huë'e ñacohua'i ëjaërepa Crispo hue'equëpi
Maija'quë coca asani sehuopi. Sehuoquëna, cui'ne si'aohua'i i̱ tsëcapë
acohua'ije̱ sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne Corinto daripë acohua'ije̱ jai pa̱i
sehuohuë. Sehuorena, oco dopi, sehuosicohua'ire. 9 Ja̱je yo'oquë pa'ina,
te'e ñami Ëjaëpi ca̱ni ñañeje pa'yeja̱'a ñaini capi, Pablore:
"Ca'rama'ë pa'ijë̱'ë, coca quëaye, je̱oma'ë cajë̱'ë. 10 Yë'ë coca se-
huoja̱'cohua'ire iye daripë acohua'ire jai pa̱ire payë. Yë'ëpi më'ë ja̱'re
co̱ni pa'iyë. Pa'ina, më'ëre pa̱ipi co'aye yo'o ti̱'añe pa̱ja'cohua'i a'ë."
11 Caëna, asani Pablopi Corintona te'e o̱metëcahuë jopore paja̱'a pëani
pa'i Maija'quë cocare ye'yapi, i̱ohua'ire.
12 Ja̱je yo'oquë pa'ina, Acaya pa̱i ëjaë Galión pa'i maca judío pa̱ipi
Pablore sa̱ñope yo'oñu'u cajë tsi'sihuë. Tsi'sini tse̱ani sahuë, pa̱i yo'oye
ca de'hua hue̱'ñana. 13 Sani i̱ohua'i ëjaëre cahuë:
"Iquëpi cua̱ñese'e cayeje̱ pa'ye yo'oma'pë, ti̱ñe Maija'quëre se̱ñe pa'iji
caquë pa̱ire ye'yaquë api."
14 Cajëna, asani Pablopi casi'i cuasaquëna, Galiónpi du'ruja̱'a capi,
Israel pa̱ire:
"Co'aye yo'ose'ere pa̱nita'a pa̱ire huani je̱ose'ere yo'ojë catota'a mësaru
Israel pa̱ire asa catira'huë. 15 Ja̱je pa'iquëta'are yure cato coa coca
yë'ose'e case'ere, mami ayere, cui'ne mësaru cua̱ñeñe ayere yo'ojë cayë.
Ja̱je pa'iye sëte mësaruse'e ne de'huajë̱'ë. Mësaru yo'ojë cayere cui'na
maca yo'oquë caye coeyë."
16 Ja̱je cani pa̱i yo'ose'e ca de'hua hue̱'ñapi eto saopi, i̱ohua'ire. 17 Eto
sauna, pa̱i yo'ose'e ca de'hua hue̱'ña ti̱ña macare pana Sóstenesre tse̱ani
të'cahuë. Ja̱ë cato Israel pa̱i tsi'si huë'e ñacai ëjaë paji'i. Ja̱je yo'otoje̱
Galión cato co'a ju̱'i ñañe pa̱pi, i̱ohua'i yo'oye.

Pablopi Ti̱jupë Antioquíana Saiye

18 Ja̱ yë'ta'a Pablo Corinto daripëna pëasiquëpi tsoe mu'seña paji'i.
Pa'iquëpi sai huëoni sehuosicohua'ire saiyë, caquë pëpa tëjini sai Priscila
cui'ne Aquila ja̱'re co̱ni saji'i. Siria yejana yohuëja̱'a ja̱ yë'ta'a yohuë
aya mëima'në Cencreana naña peo ca'topë hueopi, i̱ nesi'i ca nëose'ere
yo'o ti̱'asi'i caquë. 19 Ja̱je yo'osi jeteyo'je Efesona ti̱'ahuë. Ti̱'ani Pablopi
Priscilare cui'ne Aquilare je̱oni Israel pa̱i tsi'si huë'ena saji'i. Sani Israel

pa̱i tsi'sicohua'i ja̱'re coca capi. 20 Caquëna, asani i̱ohua'ipi i̱te pëajë̱'ë cajë
se̱i'ë. Se̱jëna, pa̱ñë, pëaye cani. 21 Pëpani sai capi:
"Maija'quëpi yëna cui'naëpi yeque co'ini ñasi'i."
Cani ja̱ jeteyo'je yohuëna aya mëni Efesopi yequë hue̱'ñana saji'i. 22 Ja̱
maca Cesareana ti̱'ani sehuosicohua'ire pëpasi'i caquë Jerusalénna saji'i.
Sani ja̱ropi yureta'a Antioquíana saji'i. 23 Sani ja̱rona tsoe maca pani
yureta'a cui'naëpi cu'i huëo co̱pi, pa̱i ñape darina, Galacia cui'ne Frigia
yeja daripë̱ana, sehuosicohua'ire tutu quë'iohua'ire quëa huasoquë.

Apolos Efeso Pa̱ire Yëhuoye

24 Ja̱ mu'seña te'i Israel pa̱i aquëpi Apolos hue'equëpi Efesona ti̱tapi,
Alejandría daripë aquëpi. Ja̱ë cato ai ta̱'ñe coca caquë cui'ne Maija'quë
toyapë ai de'oyerepa asaquë paji'i. 25 Ja̱je pa'ipi mai Ëjaërepa coca
pa'iyena ye'yesiquë paji'i. Ja̱je pa'ipi tuturepa caquë Jesús ayere ti̱ñarepa
ye'yapi, coa Juan oco doyese'e asaquëta'a. 26 Ja̱je pa'ipi Apolos Is-
rael pa̱i tsi'si huë'ena jai pa̱i asajëna, caquëna, Priscila cui'ne Aquilapi
asani i̱te te'ire ti̱rona sani quëahuë, ai ti̱ñarepa Maija'quë coca ayere.
27 Quëasiquëpi Apolos Acayana sasi'i caquë yo'oquëna, sehuosicohua'ipi i̱
sai ja̱'ñe co̱caë'ë. Co̱caijë cui'ne te'e carta toyahuë, Acaya sehuosicohua'i
pa'icohua'ina de'oye i̱te pëpacaijë̱'ë cajë. Ja̱je yo'orena, Acaya ti̱'ani
Maija'quë oi do'ipi sehuosicohua'ire ai de'oyerepa co̱caji'i. 28 Co̱cai
si'aohua'i ña hue̱'ñana Israel pa̱ire toyapëna ñaquë Jesús i̱repa maire
huasoquë paji'i caquë sa̱ñope capi. I̱ohua'ije̱ më'ë coa cayë caye peoyere
papi, capi.

19

Pablo Efeso Pa'iye

1 Apolos Corintore pa'ina, Pablopi cu̱ti quë'roja̱'a sa sani Efesona ti̱'api.
Ti̱'ani ja̱rona jai pa̱ire sehuosicohua'ire ti̱'api. 2 Ti̱'ani ja̱ohua'ire se̱ji'i:
"¿Mësaru sehuo maca de'o joyo tsio daquë?"
Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:
"Pa̱ni, de'o joyo pa'iye ayeque caye yëquë ti asama'cohua'i a'ë."
3 Cajëna, Pablopi capi:
"¿I̱quere asajë do cua̱ñore'ni?"
Caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:
"Juan oco doquë quëase'ere asani sehuojë do cua̱ñosicohua'i a'ë."
4 Cajëna, Pablopi capi:
"De'oji, Juan cato co'aye yo'ose'ere je̱oni Maija'quëna po̱nëcohua'ini oco
dopi, doquë capi: 'I̱ jeteyo'je daiquëni sehuoye pa'iji.' Ja̱ëre cato Jesuni."
5 Ja̱je caquëna, asani Jesuni i̱re papi cuasani sehuorena, Ëjaë Jesús
mamipi cani dopi, i̱ohua'ire. 6 Dosicohua'ini Pablopi je̱ñapi pato-
quëna, de'o joyopi i̱ohua'ina tsio daji'i. Tsio daina, yequë cocapi cajë
yo'ohuë. Yo'ojë Maija'quë cayere asajë yecohua'ina se quëahuë. 7 I̱ti ja̱je
yo'osicohua'i cato doce ë̱mëohua'i paë'ë.
8 Pablopi pa̱ire Maija'quë cua̱ñe te̱'te ayere quëare pasi'i caquë ti
ca'rama'ë toaso̱ ñañëohua'ire Israel pa̱i tsi'si huë'ena sai capi. 9 Caquëna,
yecohua'ipi sehuocaiye pa̱jë, si'aohua'i ña hue̱'ñana huajë ma'a Pablo
ye'yaye co'aye a'ë cahuë. Cajëna, Pablopi ja̱ohua'ire je̱oni sehuosico-
hua'ise'ere huani sapi, Tiranno coca ca huë'ena. 10 Ja̱rona sani si'a
mu'señapi coca caquë ja̱jese'e caya o̱metëcahue̱a yo'opi. Yo'oquë pa'ina,

Asia provincia yeja pa'icohua'ipi Israel pa̱ipi cui'ne Israel pa̱i peocohua'ipi Ëjaë coca asahuë. 11 Ja̱je yo'oquëna, Maija'quëpi Pablo ja̱'re pa'i
jaiye pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yo'opi. 12 Yo'oquëna, Pablo ju'i ca̱ñapi cui'ne
a'ri tẽno ca̱'ti pẽa i̱ papise'epi ju̱'icohua'ina sani nejëna, ju̱'icohua'ipi
co'yahuë. Cui'ne huati quë'iohua'ije huatire eto sao cua̱ñohuë. Ja̱ jerepa
yo'opi.
13 Ja̱je yo'oquëna, ñani cui'ne Israel pa̱ije paë'ë, ma'aja'a cu'ijë huati
joñoapi pa̱ire pa'iye eto saohua'ije, coa yo'ocohua'i. Ja̱ohua'ipi cuasahuë,
Jesús mamipi cajë huatire eto saoye pa'iji. Cuasani huati joñoare cahuë:
"Pablo quëaquë Jesús mamipi cua̱ñeñë, etajë'ë."
14 Iye yo'oye cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa Israel pa̱i Esceva
siete mamajëpi yo'ohuë. 15 Ja̱je yo'ocohua'ini yequë mu'se huati joyopi
i̱ohua'ire sa̱ñope sehuoquë capi:
"Jesure asayë, cui'ne Pabloreje asayë. ¿Mësaruta'a ne a'ni?"
16 Caquë ja̱re i̱ti macapi huati quë'ipi ja̱ohua'ire tuturepa yo'oquë
tse̱ani a'si neina, a'si quë'iohua'ipi ca̱ña peoñoa huë'epi etani cati saë'ë.
17 Iye yo'ose'ere si'aohua'i Efeso pa'icohua'i griego pa̱i cui'ne Israel pa̱i
asani ca'rahuë. Ja̱je yo'ojëna, Jesús mami jerepa ai de'oye a'ë, si'a hue̱'ña
pa'icohua'i cahuë.
18 Ja̱je cui'ne jai pa̱i sehuosicohua'ipi i̱ohua'i co'aye yo'ose'ere jai pa̱i
ña hue̱'ñana oijë quëahuë. 19 Quëajëna, cui'ne jai pa̱i ja̱'në dahuëohua'i
pa'isicohua'ipi i̱o dahuë toyapëre pa̱i ña hue̱'ñana dani ëohuë. Ja̱ toyapë
do'ire cue̱cue ñañe cato cincuenta mil curiquë tẽ'ñarepa do'i paji'i. 20 Ja̱je
yo'oco mai Ëjaë coca jerepa jai saco'ë, si'a hue̱'ña i̱o tuture pa̱ire i̱ñoco.
21 Ja̱ jeteyo'je Pablo Macedoniana cui'ne Acayana do'i sani cui'ne
ja̱ropi Jerusalénje do'i sasi'i cuasapi. Cuasaquë yequeje capi, ja̱ro
Jerusalén saisi jeteyo'je Romaje saija̱'quë a'ë. 22 Ja̱je caquë Timoteore
cui'ne Erastore i̱ti co̱caicohua'ire cayaohua'ire Macedoniana jëjo saopi,
i̱se'e ja̱ yë'ta'a Asia yejana a'ri maña pëaquë.

Efeso Acohua'i Sa̱ñope Yo'ose'e

23 Ja̱ mu'seña Efeso daripë pa'icohua'ipi ai jo̱sa yo'ojë cahuë, huajë
ma'a ayere. 24 Demetrio po curiquë de'huaquëpi ca huëouna. Ja̱ëpi
diusa Diana huë'eje pa'ye a'ri hue̱'ña maña nequë paji'i. Ja̱je nequëpi
i̱te co̱caicohua'ire jaiye curiquë i̱siquë paji'i. 25 Ja̱ëpi i̱te co̱caicohua'ire
cui'ne i̱ neñeje pa'ye necohua'ire tsi'sopi. Tsi'soni capi:
"Ëjaohua'i mësarupi asayë, iye a'ri hue̱'ña de'hua do'i mai de'oye pa'iye.
26 Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ë Pablopi mësarupi asajë cui'ne ñajëna, caji, pa̱i
de'huase'e diusu peoye a'ë. Ja̱je caquë jai pa̱ire ye'ya huesoji, i̱ cayena.
I̱ño Efeso pa̱ire cui'ne si'a Asia provincia pa'icohua'ire ja̱je ye'yaji. 27 Iye
i̱ ja̱je ye'yaye ai co'aji, mai co'amaña peo hue̱'ña ne huesëye pa'iji, cui'ne
diusa Dianaje i̱o yure do'i quë'io pa'iye peo hue̱'ña to̱meñe pa'iji. Ja̱je
to̱meni iye diusa co'a coa cue'cue cua̱ñoja'coa. Yure iye provincia Asia
pa'icohua'i tse̱copi cui'ne iye yeja si'a yeja pa'icohua'i tse̱copi carija̱sio."
28 Caquëna, asani pẽtiteni tutu cuijë cahuë:
"Pa'ijë'ë, Diana Efesios pa̱i ja'corepa."
29 Ja̱je yo'ojë cajëna, si'a i̱ti daripë acohua'i coa huesë asahuë, i̱ohua'i
yo'ojë caye. Ja̱je yo'ojë cajë Pablore co̱cohua'ire cayaohua'ire Macedonia
acohua'ire Aristarcore cui'ne Gayore tse̱ani quërëjë sahuë, pa̱i tsi'sijë
ña hue̱'ña quë'rore pana. 30 Ja̱je yo'ojëna, Pablopi pa̱ire casi'i caquë

yo'oquëna, sehuosicohua'i i̱te ë̱sehuë. 31 Cui'ne ja̱ro ëjaohua'i pa'i hue̱'ñare
yecohua'i ëjaohua'ipi Pablore ñacohua'ique paë'ë, pa'ijë ja̱ohua'ije̱ ai
ë̱sehuë, co̱ni yo'oquë cama'ë cajë. Ja̱je pa'ina, i̱te quëaja̱'cohua'ire
jëjo saohuë. Pablo quë'rona. 32 Ja̱je yo'o maca, cato i̱ti tsi'sisicohua'i
cato de'huarepa yo'ojë cahuë, yecohua'i ti̱ñe cuijëna, cui'ne yecohua'i
ai yeque cajëna, yo'ohuë. Ja̱je yo'ohuë, pa̱i. Coa ca huëosi do'ire
huesërepa tsi'sini, jai pa̱i yecohua'i i̱ti cajë tsi'sise'eque huesëhuë. 33 Ja̱je
jai pa̱i huesëjëna, Alejandroje̱ huesëquëna, yecohua'ipi quëahuë, i̱ti cajë
tsi'sise'e. Ja̱ëni judío pa̱ipi coca cajë̱'ë cajë jëjo eto nëcohuë, pa̱i ña
hue̱'ñana. Ja̱ maca Alejandropi pa̱ire coca casi'i judío pa̱i ayere caquë
jë̱ñapi yo'opi. Yo'oquëna, 34 i̱je judío pa̱ipi casi'i caquë yo'oji asani ai tutu
cuihuë, caya horas:

"Pa'ijë̱'ë, Diana Efesios pa̱i ja'co."

35 Cuijë pejë je̱orena, i̱ti daripë pa'iye toyaquëpi capi, pa̱ire:

"Efesios pa̱i asajë̱'ë, si'a pa̱i iye yeja acohua'i asayë, iye daripë
pa'icohua'i si'aohua'i Dianate ne huesoma'pë paye pa'iji case'e. Cui'ne
ma'tëmopi to̱mesi quë̱naoreje̱ ñacaiye pa'iji, asayë. 36 Ja̱je pa'iye sëte
co'arepa huëojë co'aye yo'oma'pë pa'ijë̱'ë. Du'ru macarepa ai cuasajë̱'ë,
je huesëjëna, airepa yo'ojë caye'ni. 37 Iconi mësaru tse̱ani dasicohua'i
co'aye caye pa̱huë, mai ja'core pare. 38 Ja̱je pa'ina, Demetriopi cui'ne i̱
ja̱'re yo'ojë cacohua'ipi yecohua'ire sa̱ñope cayere pani pa̱i yo'ose'e asani
ca de'huacohua'ina quëajë̱'ë. Ja̱ohua'i pa'iyë, mësaru yëye ëjaohua'ina
cajë̱'ë. Ja̱ maca pa̱i ñape mësaru pa'iye quëa de'huajë ne de'huajë̱'ë.
39 Mësarupi yequë co'amañare se̱ñe pacohua'i pani jai pa̱i de'oyerepa tsi'si
sitona coca caye pa'iji. 40 Yure iye yo'ose'e co'aji. Ëjaohua'ipi asani maire
caye pa'iji coa jo̱sa yo'ojë cacohua'ire. I̱quere yo'ojë care'ni, cajë se̱to
quëaye peoji. ¿Jere quëaye'ni, i̱ti cajë yo'ose'e peoto?"

41 Ja̱je se ca tëjini je̱opi, i̱ti yo'oye.

20

Pablo, Macedonia, Cui'ne Greciana Saiye

1 Jo̱sa yo'ojë ca tëjisi jeteyo'je Pablopi sehuosicohua'ire soini yëhuo
tëjini saiyë caquë pëpani Macedoniana saji'i. 2 Sani si'a hue̱'ña ja̱ro pa'i
daripë̱ana do'i sai sehuosicohua'ire sihua ëaye yëhuo huasoquë cuji'i.
Cuni tëjini jeteyo'je Greciana ti̱'api. 3 Ti̱'ani ja̱rona toaso̱ ñañëohua'ire
pëapi. Pëasiquëpi pa'iquëpi Siriana sai yohuëna aya mëni tëjiquëpi i̱te
judío pa̱i huañu'u cajë cui'ñase'ere asapi. Asani Macedonia yejaja̱'a
cui'naëpi tëto sai quë̱opi co'isi'i cuasapi. 4 Cuasani saina, i̱ ja̱'re co̱ni
saë'ë, Sópater Berea aquë, Pirro mamaquë, Aristarco, Segundo Tesalónica
acohua'i, Gayo Derbe mamaquë, Timoteo, Tíquico. Cui'ne Trófimo Asia
yeja acohua'i saë'ë. 5 Saisicohua'ipi Maija'quë do'ijëpi yëquëre Troaspi
utehuë. 6 Utejëna, yëquëpi levadura co̱'mema'a a̱o a̱iñe tsi'sini yo'o tëjini,
Filipos daripëpi etani jai yohuëja̱'a cinco mu'seña saijë ti̱'ahuë, Troasna.
Ti̱'ani ja̱rona siete mu'seña pëahuë.

Pablo Troas Pa'iye

7 Huajë mu'se pa'ina, Jesús yo'ose'ere cuasajë a̱o jë'yeni a̱ñu'u cajë
tsi'sisicohua'ipi pa'ijëna, Pablopi ñatasi mu'se saiyeque pa'iji caquë
ai yëhuopi, ñami jopo pa'i macare paja̱'a. 8 Yëhuoquëna, ë̱mëje'repa
tu'rihuëna tsi'sisicohua'ipi paë'ë, jaiye toa tsë̱opë̱a tsë̱o sitore. 9 Pa'ijëna,

te'i pọsë Eutico hue'equëpi hue'se ña sa'rona ja'rusiquëpi ñuji'i. Ñu'iquëpi, Pablopi airepa tsoe quëaye sëte cại huëoni yureta'a cạni huesëni jạro toasọ ya'ripa ẹmëje're papi tọmepi. Tọmeina, jụ'isiquëni cọani huëohuë. 10 Jạje jụ'isiquëni ọarena, Pablopi cajeni jai cạpi pọsëna jani su'cuapi. Su'cuani capi, sehuosicohua'ire:

"Quëquëma'pë pa'ijẹ'ë. Huajëquë api."

11 Cani jạ jeteyo'je, jạ'në pa'i sitona mëni ạo yëtoni ạni jạre Maija'quë coca quëaquë ñatapi. Ñata tọmequëna, caye jẹoni saji'i. 12 Saina, yecohua'ijẹ tsihua'ëre huajëquëre sahuë. Sajë ai sihuajë saë'ë, ịti yo'ose'ere cuasajë.

Mileto Saiye

13 Cụtihuëjạ'a sasi'i caëna, yëquëpi du'ru saë'ë, yohuëjạ'a Asón daripëna. Jạrona Pablore ị case'ejẹ pa'ye ayañu'u cajë. 14 Yo'osicohua'ipi Asónna ịte tị'ahuë. Tị'arena, aya mëquëna, sani ị jạ're cọni Mitilenena tị'ahuë. 15 Tị'asicohua'ipi jạropi sani se ñatasi mu'se Quío daripë jẹ'ñere pajạ'a sa saë'ë. Sa sani se ñatasi mu'se, Samos yo sa'rona tị'ahuë. Tị'asicohua'ipi se ñatasi mu'se Meletona tị'ahuë. 16 Jạje yo'ohuë, Pablopi esa Jerusalénna tị'ani du'ru quẹise'e tëa fiestare pasi'i caquëna. Ịpi Efesona saisiquë pani Asia yejana ai tsoe pëayere coequëna, jạje yo'ohuë.

Efeso Sehuosicohua'ire Yëhuoye

17 Miletore Pablo pa'i Efeso sehuosicohua'i ëjaohua'ire soipi. 18 Soina, asani datena, capi, jạohua'ire:

"Yë'ë du'ru macarepa Asiana tị'asi mu'se aquëpi yë'ë pa'i yo'ose'e asacohua'i a'ë, mësaru. 19 Si'anë mësaru jạ're pa'i jerepa pa'i a'ë caquë yo'oma'ë mai Ëjaëre necaiyë. Israel pạipi yë'ëre jaiye jọsa yo'oñu'u cuasajë yo'o jopopi ai yo'oquë mësarute otare papi oi quëahuë. Jạje pa'ina, 20 mësarute de'oye pa'iye ịsiyere quëa jujani jẹoma'ë pại tsi'si huẹ'ñana cui'ne mësaru huẹ'ñana cu'i quëarojạë'ë. 21 Jạje quëaquë Israel pạire cui'ne griego pạirejẹ cahuë, Maija'quëna pọnëni mai Ëjaë Jesucristore sehuojẹ'ë." 22 Jạje mësarute quëasiquëpi yureta'a joyore papi Jerusalénna saiye pa'iji caquë yë'ëre cuạñequëna, jạrona saijạ'quë a'ë, yë'ëre yo'o jạ'ñe huesëquë. 23 Coa iyese'e de'o joyo quëaquëna, asaquë pa'iyë, më'ëre co huẹ'ñapi cui'ne ai yo'oyepi uteji. Jạjese'e caji, yë'ë sai daripẹa ñape. 24 Jạje pa'iquëta'are yë'ë cato, yë'ë pa'iyere ai oi me neja'quë a'ni cama'ë pa'iyë. Coa sihuaquë yë'ë pani tëji macajạ'a de'o cocare Maija'quë pạire oiyere Ëjaë Jesús quëacaijẹ'ë caquë ịsise'ere ne saoyese'e pa'iji.

25 Mësaru yë'ë quëaquëna, Maija'quë cuạñe tẹ'te asasicohua'i yë'ëre tịjupë ña cọñe pạja'cohua'i a'ë. Jạje yure cato asayë coa caye pạñë. 26 Jạje pa'ina, mësarute caye yëyë, mësaru acohua'ipi ne huesëto yë'ë quëama'ë pa'isi do'i peosipi. 27 Mësarute tsoe si'aye Maija'quë cuasa nëose'ere yo'ose'ere si'aye yahueye peoyerepa quëahuë. 28 Jạje pa'iye sëte mësarujạ'a co'ye ñare pajë pa'ijë, ị tsie do'ipi huerosicohua'ire si'a sehuosicohua'ire Maija'quë tsẹcohua'ire yëi ñamare ñacohua'i yo'oyejẹ pa'ye de'oye ñacaijẹ'ë, de'o joyopi mësarute ñacaicohua'i pa'ijạjë caquë nesicohua'i sëte. 29 Yë'ë saisi jeteyo'je yai ại yëyejẹ pa'iohua'ipi sehuosicohua'ire nejo saoñu'u cajë yecohua'ipi daijạ'cohua'i a'ë. 30 Yequejẹ jạre mësaru acohua'ipi cosoyere ye'yajë yo'ojạ'cohua'i a'ë sehuosicohua'ipi ịohua'ini tuijạjë cajë. 31 Yë'ë mësaru jạ're toasọ ọmetëca pa'i mu'señapi cui'ne

ñamiñapi otarepa oi pai ñapere yëhuoye jeoma'ë yëhuose'ere huanëyema'pë jare cuasajë ñare pajë pa'ijë'ë.

32 Maija'quë do'ijë, mësarute Maija'quëna cui'ne i oi coca cayena isi nëoñë. Ja coca tutu quë'yepi mësaru joñoa jerepa de'oye cuasaye necaiyena cui'ne si'aye i ca nëose'ere i de'o paina isiyena. 33 Yecohua'i co'amañare, curiquëre, cañare oima'ë paë'ë. 34 Coa ai jerepa yë'ë jëtëpi nequë yë'ëre caraye ti'aquë pahuë. Paquë cui'ne yë'ë ja're coni pa'icohua'ireje cocaë'ë, yë'ëpi nequë. Jaje yo'oye mësarupi ñahuë. 35 Ñajëna, mësaruteje jaje co'amaña nejë yecohua'ire co'amaña peocohua'ire cocaicoa caquë ye'yahuë, si'anëpi. Jesús caquë pa'ise'ere cuasaquë i case'e cato caji: "Isi cuañoni sihuaye jerepa sihuaye pa'iji, yecohua'ina se isini."

36 Ca tëjini Pablo do're ja'runi Maija'quëre seji'i, iohua'i ja're coni. 37 Ja maca Pablore ai oijë su'cuani sihuahuë. Jaje yo'ohuë, ipi yë'ëre tijupë ña coñe paja'cohua'i a'ë caëna. Ja maca yureta'a te'e saijë sani i sai yohuë quë'rore paja'a jeojaë'ë. 38 Pablopi yë'ëre tijupë ti ñañe paja'cohua'i a'ë case'e cuasajë ai oicohua'i paë'ë. Pa'ijë Pablo ja're coni yohuëja'a saë'ë.

21

Pablopi Jerusalénna Saiye

1 Maija'quë do'ijëre jeoni aya mëni te'ere papi Cos daripëna saë'ë. Sani ñatasi mu'sepi Rodasna ti'ahuë. Ti'ani jaopi Pátarana saë'ë. 2 Sani Pátarana jai yohuë ti'ahuë, Feniciana saiconi ti'ani iona ayamë'ë. 3 Aya mëni saicohua'ipi Chipre saodohuë coa ñajë saë'ë. Ari te'tere pa'iona, ñajë saicohua'ipi Siriana ti'ahuë. Ti'ani Tiro yo sa'rona co'amaña ma'ñe pa'iye sëte jarona yohuë së'ao. 4 Së'aona jarona Maija'quë do'ijëre ti'ahuë. Ti'ani iohua'i quë'rona pëahuë, siete mu'seña. Pëarena, de'o joyopi Pablo ai yo'o ja'ñere quëaquëna, asani cahuë, Pablore Jerusalénna saima'ë pa'ijë'ë. 5 Jaje casicohua'ita'are siete mu'seña tëto saisi maca etani saë'ë. Saijëna, si'aohua'i ëmëohua'i cui'ne nëjohua'i tsi maña coni yëquë ja're daë'ë, pai daripë hue'sere pana. Datena, jarona mejahuëna do're ja'runi Maija'quëre sei'ë. Seni tëjini saiyë cajë pëpani, 6 jai yohuëna aya mëni yëquë cato saë'ë. Saijëna, iohua'ipi iohua'i huë'ñana co'ihuë.

7 Tiropi Tolemaidana tsiaya saiye sani tëjini Maija'quë do'ijëre pëpani te'e mu'se iti macana pëahuë, iohua'i ja're coni. 8 Ñatasi mu'se saicohua'ipi Cesareana ti'ahuë. Ti'ani Jesús jëjo saocohua'ire cocaicohua'i siete aquë Felipe huë'ena pëahuë, de'o coca quëaquë huë'ena. 9 Jaë Felipepi cuatro mamajëre nomi tsire huejama'cohua'ire paquë paji'i. Jaohua'i cato yequë mu'se pa'i ja'ñere quëacohua'i paë'ë, Maija'quëpi quëaquëna. 10 Ja huë'ere tsoe mu'seña maña pa'ijëna, daji'i, Agabo Judeapi. Jaë cato yequë mu'se yo'o ja'ñere quëaquë paji'i. 11 Pa'ipi titani yëquë ña hue'ña Pablo tëicore ini jëña cui'ne nëcañoa co'ye ija'a huepi, hueni capi:

"Ñeje iye tëica paquëre hueja'cohua'i a'ë, judío paipi Jerusalénna ja jeteyo'je ti paina isija'cohua'i a'ë, ite. Jaje caji, de'o joyopi."

12 Caquëna, asani yëquë Pablote cocohua'ipi cui'ne ja daripë sehuosicohua'ipi Jerusalénna saima'ë pa'ijë'ë, cajë ësehuë. 13 Ësejë cajëna, Pablopi capi:

"¿Me yo'ojë oiye'ni, yë'ëre co'a ju'iñe'ni? Yë'ë Jerusalénna ju'iñe de'oji, huesiquëpi mai Ëjaë Jesús yëye yo'oto."

14 Jąje caquë Jerusalénna sasi'i caquëna, asani i̱te pëajë̱'ë caye je̱oni
cahuë:
"Mai Ëjaë yëyeje̱ pa'ijąquë."
15 Ją jeteyo'je co'amaña de'hua tëjini Jerusalénna saë'ë. 16 Saijëna,
Cesarea pąi sehuocohua'ipi yëquëre co̱ni saijë sahuë. Sani jąohua'ipi
Jerusalénna ti̱'ani Mason huë'ena sahuë, yëquë pëają'tona. Mason cato
Chipre aquë paji'i, ai tsoe Maija'quë coca sehuosiquë paji'i.

Pablopi Jacobo Quë'rore Pa'iye

17 Jerusalénna ti̱'ajëna, sehuocohua'ipi sihuajë yëquëre pëpahuë.
18 Pëparena, ñatasi mu'se Pablo ją're co̱ni Jacobo quë'rona do'i saë'ë. Sa
ti̱'ajëna, jąrote cui'ne si'aohua'i sehuocohua'i ëjaohua'i paë'ë. 19 Pa'ijëna,
pëpa tëjini Pablopi si'aye quëapi, judío pąi peocohua'ire quëarojąina,
Maija'quëpi jąohua'ire necaise'ere. 20 Quëaquëna, asani Maija'quë ai
de'oji cani Pablore cahuë:
"Maija'quë do'iquë, de'oji më'ëre quëañu'u. Jai pąi Israel pąi sehu-
osicohua'i pa'iyë, i̱ño. Jąohua'i cato Moisés cuąñese'ere yo'oye pa'iji
cacohua'i a'ë. 21 Jąje cacohua'ipi asayë më'ëpi judío pąi yequë pąi quë'ro
pa'icohua'ire Moisés cuąñese'ere yo'oma'pë caquë cui'ne cą'nije tëama'pë
pa'ijë̱'ë caquë, cui'ne aiohua'i yo'ose'e yo'oma'pë caquë ye'yaji asayë.
22 Jąje asacohua'ipi më'ë i̱ño daise'e asają'cohua'i a'ë. ¿Jąje pa'ito me
neja'cohua'i a'ni? 23 Iyese'e më'ë yo'oye pa'iji cuasajë, i̱ñore cajese'e
pa'i ë̱mëohua'i pa'iyë i̱ohua'i Maija'quëre ca nëose'ere yo'oją'cohua'i.
24 Jąohua'i ją're sani Moisés cuąñese'ere yo'oquë jąohua'i ją're te'e si'sire
tsoa tojë'ë, nañare tëa cuąñoquë. Cui'ne më'ëpi jąohua'i tëa cuąño do'ije̱
sąicaijë̱'ë. Jąje yo'oquëna, si'aohua'i ñani më'ëre sąñope case'e coa case'e
a'ë cuasająjë, Moisés cuąñese'ere sehuocai më'ëje yo'oquëna, ña jujani.
25 Tsoe toyahuë, yëquë cuasase'e judío pąi peocohua'ipi sehuosicohua'i
yo'o ją'ñe. Jąohua'i cato yo'oye pa'iji, ąiñe peoji de'huasi diusuna
i̱sisihua'i. Tsieje̱ ąiñe peoji, cui'ne quio hue̱asicohua'ire ąiñe peoji.
Huejama'cohua'ipi ë̱mëre nomiore yo'oye peoji. Jąje toyahuë."
26 Jąje casi maca Pablopi cuatro ë̱mëohua'ire sapi. Sani ñatasi mu'se
i̱ohua'i ją're te'e si'sire cuya to̱ni Maija'quëre se̱ huë'ena cacapi, i̱ohua'i
ca nëosi mu'se ti̱'aja'a mu'se quëasi'i caquë. Jąje cani cayë, pąi ñape
Maija'quëre coa i̱siyere dają'a mu'se ti̱'aëna yo'o ją'ñere.
27 Je̱'në siete mu'seña sa tëto saiye ja'i maca pa'ina, Asia yeja acohua'ipi
Israel pąipi Maija'quëre se̱ huë'ere Pablo pa'ina, ñani pąire ca huëohuë.
Ca huëojë Pablo quë'rona sa to̱mejaë'ë, 28 tutu cuijë:
"Israel pąi co̱caijë̱'ë. Iquëpi si'a hue̱'ña cu'i maire sąñope caquë
ye'yaquë cui'ne Moisés cuąñese'e cui'ne iye huë'e sąñope caquë ye'yaquë.
Jąje pa'ipi yure Maija'quë huë'ena griego pąire dapi, iye de'o huë'ere si'si
necai, cahuë."
29 Jąje cahuë, Pablopi Efeso aquë Trófimo ją're co̱ni Jerusalénre pa'ina,
ñasicohua'ipi, judío pąi peocohua'i ją're co̱ni Maija'quë huë'ena cacapi
cuasajë jąje cahuë.
30 Jąje yo'ojëna, si'a ją daripë pa'icohua'i asani pë̱ijë tsi'sini Pablote
tse̱ani hue'sena quërë̱jë sahuë. Hue'sena quërë etoni, Maija'quë huë'e
eta sa'noa si̱'ñe saohuë. 31 Pablote ją maca huani je̱oñu'u cajë yo'ojëna,
yecohua'ipi soldado pąi ëjaëre Coronelre, si'a Jerusalén acohua'i ai jo̱sa
yo'oyë, quëahuë. 32 Quëarena, Coronelpi asani i̱ soldado pąi ją're co̱ni i̱ti
yo'o hue̱'ñana huë'huëhuë. Huë'huë ti̱'ajëna, ñani Pablote huaiye je̱ohuë.

33 Ja̱ maca Coronelpi ti̱'ani i̱ soldadore cua̱ñepi. Pablote tse̱ani caya que̱na
meapi hue̱jë'ë caquë ja̱ maca Pablote se̱ji'i: "¿I̱que mami a'ni?" caquë,
cui'ne "¿i̱quere yo'oquëna, më'ëre sa̱ñope yo'oye'ni?" caquë. 34 Se̱ina,
yecohua'ipi ai tutu cajëna, yecohua'ipi yequere tutu ai cajëna, asama'ë
soldado daripëna saje̱'ë, cua̱ñepi. 35 Cua̱ñeina, sacohua'ipi je̱'nërepa
soldado pa̱i daripë mëicona ti̱'ani soldado pa̱ipi coa cua̱ijë sahuë, Pablote
huajo yëcohua'ipi ai jo̱sa yo'o do'ire. 36 Sajëna, jai pa̱i tutu cuihuë:
"I̱te huaije̱'ë".
37 Sajëna, soldado huë'e caca maca Pablopi Coronelre capi, griego
cocapi:
"A'ri maña më'ëre casi'i." Caquëna, soldado ëjaëpi capi:
"¿Më'ë griego cocare caquë aë? 38 Më'ë pa'ima'quë Egípto pa̱i ëjaëre
sa̱ñope yo'oquëpi, cuatro mil e̱mëohua'i huaicohua'i ja̱'re co̱ni pa̱i peo
hue̱'ñaja'a saisiquë."
39 Caquëna, Pablopi capi:
"Pa̱ni, yë'ë cato Israel pa̱i a'ë. Cilicia yeja Tarso daripë aquë a'ë. Ja̱je
pa'ina, më'ëre se̱ñë, ja̱ohua'ire coca casi'i."
40 Caquëna, de'oji, caëna. Caquëna, Pablopi soldado huë'e mëiconi
nëcaquë je̱tëpi ja'jëquëna, ñani coca caye je̱orena, Pablopi hebreo cocapi
capi, Israel pa̱ire:

22

1 "A'yë dohuë, cui'ne ja'quëohua'i asaje̱'ë si'aye quëasi'i, mësarute."
2 Ja̱je hebreo cocapi caquëna, asani Pablo caye ai jerepa jo'cua je̱oni
cama'pë asajëna, capi:
3 "Yë'ë Israel pa̱i a'ë. Cilicia yeja Tarso daripëna co̱asiquë a'ë. Ja̱je
pa'ipi iye daripë Jerusalénna ai de'ohuë. Ai de'oquëna, Gamalielpi yë'ëre
ye'yapi, mai aiohua'i cua̱ñese'ere si'aye. Ye'yasiquëpi si'aye Maija'quë
yëye yo'osi'i caquë de'hue yo'ohuë, mësaru yo'oyeje̱ pa'ye cui'ne. 4 Jesús
ye'yase'ere e̱sequë i̱te sehuocohua'ire huani je̱osi'i caquë i̱te sehuoco-
hua'ire tse̱ani si'seni co hue̱'ñana jëjo saohuë, e̱mëohua'ire cui'ne nomio-
hua'ire. 5 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa cui'ne si'a Israel aiohua'i
asayë. Yë'ë ja̱je yo'ose'e, ja̱ohua'ipi Damasco acohua'ina Israel pa̱ina
toyani jëjo saohuë, Jesure sehuocohua'ire co'equë tse̱ani i̱ño Jerusalénna
dani si'seye pa'iji caquë.

Pablopi I̱ Sehuose'ere Quëapi
(Hch 9.1-19; 26.12-18)

6 Ma'aja'a sai Damasco ti̱'añe ja'i maca pa'ina, jopo mu'se ma'tëmopi ai
miañerepa yë'ëna ju'api. 7 Ju'aquëna, yejana to̱mehuë. Ja̱ macapi asahuë,
yë'ose'e: '¿Saulo, Saulo me yo'oquë yë'ëre jo̱sa yo'oquë'ni?' 8 Caquëna,
sehuohuë. '¿Ne a'ni ëjaë?' cahuë. Caquëna, capi: 'Yë'ë Jesu a'ë. Nazaret
aquë a'ë, më'ë jo̱sa yo'oquë.' 9 Caquëna, yë'ëre co̱cohua'i cato miañe
ñajëta'a Jesús cayete asama'pë quëquësicohua'i pateña. 10 Pa'ijëna, Jesús
caquëna, asani cahuë: '¿I̱quere yo'oja̱'quë a'ni, Ëjaë?' Caquëna, mai Ëjaëpi
capi: 'Huëni Damascona saije̱'ë. Ja̱ropi më'ë yo'o ja̱'ñe quëaye pa'iji.'
11 Ai miañepi ju'a huesouna, ñama'quë de'ohuë. Yë'ëre co̱cohua'ipi je̱tëre
tse̱'ejë sahuë, Damascona.
12 Ja̱rote Ananías Moisés cua̱ñese'e yo'oquëpi Damascore pëasiquëpi
paji'i. Ja̱ë cato ai de'oquë api, si'aohua'i judío pa̱i cajëna, pa'iquë paji'i.
13 Damascona ti̱'ani pëahuë. Pëaëna, Ananíaspi dani nëcaquë capi: 'Saulo

yë'ë yo'jei, yure më'ëpi ñañe pa'iji. Caquëna, ñahuë, i̱ti macapi.' 14 Ja̱ maca
yë'ëre capi: 'Mai aiohua'i Diusupi i̱ yëyere asaquë yo'oja̱quë caquë më'ëre
jo'ya nepi, nuñe pa'ini ñaquë cui'ne Jesús cayere asaquë yo'oja̱'quëni
soipi. 15 Ja̱je pa'ina, më'ë ñase'ere cui'ne asase'ere si'aohua'ire quëaye
pa'iji. Më'ë cato i̱ pa'iyere quëacaiquë pa'ija̱'quë a'ë. 16 ¿Yure me yo'oquë
utequë'ni? Huëni do cua̱ñojë'ë, mai Ëjaë mamire cuasaquë më'ë co'aye
yo'ose'e tsoa to̱siquë pa'iquë.'

Judío Pa̱i Peocohua'ire Quëaquë De'ose'ere Quëaye

17 Jeteyo'je Jerusalénna co'ini Maija'quëre se̱ huë'ena cacani
Maija'quëni se̱i ca̱ni ñañeje pa'ye ñahuë. 18 Ñaquëna, Ëjaëpi yë'ëre
capi: 'Esa Jerusalénpi etani saijë̱'ë. Iye daripë pa'icohua'i yë'ë coca
më'ë quëaye asacaiye pa̱ja'cohua'i a'ë.' 19 Caquëna cahuë: 'Ëjaë, me
ja̱ohua'ire quëaye'ni, tsoe ja̱ohua'ipi yë'ë më'ëre sehuocohua'ire judío
pa̱i tsi'si hue̱'ñana sai tse̱aquë të'caquë cui'ne co hue̱'ñana coquë yo'ose'e
asacohua'ire. 20 Cui'ne më'ë jo'yaë Estebanre huani je̱ojëna, yë'ëpi
huaicohua'i ca̱ña ñacai nëcaquë huaiye de'oji cuasahuë. Si'a pa̱i asayë,
yë'ë yo'ose'e.' 21 Caquëna, mai Ëjaëpi yë'ëre capi: 'Saijë̱'ë. So'ona jëjo
saosi'i, yë'ë cocarepa yequë pa̱ire quëaja̱'quëre, Israel pa̱i peocohua'ini,'
capi."

Coronel Yo'oye

22 De'oye iye ca macaja̱'a asa tëjini ai tutu cui huëohuë:
"Huajëquë pa'ito co'aji. Me huajëquë pa'ija̱'quë."
23 Ja̱je je̱oñe peoyerepa ai tutu cuijë pë̱ijë i̱ohua'i ju'i sara du'teni je̱ajë
cui'ne ya'o ne'ñare ë̱mëje'ena je̱ajë yo'ohuë. 24 Yo'ojëna, soldado huë'ena
Pablore coni ca̱'ni mepi si'sejë̱'ë. ¿Si'sejëna, quëaja̱quë i̱ co'aye yo'ose'e.
I̱quere yo'oquëna, ai sa̱ñope caye'ni? Asasi'i caquë cua̱ñepi, Coronelpi.
25 Si'señu'u cajë hue̱ni yo'ojëna, Pablopi Capitánre capi:
"Yë'ë yo'ose'e asama'pë si'seye peoji. Cua̱ñese'e pa'iji, yë'ë romano a'ë."
26 Caquëna, Capitánpi asani sani i̱ ëjaëre capi:
"Iquëre de'hua ñani yo'ojë̱'ë. Romano api."
27 Caquëna, Coronelpi dani capi:
"Yë'ëre quëaje̱'ë. ¿Romano a'ë, më'ë?"
Caquëna, Pablopi capi:
"Jë̱jë'ë."
28 Caquëna, Coronelpi capi:
"Jaiye curiquë sa̱ini yë'ë romano pa̱i de'ohuë."
Caquëna, Pablopi capi:
"Yë'ë sa̱iñe pa̱huë. Yë'ë cato tsi̱'nëna romano pa̱i a'ë." 29 Caquëna,
si'señu'u cajë yo'osicohua'ipi i̱te je̱oni sateña. Cui'ne Coronelpi ro-
manore hue̱jë'ë cua̱ñesiquëpi quëquëpi.

Judío Pa̱i Ëjaohua'ire Pablo Case'e

30 Ñatasi mu'se Coronelpi Israel pa̱i Pablote sa̱ñope case'ere asasi'i i̱que
do'ire sa̱ñope caye'ni caquë Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'ire cui'ne judío
pa̱i yo'oye asani ca tëji ëjaohua'ire tsi'sopi. Aiohua'ire tsi'soni Pablote
que̱na mea joyeni tsi'si hue̱'ñana daëña.

23

1 Sa nëcouna, Israel pa̱i yo'oye asani ca tëji ëjaohua'ire Pablopi ai ñani
capi:
“Maija'quë do'ijë, iye macaja̱'a Maija'quë ña hue̱'ña yë'ë ai cuasaquë
co'a ju̱'i pa'iye pa̱ñë.”
2 Caquëna, Ananíaspi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi Pablore
ja'ye nëcacohua'ire capi: “Yë'opona tëtoje̱'ë.” 3 Cua̱ñequëna, Pablopi i̱te
capi:
“Më'ëni coa caquëre Maija'quëpi tëtoja̱'quë api, më'ë cato Moisés
cua̱ñese'epi yë'ë yo'ose'ere asani ne de'huaja̱'quëpi ja'rusiquëpi ñu'iñë,
ja̱ maca. Ja̱je pa'ita'a ¿me yo'oquë tëtoje̱'ë, cua̱ñequë'ni? Ja̱je cani më'ëpi
Moisés cua̱ñese'ere sa̱ñope yo'oyë.”
4 Caquëna, i̱ti maca nëcacohua'ipi i̱te cahuë:
“¿Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre pare pe̱i sa̱ñope caquë?” 5 Cajëna,
Pablopi capi.
“Do'ijë ëjaëre huesëquë cahuë. Ëjaëpi asani ja̱je caye pa̱ra'huë.
Maija'quë toya pëpë caji: ‘Pa̱i ëjaëre pe̱i sa̱ñope cama'ë pa'ije̱'ë.’ ”
6 Cani ja̱ jeteyo'je, Israel pa̱i yo'oye asani ca tëjicohua'i acohua'ipi
saduceo pa̱i cui'ne fariseo pa̱i pa'iyë asani, Pablopi tutu capi:
“Do'ijë, yë'ë fariseo'ë. Fariseo tsëcapë aquë a'ë. Ju̱'isicohua'i huëiye
pa'iji cuasa do'ire tsea cua̱ñosiquë pa'iyë.”
7 Ja̱je caëna, fariseohua'ipi, saduceohua'i ja̱'re sa̱ñope yo'ojë cajë
caya tsëca huahuë, tsi'sisicohua'ipi. 8 Saduceohua'i cato ju̱'isicohua'i
huëiye pa̱ñë, cui'ne hui̱ñaohua'ije̱ peoyë, cui'ne joyoje̱ peoyë cacohua'i
a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are fariseohua'ipi ju̱'isicohua'i huëiye pa'iji, cui'ne
hui̱ñaohua'ije̱ pa'iyë cui'ne joyoje̱ pa'iji cuasacohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina,
sa̱ñope cahuë. 9 Ai cuijë yo'ojë cajëna, fariseo acohua'i cua̱ñese'e
ye'yacohua'i huëni nëcani cahuë:
“Iquë co'aye yo'ose'e peoji. Ja̱je pa'ina, joyopi quëaquëna, pa̱nita'a
hui̱ñaëpi quëaquëna, casiquëni huesëjë yo'ojë Maija'quëni sa̱ñope yo'oye
pa'ini, cuasayë.”
10 Cajëna, ai jerepa sa̱ñope yo'ojëna caye paji'i. Pa'ina, Coro-
nelpi Pablote yo'ojë huani je̱o ma'ñe caquë ca'raquë i̱ soldado pa̱ire
quërëja̱ija'cohua'ire jëjë saopi. Ja̱ohua'ipi dani etoni soldado pa̱i huë'ena
cui'naëni saja̱jë caquë.
11 Se na'isi ñami mai Ëjaëpi ña̱i nëcani Pablote capi: Tutu hue'eje̱'ë, yo'o
jujahuë cuasama'ë. I̱ño Jerusalén yë'ë coca quëase'eje̱ pa'ye cui'ne quëaye
pa'iji, Roma daripëna yë'ë coca.

Pablote Huañu'u Caye

12 Ñatasi mu'se Israel pa̱i acohua'ipi Pablote huañu'u cuasa nëohuë.
Cuasani, Pablote huaima'pë pani a̱iñe cui'ne u̱cuye peoji, ca nëo hue-
sohuë. 13 Ja̱je, ca nëosicohua'ipi cuarenta pa̱i jerepa paë'ë. 14 Ja̱ohua'ipi
sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne Israel pa̱i aiohua'ire
quëahuë:
“Yëquëpi Pablote huaima'pë a̱tu yëquëna co'ayepi to̱mejaquë cahuë.
15 Ja̱je pa'ito yure mësarupi cui'ne Israel pa̱i yo'oye asani ca tëjicohua'ipi
soldado ëjaëre se̱jë'ë, Pablote ñamina'a ti̱jupë darena, yeque dahuëre se̱ni
asañu'u pa'iji cajë. Cajë se̱tena, dajëna, yëquë utecohua'ipi i̱te tsi'si hue̱'ña
ja̱ ti̱'ama'ëna, huani je̱oye pa'iji.”

16 Ja̱ ca nëose'ere Pablo yo'jeo mamaquëpi asani soldado daripëna
cacani Pablote quëapi. 17 Quëaquëna, asani Capitánre te'ire soini i̱te capi:
"Iquë po̱sëre sajë̱'ë, më ëjaë Coronel quë'rona, i̱te quëaye paji."
18 Caëna, capitánpi po̱sëre soldado ëjaë quë'rona sani capi:
"Pablo cosiquëpi yë'ëre soini iquë po̱sëre më ëjaë quë'rona sajë̱'ë.
Quëaye paji, se̱ji'i, yë'ëre."
19 Caquëna, soldado ëjaë pa̱i peo hue̱'ñana tsihua'ëre jë̱tëna tse̱ani sani
te'ire se̱ji'i:
"¿I̱quere quëaja̱'quë a'ni, yë'ëre?"
20 Caquëna, tsihua'ëpi capi:
"Israel pa̱i acohua'ipi te'e ja̱je yo'oñu'u cuasasicohua'ipi më'ëre
se̱ja'cohua'i a'ë, ñamina'a Pablote saja̱quë cajë ca tëji ëjaohua'i ña hue̱'ñana,
ai dahuërerepa i̱ yo'ose'e se̱ni asañu'u cajë cayeje̱ pa'ye caja̱'cohua'i
a'ë, coa yequere cuasajë. 21 Ja̱je se̱to sehuocaima'ë pa'ije̱'ë. Cuarenta
pa̱i jerepa catini uteyë, Pablote huani je̱oma'pë pani a̱iñe cui'ne u̱cuye
pa̱ñu'u ca huesësicohua'ipi. Ja̱ohua'ipi yure cui'ñani uteyë, coa më'ë
sehuoyese'e uteyë." 22 Caquëna, soldado ëjaëpi tsihua'ëre yureta'a yeco-
hua'ire quëama'ë pa'ije̱'ë yë'ëre quëase'e cani jëjo saopi.

Felipe Quë'rona Saye

23 Soldado pa̱i ëjaëpi cayaohua'ire i̱ Capitán acohua'ire soini iye ñami a
las nueve pa'i maca Cesareana saiyeque pa'iji ne de'huaje̱'ë docientos
soldado pa̱ire yeja saija̱'cohua'ire, setenta caballoja̱'a saija̱'cohua'ire,
cui'ne docientos uitu saja̱'cohua'ire, caquë cua̱ñepi. 24 Cui'ne Pablo
ñu'i saija̱'quëre caballore ne de'huaje̱'ë, ëjaë Felix quë'rona huajëquëre
jëasiquëni de'oye ñacaijë sacaije̱'ë, cua̱ñepi. 25 Ja̱ohua'i ja̱'re co̱ni toyasi-
core jëjo saopi. Toyase'e cato caji:
26 "Romano ëjaë jerepa pa'i, më'ëre pëpayë. Yë'ëpi Claudio Lisiaspi.
27 Israel pa̱ipi iquëre Pablote tse̱ani huani je̱oñu'u cajë yo'ojëna, yë'ëpi
romano api asani yë'ë soldado pa̱i ja̱'re sani i̱te huasohuë. 28 Israel pa̱i
i̱te sa̱ñope case'ere asasi'i caquë ja̱ohua'i ëjaohua'i tsi'si hue̱'ñana Pablote
sahuë. 29 Sani asaquëna, Pablopi i̱ohua'i cua̱ñese'e cayere yo'oma'ë ti̱ñe
yo'o do'ire sa̱ñope caye pa'iji. Ja̱je pa'ina, huani je̱oñe peopi, i̱te. Cui'ne
co'acohua'ire co hue̱'ñana coyeje̱ peopi. 30 Ja̱je pa'iquëta'are judío pa̱ipi
huani je̱oñu'u cuasajë yo'oyere asa ti̱'ani iquëre më'ë quë'rona jëjo saoyë.
Jëjo saoquë cui'ne i̱te sa̱ñope yo'ocohua'ireje̱ se̱i'ë, më'ë asa hue̱'ñana sani
i̱te sa̱ñope payere cajë̱'ë, caquë. Ca tëjihuë."
31 Ja̱ maca soldado pa̱i i̱ti cua̱ñese'eje̱ ñami saijë Pablote Antípatris
daripëna sahuë. 32 Ñatasi mu'se soldado pa̱i quë̱o saicohua'ipi huë'ena
co'ihuë. Co'ijëna, caballo saicohua'ise'e Pablo ja̱'re co̱ni saë'ë. 33 Ñatasi
mu'se Cesareana ti̱'ani toya ja'hua romano ëjaëna i̱sijë cui'ne Pablote
i̱sihuë. 34 I̱sirena, toya ja'hua se̱ña tëjini Pablote se̱ji'i: ¿I̱que yeja aquë
a'ni? Se̱ina, Cilicia yeja aquë a'ë capi. Caquëna, asani, 35 capi:
"Më'ëre co'aye cacohua'ipi datena, më'ëre asasi'i."
Ja̱je caquë Herodes huë'ena iquëre sani de'hua ñaje̱'ë, capi, Felix.

24

Pablopi Felixre Caye

1 Cinco mu'seña tëto sai maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa
Ananíaspi cui'ne aiohua'i co̱ni daë'ë. Daijëna, cui'ne i̱ti coca caquërepa

Tertuloje daji'i. Jaohua'i cato pai ëjaë quë'rona daë'ë, Pablote sañope
cañu'u cajë. 2 Dani Felix quë'rona tsi'sijëna, Pablote dahuë. Darena,
Tertulopi sañope ca huëopi, ñeje:

"Ëjaë Felix, më'ëpi de'oquëpi iye yejaña ñacaina, ai yo'oye peoyë. Cui'ne
më'ëpi de'oye cuasaquëpi cuañequëna, yëquë pai si'aohua'i ai jerepa
de'oye pa'iyë. 3 Si'a hue'ña më'ëre de'oye cayë. Yëquë romano Ëjaë më'ë
Felix ai jerepa pa'i. Jaje pa'ina, ai sihuayë. 4 Më'ëpi tsoe cajëna, ai
yo'oma'quë cuasajë a'ri maña cañu'u yëquë cuasajë daise'e asacaije'ë,
yëquëre. 5 Iquë tiro saicohua'i Nazareno hue'yosicohua'i ëjaëpi ai joosa
yo'oquë api. Si'a hue'ña Israel paire yequere ye'yaquë cunirojai quëapi,
yequë tsëcape'a nequë. 6 Jaje pa'ipi Maija'quë huë'e de'oconi si'si nesi'i
caquë yo'oquëna, ñani ite tseahuë, yëquë cuañese'e cayeje pa'ye ne
de'huañu'u, cajë. 7 Jaje yo'ojëna, Soldado pai ëjaë Lisiaspi dani ai tutu
jio dani Pablote sapi. 8 Sani Pablote sañope yo'ocohua'ire cuañepi, më'ë
quë'rona sani quëaye pa'iji caquë. Yure më'ëpi Pablote seni asaje'ë. Seni
asani si'aye yëquë caye nuñerepa sañope caye a'ë asaja'quë a'ë, më'ë."

9 Caquëna, si'a Israel pai nuñerepa caji, cahuë, iti maca pa'icohua'i.
10 Cajëna, romano pai ëjaëpi yure caye pa'iji, caquë jëtëpi iñoquëna,
Pablopi ca huëopi:

"De'oji sihuayë, tsoe ometëcana ëjaë pa'i Israel pai yo'oye asani ne
de'huaquëpi asaquëna, yë'ë yo'ose'ere sañope sehuoye pa'ina. 11 Coa
doce mu'seña pa'iji, Jerusalénna yë'ë ti'ase'e Maija'quëre sesi'i caquë.
12 Ti'asiquëpi pa'i te'ireje sañope caye pahuë. Jai pai tsi'sini joosa yo'ojaje
caquë ca huëoyeje pahuë. Maija'quëre se huë'ere pa'i tsi'si huë'ere
jai daripëre joosa yo'oye pahuë. 13 Yë'ë co'aye yo'oma'ë pa'isiquëre
jaohua'i me iñoja'cohua'i a'ni, më'ëre. 14 Nuñerepa quëasi'i. Maija'quëre
sehuoyë, jaohua'i tiro sai ma'a'ë cacore. Maija'quë yëyere yo'oquë
pa'iyë. Si'aye Maija'quë coca toyapë, Moisés cuañese'e, Maija'quëre
quëacaicohua'i toyase'e si'aye nuñerepa case'e a'ë, cuasani sehuoyë.
15 Jaohua'i cuasayeje yë'ë cui'ne cuasayë, yequë mu'seña Maija'quëpi
ju'isicohua'ire huëoja'quë api, de'ocohua'ire cui'ne co'acohua'ire. 16 Si'a
mu'seña Maija'quëpi yë'ëre ñaquëna, cui'ne paipi yë'ëre ñajëna, asani
nuñerepa de'oye yo'osi'i caquë ai yo'oyë. Jaje pa'ina, Maija'quëre ca'raye
pañë, paireje.

17 Tsoe ometëca yequë pai darire pa'isiquëpi iño yë'ë quë'rona
co'ihuë. Co'ini ti'ani peocohua'ire cocasi'i cui'ne Maija'quëre isisi'i caquë
Maija'quë huë'ena cacahuë. 18 Cacani Moisés cuañese'e yo'oni si'sire
cuya tosiquë pa'ina, Asia acohua'i Israel pai acohua'i yë'ëre ñahuë, jai
pai ja're pa'iye paquëna, cui'ne josa yo'oma'ë pa'ina. 19 Yë'ë sañope case'e
pa'ito, yë'ëre ñasicohua'ipi dani caye pa'iji. 20 Judío pai yo'ose'ere asani ca
tëji ëjaohua'i tsi'si hue'ñare pa'i maca yë'ë co'aye yo'ose'ere ti'asicohua'i
pani, icohua'i iye maca pa'icohua'ipi sañope cajajë. 21 Yë'ë te'erepa
iohua'i ja're pa'i maca tutu cahuë, ñeje: Ju'isicohua'i huëiye pa'iji asa
do'ire yure mësaru yë'ëre sañope yo'oye cahuë, co'aye case'e pani jase'e
pati'ñe pa'io."

22 Jaje caquëna, Felixpi Jesure sehuocohua'i pa'iyere asaquëpi capi:

"Soldado ëjaë Lisiaspi daquëna, nuñerepa asasi'i mësaru yo'ojë caye."

23 Cani Capitánre cuañepi Pablote coma'ë ñajë'ë. I cajeohua'ipi dani ite
cocaija'cohua'i a'ë. Jaohua'i cacaye de'oji, capi.

24 A'ri maña tsoe mu'seña pa'i maca Felixpi cui'ne i̱ paco Drusila co̱ni
daji'i. Ja̱o cato Judía pa̱io paco'ë. Felixpi dani Pablore quërëja̱ijë'ë,
caquë cua̱ñeina. Quërëja̱tena, dani Jesucristore sehuoni pa'iyere Pablopi
quëaquëna, asapi. 25 Asaquëna, Pablopi nuñerepa pa'iyere cui'ne yëyere
quëco saojë pa'iyere, cui'ne yequë mu'se pa̱i ñape yo'ose'e ca de'hua
ja̱'ñere quëaquëna, asani Felixpi quëquëpi. Quëquëni capi:
"Saijë̱'ë, yure cato yequë mu'se më'ëre soini asasi'i."
26 Yeque cato Felix cuasapi, Pablopi curire i̱sija̱quë, i̱sina joye saosi'i.
Ja̱je cuasaquë si'anë soiquë coca caquë yo'opi. 27 Caya o̱metëca sa tëto
saquëna, Felixpi etaëna, Porcio Festo romano ëjaë de'opi. Israel pa̱i i̱te
sihuaja̱'cohua'i a'ë, cuasaquë Pablote etoma'ë paji'i.

25

Festore Quëaye

1 Festopi romano ëjaë de'oni toaso̱ mu'seña sa tëto sani Cesareapi
Jerusalénna maji'i. 2 Mani ti̱'aëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi
cui'ne Israel pa̱i aiohua'ipi Pablote sa̱ñope coca case'ere quëareña. Quëajë
se̱teña. 3 Pablote Jerusalénna jëjo daojë̱'ë cajë ja̱ohua'i cato daina, huani
je̱oñu'u cajë se̱i'ë. 4 Se̱jëna, Festo capi: "Pa̱ni Cesareare Pablo cosiquëpi
paji'i. Ja̱rore pa'ija̱quë. Yë'ëpi ëa maca ja̱rona sasi'i."
5 Ja̱ maca capi:
"Mësaru ëjaohua'ipi yë'ë ja̱'re co̱ni Cesareana saijë̱'ë. Sani sa̱ñope i̱te
coca pa'ito ja̱rona quëaje̱'ë."
6 Festopi ocho mu'seña panita'a diez mu'seña Jerusalén pani tëjini
Cesareana co'ipi. Co'ini ñatani pa̱i yo'oye ne de'hua hue̱'ñana sani ja'runi
ñu'i Pablote daje̱'ë, cua̱ñepi. 7 Cua̱ñeina darena, Israel pa̱i Jerusalén
daisicohua'ipi jaiye co'aye yo'osiquë api cahuë. Ja̱je i̱ohua'i sa̱ñope caye
pa'iquëta'are i̱ yo'ose'ere i̱ñojë quëayere pa̱huë. 8 Pa̱jëna, Pablopi sa̱ñope
i̱ohua'i cayere caquë capi:
"Co'aye ti yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Judío pa̱i cua̱ñese'ere sa̱ñope
yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Maija'quëre se̱ huë'eje̱ sa̱ñope yo'oma'quë a'ë,
cui'ne romano pa̱i ëjaëreje̱ sa̱ñope yo'oma'quë a'ë."
9 Caquëna, Israel pa̱ipi sihuaja̱jë cuasaquë Festopi Pablote se̱ji'i:
"¿Jerusalénna saiye yëma'quë? Ja̱rona yë'ëpi më'ëre sa̱ñope case'e ne
de'huaja̱'quëre se̱ji'i."
10 Se̱ina, Pablopi capi:
"Romano pa̱i ëjaëpi pa̱i yo'ose'e asani ne de'hua hue̱'ña'ë, i̱ño. Yë'ë
tayose'e pa'ito ne de'hua hue̱'ñare pa'iyë. Tsoe më'ëpi yë'ë quëaye asahuë,
judío pa̱ire sa̱ñope co'aye yo'oye pa̱se'e. 11 Yë'ëpi ai co'aye yo'osiquë
pa'ito huani je̱oñe de'oji, ju̱'iñe pa̱si'i cama'ë pa'iyë. Ja̱je pa'iquëta'are
yë'ëre sa̱ñope cayepi nuñerepa yo'ose'ere pare caye peoto, yë'ëre te'ije̱
ja̱ohua'ina i̱si ti̱'añe peoji. Ja̱je pa'ina, se̱ñe romano pa̱i ëjaëre papi yë'ë
tayose'e pa'ito asani ca de'huaja̱quë."
12 Caëna, Festopi i̱te co̱cohua'ire sa̱'ñe coca cani cuasani Pablote caëña:
"Romano ëjaërepa quë'rona saiye se̱to ja̱rona saiye pa'iji."

Agripare Quëaye

13 Casiquëpi pa'ina, ëjaë Agripa i̱ paco Berenice co̱ni Festore pëpañu'u
cajë Cesareana dateña. 14 Dani pa'ijëna, Festo ja̱ohua'ire quëapi. Pablo
tse̱a cua̱ñosiquë pa'iye quëaquë capi:

"Te'i ëmë Felix cosiquë iño pa'iji. 15 Jerusalénre pa'ina, Israel pai
ëjaohua'ipi cui'ne Israel pai aiohua'ipi Pablote sañope coca quëajë ite
huaijë'ë." 16 Cajëna, yë'ë cahuë: "Romano pai ëjaohua'i cato te'ire
paire coa huëoni ja asama'pë huani jeoñena cuañema'cohua'i a'ë. Jaje
yo'oma'pë iti ca cuañoquëni ite sañope cacohua'ini sañoperepa ñaquë
iohua'i sañope ite cayere sañope iohua'ire sehuoyere isicohua'i a'ë, caquë
quëajaquë cajë. 17 Jaje pa'ina, Israel paipi iñona datena, ñatasi mu'sepi pai
yo'ose'ere ne de'hua hue'ñare ñu'i Pablote dajë'ë, cuañehuë. 18 Cuañeina,
ire sañope cacohua'ipi quëahuë. Ai co'aquë ai co'aye yo'osiquë api,
cajaˈcohua'i a'ë, cuasaquëta'are. 19 Coa Israel pai aiohua'i case'ere
yo'oma'quë api, cahuë. Cui'ne yequë Jesús cocare jare cahuë. Jesús
ju'isiquëpi huëni huajëquë api, caquë api Pablo. 20 Ja mañase'e cajëna, me
yo'oja'quë a'ni, cuasaquë Pablote sei'ë. Jerusalénna saiye de'oma'quë,
jarona asani ne de'huaye, de'oma'quë cahuë. 21 Caquëna, Pablopi ro-
mano ëjaëpi ne de'huaye pa'iji, caquë api. Caquëna, de'oji iñore cosiquë
pa'ijë'ë cahuë. Yequë mu'seña jëjo saosi'i, romano ëjaërepa quë'rona,
cahuë."
22 Caquëna, ëjaë Agripapi Festore caëña:
"Yë'ëje ipi caquëna, asasi'i." Caquëna, Festopi capi:
"Ñamina'a ite asa'ñe pa'io." 23 Ñataquëna, ai de'o cañna suñasicohua'ipi
ëjaë Agripa i paco coni, jo'yaohua'i coni pai yo'ose'e asa tu'rihuëna
cacareña. Jaro soldado ëjaohua'ipi cui'ne Cesarea daripë ëjaohua'ipi
tsi'sireña. Cacarena, Festopi Pablote dajë'ë, cuañeiña. 24 Festopi
cuañequëna, dareña. Dani caëña:
"Ëjaë Agripa cui'ne si'aohua'i asajë'ë. Si'a Israel pai Jerusalén acohua'i
cui'ne iño acohua'i Pablote huaiye pa'iji, ca jujama'cohua'i a'ë. 25 I
yo'ose'ere asani ite huaiye peoji, cuasahuë. Pablopi yë'ë yo'ose'ere
ëjaërepa Augustopi ne de'hua'ñe pa'i api, caquëna, jarona jëjo saosi'i,
cuasahuë. 26 ¿Jaje pa'ina, co'aye yo'oma'quëni me toyaye'ni, mai Ëjaëre?
cuasaquë Pablote dahuë, iño. Më'ëpi ite asani quëajë'ë, mai Ëjaëre toya
ja'ñe. 27 ¿I co'aye yo'ose'ere huesëquë me cosiquëre jëjo saoye'ni, mai Ëjaë
quë'rona?"

26

Pablopi Ëjaë Agripare Quëaye

1 Ja maca Agripa Pablote capi:
"¿Më'ëre sañope cayere sehuojë'ë?"
Caëna, Pablopi jëtë mëani ca huëopi, ñeje:
2 "Israel pai yë'ëre sañope case'ere yë'ëpi sehuoquëna, Ëjaë Agripa
më'ëpi asajaˈquë api caquë sihuayë. 3 Si'aye Israel pai ja'në yo'ojë pa'ise'e
asaquëpi, cui'ne si'aye jaohua'i ja're yë'ë sañope coca caye asaquëpi, yure
yë'ëpi quëaquëna, asa jujama'ë dahuëre asacaijë'ë caquë señe më'ëre.

Pablo Tsoe Pa'ise'ere Quëaye

4 Yë'ë tsoe Jerusalénre posë pa'inë pa'ise'e si'a Israel paipi asayë.
5 Fariseohua'i cato Israel pai yo'oye nuñerepa yo'ocohua'i a'ë, tayoye
pacohua'i a'ë. Yë'ë fariseo, de'ose'e Israel paipi asayë. Jaohua'ipi
yëni Pablo de'oye yo'opi, cajaˈcohua'i pa'ini. 6 Jaje pa'iquëta'are
Maija'quë, yëquë aiohua'ire tsoe acohua'ire, ca nëose'ere yë'ë ute do'ire
sañope yo'ojë yë'ëre iñona dahuë. Ju'isicohua'i tijupë huëni huajëcohua'i

pa'ija̱'cohua'i a'ë, ca nëose'ere ute do'ire. 7 Ja̱je pa'ina, si'a Israel pa̱i doce
tsëca pa'icohua'i si'a mu'seña si'a ñamiña Maija'quëre se̱jë i̱ ca nëose'ere
uteyë. Ti̱'aquëna, ñañu'u cajë yë'ë Ëjaë Agripa yë'ëje̱ cui'ne ute do'ire
yë'ëre sa̱ñope judío pa̱i cayë. 8 ¿Me yo'ojë mësaru, Maija'quë ju̱'isicohua'ire
huëo ti̱'añe pa̱ji, cuasaye'ni?

Pablopi Sehuosicohua'ire Jo̱sa Yo'o Ja̱'ñere Quëaye

9 Ja̱'në Jesucristo Nazaret aquë cocare ë̱sequë sehuocohua'ire sa̱ñope
yo'oye pa'iji, cuasahuë. 10 Cuasaquë ja̱je Jerusalénna yo'ohuë. Maija'quë
huë'e ñacaicohua'ipi cua̱ñejëna, jai pa̱ire cohuë, Jesure sehuocohua'ire.
Yecohua'ipi sehuocohua'ire huani je̱ojëna, asaquë sihuaquë de'oji cahuë.
11 Jesure sehuocohua'ipi Jesure sehuoye pa̱ñë caja̱'cohua'i a'ë cuasaquë
sehuocohua'ire ti̱'ani ai si'sehuë. Israel pa̱i tsi'si huë̱'ñana cacaroja̱i
sehuocohua'ire co'ehuë. Ja̱ohua'ire ai pë̱i yo'ohuë, Judea dari jere paje̱
sani co'eroja̱ë'ë, si'sesi'i caquë.

Pablo I̱ Po̱nëse'ere Quëaye
(Hch 9.1-19; 22.6-16)

12 Ja̱je caquë Damascona saë'ë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi
cua̱ñese'e toyani yë'ëre i̱sini jëjo saoquëna. 13 Saina, i̱na ëjaë Agripa
jopo mu'se pa'i maca, ma'tëmopi ë̱së jerepa miañepi yë'ëre ju'api, yë'ëre
co̱cohua'ireje̱. 14 Ju'aquëna, ñani ta̱tajëna, yë'ose'e asahuë, hebreo cocapi.
Caquëna, '¿Saulo, Saulo me yo'oquë yë'ëre jo̱sa yo'oquë'ni? Tarapë jë̱jë̱së̱
ñacana duruhue̱quë ti̱to pë'iyeje̱ pa'ye më'ëja'a a'si ne ju̱'iñeje yo'oyë,
më'ë.' 15 Caquëna, yë'ëpi '¿ne a'ni, Ëjaë?' cahuë. Caquëna, 'Jesu a'ë. Më'ë
jo̱sa yo'oquë a'ë. 16 Huëni nëcaje̱'ë, yë'ë jo'yaëre pa̱ire quëacaiquëre nesi'i,
caquë më'ëre i̱ñoñë. Më'ëpi yë'ë jo'yaë de'oni yure ñase'ere cui'ne yequë
mu'seña yë'ëpi i̱ñoquëna, pa̱ire quëaye pa'iji.

17 Më pa̱i cui'ne Israel tsëca pa'ima'cohua'i huaiye peoji caquë de'oye
ñacaija̱'quë a'ë, më'ëre. Yure Israel tsëca pa'ima'cohua'ina jëjo saosi'i,
më'ëpi ye'ya sëtoja̱'quëre. 18 Ja̱ohua'i cato ca̱isicohua'ije̱ pa'iohua'i pa'iyë.
Ja̱ohua'i cato coa huesëjë yo'ocohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, mëna jo'yaohua'i
pa'iyë. Ja̱ohua'ire ye'ya sëtosi'i caquë më'ëre jëjo saosi'i, ja̱ohua'ire quëa
sëtoja̱'quëre, më'ëpi quëaquëna, asa sëtani po̱nëni Maija'quë jo'yaohua'i
pa'ijë, nuiñe yo'ocohua'i, yë'ëre sehuocohua'i. Sehuojë i̱ohua'i co'aye
yo'ose'ere sa̱i de'hua cua̱ñosicohua'i pa'ijë yë'ëre yecohua'i sehuosico-
hua'i ja̱'re co̱ni te'e pa'ijë sehuosicohua'i pa ja̱'ñere paja̱'cohua'i a'ë.'

Pablopi De'oye Sehuoye

19 Ja̱je pa'ina, ëjaë Agripa, Jesús ma'tëmo aye i̱ñose'e asani de'oye
sehuohuë. 20 Sehuoni du'ru macarepa Damasco pa'icohua'ini quëahuë.
Jeteyo'je Jerusalén pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne si'a Judea yeja
pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne Israel pa̱i peocohua'ireje̱ quëahuë, ñeje:
'Tsoe pa'ise'e je̱oni Maija'quëre sehuoje̱'ë. Sehuoni sehuosicohua'i
yo'oyere yo'oje̱'ë.' 21 Ja̱ yo'o do'ire Israel pa̱i pë̱ijë yë'ëre huani
je̱oñu'u cajë Maija'quë huë'ena tse̱ahuë. 22 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quëpi
co̱caina, nuñerepa saiyë. Ja̱ yë'ta'api yureje̱ si'aohua'ire Maija'quë coca
quëaquë, ëjaohua'ire cui'ne ëjaohua'i peocohua'ireje̱ quëahuë, Maija'quëre
tsoe quëacaicohua'ipi cui'ne Moisés tsoe quëase'eje̱ pa'ye. 23 Ja̱re quëahuë,
ñeje: Cristopi ai yo'oni ju̱ni huesëye pa'iji. Jeteyo'je i̱pi du'ru huëni de'o
pa'iyere, huasoyere i̱ñoja'quë api, maire Israel pa̱ire cui'ne Israel pa̱i
peocohua'ire."

24 Pablopi ite sañope cayere sañope jaje caquëna, asani Festopi ai tutu
capi:
“Pablo më'ë cuepequë cayë. Itise'e ñaquë ye'ye huesëni.”
25 Caquëna, Pablopi sehuopi:
“Pani ëjaë Festo, cuepema'ë nuñerepa cayë. Jaje pa'ire paji cuasajë
asayere. 26 Ique mai ëjaë Agripa yë'ë caye si'aye asaji. Jaje pa'ina,
ca'rama'ë cayë si'aye i ña hue'ñana, nuñerepa yë'ë caye ëjaëpi asa ti'aji,
huesëma'ë cuasayë. Cama'ë pa'iyë, yequë hue'ñana pai ñama'tona tëto
saise'ere. 27 Ëjaë Agripa, ¿Maija'quë coca tsoe quëacaicohua'i case'ere
nuñerepa coca'ë cuasaquë? Asayë, më'ë. ¿Jaje pa'ima'quë?”
28 Caquëna, ja maca Agripa Pablote capi:
“Më'ëpi quëaquëna, Jesús cocare sehuoye ja'i maca yo'ohuë, më'ë capi.”
29 Caquëna, Pablopi capi:
“Më'ë sehuoquëna, cui'ne si'aohua'i iye mu'se yë'ëre asacohua'ije se-
huoja'cohua'i a'ë cuasaquë Maija'quëre señë. Yë'ëje pa'iohua'i sehuosi-
cohua'i pa'ijëta'a sëa mea peocohua'ipi sehuosicohua'i pa'ijajë caquë
señë.”
30 Pablopi ñeje ca tëji maca Ëjaë Agripa huëni nëcaquëna, cui'ne ja yeja
cuañequëje cui'ne Bereniceje cui'ne si'aohua'i iti maca ducohua'ije huëni
nëcahuë. 31 Huëni sani tiropi iohua'ise'e sa'ñe coca cahuë, ñeje:
“¿Iquë co'aye yo'oma'quëre me huani jeoñe'ni, cui'ne cosiquëpi pa'iyeje
peoji, iquëre?”
32 Caquëna, ja maca Agripapi Festore capi:
“Romano ëjaërepapi ne de'huajaquë ipi cama'quë pa'ito yurepi ite
joyeni etora'huë.”

27

Pablote Romano Quë'rona Saye

1 Yëquëre Italiana jëjo saoñu'u cuasani, Pablore cui'ne yequë cosico-
hua'ire Capitán Juliona isihuë, jaëpi ñajaquë cajë Augusto hue'yosi tsëcapë
aquëna. 2 Adramitio yo sa'ro yohuëna ayamë'ë, Asia yeja yo sa'noana
sani tëjire pacona. Jaona aya mëni saë'ë. Saijëna, cui'ne yëquë ja're coni
Aristarcoje saji'i, Tesalónica daripë aquë Macedonia pai. 3 Ñatasi mu'sepi
Sidón yo sa'rona ti'ahuë. Jarona ti'arena, Juliopi de'oye yo'oquë Pablo ca-
jeohua'ipi necaijajë cuasaquë Pablote eto saoquëna, sani i cajeohua'ire,
pëpaquë yo'opi. 4 Tutu ju'ama' të'huija'a Sidónpi saicohua'ipi ai tutu
sañope ju'a do'ire Chipre saodohuë yë'quë macaja'a saë'ë. 5 Saicohua'ipi
Cilicia yeja cui'ne Panfilia yeja je'ñerepa sa sani Mira daripëna ti'ahuë.
Mira cato Licia yeja daripë aco paji'i.
6 Jarona Capitánpi yequë jai yohuë ti'api, Alejandría daripëpi daisiconi.
Ja yohuëpi Italia yejana saija'coni asani Capitánpi aya mëijë'ë, cuañepi.
Cuañeina, aya mëteña. 7 Tutu sañope ju'a do'ire dahuëre saë'ë, ai tsoe
mu'seña. Ai yo'ojë Gnidona ti'ahuë. Ai tutuquëna, jerepa saiye co'api.
Co'aquëna, Creta saodohuë tutu ju'ama'a të'huija'a të'ijani saë'ë, Salmón
daripë je'ñere paja'a. 8 Të'tëpaja'a saijë ai yo'ojë De'o Yo Sa'ro hue'yosi yo
sa'rona ti'ahuë, Lasea daripë quë'rona.
9 Tsoe ne huesëni yo'orojaiñe sëte ai huajëya'ye nëji'i, ja yë'ta'api
yohuëja'a saiye tsoe je'nërepa oco tëcahuë ti'añe sëte. Jaje pa'ina, asaquë
Pablopi yëhuoquë capi:

10 “Ëmëohua'i yohuëja'a mai saini ai yo'oja'cohua'i a'ë, si'aye mai
saye, cui'ne yohuë nejoja'cohua'i a'ë, cui'ne maije juti'ñe pa'iohua'i a'ë.”
11 Caquë yëhuoquëna, Capitánpi sehuocaiye paquë coa asa topi, Pablo
caye. Iti yohuë paquë cayere cui'ne yohuë quëhuiquë cayere sehuocaji'i.
12 Jaje pa'ina, si'aohua'i cuasahuë iye yo sa'ro cato co'aji oco tëcahuë pëani
tëto saiye. Sañu'u, Fenicena ësë du'ina tiñarepa ña sa'rona. Jarona oco
tëcahuë jëañu'u, cuasahuë.

Asi Tsiaya Ai Co'poye

13 Jaje cuasajëna, huë'ehuë te'tepi a'ri ja'ye tutu ju'aquëna, saiye de'oji
cuasajë yohuë dëquëye ne huahuase'e naë mëa saoni ayani saë'ë, Creta
të'tëpaja'a. 14 Saijë pa'i maca ëmëje'e të'hui jai tuturepa daiyepi dani
yohuëre tutu sao. 15 Tutu saocona, sañope yo'o jujarena, tutupi quëconi
sao. Sacona, io jëjo saoyeje saë'ë. 16 Saicohua'ipi te'e a'ri saodohuë
Clauda hue'eco jeteyo'jena ti'ahuë, ai tutuma'tona ti'ani. Jarona ai
yo'ojë a'ri yohuë paire huaso yohuë ayahuë. 17 Aya tëjini jai yohuë
joima'coni cuasajë jai yëi meapi huehuë yohuë, cui'ne a'ji mejahuëana
Sirte hue'eyena ju'a huesë ma'ñe cajë ca'rajë dëquëyere jopoja'a jea dëso
neñahuë, yohuëpi ju'aye pajaco cajë. Jaje yo'oni coa huahuajë tutu sao
cuañohuë. 18 Ñatasi mu'seje ai tutuquëna, ña jujani iti saicohua'ipi yohuë
sayere tsiayana moe dëso huëohuë. 19 Toaso mu'se acona yureta'a iohua'i
jëñare papi ñajë jea dësohuë, yohuë pa'ise'e. 20 Ai tsoe mu'seña ësëre
cui'ne ma'ñocore ñama'pë pa'ijë cui'ne ai tutu ju'aquëna, tutu sao cuañojë
yureta'a ti ne huesëre pahuë cuasahuë.

21 Ai tsoe aima'pë pa'iye sëte, Pablopi si'aohua'i jopona huëni nëcani
capi:

“Yë'ë Cretana pëañu'u caye asani sehuocaisicohua'i pa'ito de'ora'pi.
Jarona pëasicohua'i pani si'aye iye ai yo'oye para'huë. 22 De'oji, yure ai
cuasama'pë, tutu mañare hue'ejë'ë, si'aohua'i mësaru huajëja'cohua'i a'ë,
yohuëse'e ne huesëtoje. 23 Yë'ë pacacai necaiquëpi Maija'quëpi iye ñami i
huiñaëre jëjo daouna, dani capi, ñeje: 24 ‘Pablo ca'rama'ë pa'ijë'ë, César
quë'rona saiyeque pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë iño pa'i do'ire Maija'quëpi
si'aohua'ire më'ë ja're yohuë pa'icohua'ire huasoja'quë api, juiñere.’
25 Jaje pa'iye sëte ëjaohua'i tutu mañare hue'ejë'ë, yë'ë cato Maija'quëpi i
case'eje ñacaija'quë api cuasayë, cui'ne huiñaë quëase'eje pa'ye pa'ija'coa
cuasayë. 26 Mai cato saodohuëna yohuëse'e ju'a huesëcona, tumasicohua'i
pa'ija'cohua'i a'ë.”

27 Tutupi tutu saosicohua'ipi jai asi tsiaya Adríaticore huahuahuë, jopo
ñami pa'i maca, catorce mu'seña pa'i maca ja maca, ñami jopo pa'i maca
yohuë ñajë sacohua'ipi je'nërepa yeja ti'añë cuasahuë. 28 Asani huaiñere
cuecuejëna, treinta y seis metros paji'i, huaiñe. Pa'ina, ai seña maca sani
tijupë cuecuejëna, veintisiete metros paji'i. 29 Pa'ina, jai quëna pëana
ju'a huesë ma'ñe cajë ca'rajë yo sëtipëja'a cuatro quëna ca'huanoa jeo
dësohuë, iti dëquëco naupa ja'ñere. Yo'ojë esa ñatama'coni cuasahuë. 30 Iti
yohuë sacohua'ire papi yahuerepa jai huëre jeo sañu'u cajë ea du'iona,
jëa yohuëre a'ri yohuëre tsiayana casa huahuoñu'u cajë yo'ohuë, quëna
ca'huanoare corohuë quë'rona jea dësoñu'u cajë yo'oyeje pa'ye yo'ohuë.
31 Yo'ojëna, Pablopi quëapi, Capitánre cui'ne i soldado paire ñeje caquë:

“Iye yohuë sacohua'ipi iye yohuëre pa'ima'pë pa'ito mësaru
huajëcohua'i pa'iye peosipi.”

32 Jạje caquëna, asani soldado acohua'ipi a'ri yohuë sëa mea tëa
jẹoreña. 33 Ñata maca Pablopi si'aohua'ire ạo huëopi ñeje caquë:
"Mai catorce mu'seña ạima'cohua'i a'ë, mai pa'i jạ'ñere huesëjë. 34 Jạje
pa'iquëta'are yureta'a ạijë'ë, tutu pajạ'cohua'i, mësaru naña me macajẹ
ne huesëye peoji."
35 Jạje ca tëjini ạore i̱ni Maija'quëre sẹni tëjini yëtoni ại huëouña. 36 Ại
huëoquëna, ñani quëcojë ạore ạteña. 37 Yohuë pa'icohua'i cato, docientos
setenta y seis pại pateña. 38 Ạni tëjini trigore tsiayana ña'ñe dësoreña,
peojạco cajë.

Yohuë Ne Huesëye

39 Ñata tọmesi maca yohuë sacohua'ipi i̱ti yeja mamire huesëcohua'i
paë'ë. Pa'ijë mejahuëre ñani, jạona së'añu'u cuasajë yo'ohuë. 40 Jạje yo'ojë
yohuë jëaye sëani huahuasi mea yë'te tëteni i̱ti huẹ'ñana quẹ̱na ca'huanoa
jẹa coehuë, cui'ne yohuë tayo perujẹ joyehuë, i̱ti pọ'neñeje. Jạje yo'oni
tutuquëna, sai cạñare mëohuë. Mëorena, yohuëpi mejahuëna tsiojại
huëo. 41 Tsiojạijëna, jai yohuë corohuëpi mejahuëna ju'anëni huesëo. Jạ
maca yureta'a yo sëtipëjạ'a joni saco'ë, ai tutu tọ'aquë ju'ayepi. 42 Jạ
maca soldado pạipi cosicohua'ire huani jẹoñu'u cajë yo'ohuë, jạohua'ipi
mamini catire pajạ'cohua'i a'ë cuasajë. 43 Jạje yo'ojëna, Capitánpi Pablore
huasosi'i caquë yo'oma'pë pa'ijẹ̱'ë, capi. Cani si'aohua'ire cuạ̱ñepi mam-
icohua'i cato du'ru du'teni mamijë'ë, caquë. 44 Jạ jeteyo'je yecohua'ipi
yohuë tọ̱ñana tsẹani mamijë saijẹ̱'ë, capi. Caëna, jạje yo'ojë si'aohua'i
huajëcohua'i yejana tị̱'ahuë.

28

Malta Saodohuëre Pa'iye

1 Si'aohua'i yejana de'hue tị̱'asicohua'i pa'ijë jạ saodohuë mami
asahuë, Malta. 2 Si'aohua'ire yëquëre i̱ti maca pa'icohua'ipi de'oye
yo'ohuë. Jạje yo'ojë toa suani dani cụijë'ë, cahuë. Jạ mu'se cato ocoquë
sësëye pa'iji. Jạje pa'ina, si'aohua'ire huëohuë, cụija'cohua'ire. 3 Jạ
maca Pablo jạ'ju jeca mañare co'eni suaquëna, toapi uquëna, etacopi, ạña
cụco'ë, jẹ̱tëna. 4 Pablo jẹ̱tëna ạñapi cụni decona, ñani i̱ti maca pa'icohua'i
sạ'ñe cahuë:
"Iquë pạire huaiquë pa'ima'quë, jạje pa'ipi jai tsiaya mamini jëasiquë
pa'itojẹ, jạ yë'ta'api i̱te de'oye pa'iye peoyerepa Maija'quëpi yo'oma'quë."
5 Pablopi ạñare toana ya'cue tọni ti a'si jụ'iñe peoyerepa paji'i. 6 Pa'ina,
si'aohua'i je sa'yëhua cotojạ'quë api, pạnita'a huajërepa jụni tạija'quë a'ni
cuasajë utehuë. Utejëna, ai yo'oye pạquëna, ña jujani tị̱ñe cuasaye pọnani
Diusu api, cahuë.
7 Yëquë pëa sito quẹ̱no macare Publio hue'equë jai tsio paji'i. Jạë
cato saodohuë ëjaërepa paji'i. Jạẹ̱pi yëquëre i̱ huë'ena de'oye pëpani tres
mu'seña ạo ạoquë ñacaji'i. 8 Jạrote Publio pëca ja'quë sụña dahuëna cui'ne
tsie ẹ̱ta dahuë cọni jụ'iquë paji'i. Pa'ina, Pablopi cacani ñani Maija'quëre
sẹni tëjini i̱te jẹ̱ñapi patoquëna, co'yapi. 9 Co'yaëna, asani i̱te saodohuë
acohua'ipi jai pại jụ'icohua'ipi daë'ë. Daijëna, si'aohua'ire jujupi. 10 Jạje
jujuquëna, ñani sihuajë ai de'oye yo'ohuë. Yo'ocohua'ipi yequë yohuëna
aya mëni sai huëo maca yëquë saijë ại jạ'ñe cui'ne si'aye jopo caraye
i̱sihuë.

Pablo Romana Tị̱'añe

11 Toasọ ñañëohua'ire saodohuë pani tëjini yureta'a jai yohuëna
ayamë'ë, Alejandría acona, oco tëcahuë pa'ina, pëasicona, Castor cui'ne
Póluz diusuohua'i a'ë cajë nesicohua'ipi quë'iona ayamë'ë. 12 Aya
mëni saicohua'ipi Siracusana ṭi'ahuë. Ṭi'ani toasọ mu'seña pëahuë.
13 Pëasicohua'ipi tsiaya tẹ'tëpajạ'a saicohua'ipi Regiona ṭi'ahuë. Ṭi'ani
ñatasi mu'se saijëna, huë'ehuë tẹ'tepi ai tutu ju'api. Jạje ju'aquëna,
saicohua'ipi se ñatasi mu'se ṭi'ahuë, Puteolina. 14 Ṭi'ani jạrona ñahuë,
Maija'quë do'icohua'ire. Ñajëna, jạohua'ipi pëajẹ'ë cajëna, siete mu'seña
pëani paë'ë. Pani saicohua'ipi yureta'a Romana ṭi'ahuë. 15 Yëquë saiye
tsoe asani pa'icohua'ipi Maija'quë do'ijëpi sạñope dani ṭi'ahuë, yëquëre.
Forona Apio quë'rona, toasọ cọno ụcu huẹ'ña pa'i huẹ'ña, jạ Romarepa
ṭi'ama'në. Jạ maca Pablo ña huajëni sihuaquë Maija'quëre de'oji caquë
pëpapi. 16 Jạje Romana ṭi'asi maca ëjaohua'ipi te'i pa'ijạquë Pablo cani te'e
soldadore i̱te ñaja'quëre nehuë. Neni te'ire pëpahuë.

Romare Pablo Pa'iye

17 Toasọ mu'seña Roma pëani pa'iquëpi Pablo jëjo saopi, judío pại
ëjaohua'ire soijạ'cohua'ire. Soina, judío pại tsi'sirena, capi:
"Do'ijërepa yë'ë judío pạire co'aye sạñope yo'oma'quë a'ë, cui'ne
jạ'në aiohua'i case'eje̱ sạñope yo'oma'quë a'ë. Jạje pa'iquëta'are yë'ëre
Jerusalénre pa'ina, tse̱ani romano pạina i̱sihuë. 18 I̱sirena, jạohua'ipi
si'aye yë'ë yo'ose'e se̱ni asa tëjini huani je̱oñe peoquëna, etoñu'u cahuë.
19 Cajëna, judío pạipi asani ẹ̱sehuë. Ẹ̱sejëna, se̱i'ë. Jạje pa'ito romano pại
ëjaëre papi Césarpi yë'ë yo'ose'e asani ne de'huajạquë caquë, nuñerepa
yë'ë pạire sạñope caye peoquëta'a jạje cahuë. 20 Jạje pa'ina, mësarute
soihuë, ñaquë coca cajạ'cohua'ini, yë'ë iye maca tse̱a cuạñosiquëpi quẹ̱na
me së'i pa'iyë, mai Israel pại utejë pa'iyere cuasa do'ire."

21 Jạje caquëna, i̱ohua'ipi cahuë:
"Yëquë më'ëre sạñope cajë toyase'e ñama'cohua'i a'ë, Judea pa'icohua'i
toya daose'e cui'ne jạropi do'ijërepa judío pại daisicohua'ije̱ më'ëre co'aye
yo'oquë api cayeje̱ pạ'ahuë'ë. 22 Jạje pa'ina, yëquë asaye yëyë, më'ë
cuasayere. Yëquë i̱ño asajë pa'iyë, si'a huẹ'ña pa'icohua'ipi huajëya'yere
sạñope cajëna."

23 Jạje cani i̱ti tsi'sijạ'a mu'se ca nëohuë ca nëosicohua'ipi jai pại tsi'sihuë,
Pablo pëani pa'i huẹ'ñana. Tsi'sirena, Pablopi nea huẹ'ña huëosiquëpi
neatorepa quëa tëjipi ma'tëmo pa'i tẹ'te ayere, Maija'quëre quëacaicohua'i
toyase'epi cui'ne Moisés cuạñese'epi cọni i̱ñoquë quëapi, Jesús ayere
care paji cajë sehuojạjë caquë. 24 Jạje caquë quëaquëna, yecohua'ipi
Pablo caye sehuocaë'ë, yecohua'ipi sehuocaiye pạhuë. 25 Jạje yo'ojë te'e
cuasaye peoquëna, sai huëohuë. Sai huëojëna, Pablopi capi:
"Maija'quë de'o joyopi nuñerepa capi, mësaru aipëre i̱te quëacaiquë
Isaías yë'opojạ'a ñeje:
26 Sani quëajẹ'ë, jạ daripë pạire.
De'huarepa asanije asa ṭi'añe pạja'cohua'i a'ë.
De'huarepa ñanije ña ṭi'añe pạja'cohua'i a'ë.
27 I̱ohua'i cuasajë pa'iyepi cara huesësico pa'i do'ire,
Cạjonoaje ta'pise'ere hue'eyë.
Cui'ne ñaco cạje si̱ose'ere hue'eyë, ñañe pạñë.
Asayeje̱ pạjë, cui'ne jạje pa'iquë cuasajë asa ṭi'añe pạjajë caquë nëina,

Cui'ne yë'ëna co'iye pa̱jëna, yë'ëpi i̱ohua'ire jujucaiye pa̱jaquë cajë ja̱je
yo'oyë.
28 Ja̱je pa'ina, yure iyere asajë̱'ë, iye Maija'quë huaso cocare judío pa̱i
peocohua'ina quëaye pa'iji. Ja̱ohua'ita'a de'oye asacaija̱'cohua'i a'ë.”
29 Ja̱je Pablo caquëna, judío pa̱ipi pë̱ijë sa̱ñope cajë saë'ë.
30 Pablopi ja̱rona caya o̱metëcahuë̱a pëani paji'i, i̱ pa'i huë'e do'i i̱pi
sa̱iquë. Ja̱rore pa'i si'aohua'ire i̱te do'i saicohua'ire de'oye pëpaquë
yo'opi. 31 Yo'oquë pa'i Maija'quë cua̱ñe te̱'te ayere ca'raye peoy-
erepa quëaquë cui'ne Ëjaë Jesucristo ayere ye'yapi, yecohua'ipi ti jo̱sa
yo'oma'pëna.

ROMANOS

Pablo Romano Sehuosicohua'ire Toyaye

1 Yë'ë Pablo, Jesucristo jo'yaë'ë. Maija'quëpi yë'ëre soini cui'ne i̱ jëjo
daoquëre nepi, yë'ëre i̱ huaso cocare quëaja̱'quëre.
2 Maija'quëpi ja̱ huaso coca ai tsoe ca nëoquëna, i̱re quëacaicohua'ipi i̱
de'o toya pëpëna toyaa̱huë'ë. 3 Maija'quë mamaquë Jesucristo ayere Jesu-
cristo pa̱i de'oni judío pa̱i ëjaë David tsëcapë aquë paji'i. 4 Pa̱i pa'iquëta'a
Maija'quë mamaquë tutu quë'ire papi asayë, i̱ de'o joyo tutupi yo'oquëna,
ju̱'isiquëpi huëni i̱ñouna. 5 Ja̱je pa'ina, Jesucristo do'ipi Maija'quë yëquëre
i̱ mamipi i̱ jëjo daocohua'ire nepi, si'a yeja pa'icohua'ipi sehuoni cui'ne
i̱ case'ere necaicohua'i pa'ija̱jë caquë. 6 Mësaruje̱ ja̱ohua'i acohua'ipi
Maija'quë soisicohua'i pa'iyë, Jesucristo tse̱cohua'i pa'ija̱jë caquë.
7 Si'aohua'i Roma daripë acohua'i Maija'quë soisicohua'ire caquë
toyayë, mësarute. Maija'quë oi soipi, mësarupi i̱na i̱sisicohua'ipi de'oye
pa'ija̱jë caquë. Soisicohua'ipi de'oye pa'ije̱'ë, Diusu Maija'quëpi cui'ne
Jesucristopi de'oye pa'iye i̱siquëna.

Romana Pablo Do'i Sai Ëaye

8 Du'ru macarepa Jesucristo do'ire yë'ë ja'quëre sihuayë, si'aohua'ire
mësaruni cuasaquë. Mësaru Maija'quëre cuasajë pa'iye si'a hue̱'ña
pa'icohua'ire de'oye quëajëna, sihuayë. Sihuaquë de'oji cayë,
Maija'quëna. 9 Yë'ë si'a joyorepa cuasaquë Maija'quëre necai pa'iyë,
i̱ mamaquë cocarepa quëacaiquëpi. Maija'quë api, i̱ti ñasiquë si'anë
yë'ë mësarute cuasaquë se̱cacaiye. 10 Si'anë Maija'quëre se̱ñë, i̱ yëyepi
pa'ina, yë'ë ja̱ro do'i sasi'i caquë. 11 Ja̱je pa'ina, co̱caiye yëyë, mësarute
joyo pa'iye, ai jerepa tutu quë'iohua'i pa'ija̱'cohua'ire. 12 Ñeje caquë
cayë: Maija'quëre mai cuasayere sa̱'ñe co̱caiyere caquë yë'ëpi mësaru
cuasayere se co̱caina, mësarupi yë'ë cuasayere co̱caije̱'ë. Ja̱je yo'ojë sa̱'ñe
co̱caiye pa'iji.
13 Maija'quë do'ijë yë'ë mësaru quë'ro sasi'i si'anë caquëta'a yureje̱
ja̱ yë'ta'a saiye pa̱ñere asaje̱'ë caquë quëayë. Hueare tëayeje̱ pa'ye
mësaruja̱'a Maija'quë joyo ayere sani tëasi'i caquë cuasahuë, yequë
hue̱'ña judío peocohua'ija̱'a tëayeje̱ pa'ye. 14 Ja̱je pa'ina, yë'ë sehuosi
do'ire ta̱ñe asacohua'ire, huesëcohua'ire, ëjaohua'ire cui'ne ëjaohua'i peo-
cohua'ire, si'aohua'ire quëaye pa'iji. 15 Ja̱je yo'oquë cui'ne mësaru Roma
pa'icohua'ireje̱ Maija'quë coca quëacaiye yëyë.

Maija'quë Coca Tutu Quë'i

16 Maija'quë huaso coca quëaye yë'ëre huajëya'ye nëiñe pa̱ji. ¿Mai-
ja'quë tutu quë'i cocarepa me yë'ëre huajëya'ye nëico'ni? Si'aohua'ire
i̱te sehuocohua'ire huaso ja̱'ñe a'ë, judío pa̱ire cui'ne judío pa̱i peoco-
hua'ireje̱. 17 Ja̱je pa'ina, necaire paye pa'iji cuasa do'ire Maija'quëpi
nuñerepa pa'icohua'ire neñere quëaji, de'o cocapi: "Nuñerepa pa'iquë
cato, Maija'quëpi necaire paye pa'iji cuasayepi pasipi" caji tsoe toyase'e.

Do'i Quë'iohua'i Pa'iye

18 I̱ohua'i co'aye yo'oyepi Maija'quë coca ye'yayere sa̱ñope yo'oyë. Ja̱je
yo'osicohua'ire Maija'quëpi ma'tëmore papi i̱ohua'i yo'osi do'i co'ayere
papi sa̱i ja̱'ñe jëjo dao ja̱'ñere i̱ñopi, maire. 19 Ja̱ohua'i tsoe asayë, ta̱'ñe

Maija'quë ayere. Jạje pa'ina, i̱pi jạohua'ire du'ru i̱ñopi, i̱ ayere ña
jạ'ñe. 20 Si'aye iye yeja pa'iye i̱pi de'huapi. I̱ de'huani pa'i macapi
huëoni i̱ nese'ere ñajë Maija'quë pa'iye asayë, i̱te ñama'pë pa'inije. Jạje
pa'ina, Maija'quë tutu quë'ipi cui'ne ti pani huesëquë pa'iye asajëta'a
de'oye yo'oye pạsi do'ire, ca de'huani jëa ti̱'añe peoji, jạohua'i. 21 Jạje
Maija'quë pa'iye asacohua'ipi Maija'quëre papi cajë i̱te oiye pạhuë.
Cui'ne yequeje̱ de'oquëre papi caye pạhuë. Coa ai jerepa yeque ti
do'i peoyere cuasahuë. Cui'ne i̱ohua'i huesë joñoapi nea hue̱'ñana ne
huesëhuë, co'a joñoa hue'e do'ire. 22 Jạje pa'ina, tạ'ñe pa'iohua'i a'ë
cacohua'ita'a coa ai jerepa huesëohua'i pa'iyë. 23 Maija'quë de'oquërepa
pa'iquëta'are ti̱ñere se̱ñë, ju̱'icohua'ije̱ pa'iohua'ire de'huase'ere, pạije
pa'ire, pi̱'aje pa'ire, nëicohua'ije̱ pa'ire cui'ne ạñaje pa'ire de'huase'ere.
24 Jạje pa'ina, se̱ñajë mësaru yëyeje̱ yo'ojë pa'ije̱'ë caquë je̱ocopi,
Maija'quë. Jạje caquë je̱ocouna, huajëya'ye sạ'ñe yo'ohuë, i̱ohua'i
cạpëje̱ ti oiye peoyerepa. 25 Nuñerepa Maija'quë cocare asaye yëma'pë
coa ai jerepa cosoyere asahuë. Cui'ne jạje yo'ojë Maija'quë de'huasi
co'amañare se̱i̱'ë, de'oquëre pa'ë cajë. Maija'quëre pare se̱ma'pë cui'ne
Maija'quëre pa'ë caye pạhuë. Maija'quë cato ti de'oquëre pa'ë caye pa'iji,
si'anë. Jạje pa'ijạquë.
26 Jạje pa'ina, Maija'quëpi je̱ocopi, co'aye si'sire yëcohua'ini coequë.
Jạje pa'ina, nomiohua'ije̱ Maija'quë cuạñese'e je̱oni sạ'ñe nomiohua'ijạ'a
ë̱mëre yo'oyeje̱ yo'ohuë, si'si. 27 Cui'ne jạje ë̱mëohua'ije̱ nomiohua'ire
yo'oye je̱oni sạ'ñe ë̱mëohua'ijạ'a yo'ohuë. Ë̱mëohua'ipi huajëya'ye yequë
ë̱mëohua'ini yo'o do'ire i̱ohua'i cạpë̱api ai yo'oyë, i̱ohua'i co'aye yo'o
do'ire sại cuạñojë.
28 Jạje pa'ina, i̱ohua'ipi Maija'quëre asaye coeye sëte, i̱je i̱ohua'ire
je̱ocopi, joyo huesëohua'i pa'ijë i̱ohua'i yëyeje̱ co'ayere pa'ijạjë, caquë.
29 De'oye nuñerepa pa'iye peocohua'ipi co'ayese'epi ti̱mësicohua'ipi
pa'iyë, si'si yo'oye, nomi yëye, ëa ñañe jaiye tayo yo'oye. Co'amañare
ëa ñajë co'aye cuasaye, huani je̱oñe, uihuaye, cosoye, co'a merepa
co'acohua'ipi cui'ne co'a coca carojạicohua'i pa'iyë. 30 Yecohua'ini
co'acohua'i a'ë cayë, Maija'quëreje̱ coecohua'i a'ë, jo̱sa yo'ocohua'i
a'ë, coa pạipi ne ti̱'añe pa'iji cuasacohua'i a'ë, cui'ne yë'ëpi jerepa
pa'i a'ë cuasacohua'i a'ë. Co'ayere ai jerepa se cuasa huëocohua'ipi
cui'ne pëca ja'quëohua'ireje̱ de'oye sehuoma'cohua'i a'ë. 31 Yëhuoye
asa ti̱'añe coecohua'i a'ë. I̱ohua'i ca nëose'eje̱ yo'o ti̱'ama'cohua'i
a'ë. I̱ohua'i sihuama'cohua'i a'ë. Yecohua'ireje̱ sạñope yo'ose'ere sại
de'huama'cohua'i a'ë. Ai yo'ocohua'ire teaye pa'iohua'ire yecohua'ire
ñama'cohua'i a'ë. 32 Jạohua'i cato Maija'quë cuạñese'e si'aye asacohua'i
a'ë. Cui'ne asacohua'i a'ë, iye yo'osicohua'i pani do'i quë'iohua'ipi pa'ijë
ju̱ni huesëye pa'iji case'eje̱. Jạje asacohua'ita'a ai jerepa co'ayere yo'ojë
pa'iyë. Cui'ne yecohua'ipi co'aye yo'ojëna, sihuajë yëjë ñañë.

2

Maija'quë Nuñere Papi Ca Huesoye

1 Yequë yo'ose'ere ña tëjini co'aye yo'oquë api ca huesoquë pani ca
de'huani jëa ti̱'añe peoji. Më'ëpi yequë yo'ose'ere ña tëjini co'aye yo'oquë
api ca huesoquë pani, më'ëja'a co'ye ca huesoye pa'iji, më'ëje cui'ne yo'o
do'ire. 2 Jạje pa'ina, asayë, mai Diusupi pại yo'oyere ña tëjini i̱ coca
cayeje̱ pa'ye nuñerepa ca huesojạ'quë api, jạ co'ayere yo'osicohua'ire

nejoñe pa'iji ca maca. 3 Jạje pa'ina, më'ëpi cuasani Maija'quë pại ñape
yo'ose'e ña tëjini ca hueso mu'se tị'aëna, yecohua'ire tayoyë, cuasaquëpi
cui'ne më'ëpi ịohua'i yo'oyeję yo'oquë pani ¿jëajạ'quë a'ë, cuasaquë?
Jëaye peoji. 4 ¿Më'ëre pọnañere caquë Diusu dahuëre quëcoquë yo'oquëna,
ị oi yo'oyere asama'ë huesëquë coeyë, më'ë? 5 Jạje pa'iquëta'are më'ë
joyo jëa do'ire më'ë pa'iye pọnëma'ë coequë paë'ë, më'ë. Jạje yo'oquë
ai jerepa më'ë nejo cuạño jạ'ñere tsi'so tịmëñë, më'ë Maija'quë pại
ñape yo'ose'e ña tëjini ca hueso mu'se tị'aëna, sại jạ'ñere më'ë yo'ose'eję
pa'ye. 6 Jạ maca ịpi pại ñape yo'ose'eję pa'ye sạija'quë api. 7 De'oye
yo'oyere yo'o jujama'cohua'ipi ëja deoyere cui'ne ị de'oye pa'iyere cui'ne
jụ'i ma'ñere co'esicohua'ini Maija'quëpi ti pani huesëyere ịsijạ'quë api.
8 Ịsiquëta'a yecohua'ipi ịohua'ise'e cuasajë nuiñere sehuoma'pë coa
co'ayere tuiyë. Jạohua'ire cato Maija'quëpi pẹ̄i nejoja'quë api. 9 Si'aye
co'aye yo'ocohua'ire ai yo'oye cui'ne oiye pasipi, du'ru macarepa judío
pạipi jeteyo'je judío pại peocohua'ijẹ. 10 Jạje pa'iquëta'are Maija'quëpi
de'oye yo'osicohua'ire cato sihuaye, cui'ne ëja deoyere cui'ne de'oye
pa'iyere ịsijạ'quë api. Du'ru macarepa judío pạini jeteyo'je judío pại
peocohua'ireję ịsijạ'quë api.

11 Jạje pa'ina, Maija'quë cato icohua'i yecohua'i a'ë caquë yo'oma'quë
api, si'a yë'quë maca ñaquë api, si'a pạire. 12 Jạje pa'ina, Moisés
cuạñese'ere asama'cohua'ipi co'aye yo'ocohua'i pa'itoję jạ yë'ta'a ne-
joja'cohua'i a'ë, Moisés cuạñese'e asama'cohua'ire. Cui'ne Moisés
cuạñese'e asasicohua'ita'a co'aye yo'osicohua'ire nejoñe pa'iji, Moisés
cuạñese'e ca do'ire. 13 Cuạñese'ere coa asacohua'i cato, nuñerepa
pa'icohua'i peoyë. Cuạñese'ere yo'ocohua'i cato nuñerepa pa'icohua'i
a'ë ca huesoye pa'iji. 14 Judío pại peocohua'i cato toya cuạñese'eję ti
peoyë. Jạje pa'iohua'ita'a cuạñese'e pacohua'ipi yo'oyeję pa'ye yo'ojë
pa'iyë, ịohua'i cuasase'epi. Jạje yo'ojë ịohua'ipi ịohua'ire cuạñeñe neñë.
15 Jạje pa'ina, ịohua'i yo'oyepi ịñoñë, ịohua'i joñoare cuạñese'e pa'iye
paye. Jạje pa'ina, ịohua'i joñoa cuasayepi cajạ'coa, de'oji më'ë yo'ose'e
pạnita'a co'aji, më'ë yo'ose'e. Jạje cani ịñoji, cuạñese'epi joñoare pa'iye.
16 Cui'neje ịohua'ire cajạ'quë api, Maija'quë ca hueso mu'se pa'ina. Jạ
mu'se cato Maija'quëpi Jesucristo jạ're si'a pại yahue yo'ose'e ña tëjini ca
huesoye pa'iji, yë'ë de'o cocarepa quëase'eję pa'ye.

Judío Pại Cui'ne Moisés Cuạñese'e

17 Më'ëpi judío pại pa'ima'quëję ñani caquë jerepa pa'i a'ë cuasaquëpi,
Moisés cuạñese'ere asaquëpi, Maija'quëre pare payë caquë sihuaquëpi,
18 Maija'quë yëye tạ'ñe asaquëpi, cui'ne cuạñese'epi de'oyerepa
tị'añere ye'yesiquëpi, 19 yecohua'i ñaco cạ peocohua'ijẹ pa'iohua'i
pa'icohua'ire ye'yaquëre pa'ë cuasaquëpi, cui'ne nea huẹ'ñaje pa'i
huẹ'ñare pa'icohua'ire de'oyepi miacaiyeję pa'ye yo'o ịñoquëre pa'ë
cuasaquëpi, 20 cuạñese'e pacohua'ipi, tạ'ñe asaye cui'ne nuñerepa
yo'oyere ye'yaye payë cuasaquë huesëcohua'ire ye'yaquë pa'iquëpi
cui'ne tsịje pa'iohua'ire quëa tị'añë cuasaquëpi. 21 Jạje pa'iquëpi ye'yaquë
a'ë cuasaquë pani ¿me yo'oquë më'ëja'a co'ye ye'yama'quë'ni? Jạre
më'ëpi co'amaña yahue ị ma'ñe a'ë quëaquëta'a ¿cui'ne me nesi'quë më'ëpi
co'amaña yahue ịmaquë'ni? 22 Yequë nomiore yo'oma'ë caquëta'a, ¿me
yo'oquë më'ëpi jạje yo'oquë'ni? Cui'ne më'ëpi coa de'huasicohua'ire
ñani coequëta'a ¿me nesi'quë ịohua'i sẹ huẹ'ña pa'i co'amaña yahue

ɨmaquë'ni? 23 Maija'quë cuąñese'ere pare pacohua'ipi pa'iyë caquëta'a,
mësarupi cuąñese'ere de'oye sehuocaima' do'ire yecohua'ipi Maija'quë
co'aquë api cayë. 24 Jąje yo'oye pa'ina, ñare paquë toyase'e caji: "Judío
pąi peocohua'i co'aye cayë, Maija'quëre, mësaru co'aye yo'o do'ire."
25 Jąje pa'ina, më'ëpi cuiri cą'ni tëasiquëpi Moisés cuąñese'ere si'aye
sehuocaito cǫcaiji, më'ë yo'ose'e. Jąje pa'iquëta'are më'ëpi cuąñese'ere
sehuocaima'quë pani cą'ni tëama'quëję pa'i pa'iye pa'iji. 26 Jąje pa'ina,
tëama'quëta'a si'aye cuąñese'ere yo'oni cą'ni tëase'eję pa'i pa'iye pa'iji.
27 Jąje pa'ina, ɨ cą'nihuë tëama'quëta'a, cuąñese'ere si'aye sehuoquëna,
jąą yo'oyepi më'ëni co'aye yo'oquëre ɨñoja'quë api, toyase'e paquëta'a
cui'ne cą'ni tëasiquëta'a sehuoma'ë pa'isiquëre. 28 Judíorepa pasi'i caquë
coa ę̈mëje'ese'epi yo'ojë tɨ'añe peoji. Cui'ne nuñerepa cuiri cą'ni tëaye
cato ę̈mëje'epi yo'oye peoji. 29 Jąje pa'ina, judíorepa cato pa'iye pa'iji
nuñerepa są'nahuëre papi. Cui'ne cuiri cą'ni tëase'epi są'nahuë joyore
pana tëasiquëję pa'i pa'iye pa'iji. Coa cuąñese'epi tɨ'añe peoji. Maija'quë
joyo neñe a'ë, iye cato. Jąje pa'ina, iye cayeję ne cuąñosiquë cato
Maija'quëre papi de'oquë api caquë ña nëosiquë api, pąni pąi mañapi.

3

1 Jąje pa'ina, ¿ɨquere do'i paquë'ni, judío pąi pa'iye cui'ne cuiri cą'ni
tëasicohua'i pa'iye? 2 Jąą cato jaiye cǫcaiye pa'iji, du'rurepa Maija'quë
judío pąina ɨ coca de'hue pacaija'cohua'i a'ë caquë ɨsisi do'ire. 3 Jąje
pa'iquëta'are jąohua'i judío acohua'ipi nuñerepa yo'oyere yo'o jujani
jęotoję Maija'quë cato ɨ ca nëose'ere jąre yo'o tɨ'aquë pa'iji. 4 Maija'quë
cato ɨ coca nuñerepa cayeję pa'ye yo'o tɨ'aquë api, si'a pąi coa cosocohua'i
pa'itoję. Ɨ cato cosoma'quë api. Jąje pa'ina, toyase'e caji:
Nuñerepa pa'iquëre ɨñoñe pa'iji, më'ë case'epi.
Cui'ne yecohua'ipi më'ëre ña tëjini ca hueso maca më'ëpi de'oquërepa
etają'quë a'ë.
5 Mai tayo yo'oyepi Maija'quë nuñe yo'oyere de'oyerepa ɨñojë pa'ito
Maija'quë mai tayo do'ire nejoquë pani Maija'quë nuñe yo'oma'quëpi
nejoji. ¿Jąje caye pa'iquë? Pąni, pąi caye ayepi caye a'ë. 6 Jąje caye peoji.
Maija'quëpi nuñe yo'oma'quë pani, si'a pąi tayo yo'ose'e ña tëjini ¿me pąi
yo'oyere ca huesoye pa'iquë'ni?
7 Jąje pa'iquëta'are yë'ë cosoyepi Maija'quë nuñerepa pa'iyere ai jerepa
de'oye ɨñocaiye pa'ito ¿me neni yë'ëre tayoquë api caye'ni? 8 Jąje pa'ito
¿me yo'oquë co'ayere yo'oma'quë'ni, de'oyepi pa'ija'core? Iye cato
yecohua'ipi cayë, maire. Co'aye cuasajë sąñope cacohua'ini co'aye yo'ojë
de'oyere tɨ'añe pa'iji ye'yayë cayë, maire. Jąje cacohua'ire nuñerepa
yo'oquë nejoñe pa'iji.

Si'aohua'i Do'i Quë'iohua'ipi Pa'iyë

9 ¿Jąje pa'ito mai judío pąipi jąohua'i sęña maca de'ocohua'ire pa'ë
cuasajë pa'iye? ¡Pąni! De'ocohua'i peoyë. Tsoe mai judío pąipi
de'ocohua'i pa'i ma'ñe ɨñohuë. Jąohua'i ją're si'a yë'quë maca co'ayepi
pacona, pa'iyë. 10 Jąje pa'ina, toyase'e caji:
Te'i macaję ti peoji, de'oquë.
11 Asani pasi'i cacohua'ię peoyë.
Peoyë, Maija'quëre co'ecohua'ię.
12 Si'aohua'i tayo sani huesësicohua'i a'ë. Si'aohua'i do'i peocohua'i a'ë, ti
cǫcaima'cohua'ipi.

De'oye yo'ocohua'i, te'i macaje̱ ti peoji, de'oye yo'oquëje̱.
13 Ja̱je pa'ina, si'aohua'i tërëhuë̱a cato pa̱ire ta̱sico de'hua si̱oma'coje̱
pa'io, coa nejo cocare etaye.
Si'aohua'i tse̱meñoapi coa cosoyë.
A̱ña tsi̱maje pa'yepi si'aohua'i yë'opo̱a pa'iyë.
14 Yequëre ai yo'o hua̱no'i co'ayese'e yecohua'ire cayë, cui'ne sëjeñese'e.
15 Pa̱ire esa huani je̱oñese'e yëcohua'i a'ë.
16 Si'aohua'i co'aye yo'oyepi ai yo'oye cui'ne nejoñe i̱siyë.
17 Cui'ne ñama'pë pa'iyë, de'oye pa'i ma'arepa.
18 Ja̱je pa'iohua'ipi ti ca'raye nëima'ëna, Maija'quëre cuasama'pë pa'iyë,
a'ri mañaje.
19 Si'aye tsoe hue̱'ña Moisés cua̱ñese'e judío pa̱i cua̱ñese'e pacohua'ipi
si'aye yo'oye pa'iji caji cajë asayë, mai. Ja̱je pa'iquëta'are i̱ohua'i tayo
do'i ca de'huani jëaye peosipi. Maija'quë pa̱i ñape yo'ose'e ñani ca hueso
mu'se ti̱'asi maca si'aohua'i iye yeja acohua'i ca hueso cua̱ñoja'cohua'i
a'ë. 20 Ja̱je pa'ina, cua̱ñese'ere sehuojë yo'ocohua'i cato Maija'quë ja̱'re
co̱ni pa'iye ti̱'añe pa̱ja'cohua'i a'ë. Cua̱ñese'epi mai tayose'ere i̱ñoji.

Maija'quëre Cuasayepi Huaso Cua̱ñoñe Pa'iji

21 Yure cato Maija'quë nuñerepa pa'iohua'ire de'ocohua'ire pare
neñere i̱ñopi, cua̱ñese'e cayere yo'oma'ë, ti̱rona se o̱ani. Iye cato
Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'ere cui'ne Moisés cua̱ñese'e toyase'ere
ñajë asayë, i̱ ja̱je yo'oye.
22 Ja̱je pa'ina, Maija'quë iquë jerepa pa'ire cuasama'quëpi i̱ nëñerepa
pa'iyere i̱siquë api, coa si'aohua'i Jesús i̱re papi cuasacohua'ire.
23 Ja̱je pa'ina, si'aohua'i tayo yo'ocohua'ire sëte si'aohua'ire Maija'quë
de'oyerepa ti̱'añe caraji. 24 Ja̱je pa'ijëta'are Maija'quëpi oi nuñerepa
pa'iohua'ire nepi, i̱ coa i̱siyepi, Jesucristo do'ipi huasoquë.
25 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi Cristo ju̱'ini tsie je̱osi do'ipi pa̱i co'aye yo'oye
sa̱i de'huaye nepi. Ja̱ sa̱i de'huayere ti̱'añe pa'iji, Jesuni necaiquëre
papi asa do'ipi. Cui'ne tsoe acohua'i tayo yo'ose'ere coa sa tëto saima'ë
paji'i, Maija'quë. Jesús tsiese'epi sa̱i de'huapi. Ja̱je yo'oquë i̱ nuñerepa
pa'iyere cui'ne i̱ quëcose'ere i̱ñopi. 26 I̱ñoni yureje̱ Diusu nuñerepa pa'i
a'ë caquë i̱ñoquë yo'opi. Yëquëje̱ cui'ne Jesús tsiese'epi Jesure i̱re papi
cajë asacohua'ire nuñerepa pa'iohua'ire nequë a'ë caquë i̱ñoquë yo'opi,
Maija'quë.
27 ¿Yure jerore pa'ico'ni, mai jerepa pa'iohua'i a'ë cuasaye? Tsoe peoco.
¿Me yo'oco peoco'ni? Maija'quëre necaiquëre pare cuasa do'ire peoco,
pa̱ni cua̱ñese'ere yo'o do'ire. 28 Maija'quëre necaiquëre pare cuasaquëni
nuñerepa pa'i api ca huesoye pa'iji, Maija'quëpi cua̱ñese'e yo'oma'quë
pa'itoje̱. Ja̱re tsoe asayë, mai.
29 ¿Mësarupi cuasato Maija'quë judío pa̱i Diususe'e pa'iquë? ¡Pa̱ni! Judío
pa̱i peocohua'ije̱ Diusure payë, i̱te. 30 Ja̱je pa'ina, yequë Diusu peoji,
te'i api. Ja̱re i̱pi pa̱ire nuñerepa pa'icohua'ire ca huesoye pa'iji, ca̱'ni
tëasicohua'ire cui'ne pa̱cohua'ireje̱, coa si'aohua'i i̱te necaiquëre pare
asacohua'ini. 31 Ja̱je pa'ito ¿coa mai i̱te necaiquëre pare asayepi ja̱'në
cua̱ñese'e je̱ocoye pa'iquë, co̱cai ma'ñe de'huani? ¡Pa̱ni, ja̱je yo'oye! Coa
ai jerepa yureta'a cua̱ñese'ere de'oyere pa'ë cacaijë yo'oyë.

4

Abraham Yo'ose'epi Iñoñe

1 ¿Iquere mai ai Abraham tï'aë'ni, ï yo'o do'ipi? Ï ayere cañu'u,
yure. 2-3 Toyase'e caji: "Diusupi Abrahamre nuñerepa pa'ire ca hue-
sopi, Abrahampi Diusuni ïre papi caquë cuasa do'ire." Ï yo'o do'ipi
nuñerepa pa'i pa'iye Abraham tï'añe pąpi. Tï'asiquë pani jerepa pa'i a'ë
cara'pi. Yure cato Maija'quë ña huę'ñana jąje ca tï'añe peoji. 4 Co'amaña
necaiquëre sąiñe cato coa ïsise'e peoji, nesi do'ire sąiñe a'ë. 5 Jąje
pa'iquëta'are co'amaña nesi do'ire peoquëpi Maija'quëni nuñerepa pa'i
ca hueso cuąñoñe pa'iji. Coa ïte ïre papi cuasa do'ire co'aquëre nuñerepa
pa'iquë api, ca huesoquëni cuasa do'ire. Jąje yo'oye pa'iji. 6 Maija'quëpi
yequëre ñani ï yo'ose'ere cuasama'ë nuñerepa pa'ire ca huesoquëpi ai
sihuaji. Davidję cui'ne capi, toyase'epi. 7 Ï case'e cato caji ñeje:

Sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quëpi ïohua'i co'aye yo'ose'ere oni yejesico-
hua'ipi, cui'ne ïohua'i co'aye yo'o do'ire coa sąi tǫsicohua'ipi.

8 Sihuaquë pa'iyë, Ëjaëpi co'aye yo'ose'ere cama'ëna, sąi tǫsicohua'ipi.

9 ¿Jąje pa'ito iye sihuaye cą'ni tëasicohua'ise'ere sihuaye pa'iquë? Pąni.
Cą'ni tëama'cohua'iję ją sihuaye payë. Tsoe maipi asahuë. Toyase'e cato
caji, Diusupi Abrahamre nuñerepa pa'ire ca huesopi, Abrahampi Diusuni
ïre papi caquë cuasa do'ire. 10 Jąje pa'ito ¿ïte je yëhua nuñe pa'iquë api,
Abrahamre caë'ni, ï cą'ni tëasi jeteyo'je? Pąni ją yë'ta'a tëama'në jąje ca
nëopi. 11 Ca nëosiquëpi jeteyo'je, cą'ni tëa cuąñopi, Maija'quë cuąñequëna.
Ï cą'ni tëase'epi ïñoñe a'ë, Maija'quëpi tëama'quë pa'inë nuñerepa pa'iquë
api, ca huesose'ere. Cui'ne Abraham cato tëama'cohua'ipi Maija'quëre
necaiquëre pare cuasacohua'i pëca ja'quë api. Jąje pa'ina, Abraham
cuasase'eję cuasacohua'ire Maija'quëpi nuñerepa pa'iohua'ire ca hue-
soji. 12 Cą'ni tëama'quë pa'inë Abraham Maija'quëre necaiquëre pare
cuasase'eję pa'ye cą'ni tëasicohua'ipi cuasacohua'i pëca ja'quë api.

Maija'quë Ca Nëose'ere Tï'añere Quëaye

13 Maija'quë Abrahamre cui'ne ï tsëcapë acohua'ire iye yejare ïsiją'quë
a'ë ca nëoni, ca nëoma'ë paji'i, Abrahampi cuąñese'ere yo'o tï'a do'ire. Coa
ai jerepa ca nëopi, Abrahampi Maija'quëni necaiquëre papi cuasa do'ire.
Ją do'ire Abrahamre nuñerepa pa'ire ñaquë Diusu ïsisi ca nëopi. 14 Jąje
pa'ina, cuąñese'e caye yo'o tï'acohua'ipi Maija'quë ca nëose'ere tï'añe
pa'ito, Maija'quëre necaiquëre papi cuasayepi do'i peoye patira'pi, cui'ne
Maija'quë ca nëose'epi do'i peoye ne huesëra'pi. 15 Cuąñese'e cato ai yo'o
ją'ñere ïsiji, Maija'quë sąi de'huaquëna. Cui'ne cuąñese'epi peoquëna, ¿Me
sąñope yo'oye pa'iquë'ni?

16 Maija'quë ca nëose'e cuąñese'ere pacohua'ise'e tï'añe peoji.
Cuąñese'e peocohua'iję tï'añe pa'iji. Jąje pa'ina, Abraham tsëcapë
acohua'ipi tï'añe pa'ijąquë cani coa do'i peoye ï ca nëose'ere ïsiye pa'iji,
Abraham cuasase'eję pa'ye cuasacohua'ini. Jąje pa'ina, Abraham mai
pëca ja'quë api. 17 Toyase'epi caji: "Jai pąi pëca ja'quëre yë'ëpi nehuë,
më'ëre." Jąje Diusu ca nëouña. Abraham cato Maija'quëre jǫ'isicohua'ire
pa'iye ïsiquë api asapi.

18 Cuasaquëpi ñani uteye peotoję Abraham cato ca nëose'erepa
pa'ija'coa cuasaquë utequë paji'i. Jąje pa'ina, jai pąi pëca ja'quë de'opi,
Abraham. Maija'quë ïte ca nëose'eję pa'ye tï'api. Ją ca nëose'e cato caji:
"Jai pąi pa'iją'cohua'i a'ë, më'ë tsëcapë." 19 Ca nëose'ere asaquëpi cien

ọmetëca paye ja'i maca pa'ina, Zara i paco i cọni aiohua'i pa'inije Abraham tsi paye peoji asaquëta'a necaiye pa'iji cuasase'e coa ne huesoma'ë paji'i. 20 Jạje pa'ina, Maija'quë ca nëose'e jëa coeye pạpi. Coa case'e a'ë cuasaye pạpi. Coa ai jerepa pa'i jạ'ñere pa'ë cuasapi. Jạje cuasaquëpi ai jerepa cuasare paquë de'opi. De'osiquëpi Maija'quëre de'oquëre pa'ni caquë sihuapi. 21 Maija'quë si'aye ne ti'añe tutu paquëpi i ca nëose'ere neja'quëre papi cuasapi, jëa coeye peoyerepa. 22 Jạje pa'ina, Maija'quë nuñerepa nequë api cuasa do'ire nuñerepa pa'ire ca huesopi.

23 Abrahamre Maija'quë nuñe pa'ire ca huesopi cajë toyase'e Abrahamse'ere cajë toyaye pạhuë, maireje cajë toyase'e a'ë. 24-25 Jạje pa'ina, maire nuñerepa pa'iohua'ire nesi'i caquë mai do'ire jụcacani huëji'i, Jesús. Jạje pa'ina, mai Ëjaë Jesure jụ'isiquëpi huëisiquëni ire papi cajë cuasacohua'ire Diusupi nuñerepa pa'iohua'ire ca huesoji, maipi ite necaire paquë api cuasa do'ire.

5

De'oye Pa'iye

1 Pa'ire paji cuasa do'ire Maija'quë maire nuñe pa'iohua'ire ca huesopi. Jạje pa'ina, Maija'quë jạ're cọni de'oye pa'iyerepa ti'ahuë, asajë pa'iyë, mai Ëjaë Jesucristo do'ire. 2 Cui'ne mai Ëjaë Jesucristo do'ipi de'hue ti'ahuë, Maija'quë i oi pa'i hue'ñarepa yure sihuajë pa'iye. Maija'quë de'oyerepa pại ñape pa'ijạ'cohua'i a'ë cuasajë ute jujama'pë pa'iyë. 3 Jạ yë'ta'a ai yo'oyeje pa'iji. Jạje ti'aruje sihuayë, ai yo'oyepi quëcojë dahuëre pa'iohua'ire de'oye. 4 Quëcojë dahuëre yo'oyepi mai ti'añe pa'iji, neñasicohua'irepa pa'iyena. Neñasicohua'irepa pa'iyepi jëa coeye peoyerepa utejë pa'iyena ti'añe pa'iji, mai. 5 De'o joyo i isiquë yo'oyejạ'a Maija'quëpi mai joñoana i oiyere isi timë huesoji. Jạje pa'ina, mai jëa coeye peoyerepa utejë pa'iye coa teaye ute tayoye peoji.

6 Jạje pa'ina, co'ye huasoye peoquëna, ne ti'ama'cohua'i pa'i do'ire Cristo jụcacaji'i, iti macarepa ti'aëna, co'acohua'ini caquë. 7 A'jiñe peoji, yequëni jụcacaiye. Nuñe pa'ire pani jụcacasi'i caquë yo'oquëje peoji. Coa te'i pati'ñe pa'i api, ai de'oquërepa do'ire caquë jụcacaiquë. 8 Jạje pa'iquëta'are Maija'quë cato i oiye iñopi, maire, jạ yë'ta'api co'acohua'i pa'itoje Cristo maire jụcacaiyepi. 9 Jạje pa'ina, Cristo Jesús jụ'isi do'ipi maire nuñerepa pa'icohua'ire ca huesopi. Jạje pa'ina, yure cato jerepa Jesús oi necai do'ire tëji mu'serepa Maija'quë pëi nejoquëna, jëajạ'cohua'i a'ë, mai. 10 Mai ite sạñope yo'ocohua'i pa'i macata'a Maija'quë maire i mamaquë jụ'i do'ipi i jạ're de'oye pa'iye nepi. Jạje nesiquëpi yure cato jerepa Cristo huajëquërepa pa'iyepi huasojạ'quë api, maire, tsoe ipi de'oye pa'iye sëte. 11 Cui'ne jạse'e pa'iye pạji. Maija'quëre sihuayë, Cristo Jesús do'ire ini pacacaijë. Jạje pa'ina, Cristo do'ipi i jạ're cọni de'oye pa'iye ti'ahuë.

Adán Cui'ne Cristo

12 Te'i ëmëpi co'aye yo'o huëopi. Jạ yo'o do'ire jụni huesëye huëopi. Jạje pa'ina, si'aohua'i jụni huesëye pa'iji, si'aohua'i co'aye yo'ocohua'i sëte. 13 Jạ yë'ta'a cuạñese'e peo'në co'aye yo'oyepi tsoe paji'i, iye yejare. Pa'ina, cuạñese'e peoquëna, co'aye yo'ocohua'ire sạñope caye peopi. 14 Jạje pa'iquëta'are Adán pa'inëpi Moisés pa'inëna si'aohua'i jụju huesëạhuë'ë, Adán Maija'quë cuạñese'ere sehuoma'ë yo'ose'eje

pa'ye yo'oma'cohua'ita'a co'aye yo'ocohua'ipi. Adán cato Jesucristo daija̱'quëje̱ pa'i paji'i.
15 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë i̱siyepi Adán co'aye yo'ose'e tëto saise'ere pa'ë. Te'i Adán co'aye yo'osi do'ire jai pa̱i ju̱juhuë. Ja̱je pa'ina, Jesucristo do'ipi Maija'quë jai pa̱i de'oye pa'i ja̱'ñere, huasoyere coa i̱siyepi jerepa pa'ye a'ë. 16 Adán co'aye yo'ose'epi maire necaiye peoji. Maija'quë i̱sise'epi jaiye necaiye pa'iji. Te'ipi te'ore co'aye yo'o do'ire maire nejoñe pa'iji. Maija'quë i̱sise'e cato jaiye co'aye yo'osicohua'i pa'itoje̱ nuñerepa pa'iohua'ire necaiye a'ë. 17 Ju̱'iñe je̱'quë te'i ë̱më co'aye yo'osi do'ire tutu papi. Ja̱je pa'ye jerepa tutu paja̱'cohua'i a'ë, huajëyerepa pa'iyere Jesucristo te'i do'ire Diusupi nuñerepa pa'icohua'ire ca huesocohua'ipi.
18 Ja̱je pa'ina, Adán i̱ co'aye yo'osi do'ipi si'a pa̱ire ne huesëja̱'cohua'ire nepi. Cui'neje pa'ye yo'oquë Jesucristo nuñerepa yo'oyepi si'aohua'i de'oye ti ne huesëye peoye de'oye pa'i ja̱'ñe necaji'i. 19 Ñeje caquë cayë: Te'i de'oye sehuocaima'ë pa'isi do'ipi, si'aohua'i co'acohua'i paë'ë. Ja̱je pa'iquëta'are, te'i de'oye sehuocaiquë pa'isi do'ire jai pa̱i nuñe pa'iohua'irepa pa'iye ti̱'ahuë, Jesucristo do'ipi.
20 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi cua̱ñese'e i̱sipi, co'ayepi ai jerepa pa'ija̱'quë caquë. Ja̱je jaiye co'aye pa'itoje̱ Maija'quë oiyepi ai jerepa jaiye pa'iji. 21 Ja̱'në co'ayepi cato pa̱i ëjaërepaje̱ pa'ye paji'i, pa̱ire cua̱ñequë ju̱ni huesëyena saquëpi. Yure cato Maija'quë oiyepi nuñerepa yo'oyeja̱'a pa̱i ëjaërepaje̱ pa'ye de'opi, Jesucristo yo'o do'ipi, ti pani huesëyena saja̱'quë caquë.

6

Cristore Sehuosicohua'i Pa'iye

1 ¿Ja̱je pa'ito me caja̱'cohua'i a'ni? ai jerepa co'ayere yo'oñu'u, Maija'quë oiyere jerepa i̱ñoja'quë api caquë. 2 ¡Pa̱ni ja̱je caye! Tsoe mai co'aye yo'oye je̱osicohua'i cato ju̱'isicohua'ije̱ pa'yepi pa'iyë. ¿Me ja̱je pa'ito ja̱ yë'ta'api co'aye yo'ojë pa'iye'ni? 3 Oco do maca Cristo Jesús ja̱'re tsioni pa'iyena cacajë i̱ ju̱'ise'eje̱ pa'ye ju̱ë'ë, mai. Mësaru ja̱re tsoe asayë. 4 Ja̱je mai oco do maca ju̱'isicohua'ire Cristo ja̱'re te'e ta̱ cua̱ñosicohua'ije̱ pa'iohua'i pa'iyë. Ja̱ maca Cristore pëca ja'quë i̱ de'o tutupi yo'oquëna, Jesús huëise'eje̱ pa'ye cui'ne maije huëiye pa'iji, huajëye pa'iyena.
5 Ja̱je pa'ina, Cristo ju̱'ise'eje̱ pa'yena tsiosicohua'i sëte, cui'ne i̱ huëise'eje̱ pa'ye maipi huëiye pa'iji. 6 Co'ayere ëjaëje̱ pa'ire pajë necaiyere cui'ne mai pa̱ise'e yë tuture nejose'e pa'ija̱quë cajë Cristo ja̱'re que̱ cua̱ñosicohua'ipi pa'iyë asayë, mai. 7 Ja̱je pa'ina, ju̱'isiquë cato co'ayepi jo'ya nesiquë peoji. 8 Ja̱je pa'ina, Cristo ja̱'re te'e ju̱'isicohua'i pani i̱ ja̱'re co̱ni pa'ija̱'cohua'i a'ë cuasayë. 9 Tsoe maipi asajë pa'iyë, Cristo te'e ju̱ni huesësiquëpi ti̱jupë ju̱ni co̱ñe pa̱se'e. Ju̱'iñe i̱te ti̱jupë quëcoye peoji. 10 Co'a tutupi naë payere ti nejoquë Cristo ju̱ji'i. Ja̱je ju̱'isiquëta'a i̱ huajëquë pa'iyepi Maija'quëre pacacaiji. 11 Ja̱je cui'ne ju̱'isicohua'ije̱ pa'i pa'ije̱'ë, co'aye i̱tire yo'oma'pë cajë, co'aye yo'oyepi pa'itoje̱. Ja̱re cuasajë huajëcohua'irepa Maija'quëre pacacaije̱'ë, mai Ëjaë Cristo Jesús ja̱'re pa'icohua'ipi.
12 Ja̱je pa'icohua'i sëte mësaru co'ayepi cua̱ñe cua̱ñosiquëje̱ pa'i pa̱jë'ë, ca̱pë yëyere yo'oma'pë cajë. 13 Yureta'a mësaru ca̱pë̱are i̱sima'pë pa'ije̱'ë, co'ayere yo'oja̱'co cajë. Mësaru ca̱pë̱are ju̱'isicohua'i huëisicohua'ije̱ pa'icohua'ire Maija'quëna i̱sije̱'ë, de'o nuñerepa yo'oyere nejajë cajë.

14 Co'aye yo'oyepi yureta'a ëjaë cuąñeñeje pa'ye maire cuąñe cuąñoñe
peoji, Moisés cuąñeñepi maire meñe cuąñe cuąñoñe peo do'ire, coa
Maija'quë oiyepi meñe pa'i do'ire.

Jo'yaohua'i Pa'iye Ayere Quëaye

15 ¿Maija'quë oi ñacaiyere meñe pa'ijë cuąñese'e meñe peo do'ire co'ayere
yo'ojë pa'iye pa'iquë? Pąni. ¿Me neni jąje yo'oye'ni? 16 Jąje pa'ina,
mësarupi tsoe tą'ñe asayë. Jo'yaë cato ëjaëna įsisiquëpi į cuąñeñere sehuo-
caiją'quëpi pa'iji, cajë. Jąje pa'ina, ëjaëre necaicohua'i cato sehuocaiye
pa'iji, įohua'i ëjaëni. Jąje pa'ye cui'ne co'aye yo'oyere sehuocaicohua'i
cato co'ayere ëjaëre payë. Jąre sehuocaiye cato jų'iñena saye a'ë. Ją
yë'ta'a Maija'quëre sehuocaiye cato nuñerepa pa'iyena saye a'ë. 17 Ją'në
co'ayepi jo'ya nesicohua'ipi paë'ë, mësaru. Pa'isicohua'ita'a Maija'quë
ye'yayena įsisicohua'ipi si'a joyorepa ją ye'yayere sehuohuë. Jąje pa'i
do'ire Maija'quëre sihuaquë de'oji cayë, įte. 18 Yureta'a co'ayere ëjaëre
peocohua'ipi Maija'quëre necaiyena, jo'yaohua'i de'ohuë, nuñe pa'iyere
yo'oñu'u cajë. 19 Mësaru tą'ñe asa ją'ñere caquë coa pąi cayere papi cayë.
Ją'në mësaru co'ayena įsisicohua'ipi co'ayere necaijë paë'ë, co'ayere
yo'ojë, co'ayere mësaru cąpëpi necaise'eję pa'ye. Yureta'a nuñe pa'iyena
mësaru įsiye pa'iji, Maija'quë yëyere yo'ocohua'i pa'iją'cohua'ipi, įna
įsisicohua'ipi.

20 Mësaru co'ayepi cuąñesicohua'i pa'i maca, nuñerepa pa'iyere necaijë
pa'iye pąhuë. 21 ¿Įquere de'oye pa'iye įsi o'ni, ją co'aye yo'oyepi, yure
mësaru huajëya'ye asa cuąñoñepi? Ją cato jų'iñena saye pa'iji. 22 Jąje
pa'isicohua'ita'a yure, de'oye pa'iyë. Co'ayepi jo'ya nesicohua'ire paye
pąquëna, Maija'quëre necaiyena cacani pa'iyë. Jąje pa'ina, mësarute
de'oyerepa pa'iye necaiji. Iyeta'a Maija'quëna įsisicohua'ipi pa'ijë cui'ne
tëjiyere papi ti pani huesëyere payere necaiji. 23 Co'aye yo'osi do'ire
co'ayepi sąiñe cato jų'iñe a'ë. Jąje pa'iquëta'are Maija'quëpi mai Ëjaë
Jesucristo do'ipi maire coa įsiye cato ti pani huesëye a'ë.

7

Huejayeję Pa'ye Quëase'e

1 Maija'quë do'ijë, mësaru Maija'quë cuąñese'ere asacohua'ipi asayë,
mai huajëcohua'i pa'i macase'e cuąñeñepi sëasicohua'ije pa'iohua'ire paye
pąire. 2 Jąje pa'ina, nomio huejasico cato cuąñese'e do'ire io ëjëre sëasicoję
pa'io pa'ico, ipi jų'ima'quëpi pa'ina. Ëjëpi jų'isiquë pa'itota'a, cuąñese'epi
sëase'eję pa'ye peoji. 3 Jąje pa'iquëta'are iopi ją yë'ta'a ëjë pa'ina, yequë
ëmëna tsiojąisico pani ëmëre yo'oco. Jąje pa'iquëta'are ëjëpi jų'isiquë
pa'itota'a yequë ëmëre tsiojąni paye pa'iji, ëmë yo'oco peoco ją maca.

4 Jąje cui'ne mësaruję Maija'quë do'ijë, Cristo jų'i do'ipi jų'isicohua'ije
pa'iohua'ipi pa'iyë, cuąñese'epi naë pacona pa'isicohua'ipi, cuąñese'ere
ëjëje pa'ire pasicohua'ipi yure cato, yequë ëmëni payeję pa'iohua'i a'ë,
Cristo jų'isiquëpi huëisiquëre pani, Maija'quë ña huę'ña de'oyere pare mai
yo'ojë pa'iją'cohua'ipi. 5 Ją'në mai yëyere yo'ojë pa'icohua'i paë'ë. Pa'ijë
mai co'aye yëyere cuąñese'epi ne sëtouna, ai jerepa mai yëyere yo'ohuë. Ją
yo'oyepi jų'iñena sapi, maire. 6 Cuąñese'epi sëasicohua'ije pa'iohua'i paë'ë.
Yureta'a joyesicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë, mai jų'isi do'ipi. Jąje pa'ina,
cuąñese'epi jo'ya nesicohua'i peocohua'ipi Maija'quë joyo huajëye pa'iye
įsiyepi Maija'quëre necaiyë. Necaima'pë pa'iyë, cuąñese'e cayere.

Co'aye Yo'oyepi Pa'iye, Yë'ëna

7 Jaje pa'ito ¿me cajạ'cohua'i a'ni, cuạñese'e co'aye a'ë caye? ¡Pạni jạje
caye! Yë'ë quëaquëna, asajẹ'ë, yë'ë yo'ose'ere. Cuạñese'epi yecohua'i
co'amaña yëcaima'ë caye pạto yë'ë asaye pạra'huë, yecohua'i co'amaña
yëcaiye co'ayere papi pa'iye. Cuạñese'e ẹse do'ipi co'aye yo'oye asahuë.
8 Yecohua'i co'amaña yëcaima'ë pa'ijẹ'ë cayejạ'a co'ayepi yë'ëre jerepa
co'ayere yëyena ne sëto. Jạje cuạñese'epi caye pạto co'aye yo'oye jụ'ise'eje
pa'ye a'ë, ịtise'e pani. 9 Te'erepa tsoe yë'ë cuạñese'e asama'quëpi coa
paë'ë. Pa'ina, cuạñese'epi tịtani co'aye yo'oyere ne co'yao. 10 Ne
co'yacona, yë'ëpi jụë'ë. Jụ'ina, cuạñese'e pa'iye ịsisi'i ca nëota'a yë'ëre
jụ'iñena sapi. 11 Cuạñese'epi yo'oma'ë cacona, co'aye yo'oyepi jerepa
co'ayere cosoco. Co'ayepi yo'oma'ë cuạñese'e cayejạ'a jụ'iñere ịsio.
12 Jạje pa'ina, jạ cuạñese'e cato Maija'quë tsẹ a'ë, nuñere pa'ë cui'ne
maire cọcaiye a'ë, si'aye Maija'quë cuạñese'e cato de'oyere pa'ë. 13 Jạ
de'oyepi yë'ëre jụ'iñena saye pạo. Pạcona, co'ayepi yë'ëre cato jụ'iñena
sao. Sacona, jạ do'ire asahuë, co'aye pa'iye. Cui'ne asahuë, cuạñese'e
ẹseyejạ'a co'ayepi ai co'ayerepa pa'iye.
14 Jạje pa'ina, asayë, mai. Cuạñese'e cato joyo aye a'ë cajë. Jạje
pa'iquëta'are yë'ë cato pại a'ë, tara cui'ne cạ quë'i a'ë. Jạje pa'ina,
co'ayepi jo'yaëre paji, yë'ëre. 15 Jạje pa'ina, asa tị'ama'ë pa'iyë, yë'ë
yo'oye. Yë'ë yëyere yo'oma'ë ai jerepa yë'ë coeyere yo'oyë. 16 Jạje pa'ina,
yë'ë yo'oye coeyere yo'oni jạ maca cuạñese'e de'oyerepa pa'iye asayë.
17 Jạje pa'ina, yë'ë pa'ima'ë pa'iyë, ịti yo'oquë. Yë'ëre sạ'nahuë co'aye
pa'iyepi yo'oji. 18 Jạje pa'ina, yë'ë cạpë pa'ise'e yë'ë pa'iye ti de'oye peoji,
yë'ëre. Jạje pa'ina, de'oyere yo'osi'i cuasaquëta'a yo'o tị'ama'ë pa'iyë.
19 De'oye yë'ë yëyere nema'ë, coa ai jerepa yë'ë coeyere nequë pa'iyë.
20 Jạje pa'ina, yë'ë coeyere yo'oni yë'ë pa'ima'ë pa'iyë, ịti yo'oquë. Yë'ëre
co'aye sạ'nahuë pa'iyepi yo'oji.
21 Jạje pa'ina, ñeje iye yë'ëre pa'iji, de'oye yo'oye yëquëta'a de'hue
co'ayese'ere yo'oyë. 22 Jạje pa'i sëte yë'ë cuasaye cato Maija'quë
cuạñese'ere yëyë. 23 Yëquëta'are yë'ë cạpëpi sạñope yë'ë cuasa huẹ'ñana
yo'oco. Jạ cato co'ayepi yë'ë cạpëre pa'iyepi yo'oji. Jạpi cose'eje pa'ire
paji, yë'ëre. 24 ¡Co'aquëre pa'ë, yë'ë! ¿Nepi yë'ëre ne huasojạ'cohua'i
a'ni, iye cạpë jụ'iñena saco aire? 25 Coa Maija'quëse'e ne huasojạ'quë
pa'iji, Cristo Jesús mai Ëjaë do'ipi. Jạre asaquë sihuayë. Jạje pa'ito
yë'ëpi Maija'quë cuạñese'ere sehuocaiye pa'iji, yë'ë cuasayepi. Jạje
pa'iquëta'are yë'ë cạpëpi co'ayena cuạñe cuạñosiquëpi jo'yaëje pa'i pa'iyë.

8

Maija'quë Joyo Do'ipi Pa'iye

1 De'oji, yure cato Cristo Jesús jạ're tsioni pa'icohua'ire ti sại de'hua
cuạñoñe peoji. 2 Jạje pa'ina, co'ayepi cui'ne jụni huesëyepi jo'yaëre
paquëni eto huasopi, yë'ëre, Cristo Jesús jạ're tsioni pa'iyepi, joyo
pa'iyepi. 3 Moisés cuạñese'e cato jạje eto huasoye pạpi. Pạise'e co'aye
yo'oyepi neñu'u cajë yo'ojëna, cuạñese'epi tutu peoye de'opi. Jạje
pa'iquëta'are Maija'quëta'a ne tị'api, iye pa'iyere ịsiquë. Jạje pa'ina, jạre
ne tị'asi'i caquë ị mamaquëre pại cạpë quë'ire cui'ne coa pạije pa'ire
jëjo daopi, co'aye yo'o do'ire sại tọcaijạquë caquë. Jạje yo'oni co'ayere
jạ cạpë do'ijạ'a nejo huesoye tị'api. 4 Maipi de'hue Moisés cuạñese'ere

yo'o tḭ'ajajë caquë pa'icohua'ipi yure mai pa'ima'pë pa'iyë, noni pa̱ise'e pa'iyere. Coa ai jerepa yure cato joyo pa'iyepi pa'iyë.

5 Ja̱je pa'ina, pa̱ise'e noni pa'iyere pa'icohua'i cato pa̱ise'e cuasayere cuasajë pa'iyë. Ja̱je pa'ijëta'are joyo pa'iyere pa'icohua'i cato joyo pa'iyere cuasajë pa'iyë. 6 Ja̱je pa'ina, pa̱ise'e noni pa'iyere cuasayepi cato jṵ'iñena saye a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë joyo ayere cuasayepi cato de'oye pa'iyena saye a'ë. 7 Coa pa̱ise'e noni pa'iyere cuasajë yo'ocohua'i cato Maija'quëre sa̱ñope yo'ocohua'i a'ë. Ja̱je pa'icohua'ipi Maija'quëre coecohua'ipi i̱ cua̱ñeñe sehuojë pani tḭ'añe peoyë. 8 Ja̱je pa'ina, pa̱ise'e noni pa'iyere sehuojë pa'icohua'i cato Maija'quë sihuaquë ñañere yo'o tḭ'añe peoji.

9 Ja̱je pa'ina, mësaru cato pa̱ise'e noni pa'iyere sehuoma'pë pa'iyë. Coa ai jerepa Maija'quë joyo cayere sehuocohua'ipi pa'iyë, Maija'quë joyopi mësaruni pa'ina. Ja̱je pa'ina, Cristo joyore peocohua'i pani Cristo tse̱cohua'i peoyë. 10 Mësaru ja̱'re co̱ni Cristopi pa'ito mësaru joñoa huajëyepi pa'iji, nuñerepa pa'i do'ipi. Ja̱je pa'iquëta'are mësaru ca̱pë̱a co'aye yo'o do'ire jṵ'isicohua'ije̱ pa'ye pa'iyë. 11 Cristo Jesure jṵ'isiquëni huëosi joyopi, ja̱ joyopi mësaruteje̱ jṵ'i ca̱pë quë'iohua'ireje̱ huëoja̱'quë api, huajëye pa'iyena, Maija'quë joyopi mësaruni pa'i do'ire.

12 Ja̱je pa'ito pa̱ise'e noni pa'iyere pa'ima'pë Maija'quë do'ijë. Mai cato joyo cayere pa'iye pa'iji. 13 Ja̱je pa'ina, mësarupi pa̱ise'e yo'ojë pa'iyere pa'ini jṵ'ija'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are joyopi co̱caina, pa̱ise'e yo'ojë pa'iyere nejoni mësaru pa'ija̱'cohua'i a'ë.

14 Si'aohua'i Maija'quë joyopi cuaquëna, pa'icohua'i cato Maija'quë mamajë a'ë. 15 Ja̱je pa'ina, mësaru Maija'quë mamajëre pare ne joyore i̱si cua̱ñohuë. Ja̱je pa'ina, ja̱ joyopi mai ja̱'re caquëna, ja'quëre papi cayë, Maija'quëre. I̱sima'pë jo'ya ne cua̱ñosi joyore, cui'naohua'ipi Maija'quëre ca'raohua'i pa'ija̱'a joyore. 16 Maija'quë joyopi mai joyo ja̱'re co̱ni nuñerepa Maija'quë mamajërepa pa'icohua'i a'ë quëayë, maire. 17 Ja̱je pa'ina, Maija'quë mamajë sëte mai si'aye i̱ ca nëose'e paja̱'cohua'i a'ë, Cristo ja̱'re co̱ni te'e. Maipi te'e i̱ ja̱'re ai yo'osicohua'i pani, i̱ de'oyerepa jeteyo'je paja̱'cohua'i a'ë, i̱ ja̱'re co̱ni.

18 Yure mai ai yo'oye teaye pa'ye a'ë. Ja̱je pa'ina, mai ai yo'oyepi co̱ni ñato peoji, jeteyo'je mai pa'i ja̱'ñere. Ja̱je pa'ina, Maija'quë de'oyere papi maini pa'ina, de'ocohua'irepa pa'ija̱'cohua'i a'ë. 19 De'hue Maija'quë mamajëre i̱ñoquëna, ñasi'i caco si'a yeja Maija'quë de'huasico ai ña ëa jṵ'io uteco pa'ico. 20 Ja̱je pa'ina, si'aye Maija'quë du'ru ne de'huase'e cato caraja̱ise'e a'ë, jṵ'iñepi, ja̱'juñepi, cui'ne pṵ'cayepi pa'i do'ire. Maija'quëpi ja̱re caquë yëni ne de'huapi, jeteyo'je yequë mu'se de'oyerepa pa'ija̱'coa caquë. 21 Ja̱je pa'ina, jṵ'ijë ja̱'juñe caraja̱sipi, si'aye Maija'quë ne de'huaquë pa'iye. Ja̱ do'ire si'a mu'seña Maija'quë mamajë ai yo'ojë pa'icohua'ipi utejë pa'iyë, si'aye de'oyerepa pa'ija̱'coa cajë. 22 Ja̱je pa'ina, yureje̱ mai asayë, si'aye Maija'quë de'huasicopi nomio tsi̱ co̱a huëoni ai a'si jṵ'iñeje pa'ye ai yo'oco oio pa'iye. 23 Iye yejase'e ai yo'oye pa̱co maije ai yo'oyë, yequë mu'se pa'i ja̱'ñere joñoapi oijë. Du'ru pajë pa'ijë̱'ë caquë de'o joyore i̱si nëosicohua'ije̱ yequë mu'se de'oyere pare paja̱'cohua'ita'a ai oijë pa'iyë. Ja̱je pa'ina, joyore papi ai oijë uteyë, Maija'quë maire i̱ huero mamajëre neja'a macare cui'ne mai huaso cua̱ñoñere cajë. 24 Mai yequë mu'se pa'i ja̱'ñere jëa coeye peoyerepa ute do'ire huasosicohua'i pa'iyë, mai. Ja̱je pa'iquëta'are pa̱ipi i̱ uteyere ña huesoni yequë mu'se pa

ja̱'ñere uteye peoji. Ja̱je pa'ina, tsoe i̱tire ña huesoni uteye peoji. 25 Ja̱je
pa'iquëta'are mai yure ña ma'ñere ñañu'u cajë uteni dahuëre quëcojë
uteye pa'iji.
26 Ja̱je cui'ne Maija'quë joyopi co̱caiji, mai tutu peoyere. Maija'quëre
se̱ñe huesëyë, mai. Ja̱je pa'ina, de'o joyopi ai oi Maija'quëre se̱cacaiji, pa̱i
yë'opi ca ti̱'añe peoyerepa. 27 Ja̱je se̱ina, Maija'quë sa̱'nahuë joyorepa
cuasaye ñaquëpi i̱ joyo cuasaquë se̱ñe asaji, joyopi i̱ tse̱cohua'i pa'i ja̱'ñere
caquë, Maija'quë yëyeje̱ pa'ye se̱ina.

Si'aye Ne Ti̱'asicohua'i Pa'iye

28 Ja̱je pa'ina, i̱ yëyere yo'oja̱'cohua'i a'ë caquë soisicohua'ire si'aye tëto
saiyepi de'oye pa'i ja̱'ñere co̱caija̱'coa, Maija'quë oicohua'ire asayë, mai.
29 Ja̱je pa'ina, Maija'quë maire tsoe du'ru ña nëopi i̱ mamaquëje̱ pa'iohua'i
pa'ija̱'cohua'i a'ë caquë. Ja̱je pa'ina, i̱ mamaquë cato sehuosicohua'i
maja'yë pa'ija̱'quë api. 30 Tsoe i̱ ja̱'në cuasa nëosicohua'ire Maija'quë
soipi. Soisicohua'ireje̱ nuñerepa pa'iohua'ire nepi. Nuñerepa pa'iohua'ire
nesicohua'ireje̱ i̱ de'oyerepa pa'iyere i̱sipi.
31 Ja̱je Maija'quëpi maire de'oyerepa necaisiquëre ¿nepi maire sa̱ñope
yo'o ti̱'añe pa'iquë'ni? Ti peoji, sa̱ñope yo'o ti̱'aquë. 32 Maija'quë
i̱ mamaquëre papi mai do'ire ju̱cacaija̱quë caquë ¿i̱sisiquë me i̱siye
pa̱quë'ni, i̱ mamaquë ja̱'re co'amaña pa ja̱'ñe? Si'aye i̱sija̱'quë api. ¿Me
pa̱quë'ni? 33 Ja̱je pa'ito Maija'quë soisicohua'ire ¿nepi co'acohua'i a'ë
caye pa'iquë'ni? Ja̱re coa Maija'quëse'e maire nuñerepa pa'icohua'ire
nesiquë pa'iji. 34 Cristo ju̱'isiquëpi cui'naëpi huëisiquëpi Maija'quë ëja
te̱'tere ñu'i maini caquë pëca ja'quëre se̱cacai pa'ito ¿i̱queipi maire nejoñe
pa'iji ca huesoye pa'iquë'ni? 35 Ja̱je pa'ito ai yo'oyepi, co'a ju̱'ijë oiyepi,
sa̱ñope yo'oyepi, a̱iñe peoyepi, ju'iye peoyepi, ne ju̱'iñepi, pa̱nita'a ju̱ni
huesëyepi ¿Cristo maire oiyere nejocaiye pa'iquë? ¡Pa̱ni! 36 Toyase'e cato
caji:
Më'ë do'ire si'a mu'seña ne ju̱'iñere pa'iyë.
Ja̱je pa'ina, yëi ñamare huai hue̱'ñana sase'eje̱ pa'iohua'i pa'iyë.
37 Ja̱je si'aye iye yo'oye pa'iquëta'are maipi ñese quëcosicohua'irepa pa'iyë,
maire oisiquë do'ipi. 38 Ja̱je pa'ina, Maija'quë maire oiyere nejocaiye
ti peoji. Nuñerepa asayë, yë'ë. Ja̱ do'ire ju̱'iñepi, pa'iyepi, hui̱ñaohua'ipi,
cua̱ñecohua'i tutupi, cua̱ñe tutupi, yure pa'iyepi, jeteyo'je pa'i ja̱'ñepi,
39 Mëñe ayepi, meñe ayepi, Maija'quë de'huase'epi, nejo ti̱'añe peoji,
Maija'quë maire oiyere mai Ëjaë Jesucristona ti̱'ase'ere.

9

Israel Pa̱ise'ere Maija'quë Jo'ya Nese'e

1 Nuñerepa cayë, Cristore sehuoquë sëte. Coa cosoma'ë pa'iyë. Ja̱je
pa'ina, Maija'quë joyopi cuasaquëna, yë'ë joyo cuasaye nëiñepi më'ë
nuñerepa cuasayë cacaiji, yë'ëre. 2 Ja̱je pa'ina, si'anëpi yë'ë joyo
a'siyerepa ai oi pa'iyë. 3 Ja̱je oi cuasayë, yë'ëpi merepa Cristore hua sani
nejo cua̱ñoñere pa'ina, yë'ë pa̱i, Israel tsëcapë cajeohua'ipi jëacaitota'a
de'ora'pi, cuasayë. Ja̱je yo'o do'ipi co̱caiye pa'ito yo'ora'huë cuasayeque
cuasayë. 4 Ja̱ohua'i cato Israel tsëcapë acohua'i a'ë, Maija'quëpi i̱
mamajëre nesicohua'i a'ë. Maija'quë i̱ohua'i ja̱'re miañerepa pa'ina,
pa'isicohua'i a'ë. Maija'quë cayere i̱ohua'ipi de'oye sehuojëna, i̱ co̱cai
ja̱'ñe ca nëose'e pasicohua'i a'ë. Moisés cua̱ñese'e pacohua'i a'ë. Cui'ne

Maija'quë huë'ere ñacaiyere pasicohua'i a'ë. Cui'ne i̱ de'oye ca nëose'e
pasicohua'i a'ë. 5 Ja̱ohua'i cato mai aipë tsëcapë acohua'i a'ë. Ja̱re ja̱
tsëcapëja̱'a pa̱ina Cristoje̱ ai de'opi. Ja̱ë cato Diusu paji'i, si'aye jerepa pa'i.
Ja̱ëni de'oquëre pa'ni caye pa'iji, si'anëpi. Ja̱je pa'ija̱quë.
6 Cama'ë pa'iyë, Maija'quë ca nëose'epi ti̱'añe pa̱ëna, coa ai jerepa
yë'ë cato cayë, si'aohua'irepa Israel tsëcapë acohua'ipi Israel pa̱ire peo
do'ire. 7 Ja̱je pa'ina, Abraham tsëcapë acohua'i Maija'quë ña hue̱'ña
si'aohua'irepa i̱ mamajë peoyë. Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi capi: "Më'ë
tsëcapërepa cato Isaacja̱'a ai de'oja̱'cohua'i a'ë." 8 Ja̱je pa'ina, iyepi maire
ti̱ñarepa quëa i̱ñoji, Maija'quë mamajërepa pa'iye cato pa̱i tsëcapëja̱'a
ti̱'añe peoye, coa ai jerepa Maija'quë ca nëose'eja̱'a ai de'osicohua'ipi i̱
mamajërepa pa'iye ti̱'añe. 9 Ja̱je pa'ina, Abrahamre Maija'quëpi ca nëoquë
capi: "Zara mamaquëre paja̱'coa, yeque o̱metëcahuë yë'ë co'i maca."
10 Iyese'e pa'iye papi, yequeje̱ cui'ne mai ai Isaac mamajërepa paë'ë,
Rebeca caya mamajë. 11-13 Ja̱ohua'ire Maija'quëpi ja̱ yë'ta'a co'ama'në
cui'ne ja̱ yë'ta'a co'aye pa̱nita'a de'oye yo'oma'në Rebecare ca nëopi.
Më'ë mamaquë maja'yëpi yo'jeire necaiquë pa'ija̱'quë api. Ja̱je cui'ne
toyase'eje̱ caji: "Jacoboni oi, Esauni coehuë." Ja̱je pa'ina, iye yo'ose'epi
Maija'quë i̱ cuasayeje̱ pa'ye yëni yo'oquë sahuapi, i̱ohua'i yo'o do'ire
cuasama'ë, coa i̱ yë do'ire.
14 ¿Ja̱je yo'oquëna, ñani maipi Maija'quë nuiñe yo'oma'quë api
caja̱'cohua'i a'ni? ¿Pa̱ni me ja̱je caye'ni? 15 Ñajë'ë, Maija'quë Moisésre
case'ere: "Yë'ë yëquëni oni yejesi'i teaye pa'ire ñani, cui'ne yë'ë yëquëni oi
ñani co̱casi'i." 16 Ja̱je pa'iye sëte pa̱i yëyepi, pa̱nita'a tutu yo'oyepi ti̱'añe
peoji. Coa Maija'quë teaye ñani oi co̱caiyepi ti̱'añe pa'iji, i̱ sahuasicohua'i
pa'iye. 17 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji, Egípto pa̱i ëjaëre, Maija'quë case'ere:
"Më'ëre Egípto pa̱i ëjaëre nehuë, më'ëja'a yë'ë tuture i̱ñosi'i caquë, cui'ne
si'a hue̱'ña pa'icohua'ipi yë'ë mamire asaja̱jë caquë." 18 Ja̱je pa'ina,
Maija'quë cato ja̱re i̱ teaye ñani oiquëni oiquë api, cui'ne ja̱re i̱ yëquëni
jëa joyo ne huesoquë api.
19 Ja̱je pa'ina, mësarupi caja̱'cohua'i a'ë, yë'ëre. Cui'ne ja̱je yo'oquëta'a
¿me yo'oquë Diusu pa̱ipi co'ayë caquë'ni? ¿Nepi, i̱ cuasaquë yo'oye sa̱ñope
ca ti̱'añe pa'ina? 20 ¿Pa̱i maca më'ë i̱quei'ni, Maija'quëre sa̱ñope ca ja̱'ñe?
¿Soto cua'coropi i̱ti nesiquëre sa̱ñope caye? ¿Me nesi'quë yë'ëre co'aye
nei'ni? cama'coa. 21 Ja̱je pa'iye sëte sotopi de'huaquë cato ja̱re i̱ yëyeje̱
pa'ye neñe pa'iji. Ja̱je pa'ina, ja̱re i̱ti sotopi neñe pa'iji de'o cua'cororepa
ëja co'amañase'e neja'core cui'ne yeconi si'a co'amaña nerija̱ija'core
neñe pa'iji.
22 Ja̱je pa'ina, i̱ohua'i co'aye yo'osi do'ire sa̱i cua̱ñojë nejo
cua̱ñoja'cohua'i a'ë, co'a cua'conoaje pa'yepi. Ja̱ohua'i jo̱sa yo'ojëna,
Maija'quëpi ai dahuëre quëcopi yo'opi, i̱ pë̱i sa̱iñere cui'ne i̱ tuture i̱ñosi'i
caquë. 23 Ja̱je yo'o maca maina de'o cua'conoaje pa'iohua'ina i̱ pa'iye
de'oyere pare i̱ñosi'i caquë yo'opi. Ja̱je pa'ina, maire teaye ñani oni
yejepi. Oni yejeni tsoe hue̱'ñana de'ocohua'ire ëja de'huapi, maire, i̱
pa'i hue̱'ñare co̱ni pa'ija̱jë caquë. 24 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi maire soipi,
judío pa̱i acohua'ire cui'ne judío pa̱i peocohua'i acohua'ire. 25 Maija'quë
quëacaiquë Oseas toya pëpë Maija'quë capi, ñeje:
Yë'ë pa̱ire hue'yoja̱'quë a'ë, ti̱ pa'isicohua'ini.
Yë'ë oima'co pa'isiconi yë'ë oicore hue'yosiquë a'ë.
26 Cui'ne mësaru yë'ë pa̱i peoyë casicohua'ini,

Jare iohua'ini, Maija'quë huajëquërepa mamajëre hue'yoja'quë a'ë.
27 Jaje pa'iquëta'are Israel pai ayere Maija'quë quëacaiquë Isaíaspi ñeje
capi: "Israel pai tsëcapë acohua'ipi jai pai pa'ija'cohua'i a'ë, jai tsiaya
meja pa'iyeje pa'yerepa. Pa'ijëta'a coa a'ri pai maña jao acohua'ipi
huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. 28 Jaje pa'ina, Ëjaëpi i case'eje pa'ye
yo'o ti'aquë i nuñerepa yo'oyepi esa ne de'huaja'quë api, si'a yeja
pa'icohua'ire." 29 Jare ipi Isaías capi, ñeje:

Si'a huiñaohua'i Ëjaëre papi mai tsire isima'quë pa'ito
Tsoe Sodoma cui'ne Gomorra dari nejose'eje pa'ye nejosicohua'i
patira'huë.

Judío Pai Cui'ne Maija'quë De'o Case'e

30 ¿Jaje pa'ito me caja'cohua'i a'ni, mai? Iyere asani, judío pai peoco-
hua'ipi nuñerepa pa'iyere ti'ahuë, nuñerepa pa'iyere ti co'ema'cohua'ipi.
Coa necaiquëre pare cuasa do'ipi ti'ahuë. 31 Jaje pa'iquëta'are judío
pai cato nuñerepa pa'iyere ti'añu'u cajë cuañese'ere sehuoni ti'añe pa'iji
cuasajë yo'ohuë. Yo'ojëta'a ti'añe pahuë. 32 ¿Me yo'ojë pase'eje ñani,
iohua'i yo'oyepi ti'añe pa'iji, cuasa do'ire? Coa necaiquëre pare ite
cuasama' do'ire ti'añe pahuë, iohua'i yo'o do'ipi ti'añu'u cuasa do'ire. Jaje
pa'ina, ju'ahuë, ju'a taocore, quënaona. 33 Toyase'e Maija'quë capi, ñeje:

Yë'ëpi Sión cutihuëna quënaore oañë. Jaona mësaru sañope ju'aja'cohua'i
a'ë.
Iona quëco paquë cato, huajëya'ye pa'iye peosipi.

10

1 Maija'quë do'ijë yë'ë joyore papi oi Maija'quëre señe cato Israel
pai mañapi huaso cuañosicohua'ipi pa'ijajë cuasaquë señe a'ë. 2 Jaje
pa'ina, cayë, iohua'i cato Maija'quëre necaiye ai yëyë. Jaje pa'iquëta'are
iohua'i yëjë yo'oyepi nuñerepa asa ti'ani yo'oyere pa'iye paji. 3 Jaje
pa'ina, Maija'quëpi pai nuñerepa pa'iye isiquë cajë asa ti'añe pañë. Jaje
pa'ina, iohua'i tutupi yo'ojë nuñerepa pa'icohua'i ponëñu'u cajë yo'oyë,
Maija'quë nuñere pa'iye isiyere sehuocaima'pë. 4 Cuañese'e cayere
Cristopi si'aye ne saopi. Jaje pa'ina, Maija'quëpi Cristoja'a nuñerepa
pa'iye ti'añe necaji'i, Cristore sehuocohua'ini.

5 Cuañese'ere yo'ojë nuñerepa pa'icohua'i ti'añere Moisés toyapi, ñeje:
Cuañese'e cayere si'aye yo'o ti'asiquëpi nuñerepa pa'iyere pa'ija'quë
api. 6 Jaje pa'iquëta'are, coa necaiquëre pare cuasa do'ipi nuñerepa
pa'icohua'ire neñepi, ñeje: "Mësaru joñoa cuasama'pë pa'ijë'ë. ¿Nepi
ma'tëmo mëni Cristore quërëjani yejana daja'cohua'i a'ni? panita'a,
7 ¿nepi coje sa'nahuëre pana cajeni Cristore ju'isiquëni huëoja'cohua'i
a'ni?" 8 Toyase'e caye cato iye a'ë: "Më'ë yë'quë macare pare ti de'o coca
pa'iji, më'ë yë'opore, cui'ne më'ë joyore." Iye coca cato coa necaiquëre
pare cuasaye a'ë. Ja cuasayere yëquë quëayë. 9 Jaje pa'ina, më'ë yë'opopi
Jesure yë'ë Ëjaëpi cani cui'ne më'ë joyopi Maija'quëpi ju'isiquëre huëopi
cuasaquë asani tsoe huaso cuañosiquë pa'iyë. 10 Jaje pa'ina, joyopi itire
pa'ë cuasaquë pani tsoe nuñerepa pa'iquë pa'iji, cui'ne yë'opopi Jesús
huasoquë api ite cajë seni tsoe huaso cuañosiquë pa'iji.

11 Toyase'epi caji: "Ite nuñerepa pa'iquë api cuasacohua'i cato pañete
sehuore'ni caye peosipi." 12 Jaje pa'ina, peoji, tiñe pa'i judío cui'ne
yequë pai. Jaje pa'ina, mai Ëjaë si'aohua'i Ëjaëpi, jaëpi si'aohua'ire

ite secohua'ire jaiye de'oye pa'iye isiquë. 13 Jaje pa'ina, toyase'e caji:
"Si'aohua'i mai Ëjaëre secohua'i huasosicohua'i pa'ijacohua'i a'ë." 14 Jaje
pa'iquëta'are ¿me ite ire pare cuasama'cohua'i pani seja'cohua'i a'ni?
¿Cui'ne me ite sehuoye'ni, i ayere quëaye asama'cohua'i pani? ¿Cui'ne
me asajacohua'i a'ni, iti coca quëacohua'ipi peoto? 15 ¿Cui'ne me iti
coca quëajacohua'ire jëjo saocohua'ipi peoto sani quëajacohua'i a'ni?
Jaje pa'ina, toyase'epi caji: "Airepa de'oji, de'o cocare quëajacohua'ipi
titaye."

16 Jaje pa'iquëta'are, si'aohua'i Maija'quë coca caye asani sehuoma'pë
pa'iyë. Isaías toyase'e cayeje: "¿Ëjaë, nepi yëquë quëaye asani itire pa'ni
caye'ni?" 17 Jaje pa'ina, ire pare cuasaye cato, de'o cocarepa Cristo ayere
quëase'ere cajoro asayeja'a ti'añe pa'iji, itire pa'ë cuasase'ere.

18 Jaje pa'ina, yë'ëpi señë: ¿Asama'pë pate, iti coca quëaye? Pani asahuë,
jaohua'ipi. Jaje pa'ina, toyase'e caji:
Iti quëacohua'ipi quëajëna, si'a yeja pa'icohua'ipi asahuë.
Cui'ne coa si'a hue'ña maña iye yeja pa'icohua'ina iohua'i coca quëaye
ti'api.
19 Jaje pa'iquëta'are tijupë seni coñë: ¿Israel paise'e jaje pa'ito asama'pë
pate? Jaje pa'ina, du'ru macarepa Moisés toyapi, Maija'quë case'ere, ñeje:
Yë'ëpi mësaru oicohua'ire neja'quë a'ë, yecohua'ini necaise'ere ña ëajëna.
Cui'ne mësaru pëicohua'ire neja'quë a'ë, huesëohua'ipi.
20 Ja jeteyo'je Isaías ca'rama'quëpi caji:
Yë'ëre co'ema'pë pa'isicohua'ipi tiahuë, yë'ëre.
Cui'ne yë'ëre jerore pa'iquë'ni cajë sema'pë pa'isicohua'ini iñohuë, yë'ë
pa'iye.
21 Cui'ne Israel paini Maija'quëpi caquëna, Isaíaspi toyapi, ñeje: "Si'a
mu'sepi mësarute soiquë yë'ë jëña ca'cahuë nesiquëpi utehuë, de'oye
sehuoma'cohua'ipi cui'ne sañope yo'ocohua'ini."

11

Maija'quë Sahuaye Israel Paire

1 Yure cui'ne señë, jaje pa'ina: ¿Jaje pa'ito Maija'quë Israel paire
i pasicohua'ire jeocou? Pani nejoñe papi. Jare yë'ë i Israel paipi
pa'iyë, Abraham tsëcapë aquëpi cui'ne Benjamín pai aquëpi. 2 Ai tsoe
jare i Maija'quëpi Israel paire i tsecohua'i a'ë ca huesopi. Jaje pa'ina,
yure jeocoma'ë pa'iji. ¿Huesëye mësaru Maija'quëre quëacaiquë Elíaspi
Maija'quëre sei, Israel paire co'acohua'i a'ë cuasaquë sei case'ere toy-
ase'e quëaji? 3 Sei capi: "Ëjaë më'ëre quëacaicohua'ire si'aohua'ire huani
jeahuë. Cui'ne më'ëre isijë tëojë se hue'ñaje nejo saohuë. Jaje yo'ojëna,
yë'ëse'e te'i maca nëasiquëni cui'ne yë'ëreje huani jeoñu'u cayë." 4 Jaje
caquëna, Diusupi capi, ite: "Siete mil paire yë'ëre oicohua'ire hua
nëohuë, de'huasi diusu Baalre do're ja'rujë sema'cohua'ire." 5 Jaje ja'në
yo'ose'eje pa'ye yureje judío pai acohua'i a'ri ja'i pai nëahuë, Maija'quë
i oiyepi sahuasicohua'i. 6 Jaje pa'ina, Maija'quë maire coa isiyepi ti'añe
pa'iye sëte, pai tutu yo'oyepi ti'añe peoji. Yure pai yo'o tutupi ti'añe pa'ito
Maija'quë oi maire coa isiye peora'pi.

7 ¿Jaje pa'ito me yo'ore'ni? Israel pai mañapi iohua'i co'ese'e ti'añe
pahuë. Pajëna, Maija'quë sahuasicohua'ise'e ti'ahuë. Yecohua'ipi jëa joyo
ne hueso cuañohuë. 8 Toyase'e cayeje pa'ye ñeje: "Diusupi isipi cuasa ti'a

ma'a joyore cui'ne ñaco caje ña ma'ñere cui'ne cajo yacaje asa ti'a ma'ñere.
Jaje pa'ina, yure iye mu'seje jaje pa'iohua'i pa'iyë." 9 Cui'ne Davidje capi:
Jare iohua'i si'aye payë, cuasayepi co'ye iohua'ire ne taoñe,
Cui'ne huatenëa de'osipi, mësarupi iona ju'ajë si'se cuañosicohua'i pa'ijajë
caquë.
10 Ñaco caje ñama'cohua'i de'ojaa'cohua'i a'ë.
Cui'ne jete në me huesësicohua'i pa'ijaa'cohua'i a'ë, jaiye hue'e do'ire.

Judío Pai Peocohua'ipi Huaso Cuañoñe

11 Cui'ne yure señë: ¿Si'aohua'i judío pai ju'ajë peo hue'ñarepa tome
sare? ¡Pani. Jaje yo'oye pahuë! Coa ai jerepa, jaohua'i de'oye sehuoma'pë
ne huesë do'ire yecohua'ipi de'hue ti'ahuë, huaso cuañoñe, Israel paipi
ñani cui'neje pañu'u cajë oijajë cajë. 12 Jaje pa'ina, judío pai co'aye
yo'ose'epi si'a yeja pa'icohua'i jerepa de'oye pa'iye ponëpi, cui'ne iohua'i
yo'ojë co'a de'ose'epi judío pai peocohua'i de'oye pa'iye ponëpi. Jaje
pa'iye sëte judío paipi Cristore sehuoni cui'naohua'ipi caca cocohua'i
pa'ito ai de'oye pa'ijaa'coa, cuasayë.
13 Jaje pa'iquëta'are mësarute judío peocohua'ire caye payë, yeque
maña. Yë'ëre Maija'quëpi jëjo daopi, judío pai peocohua'ina. Jaje pa'ina,
yë'ë yo'oye Maija'quë isise'e a'ë asaquë si'a yë'ë tutupi yo'oyë. 14 Jaje
yo'oquëna, mësarupi sehuojëna, ñani yë'ë tsëcapë acohua'ije ñajë cui'ne
ëa ñajë oijë huasosicohua'i pa'ijajë caquë yëyë. 15 Jaje pa'ina, judío
paipi ña'nosicohua'i pa'ijëna, iye yeja pa'icohua'i de'hue Maija'quë jaa're
de'oye pa'iye ti'añe pa'iji. Jaje pa'ina, merepa pa'ijaa'coa'ni cui'naohua'ini
Maija'quëpi ito, judío paipi sehuojë pa'i maca ai sihuaye pasipi. Jaa cato
juu'ise'eje pa'iohua'ipi pa'iyena huëiye a'ë. 16 Jaje pa'ina, pan sëpë aye
poni du'ru nese'ere Maija'quëna isito si'a iti sëpëje Maija'quë isise'e pa'iji,
de'ocore pare. Cui'ne Olivo soquë yë tsitamopi Maija'quëna isisico pa'ito
iti capëaje isise'e pa'iji.
17 Yecohua'i judío pai acohua'i Olivo soquë yë capëa pa'isicohua'ipi
të'ca tëte cuañohuë, noni io jaa're pa'icohua'ipi. Jaohua'i peo sa'ro pa'i
do'ire mësarupi airo olivo soquë capëje pa'ipi sëo cuañohuë. Jaje yo'ouna,
mësaru de'hue ti'ahuë, iti tsitapi pa'iye isiye cui'ne olivo pa'iyepi mësarute
pa'iye isiye. 18 Jaje pa'ina, cuasama'pë pa'ijë'ë, yë'ë a'ë iti ñërepa capëa
jerepa de'oquë. Jaje pa'ina, më'ëpi de'oquë a'ë cuasani, de'hua cuasa
ñajaijë'ë. Më'ëpi tsita pa'iye isima'ë pa'iyë caquë coa tsitamoapi më'ë
pa'iye isiji.
19 Jaje pa'iquëta'a yeque më'ëpi ca'ñe pa'i a'ë: "Jaje pa'ijë'ë, yë'ëpi
olivona sëa cuañosiquë pa'ijaquë caquë të'ca tëtepi jaohua'ire iti capë
acohua'ire pare." 20 Jaa cayere nuñerepa caye a'ë. Iohua'i ite coa
necaiquëre pare cuasama' do'ire të'ca tëte cuañohuë. Jaje pa'iquëta'are
më'ë cato ite coa necaiquëre cuasa do'ire de'hue iti ñëre pana tsiosiquë
pa'iyë. Më'ë jaje pa'iye sëte yë'ë a'ë jerepa pa'i cuasama'ë, coa airepa
ca'raquë ñaquë pa'ijë'ë, mësarute të'ca tëte cuañoñe. 21 Maija'quë iti ñërepa
pa'isi capëare të'ca tëte jeosiquëme, me paquë'ni, mësaruje. 22 Ñajë'ë.
Maija'quë nuñerepa de'oye yo'oquë api. Jaje pa'ita'a nuñe yo'oma'cohua'i
cato tuturepa yo'oquë api. Co'aye yo'osicohua'ire saipi, iohua'i yo'osi
do'ire. Jaje pa'iquëta'are mësarure de'oye yo'opi. Jaje pa'ina, më'ëpi
de'oye i yëyeje pa'iye pa'iji. Jaje pa'iye pato më'ëreje cui'ne tëto tëajaa'quë
api. 23 Cui'ne yequeje, judío paipi iohua'i jëa coeyere jeoni sehuocohua'i

pani, cui'na olivo soquë yëna sëo co cuañoñë, tijupë. Maija'quëpi paji,
tutu cui'naohua'ini sëo coñe cui'na ñëna. 24 Më'ëre judío peoquëta'are
airo olivo soquë capëje pa'ini ti'ani de'o olivo soquë yëna de sëosiquë i ¿me
neni de'o olivo soquë yë acohua'ire judío paire sëoye paquë'ni? Sëojaquë
api, de'o olivo soquë yëna cui'naohua'ini.

Israel Paire Tëjiyerepa Huasose'e

25 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, Maija'quë ise'e nesi'i cuasase'ere
mësarute quëaye yëyë, mësarupi jerepa tañe asajë pa'iohua'i a'ë
cuasama'pë pa'ijajë caquë. Israel pai cato jai pai jëa joñoa ne
cuañosicohua'i pa'iyë, Israel pai peocohua'ipi si'aohua'i Maija'quë ca
nëosicohua'ipi cacajajë cajë. 26 Ja maca yureta'a si'aohua'i Israel paipi
huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, toyase'e cayeje:
Sión daripëpi daija'quë api, huasoquë.
Dani jaëpi Jacob pai co'aye yo'ose'ere nejocaija'quë api.
27 Jaje yë'ëpi iohua'i co'aye yo'ose'ere nejocaisi maca,
Ja maca jaohua'ini caquë iye ca nëose'ere pasipi.

28 Jaje pa'iquëta'are huaso coca asaye coecohua'ipi Maija'quëre sañope
yo'ocohua'i a'ë, mësarupi iohua'i coe do'ire de'hue asajajë cajë. Jaje
pa'iquëta'are jaohua'i judío paire Maija'quëpi ja yë'ta'a oiji, iohua'i aipëni
i tsecohua'ire nesiquë sëte. 29 Jaje pa'ina, Maija'quë isise'e jioye paquë
api cui'ne i soisicohua'ire tiohua'ire nema'quë api. 30 Ja'në tsoe mësarupi
Maija'quëre sañope yo'ohuë, de'oye sehuocaima'pë. Jaje yo'osicohua'ini
yure judío paipi de'oye sehuocaiye pa do'ire Maija'quëpi mësarute teaye
ñani oi cocaji'i. 31 Mësaru ja'në de'oye sehuocaiye pase'eje pa'iohua'i
a'ë, yure judío paipi. Jaje pa'iyë, Maija'quëpi mësarute teaye ñani oi
cocaijaquë cajë cui'ne iohua'ireje oi ñani cocaijaquë cajë. 32 Jaje pa'ina,
Maija'quëpi caji si'aohua'ire ite de'oye sehuocaima'cohua'ire ne hue-
sopi, si'aohua'ire ipi oi teaye ñaquë cocasi'i caquë.

33 ¡Airepa tañe pa'i a'ni, Maija'quë si'aye asaquë pa'iquërepa! I cuasaye
asani quëaquëje peoji. Maija'quë yo'oquë pa'iye asa ti'aquë peoji.

34 "¿Nepi Ëjaë cuasaye asa ti'añe pa'iquë'ni? Panita'a ¿nepi ite ñeje yo'ojë'ë
cajë ye'yaye pa'iquë'ni?"

35 ¿Nepi du'ru Ëjaëre co'amaña isini yure isisi do'ire saijë'ë, cuañeñe
pa'iquë'ni?

36 Jaje pa'ina, si'aye Maija'quë tse a'ë, i nesi do'ire. Ini pacacaiji, si'anë.
Sihuayë, Maija'quëre jerepa pa'ire. Jaje pa'ijaquë.

12

Maija'quëna Isicohua'i Pa'iye

1 Jaje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë mësarute señë, Maija'quë oni yejesi
do'ire, mësaru pa'iyere Maija'quëna isi huesëjë'ë, huajëquëre pare.
Ina isisicohua'ipi pani, Maija'quë sihuaja'quë api cui'ne ja isiye cato
nuñerepa yo'oye a'ë. 2 Jaje pa'ina, mësaruje pa'ijë'ë, iye yeja pai
yo'ojë pa'iyere coa ai jerepa jare yo'oma'pë. Mësaru cuasayere tiñe
cuasajë pa'iyena ponajë'ë, mësaru pa'iyepi tiñe yo'ojë pa'iye ponëja'core.
Ponëona, yureta'a Maija'quë yëye asa ti'aja'cohua'i a'ë. Asa ti'acohua'ipi
pani de'oyere, Maija'quë sihuaquë ñañere cui'ne nuñere pare asaye pa'iji.

3 Quëajaquë caquë Maija'quë yë'ëre coa isipi. Ja do'ire mësarute cayë,
mësaru aquëpi te'ije yë'ëpi ai asayë cuasaye pajaquë, iti cuasa maña ipi

isiye ja'i maña cuasaja'quë. Jaje pa'ina, Maija'quëre necaiquëre pare asa do'ire yo'o ja'ñe isise'e ja'ye cuasajë yo'oye pa'iji. Tëto saiperepa cuasato co'aji. 4 Ñajë'ë, mai capë yo'o ja'ñe huahuese'e pa'iyere. Si'aye te'e co'amañare yo'oye paji. 5 Jaje cui'ne maije jai pai pa'ijëta'a Cristona tsiosicohua'ipi pa'i do'ire Cristo capë acohua'i pa'iyë. Pa'ijë pai ñape yequëna se tsiosicohua'ipi te'e capë acohua'i pa'iyë.

6 Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai ñapere tiñe pa'ye yo'o tutu isipi, i yëyeje pa'ye. Jaje pa'ina, Maija'quë ayere asani quëa tuture isisiquë pa'ito, quëañu'u coa necaiquëre pare mai cuasaye ja'ye. 7 Yecohua'ire cocai tuture isiquë pa'ito, yecohua'ire de'oye cocañu'u. Yecohua'ire ye'ya tuture isisiquë pa'ito ye'yayese'e yo'oñu'u. 8 Yo'o jujacohua'ire quëa tuture isisiquë pa'ito quëa huasoñu'u, tutu quë'iohua'i pa'ija'cohua'ire. Co'amaña isiquë pani yë'ë de'oye yo'oyere ñajë'ë caye peoyerepa isiye pa'iji. Cuañe tuture isisiquë pa'ito de'oyerepa cuasaë yo'ojë'ë. Ai yo'ojë pa'icohua'ire cocaiquë pani sihuaquë cocaiye pa'iji.

Sehuosicohua'i Pa'iye

9 Sa'ñe nuñerepa oijë pa'ijë'ë. Co'ayere coejë, de'oyere yo'ojë pa'ijë'ë. 10 Sa'ñe oiye pa'iji, Maija'quë do'ijë ëaye. Yecohua'ini de'ocohua'ire cuasajë coa tea ju'iñeje yo'oma'pë sa'ñe oijë de'oye pa'ijë'ë.

11 Nere pacohua'i pa'ijë'ë. Josaohua'i pa'ima'pë pa'ijë'ë. Mai Ëjaëni necaijë'ë, si'a joyorepa cuasajë toa tsë'ise'eje pa'i joyore papi.

12 Sihuajë pa'ijë'ë, mësaru yequë mu'se pa'i ja'ñere utejë pa'icohua'i. Ai yo'onije quëcojë'ë. Jeoma'pë pa'ijë'ë. Maija'quëre señe si'anë sejë pa'ijë'ë.

13 Cocaijë'ë, Maija'quë tsëcapë acohua'ire, iohua'ire jopo caraye pa'ito. Mësarute do'i daicohua'i pa'ito de'oye yo'ojë'ë.

14 Mësarute josa yo'ocohua'ire de'oye pa'ijajë cuasacaijë'ë. Iohua'i de'oye pa'i ja'ñere secacaijë'ë, pani ai yo'oye pa'ija'jë cuasajë señe.

15 Sihuacohua'i ja're tsioni pa'ijë sihuacohua'i pa'ijë'ë. Cui'ne ota oicohua'i ja're pa'ijë mësaruje oicohua'i pa'ijë'ë.

16 Si'aohua'i sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë'ë. Yë'ë a'ë, jerepa pa'i cuasama'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa teaye pa'iohua'i pa'iyena ini pa'ijë'ë. Ta'ñe pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë.

17 Saima'pë pa'ijë'ë, co'aye yo'osicohua'ire cui'ne co'ayepi. Coa ai jerepa de'oye cuasajë yo'ojë'ë, pai ña huë'ñana. 18 Mësaru ai cuasaye ja'i maca de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, yecohua'i ja're de'oye pa'iyere cajë. 19 Maija'quë do'ijë maña mësarupi saiñu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë, co'aye yo'ocohua'ire. Coa ai jerepa Maija'quëpi saicaija'quë api cuasajë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Yë'ëpi co'aye yo'ocohua'ire saiñe payë, si'seye pa'itoje," caji, Ëjaëre papi. 20 Cui'ne caji jare ipi: "Më'ëre sañope yo'oquëpi ao ëa ju'ito ojë'ë. Cui'ne cono ëa ju'iquë pa'ito ocuajë'ë. Jaje yo'ojëna, iti sañope yo'oquëpi yë'ë co'aquëre pa'ni cuasaja'quë api, huajëya'ye pa'ija'quëpi." 21 Co'ayena quëco cuañoma'ë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa co'ayere ñese quëcojë'ë, de'oye yo'oyepi.

13

1 Si'aohua'i iye yeja cuañe ëjaohua'ire de'oye sehuocaiye pa'iji. Jaje pa'ina, peoji, coa Maija'quë yëma'ëna ëjaë de'osiquë. Jaje pa'ina, Maija'quëpi iye yeja cuañeja'cohua'ire nepi, jaohua'ire. 2 Jaje pa'ina, pai ëjaohua'i cuañeñere sañope yo'oni Maija'quë de'oye yo'o ja'ñe caquë

jẹose'ere sạñope yo'oyë. Jạje sạñope yo'ocohua'i cato sạija'cohua'i
a'ë, co'ayepi. 3 Jạje pa'ina, ëjaohua'i cato pa'ima'pë pa'iyë, de'oye
pa'icohua'ipi ca'rajạjë cajë. Coa ai jerepa co'aye yo'ocohua'ire yo'o
quëcojạ'cohua'ipi pa'iyë. Më'ëpi ëjaohua'ire ca'raye peoye pasi'i cani
de'oye yo'oquë pa'ijẹ'ë. Jạje pa'ina, ëjaohua'ipi më'ë pa'iye neñani de'oye
pa'iquë api cajạ'cohua'i a'ë. 4 Jạohua'i cato Maija'quëni necaijë pa'iyë,
më'ë de'oye pa'iyere cajë. Jạje pa'iquëta'are më'ëpi co'aye yo'oquë
pani ca'rajẹ'ë. Jạohua'i cato coa hua'ti mëama'cohua'i a'ë jạre co'aye
yo'oquëni sạiñu'u cajë yo'ocohua'i a'ë, Maija'quëre necaicohua'i sëte.
5 Jạje pa'iye sëte de'oye a'ë, ëjaohua'i cuạñeñe sehuoye. Pạni i̱ohua'ipi
co'aye yo'oma'cohua'ini cajë, coa ai jerepa tayose'e peoye nëina, mai
cuasajë pa'iyere cajë de'oye pa'iye pa'iji. 6 Jạje pa'ina, mësaru pa'i do'i
sạiñë, ëjaohua'i Maija'quëre necaicohua'ini cajë. Jạohua'i cato jạse'e
yo'ocohua'i a'ë.

7 Pa'i do'ire pại ñape sạiñe pa'ito sạijë'ë, pại ñapere i̱ohua'ire do'i paye
ja'ye. Yeja pa'i do'ire sạiñe pa'ito sạijë'ë. Ëjaohua'i pa'ito ëjaohua'ire
ñajë pa'ijẹ'ë. Coa si'aye do'i quë'iohua'i pa'ito do'i quë'iohua'ire ñajë
de'oyerepa i̱ohua'ire cuasajë pa'ijẹ'ë. 8 Debe pama'pë pa'ijẹ'ë, yeco-
hua'ire. Coa ai jerepa yecohua'ire oiyere debejẹ pa'ye pajẹ'ë, yeco-
hua'ire. Jạje pa'ina, coa pạini oiquë pani tsoe cuạñese'e cayere yo'o tị'api,
si'aye. 9 Cuạñese'epi caji: Ẹjëre cui'ne nëjore pacohua'ipi yecohua'ini
yo'oma'pë pa'ijẹ'ë. Huani jẹoma'ë pa'ijẹ'ë. Yahuerepa co'amaña i̱ma'ë
pa'ijẹ'ë. Ëa ñama'ë pa'ijẹ'ë. Si'aye iye cui'ne yeque cuạñese'ere cọni
yo'o tị'añu'u cani coa më'ë cajeire oijẹ'ë, më'ëja'a co'ye cuasayejẹ pa'ye.
Jạ caye ayere yo'oni pa'ito si'aye yo'o tị'añe pa'iji, cuạñese'e cayere.
10 Jạje pa'ina, pạire oiquëpi co'aye yo'oye pạji. Jạje pa'ina, oiyepi si'aye
cuạñese'e ne tị'añe pa'iji, tayoye peoyerepa.

11 Si'aye yure mai pa'i tëcahuë pa'iyere ñani cuasajẹ'ë, tsoe sëta maca'ë
huëo cạicohua'i. Yureta'a maire huasoye ai ja'yere pa'iji. Jạ'në so'o
macare paji'i, mai i̱tire pa'ë cuasajë i̱ coca asa maca. 12 Tsoe jai ñamire
pa'ë. Yure jẹ'nërepa ñata tọme huëoji. Jạje pa'ina, jẹoñu'u, nea huẹ'ñana
co'amaña yo'oye. Jẹoni sụñañu'u, mia cạ'core pana, soldado huajo saquë
sụñañeje pa'ye. 13 Nuñe de'oye ñare pajë yo'oñu'u, mu'sere yo'oyejẹ
pa'ye. Cu'ima'pë pañu'u, cọnore cueperojạijë, jaiye ạo ạijë. Tsi'sini
jọsa pị̱siye yo'ojë cayere yo'oma'pë pañu'u. Nuñerepa yo'oye pa'ina, coa
co'aye si'sire yo'orojạima'pë pañu'u. Coa si'aye co'ayere ye'yesicohua'ipi
pa'ima'pë pañu'u. Te'e cuasama'pë do'ire uihuayere pa'ima'pë pañu'u.
Cui'ne yecohua'i payere ëa ñajë oima'pë pañu'u. 14 Coa ai jerepa mësaru
cato sụñajë'ë, Ẹjaërepa Jesucristona, i̱je pa'i pa'ijạjë cajë. Jạje yo'oni cạpë
co'aye yëyere ne huasocaiye pạja'cohua'i.

14

Cajeire Cuasaye Cato

1 Jạje pa'ina, Maija'quëre necaiquëre pare cuasayere joyo tutu
carasiquë pa'ito, tsiojẹ'ë, i̱te, pại cuasase'ere ca huëoni sạ'ñe uihuama'pë.
2 Ñajë'ë, cui'ne iyere, yecohua'i cuasacohua'i pa'iyë. Si'aye ạiñese'e de'oji
cuasajëna, yecohua'ipi Maija'quë necaiquëre pare cuasaye joyo tutu
carajạicohua'ipi ja'o cui'ne ạo, cui'ne cạ ạiñe de'oji cuasayë, hua'i cato
ạima'cohua'ipi. 3 Jạje pa'ina, si'aye ạiquëpi yequëre hua'i ạima'quëre

co'aye cuasaquë ñama'ë pa'ijë'ë. Cui'ne iyepi de'oye a'ë caquë sahuaquë
si'ayere ąiquëję cue'cuema'ë pa'ijë'ë. Si'aye ąiquëre, cui'ne hua'i
ąima'quëreję Maija'quëpi tsiosicohua'i a'ë. 4 Jąje pa'ina, ¿më'ë įquei'ni
yequëre necaiquëni ñaquë tayo yo'oji caquë yo'o ją'ñe? Į ëjaëpi ñañe
pa'iji, de'oquë pąnita'a co'aquë pa'iye. Jąje pa'iquëta'are de'oquërepa
pa'iją'quë api, mai Ëjaë de'oye ne tutu paquëre me, me co'aquë'ni.
5 Yequeję quëaye payë: Pa'iyë, yecohua'i ai jerepa ëja mu'se pa'iji,
cuasacohua'i. Cui'ne yecohua'ipi cuasacohua'i pa'iyë, si'a mu'seña
cui'ne pa'yese'e pa'iji. Jąje pa'ina, pąi ñape įtire pa'ë cuasase'ere cuasajë
pa'iye pa'iji. 6 Iye mu'se ëja mu'sere pa'ë cuasaquë yo'oquë pani
Maija'quëni de'oye yo'oji. Cui'ne si'aye ąiquję mai Ëjaëni de'oye yo'oji,
Maija'quëre de'oji caquë pëpa tǫquë ąi do'ire. Cui'ne hua'i ąima'quję
Maija'quëre sęi ąi do'ire de'oye yo'oji, mai Ëjaëni.
7 Jąje pa'ina, mai pa'ima'pë pa'iyë, maija'a co'ye pacacaijë. Cui'ne
jų'inije jų'ima'pë pa'iyë, maija'a co'ye jųcacaijë. 8 Jąje pa'ina, mai
huajëcohua'i pa'ini pa'iyë, mai Ëjaëni pacacaijë. Cui'ne jųni huesënije mai
Ëjaëna jųcacaiyë. Jąje pa'iye sëte ją pa'inije cui'ne jųni huesënije mai Ëjaë
tsęcohua'i pa'iyë. 9 Jąje pa'ina, huajëcohua'i cui'ne jų'isicohua'i Ëjaë pasi'i
caquë Cristo jųni cui'naëpi huëji'i.
10 Jąje pa'iquëta'are ¿më'ë me yo'oquë Maija'quë do'iquëre co'aye
caquë'ni? ¿Pąnita'a me nesi'quë coequë ñaquë'ni? Mai yo'ose'e si'aohua'i
Maija'quë ña huę'ñana įñoja'cohua'i a'ë, įpi pąi ñape yo'ose'e ñaquë ca
huesoją'quëre. 11 Jąje pa'ina, toyase'e caji:
Care payë, caji, Ëjaë. Si'aohua'i yë'ë ña huę'ñana do're ja'rują'cohua'i a'ë.
Cui'ne ją maca si'aohua'i de'oquëre pa'ni Maija'quë cają'cohua'i a'ë.
12 Jąje pa'iye sëte, pąi ñape mai yo'ose'e įñoja'cohua'i a'ë, įti yo'ose'eję
pa'ye, Maija'quëna.

Ne Tąoñe Pąjë'ë, Maija'quë Do'iquëre

13 Jąje pa'ina, yecohua'ire sęñajë cayere jęoni coa ai jerepa įohua'i
asase'ere cuasajë de'oyere yo'ojë pa'ijë'ë, Maija'quë do'ijë ne tąoja'core
nema'pë cajë. 14 Yë'ë cato asayë, si'aye si'si peoyese'e pa'iye Ëjaë Jesure
sehuoquë sëte. Jąje pa'ire paji, cuasaquë asayë, iye. Jąje pa'iquëta'are
pąipi iye si'si a'ë cuasato jąre si'si pa'iji, įti jąje cuasaquëse'ere. 15 Jąje
pa'iquëta'are më'ë ąiñepi sehuosiquë Maija'quë pa'ire paji cuasayere ne-
joñe pa'ito më'ëpi įte oiye pąquë yo'oyë. Jąje pa'ina, Cristo jųcacaisiquëre
më'ë ąiñepi nejoñe pąjaquë caquë pa'ijë'ë. 16 Jąje pa'ina, sa'ro
nëocaima'pë pa'ijë'ë, yecohua'ipi co'aye mësaru de'oye yo'ojë pa'iyere
cama'cohua'ini. 17 Jąje pa'ina, Maija'quë cuąñe tę'te cato pa'ima'ë pa'iji,
coa ąo ąiñepi cui'ne ųcuyepi. Coa įtirepa cato nuñerepa pa'iye a'ë, de'oye
jo'cua pa'iye a'ë, cui'ne sihuaye a'ë, Maija'quë joyo pa'i do'ire. 18 Jąje
Cristore de'oye necaiquë pa'ito ją necaiyepi Maija'quë sihuayere neñe
pa'iji. Cui'ne jąje pa'ini pąije de'o pąi api cajë ñañe pa'iji.
19 Jąje pa'iye sëte co'ejë pañu'u, de'oye jo'cua pa'iyena sayere. Cui'ne
ai tutupi yo'ojë co'eñu'u, mai ai de'oyena sa ją'ñere, si'aohua'i ai de'ojąjë
cajë. 20 Jąje pa'ito ąi do'ipi Maija'quë nese'ere nejoma'ë pa'ijë'ë. Si'aye
ąiñe cato si'si ti peoye a'ë. Jąje pa'iquëta'are, mai ąi do'ipi yeco-
hua'ire ne tąoñe cato ai co'are paji. 21 Ją do'ire Maija'quë do'iquëre
hua'i ąiñepi, cǫno ųcuyepi, coa si'aye yo'oyepi ne tąoñe pa'ito nuñe

yo'oye peoji. 22 Maija'quë ña huẹ'ñana si'aye ąiñe pa'iji cuasaquë pani
jąre pąire carojąima'ë coa më'ëse'e paye pa'iji. Sihuaquërepa pasipi,
tayo yo'osiquëjẹ pa'ire nëima'ëna, pa'iquë cato. 23 Jąje pa'iquëta'are i̱
cuasayepi ąiñe cui'ne pąñe cuasaye pa'ina, i̱ti coa asaquë ąiquë pani jai
do'i ąni huesëye pa'iji, i̱ cuasaye quëayere yo'oma' do'ire. Jąje pa'ina,
si'aye mai sehuosicohua'i cuasayepi quëayere neñe pa'iji. Pąquë pani
co'aye neñe a'ë.

15

Pąini De'oye Yo'ojẹ̱'ë, Më'ëja'a Co'ye Oima'ë

1 Maipi tutu quë'iohua'ipi Maija'quëre necaiquëre pare cuasaco-
hua'ita'a jopo carasicohua'ipi de'oye yo'oma'cohua'ire quëcojë cọcaiye
pa'iji, tutu peocohua'ire. Maise'e de'oye pa'iyere cuasaye pąñu'u, Jąje
pa'ina, maipi cọcaiye pa'iji, jąohua'ire. 2 Jąje pa'ina, pąi ñape mai cajeo-
hua'ire de'oye yo'oye pa'iji, i̱ de'oye pa'i ją'ñere cajë. Cui'ne i̱ Maija'quëre
ai sẹña maca jaiye cuasaquë mëi ją'ñere cọcaiye pa'iji. 3 Ñajë'ë, Cristo
i̱ de'oye pa'iyere cuasama'ë paji'i. Coa ai jerepa toyase'e cayere yo'o
ti̱'api, ñeje cayere: "Më'ëre pẹ̱icohua'i pẹ̱iñe yë'ëna tọmepi." 4 Si'aye iye
ją'në tsoe toyajë pa'ise'e toyase'e a'ë, mai ye'ye ją'ñere cuasajë. I̱tina
ñajë ai yo'oye pa'itojẹ quëcojąjë cui'ne huaso cuąñoñe uteye pająjë cajë
toyase'e a'ë. 5 Jąje pa'ina, Maija'quëpi yo'o juja ma'ñe cui'ne yëhuo
huasoye i̱siquëpi, cọcaijąquë mësarute yecohua'i ją're cọni de'oye yo'ojë
pa'i ją'ñe Cristo Jesús pa'ise'ejẹ pa'iją'cohua'ire. 6 Jąje pa'ijë si'aohua'i
te'e Maija'quë Diusure de'oquëre pa'ni cajë sihuają'cohua'ire, mai Ëjaë
Jesucristo pëca ja'quëre.

Judío Peocohua'ire Quëaye

7 Jąje pa'iye sëte pąi ñape yecohua'ire de'oye tsiojẹ̱'ë, Cristo mësarute
de'oye tsiose'ejẹ pa'ye, si'aohua'i Maija'quëre de'oquëre pa'ni cająjë
caquë. 8 Jąje pa'ina, cayë. Cristo cato judío pąire necasi'i caquë daji'i,
mai aiohua'ire ca nëoquë pa'ise'ere yo'o ti̱'asi'i caquë. Jąje yo'oquë
Maija'quë i̱ ca nëose'ere nuñerepa yo'o ti̱'aquë pa'iyere i̱ñosi'i caquë.
9 Daji'i, cui'ne judío pąi peocohua'ireje, Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë
sihuająjë caquë, teaye ñani oni yejesi do'ire. Toyase'e cayejẹ:
Jąje pa'ina, më'ëre de'oquëre pa'ni casi'i si'a yeja pąi pa'i huẹ'ñana.
Cui'ne më'ë mamire sihuaquë jẹ̱jẹ̱si'i.
10 Cui'ne yequë huẹ'ña toyase'epi caji:
Sihuajẹ̱'ë, pąi daripẹ̱a, Maija'quë tsẹcohua'i ją're cọni.
11 Cui'ne yequë huẹ'ña toyase'epi caji:
De'oquëre pa'ni sihuajë cajẹ̱'ë, Ëjaëre.
Pąi yejaña cui'ne si'a pąi daripẹ̱a maña, judío pąi peocohua'ipi.
12 Cui'ne Isaíasjẹ toyapi:
Isaí tsëcapë aquëpi Ëjaë pa'iją'quë api.
Pa'i jąëpi si'aohua'i judío pąi peocohua'ire cuąñeja'quë api.
Cuąñequëna, jąëpi necaiją'quë api cajë uteją'cohua'i a'ë.
13 Maija'quëre sẹñë, mai utejë pa'iye i̱siquëre, sihuaye cui'ne ti se co'a
ju̱'iñe peoyerepa pa'iye i̱siją'quë caquë, mësarute i̱te necaiquëre pare
cuasacohua'ire. Jąre i̱siquëna, pa'ijë Maija'quë joyo tutu quë'iohua'ipi
Maija'quë ca nëose'ere de'oyerepa utejë pa'iją'cohua'ire caquë
sẹcacaiyë.

14 Maija'quë do'ijë, yë'ë tsoe asayë, mësaru de'oye yecohua'ire
cuasayena tïmësicohua'ipi pa'iye, cui'ne si'aye tä'ñe asacohua'ipi pa'iye,
cui'ne de'oye cuasajë yecohua'ire yëhuocohua'ipi pa'iye. 15-16 Jäje
pa'iquëta'are ca'rama'quëpi nuñerepa quëasi'i caquë iyere toya saoyë,
mësarute tsoe asa maña cöni, mësarupi huänëyema'pë pa'ijäjë caquë.
Yë'ë cato judío peocohua'ire caquë Jesucristore necaiquëpi yo'oyë,
Maija'quë oi do'ipi yë'ëre cuäñese'ejë pa'ye. Jäje pa'i do'ire iyere caquë
toyayë, mësarute. Yë'ë Maija'quëre necai yo'oye cato iye a'ë. Judío päi
peocohua'ire huaso cocare quëaye a'ë. Jäje yo'oyë, jäohua'i Maija'quë
joyo yo'o do'ire Maija'quë tsëcohua'i pa'ijäjë caquë. Jäje pa'ina, jäohua'i
de'ocohua'ire pani ïna ïsisi'i, Maija'quë tsëcohua'i pa'ijäjë cajë, cui'ne
Maija'quë sihuajä'quë cajë.

17 Maija'quë co'amaña necai yo'osi do'ire de'oyerepa yo'ohuë caye
pa'iji, yë'ëpi, Jesucristore sehuosiquë sëte. 18 Jäje pa'ita'are coa yequere
caye coeyë. Coa Cristopi yë'ë jä're tsioni nese'ere caye yëyë, judío päi
peocohua'ipi Maija'quëre asani de'oye sehuocaise'ere. Iye cato yo'ohuë,
coa quëayepi cui'ne ne ïñoñepi cöni. 19 Päi yo'oma'a tutupi yo'o ïñoquë
cui'ne Maija'quë joyo tutupi yo'oquë ïñoquë quëahuë. Jäje yo'oquë huaso
coca quëacaiye de'oye quëa tï'ahuë, Jerusalén huëosiquëpi cui'ne si'a
huë'ña Ilirico yeja quë'rore pajä'ana. 20 Jäje yo'oquë quëahuë, huaso coca
Cristo mami ti asama'cohua'i quë'rona, yecohua'i tsoe quëasicohua'ini
cui'na ëmëje'ena meñe quëa cöñere coequë. 21 Coa ai jerepa de'oye
yo'ohuë, toyase'e cayejë pa'ye:

Ñaja'cohua'i a'ë, ï pa'iye aye ti asama'pë pa'isicohua'ipi.
Cui'ne asa tï'aja'cohua'i a'ë, ï caye ti asama'pë pa'isicohua'ipi.

Pablopi Roma Quë'rona Saiyere Cuasapi

22 Jäje iyere yo'oquë pa'i do'ire järo do'i sani ñama'ë paë'ë, si'anë sani
ñañe yëquëta'a. 23 Yure yë'ë ïño yo'oye ne saosiquë sëte, yë'ë Españana
sai maca de'hue mësarute do'i ñasi'i, ai tsoe mësarute ña ëa jü'isiquëpi.
24 Mësarute ña huajësi jeteyo'je mësarupi yë'ëreje jëjo saocaiye pa'iji, Es-
paña quë'rona.

25 Jäje pa'iquëta'are yure cato Jerusalénna saiyë, sehuosicohua'i järo
pa'icohua'ire cöcai jä'ñere saquë. 26 Jerusalén sehuosicohua'i curiquë
peocohua'ire ïsi jä'ñere, Macedonia cui'ne Acaya pa'icohua'ipi ïohua'i
cuasayepi curiquë tsi'soñu'u cuasahuë, jëjo sao jä'ñere. 27 Jäohua'ipi
sihuajë curi tsi'soni jëjo saohuë, Jerusalénna, judío päi sehuosicohua'ire,
judío päipi Maija'quë coca quëa do'ire judío peocohua'ipi Maija'quë joyo
pa'iyere tï'ahuë, huaso cocare. Tï'asicohua'ipi iye yeja ayere curiquëpi
judío päi sehuosicohua'ire cöcaiye pa'iji. ¿Me päñe'ni?

28 Jäje pa'ina, si'aye iye yo'o tëjini cui'ne curiquë sehuosicohua'i
tsi'sose'e Jerusalén päina ïsisi maca sai huëojä'quë a'ë, Españana. Järona
sai mësarute do'i ñaquë sasi'i. 29 Iyere cuasayë. Yë'ë mësaru quë'ro saisi
maca tï'aja'quë a'ë, Cristo coca quëaye tïmësiquëpi mësarute quëa huaso
jä'ñere saquë.

30 Maija'quë do'ijë, mai Ëjaë Jesucristo do'ipi cui'ne Maija'quë
de'o joyo mësarute oi do'ipi mësarute señë, yë'ëre cöcaijë'ë, mësaru
Maija'quëre secacaiyepi. 31 Maija'quëre secacaijë'ë, Judea pa'icohua'i
sehuoma'cohua'ipi yë'ëre co'aye yo'oye päja'cohua'ire cui'ne yë'ë
sacaise'e de'oye sihuajë ïse'e pa'ijä'core Jerusalén sehuosicohua'i

pa'icohua'ipi. 32 Jąje sęcacaijëna, Maija'quëpi yëna, mësaru quë'rona
sihuaquë saiją'quë a'ë, mësaru ją're cǫni pëa huajësi'quë pa'iją'quë caquë.
33 Maija'quë de'oye pa'iye i̱siquëpi si'aohua'ire mësarure pa'ijąquë. Jąje
pa'ijąquë.

16

Pąi Ñapere Pëpaye

1 Cencrea sehuosicohua'i pa'icohua'ire cǫcaio pa'iconi Maija'quë
do'ico, de'ocore pao, Febeni caquë quëayë, mësarute. 2 Jąore de'oye mai
Ëjaë mamipi cuasajë yo'ocaijë'ë, sehuosicohua'ire te'e cuasacohua'ire
yo'oyere papi yo'ojë. Jąje yo'ojë cui'ne si'aye i̱ote jopo co'amaña caraye
pa'ito cǫcaijë'ë. Jąo cato jai pąire cǫcaisicoa, cui'ne yë'ëreję cǫcaisicoa.
3 Pëpacaijë'ë, Priscilare cui'ne Aquilare, yë'ë ją're cǫni Cristo Jesús
co'amaña cǫcaisicohua'ire. 4 Jąohua'i cato yë'ë pa'iyere huasoñu'u
cajë i̱ohua'i pa'iyere ti nejo cuąñoñe ja'i maca huajëya'yerepa
yo'osicohua'ire. Jąje pa'ina, yë'ëse'e de'oji, i̱ohua'i yo'ose'e caye
pąñë. Cui'ne de'oji, cayë, jąohua'i yo'ose'e Maija'quë do'ijë judío pąi
peocohua'ię. 5 Pëpacaijë'ë, Priscila cui'ne Aquila huë'ena Maija'quë
do'ijë tsi'sisicohua'ire. Pëpacaijë'ë, Epenetore, yë'ë oiquëre, Asia
yeja aquëpi du'ru macarepa Cristo coca asani sehuoquë pa'isiquëre.
6 Pëpacaijë'ë, Maríaręję mësarute cuasaco jaiye necaio pa'isicore.
7 Pëpacaijë'ë, yë'ë cajeohua'ire Andrónicore cui'ne Juniasre yë'ë ją're cǫni
co cuąño sito te'e pa'isicohua'ire. Jąohua'i cato Jesús jëjo saocohua'ipi ai
de'ocohua'i a'ë, cayë. Cui'ne jąohua'ipi du'ru sehuosicohua'i paë'ë, yë'ë
ją yë'ta'a sehuoma'në.
8 Pëpacaijë'ë, Ampliatore yë'ë oiquëre mai Ëjaë do'ipi. 9 Pëpacaijë'ë, Ur-
banore mai ją're cǫni mai Ëjaë co'amaña yo'oquëre, cui'ne yë'ë oiquë Es-
taquisre pëpacaijë'ë. 10 Pëpacaijë'ë, Apelesre, Cristore coa necaiquëre pare
asaquëpi jaiye neñañe pa'itoję quëcosiquëre. Cui'ne pëpacaijë'ë, Aristóbulo
tsëcapëre i̱ huë'e pa'icohua'ire. 11 Pëpacaijë'ë, yë'ë cajeire Herodiónre,
cui'ne Narciso tsëcapëre, mai Ëjaëre sehuocohua'ire. 12 Pëpacaijë'ë,
Trifenare cui'ne Trifosare, mai Ëjaë co'amaña necaicohua'ire. Cui'ne
mai oicorepa Percidare mai Ëjaë co'amañare ai cuasaco necaio pa'icore
pëpacaijë'ë. 13 Pëpacaijë'ë, Rufore, mai Ëjaëre sehuoni pa'iquëre pare.
Cui'ne i̱ pëca ja'core yë'ë ja'coję pa'iore pëpacaijë'ë. 14 Pëpacaijë'ë, Acin-
critore, Flegortere, Hermas, Patrobas, Hermes cui'ne i̱ohua'i ją're cǫni
pa'icohua'ire. Si'aohua'ire pëpacaijë'ë, Maija'quë do'ijëre. 15 Pëpacaijë'ë,
cui'ne Filoyo cui'ne Juliare, Nereore, cui'ne i̱o yo'jeore, Olimpasre, cui'ne
si'aohua'i i̱ohua'i ją're cǫni Maija'quë do'ijë pa'icohua'ire.
16 De'oyerepa są'ñe sihuajë pëpajë'ë. Si'aohua'i Cristore asacohua'ipi
mësarute pëpa saoyë, jąro pa'icohua'ire.
17 Maija'quë do'ijë sęñë, mësarute. De'hua ñajë pa'ijë'ë, yequë tsëcapë
a'ë cajë yo'oye, cui'ne ne tąoñe necohua'ire. Jąje yo'oye cato mësaru
case'ere sąñope yo'oye a'ë. Jąohua'ire tsioma'pë pa'ijë'ë. 18 Jąje cacohua'i
cato mai Ëjaë Jesucristore necaima'pë pa'iyë, coa ai jerepa i̱ohua'i de'oye
pa'iyere cuasajë yo'oyë. Jąje yo'ojë esa sehuocaicohua'ini coa cosoyë,
i̱ohua'i ą'ji maña de'o yë'o cayepi. 19 Si'aohua'i asayë, mësaru de'oye
sehuocaise'e. Jąje pa'ina, yë'ëję sihuayë. Ją yë'ta'a mësaru tą'ñe cuasaco-
hua'i pa'iją'cohua'ire caquë sęcacaiyë, mësaru de'hue de'oyere yo'ojąjë

caquë, cui'ne co'ayere ti yo'oma'pë caquë. 20 Ja̱je pa'ijëna, Maija'quë
de'oye jo'cua ai cuasama'pë pa'iye i̱siquëpi Satanás huati ëjaëre mësaru
quë̱o huë'ehuëna esa jëjo o̱aja'quë api. Mai Ëjaë Jesucristopi de'oye
ñacaina, de'oye pa'ijë̱'ë.
21 Mësarute pëpa saoji, Timoteo yë'ë ja̱'re co̱ni co'amaña nequë
pa'iquëpi. Cui'ne Lucio cui'ne Jasón, cui'ne Sosípater yë'ë cajeohua'ipi
mësarute pëpa saoyë, ja̱ro.
22 Cui'ne yë'ë Tercioje̱ iye toya ja'hua toyacaiquëje̱ ja̱ro mësarute pëpa
saoyë, mai Ëjaërepa do'ipi.
23 Mësarute pëpa saoji, Gayoje̱. I̱ huë'ere pa'iyë, yë'ë, cui'ne i̱ huë'ena
si'aohua'i sehuosicohua'i tsi'sijë pa'iyë. Cui'ne pëpa saoji, Erastoje̱,
pa̱i pa'i daripë curiquë de'huacai pa'iquëpi. Cui'ne Maija'quë do'iquë
Cuartoje̱ pëpa saoji, ja̱ro.
24 Mai Ëjaë Jesucristo coa i̱siyepi mësaru ja̱'re pa'ija̱quë. Ja̱je pa'ija̱quë.

Pëpa Tëjiye

25 Tsoe mësarute quëahuë, huaso cocare. Ja̱ cocaja̱'a asayë, mai.
Maija'quë mësarute quëcojë nëñerepa pa'icohua'ire necai tuture payë.
Ja̱ do'ire mësaru i̱ tse̱cohua'ipi pa'iyë. Iye yo'oyere cato iye yeja
de'huama'në Maija'quë nesi'i cuasase'e a'ë. Ja̱re tsoe yahuese'e paji'i.
26 Ja̱je pa'iquëta'are yureta'a Maija'quë ti pani huesëquëpi cua̱ñequëna,
Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eja̱'a yure cato maire i̱ñopi. Cui'ne
Maija'quë nesi'i cuasa nëose'e yahue pase'ere si'a yejaña pa'icohua'ire
i̱ñopi, ja̱ohua'ipi i̱tire pa'ë cuasajë de'oye i̱ cua̱ñeñe sehuocaija̱jë caquë.
27 Maija'quë te'i si'aye asaquë ta̱'ñe pa'ire pani si'anëpi Jesucristo
do'ija̱'a de'oquëre pa'ni cajë sihuajë pañu'u. Ja̱je pa'ija̱quë.

1 CORINTIOS

Corinto Sehuosicohua'ina Pablopi Toya Saoye

1 Maija'quë i̱ yëyeje̱ yë'ëre Pablore nepi. Jesucristo jëjo daoquëre
nesiquëpi pa'iyë. Iye toya ja'hua Sóstenes ja̱'re toyayë, Cristo do'ire,
Maija'quë do'iquë de'osiquë ja̱'re co̱ni. 2 Ja̱ro Corinto daripë sehuosico-
hua'i pa'icohua'i cajë toyayë, Cristo Jesuna tsioni pa'i do'ire. Maija'quë
tse̱cohua'i pa'icohua'ina cajë toyayë. Si'a hue̱'ña sehuosicohua'i pa'ijë
Ëjaë Jesucristo de'oquërepa mamire se̱cohua'i ja̱'re co̱ni mësaruteje̱ soipi,
i̱na i̱sisicohua'ipi de'ocohua'i pa'ija̱jë caquë. Ja̱je pa'ina, Cristo api, mai
Ëjaë cui'ne ja̱ohua'i Ëjaë. 3 Diusu Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi
co̱ni de'oye yo'ose'ere pajë cui'ne de'oye pa'iye i̱sise'ere pajë de'oye
pa'ije̱'ë.

Cristo Do'ipi De'oye Pa'iye

4 De'oyerepa Maija'quë mësarute yo'o u'ni Ëjaë Jesucristo do'ipi caquë,
Maija'quëre si'anë de'oji caquë, sihuayë. 5 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi
mësarute ta̱'ñe coca caye cui'ne ta̱'ñe asaye i̱sipi, joyo aye do'i que'yere
pare. 6 Ja̱je pa'ina, coa caye peoyerepa Cristo cocapi mësarute ti̱ñe pa'iye
po̱napi. 7 Po̱naëna, pa'ijë Jesucristo daija̱'a mu'sere utejë pa'icohua'ire
ti̱ñe po̱naëna, pa'iye Maija'quë i̱siye ti jopo caraye peoji. 8 Ja̱je pa'ina,
mësarute Diusupi o̱cue pa'i macarepa ñacai pasipi, tëji mu'sere paja̱'a,
yecohua'ipi mësaru Maija'quë quëcosicohua'ire Jesucristo daisi maca tayo
yo'ocohua'i a'ë caye pa̱ja'cohua'ire i̱pi ñacai paja̱quë. 9 Maija'quë i̱ ca
nëose'eje̱ pa'ye yo'o ti̱'aquëre papi mësarute soipi, i̱ mamaquë mai Ëjaë
Cristo Jesús ja̱'re tsioni pa'ija̱jë caquë.

Sehuosicohua'i Huase'e

10 Maija'quë do'ijë mësarute se̱ñë, mai Ëjaë Jesucristo mamipi, de'oye
te'e cuasajë, cui'ne te'e nëina, pa'ija̱jë caquë. Huahuesicohua'i pa'ima'pë
pa'ije̱'ë. Coa ai jerepa te'e cuasayepi pa'ije̱'ë. 11 Ja̱je mësarute cayë, Cloé
tsëcapëpi mësaru te'e cuasama'pë pa'iyere quëarena. 12 Ja̱je te'e cuasama'
do'ire mësaru cayë, pa̱i ñape ñeje: "Yë'ë cato Pablo aquë a'ë." Yecohua'ipi
cayë: "Yë'ë cato Apolos aquë a'ë." Yecohua'ipi cayë: "Yë'ë cato Pedro
aquë a'ë." Yecohua'ipi cayë: "Cristo aquë a'ë." 13 ¿Ja̱je pa'ito Cristo i̱ a'ri
te̱'ña maña huahuesiquë a'ë? ¿Pa̱nita'a Pablo, yë'ëpi cruz que̱ cua̱ñore
mësaru do'ire? ¿Pa̱nita'a Pablo mamipi do cua̱ñosicohua'i a'ni? 14 Pa̱ni,
de'oji sihuayë, Maija'quë ñacaina, de'hue jai pa̱ire doye pa̱huë. Coa
Crispore cui'ne Gayore dohuë. 15 Ja̱je doye pa̱si do'ire yecohua'ije̱ yë'ë
Pablo mamipi do cua̱ñosiquë a'ë caye pa̱ja'cohua'i a'ë. 16 Coa Estéfanas
tsëcapëse'ere oco dohuë. Cui'ne, yecohua'ita'are doye pa̱huë, cuasayë.
17 Yë'ëre pa̱ire oco doquë pa'ije̱'ë caquë Cristo cua̱ñeñe pa̱pi. Coa i̱ cocare
quëacaije̱'ë caquë cua̱ñepi. Ja̱je pa'ina, i̱ cruz ju̱'ise'e do'i que'yere quëayë.
Yë'ëpi de'o pa'i cocapi caquë quëaquëna, pa̱ipi yë'ëna i̱re papi cuasajë
Cristo cruz ju̱'ise'ere do'i peoye necaiye coeyë.

Cristopi Maija'quë Tuture Cui'ne Ta̱'ñe Asaye Paquë

18 Cristo cruz jụ'ise'e cato do'i peo coca asa cuạñoji, ne huesë huẹ'ñana
saicohua'ire. Jạje pa'iquëta'are iye coca Maija'quë tuturepa asa cuạñoji,
huaso cuạñocohua'ire cato. 19 Jạje pa'ina, toyase'e caji:
Tạ'ñe asacohua'i asaye nejoja'quë a'ë.
Cui'ne asa tị'acohua'ireje ị̱ohua'i asa tị'añe tị̱rona yahueja̱'quë a'ë.
20 ¿Maija'quëpi, tạ'ñe asaquëre, ye'yaquëre cui'ne iye yeja ayere tạ'ñe
ca de'huaquëre do'i peoquëre neru, yure ị̱quere cọcaiye'ni, jạohua'i?
Cọcaiye pạñë, Maija'quëpi iye yeja tạ'ñe asayere do'i peoye neina. 21 Jạje
pa'ina, iye yeja pạipi ị̱ coca do'i peoye cuasayë. Cuasajëta'a jạ cocare
quëase'epi ị̱te ị̱re pare asacohua'ise'ere huasoye pa'iji. Jạje pa'ina, pại
tạ'ñe asayepi Maija'quëre tị'añe pạñë.
22 Judío pạipi pại yo'o tị'a ma'ñere yo'ojëna, ñañe yëyë. Griego pạipi
cato ai tạ'ñe asacohua'i pa'iyere co'eyë. 23 Jạje pa'iquëta'are yëquë
cato jạohua'i co'eyere yo'oma'pë pa'ijë coa Cristo cruz quẹ cuạñosiquë
ayere quëayë. Quëajëna, judío pạini tạ'tëpojẹ pa'ye asa cuạñoji, ị̱ohua'i
quẹsiquëni quëajëna. Cui'ne judío pại peocohua'ini griego pạini coa
do'i peoyere yo'ojë cayejẹ pa'ye asa cuạñoji. 24 Jạje pa'iquëta'are judío
pạipi pạnita'a griego pạipi Maija'quë soisicohua'ire cato Maija'quë tu-
turepa cui'ne ị̱ tạ'ñe yo'oyerepa do'i quë'ye asa cuạñoji. 25 Maija'quë
yo'ose'e do'i peoye pạire asa cuạñoñepi, pại tạ'ñe asayere tëto saise'e
pa'iji. Jesupi jụquëna, tutu peoquëjẹ pa'iji. Jạ yë'ta'a ị̱ jụ'i maca ị̱
tutupi pại tutu tëto saise'erepa pa'iji. 26 Maija'quë soisicohua'i mësaru
te'ohua'ise'e pại ëjaohua'i pa'iyë. Te'ohua'ise'e iye yeja pa'iye tạ'ñe
asacohua'i pa'iyë. Cui'ne te'ohua'ise'e ëjaohua'irepa tsëcapë acohua'ijẹ
pa'iyë. Mësarupi tsoe asayë, jạje pa'iye. Maija'quëpi jạje soipi, mësarute.
27 Pạipi huesëohua'ire ñacohua'ini Maija'quëpi sahuapi, tạ'ñe pa'iohua'i
a'ë cacohua'ire ị̱ño quëcosi'i caquë. Cui'ne cuạñe tutu peocohua'ire
pại ñacohua'ini cuạñe tutu quë'iohua'ire sahuapi, cuạñe ëjaohua'ini
ị̱ño quëcosi'i caquë. 28 Iye yeja pạipi do'i peocohua'ire ñacohua'ini
Maija'quëpi sahuapi, do'i quë'iohua'i pa'isicohua'ini cui'ne ëjaohua'ini
do'i peocohua'ire nesi'i caquë. 29 Jạje pa'ina, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë
cuasaye peoji, Maija'quë ña huẹ'ña. 30 Maija'quëpi Cristo Jesús jạ're
tsioni pa'iye nepi, maire. Cui'ne Cristo api, mai tạ'ñe asaye, Cristo do'ipi
Maija'quë jạ're tsioni nuñerepa pa'iye, Cristo do'ipi ị̱na ị̱sisicohua'ipi
nuñerepa yo'ocohua'i pa'iye, cui'ne Cristo do'ipi huasosicohua'i pa'iye,
nequë. 31 Jạje pa'ina, Maija'quë coca toyase'e cayejẹ pa'ye: "Jerepa pa'i
a'ë cuasaye yëni Ejaë Jesuni cuasaye pa'iji, jerepa pa'ire pani."

2

Cristo Quẹ Cuạñosiquë Coca

1 Maija'quë coca mësarute quëa maca tạ'ñe cacohua'i cocapi caquë
quëama'ë paë'ë. 2 Mësaru jạ're pa'i maca yequere cuasarojại cama'ë paë'ë.
Coa Jesucristo quẹ cuạñosiquëni cuasaquë quëahuë. 3 Coa tsasiquë maca
ca'raquë teaye pa'i macapi mësaru quë'ro tị'ahuë. 4 Mësarupi yë'ë cayere
sehuocaijạjë caquë pạise'e cuasajë tạ'ñe coca cayepi caquë mësarute
quëaye pạhuë. Coa Maija'quë joyo cọcaiyepi cui'ne Maija'quë tutupi
quëahuë, 5 mësaru Maija'quëre necacaiquëre pare asayepi Maija'quë
tutupi nese'e pa'ijạquë caquë, pạni pại tạ'ñe asayepi.

Diusupi Ị̱ñopi Ị̱ Joyo Ayejạ'a

6 Jaje pa'iquëta'are ta̱'ñe pa'i cocapi cajë quëayë, Maija'quëre tuicohua'i
nuñerepa asacohua'ire cato. Iye yeja ta̱'ñe pa'iohua'i ca cocapi cajë cui'ne
pa̱i ëjaohua'i coa esa ne huesëja̱'cohua'i ca cocapi cajë quëaye pa̱ñë. 7 Coa
ai jerepa Diusu de'oquërepa ta̱'ñe pa'ye ye'yayepi quëayë, Maija'quë i̱se'e
cuasaquë pa'iyere. Ja̱ yë'ta'a yeja de'huama'në mai ai de'oye pa ja̱'ñere
cuasa nëose'ere quëayë. 8 Iye yëquë quëaye ti iye yeja cua̱ñecohua'i asa
ti̱'añe pa̱ñë. Jaje asa ti̱'ama' do'ire Jesucristore de'oquëre pare que̱ni
huani je̱oa'huë'ë, asa ti̱'asicohua'i pani pa̱ra'huë, huaiye. Jaje yo'ohuë,
ja̱je toyase'e cayepi pa'ina. 9 I̱ti toyase'e cato caji:
Pa̱ije ti ña ma'ñere pa̱i ti asa ma'ñere,
Cui'ne pa̱i ti a'ri mañaje cuasa ma'ñere,
Maija'quëre oicohua'ire i̱si ja̱'ñe ne de'huacaise'e paji.
10 Ja̱re yëquëre i̱ñopi, i̱ joyopi yëquëni pa'i do'ire. De'o joyo cato si'aye
Maija'quë cuasaquë pa'iye asaquë api. Ja̱je pa'ipi si'aye iyere i̱ñopi.
11 Pa̱i asa ti̱'añe peoji, yeque cuasaquë pa'iye. Coa ja̱re i̱ joyose'e i̱
cuasaquë pa'iye asaquë pa'iji. Ja̱je cui'ne Maija'quëreje̱ ja̱re i̱ joyose'e
i̱ cuasaye asaquë pa'iji. 12 Mai cato Maija'quë joyore payë. Iye yeja
joyore paye pa̱ñë. Ja̱je pa'ina, Maija'quë maire oi coa i̱siyere asayë.
13 I̱sina, i̱ joyo i̱si cocapi cajë quëayë, Maija'quë ye'yayepi. Coa yëquë
ta̱'ñe cuasayepi cajë quëama'pë pa'iyë. Maija'quë joyo yo'oye quëayë,
Maija'quë joyo yo'oye asacohua'ina.
14 Maija'quë joyo peoquë cato iye ti asa ti̱'añe peoji. Coa do'i peoyeje̱
pa'ye asaye pa'iji. Iye cato joyo aye a'ë. Ja̱re joyo pa'iye asacohua'ise'e
asaye pa'iji. 15 Jepi nuñere pa'ni caquë si'aye asaquë api, Maija'quë joyo
paquë cato. Jaje pa'ini i̱ pa'iyere yecohua'ipi ca tëjini de'huasi'i cajë
yo'oye peoji. 16 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji: "Ëjaë cuasaye asa ti̱'añe peoji.
Cui'ne Maija'quëre pa̱ipi se ye'yaye peoji." Ja̱je pa'iquëta'are mai cato
Cristo cuasayere payë.

3

Maija'quë Co'amaña Necaicohua'i Yo'oye

1 Maija'quë do'ijë, yë'ë mësarute ca maca cama'ë paë'ë, Maija'quë
joyopi cuaquëna, pa'icohua'ire cayepi. Pa̱huë, caye mësarupi Cristo ayere
asa ti̱'ama'cohua'ipi tsi̱tu'uje̱ pa'iohua'i pa'i do'ire. Ja̱je pa'ina, pa̱ise'e
yëye yo'ocohua'ire cayepi cahuë. 2 Ja̱je pa'ina, mësarute a̱'jiñere ye'yahuë,
tsi̱ mañа oje tsu̱'sucohua'ire yo'oyeje̱ pa'ye. Ja̱je ye'yahuë, mësarupi jëa
a̱o a̱ni ti̱'ama'cohua'ije̱ pa'iohua'i pa'ijëna, ñaquë. Yureje̱ ja̱ yë'ta'a joyo
pa'iyere asa ti̱'ama'cohua'i pa'iyë, mësaru, pa̱ise'e cuasayere ja̱ yë'ta'a̱pi
pa'ijë. 3 Ja̱ do'ire ja̱ yë'ta'a pa̱ise'e cuasayere payë: yecohua'i payete ña
ëaye, sa̱'ñe pë̱ti yo'oye, cui'ne te'e cuasama'pë sa̱ñope cuasayere cayere.
Ja̱ do'ire sehuoma'cohua'i yo'oyere yo'oyë, mësaru. 4 Ja̱ do'ire yecohua'i
ñeje cayë: "Pablore ye'yequë a'ë." Yecohua'ipi cayë: "Yë'ë Apolosre
ye'yequë a'ë." Jaje yo'ojë cani mësaru coa pa̱ise'e cuasayere pa'icohua'i
cayere cayë.
5 ¿Ja̱je pa'ito i̱quei'ni, Pablo? ¿Cui'ne i̱quei'ni, Apolos? Yëquë cato
coa Maija'quëre necaicohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, yëquëpi quëajëna, mësaru
cato asajë sehuosicohua'i a'ë, mai Ëjaëni. Pa̱i ñape yëquë mai Ëjaë ñaquë
i̱sise'eje̱ pa'ye yo'ohuë. 6 Yë'ëpi ta̱ñeje pa'ye quëahuë, Maija'quë cocare
cui'ne Apolospi ta̱se'ere oco do'ecaiyeje̱ pa'ye quëapi, Maija'quë coca
mësarute. Ja̱se'e pa'iji, yëquë nese'e. Ja̱je pa'iquëta'are ta̱se'e mëoñe

cato Maija'quë yo'oye a'ë. Jạje pani Maija'quëpi mësarute ai de'huaji, i̱te cuasayena. 7 Maija'quëpi i̱ti ñese mëañe cato neji. I̱ti tạquë cui'ne i̱ti oco do'equë do'i peoyë. 8 Jạje pa'ina, tạcohua'i cui'ne oco do'equë si'a yë'quë maca pa'iohua'i a'ë. Jạje pa'iquëta'are Maija'quëpi pại ñapere i̱ohua'i nese'eje̱ pa'ye sạija'quë api. 9 Yëquë cato Maija'quë co'amañare necaicohua'i a'ë. Mësaru cato i̱ tsioje̱ pa'iohua'i a'ë.

Cui'ne mësaru Maija'quë huë'e'ë. 10 Maija'quë yëyere tạ'ñe yo'oye i̱sise'eje̱ pa'ye nehuë. Yë'ë cato de'oyerepa huë'e ne huëose'ere o̱ahuë. Yë'ë nesi jeteyo'je yequëpi huë'e ë̱mëje'e cato neñe pa'iji. Jạje pa'iquëta'are pại ñape ñare pajë nejajë, ë̱mëje'e cato. 11 Jesucristo api, i̱ti du'ru huëocore paje̱ pa'i, quëco paquërepa, yequë peoji. Jạje pa'ina, yecore du'ru huëocore neñe peoji. 12 Ico ë̱mëje'ena neñe pa'iji, coa si'aye pại yëyeje̱ pa'ye: oropi pạnita'a yeque plata hue'yosi quë̱napi, jai do'i quë̱napi, so̱quë to̱ñapi, ja'opi pạnita'a hue̱capi. 13 Jạje nesicohua'ita'are pại ñape nese'e ña mu'se ti̱'aëna, ti̱ñarepa ñaja'cohua'i a'ë, pại ñape nese'e. Jạ mu'se cato pại ñape nese'e toapi ëo ñañe pasipi. 14 Toaje̱ ti uma'a huë'e nesiquëpi sại cuạñoja'quë api, i̱ nesi do'i. 15 Jạje pa'iquëta'are i̱ nesicopi coa u huesëru sại cuạñoñe pạja'quë api, i̱ nesi do'i, i̱se'e jëajạ'quë api, jai huë'e ucona jëayeje̱ pa'ye.

16 Mësaru a'ë, Maija'quë huë'e. Jạ huë'e cato Maija'quë joyopi pëani pa'i sito. ¿Jạje pa'iye mësaru huesëye? 17 Jạje pa'ina, pạipi Maija'quë huë'ere co'a de'huacaito Maija'quëpi i̱teje̱ nejoñe pa'iji. Maija'quë huë'e cato de'o co'sija'i huë'e a'ë. Mësaru a'ë, i̱ti huë'e.

18 Co'ye cosoma'pë pa'ije̱'ë. Iye yeja tạ'ñe asayere ai cuasaquë a'ë cuasaquë pani, jạ cuasase'ere je̱oni huesëquëje̱ pa'i de'oni ye'yeje̱'ë, tạ'ñe asayere pare. 19 Iye yeja pại tạ'ñe asayere Maija'quë cato coa huesëcohua'i yo'oye a'ë caquë ñaji. Jạje pa'ina, toyase'e caji: "Diusupi tạ'ñe asacohua'ire i̱ohua'i tạ'ñe yo'oyë cuasajë yo'oyena ne tạoji." 20 Cui'ne caji yequeje̱: "Ëjaëre papi tạ'ñe asacohua'i cuasaye de'oye a'ë caquë ñaji." 21 Jạ do'ire pạini ye'yejë jerepa pa'i a'ë cuasama'pë pa'ije̱'ë. Si'aye mësaru tse̱se'e pa'iji: 22 Pablo, Apolos, Pedro, iye yeja ju̱'iñe, yure pa'iye, yequë mu'se pa'i jạ'ñe, si'aye mësaru tse̱ a'ë. 23 Mësaru cato Cristo tse̱cohua'i a'ë, cui'ne Cristopi Maija'quë tse̱quë api.

4

Jesucristo Jëjo Saosicohua'i Nese'e

1 Jạje pa'ina, yëquëre cato Cristore necaicohua'i a'ë cuasajë ñajë'ë. Yëquë cato Diusu cuasa nëose'e ña ti̱'a ma'ñe quëacaijạ'cohua'ire nesicohua'i a'ë. 2 Jạ do'ire necaiquë cato i̱ ëjaë cuạñese'ere si'a yë'quë maca yo'oquëna, necaiquëre papi yecohua'ije̱ cuasajë ñajëna, yo'oquë api. 3 Jạje pa'iquëta'are yë'ë cato ai co'a ju̱'iñe pạñë. Mësarupi cui'ne yecohua'ipi yë'ëre de'oye yo'opi pạnita'a co'aye yo'opi cayere cui'ne yë'ëjạ'a co'ye de'oye yo'oyë ca ti̱'añeje peoyë. 4 Yë'ë cuasayepi yë'ëre sạñope caye peoquëna, sihuaquë nuñerepa pa'i a'ë cuasaye peoji. Jạ do'ire Ëjaëpi caye pa'iji, de'oji pạnita'a co'aji. 5 Jạje pa'i do'ire mësaruse'e de'oye yo'oquë api pạnita'a tayoquë api caye pạjë'ë. Utejë̱'ë, Ëjaë dai macajạ'a, Ëjaëpi dani ti̱ña i̱ñoja'quëre. Jạ maca pại ñape joñoa cuasase'e ñañe pa'iji. Jạ maca Diusupi pại ñape yo'ose'eje̱ pa'ye i̱sijạ'quë api, pại ñapere.

6 Maija'quë do'ijë, mësaru de'oye cuasajë pa'i ja̱'ñere i̱ñosi'i caquë
Apolos pa'iye cui'ne yë'ë pa'iye i̱ñoquë quëahuë, mësarupi toyase'e pa'ina,
sa tëto saipe yo'oma'pë pa'ija̱jë caquë. Ja̱ do'ire yëquë quëase'ere ye'yeni
te'ire jerepa pa'i api cuasajë cui'ne yequëni co'aquë api cuasama'pë
pa'ijë̱'ë. 7 Maija'quë mësarute de'ocohua'ire nepi. Mësaru tutupi ti̱'añe
pa̱huë. Ja̱je pa'ina, Maija'quë coa i̱sise'ere paye sëte jerepa pa'iohua'i a'ë
cuasama'pë pa'ijë̱'ë.

8 Yure mësaru si'aye payë, mësaru yëye. Ja̱ do'ire mësaru pa̱i ëjaohua'ije̱
pa'iohua'irepa nëina, pa'iyë. Ja̱je nëina, yëquëre hua̱nëyei'ë, mësaru.
Sihuara'huë, mësarupi nuñerepa ëjaohua'i pa'ito, mësaru ja̱'re te'e co̱ni
cua̱ñesi'i caquë. 9 Yëquëre Jesucristo jëjo saocohua'ire Diusupi jeteyo'jena
nëcopi cuasayë, huani je̱oja'cohua'ire nëcose'eje̱ pa'iohua'ire. Ja̱je pa'ina,
hui̱ñaohua'i cui'ne si'a pa̱i yëquëse'ere ñañë, i̱ohua'i yo'ojëna, ñañu'u
cajë. 10 Cristo do'ire yëquëre huesëohua'ire cayë, pa̱i. Cajëna, mësarupi
Cristo ayere ai asasicohua'i a'ë cuasajë sihuayë. Yëquëpi tutu peocohua'i
pa'ijëna, mësarupi tutu quë'iohua'i pa'iyë. Yëquëre cato pa̱i coeyë, ñañe.
Mësaruni ëjaohua'i a'ë cajë ñañë. 11 Yureje̱ ai yo'ojë a̱o ëa ju̱'ijë, oco ëa
ju̱'ijë, ca̱ñaje peoquëna, pa̱ije co'aye yo'ojëna, cui'ne huë'eje̱ peocohua'ipi
ai yo'ojë pa'iyë. 12 Yëquë jëñapi ai tutu nejë, cui'ne pa̱ipi pë̱ijë tea
ju̱'itoje̱ Maija'quëpi de'oye ñacaija̱quë cahuë. Pa̱ipi jo̱sa yo'otoje̱ quëcoyë.
13 Co'aye yo'ocohua'i a'ë cayë, yëquëre. Ja̱je catoje̱ dahuëre quëcojë
yëhuoyë, de'oyepi. Iye yeja ja̱'ju co'amaña nejose'eje̱ pa'iohua'ire ñañë,
yëquëre iye mu'seje̱.

14 Ja̱je toyani toyama'ë paë'ë, mësaruni huajëya'ye ca quëcosi'i caquë.
Coa ai jerepa yë'ë mamajëre sëte yëhuosi'i caquë toyahuë. 15 Mësarupi
Cristo coca ye'yacohua'ire diez mil pa̱ire pare patoje̱ yë'ë te'i pa'iyë,
mësaru ja'quëje̱ pa'i, yë'ëpi mësarute huaso coca du'ru quëasi do'ire. Ja̱
do'ire mësaruje̱ Cristore sehuohuë. 16 Ja̱je pa'ina, mësarute cayë. Yë'ë
yo'oquëna, ñase'ere mësaruje̱ yo'oje̱'ë.

17 Ja̱re caquë mësaru quë'rona jëjo saoyë, Timoteore, yë'ë oiquëni,
mai Ëjaë do'ire yë'ë mamaquëje̱ pa'ini, nuñerepa pa'ini. Ja̱ëpi mësarute
quëaja̱'quë api, yë'ë Cristo Jesure sehuosiquë yo'oquë pa'iye cui'ne yë'ë
si'a hue̱'ña sehuosicohua'i tsëcare ye'yaroja̱iñe quëase'ere. 18 Mësaru
acohua'i yecohua'i yë'ë sani ñama'ë pa'ija̱'quë api cajë jerepa pa'iohua'i
a'ë cuasajë yo'oyë. 19 Ja̱je pa'iquëta'are Ëjaëpi yëto esa sani ñaja'quë a'ë,
mësarute. Ja̱ maca ñasi'i, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'i nejë pa'iye,
coa cacohua'i pa'ima'pë caquë. 20 Maija'quë cua̱ñe te̱'te cato cocase'e
caye peoji. Maija'quë tutupi yo'ojë pa'iye a'ë. 21 ¿I̱quere yëye'ni, mësaru,
yë'ëpi sani tarapëpi si'seyere yëye, pa̱nita'a ai oi sani ñañere yëye?

5

Yo'o Ma'ñere Yo'ojëna, Ca De'huaye

1 Mësaru aquëpi sehuoma'cohua'ije̱ yo'o ma'ñere yo'oquë pëca ja'quë
nëjoni nëjore payeje̱ paji cajëna asayë. 2 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru ti
co'aye yo'oji cama'pë Cristore sehuocohua'ire pa'ë cuasajë pa'iyë, ti co'a
ju̱'ima'pë. Ja̱je pa'ijëna, yë'ëpi yure cayë, ja̱ co'ayerepa yo'osiquëre eto
saoje̱'ë, mësaru ja̱'re pa'ima'ë pa'ija̱'quë. 3 Ja̱ro yë'ë pa'ima'ë panije
ja̱ co'aye yo'ose'e asani ai coeyë. Ja̱je pa'ina, yë'ëpi ja̱rore pa'iyeje̱
pa'yerepa i̱ti co'aye yo'osiquëre coequë tsoe co'aji, cayë. 4 Ja̱ do'ire mai

Ëjaë Jesucristo do'ipi mësaruse'e tsi'sijë'ë. Tsi'sini yo'ojëna, yë'ë jarote
mësaru ja're te'e pa'iyeje pa'ye pasi'i, yë'ë joyopi. Cui'ne Ëjaë Jesucristo
tutupi jarote pa'ija'coa, mësaru ja're coni. 5 Ja maca tsi'si sitopi co'aye
yo'oquëre huati ëjaëna isijë'ë, i capë yëyere nejoja'quëna, nejoquëta'are
joyose'e huaso cuañoja'quëre Ëjaë Jesucristo dai maca.
6 Jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë. A'ri mañna o'sacopi huajë
sëpëna coo'meto si'a sëpë o'saye pa'iji caye mësarupi asacohua'i a'ë, aio-
hua'i case'e. 7 Ai huano o'sa sëpëje pa'ire co'aquëre eto saojë'ë, mësaru
de'ocohua'ise'e pa'ija'cohua'i, huajë sëpëje pa'iohua'ise'e. Egíptopi judío
pai etajë pa'ise'ere cuasajë aiñeje pa'i pan pa'ijë'ë, ti coo'mema'cohua'i.
Cristo mai do'ire jucacaji'i. Jaje pa'ina, jaë api, yëi ñama mai eta
huajëse'ere cuasajë yo'oquë. 8 Jaje pa'ina, mai eto huaso cuañosi mu'sere
sihuajë nuñere papi cui'ne ta'ñere papi sihuañu'u, o'saye coo'mema'a aoje
pa'yere papi. Si'sipi cui'ne tayo yo'oyepi coni sihuaye pañu'u. Ja cato ai
o'sa sëpëje pa'ye a'ë.
9 Ja'në toya saocore toyahuë, co'aye yo'ocohua'ire cui'ne nëjo peo-
coni yo'ocohua'ire tsioma'pë pa'ijë'ë caquë. 10 Jaje tsioma'pë pa'ijë'ë
cani cama'ë paë'ë, iye yeja paini tsioma'pë caquë jaiye co'amañna
yëcohua'ini, co'amañna yahue imacohua'ini, yequere Maija'quë a'ë
cuasacohua'ini cui'ne nomiohua'ire yo'ocohua'ini. Jaje yo'oye pa'ito
mësaru iye yeja pa'iye peora'pi. 11 Yë'ë cato ñeje cahuë, tsioma'pë
pa'ijë'ë, sehuohuë caquëpi ja yë'ta'a yahue nomiore yo'oquëre, co'amañna
yahue imaquëre, jaiye co'amañna yëquëre, Maija'quëre cuasaye jerepa
co'amañase'e cuasaquëre, co'a coca caquëre cono cuepequëre. Jaje pa'ire
cato coni tsioni aima'pë pa'ijë'ë, cahuë. 12-13 Sehuoma'cohua'ini tayoyë,
maipi caye peoji. Maire cato sehuosicohua'ise'ere ñaquë ca de'huaye
pa'iji. Sehuoma'cohua'ire cato Maija'quëpi co'aji caye pa'iji. Jaje pa'ina,
mësarupi sehuosicohua'i aquëpi tayoto ca de'huaye pa'iji. Ja do'ire jaëte
tayo yo'oquëre mësaru ja're pa'iquëre eto saoye pa'iji, ponëma'quë pani.

6

Sehuosicohua'ise'e Sañope Caye Pa'ito Ne De'huaye

1 Je'nërepa mësaru aquëpi yequëni sañope caye pani tsoe saiji, pai
yo'oye ña ëjaë quë'rona ne de'huacaija'quëre. ¿Me yo'ojë jaje yo'oye'ni,
Maija'quëre sehuocohua'ina quëama'pë? 2 Maija'quëre sehuocohua'ina
quëaye de'oji, jaohua'ipi asani ne de'huaja'cohua'ire. Iye yeja pai
yo'ose'e mësarupi ca de'huaja'cohua'i a'ë case'e asacohua'i a'ë, se-
huoma'cohua'ire. Mësarupi jaje yo'oja'cohua'i sëte iye a'ri co'a coca
mësaruse'e ca de'huajë pa'ijë'ë. 3 Cui'ne yequeje asacohua'i a'ë,
mësaru, sehuosicohua'ipi huiñaohua'i yo'ose'e ca de'huaye pa'iji, case'e.
Jaje yo'oja'cohua'i sëte ai jerepa iye yeja yure pa'iye mësaruse'e ne
de'huaye pa'iji. 4 Jaje pa'iohua'ita'a mësaru, iye yeja pa'iyere sa'ñe
coca pani tsoe sehuoma'cohua'ina sani quëayë, sehuosicohua'i pa'iye ti
asama'cohua'ina. 5 Mësarupi pañete yo'ore'ni cajë ai cuasajë oija'jë caquë
cayë. ¿Mësaru aquë ta'ñe asaquë ti peoquëna, jaje yo'ore, sehuosicohua'i
aquëpi iye yo'oye ca de'huaquë ti peoquëna, yo'ore? 6 Sehuosiquëpi cajë
sehuosiquëre sañope caye payere iye yeja ëjaë sehuoma'quëna quëaye
co'aji.
7 Mësaru sañope yo'ojë cayepi tsoe co'a de'osico pa'iji. Jaje pa'ito ¿Me
yo'ojë quëco ma'ñe'ni, më'ëre sañope yo'oyere, cui'ne më'ë co'amañare

i̱ma cua̱ñonije? 8 Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi Maija'quë do'ijëre nuñerepa
yo'oma'pë co'amañare yahue i̱majë yo'oyë.
9 Mësarupi asayë, nuñerepa yo'oma'cohua'i Maija'quë cua̱ñe te̱'te co̱ni
pa'iye ti peoye. Ja̱je pa'ito co'ye mësaruja̱'a cosoma'pë pa'ije̱'ë. Maija'quë
cua̱ñe te̱'te pa'iye peoji, pa̱i de'huasi diusuohua'ire se̱cohua'i, hue-
jama'cohua'ipi yo'ocohua'i, huejasicohua'ipi yequë nomiore pa̱nita'a
ë̱mëre yo'ocohua'i, ë̱mëohua'ija̱'a yo'ocohua'i. 10 Cui'ne co'amaña yahue
i̱macohua'i, co'amañase'e ai oicohua'i, co̱no cuepecohua'i, co'a coca
yequëna quëacohua'i jerepa jaiye curiquë neñu'u cajë cosojë necohua'i,
si'aohua'i ja̱je yo'ocohua'i ti̱'añe pa̱ja'cohua'i a'ë. 11 Ja̱je pa'iohua'i paë'ë,
mësaru acohua'i. Pa'isicohua'ipi yure cato mai Ëjaë Jesucristo yo'o do'ipi
cui'ne Maija'quë joyo yo'o do'ipi tsoa to̱sicohua'i pa'iyë. Maija'quëna
i̱sisicohua'ipi pa'iyë, Maija'quë cajeohua'i de'oni.

Mai Ca̱pë Cato Maija'quë Tse̱

12 Si'aye yo'oye pa'iyë, mai. Ja̱je pa'iquëta'a yeque yo'oye cato co̱cai
ma'ñe a'ë, maire. Ja̱je pa'ina, de'hua ñaquë pa'iyë, te'e co'amaña ai yë
huesëna, ja̱ yëyepi jo'ya ne huesoyere coequë. 13 E̱tatu'u cato a̱o a̱ija'copi
pa'iji cani pa̱i nuñerepa cayë. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quëpi ë̱tapë cui'ne
a̱o nejoja'quë api. Pa̱i ca̱pë coa si'a nomiohua'ire yo'oyere caquë pa'iji
cani coa tayo cayë. Pa̱i ca̱pë cato Ëjaëni pacacaico cui'ne Ëjaëpi pa̱i
ca̱përe pacacaiji. 14 Ja̱je pa'i do'ire maire Diusupi i̱ tutupi ju̱'isicohua'ini
huajëcohua'ire huëoja̱'quë api, Jesucristore huëose'eje̱ pa'ye.
15 Pa̱i ñape mësaru Cristo ca̱pë acohua'i a'ë. ¿Yë'ë Cristo ca̱pë aquëpi
si'a ë̱mëohua'ire yo'ocona tsioye de'oquë? Ai co'aji, me neni tsioye'ni.
16 Mësarupi tsoe asayë, ë̱mëpi si'a ë̱mëohua'ire yo'ocona tsioni i̱o ca̱pëna
tsioye pa'iji. Ja̱je caji toyase'e iyere ñajë'ë: "Te'ije̱ pa'iohua'i tsioye pa'iji,
cayaohua'i pa'isicohua'ita'a caji." 17 Ja̱je pa'ye pa̱ipi Jesucristona tsioni
te'ije̱ pa'iohua'i de'oyë, i̱ joyona tsiosicohua'i pa'i do'ire.
18 Huejama'cohua'ipi pani nomiore yo'oyere yo'oma'pë catije̱'ë. Ja̱
cato ca̱pë nejoñe a'ë. Yeque tayo yo'oye cato ë̱mëje'ese'e co'aye neñe
a'ë. Ja̱ do'ire ti ja̱ yo'oma'pë pa'ije̱'ë, ca̱pë co'a de'huaye a'ë. 19 Mësaru
ca̱pë Maija'quë joyo pa'i huë'e a'ë. I̱pi mësarute pa'iji. Ja̱je pa'ina, mësaru
ca̱pë mësaru tse̱co peoji, Maija'quë tse̱coa. 20 Maija'quëpi jai do'i hueropi,
mësarute ai yo'osi do'ipi. Ja̱ do'ire mësaru Maija'quëre ai oijë mësaru
ca̱pëpi i̱ de'oyerepa necaiye i̱ñoñe pa'iji.

7

Huejayere Yëhuoye

1 Yure cato mësaru se̱jë toyase'ere sehuosi'i: ë̱mëpi nomiore ti yo'oye
pa̱to ai de'oji, me co'aquë'ni. 2 Ja̱je pa'iquëta'are jaiye co'aye yo'oyepi
pa'i do'ire pa̱i ñape nëjore paye pa'iji, cui'ne nomiohua'ije̱ pa̱i ñape ë̱jëre
paye pa'iji. 3 E̱jëpi nëjo yëyeje̱ yo'oquë pa'iye pa'iji, ë̱jë sëte. Cui'ne
nëjoje ë̱jë yëyeje̱ pa'ye pa'iye pa'iji, nëjo sëte. 4 Nëjo cato ë̱jë tse̱coa.
E̱jë api, i̱ti tse̱ aquë. E̱jë cato nëjo tse̱quë api. 5 Ja̱je pa'ina, ë̱jë yëye
panita'a nëjo yëye pa'ito pa̱ñë cama'pë pa'ije̱'ë. Cayaohua'i yure tsoe
maca yo'oma'pë Maija'quëse'ere se̱ñu'u cani yo'oma'pë se̱jë pa'ije̱'ë. Ja̱
jeteyo'je cui'naohua'ipi tsioni pa'ije̱'ë. Mësaru pa'iyepi yo'ojëna, mësarute
quëco ti̱'ama'pëna Satanáspi co'aye yo'oyena ne ta̱oma'quë de'hua ñajë'ë.

6 Mësaruni yëhuoquë caquë cuąñema'ë pa'iyë. 7 Yë'ë cato si'aohua'i yë'ëję
pa'iohua'ise'e pa'iję̈'ë, cuasayë. Cuasaquëta'are Maija'quëpi pąi ñapere
tįñe tutu įsipi.
8 Huejama'cohua'ire cui'ne hua'jeohua'ire cayë, huejaye pąto jerepa
de'oji, yë'ęje pa'iohua'i pa'ito. 9 Jąje pa'iquëta'are quëco tį'añepi peoto
huejayepi de'oji. Co'aji, coa ëa jų'ijë ai yo'ojë pa'iye.
10 Huejasicohua'ire cato cuąñeñë, ę̈jëre jęocoye ti peoji. Ją cato yë'ëse'e
caye pąñë. Ëjaërepaję jąje cuąñeji. 11 Jąje pa'iquëta'are nëjopi ę̈jëre
jęocosico pani yequëre huejaye peoji, pąnita'a cui'naëna co'i cǫñe pa'iji.
Ę̈jëje nëjore jęocoye peoji.
12 Iye cato yë'ëpi cayë, Ëjaërepa case'ere caye pąñë. Sehuosiquëpi
sehuoma'coni nomiore paquëna, įopi de'oye į ją're pasi'i cuasaco pa'ito
jęocosi'i caquë yo'oye pąjë'ë. 13 Yeque sehuosicopi sehuoma'quëni pa-
cona, įpi de'oye įo ją're pasi'i cuasaquë pa'ito jęocosi'i caco yo'oye pąjë'ë.
14 Jąje pa'ina, sehuoma'quëpi nëjo sehuosicore pa do'ire Maija'quëna
įsisiquëję pa'iji. Cui'ne nomioje sehuoma'copi sehuosiquëni ę̈jëre pa
do'ire Maija'quëna įsisicoję pa'ico. Jąje yo'oye peoto mësaru mamajëpi
sehuoma'cohua'i mamajëje pa'iohua'i co'acohua'i patira'huë. Jąje
patira'sicohua'ita'a yure cato de'ocohua'i pa'iyë, Maija'quë ña huę̈'ña.
15 Jąje pa'iquëta'are sehuoma'quëpi pąnita'a sehuoma'copi jęosi'i cato
de'oji caję̈'ë, ai oima'pë sehuosiquëpi pąnita'a sehuosicopi ai yo'ojë
pa'ito co'aji. Maija'quë cato de'oye sihuajë pa'iję̈'ë caquë soipi, maire.
Jąje pa'iquëta'are ai yo'ojë pa'ito co'aji. 16 Nëjo sehuosicopi ę̈jë se-
huoma'quëre huasora'se'ere huesëco pąnita'a ę̈jë sehuosiquëpi nëjo se-
huoma'core huasora'se'ere huesëji.
17 Mësarute soi maca pa'ise'eję pa'ijë, pąi ñapere Ëjaë nejë'ë caquë
įsise'eję pa'ye yo'ojë pa'iję̈'ë. Jąje cuąñequë ye'yayë, si'a huę̈'ña sehuosi-
cohua'i pa'i tsëcare. 18 Cui'ne cuiri cą'ni tëasiquëni Maija'quëpi soisiquë
pa'ito jąre jąje pa'ipi Maija'quëre tuiję̈'ë. Cą'ni tëama'quëni soisiquë pa'ito
jąre tëama'quëpi tuiję̈'ë, Maija'quëre. 19 Ti cǫcai ma'ñe a'ë, cuiri cą'ni tëaye
cui'ne tëa ma'ñeje. Ti cǫcaiye cato Maija'quë cuąñeñere de'oye sehuoye
a'ë. 20 Jąje pa'ina, pąi ñape pa'iye pa'iji, Maija'quë į soima'në pa'ise'eję
pa'iohua'i. 21 Jo'yaë pa'isiquë pani, co'a jų'ima'ë pa'iję̈'ë. De'hue eta
huajëye pa'ito eta huajëję̈'ë. 22 Jo'yaë pa'ina, Maija'quëpi soisiquë pa'ito
jo'yaë peoquë pǫnëji, mai Ëjaëre necaiquë pǫnëni. Jo'yaë peoquëni
Cristopi soina, Cristo jo'yaë de'oye pa'iji. 23 Mësarute Maija'quëpi jai
do'i hueropi. Ją do'ire pąi jo'yaohua'i pa'ima'pë pa'iję̈'ë. 24 Jąje pa'ina,
Maija'quë do'ijë ją yë'ta'a Maija'quë mësarute soima'në pa'isi macare
pa'ijëta'a Maija'quë ña huę̈'ñana de'oyerepa pa'iję̈'ë.
25 Huejama'cohua'ire cato mai Ëjaë cuąñese'e peoji. Jąje pa'iquëta'are
yë'ë cuasayepi caye yëyë, mësarute. Mai Ëjaëpi yë'ëre oi huasosiquë
sëte nuñerepa caji cajë asacaiquëre papi cayë. 26 Mësarute cayë, hue-
jama'pë pa'ito jerepa de'oji. Cui'ne quëasi'i, iye mu'seña co'a mu'seña'ë.
Jąje pa'ito me huejaye'ni. 27 Huejasiquë cato nëjore jęocoye peoji.
Huejama'quë pani huejasi'i caquë nomiore co'ema'ë pa'iję̈'ë. 28 Jąje
pa'iquëta'are më'ëpi huejaquë pani co'aye yo'oye pąñë. Nomi tsįopi
huejaco panije co'aye yo'oye pąco. Jąje pa'iquëta'are huejasicohua'i cato
ai yo'ojącohua'i a'ë. Jąje pa'ina, yë'ë cato iye ai yo'oyepi peojąquë caquë
huejaye pąñepi jerepa de'oji cayë.

29 Maija'quë do'ijë, mësarute cayë, mai iye yeja pa'iye a'ri tëcahuë maca
pa'iji. Jąje pa'ina, yure cato huejasicohua'ipi hueja ma'ñeje pa'iohua'i
pa'iye pa'iji, mai Ëjaë co'amañare jerepa cuasajë. 30 Iye yeja mai pa'iye
carająija'coa. Ją do'ire oicohua'i panije oima'pë pa'iję̱'ë. Sihuacohua'i
pąnije sihuama'cohua'iję pa'iye pa'iję̱'ë. Co'amañare huerosicohua'i
panije co'amañare peocohua'iję pa'iye pa'iję̱'ë, mai Ëjaë ayere neja'quë
caquë. 31 Iye yeja co'amañare de'oye ą'jiñe tį'ajë jaiye pacohua'i pani
co'amañare sihuama'pë pa'iję̱'ë. Peocohua'i pa'iyeję pa'iję̱'ë. Mësarupi
asayë, iye yeja carająija'coa cajë. Ją do'ire iye yeja co'amaña sihuaye
peoji.

32 Yë'ë cato yëyë, mësarupi iye yeja co'amañare ai cuasajë co'a jų'ima'pë
pa'iyere. Jąje pa'ina, ę̱mëpi huejama'quë pani Ëjaë co'amañase'e
cuasaquë įte de'oye įñoñere caquë yo'oji. 33 Jąje pa'iquëta'are huejasiquë
cato iye yeja co'amañare cuasaquë co'a jų'iji, nëjore de'oye necaiyere
cuasaquë. Jąje pa'ina, cayaye cuasaye pa'iji. 34 Jąje cui'ne huejasi
nomioje iye yeja co'amañare co'a jų'ico įo ę̱jëre de'oye yo'ocaiyere
cuasaco. Jąje pa'iquëta'are nomi tsįo cato mai Ëjaë co'amañase'e cuasaco
įo cąpë cui'ne įo joyo Maija'quëna įsisicopi pa'ico.

35 Jąje cani mësaru de'oye pa'iyere caquë cayë. Huejama'pë pa'iję̱'ë
caye pąñë. Coa ai jerepa Ëjaë yëyese'e cuasajë de'oye pa'ijë įse'ere
necaiyere caquë quëayë.

36 Te'ipi į huejają'co ai de'o huesëo cuasaquë įona yëyere quëcoma'quë
pani huejaję̱'ë. Co'aye yo'oye pąji. De'oye yo'oji. 37 Jąje pa'iquëta'are
yequëpi į yëyere meñe quëcoquë pani huejają'core huejaye pąsi'i cuasa
nëopi. Ją yo'oquëna, į joyopi cuasaquë yo'o do'ire de'oye yo'oji. 38 Jąje
pa'ina, huejają'core huejasiquë cato de'oye yo'oji. Cui'ne huejają'core
huejama'quë jerepa de'oye yo'oji.

39 Nëjo cato ę̱jëni tsiosico paco'ë, te'i de'ojëna. Ę̱jë jų'isi maca te'o de'oni
ją maca yureta'a nomi tsįoje pa'io de'oco. Ją maca huejaye yëni huejaye
pa'iji, Maija'quëre sehuosiquëni. 40 Jąje pa'iquëta'are yë'ë cato cuasayë,
hueja cǫñe pąñepi jerepa de'oji. Jąje cani yë'ëję Maija'quë joyo paquëpi
cayë cuasayë.

8

De'huasi Diusuohua'ina Ąo Įsiye

1 De'huasi diusuohua'ina ąo įsiye ayere toyayë, mai si'aohua'i tą'ñe
cuasacohua'i a'ë. Jąje pa'iquëta'are tą'ñe asaye cato coa jerepa pa'i a'ë
cuasayena neñe a'ë. Jąje pa'iquëta'are pąire oiye cato joyo pa'iye ñese
mëocaiye a'ë, cǫcaiye a'ë. 2 Jąje pa'ina, de'hue asayë, cuasaquëre ją yë'ta'a
asa tį'añerepa carapi. 3 Jąje pa'iquëta'are Maija'quëpi ñaji, įte oiquëre
pare.

4 Maipi asayë, pąi de'huasi diusuna ąo įsise'e ayere ąiñere cayë. Pąi
de'huasi diusu iye yeja coa pa'iji, te'i Maija'quëse'e įrepa pa'iji, yequë
diusu peoyë. 5 Ją yë'ta'a ma'tëmore cui'ne iye yejare jai pąi diusuohua'i
cui'ne ëjaohua'i pa'iyë cuasato, jai pąi diusu cui'ne ëjaohua'iję pa'iyë. 6 Jąje
pa'ijëta'are maire cato te'i Diusu pa'iji, Maija'quëse'e. Maija'quëpi si'aye
de'huapi. Jąje pa'ina, į do'ipi pa'iyë, mai. Cui'ne te'i Ëjaë pa'iji. Jąë cato
Jesucristo api. Įja'a do'ire pa'iji, si'aye cui'ne maije.

7 Jạje pa'iquëta'are yecohua'i iye yë'ë yure quëaye asa tị'añe pạñë. Jạje
pa'ina, sehuosicohua'ita'a pại de'huasi diusuni ịohua'i sejë ye'yase'epi
jạ yë'ta'a pa'ina, pại de'huasi diusuni ịsisi hua'i co'aji ạiñe cuasayë.
Cui'ne ịohua'i cuasaye tutu peo do'ire si'si a'ë cuasayë, co'a diusure
ịsise'ere ạini. 8 Mai ạo ạiñepi Maija'quë maire oiye tị'añe peoji. Jạje
pa'ina, ạisi do'ipi de'ocohua'i pa'iyejẹ peoji. Cui'ne ạisi do'ire jerepa
co'acohua'i pa'iyejẹ peoji. 9 Jạje pa'iquëta'are de'hua ñajë'ë, yo'ojë
si'aye asa tị'ama'cohua'ini tutu peocohua'ini co'a de'huaye mësaru si'aye
de'oye ại do'ipi. 10 Jạje pa'ina, më'ëpi si'aye asaquëpi pại de'huasi diusure
ịsise'ere ại ñu'ina, si'ayerepa asa tị'ama'quëpi ñaji. Ñani ịje ạiji jạ yë'ta'a
co'aji cuasaquëta'a. 11 Jạje cuasaquëta'a ại do'ire më'ëpi do'i quë'i pa'iyë,
ạni ịño do'ire jạ maca yureta'a më'ëpi Cristo ịte jụcacaisi do'ire sehu-
osiquëni si'aye më'ë asa tị'a do'ipi ị asayere nejocaiyë. 12 Tutu peocohua'i
Maija'quëre a'ri maña cuasayere nejocai do'ire, mësaru Cristoni sạñope
yo'oyë. 13 Jạ do'ire ạiñe pạñepi jerepa de'oji. Co'aji, yë'ë ại do'ire
Maija'quë do'iquëre ne tạo.

9

Maija'quë Jëjo Daocohua'i Yo'oye

1 Yë'ëre cato si'aye de'oye yo'oye pa'iji. Tạ'tëpo peoji, Maija'quë jëjo
daoquëre sëte. Mai Ëjaë Jesucristore yë'ë ñaco cạpi ñasiquë a'ë, cui'ne yë'ë
ị coca quëasi do'ire mësarujẹ sehuosicohua'i pa'iyë. 2 Jạje pa'iquëta'are
yecohua'i cato yë'ëre cayë, Maija'quë jëjo daoma'quë api. Jạje pa'itojẹ
mësaru yë'ë quëaquëna, Cristo coca sehuosicohua'ise'e Maija'quë jëjo
daosiquëre papi cayë.

3 Yë'ëre sạñope cacohua'ire ñeje sạñope sehuoquë quëayë. 4 Yë'ë si'aye
ạoñe cui'ne ọcuaye ạiñe pa'iji, cui'ne ụcuye pa'iji, Maija'quë jëjo daoquë
pa'i do'ire. 5 Cui'ne sehuosiconi huejani cuarojạiñe de'oji. Mai Ëjaë jëjo
daocohua'i cui'ne ị yo'je tsị cui'ne Pedro yo'oyejẹ pa'ye yo'oye de'oji. ¿Me
tạ'tëpo pa'iquë'ni, yë'ëse'ere? 6 ¿Bernabé cui'ne yë'ë cọni Maija'quë do'ijë
cọcaima'pëna yëquë jẹ̈ñapi co'amaña nejë Maija'quë coca quëajë pa'iye
pa'iji, cuasaye mësaru? 7 ¿Ịqueipi soldado de'oni ị pa'i do'i sạiquë pa'iye
pa'iquë'ni? ¿Ịqueipi tsio neni quẹ̈quëna, tëani ạima'quë pa'iquë'ni?
¿Ịqueipi yëi ñama oje dë'sequëta'a ụcuma'quë pa'iquë'ni? 8 Jạje pa'ina,
pạise'e cuasaquë caye a'ë cuasama'pë pa'ijẹ̈'ë. Moisés cuạñese'ejẹ cui'ne
caji yë'ëse'e caye pạñë. 9 Cuạñese'epi toya pëpëna toyase'e pa'iji, ñeje:
"Ịti cạ po'te saihuë të'ijại po'tequëre duruhuẹquëre yë'opo sëama'pë
pa'ijẹ̈'ë, ịse'e ại nejaquë." Jạje cani Maija'quë duruhuẹquëse'ere oi
cama'ë paji'i, 10 maini caquë coa ịñoquë. Jạ cato capi, maire. Yeco-
hua'i cọcai jạ'ñere capi. Jạje pa'ina, sehuosicohua'ipi Maija'quë coca
quëacaicohua'ire cọcaiye pa'iji, co'amañapi. Tạja'to ạ'ji yeja nequë cui'ne
huea po'tequë ịohua'i tsio quẹ̈ise'ere pajạjë cuasajë yo'oyë. 11 ¿Jạje pa'ito
mësaru joyo pa'i cocare pare quëasicohua'ini mësarupi mësaru co'amañapi
cọcaiye co'aquë? Pạni de'oji, yëquëre cọcaiye. 12 Yecohua'ire ai pạ'ñe
pa'iohua'ini mësaru de'oye cọcaicohua'i a'ë yëquëre jerepa cọcaiye pa'iji,
mësarute Maija'quë coca quëasicohua'ire.

Jạje pa'iquëta'are yëquë mësarute cọcaijẹ̈'ë caye pạhuë. Coa ai jerepa
quëcojë yëquë jẹ̈ñapi nejë ạë'ë. Cristo coca quëayere mësarupi jọsa yo'oye
a'ë, cuasama'cohua'ini cajë. Jạje yo'ohuë. 13 Mësarupi tsoe asacohua'i

a'ë. Maija'quë huë'e ñacaicohua'i cato i̱ote pa'i co'amañapi pa'icohua'i
a'ë, cajë. Hua'ire ëojë Maija'quëre se̱ hue̱'ña co̱caicohua'ije̱ Maija'quëna
i̱sisi hua'ire a̱icohua'i a'ë. 14 Huaso coca quëacaicohua'i cato, huaso coca
quëa do'ipi pa'iye pa'iji caquë mai Ëjaë nepi. 15 Yë'ë ja̱je quëa do'ire
sa̱i cua̱ñoñe pa'iquëta'a sa̱i cua̱ñoñe pa̱huë. Cui'ne ja̱je toyani toyama'ë
pa'iyë, mësarupi i̱sija̱jë caquë. Coa ai jerepa yë'ë ne do'i sihuayere
yecohua'ipi sioyere coeyë. Ju̱'iñere jerepa de'ora'pi cuasayë, yë'ë ne do'i
sihuayere sioto.

16 Jerepa pa'i a'ë cuasaquë quëaye pa̱ñë, Maija'quë coca quëani. Yë'ëre
cua̱ñe nëose'ere ne ti̱'añe pa'iji. Yë'ëpi Maija'quë coca quëama'quë pani
teaye pa'iyë. 17 Ja̱je pa'ina, yë'ëpi neñe yë'ë sihuaquë yo'onita'a yë'ë
do'ire i̱sise'e payë. Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi jo̱sa coenije neñe pa'iji, cua̱ñe
nëose'e pa'ito me pa̱ñe'ni. 18 Huaso coca quëa do'ire se̱'ñe pa'ita'a si-
huaquë se̱ma'ë pa'iyë, huaso cocare asacohua'ipi sa̱iñe peoja̱quë caquë.
Ja̱re cayë, yë'ë sihuayere.

19 Pa̱i jo'yaë peoquëta'a si'aohua'i jo'yaë de'ohuë, Cristona jai pa̱ire
dacasi'i caquë. 20 Judío pa̱i ja̱'re co̱ni pa'ini judío pa̱i yo'oyeje̱ pa'ye
yo'oquë pa'iyë, judío pa̱ini Maija'quë te̱'tena dasi'i caquë. Ja̱je cani
cayë, Moisés cua̱ñese'ere sehuojë yo'ocohua'ire nesi'i caquë yo'oyere.
Yë'ë cato nuñerepa ja̱ cua̱ñeñere pa'ima'quëta'a i̱ohua'ire Maija'quëna
dasi'i caquë yo'oyë. 21 Cui'ne Moisés cua̱ñese'ere asama'cohua'i ja̱'re
pa'i i̱ohua'ije̱ pa'i de'oyë, Maija'quëna i̱ohua'ire dasi'i caquë. Ja̱ yë'ta'a
Diusu cua̱ñese'ere pa'iyë, Cristo cua̱ñeñere sehuoquë pa'i do'ire. 22 Tutu
peocohua'ire Cristona dasi'i caquë i̱ohua'ije̱ pa'i de'ohuë. Pa̱i ñapeje̱ pa'i
de'ohuë, de'hue te'ohua'ise'e huaso cua̱ñosicohua'i pa'ija̱jë caquë. 23 Ja̱je
yo'oyë, huaso coca quëayere pa̱ipi jerepa asaja̱jë caquë. Cui'ne huaso
cocapi de'o co'amaña i̱siyere yecohua'i co̱ni paja̱jë caquë yo'oyë.

24 Huë'huëni co'amaña i̱mañu'u cajë huë'huëcohua'i cato si'aohua'i
huë'huë huëocohua'i a'ë. Ja̱je yo'osicohua'ita'a ti̱'ama'cohua'i a'ë,
co'amaña. Ti̱'ama'pëna, coa te'i i̱ti de'hue nesiquëse'e co'amaña saquë
api. Ja̱je pa'ito mësaruje̱ ai cuasajë huë'huëje̱'ë, co'amaña i̱ñu'u cajë
huë'huëyeje̱ pa'ye. 25 Si'aohua'i sa̱ñope yo'ojë ca̱'a yo'ocohua'i si'aye
ca̱'a yo'oroja̱iñe je̱oni ñare pajë yo'ocohua'i a'ë, coa carija̱i co'amañare
i̱mañere cajë yo'ojëta'a. Ja̱je pa'iquëta'are mai cato ti pani huesëyere pare
ti̱'añu'u cajë yo'oyë. 26 Ja̱je pa'ina, yë'ë cato coa huesë huë'huëma'ë pa'iyë,
cui'ne peo de'otona të'caquë, huaiyeje̱ pa'ye yo'oma'ë pa'iyë. 27 Ca̱përe
cua̱ñeñë, coa ai jerepa yë'ë ca̱përe të'caquë yo'oyë, de'oye sehuocaiyere
caquë. Yecohua'ise'ere de'oye sehuoye pa'iji caquë ye'ya tëjini yë'ëpi
ye'yama'quë pa'ija̱'quë caquë eto cua̱ñoñere coequë ja̱je yo'oyë.

10

I̱tire Pa'ë Cuasayere Sa̱ñope Saquë Yëhuoye

1 Maija'quë do'ijë mësarute quëasi'i, mai aipë yo'ojë pa'ise'e, si'aohua'i
mai aipë Maija'quë sirio huë'ehuëre pa'a̱huë'ë. Cui'ne si'aohua'i jai
Maja'iñaje je̱'a'huë'ë. 2 Iye yo'o ja̱'ñepi si'aohua'i Moisésre tuicohua'i
pa'iye i̱ñoa'ji'i, oco do cua̱ñoñeje sirio huë'ehuëre cui'ne jai Maja'iñaje
tëto saijë pa'i ja̱'ñepi. 3 Cui'ne si'aohua'i Maija'quë i̱sisi a̱o a̱'ahuë'ë.
4 Cui'ne si'aohua'i Maija'quë i̱sisi oco o̱cua'a̱huë'ë, joyo ayere u̱cuhuë.
I̱ohua'ire sai saquë Cristo quë̱naoje pa'irepa joyo ocore o̱cua'a̱huë'ë.

5 Ja̱je pa'iquëta'are jai pa̱i ñasicohua'ita'a, cue̱ne yejana ju̱jua'huë'ë,
Maija'quë yëyeje̱ yo'oma'pë pa'isicohua'ire.
6 Iye yo'ose'e cato maire quëaye a'ë, ja̱ohua'i yo'ose'eje̱ pa'ye yo'oma'pë
pa'ije̱'ë caquë. Ja̱ohua'i cato co'ayere yë do'ire ju̱jua'huë'ë. 7 Ja̱je
pa'ina, mësaru cato pa̱i de'huasi diusuohua'ini se̱ñu'u cajë yo'oma'pë
pa'ije̱'ë, ja̱ohua'i yo'ose'eje̱ pa'ye. Maija'quë coca toyase'e caji: "A̱o
a̱ijë co̱no u̱cujë, ja̱ jeteyo'je jai pa̱i tsi'sijë pairajë sihuajë yo'ohuë."
8 Ja̱je yo'ocohua'ipi te'e mu'sepi veinte y tres mil ju̱jua'huë'ë, yequë
nomiohua'ire cui'ne yequë ë̱mëohua'ire yo'o do'ire. Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'i
yo'ose'eje̱ pa'ye yo'oma'pë pañu'u, mai cato. 9 Maija'quëre neñañu'u cajë
sa̱ñope yo'o do'ire a̱ñani a̱o ju̱jua'huë'ë. Ja̱je pa'ina, Maija'quëre sa̱ñope
yo'oye pa̱ñu'u. 10 Maija'quë de'oye yo'oma'aji'i, caroja̱ë'ë. Ja̱je yo'ojë ca
do'ire hu̱ñaëpi dani huani je̱a'ji'i, ja̱ohua'ire. Ja̱je pa'ina, Maija'quëre
co'aye yo'oji caroja̱iñe pa̱ñu'u, mai cato.
11 Si'aye mai aipëre yo'ose'e cato maire i̱ñoñe a'ë, tëji mu'seña
pa'icohua'ire, maipi cui'ne yo'oye pa̱jajë caquë. 12 Nuñerepa de'oye pa'iyë
cuasaquë pani, de'hua ñajë'ë yo'oquë ta̱'añe. 13 Neñañe pa'ina, mësaru
ai yo'oyeje̱ pa'ye yecohua'ije̱ ai yo'ojë pa'iyë. Mësaruse'e ai yo'oye pa̱ñë.
Neñañe cato cui'ne pa'ye a'ë, si'aohua'ire. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quëpi
mësarute mësaru quëco ti̱'añe jerepa neñañe ë̱seja̱'quë api. Ja̱je pa'ina,
Maija'quëna quëco paje̱'ë, ja̱ëpi necaija̱'quë api cuasajë. Ja̱je pa'ina,
neñañepi pa'ina, Maija'quëpi eto huasoja̱'quë api, ai yo'oyere quëcoja̱jë
caquë.
14 Si'aye Maija'quërepa peoyere Maija'quë api cuasajë yo'oye
yo'oma'pë pa'ije̱'ë, Maija'quë do'ijë mañe. 15 Mësaru cato ta̱'ñe pa'iohua'i
a'ë. Ja̱je pa'ina, cayë se mësarupi yë'ë case'ere ai cuasani ñañe pa'iji.
16 Mai de'o u̱cu duruhuë u̱cuyë Maija'quëre de'oji, cajë pëpa maca Cristo
tsie da'cana tsioyë, te'ije̱ pa'iohua'i i̱na. Cui'ne panre huahueni a̱inije
Cristo ca̱pëna tsioyë, te'ije̱ pa'iohua'i i̱na. 17 Jai pa̱i mai pa'ijëta'a te'oni
si'aohua'i pan a̱i do'ire te'e ca̱pë acohua'i pa'iyë.
18 Ja̱je pa'ina, ñajë'ë, cui'ne judío pa̱ini. Ja̱ohua'i je̱'quë Maija'quëna
i̱siyë cajë yo'osicohua'ire a̱i do'ire i̱oja'a i̱ohua'i acohua'irepa pa'iyë.
19 Ja̱je cani cama'ë pa'iyë, pa̱i de'huasi diusupi do'i quë'ye a'ë caquë.
Pa̱nita'a pa̱i de'huasi diusuna hua'i i̱sise'epi jerepa do'i quë'ye pa'iji
cama'ë pa'iyë. 20 Yë'ë cato cayë sehuoma'cohua'ipi Maija'quëna hua'i
i̱siyë cajë yo'oni huatiohua'ina i̱siyë. Ja̱je pa'ina, yë'ë cato mësarute ë̱seyë,
huatiohua'i ja̱'re co̱ni pa'iye. 21 Huati u̱cu duruhuë u̱cuye ti peoji, mai
Ëjaë u̱cu duruhuë u̱cucohua'ipi. Ëjaë mesana a̱o a̱icohua'ipi huati mesa
a̱iñe ti peoji. 22 Ëjaëpi oi pë̱ijaquë cajë huatire sihuajë yo'oye co'aji. I̱
jerepa tutu quë'iohua'i peoyë, coa teaye pa'iohua'i mañapi.

Sehuosicohua'i Yo'oye Cui'ne Oiye

23 Maipi si'aye yo'oye neñe pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are yeque cato co̱cai
ma'ñe a'ë. Si'aye yë'ë yëyeje̱ pa'ye yo'oye pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are yeque
cato joyo pa'iye ñese mëiñe co̱cai ma'ñe a'ë. 24 Ja̱je pa'ina, yecohua'i
de'oye pa'i ja̱'ñere cuasajë de'oye yo'oye pa'iji. Co'ye de'oye pa'iyere
cuasajë yo'oye co'aji. 25 Ja̱je pa'ina, a̱o huero hue̱'ña i̱siyere coa hueroni
a̱ijë'ë. De'huasi diusuna i̱sise'e pa'ima'quë cuasajë se̱ma'pë pa'ije̱'ë, ai
cuasaye peoja̱quë. 26 Iye yeja cui'ne si'aye i̱ote pa'iye Maija'quë tse̱ a'ë.

27 Pa̱nita'a sehuoma'quëpi a̱o a̱ijë'ë caquë huëouna, sehuoni i̱ huë'ena
saisicohua'i pani, de'huasi diusure i̱sise'e pa'ima'quë cuasajë se̱ma'pë
coa si'aye i̱ a̱oñe a̱ijë'ë. 28 Ja̱je pa'iquëta'are yequëpi mësarute quëa'ñe pa'i
api, iye hua'i pa̱i de'huasi diusure i̱sise'e a'ë caquë. Ja̱je quëaru a̱ima'pë
pa'ije̱'ë. Mësarute quëasiquë cuasayere co'a de'huayere coejë a̱iñe pa̱jë'ë.
29 Iye cato cayë yequë co'aye a'ë, cuasayere. Mësaru cuasayere cama'ë
pa'iyë.

Ja̱je pa'iquëta'are pa̱ipi se̱ti̱'ñe pa'iohua'i a'ë. ¿Me neni yë'ë yëyeje̱
yo'oyere yequëpi ñaquë yo'oji ca de'huaye pa'iquë'ni? 30 Yë'ëpi tsoe
Maija'quëre se̱ni de'huani a̱iquë pa'ito ¿me neni yë'ë a̱iñere yecohua'ipi
ca de'huaye pa'iquë'ni? 31 A̱iñepi u̱cuyepi, cui'ne co'amaña yo'oyepi
Maija'quë de'oquëre pa'ni cajë sihuayere yo'oje̱'ë. 32 Sehuosicohua'ire,
judío pa̱ire cui'ne judío pa̱i peocohua'ireje̱ si'aohua'ire co'aye ne
i̱ñoma'pë pa'ije̱'ë. 33 Ja̱je pa'ina, yë'ë si'aohua'ire de'oye yo'osi'i caquë
yo'oyë. Yë'ë yëyere yo'oma'ë pa'iyë. Ja̱ohua'ije̱ si'aohua'i de'oye cuasajë
huaso cua̱ñosicohua'i pa'ija̱jë caquë yo'oyë.

11

1 Ja̱je cui'ne mësaruje̱ yë'ë yo'o i̱ñose'eje̱ pa'ye cui'ne yo'oje̱'ë. Cristo
yë'ëre yo'o i̱ñose'eje̱ pa'ye yo'oyë, yë'ëje̱.

Nomiohua'i Maija'quëre Se̱ Hue̱'ña Pa'iye

2 Maija'quë do'ijë, sihuayë, mësaru yë'ëre si'anë cuasajë yë'ë ye'yase'eje̱
pa'ye pa'ijëna. 3 Ja̱je pa'iquëta'are iyeje̱ asaja̱jë caquë quëayë. Cristo cato
si'a ë̱mëohua'i mëñe ëjaëpi. E̱jë cato nëjo mëñe ëjaëpi, cui'ne Diusu cato
Cristo mëñe ëjaëpi. 4 Ja̱je pa'ina, ë̱mëpi i̱ si̱opë ca̱ñapi pu̱ani Maija'quëre
se̱quë pa'ito co'aye ña cua̱ñoji. Ca̱ña pu̱asi do'ipi Cristore ëjaëre pare
cuasama'cohua'ipi ja̱je yo'oye pa'iji. 5 Ja̱je cui'ne nomiopi i̱o si̱opë
ca̱ñapi pu̱ama'o Maija'quëre se̱co pa'ito pa̱nita'a Maija'quë quë'ro ayere
asase'ere quëaco pa'ito, co'aji ë̱jëni huajëya'ye ña cua̱ñoji, naña peo
hue̱'ñarepa tëase'eje̱ pa'iopi quëa do'ipi. E̱jëpi jerepa pa'i caye i̱ñoñe a'ë,
si̱opëna ca̱ñapi pu̱añe cato. 6 Nomiopi si̱opë pu̱ama'o pani nañare peo
hue̱'ñarepa hueo je̱ojaco, te'ere papi. Ja̱je pa'ina, nañare hueo je̱oni
huajëya'ye pa'ima'copi cuasani pu̱ajaco, i̱o si̱opë. 7 E̱më cato i̱ si̱opë
pu̱añe peoji, Maija'quëje̱ pa'ire de'huasiquë me pu̱aquë'ni. Ja̱je pa'ina,
ë̱më cato Maija'quë de'oquërepa pa'iyere i̱ñocai pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are
nomio cato ë̱më de'oquë pa'iyere i̱ñocaio pa'ico.

8 Maija'quë ë̱mëre de'hua maca nomio ayepi neñe pa̱pi. Nomiota'are
ë̱më ayepi de'huapi. 9 E̱mëni caquë Maija'quë nomiore nepi. Nomioni
caquë ë̱mëre neñe pa̱pi. 10 Ja̱ do'ire hui̱ñaohua'ire i̱ñoñere caco nomio i̱o
si̱opëna ca̱pi pë'pësico pa'iye pa'iji. 11 Ja̱je pa'iquëta'a mai sehuosicohua'i
pa'iye cato nomio peoto ë̱më pa'iye peoji. Ja̱je nomiopi peotoje̱ ë̱mëje
pa'iye peoji. 12 E̱më ca̱përe i̱ni nomiore de'huapi, Maija'quë. Ja̱ yo'ose'e
nuñere pa'ë. Ja̱je pa'iquëta'are yure cato nomiopi ë̱mëre ai de'huaye
pa'iji. Si'aye iye yo'oye Maija'quëpi neñe a'ë.

13 De'oquë nomiopi Maija'quëre se̱o ca̱pi si̱opë pu̱ama'o pa'ito mësarupi
ca de'huaje̱'ë, ñani. 14 Ja̱je pa'ina, iye yeja ja̱re i̱ose'e maire ë̱mëohua'ire
huajëya'ye nëiñe neji, ë̱mëohua'ipi tsoa naña hue'eto. 15 Nomio cato
tsoa naña hue'eni sihuaco i̱o si̱opë pë'pë ja̱'ñere i̱sise'e sëte. 16 Iye
ayere yecohua'ipi ja̱je yo'o ma'ñe a'ë cajë sa̱ñope cacohua'i pani iye a'ë

quëajë̱'ë, yëquë asayere ye'yaye. Yëquë cuasayeje̱ pa'ye yequë hue̱'ña sehuosicohua'ije̱ cuasayë, iye yo'oyese'e cato.

Ëjaë A̱o A̱i Pa'ise'ere Cuasajë Tayo Yo'ose'e

17 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru tsi'sijë yo'oyepi mësarute co̱cati'ñe pa'yepi
mësarute co'a de'huaye pa'ina, asaquë mësaru yo'oye sihuama'ë iye toya
ja'hua toyayë. 18 Maija'quë coca cañu'u cajë tsi'si maca tsëcape̱a huahuejë
yo'oyë cajë yë'ëre quëayë. Quëajëna, ja̱je pa'iji cayë cuasaye nëiji, yë'ëpi.
19 Mësarute tsëcape̱ase'e huahueni pati'ñe nëiñe jëa ti̱'añe peoji. Ja̱re ja̱je
huahueye pa'iji. Ja̱je yo'ojëna, nuñerepa sehuosicohua'i pa'iye ñañe pa'iji.
20 Ja̱je pa'iquëta'are mësaru tsëcape̱a huahueni tsi'sini a̱o a̱iñe nuñerepa
mai Ëjaë tse̱ peoji, 21 mësaru a̱o a̱i maca ti̱'aëna, pa̱i ñape a̱o du'ruja̱'a
a̱i do'ire, yecohua'ipi a̱o ëa ju̱'ijëna, yo'o do'ire cui'ne yecohua'ipi ñese
co̱no u̱cu cuepere pajë yo'o do'ire. 22 ¿Huë'e pacohua'i sëte me yo'ojë
huë'ena u̱cujë a̱i ma'ñe'ni? Mësaruse'e a̱ijëna, nuñerepa peocohua'i
mañapi huajëya'ye nëina, ñañë. Ja̱ yo'oyepi Maija'quë tse̱cohua'ini co'aye
yo'oyë, mësaru. ¿Ja̱je yo'oto yë'ë me mësaru yo'oye de'oyerepa yo'oyë
cacaiye'ni? ¡Mësaru yo'oye sihuacaiye pa̱ñë!

Ëjaë A̱o A̱iñe
(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

23 Yë'ë mësarute ye'yase'e Ëjaëna ye'yese'e paji'i. Ja̱re ye'yahuë,
mësarute. I̱te cajei yo'oyeje̱ pa'ye yo'oquë cosoquë tse̱a je̱o cua̱ñoja'a
ñami na'iquëna, Ëjaë Jesupi jujuma' a̱o i̱ni, 24 Maija'quëre pëpani a̱ore
yeteni huahuequë capi: "A̱ijë'ë. Iye a̱iñe cato yë'ë ca̱pë a'ë. Mësaru
de'oye pa'i ja̱'ñere caquë i̱siye a'ë. Yë'ë yo'ose'eje̱ pa'ye yo'oje̱'ë, yë'ëni
cuasajë." 25 Cui'ne a̱o a̱ni tëjisi jeteyo'je u̱cu duruhuë i̱ jë̱ñapi i̱ni capi:
"Iye u̱cu duruhuë pa'iye cato yë'ë tsie a'ë. Iye do'ipi Maija'quë mami
huajë ca nëose'e pa'iji. Ja̱je pa'i do'ire u̱cuye ñape yë'ëni cuasajë yo'ojë
pa'ija̱'cohua'i pa'ije̱'ë." 26 Ja̱je yo'oni mësaru i̱ ju̱'ise'ere quëa i̱ñojë yo'oyë,
a̱o a̱iñe ñape cui'ne iye u̱cu duruhuë u̱cuye ñape, i̱ dai macaja̱'a. Ja̱je yo'ojë
pa'ije̱'ë.

Ñeje Yo'oye Pa'iji, Ëjaë A̱i Pa'ise'ere Cuasajë Yo'oye

27 Ëjaëre pa'ë cuasama'pë mai Ëjaë a̱i pa'ise'ere coa huëojë a̱ini, cui'ne
coa huëojë u̱cuni sa̱ñope mai Ëjaë ca̱përe cui'ne i̱ tsiere yo'oyë, co'ayere.
28 Ja̱ do'ire ja̱ yë'ta'a iye a̱o a̱ima'në cui'ne u̱cuma'në pa̱i ñape joñoa co'ye
ñañe pa'iji. 29 Ja̱je pa'ina, Ëjaë ca̱pë ayere cuasama'ë coa huëoquë iyere
a̱ini cui'ne iyere u̱cuni ja̱ co'ayere do'iquëpi yo'oji. 30 Ja̱je pa'ina, jai
pa̱i mësaru acohua'i ju̱'icohua'i cui'ne tutu peocohua'i pa'iyë. Ja̱je yo'ojë
yecohua'i ju̱juhuë. 31 Ja̱je pa'iquëta'are mai joñoa co'aye pa'iyere nejojë
ñare pajë a̱ito Ëjaë maire sa̱ñope yo'o do'i quë'iohua'ire ñañe pa̱ji. 32 Ja̱je
pa'iquëta'are Ëjaëpi maire tayojëna, sa̱ñope caquë si'seji, maipi iye yeja
acohua'i ja̱'re co̱ni toa yejana saiye pa̱jajë caquë.

33 Ja̱je pa'iye sëte Maija'quë do'ijë mañe Jesús ju̱'ise'ere cuasajë
tsi'sisicohua'i pani yecohua'ire uteni si'aohua'i tsi'sirena, te'e a̱ijë'ë.
34 A̱o ëa ju̱'icohua'ipi cui'na maca tsioni yo'osi do'ire Maija'quë si'sema'ë
pa'ija̱quë cani yecohua'ini a̱o ëato huë'ere pana a̱iñe pa'iji. Yequeta'a
yë'ëpi sani ne de'huasi'i, mësarute do'i ña maca.

12

Maija'quë Joyopi Pa̱i Ñapere Tutu I̱siye

1 Maija'quë do'ijë mësarute quëasi'i, Maija'quë joyo pa̱i ñapere tutu
i̱siyere.
2 Mësarupi asayë, ja̱ yë'ta'a sehuoma'cohua'i pa'inë pa̱i de'huasi
diusuna saijë se̱jë pa'ise'e ti asama'cohua'ina. 3 Ja̱je pa'ina, yure mësarute
quëaye yëyë, iyere. Jesús co'aquë api caquë cato Maija'quë joyo tutupi
caye pa̱ji, cui'ne Jesure Ëjaëpi caquë cato de'o joyopi caye pa'iji.
4 Ja̱re te'e Maija'quë joyopi i̱siquëta'a pa̱i ñapere ti̱ñe pa'ye i̱siye pa'iji,
tutu. 5 Ja̱je pa'ina, pa̱i ñape Ëjaë Jesure necaiye pa'iji, ti̱ñe pa'ye. Ja̱je
pa'iquëta'are te'i api, Ëjaë cato. 6 Pa̱i ñape ti̱ñe pa'i co'amañare yo'oye
pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë cato ja̱re i̱pi pa̱i ñapere yo'o huëoquëna,
yo'oyë. 7 Maija'quëpi i̱ joyo ayere pa̱i ñapere i̱siji, ti̱ñe pa'i tutu si'aohua'i
sa̱'ñe co̱caijë de'oye pa'i ja̱'ñere caquë. 8 Yecohua'ini Maija'quë joyopi
i̱siji, Maija'quë yëyere ta̱'ñe asa ti̱'añere. Yecohua'ini ja̱re ja̱ joyopi i̱siji,
si'ayerepa asacohua'i pa'ijë yecohua'ire ye'ya ja̱'ñere. 9 Yecohua'ini
ja̱re ja̱ joyopi i̱siji, nuñerepa ne ti̱'añe pa'iji asayere. Cui'ne yecohua'ini
ju̱'icohua'ire jujuyere i̱siji. 10 Yecohua'ipi pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'oyere
i̱si cua̱ñoñë. Yecohua'ipi Maija'quë quë'ro ayere asase'ere quëa tuture
i̱si cua̱ñoñë. Yecohua'ipi i̱si cua̱ñoñë, coso joñoa caye ta̱'ñe asaye cui'ne
nuñerepa de'o joyo caye asayere. Yecohua'ini i̱siji, yeque ti̱ñe cocapi ca
ja̱'ñere. Cui'ne yecohua'ini ja̱ coca case'ere asani quëayere i̱siji. 11 Ja̱je
pa'iquëta'are si'aye ja̱ Maija'quë joyopi yo'oji, i̱ yëyeje̱ pa'ye pa̱i ñapere.

Sehuosicohua'i Te'e Ca̱pë Pa'iye

12 Pa̱i ca̱pë jaiye te̱'ñapi tsi'sisicopi pa'iji. Ja̱je pa'icota'a te'e ca̱pë a'ë.
Ja̱je Cristoje̱ pa'iji. 13 Ja̱je pa'ina, mai si'aohua'i judío pa̱i, griego pa̱i,
jo'yaohua'i pa̱nita'a jo'yaohua'i peocohua'i si'aohua'i te'e ca̱pë acohua'i
pa'iyë, te'e joyopi dosi do'ire. Ja̱je pa'ina, si'aohua'ire maire joyo ayere
o̱cuapi.
14 ¿Me pa̱i ca̱pë pa'ico'ni, te̱'te maca pani? Ja̱je pa'ina, jaiye te̱'ñapi
pa'icoa. 15 Que̱opi caco pani ca'ñe pa'io: "Je̱tëje̱ ñani yë'ë cato yecoa'ë."
Ja̱je canije ca̱përe hua sani ti̱o po̱nëni pa'iye peoji. 16 Pa̱nita'a ca̱joropi
caco pani ca'ñe pa'io: "Ñacoaje̱ ñani yë'ë cato yecoa'ë." Ja̱je canije ca̱përe
hua sani ti̱o pa'iye peoji. 17 ¿Si'a ca̱pë ñacoase'e pa'ito me asara'reni?
pa̱nita'a ¿si'a ca̱pë ca̱jorose'e pa'ito me yë'era're'ni? 18 Ja̱je pa'ina,
Diusupi ñaquë si'a te̱'ñare tsioni te'ore nepi, i̱ yëyeje̱ ja̱rote ja̱opi pa'ija̱co
caquë. 19 Ja̱je pa'ina, si'a ca̱pë te'ese'e pa'ito, ¿jerore patira'oni yeque
yo'oye? 20 Jaiye te̱'ñapi pa'iquëta'are yure cato te'e ca̱pë pa'iji.

21 Ñacoapi jë̱tëre ca ti̱'añe peoji: "Më'ëre ne cua̱ñoñe pa̱ñë." Cui'ne
si̱opëpi que̱ore, "më'ëre ne cua̱ñoma'o pa'iyë," ca ti̱'añe peoji. 22 Coa ai
jerepa tutu peoye co̱cai ma'ñeje pa'ye nëiñepi ai jerepa maire co̱caiye
a'ë. ¿Ja̱ peoto me pa'iye'ni? 23 Ja̱je pa'ina, i̱ti mai ai a'ri maña do'i quë'ye
a'ë cayere jerepa ñare pajë su̱'ñecaiyë, cui'ne ti̱ñarepa i̱ñoñe peoyere ai
de'oye ñacaiyë. 24 Ti̱ña ñañe cato airepa de'oye ñacaiye pa̱ñë. Ja̱je pa'ina,
Maija'quëpi pa̱i ca̱pë de'huapi, do'i peoye ña cua̱ñoñepi jerepa do'i quë'ye
pa'ija̱quë caquë. 25 Ja̱je pa'ina, pa̱i ca̱pë cato si'a te̱'ñapi tsiosicopi te'ere
cuasajëje̱ pa'ye sa̱'ñe co̱caio pa'ico. 26 Ja̱je pa'ina, te'e te̱'te ca̱pë a'si ju̱'ito

si'a cąpë ai yo'oye pa'iji, cui'ne yequejẹ te'e tẹ'te de'oye ne cuąñoto si'a cąpë sihuaye pa'iji.
27 De'oji, jąje pa'iye sëte. Mësaru sehuosicohua'i cato mësaru pąi ñape
Cristo cąpë acohua'i a'ë. 28 Jąje pa'ina, Maija'quëpi sehuosicohua'ire
ñacaiją'cohua'i ñeje pa'ijąjë cuasapi. Jąje pa'ina, nepi, du'ru macare pare
i̱ doce jëjo saocohua'ini. Ją jeteyo'je Maija'quë cayere asani quëacohua'ire
nepi. Cui'ne ją jeteyo'je Maija'quë coca ye'yacohua'ire nepi. Ją maca ai
jeteyo'jerepa pąi yo'o ti̱'a ma'ñe yo'ocohua'ire nepi. Cui'ne ju̱'icohua'ire
ne co'yacohua'ire nepi. Cui'ne pąire de'oye cuasayepi cuąñecohua'ire
nepi. Cui'ne yequë cocapi cacohua'ire nepi. 29 ¿Si'aohua'irepa i̱ doce jëjo
saoyejẹ pa'iohua'ise'e pa'iye? Pąñë. ¿Si'aohua'irepa Maija'quë quë'ro
aye asase'e quëacohua'ise'e pa'iye? Pąñë. ¿Si'aohua'i Maija'quë coca
ye'yacohua'ire pase'e pa'iye? Pąñë. Pąnita'a ¿Si'aohua'i pąi yo'o ti̱'a
ma'ñe yo'ocohua'ise'e pa'iye? Pąñë. 30 ¿Si'aohua'i ju̱'icohua'ire ne co'ya
tutu pacohua'ire pase'e pa'iye? Pąñë. ¿Si'aohua'i ti̱ñe coca cacohua'ire
pase'e pa'iye? Pąñë. ¿Si'aohua'i ti̱ñe coca asani se quëacaicohua'ise'e
pa'iye? Pąñë. 31 Jąje pa'ina, mësaru cato ai de'o tuture pañu'u cuasajë
yëjẹ̱'ë. Jąje pa'ina, yë'ëpi mësarute ai jerepa tutu de'oye quëasi'i.

13

Oiyere Quëaye

1 Yë'ëpi si'a pąi coca caquëpi cui'ne hui̱ñaohua'i coca caquëpi pąire
oima'quë pani, coa huatihuë të'cajëna, pi̱siyejẹ pa'i a'ë. Pąnita'a coa
quẹ̱na de'huana të'cajëna, pi̱siyejẹ pa'i a'ë. 2 Cui'ne si'aye Maija'quë
quë'ro aye asayere quëaquëpi cui'ne si'aye pąi ña ma'ñe ñaquëpi cui'ne
si'aye tą'ñe asaquëpi cui'ne si'aye Maija'quëpi nequëre pare cuasaquëpi
ai cu̱tiohua'ire ti̱rona cuąñe saoquëpi ją yë'ta'a pąire oima'quë pani coa
caquë a'ë. 3 Cui'ne si'aye yë'ë paye yecohua'ina huahuecai yo'oquëpi
cui'ne yë'ë cąpëre pajẹ yecohua'i do'ire ëo cuąñoja'core i̱siquë yo'oquëpi
ją yë'ta'a pąire oima'quë pa'ito si'aye iye yo'oye cọcaiye pąji.
4 Pąire oiquë cato; sąñope yo'oyere quëcoquë api, pąire oi cọcaiquë api,
yecohua'i payere ëa ñaquë pẹ̱ima'quë api, yë'ë jerepa pa'i a'ë cama'quë
api, 5 ai jerepa pa'i a'ë cuasaquë yo'oma'quë api, i̱se'e yo'oye pa'iji
cuasaquë yecohua'i yëyere meñe ña'no tọma'quë api, pẹ̱titema'quë api,
co'aye i̱te yo'ose'ere cuasaquë oima'quë api, 6 yecohua'i tayojë co'aye
yo'oyere ñaquë sihuama'quë api, coa ai jerepa nuñere pare ñaquë si-
huaquë api, 7 si'aye ai yo'oye pa'itojẹ quëcoquë api, de'hue neñe pa'iji
cuasaquë, de'oyere pa'ija'quë caquë utequë api, cui'ne dahuëre cuasare
paquë yo'oquë api.
8 Pąire oiye carająi ma'ñe a'ë. Maija'quë quë'ro ayere asani quëayeta'a
yequë mu'se carająi ją'ñe a'ë. Yequë coca caye cui'ne tą'ñe mai asaye
carająi ją'ñe a'ë. 9 Jąje pa'ina, mai asaye cui'ne Maija'quë quë'ro ayere
asani quëaye jopo carase'e a'ë. 10 Jąje pa'ina, yequë mu'se maipi peo
huẹ̱'ñarepa asa ti̱'a maca, si'aye mai tẹ'te maca asajë quëase'e carająsipi.
11 Yë'ë tsihua'ë pa'inë jąre tsihua'ë cayepi cui'ne jąre tsihua'ë
cuasayepi cui'ne tsihua'ë asaquë yo'oyepi yo'ohuë. Yo'osiquëpi yureta'a
ai ẹ̱më de'oni si'aye tsihua'ë pa'inë yo'ose'e jẹ̱ohuë. 12 Jąje pa'ye yure, mai
coa huesë ëaye Maija'quë coca asayë. Ai tsi̱ña de'hua poresicore ñañeje
pa'ye asayë, mai. Jąje pa'isicota'are ti̱ñarepa ñaja'cohua'i a'ë. Yë'ë yure
cato coa tẹ'te maca ñañë. Jąje pa'iquëta'are yequë mu'se Diusute ñaja'quë

a'ë, yë'ëre i̱ ñañeje pa'yerepa. 13 Maija'quëre necaiquëre pare asaye, pa̱ire
oiye, cui'ne yequë mu'se pa'i ja̱'ñere uteye iye cato ti pani huesë ja̱'ñe a'ë.
Si'aye jerepa pa'ye cato pa̱ire oiye a'ë.

14

Yequë Pa̱i Cocapi Cayere Ñare Pajë Caye

1 Pa̱ire oicohua'i pa'ijë̱'ë. Diusu de'o tuture pare jaiye pañu'u cajë ai
yëcohua'i pa'ijë̱'ë, cui'ne i̱ quë'ro ayere asani yecohua'ina se quëacaiyere
jerepa yëcohua'i pa'ijë̱'ë. 2 Ja̱je pa'ina, yequë pa̱i coca caquë cato pa̱ini
caye pa̱ji. Maija'quëni caji. Ja̱je pa'ina, pa̱i asaye ti pa̱ñë, i̱ caye. Joyopi
cato me asaye'ni. Ja̱je pa'ina, ja̱ cato yeque a'ë pa̱i asa ti̱'a ma'ñe a'ë.
3 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë quë'ro ayere asani quëaye cato pa̱ire quëaye
a'ë Maija'quëre cuasayere ñese mëijajë cajë, yo'o jujacohua'ire sihua ëaye
ca huëoye a'ë, cui'ne oicohua'ire yëhuo huasoye a'ë. 4 Ja̱je pa'iquëta'are
Maija'quë i̱si coca caquë cato i̱ja'a jerepa Maija'quëre cuasaquë pa'iye
neñe a'ë. Cui'ne Maija'quë quë'ro ayere asani quëaquë cato sehuocohua'i
Maija'quëre jerepa cuasajë pa'i ja̱'ñere co̱caiquë api.

5 Si'aohua'i mësaru yeque coca ca tuturepa Maija'quë i̱sise'e pacohua'i
pa'ijë̱'ë, cayë, yë'ë cato. Ja̱je caquëta'a jerepa yëyë, mësarupi Maija'quë
quë'ro ayere asani yecohua'ire se quëayere pajë̱'ë caquë. Ja̱ quëayepi
jerepa de'oji. Yeque cocapi casi maca i̱ti case'ere asani sehuosicohua'ina
se quëacaicohua'ipi pa'ijëna, cajë̱'ë, yequë cocapi, sehuosicohua'ipi jerepa
Maija'quëre cuasajë pa'ija̱'cohua'ire. 6 Maija'quë do'ijë, yë'ëpi mësaru
quë'rona do'i saisiquëpi yeque cocapi caquë pa'ito mësarute ti co̱caiye
peoji, yë'ë caye. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë i̱ñose'ere, pa̱nita'a huajëye
asase'ere quëayere, pa̱nita'a Maija'quë quë'ro ayere asani quëayere
pa̱nita'a Maija'quë cocare ye'yayere yo'onita'a mësarure co̱caiyë.

7 Cañu'u, jetu juiyere pa̱nita'a pi̱'cohuë juiyere. Ja̱ je̱'quë de'oye
juima'pë pa'ito ja̱re juiyë cajë asaye peoji. 8 Cui'ne duruhuëpi ti̱ñarepa
pi̱sima'o pa'ito huajo sacohua'i ne de'huaye pa̱ñë, huajo ñese sa ja̱'ñe.
9 Cui'ne mësarute pa'iji. Ja̱je pa'ina, mësarupi yequë cocapi cacohua'i
pa'ito yecohua'i asaye pa̱ñë. ¿Me ja̱re cayë cajë asaye'ni, coa peo de'otona
case'eje̱ pa'ye pa'ito? 10 Si'a yeja jaiye pa̱i coca pa'iji. Si'aye asayese'e
pa'iji, i̱ti coca acohua'i cato. 11 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ëpi yecohua'i cocare
asama'ë pani ti̱ pa'iyë. Cui'ne ja̱ coca caquëje̱ ti̱ pa'iji, yë'ëre. 12 Maija'quë
joyo tuture paye yëcohua'i sëte Maija'quëre ai cuasajë pa'iyere sehuosico-
hua'ire quëa tuture yëjë̱'ë, ja̱ohuaipi mëojajë caquë.

13 Ja̱je pa'ina, ti̱ñe coca caquë pani Maija'quëre se̱ñe pa'iji, i̱ti casi co-
care de'oye se quëaja̱'a tuture i̱sija̱quë caquë. 14 Cui'ne yë'ëpi Maija'quëre
ti̱ cocapi se̱ni asama'ë pa'iyë, yë'ë caquë se̱ñe, nuñerepa joyo cato
Maija'quëni se̱quëta'a. 15 ¿Ja̱je pa'ito me yo'oye pa'iquë'ni? Joyopi se̱ñe
pa'iji. Joyopi se̱quëta'a yë'ëje̱ asaquë se̱ñe pa'iji. Joyopi jë̱jë̱ñe pa'iji,
cui'ne yë'ëje̱ asaquë jë̱jë̱ñe pa'iji. 16 Ja̱je pa'ina, më'ë joyopi Maija'quëre
sihuaquë de'oquëre pa'ni caquë sihuaquëna, yequëpi më'ë ja̱'re co̱ni
te'e sihuacaiye pa̱sipi, ja̱ coca asama'ë pa'i do'ire. 17 Ja̱je pa'ina, më'ë
Maija'quëre pëpayepi de'oyerepa pa'itoje̱ i̱ti asaquëpi joyo sihuaye ñese
mëiñe pa̱sipi. 18 Maija'quëre ai de'oji cayë, mësaru caye jerepa ti̱ñe pa'i
cocapi caquë pa'i. 19 Ja̱je pa'iquëta'are sehuosicohua'i tsi'si sitona caye
ai jerepa de'ora'pi, te'e jë̱të pa'i yë'orepa, i̱ohua'i asa cocapi yecohua'ire

ye'ya ja̱'ñere caquë. Yë'ëpi pa̱i asama' cocapi jaiyerepa case'e cato yecohua'ire co̱caiye peoji.

20 Maija'quë do'ijë, tsi̱ cuasayeje̱ pa'ye cuasama'pë pa'ijë̱'ë. Tsi̱je pa'iohua'i pa'ijë̱'ë, co'aye yo'oyere yo'oma'cohua'ipi. Ja̱je pa'iohua'ita'a mësaru cuasayere aiohua'i pa'ijë̱'ë. 21 Maija'quë cua̱ñesi toya pëpë ayepi caji: "Caja̱'quë a'ë, iye pa̱ire yequë pa̱i cocapi ti̱ pa̱i yë'oja̱'a. Ja̱je catoje̱ ti asani sehuoma'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë, yë'ë caye caji, Ëjaë." 22 Ja̱je pa'ito ti̱ñe coca caye cato sehuoma'cohua'ire i̱ñojë caye a'ë, pa̱ni sehuosicohua'ire. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë quë'ro ayere asani quëaye cato sehuosicohua'ini caye a'ë, pa̱ni sehuoma'cohua'ire. 23 Ja̱je pa'ina, si'a sehuosicohua'i tsi'si sitopi, si'aohua'i ti̱ cocapi cajë yo'oto huesëcohua'ipi, pa̱nita'a sehuoma'cohua'ipi co̱ni cacasicohua'ipi cuasaja̱'cohua'i pa'ini cuepejë yo'ojë cayë, cajë. 24 Ja̱je pa'iquëta'are si'aohua'i Maija'quë quë'ro ayere asani quëajë yo'otota'a sehuoma'cohua'ique pa̱nita'a huesëcohua'ique co̱ni cacasicohua'ije̱ i̱ohua'i co'aye yo'oyere asa quëquëjë cui'ne i̱ohua'i pa'iye asa ti̱'aja'cohua'i a'ë, si'aohua'i cayere asajë. 25 Ja̱je yo'ojëna, i̱ohua'i joyo co'aye pa'iyepi ti̱ñarepa ña cua̱ñoquëna, Maija'quëre do're ja'rujë se̱ja'cohua'i a'ë cui'ne Maija'quë nuñerepa mësaru ja̱'re pa'iji caja̱'cohua'i a'ë.

De'oyerepa Tsi'sicohua'i Yo'oye

26 Ja̱je pa'ito Maija'quë do'ijë iye a'ë, i̱ti yo'oye: Tsi'sicohua'i pani yecohua'ipi Maija'quëre jë̱jëñe payë. Yecohua'ipi ye'yaye payë. Yecohua'ipi Maija'quë i̱ñose'ere quëaye payë. Yecohua'ipi ti̱ cocapi caye payë. Ja̱ case'ere yecohua'ipi quëaye payë. Ja̱re yo'oje̱'ë, sehuocohua'i joñoa jerepa Maija'quëre oiye ne paja̱jë cajë. 27 Ti̱ cocapi cacohua'i pani caja̱jë cayaohua'i pa̱nita'a toaso̱cohua'i pa̱i ñape te'ohua'ise'e caja̱jë. Cajëna, yecohua'ipi i̱ti case'ere quëaja̱quë. 28 Ja̱je pa'iquëta'are ti̱ñe coca case'ere quëaquë peoto i̱tije̱ caye pa̱jë'ë, sehuosicohua'i tsi'si sito. Ja̱je pa̱jë coa pa̱i ñape Maija'quëse'ere joyose'e cuasajë se̱ñe pa'iji. 29 Cui'ne Maija'quë quë'ro ayere asani quëayeje̱ cayaohua'i pa̱nita'a toaso̱cohua'i caja̱jë cajëna, yecohua'ipi nuñere pa'ni cajë i̱ti quëayere neñajajë. 30 Ja̱je pa'iquëta'are tsi'sito ñu'iquëre Maija'quëpi i̱ñoquëna, ja̱ëpi casi'i caquë yo'oto ja̱ maca du'ru caquëpi je̱oñe pa'iji. Je̱oquëna, yequëpi caye pa'iji. 31 Ja̱je pa'ina, si'aohua'i mësaru Maija'quë i̱ño coca asacohua'i te'ohua'ise'e caye pa'iji, si'aohua'i ye'ye ja̱'ñere cajë. Cui'ne yo'o jujahuë cuasacohua'ije̱ ta̱ise'eje̱ pa'iohua'ipi huëi ja̱'ñere cajë yo'oje̱'ë. 32 Maija'quë ayere asani quëacohua'i cato i̱ohua'ipi i̱ohua'i joyo nëiñere de'oye ñañe pa'iji, tayo ma'ñe cajë. 33 Maija'quë cato huesë ëaye nëiñere i̱sima'quë api. Maija'quë cato de'oye ai cuasama'pë jo'cua pa'iyere i̱siquë api.

Si'a hue̱'ña Maija'quë pa̱i yo'ojë pa'iyere pa'iji. 34 Nomiohua'i caye peoji, sehuosicohua'i tsi'si sito. Caye ë̱sese'e a'ë. Ja̱je pa'ina, nomiohua'i sehuojë cama'pë jo'cua pa'ije̱'ë, Maija'quë judío pa̱ire cua̱ñese'eje̱ pa'ye. 35 Se̱ni asañu'u cuasacohua'i pani, ë̱jëni se̱ñe pa'iji, huë'ena sani. Ja̱je pa'ina, nomiopi Maija'quë coca asa hue̱'ñapi caco pa'ito de'oye ña cua̱ñoñe pa̱ji.

36 De'hua cuasaje̱'ë. Iye Maija'quë coca mësarupi du'ru ca huëoma'pë paë'ë. Mësaruse'e iye coca asani sehuoma'pë paë'ë, yecohua'ije̱ mësaru jerepa tsoe asahuë, cui'ne sehuohuë, iye cocare. 37 Maija'quë i̱ñosi coca

quëaquë a'ë cuasaquëpi, cui'ne Maija'quë joyopi caquëna, cayë cuasaquë cato iye yë'ë mësarute toyase'e mai Ëjaë cuañese'ere toyapi caquë tiñarepa asaye pa'iji. 38 Jaje pa'iquëta'are yë'ë toyase'ere Maija'quë cuañese'e a'ë caquë ñama'quëpi quëaquë pa'ito i cayeje asama'pë pa'ijë'ë.

39 Jaje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë maña Maija'quë quë'ro aye asase'ere yecohua'ire se quëayere cajë yo'oyere yëjë'ë. Yequë coca cayeje ësema'pë pa'ijë'ë. 40 Si'aye de'oye ñare pajë yo'ojë'ë. Iti pa'iyeje coa huesë ëaye yo'oma'pë pa'ijë'ë.

15

Cristo Ju'isiquëpi Huëise'e

1 Yure Maija'quë do'ijë, mësarupi yë'ë ja'në huaso coca quëase'ere co'ye cuasa cojajë caquë cayë. Iye coca cato mësaru asani nuñere pa'ë cajë de'huase'e a'ë. Jaje pa'ina, mësarupi itina tseasicohua'ipi nuñerepa pa'iyë. 2 Cui'ne iye coca quëa do'ija'a mësaru huasosicohua'i pa'iyë, mësarupi nuñerepa itire pa'ini. Jaje pa'iquëta'are yequere pa'ini coa tayo asasicohua'i a'ë.

3 Du'ru macarepa mësarute ye'yahuë, yë'ëre ye'yase'ere. Mësarute toyase'e Maija'quë coca cayeje pa'ye ye'yahuë, Cristo mai tayo yo'ojë pa'i do'ire jucacaise'ere. 4 Maija'quë coca toyase'eje pa'ye Cristo tasiquëpi toaso mu'seña acona huëji'i, huajëquërepa. 5 Huëisiquëpi Pedrona ñaipi cui'ne ja jeteyo'je i jëjo saocohua'ina ñaipi. 6 Jeteyo'je ñaipi, quinientos ai jerepa sehuosicohua'ina. Ja yë'ta'a iti ñasicohua'i jai pai pa'iyë. Yecohua'ise'e ju'isicohua'i pa'iyë. 7 Jeteyo'je Jacobona ñaipi, cui'ne jeteyo'je si'aohua'i i jëjo saosicohua'ina ñaipi.

8 Ai tëji hue'ñare pana yë'ëreje ñaipi, ti ñañe pa'ñe pa'ita'are. Coa huiña coase'eje pa'ye yë'ëre yo'osiquëpi Jesure ñahuë. 9 I jëjo saocohua'i de'hue de'ocohua'i a'ë, yë'ëre tëto saisicohua'ipi. Jaje pa'ina, yë'ëpi Maija'quë paire sañope co'aye yo'ohuë. Ja do'ire i jëjo saoquë hue'e ti'añe peoyë. 10 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë coa isisi do'ipi jaje pa'i pa'iyë. Yë'ëre i coa isise'e ne ma'ñe nëañe papi. Jaje pa'ina, yë'ëpi si'a i jëjo saocohua'i jerepa nehuë. Yë'ëpi yo'oye pahuë. Maija'quëpi yë'ë ja're coni yo'oquëna, i coa isiyepi yo'ohuë. 11 Jaje pa'iquëta'are yë'ë yo'ose'e cui'ne i jëjo saocohua'irepa yo'ose'e de'oji. Ja yo'ose'ere sañope caye peoji. Jesucristo coca yëquë quëajëna, mësaru sehuose'e a'ë, itirepa.

Ju'isicohua'i Huëiye

12 Yëquë cato mësarute quëahuë, Cristo ju'isiquëpi huëise'ere. Jaje pa'iquëta'are mësaru acohua'ipi cayë, ju'isicohua'i huëiye peoji. ¿Me yo'ojë jaje caye'ni? 13 Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëiye peoto, Cristoje huëiye papi. 14 Jaje pa'ito Cristopi huëima'ë pa'isiquë pa'ito yëquë quëaye ti do'i peoye a'ë, cui'ne mësaru pa'ija'cohua'i a'ë cuasajë pa'iyeje ti do'i peoye a'ë. 15 Diusupi ju'isiquëni Cristore huëopi cajë quëahuë. Ja quëa do'ire cosocohua'ipi pa'iyë, ju'isicohua'i huëiye peoto. 16 Jaje pa'ina, ju'isicohua'ipi huëiye pato Cristoque huëiye pasiquë pa'ini. 17 Jaje pa'ina, Cristopi huëima'ë pa'isiquë pa'ito mësaru sehuose'eje cocai ma'ñe pa'iji, cui'ne mësaruje ja yë'ta'api co'ayere pa'iyë. 18 Cui'ne Cristore sehuoni ju'isicohua'ije coa ne huesësicohua'i pa'iyë. 19 Jaje pa'ina, Cristore mai uteyepi coa iye yeja pa'iyese'e cocaiye pa'ito mai pa'iyë, yecohua'ire jerepa teaye pa'iohua'i.

20 Jąje pa'iquëta'are Cristo jụ'isiquë pa'isiquëpi huëji'i. Huajëquërepa
jąë api, du'ru macarepa jụ'isicohua'i aquëpi ti huëisiquë. 21 Adánpi iye
yeja si'a pąi jụ'iñe huëopi. Jąje cui'ne Cristoję te'i ẹ̈mëpi jụ'isicohua'i
huëi jąʼñe huëopi. 22 Jąje pa'ina, si'aohua'i Adán acohua'i pa'i do'ire
jụ'iñë, cui'ne Cristo acohua'i pa'i do'ire si'aohua'i pa'iye pająʼcohua'i a'ë.
23 Jąje pa'iquëta'are pąi ñapere nuiñe pa'iji. Jąje pa'ina, Cristo cato du'ru
macarepa tąse'epi quẹ̈quëna, tëayeję pa'ye yo'osiquë api, jụ'isiquëpi
huëisi do'ire. Jeteyo'je Cristo dai maca i̱te sẹcohua'i huëijąʼcohua'i a'ë,
i̱ huëise'eję pa'ye. 24 Cristopi si'aye ëja pa'ise'ere, cuąñeñe pa'ise'ere,
cui'ne si'a cuąñe tuturepa nejoni i̱ ëjaë pa'ise'ere pëca ja'quë Diusuna
i̱sisi maca jąʼ maca yureta'a i̱ yo'oyere yo'o saopi, tëji macarepa. 25 Jąje
pa'ina, Cristo cuąñequëpi pa'iji, si'aohua'ire i̱te sąñope yo'ocohua'ire i̱
quẹ̈o huë'ehuëna tsa'cu o̱e sao macająʼa. 26 Si'aye sąñope yo'oye meñe
tsa'cu o̱esi jeteyo'je tëjiyere pana jụ'iñere nejosipi, i̱ti sąñope yo'oyere.
27 Maija'quëpi Cristore si'aye i̱sipi, i̱pi si'aye cuąñequë pa'ijąquë caquë.
Jąje Maija'quë coca toyase'e caquëta'a Maija'quë i̱se'ere caye pąpi. Pëca
ja'quërepa pa'ito me sehuoye'ni. Si'aye i̱ nese'e a'ë. 28 Jąje pa'ina, Cristopi
si'aye meñe cuąñequë de'oni jąʼ maca yureta'a pëca ja'quë Diusuna meñe
cuąñe cuąñoquë de'ojąʼquë api. I̱te si'aye i̱sisiquëna, jąʼ maca Diusupi si'a
co'amaña cuąñequërepa pa'ijąʼquë api.

29 Jąje pa'ito yecohua'i ¿me neñu'u cajë jụ'isicohua'ipi ocore do
cuąñoñë cajë huajëcohua'ina oco do'ejë yo'oye'ni, jụ'isicohua'ipi huëiye
peoto? ¿Me neñu'u cajë jụ'isicohua'ini oco docaiyë cajë yo'oye'ni?

30 ¿Cui'ne me yo'ojë mai si'anëpi jụ'iñe quẹ̈no macare huajëya'ye
pa'iye'ni? 31 Maija'quë do'ijë yë'ë si'a mu'señapi jụ'iñe yë'quë macare
pa'iyë. Mësaru mai Ëjaë Jesucristore sehuosicohua'i pa'ijëna, yë'ë si-
huayeję pa'yerepa iye jụ'iñeje pa'iji. Coa caye ti peoji. 32 Yë'ëre ai
sąñope yo'ohuë, Efeso daripë pąipi cụcu yëcohua'irepa, yai yo'oyeję pa'ye.
Jąje yo'ojëna, yë'ë i̱ohua'ire sąñope yo'oquë nese'e ¿i̱quere cọcatira'ëni,
jụ'isicohua'ipi ti huëiye peoto? Coa pąi cayeję ąñu'u cui'ne ụcuñu'u
ñamina'a jụ'ija'cohua'i me pąñe'ni cayese'e patira'pi, jụ'isicohua'ipi
huëiye peoto.

33 De'hua ñajë pa'ijẹ̈'ë, yecohua'ipi mësarute co'aye yo'oyere ye'yajë,
pąi case'eję pa'ye ñeje: "Co'a cajeohua'ipi de'oye yo'oyere nejocaico-
hua'i a'ë." 34 Co'aye yo'oyere jẹoni nuñerepa pa'iyena pọnëjë'ë, co'aye
yo'oma'pë pa'ijąjë cajë. Yecohua'i mësaru acohua'i Maija'quëre nuñerepa
asama'cohua'ique pa'iyë. Jąje cayë, mësarupi pąñete yo'ore'ni cajë oijąjë
caquë.

¿Me Mëoñe, Jụ'isicohua'ire?

35 Jąje pa'iquëta'are yequëpi sẹti̱'ñe pa'i api, ¿me pa'iohua'i jụ'isicohua'i
huëiye'ni? ¿Me pa'i cąʼnire hue'ejąʼcohua'i a'ni? 36 Coa huesëohua'irepa
sẹñe a'ë. Jąje sẹñe, i̱ti cąre tąsicohua'i pa'ito i̱ti cąpi jụ'ini ne huesëcoa. Ne
huesëquëna, i̱ti ñëpi mëacoa. 37 Mësarupi hueare pąnita'a trigore tącohua'i
pani i̱ti ñëare tąma'cohua'i a'ë, i̱ti cąre tącohua'i a'ë. 38 Jąʼ jeteyo'je Diusupi
i̱ yëyeję pa'i cąʼ necaiquë api, pąi ñape i̱ti ñëa ñape i̱ yëyeję pa'ye. 39 Te'oję
pa'iohua'i pa'iye pąñë, ñajë'ë, iyere: Nëtërojąicohua'ipi ti̱ñe pa'iohua'i
pa'iyë, pi̱'api ti̱ñe pa'iohua'i pa'iyë, tsiaya hua'ipi ti̱ñe pa'iohua'i pa'iyë,
pąire papi ai ti̱ñe pa'iohua'i pa'iyë. 40 Jąje cui'ne ma'tëmo acohua'ijẹ
ti̱ñe pa'ye i̱ohua'i de'ocohua'i pa'iye payë. Pajëna, yeja acohua'ipi ti̱ñe

pa'iohua'i pa'iyë, i̱ohua'i de'ocohua'i pa'iye. 41 Ë̱së miañe ti̱ñe pa'ye a'ë,
cui'ne ñañë miañe ti̱ñe pa'ye a'ë, ma'ñoco miañeje ti̱ñe pa'ye a'ë. Yequeje̱
ma'ñocoje̱ yecohua'ipi ai miajëna, yecohua'ipi a'ri mañа miacohua'i
pa'iyë, si'a yë'së maca miañe pa̱ñë. 42 Ja̱je cui'ne ju̱'isicohua'i ca̱pëje̱
ja̱'ju ca̱pëpi ta̱sicopi ti̱ñe pa'io huëija̱'coa, ti ju̱'ima'core papi. 43 Co'aconi
ta̱rena, de'ocore papi huëija̱'coa. Tutu peo ca̱përe ta̱rena, tutu së'iopi
huëija̱'coa. 44 Iye yeja ca̱përe ta̱ huesorena, joyo pa'iyepi huëija̱'coa. Iye
yeja pa̱i ca̱pë pa'iyeje̱ pa'ye, cui'ne joyo acohua'i pa'iyeje̱ pa'iji.

45 Ñeje Maija'së coca toyase'e caji, ñeje: "Du'ru macarepa pa̱i Adán
cato ca̱pë pa'iye së'i paji'i. Ja̱je pa'iës̈ëta'are tëji Adán cato joyo pa'iye
i̱siës̈ë api." Ja̱je pa'ina, ju̱'isicohua'ire pa'iye i̱si tutu paji. Ja̱ë cato Cristo
api. 46 Ja̱je pa'iës̈ëta'are du'ru macarepa cato iye ca̱pëpi pa'i huëoji. Ja̱
jeteyo'je joyo pa'iye huëoji. 47 Ja̱je pa'ina, du'ru macarepa ë̱më cato
yejapi de'huasiës̈ë paji'i. Ja̱je pa'ina, yeja aës̈ë paji'i. Jeteyo'je ë̱më
cato ma'tëmo aës̈ë paji'i, mai Ëjaë Jesucristo. 48 Ja̱je pa'ina, iye yeja
ca̱pë hue'ecohua'i yejapi de'huasiës̈ë Adánje̱ pa'iohua'i a'ë. Ma'tëmo
acohua'ipi ja̱re ma'tëmo aës̈ë Cristoje̱ pa'iohua'i a'ë. 49 Adánje̱ pa'iohua'i
yure ña cua̱ñoñë, mai. Ja̱je ña cua̱ñosicohua'ita'a ma'tëmo aës̈ë Cristoje̱
pa'iohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.

50 Maija'së do'ijë, caye yëyë, mësarute. Ca̱pë cui'ne tsie së'iohua'i
Maija'së cua̱ñe te̱'te pa'iye peoji. Ti caraja̱ima'tonaës̈ëco ma'ñepi co̱ni
pa'iye peoji. 51 Ja̱je pa'iës̈ëta'are mësarute ës̈ëaye yëyë, pa̱i asa ma'ñere.
Si'aohua'irepa ju̱'iñe pa̱ja'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'iës̈ëta'are si'aohua'i ti̱ñe
po̱nësicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. 52 Coa ma'ji to̱ñeje pa'yerepa tëjicore
pare duruhuë jui maca asani po̱nësicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. Duruhuë
pi̱si maca ju̱'isicohua'i huëija̱'cohua'i a'ë, ti ju̱'iñe pa̱ja'cohua'ipi. Cui'ne
mai huajëcohua'i cato ti̱ohua'i po̱nësicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. 53 Iye
mai pa'iye caraja̱ico sëte ti caraja̱i ma'ñena su̱ñañe pa'iji. Cui'ne ju̱'i
ca̱pë pa'isicopi ti ju̱'i ma'ñena su̱ñañe pa'iji. 54 Iye mai pa'iye caraja̱ico
pa'isicopi ti pani huesëyena su̱ñasi maca cui'ne mai ca̱pëpi ju̱'iñere
pa'isicopi ti ju̱'i ma'ñena su̱ñasi maca, ja̱ maca yureta'a ju̱'iñe pa'ise'ere,
toyase'e cayeje̱ ti̱'asipi, ñeje: "Sa̱ñope yo'oye peoyerepa ju̱'iñe nëo cua̱ño.
55 ¿Jerore ju̱'iñe më'ë tutu yës̈ë̈re huaiye pa'iës̈ë'ni? ¿Jerore ju̱'iñe
pa'iës̈ë'ni, yës̈ë̈re a'si tota ñaca pa'isico?" 56 Tayo yo'oye a'ë, maire
a'si ne hue̱añeje pa'io, pa'iye. Cui'ne Moisésre Diusu cua̱ñese'epi tayo
yo'oyere tutu i̱siji. 57 Ja̱je pa'iës̈ëta'are mai Ëjaë Jesucristo do'ija̱'a
Maija'së̈pi ñese ës̈ëcoye i̱siji. Ja̱je pa'ina, de'oji cayë, i̱te.

58 Ja̱je pa'iye sëte Maija'së do'ijë mañа, si'anëpi jerepa mai Ëjaë
co'amañare necaije̱'ë, nuñerepa pa'iyere. Ja̱je pa'ina, tsoe mësarupi ta̱'ñe
asayë, mai Ëjaë ja̱'re tsioni i̱ co'amañа yo'oye cato coa yo'o ma'ñe a'ë cajë.

16

Sehuosicohua'ire Co̱cai Curiës̈ë̈re Ës̈ë̈aye

1 Yë'ë Galilea pa̱ire Cristore sehuosicohua'ire ye'yase'eje̱ pa'ye yo'oje̱'ë.
Sehuosicohua'ire co̱cai curiës̈ë̈re tsi'socohua'i pani, ñeje yo'oje̱'ë.
2 Domingo mu'seña ñape curiës̈ë̈ ti̱rona huaje̱'ë, pa̱i ñape mësaru nese'e
sehuosicohua'ire co̱cai ja̱'ñere cajë. Huaje̱'ë, i̱ti ne'ese'e ja'i mañа yë'ë
saisi maca tsi'so huëoni yo'oye pa̱ja'cohua'i. Mësaruse'e du'ru tsi'sojë
pa'ije̱'ë. 3 Yë'ë ja̱ro ti̱'asi maca mësaru tsi'sosi curiës̈ë̈ cui'ne mësaru jëjo

saocohua'ire quëa toya ja'o jëjo saosi'i, Jerusalénna, sehuosicohua'ire
co'amaña peocohua'ire cọcai jạ'ñere. 4 Yë'ëreję satị'ñe pa'ire nëina, yë'ëpi
saiquë pa'ito yë'ë jạ're satị'ñe pa'iohua'i a'ë, curiquë sacohua'ię.

Pablo Sasi'i Cuasaye

5 Yë'ë jạro sai maca saiye pa'iji, Macedonia yejajạ'a. Jạ jeteyo'je jạro
Corinto yeja tị'aja'quë a'ë, mësaru quë'ro. 6 Tị'ani mësaru jạ're ai tsoe
maca pati'ñe pa'i a'ë, pạnita'a yeque jạrona si'a oco tëcahuë pëajạ'quë
pa'ini. Jạ maca yureta'a yequë hueṇ'ña saijạ'quë a'ë. Saina, mësaru
cọcati'ñe pa'iohua'i a'ë, yë'ë sai jạ'ñe. 7 Mësarute coa sa sai ñañese'e yëye
pạñë. Mësaru quë'rona tsoe maca pëani pa'iyere yëyë, mai Ëjaë jạje yëto.
8 Jạje pa'iquëta'are yure cato Efeso daripëna pëajạ'quë a'ë, Pentecostés
mu'se tị'a macajạ'a. 9 Efeso daripëna mai Ëjaë co'amaña necaiye jaiye
pa'iji. Jạje pa'ina, jai pại sehuojạ'cohua'i a'ë, yë'ë quëa do'ipi cuasayeję
pa'ina, jai sa'ro hui'yocaisicoję pa'iopi pa'iji, Ëjaë coca quëajạ'a sa'ro. Jạje
pa'iquëta'are jai pại yë'ë jạro saiye ẹsejë sạñope yo'oyë.
10 Timoteopi tị'asiquë pa'ito de'oye yo'ojẹ'ë, mësaru jạ're sihuajạ'quëre
cui'ne co'a jụ'iñe pạja'quëre. Jạëje mai Ëjaë co'amaña nequë api, yë'ë
neñeje pa'ye. 11 Jạ do'ire i̱te mësaru acohua'i te'ię co'aye ñama'pë pa'ijẹ'ë.
Coa ai jerepa de'oye cọcaijẹ'ë, ai yo'oye peoye dani yë'ëre ñaja'quëre.
Maija'quë do'ijë jạ're utequë pasi'i, daina, ñasi'i caquë.
12 Maija'quë do'iquëpi Apolospi mësarute sehuosicohua'i jạ're cọni sani
ñajaquë caquë ai sẹina, yure maca saiye pạñë, capi. Jạje pa'iquëta'are
yequë mu'se sani ñasipi, saiye pa'ina.

Pëpa Tëjiye

13 Cạise'eję pa'iohua'i pa'ima'pë pa'ijẹ'ë. Mësaru Maija'quëre
necaiquëre pare asayena nuñerepa tsẹasicohua'ipi pa'ijẹ'ë.
Ẹmëohua'irepa do'i quë'iohua'i pa'ijẹ'ë, tutu quë'iohua'i. 14 Jạje pa'ina,
si'aye mësaru neñe pa'ito pạire oiyepi nejë'ë.
15 Mësarupi Maija'quë do'ijë tsoe asayë, Acaya yeja pa'icohua'i du'ru
macarepa Maija'quë coca sehuosicohua'ipi Estéfanas tsëcapëpi jạohua'ipi
Maija'quë do'ijëre cọcaijë pa'iyë, cajë. 16 Jạje pa'ina, mësarute cayë.
Mësarupi jạohua'i cayere cui'ne si'aohua'i iye co'amaña cọcaijë necohua'i
cayere sehuocaijë pa'ijẹ'ë. 17 Sihuayë, Estéfanasre, Fortunatore cui'ne
Acaicore mësaru peo do'ire de'hue daisicohua'ipi pa'ijë yë'ëre cọcatena.
18 Jạje pa'ina, jạohua'ipi dani yë'ëre joyo sihua ëaye quëa huasohuë.
Jạje cui'ne mësaruteję sihua ëaye joyona quëa huasosicohua'i a'ë. Jạje
pa'iohua'ire mësarupi de'oye cuasajë sihuajë ñañe pa'iji.
19 Asia yeja pạipi sehuosicohua'ipi mësarute pëpa saoyë, Aquila cui'ne
i̱ paco Priscila cọni. Cui'ne si'aohua'i jạohua'i huë'ena tsi'sisicohua'ię
mësarure pëpa saoyë, mai Ëjaë do'ire cuasajë. 20 Si'aohua'i sehuosico-
hua'i mësarute pëpa saoyë. De'oyere papi cuasajë sạ'ñe su'cuajë sihuajë
pëpajẹ'ë.
21 Yë'ë Pablojẹ yë'ë jẹtëpi mësarute toyaquë pëpayë.
22 Yecohua'ipi mai Ëjaë Jesucristore oima'cohua'i pani nejo
cuạñosicohua'i pa'ijạjë. ¡Mai Ëjaë Jesús daijẹ'ë!
23 Ëjaë Jesucristopi mësarute jaiye coa i̱sijạquë, i̱ payere. 24 Si'aohua'ire
mësarute yë'ë oiye jëjo saoyë, Cristo Jesure oi do'ipi. Ca tëjihuë. Jạje
pa'ijạquë.

2 CORINTIOS

Pablo Toyase'e Cayaye Acore Corinto Pa̱ina

1 Yë'ë Pablo Maija'quë yë do'ipi Jesucristo jëjo saoquë de'osiquë a'ë. Ja̱je cani cayë, i̱ jëjo daoquë a'ë caquë. Iye toya ja'hua toyayë, Maija'quë do'iquë Timoteo ja̱'re co̱ni, Maija'quë tse̱cohua'ina Corinto daripë pa'icohua'ina cajë, cui'ne Maija'quë pa̱ina cajë toyayë, si'a Acaya yeja pa'icohua'ina. 2 Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristopi mësarute i̱ coa i̱siyere cui'ne co'a ju̱'ima'pë pa'iyere mësarute i̱sija̱quë.

Pablo Ai Yo'ose'e

3 De'oquëre pa'ni Diusu mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quëre cañu'u. Ja̱ëpi mai teaye pa'iohua'ire ñaquë oi co̱cai ja'quërepa, cui'ne ja̱ë api, mai ai yo'ojë oiyere ne yë'huaquë Diusure. 4 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi si'aye mai ai yo'ojë oiye ne yë'huaji, maipi i̱ maire ne yë'huayeje̱ pa'ye yecohua'ire ne yë'huaja̱jë caquë. 5 Ja̱je pa'ina, Cristo ai yo'ose'e maini ai pa'iji. Pa'ina, i̱ ja̱'re co̱ni mai ai yo'oyë. Ja̱ ai yo'oyeje̱ pa'ye cui'ne Cristo do'ija̱'a jaiye payë, ne yë'hua cua̱ñoñeje. 6 Ja̱je pa'ina, yëquëpi ai yo'oni, mësarupi ne yë'hua cua̱ñoñere paja̱jë cui'ne huaso cua̱ñoñere paja̱jë cajë yo'oyë. Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi yëquëre ne yë'huani, mësaruje̱ ne yë'hua cua̱ñoñe paja̱jë caquë yo'oji. Ja̱je pajë tutu hue'ejë yëquë ai yo'oyeje̱ pa'ye ai yo'oye pa'itoje̱ quëcoja̱jë caquë. 7 Ja̱je pa'ina, nuñerepa mësarute cuasayë. Yëquë ai yo'oyeje̱ pa'ye ai yo'ocohua'i cato cui'ne Maija'quë i̱siye ne yë'hua cua̱ñoñeje yëquë ja̱'re payë, cuasayë.

8 Maija'quë do'ijë, yëquë Asia yeja pa'i maca ai yo'ose'ere cui'nare cuasaja̱jë cajë quëaye yëyë. Yëquë ja̱ro pa'i maca jëayerepa neñañe pa'ina, quëco tutu mañaje carija̱ni cui'ne ñeje huajëcohua'i maña etayeque cuasama'pë ai yo'ohuë. 9 Huani je̱oja'cohua'ini nejose'eje̱ pa'iohua'ire nëji'i. Ja̱je pa'iquëta'are iye yo'ose'e cato ju̱'isicohua'ire huëoquëna, Maija'quëna quëcoyere ye'yaye paji'i. Co'ye yëquëja̱'a ne ti̱'acohua'i a'ë cuasaye pa̱ ja̱'ñere ye'yaye paji'i. 10 Maija'quëpi yëquëre huasopi. Ja̱je huasosiquëpi ja̱ yë'ta'api huasoja̱'quë api, ju̱ti'ñe pa'yere paje̱. Ja̱je pa'ina, yëquë i̱na quëco pajë pa'iyë, ai yo'oye pa'itoje̱ co̱caija̱'quë api cajë. Mësaru se̱cacai do'ire ja̱je yo'oja̱'quë api. 11 Ja̱je pa'ina, mësarupi Maija'quëre yëquëni cuasajë se̱cacaijëna, cui'ne jai pa̱i yëquëni cuasajë se̱cacaisicohua'i pa'ito, jai pa̱i mësaru a'ë de'oji caja̱'cohua'i a'ë, Maija'quëre, i̱ yëquëre de'oye ñacai do'ire.

Corintona Saima' Do'ire

12 Iye yeja pa̱ire cui'ne mësarute de'oyerepa si'si peoyepi pa'ijë cui'ne nuñere papi yo'ohuë, caye nëiji, yëquëre. Ja̱ de'oye yo'ohuë cuasayepi yëquëre sihuaye pa'iji. Iye yëquë de'oye pa'iye yëquë iye yeja ta̱'ñe asayepi pa'iye pa̱huë. Coa Maija'quë oi i̱siye co̱caiyepi ja̱je paë'ë. 13 Yëquë mësarute se toya saoye toyama'pë paë'ë, ti̱ñe pa'ye. Coa ai jerepa ñajë asa ti̱'añe toyahuë. Ja̱je pa'ina, ñani mësarupi si'aye asa ti̱'aja'cohua'i a'ë, cuasayë. 14 Ja̱je pa'ina, mësaru de'hue ari te̱'te maca asasicohua'ipi, mai Ëjaë Jesucristo dai maca yëquëre sihuaja̱'cohua'i a'ë. Sihuajëna, yëquëpi mësarute sihuaja̱'cohua'i a'ë.

15 Iyere cuasaquë du'ru macarepa mësarute sani ñasi'i cuasahuë. Jąje
yo'oquë cayaye mësarute do'i ña huasosi'i cuasahuë. 16 Jąje pa'ina,
cuasahuë, du'ru macarepa Macedoniana sai sa do'i ñaquë. Saisiquëpi
cui'ne co'iquë tįjupë ñasi'i cuasahuë. Ją maca yureta'a mësarupi yë'ë
Judea saiją'a cǫcaijąjë cuasahuë. 17 ¿Jąje yë'ë yo'osi'i cuasani coa noni
cuasa nëore? ¿Caye mësaru yë'ëpi jąje yo'osi'i cuasa nëoni te'epi cayaye
"pąsi'i cui'ne nesi'i" cuasaquë caji? 18 Jąje pa'ina, Maija'quë api, yëquë
mësarute te'epi "nesi'i" cui'ne "pąsi'i" cuasajë caye pąñe ñaquë. 19 Yëquë
Silvano ją're Timoteo ją're cui'ne yë'ë mësarute quëaquë Cristo Jesús
Maija'quë mamaquë cato ti te'epi cayayese'e "nesi'i" cui'ne "pąsi'i"
cama'quë api. Jąje pa'ina, Cristo Jesús cato nuñerepa yo'oquë api, į
case'ere. 20 Jąje pa'ina, si'aye Maija'quë nesi'i ca nëose'e įna tį'api. Jąje
pa'ina, Maija'quëre sihuani cayë: "Jąje pa'ijąquë Cristo Jesús do'iją'a."
21 Jąje pa'ina, Maija'quëpi jo'ya neni yëquëre cui'ne mësarute Cristo
ją're jëayerepa tsioni pa'iye neji'i. 22 Į tsęcohua'ire pa'ë asająjë caquë
Maija'quëpi į de'o joyore įsipi, mai joñoana. Įsiquëna, į joyopi pa do'ire
asayë, si'aye Maija'quë įsisi'i ca nëose'ere pają'cohua'i a'ë, mai.
23 Jąje pa'iquëta'are Corintona tįjupë saiye pąhuë, mësaru
oima'cohua'ini caquë. Jąre sani pa'ito mësaru yo'oyere sąñope yo'oye
nëiji. Maija'quë asaji, ją yo'oyere coequë. Ją do'ire saiye pąhuë. 24 Yëquë
mësaru asase'ena nuñerepa cuasajë pa'icohua'ini, Mësaru įtire pa'ë cajë
asaye yëyere tą'ñeñu'u cajë yo'oye pąñë. Yëquë cato yëyë, mësaru ją're cǫ
neñere mësarupi sihuająjë cajë.

2

1 Mësarute oi ëaye neñere coequë tįjupë sani ñañe pąsi'i, cuasahuë.
2 Yë'ëpi mësaru quë'rona sani mësarute oi ëaye nesiquë pa'ito ¿yë'ëre nepi
sihua ëaye yo'o huasoją'cohua'i a'ni? ¡Jąre yë'ë oi ëaye nesicohua'ipi
yë'ëre sihua ëaye yo'ocaiye pa'ini! 3 Jąje pa'ina, jąre jąje mësarute
toyahuë, yë'ë sani tį'a maca yë'ë oi ëaye neñere jęoni de'huasicohua'i
pa'ijąjë caquë. Yë'ëpi jąro sani sihuaquëna, mësaruję sihuają'cohua'i a'ë
cuasahuë. 4 Jąje pa'iquëta'are ją toya ja'hua toya maca cato ai cuasaquë
co'a jį'i cui'ne otare paque oi toyahuë. Toyama'ë paë'ë, mësaruni oi ëaye
nesi'i caquë. Coa ai jerepa yë'ë mësarute joyore papi oiyere įñosi'i caquë
toyahuë.

Co'aye Yo'oquëre Oiye

5 Yë'ëre oi ëaye yo'osiquë pani yë'ëse'ere oi ëaye yo'oye pąpi cuasayë.
Mësaruteję si'ahua'ire oi ëaye yo'opi cuasayë. Ai co'ayerepa yo'opi
cayere coequë, oi ëaye yo'opi cayë. 6 Mësaru į co'aye yo'osi do'ire
si'sese'e tsoe de'oji, ją ja'ye pa'ijąquë. 7 Jąje pa'ina, yure cato į
tayose'ere sąi de'huacani yëhuo huasojë'ë, yo'oquë tëto saiperepa ai
oiyepi daima'quëni cajë. 8 Jąje pa'ina, mësarute sęñë, cui'naëni įte ai
oiyere įñojë'ë, de'oye yo'oyepi. 9 Ją'në mësarute toyahuë, iye yo'ose'e
ayere caquë, mësarupi yë'ë ye'yayere si'aye sehuocaito ñasi'i caquë. 10 Jąje
pa'ina, mësaru sąi de'huacaiquëni yë'ëję sąi de'huacaiyë. Tayose'e pa'ina,
sąi de'huacaiye, pa'ina, sąi de'huacaisiquë pani, Cristo ña huę'ñana sąi
de'huacaiyë, mësaru do'ire. 11 Jąje yo'ojëna, Satanáspi į yëye tį'añe pąsipi,
maire. Tsoe maipi asayë, į maire nesi'i caquë yo'oye.

Troasre Pablo Pa'i Ai Cuasase'e

12 Cristo coca quëasi'i caquë Troas daripëna tı̱'asi maca jaiye Cristo
co'amaña de'oye necati'ñe pa'ye tı̱'ahuë. 13 Ja̱je pa'iquëta'are yë'ë joyo
sihuayepi peopi, Maija'quë do'iquë Titore tı̱'ama'ë pa'isi do'ipi. Ja̱je
pa'ina, ja̱ohua'ire saiyë caquë pëpani Macedonia yejana saë'ë.

De'hue Quëco Saoye

14 Maija'quëpi maire si'anë Cristo Jesús ja̱'re ñese quëco saoyena saji.
Ja̱je pa'ina, maija'a ı̱ cocare pare ı̱ñoji, pa̱ire. 15 Mai cato Jesucristo
ma'ña huëo së̱ñeje huëo së̱ pa'iohua'i a'ë. Cristo Maija'quëna huëo së̱
ma'ña ı̱siyeje̱ pa'ye. Ja̱je pa'ijë, si'a hue̱'ña huaso cua̱ñocohua'ina cui'ne
ne huesësicohua'ina ı̱ti së̱ñepi ju'aji. 16 Ne huesësicohua'ire cato, ı̱ti së̱ñe
tsı̱mare pa'ë. Pa'iquëta'are huaso cua̱ñocohua'ire cato huëo së̱ñere papi
pa'iye ı̱siyere pa'ë. Ja̱je pa'ina, ¿nepi iye yo'oyere ne tı̱'aja'cohua'i a'ni?
17 Yëquë Cristo ja̱'re tsioni pa'i do'ire ı̱ jëjo daosicohua'i sëte Maija'quë ña
hue̱'ñana nuñerepa care pajë cayë. Yecohua'i jai pa̱i Maija'quë coca quëa
do'ipi curiquë neñu'u cajë yo'oyeje̱ pa'ye yo'oye pa̱ñë, yëquë.

3

1 ¿Ñeje cani mësarupi asato coa yëquëja̱'a co'ye jerepa de'oye yo'ohuë,
cuasajë caye a'ni, pa̱nita'a yëquë ayere cajë toyacaisi ja'ore mësaruna sani
ı̱ñoñe pa'iquë? ¿Pa̱nita'a yëquëpi, mësaruni yëquë ayere cajë, yecohua'i
ñaja'core toyacaijë̱'ë cajë se̱ñe pa'iquë, yecohua'i yo'oyeje̱? 2 Pa̱ni ja̱je
yo'oye, mësaru a'ë, yëquë toya cua̱ñosi ja'huaje̱ pa'iohua'i. Ja̱pi tsoe
tı̱'api, yequë ja'hua caraye pa̱ji. Ja̱je pa'ina, mësaru a'ë, yëquë joñoa
toyasicohua'i. Ja̱je pa'ina, si'a pa̱i mësaru pa'iye asajë ñañë, tı̱ñarepa.
3 Ja̱je pa'ina, pa̱i ñani tı̱ña asayë, toyani jëjo sao ja'huaje̱ pa'iohua'i mësaru
pa'i do'ire. Yëquëpi ı̱ cocare quëajëna, Maija'quë huajëquëre papi ı̱ joyopi
toyapi, mësaruna quë̱na to̱ñana tintapi toyama'ë paji'i, mësaru joñoare
pana toyapi, Cristo case'ere.

4 Ja̱je pa'ina, Cristoja̱'a iyere Maija'quëpi necaija̱'quë api asayë. 5 Ja̱je
pa'ina, si'aye yëquë yo'o tı̱'añe Maija'quë ı̱sise'e a'ë. Ja̱ do'ire yëquëpi
yo'o tı̱'añë caye peoji. 6 Ja̱je pa'ina, ı̱pi yëquëre ı̱ huajë ca nëose'ere
quëacaicohua'ire nepi. I̱ huajë ca nëose'e cato joyo ayere pa'ë, coa toyasico
maca pa'iye pa̱ni. Cua̱ñese'e toyase'e cato ju̱'iñena ı̱siye pa'iji. Joyo aye
cato pa'iye a'ë.

7 Moiséspi cua̱ñese'ere quë̱na to̱ñana toyase'ere daquë ñaco
ma'ñañerepa daji'i. Daina, Israel pa̱i ı̱ tsia ña tı̱'añe pa̱huë, ai ñaco ma'ña
do'ire. Ja̱ cua̱ñeñe pa̱ire ju̱'iñena neñeta'a miañerepa de'oyerepa daji'i,
miañe sa caraja̱iñeta'a. 8 ¡Ja̱je pa'iye sëte airepa de'oye a'ni, joyore pana
neñere huajëye ca nëose'ere quëaye! 9 Ja̱'në ca nëose'e cato de'oyere pa'ë.
Ja̱ yë'ta'a maire nejoñere ı̱sipi. Ja̱ cua̱ñese'e tayo yo'o do'ire. Ja̱je pa'iye
sëte airepa de'oye a'ni Maija'quë huajë ca nëose'e nuñerepa pa'icohua'ire
neñe pa'i do'ire. 10 Ja̱'në de'oyerepa ca nëose'epi yure ai de'oyere pana
co̱ni ñato ja̱'në de'oyerepa pa'ise'epi do'i peoye po̱nëpi. 11 Ja̱je pa'ina,
miañe sa caraja̱iñeta'a de'oyerepa pa'ise'e sëte, jerepa de'oyere pa'ë, ti
pani huesë ja̱'ñe cato.

12 Ja̱je pa'ina, iye mai uteyere pajë ti ca'raye peoyerepa cayë, si'aohua'i
asa hue̱'ñana. 13 Israel pa̱ipi miañe yayayere ñama'pë pa'ija̱jë caquë
ë̱sequë Moisés ca̱pi ı̱ tsia pë'pëni yo'ose'eje̱ pa'ye yo'oye pa̱ñë, yëquë cato.
14 Moisés tsia pëpëyeje̱ paye Israel pa̱i asa tı̱'añe pëpësicohua'ipi pa'iyë.
Ja̱je ca nëose'ere ñajëta'a asa tı̱'añe pa̱cohua'i a'ë. Ja̱ pëpëse'e cato nejoñe

pa'iji, Cristoni i̱re papi cajë cuasa do'ire. 15 Ja̱ yë'ta'a Israel pa̱ipi yure iye
mu'seña Moisés cua̱ñese'ere ñato i̱ohua'i asayena pëpësicohua'ipi pa'iyë,
asa ti̱'ama'pë pa'icohua'ipi. 16 Ja̱je pa'iquëta'are pa̱ipi Cristona sehuoto ja̱
pë'pëyepi peo hue̱'ña ne huesëji. 17 Ja̱je pa'ina, mai Ëjaë cato joyo api. Ja̱je
pa'ina, Ëjaë joyo pa'i hue̱'ña cato ta̱'tëpo ti peo hue̱'ña'ë. 18 Ja̱je pa'ina, mai
si'aohua'i mai tsia pë'pëse'e peocohua'i cato tsi̱ña de'huaje̱ pa'iohua'i a'ë,
Ëjaë de'oyepi maina ju'aquëna, i̱ñocohua'ipi. Ja̱je yo'ojë i̱je pa'iohua'irepa
po̱nëjë saiyë, i̱ de'oyere si'anëpi jerepa pa do'ire. Ja̱je pa'iohua'i pa'iyë,
Ëjaëpi, joyo sëte yo'o do'ipi.

4

1 Ja̱je pa'ina, yo'o jujaye peoyerepa necaiyë, Maija'quëpi teaye yëquëre
ñani oi iye co'amañare necaije̱'ë caquë cua̱ñe nëouna. 2 Ja̱je pa'ina, yëquëpi
si'aye yahuerepa huajëya'ye co'are paji cahuë, ta̱ñe cayepi pa̱ire cosoñu'u
cajë. Cui'ne Maija'quë cocare ta̱ñe po̱nani yeque ye'yañu'u cajë yo'oye
pa̱ñë. Ja̱je yo'oma'pë coa ai jerepa nuñere pase'e asani yo'ojë pa'iyë,
Maija'quë ña hue̱'ña. Ja̱ yo'oyere si'aohua'i nuñerepa yo'ocohua'i a'ë
cuasaja̱jë cajë. 3 Ja̱je pa'ina, huaso coca yëquë quëayepi yecohua'ire jëaye
asa ëa ma'ñe pa'ini ja̱re ne huesësicohua'ini ja̱je pa'iji. 4 Ja̱je pa'ina,
I̱ohua'i sehuoye coe do'ire iye yeja cua̱ñe diusupi i̱ohua'i asayena ne pore
huesopi Maija'quë pa'iye aye i̱ñoquë de'oquërepa Cristo de'o coca miañere
ña ti̱'ama'pë pa'ija̱jë caquë. 5 Ja̱je pa'ina, yëquë ayere quëama'pë pa'iyë.
Coa ai jerepa Cristo Jesús ayere quëayë, mai Ëjaëre pa'ë cuasaja̱jë caquë.
Yëquë cato mësarute necaicohua'i a'ë, Jesure oi do'ire. 6 Ja̱je pa'ina, iye
yeja miañe nequëpi mai joñoana Maija'quëpi miañe necaji'i, yecohua'ire
i̱ñojajë caquë. Maija'quë ja̱je necaji'i, maipi Jesucristo ayere ye'yejë i̱re
cui'ne i̱ de'oyere pare asaja̱jë caquë.

Necaiquëre Pare Asajë Pa'iye.

7 Ja̱ asayere jai do'i a'ë. Ja̱re maina payë, soto cua'conoa ayayeje̱
pa'ye. Maija'quëpi maina tutu peocohua'ire i̱sipi, ja̱ asaye. Maija'quë
tutu a'ë asaja̱jë caquë. Pa̱ni, pa̱i tutu. 8 Ja̱ tuture pajë, jaiye ai yo'oye
pa'itoje̱ de'hue yo'o jujama'pë pa'iyë. Ja̱ tuture pajë jaiye co'a ju̱'iñe
pajëta'a me neja'cohua'i a'ni cuasayere peoyë. 9 De'oye pa'iye peoye
jo̱sa yo'oyë, maire. Ja̱je yo'otoje̱ je̱ocosicohua'i pa'iye pa̱ñë. Ne ta̱oñë,
maire. Ja̱je pa'iquëta'are ne huesoye pa̱ñë. 10 Jesús ai yo'osiquëni i̱te
huajo yëjë yo'ose'eje̱ pa'yepi si'anë maire huajo yëcohua'ipi pa'ijëna, ai
yo'ojë pa'iyë, Jesús pa'iyere i̱ñoñu'u cajë mai pa'iyeja̱'a. 11 Ja̱je pa'ina,
mai huajëcohua'i pa'icohua'ipi si'anëpi ju̱'iñena i̱sisicohua'ipi pa'iyë, Jesús
do'ire, mai ju̱'i ca̱pë̱a hue'eyeja̱'a i̱ pa'iyere i̱ñoñu'u cajë ja̱je pa'iyë.
12 Pa'ijë Maija'quë cocare quëa do'ire ju̱'iñepi ja'ye pa'iji, yëquë. Ja̱je
pa'ijëta'a cui'ne mësarupi pa'iyepi ti pa'iyena ti̱'ahuë.

13 Maija'quë toya pëpëpi caji ñeje yequë hue̱'ña: "Pa'ire paji cuasaquë
ja̱ do'ire quëahuë". Ja̱je pa'ye cui'ne yëquëje̱ pa'ire paji asajë quëayë.
14 Ja̱je pa'ina, asayë, Maija'quëpi ju̱'isiquëre Cristore huajëquëre huëopi.
Cui'ne yëquëreje̱ ju̱'isicohua'ini huëoja̱'quë api, Jesús ja̱'re. Huëoquë
cui'ne mësaruteje̱ huëoni yëquë ja̱'re co̱ni te'e i̱ quë'rona saja̱'quë api,
asayë. 15 Ja̱je pa'ina, si'aye iye yo'oye pa'iji, mësaru de'oye pa'iyere caquë.
Ja̱je pa'ina, Maija'quë jaiye de'oye pa'iye jerepa pa̱ire i̱siyeje̱ pa'yerepa

cui'ne i̱te de'oyerepa yo'o u'ni cajë pëpacohua'ije̱ jai pa̱i pa'ija̱jë caquë ja̱je yo'opi.
16 Ja̱je pa'ina, yëquë coa yo'o jujahuë cuasaye pa̱ñë. I̱ño ë̱mëje'e ca̱pë cato aiohua'i de'onije jeto sa̱'nahuë cato mu'seña ñape huajëcohua'i de'ojë pa'iyë. 17 Ja̱je pa'ina, iye yeja yëquë ai yo'oye cato coa da saiye a'ë. Ja̱je pa'ina, ja̱ ai yo'oyepi ti pani huesëye ai jerepa de'oyere pa ja̱'ñere necaiji. 18 Ja̱je pa'ina, yëquë cato cuasama'pë pa'iyë, ñaco ca̱ ña ti̱'añere. Coa ai jerepa yëquë cato cuasayë, ña ti̱'a ma'ñere. Si'aye ñañe cato coa caraja̱iñe a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ yë'ta'a ña ti̱'a ma'ñe cato ti pani huesëye a'ë.

5

1 Mai cato huë'eje̱ pa'iohua'i a'ë. Ca̱'ni huë'eje̱ pa'iohua'i a'ë. Coa esa tëto saicohua'i a'ë. Ja̱je pa'iopi iye huë'e ne huesëto, Maija'quëpi ti pani huesë huë'erepa ne de'huasiconi payë, jeto ma'tëmo, pa̱i je̱ñapi nema'a huë'ere. 2 Ja̱je pa'ina, ma'tëmo huë'ere pa'i ëa ju̱'iñë, ja̱ yë'ta'a iye yeja huë'ere pa'ijë. 3 Ja̱je pa'ina, ja̱ huë'epi maire ca̱ña su̱ña to̱caiyeje̱ pa'ye su̱ñaja'coa, ca̱pë pejë peoñoaje̱ pa'ye pa̱ja'cohua'ire. 4 Ja̱je pa'ina, yure cato iye ca̱pë caraja̱i huë'ere payë. Pa'ijëta'a ma'tëmo huë'ere ti pa'i ca̱përe pa'i ëa ju̱'iñe. Coa iye yeja ca̱'nipi huë'e nesico ne huesëyere caye pa̱ñë. Coa ai jerepa ti ne huesëma' huë'ere pa̱jajë cajë cayë, iye ju̱'ija ca̱përe ti pa'iyena ne huesëja̱quë caquë. 5 Ja̱je pa'ina, iye pa ja̱'ñe cato Maija'quëpi ne de'huacaji'i. Cui'ne ja̱re i̱pi i̱ de'o joyo maina i̱sipi, yequë mu'se i̱si ja̱'ñe i̱ñoñe.
6 Ja̱je pa'ina, i̱tire cuasajë ca'raye pa̱ñë, yëquë. Ja̱je pa'iquëta'are asayë cui'ne, iye ca̱përe ja̱ yë'ta'a pa'iye cato so'ore pa'iyë, mai Ëjaëre. 7 Ja̱je pa'ina, yure i̱te ñañe pa̱ñë. Ja̱je pa̱jëta'a pa'ire paji cuasayeja̱'a asajë pa'iyë. 8 Ja̱je pa'i do'ire i̱tire cuasajë ca'raye pa̱ñë. Ja̱je pa'ina, coa ai jerepa iye ca̱pë pa'iyere je̱oni etani sani Ëjaë quë'rona i̱ ja̱'re pa'iye yëyë. 9 Ja̱je pa'ina, si'anë Ëjaë yëyese'e yo'oyere yëyë, iye ca̱pë pa'iyere je̱onije, pa̱nita'a i̱ni ja̱ yë'ta'a tuinije iye yejare pa'ijë. 10 Ja̱je pa'ina, iye yeja ja̱ yë'ta'a pa'i maca de'oye pa̱nita'a co'aye yo'ose'eje̱ pa'ye pa̱i ñape i̱si cua̱ñoñere cajë, si'aohua'i Cristo pa̱i ñape iye yeja ca̱pëpi yo'ose'e ne de'hua hue̱'ñana saiye pa'iji.

De'oye Pa'i Coca

11 Ja̱je pa'ina, Ëjaëre pare ai ca'raye asayë, yëquë. Ja̱je asa do'ire pa̱ire yëhuoyë, sehuoja̱jë cajë. Si'aye yëquë pa'iye Maija'quë ñaji. Ja̱je cui'ne mësaruje̱ yëquë pa'iye asa ti̱'ajajë cajë uteyë. 12 Ja̱je cani cama'pë pa'iyë, ti̱jupë yëquëja̱'a co'ye jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë. Coa ai jerepa yëquë cato i̱siyë, mësarute sa'roje̱ pa'iore mësarupi yëquëre de'ocohua'ire pare pajë sihuaja̱jë cajë. Sihuacohua'ipi yecohua'ire joyorepa pa'iyepi yo'oma'pë coe ë̱mëje'ese'e yo'oyere sihuacohua'ire sa̱ñope caja̱jë cajë cayë. 13 Ja̱je pa'ina, yëquëpi cuepeohua'ije̱ pa'iohua'i ña cua̱ñoni Maija'quëni necai do'ire ja̱je ña cua̱ñoñë. Ja̱je pa'iquëta'are cuepeohua'i ña cua̱ñoñe pa̱ni mësaruni necaijë pa'iyë. 14 Ja̱je pa'ina, te'i Cristopi si'aohua'i do'ina ju̱cacaji'i asasi macapi Cristo oiyepi yëquë pa'iye cua̱ñequëna, pa'iyë. Ja̱je pa'iye sëte si'aohua'i i̱ ja̱'re co̱ni ju̱'isicohua'ipi pa'iyë. 15 Ja̱je pa'ina, Cristopi si'aohua'ire caquë ju̱cacaji'i, coa ai jerepa huajëcohua'ipi i̱ni pacacaija̱jë caquë, pa̱ni i̱ohua'ija̱'a co'ye cuasaye. Ja̱re cuasaquë ju̱ni huëji'i. 16 Ja̱je pa'ina, yëquë iye yeja pa̱i yecohua'ire

cuasajë ñañeje pa'ye cuasajë ñañe pa̱ñë. Ja̱je pa'ina, ja̱'nëre iye yeja pa̱i
cuasajë Cristore ñañeje pa'ye cuasajë ñasicohua'ita'a yure cato ja̱je cuasajë
ñañe pa̱ñë, i̱te. 17 Ja̱je pa'ina, Cristona tsioni pa'iquë cato huajë pa̱i api.
Ja̱je pa'ina, ai co'amaña cato tsoe nejose'e a'ë, yure pa'iye cato huajëye
a'ë.
18 Ja̱je pa'ina, si'aye iye Maija'quë yo'oye a'ë. Ja̱je pa'ina, Cristo
do'ija̱'a maire i̱ cajeohua'ire nepi. Neni maire cua̱ñe nëopi, yecohua'ini
i̱ ja̱'re cajeohua'i de'oyere quëacaijë̱'ë caquë. 19 Jesucristoja̱'a iye yeja
pa'icohua'ire yë'ë cajeohua'i de'oja̱jë caquë Maija'quëpi nepi, i̱ohua'i
co'aye yo'o do'ire tsoe sa̱i to̱siquëpi. Ja̱je yo'osiquëpi Maija'quë ca-
jeohua'ire ne cocare i̱sipi, maire, yecohua'ire quëaja̱jë caquë. 20 Ja̱je
pa'ina, yëquë Cristo jëjo daocohua'i a'ë. Ja̱ cato Maija'quëpi yëquëja̱'a
co̱ni mësarute se̱ñeje pa'ye a'ë. Ja̱je pa'ina, mësarute se̱ñë, Cristo mamipi
Maija'quë ja̱'re cajeohua'i de'oë'ë cajë. 21 Cristo ti co'aye yo'oma'quë
paji'i. Ja̱je pa'iquëta'are Diusupi co'ayere yo'oyeje̱ pa'yerepa Cristore
yo'opi, mai do'ire. Ja̱je yo'opi, Cristo do'ija̱'a jai do'i mai i̱te sa̱ñope
pase'ere peo hue̱'ña nejocasi'i caquë.

6

1 Ja̱je pa'ina, yure maipi Maija'quë co'amaña co̱ necaicohua'ipi pa'iyë.
Pa'ijë mësarute se̱ñë. Maija'quë oiye mësarute coa i̱sise'ere coa asani
pa'ima'pë nejë pa'ije̱'ë cajë cayë. 2 Ja̱je pa'ina, i̱pi caji, toyase'ena:
Ai de'o maca pa'iji. Ja̱je pa'ina, asahuë, më'ë caye.
Huaso mu'se pa'i maca më'ëre co̱caë'ë.
Ja̱je pa'ina, yure a'ë, huaso cua̱ño'ñe pa'i sa'ro cui'ne i̱ huaso mu'se a'ë.
3 Yecohua'ipi yëquë co'amaña yo'oyere co'aye cacaima'cohua'ini cajë
yecohua'ire co'aye yo'o i̱ñoñe peoyerepa de'oyepi i̱ñojë yo'ojë pa'iyë.
4 Ja̱je pa'ina, si'aye ai yo'oye pa'ina, quëcojë yo'oyepi yëquë Maija'quëre
necaicohua'i pa'iye i̱ñoñë. Co'amaña caraquëna, cui'ne jai ca̱quipëje̱
pa'ye ai yo'oye pa'ina, quëcojë tëto saiye i̱ñoñepi cui'ne, 5 si'sejëna,
co hue̱'ñana cojëna, jai pa̱i sa̱ñope cuijë yo'ojë cajëna, jëa co'amaña
neñe, si'a ñami ñajë ñataye, cui'ne a̱o ëaye tëto saiye quëcoyepi i̱ñoñë.
6 Cui'ne yëquë de'oye nuñerepa pa'iyepi, yëquë nuñerepa coca ta̱'ñe
asayepi, yëquë quëcoyepi, yëquë de'oye yo'oyepi, yëquë ja̱'re Maija'quë
joyo pa'i do'ipi, yëquë pa̱ire oire pajë yo'o do'ipi, 7 yëquë nuñerepa cocare
quëa do'ipi, yëquë ja̱'re Maija'quë tutu pa'i do'ipi i̱ñohuë. Ja̱je pa'ina,
nuñerepa yo'o uihua ja̱'ñepi ñese nehuë, cui'ne ja̱re i̱tipi sa̱ñope yo'oyeje̱
jëahuë. 8 Ja̱je pa'iquëta'a yecohua'ipi yëquëre sihuasicohua'ipi, yëquëre
ñañe coesicohua'ipi yecohua'ipi yëquëre de'o pa̱i a'ë casicohua'ipi,
yëquëre co'acohua'i a'ë casicohua'ipi yo'ojë. Ja̱je pa'iquëta'are yëquë
cato nuñerepa pa'icohua'ipi, cui'ne nuñerepa cacohua'i a'ë, yecohua'ipi
cosocohua'i a'ë catoje̱. 9 Yecohua'ipi yëquëre ñama'cohua'ire yo'oyeje̱
pa'ye yo'oyë, noni ñacohua'ita'are. Yecohua'ipi yëquëre ju̱'ijacohua'i a'ë
cacohua'i a'ë. Cajëta'a huajëcohua'ipi pa'iyë. Si'seyë, yëquëre. Ja̱je
pa'iquëta'are huani je̱oñere pa̱ñë. 10 Oiyere pajë pa'iyë. Ja̱je pa'iquëta'are
si'anëpi sihuajë pa'iyë. Ti peocohua'ije̱ pa'iohua'i ña cua̱ñoñë. Ja̱je
pa'iquëta'are jai pa̱ire jaiye co'amaña paye necaë'ë. Co'amaña peoco-
hua'i ña cua̱ñoñë. Ja̱je pa'iquëta'are si'aye payë.
11 Maija'quë do'ijë Corinto pa'icohua'i mësarute yëquë nuñerepa cahuë,
ti yëquë joñoa cuasaye yahuema'pë. 12 Ja̱je pa'ina, yëquë mësarute

yahuese'e ti peoyë. Jaje pa'iquëta'are mësaru a'ë, yëquëre yahuese'e pa-
cohua'i. 13 Jaje pa'ina, mësarute mamajëre pëca ja'quë señeje pa'ye señë,
mësaru cuasayepi yë'ëre nuñerepa cajë'ë caquë, yë'ë mësarute yo'oyeje
pa'ye.

Mai Cato Maija'quë Huë'e A'ë

14 Tsioma'pë pa'ijë'ë, sehuoma'a paire. Jaje pa'ina, ñajë'ë, nuñerepa
yo'oye ti tsioye peoji, nuñe yo'o ma'ñe ja're coni. Cui'ne miañeje ti tsioye
peoji, neañena coni. 15 Cristopi huati ja're te'e yo'oye paji. Sehuosiquëpi
sehuoma'quë yo'oyeje cui'ne te'e yo'oye paji. 16 Jaje cui'ne Maija'quëre
se huë'e tio pa'ina, cui'ne tio pa'iji, coa de'huasi diusure se huë'eje, te'e
cui'ne yo'oyeje peoji. Jaje pa'ina, Maija'quë huajëquërepa huë'e a'ë, mai.
Jaje pa'ina, ipi capi, ñeje:

Iohua'i ja're coni pa'i, iohua'i ja're cusi'i. Yë'ëpi iohua'i Diusu pa'ijaquë
a'ë.
Cui'ne iohua'ipi yë'ë pairepa pa'ija'cohua'i a'ë.

17 Jaje pa'ina, mai Ëjaëpi caji:

Jaohua'i jopo pa'icohua'ipi etani,
jaohua'ire tsioma'pë,
cui'ne si'sije pu'pema'pë pa'ijë'ë.
Jaje pa'ijëna, yë'ëpi mësarute sihuaquë imasi'i.

18 Imani mësaru ja'quë pasi'i. Pa'ina, mësarupi ëmëohua'i cui'ne nomio-
hua'i yë'ë mamajë pa'ija'cohua'i a'ë.

Jaje caji, Ëjaërepa si'aye tutu paquëre papi.

7

1 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë mañe iye a'ë, maire ca nëose'e mai paye.
Jaje pa'ina, de'ocohua'irepa pañu'u, si'aye capë, cui'ne joyo si'si neñere
yo'oma'pë. Ja pa'iyere cajë Maija'quëni ca'rajë si'aye mai pa'iye ina isi
saoni pañu'u.

Corinto Pai Poñëñe

2 ¡De'oji. Jaje pa'ito yëquëre sihuajë tsiojë'ë! Te'ireje yëquë co'a
de'huama'cohua'i a'ë. Te'ireje yëquë care payeje cajë cosoma'cohua'i
a'ë. 3 Jaje cani, mësaruni nuñe yo'oma'cohua'i a'ë caquë cama'ë pa'iyë.
Jaje pa'ina, tsoe mësarute cahuë. Mësarute yëquë joñoare papi oijë pa'iyë,
yëquë huajëcohua'ipi pa'ijëna, cui'ne ju'itoje. 4 Jaje pa'ina, yë'ë mësaru
de'oyerepa sehuojajë cuasaquë si'aye yë'ë cuasayere caye payë. Cui'ne
mësaru do'ire ai sihuayeje payë. Jaje pa'ina, si'aye ai yo'o jopopi ai sihua
joyo payë, mësaru do'ipi.

5 Yëquë Macedonia ti'asi macapi ti huajëma'pë paë'ë, a'ri mañaje. Si'a
hue'ña ai yo'oyese'e ti'ahuë, yëquë quëno macapi sañope yo'oyese'e paji'i.
Jaje yo'oye pa'ina, yëquë joñoapi quëquë huesësicohua'i paë'ë. 6 Jaje
pa'iquëta'are Maija'quë co'a ju'icohua'ire yëhuo huasoquëpi yëquëreje
cui'ne yo'oquëna, sihua ëaye nepi, Tito daiyepi. 7 Jaje pa'ina, i daisi
mañase'e sihua ëaye neñe papi, mësaru sihua ëaye ite yo'ose'e quëaquë,
cui'ne mësaru yëquëre ña ëa ju'iñeje quëaquë, cui'ne mësaru oijë pa'iye
se quëaquë, cui'ne yë'ëre ai cuasajë co'a ju'iñe quëaquë yo'opi. Jaje
quëaquëna, si'aye iyepi yë'ëre ai sihua ëaye nëji'i.

8 Yë'ë toyasicopi mësarute ne oesico pa'itoje, itire cuasaquë oima'ë
pa'iyë. Ja'në cato oë'ë, yë'ë toyasicopi mësarute a'ri tëcahuë ne oecona,
ñaquë. Jaje oisiquëje yure cato sihuayë. 9 Sihuama'ë pa'iyë, mësarute ne

oesi do'ire, yë'ë cato sihuayë, ja̱ oiyepi mësaru yo'oye je̱oni Maija'quëna po̱nëñe necaisi do'ire. Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi sihuaquë ñapi, mësaru oijë quëcojë yo'oye. Ja̱je pa'ina, yëquë toyase'epi mësarute co'aye nema'pë paë'ë. 10 Ja̱je pa'ina, joyo oiye cato ti̱ñe pa'iye po̱nëñena cui'ne hua-
sosicohua'i pa'iyena saye a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are iye yeja pa̱i yo'ojë oiye
cato, ju̱'iñena saye a'ë. 11 Ja̱je pa'ina, ñajë'ë, yure Maija'quë yëyeje̱ pa'ye
yo'ojë oise'epi etase'ere. Iye a'ë, i̱ti etase'e: Esa co'ayere ne de'hua ëaye
nëiñe, mësaru aquë co'ayere yo'osi do'ire huajëya'ye nëiñe, co'aye sa̱ñope
cama'cohua'ita'are huajëya'ye nëiñe, co'ayere yo'osiquëpi po̱nëjaquë cajë
ai yo'oye nëiñe, co'aye yo'oquëre si'seye pa'iji cuasaye nëiñe, mësarupi,
si'ayere de'oyerepa yo'ohuë, nuñerepa yo'ocohua'ipi. 12 Ja̱je pa'ina, yë'ë
ja̱ toya ja'hua toya maca i̱ti co'aye yo'oquëni pa̱nita'a i̱ti co'aye yo'o
cua̱ñoquëni caquë toyaye pa̱huë. Coa ai jerepa yë'ë cato mësaru yëquëre
co'a ju̱'ijë pa'iyepi, Maija'quë ña hue̱'ñana ñañe pa'ija̱jë caquë toyahuë.
13 Ja̱ cato yëquëre ne yë'huaye pa'iji.

Ja̱je pa'iquëta'are iye asa yë'huase'e jerepa ña huajëhuë, mësaru de'oye
pa'ijë pa'icohua'ire ña do'ire Tito sihuaquë pa'iyere. 14 Ja̱je pa'ina,
mësaru ai de'ocohua'i a'ë caquë Titore tsoe quëahuë. Titopi yë'ë mësaru
ayere quëase'e nuñere pa'ë caquë asa ti̱'api, mësaru de'oye pa'ijë pa'iyere
ñaquë. Asa ti̱'aquëna, co'a ju̱'iñe peoyë, mësaru ayere cato yo'oma' do'ire.
Si'aye mësarute yëquë quëase'e cato nuñerepa quëase'e a'ë, cui'neje Titopi
nuñere pa'ë caquë asa ti̱'api, yëquë quëase'e. 15 Ja̱je pa'ina, yureta'a i̱je
mësarute ai jerepa yëji, si'aohua'i mësaru i̱te de'oye dahuëre ñajë pëpani
pajë, i̱ caye si'aye de'oye sehuojë yo'ocaise'ere cuasaquë. 16 ¡Ja̱je pa'ina,
yë'ë mësarute ai sihuayë, de'oyerepa yo'oja̱cohua'i a'ë caquë!

De'oyerepa I̱siye

8

1 De'oji. Yure Maija'quë do'ijë, mësarute quëaye yëyë, Maija'quë oi coa
i̱sise'epi Macedonia pa'icohua'i sehuosicohua'i yo'o i̱ñoñere. 2 Ja̱ohua'i
teaye co'amaña peocohua'ita'a ë̱seye peoyerepa sihuajë i̱sihuë, yeco-
hua'ire co̱cai ja̱'ñere. Jaiye co'amaña pacohua'i i̱siyeje̱ pa'yerepa i̱sihuë.
Cui'ne jaiye neñañe pa'ina, tëto sainije sihuacohua'i pa'iyë. 3 Cui'ne
yë'ëpi ñahuë, i̱ohua'i de'oyerepa cuasajë ë̱seye peoyere papi i̱ohua'i
pa̱yere cui'ne i̱ohua'i paye jerepa i̱sijëna. 4 Ja̱je yo'ojë yëquëje̱ Maija'quë
pa̱ire co̱caiye yëyë, ë̱sema'pë cajë ai se̱i'ë, yëquëre. 5 Se̱sicohua'ipi coa
curiquëse'e i̱siye pa̱jë coa ai jerepa yo'ohuë. Yo'ojë du'ru macarepa
Ëjaëna i̱ohua'i pa'iyere i̱sihuë. Ja̱ jeteyo'je i̱sihuë, yëquëna, Maija'quë
yëyeje̱. 6 Ja̱je pa'ina, Titore i̱ ja̱'në yo'o huëose'ere yo'oquë mësaru quë'roje̱
iye de'oye cuasajë co̱cai curi i̱siye tsi'so saoja̱quë cajë se̱i'ë. 7 Mësaru si'aye
de'oyerepa pa'icohua'ipi pa'iyë: Pa'ire paji cuasacohua'ipi, ta̱ñe coca ca-
cohua'ipi, ta̱ñë asacohua'ipi, de'oye yecohua'ire necaicohua'ipi, cui'ne
yëquëre ai oicohua'ipi. Ja̱je pa'icohua'ipi iyereje̱ cuasajë yecohua'ire tëto
saisicohua'ipi yo'ojë pa'ije̱'ë, peocohua'ire co̱cai i̱siyere.

8 Mësarute tse̱poje̱ pa'iore i̱siyë, mësarupi yecohua'i de'oye yo'oyere
ñani mësaruje̱, mësaru nuñerepa pa̱ire oicohua'i pa'iyere i̱ñojajë cajë. Ja̱je
pa'ina, mësarute cua̱ñema'pë pa'iyë. 9 Ja̱je pa'ina, mësaru cato tsoe asayë,
mai Ëjaë Jesucristo maire de'oye coa i̱sisi'i caquë, jaiye co'amaña paquëpi,
co'amaña peoquë de'ose'e, mësaru do'ire. Mësarupi i̱ co'amaña peoquë
de'osi do'ipi, jaiye pacohua'i pa'ija̱jë caquë yo'opi.

10 Mësaru de'oye pa'iyere caquë, iye yo'oye aye mësarute cahuë,
yë'ë cuasaye mësarupi ja̱'në tëto saisi o̱metëcahuë ai sihuajë de'oye
yo'o huëohuë, iye i̱siye ayere. 11 Ja̱je yo'osicohua'i sëte yureje̱ sao
macaja̱'a, ja̱re o̱cue pa'i maca cuasajë, sihuajë i̱sijë yo'oje̱'ë, mësaru paye
ja'ye. 12 Ja̱je pa'ina, pa̱ipi Maija'quëre i̱siye yëre paquë i̱ paye ja'ye
i̱sito, Maija'quë sihuaquë ñacaiquë api. Maija'quë co'amaña peoquëni
ñaquëta'a, i̱sije̱'ë caquë se̱ma'quë api.
13 Cama'ë pa'iyë, yecohua'ire co̱cai do'ire, mësarupi co'amaña carija̱ni,
ai yo'oja̱jë caquë. 14 Yë'ë cato cayë, si'aohua'i si'a yë'quë maca co'amaña
payere caquë. Ja̱je pa'ina, yure mësarupi co̱caiye pa'iji, i̱ohua'ire peoyere.
Co̱catena, cui'ne yequë mu'se i̱ohua'ipi mësaru peoyere co̱caiye pa'iji,
mësarute. Ja̱je yo'ojë si'a yë'quë maca paja̱'cohua'i a'ë. 15 Pajëna, toyase'e
cayeje̱: "Jaiye si'sosiquëre nëañeje pa̱pi, cui'ne a'ri maña tsi'sosiquëreje̱
caraye pa̱pi."

Tito Cui'ne I̱te Co̱cohua'i

16 De'oji, cayë, Maija'quëre, Tito joyona yë'ë mësarute ai cuasaquë
pa'iyeje̱ pa'ye ai cuasaye necaisiquëre. 17 Ja̱je pa'ina, Titopi, yë'ë mësarute
sani ñajë'ë caquë se̱ñe, de'oyerepa sehuocaji'i. I̱pi mësarute ai cuasaquë
ña ëa ju̱'i pa'iye sëte. Ja̱je pa'ina, yure i̱ yëyese'epi mësarute ñasi'i caquë
saiji.
18 Si'a hue̱'ña sehuosicohua'i pa'icohua'i quë'rona, huaso coca
de'oyerepa necai do'ire de'oquëre pare yëhuoquëni, Maija'quë do'iquëre
te'ire, Tito ja̱'re co̱ni jëjo saoyë, mësaru quë'rona. 19 Coa ai jerepa si'a
hue̱'ña sehuosicohua'i pa'icohua'ipi i̱te sahuareña, yëquë ja̱'re cu'i yëquë
yo'oye co̱caija̱'quëni. Ja̱je pa'ina, yëquë mai Ëjaëre de'oye necañu'u cajë
coa i̱si co'amaña tsi'sojë yo'oyere cui'ne yëquë co̱cañu'u cuasaye i̱ñoñu'u
cajë yo'oyere, co̱caija̱'quë api. 20 Ja̱je yo'ojëna, iye yëquë jaiye co'amaña
tsi'soyere, de'oyerepa huahuesi'i cajë yo'oyë, yecohua'ipi co'aye cama'pë
pa'ija̱jë cajë. Ja̱je yo'oyë. 21 Ja̱je pa'ina, yëquë cato de'oyere pase'e yo'oye
yëyë, mai Ëjaë ña hue̱'ña, cui'ne pa̱i ña hue̱'ñaje.
22 Cui'ne ja̱ohua'i ja̱'re co̱ni te'e jëjo saoyë, yequëreje̱ Maija'quë
do'iquëre. Ja̱ë cato jaiye de'oye yo'oquë yëquëre i̱ yo'oyepi, i̱ nuñerepa
pa'iye i̱ñoquëpi, cui'ne yureje̱ mësarute, nuñerepa pa'icohua'i a'ë cuasaquë
api. Ja̱je pa'ini jëjo saoyë. 23 Ja̱je pa'ina, yecohua'ipi i̱quei'ni cajë Titore
se̱cohua'i pa'ito quëaje̱'ë. Ja̱ë cato Pablore tsioquë api, cui'ne i̱ ja̱'re
co'amaña nequë api, mësarute co̱casi'i caquë, caje̱'ë. Cui'ne Maija'quë
do'ijë i̱ ja̱'re co̱ni saisicohua'ini se̱cohua'i pa'ito caje̱'ë. Ja̱ohua'i cato
sehuosicohua'i tsi'sini cuasani jëjo daosicohua'i a'ë. Cristore de'oye
necaicohua'i a'ë caje̱'ë. 24 Ja̱je pa'ina, si'a hue̱'ña sehuosicohua'i ñañere
cajë, mësaru i̱ohua'ire nuñerepa oiyere oni i̱ñojë'ë. Ja̱je pa'ina, yëquë
mësaru ayere case'eje̱ pa'ye sihuayë, mësarupi ja̱je yo'ore paja̱'cohua'i a'ë
cuasajë.

Maija'quë Do'ijëre Tsisocaise'e

9

1 Mësaru co̱cañu'u cuasayere asa do'ire, Maija'quë do'ijëre
pa'icohua'ire tsi'soni i̱si ja̱'ñeta'a mësarute toyaye pa̱ñë. 2 Si'anë
sihuaquë cayë, Macedonia acohua'ire, mësaru Acaya pa'icohua'i,
ja̱'në o̱metëcahuë co̱cañu'u cajë cui'ñasicohua'ipi pa'ise'ere pa'ijëna,

mësaru de'oye cuasayere ñani, jai pa̱i Macedonia acohua'ipi mësaru
esa ne ëa ju̱'ijë yo'oyere ñani de'oye yo'oñu'u cajë yo'ose'ere cayë.
3 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë do'ijëre jëjo saoyë, iye yo'oye aye, yë'ë
mësarute de'oye yo'ocohua'i a'ë case'epi coa case'e pa'ima'quëni caquë.
Ja̱je cani cayë, mësarupi yë'ë cuasaquë case'eje̱ pa'yerepa coa i̱siye ne
de'huasicohua'ipi pa'ija̱jë caquë cayë. 4 Mësarupi ne de'huama'cohua'ipi
pa'ijëna, yë'ë ja̱'re yeque Macedonia acohua'ipi co̱ni sani ñama'cohua'ini
caquë cayë. Mësarupi tsi'soyere nema'cohua'ipi pa'ito yëquëre ai
huajëya'ye pasipi, mësarute nuñerepa neñë cuasajë sihuajë casi do'ipi,
cui'ne mësaruteje̱ jerepa huajëya'ye nësipi. 5 Ja̱je pa'ina, mësarute du'ru
sani do'i ñaja'cohua'ire, Maija'quë do'ijëre jëjo saoyë, ja̱ohua'ipi mësaru
coa i̱siñu'u ca nëose'e co̱caijë tsi'so saoja̱jë caquë. Ja̱je yo'orena, mësaru
coa i̱siyepi ë̱seye peoyere papi de'oyerepa cuasajë yo'oyere i̱ñoñe pasipi.
6 Iyere cui'ne cuasaje̱'ë: A'ri maña ta̱siquëpi ja̱re a'ri maña tëaye
pa'iji, cui'ne ja̱re jaiye ta̱siquëpi ja̱re jaiye tëaye pa'iji. 7 Ja̱je pa'ina, pa̱i
ñape i̱siye pa'iji, joyo cuasase'e ja'ye, i̱sima'pë pa'ije̱'ë co'aye nëi joyopi,
pa̱nita'a yecohua'ipi cua̱ñejëna. Ja̱je pa'ina, Maija'quë cato oi ñacaiquë
api, sihuaquë i̱siquëni. 8 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi mësarute si'a mu'seña
coa si'a co'amaña jaiye i̱sija̱'quë api. Mësarupi si'aye mësarute caraye pajë
nëaquëna, si'aye de'oye yo'o co'amañare co̱caija̱'cohua'i a'ë. 9 Ja̱je pa'ina,
toyase'e caji:
Co'amaña peocohua'ire ë̱seye peoyerepa i̱sisiquëre cato,
I̱ nuñe yo'ose'e ti pani huesëji.
10 Ja̱je pa'ina, Maija'quë mai ta̱ ja̱'ñe, cui'ne a̱i ja̱'ñe i̱siquëpi si'aye mësaru
ta̱ ja̱'ñe, cui'ne mëa ja̱'ñe necaija̱'quë api. Necaina, mësaru ë̱sema'pë
i̱siyepi jaiye nuñerepa yo'oyere tëaye pasipi. 11 Ja̱je yo'ojëna, Maija'quë
mësarute jaiye co'amaña i̱sija̱'quë api, peocohua'ire co̱caija̱jë caquë. Ja̱
tsi'soni jëjo saoyere jai pa̱i Maija'quë do'ijëpi de'oji cajë Maija'quëre
pëpaja̱cohua'i a'ë. 12 Ja̱je pa'ina, iye yëquë Maija'quë do'ijëre co̱cai ja̱'ñe
sacaini coa i̱ohua'ire carayese'e co̱cai ja̱'ñere saye pa̱ñë, coa i̱ohua'ipi
ai jerepa Maija'quëre ai de'oji cajë pëpa ja̱'ñere sayë. 13 Ja̱je pa'ina, iye
mësaru co̱caiyepi mësaru Cristo coca de'oye sehuocaiye i̱ñoquëna, ñajë
i̱ohua'ipi Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuaja̱'cohua'i a'ë. Sihuajë
i̱ohua'ije̱ Maija'quëre de'oye yo'oja̱'cohua'i a'ë, mësarupi i̱ohua'ire cui'ne
si'aohua'ire yecohua'ireje̱ ë̱seye peoyerepa co̱caiyere ñajë. 14 Ja̱je pa'ina,
Maija'quëpi i̱ oiyere mësarute i̱ñosi do'ire cuasajë ai yëjë Maija'quëre
mësarute se̱cacaija̱'cohua'i a'ë. 15 ¡Ja̱je pa'ina, Maija'quëre ai de'oji cayë,
iye ai de'oyerepa i̱ i̱sise'ere!

10

Pablo Cristo Jëjo Daoquë Sëte I̱ Tutu Payere Case'e

1 Yë'ë Pablopi mësarute Cristo a̱'jiñe yo'oyepi cui'ne i̱ oiyepi cuasaquë,
mësarute se̱ñë. Yë'ëre cayë, mësaru ja̱'re pa'ini tutu caye caraquëta'a
cayë. Ja̱je pa'iquëta'a so'ore pa'i toyase'eja̱'a i̱repa cayeje̱ tutu cayë.
2 Ja̱je ca do'ire mësarute quëayë, yë'ë mësarute ñasi'i caquë sai maca ja̱
yë'ta'api de'oye pa'iye pa̱jë, mësaru acohua'ipi pa̱i yëyepi yo'oji caco-
hua'ire cato tuturepa caja̱'quë a'ë. 3 Ja̱je pa'ire paji yëquë cato pa̱i a'ë.
Ja̱je pa'iquëta'are iye yeja pa̱i sa̱ñope yo'oyeje̱ pa'yepi yo'oye pa̱ñë. 4 Mai
uihua co'amaña cato, Maija'quë tutu quë'i uihua co'amaña'ë. Si'aye co'a
tutu quëco pa pa'i hue̱'ñare nejo co'amaña'ë. Ja̱je pa'ina, mai uihuama'pë

pa'iyë, iye yeja pa̱i uihua co'amañaje pa'yepi. 5 Ja̱je pa'ina, ja̱ uihua
co'amañapi, si'aye Maija'quë ta̱'ñe asaquë yo'oyere, sa̱ñope ti̱ñe pa'ye
cuasayere nejoñe pa'iji. Cui'ne ja̱ uihua co'amañapi, si'aye mai cuasayere
tsi'soni Cristona i̱siye pa'iji, maipi i̱te de'oyerepa sehuo ja̱'ñere cajë. 6 Ja̱je
pa'ina, si'aohua'i mësaru de'oye sehuocaicohua'ise'e pa'i maca, yëquëpi
si'aye de'oye sehuo ma'ñere si'seye tsoe cui'ñasicohua'ipi pa'iyë.
7 Mësaru cato coa ë̱mëje'e pa'iyese'e ñañë. Ja̱je pa'ina, yë'ë nuñerepa
Cristo aquëre pa'ë asaquë pani, yëquëreje̱ nuñerepa Cristo acohua'i a'ë
cuasaquë ñasipi. 8 Ja̱je pa'ina, yë'ëpi yëquë yo'oye pa'iquëta'are se̱ña
maca mësarute cua̱ñequë yo'osiquë panije, co'ayerepa yo'ore'ni cuasaquë
ca'raye pa̱ñë. Ëjaëpi mësarute nejoñe peoyerepa, jerepa joyo pa'iyere ñese
mëocaija̱'a tutu i̱siquëre me ca'raye'ni. 9 Ja̱je pa'ina, yë'ë toya saose'eja̱'a
mësarute ca quëcosi'i caquë toyase'eje̱ pa'ye ñama'pë pa'ije̱'ë. 10 Pa'iyë,
yecohua'i yë'ëre ñeje cacohua'i. Pa̱i ñato tutu peoquë maca, cui'ne
coca canije, ëjaërepa cayeje̱ meñerepa pa̱ire cama'quëpi, ja̱ yë'ta'a toya
daoyese'e jëaye caquë cui'ne cua̱ñequë cayeje̱ caquë toyaquë api. 11 Ja̱je
cacohua'i maña, iyere yëquë yo'o ja̱'ñere asani pa'ija̱jë, yëquë cato ja̱je
pa'ina, yëquë coca case'eje̱ pa'ye, cui'ne so'ore mësarute pa'ijë toyase'eje̱
pa'ye cui'ne yo'oja̱'cohua'i a'ë, mësaru ja̱'re pa'i maca.
12 Nuñerepa caye, yëquë de'ocohua'i a'ë casicohua'ire yëquëpi i̱ohua'ire
cue̱cue ñajë cui'ne pa'iohua'i a'ë pa̱nita'a jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë
yo'oma'pë pa'iyë. Ja̱je pa'ijëta'are me pa'i a'ni yë'ë cuasajë sa̱'ñe cue̱cue
ñajë pa'icohua'i cato huesëohua'irepa yo'oyepi yo'ojë pa'iyë. 13 Yëquë
yo'oye pa'ina, coa ai jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë sa tëto saipe yo'oye
pa̱ja'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, yëquë co'amañe neja'to Maija'quëpi iye
macaja̱'a nejë'ë, caquë ña nëocaiji. Ja̱je pa'ina, i̱pi yëquëre mësaru quë'ro
Corinto ti̱'ajë'ë, caquë ñaquëna, ti̱'ahuë. 14 Ja̱je pa'ina, yëquëre nejë'ë, ca
nëosi macaja̱'a yo'oyë. Jerepa yo'oma'pë pa'iyë. Ja̱je pa'ina, yëquëpi ja̱'në
mësaru ja̱'re co̱ni pa'ima'pë patu co'ara'pi. Ja̱je pati'ñe pa'iota'are yëquëpi
du'ru sani mësarute Cristo de'o cocare quëahuë. 15 Cui'ne yëquëre ca
nëose'ere sa eta sani yecohua'i nese'ere jioni sihuama'pë pa'iyë, ai jerepa
pa'iohua'ipi de'oyerepa nehuë cajë. Coa ai jerepa yëquëre ca nëose'eja̱'a
yo'oyë, mësarupi Maija'quëre pa'ire paji cuasa ti̱'ajëna. Mësaru ja̱'re pa'ijë
jerepa Maija'quë co'amañare neñu'u cuasajë yo'oyë, yëquëre Maija'quë
ca nëose'eje̱ pa'ye. 16 Cui'ne cuasayë, mësarupi. Pa'ire paji cuasa ti̱'ajëna,
mësaru pa'i yeja Corinto jerepa pa'i yejañaje sani huaso coca quëañu'u
cajë. Yecohua'i nese'ere jioni, yëquëpi jerepa pa'iohua'ipi de'oye nehuë,
cajë sihuayere coejë, cui'ne yecohua'i Maija'quëre necaiyere nerija̱i
hue̱'ña cacaye pa̱ñu'u cuasayë.
17 Jerepa pa'i a'ë cuasaye yëquë pani, jerepa pa'i api cuasaje̱'ë, Ëjaëna.
Ja̱ë api, jerepa pa'i. 18 Ja̱je pa'ina, I̱ja'a co'ye de'oquë a'ë caquë cato
neñama'quëpi nuñerepa pa'iquë peoji. Coa Ëjaëse'e de'oquë api caquë cato
neñasiquëpi nuñerepa pa'iquë api.

11

Pablo Cui'ne Coa Cacohua'i

1 Quëcojë dahuëre asaje̱'ë, yë'ë caye, a'ri maña cuepe cocaje̱ pa'ye,
catoje̱. 2 De'oji, yë'ë cato mësarute oi ai ë̱seyë, Maija'quë oi ë̱seye
ayepi, mësarute Cristona te'ire huejosi'i ca nëosi do'ire ë̱seyë. Ja̱je
pa'ina, nomi tsi̱o ë̱mëre yo'oma'core paje̱ pa'iohua'ini, i̱na i̱sisi'i caquë

yo'oyë. 3 Jạje pa'iquëta'are ca'rayë, ạñapi i̱o tạ'ñe cayepi, Evare cososе'eje̱
pa'ye, mësarute cosocona. Cristore nuñerepa cuasajë sihuayere mësarupi
je̱oma'cohua'ini caquë. 4 Jạje ca'raquë ñaquëna, mësaru, yecohua'ipi
daijë yëquë quëase'eje̱ pa'ye quëama'pë coa ti̱ñe pa'i Jesuni quëajëna,
coema'pë asayë, mësaru. Cui'ne jạ'në i̱si cuạñose'eje̱ pa'i joyo peoyere coa
ti̱ñe pa'i joyore i̱si cuạñojë, cui'ne mësaru jạ'në asase'eje̱ pa'ye peoyere
ti̱ñe pa'i huaso cocare quëajëna, sehuojë pa'ijạcohua'i a'ë, ti̱ñe pa'iye.
5 Jạje pa'itoje̱ yë'ë cato jạohua'i Jesús jëjo saocohua'i a'ë coa cacohua'i
huë'ehuëre pa'iye pạñë. Jạre cuasayë. 6 Yë'ëpi de'oyerepa coca ca
ti̱'ama'quë pa'itoje̱, yë'ë tạ'ñe asaye cato jaiye a'ë. Jạ asayere mësarute
i̱ñohuë, si'aye yëquë yo'ojë pa'iyepi.

7 ¿Co'aye yë'ë yo'ore mësarute, huaso coca quëa do'ire curi se̱ma'ë,
cui'ne mësarute ñese mëoñere caquë yë'ëpi teaye pa'i maca de'oni yo'ore?
Pạni, co'aye yo'oye pạhuë. 8 Jạje pa'ina, yequë sehuosicohua'i tsisosi
curire jiohuë, mësarute necasi'i caquë. 9 Mësaru jạ're pa'i maca yë'ëre jopo
carayere, co̱caijë'ë caquë mësarute se̱ma'ë paë'ë. Pạquëna, Maija'quë
do'ijë Macedonia daisicohua'ipi co̱caë'ë, co'amaña i̱sijë yë'ëre caraye.
Mësarute jo̱sa yo'oye pạsi'i cuasahuë, jạre jạjese'e yo'oquë pa'ijạ'quë a'ë.
10 Yë'ë cato Cristore pa do'ire nuñerepa cayë. Jạje pa'ina, yë'ë si'a Acaya
yeja pa'icohua'ire curiquë se̱ma'ë quëase'ere sihuaye sioye ti peoji. 11 ¿Me
yo'oquë jạje caye'ni, mësaruni oima'ë, jạje caye? Pạni Maija'quëpi ñaji,
yë'ë mësarute oiye.

12 I̱ohua'i yo'oyere i̱tire pa'ë cajë sihuajë maije pa'iohua'i a'ë cañu'u
cajë yo'oyere, i̱ohua'i quëco payere jiosi'i caquë yë'ë curi se̱ma'ë yo'oyere
yo'oquë pasi'i. 13 Jạohua'i cato Cristo jëjo daocohua'irepa peoye coa i̱
jëjo daocohua'ije̱ pa'iohua'i de'oni cosojë yo'ocohua'i a'ë. 14 ¿Me yo'ojë
jạje yo'oye'ni, ai cuasama'pë? Jạre i̱ huati ëjaëpi hui̱ñaëje pa'irepa
miaquërepa de'oni yo'oquë api. 15 ¿Jạje yo'oquëre sëte me pạñe'ni, i̱te
necaicohua'ije̱? Jạje pa'ina, de'o pạije pa'iohua'i de'oni yo'ojë cosoyë,
pạire. Jạje pa'iquëta'are i̱ohua'i yo'ose'e pa'iyeje̱ sại cuạñoñe pa'iji.

Pablo Ai Yo'ose'e Jesús Jëjo Saoquëpi

16 De'oji, ti̱jupë mësarute ca co̱ñë, te'ije̱ yë'ëre cuepequë caji, cuasaco-
hua'i pani coa asajë̱'ë, yë'ë mësarute cuepequë cayeje̱ caquëna, yë'ëje̱ a'ri
maña casi'i jerepa pa'i a'ë cuasaquë. 17 Iye yë'ë jerepa pa'i a'ë cuasaquë
casi'i caye cato cama'ë pa'iyë, mai Ëjaërepa cuạñese'epi. Jạ cato cayë,
coa cuepei cayepi. 18 ¡Jai pại i̱ohua'i yo'oyere ñajë jerepa pa'iohua'i a'ë
cuasajë sihuacohua'i pa'iye sëte, yë'ëje̱ cui'ne yë'ë yo'oyere ñaquë jerepa
pa'i a'ë cuasaquë sihuasi'i! 19 Mësaru ai tạ'ñe pa'iohua'ita'a cuepeohua'i
cayere quëcojë ai yëjë asayë. 20 Jạje pa'iohua'ipi quëcojë jạohua'ipi
jo'ya nerena, mësaru sihuajë co̱caiyë, mësarute coa co'acohua'ire ñajë
yo'ocohua'ini, coa cososohua'ini, mësarute coe ëaye ñacohua'ini, yequere
tsiana të'cajë yo'ocohua'ini co̱caiyë, mësaru. 21 Yëquë paë'ë, ai tutu peoco-
hua'ipi mësarute jạje yo'oye pạsicohua'i. Jạje caye huajëya'ye nëicota'are
cayë:

Jạje pa'iquëta'are yecohua'ipi jerepa pa'iohua'i a'ë cuasato yë'ë cui'ne
jerepa pa'i a'ë cuasasi'i, iyere cuepei cayeje̱ caquë. 22 Jạohua'i hebreo
pại a'ë, yë'ëje̱ i̱ a'ë. Jạohua'i Israel pại a'ë, yë'ëje̱ i̱ a'ë. Jạohua'i Abraham
tsëcapë acohua'i a'ë, yë'ëje̱ i̱ a'ë. 23 Jạohua'i Cristore necaicohua'i a'ë.
Yë'ëje̱ jạohua'i necaiye jerepa Cristore necaiquë a'ë. Jạje pa'ina, jạohua'i

neñe jerepa nehuë. Cui'ne jąohua'i si'se cuąñose'e jerepa si'se cuąñohuë.
Cui'ne jąohua'i co cuąñose'e jerepa co cuąñohuë. Jąje yo'oquë si'anëpi
ne juı̱'iñere paë'ë. 24 Judío pąipi cinco pa'ye yë'ëre tsęajë treinta y nueve
pa'ye si'sehuë, tsęañerepa si'se mepi. 25 Toasǫñe pa'ye tarapi të'cahuë.
Cui'ne te'erepa quẽna pẽapi jęahuë. Toasǫñe pa'ye yë'ë sai yohuẽapi ea
dutupi. Ea du'ina, duni juı̱ni tëjiquë te'e ñami cui'ne te'e mu'se jai tsiayare
coa huahuahuë. 26 Si'anë cu'iyese'e yo'oquë ñasiquë a'ë, tsiaya duni
juı̱ti'ñe pa'ye, ñaohua'ina huahuo'ñe pa'ye, cajeohua'ipi huati'ñe pa'ye,
tı̱ pąipi huati'ñe pa'ye, jai daripë acohua'ipi huati'ñe pa'ye, tsio huẽ'ña
acohua'ipi huati'ñe pa'ye, jai tsiayana duni juı̱ti'ñe pa'ye, Maija'quë
do'ijë a'ë, coa cacohua'ipi huati'ñe pa'ye yo'ojëna ñaquë tëto saisiquë a'ë.
27 Cui'ne, jaiye jë'joye nëina neñe, cui'ne ai yo'oye tëto saë'ë. Jąje pa'ina,
yequere ti cąima'ë tëtosaë'ë. Yequere ąo peoquëna, cui'ne oco ëa juı̱'i
tëtosaë'ë. Yequere ti ąima'quëpi coa paë'ë. Yequere cąña peoquëna, sësë
juı̱'i ai yo'oquë paë'ë.

28 Iye cui'ne yequë co'amaña jerepa cǫ cuasaquëna mu'seña ñape yë'ëna
dëquëyeję pa'ye tǫmequëna, si'a hueı̱'ña sehuosicohua'i me pa'iye'ni
cuasaquë co'a juı̱'i pa'iyë. 29 Jąje pa'ina, yequë te'i tutu peoquë pa'ito
yë'ëję i̱ jąre cǫni te'e ai yo'oquë tutu peoquë pa'iyë. Co'ayena ne tąosiquë
pa'ito yë'ë joyo a'siyerepa oiyë. 30 Jerepa pa'i a'ë cayepi nëiñe pa'ito
yë'ë teaye pa'i tutu peoyere i̱ñosi'i, yë'ë cayepi. 31 Jąje pa'ina, Diusu mai
Ëjaë Jesucristo pëca ja'quëpi yë'ë caye nuñerepa caji caquë asaji, si'anëpi
de'oquëre pa'ni cajë sihuaquëre papi. 32 Yë'ë Damascore pa'i maca,
romano pąi ëjaë Aretasre cǫcaiquëpi, pąi ëjaëpi, yë'ëre tsęaja'cohua'ire jai
daripë eta sa'noana soldado pąire në'quepi. 33 Jąje yo'ouna, yecohua'ipi
yë'ëre do'rohuëna ayani jai daripë tëhuopa etaye ña sa'rojąa casarena,
catihuë, Aretasre.

12

Maija'quë Pablore Iı̱ñose'e

1 Do'i peoye a'ë, co'ye de'oyerepa yo'oquë a'ë cajë sihuaye. Jąje
pa'iquëta'are mësarute quëaye yëyë, yë'ëre Ëjaë huëo cąni ñañeje pa'ye
cui'ne yequë mu'seña pa'i jąı̱'ñere i̱ñose'e. 2 Pa'iji, catorce ǫmetëca te'ire
Cristo sehuoquëre ma'tëmona, toasǫ pëpë acona sase'e. Iye yo'ose'ere
asaquë a'ë, yë'ë. Si'a cąpë sa cuąñosiquë pa'ini, pąnita'a joyose'e sa
cuąñosiquë pa'ini huesëyë. Jąı̱ cato Maija'quëse'e asaji. 3 Jąje pa'iquëta'are
asayë yë'ë cato, jąëte si'a cąpë quë'ire, pąnita'a joyose'e sasiquë pa'ini
huesëyë. Coa Maija'quëse'e asaji. 4 I̱te cato Maija'quë tsiona sapi. Saëna,
jąrona asapi, ti pąi asani i̱ case'eję pa'ye ca tı̱'añe peoyere pare. 5 Yë'ë
jąëje pa'ire pani, jerepa pa'i api caquë sihuacatı̱'ñe pa'i a'ë. Yë'ëjąa
co'ye jerepa pa'i a'ë caquë sihuayeta'a pąsi'i. Jąje pa'iquëta'are sihuasi'i
yë'ë ne tı̱'a ma'ñere. 6 Jąje pa'iquëta'are, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë caquë
pani, coa cuepequë caye pąı̱'ñe pa'i a'ë, jąre nuñerepa cająquë pa'i
do'ire. Jąje pa'iquëta'are iyere yëyë, yecohua'ipi yë'ëre jerepa pa'i api
cuasama'cohua'ipi, i̱ohua'i yë'ë yëhuose'ere asayepi cui'ne yë'ë pa'iyere
ñañepi cuęcuejë.

7 Jaiye i̱ñose'ere paquëta'a pa'ina, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasama'quëni
caquë, yë'ëre jǫsa yo'ojąa'core huati ëjaë hua'jo ñacaję pa'iopi yë'ë cąpëna
ai yo'oyere miuje pa'iore ne nëopi. 8 Jąje neina, ai yo'oquë toasǫñe

mai Ëjaëre, ja̱ ai yo'oye nejocaijë̱'ë caquë se̱i'ë. 9 Se̱ina, i̱pi capi: "Yë'ë
më'ëre oiyepi tsoe de'oji, yë'ë tuture tutu peocohua'ija̱'a de'oyerepa
i̱ñoñe pa'iji" capi. Ja̱je pa'ina, sihuayë, yë'ë tutu peoyeja̱'a Cristo tuture
i̱ñoñe pa do'ire. 10 Ja̱je pa'ina, sihuayë, tutu peoyere, pë̱poyere, co'amaña
carayere, huani je̱oñu'u cajë yo'oyere, cui'ne Cristo do'ire necai ai
yo'oyere. Ja̱je pa'ina, yë'ëpi tutu peoquë pa'i maca, ja̱ maca jerepa tutu
quë'i pa'iyë.

Corinto Sehuosicohua'ire Pablo Co'a Ju̱'iñe

11 Mësarupi cacaima' do'ire, cuepei cayeje̱ cahuë, mësarute. Mësarupi
yë'ëre de'oquë api cacaiye pa'iji, pa̱ni yë'ëja̱'a co'ye. Yë'ë mësarute
ye'yacohua'i huë'ehuëre pa'iye pa̱ñë, ¡do'i peoquë maca pa'inije! 12 Ja̱je
pa'ita'a, yequë mu'se pa'i ja̱'ñe i̱ñoñepi, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yo'oyepi,
jaiye de'o co'amaña mësaru ja̱'re pa'i dahuëre quëcoquë yo'o i̱ñose'epi,
ja̱pi i̱ñohuë, Jesús jëjo daoquërepa yë'ë pa'iye. 13 Ja̱je pa'iquëta'are yequë
huë̱'ña sehuosicohua'ipi jerepa de'oyerepa necaise'e payë cuasayë.
Mësaru coa mësarute necaiye tayo yo'ose'e pa'ito iyese'e a'ë: Yë'ë carase'e
mësarute se̱ma'ë paë'ë. Ja̱ tayo yo'oyere ai cuasama'pë sa̱i to̱caiyeje̱ pa'ye
de'oye cuasajë oni yejejë̱'ë, yë'ëre.

14 Mësarute toaso̱ñe acore do'i sai ja̱'ñere yure ne de'huaquë pa'iyë.
Yureje̱ mësarute dëquëyeje̱ pa'ye yo'oma'ë pa'ija̱'quë a'ë. Mësaru curire
pasi'i caquë yo'oma'ë pa'iyë. Yë'ë cato mësaruni caquë yo'oyë. Ja̱je
pa'ina, pëca ja'quëohua'ipi mamajëre i̱sija̱'a curiquë tsi'socohua'i a'ë,
pa̱ni mamajëpi pëca ja'quëohua'ire i̱si ja̱'ñere tsi'soye. 15 Ja̱je pa'ina, yë'ëpi
mësarute ai oina, mësarupi yë'ëre a'ri maña oitoje̱, yë'ë de'oye cuasa do'ipi
si'aye yë'ë curi paye sa̱i saosi'i, cui'ne yë'ë tutu mañaje ne saosi'i caquë
sihuaquë yo'oyë, mësaru joñoa de'oye pa'iyere caquë.

16 Nuñerepa cayë, yë'ë mësarute dëquëye yo'oma'ë paë'ë. Ja̱je
pa'iquëta'are yecohua'i mësaru acohua'ipi cayë, yequëre coa i̱ ta̱'ñe
cosoyepi yo'oquë se̱'queoje̱ pa'iona, eo nëopi. 17 ¿Yë'ë mësaru ñato, yë'ë
yëyere cosoquë nesi'i caquë ja̱ohua'ire jëjo saore? 18 Titore do'i mësarute
sani ñajaquë caquë se̱ni cui'ne i̱ ja̱'re co̱ni yequëre Maija'quë do'iquëre
jëjo saohuë, ¿jëjo saosiquëpi Tito sani mësarute i̱ yëyere nesi'i caquë
cosoquë yo'ou? ¿Yëquëre te'e joyopi cui'ne nëiñe i̱siquëna, cayaohua'i
si'a yë'quë macarepa yo'oma'pë pate, mësaru ñato?

19 Yeque mësaru ca'ra'ñe pa'iohua'i a'ë tayo yo'ose'ere, yëquë i̱ti
ñasicohua'i ña hue̱'ñana ca de'huañu'u cajë cayë. Ja̱je cajë caye pa̱ñë,
yëquë cato Maija'quë ña hue̱'ñana cayë, Cristo acohua'i sëte. Ja̱je pa'ina,
si'aye yëquë caye cato, mësaru Maija'quë do'ijë joyo pa'iye jerepa ñese
mëi ja̱'ñere co̱cañu'u cajë caye a'ë. 20 Ja̱je pa'iquëta'are ca'rayë, mësarute
ñasi'i caquë sani ti̱ñe pa'ijëna, ña quëquëyere cui'ne mësarupi yë'ëreje̱ ti̱ñe
pa'ina, ñañere. Ca'rayë, te'e cuasaye peoquëna, pë̱tise'e, te'i payese'e, co'a
cocase'e, yecohua'ire cue'cueyese'e, jerepa pa'i a'ë cuasayese'e, cui'ne
coa co'a tiyapë pa'iyese'e pa'ima'quëni caquë. 21 Ja̱je pa'ina, cui'ne ti̱jupë
do'i ñasi'i caquë saquëna, yë'ë Diusupi huajëya'ye nëiñe nema'quëni
mësaru yo'oyere ñaquëna, caquë ca'rayë. Ja̱ maca mësaru tsoe hue̱'ña
acohua'ipi tayojëta'a ti je̱oma'pë, jai pa̱i si'si yo'ojë coa nomiohua'ire
cui'ne ë̱mëohua'ire yo'ojë pa'iyere, cui'ne ja̱'në yo'ojë sëo mease'ere
je̱oma'pë pa'iyere, i̱ño oema'quëni caquë ca'rayë.

Yëhuoye Cui'ne Pëpa Tëjiyerepa

13

1 Iye do'i saise'e pa'ija'coa, yë'ë mësarute toasoñe acore do'i saico.
Te'ire sañope coca caye pa'ito ne de'huaye pa'iji, cayaohua'i panita'a
toasocohua'i, iti ñasicohua'ipi cajëna. 2 Jaje pa'ina, tijupë yure ca coñë,
so'ore pa'i. Yë'ë ja'në cayaye acore do'i saisi maca mësarure pana ñaquë
case'eje ca coñë. Ja'në co'aye yo'ojë pa'isicohua'ire, cui'ne si'aohua'ire
cayë. Yë'ëpi co'i cosiquë pani, mësaru tayoye coa ñañe pa'ija'quë a'ë.
3 Ja maca jaje yë'ëpi cani iñoquëna, mësaru asaja'cohua'i a'ë. Yë'ë caye
cato Cristo case'e a'ë. Ja case'epi mësaruna tutu carajaiñe peoji, Cristo
tuturepa quë'i coca'ë. 4 Jaje pa'iquëta'are Cristore tutu peoquëre queni
huani jeoñeje huani jeohuë. Huani jeosicohua'ita'are Maija'quë tu-
tupi huajëquëre papi pa'iji. Jaje pa'ina, cui'ne yëquëje i tutu peoquë
pa'ise'e ayere coni pa'icohua'ije i ja're tsioni pa'i do'ire Maija'quë tutupi
pa'ija'cohua'i a'ë, mësarute necaiyere cajë.
5 Mësaruja'a ñare pajë co'ye neñajë'ë, nuñerepa yëquë Maija'quë
pa'ire paji cuasayere pa'iye cajë. Neñajëna, Cristopi mësaru ja're coni
pa'ima'quë pa'ito coa cacohua'i pa'iyë. 6 Jaje pa'ina, cuasayë, mësarupi
neñasicohua'i pa'ijë, yëquëreje tayoma'pë de'oyerepa pa'icohua'i a'ë, asa
ti'ajajë cajë uteyë. 7 Jaje pa'ina, mësarupi co'aye yo'oma'pë pa'ijajë cajë
Maija'quëre secacaiyë, mësarute. Yëquëpi jerepa pa'iohua'ipi ne ti'ahuë
cajë señe pañë. Coa ai jerepa yëquë cato, mësarupi de'oye yo'ojajë cajë
señë. Yëquëpi tayose'eje pa'iohua'i ña cuañotoje. 8 Yëquë cato nuñerepa
yo'oyere sañope yo'oma'cohua'i a'ë. Coa ai jerepa nuñerepa yo'oyere ñese
cocaicohua'i a'ë. 9 Jaje pa'ina, sihuayë, yëquëpi tutu peocohua'i pa'ijëna,
mësarupi tutu quë'iohua'i pa'ito. Jaje pa'ina, mësaru de'ocohua'irepa
pa'iye ti'añere cajë, Maija'quëre si'anë secacaijë pa'icohua'i a'ë. 10 Jaje
pa'ina, yë'ë ja yë'ta'a mësaru quë'ro saima'në iye toya ja'hua toya
saoyë, yë'ë mësaru quë'ro ti'asi maca, yë'ëre Ëjaëpi mësarute nejoma'ë,
joyo pa'iyere ñese mësarute mëocaija'a tutu isise'epi, jëayerepa yë'ë
cuañequërepa pa'i tutupi mësarute cayere coequë, jaje yo'oyë.
11 De'oji, yure ca tëjihuë. De'oye sihuajë pa'ijë'ë. Mësaru pa'iyepi
de'ocohua'irepa pa'iye ponëñere yo'ojë pa'ijë'ë, yë'ë case'ere pa'ijë'ë,
cui'ne jo'cua de'oye sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna, Maija'quë
paire oiquëpi, cui'ne jo'cua de'oye pa'iye isiquëpi mësaru ja're pasipi.
12 Sa'ñe pëpajë sihuajë'ë, si'si peoyere papi. 13 Mësarute pëpa saoyë,
si'aohua'i Maija'quë do'ijëpi.
14 De'oji. Mai Ëjaë Jesucristo, coa isiyepi, Maija'quë mësarute oiyepi,
cui'ne Maija'quë joyo si'anë mësaru ja're pa'iyepi, si'aohua'ire mësarute
pa'ija'quë.

GÁLATAS

Pablo Toyase'e Galacia Sehuosicohua'ire

1 Yë'ëre Pablore pa̱ipi cani neni jëjo daosiquë peoyë. Coa Jesucristopi,
cui'ne Diusu Maija'quëpi, Jesús ju̱'isiquëre huëosiquëpi jëjo daosiquë a'ë,
cui'ne 2 si'aohua'i Maija'quë do'ijë yë'ë ja̱'re i̱ño pa'icohua'ije̱, mësarute
yë'ë ja̱'re toyayë, iye ja'hua sehuosicohua'i Galacia yeja pa'icohua'ina.
3 Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristopi co̱ni, mësaruna coa caraja̱iñere
cui'ne jo'cua de'oye pa'iyere i̱sija̱jë. Ja̱je pa'ina, 4 yure mai co'a yeja
pa'icohua'ini, huasosi'i caquë Jesucristo mai do'ire ju̱cacaji'i, Maija'quë
Diusu yëyepi. 5 Ja̱je pa'ina, Maija'quëse'ere de'oquëre pa'ni cajë sihuaye
pa'iji. ¡Ja̱je pa'ija̱quë!

Peoji, Yequë Huaso Coca

6 Cristo necai do'ipi Maija'quë mësarute soisicohua'ipi, yequë huaso
cocare tui huëoni cuasama'topi Maija'quëre tuiye je̱orena, ña quëquëyë.
7 Nuñerepa cayë, mësarute yequë huaso coca ti peoji. Ja̱je peo-
quëta'are mësarute yecohua'ipi ca co̱'me huesoyë, Cristo huaso cocare
ti̱ñe po̱nañu'u cacohua'ipi. 8 Ja̱je pa'ina, huaso cocare yecohua'ipi ti̱ñe
quëacohua'i pani ti nejosicohua'i pa'ija̱jë. Yë'ëpi tayo ti̱ñe quëaquë pa'itoje̱
nejoñe pa'iji. Pa̱nita'a hui̱ñaë ma'tëmo daisiquëpi ti̱ñe quëaquë pa'ito ti
nejoñe pa'iji. 9 Tsoe ja̱'në mësarute case'ere ca co̱ñë, yecohua'ipi mësaru
du'ru macarepa huaso coca asani de'huase'eje̱ pa'ye quëama'cohua'i
pani ti nejosicohua'i pa'ija̱jë.

10 Ja̱je pa'ina, ¿yë'ëni pa̱ipi de'oquë api, caja̱jë caquë yë'ë yo'oye?
¿Pa̱nita'a Maija'quëpi de'oji, caja̱quë caquë yo'oye? Ja̱je pa'ina, yë'ëpi
pa̱ipi de'oquë api caja̱jë caquë yo'oquë pani Jesure necaquë peoyë.

Me De'o U'ni, Pablo Maija'quë Jëjo Saoquë

11 Yë'ë quëaye huaso coca pa̱i cuasase'e pa'ima'ë pa'iji. Ja̱je pa'ina,
Maija'quë do'ijë, mësarupi pa̱i cuasaye a'ë cuasama'pë pa'ije̱'ë caquë
quëayë. 12 Ja̱je pa'ina, pa̱ipi yë'ëre iye coca i̱sima'pë paë'ë. Cui'ne pa̱ina
ye'yema'ë paë'ë. Coa Jesucristopi yë'ëre iye coca ta̱'ñe asaye necaji'i. 13 Ja̱
yë'ta'a judío pa̱i sehuoyere sehuoquë pa'inë, yë'ëpi Maija'quëre sehuo-
cohua'ire tunirija̱i nejo saosi'i caquë yo'ose'e asahuë, mësaru. 14 Ja̱je
pa'ina, judío pa̱i sehuoyere yë'ë jerepa ta̱'ñe asaquëpi yë'ë cajeohua'ire
yë'ë ja'ye o̱metëca pacohua'ire tëto saisiquë paë'ë, yë'ë aipë case'ere ai
de'oye nuñerepa sehuoquë pacacaiquë paja̱'quë caquë pa'i do'ire. 15 Ja̱je
pa'ita'are Diusupi ja̱ yë'ëre co̱ama'në sahuapi. Ja̱je pa'ina, i̱ ai oiyepi
soipi, yë'ëre. 16 Yë'ëre i̱ñopi, i̱ mamaquëre yë'ëpi judío peocohua'ire
huaso coca quëaja̱quë caquë. Ja̱je yo'osi maca yecohua'ini se̱ni asasi'i
caquë yo'oye pa̱huë. 17 Cui'ne saima'ë paë'ë, Jerusalénna, Jesús tsoe jëjo
daocohua'i ye'yayere ye'yesi'i ñasi'i caquë. Ja̱je yo'oma'ë, tsoe nëiñe
peoyerepa Arabiana saë'ë. Saisiquëpi jeteyo'je Damascona co'ihuë.

18 Tres o̱metëca tëto sai maca Jerusalénna saë'ë, Pedrore ñasi'i caquë.
Sani i̱ ja̱'re co̱ni quince mu'seña pëahuë. 19 Ja̱je pa'iquëta'are ñama'ë paë'ë,
yecohua'ire Jesús jëjo saocohua'ire. Coa mai Ëjaë yo'jei Jacobose'ere
ñahuë. 20 Care payë, Maija'quë ña hue̱'ñana, më'ëre yë'ë iye toyaye nuñere
pa'ë.

21 Ja̱ jeteyo'je saë'ë, Siria yejana cui'ne Ciliciana. 22 Ja̱ maca cato
Cristore sehuocohua'i Judea yeja pa'icohua'i yë'ëre pare ñama'cohua'ipi
paë'ë. 23 Coa yecohua'ipi "ja̱'në maire jo̱sa yo'oquë pa'isiquëpi yure
Maija'quë pa'iji cuasayere quëaquë cu'iji. Ja̱'në nejo saosi'i caquë
yo'oquë pa'isiquëpi cajë quëayese'e asacohua'i paë'ë." 24 Ja̱je pa'ina,
yë'ëre de'oye yo'osi do'ire cuasajë Maija'quëre ai de'oji cajë sihuajë paë'ë.

2

Yecohua'i Jesús Jëjo Saocohua'ipi Pablore Sehuocaiyë

1 Catorce o̱metëca pa'i maca ti̱jupë Jerusalénna sai Bernabére cui'ne
Titore sahuë. 2 Ja̱ro saë'ë, Diusupi yeque yo'oyeque pa'iji caquë i̱ñouna.
Ja̱ro Jerusalénre sehuocohua'i ëjaohua'ise'e tsi'sicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëna,
yë'ë judío pa̱i peocohua'ire huaso coca quëayere quëahuë, ja̱ohua'ipi
asacatena, yë'ë nese'epi cui'ne yë'ë ja̱ neñepi do'i quë'yerepa pa'ija̱quë
caquë. 3 Cui'ne Tito judío peoquëpi yë'ë ja̱'re co̱ni pa'iquëreje̱ ca̱'ni tëaye
pa'iji cajë cua̱ñeñeje peopi. 4 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë do'ijë a'ë caco-
hua'ita'a coa cacohua'ije̱ paë'ë, yëquë ja̱'re co̱ni yahue cacasicohua'ipi.
Ja̱ohua'ipi ca̱'ni tëaye pa'iji cahuë. Icohua'i cato Cristo Jesure tsioni
mai de'oye pa'iyere ñani ti̱jupë judío pa̱i yo'oyena cua̱ñese'e jo'yaohua'i
pa'iyena po̱ñañu'u cajë cacasicohua'i paë'ë. 5 Ja̱je pa'iquëta'are ti i̱ohua'i
caye asacaiye pa̱huë, mësarupi nuñerepa huaso cocare de'oyerepa pajë
pa'ija̱jë cajë.

6 Huajëye yo'o ja̱'ñe quëaye pa̱huë, yo'o ja̱'ñere quëacohua'ije̱. Ëjaohua'ire
pa'ë, cuasama'ë pa'iyë, ja̱ohua'ipi ëjaohua'i pa'itoje̱. Maija'quë cato
si'aohua'ire cui'ne pa'iohua'ire ñaquë api. 7 Huajëye yo'o ja̱'ñere quëa'ñe
pa'iohua'ita'a judío pa̱i peocohua'ire quëaja̱'quëre Maija'quëpi yë'ëre
cua̱ñe nëosiquë api, Pedrore judío pa̱ire quëaja̱'quëre cua̱ñe nëose'eje̱
pa'ye, cajë asahuë. 8 Ja̱je pa'ina, Maija'quë Pedrore judío pa̱ire
quëaja̱'quëre jëjo saoquëpi, yë'ëreje̱ judío pa̱i peocohua'ire quëaja̱'quëre
jëjo saopi.

9 Ja̱je pa'ina, Jacobo, Pedro cui'ne Juan sehuosicohua'i ëjaohua'ire pa'ë
cajë ñajëna, pa'icohua'ire papi ñani Maija'quëpi ja̱ yo'o ja̱'ñe mësarute
i̱sipi, cajë je̱tëpi yë'ëre cui'ne Bernabére tse̱ani pëpahuë. Ja̱je yo'ojë
i̱ñohuë, te'e cajeohua'i pa'iye. Cui'ne ja̱ maca de'oji cahuë, mësarupi sani
judío peocohua'ire quëajëna, yëquëpi judío pa̱ire quëaye. 10 Coa iyese'ere
cua̱ñehuë, co'amaña peocohua'ire cuasacaije̱'ë cajë. Yë'ë ñare paquë
nesi'i caquë yo'oquë pa'iyere cua̱ñehuë.

Antioquía Daripëna Pablopi Pedro Tayoyere Yëhuose'e

11 Pedropi Antioquía daripëna daisi maca te'e tsiarepa ñaquë yëhuohuë,
i̱pi tayosiquë pa'iquëna. 12 Ja̱je yo'oquë du'ru macarepa judío pa̱i pe-
cohua'i ja̱'re a̱ji'i, Jacobo ja̱'re pa'isicohua'i ja̱ ti̱tama'në. Ti̱tasi maca
a̱isiquëpi ja̱ohua'i ja̱'re a̱iñe jeoni cui'ne tsioyeje̱ pa̱quë yo'opi, ca̱'ni tëaye
pa'iji cacohua'i acohua'ini ca'raquë.

13 Ja̱ maca ja̱je yo'oquëna, ñajë judío pa̱i sehuosicohua'ije̱ Pedro
ca'raquë yo'oyena ñani cui'ne yo'ohuë. Yo'ojëna, Bernabéje̱ cui'na
ca'raquë yo'opi, ja̱ohua'i yo'oyere ña do'ire. 14 Ja̱je nuñerepa huaso coca
ye'yayeje̱ pa'ye yo'oma'ëna, yë'ëpi ñani si'ahua'i tsi'si sitona si'ahua'i
asajëna, Pedrore cahuë: Më'ë judío pa̱ita'a judío peocohua'i ja̱'re paë'ë,

judío pa'iyepi pa'ima'ë. Ja̱je pa'iquëta'are ¿me nesi'quë judío peocohua'ire judío pa̱i pa'iyeje̱ pa'ije̱'ë cua̱ñequë'ni?

Si'aohua'i Maija'quëre Cuasayepi Huasosicohua'i De'oye

15 Mai cato tsi̱'nëna judío pa̱ire pa'ë. Co'acohua'i judío pa̱i peocohua'i pa'iye pa̱ñë. 16 Ja̱je pa'iquëta'are, mai nuñe pa'icohua'irepa pa'iye ti̱'añe peoji, Moisés cua̱ñese'ere yo'ojë. Coa Jesucristore i̱re pare cuasayepi ti̱'añe pa'iji, nuñe pa'icohua'i pa'iye. Ja̱je pa'ina, yëquëje̱ Jesucristoni i̱re papi cajë asahuë. Cristore i̱re pare cuasayeja̱'a nuñe pa'icohua'i pa'iye ti̱'ahuë. Ja̱je pa'ina, cua̱ñese'ere yo'ojë nuñe pa'icohua'i pa'iye ti̱'añe peoji.

17 Cristona po̱nëni, i̱ nuñe pa'iyere pañu'u cajë yo'ojë judío peocohua'ije̱ pa'iohua'i, co'acohua'i pa'iye asa ti̱'añë. ¿Ja̱je pa'ito Jesupi maire co'a de'osicohua'i pa'iye nei? Pa̱pi, ja̱je neñe. 18 Ja̱je pa'ina, cua̱ñese'ere ne ti̱'ajë, huaso cua̱ñoñe pa'iji caquë ye'yasiquëpi, ja̱ ye'yayere je̱osiquëpi ti̱jupë cui'nare ye'yaquë pani cua̱ñese'ere sa̱ñope do'i quë'i de'oji. 19 Ja̱je pa'ina, yë'ë, cua̱ñese'e yo'oyere je̱osiquëpi ju̱'isiquëje̱ pa'i pa'iyë, Maija'quëni pacacasi'i caquë. 20 Cristo ja̱'re que̱ cua̱ñosiquëpi pa'iyë. Ja̱ yë'ta'a huajëquëpi pa'iyë, Cristopi yë'ëni pa'i do'ipi. Yë'ëpi pa'iye pa̱ñë. Ja̱je pa'ina, iye ca̱pë huajëquë pa'iye cato Maija'quë mamaquëni yë'ëre oi ju̱cacai i̱siquëni de'hue yë'ëre ñacaija̱'quë api cuasaquëpi pa'iyë. 21 Ja̱je pa'ina, Maija'quë pa̱ire oi yo'ose'ere ti̱rona o̱añe pa̱ñë. Cua̱ñese'e cayere sehuojë yo'oyepi nuñe pa'icohua'i ti̱'añe pa'ito, Cristo ju̱'ise'epi do'i peoye patira'pi.

3

Pa̱ire Cua̱ñeñe Pa̱nita'a Maija'quë Pa'iji Cuasaye

1 I̱na, Gálatas pa̱i airepa huesëohua'i a'ë, mësaru. ¿Nepi mësarute co'a de'huare'ni, nuñerepa cocare sehuoma'pë pa'ija̱'cohua'ire? Mësaru ña hue̱'ñana de'oye i̱ñojë quëahuë, Jesús que̱ cua̱ñosiquë ayere. 2 Ja̱je pa'ina, iyere se̱ina, quëaje̱'ë: ¿Maija'quë joyo mësarute i̱si, Moisés cua̱ñese'ere yo'o do'ire, pa̱nita'a, Jesure i̱re pare cuasa do'ire i̱sipi? 3 ¿Airepa huesëohua'ini mësaru, Maija'quë joyopi yo'oquëna, ne huëosicohua'ipi, yure cato pa̱i tutupi nuñerepa pa'iyere ne ti̱'añu'u cuasacohua'i? 4 ¿Mësaru jaiye ai yo'oyepi coa pa'iye? Ja̱ ai yo'oyepi a'ri maña ye'yaja̱jë caquë oiyë. 5 Maija'quëpi i̱ joyore mësaruna i̱sini, pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere mësaru ja̱'re yo'oni, ¿i̱que do'ire yo'oquë'ni? ¿Mësarupi cua̱ñese'e cayere sehuo ti̱'a do'ire yo'oquë? Pa̱ni, mësarupi Maija'quë coca nuñere pa'ë cuasa do'ire yo'oji.

6 Abrahampi Maija'quë pa'iji cuasa do'ire Maija'quëpi i̱te capi, nuñe pa'iquë api. 7 Ja̱je pa'ina, Abraham cuasase'eje̱ pa'ye cuasaye pacohua'ipi Abraham tsëcapë acohua'i a'ë. 8 Judío pa̱i peocohua'ire necaiquëre pare cuasayeja̱'a nuñe pa'icohua'ire neñe pa'iji cuasa nëopi, Maija'quë. Ja̱ yë'ta'a i̱ toya pëpëna toyama'në Maija'quëpi Abrahamre ja̱ de'o cocare quëapi: "Si'a pa̱i sihuaja̱'cohua'ire de'oye necaija̱'quë a'ë, më'ëja'a." 9 Abraham ja̱re sihuacohua'ire nesicohua'ipi pa'iyë, i̱ cuasase'eje̱ necaiquëre pare cuasacohua'ije̱. 10 Si'aohua'i cua̱ñese'ena quëco pacohua'i cato nejo cua̱ñoñere pa'iyë. Ja̱je pa'ina, toyase'e caji: "Cua̱ñe toya pëpë cayeje̱ si'anë yo'o ti̱'ama'cohua'i cato nejosicohua'i a'ë." 11 Ti̱ñarepa quëaji. Ja̱je pa'iye sëte te'ije̱ cua̱ñese'e cayere yo'osi

do'ipi, nuñe pa'i pa'iye ti'añe peoji. Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Nuñe
pa'i cato Maija'quëre necaiquëre pare asa do'ipi pa'ija'quë api." 12 Jaje
pa'iquëta'are Moisés cuañese'e cato caji: "Si'aye cuañese'e cayeje yo'o
ti'aquëpi, iti yo'o ti'a do'ija'a pa'ija'quë api." Jaje pa'ina, Moisés cuañese'e
cato necaiquëre papi asaye peoye a'ë. 13 Cuañese'e cayere si'a yë'quë
maca yo'oma'cohua'ipi nejosicohua'i pa'ijëna, Cristopi maire huasopi.
Ja do'ire co'aquëje pa'i de'opi, mai do'ire. Jaje pa'ina, toyase'e caji:
"Soquë sarahuana sëa deosiquë cato co'aquë api." 14 Si'aye Abrahamre
Maija'quë ca nëose'ere judío peocohua'ije paja'cohua'i a'ë caquë Jesupi
soquë sarahuana jucacaji'i. Jaje pa'ina, i ca nëose'ere i joyore isiye pa'iji,
si'aohua'ire Jesucristore de'hue neja'quë api, asajë pa'icohua'ire.

Cuañese'e Panita'a Ca Nëose'e

15 Maija'quë do'ijë, mësarute pai ca nëoni yo'oyena quëaquë iñosi'i:
Ñajë'ë, paipi yëni yequëna co'amañare isisi'i ca nëoni toya nëo huesose'e,
yecohua'ipi nejocaiye peoji, cajë. 16 De'oji jaje cui'ne yure Maija'quëpi
Abrahamre cui'ne i tsëcapë aquëna ca nëopi. Jaje pa'ina, toyase'e më'ë
tsëcapë cama'ë pa'iji, jai paire cayeje, coa te'ire caji më tsëcapë aquëna. I
ca nëosiquë cato Cristo api.

17 Jaje cani cayë: Maija'quëpi Abrahamre ca nëoni ti jaje yo'o ja'ñere ca
huesopi, caquë. Jaje pa'i do'ire Moisés cuañese'e jeteyo'je cuatro ciento
treinta ometëca pa'i maca huëose'epi Maija'quë ca nëose'ere do'i peoye
neni nejoñe peoji. 18 Jaje pa'ina, Maija'quëpi coa isisi'i Abrahamre ca
nëopi. Jaje pa'iquëta'are Moisés cuañese'ere yo'ojë ti'añe pani Maija'quë
coa isisi'i ca nëose'e peora'pi.

19 Jaje pa'ito, ¿iquere cocai Moisés cuañese'e pa'iquë'ni? Ja cato
Maija'quë yëyere pai tayose'ere iño ja'ñepi pa'iji. Jaje pa'ina, Abraham
tsëcapë aquë, i ca nëosiquë Cristo dai macaja'a ja cuañese'e yo'oye paji'i.
Cuañese'e cato Maija'quëpi huiñaohua'ina caëna, jaohua'ipi Moisésre
isihuë, paina isicaija'quë. Isirena, Moiséspi iti yo'o ja'ñe paire quëapi.
20 Jaje pa'iquëta'are yure cato coa Maija'quëse'e te'i pa'iji iti yo'oquë
peoji, iti se quëacaiquëje.

Iti Cuañeñe Do'i Quë'ye

21 ¿Jaje pa'ito Moisés cuañese'epi Maija'quë ca nëose'ere sañope caye
pa'iquë? Pani. Jaje pa'ina, cuañese'e yo'oyepi Maija'quë cajeohua'i pa'iye
ti'añe pa'ito, ja cuañeñere sehuojë yo'o do'i ti'ara'huë, nuñe pa'icohua'i
pa'iye. 22 Jaje pa'iquëta'are yure cato Maija'quë toya pëpë caji: cuañese'e
tayo yo'o do'ire co'ayepi si'a pai tseasicohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ina, jare
Jesucristoni necaiquë api cuasasicohua'ipi de'hue Maija'quë ca nëose'e
paye pa'iji.

23 Ja yë'ta'a Cristore necaiquëre pare cuasaye ti'ama'në cuañese'epi
maire co'aye yo'oma'cohua'ini caquë cose'eje pa'ye ñacaiye paji'i. Jaje
pa'ina, cosicohua'ipi utejë paë'ë, iye cuasayere iñoñe pa'i macana.
24 Tsire ñacaiyeje maire cuañese'epi ñacai ye'yaquë paji'i, Cristona
saja'quë. Saëna, Cristoni ire pare cuasani nuñe pa'icohua'i pa'iye
ti'ajajë caquë, yo'opi. 25 Ja pa'ina, yure necaiquëre cuasaye daisi maca
cuañese'epi maire necaiye peoji.

26 Jaje pa'ina, mësaru si'aohua'i Maija'quë mamajë a'ë, Cristore
necaiquëre pare cuasa do'ipi. 27 Cristo do'ire oco do cuañosicohua'i cato,
Cristo ayere suñasicohua'ipi pa'iyë, ije pa'iohua'i de'ojëna. 28 Jaje pa'ina,

peoyë, judío pa̱i. Peoyë, griego pa̱i. Peoyë, jo'ya nesicohua'i. Peoyë, coa pa'icohua'i. Peoyë, ë̱më. Peoyë, nomio. Ja̱je pa'ina, Cristo Jesuna tsioni pa'icohua'ipi te'ije̱ pa'iohua'i pa'iyë.
29 Ja̱je pa'ina, mësarupi Cristo tse̱cohua'i pani Abraham tsëcapë acohua'i pa'iyë, Maija'quë i̱te i̱sisi'i ca nëose'ere paja̱'cohua'ipi.

4

1 Pëca ja'quë co'amaña si'aye paja̱'quëta'a tsihua'ë pani jo'yaëje̱ pa'i pa'iji, si'a co'amaña paja̱'quëta'a. 2 Ja̱je pa'ina, yecohua'ipi i̱te ñacaijë pa'iyë, i̱ ne'ñe pa'yere. Ñacaijë pa'ijëna, pëca ja'quëpi yureta'a ai de'o tëjipi caquë i̱na si'aye co'amaña i̱si macaja̱'a. 3 Ja̱je pa'ye maije tsi̱je pa'iohua'i pa'i maca iye yeja cua̱ñe tutupi jo'ya nesicohua'ire papi, maire. 4 Ja̱je paquëna, i̱ti yo'o maca ti̱'aëna, Diusupi i̱ mamaquëre jëjo daopi. Judío pa̱ije pa'i daji'i, nomiona ai de'osiquëpi, Moisés cua̱ñese'ere si'aye yo'oja̱'quëpi daji'i. 5 Ja̱je daji'i, ja̱ cua̱ñeñe yo'ojë pa'icohua'ini maire huasosi'i caquë Maija'quëpi i̱ yëhuiohua'ire paja̱quë caquë.
6 Ja̱je pa'ina, mësarupi tsoe i̱ mamajë a'ë cajë asayere i̱ñosi'i caquë Maija'quëpi i̱ mamaquë joyore jëjo daopi, mësaru joñoana. Ja̱ joyo pa do'ire cayë, mai: "yë'ë Ja'quë." 7 Ja̱je pa'ina, Maija'quë mamaquë a'ë, më'ë, jo'yaë peoye. Ja̱je i̱ mamaquë pa'i do'ire Maija'quëpi i̱ yëyepi i̱sija̱'quë api, i̱ ca nëosi co'amaña.

Pablopi Ai Co'a Ju̱'i Pa'ise'e Maija'quëre Sehuocohua'ire

8 Ja̱ yë'ta'a Maija'quëre asama'në, mësaru yeque diusuohua'i pa̱i nese'e jo'ya nesicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëta'a nuñerepa yeque diusuohua'i peoyë. 9 Ja̱je pa'isicohua'ita'a yureta'a asare payë, Diusuni. Ai ti̱ña casi'i, Diusupi mësarute i̱ tse̱cohua'ire ñaji. Ja̱je pa'ito ¿me neni cui'naohua'ipi tutu peoyere cui'ne teaye pa'yere cuasa co̱jë, sehuocaijë jo'ya ne cua̱ñoñe yëye'ni?
10 Mësaru ja̱ yë'ta'a Maija'quë yëyere yo'o ti̱'aja'cohua'i a'ë cuasajë judío pa̱i yo'oyere mu'se de'huajë, ñañëohua'ire cui'ne o̱metëcare yo'oyë. 11 Ja̱je yo'ojëna, yë'ë ca'rayë, mësarute ai yo'oquë quëase'epi coa yo'ose'e pa'ima'quëni caquë.
12 Maija'quë do'ijë se̱ñë, mësarute. Yë'ëje̱ pa'iohua'i de'oje̱'ë, jo'yaohua'i peocohua'i, yë'ë je̱'quë mësaruje̱ pa'i de'ohuë, judío pa̱i cua̱ñeñe peoquë. Yë'ëre mësaru ti co'aye yo'oma'cohua'i a'ë. 13 Tsoe mësarupi asayë, yë'ë ju̱'i dahuë peoto quëaye pa̱'ñe pa'ipi mësarute de'o coca quëahuë, yë'ë du'ru macarepa mësarute quëacore. 14 Yë'ë ju̱'i dahuë cato yë'ëre neñañe paji'i. Pa'ina, mësaru ja̱ ju̱'i dahuëre yë'ëre coejë eto saoye pa̱huë. Pa̱jë coa ai jerepa Maija'quë hui̱ñaëre necaiyeje̱ pa̱nita'a ja̱re Jesucristopi daquëna, necaiyeje̱ pa'yerepa yo'ohuë, mësaru. 15 Ja̱je pa'ina, mësarute cayë, ¿me nei'ni, mësaru sihuajë pa'ise'e, mësaru de'oye yo'ose'ere yë'ë co̱caiye paye? Nuñerepa cayë, mësaru dutaco pa'ito, mësaru ñacoare dutani yë'ëre i̱sira'huë, yë'ëre ai oi do'ire. 16 ¿Ja̱je yë'ë nuñerepa cocare mësarute casi do'ire mësarute sa̱ñope yo'oquë de'ore? Pa̱ni.
17 Ja̱ohua'i mësarute, ai de'oye ñacañu'u cajë yo'ojëta'a co'aye cuasajë yo'oyë. I̱ohua'i yëye cato mësarupi yëquë ja̱'re pa'isicohua'ini, ti̱ohua'ire neñu'u cuasaye a'ë, jeteyo'je mësarupi i̱ohua'ise'ere de'oye necaijë pa'ija̱jë cuasajë yo'oye a'ë. 18 Ja̱je pa'ina, yecohua'ire de'oye cuasajë, mai yëyeje̱ yo'oja̱jë cajë ñacaiye de'oye a'ë. Ja̱je pa'ina, yë'ë mësaru ja̱'re pa'i macase'e yecohua'ipi de'oye yo'ojë, si'anë ja̱jese'e de'oye yo'oto

de'oji, yë'ë peo macaje. 19 Jaje pa'ina, yë'ë mamajë, Cristo mësarute ije
pa'iohua'ire de'o macaja'a mësaruni ai cuasaquë, nomio tsi coa huëoni
a'si ju'iñeje pa'ye ai yo'oquë pa'iquë a'ë, tijupë. 20 Yurepi merepa yë'ë
jarote mësaru ja're patira'ye yeque mañ a quëaja'quëpi. Jaje pa'ina,
mësarute me caye'ni caquë co'a ju'iñë.

Agar Cui'ne Zara Iñoñere Quëaye

21 Moisés cuañese'ere sehuocañu'u cuasacohua'ipi cajë'ë: ¿Mësarupi
cuañese'e cayere asajë pa'icohua'i a'ni? 22 Ñeje toyase'e caji: Caya ma-
majëre Abraham papi, te'ire i jo'yaona, yequëni i nëjore pana papi, jo'yao
peocona. 23 I jo'yaona ai de'huasiquë cato iye yeja pai yo'ojë payepi
parena, coasiquë paji'i. Nëjorepa mamaquë cato, Maija'quë ca nëose'epi
ti'a jañere coasiquë paji'i. 24 Iye caya nomiohua'i iñoñë, Maija'quë maire
cayaye cuasa nëose'ere. Jaje pa'ina, iye ai cuasajë asaye paji: Agar,
Abraham jo'yaopi Arabia quë'ro acore Sinaí cutihuë ayere iñoco, judío
paire, Maija'quë cuañeñe isisi pa'i sito. Iye cuasa nëose'e acohua'i cato
jo'yaohua'i pa'ija'cohua'ipi coa cuañoñë. 25 Agar cato Sinaí cutihuëre
iñoco, Arabia yeja pa'iconi, yure pa'i Jerusalénre. Ja daripë cato si'a io
mamajë coni cuañese'epi jo'ya ne cuañosicopi pa'ico. 26 Jaje pa'iquëta'are,
ma'tëmo Jerusalén cato jo'yao peoco. Jaje pa'ina, mai io mamajë a'ë.
27 Jaje pa'ina, toyase'e caji: Sihuajë'ë, carao, mamajëre peocopi. Sihuaco
cuijë'ë, tsi coaco a'si ju'iñe asama'copi. Jaje pa'ina, jeoco cuañosicopi jai
paire mamajëre paja'coa, ëjëre pacore jerepa.

28 Maija'quë do'ijë, mësaru Isaacje pa'iohua'i a'ë, Diusu ca nëosi ma-
majë a'ë. 29 Jaje pa'iquëta'are pai yëyepi ai de'huasiquëpi tsoe hue'ña,
Maija'quë joyopi yo'oquëna, ai de'osiquëre josa yo'ose'eje pa'ye maire
josa yo'oye pa'iji. 30 Jaje pa'iquëta'are toyase'e ñeje caji: Eto saojë'ë,
jo'yaore, cui'ne io mamaquëre. Jo'yao mamaquë ja're te'e jo'yao peoco
mamaquë co'amañ a paye peoji. 31 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë jo'yao
mamajëje pa'iohua'i peoyë, mai. Jo'yao peoco mamajëje pa'iohua'i a'ë.

5

Nuñerepa Jo'yaohua'i Peocohua'i

1 Jo'yaohua'i peocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë caquë Cristopi sai de'huapi.
Jaje pa'iye sëte jo'yaohua'i peocohua'i pa'iyere pa'ijë'ë, cui'naohua'ipi
cuañese'ere neñu'u cajë yo'ojë jo'yaohua'i pa'iyena ponëma'pë pa'ijë'ë.
2 Asajë'ë, yë'ë Pablopi cayë, mësarute. Mësarupi ca'ni tëaye pa'iji cajë
yo'ocohua'i pa'ito, Cristo yo'o do'i mësarute cocaiye peoji. 3 Tijupë ca coñe
yëyë, ca'nihuë tëa cuañosiquë pani si'aye Moisés cuañese'e cayere yo'oye
pa'iji. 4 Jaje pa'ina, mësaru Moisés cuañese'ere, nuñe pa'icohua'i de'oñu'u
cajë, yo'ojë pa'icohua'ipi, Cristore hua saijë cui'ne Maija'quë mësarute
oiye yo'oyere peocohua'i de'ohuë. 5 Jaje pa'ina, mai cato Maija'quë
joyoja'a Maija'quë maire necai ja'ñere cuasa do'ipi uteyë, nuñerepa
de'ocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, cajë. 6 Jaje pa'ina, maipi Cristo Jesús ja're
tsioni pa'ito ca'ni tëaye cui'ne pañe cocaiye peoye a'ë. Jaje pa'ina, maipi
necaiquëre pare ite cuasajëna, ja cuasayepi paire oicohua'ire necaina,
pa'iye a'ë, do'i quë'ye.

7 Mësaru de'oye yo'ojë paë'ë. ¿Jaje pa'isicohua'ire nepi mësarute
nuñerepa cocare yo'oma'pë ca tatore'ni? 8 Ja caye cato Maija'quë mësarute
soisiquë tse peoji. 9 Jaje pa'ina, case'e pa'iji, a'ri o'sa sëpëpi huajëcona

co̱'merena si'a së̱pë o'sa huesëyeje̱ pa'iji. 10 Ja̱je pa'ina, Ëjaëpi mësarute
co̱caina, ti̱ñe pa'ye cuasaye paja̱'cohua'i a'ë cuasayë. Ja̱je pa'iquëta'are
mësarute jo̱sa ca co̱'me huesoquëre cato Maija'quëpi si'seja̱'quë api, i̱quei
pa'itoje̱.

11 Ja̱je pa'ina, Maija'quë do'ijë, yë'ëpi ja̱ yë'ta'a ca̱'ni tëayere pa'iji
ye'yaquë pa'ito, judío pa̱i huajo yëye pa̱ra'huë. Ja̱je yo'oye pani Cristo
cruz ju̱'isi cocapi sa̱ñope i̱ohua'ire yo'oye peora'pi. 12 Mësarute jo̱sa
ca co̱'me huesoroja̱icohua'ipi, ¡i̱ohua'ija̱'a co'ye te'ere papi peo hue̱'ña
tëasicohua'i pa'itota'a de'oji!

13 Mësaru cato Maija'quë do'ijë jo'ya nesicohua'i peoyë. Coa de'oye
pa'ija̱'cohua'ini soisicohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, ë̱seye peo do'ire ca̱pë yëyere
yo'oma'pë pa'ijë̱'ë. Coa ai jerepa pa̱ire oijë, sa̱'ñe de'oye necaijë pa'ijë̱'ë.

14 Ja̱je pa'ina, si'aye Moisés cua̱ñese'e iye cayena to̱meji: "Më'ëja'a co'ye
oiyeje̱ pa'ye oijë̱'ë, yecohua'i." Ja̱ cayere yo'oni si'aye cua̱ñese'ere sehuo
ti̱'añë. 15 Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi sa̱'ñe se co'aye cajë cui'ne sa̱'ñe
cue'cuejë yo'oni, sa̱'ñe a̱ni huesëyeje̱ pa'ye yo'ojë caraja̱ija'cohua'i a'ë,
de'hua ñajë pa'ijë̱'ë.

Ca̱pë Yëye Cui'ne Maija'quë Joyo Pa'iye

16 Cayë, mësarute. Maija'quë joyo cuayepi pa'ijë̱'ë. Ja̱je pa'ijë mësaru
ca̱pë yëye yo'oye pa̱ja'cohua'i a'ë. 17 Ja̱je pa'ina, pa̱ise'e yëyepi Maija'quë
joyo yëyere sa̱ñope yo'oji. Yo'oquëna, cui'ne Maija'quë joyopi sa̱ñope
yo'oji, ca̱pë yëyere. Ja̱je sa̱'ñe yo'o do'ire mësaru yëye yo'o ti̱'añe peoji.
18 Ja̱je pa'ina, Maija'quë joyopi mësarute cuaquë pa'ito, mësaru ja̱ maca
cua̱ñese'ere sehuocaijë pa'iye pa̱ja'cohua'i a'ë.

19 Huesëma'pë a̱'jiñe ñañe pa'iji, i̱ti yo'oyena, pa̱i co'aye yëyere
yo'ocohua'ire. Ja̱ohua'ipi ñeje pa'iyë, huejama'cohua'ipi coa
paroja̱icohua'i pa'iye. Tsi'sire yo'ocohua'ipi cui'ne co'ayena
sëo measicohua'i pa'iyë. 20 De'huase'ere Maija'quë api cajë
se̱cohua'ipi cui'ne dahuë necohua'i pa'iyë. Pa̱ire coecohua'ipi te'e
cuasama'cohua'ipi cui'ne i̱ohua'i yëyese'e yo'oja̱jë ë̱secohua'i cajë pa'iyë.
Esa pë̱titecohua'i pa'iyë, yecohua'ipi ti cuasama'cohua'ipi ¿nepi ai jerepa
de'oye neñe'ni? cajë yo'ocohua'i pa'iyë. Ti̱ohua'i a'ë cajë tsëcapë̱ase'e
huasicohua'i pa'iyë. 21 Co'amañare ëa ñajë pë̱ti ëaye cuasacohua'i pa'iyë.
Pa̱ire huani je̱ocohua'i pa'iyë. Co̱no cuepeohua'i pa'iyë, cui'ne jai
a̱ohua'ipi jaiye yequeje̱ co'aye yo'ocohua'i pa'iyë. Ja̱'në case'ere mësarute
cayë. Ja̱je pa'ye yo'ocohua'i cato, Diusu cua̱ñe te̱'te pa'iye ti peoji.

22 Ja̱je pa'iquëta'are, Maija'quë joyo maina neñe iye a'ë: Pa̱ire oiye,
sihuaye, jo'cua de'oye pa'iye, yo'o jujama'pë quëcojë yo'oye, yecohua'ire
coa ñama'pë de'oye necaiye, de'oye yo'ocaiye, ca nëose'ere de'hue ne
ti̱'añe, 23 jerepa pa'i a'ë cuasa ma'ñe, cui'ne i̱ yëyere co'ye quëco ti̱'añe. Ja̱je
pa'iye cato cua̱ñese'epi sa̱ñope yo'oye ti peoji. 24 Ja̱je pa'ina, Jesucristo
tse̱cohua'i cato ai hua̱nou, co'a ë̱më ja̱'re te'e i̱ ëa ñaquë pasi'i caquë
pa'ise'e, cui'ne co'aye yëse'e co̱ni que̱ je̱osicohua'i a'ë. 25 Ja̱je pa'ina, yure
Maija'quë joyo pa'iyepi pa'ini, i̱na i̱siñu'u mai pa'iyeje̱, i̱pi cuaja̱'quëre.

26 Ja̱je pa'ina, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasaye pa̱ñu'u, cui'ne ¿nepi jerepa
de'oye yo'oye'ni? cuasayeje̱ pa̱ñu'u, cui'ne mai acohua'i de'oye yo'oyere
ëa ñajë, sa̱'ñe pë̱ti ëaye ñañeje pa̱ñu'u.

6

Sạ'ñe Cọcaijẹ̱'ë

1 Maija'quë do'ijë, yecohua'ipi co'aye yo'ojë co'a de'osicohua'i
pa'ito, mësaru Maija'quë joyopi cuaquëna, pa'icohua'ipi cọcaijẹ̱'ë,
cui'naohua'ipi huëijạ'cohua'ire. Cọcaicohua'i pani jerepa pa'i a'ë
cuasama'pë cọcaijẹ̱'ë. Yo'ojë i̱ti cọcaisicohua'ipi cui'ne pa'yena yo'ojë
co'a de'oye. Jạje pa'i do'ire pại ñape co'ye mësaru pa'iyere ñajë'ë.
2 Mësaru acohua'i ai yo'ojë pa'icohua'ire cọcaijẹ̱'ë. Jạje yo'ojë Jesucristo
cuạñese'ere ne ti̱'aja'cohua'i a'ë.
3 Teaye pa'i macata'a, de'hue yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasani co'ye i̱ja'a
coso huesëji. 4 Jạje pa'iquëta'a coa ai jerepa pại ñape ñañe pa'iji, me yë'ë
pa'iye'ni cajë. Si'anë jạje neñañe pa'iji, më pa'iyere. Neñaëna, de'oye
yo'oyepi pa'ina, jạ yo'ose'ere sihuaye pa'iji. Pạni yecohua'i pa'iyena
cuẹcue ñani. 5 Jạje pa'ina, te'ohua'ise'e yo'oye pa'iji, i̱ohua'i ayere.
6 Maija'quë coca yo'o jạ'ñe ye'ya cuạñoquëpi, i̱te ye'yaquëre i̱ de'oye
payepi cọcaiye pa'iji.
7 Co'ye cosoma'pë pa'ijẹ̱'ë. Maija'quëre ti coso ti̱'añe peoji, ñama'ë
pa'ijạ'quë api cajë. Jạje pa'ina, pại ñape tạse'ere quëquëna tëaye pa'iji.
8 Jạje pa'ina, pạipi i̱ cạpë yëyere yo'osiquë pani co'ayere tạsi do'ire
jụ'iñere tëaye pa'iji. Jạje cui'ne Maija'quë joyo yëyere yo'osiquë pani
de'oyere tạsi do'ire ti pani huesëyere tëaye pa'iji, Maija'quë i̱siyere. 9 Jạje
pa'iye sëte, jë'joye peoyerepa de'oyere yo'ojë pañu'u. Jạje pa'ina, maipi
yo'o jujama'cohua'i pani tëajạ'cohua'i a'ë, jạ pa'iyere, i̱ti mu'se ti̱'aëna.
10 Jạje pa'i do'ire de'oye yo'o'ñe pa'i sa'rore pa'ito coa ñama'pë si'ahua'ire
de'oye necañu'u, mai ai cuasaye ja'ye. Cui'ne ai jerepa de'oye necañu'u,
Jesucristore cuasacohua'ire.

Yëhuoye Cui'ne Tëjiyerepa Pëpaye

11 Yure yë'ë jẹ̱tëre papi jai toya toyayë, mësarupi ñajë'ë caquë.
12 Mësarute cạ'ni tëaye pa'iji cajë ye'yacohua'i cato, pạipi de'oye
cajạ'cohua'i a'ë cajë yo'oyë, cui'ne Cristo cruz jụ'ise'e ayere
quëama'cohua'ipi jọsa yo'oma'cohua'ini cajë ca'rajë. 13 Jạje cạ'ni tëaye
yo'ocohua'ita'a cuạñese'e cayere si'aye yo'o ti̱'ama'cohua'i a'ë. Jạje
pa'iohua'ita'a mësarupi, mësaru cạpëre tëani hue'ejëna, sihuajạ'cohua'i
a'ë yëquë jerepa pa'iohua'i a'ë cajë mësarupi i̱ohua'i case'ere sehuocai
do'ire. 14 Jạje pa'ina, yë'ë cato mai Ëjaë Jesucristo cruz jụ'ise'ere sihuaquë
quëayë. Cristo cruz jụ'isi do'ipi yë'ëre iye yejapi tutu de pase'e jụni
huesëpi. Jụ'ina, yë'ëpi iye yeja yëye ayere yo'oma'quë de'ohuë, jụ'isiquëje̱
pa'i. 15 Cristo Jesús jạ're tsioni pa'icohua'ire cato cạ'ni tëasicohua'i
pa'iye, pạnita'a pạcohua'i pa'iye cọcaiye peoji. I̱ti do'i quë'yerepa cato
maipi huajë pại pọnëni pa'iye a'ë. 16 Si'ahua'i jạje yo'ojë pa'icohua'ire
Maija'quë oi teaye necaise'ere cui'ne jo'cua de'oye pa'iye i̱siquëna, de'oye
pa'ijẹ̱'ë, jạje yo'ocohua'ipi, Maija'quë pạipi.
17 Iye macapi jerepa cato yë'ëre jọsa yo'oma'pë pa'ijẹ̱'ë, tsoe mësarupi
ñañë, nuñerepa Jesús jo'yaërepa pa'iyere i̱ñoquë, yë'ë cạpëre a'si ja'juse'e
hue'equëna. 18 Maija'quë do'ijë, mësarute si'aohua'ire mai Ëjaë Jesu-
cristopi de'oye pa'iye, i̱sijạquë. Jạje pa'ijạquë.

EFESIOS

Pablo Toyase'e Efesios Sehuosicohua'ina

1 Yë'ë Pablo Maija'quë yëë do'ire Jesucristo jo'yaë pa'iyë, cayë ñeje,
ipi jëjo daosiquë a'ë caquë. Toyayë, iye toya ja'hua Maija'quë aco-
hua'ina, cui'ne Jesucristore sehuocohua'ina caquë, Efeso pa'icohua'ina.
2 Maija'quëpi i jo'cua de'oye pa'iye isiquëna, cui'ne Ëjaë Jesucristopi
ñacaina, de'oye pa'ijë'ë.

Maire Isise'e Cristo Do'ipi

3 De'oquëre pa'ni cañu'u, Diusure, mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quëre,
Maipi Cristo ja're coni tsioni pa'i do'ire, si'aye Maija'quë cuañe te'te aye
joyo pa'iye isiquëre. 4 Diusupi maire ja yë'ta'a yeja de'huama'në Cristo
do'ija'a ai oi sahuapi, i ña hue'ñana ina isisicohua'ipi si'si te'ñaje peoco-
hua'ipi pa'ijajë caquë. 5 Jaje pa'ina, ipi ai oi jaje yo'osi'i cuasa nëose'eje
pa'ye yo'oquë Jesucristo do'ija'a i mamajëre coa huerosicohua'ire nepi,
maire.
6 Jaje pa'ina, Maija'quë maire ai de'oyerepa yo'ocaise'ere cuasajë
sihuañu'u. I oi mamaquëre pana tsioni pa'i do'ire de'oyerepa maire
necaisiquëre. 7 I ai oi do'ire Diusupi maire i mamaquë tsie nejosi do'ipi
mai co'aye yo'ose'ere sai de'huacai huasopi. 8 Jaje pa'ina, Maija'quëpi
si'aye mai carajaiñere i ta'ñe asayepi cui'ne maire oiye yo'oyepi maire
isipi. 9 Isini maire ise'e jaje yo'osi'i cuasa nëoquë pa'ise'ere, i yahuese'ere
asa ti'añe necaji'i. 10 Jaje pa'ina, iti cuasa nëose'eje pa'ye si'aye yo'o
ti'aja'quë api, Diusupi iti yo'o maca ti'asi maca. Ja maca Diusupi
si'a co'amaña ma'tëmo pa'iye, cui'ne yeja pa'iye, te'ona tsioja'quë api,
Cristopi meñe cuañequë pa'ijaquë caquë.
11 Cristo ja're tsioni pa'i do'ire i co'amaña i ja're coni huero pajajë
caquë tsoe hue'ñana Diusupi maire i tsecohua'ire paja'quë a'ë cuasa
nëopi, i yëyeje pa'ye si'aye ite de'oye ña cuañoñese'e yo'oquëpi. Jaje nepi.
12 Nequëpi maire sahua nëopi, Cristore du'ru macarepa necaiquë api
cuasasicohua'ipi Maija'quë ai jerepa pa'i pa'iyere sihuajë pa'ijajë caquë.
13 Jaje pa'ina, de'o coca mësarute huasoyere nuñerepa cocare asa maca
tsoe mësaru Cristo ja're tsiosicohua'i paë'ë. Jaje pa'ijëna, Cristore ire pare
cuasa maca i isisi'i ca nëosi de'o joyore mësaruna isipi. 14 Ja joyo cato
maire Maija'quë du'ru isi nëosi joyo a'ë. Ja joyore pani asayë, mai, i
tsecohua'ire huaso tëji maca, si'aye Maija'quë ca nëose'ere paja'cohua'i
a'ë cajë, ja maca Maija'quëre sihuaja'cohua'i a'ë, i jerepa pa'i pa'iyere.

Pablopi Sehuosicohua'ire Secacaiye

15 Asaquë pa'iyë, mësaru Ëjaë Jesure necaiquëre pare cuasajë
pa'icohua'ipi, si'aye Maija'quë tsecohua'ireje oijë pa'iye. 16 Jaje pa'ina,
yë'ë Maija'quëre se maca mësaru de'oye yo'oyere cuasaquë si'anë de'oji
caquë pëpayë, Maija'quëre.
17 Jaje pa'ina, mai Ëjaë Jesucristo mëñe Diusure secacaiyë, mësaruni
ta'ñe asa joyore isija'quë caquë. Isiquëna, mësarupi i iñoñe asa ti'ajë
cui'ne jerepa nuñe asa ti'ajajë caquë secacaiyë. 18 Señë, cui'ne ipi
mësaru cuasayena miañe necaina, mësarute caquë soise'ere utejë pa'iyere

nuñerepa asa tı̱'ajajë caquë, cui'ne Maija'quë ı̱ tsẹcohua'ire ı̱si ja̱'ñe airepa de'oye a'ni cajë asaja̱jë caquë sẹcacaiyë.
19 Cui'ne airepa jaiye a'ni Maija'quë tutu ja'ruja̱iñe ti peoyerepa, maire,
ı̱te sehuosicohua'ire yo'ocai tutu, cajë asa tı̱'ajajë caquë sẹcacaiyë, ja̱re
iye tutupi Maija'quë si'a tuturepa yo'o ı̱ñopi. 20 Jesucristore jụ'isiquëni
huëoni ı̱ ëja tẹ'tena, jeto Maija'quë cua̱ñe tẹ'tena ño maca, 21 ja̱ maca si'a
cua̱ñeñere, si'aye Ëjaë pa'iyere, si'a tuture si'a jo'ya ne tutu pa'ise'ere,
jerepa pa'ire Cristore nepi, coa si'ayere cayë mamire hue'eyere iye yeja
yure pa'iyere cui'ne si'a mu'seña pa'i ja̱'ñere ëjaëre pare nepi. 22 Neni
si'a co'amaña ı̱ quë̱o huë'ehuëna o̱api. Ja̱je pa'ina, Cristona sehuoco-
hua'ireje̱ ı̱sipi. Ja̱je pa'ina, sehuosicohua'i sı̱opë api, Cristo. 23 Ja̱je pa'ina,
sehuosicohua'i cato Cristo ca̱pë acohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, Cristopi si'a
sehuosicohua'ire pani huesoji, cui'ne ı̱pi si'a co'amaña Ëjaërepa pa'iji.

2

Maija'quë Oi Do'ire Huasosicohua'i Pa'iye

1 Ja̱'në mësaru co'aye yo'oyena cui'ne cua̱ñese'e tayo yo'oyena
jụ'isicohua'ipi paë'ë. 2 Pa'ijë iye yeja pa̱i yo'oyere, iye de'otose'e
cua̱ñequë, Maija'quëre sa̱ñope yo'ocohua'ire cuaquë yëyere yo'ohuë.
3 Ja̱je mai si'aohua'i ja̱'në mai ca̱pë yëyere co'ayere yo'ohuë, iye yeja pa̱i
coa noni yo'ojë pa'iyere, mai cuasayere. Ja̱je coa noni yo'ojë pa'i do'ire
Maija'quëni nejo cua̱ño ja̱'ñe pa'iohua'ipi paë'ë.
4 Ja̱je pa'iquëta'are, Maija'quë pa̱ire teaye ñani cọcaiquëpi maire ai
oi, 5 ja̱ yë'ta'a mai co'aye yo'oyena jụ'isicohua'ipi pa'ijëna, pa'iyere ı̱sipi
Cristo do'ipi. Ja̱je pa'ina, mësaru Maija'quë oi de'oye yo'o do'ire huaso
cua̱ñosicohua'i pa'iyë. 6 Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi maire jụ'isicohua'ini
Cristo Jesús ja̱'re huëoni ı̱ ja̱'re te'e ñopi, Maija'quë cua̱ñe tẹ'tena.
7 Iye cato yo'opi Cristo Jesús do'ipi maire ı̱ ai oiyere, cui'ne ı̱ de'oye
maire yo'ocaise'ere yequë mu'seña maire ı̱ñosi'i caquë. 8 Ja̱je pa'ina,
mësaru Maija'quëpi de'oye oi yo'o do'ire huaso cua̱ñosicohua'i pa'iye
payë, necaiquëre pare ı̱te cuasa do'ipi. Iye mësarupi yo'ojë tı̱'ase'e peoji,
coa Maija'quëpi mësarute ı̱sise'e a'ë, 9 cui'ne mësaru yo'o do'ipi etase'e
peoji. Ja̱je pa'ina, te'ije̱ yë'ëpi nehuë, ca tı̱'añeje peoji. 10 Maija'quë
co'amaña'ë, mai ı̱ nesicohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, Maija'quë tsoe hue̱'ña
ne de'huacaise'eje̱ pa'ye Cristo do'ija̱'a de'o co'amaña yo'oja̱'cohua'ire
nesicohua'i a'ë.

De'oye Pa'iye Cristo Do'ipi

11 Cuasaje̱'ë, ja̱'në mësarute pa̱i tëase'ere hue'ecohua'ipi judío pa̱ipi
ca̱'ni tëama'cohua'ire hue'yose'ere judío pa̱i peo do'ire. 12 Ja̱'në cato
mësaru Cristore peocohua'ipi, Israel pa̱i peocohua'ipi, Maija'quë ca
nëose'ere peocohua'ipi, yequë mu'se pa ja̱'ñere uteye peocohua'ipi.
Diusureje̱ peocohua'ipi te'ohua'i iye yejana ne huesësicohua'ipi paë'ë.
13 Ja̱je pa'iquëta'are yure mësaru Cristo Jesús tsie do'ipi ı̱na tsioni ja'yere
pa'iyë, ja̱'në ı̱te so'ore pa'isicohua'ipi. 14 Cristo api, mai jo'cua de'oye
pa'iye. I̱pi judío pa̱ire cui'ne judío pa̱i peocohua'ireje̱ te'e tsëcapëna nepi.
Tsoe nejopi, ta̱'tëpo, yecohua'i a'ë cajë pa'ise'e. 15 Ja̱je pa'ina, Cristo mai
tayo do'ire sa̱i de'huani ı̱ capëpi Moisés cua̱ñeñe coa pa'iye nepi, caya
pa̱i tsëca pa'ise'ere te'e huajë pa̱i tsëcapë pa'ija̱'quë caquë. Ja̱je neni
jo'cua de'oye pa'iye nepi. 16 Ja̱je Cristo ı̱ cruz jụ'i do'ipi caya tsëca pa'ijë

uihuayere nejoni te'e pa̱ire nepi. Neni Maija'quë ja̱'re jo'cua de'oye pa'iye necaji'i, maire.

17 Mësaru so'ore Maija'quëre pa'icohua'ire cui'ne judío pa̱ire, i̱te ja'ye pa'icohua'ire si'aohua'ire jo'cua de'oye pa'iyere, de'o cocare quëasi'i caquë Cristo daji'i. 18 Ja̱je pa'ina, yureta'a Cristo do'ija̱'a si'aohua'i judío cui'ne judío pa̱i peocohua'ije̱ Maija'quëna tsioja̱iñe pa'iji, maipi te'e joyore hue'e do'ire. 19 Ja̱je pa'ina, mësaru ti̱o hua'i peoyë, yecohua'i yejare pa'icohua'ije̱ pa'iohua'i pa'iyë. Ja̱je pa'ina, yure mësaru cato Maija'quë pa̱i ja̱'re co̱ni te'e pa'iyë, Maija'quë do'ijë acohua'i de'osicohua'ipi. 20 Mësaru jai huë'eje̱ pa'iohua'i a'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi i̱ jëjo saocohua'i cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i nesicona, mëñe nesicohua'ipi pa'iyë, Jesucristo cato ne huëojë du'ru macarepa o̱asi quë̱na pëje̱ pa'i api. 21 Cristona si'a huë'e quëco paco i̱na tsiosicorepa pa'io, jerepa jaico ai de'oja̱'co, Ëjaërepa de'o huë'erepa pasi'i caco. 22 Ja̱je cui'ne mësaruje̱, si'aohua'i Cristona tsioni pa'ijë, Maija'quë joyo pa'i huë'e pa'iyë.

3

Judío Peocohua'ire Quëaquë Api Pablo

1 Yë'ë Pablo, Jesucristona tse̱a cua̱ñosiquë a'ë, mësaru judío pa̱i peocohua'ini caquë. 2 Ja̱je pa'ina, Maija'quë mësarute oi coa i̱siyere yë'ëpi quëacaija̱quë caquë i̱pi cua̱ñe nëopi cajë asayë, cuasayë. 3 Ja̱je pa'ina, Diusupi i̱ yahue cuasa nëose'ere yë'ëna quëa i̱ñopi. Ja̱re yë'ëpi i̱ quëase'eje̱ pa'iye mësarute a'ri maña quëaquë toyahuë. 4 Yë'ë toyase'ere ñajë mësaru asa ti̱'aja'cohua'i a'ë, yë'ëpi Cristo aye yahuese'ere asaquë pa'iye. 5 Iye cato cayë tsoe acohua'ire i̱ cuasa nëose'e i̱ñoma'ë yahueni pase'ere, ja̱re yure i̱ joyopi i̱ de'ocohua'ire pare jëjo saocohua'ina, cui'ne i̱te quëacaicohua'ina, yo'oyeja̱'a Maija'quëpi i̱ñopi, si'aye. 6 Iye a'ë, i̱ti yahuese'e cato: Cristo Jesús do'ija̱'a Maija'quë ca nëose'ere huaso coca quëayeja̱'a, judío pa̱i peocohua'ipi, judío pa̱i pa ja̱'ñere te'e cui'neje si'a yë'quë maca pa ja̱'ñe a'ë, i̱ ca̱pë acohua'i pa'i do'ire.

7 Maija'quë yë'ëre oi coa i̱sise'eja̱'a Diusu tutupi iye coca quëacaiquëre nesiquë a'ë, i̱ yëyeje̱. 8 Yë'ë, Maija'quë tse̱cohua'i se̱ña maca huë'ehuërepa pa'iquëni, Maija'quëpi coa i̱sipi, judío pa̱i peocohua'ire, jaiye de'o co'amaña cue̱cue ti̱'añe peoyerepa Cristo payere, de'o coca quëayere. 9 Si'aye co'amaña de'huasiquëpi Diusupi yë'ëre i̱ tsoe hue̱'ña cuasase'ere yahuese'e pase'ere si'aohua'ire quëa i̱ñoja'quëre nepi. 10 Ja̱je paji'i, yure sehuosicohua'i pa'iyeja̱'a cua̱ñecohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi joñoase'e pa'i hue̱'ñana Diusu ta̱'ñe yo'oyere si'aye ña ti̱'ajajë caquë. 11 I̱ cuasa nëo huesose'eje̱ pa'ye cui'ne yo'opi, Diusu, mai Ëjaë Jesucristo do'ija̱'a si'aye ne sao maca. 12 Ja̱je pa'ina, Cristo do'ipi Diusuna de'hue a̱'jiñe tsioja̱iñe payë, asajë mai, i̱te de'hue necaiquë api cuasa do'ija̱'a. 13 Ja̱je pa'ina, se̱ñë, mësarute. Yë'ë mësaruni caquë ai yo'oyere ñani yo'o jujama'pë pa'ije̱'ë. Yë'ë ai yo'oye cato mësaru jai do'i quë'iohua'i pa'iyere i̱ñoquë yo'oye a'ë.

Jesús Oiye

14 Iyere caquë mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quë ña hue̱'ñana do're ja'ruyë, 15 si'a i̱ tsëcapë ma'tëmo pa'icohua'i cui'ne yeja pa'icohua'i i̱ mamire hue'ejë pa'iquëna. 16 Do're ja'runi Maija'quëre se̱ñë, i̱ de'o co'amañare pare mësaru joyona Maija'quë joyo yo'o do'ipi jerepa pa'yere tuture

isijaquë caquë. 17 Cui'ne ite pa'iji cuasa do'ipi Cristopi mësaru joyore
pa'ija'quë pa'ina, Cristo paire oiyena jëayerepa tsita mesicohua'ipi pa'ijë.
18 Si'a sehuosicohua'i ja're coni Cristo paire oiye: je'ñe tëcapë jaiye,
tsoaye, huaiñe, cui'ne mëñe tsoaye asa ti'aja'cohua'i a'ë caquë señë.
19 Señë, cui'ne mai asaye jerepa tëto saise'ere paire oiyere asa ti'ajajë
caquë, jaje asa ti'ajë Diusu oiyepi timësicohua'i pa'ijajë caquë.
20 Yure airepa de'oquëre pa'ni Maija'quë cajë sihuañu'u, i tutupi
maija'a yo'ocaiquëre pare, si'aye mai pañu'u cajë señe maña, panita'a
mai cuasaye maña, jerepa de'oye necai tutu paquëre. 21 De'oquëre pa'ni
Diusu, cajë sihuañu'u, sehuosicohua'i Ëjaëre, Cristo Jesús do'ipi. Jajese'e
si'anë tsoeje ite sihuajë pañu'u. Jaje pa'ija'quë.

4

Te'ije Pa'iohua'i Pa'iyë, Te'i Joyopi Pa'i Do'ire

1 Ëjaëre tsea cuañosiquëpi señë, mësarute Maija'quë caquë soise'eje
pa'ye nuñerepa pa'ije'ë caquë. 2 Jaje pa'ina, jerepa pa'iohua'i a'ë
cuasama'cohuaipi paire oicohua'ipi, pai ñape tiñe cuasayere sañope
cama'cohua'ipi quëcocohua'ipi oicohua'i pa'ije'ë. 3 Jaje pa'ijëna, mësaru
jo'cua pa'iyepi necaina, Maija'quë joyopi cocaina, si'anë tsiosicohua'ipi
pañu'u cajë de'hua ñajë pa'ije'ë. 4 Te'e capë cui'ne te'e joyo pa'iji,
Maija'quë mësarute te'ore utejë pa'iyena soise'eje pa'ye. 5 Pa'iji, te'e
Ëjaë. Pa'ico, te'o Maija'quëre cuasaye, te'e oco doye pa'iji. 6 Pa'iji, te'e
Diusu si'aohua'i pëca ja'quërepa. Jaëpi pa'iji, si'aye ëmëje'e te'tere pare,
si'aohua'ire tsioquë yo'oquë cui'ne si'aohua'ire tsioni pa'iquërepa.
7 Jaje pa'iquëta'are Cristopi mai yo'oja'a tuture pai ñapere i yëyeje pa'ye
isipi. 8 Jaje pa'ina, toyase'e caji:
I ma'tëmo mëi maca, te'e i ja're coni tsea cuañosicohua'ireje sapi.
Saquë i yo'o tuture paina isipi.
9 "Mëji'i" cani, cayë du'ru yejare pana cajesiquëpi mëji'i cajë. 10 Iti
cajesiquëpi jare ipi mëji'i ai ëmërepa ma'tëmona, si'aore i pa'iyepi timësi'i
caquë. 11 Jare ipi pai ñapere isipi, yo'oja'a tutu, yecohua'ini i jëjo saoco-
hua'ire nepi, yecohua'ini Maija'quë caquëna, asase'ere quëacaicohua'ire
nepi, yecohua'ini huaso cocare quëaja'cohua'ire nepi. Yecohua'ini yëi
ñamare ñacaiyeje pa'ye sehuosicohua'ire ñacaicohua'ire nepi. Cui'ne yeco-
hua'ini de'oye ye'yaja'cohua'ire nepi. 12 Jaje i tsecohua'ire yo'oja'a tutu
isipi, i yëyere yo'ojajë caquë. Yo'ojëna, Cristo capë acohua'ipi ai de'ojajë
caquë iohua'i necai do'ipi.
13 Jaje pa'ina, i ne de'huasicohua'ipi necaiye pa'iji, si'aohua'i te'i
cuasayeje pa'ye Maija'quëre cuasajë pa'i macaja'a cui'ne Maija'quë
mamaquëre asa ti'a macaja'a. Ja maca yureta'a joyo aiohua'irepa
de'oni Cristo ja'iohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë, si'aohua'i. 14 Ja maca tsije
pa'iohua'i pa'iye paja'cohua'i a'ë. Tsi cato iohua'i cuasase'e esa jeoni
yeque cuasayena a'jiñe ponëcohua'i a'ë, tayosi ma'a saicohua'i cosoyena
sehuocaijë. 15 Jaje pa'ina, mai cato joyopi paire oiyere nuñerepa cocare
cajë ñese ai de'oye pa'iji si'aye pa'iohua'irepa, Cristo sehuosicohua'i
siopëna tsioni pa'ijë. 16 Jaje pa'ina, Cristo do'ipi si'a capë jëayerepa sa'ñe
si'a te'ña tsio huesëji, te'oje pa'iorepa. Jaje tsioni si'a te'ña de'oye yo'ojëna,
si'a capë ai de'oji, sa'ñe oiyena.

Huajë Pa'iye Cristo Do'ipi

17 Iye a'ë, yë'ë mësarute mai Ëjaë mamipi cuąñequë caye: Pa'ima'më
pa'iję̱'ë, ją yë'ta'api Maija'quëre cuasama'cohua'i pa'iyeję pa'ye. Ją̱ohua'i
cato pa'iyë, coa noni do'i peoyere cuasajë pa'iyepi. 18 Ją̱je pa'iohua'ipi
sëtama'cohua'ije pa'ye de'oye cuasama'cohua'i a'ë, Satanáspi i̱ohua'ire
ñamije pa'ye necai do'ire. De'oye cuasama'cohua'ipi nuñe coca coe
do'ire huesësicohua'ipi pa'iyë. Ją̱je pa'ijë Maija'quë pa'iye peocohua'ipi
pa'iyë. 19 Ją̱je pa'ina, huajëya'ye nëiñe peocohua'ipi si'aye co'ayere yëyena
dahuëyesicohua'ipi pa'ijë, ja'rują̱iñe peoye, coa si'aye si'si co'amañare
yo'ojë pa'iyë. 20 Ją̱je yo'ojë pa'iyere Cristo mësarute ye'yama'ë paji'i.

21 Ją̱je pa'ina, mësarupi nuñerepa coca paquëni, i̱ cayere asasicohua'i
pani, cui'ne i̱ pa'iyere ye'yesicohua'i pani, 22 jęocoję̱'ë, mësaru tsoe
pa'ise'ere, sehuoma'cohua'i pa'ise'ere. Ją̱ tsoe pa'ise'e yëyepi cosoquë
co'ayena sayere. 23 Jęocojëna, si'a mu'seña huajë yëyere cui'ne cuasayere
pa'ye pa'iji. 24 Ją̱re pajë huajë pa'iyere paję̱'ë, cą̱ñare su̱ñañeje pa'ye.
Iye huajë pa'iye cato Maija'quë nuñerepa pa'iyeję, cui'ne Maija'quë
de'oyerepa pa'iyeję nese'e a'ë.

25 Ją̱je pa'ina, ją̱ yë'ta'api cosoma'pë pa'iję̱'ë. Coa ai jerepa pą̱i ñape
nuñerepa cocapi caję̱'ë, pą̱ire. ¿Si'aohua'i te'e cą̱pë acohua'i me yeque
yo'oye'ni?

26 Pę̱icohua'i pani, ti pę̱ni huesëma'pë pa'iję̱'ë, tayoye. Pę̱tise'e cajë
na'ijaima'pë pa'iję̱'ë. 27 Huatire sa'ro nëocaima'pë pa'iję̱'ë.

28 Co'amaña yahue i̱maquë pa'isiquë pani jęojë'ë, ją̱ yo'oye. Jęoni
co'amaña ne huëoję̱'ë, më'ë ję̱tëpi, de'oye co'amaña yecohua'ire carayere
i̱sisi'i caquë.

29 Si'si cocare cama'pë pa'iję̱'ë. Coa ai jerepa i̱ti asacohua'ire de'oye
pa'iye necaiyere, cui'ne jerepa ñese mëiñe necaiyere caję̱'ë. 30 Maija'quë
mësaruna i̱ joyore i̱sipi, i̱ tsęcohua'irepa i̱ño ją'ñere mësarute huaso tëji
mu'serepa. Ją̱je pa'ina, co'a coca cayepi ne oema'pë pa'iję̱'ë, Maija'quë
joyore.

31 Jęocoję̱'ë, yecohua'ire są̱isi'i caquë oi joyo pa'iyere: pę̱i są̱ñope
cuasayere, pę̱i są̱ñope yo'oyere, są̱ñope tutu cayere, cui'ne yecohua'ire
co'acohua'i a'ë cayere. Coa si'aye yecohua'ire są̱ñope yo'o ayere jęocoję̱'ë.
32 Jęoni są̱'ñe oijë cocaiję̱'ë. Cui'ne yecohua'ire są̱i de'huacaijë pa'iję̱'ë,
mësaru co'aye yo'o do'ire Cristo do'ipi Maija'quë są̱i de'huacaise'eję
pa'ye.

5

Maija'quë Mamajë Pa'iye

1 Mësaru Diusu oi mamajë sëte i̱je pa'iohua'i pañu'u cajë, yo'oję̱'ë.
2 Cristo maini oi i̱ja'a co'ye Maija'quëna i̱siquë ju̱cacaiji'i. Ją̱ yo'oye cato
de'oye ma'ña sę̱ñeje pa'ye a'ë, Maija'quëna. Ją̱ yo'oyepi maire i̱ oiyere
i̱ñopi. Yureta'a i̱ oiyeję pa'ye yecohua'ire yo'oñu'u. Ją̱re yo'ojë pa'iję̱'ë.

3 Ją̱je pa'ina, yure Maija'quë acohua'i pa'iye sëte nomiohua'i paye coca
caye ti cama'pë pa'iję̱'ë, cui'ne si'a si'si yo'o cocare cui'ne si'aye pa ëaye
nëi cocare ti cama'pë pa'iję̱'ë. 4 Cui'ne cama'pë pa'iję̱'ë, si'si cocare,
coa cayere, cui'ne cą̱'a cocata'a si'ayere co'aye yo'oyena cuasa huëoyere
cama'pë pa'iję̱'ë. Coa ai jerepa mësaruse'e, Maija'quëre de'oji cajë pëpaye
pa'iji. 5 Mësarupi tsoe tą̱'ñe asayë, yequë nomiore panita'a yequë ę̱mëre
yo'ocohua'ipi, pą̱nita'a si'sire yo'ocohua'ipi, pą̱nita'a jaiye co'amañare
paye yëcohua'ipi Cristo cui'ne Diusu cuąñe tę̱'te cacaye ti peoyë. Jaiye

coʼamañare yëcohuaʼi cato pa̱i deʼhuasi Diusuni se̱ñeje paʼiohuaʼi aʼë.
6 Iye tayo yoʼoyere deʼoye aʼë cacohuaʼini coso cua̱ñomaʼpë paʼije̱ʼë.
Ja̱je yoʼocohuaʼire Maijaʼquëpi pë̱i nejojaʼquë api, i̱te sehuocaimaʼpë
yoʼocohuaʼire. 7 Ja̱je paʼina, mësaru ja̱ohuaʼire tsiomaʼpë paʼije̱ʼë.

8 Ja̱ʼrë mësaru nea hue̱ʼñare paëʼë. Yure mai Ëjaë ja̱ʼre tsioni paʼi
doʼire mia hue̱ʼñare paʼiyë. Ja̱je paʼi sëte mia hue̱ʼña pa̱i sëte deʼoye
paʼiyepi paʼiji. 9 Iye miañepi iyere neji: deʼoye yoʼoyere, nuñerepa cayere
cuiʼne tayo saimaʼpë paʼiyere. 10 Maijaʼquë yëye yoʼoyere yeʼyeje̱ʼë.
11 Cuiʼna maca yoʼomaʼpë paʼije̱ʼë, co̱cai maʼñere, nea hue̱ʼña acohuaʼi
yoʼoyere. Coa ai jerepa coʼayere mia hue̱ʼñana eto i̱ñojëʼë. 12 Ja̱je paʼina,
sehuomaʼcohuaʼi yahue yoʼoyere cayeque huajëyaʼji, maire. 13 Ja̱je
paʼiquëtaʼare miañepi yahue yoʼoseʼena juʼaquëna, siʼaye ti̱ñarepa ñañe
paʼiji. Ja̱je paʼina, siʼayere yahue yoʼoseʼere co̱ni i̱ñojaʼquë api, miañepi.
14 Ja̱je paʼina, caseʼe paʼiji:
Sëtaje̱ʼë, ca̱iquë,
ju̱ʼisicohuaʼi jopopi huëije̱ʼë,
Cristopi miacaija̱ʼquëre.

15 Ja̱je paʼiye sëte deʼhua mësaru yoʼojë paʼiyere ñajë paʼije̱ʼë.
Huesëohuaʼije̱ paʼiohuaʼi paʼimaʼpë, coa ai jerepa ta̱ʼñerepa asajë paʼije̱ʼë.
16 Deʼo coʼamañare esa nejëʼë, coʼa muʼseñare paʼi doʼire. 17 Coa huesërepa
yoʼomaʼpë paʼije̱ʼë, duʼru macarepa jere Ëjaërepa yëquëʼni cuasani, i̱
yëyere yoʼoje̱ʼë. 18 Co̱no cuepemaʼpë paʼije̱ʼë. Ja̱ cato nëajaiñe peoyerepa
coa yoʼoyena saye aʼë. Ai jerepa Maijaʼquë joyopi ti̱mësicohuaʼipi paʼije̱ʼë.
19 Paʼijë tsoe je̱jëñe toyaseʼepi sehuosicohuaʼi je̱jëñepi cuiʼne joyo je̱jëñepi
sa̱ñe cajë paʼije̱ʼë, cuiʼne iye je̱jëñepi je̱jëje̱ siʼa joyorepapi sihuajë
Maijaʼquëre deʼoquëre paʼni cajë paʼije̱ʼë. 20 Siʼanë Maijaʼquëre deʼoji,
cajë pëpajë paʼije̱ʼë, mai Ëjaë Jesucristo mamipi.

Sehuosicohuaʼi Huëʼe Paʼiye

21 Sa̱ʼñe deʼoye sehuojë paʼije̱ʼë, Maijaʼquëre caʼra doʼipi.

22 Nëjohuaʼi ëjëre deʼoye sehuocaijë paʼije̱ʼë, mai Ëjaëre sehuoyeje̱ paʼye.
23 Cristo sehuosicohuaʼi mëñe si̱opë api, cuiʼne paʼye ëjëje nomio mëñe
si̱opë api, Cristo sehuosicohuaʼire huasoquë api, i̱ ca̱pë acohuaʼire. 24 Ja̱je
paʼina, Cristore sehuosicohuaʼi deʼoye i̱ cua̱ñeñe sehuojë paʼiyeje̱ paʼye
cuiʼne nëjoje ëjëre siʼaye sehuoco paʼiye paʼiji.

25 E̱jëpi nëjore oiye paʼiji, Cristo oi i̱ oiyere i̱ñoquë sehuosicohuaʼire
ju̱cacaiseʼeje̱ paʼye. 26 Ja̱je paʼina, i̱ tse̱core pare nëjoje paʼiore pasiʼi
caquë Maijaʼquë coca quëa doʼija̱ʼa Maijaʼquë joyo ocopi tsoa to̱pi siʼa i̱te
sehuocohuaʼire. 27 Ja̱je tsoa to̱pi i̱ ñaquë payere caquë siʼsi te̱ʼñaje, sëje̱,
cuiʼne yeque coʼaye ña cua̱ñoñe peocore pani deʼoconi i̱ tse̱core pasiʼi
caquë. 28 Ja̱je paʼye ëjëohuaʼipi nëjohuaʼire oiye paʼiji, i̱ohuaʼi ca̱pë̱a oiyeje̱
paʼye. Nëjore oiquë cato i̱jaʼa coʼye oiyeje̱ paʼye oiji. 29 Coʼye i̱ohuaʼi
ca̱përe coecohuaʼi peoyë, pa̱i. Coa ai jerepa a̱ojë cuiʼne ñacaicohuaʼi aʼë.
Ja̱je cuiʼne Cristoje̱ i̱te sehuosicohuaʼire i̱ ca̱pë acohuaʼire ñacaiji. 30 Ja̱je
paʼina, mai i̱ ca̱pë cuiʼne tara acohuaʼi aʼë. 31 Ja̱je paʼina, ë̱mëpi huejaquë
pëca jaʼquëre cuiʼne pëca jaʼcore je̱oñe paʼiji, nëjona tsioyere caquë. Ja̱
maca cayahuaʼi paʼisicohuaʼipi tsioni teʼije̱ paʼiohuaʼi paʼija̱ʼcohuaʼi aʼë.
32 Iye cato yahueseʼe aʼë. Ja̱je me asayeʼni paʼiquëtaʼare yëʼë cato cayë,
Cristopi i̱te sehuocohuaʼi ja̱ʼre tsioni paʼiye ayere. 33 Ja̱je paʼiquëtaʼare

pai ñape ëmë nëjore oiye pa'iji, i capë oiyeje pa'ye, cui'ne nomiopi ëjëre io ëjaëre pare dahuëre ñaco pa'ijaco.

6

Mamajë Cui'ne Pëca Ja'quëohua'i Pa'iye

1 Mai Ëjaëre sehuocohua'i sëte mësaru ja'quëohua'i cuañeñere de'oye sehuojë yo'ojë pa'ijë'ë. Jaje yo'oye nuñere pa'ë. 2 Moisés cuañese'epi ca
nëose'e pacopi du'ru acopi caco ñeje: "Më'ë ja'quëre cui'ne më'ë ja'core oi
ëjaohua'ire ñaquë pajë'ë, jai do'i quë'iohua'ire cuasaquë. 3 Jare yo'oquëpi
iye yejare ai tsoe sihuaquë de'oye pa'ija'quë api."
4 Cui'ne mësaruje ja'quëohua'ije, mësaru mamajëre pëti ëaye ne
huëoma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa tayoyese'e nu'ñejë ye'yajë ai de'huajë'ë,
mai Ëjaë oi yëhuoye ayepi.
5 Jo'yaohua'i iye yeja mësaru ëjaohua'ire de'oye sehuocaijë'ë. Cristore
necaiyeje pa'ye cuasajë. Ëjaohua'ire ñajë, ca'rajë nuñere papi yo'ojë
necaijë'ë.
6 Iohua'i mësarute ña macase'e de'oye yo'oyeje pa'ye yo'oma'pë pa'ijë'ë,
coa ai jerepa si'a joyorepa de'oye cuasajë nejë'ë, Diusu yëyeje pa'ye,
Cristo jo'yaohua'i sëte. 7 Mai Ëjaëre necaiyeje pa'ye de'oye cuasajë sihuajë
paire co'amaña de'oyerepa necaijë'ë. 8 Tsoe mësarupi asayë, pai ñapere
iohua'i yo'ose'eje pa'ye jo'yaohua'ire cui'ne jo'yaohua'i peocohua'ire
Ëjaëpi isi ja'ñe. 9 Ëjaohua'ije de'oye yo'ojë'ë, mësarute necaicohua'ire. Tutu
cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. De'hua cuasajë'ë, mësaru cui'ne jaohua'i te'e
Ëjaëni ma'tëmo aquëre payere, si'a yë'quë maca si'aohua'ire ñaquëni.

Sehuosicohua'i Joyopi Uihua Co'amaña

10 Yure cato Maija'quë do'ijë, i tutu jerepa pa'yena tsioni i ja're pa'ijë,
tutu quë'iohua'i pa'ijë'ë. 11 Si'aye huati cosoyere, sañope quëco saojë'ë,
ocue pa'i macarepa pa'iyere cajë, Diusu uihua ja'ñe isise'epi. 12 Mai
cato uihuama'pë pa'iyë, paini capë cui'ne tara quë'iohua'ini. Mai cato
uihuayë, maire meñe cuañe tutu payere, huati cosoye tutu quë'iyere
uihuayë, iye mu'seña nea hue'ña huati ëjaohua'i quë'i cuañe tuture.
Maija'quë te'tepi sañope uihuayë, co'ayepi maina cacayere ësejë.
13 Jaje pa'ina, co'a mu'se ti'aëna, quëcoyere cajë Maija'quë mësaru
uihuaja'a cañа isise'ena suñasicohua'ipi pa'ijë'ë. Jaje pa'ijë quëcosi
jeteyo'je taima'cohua'irepa pa'ija'cohua'i. 14 Soldado uihua tëicare
suñañeje pa'ye nuñere pare suñasicohua'ipi ocue pa'i macarepa pa'ijë'ë,
cui'neje soldado coti saihuë jëacaicore suñañeje pa'ye nuñerepa yo'oyere
suñasicohua'ipi ocue pa'i macarepa pa'ijë'ë. 15 Cui'ne Maija'quë coca
jo'cua pa'iyepi ne de'huasicohua'i pa'ijë'ë, soldado zapato suñase'eje
pa'iohua'i. 16 Cui'ne mësaru Maija'quëre pa'iji cuasayere mësarute jëacai
cua'arepa pajë'ë, huati hua'jo ñaña toa quë'yepi daina, si'aye ne yay-
oja'core. 17 Cui'ne mësaru huaso cuañose'ere quëna mapëje pa'iore
pajë'ë, siopë jëacaicore pajë cui'ne Maija'quë joyo hua'tiyore Maija'quë
cocare isicohua'i pa'ijë'ë. 18 Cui'ne Maija'quëre señe jeoma'pë si'anë ai
sejë pa'ijë'ë, Maija'quë joyo cayeja'a. Yo'o jujahuë cuasama'pë, ocue
pa'i macarepa cui'ñasicohua'ipi pa'ijë si'aohua'ire Maija'quë tsecohua'ire
secacaijë pa'ijë'ë. 19 Cui'ne yë'ëreje secacaijë'ë, Maija'quëpi yë'ë ca ja'ñe
isiquëna, caquë huaso coca yahuese'ere tiñarepa asa ti'añe, quëcoquë
caja'quëre. 20 Maija'quëpi yë'ëre, iye cocare quëacaijaquë caquë jëjo

daosiquë a'ë, ja̱re quëa do'ire, yure yë'ë co cua̱ñosiquë pa'iyë. Se̱cacaije̱'ë, yë'ë ca'rama'ë i̱ coca quëacai ja̱'ñere.

21 Tíquico Maija'quë do'iquë, mai oiquëpi, je̱oñe peoyerepa mai Ëjaë co'amaña co̱caiquëpi, si'aye quëasipi, yë'ë i̱ño pa'iye, cui'ne yë'ë yo'oquë pa'iyeje̱. 22 Ja̱je pa'ina, jëjo saoyë, mësaru quë'rona i̱pi sani i̱ño yëquë pa'iyere quëaquë, mësarute jerepa yëjë de'oye yo'oja̱'cohua'ire nejaquë caquë.

23 Diusu Maija'quëpi cui'ne Ëjaë Jesucristopi Maija'quë do'ijëre jo'cua pa'iye sa̱'ñe oiye i̱sija̱quë Maija'quë pa'iji cuasa do'ire. 24 Cui'ne Maija'quëpi i̱ oiye yeque po̱nama'quëpi de'oye ñacaija̱quë si'aohua'i Jesucristore oicohua'ire.

FILIPENSES

Pablo Cosiquëpi Toyase'e

1 Pablo cui'ne Timoteo Jesucristo jo'yapi toyayë, iye toya ja'hua si'a
Maija'quë do'ijëna, Maija'quë acohua'ina Jesure cajë, tsiosicohua'ina
ëjaohua'ina, cui'ne co'amaña caracohua'ire cocaicohua'ina, cajë toyayë,
Filipos daripë pa'icohua'ina. 2 Maija'quëpi cui'ne Ëjaë Jesucristopi coni
oi coa isiyepi de'oye jo'cua pa'ijë'ë.

Pablopi Sehuosicohua'ire Secacaiye

3-5 Du'ru huëosi mu'sepi iye mu'sena, yë'ë ja're te'e de'o coca coni
necai do'ire, yë'ë mësarute cuasaye ñape de'oji caquë pëpayë, Maija'quëna.
Cui'ne ite se maca ai sihuaquë mësarute si'aohua'ire secacaiyë. 6 Jaje
pa'ina, nuñerepa asayë, yë'ë, Maija'quë mësaruna de'o co'amaña ne
huëosiquëpi jeoma'ë de'oyerepa ne saoja'quë api, Ëjaë Jesucristo dai
macaja'a. 7 Jaje pa'ina, mësarupi yë'ë ja're coni Maija'quë coa isiyere
pa do'ire, mësarute ai oi jaje cuasaye nuñere pa'ë. Jaje pa'ina, mësarupi
yë'ë joyore pa'i do'ire yë'ë ja're pa'iyë, yë'ëpi co sitore pa'ito panita'a
Maija'quë huaso cocare co'aye cajëna, yë'ëpi ëseque sañope, iye nuñerepa
coca'ë caquë ëjaohua'i ña huë'ñana quëa huë'ñare. 8 Yë'ë mësarute, Jesu-
cristo oiyepi ai oiyë. Ja oiyere Maija'quëpi ñaji.

9 Jaje pa'ina, mësarute Maija'quëre secacaiyë, mësarupi ai ta'ñe cuasaco-
hua'ipi cui'ne si'aye asa ti'acohua'ipi ai jerepa paire oicohua'ipi, 10 cui'ne
de'oyese'e co'ejë yo'ojajë caquë. Jaje yo'ojë pa'ijë mësaru si'si peocohua'i
pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, Cristo dani mësarute sañope caye pasipi.
11 Paquëna, mësarupi Jesucristo necai do'ipi nuñerepa yo'oyere quëisë'eje
pa'ye pa'ija'cohua'i a'ë, Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihua ja'ñere.

Cristo Api, Yë'ë Pa'iye

12 Yë'ë tëto saise'epi de'o coca jerepa quëaye poënëpi. Jaje mësaru
Maija'quë do'ijëpi iyere asajajë caquë quëayë. 13 Jaje pa'ina, si'aohua'i
soldado pai ëjaë huë'e pa'icohua'i cui'ne si'aohua'i yecohua'ije asayë,
Cristore tui do'ire tsea cuañosiquë pa'iye. 14 Jaje yë'ë tsea cuañosiquë
pa'ina, ñajë sehuosicohua'ipi ai jerepa mai Ëjaëna quëcojë Maija'quë
cocare ti ca'raye peoyerepa yëjë quëayë.

15 Yecohua'ipi Cristo coca quëayë, yecohua'i quëayere ëa ñajë pëijë,
ai jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi de'oye
cuasajë quëayë. 16 Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi nuñerepa quëama'pë
iohua'i yëyere ti'añu'u cuasajë Cristo coca quëayë. Jaje yo'ojëna, yë'ëpi co
sito pa'iquëpi ai co'a ju'ijaquë cajë. 17 Jaje pa'iquëta'are de'oye cuasajë
paire oijë quëacohua'i cato asayë, yë'ë iño pa'iye, Maija'quë coca sañope
cacohua'ire ca de'huaja'quëpi. 18 Jaje pa'ina, yë'ëre iquepi co'aquë'ni
si'aye de'oji, Cristo cocare paire oijë quëatoje, panita'a oima'pë coa
quëatoje, si'aye sihuayë.

19 Jaje pa'ina, Mësaru Maija'quëre secacai do'ipi, cui'ne Jesucristo joyo
cocai do'ipi cosiquëpi huaso cuañosiquë pa'ija'quë a'ë cuasaquë sihuayë.
20 Jaje pa'ina, yë'ë cato coa teaye ca jujani tome huesëma'ë pa'ija'quëpi
cayë. Jaje pa'ina, yë'ë pa'iye ña do'ire mësarupi Cristo ai jerepa pa'i
api, cuasajajë caquë yo'oquë pa'iyë, yë'ë huajëquë pa'i maca cui'ne yë'ë

juisi macaje. 21 Jaje pa'ina, ye'ë pa'ye a'ë, Cristo cui'ne juiñepi coa
jerepa de'oyere se tia'añe a'ë. 22 Jaje pa'iquëta'are ye'ëpi capëre huajëquë
pa'ini, Ëjaë co'amañare yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, iquepi jerepa de'oquë'ni
cuasayë, cui'ne de'oyese'e pa'ina, ñaquë. 23 Jaje cayaye pa'ina, ¿iquepi
jerepa de'oquë'ni, ye'ëre cuasaquëna jëaji, iti yo'o ja'ñe? Jaje pa'iquëta'are
ye'ëre cato ai jerepa de'oji, juni sani Ëjaë ja're de'oye pa'iyepi. 24 Jaje
pa'iquëta'are, mësarute cato jerepa de'oji, ye'ëpi mësaru ja're ja ye'ta'a
huajëquë pa'iyepi. 25 Jaje pa'ina, nuñerepa cuasayë, ye'ëpi mësaru ja're
coni pëaye de'oji, mësaru Maija'quëre necaiquëre pare cuasayere se
mëocasi'i caquë cui'ne Maija'quëre cuasajë ai jerepa sihua ja'ñere caquë.
26 Jaje pa'ina, mësarupi ye'ëre huajëquë pa'ina, tijupë ña cojë ai jerepa Ëjaë
Jesucristo necaise'ere, ñajë sihuaja'cohua'i a'ë.

27 Ye'ëpi mësarute sani ñaquëna, pa'iyeje pa'ye pa'ijë'ë, ye'ëpi so'ore
pa'itoje, Cristo de'o coca cayeje pa'ye pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna, mësaru ocue
pa'i macarepa tuiyere, te'e cuasayena tsiosicohua'ipi, si'aohua'i te'e
sañope, huaso cocare nejocaiyere ësejë uihuayere quëajëna, coca asaye
yëyë. 28 Mësarute sañope yo'ocohua'ini ne quëco cuañoma'pë pa'ijë'ë.
Jaje pa'ina, mësaru quëcojë pa'iyepi tiñarepa iñoji, jaohua'i ne huesë
hue'ñana saiyere cui'ne mësarupi huaso cuañosicohua'i pa'iyena saiyere
iñoji. Ja pa'iye cato Maija'quë isiye a'ë. 29 Jaje pa'ina, Cristo do'ire huaso
cuañoñese'e isiye papi, cui'ne Cristo do'ire, ai yo'o ja'ñeje isipi, mësarute.
30 Yureta'a mësaru ye'ë jare coni tsiosicohua'ipi te'ere uihuajë pa'iyë, ye'ë
ja'në uihuaye ñasicohua'ipi cui'ne yureje ja ye'ta'api ye'ë uihuaye asajë
pa'iyë.

2

Cristo Jerepa Pa'i Pa'iye, Jerepa Pa'i A'ë Cuasa Ma'ñe

1 Jaje pa'ina, mësarupi jerepa yëjë neñere Cristo isiquëna, quëcosicohua'i
pani, i oiyepi ca ye'huaquëna, asacohua'i pani, Maija'quë joyopi mësaru
ja're pa'ina, asacohua'i pani mësarupi paire teaye pa'iohua'ire pare ñajë
ai oiyere pacohua'i pani, 2 mësaru pa'iyepi sihua ëaye necaiyë, ye'ëre,
mësaru sa'ñe de'oye yo'ojë pa'iyepi, te'e oiyepi, te'e joyopi yo'oquëna
pa'iyepi, te'ere cuasajë nejë pa'iyepi. 3 Jaje pa'ina, mësaru cato mësaruse'e
pa ja'ñere cajë neñë cuasayepi, panita'a jerepa pa'iohua'i a'ë cuasayepi
yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'oma'pë ai jerepa pa'iyë cuasama'cohua'ipi,
yecohua'ini mësarute jerepa de'ocohua'ire cuasajë ñajë pa'ijë'ë. 4 Cui'ne
mësaru de'oye pa'iyese'e cuasajë yo'oma'pë pa'ijë'ë, yecohua'i de'oye
pa'iyere cuasajë yo'ojë pa'ijë'ë.

5 Jaje pa'ina, Cristo cuasase'eje pa'ye cuasajë pa'ijë'ë, mësaruje. 6 Ñajë'ë,
i pa'ise'ere Diusuje pa'ita'a, Diusu ye'ëje pasi'i caquë yo'oye papi. 7 Paquë
coa ai jerepa yecohua'i co'amañа necaicohua'i mañа pa'iyena ini paije
pa'i maca de'opi si'aye Ëjaë pa'iyere se jeoni. 8 Jaje paije pa'i maca de'oni,
jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi i de'oye sehuocai do'ire cruzu huajëya'ye
pa'iona, juji'i. 9 Jaje pa'ina, Maija'quëpi ite si'aye jerepa pa'ire nequë
cui'ne si'a mami jerepa pa'i mamire pare isipi, ite. 10 Jaje pa'ina, Jesús
mamire asajë ma'tëmo pa'icohua'i cui'ne yeja pa'icohua'i cui'ne yeja
huë'ehuë te'te pa'icohua'ije, si'aohua'i do're ja'ruja'cohua'i a'ë. 11 Do're
ja'runi si'a pai mañа Ëjaëre papi caja'cohua'i a'ë, Jesucristore. Jare yo'ojë
Maija'quëreje, de'oyerepa yo'o u'ni cajë iñoja'cohua'i a'ë.

12 De'oji, Maija'quë do'ijë maña, yë'ë mësaru ja̱'re pa'i yëhuoquëna,
si'anë mësaru Jesús sehuoyeje̱ paye de'oye sehuocaijë yo'ose'eje̱ pa'ye
cui'ne yureje̱ ai yëjë yo'oje̱'ë, yë'ëpi so'ore pa'itoje̱. Ja̱je pa'ina,
mësaru huaso cua̱ñosicohua'i pa'iyere i̱ñojë, ca'rajë jerepa pa'iohua'i a'ë
cuasama'pë nejë'ë. 13 Coa Maija'quë i̱ yëyeje̱ pa'ye mësaruna de'oye
ne ëaye nëiñe neñepi yo'oyë. 14 Ja̱je pa'ina, ai yo'oyë cajë yahue a'ri
coca maña sa̱ñope cama'pë, cui'ne sa̱'ñe pë̱ti coca cama'pë co'amaña
nejë'ë. 15 Yecohua'ipi mësarute tayocohua'ire cui'ne co'aye yo'o do'i
quë'iohua'ire ñañe pa̱ja'cohua'ire. Ja̱je pa'ina, mësarupi Maija'quë ma-
majërepa ti si'si te̱'ña peocohua'ipi iye yeja nea jopore papi ma'ñoco
miacaiyeje̱ pa'ye miañë, iye co'a pa̱i cui'ne ti nuñe yo'oye peocohua'i
jopopi. 16 Pa'iye i̱si cocare, i̱ohua'ire quëajë pa'i do'ipi. Ja̱je pa'ijëna, yë'ë
Cristo dai mu'se sihuaja̱'quë a'ë, mësaruni ñaquë. Yë'ë mësarute quëaquë
cu'i maca, coa teaye yo'oroja̱iñe pa̱huë caquë. 17 Mësaru Maija'quëre pa'iji
cuasajë coa i̱siyena yë'ëje̱ co̱si'i caquë yë'ë pa'iyepi ai yo'oquë ju̱'itoje̱
de'oji. Ja̱je pa'ina, yë'ë mësaru ja̱'re co̱ni sihuayë, 18 sihuaquëna, mësaruje̱
yë'ë ja̱'re co̱ni sihuaye pa'iji.

Timoteo Cui'ne Epafrodito

19 Ëjaë Jesupi co̱caina, de'hue esa jëjo saosi'i, Timoteore. Mësaru
pa'iye asani yë'ëre co'ini quëaquëna, sihuaja̱'quëre cuasayë. 20 Timoteoje̱
pa'ire peoyë, yequëre. Yë'ë cuasayeje̱ cuasaquë mësarute oi, mësaru
de'oye pa'iyere caquë yo'oquëre. 21 Ja̱je pa'ina, yecohua'i cato i̱ohua'i
de'oye pa'iyese'e cuasajë yo'ocohua'ipi pa'iyë, mai Ëjaë Jesucristo yëyere
yo'oma'cohua'ipi. 22 Ja̱je pa'iquëta'are tsoe mësarupi ñahuë, Timoteo
yë'ë Maija'quë coca quëa maca, mamaquë pëca ja'quëre co̱caiyeje̱ pa'ye
yo'oquëna. 23 Ja̱je pa'ina, yë'ë yo'o ja̱'ñere du'ru se asani, ja̱ maca esa jëjo
saosi'i, mësarute ñaja'quëre. 24 Mai Ëjaëpi co̱caina, yë'ëje̱ mësarute de'hue
esa sani ñaja'quë a'ë, cuasayë.

25 Cui'ne yeque ai jerepa de'oji, cuasahuë, Maija'quë do'iquë Epafrodi-
toni jëjo saoyepi. Yë'ë ja̱'re co'amaña nequëni yë'ë ja̱'re te'e sa̱ñope
yo'oquëni, mësaru yë'ëre co̱caija̱'quëre cajë jëjo daosiquëni cui'naëni jëjo
saoja̱'quë a'ë, cuasayë. 26 Cui'ne i̱je mësarute si'aohua'ire ñañe yëji, ai
co'a ju̱'i pa'iji, ju̱'iji asasicohua'ini ña huasosi'i caquë. 27 Ju̱'ire paquëna,
asahuë, mësaru. Tirepa ju̱ni huesëra'pi, Maija'quëpi teaye ai yo'oquëna, oi
jujupi. I̱se'ere cuasaquë yo'oye pa̱pi, yë'ë cosiquë ai yo'oquëpi ai jerepa
oima'quëni caquë, ja̱je yo'opi. 28 Ja̱je pa'ina, ja̱ëni esa jëjo saoyë, mësarupi
ti̱jupë huajëquëre ñajë sihuajëna, yë'ëje̱ oima'ë pasi'i caquë. 29 Sihuajë
i̱te pëpaje̱'ë, mai Ëjaë do'ire. Ja̱je cui'ne si'anë yecohua'ireje̱ sihuajë
oijë de'oye yo'oje̱'ë, i̱je pa'iohua'ire. 30 Ja̱je pa'ina, mësaru yë'ëre necani
ti̱'añe peoyere necasi'i caquë yo'oquë ti ju̱tira'pi, Cristo co'amañare necai
do'ire.

3

Nuñerepa Pa'iye

1 Yure cato Maija'quë do'ijë, mai Ëjaëni sihuajë pa'ije̱'ë, yë'ë ja̱'në
mësarute toyase'ere toya co̱toje̱, jo̱sa te'ere toyaye nëiñe pa̱ji, coa ai
jerepa ja̱ cato mësarute de'oye o̱cue pa'i maca pa'iyere co̱caiye a'ë
cuasaquë toyayë. 2 De'hua ñajë pa'ije̱'ë, jo'ya yaije̱ pa'iohua'ire, co'aye
yo'ocohua'ire, ca̱'ni tëacohua'ire. 3 Ja̱je pa'ina, mai joñoapi Maija'quëre

sẹjë, cui'ne Cristo Jesús acohua'i pa'iyere sihuacohua'ipi nuñerepa cạ'ni
tëase'eje pa'iohua'irepa pa'iyë, cạpë neñepi tị'añe a'ë cuasama'cohua'ipi.
4 Yecohua'i cạpë nese'ena quëcojë pa'iye ai jerepa yë'ë cato quëcoquë
pa'iye paquëta'a. Jạna quëcoma'ë pa'iyë, ñajë'ë.
5 Yë'ë cato ocho mu'seña cọasiquë pa'i maca cuiri cạ'nihuë tëa
cuạñohuë. Jạje pa'ina, judío pạire pa'ë, Benjamín, tëcapë aquë a'ë, hebreo
pại mamaquë a'ë, judío pại cuạñeñepi yë'ëre fariseore hue'yosiquë paë'ë.
6 Jạje pa'ipi Jesure sehuocohua'ire coyere ẹsequë ai jọsa yo'oquëpi, si'aye
cuạñese'e caye de'oye sehuoquëpi, yecohua'i mañaje ti sạñope tayoquë
api ca tị'añe peoquërepa paë'ë. 7 Jạje pa'iquëta'are Cristo do'ipi yure cato
ti do'i peoye ñañë, jạ'në yë'ë ịtire pa'ë cuasase'ere. 8 Jạje pa'ina, yë'ë
Ëjaë Jesucristo pa'iyere jerepa pa'yere asaquë cọni ñato, jerepa do'i peoye
pa'iji. Jạje pa'ina, Cristoni jerepa ja'ye tsioni pasi'i caquë si'aye coa co'aye
ñañë, nejose'eje pa'ye. 9 Jạje pa'ina, yureta'a cuạñese'e cayere yo'oquë
nuñerepa pa'iquë pasi'i caquë yo'oma'ë pa'iyë. Coa ai jerepa Cristore
ịre pare cuasacohua'ire Maija'quë nuñerepa pa'iye ịsiyere pasi'i caquë
pa'iyë. 10 Yë'ë cato Cristo pa'iyere asa tị'añere yëyë, ị jụ'isiquëpi huëisi
tutupi yë'ëni pa'ina, asayere yëyë. Cui'ne ị ai yo'ose'e ayere yo'oye yëyë.
Ịje pa'i pa'iyere yëyë, pạire oi jụ'ise'ena tị'aquë. 11 Pại jụ'isicohua'i huëni
pa'iyere tị'asi'i caquë yo'oyë.

Tị'añu'u, Cajë Yo'oye

12 De'oquërepa pa'iye si'aye tị'ama'quëpi tị'asi'i caquë yo'oyë jạre
pajạquë caquë Cristo Jesupi yë'ëre du'ru tị'ani paquëpi. 13 Yë'ë cato
Maija'quë do'ijë, jạ pa'iye jạ yë'ta'a tị'ama'quë a'ë, tị'asi'i caquë
yo'oquëta'a. Jạje pa'ina, tị'asi'i caquë jeteyo'je nëañere huạnëyei jeto ịti
sẹña huẹ'ña pa'iyere tutu yo'oyë. 14 Yo'oquë Cristo Jesús jạ're tsioni pa'i
do'ire Diusu ma'tëmopi soi huẹ'ñana ị coa ịsiyere pạja'quëpi yo'oyë.
15 Si'aohua'i Maija'quë pa'iji cuasayena ai de'osicohua'i cato jạje
cuasaye pa'iji. Mësarupi te'e cuasama'pë yequere a'ri maña tị̃ñe cuasaye
pa'ito Maija'quëpi ị̃ño sëtojạ'quë. 16 Jạje pa'iquëta'are te'e cuasayepi te'e
nëiñepi pañu'u mai tị'ase'e cato.
17 Maija'quë do'ijë, yë'ë yo'o ị̃ñose'ere pe'tejẹ'ë. Cui'ne ñajë'ë, yëquë
mësarute ye'yase'eje pa'iyere pa'icohua'ireje.
18 De'huarepa mësarute cayë: Cristo cruz jụcacaise'ere sạñope caco-
hua'i jai pại pa'iyë caquë. Yureje jạ yë'ta'api co mea maña se oni tọquë
cayë: 19 Jạohua'i cato coa nejo cuạñoja'cohua'ipi pa'iyë. Ịohua'i diusu
cato ẹtapë a'ë, cui'ne ịohua'ire huajëya'ye nëti'ñe pa'yere yo'ojë jerepa
pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ipi, iye yeja co'amañase'e cuasacohua'i a'ë.
20 Jạje pa'iquëta'are mai cato ma'tëmo pại a'ë. Jạje pa'ina, utejë pa'iyë,
ma'tëmopi Cristo Jesús maire huasoquë daijạ'quë api cajë. 21 Ịpi mai cạpë
jụ'ico pa'isicore ị cạpë de'ocore paje pa'iore necaijạ'quë api, si'aye meñe
quëco tutupi.

4

Si'anë Sihuajë Pa'ijẹ'ë, Mai Ëjaëni Cuasajë.

1 De'oji, Maija'quë do'ijë maña. Yë'ë yëcohua'i, yë'ë oicohua'i, yë'ë ña
ëa jụ'icohua'i mësaru a'ë, yë'ë sihuaye, cui'ne yë'ë ịsi cuạñoja'a maroje
pa'iohua'i. Jạje pa'iye sëte ọcue pa'i macarepa mai Ëjaëre tuijë pa'ijẹ'ë.

2 Evodiare cui'ne Síntiquere señë, sa'ñe yo'ojë cayere jeoni mai Ëjaë
tsecohua'i sëte te'e de'oye cuasajë pa'ijajë caquë. 3 Jaje pa'ina, më'ëre
señë, yë'ë yo'oyeje pa'yere nequë pa'iquëna, më'ëpi jaohua'ire Maija'quë
do'ijëre cocaijaquë caquë. Huaso coca yë'ë quëaquëna, jaohua'i yë'ëre
de'oyerepa cocaisicohua'i a'ë, Clemente ja're coni, cui'ne yecohua'i
yë'ëre cocaicohua'i ja're coni. Jaje pa'ina, iohua'i mami ti pa'i toya pëpëre
pana toyase'epi pa'iji.

4 Si'anë mai Ëjaëni sihuajë'ë. Tijupë cayë, sihuajë'ë, ini. 5 Jaje pa'ina,
si'aohua'i mësarute de'o paire pa'ë cajë ñajajë mësarupi quëcojë de'oye
yo'ocohua'i pa'ijë'ë. Mai Ëjaë ja'yere pa'iji.

6 Si'aye tëto saitoje co'a ju'ijë oima'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa Maija'quëni
sejë de'oji cajë pëpajë si'aye mësaru yëyere iñojë'ë, Maija'quëna, ite se
maca. 7 Jaje yo'ojëna, Maija'quëpi mësarute i jo'cua de'oye pa'iyere
isija'quë api, mai asa ti'añe peoyere pare. Isina, iye jo'cua de'oye pa'iyepi
mësaru joñoa cui'ne mësaru cuasajë pa'iye de'oye ñacasipi, Cristo Jesús
do'ipi.

De'oyese'e Cuasajë'ë

8 Tëjiyerepa cayë, mësarute. Maija'quë do'ijë, nuñere pare cuasajë'ë,
yecohua'ipi Ëjaëre ñajëna pa'iyere, itire pare de'oyere pare sihuajë
ñañere, dëoye ca cuañoñere. Si'aye de'oyere cuasajë'ë, yecohua'i sihuajë
de'oye cacaiyere.

9 Jaje pa'ina, yë'ë ye'yase'ere, yë'ë mësarute quëase'ere, yë'ë caquëna,
asase'ere cui'ne yë'ë yo'oquëna, ñase'ere jare yo'ojë'ë. Jaje yo'ojëna, Diusu
jo'cua de'oye pa'iye isiquëpi mësaru ja're coni pasipi.

Filipenses Acohua'ipi Pablore Cocaiye

10 Ai sihuayë, mai Ëjaëre, mësaru yë'ëre cuasa huëo cose'ere caquë.
Cama'ë pa'iyë, yë'ëre huanëyesicohua'ipi, cuasa huëohuë caquë. Yë'ë
cato cayë, yo'o ti'añepi peoquëna, cocaiye yëjëta'a pasicohua'ipi cocai
huëohuë caquë. 11 Cama'ë pa'iyë, co'amañapi peoquëna, pa'iyë caquë.
Yë'ë cato yë'ë payere sihuaquë pa'iyere ye'yesiquë a'ë. 12 Co'amaña peo-
quëna, pa'iyere jaiye co'amaña payere timësiquë pa'iyere, ai ëa ju'iñere,
tëto saise'erepa payere, cui'ne peoquëna pa'iyere, coa si'aye tëto sai
ye'yesiquë a'ë. 13 Jaje pa'ina, coa si'aye quëcoquë ne ti'añe payë, Cristo
tutupi cocaina. 14 Jaje pa'iquëta'are mësarupi de'oye yo'ojë yë'ëre cocaë'ë,
ai yo'oquëna, mësaru co'amañapi.

15 Macedoniapi du'ru macarepa huaso coca quëa huëoquë sai maca
mësaru Filipos acohua'ipi yë'ëre cocaë'ë, mësaru isiyepi. Yequë hue'ña
sehuocohua'i cato cocaiye pahuë. Tsoe mësarupi asayë, ja yo'ose'e. 16 Ja
yë'ta'a yë'ë Tesalónicare pa'ina, mësaru cayaye jëjo saohuë, curiquë, yë'ëre
jopo caraye cocai ja'ñere. 17 Coa mësaru isijëna, payese'e co'ema'ë pa'iyë.
Coa ai jerepa mësarujeiti cocaiye ayepi nese'ere, quëise'eje pa'yere pajajë
caquë co'ecaiyë. 18 Si'aye imahuë, mësaru isiye. Caraye peoji, yure ai
payë. Mësaru Epafrodito ja're jëjo daose'ena coni jerepa payë. Mësaru jëjo
daose'e, cato huëo së ma'ñare Maija'quëna coa isiyeje pa'ye a'ë, ai yo'ojë
ite isiyeje pa'ye a'ë, Maija'quë sihuaquë ñañe a'ë. 19 Yë'ë Diusupi mësarute
si'aye caraye isija'quë api, Cristo Jesús do'ipi. I jaiye de'oyere pare payeje
pa'ye isisipi. 20 Je'nëna de'oquëre pani Diusu. Maija'quërepa cañu'u, ite.
Jaje pa'ijaquë.

Pëpa Tëjiye

21 Si'aohua'ire pëpacaijë'ë, Jesucristo do'ipi Maija'quë tsëcohua'i
de'osicohua'ire. Cui'ne iño yë'ë jä're pa'icohua'ijë Maija'quë do'ijë
mësarute pëpa saoyë. 22 Si'aohua'i iño pa'icohua'i Maija'quëre
pacacaicohua'ipi cui'ne romano päi ëjaë huë'e acohua'ijë jäohua'ipi
airepa cajë pëpa saoyë, mësarute.

23 Mai Ëjaë Jesucristopi si'aohua'ire mësarute de'oye ñacaijä'quë. Jäje
pa'ijä'quë.

COLOSENSES

Pëpayë

1 Yë'ë Pablopi Maija'quë yëyepi Jesucristo jëjo saoquë de'osiquëpi,
Maija'quë do'iquë Timoteo jạ're cọni, 2 iye toya ja'hua Cristore asa do'ire
Maija'quë do'ijëpi Colosas daripë pa'icohua'ina, Maija'quë tsẹcohua'ina
sehuosicohua'ina cajë toyayë. Maija'quë mësarute oi i̱ coa i̱siyepi jo'cua
de'oye pa'ijẹ'ë.

Sehuosicohua'ire Pablo Sẹcacaiye

3 Si'anë mësaruni cajë sẹcacaiyë, Maija'quëna, Jesucristo pëca ja'quëna
de'oji cajë. 4 Mësaru Jesucristore pa'ire paji cuasajë pa'icohua'ipi.
Si'aohua'ire Maija'quë tsẹcohua'ire oijë pa'iyere quëajëna, asa do'ire pajë
sẹñë. 5 Jạje mësaru cato yo'oyë, mësarute caquë de'huacaise'e ma'tëmore
pa'iji cajë ute do'ipi. Iye uteye mësaru ti̱'ahuë, nuñerepa huaso cocare
quëajëna, asasi do'ipi. 6 Mësarute quëajëna, asasi cocapi ai de'oco si'a
huẹ'ña quẹ̱iona, tëayë. Mësaru Maija'quë oiyere asani iye oiye nuñere
pa'ë cajë asasi maca mësarute yo'ose'eje̱ pa'ye yequë pạireje̱ yo'oji. 7 Iye
cocare pare mësarute yëquë oiquë Epafraspi ye'yapi, yëquë jạ're co'amaña
nesiquëpi cui'ne mësaru Cristore necaiquëre pare ñaquëpi. 8 Jạëpi dani
yëquëre quëapi, mësaru pa'iye cui'ne mësaru joñoapi sạ'ñe oijë pa'iyere.

9 Mësaru pa'iye quëajëna, asasi maca acohua'ipi, mësarute jẹoma'pë
Maija'quëre sẹcacaiyë, i̱pi si'aye i̱ yëye, joyo pa'iye tạ'ñe asaye i̱siquëna
asajë pa'ijạjë cajë. 10 Jạje asa ti̱'acohua'i pa'ijë yureta'a si'aye de'o
co'amañase'e quẹ̱iñeje pa'ye yo'ojë, Ëjaë tsẹcohua'i sëte i̱ sihuaquë ñañere
yo'ojë, cui'ne ai jerepa Maija'quë pa'iyere asa ti̱'ajë pa'ijẹ'ë cajë. 11 Jạje
pa'ina, cui'ne sẹñë, i̱te, mësarute i̱ de'o tuture papi tutu quë'iohua'ire
necaijạquë cajë. Jạje necaina, tutu i̱si cuạñosicohua'i pa'ijë, yo'o jujaye
peoyerepa dahuëre yo'ojë sihuajë si'aye quëco ti̱'ajajë cajë. 12 Jạje
quëco ti̱'acohua'i pa'ijë yureta'a Maija'quëre sihuajë pëpajạ'cohua'i a'ë, i̱
tsẹcohua'ire i̱si co'amaña ayere cọni mia huẹ'ñare pana pajạ'cohua'ire
ne de'huasiquëre. 13-14 Maija'quëpi maire, nea huẹ'ñapi jo'yaohua'ire
pacohua'ini etoni mai tayose'ere tsie do'ipi sại de'huacani i̱ oiquërepa i̱
mamaquë cuạñe tẹ'tena ñopi.

Cristo Jụcacaisi Do'ipi, Maija'quë Cajeohua'i Pa'iye

15 Maija'quë ña cuạñoma'quëpi i̱ mamaquëjạ'a ti̱ña ña cuạñoquë daji'i.
I̱ mamaquë cato si'aye peo'në aquëre papi. 16 Jạë jạ're cọni Maija'quë
si'aye iye yeja pa'iye cui'ne ma'tëmo pa'iye de'huapi, mai ña ti̱'a ma'ñe,
cui'ne mai ñañe de'huapi. Jạje cui'ne si'aye cuạñeñere, meñe cuạñe tutu
payere, ëjaë pa'iyere, jo'ya ne tutu payere Cristo jạ're cọni de'huapi, i̱
tsẹ pa'i jạ'ñere. 17 Jạje pa'ina, Cristo cato si'a co'amaña peo'në du'ru
pa'isiquë api. Jạje pa'ipi i̱pi ñacaina, i̱ tutupi si'aye de'oye i̱ti pa'i macare
pa'iji. 18 Cui'ne yequeje̱ Cristo cato sehuosicohua'i si̱opë api. Jạje pa'ina,
sehuosicohua'ire pa'iye i̱siquëpi du'ru pa'iquëre papi si'aye du'rujạ'a
pasi'i caquë jụ'iñeje jụni huëji'i. 19 Jạje pa'ina, Maija'quëpi sihuapi, si'aye
i̱ pa'iyepi Cristore pa'ina. 20 Jạje pa'ina, Maija'quë Cristo do'ijạ'a si'a
iye yeja pa'icohua'ire cajeohua'i de'osi'i cuasapi, ma'tëmo acohua'ije̱
pa'iohua'ire, cuasaquë Cristo cruz jụ'i do'ijạ'a cajeohua'ire de'huapi.

21 Ja̱'në mësaru joñoapi co'aye cuasajë yo'o do'ire Maija'quë sa̱ñope
yo'ocohua'ipi ti̱ohua'i paë'ë, pa'isicohua'ipi. Yure cato Maija'quë ca-
jeohua'i de'ohuë, 22 Cristo ai yo'oquë ju̱cacaisi do'ipi. Iye cato yo'opi
mësarupi i̱ ña hue̱'ñare pana i̱na i̱sicohua'ipi ti si'si te̱'ña peocohua'ipi
pa'ijëna, pasi'i caquë. 23 Ja̱ ñaquë payere ti̱'añere cajë mai utejë pa'iyere,
huaso coca mësaru asase'ere ti hua saima'pë, Maija'quë pa'ire paji
cuasayere o̱cue pa'i macarepa cuasajë tuiye pa'iji. Iye cocare si'a hue̱'ña
quëacaiyë, yë'ë Pabloje̱ ja̱re quëacaiquë pa'iyë.

Pablo Sehuosicohua'ire Necaiye

24 Cristo i̱ ca̱pë acohua'ire oi ai yo'ose'e carayere, yë'ë ca̱pëpi mësaruni
caquë ai yo'oquë ne saocai yure cato ai sihuayë. 25 Ja̱je pa'ina,
Maija'quëpi yë'ëre sehuosicohua'ire necaija̱'quëre nepi. Neina, i̱ cua̱ñe
nëose'eje̱ pa'ye mësaru de'oye pa'i ja̱'ñere caquë si'aye i̱ coca quëacaiquë
pa'iyë. 26 Ja̱je pa'ina, tsoe hue̱'ña o̱metëcana yahuese'e pa̱i asa ma'ñe
pa'ise'ere yureta'a i̱ tse̱cohua'ina i̱ñose'ere ja̱re quëayë. 27 Maija'quëpi
yë judío pa̱i peocohua'ina, iye pa̱i asa ma'ñe yahuese'ere de'oyere pare
i̱ñopi. Ja̱ cato Cristopi mësaruni pa'iye a'ë. Ja̱ë api, mësaru utejë pa'iquë
de'oquërepa.

28 Yëquëpi Cristo ayere quëayë. Si'aohua'ire de'oyerepa asa ti̱'ajajë cajë
ye'yajë cui'ne yëhuoyë. Ja̱je yo'ojëna, Cristona tsiosicohua'ipi de'oyerepa
pa̱i ñape ai de'osicohua'i pa'ija̱jë cajë. 29 Ja̱re caquë yë'ë, si'a tuturepa
yo'oquë neñë, Cristo cua̱ñe tutu yë'ëre i̱siyepi.

2

1 Yë'ë cato yëyë, mësarupi yë'ë mësarute caquë jëayerepa yo'oyere
cui'ne Laodicea acohua'ire caquë yo'oyere cui'ne si'ahua'ire yë'ëre
ñama'cohua'ire caquë yo'oyere asayere. 2 Ja̱je pa'ina, mësarupi cui'ne
ja̱ohua'ipi co̱ni joñoa quëcoyere paja̱jë caquë yo'oyë, sa̱'ñe oiyena tsiosi-
cohua'ipi pa'iji cuasacohua'ipi. Diusu pa'iye cui'ne Jesucristo pa'iye
yahuese'ere asa ti̱'ajajë caquë yo'oyë. 3 Ja̱ë api, si'aye ta̱'ñe cuasaye,
cui'ne asa ti̱'añe paquërepa. 4 Ja̱je cayë, mësarute, asa ëaye ta̱'ñe ca cocapi
yecohua'ije̱ cosojë nema'pë pa'ija̱jë caquë. 5 Ja̱je pa'ina, yë'ëpi mësaru
ja̱'re co̱ni pa'ima'ë panije, mësaru ja̱'re co̱ni pa'iyë, yë'ë joyopi. Ja̱je
pa'ina, sihuaquë ñañë, mësaru, cui'na hue̱'ña yo'oma'pë pa'iyena Cristo
pa'iji cuasayere o̱cue pa'i macarepa pa'iyere.

Cristo Ja̱'re Huajë Pa'iye

6 Ëjaë Jesucristore mësaru yëjë pa'iji cuasajë sehuose'eje̱ pa'ye cui'ne
i̱na tsiosicohua'ipi pa'iji cuasajë pa'ije̱'ë. 7 I̱na jëayerepa, pa'ire paji
cuasayepi tsita mesicohua'ipi o̱cue pa'i macarepa i̱ ja̱'re pa'ije̱'ë. Mësaru
ye'yese'eje̱ pa'ye Maija'quëre si'anë de'oji cajë pëpajë pa'ije̱'ë.

8 De'hua ñajë'ë, yo'ojë jo'ya ne cua̱ñoñe, aiohua'i ye'yase'ena, pa̱i
cuasayena, iye yeja pa̱i yo'oyena. Ja̱ cato cosoye a'ë, cui'ne do'i peoye
a'ë. Ja̱ cato Cristo yo'o ma'ñe a'ë.

9 Ñajë'ë, si'aye, Maija'quë ayepi Cristoni pa'iji. 10 Ja̱je pa'ina, mësaru
Maija'quë pa'iyepi ti̱mësicohua'i carija̱ima'cohua'ipi pa'iyë, Cristona
tsioni pa'i do'ire. Ja̱ë cato si'aye mëñe Ëjaë api. Cui'ne si'aye mëñe
cua̱ñequë api. 11 Cui'ne i̱ ja̱'re mësaru tsioni pa'i do'ire, noni tsi̱'nëna
co'acohua'i pa'iyere huaso cua̱ñohuë, cuiri ca̱'ni tëayeje̱ pa'ye mësarute
yo'oquëna. Pa̱i jë̱ñapi ca̱pëna tëayeje̱ pa'yepi neñe pa̱pi, mësarute. 12 Cui'ne

mësarupi Maija'quë tutupi jụ'isiquëre huëopi cuasajë sehuo do'ire mësaru oco do cuạño maca Cristo jạ're tạ cuạñohuë. Tạ cuạñosicohua'ipi cui'ne ị jạ're cọni huëo cuạñohuë, jụ'isicohua'ipi. 13 Jạ'në mësaru tayo yo'ocohua'ipi, cui'ne cạ'ni tëa cuạñoma'cohua'ipi joñoa jụ'isicohua'i paë'ë. Pa'ijëna, Maija'quëpi Cristo do'ijạ'a mësarute ị jạ're cọni pa'iye necaji'i. Necai si'aye tayo yo'ose'ere sại de'huacaji'i, Cristo do'ipi. 14 Mai co'aye yo'o do'ire, jạre maipi sạiñe pa'ise'ere Maija'quëpi cruzuna quẹ jẹopi, maire sạñope toya nëose'ere peo huẹ'ñarepa nejoquë. 15 Jạje yo'oquë Cristo cruzna jụ'ise'epi si'aye ëja pa'ise'ere cui'ne maire meñe cuạñecohua'i tutu pa'ise'ere meñe quëco huesëpi, si'ahua'i ña huẹ'ñare pana.

Ma'tëmo Co'amañare Co'ejẹ'ë

16 Jạje pa'iye sëte yecohua'ijẹ mësarute nuñe yo'oma'cohua'i a'ë, cama'pë pa'ijạjë mësaru ạiñere, pạnita'a ụcuyere pạnita'a fiesta mu'señare, ñañëja'a së'ayere, pạnita'a pëa huajë mu'se ayere. 17 Si'aye iye cato, ịtirepa dai jạ'ñe pa'ina, pại to'oujẹ pa'ye a'ë. Jạ ịtirepa cato Cristo a'ë. 18 Jạje pa'ina, de'hua ñajë'ë, mësarute ịsijạ'a co'amañare nejocaijë teaye pa'iohua'i ña cuạñocohua'ipi cui'ne huịñaohua'ire sẹcohua'ipi, mësarupi ịohua'i yo'oyena ñajë sehuojëna. Jạohua'i cato ti ịohua'ijẹ ña ma'ñere cui'ne pạise'e huëojë cuasayere yëcohua'i a'ë, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ipi. 19 Jạohua'i cato Maija'quë cuasa nëose'ejẹ pa'ye yo'oquë pại ñape tẹ'ña te'e cạpëna tsioquë, ạoquë ai de'huaquë Cristona, ịti sịopëna tsioma'cohua'ipi yo'oyë.

20 Mësaru Cristo jạ're jụ'isicohua'i a'ë. Jạje pa'ina, iye yeja cuạñe tutupi cuạñequëna, pa'iye pạñë, mësaru. ¿Jạje pa'quëta'are mësaru me yo'ojë jạ yë'ta'a iye yeja pại yo'ojë pa'iyere pa'ijë, 21 iye yo'oma'pë, ạiñe pạjë'ë, iye, cui'ne iyere tsẹama'ë, më'ë jẹtëpi caye'ni? 22 Si'aye jạje caye cato, pại cuạñejë ye'yaye a'ë, si'aye jạ co'amaña cato ịti yo'o macana cara jạ'ñe a'ë. 23 Nuñerepa cayë, jạ teaye pa'iohua'i pa'ijë cui'ne cạpë ai jëaye cuạñejë yo'oye ai tạ'ñe yo'oyerepa ña cuạñoji, Maija'quëre tị'añu'u cajë yo'oye. Jạje pa'iquëta'are mai cạpë yëyere sạñope yo'oyere cọcai ma'ñe a'ë.

3

1 Mësaru Cristo jạ're huëisicohua'i sëte ma'tëmo co'amañare co'ejẹ'ë, Maija'quë ëja të'huire Cristo ñu'i huẹ'ña ayere. 2 Ma'tëmo ayere ai yëjë pa'ijẹ'ë, iye yeja co'amañare cuasama'pë. 3 Mësaru cato, tsoe Cristo jạ're cọni jụ'isicohua'i a'ë. Jạje pa'ina, mësaru pa'iye yure Cristo jạ're Maija'quëna yahuese'epi pa'iji. 4 Jạje pa'ina, Cristo mësaru pa'iyepi ñai cọ maca mësarujẹ ị de'oyere pare tịmësicohua'ipi ñaija'cohua'i a'ë, ị jạ're cọni.

Tsoe Pa'iye Cui'ne Huajëye Pa'iye

5 Jạje pa'iye sëte si'aye mësaru iye yeja aye yëyere ne huẹa saojẹ'ë: yequë nomiore, pạnita'a yequë ẹmëre yo'oyere, ëa ña huesëyere, si'sire yëyere, co'amaña ai tsi'so tịmëñe cuasayere. Jạ cato de'huasi diusure sẹñeje pa'ye a'ë. 6 Jạje yo'ocohua'ire Maija'quë pẹi nejoñepi daijạ'coa, ịte de'oye sehuocaima'cohua'ire.

7 Jạ'në mësarujẹ jạre yo'ojë pa'ạhuë'ë. 8 Jạje pa'iquëta'are yure mësarupi si'aye iyere jẹocojẹ'ë, pẹtire, ëa ña huesëyere, co'ayere yecohua'ire tea jụ'ijë tutu cayere, cui'ne mësaru yë'opopi si'si coca cayere. 9 Jạ'në pa'ise'ere jẹosicohua'i sëte, yure yecohua'ire cosoye pạjë'ë. 10 Huajë

pa'iyena, sṵñasicohua'ire jạ pa'iyepi si'a mu'señapi pọnaquë saiji, maire de'huasiquëjẹ pa'iohua'i pa'iyena ịte de'oyerepa asa tị'a macajạ'a, yo'o tëjiyere caquë.

11 Jạje pa'ina, huajë pa'iye pacohua'ire cato peoji, griego pại a'ë, judío pại a'ë, caye peoyë, cạ'ni tëacohua'i, tëama'cohua'i, jo'yaohua'i cui'ne jo'ya ne cuạñoma'cohua'i. Coa si'a pại te'e pại pa'iyë, Cristo tsẹcohua'i, ịpi si'aohua'ire pa'i do'ire. 12 Maija'quëpi mësarute ai oi sahuani ị pại pa'ijạjë caquë soipi. Jạje pa'iye sëte pạire teaye ñani oiyena, de'oye necaiyere pana, ai jerepa pa'iyë cuasama'cohua'i pa'iyena, ạ'jicohua'i pa'iyena, cui'ne yo'o jujama'cohua'i pa'iyena, sṵñasicohua'irepa pa'ijẹ'ë. 13 Co'aji, quëco jujahuë caye peoyerepa. Sạ'ñe de'oye yo'ojë pa'ijẹ'ë. Cajeipi sạñope yo'ose'e paquë pa'ito, ị co'aye yo'ose'ere oni yejejẹ'ë, Ëjaërepa mësarute oi sại de'huacaise'ejẹ pa'ye. 14 Pạire oiyena sṵñasicohua'irepa pa'ijẹ'ë, jạ oiyepi de'oyerepa. Te'ijẹ pa'iohua'i tsioni pa'iye pa'iji. 15 Jạje pa'ina, mësarute, Maija'quë jo'cua de'oye pa'iyepi, mësaru joñoa de'oye cuajạquë caquë Maija'quëpi soini te'e cạpë acohua'ire nepi. Jạre de'oji cajë pëpajë pa'ijẹ'ë.

16 Jạje pa'ina, si'anë Cristo cocapi mësaru joyo tịmëse'erepa pa'ijạquë. Pa'ina, yecohua'ire ye'yajë cui'ne yëhuojẹ'ë, tạñe pa'i cocare papi. Mësaru joyore papi ị necaise'ere pëpajë sihuajë jẹjëjë'ë, tsoe toyase'epi, yure toyase'epi cui'ne joyo etayepi. 17 Cui'ne coa si'aye mësaru caye pạnita'a yo'oye pa'ito, mai Ëjaë Jesucristore necaiyë cuasajë Jesús do'ijạ'a Maija'quëre de'oji cajë pëpajẹ'ë.

Huejasicohua'i Pa'iye

18 Nëjohua'i mësaru ẹjëohua'ire ëjaohua'ire cuasajë de'oye yo'ojë pa'ijẹ'ë, jạ'ë, Cristore sehuosi nomiohua'i yo'ojë pa'iye. 19 Cui'ne mësaru ẹjëohua'ijẹ mësaru nëjohua'ire oijë pajẹ'ë, co'arepa jëaye tutu caye peoyerepa. 20 Mamajë mësarujẹ si'aye mësaru ja'quëohua'i caye de'oye sehuocaijẹ'ë, jạ'ë, Maija'quë sihuaquë ñañe. 21 Ja'quëohua'i mësarujẹ mësaru mamajëre de'oye oijë ye'yajẹ'ë, jerepa de'oye yo'oye yëjạ'cohua'ire, tea jṵ'iñeje yo'ojëna, co'a de'ojë. 22 Ëjaohua'ire pacohua'i, jo'yaohua'i mañа mësarujẹ mësaru ëjaohua'ire de'oye sehuocaijë nejë'ë. Ịohua'i ña macase'e ịohua'ini de'oye ịñoñu'u cajë yo'oma'pë. Coa ai jerepa nuñerepa cuasa joyopi ëjaëre pare pa do'ire yo'ojẹ'ë. 23 Jạje pa'ina, pạini necaiyë cuasaye peoyerepa co'amaña nejë'ë sihuajë, Ëjaë Jesure necaiyejẹ pa'ye cuasajë. 24 Jạje pa'ina, mësaru nuñerepa Ëjaëni Cristore necaisi do'ire, ị mësarute ị paye ayere ịsijạ'quë api, nesi do'ire. Jạre mësaru tsoe asajë yo'oyë. 25 Jạje pa'iquëta'are, co'aye yo'oquë cato, jạre ị co'aye yo'ose'ejẹ pa'ye sại cuạñoja'quë api. Jạje pa'ina, Maija'quëre cato peoji iquëse'ere de'oye yo'ocasi'i cayejẹ.

4

1 Mësarujẹ ëjaohua'i, ma'tëmore mësaru yo'ose'e cajạ'quëre mësaru Ëjaëre pare paye sëte jạre cuasajë mësarute necaicohua'ire de'oye nuñerepa yo'ojẹ'ë.

2 Sëtasicohua'ipi pa'ijë si'anëpi Maija'quëre sẹjë de'oji cajë ịte pëpajë pa'ijẹ'ë. 3 Cui'ne yëquërejẹ sẹcacaijẹ'ë, mai Ëjaëpi ị coca quëajạ'a sa'ro hui'yocaijạquëre, yahuesi cocare Cristo ayere cajë quëajạ'quëre, jạ cocare

yë'ë quëaquë pa'i do'ire tsẹa cuạñosiquë pa'iquë. 4 Sẹjë'ë, cui'ne yë'ë ị coca
quëa maca tịñarepa asaye quëa jạ'ñere.
5 Sehuoma'cohua'i jạ're pa'ini ñare pajë pa'ijẹ'ë, si'anë de'oyese'e
yo'ojë. 6 Jạje pa'ina, mësaru coca cayepi sạija'iñeje pa'ye de'oyerepa
pa'ijạquë cui'ne ịohua'i sẹni asañu'u cajë sẹñere. Pại ñapere de'oyerepa
quëajë sehuocaicohua'i pa'ijẹ'ë.

Pëpa Tëjiye

7 Yëquë oiquërepa Tíquico nuñerepa Maija'quë do'iquëpi, yë'ë jạ're
de'oyerepa mai Ëjaë co'amaña necaiquëpi, mësarute yë'ë yo'oquë pa'iye
quëajạ'quë api. 8 Jạje pa'ina, mësarute yëquë pa'iye quëaquë cui'ne
Maija'quëre jerepa yëjë quëajạ'quëni mësaru quë'rona jëjo saoyë. 9 Cui'ne
ị jạ're cọni saiji, yëquë oiquërepa, nuñe pa'iquërepa, Maija'quë do'iquë
Onésimojẹ mësaru aquëjẹ. Jạohua'ipi quëajạ'cohua'i a'ë, ịño tëto saijë
pa'iye.
10 Aristarcopi yë'ë jạ're tsẹa cuạñosiquë pa'iquëpi mësarute pëpa saoji,
cui'ne Marcosjẹ pëpaji, Bernabé mamaëje. Jạëpi mësaru quë'rona saiquë
pa'ito de'oye pëpani ñacaijẹ'ë, ịte. 11 Jesús yequë mami Justo hue'equëjẹ
pëpaji, mësarute. Icohua'i a'ë, judío pại acohua'ipi sehuosicohua'ipi,
Maija'quë cuạñe tẹ'te ayere yë'ë jạ're nesicohua'i, jạohua'ipi yë'ëre
sihua ëaye necaisicohua'i a'ë. 12 Epafrasjẹ mësarute pëpaji, mai Ëjaë
Jesucristore necaiquëpi. Jạë cato mësaru aquë api. Jạje pa'ina, mësaruni
cuasaquë si'anëpi Maija'quëre sẹcacaiji, mësarupi ọcue pa'i macarepa
pa'ijë Maija'quëna mësaru pa'iyere ịsisicohua'ire papi ị yëyere yo'ojạjë
caquë. 13 Yë'ëpi ñaquë a'ë, Epafras mësarute, cui'ne Laodicea pa'icohua'ire
cui'ne Hierápolis pa'icohua'ire ai cuasaquë Maija'quëre sẹi pa'ina, ñaquë.
14 Cui'ne Lucas yë'ë oiquë pạire jujuquëpi cui'ne Demaspi cọni mësarute
pëpayë.
15 Laodicea pa'icohua'ire, Maija'quë do'ijëre pëpacaijẹ'ë, cui'ne Ninfas-
rejẹ pëpacaijẹ'ë, ịo huë'ena sehuosicohua'i tsi'sisicohua'irejẹ pëpacaijẹ'ë.
16 Mësarupi iye toya ja'o ña tëjini jëjo saojẹ'ë, Laodicea sehuosicohua'ina,
jạohua'ijẹ ñaja'cohua'ire. Cui'ne mësarupi ñajë'ë, Laodiceapi yë'ë toya
daose'e mësaru quë'ro tị'aquëna. 17 Ñeje Arquipore cajẹ'ë: "Më'ëre mai
Ëjaë necaijạquë caquë cuạñe nëose'ere de'oyerepa yo'ojẹ'ë."
18 Yë'ë Pablopi pëpaquë iye toya e'que yë'ë jẹtë carapëpi toyayë,
huạnëyema'pë pa'ijẹ'ë, yë'ë cosiquëpi pa'iye. Maija'quë oi ñacaiyepi
mësaruni pa'ijạquë.

1 TESALONICENSES

Pablo Cui'ne I̱ Co̱cohua'i Toyaye

1 Yë'ë Pablo cui'ne Silvano cui'ne Timoteo co̱ni toyayë, iye toya ja'hua.
Maija'quë do'ijëna, Tesalónica daripë pa'icohua'ina Maija'quënа tsioni
cui'ne Jesucristo ja̱'re pa'icohua'ina, Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesu-
cristopi co̱ni coa i̱siyepi, de'oye pa'ijë̱'ë.

Tesalonicenses Pa̱i I̱ñose'e

2 Mësarute Maija'quë huasose'ere cuasajë si'anë Maija'quëre se̱cacaiyë,
de'oji cajë i̱te pëpayë. 3 Cui'ne mësaru mai Ëjaë Jesucristopi si'aye ne
ti̱'acaiye paji cuasajë o̱cue pa'i macarepa uteyepi co̱caina, si'aye yo'o
jujama'pë ai yo'oye pa'itoje̱ quëcohuë. Cui'ne Maija'quë pa'ire paji
cuasayepi co'amaña nehuë. Cui'ne pa̱ire oiyepi pa'ina, yecohua'ire
necaë'ë. Ja̱re si'anë Maija'quë ña hue̱'ñana cuasajë se̱ñë. 4 Maija'quë
do'ijë, mësarute Maija'quëpi oi sahuani nesicohua'i a'ë cuasajë pa'iyë,
yëquë. 5 Cui'ne yëquë mësarute huaso coca quëa maca coa pa̱i yë'ose'e cajë
quëaye pa̱huë. Mësarupi asayë, yëquë mësaru de'oye pa'iyere cajë yo'ose'e,
Maija'quë joyo tuture papi yo'ojë cui'ne nuñerepa i̱tirepa cocare quëayë
cajë quëase'e.

6 Quëajëna, mësarupi yëquë pa'iyere cui'ne Ëjaë pa'iyere ye'yehuë,
Maija'quë coca asa do'ire ai yo'oye pa'itoje̱. Ja̱je pa'ina, mësaru sihuajë
asahuë, Jesús cocare Maija'quë joyopi sihuaye i̱siquëna. 7 Ja̱je yo'ojë
mësaru de'oye pani i̱ñoñere ti̱'ahuë, si'a Macedonia cui'ne Acaya sehu-
osicohua'ire. 8 Mësaru quë'ro huëose'epi mai Ëjaë coca jai saiji, coa si'a
hue̱'ña. Ja̱je pa'ina, Macedoniase'e cui'ne Acayase'e ti̱'añe pa̱pi. Ai jerepa
yequë hue̱'ñaje ti̱'api. Ti̱'aquëna, asayë, mësaru Maija'quë pa'ire paji
cuasajë pa'iyere. Ja̱je pa'ina, yëquë mësaru ayere cajë quëaye peoyë.
9 Ja̱je quëaye pa̱jëna, i̱ohua'ipi quëayë, yëquë mësaru quë'ro do'i saisi
maca mësaru yëquëre de'oye pëpani, cui'ne pa̱i de'huase'ere Maija'quë api
cuasase'ere je̱oni, Maija'quë huajëquëre pani sehuoni necai huëose'ere.
10 Cui'ne quëayë, Maija'quë mamaquëpi ju̱'isiquëni huëosiquëpi Ëjaë Je-
sucristo ma'tëmopi co'i co̱ja'quë api cajë mësaru utejë pa'iyere. Maire
nejoñe daiye huasoquë api, Jesús.

2

Pablo Tesalonicenses Yo'ose'e

1 Maija'quë do'ijë, mësarupi tsoe asayë, yëquë mësaru quë'ro do'i saini
coa noni cu'iye pa̱se'e. 2 Ja̱je pa'ina, mësarupi tsoe asayë, yëquë ja̱'në
Filiposna ai yo'ose'e, co'acohua'i a'ë cajë jo̱sa yo'ojëna. Ja̱je pa'iquëta'are
Maija'quëpi co̱caina, quëcojë Maija'quë de'o coca quëahuë, mësarute,
jaiye tutu sa̱ñope yo'oye pa'itoje̱. 3 Ja̱je pa'ina, yëquë yëhuojë soiye cato
coa tayose'e peoji. Si'sije̱ peoji. Cui'ne coa pa̱ini cosoñu'u cajë cayeje̱
peoye a'ë. 4 Coa ai jerepa Maija'quëpi i̱ de'o cocare quëaja̱'cohua'i a'ë
caquë ñani sahuani nesicohua'ipi cayë. Pa̱ini de'oye yo'o i̱ñoñu'u cajë
yo'oma'pë pa'iyë. Coa ai jerepa Maija'quëre pani yëquë joñoa cuasaye
ñaquëni cajë yo'oyë. 5 Ja̱je pa'ina, Maija'quë cui'ne mësaru pa'iyë, yëquë
mësarute ëaye asa cua̱ño cocapi cajë, cui'ne curire ti̱'añu'u cajë yo'oye

pa̱ñe ñasicohua'i. 6 Pa̱ipi de'oye yëquëre caja̱jë cajë co'eye pa̱huë. Mësarupi
pa̱nije yecohua'ipi Cristo jëjo daosicohua'i a'ë cajë yo'oye pa'iquëta'are
pa̱huë. 7 Ja̱je pa'iquëta'are coa ai jerepa mësarute oijë de'o pëca ja'co
mamajëre ñacaio ai de'huayeje̱ pa'ye yo'ohuë, mësarute. 8 Yëquë mësarute
ai oë'ë. Ja̱je pa'ina, coa de'o cocase'e quëaye yëye pa̱huë, cui'ne yëquë
pa'iyeje̱ mësaruna i̱siye yëhuë, yëquë mësarute ai oi do'ire. 9 Maija'quë
do'ijë, yëquë pa'iyere cuasajë, ñamiñapi cui'ne mu'señapi co'amaña ne-
huë. Ja̱ yo'ose'e mësarupi asayë. Mësaru acohua'ipi yëquëni co̱cañu'u cajë
ai yo'oma'cohua'ini cajë yëquëpi nehuë, Maija'quë coca quëa maca.

10 Mësaru cui'ne Maija'quë pa'iyë, yëquë nuñere papi si'si peoyepi,
yecohua'ije̱ co'aye yo'oyë caye peoyere papi, yo'ojëna, ñasicohua'i.
11 Cui'ne mësarupi asayë, yëquë mësarute pa̱i ñapere jerepa yëjë yo'oye
ne huëose'ere cui'ne oicohua'i pa'ijëna, ca yë'huase'ere pëca ja'quë
mamajëre yo'oyeje̱ pa'ye. 12 Ja̱je yo'ojë cui'ne cua̱ñehuë, mësarute
Maija'quëre sehuosicohua'irepa pa'iyere pa'ije̱'ë, Maija'quë yëyere
yo'ojë. I̱pi mësarute soipi, i̱ cua̱ñe te̱'tere, cui'ne i̱ de'oyere pare i̱ ja̱'re
co̱ni paja̱'cohua'ire cahuë.

13 Yëquë quëajëna, asani de'hue Maija'quë cocare pa'ë cajë sehuohuë,
mësaru. Pa̱i quëaye a'ë cuasajë sehuoye pa̱huë, nuñerepa Maija'quë
cocare pare iye mësaru sehuose'e. Ja̱je pa'ina, mësaru sehuose'ere
cuasajë Maija'quëre de'oji cajë pëpajë se̱ñë. Maija'quë cocarepa sëte
mësarute i̱tipi yo'oquë pa'iji, sehuocohua'ire. 14 Mësaru Maija'quë coca
sehuo do'ire ai yo'oyë, mësaru cajeohua'ipi sa̱ñope yo'ojëna. Judío pa̱i
sehuocohua'ireje̱ i̱ohua'i cajeohua'ipi sa̱ñope yo'ojëna, ai yo'ohuë, Cristo
Jesús tse̱cohua'ipi. Ja̱ohua'ire yo'ose'eje̱ pa'ye yo'oyë, mësaruteje̱. 15 Iye
judío pa̱ipi Ëjaë Jesure huaë'ë, Maija'quëre quëacaicohua'ire huaise'eje̱
pa'ye, cui'ne yëquëreje̱ pëijë eto saohuë. Maija'quëre cui'ne si'aohua'ire
sa̱ñope yo'oyë. 16 Ja̱je yo'ojë judío pa̱ipi ë̱seyë, Maija'quë coca judío
pa̱i peocohua'ire huaso cua̱ñojajë cajë quëayere. Ja̱je yo'ojë jero sa'na
i̱ohua'i co'aye yo'oyere mëoñë. Ja̱je yo'ojë pa'icohua'ire yureta'a, ti̱tapi,
Maija'quë i̱ohua'ire ai yo'oyepi sa̱i ja̱'ñe.

Pablopi Yëji, Ti̱jupë Sani Ñañe Tesalónica Pa'icohua'ire

17 Maija'quë do'ijë, mësarute je̱oni so'ore pa'inije hua̱nëyema'pë paë'ë.
Si'anë cuasahuë, ñama'pë pa'inije, ai esa sani ña'ñe nëina. 18 Yë'ë Pablopi
coa si'anëpi sani ñasi'i caquëta'a ti saiye pa̱huë, Satanáspi, huati ëjaëpi ë̱se
do'ire. 19 ¿Ja̱je pa'ina, i̱que a'ni yëquë uteye, yëquë sihuaye cui'ne yëquë
nere pahuë cajë cuasa ja̱'ñe? Mësaru a'ë, Ëjaë Jesucristo dai maca yëquë
sihua ja̱'ñe. 20 Ja̱je pa'ije̱'ë, mësaru a'ë, yëquë de'oyerepa nese'ere ñajë
sihua ja̱'ñe.

3

1 Mësarute cuasayepi quëcoye peoyena, te'i Atenasna pëasi'i cuasahuë.
Cuasani pëaquë 2 Timoteore Maija'quë do'iquëre Cristo huasoquë coca
quëaquëre jëjo saohuë, ja̱ëpi mësarute tutu i̱sicai cui'ne mësaru Maija'quë
pa'ire paji cuasayere jerepa paye necaija̱quë caquë. 3 Necaina, mësaru
acohua'ipi te'ije̱ ai yo'oye pa'itoje̱ yo'o jujama'pë pa'ija̱jë caquë jëjo sao-
huë. Ja̱je pa'ina, tsoe mësarupi asayë, mai ja̱je ai yo'o ja̱'ñe pa'iye. 4 Iyere
mësarute quëahuë, maire ai yo'oye pa'ija̱'coa cajë. Mësaru ja̱'re yëquë pa'i
maca, i̱ti case'epi ai yo'oye ti̱'api, mësaru asase'eje̱ pa'ye. 5 Ja̱je pa'ina,

quëcoyepi peoquëna, Timoteore jëjo saohuë, mësaru Maija'quëre pa'ire paji cuasajë pa'iyere seni asaja'quëre. Yeque huatipi co'aye yo'oyena ne taouna, yëquë mësarute quëase'epi do'i peoye pa'ima'quë caquë jëjo saohuë.

6 Yure Timoteo mësaru quë'ropi co'ini quëapi, mësaru de'oye Maija'quë pa'ire paji cuasajë cui'ne yecohua'ire oijë pa'iyere. Cui'ne quëapi, mësaru yëquëre yëjë cuasajë pa'iyere. Cui'ne yëquë mësarute ña ëaquëna, pa'iyeje cui'ne mësaruje yëquëre ña ëaquëna, pa'iyë quëapi. 7 Maija'quë do'ijë, yëquë co'a ju'ijë cui'ne ai yo'ojë pa'icohua'ini, mësaru ocue pa'i macarepa Maija'quë pa'ire paji cuasajë pa'iyere quëaquëna, asani sihuahuë. 8 Mësaru jaje Ëjaëre ocue pa'i macarepa tuiyere asarena, yëquëre huajë pa'i huëose'eje pa'yerepa nëiji. 9 ¿Jaje pa'ina, me Maija'quëre cajë pëpaye'ni mësaru necaiyere ai sihuayere yëquë joñoana ta'ye saise'erepa pani Maija'quë ña hue'ñana? 10 Mu'señapi cui'ne ñamiñapi Maija'quëre señë, jëjo saojë'ë cajë, mësarute sani ñajë mësarute Maija'quë pa'ire paji cuasaye caraye si'aye ne ti'acañu'u cajë.

11 Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi cocaijaquë yëquë mësaru quë'ro do'i sai ja'ñe. 12 Jare ipi mësarute paire oiye cui'ne sa'ñe ai oijë pa'iye necaijaquë, yëquë mësarute oiyeje pa'ye oija'cohua'ire. 13 Jare ipi mësarute, mësaru joñoana ocue pa'i macarepa cuasajë pa'iye nejaquë. Nequëna, de'ocohua'irepa pa'ijë'ë, co'aye yo'o do'i peocohua'ire papi, Maija'quë Diusu ña hue'ñana, mai Ëjaë Jesucristo i tsecohua'i de'ocohua'irepa ja're dai maca.

4

Maija'quë Sihuaquë Ñañere Pa'iye

1 De'oji, jaje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë, Mësarute mai Ëjaë Jesucristo mamipi cuañejë señë, Maija'quë sihuaquë ñañere, yëquë ye'yase'ere jerepa yo'ojë pa'ijajë cajë. Tsoe mësarupi jaje pa'iyë.

2 Jaje pa'ina, tsoe mësarupi asayë, mai Ëjaë cuañe tutupi yëquë ye'yajë quëase'e, mësaru yo'o ja'ñere. 3 Maija'quë sihuaquë ñañe iye a'ë, i tsecohua'irepa pa'ijë yequë nomiore panita'a yequë ëmëre ti yo'oma'pë pa'iye a'ë. 4 Pai ñape nëjohua'ire pajë, de'oyerepa pa'ijë, iohua'ire ëjaohua'ire ñajë paye a'ë. 5 Maija'quëre sehuoma'cohua'i yo'oyeje pa'ye yo'oma'pë pa'ijë'ë, tëto saiperepa ëaye nëiñepi cui'ne co'aye yëyepi airepa pa'i do'ire. Jaje pa'ina, 6 Maija'quë do'iquëre ti i paye josa yo'ocaima'pë pa'ijë'ë, iye yë'ë quëase'e aye. Jaje yo'ocohua'ire, mai Ëjaëpi tuturepa saija'quë api, yëquë mësarute yo'o ma'ñe a'ë quëase'eje pa'ye. 7 Jaje pa'ina, Maija'quë maire soima'ë paji'i, si'sire yo'ojë pa'ija'cohua'ini. Coa ai jerepa ina isisicohua'ipi pa'ija'cohua'ini soipi. 8 Jaje pa'ina, iye ye'yayere paipi co'aye a'ë cajë asaye coecohua'i pani, pai iti ye'yacohua'ini coema'pë pa'iyë, Maija'quëni coeyë, mësarute i de'o joyo isisiquëni.

9 Tsoe Maija'quëpi mësarute sa'ñe oijë pa'iye ye'yasi do'ire, Maija'quë do'ijëja'a sa'ñe oijë pa'iye aye toyaye pañë. 10 Jaje pa'ina, mësaru si'aohua'ire Maija'quë do'ijëre Macedonia pa'icohua'ire oijë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are jero sa'na ai paire oiyepi mësarute pa'ijaquë cajë cuañeñë. 11 Yecohua'ire josa yo'oma'pë de'oye pa'ijë'ë, mësaru co'amañare pase'e nejë. Yëquë cuañese'eje mësaru jëñapi nejë pa'ijë'ë. 12 Jaje pa'ijëna,

sehuoma'cohua'ije̱ mësarute ëjaohua'ire ñaja'cohua'ire, cui'ne mësarute carayeje̱ peoja̱'core.

Mai Ëjaë Dai Ja̱'ñe

13 Maija'quë do'ijë, sehuoma'cohua'i cato ju̱'isicohua'i huëiye peoji cuasacohua'ipi ai oiyë. Ja̱je pa'ina, mësarupi ja̱ohua'i oiyeje̱ ju̱'isicohua'ire ai oima'cohua'ini caquë, ju̱'isicohua'ire yo'oye quëasi'i. 14 Jesús ju̱'isiquëpi huëji'i, mai asayeje̱ pa'ye, cui'ne pa'ye Maija'quëpi si'aohua'ire Jesure sehuoni ju̱'isicohua'ire Jesús ja̱'re co̱ni daja̱'quë api.

15 Ja̱je pa'ina, cayë, mësarute mai Ëjaë ayere ye'yaye sëte. Mai huajëcohua'i Ëjaë dai maca pa'icohua'i ju̱'isicohua'ire du'ru tëto saiye pa̱ja'cohua'i a'ë. 16 Ja̱re i̱pi mai Ëjaë ma'tëmopi cua̱ñequë yë'ore papi, tutu quë'ipi, cui'ne hui̱ñaohua'i Ëjaërepa yë'opi, cui'ne Maija'quë duruhuëpi co̱ni jui maca cajeja̱'quë api. Ja̱ maca Cristore sehuoni ju̱'isicohua'ipi du'ru huëija̱'cohua'i a'ë. 17 Huëtena, ja̱ maca mai huajëcohua'ipi huëisicohua'i ja̱'re co̱ni mëijë peo de'otona, siri quë'rona sa̱ñope ti̱'aja'cohua'i a'ë, Ëjaëre pare. Ti̱'ani i̱ ja̱'re co̱ni ti pa'ija̱'cohua'i a'ë. 18 Ja̱je pa'ina, iye cocare sa̱'ñe cajë yo'o jujahuë cuasacohua'ire tutu i̱sije̱'ë, jerepa sihuajë yëjë yo'oja̱'cohua'ire.

5

1 I̱ti daija̱'a mu'se cui'ne i̱ti tëcahuë toyaye pa̱ñë, Maija'quë do'ijë. 2 Tsoe mësarupi asayë, mai Ëjaë dai mu'se cato co'amaña i̱maquë ñami daiyeje̱ pa'ye dasipi. 3 Pa̱i de'oji jo'cua pa'ire payë, si'aye de'oji ca maca coa nejoñepi ti̱'asipi, ja̱ohua'ire, nomio tsi̱ co̱a huëocona, a'si huëoyeje̱ pa'ye. Ja̱ maca jëaye peoji. 4 Maija'quë do'ijë, mësaru cato nea hue̱'ñare pa'ima'pë pa'iyë. Co'amaña ñaë yo'oquëna, ña quëquëyeje̱ pa'ye mai Ëjaë da ti̱ta mu'se, ña quëquëye. 5 Si'aohua'i mësaru mia hue̱'ña acohua'i a'ë, mu'se acohua'i a'ë. Ñami cui'ne neañe acohua'i peoyë. 6 Ja̱je pa'ina, mai ca̱iñe peoji, yecohua'i yo'oyeje̱. Coa ai jerepa sëtasicohua'ipi nuñerepa pa'iyere ñajë pañu'u. 7 Ja̱je pa'ina, ca̱icohua'i ca̱iñë, ñami. Cui'ne co̱no cuepecohua'i cuepeyë, ñami.

8 Ja̱je pa'iquëta'are mai mu'se acohua'i cato ñare pajë nuñere pare tayo ma'ñere pa'iye pa'iji. Maija'quë pa'ire paji cuasayena cui'ne pa̱ire oiyena su̱ñani, soldado i̱ coti saihuë quë̱na ca̱ñapi su̱ñani jëayeje̱ pa'ye, cui'ne huaso tëjisicohua'i pa'i ja̱'ñere uteyena, soldado quë̱na mapë pu̱ani jëayeje̱ pa'ye jëañu'u. 9 Maija'quë nejoja'cohua'ini maire soima'ë paji'i. Coa ai jerepa mai Ëjaë Jesucristo do'ipi huasosicohua'i pa'ija̱jë caquë soipi. 10 Ja̱je pa'ina, Jesucristo mai do'ire ju̱cacaji'i, maipi i̱ ja̱'re co̱ni ju̱'isicohua'i panije, cui'ne huajëcohua'i pa'inije pa'ija̱jë caquë. 11 Ja̱je pa'ina, pa̱i ñape yecohua'ire tutu i̱sicaijë, yo'o jujahuë cuasacohua'ire jerepa yëjë yo'oye necaije̱'ë. Noni ja̱je yo'ojë pa'icohua'i sëte.

Pablo Yëhuose'e Sehuosicohua'ire

12 De'oji, yure mësarute Maija'quë do'ijëre se̱ñë, mësaru ja̱'re pa'ijë co'amaña nejë. Iyere yo'oje̱'ë cajë, cui'ne yëhuojë, mai Ëjaë yëyeje̱ yo'ojë mësarute sacohua'ire, mësarupi ëjaohua'ire ñañe pa'iji, caquë. 13 Ja̱je pa'ina, mësarute i̱ohua'i necai do'ire cuasajë ai oijë ëjaohua'ire ñajë paje̱'ë. Pa̱i ñape sa̱'ñe de'oye yo'ojë, jo'cua pa'ije̱'ë.

14 Cui'ne Maija'quë do'ijë cuąñeñë, mësarute, neñe jǫsa coecohua'ire
yëhuojë̱'ë, caquë. Cui'ne yo'o jujahuë cuasacohua'ire cǫcaijë̱'ë, Jesús
yo'oyere jerepa yëjë yo'oją'cohua'ire, cui'ne cǫcaijë̱'ë, Maija'quëre
cuasaye tutu peocohua'ire. Si'aohua'ire de'oye cuasajë dahuëre yo'ojë
cǫcaijë pa'ijë̱'ë.
15 De'hua ñajë pa'ijë̱'ë, te'ije̱ yequëpi co'aye yo'ouna, cui'ne co'ayepi
sąisi'i caquë yo'oma'ë pa'ijąquë, coa ai jerepa są'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë,
cui'ne si'aohua'ire yecohua'ire de'oye yo'oyere cuasajë̱'ë.
16 Si'anë sihuacohua'i pa'ijë̱'ë. 17 Si'anë Maija'quëre se̱jë pa'ijë̱'ë.
18 Si'aye mësarute daiye Maija'quëna yëye a'ë. Jąje pa'ina, de'oji cajë
Maija'quëre pëpajë̱'ë, Cristo Jesure sehuocohua'i sëte.
19 Toa yayoyeje̱ pa'ye yo'oma'pë pa'ijë̱'ë, Maija'quë joyo pa'iyere.
20 Cui'ne coecaima'pë pa'ijë̱'ë, Maija'quëre quëacaicohua'i caye pa'ito.
21 Asani si'aye nuñere pa'ni i̱ti cajë neñani de'oyese'e de'huajë̱'ë. 22 Si'aye
co'aye yo'oma'pë pa'ijë̱'ë.
23 Jąre i̱pi Maija'quëpi, jo'cua de'oye pa'iye paquëpi, mësarute nuñerepa
de'ocohua'ire necaijąquë, necani mësaru pa'iye si'aye joyo, cuasaye
cui'ne cąpë ti si'si te̱'te peocohua'ire pare ñacai pająquë mai Ëjaë Jesu-
cristo dai mu'sere caquë. 24 Mësarute soisiquë ti tayoma'quë api. Jąje
pa'ina, i̱ case'eje̱ pa'ye ne ti̱'aja'quë api.

Pëpa Tëjiye

25 Maija'quë do'ijë, yëquëre Maija'quëre se̱cacaijë̱'ë.
26 De'oye sihuayepi sihuajë, pëpacaijë̱'ë, si'a sehuosicohua'ire.
27 Mai Ëjaë cuąñequërepa do'ipi ca nëoñë, mësarute, iye toya ja'hua
si'aohua'ire Maija'quë do'ijëre ña asojë̱'ë caquë.
28 Mai Ëjaë Jesucristopi mësaruna i̱ coa necaiyepi yo'oquëna, pa'ijë̱'ë.

2 TESALONICENSES

Pablo Cui'ne I̱ Co̱cohua'i Toya Co̱se'e

1 Yë'ë Pablo cui'ne Silvano cui'ne Timoteo co̱ni iye toya ja'hua
Tesalónica daripë acohua'ina, Maija'quë Diusuna cui'ne mai Ëjaë Jesu-
cristona tsiosicohua'ina toyayë. 2 Diusu Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë
Jesucristopi necaina, jo'cua de'oye pa'ijë̱'ë, cajë.

Maija'quë Co'ye Yo'ocohua'ire Sa̱i De'huaye

3 Mësaru Maija'quëre pa'iji cuasayepi ai jerepa ai de'oquëna, cui'ne
pa̱ire oiyepi jero sa'na ai jerepa oiye pa'ina, Maija'quëre si'anë mësaruni
cuasajë Maija'quëre se̱jë de'oji cajë pëpayë. 4 Cui'ne mësaru yeco-
hua'ipi jo̱sa yo'ojëna, neñañere quëcojë Maija'quë pa'ire paji cuasa do'ire
pa'iyere, yëquëpi sehuosicohua'i ja̱'re co̱ni de'oyerepa yo'oye'ni cajë
sihuayë, mësaru pa'iyere. 5 Iye yo'oyepi Maija'quë pa̱i ñape yo'ose'ere
ca de'huaquëpi nuñerepa yo'oyere. Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi mësarute
de'ocohua'ire pare ëja de'huaji, i̱ cua̱ñe te̱'te cacaja̱'cohua'ire ja̱ ai yo'o
do'ipi.

6 Ja̱je pa'ina, nuñere pa'ë, mësarute, jo̱sa yo'osicohua'ire Maija'quëpi
ai yo'oyepi i̱ohua'ire sa̱iñe. 7 Mësaruni ai yo'osicohua'ini pëa huajëyere
i̱siquë, yëquë ja̱'re co̱ni. Iye yo'oye cato pa'ija̱'coa, Ëjaë Jesús i̱ hui̱ñaohua'i
tutu quë'iohua'i ja̱'re co̱ni ma'tëmopi toa coro ne'su mëiñeja'a ñai maca.
8 Ja̱ maca Maija'quë pa'iye asaye coesicohua'ire, cui'ne Jesús huaso coca
asaye coesicohua'ire si'sequë nejosi'quë daija̱'quë api. 9 Ja̱ maca ja̱ohua'i
ti nejo cua̱ñoja'cohua'i a'ë, Ëjaërepa cui'ne i̱ de'o tuturepa peo hue̱'ñana,
so'ona. 10 Ja̱je nejo cua̱ñosicohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë, mai Ëjaë Jesús i̱
tse̱cohua'ire de'ocohua'ire pare nesi'quë dai maca, i̱te sehuocohua'i
si'aohua'i i̱te ña quëquëjë de'oquëre pa'ni ca maca, cui'ne mësaruje̱ te'e
co̱ni sihuaja̱'cohua'i a'ë, yëquë quëajëna, sehuosicohua'ipi.

11 Maija'quëpi mësarute de'ocohua'irepa pa'ija̱'cohua'i a'ë caquë soipi.
Soisicohua'ipi ja̱re ti̱'ajajë cajë si'anë Maija'quëre se̱cacaiyë. Cui'ne i̱
tutupi si'aye mësaru de'oye neñe yëjë cuasaye, cui'ne mësaru Maija'quë
pa'ire paji cuasa do'ipi co'amaña neñe co̱cani ti̱'ajaquë cajë se̱ñë. 12 Se̱ñë,
cui'ne Jesucristo mamipi de'oyerepa ca cua̱ñose'e pa'ija̱quë cajë mësarute
de'oye necai do'ire, cui'ne mësaruje̱ i̱ do'ire de'oye ca cua̱ñojajë cajë.

2

Ti Co'aquë

1-2 Mai Ëjaë dai ja̱'ñere cui'ne mai i̱ ja̱'re tsioja̱i ja̱'ñere asacohua'ipi,
Ëjaë dai mu'se tsoe ti̱'api, yëquë toyase'e a'ë cajëna, asani so'o dai cocare
asani pa̱nita'a ja̱je Maija'quë i̱ñopi cayena asani ai cuasa huesëma'pë
pa'ije̱'ë, cajë mësarute Maija'quë do'ijëre ja̱je cuasama'pë cayë. 3 Coso
cua̱ñoma'pë pa'ije̱'ë. Ja̱ yë'ta'a Ëjaë dai mu'se ti̱'ama'në du'ru macarepa
cato Maija'quëre ai sa̱ñope yo'oyepi pa'ija̱'coa. Pa'ina, ne huesë hue̱'ña
mamaquëre papi co'aquëre papi etaja̱'quë api, iye yejana. 4 Ja̱ëpi ai
jerepa pa'i a'ë caquë sa̱ñope yo'oja̱'quë api, si'aye Diusu mami hue'eyere
pa̱nita'a pa̱i se̱ñere. Ja̱je yo'oquë Maija'quëre se̱ huë'ena cacani ja'runi
yë'ë a'ë, Diusu caquë yo'oja̱'quë api.

5 Yë'ë iye ayere tsoe mësarute quëahuë, mësaru ja̱'re pa'i maca, cuasajë̱'ë.
6 Yure mësarupi tsoe asayë, co'aquërepa eta mu'se ja̱ ti̱'ama'ëna, i̱ etaye
ë̱sequëre. 7 Ja̱je pa'iquëta'are tsoe yo'o huëose'epi pa'iji, co'ayerepa yo'o
ja̱'ñe, yahuese'e pa'iye, coa i̱te ë̱sequë Maija'quë joyo iye yejapi eta
saiyese'e carapi. Ja̱ maca tsoe co'aquëre papi pa'ija̱'quë api. 8 Pa'ina,
Ëjaë Jesucristopi dai i̱ yë'opo tutupi sëco hue̱aquë, i̱ dai miañepi i̱te peo
hue̱'ñarepa nejoja'quë api. 9 Iquë co'aquërepa cato Satanás co̱caiyepi
yo'oquëpi daija̱'quë api, si'a huati tutu paquëpi, cui'ne pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe
co'a tutupi yo'o i̱ñoquëpi. 10 Ja̱ tutupi yo'oquë nejo hue̱'ña saicohua'ire
cosoja̱'quë api, nuñerepa cocare asani huaso cua̱ñoni pa'iye coesico-
hua'ire. 11 Ja̱je pa'ina, Maija'quë ë̱sema'ë coa ñaji, ja̱ohua'ire, nuñerepa
cocare sehuoye coesicohua'ipi tayose'ere i̱tire pa'ë cajë cosoyere se-
huoja̱jë caquë. 12 Sehuoni co'ayese'e sihuacohua'ipi si'aohua'i nejosico-
hua'i pa'ija̱jë caquë.

Sahuasicohua'i Pa'i̱ye

13 Maija'quë do'ijë, Ëjaë oicohua'irepa, Diusupi mësarute sahuani soipi,
mësarupi nuñerepa coca asa do'ipi, cui'ne Maija'quë joyopi, de'ocohua'ire
necai do'ipi du'ru huasosicohua'i pa'iye ti̱'ajajë caquë. Ja̱je pa'ina,
yëquë mësaru do'ire, si'anë Maija'quëre de'oji cajë pëpaye pa'iji. 14 Ja̱je
pa'ina, iyere caquë mësarute yëquë i̱ huaso coca quëayeja̱'a soipi, mai Ëjaë
Jesucristo de'oyerepa paja̱jë caquë.
15 Ja̱je pa'iye sëte Maija'quë do'ijë, yëquë mësaruna ñajë ye'yase'ere,
cui'ne yëquë toya saose'ere hua̱nëyema'pë o̱cue pa'i macarepa tuijë̱'ë.
16 Mësarute Diusu, Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi maire oi
de'oye necaiquëpi, maire ti ca yë'huaye i̱sisiquëpi, cui'ne de'oyere pare
utejë pa'iye i̱sisiquëpi, 17 ja̱ëpi mësaru joñoana jerepa yëjë neñe i̱siquë,
mësarute o̱cue pa'i macarepa ñacai paquëna, mësaru cayepi, cui'ne mësaru
neñepi de'oyerepa pa'ija̱quë.

3

Yëquëre Se̱cacaijë̱'ë

1 De'oji. Maija'quëre do'ijë, yëquëre se̱cacaijë̱'ë, iyere cuasajë, mai
cocapi si'a hue̱'ña esa ti̱'aquëna, pa̱ipi sihuajë sehuo ja̱'ñere mësaru
sehuose'eje̱ pa'ye. 2 Jai pa̱i yecohua'i Maija'quë pa'iji cuasama'cohua'i
pa'iye sëte, se̱cacaijë̱'ë, co'aye yo'oyena dahuëyesicohua'ipi jo̱sa yo'oye
pa̱ja'cohua'ire, yëquëre. 3 Ja̱je pa'iquëta'are, Maija'quë i̱ case'eje̱ pa'ye
yo'o ti̱'aquëre papi mësarute o̱cue pa'i macarepa paquë ñacaija̱quë, co'aye
mësaru neñe peoja̱'core. 4 Ja̱je pa'ina, cuasayë, mai Ëjaëpi co̱caina, nejë
pa'icohua'ipi, yëquë cua̱ñese'eje̱ sehuojë neja'cohua'i a'ë, je̱oñe peoy-
erepa. 5 Ja̱je pa'ina, mai Ëjaëpi mësarute co̱caija̱quë Diusu oiyeje̱ pa'ye
yecohua'ire oi ja̱'ñe, cui'ne ai yo'onije, Cristo tutu i̱siyepi quëcocohua'i pa'i
ja̱'ñe.

Co'amaña Neñe

6 Maija'quë do'ijë, mësarute mai Ëjaë Jesucristo mamipi cua̱ñeñë,
co'amaña neñe coe Maija'quë do'iquëpi yëquë ye'yase'eje̱ pa'ye
pa'ima'quëre tsiomapë pa'ijë̱'ë. 7 Tsoe mësarupi asayë, yëquë ye'yase'e
tuicohua'i pa'iye. Yëquë mësaru quë'ro pa'i maca co'amaña nema'pë
pa'iye pa̱huë. 8 Cui'ne a̱oje do'i peoye a̱iñe pa̱huë. Sa̱ijë a̱ë'ë, i̱ti tse̱

acohua'ina. Jạje pa'ina, ñami cui'ne mu'se co'amaña nehuë, mësaru
acohua'ini dëquëyeję pa'ye yo'oyere coejë. 9 Mësarupi yëquëre cọcaiye
pa'iji cajë sẹñe pa'iquëta'are, co'amañare nehuë, mësarupi yëquëna
ye'yeni nejë pa'i jạ'ñere cajë. 10 Yëquë jạ yë'ta'a mësaru jạ're pa'i maca ñeje
ye'yahuë: co'amaña neñe coequë, ạoje ạiñe pạjaquë. 11 Jạje pa'iquëta'are
asayë, jạro mësaru quë'ro acohua'ipi ti co'amaña nema'pë coa pa'ijë,
co'amaña necohua'i cayeję pa'ye yecohua'ire quëajë cu'iyë, cajëna.
12 Jạje pa'ina, jạohua'ire mai Ëjaë Jesucristo cuạñe tuture papi cuạñeñë,
co'amaña nejajë i̱ohua'i nese'ere ạija'cohua'i.

13 Maija'quë do'ijë, de'oye yo'oye jẹoma'pë pa'ijẹ'ë. 14 Mësaru aco-
hua'ipi yëquë cajë iye toya saose'ere sehuocaima'cohua'i pa'ito, ñani jạëpi
pạji cani i̱te tsioma'pë pa'ijẹ'ë, i̱te huajëya'ye nëija'core. 15 Jạje yo'ojëta'a
i̱te mësaru pẹiquëre pama'pë pa'ijẹ'ë, coa ai jerepa yo'jeire yëhuoyeję
pa'ye yëhuojẹ'ë, i̱te.

Tëjiyerepa Case'e

16 De'oji, mai Ëjaëpi mësaru jạ're pa'i, jo'cua pa'iye Ëjaëpi mësarute i̱
pa'iyere i̱sijạquë si'anëpi jạjese'e.

17 Iye me cato yë'ë Pablopi pëpaquë toyayë, yë'ë jẹtëpi, iye toya e'quena
ñani yë'ë toya saocoa, cuasajạjë caquë. Toya tëji huẹ'ña si'aye yë'ë
toya saoye jạje toyaquë a'ë. 18 Mai Ëjaë Jesucristopi de'oye mësarute
si'aohua'ire necaina, pa'ijẹ'ë. Jạje pa'ijạquë.

1 TIMOTEO

Pablo Toyase'e, Timoteona

1 Yë'ë Pablo, Jesucristo jëjo saoquë a'ë, maire huasoquë Diusu
cuañeñepi, cui'ne mai Ëjaë Jesucristo mai utejë pa'iquëpi. 2 Maija'quëre
pa'ire paji cuasa do'ire yë'ë mamaquë a'ë, më'ë. Jaje pa'ina, iye toya
ja'hua toyayë, Timoteo më'ëre. Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi
coni më'ëre de'oye necaijë, teaye ñani oiyere, cui'ne jo'cua de'oye pa'iyere
isijajë.

Tayo Ye'yase'ere De'hua Ñañe

3 Nuñerepa ye'yama'pë tayo ye'yacohua'ire më'ëpi, jaje ye'yama'pë
pa'ijajë caquë jaohua'ire yëhuojaquë cuasani Efeso daripëna pëajë'ë,
cuañehuë, yë'ë ja yë'ta'a Macedonia saima'në. 4 Aipë coca cocaiye paji,
Maija'quë pa'ire paji cajë asa ti'añe. Jaje pa'ina, aipë coca cui'ne aiohua'i
pa'ise'e co'ye ye'yama'pë pa'ijajë jaohua'i. Ja cato sa'ñe pëti coca caye a'ë.
5 Yë'ë cato, de'o joyore papi, de'oye cuasayere papi, cui'ne Maija'quë
pa'iji nuñerepa asayepi, pai ñape yecohua'ire oijë pa'ijajë caquë cuañeñë,
iye. 6 Iyere yecohua'i yo'oma'pë tayo sani coa cocase'e cacohua'i
de'ohuë. 7 Jaje tayo saicohua'ipi paire Maija'quë coca ye'yacohua'i
pañu'u, cajë. Yo'ojëta'a huesëyë, iohua'i cayeque. Cui'ne asa ti'ama'pë
pa'iyë, iohua'i care payë cajë ye'yayere. Jaje pa'ina, nuñerepa ye'yayë,
cuasajë tayoyë.
8 Maija'quë Moisésre cuañese'e de'oye a'ë, iti cayeje pa'ye ye'yato.
Tayo ye'yatota'a co'aji. 9 Jaje pa'ina, Maija'quë cuañese'e de'oye yo'ojë
pa'icohua'ini caquë pa'iye paji. Cuañese'e cato, co'acohua'i asa ja'ñepi
pa'iji. Jaohua'i cato Maija'quëre sañope yo'ocohua'ipi, cuañese'ere se-
huoma'cohua'ipi, si'si yo'ocohua'ipi, yo'o ma'ñere yo'ocohua'ipi, cui'ne
Maija'quëre Ëjaëre papi cama'cohua'ipi, coa si'aye Maija'quëre ti'añu'u
cajë yo'oyere cue'cuecohua'ipi, ja'quëohua'ire huaicohua'ipi, paire
huaicohua'ipi, 10 yëquë nomiore, panita'a yeco ëmëre yo'ocohua'ipi,
ëmëohua'ija'a sa'ñe yo'ocohua'ipi, paire tseani yecohua'ina isicohua'ipi,
cosocohua'ipi cui'ne care payë cajë coa cosocohua'ipi, cui'ne de'o cocare
sañope cacohua'i asa ja'ñepi pa'iji, Maija'quë cuañese'e. 11 Maija'quë
de'oquëpi iye de'o cocare huaso cocare pare yë'ëpi quëacaijaquë caquë
cuañe nëopi.

Maija'quë Teaye Ñani Cocaise'e

12 De'oji, caquë pëpayë, mai Ëjaë Jesucristore, i co'amaña yë'ëpi tay-
oma'ë nuñe neja'quë api, caquë tutu isiquë, ite necaiquëre nesiquëre.
13 Yë'ë cato ja'në Jesure sañope caquë, sehuosicohua'ire tseaquë, cui'ne
co'aye caquë yo'oquë paë'ë. Pa'ina, sehuoma'quëpi huesëquë yo'oji
cuasani Maija'quëpi yë'ëre teaye ñani oi cocaji'i. 14 Jaje yo'oni mai Ëjaëpi
yë'ëre jaiye de'oyere isipi, Maija'quë pa'ire paji cuasayere cui'ne paire
oiyere Cristo Jesús ja're tsioni pa'ijë, mai payere.
15 Nuñerepa caye a'ë, Cristo Jesús co'acohua'ire huasosi'i caquë iye
yejana daise'ere, si'aohua'i asaye pa'iji. Jaje pa'ina, yë'ëre ai jerepa
co'aquëni huasopi. 16 Jaje pa'ina, Maija'quëpi yë'ëre teaye ñani oi cocaji'i.

Jąje pa'ina, si'aye Jesucristo yo'o juja ma'ñere i̱ñosi'i caquë yë'ëre huasopi. Jąje pa'ina, yure yë'ë jeteyo'je i̱te sehuoją'cohua'ire i̱ñoquë a'ë, ti pa'iye ti̱'aja'cohua'ire. 17 Jąje pa'ina, Ëjaërepa de'oquëre pani ti pani huesë ëjaëre pani sihuajë pañu'u, jụni huesëma'quëni, pąije ñama'quëni, cui'ne te'i Diusure pani. Jąje pa'ijąquë.

18 Maija'quëre quëacohua'ipi ai tsoe më'ë yo'o ją'ñere case'eję pa'ye de'oye yo'ojąquë caquë cuąñeñë, Timoteo yë'ë mamaquë më'ëre. Jąje case'epi cọcaina, Maija'quë pa'ire paji cuasaquëni cui'ne de'oyerepa cuasaquëpi de'oyerepa yo'oję'ë. 19 Yecohua'i i̱ohua'i de'oye cuasajë pa'iye quëayere sehuocaima'pë yo'ojë, i̱ohua'i Maija'quë pa'ire paji cuasayere ne huesoni co'a de'ohuë. 20 Jąje yo'ohuë, Himeneo cui'ne Alejandro. Jąje yo'osicohua'ini yë'ëpi Satanásna i̱sihuë, co'aye cacohua'ipi Maija'quëre co'aye caye pąñere ye'yejąjë caquë.

2

Maija'quëre Señe Ye'yaye

1 Iyere du'ru macarepa yo'ojë pa'iję'ë caquë cuąñeñë, si'aohua'ire iye yeja pa'icohua'ire sẹcacaijë Maija'quë necaiyere de'oji cajë pëpayere, necaire paję'ë cajë sẹñere, ai teaye cajë sẹñere. 2 Cui'ne pąire cuąñecohua'ire cui'ne pąi ëjaohua'ireję sẹcacaiye pa'iji, mai sehuosicohua'ipi de'oye jọsa yo'oma'pëna, sihuajë pa'iyere cajë. 3-4 Jąje pa'ina, Maija'quë maire huasoquëpi si'aohua'i huasosicohua'i pa'ijë i̱ nuñerepa cocare asa ti̱'ajajë caquë yëquë sëte ai sihuaquë ñaji, mai sẹcacaiye. 5 Te'i api, Maija'quë. Cui'ne te'i api, Jesucristo, pąi de'osiquë, maire ti̱ohua'i pa'isicohua'ini Maija'quë ją're cọni tsioye necaiquë. Yequë peoji. 6 Jesucristopi si'aohua'ire huasoją'a do'ire jụni sąicaji'i. Jąje yo'oquë i̱ñopi, i̱ oi necaiyere. Ją i̱ñose'ere si'anë i̱repa pa'iye asaye pa'iji. 7 Ją coca necaiyere caquë yë'ëre coca quëacaiquëre cui'ne i̱ jëjo saoquëre nepi. Judío pąi peocohua'ire Maija'quë pa'ire paji cuasayere cui'ne nuñerepa cocare ye'yająquë caquë. Quëare payë. Cosoye pąñë.

8 Yëyë, yë'ë si'a huẹ'ña pa'icohua'ipi ẹ̈mëohua'i Maija'quëre sẹcohua'i pani, de'o jẹ̈ñapi mëajë, de'o joyore papi, pẹ̈ti peocohua'ipi, cui'ne yecohua'ire sąñope case'e peocohua'ire papi sẹñere. 9 Cui'ne nomiohua'ijẹ de'oye cąña ju'ijąjë, nomiohua'irepa ju'iyepi, co'aye ña cuąño ma'ñere, ëja de'ocohua'i pani, tëto saiperepa naña yoni, curi nese'ere jua nëoni cui'ne jaiye yi'yo sẹ'huoni pąnita'a jai do'i cąñare sụñani de'ocore pa'ë cajë yo'oma'pë pa'ijẹ'ë. 10 Coa ai jerepa de'o co'amaña neñepi i̱ñoñe pa'iji, Maija'quëna i̱ohua'i pa'iye i̱sisicohua'i pa'iye. 11 Nomiohua'i cato Maija'quë coca ye'ya huẹ'ña jo'cuarepa dahuëre ñu'ijë asaye pa'iji. 12 Cui'ne nomiohua'ire ẹ̈seyë, jai pąi tsi'si sitona ye'yaye. Cui'ne ẹ̈seyë, ẹ̈mëohua'ire meñe quëcoyeję. Coa ai jerepa de'oye jo'cua asaye pa'iji, nomiohua'i cato. 13 Maija'quëpi ai tsoeję Adánni du'ru de'huapi, ją jeteyo'je de'huapi, Evare. 14 Cui'ne du'ruję Adánpi coso cuąñoma'ë paji'i. Nomiopi coso cuąñoni co'ayena tọme huesëo. 15 Jąje pa'iquëta'are nomio huaso cuąñoja'coa, i̱opi mamajëre de'oye ñacaio ai de'huacopi, Maija'quë pa'iji cuasacopi pąire oicopi, cui'ne de'oyere pare yo'oco pa'icopi.

3

Sehuosicohua'i Ëjaohua'i Pa'iye

1 Sehuosicohua'i ëjaë pa'iye yëquë cato de'o co'amaña yo'oyere pare
yëji. Nuñerepa cayë. 2 Jaje pa'ina, sehuosicohua'i ëjaë cato de'oye
pa'iquëre papi pa'iye pa'iji, sañope yecohua'ije caye peoquëpi, te'ore
nëjore paquëpi, ta'ñe yo'oquëpi, ta'ñe asaquëpi, de'oyerepa pa'iquëpi,
cui'ne paipi i huë'ena saijëna, si'anë de'oye pëpaquëpi, cui'ne de'oye
ye'yaquëpi pa'iye pa'iji. 3 Cono cuepema'quëpi, uihuaye yëma'quëpi,
paire de'oye yo'oquëpi, jo'cua de'oye pa'iye yëquëpi, cui'ne curire
oima'quëpi pa'iye pa'iji. 4 De'oyerepa i huë'e pa'icohua'ire cuañequëpi
pa'iye pa'iji. Mamajëpi i cuañeñe de'oye sehuocohua'ipi, cui'ne ite ëjaëre
ñajëna, pa'iquëpi. 5 Jaje i huë'ere de'oye cuañema'quë pani, ¿me cui'ne
Maija'quëre sehuosicohua'ire de'oye ñacaija'quë a'ni, huesëquë pani?
6 Jaje pa'ina, co'aji, sehuosicohua'i ëjaë pa'iye, yure maca sehuosiquëpi.
Yure maca sehuosiquëpi coa jerepa pa'i a'ë cuasayese'e timëni yo'oquë
huati ne huesë sitona cui'ne ne huesëye pa'i do'ire. 7 Cui'ne yequeje
sehuoma'cohua'ipi de'oquë api cajë ëjaëre ñaquëpi pa'iye pa'iji. Jaje pa'ipi
huati huaterë nesicona, cueni dema'ë cui'ne co'aye cama'pëna pa'ija'quë
api.

Sehuosicohua'i Cocaicohua'i Pa'iye

8 Jaje cui'ne sehuosicohua'ire necaicohua'ije yecohua'ipi ëjaohua'ire
ñajëna, pa'icohua'ipi pa'iye pa'iji, iohua'i ca nëose'ere si'a yë'quë maca
yo'ocohua'ipi, cui'ne cono cuepema'cohua'ipi, cui'ne cosojë curiquë
nema'cohua'ipi pa'iye pa'iji. 9 Maija'quë iñosi cocare mai sehuoyere
de'oye de'huacohua'ipi, pa'iye pa'iji. Mai cuasa joyopi sañope caye ti peo-
cohua'ipi. 10 Du'ru macarepa neñañe pa'iji, jaohua'ire. Neñajëna, caraye
peojë, yureta'a sehuosicohua'ire necaicohua'i pa'iye pa'iji. 11 Cui'ne
nëjohua'ije yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'icohua'ipi, cui'ne co'a co-
care asani yecohua'ina se quëama'cohua'ipi, ta'ñe yo'ocohua'ipi, cui'ne
iohua'i ca nëose'ere si'aye de'oye yo'ocohua'i pa'iye pa'iji. 12 Maija'quëre
sehuocohua'ire necaiquë cato te'ore nëjore paquëpi, i mamajëre cui'ne i
huë'e pa'icohua'ire de'oye cuañequëpi pa'iye pa'iji. 13 Sehuosicohua'ire
necaicohua'ipi iohua'i yo'oyere de'oye necohua'i pa'ito, yecohua'ipi
de'ocohua'i a'ë caja'cohua'i a'ë. Cajëna, ai jerepa sihuajë quëcojë Cristo
Jesús cocare quëacaija'cohua'i a'ë.

Maija'quë Iñose'ere Mai Sejë Pa'iye

14 Esa sani ñañe yëyë, më'ëre. Jaje pa'iquëta'are toyayë, iye.
15 Yë'ëpi tsoe nëiquë pa'ito, më'ëpi Maija'quë pai tsëcapëre de'oye yo'oye
asasiquëpi de'oye yo'oja'quë caquë toyahuë. Maija'quë huajëquërepa
tsecohua'ini cayë. Nuñerepa cocare pajë nejocai ma'ñe cajë sañope
yo'ocohua'ini. 16 Mai sehuojë señe jaiyere pa'ë, pai asa ti'a ma'ñe.
Cristopi paije pa'i daji'i,
Maija'quë joyopi quëapi, i pa'iyere.
Huiñaohua'ipi ite ai cuasajë ñahuë.
Si'a yeja pa'icohua'ire quëahuë, i coca.
Quëajëna, paipi ite sehuohuë.
Maija'quëpi ite i de'o huë'ñare pana sapi.

4

Maija'quëre Cuasase'ere Jeocoja'cohua'i A'ë

1 Tiñarepa quëaji, Maija'quë joyopi ñeje: Tëji mu'seña jai pai Maija'quë
pa'iji cuasayere jeocoja'cohua'i a'ë, caquë. Coa coso joñoa ye'yayere
tuijë, huatiohua'i ye'yayere ye'yejë. 2 Jaje yo'ojë, quëna tarapë
ucopi ëo huesose'eje pa'iohua'ipi de'oye pa'iye ti cuasama'cohua'ipi
cayere asaja'cohua'i a'ë, nuñerepa pa'ima'cohua'ipi coso paipi ye'yayere.
3 Jaohua'ipi huejaye co'aji, caja'cohua'i a'ë, cui'ne aiñere ëseja'cohua'i
a'ë, nuñerepa coca asacohua'ipi de'oji cajë Maija'quëre pëpajë seje ai
ja'ñere de'huase'ere. 4 Jaje pa'ina, si'aye Maija'quë de'huase'e de'oye a'ë.
Jaje de'oyere maipi coeye co'aji. Jaje pa'ina, coa ai jerepa Maija'quëni
de'oji cajë pëpajë itire pajë cui'ne aiñe de'oji. 5 Maija'quë cocapi cui'ne
mai ite señepi de'oyerepa necaiji.

Jesucristo De'o Jo'yaërepa Pa'iye

6 Më'ëpi iyere Maija'quë do'ijëre ye'yaquë, cui'ne më'ëje Maija'quë
pa'ire paji cuasayere ani huajëquë pa'i cui'ne më'ëre ye'yase'ere yo'oquë
pa'ini, Jesucristo de'o jo'yaërepa pa'ija'quë a'ë, më'ë. 7 Jaje pa'ina, ti
asacaima'ë pa'ijë'ë, iye yeja aipë coca huesëjë caye. Maija'quë co'amaña
necaiyere pare yo'oquë ye'yejë'ë. 8 Më'ë tutu quë'i pa'ija'quë caquë
ai cuasajë yo'oye a'ri maña coocaiye a'ë. Maija'quëre de'oyerepa pa'iye
cato iye yeja pa'iye, cui'ne jeteyo'je pa'i ja'ñeje coocaiye a'ë. 9 Iye caye
nuñere pa'ë. Jaje pa'ina, si'aohua'i asacaijë sehuoye pa'iji. 10 Jaje pa'ina, i
co'amañare tuturepa yo'ojë nejë pa'iyë, Maija'quë huajëquëre pana quëco
pajë, si'aohua'ire ite sehuocohua'ise'ere huasoquëna.
11 Jaje pa'ina, iye cocare cuañequë ye'yaye pa'iji, më'ë. 12 De'hua ñaquë
pa'ijë'ë, më'ëre posëni co'aye cajë cue'cuejë. Jaje pa'ina, më'ë coca cayepi,
më'ë yo'oyepi, paire oiyepi, Maija'quë pa'ire paji cuasayepi, cui'ne
nuñerepa de'oyese'e yo'oquë pa'iyepi iñojë'ë, sehuosicohua'ire. Iohua'ije
më'ë pa'iyeje pa'ija'cohua'ire. 13 Ja yë'ta'a yë'ë ti'ama'në Maija'quë
toya pëpëre si'a pai sehuosicohua'i asajëna, ñaquë quëajë'ë. Jaohua'ipi
jerepa yëjë yo'o jujama'pë pa'ija'cohua'ire. Jaje ye'yajë'ë. 14 Maija'quëpi
quëaquëna, sehuosicohua'i ëjaohua'i jëñapi më'ëna patojë secacaijëna,
Maija'quëpi ta'ñe yo'o ja'ñeje isise'ere de'hua ñacai itire yo'ojë'ë.
15 Jaje pa'ina, iye de'o co'amañase'e yo'oquë pa'ijë'ë, de'oyere yo'oquëpi
seña maca de'oquë pa'ina, si'ahua'i ñaja'cohua'ire. 16 Më'ë pa'iye,
cui'ne më'ë yecohua'ire ye'yaye de'hua ñaquë, si'aye ocue pa'i macarepa
yo'oquë pa'ijë'ë. Jaje më'ëpi iyere yo'oquë co'ye huaso cuañoquëna, cui'ne
më'ë caye asacohua'ije huaso cuañoja'cohua'i a'ë.

5

Sehuosicohua'i De'oye Yo'ojë Pa'iye

1 Aire tutu cama'ë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa më'ë ja'quëre yëhuoyeje pa'ye
caquë yëhuojë'ë. Posëohua'ini më'ë yo'je tsire yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë. 2 Ai
nomiohua'ini më'ë ja'core de'oye yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë. Cui'ne nomi
tsini më'ë yo'je tsi nomiohua'ire cuasaquë yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë, co'aye
cuasaye peoyepi.
3 Necaicohua'ire peocohua'ini hua'jeohua'ire cocaijë'ë. 4 Jaje
pa'iquëta'are hua'jeopi mamajëre cui'ne naje tsire paco pa'ito jaohua'ipi
cocaiye pa'iji, iohua'i tsëcapë acore. Jaje yo'ojë pëca ja'quëohua'ire
cui'ne ñecuëohua'ire saija'cohua'i a'ë, ai de'huasi do'i. Jaje cocaiyere
Maija'quë sihuaquë ñaquë api. 5 Jaje pa'ina, cocaicohua'ire peocopi

te'o maca ëasicoa, hua'jeorepa. Jạje pa'iopi Maija'quëpi cọcaijạ'quë api cuasaco mu'seña cui'ne ñamiña sẹo pa'ico. Jạje sẹo pa'iconi cọcaiye pa'iji, sehuosicohua'ipi. 6 Jạje pa'iquëta'are hua'jeopi si'aye i̱o cạpë yëyere yo'orojạico cato tsoe jụ'isicoa, huajëco pa'icota'a. 7 Iyere yo'ojẹ̱'ë caquë cuạñejë'ë, nuñerepa de'oyese'e yo'ocohua'i pa'ijạ'cohua'ire. 8 Jạje pa'ina, sehuosiquëpi i̱ huë'e acohua'i pa'iyere cuasama'ë, de'oye ñacaima'quë pani, sehuoma'quëre sẹña maca co'aquë pa'iye pa'iji. Jạje pa'i pani sehuosiquë a'ë ca ti̱'añe peoji.

9 Hua'jeohua'ire toya pëpëna toyaye pa'iji, sesenta ọmetëca pacopi cui'ne te'ire ẹjëre pasiconi. 10 De'oye yo'ocona, yecohua'ipi ñasiconi, mamajëre de'oye ai de'huasiconi, i̱o huë'ena do'i daicohua'ire de'oye pëpaco pa'isiconi, sehuosicohua'ire nëcañoa tsoacaisiconi, ai yo'ocohua'ire cọcaio pa'isiconi, jạje si'aye de'oyese'e nesi'i cato yo'oco pa'isiconi, toyaye pa'iji.

11 Nomi tsi̱pi hua'jeohua'i pa'ito toyama'ë pa'ijẹ̱'ë, hua'jeohua'ire toya pëpëna. I̱ohua'i cạpë yëyepi pa'ina, huejañu'u cajë yo'ojë Cristore tuiye jẹoni, 12 i̱ohua'i necañu'u ca nëose'ere ne ti̱'ama'pë jai do'i quë'iohua'i de'ocohua'i a'ë. 13 Cui'ne yequejẹ, huẹ̱'ña ñape cu'ijë jọsaohua'i de'oni, cui'ne co'a coca cacohua'i de'oni coa si'aye yo'ojë ti caye pạ'ñe pa'yere carojạicohua'i a'ë. 14 Jạje pa'i do'ire nomi tsi̱pi hua'jeohua'i pani huejajạjë cayë, huejani mamajëre pajë, huë'e ñacaicohua'i pa'ijạjë. Pa'ijëna, huatijẹ cue'cuema'ë pa'ijạ'quëre. 15 Jạje pa'ina, yecohua'i nomi tsi̱ hua'jeohua'ipi Cristore tuiye jẹoni huati ëjaëna pe'te huesëhuë.

16 Sehuosi nomiopi i̱o tsëcapë acohua'ini hua'jeohua'ire pani cọcaiye pa'iji. Sehuosicohua'ipi cọcaijạ'cohua'i a'ë cajë uteye peoye. Sehuosicohua'i cato cọcaicohua'ire peocohua'ini cọcaicohua'i a'ë.

17 Sehuosicohua'i ëjaohua'ire ai oiye pa'iji, sehuosicohua'ire de'oyerepa sacohua'ipi, cui'ne Maija'quë cocase'e quëajë de'oye ye'yacohua'ire. 18 Jạje pa'ina, Maija'quë toya pëpë caji: "Duruhuẹquë yë'opo sëama'pë pa'ijẹ̱'ë, i̱se'equë ại tsa'cujạquë." Cui'ne yequejẹ caji: "Co'amaña nequëre sạiñe pa'iji, i̱ yo'o do'i."

19 Sehuosicohua'i ëjaëre sạñope co'aye caye pa'ito asama'ë pa'ijẹ̱'ë, cayahua'i pạnita'a toasọcohua'i i̱ yo'ose'e ñacaicohua'ipi peoto. 20 Jạ yë'ta'api co'ayere yo'ojë pa'icohua'ireta'a yëhuo quëcojẹ̱'ë, si'aohua'i ña huẹ̱'ñana. Yecohua'ijẹ jạje yo'oye co'aye a'ë cuasajë ca'rajạ'cohua'ire. 21 Cuạñeñë, më'ëre, mai Diusu cui'ne mai Ëjaë Jesucristo, cui'ne hui̱ñaohua'i i̱ sahuasicohua'i ña huẹ̱'ñana, iye cuạñese'ere te'ohua'ise'ere yeque yo'oma'ë, si'aohua'ire si'a yë'quë macarepa yëhuojạquë caquë. 22 Jạje pa'ina, më'ëpi yecohua'ire esarepa patoquë sẹcacaiye pạjë'ë, i̱ohua'i co'aye yo'o do'ire sại cọñe pa'iji. De'oyerepa cuasani yo'ojë i̱ aye co'ayere yo'oma'quërepa pa'ijẹ̱'ë. 23 Ẹ̱tapë a'si jụ'iquë sëte ocose'e ụcuma'ë pa'ijẹ̱'ë, o'sa cọnoje a'ri maña ụcujẹ̱'ë, më'ë ẹ̱tapë cọcai jạ'ñe.

24 Yecohua'i co'aye yo'oye si'a pại ti̱ñarepa ñañe pa'iji, jạ yë'ta'a i̱ohua'i yo'ose'e ña de'hua huẹ̱'ña saima'ë. Yecohua'i co'aye yo'oyere jeteyo'je dahuëre asaye pa'iji. 25 Jạje cui'ne de'oye yo'oyejẹ yequere ti̱ñarepa ña cuạñoñe pa'iji. Yequere ñama'pë pa'ise'ere jeteyo'je ñañe pa'iji. Si'anë yahuese'epi pa'i carajạiñe peoji.

6

1 Co'amaña necaijạ'cohua'ire jo'ya nesicohua'i pani mësaru ëjaohua'ire
ca'rajë ñajë'ë, jạohua'ipi co'aye Maija'quë mamire cui'ne i̱ coca
mai ye'yayere sạñope cama'pë pa'ijạ'cohua'ire. 2 Pạnita'a co'amaña
necaijạ'cohua'ire jo'ya nesicohua'ipi sehuosicohua'ini ëjaohua'ire
pani jẹoma'pë pa'ijẹ'ë, sehuosicohua'i a'ë cajë, ëjaohua'ire ñajë paye.
Maija'quëre sehuosicohua'ipi te'e Maija'quë do'ijëpi pạire oicohua'ipi,
co'amaña ne cuạñoñe sëte jerepa de'oye necaiye pa'iji. Jạje caquë iyere
ye'yaquë quëajẹ'ë.

Pa'iye Cui'ne Mai De'oye Cuasaye

3 Yequë pạipi mai Ëjaë Jesucristo ye'yase'eje̱ pa'ye ye'yama'ë,
cui'ne mai nuñerepa Maija'quëre sejë yo'oyeje̱ pa'ye ye'yama'ë pani,
4 huesëquëpi ye'yaji, jerepa pa'i a'ë cuasaquëpi. Jạje pa'ipi jụ'i
dahuëje̱ pa'ye paji, sạñope ca ëayere. Jạje pa'ina, jạpi si'aye co'ayere
cuasaye huëoji: yecohua'i payere ëa ñajë pẹ̱ti ëaye cuasaye, te'e
cuasa ma'ñe co'acohua'i a'ë cajë te jụ'iñe, coa cacohua'i a'ë cuasaye.
5 Jạje cuasacohua'ipi sạ'ñe pẹ̱ti coca ti jẹoma'pë cajë pa'iyë, nuñe
cuasama'cohua'i jạ're, nuñerepa coca asa ti̱'ama'cohua'ipi, Maija'quëre
sehuoni pa'iye ye'yaye curi neñe a'ë cuasacohua'i jạ're. Jạje uihuayë.
6 Jạje pa'iquëta'are, co'amaña pa'ina, cui'ne peoquëna, sihuaquë
pa'iquëse'ere, Maija'quëre sehuoni pa'iye ye'yaye, jaiye curi neñeje
pa'ye pa'iji. 7 Mai iye yeja dai maca co'amaña peocohua'i daë'ë.
Daisicohua'ipi cui'ne mai jụ'i maca iye yejapi peocohua'i saijạ'cohua'i
a'ë. 8 Jạje pa'ina, maipi ạo maña cui'ne mai ju'i cạña pani sihuajë
pañu'u. 9 Jạje pa'iquëta'are jaiye curiquë pañu'u, cacohua'i cato jaiye
do'i peoyere yëyena quëcoma'pë huati huạterë nesicona cacayë, i̱ohua'ire
co'a de'huaquë, de'oye pa'ise'ere nejocaiyena, ti ne huesë huẹ'ñana
sayena. 10 Jạje pa'ina, curiquë oiye cato si'aye co'aye cuasaye huëoye a'ë.
Jạje yecohua'i jaiye curiquë yë do'ire Maija'quëre pa'ire paji cuasase'e
jẹoni ai yo'oyena ne huesëni ai yo'ojë pa'iyë.

De'oye Maija'quë Cocare Quëaye

11 Jạje pa'iquëta'are Maija'quë jo'yaë sëte si'aye co'ayere coequëpi
nuñerepa yo'oquë pa'ijẹ'ë, Maija'quëre necaiquëpi, pa'ire paji cuasaquëpi,
pạire oiquëpi, yo'o jujama'quëpi, cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasa joyo peo-
quëpi. 12 Ti pani huesëjạquë caquë Maija'quëpi më'ëre sahuani soipi.
Soisiquëpi Maija'quë pa'iji, mësaru cuasayere de'oyerepa quëahuë, jai
pại asajëna. Jạje pa'ina, Maija'quë pa'iji cuasayepi de'oye yo'ojẹ'ë, ti
pa'iyere pacohua'ipi. 13 Jạje pa'ina, Maija'quë si'a co'amaña pa'iye i̱siquë
cui'ne Jesucristo Poncio Pilatore de'oyerepa i̱ pa'iye quëcoquë i̱ñosiquë
ña huẹ'ñana cuạñeñë, më'ëre. 14 Yëhuo quëcoye peojạquë cani de'oye yë'ë
më'ëre cuạñese'e sehuocai yo'ojẹ'ë. Yeque pọnani yo'oma'ë pa'ijẹ'ë, mai
Ëjaë Jesucristo dai macajạ'a. 15 I̱ti yo'o maca ti̱'aëna, Maija'quëpi si'aye
iyere ne de'hua saojạ'quë api, te'i si'aye pa'irepa de'o Diusu tutu quë'ipi,
cuạñecohua'i mëñe Ëjaëre papi, cui'ne ëjaohua'i mëñe Ëjaëpi. 16 Jạë api,
te'i ti jụ'ima'quë, pại tsiojạima'tore mia huẹ'ñare pa'iquë, te'e pại macaje̱
ñama'quë, cui'ne ña ti̱'añeje ti peoquë. ¡I̱ tse̱ pa'ijạquë si'anëpi, Ëjaërepa
pa'iye cui'ne i̱ jerepa tutu quë'i pa'iye! Jạje pa'ijạquë.
17 Cuạñejë'ë, jaiye iye yeja co'amaña pacohua'ire, jerepa pa'iohua'i
a'ë, cuasama'pë pa'ijạjë, cui'ne i̱ohua'i co'amañana quëcoma'pë pa'ijạjë.

Ja̱ cato coa carija̱iñe a'ë, coa ai jerepa Maija'quëna quëcojë pa'ija̱jë,
mai pa ja̱'ñere caquë coa si'aye jaiye i̱siquëna. 18 Cua̱ñejë'ë, cui'ne de'o
co'amañare yo'ojë jaiye de'oye yo'oyere, co'amañaje pa'ye paja̱'cohua'ire,
pajë peocohua'ire co̱caija̱jë, i̱ohua'i co'amañapi. 19 Ja̱je yo'ojë, jaiye
co'amaña tsi'so ti̱mëja'cohua'i a'ë, yequë mu'se ti pani huesëyere pa
ja̱'ñere.

Timoteore Ca Tëjiye

20 Timoteo de'hua ñaquë pa'ijë̱'ë, më'ëre de'oye yo'oja̱'quë api cuasa
nëose'ere. Asama'ë pa'ijë̱'ë, iye yeja do'i peo coca, ta̱'ñe asayere pa'ë caye,
coa cosoye a'ë. 21 Yecohua'i Maija'quëre pa'ire paji cuasacohua'ipi ja̱re
ta̱'ñe asayere pa'ë cajë yo'ojë, tsoe ne huesëhuë, ti̱ñena.

Maija'quëpi mësarute necaina, de'oye pa'ijë̱'ë. Ja̱je pa'ija̱'quë.

2 TIMOTEO

Pablopi Toya Cọse'e Timoteona

1 Yë'ë, Pablo Maija'quë yë do'ipi Jesucristo jëjo saoquë pa'iyë, Cristo
Jesuna tsioni pa'iye tị'añe ca nëose'ere quëajạ'quëpi. 2 Jạje pa'ina, toy-
ayë, iye toya ja'hua yë'ë mamaquë Timoteona, yë'ë oiquëna. Diusu
Maija'quëpi cui'ne Ëjaë Jesucristopi ñacai teaye ñaquë cọcaina, ti se co'a
jụ'ima'pë de'oye pa'ijẹ'ë caquë.

Cristo Yo'ose'ere Quëaye

3 Mu'seña cui'ne ñamiña sẹñe ñape më'ëre cuasani Maija'quëpi ñacaiji,
caquë pëpayë, ịte, de'oye cuasayere papi yë'ë necaiquëna, yë'ë aipë yo'ojë
pa'ise'eje pa'ye. 4 Cui'ne huạnëyema'ë si'anë cuasayë, yë'ë jẹo saina,
më'ë oi co etoquëna, ñase'ere. Jạje pa'ina, më'ëni ña huajë'ñe nëina,
ai cuasaquë pa'iyë. 5 Jạje cuasayë, më'ëpi nuñerepa Maija'quë pa'iji
cuasaquë yo'ose'ere ñasi do'ire. Jạje cui'ne du'ru macare pajẹ më'ë
ñeco Leoidapi cui'ne më'ë ja'co Eunicepi Maija'quë pa'iji cuasacohua'ipi
paë'ë. Jạje pa'ina, më'ëje cui'ne cuasaquë pa'iji caquë nuñerepa cayë.
6 Yë'ë jẹtëpi më'ëna pato maca Maija'quëpi më'ë yo'ojạ'a tuture ịsipi.
Jạje pa'ina, cuạñeñë, më'ëre. Toa ja'jë tsẹoñeje pa'ye yo'ojẹ'ë, ịtire. 7 Jạje
pa'ina, Maija'quë ca'ra joyore ịsima'ë paji'i, maire. Coa ai jerepa tutu
quë'i joyore pạire oiyere cui'ne asare pajë de'oye pa'iyere ịsipi.
8 Jạje pa'ina, mai Ëjaë Jesucristo do'ire quëacaijẹ'ë, huajëya'ye peo-
quëpi. Cui'ne ị do'ire yë'ë tsẹa cuạñosiquë pa'ina, ñani huajëya' coema'ë
pa'ijẹ'ë. Coa ai jerepa huaso coca quëajë ai yo'oyere yë'ëjẹ quëaquë
pasi'i cuasajẹ'ë, Maija'quë tutu ịsiyepi. 9 Jạje pa'ina, Maija'quëpi huasoni
soipi, ị jạ're tsioni de'ocohua'irepa pa'ijạ'cohua'ini. Jạ yë'ta'a yeja
de'huama'në maire oji'i, Cristo Jesús necai jạ'ñere caquë. Jạje pa'ina, ị
cuasase'ere yo'oquë huasopi, maire. Mai neñepi tị'añe pạhuë. 10 Ị tsoe
cuasase'ere yureta'a Jesucristo dani jụni huesë tutu pa'ise'ere nejo maca,
cui'ne huaso cocapi, ti jụ'ima'pë pa'iyena necai maca, ịñopi.
11 Iye coca quëajạ'quëre ca nëosiquë a'ë. Jạje pa'ina, Jesús jëjo saoquë
sëte quëaquë, ye'yaquë pa'iyë.
12 Jạ do'ire ai yo'oyë. Jạje ai yo'oquëta'a huajëya'ye peoquëpi yo'oyë,
yë'ë quëcoquëre paye sëte. Jạje pa'ina, asayë, tutu quë'ipi yë'ëre de'oye
ñacaijạ'quë api, ị ca nëose'ere ne tëji mu'sejạ'a.
13 Yë'ë nuñerepa pa'yere ye'ya ịñose'eje pa'ye tuijẹ'ë. Cui'ne Jesucristo
jạ're tsioni pa'ijë pạire oiyere, cui'ne Maija'quë pa'iji cuasajë pa'iyere
pa'ijẹ'ë. 14 Maija'quë joyo maire pa'iquë cọcaiyepi de'hua ñacaijẹ'ë,
de'oye ye'yayere Maija'quë nuñerepa cocare ịsise'ere necaijạ'quë api
caquë.
15 Tsoe më'ëpi asayë, si'aohua'i Asia yeja pa'icohua'i yë'ëre jẹocojëna,
cui'ne jạohua'i jạ're cọni Figelo cui'ne Hermogenes jẹose'e.
16 Onesíforo tsëcapëre mai Ëjaëpi oi teaye ñaquë cọcaijạquë. Cosiquë yë'ë
pa'ina, jạohua'ipi huajëya'ye cosiquëni yo'oma'quëpi cama'ë sihua ëaye
jaiye de'oye yo'o huasopi, yë'ëre. 17 Jạje yo'oquëpi Roma tị'asi maca co'e
jujani jẹoma'ë co'equë tị'api, yë'ëre. 18 Jạje pa'ina, mai Ëjaëpi jạ mu'serepa

oi teaye ñacaijąquë Onesíforore. Më'ë ñaquëna, maire Efeso pa'i maca, cǫcaise'eję pa'ye cǫcaji'i. Jąre më'ëpi tsoe asayë.

2

De'o Jesucristo Soldado

1 Yë'ë mamaquë më'ë cato Cristo Jesús įsi tutupi pa'iję'ë. Jąje pa'i, 2 yë'ë
jai pąire quëaquëna, më'ë asase'ere ne tį'acohua'ire pana, tą'ñe de'oye
yecohua'ire se ye'yają'cohua'irepa ña cuąñocohua'ina cuąñe nëojë'ë,
ye'yają'cohua'ire.
3 Më'ë yë'ë ai yo'oyeję pa'itoję quëcoję'ë, Jesucristo de'o soldado sëte.
4 Ti te'ije soldadopi soldado peocohua'i yo'oyere cui'na yo'oma'quë api,
jąre į ëjaërepa cuąñese'e de'oyerepa sehuoją'quë caquë. 5 Jąje cui'ne
cą'a yo'oquëpi cą'a yo'ocohua'ire cuąñese'ere yo'oma'ë pani ca nëosi
co'amaña iñe peoji. 6 Tsio nequë cato į pa ją'ñere du'ru tëaquë api,
ją yë'ta'a yecohua'i pąjëna. 7 Iye yë'ë case'ere cuasaquëna, mai Ëjaëpi
cǫcaina, si'aye asa tį'añe pa'iji.
8 Huąnëyema'ë pa'iję'ë, Jesucristore jų'isiquëpi huëisiquëre David
tsëcapë aquëre. Yë'ë ją'ë ayere huaso coca quëayë. 9 Iye de'o coca quëa
do'ire ai yo'onije quëcoquë quëayë, pąire huani jǫoquëre sëayeję quę̈na
meapi sëasiquë pa'inije. Jąje yë'ë pa'iquëta'are de'o coca cato quę̈na
meapi sëa ma'ñe a'ë. 10 Jąje pa'ina, Cristo Jesuna tsioni pa'ijë Maija'quë
sahuasicohua'ipi huasosicohua'i pa'ijë de'oyere pare ti pa'iyere tį'ajajë
caquë si'aye ai yo'onije quëcoyë.
11 Iye nuñerepa caye a'ë.
Maipi Cristo ją're jų'isicohua'i pani į ją're cǫni pa'iją'cohua'i a'ë.
12 Ai yo'onije ǫcue pa'i macarepa įte tuisicohua'i pani į ją're cǫni
cuąñeja'cohua'i a'ë.
Įte ñama'cohua'i a'ë casicohua'i cato ije ñama'quë a'ë cają'quë api.
13 Mai cato yo'o jujacohua'i a'ë. Jąje pa'iquëta'are į cato yo'o jujama'quë
api.
Į case'eję ne tį'aquë api. ¿Me neni į ca nëose'e necaima'ë pa'iquë'ni?

Co'amaña Nequërepa Pa'iye

14 Iyere huąnëyema'ë quëa sëtoquë cuąñejë'ë. Są'ñe cama'pë pa'ijąjë
do'i peo cocare, ca huëoni. Ją sąñope caye ti cǫcai ma'ñe a'ë. Coa ai
jerepa yecohua'i de asacohua'ini co'aye neñe a'ë. 15 Jąje pa'ina, më'ë cato
co'amaña nequërepa ca'raye peoquëre paję pa'i pasi'i caquë, de'oyerepa
Maija'quëre iñosi'i caquë, Maija'quë cocare nuñerepa ye'yaję'ë, tayoye
peoyerepa si'aye më'ë ai cuasaye ja'ye yo'oquë. 16 Jąje pa'ipi iye yeja
do'i peo cocare cama'ë pa'iję'ë. Jąje cacohua'i cato jero sa'na ai jerepa
co'ayena ne huesëyë. 17 Jąje ne huesëcohua'i ye'yapi ai a'sio jai saiyeję
pa'ye yo'oji. Jąje Himeneo cui'ne Fileto ye'yayë, 18 nuñerepa cocare tayo
saicohua'ipi jų'isicohua'i huëiye tsoe tëto saji'i cajë. Jąje cajë nuñerepa
de'oye asacohua'ire ca cǫ'me huesojë yo'oyë. 19 Jąje caye pa'itoję
Maija'quë nesico quę̈na pëję pa'io jëaco ñu'cuema'cona toyasico pa'iji,
ñeje: "Ëjaëre papi ñaji, į tsęcohua'ire." Cui'ne yequeję caji: "Si'aohua'i
Cristo pąi a'ë cacohua'i cato co'aye yo'oyere jǫocosicohua'i pa'iyë."
20 Jai huë'e są'nahuëre sę'ño curiquëpi cui'ne po curiquëpi de'huasi
co'amañase'e pa'ima'coa. Pa'icoa, cui'ne sǫquë cui'ne ya'o de'huasi
co'amañaje. Ją yeque de'oyerepa cato ëjare pase'e ne ją'ñepi pa'iji. Cui'ne

yequepi si'a co'amaña coa nerojąi jąˈñepi paˈiji, yaˈopi, cuiˈne sǫquëpi deˈhuaseˈe cato. 21 Ëjaëre pana i̱sisiquëpi ëjare paseˈe yoˈojąˈquë pasiˈi cani siˈaye coˈayere yoˈomaˈquërepa paˈiye paˈiji. Jąje paˈipi deˈo coˈamañare paseˈe neñe paˈiji.

22 Pǫsëohuaˈi coˈaye yëyere catijëˈë. Catini nuñerepa paˈijëˈë, Maijaˈquë paˈiji cuasayere, pąire oiyere cuiˈne joˈcua deˈoye siˈaohuaˈi jąˈre paˈiyere. Jąje paˈipi deˈo joñoare papi mai Ëjaëre tsẹcohuaˈi jąˈre cǫni paˈijëˈë. 23 Cuiˈne huesëcohuaˈipi, yeˈyemaˈcohuaˈipi sąˈñe cajëna, asaquë i̱ohuaˈi jąˈre cǫni camaˈë paˈijëˈë, mëˈëpi tsoe asaquë. Ją cato pëti ëayena saye. 24 Mai Ëjaërepa joˈyaë cato sąˈñe pëti cocare caquë uihuaquë paˈiye peoji. Jąre yoˈomaˈë siˈaohuaˈire deˈoye yoˈoquë paˈiye paˈiji, deˈoye yeˈyaquëpi tayocohuaˈire quëcoquë deˈoye yoˈoquëpi. 25 Sąñope coˈaye cacohuaˈire joyore papi oi quëa nuˈñequëpi jerepa paˈi aˈë, cuasamaˈquëpi Maijaˈquëpi cǫcaina, jąˈnë yoˈoseˈe jẹoni Maijaˈquëna pǫnëni nuñerepa cocare asająˈcohuaˈi aˈë cuasaquëpi. 26 Cuiˈne huati tsẹani i̱ yëye yoˈojąˈcohuaˈi aˈë caquë pącohuaˈipi deˈhue ña sëtani jëająˈcohuaˈi aˈë, caquë utequë paˈiye paˈiji.

3

Pąi Tëji Muˈseña Yoˈoye

1 Tëji muˈseña coˈa muˈseña paˈijąˈcoa. Jąre mëˈë asaye paˈiji. 2 Ją muˈseña pąi cato curi ai oicohuaˈipi cuiˈne coˈye deˈoye paˈiyeseˈe cuasacohuaˈi paˈijąˈcohuaˈi aˈë, jerepa paˈi aˈë cuasacohuaˈipi. Cuiˈne yëˈëpi jerepa deˈoye yoˈoquë aˈë cajë coˈye i̱ohuaˈijąˈa sihuacohuaˈi paˈijąˈcohuaˈi aˈë. Jąje paˈiohuaˈipi Maijaˈquëni sąñope cająˈcohuaˈi aˈë. Pëca jaˈquëohuaˈire sehuocaimaˈcohuaˈipi paˈijąˈcohuaˈi aˈë. Nesi doˈire pëpa tǫmaˈcohuaˈi paˈijąˈcohuaˈi aˈë. Cuiˈne Maijaˈquëre sehuoyere ti oimaˈcohuaˈipi paˈijąˈcohuaˈi aˈë. 3 Pąire oimaˈcohuaˈi cuiˈne ai yoˈocohuaˈire ñani ti cǫcaimaˈcohuaˈi paˈijąˈcohuaˈi aˈë. Coˈa cocaohuaˈi paˈijąˈcohuaˈi aˈë. Cuiˈne i̱ohuaˈi yëye quëco ti̱ˈamaˈcohuaˈi paˈijąˈcohuaˈi aˈë. Ti oiye peoyerepa yoˈocohuaˈipi siˈaye deˈoyere ai sąñope yoˈocohuaˈi paˈijąˈcohuaˈi aˈë. 4 Cajeohuaˈi cayejẹ paˈye cajë cosocohuaˈi paˈijąˈcohuaˈi aˈë, cuiˈne ti jaˈrująimaˈcohuaˈi paˈijąˈcohuaˈi aˈë. Yëˈë jerepa paˈi aˈë cajë coˈye sihuacohuaˈi paˈijąˈcohuaˈi aˈë. Cuiˈne Maijaˈquëni coejë coa i̱ohuaˈi yëyeseˈe coˈejąˈcohuaˈi aˈë. 5 Maijaˈquëre sehuosicohuaˈi yoˈoyejẹ paˈye yoˈojëtaˈa coa cająˈcohuaˈi aˈë, nuñerepa Maijaˈquëre sehuosicohuaˈi paˈi tutu peocohuaˈipi.

Jąje paˈiohuaˈire tsiomaˈë paˈijëˈë. 6 Jąje yoˈocohuaˈi acohuaˈipi, nomiohuaˈi coˈayena ti̱mësicohuaˈipi coa siˈaye yëcohuaˈi paˈi huëˈñana cacarojąijë cajeohuaˈi deˈojëna, tutu peocohuaˈipi, siˈaye i̱ohuaˈi yëyere necaijąˈcohuaˈi aˈë. 7 Siˈanë yeˈyejëtaˈa ją nomiohuaˈi ti nuñerepa paˈiyere asa ti̱ˈamaˈpë paˈijąˈcohuaˈi aˈë. 8 Tsoe huẹˈña caya dahuëohuaˈi Janes cuiˈne Jambre sąñope Moisésre yoˈoąˈhuëˈë. Jąje cuiˈne jąohuaˈijẹ sąñope yoˈojąˈcohuaˈi aˈë, nuñerepa cocare, coˈayeseˈe cuasa ẹ̄mëohuaˈi deˈosicohuaˈipi, Maijaˈquë paˈiji cuasayere ne huesosicohuaˈipi. 9 Jąje paˈiquëtaˈare siˈa pąi i̱ohuaˈi yoˈoye asa ti̱ˈani huesëohuaˈipi yoˈoyë, cajë sehuomaˈpëna. Ai jerepa yoˈomaˈpë paˈijąˈcohuaˈi aˈë, Moisésre caya ẹ̄mëohuaˈi sąñope yoˈo jujajë paˈiseˈejẹ yoˈojąˈcohuaˈipi.

Tëjiyerepa Pablo Timoteore Cuąñeseˈe

10 Ja̱je pa'iquëta'are më'ë cato yë'ë ye'ya i̱ñose'ere, yo'oquë pa'iyë, yë'ë
pa'ise'ere, yë'ë nesi'i cuasase'ere, Maija'quë pa'iji cuasase'ere, yë'ë pa̱ire
oise'ere, yë'ë quëcose'ere, sa̱ñope yo'oye pa'itoje̱, 11 cui'ne yecohua'i jo̱sa
yo'ojëna, ai yo'onije yë'ë quëcose'ere. Cui'ne më'ëpi asayë, jeto Antioquía,
Iconia cui'ne Listra daripëa pa'i maca jo̱sa yo'ojëna, ai yo'oquëna, Ëjaëpi
si'aye ja̱re nejocani de'oye pa'iye i̱sise'e. 12 Nuñerepa cayë, si'aohua'i
Jesús ja̱'re tsioni pa'iye yëcohua'i cato ja̱je ai yo'oja̱'cohua'i a'ë, yeco-
hua'ipi jo̱sa yo'ojëna. 13 Ja̱je pa'iquëta'are, co'acohua'i cui'ne cosocohua'i
cato jero sa'na ai co'ayere yo'ojë yecohua'ire cosocohua'i pa'ija̱'cohua'i
a'ë, coso cua̱ñosicohua'ipi pa'ijë.

14 Ja̱je pa'iquëta'are si'aye më'ë iye a'ë, i̱tirepa caquë asa
huesëse'ere o̱cue pa'i macarepa yo'oquë pa'ijë̱'ë. Më'ëpi asayë, më'ëre
ye'yasicohua'ire. 15 Cuasajë̱'ë, cui'ne më'ë cato tsihua'ë pa'inëna
Maija'quë toya pëpë caye asaquë a'ë. Më'ëre ja̱pi de'oye yo'oquëre
ye'yaquë cui'ne huasosiquë pa'iyena saye pa'iji, Cristo Jesuni pa'iji
cuasa do'ipi. 16 Si'a toya pëpë Maija'quëpi quëaquëna, toyasicoa. Ja̱je
pa'ina, Maija'quë cocapi de'oye a'ë, pa̱ire ye'yaye, yëhuo quëcoye
tayo yo'ocohua'ire, quëa nu'ñeñe cui'ne nuñerepa pa'iyena ye'yaye.
17 Ja̱je pa'ina, cui'ne Maija'quë coca sehuoquëpi si'aye ai ye'yesiquëpi
de'oyese'e nequë pa'ija̱'quë api.

4

1 Pa̱i ëjaëje̱ pa'irepa dani ju̱'isicohua'ire cui'ne huajëcohua'ire pa̱i ñape
yo'ose'eje̱ caja̱'quë Jesucristo cui'ne Diusu ña hue̱'ñana cua̱ñeñë, më'ëre,
2 Maija'quë cocare quëaje̱'ë caquë. Pa̱ipi yëjë asa maca cui'ne pa̱ipi asaye
coe macaje̱, ai cua̱ñequë quëaje̱'ë, më'ë caye asacaija̱'cohua'ire. Tayoco-
hua'ire yo'o ma'ñe a'ë caquë yëhuoje̱'ë. Quëcoquë ye'yaje̱'ë, yo'o jujama'ë.
3 Nuñerepa cocare pa̱i asaye coe mu'seña ti̱'aja'coa. I̱ohua'i yëyeje̱ pa'iye
ye'yacohua'ini co'ejë asaja̱'cohua'i a'ë. 4 Nuñerepa cocare jeteyo'jena
o̱ani, si'aye pa̱i cayere i̱tire pa'ë cajë asaja̱'cohua'i a'ë. 5 Ja̱je pa'iquëta'are
më'ë cato si'anë më'ë pa'iyere ñare paquë de'oyese'e pa'ijë̱'ë. Ai yo'oye
pa'ito quëcoje̱'ë. Huaso cocare quëaquë pa'ije̱'ë, më'ë nesi'i cuasase'ere
si'a yë'quë maca nequë.

6 Yë'ë cato Maija'quëna yë'ë ca̱pë i̱sisiquëpi pa'iyë. Yë'ë ju̱'ija mu'se
ja'yere pa'iji. 7 De'oyepi uihuaquë huë'huë ti̱'ahuë, tëji du'rure pana,
Maija'quë pa'iji cuasayere yo'o jujama'ë. 8 Ja̱je pa'ina, yure cato yë'ëre
de'oyerepa pa'iyepi uteji maroje̱ pa'iopi, ja̱ mu'serepa Ëjaë Jesucristo pa̱i
yo'ose'e nuñerepa ca de'huaquëpi i̱si ja̱'ñepi. Yë'ëse'ere i̱siye pa̱ja'quë api,
si'aohua'ire i̱ co'i co̱ñe ai yëjë utejë pa'icohua'ireje̱ i̱sija̱'quë api.

Timoteore Quëaye

9 Esa dani yë'ëre ñañere caquë yo'oje̱'ë. 10 Demaspi iye yeja co'amañare
ai yë do'ire yë'ëre je̱oconi saji'i, Tesalónicana. Crecentepi Galacia yejana
saji'i. Cui'ne Titopi Dalmaciana saji'i. 11 Satena, Lucase'e yë'ë ja̱'re co̱ni
pa'iji. Ja̱je pa'ina, më'ëpi dai Marcore co'eni daje̱'ë. Ja̱ëpi de'hue yë'ë
co'amaña yo'oye co̱caija̱'quëre. 12 Cui'ne Tíquico co̱ni Efeso daripëna jëjo
saohuë. 13 Më'ëpi dai dacaije̱'ë, yë'ë dëi ju'i ca̱ Troas daripëna Carpo
huë'ena je̱o daisicore. Toya pëpë̱a cui'ne ca̱'nina toyase'eje̱ dacaije̱'ë, ja̱re
ai cuasayë.

14 Alejandro, quëna de'huaëpi ai co'aye yo'opi, yë'ëre. Ja do'ire Ëjaëpi i
yo'ose'eje pa'ye saija'quë api. 15 Jaë cato Maija'quë cocare, mai quëayere
ai sañope yo'oquë api. Jaje pa'ina, ite de'hua ñajë'ë, më'ërejë co'aye
yo'oquë.
16 Ëjaohua'i ña hue'ñana yë'ëre sañope cayere quëa maca ti te'i macaje
coocaiye paapi. Pajë si'aohua'i yë'ëre jeoconi saë'ë. Jaohua'i yo'ose'e
Maija'quëpi saima'ë pa'ijaquë cuasaquë señë. 17 Jaje pa'iquëta'are mai
Ëjaëpi yë'ë ja're pa'i si'aohua'i judío peocohua'ije i huaso cocare yë'ëpi
quëaquëna, asaja'cohua'i a'ë caquë yë'ëre cocai i tuture isipi. Isi maca
quëacaë'ë, i coca. Jaje jai yai yë'opona satira'siquëni Ëjaëpi huasopi,
yë'ëre. 18 Jaje cui'ne ñacaija'quë api, si'aye co'aye yë'ëre nesi'i cayeje. Jaje
ñacai paquëpi i cuañe te'tena yë'ëre de'huaja'quë api. De'oquëre pa'ni,
Maija'quë. Jaje pa'ijaquë.

Pëpa Tëjiyere, Cui'ne De'oye Pa'i Ja'ñere Cocaiye

19 Pëpayë, Priscare, Aquilare cui'ne Onesíforo tsëcapëre. 20 Erasto, Cor-
intona pëapi, cui'ne Trófimoni ju'ina, Miletona jeo daë'ë. 21 Ja yë'ta'a oco
tëcahuë ti'ama'në ai cuasaquë daijë'ë, më'ëpi. Pëpayë, Eubulo, Pudente,
Lino, Claudia, cui'ne si'aohua'i mai Ëjaë do'ijëreje.
22 Ëjaë Jesucristopi më'ë ja're coni pa'ijaquë Diusupi si'aohua'ire
mësarute, de'oye necaina, pa'ijë'ë.

TITO

Pablopi, Titona Toyase'e

1 Yë'ë Pablo, Maija'quëre quëacaiquë a'ë, Jesucristo jëjo daoquëpi.
Maija'quë i̱ tse̱cohua'i pa'ija̱'cohua'ire ña nëosicohua'ire quëaquëna,
asani Maija'quë pa'iji cajë mai sehuoyere nuñere pare sehuoni ti
pani huesëyere utejë pa'ija̱'cohua'i a'ë caquë jëjo daopi, yë'ëre. 2 Ja̱je
pa'ina, Maija'quë ti cosoma'quëpi ja̱ pa'i ja̱'ñere ca nëoa'ji'i, yeja ja̱ pa'i
huëoma'në. 3 Maija'quë maire huasoquëpi, yë'ëpi de'hue quëacaija̱'quë
api caquë nesiquëpi yë'ë quëaquëna, i̱ cocare yure i̱ñopi, maire i̱ cuasa
nëosi maca ti̱'aëna. 4 Yë'ë cui'ne më'ë te'e Maija'quëre pa'iji cuasa do'ire
yë'ë mamaquëre pa'ë, Tito më'ë. Ja̱ do'ire iye toya ja'huana toyaquë
cayë. Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristo mamire huasoquëpi de'oye
necaijëna, ai yo'oye peoye jo'cua pa'ije̱'ë.

Tito Neñe

5 Creta saodohuëna më'ëre je̱o dai maca je̱o daë'ë, ne jujase'ere më'ëpi
ne de'hua saoja̱'quë cui'ne pa̱i daripë̱a ñape sehuosicohua'i ëjaohua'ire
neja'quë caquë, yë'ë cua̱ñese'eje̱ pa'ye. 6 Tayo yo'oquëna, ca quëcoye
peoquërepa pa'iye pa'iji, sehuosicohua'i ëjaë. Nëjore te'ore paquëpi cui'ne
mamajëre sehuosicohua'ire paquëpi, cui'ne co'aye yo'oma'cohua'ire
de'oye sehuocohua'ire paquëpi pa'iye pa'iji. 7 Sehuosicohua'i ëjaë
cato Maija'quë co'amañare de'oyerepa ñacaija̱'quëpi pa'iji. Ja̱je pa'i
do'ire nuñerepa de'oye pa'iye pa'iji. Ai jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi,
jëaquë teni yo'oma'quëpi, co̱no cuepema'quëpi, huajo yëma'quëpi, cui'ne
curiquë ai yë coa cosoquë nema'quëpi pa'iye pa'iji. 8 Coa ai jerepa
de'oye yo'oquë pa'iye pa'iji, i̱ huë'ena daicohua'i pa'ito si'anë de'oye
pëpaquëpi, de'oye yo'oye yëquëpi, de'oye cui'ne co'aye pa'ito ta̱'ñe asaquë
yo'oquëpi, nuiñerepa yo'oquëpi, Maija'quëna i̱ pa'iye i̱sisiquëpi, cui'ne i̱
pa'iyere co'ye ñaquëpi pa'iye pa'iji. 9 Cui'ne nuñerepa coca ye'yase'ena
tsioja̱isiquëpi yecohua'i yo'o jujahuë cuasacohua'ire jerepa yëjë yo'o
ja̱'ñena co̱caiye pa'iji, de'o cocapi ye'yajë, cui'ne sa̱ñope cacohua'ireje̱
quëa ti̱'añe pa'iji, asaja̱'cohua'ire mai pa'iye.

10 Jai pa̱i pa'iyë, hua saisicohua'ipi maire sa̱ñope cacohua'i, ca̱'ni tëaye
pa'iji cajë cua̱ñecohua'i. Ja̱ohua'ipi do'i peo cocapi cajë pa̱ire cosoyë.
11 Ja̱je cosocohua'ire ai ë̱seye pa'iji, ye'yama'pë pa'ija̱'cohua'ire, coa
curiquëre neñu'u cajë i̱ohua'i tayo ye'yayepi jai tsëcapë̱a pa'icohua'ire
si'aohua'ire ti̱ñe yo'oyena ye'yacohua'ire. 12 Ja̱re i̱ti saodohuë Creta
aquëpi, yequë mu'seña pa'i ja̱'ñe quëaquëpi, i̱ cajeohua'ire capi: "Creta
pa̱i cato si'anë coa cosocohua'i a'ë, airo pa̱i a'ë, jai a̱ohua'i a'ë cui'ne
jo̱saohua'i a'ë." 13 Ja̱je cani nuñerepa capi. Ja̱je pa'i do'ire më'ëpi
ja̱ohua'ire tuturepa yëhuoquë quëaje̱'ë, nuñe pa'iohua'ipi Maija'quëre
pa'iji cuasajë pa'ija̱'cohua'ire. 14 Ja̱je pa'ijë judío pa̱i coa huëoni ca
cocare asama'pë cui'ne nuñerepa cocare coejë je̱osicohua'i cua̱ñeñere
sehuoma'pë pa'ija̱'cohua'ire.

15 De'oye cuasajë pa'icohua'ire cato si'a co'amaña de'oyese'e pa'iji. Ja̱je
pa'iquëta'are ëa joyo hue'ecohua'ire, cui'ne de'oye cuasama'cohua'ire
cato ti peoji de'oye cuasaye, si'a i̱ohua'i cuasaye cui'ne i̱ohua'ire neñe
quëa joyoje̱ si'sise'e pa'i do'ire. 16 Ja̱je pa'iohua'ipi Maija'quëre sehuoyë

cayë. Cajëta'are i̱ohua'i yo'oyepi nuñerepa yo'oye peoji. Ja̱je pa'ina, yecohua'ire coejë ñacohua'i pa'iyë. Hua saisicohua'i pa'iyë, cui'ne te'o macareje̱ de'oye yo'o ti̱'ama'cohua'i pa'iyë.

2

Ai De'oye Pa'iyere Ye'yaye

1 Më'ë ye'yayeje̱ si'anë Maija'quë coca cayeje̱ pa'ye pa'ija̱quë.
2 Aiohua'ije̱ sa tëto saipe yo'oma'cohua'i pa'ija̱jë, yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'ija̱jë de'oye, cui'ne co'aye ta̱'ñe asacohua'ipi, Maija'quë pa'iji cuasacohua'ipi, pa̱ire oicohua'ipi, cui'ne yo'o jujama'cohua'ipi pa'ija̱jë quëaje̱'ë. 3 Ja̱je cui'ne ai nomiohua'ije̱ yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'ija̱jë, co'a cocare asani yecohua'ina se quëama'cohua'ipi, co̱no cuepema'cohua'ipi, coa ai jerepa de'oye ye'yacohua'i pa'ija̱jë yëhuoje̱'ë.
4 Nomi tsi̱ huejasicohua'ire ëjëre oiye cui'ne mamajëre de'oye ñajë paye ye'yaja̱jë. 5 Ja̱je pani i̱ñojëna, nomi tsi̱pi ye'yejë co'aye cui'ne de'oye ta̱'ñe asajë nuñe pa'icohua'ipi, huë'e co'amaña de'oye pacohua'ipi, pa̱ire oicohua'ipi, ëjë cua̱ñeñe de'oye sehuocohua'ipi pa'ija̱jë. Ja̱je pa'ijëna, yecohua'ije̱ Maija'quë cocare cue'cueye pa̱ja'cohua'ire caquë yëhuoje̱'ë.
6 Ja̱je cui'ne po̱sëohua'ireje̱ yëhuoje̱'ë, si'anëpi i̱ohua'i yëyere meñe quëco ti̱'acohua'i pa'ija̱'cohua'ire. 7 Ja̱je pa'ina, më'ëpi si'aye de'oye pani i̱ñojë'ë, ja̱ohua'ire. Ye'yaquë pani nuñerepa caquë de'oyere papi ye'yaje̱'ë, 8 sa̱ñope caye peoyere papi. Ja̱je nuñere pare caquëna, sa̱ñope caye pa̱cohua'ipi asajë quëquëni maire sa̱ñope co'aye caye pa̱ja'cohua'i a'ë.
9 Co'amaña necaicohua'ire yëhuoje̱'ë, sa̱ñope tutu sehuocohua'i pa'ima'pë pa'ija̱jë i̱ohua'i ëjaohua'ire, coa ai jerepa oijë de'oye sehuojë necaicohua'i pa'ija̱jë caquë. 10 Cui'ne maire huasoquë Diusu coca ye'yayere si'aohua'i de'oyere pa'ni cajë ñaja'cohua'ire, yahue co'amaña i̱mama'pë pa'ija̱jë, mai pa'iyere ñani, nuiñerepa yo'ocohua'i a'ë cuasaja̱'cohua'ire.
11 Maire oiye Diusu i̱ñose'epi, ja̱pi si'a pa̱ire huasoye pa'iji. 12 Ja̱je pa'ina, ja̱pi maire ye'yaji, co'ayere yo'oma'pë nuñese'e yo'ojë Maija'quëre necaiyere. Cui'ne iye yeja pa'i maca ti je̱ocoyere ye'yaji, co'aye mai yëyere. 13 Cui'ne ja̱pi ye'yaji, mai Diusu, maire huasoquë Jesucristo dai mu'sere i̱ ca nëose'ere utejë pa'iyere. 14 Ja̱je pa'ina, mai do'ire ju̱cacaji'i, co'ayere pa'icohua'ini huasosi'i caquë, co'ayere pa'isicohua'ini tsoa to̱ni i̱ pa̱ire pare pasi'i, de'o co'amañase'e yëcohua'ire caquë, yo'opi.
15 Ja̱je pa'ina, si'aye iyere më'ë ye'yaye pa'iji, quëa sëtoquë, cui'ne yëhuo ñu'ñequë, Ëjaërepa cua̱ñequë tutupi, yecohua'ipi më'ëre cue'cueye pa̱ja'cohua'ire.

3

Sehuosicohua'i Yo'oye

1 Pa̱i ëjaohua'ire, cui'ne pa̱ire cua̱ñe tutu pacohua'ire, de'oye i̱ohua'i cua̱ñeñe sehuojë pa'ija̱jë, cui'ne de'o co'amañase'e neñe yëcohua'ipi pa'ija̱jë caquë quëaje̱'ë. 2 Cui'ne yecohua'ire co'acohua'i a'ë cama'cohua'ipi, uihuaye yëma'cohua'ipi, de'oye pa̱ire yo'ocohua'ipi, cui'ne joyore papi teaye pa'iohua'i pa'iyere i̱ñojë, si'aohua'ire de'oye yo'oja̱jë caquë.

3 Ja̱'në maije huesëcohua'ipi Maija'quë caye sehuocaima'cohua'ipi,
ne huesësicohua'ipi paë'ë. Pa'ijë coa si'aye mai yëye yo'ocohua'ipi
tse̱a cua̱ñosicohua'ipi paë'ë, co'ayena. Ja̱je co'ayere pa'ijë yecohua'i
co'amañare ëa ñajë pë̱icohua'ipi, cui'ne pa̱ire oima'cohua'ipi, sa̱'ñe co-
ecohua'ipi paë'ë. 4 Ja̱je pa'ijëna, mai Diusu, maire huasoquëpi si'a pa̱ire
de'oye necaiyere cui'ne pa̱ire oiyere i̱ño maca, 5 ja maca huasopi, maire.
Maipi de'oye yo'osi do'ire huasoye pa̱pi. Coa i̱pi oi teaye ñani huasopi.
Ja̱je huasoquë co'ayere tsoa to̱quë, huajë pa̱ire nepi. Nequë Maija'quë
joyopi huajëye pa'iye i̱sipi. 6 Cui'ne mai Ëjaë Jesucristo maire huasoquë
do'ipi jaiye i̱sipi, i̱ de'o joyore. 7 Maipi co'acohua'i pa'isicohua'ipi i̱ oi
do'ipi de'ocohua'i pa'ijë ti pani huesëyere mai utejë pa'iyere paja̱jë caquë.
8 Iye coca nuñere pa'ë. Ja̱je pa'ina, më'ëre cua̱ñeñë. Iyere ai si'anë
cua̱ñequë quëaje̱'ë, Maija'quëre sehuocohua'ipi asajë de'oyese'e nejë
pa'ija̱'cohua'ire. Iye coca si'a pa̱ire co̱caiye a'ë, cui'ne de'oye a'ë. 9 Ja̱je
pa'ina, huesëohua'i cayere aipë cocare cui'ne cua̱ñese'e caye ayere ca
huëoni yë'ose'e cajë uihuayere, yo'oma'pë pa'ije̱'ë.
10 Sehuosicohua'ire te'e pa'iye pa̱jë'ë caquë huahuequë yo'oquë pa'ito
soini yëhuoje̱'ë. Te'e pa̱nita'a cayayerepa yëhuorena, asama'ë pa'ito eto
saoje̱'ë. 11 Eto saoni nuñe cuasama' do'ire ne huesësiquërepa pa'iji, i̱
co'aye yo'oyepi nejoquëna, cuasaje̱'ë.

Pa̱i Ñape Yo'o Ja̱'ñe Quëaye

12 Artemasni pa̱nita'a Tíquiconi më'ëre ñaja'quëre jëjo saosi maca esa
daije̱'ë, Nicópolisna yë'ëre ti̱'ani ñasi'i caquë. Ja̱rona oco tëcahuë pë̱asi'i
cuasa nëohuë. 13 De'oye co̱caije̱'ë, pa̱i yo'oye asaquë ne de'huaquëre
Zenasre cui'ne Apolosre, si'aye caraye peoquëna, ai yo'oma'pë so'o
saija̱'cohua'ire. 14 Ja̱je yo'oquëna, mai tse̱cohua'ije̱ de'oye yo'oyere
ye'yeja̱jë, peocohua'i ai yo'ocohua'ire co̱caiye. Ye'yejë yo'ojë de'oye yo'o
pa̱i pa'ija̱jë caquë.

Tëjiyerepa Pëpaquë De'oye Pa'ije̱'ë Case'e

15 Si'aohua'i yë'ë ja̱'re co̱ni pa'icohua'i më'ëre pëpayë. Ja̱je cui'ne
ja̱ro pa'icohua'ire si'aohua'ire pëpacaije̱'ë, cajeohua'ire Maija'quëre pa'iji
cuasacohua'ire. Maija'quëpi ñacaiyepi si'aohua'ire mësarute pa'ija̱quë.
Ja̱je pa'ija̱quë.

FILEMÓN

Pablopi Filemónna Toyapi

1 Cristo Jesús do'ire yë'ë Pablo tsẹa cuạñosiquë pa'iquëpi Maija'quë
do'iquë, Timoteo jạ're cọni toyayë, iye toya ja'hua, më'ëna Filemón
yëquë oiquëpi te'e co'amañare nequëna. 2 Cui'ne më'ë huë'ena sehuosi-
cohua'i tsi'sisicohua'ireję cajë toyayë. Cui'ne Maija'quë do'ico Apiareję
cui'ne Arquipore cajë toyayë, te'e yëquë yo'oyeję pa'ye tutu yo'oquëreję.
3 Maija'quë Diusupi cui'ne Jesucristopi ñacaina, ai yo'oye peoquëna,
jo'cua, de'oye pa'ijạjë.

Pạire Oiye, Cui'ne Maija'quë Pa'iji, Filemón Cuasaye

4-5 Maija'quëre sehuocohua'ire më'ë ai oiyere cui'ne Jesure necaiquëre
pare cuasayere yecohua'ipi quëajëna, asaquëpi yë'ë Maija'quëre sẹñe
ñape si'anë më'ë pa'iyere cuasaquë de'oji caquë pëpayë, i̱te sẹ maca. 6 Jạje
pa'ina, më'ëpi yëquë cuasayeję pa'ye Maija'quë pa'ire paji cuasaquëpi
Cristo jạ're pa'ijë, jaiye de'oye yo'oye payere nuñerepa asa ti̱'ajaquë caquë
sẹcacaiyë. 7 Cui'ne ai sihuayë, më'ë Maija'quë do'iquëpi pạire oiquëpi,
sehuosicohua'ire cọcaina, ai oima'pë pa'ijëna, asa huajëquë.

Pablopi Cacaiye Onésimo Pa'iyere Caquë

8 Cristo jëjo daoquë a'ë caquë më'ë yo'o jạ'ñere cuạñe tutu paquëta'a,
9 yë'ë Pablo ai huạnoupi Cristo Jesús do'ire tsẹa cuạñosiquë pa'iquëpi
pạire oiyere papi sẹñe yëyë, më'ëre. 10 I̱ño co sitore pa'i quëaquëna, asani
Onésimopi sehuoni yë'ë mamaquëję pa'i de'osiquëni caquë sẹñë, më'ëre.
11 Jạ'në tsoe Onésimo jo'yaë pa'i maca coa pa'iquë paji'i, yure cato
necaiquëre papi, më'ëre cui'ne yë'ëreję. 12 Jạje pa'ina, yë'ëpi ti̱'aquëna,
sihuayeję pa'ye i̱te sihuajẹ̱'ë, cui'naëni më'ë quë'rona jëjo saoyë, yure.
13 De'o coca quëa do'ire tsẹasiquë pa'ina, yë'ëre më'ë cọcatira'si sa'rore,
pëani cọcaijạquë cara'huë. 14 Jạje ca'ñe pa'ita'a pạñë, më'ëpi de'oji
cuasama'ëna yo'oyere coequë. Më'ë yë'ëre cọcaiyepi më'ëse'e cuasaquë
yo'oye pa'ijạquë caquë. Jẹoconi cuạñese'eję pa'ye peojạquë, 15 cuasayë.
Yë'ëta'a Onésimopi më'ëre jẹoconi saji'i, a'ri maña tsoe pa'i sitopi yureta'a
ti pa huesojạquë caquë. 16 Jạje pa'ina, jo'yaëję pa'ire paye peoji, jo'ya
nesiquëre sẹña maca pa'i api. Jạje cani cayë, yo'jeiję pa'ire papi caquë. I̱te
yë'ë ai yëyë. Cui'ne më'ëpi i̱te jerepa yëye pa'iji, Ëjaë Jesure cuasa do'ire
Maija'quë do'iquëre sëte.
17 Jạje pa'ina, më'ëpi yë'ë cajei sëte, yë'ëre sihuaquë pëpayepi pëpajẹ̱'ë,
i̱te. 18 Më'ëre co'aye yo'osiquë pa'ito pạnita'a, co'amaña do'ire sạiñe
pạquë pa'ito yë'ëni sẹjë'ë. 19 Yë'ë Pablopi sạicasi'i. Yë'ë jẹ̱tëpi toyayë, iye
toya e'que, yë'ë quëaquëna, sehuosi do'ire, më'ëje yë'ëre sạiñe payë caquë
quëa sëto'ñe pa'ita'a pạñë. 20 De'oji. Maija'quë do'iquë, Cristore cuasaquë
sëte yë'ë case'ję necaijẹ̱'ë, oi pa'iquëpi quëcojạquë, de'oye yo'o huasojẹ̱'ë.
21 De'oye sehuocasipi caquë toyayë, më'ë yo'o jạ'ñere asaquë cui'ne
asayë, më'ë yë'ë case'e jerepa de'oye yo'o jạ'ñere. 22 Cui'ne yequeję cayë,
më'ëre. Yë'ë sani pëajạ'to necaijẹ̱'ë. Uteyë, Maija'quëpi mësaru sẹñere
asaquë. Necaina, sani ñasi'i caquë.

Tëjiyerepa Pëpaquë De'oye Pa'ijẹ̱'ë, Case'e

23 Jạro mësarute pëpa saoji, Epafras Cristo do'ire yë'ë jạ're cọni tsẹa
cuạñosiquë pa'iquëpi. 24 Cui'ne Marcos, Aristarco, Demas cui'ne Lucas
yë'ë yo'oquëna, cọcaicohua'ipi pëpayë.
25 Jesucristopi ñacaijạquë si'ahua'ire mësarute. Jạje pa'ijạquë.

HEBREOS

Maija'quëpi I̱ Mamaquëja̱'a Capi

1 Tsoe hue̱'ña Maija'quëpi mai aipëre i̱te quëacaicohua'ija̱'a ca mu'seña
jaiye ca'a̱ji'i, cui'ne jaiye ti̱ñe pa'ye yo'oyeja̱'a ca'a̱ji'i. 2 Ja̱je ca'quëpi, yure
tëji mu'seña maire i̱ mamaquëja̱'a capi. Si'a co'amaña i̱ ja̱'re de'huasiquë
ja̱'re co̱ni, si'aye co'amaña paja̱'quë ja̱'re co̱ni capi. 3 Ja̱ë api, Maija'quë
de'oyere pare miacaiquë. Cui'ne ja̱ë api, Maija'quë pa'iyere maire i̱ñoquë
i̱je pa'i api, cui'ne ja̱ëpi si'a co'amaña i̱ coca tutupi quëco paquërepa. Mai
co'aye pa'ise'ere tsoa to̱ni, jeteyo'je Maija'quë ñu'ico ëja te̱'tena ja'rupi.

Hui̱ñaohua'ire Jerepa Pa'i Api, Maija'quë Mamaquë

4 Hui̱ñaohua'ire jerepa pa'i de'opi, Maija'quë mamaquëpi, i̱ohua'i paye
jerepa pa'i mamire i̱si cua̱ñosi do'ire. 5 Maija'quë ti cama'ë paji'i, te'ireje̱
i̱ hui̱ñaëre:
Më'ë a'ë, yë'ë mamaquë.
Yure më'ëre huëoni pa'iye i̱sihuë.
Te'ireje̱ i̱ hui̱ñaëre cama'ë paji'i.
Yë'ë pasi'i, i̱ pëca ja'quë pa'ina,
I̱pi yë'ë mamaquë pa'ija̱'quë.
6 Ja̱je pa'iquëta'are iye yejana i̱ mamaquëre te'ire i̱siquë capi:
Si'a i̱ hui̱ñaohua'i i̱te do're ja'rujë ai de'oquëre papi cajë sihuaje̱'ë.
7 Maija'quëpi i̱ hui̱ñaohua'i ayere capi, ñeje:
Hui̱ñaohua'ire cato tutuje̱ pa'iohua'ire neñë,
cui'ne yë'ëre necaicohua'ini toaje̱ pa'iohua'ire neñë.
8 Ja̱je pa'iquëta'are i̱ mamaquëre capi:
I̱na, Diusu, më'ë cua̱ñeñe cato, ti caraja̱iñe peoji,
më'ë cua̱ñeñe cato nuñere pa'ë.
9 De'oyese'e oi, co'ayere më'ë ai coehuë.
Ja̱je pa'ina, Diusu, më'ëre, më'ë Diusupi ai sihuayere i̱sipi, më'ë cajeo-
hua'ire i̱siye jerepa.
10 Cui'ne yequeje̱ capi:
I̱na, i̱ti huëo maca më'ëpi Ëjaë, yejare nehuë.
Cui'ne më'ëpi ma'tëmoje nehuë.
11 Më'ë de'huase'e cato caraja̱i ja̱'ñe a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are më'ë cato ti
pani huesëja̱'quë a'ë.
Si'aye ja̱ cato co'a de'o huesë ja̱'ñe a'ë, ju'i ca̱ña yo'oyeje̱.
12 Ja̱je pa'ina, ja̱ yejare cui'ne ma'tëmore më'ëpi ju'i ca̱ ñëoñeje pa'ye
ñëoja'quë a'ë.
Cui'ne ju'i ca̱ yeconi su̱ñacaiyeje̱ pa'ye më'ëpi neja'quë a'ë.
Ja̱je pa'iquëta'are, më'ë cato ja̱re i̱pi pa'ija̱'quë a'ë.
Më'ë pa'iye ti caraja̱iñe pa̱ja'coa.
13 Diusu cama'ë paji'i, te'ireje̱ hui̱ñaëre:
Ja'rujë̱'ë, yë'ë ëja te̱'tena,
më'ëre sa̱ñope yo'ocohua'ire më'ë que̱o huë'ehuëna të'ya me macaja̱'a.
14 Si'aohua'i hui̱ñaohua'i cato Maija'quëre necaicohua'ipi joñoase'e pa'iyë,
huasosicohua'i pa'ija̱'cohua'ire co̱caija̱'cohua'ire jëjo daosicohua'ipi.

2

Ña Tayoye Pąñu'u Huasosicohua'i Pa'iyere

1 Jąje pa'ina, mai asasi cocare de'huarepa asacaijë pañu'u, hua saiye
pąja'cohua'i. 2 Maija'quë cuąñeñere huiñaohua'ipi quëase'e nuñerepa coca
paji'i. Jąje pa'ina, iti de'oye sehuocaima'pë co'aye tayo yo'osicohua'i si'se
cuąñoahuë'ë, nuñerepa co'a do'ire. 3 Jąje pa'ito ¿mai me jëają'cohua'i a'ni,
iye maire huasoye jaiyere ña tayosicohua'i pani? Iye huaso cocare mai
Ëjaëpi du'ru macarepa pąire quëapi. Ją jeteyo'je i quëaye asasicohua'ipi
nuñerepa coca'ë cajë asani maireję de quëahuë. 4 Cui'ne Maija'quëję i co-
care pa'ë caquë iñoquë, pąi yo'o ti'a ma'ñere jaiye yo'o iñopi, jąohuaiją'a,
i joyo tutu pąi ñapere i yëyeję isisi tutupi yo'oquë.

Jesucristo Pąije Pa'i De'ose'e

5 Maija'quë huiñaohua'ina isima'ë paji'i, jąohua'ipi ëjaohua'i pa'ijë
yequë mu'se pa'iją'a yeja, mai se cacore cuąñejajë caquë. 6 Jąje
pa'iquëta'are yequë huę'ña toyase'ena te'i quëaquë caji:
Ina, Diusu më'ëpi ite huąnëyema'ë cuasahuë.
Juni huesë cąpë hue'ere do'ire më'ëpi ai co'a ju'i cącasi'i caquë yo'ohuë.
7 Jąje pa'ina, më'ëpi ite huiñaohua'i huë'ehuë maca pa'ire nehuë, coa
nëhui tëcahuë jąje pa'ijąquë caquë:
Jąje pa'isiquëta'are ite de'oyepi ëja de'huani, si'aye më'ë de'huase'e
cuąñequëre Ëjaëre pare nehuë, më'ëpi.
8 Si'aye i quëo huë'ehuëna të'ya meni saocaë'ë, më'ëpi.
Jąje Maija'quëpi i quëo huë'ehuëna të'ya meni saopi, ti te'oreję hue'sena
ąañe pąpi. Jąje pa'iquëta'are mai ją yë'ta'a ñama'pë pa'iyë, si'a co'amaña
ite de'oye sehuocaire. 9 Jąje pa'iquëta'are ñañë, Jesuni nëhui tëcahuë
huiñaohua'i huë'ehuë maca pa'i pa'ijąquë caquë Maija'quë nesiquëni.
Jąëni Diusupi maini oi si'aohua'i do'ire jącacaijąquë cuasa nëopi.
Cuasa nëoëna, ai yo'oquë ju'isi do'ire yure de'oyepi ëja de'huasiquëpi
si'aohua'ire jerepa pa'i pa'iji. Pa'ina, jąëni ñañë, mai.
10 Si'aye Maija'quë co'amañase'e pa'iji, ipi quëcoquëna. Jąje pa'ina,
Maija'quë cato yëji, si'aohua'i i mamajëpi i de'o co'amañare cąni payere.
Jąje pa'ina, Jesucristoni iohua'ire huasoquëni de'oquëre pare nepi, i
ai yo'o do'ipi. 11 Jąje pa'ina, Jesucristo cui'ne i huasosicohua'i cąni
si'aohua'i te'ini pëca ja'quëre payë. Jąje pa'ina, Maija'quë mamaquë
maire yo'jedohuë hue'yoye ca'rama'ë pa'iji. 12 Toyase'e jąje pa'ina, caji:
Më'ë pa'iye ayere casi'i yë'ë yo'je tsire
cui'ne jëjësi'i, jai pąi tsi'si sitona më'ëre sihuaquë.
13 Cui'ne caji, yequeję:
Maija'quëna yë'ë cato quëcosi'i.
Cui'ne tijupë caji yequeję:
Iye macare pa'iyë, Maija'quë yë'ëre isisi mamajë ją're cąni.
14 Ina isisi mamajë cato te'e cąpëre, cui'ne te'e tsiere hue'ecohua'i a'ë.
Jąje cui'ne Jesuję pąina ai de'oni te'e cąpë cui'ne te'e tsie hue'equë paji'i,
pąi hue'eyere. Jąje pa'ipi juji'i, i ju'iñepi huati huani jęo tutu jiosi'i caquë.
15 Jioni ne huasopi, si'a mu'seña ju'iñere ca'ra do'ire tsęa cuąñosicohua'ię
pa'iohua'i pa'isicohua'ire. 16 Jąje pa'ina, daima'ë paji'i, huiñaohua'ini
cącasi'i caquë. I cato Abraham tsëcapëni cącaiyere caquë daji'i. 17 Ją
cącaiyere caquë maije pa'irepa de'opi, Maija'quë ña hue'ñare pana,
de'oyerepa Maija'quë aye yo'oye ñacai Ëjaëre papi, teaye ñani cącaiquëre

papi, cui'ne i̱ ai yo'osi do'ipi pa̱i co'aye yo'oyere sa̱i to̱caiquërepa pasi'i caquë. 18 Ja̱je pa'ina, neña cua̱ñoquë, ai yo'oquë asasiquëpi, yure maire co̱cai cua̱ñoquë pa'ija̱'quë api, neña cua̱ñojë ai yo'ocohua'ire.

3

Jesupi Moisés Se̱ña Maca Pa'i

1 Ja̱je pa'ina, Maija'quë do'ijë mësaru a'ë, Maija'quë pa̱i acohua'i, i̱ tse̱cohua'i pa'ija̱jë caquë soisicohua'i. Ja̱je pa'iye sëte Jesús Maija'quë jëjo daoquëse'ere, Maija'quëre se̱jë yo'oye de'oye ñacai ëjaëse'ere cuasajë pa'ije̱'ë, Maija'quë pa'iji cuasaye necaiquëse'ere. 2 Ja̱je pa'ina, Moisés si'aye Maija'quë huë'e ñacaiquë pa'i maca, de'oye Maija'quëre sehuoquë yo'o ti̱'aquë pa'iji. Ja̱je cui'ne Jesuje̱ si'aye de'oye sehuoquë yo'o ti̱'api, iyere yo'oja̱quë caquë Maija'quë sahuasiquëpi. 3 Ja̱je pa'iquëta'are Jesuni ai Ëjaëre pare ñajë sihuaye pa'iji, Moisésre sihuaye jerepa, huë'e nequë, je̱'quë i̱ti huë'e nesiquëpi ai sihua cua̱ñoquë api, i̱ti huë'e jerepa. 4 Ja̱je pa'ina, si'a huë'ña pa̱i nese'epi pa'iji. Ja̱je pa'iquëta'are Diusu cato te'ipi si'aye nepi, mai ñajëna pa'iye. 5 Moisés cato de'oyerepa yo'o ti̱'aquë paji'i, i̱te necaiquë sëte, si'a Maija'quë huë'e ñacai. I̱ necaiye cato paji'i, Maija'quë yeque mu'seña ca ja̱'ñere quëa i̱ñoquë yo'oye. 6 Ja̱je pa'iquëta'are Cristo cato Maija'quë mamaquë sëte, de'oyerepa i̱ huë'e yo'o ti̱'aquë ñacai pa'iji. Ja̱ huë'e cato mai a'ë. Maipi i̱te tuijë o̱cue pa'i macarepa mai uteyere sihuajë pa'ini.

Maija'quë Pa̱i Pëa Huajë Ja̱'ñe

7 Ja̱je pa'ina, Maija'quë de'o joyopi caji, toyase'ena:
Yurepi, mësaru Maija'quë caye asasicohua'i pani,
8 Jëa joñoa nema'pë pa'ije̱'ë, tsoe acohua'i Maija'quëre sa̱ñope cajë yo'ose'eje̱ pa'ye.
Jeto cue̱ne yejana Maija'quëre neñasicohua'ije̱ pa'iohua'i pa'ima'pë.
9 Ja̱rona mësaru aiohua'i yë'ëre neñahuë,
tsoe cuarenta o̱metëca yë'ë yo'oye ñasicohua'ita'a.
10 Ja̱je yo'ojëna, ja̱ohua'ire ña jujani yë'ëpi pe̱i cahuë:
Ti yë'ë ye'yaye asaye coejë,
"si'anëpi yequese'e cuasajë cu'ijë"
11 Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'ire yë'ëpi pe̱i ca nëohuë,
cacaye pa̱ja'cohua'i a'ë, yë'ë ja̱re pëa huajë hue̱'ñana.
12 Maija'quë do'ijë, jëa joyo co'acore hue'ema'pë cui'ne Maija'quë huajëquëre pare hua saima'pë pa'ije̱'ë, ja̱re de'hua ñajë pa'ije̱'ë, mësaru cuasayere. 13 Coa ai jerepa mu'seña ñape pa̱i ñapere sa̱'ñe yëhuojë ca sëtoje̱'ë ja̱ yë'ta'a Maija'quë coca, iye mu'se caye tëto saima'në. Ja̱je yo'oje̱'ë, mësaru acohua'ipi co'ayere coso cua̱ñoni sa̱ñope Maija'quëre cajë ne huesëye pa̱ja'cohua'ire. 14 Ja̱je pa'ina, Cristo payere i̱ ja̱'re co̱ni paja̱'cohua'i a'ë cani o̱cue pa'i macarepa, mai du'ru macarepa asase'ena quëco pajë, je̱oma'pë tuiye pa'iji.
15 Ja̱re cuasajë pa'ije̱'ë. Iyere ñeje caji:
Yurepi mësaru Maija'quë caye asasicohua'i pani,
Jëa coeye peoyerepa de'oye sehuojë pa'ije̱'ë, tsoe acohua'i sa̱ñope cajë yo'ose'eje̱ pa'ye peocohua'ipi.

16 ¿Ne pate'ni, Maija'quë yë'o asasicohua'ita'a jeteyo'je ite sañope caco-
hua'i de'osicohua'i? Jaohua'i cato si'aohua'i Moisés Egípto yejapi etosi-
cohua'i paë'ë. 17 ¿Cui'ne ne ja're coni Maija'quë pëi paquë'ni, cuarenta
ometëca? Maija'quë cato pëi paji'i, co'aye yo'osicohua'ini, cuene yejana
juju tatasicohua'ini. 18 ¿Cui'ne neni Maija'quë ca nëou'ni, yë'ë pëa huajë
hue'ña cacani huajëye peoji? Ja cato capi: Ite ire papi cuasama'pë
sehuocaiye pasicohua'ini. 19 Jaje pa'ina, mai tiñarepa ñañë, jaohua'i caca
ti'añe pase'e ite care paji cajë asacaiye pasi do'ire.

4

1 Maija'quë pëa huajë hue'ñana cacaye ca nëose'e pa'iji. Jaje pa'ina,
ca'rajë de'oyerepa ñañu'u, mësaru acohua'ipi tsoe carajaji cajë ja pëa
huajëyere ti'añe pama'cohua'ini cajë. 2 Jaohua'ire huaso coca quëase'eje
pa'ye cui'ne maire quëahuë. Jaje pa'iquëta'are jaohua'ipi Maija'quëre
pa'ire paji cuasa ti'añe pahuë. Ja do'ire cocaiye papi, huaso coca asase'e.
3 Jaje pa'iquëta'are mai pa'iji cuasasicohua'i cato pëa huajë hue'ñana
cacaja'cohua'ipi pa'iyë. Ja ayere Maija'quë ñeje ca nëopi:
Ja do'ire jaohua'ire, yë'ëpi pëi ca nëohuë,
cacaye paja'cohua'i a'ë, yë'ë pëa huajë hue'ñana.
Maija'quë cato iye yeja de'hua tëjisi macapi pëa huajë huëopi. 4 Jaje
pa'ina, yequë hue'ña toyase'e caji, ñeje siete mu'se ayere:
Diusu siete mu'se acona pëa huajëpi, si'a co'amaña ne tëjini.
5 Toyase'e tijupë ca coji:
Yë'ë pëa huajë hue'ñana cacaye paja'cohua'i a'ë.
6 Jaje cani caji, ja yë'ta'a yecohua'i cacaye pa'iji, pëa huajë hue'ñana
caquë. Du'ru macarepa huaso coca asasicohua'i cato, iohua'i de'oye ite
ire papi cuasama'pë sehuocaiye pasi do'ire cacaye pahuë. 7 Jaje pa'ina,
Maija'quëpi tijupë yequë caca mu'se pa'ijaquë ca nëopi. Iye mu'se iti
mu'se a'ë, caquë. Jaje pa'ina, Maija'quë maire caji, David tsoe hue'ña
caquë pa'ise'eja'a ja toyase'epi caji, ñeje:
Iye mu'se Maija'quë caye asasicohua'i pani
jëa joñoa nema'pë de'oye sehuojë pa'ijë'ë.
8 Jaje pa'ina, Josuépi Israel paire pëa huajëye isisiquë pa'ito Maija'quë
tijupë yequë mu'se pa'i ja'ñere caye pa'rapi. 9 Jaje pa'ito ja yë'ta'a
pa'iji, Maija'quë pai cacani pëa huajë ja'ye. 10 Jaje pa'ina, Maija'quë pëa
huajë hue'ñana cacaquë cato co'amañare ne tëjini pëa huajësi'quë cacaji,
Maija'quë co'amaña ne tëjini pëa huajëse'eje pa'ye. 11 Jaje pa'ina, mai tutu
yo'oye pa'iji, jaro pëa huajë hue'ñana cacañu'u cajë, tsoe ja'në acohua'i
Maija'quëre coca nuñere pa'ë cuasama'pë yo'ose'ena tuiye pañu'u.
12 Maija'quë coca cato pa'iye a'ë cui'ne tutu quë'ye a'ë, si'a te'ña hua'ti
niusico jëjësëñe seña maca jëjësëñe a'ë. Jaje pa'yepi paise'e cuasaye
cui'ne mai joñoa sa'nahuërepa cuasayena jo timeñe a'ë. Jaje yo'oquë mai
cuasayere cui'ne mai yo'oñu'u cuasayere tiña macare pana eto iñoñe a'ë,
joyo cuasayere. 13 Jaje pa'ina, peoji, Maija'quë de'huase'epi ite catiye.
Si'aye mai yo'oye tiña macare pare pa'iji, i ña hue'ñare. Jaje pa'ina, ina
si'aohua'i yo'ose'e iñoja'quë a'ë.

Jesu Api, Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ëjaërepa

14 Jesu api, Maija'quë mamaquë Maija'quë huë'e ñacaicohua'i Ëjaërepa,
mai mëñe quëco pajë pa'iquë. Jaëpi Maija'quë ña hue'ñare pare cacani
pa'iji. Jaje pa'ina, mai ite ti'añu'u cajë yo'oyere jeoma'pë ocue pa'i

macarepa yo'ojë pañu'u. 15 Maija'quë huë'e ñacai Ëjaëre papi mai tutu
peoye teaye ñani cọcasipi, mai ai yo'oyejẹ pa'ye si'aye neñañe pa'ina,
ai yo'oquë tëto saisiquëpi. Jạje pa'iquëta'are jạë cato co'aye ti yo'oma'ë
paji'i. 16 Jạje pa'iye sëte quëcojë tsiojạñu'u, maire oiquë Diusu ñu'i
huẹ'ñana, i̱pi maire teaye ñani oi cọcaijạ'quëre de'oyepi mai ai yo'o maca
ti̱'aëna.

5

1 Pại ñape Maija'quë huë'e ñacaicohua'i cato ẹ̈mëohua'i acohua'ini
sahuani i̱sicohua'ipi pa'iyë. Jạohua'i cato Maija'quë ña huẹ'ñare pana
pạire cacaijạ'cohua'ipi pa'iyë. Cui'ne pại co'aye yo'o do'ire Maija'quëna
coa i̱sijë cui'ne hua'ire ëojë sẹcacaijạ'cohua'ipi. 2 I̱pi cạpë tutu peoye
asaquëpi Maija'quë huë'e ñacaiquë cato huesëohua'ire cui'ne tayo saico-
hua'ire yo'o jujama'ë quëcoquë necaiye pa'iji. 3 Jạje pa'ina, i̱ tutu peoquë
tayoyere coquë cui'ne pại tayoyere caquë ëoquë sẹñe pa'iji, sại de'hua
cuạñoñere caquë.

4 Jạje pa'ina, te'ijẹ cuasaye peoji, yë'ë a'ë, Maija'quë huë'e ñacai
ëjaërepa. Maija'quëpi Aarónre nese'ejẹ pa'ye soini ëjaëre nesiquëre me
jạje cuasaye'ni. 5 Jạje pa'ina, Cristore Maija'quëpi Ëjaëre nepi. I̱ co'ye
Maija'quë huë'e ñacai ëjaë pasi'i cani ëjaë de'oma'ë paji'i. Jạje pa'ina,
Maija'quëpi capi, ñeje:
Iye mu'se yë'ëpi më'ëre pa'iye i̱sihuë,
më'ë a'ë, yë'ë mamaquë.
6 Yequejẹ caji, toyase'e i̱te:
Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa pani huesëquërepa,
Melquisedecjẹ pa'i.
7 Iye yeja Cristo pa'i maca ai teaye tutu caquë Maija'quëre sẹji'i,
otare paque oi, Maija'quëpi jụni huesësicohua'ire huëo tutu paquëre
asaquë. Jạje sẹina, i̱ de'oye sehuocai do'ire Maija'quëpi i̱ sẹñe asacaji'i.
8 Cristo Maija'quë mamaquëta'a i̱ ai yo'oyejạ'a ye'yepi, Maija'quëre
de'oye sehuocaiye. 9 Jạje yo'oquë ti de'oquërepa de'oni, si'aohua'ire i̱te
de'oye sehuocaicohua'ire ti pa'iyena huasoquërepa de'opi. 10 De'ouna,
Maija'quëpi i̱te i̱ huë'e ñacai Ëjaëre pare nepi, Melquisedecjẹ pa'ire.
11 Jaiye iye ayere caye pa'iquëta'are airepa jëaji, me quëa ti̱'añe'ni,
mësarupi asaye coeto.

12 Tsoe mësaru yecohua'ire se ye'yacohua'irepa pati'ñe pa'iohua'ipi jạ
yë'ta'a ạ'jiñe mañare Maija'quë coca du'ru ayere ye'yajëna, asacohua'i
maña pa'iyë. Mësaru cui'naohua'ipi tutu peocohua'i maña co'i huesëni
ojese'e ụcucohua'i maña pa'iyë, tsoe jëayere ạti'ñe pa'iohua'ipi. 13 Jạje
ojese'e ụcujë pa'icohua'i cato tsi̱tu'ujẹ pa'iohua'i a'ë, ti co'aye cui'ne
de'oye asa ti̱'ama'cohua'i a'ë. 14 Jëa ạo cato aiohua'i ạiñe a'ë, si'aye tạ'ñe
co'aye cui'ne de'oye asacohua'irepa.

6

1 Jạje pa'iye sëte aiohua'i de'oyena ñese sañu'u, mai du'ru macarepa
Cristo aye ye'yese'ere se ọani. Cama'pë pañu'u jụ'i huẹ'ñana sa
co'amañare jẹoconi pọnëñere, cui'ne Maija'quë pa'iji cuasayere.
2 Oco doye ye'yayere, sehuosicohua'i si̱opẹ̈ana patojë sẹcacaiyere,
jụ'isicohua'i huëiyere, cui'ne Maija'quë pại ñape yo'ose'e ña tëji jạ'ñe
ayere. 3 Jạje yo'ojạcohua'i pa'iyë, Maija'quëpi nuñerepa jạje yëë cọcaito.

4 Te'erepa miañe ñani cui'ne Maija'quë de'o sëñe isiye asasico-
hua'ipi cui'ne Diusu joyo yo'oye asasicohua'ipi, 5 cui'ne Maija'quë coca
de'oyerepa asasicohua'ipi, cui'ne yequë mu'seña pa'ija'a tutu asasi-
cohua'ipi, 6 cui'naohua'ipi co'ye co'isicohua'i pani tijupë Maija'quëna
ponë coñe peoji, tsoe iohua'ipi Maija'quë mamaquëni tijupë quejë
yo'o do'ire. Me ponëñe'ni, si'aohua'i ña hue'ñana ite cue'cuejë yo'oni.
7 Jaje yo'ocohua'i cato yejaje pa'iohua'i a'ë. Ocoquëna, si'anë saquëyeje
pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ja yejapi iti yeja necohua'ini de'oye mëani
quëcacaico pa'ito, Maija'quëpi iote de'oye ñacaija'quë api. 8 Jaje
pa'iquëta'are yejapi de'oye quëcacaima'o co'ayere cui'ne miure quëico
pani co'aye ca cuañojacoa. Jaje pa'ina, toapi si'aye ëo huesoye pa'iji, io
mëase'e.

Utejë Pa'iyepi Ocue Pa'i Macarepa Paye

9 Jaje mësarute Maija'quë do'ijë mañare cajëta'a cuasayë mësaru cato
itire pare pa'iyë. Jaje cani cayë, nuñerepa huasosicohua'i pa'i ma'are
pa'iyë cajë. 10 Jaje pa'ina, Maija'quë nuñerepa pa'ipi, mësaru sehu-
osicohua'ire oijë cocaijë iñose'e, cui'ne mësaru ja yë'ta'a yo'ojë pa'iye
huanëyema'ë pasipi. 11 Jaje pa'ina, yëquë cato yëyë, mësarupi si'anë
pai ñape jare jajese'e tëji hue'ñare pana de'oye yo'ocohua'i pa'iyere.
Jaje yo'ojë mësaru uteyere tiñarepa iñoja'cohua'i a'ë. 12 Coeyë, mësarupi
josaohua'i ponëñë. Yëquë cato yëyë, mësarupi Maija'quë pa'iji cuasajë
yo'o jujama'pë ocue pa'i macarepa tuicohua'ina ñajë iohua'i tuiyeje
tuiyere. Maija'quë ca nëose'e paja'cohua'i yo'oyere yo'ojë'ë.

13 Abrahamre Maija'quë ca nëo maca ija'a co'ye ca nëo huesëpi,
yecohua'i i jerepa pa'iohua'i peoye sëte. Jaje pa'ina, capi: 14 "Yë'ëpi
më'ëre de'oye ñacaija'quë a'ë cui'ne jai pai pa'ija'cohua'i a'ë, më'ë tsëcapë
acohua'i yë'ëpi necaina." 15 Jaje caëna, Abraham quëcopi, jeoma'ë, utequë
isi cuañopi, ite ca nëose'ere. 16 Paipi ca nëocohua'i pani iohua'i seña maca
ëjaëna ca nëocohua'i a'ë, iohua'i ca nëose'epi care pase'e pa'ijaquë cajë
cui'ne ja maca sañope caye carajaiñe pa'iji. 17 Jaje pa'ina, Maija'quëje i ca
nëose'e paja'cohua'ina, i case'ere tiñe ponañe peoyerepa tiñarepa iñosi'i
cuasani ti ca nëo huesopi, isire paja'quë a'ë caquë. 18 Jaje pa'ina, cayaye
pa'iji, i ca nëose'ere ti yeque ponañe peoyerepa, cui'ne Maija'quëje
cosoye peoyerepa. Japi maire sihuajë ocue pa'i macarepa pa'iye isiji,
ipi ñacaina, pa'iye co'ejë i ca nëose'e utejë pa'isicohua'ire. 19 Ja uteyepi
maire ocue pa'i macarepa cuasajë pa'iye necaiji, jai yohuë dëquëcopi
sëani jeo dëorena, te'e macare huahuayeje pa'ye. Jaje cui'ne mai joyoje
Maija'quë huë'e sa'nahuë ta'tëpo jere pana ja uteyepi se sëasicopi pa'ico
Jesús maire ma'a necai caca sitona. 20 Jaje Jesús cacani ti Maija'quë huë'e
ñacai Ëjaërepa de'opi je'nëna iote pa'ija'quëpi, Melquisedecje pa'ipi.

7

Jesús Cato Melquisedecje Pa'i Api

1 Iquë Melquisedec cato Salem pai ëjaë paji'i cui'ne Maija'quë ti
ëjaërepa huë'e ñacai ëjaërepa paji'i. Jaje pa'ipi Abrahamre yequë pai
ëjaohua'ire uihuaquë meñe quëconi co'iquëna, Melquisedecpi sañope
ti'ani ite Maija'quëpi ñacaija'quë capi. 2 Ja maca Abrahampi Maija'quë
tsere Melquisedecna isipi, i uihuaquë nese'ere. Maija'quë tse cato
si'a jëña pa'ye nesicohua'ipi te'ore Maija'quëna isiye a'ë, jare isipi.

Melquisedec cani cayë “Nuñerepa yo'o ëjaë” cajë, Salem caye cato cayë,
“Jo'cua de'oye pa'iye” Jaje pa'ina, jo'cua de'oye pa'iye ëjaë caye pa'iji,
“Salem Ëjaë” cani. 3 Pëca ja'quëre, ja'core, i co'ye aiohua'ire ite coasi
mu'se cui'ne i ju'ise'e huesëyë, ti quëase'e peoji. Maija'quë mamaquëje
pa'i api, Maija'quë huë'e ñacai ëjaë ti de'o huesësiquë api.
4 De'oji, yure ñajë'ë, Melquisedec cato ai ëjaërepa paji'i. Jaje pa'ina,
mai ai Abrahampi pai ëjaohua'ire uihuaquë se jiose'ere Maija'quë
tsere Melquisedecna isipi. 5 Jeteyo'je Moisés cuañese'e cato caji coa
Leví tsëcapë acohua'ise'e Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'ise'e Maija'quë
tse paye pa'iji, pai isi co'amaña. Jaje pa'ina, jaohua'ise'e co'amaña
secohua'i a'ë, iohua'ije pa'iohua'ini, Abraham tsëcapë acohua'ini. 6 Jaje
pa'iquëta'are Melquisedec cato Leví tsëcapë peoquëta'are Abrahampi
Maija'quë ca nëose'e paquëpi, Maija'quë tsere isipi, Melquisedecna.
Isiquëna, Melquisedec de'oyerepa caca'aji'i, ite. 7 Jaje pa'ina, de'oye
pa'i ja'ñe, cacaiquë api, jerepa pa'i. Iti ca cuañoquë cato huë'ehuë
maca pa'i api iye cayere sañope ca ti'añe peoji. 8 Maija'quë tsere coa
isijëna, pacohua'i cato ju'icohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are Melquisedecre
cato toyase'e caji, ja yë'ta'a huajëquëre. 9-10 Jaje pa'ina, Melquisedecpi
Abrahamre sañope sani ti'a maca cato ja jojoma'cohua'ipi, si'aohua'i
Abraham pai pa'ija'cohua'ipi i capëre paë'ë. Jaje pa'ina, Abrahampi
Melquisedecna saisi maca yure co'amaña secohua'ije si'aohua'i Leví
tsëcapë acohua'ije si'a jëña neni te'ore Maija'quëna isiyere saihuë.
11 Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i levitas tsëcapë quëayeja'a Israel
pai asahuë, cuañese'e. Jaohua'i cato Aarón tsëcapë acohua'i paë'ë.
Jaje pa'ina, yure jaohua'ipi cuañese'e sehuojë yo'ocohua'ini nuñe
pa'icohua'ire necaicohua'i pa'ito, Melquisedecje pa'ipi daiye para'pi
Aarón tsëcapë peoquëpi. Jaje pa'iquëta'are yure cato yequëpi daji'i,
Maija'quë huë'e ñacai Ëjaë. 12 Jaje pa'ina, Maija'quë ñacaiye yequëni neni
cui'ne yeque cuañese'eje ponañe paji'i. 13 Jaje pa'ina, mai Ëjaëni toyase'e
caji, ñeje: “Yequë Israel pai tsëcapë aquë api. Maija'quë huë'e ñacai
ëjaohua'i de'oma' tsëcapë aquë api.” 14 Jaje pa'ina, Maija'quë huë'e ñacai
ëjaohua'i pa'i ja'ñe ca maca, Moisés ti cama'ë pa'isi tsëcapëja'a, mai Ëjaë
cato daji'i, Judá tsëcapëja'a. Jaje yo'ose'ere si'aohua'i mai asayë.
15-16 Yureta'a pai cuañeñeja'a daima'quëpi, huajëquëpi daji'i, Maija'quë
huë'e ñacai Ëjaëre papi, Melquisedecje pa'ipi, i pa'iye ti nejo ti'añe peo
tuturepa paquëpi, iyepi maire ai tiñarepa asa cuañoñe quëaji. 17 Jaje
pa'ina, daisiquë ayere Maija'quë coca toyase'e caji, ñeje:

Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa ti pani huesëquërepa
Melquisedecje pa'i.

18 Jaje pa'iye sëte ja'në cuañese'ere tutu peoyere cui'ne cocai ma'ñere
cui'nare yo'o co ma'ñe ne huesopi. 19 Jaje pa'ina, Moisés cuañese'e
cato nuñe pa'icohua'ire ne ti'a ma'ñe pa'iji, pa'ise'ere. Yure cato ai
jerepa de'oyere payë, mai utejë pa'iye. Japi Maija'quëna tsiojaiñe necaji'i,
maire.
20 Jesure cato Maija'quëpi ca nëo huesopi. Jaje pa'iquëta'are yecohua'i
Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'ire cato coa hue'yosicohua'i paë'ë, ti ca
nëoñe peoye. 21 Jaje pa'ina, Ëjaëre cato ca nëo huesoquë capi, toyase'ena
ñeje.

Ëjaë ca huesose'e ponëñe peoji.

Mëˈë aˈë, yëˈë huëˈe ñacai Ëjaërepa ti pani huesëjạˈquë.
Melquisedecjẹ paˈi.
22 Jạje paˈina, Jesu api, iye huajë ca nëoseˈere ti carajại maˈñere
deˈoyerepa necaiquë, jạˈnë ca nëoseˈe sẹña maca deˈoyerepa. 23 Jai pại
paëˈë, yecohuaˈi Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi jụˈijë carajạicohuaˈi sëte.
24 Jạje paˈiquëtaˈare Jesús cato ti jụˈimaˈquë sëte Maijaˈquë huëˈe ñacaiye
yequëna se jẹocaiye peoji. 25 Jạje paˈi doˈire Maijaˈquëna tsiojạicohuaˈire,
ti pani huesëjạˈcohuaˈire huasoji. Cuiˈne ti pani huesëquë sëte jạohuaˈi
paˈiyere caquë Diusure sẹcacai paˈiji.
26 Jạje paˈina, Jesús cato mai yësiquëre papi, Maijaˈquë huëˈe ñacai
Ëjaërepa. Jạë cato deˈoquë api, ti coˈaye peoquë api, cuiˈne siˈsi tẹˈña
mañaje peoquë api. Jạje paˈipi coˈaye yoˈocohuaˈire tsiomaˈquë api.
Jạje paˈini maˈtëmo paˈiye jerepa paˈire nesiquë api. 27 Yecohuaˈi
Maijaˈquë huëˈe ñacai ëjaohuaˈi cato siˈa muˈseñapi nëicohuaˈire huaijë,
duˈru macarepa i̱ohuaˈi coˈaye yoˈo doˈire ëojë i̱sijë Maijaˈquëre sẹni
tọni jeteyoˈje pại coˈaye yoˈoyere ëojë i̱sijë sẹcacaicohuaˈi aˈë. Jạje
paˈiquëtaˈare Jesús cato teˈere papi i̱ cạpë ai yoˈo doˈipi Maijaˈquëre i̱si
tëjipi. 28 Moisés cuạñeseˈe cato hueˈyopi, carajạicohuaˈini Maijaˈquë huëˈe
ñacai ëjaohuaˈi paˈijạˈcohuaˈire. Jạje paˈiquëtaˈare cuạñeseˈe jeteyoˈje
Maijaˈquë ca nëoseˈepi hueˈyopi, Maijaˈquë huëˈe ñacai Ëjaëre i̱ ma-
maquëni, nuñerepa deˈoquëni, ti pani huesëquëni.

8

Jesupi Maijaˈquë Huajë Ca Nëoseˈejạˈa Cacaiquë Api, Maire

1 Siˈaye yëquë caseˈe ëjarepa iye aˈë. Payë, Maijaˈquë huëˈe ñacai Ëjaëre
pare, Maijaˈquë ñuˈico ëja tẹˈtere ñuˈina, jeto maˈtëmore. 2 Pại nemaˈ
huëˈere paˈiji, i̱ore pani, Maijaˈquë nesi huëˈere, jạrote paˈi Maijaˈquë
huëˈe ñacai Ëjaë sëte, Maijaˈquë huëˈe ñacai paˈiji. 3 Maijaˈquë huëˈe ñacai
ëjaohuaˈi cato, Maijaˈquëna i̱siseˈere i̱sijë, cuiˈne nëicohuaˈire huani ëojë
seja̱ˈcohuaˈini nesicohuaˈipi paˈiyë. Jạje paˈina, Jesucristojẹ i̱ i̱si jạˈñe
paye paˈiji. 4 Jạje paˈina, i̱pi iye yejare paˈiquë pani Maijaˈquë huëˈe
ñacai Ëjaë deˈoye pạraˈpi, tsoe Moisés cuạñeseˈejẹ paˈye yoˈojë i̱sicohuaˈipi
Maijaˈquë huëˈe ñacaicohuaˈi jai pại paˈito me paˈiquëˈni. 5 I̱ohuaˈi cato
cạˈnipi nesi huëˈena Maijaˈquë ayere necaicohuaˈi aˈë, maˈtëmo paˈiye
ayere cuasajë yoˈo coˈamañapi, pại toˈoujẹ paˈyepi. Jạje paˈina, Moisés
huëˈere ne huëo maca Maijaˈquëpi capi, i̱te: “Yëˈë mëˈëre jeto ai cụtihuë
i̱ñoseˈejẹ paˈiore nejëˈë.” 6 Jạje paˈiquëtaˈare mai Ëjaë Jesucristo Maijaˈquë
huëˈe ñacai Ëjaërepa cato, jạohuaˈi yoˈoseˈe sẹña maca deˈoyere pare
yoˈoquë paˈiji, huajë cuasa nëoseˈere. Jạ huajë ca nëoseˈe cato, deˈoyere
pare i̱sijạˈa coˈamaña quëˈye aˈë. Jạˈnë ca nëoseˈe sẹña maca paˈye aˈë.
7 Duˈru macarepa ca nëoseˈepi nuñerepa yoˈoye paˈito tị̱jupë yeque ca
nëoñe peoraˈpi. 8 Jạje paˈina, Maijaˈquëpi nuñe yoˈomaˈcohuaˈire pạire
ñani capi:
Yequë muˈseña Israel pạire,
cuiˈne Judá tsëcapëre huajëye yoˈo jạˈñe ca nëoñe paˈijạˈcoa.
9 Jeto Egípto yejapi mësaru aipëre jẹ̱tëna tsẹani etoni sa maca,
ca nëoseˈejẹ paˈye ca nëoñe peosipi:
jạohuaˈire cato yëˈë ca nëoseˈe deˈoye sehuocaiye pạsi doˈire jẹocohuë,
caji, Ëjaëre papi.

10 Ja̱ mu'seña tëto sai maca Israel pa̱ire yë'ë ca nëo ja̱'ñe iye a'ë caji,
Ëjaërepa.
I̱ohua'i cuasa hue̱'ñana yë'ë cua̱ñeñere tëocasi'i,
cui'ne i̱ohua'i joñoana toyasi'i,
ja̱ maca yë'ë pa'ija̱'quë a'ë, i̱ohua'i Diusu
cui'ne i̱ohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë, yë'ë pa̱i.
11 Ja̱ maca cato tsi̱ mañaje cui'ne aiohua'ije̱ si'aohua'i yë'ë coca asaco-
hua'ise'e pa'ija̱'cohua'i a'ë.
Ja̱je pa'ijëna, mai Ëjaë cocare asaje̱'ë, cajë yecohua'ipi cajeohua'ipi,
pa̱nita'a te'e tsëcapë acohua'ipi ye'yañu'u cajë yo'oye peosipi,
tsoe yë'ëre i̱re pani pa̱i ñape asa do'ire.
12 Cui'ne yë'ëpi i̱ohua'i co'aye yo'ose'ere oni yejecani ti hua̱nëyeja̱'quë a'ë,
cui'nare cuasa co̱ñe peoyerepa.
13 Ja̱je pa'ina, huajëyere Maija'quëpi ca nëoni, du'ru ca nëose'ere ai
co'amaña'ë caji. Ja̱je pa'ina, ai co'amaña cato peo hue̱'ña esa caraja̱ni
huesë ja̱'ñe a'ë.

9

Iye Yeja Maija'quë Huë'e Cui'ne Ma'tëmo Huë'e

1 Tsoe hue̱'ña Maija'quë ca nëose'e cato, iye yeja Maija'quë huë'ena
Maija'quë se̱jë yo'o ja̱'ñe quë'ye paji'i. 2 Ja̱ ca̱'ni huë'e cato ñeje ne
de'huasico paji'i, du'ru macarepa tu'rihuëre, de'o hue̱'ña hue'yo sitore
toa tse̱oni nëco saihuë, cui'ne Maija'quëre i̱sisi a̱o, cui'ne mesa paji'i.
3 Cayaye acore ca̱pi tëhuosico je te̱'tere paji'i, yequë tu'rihuë ñeje hue'eco
ai de'o hue̱'ñarepa. 4 Ja̱rote paji'i, huëo se̱ ma'ñare ëoco oropi de'o saihuë
nesico cui'ne i̱ti ca nëose'e de'hua mahuë, si'a te̱'ña oropi jasico paji'i.
Cui'ne mahuë sa̱'nahuëre te'e oro u̱cu duruhuë paji'i. I̱ona ma'tëmopi
to̱mesi a̱ore ayasicopi paji'i. Cui'ne ja̱rote paji'i, Aarón tse̱'equë pa'isi
tupë. Ja̱o cato cui'naopi huajëco de'oni joro quë'ico pa'isico paji'i,
cui'ne que̱na to̱ñana ca nëose'ere toyase'ere ayasico paji'i. 5 Cui'ne
ja̱ mahuë ë̱mëje'ere paë'ë, hui̱ñaohua'i capë̱a quë'iohua'ipi, Maija'quë
pa'iye i̱ñoja'cohua'ire nesicohua'ipi. I̱ohua'i capë̱api mahuë si̱o toto
si'aore peo hue̱'ña pë'pëhuë, pa̱i co'aye yo'ose'ere oni yeje hue̱'ñare. Ja̱
ayere ai jerepa quëaye peoji, yure cato i̱tise'e pa'ija̱quë.
6 Ja̱je de'huasicona Maija'quë huë'e ñacaicohua'ipi si'anë je̱oñe peoy-
erepa cacayë, du'ru tu'rihuëna Maija'quëre necaiye yo'ocohua'ipi. 7 Ja̱je
pa'iquëta'are yeco se̱ña maca tu'rihuë cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i
ëjaëre pase'e cacaye paji'i, te'e o̱metëcahuëre te'erepa. Cui'ne ja̱rona ca-
caquë pani saye pa'iji, nëicohua'i tsiere i̱ co'aye yo'o do'ire sa̱iquë, cui'ne
pa̱i co'aye yo'o do'ire sa̱icasi'i caquë. 8 Iye yo'ose'eja̱'a, Maija'quë joyopi
maire quëaji, ja̱ yë'ta'a du'ru maca tu'rihuëna Maija'quëre se̱ñe pa'ito,
Maija'quëre ca hue̱'ñare pana sai ma'api ja̱ yë'ta'a hui'yoma'copi paji'i.
9 Si'aye iye yo'ose'e cato quëaji, iye mu'seña pa'icohua'ini. Ja̱je pa'ina,
ja̱rona Maija'quëre i̱sijë, cui'ne nëicohua'ire huaijë ëojë se̱cohua'ire
de'oye cuasaye ti necaiye pa̱pi. 10 Ja̱ yo'oye cato coa a̱o a̱iñese'e, u̱cuyese'e
cui'ne si'si cuya to̱ñese'e ë̱mëje'ese'e co̱caji'i. Ja̱je pa'ina, Maija'quë si'aye
yeque po̱na macaja̱'a ja̱je yo'oye paji'i.
11 Ja̱je pa'iquëta'are Cristo tsoe daji'i. Ja̱ë api, Maija'quë huë'e ñacai
Ëjaërepa, si'a de'o co'amaña caraja̱i ma'ñere paquërepa. I̱ ñacai huë'e cato
ai de'o huë'ere pa'ë, nuñerepa yo'o huë'e a'ë, pa̱i nema' huë'e a'ë, iye yeja

huë'ere caye pa̱ñë. 12 Cristo Maija'quë huë'ena cacapi, i̱ tsierepa i̱sisi'i
caquë, cacama'ë paji'i, hue̱quë tsiere, pa̱nita'a jo'ya ñama tsiere i̱sisi'i
caquë. Ja̱je pa'ina, te'erepa caca tëjipi. Cacani maire ti̱'acaji'i, huaso
cua̱ñoni ti pani huesëyere. 13 Hue̱quë ë̱mëohua'i tsie cui'ne jo'ya ñama
ë̱mëohua'i tsie cui'ne hue̱quë nomi tsi̱ tsie Maija'quëre i̱si hue̱'ñana ëosi
hua̱ta tutu quë'ye paji'i. Ja̱je pa'ina, i̱tipi co'aye yo'osicohua'ina tsoaru
si'sire peocohua'i de'ocohua'ire ne tutu quë'ye pa'iji, ë̱mëje'ese'e. 14 ¡Ja̱je
pa'iye sëte, je ja'yerepa Cristo tsie tutu paquë'ni! Maija'quë joyopi ti pani
huesëquëpi yo'oquëna, i̱ja'a co'ye Maija'quëna i̱siquë ti si'si te̱'ña peoquëpi
yo'ose'e. Ja̱je pa'ina, i̱ tsiepi ju̱'iñena sayere mai cuasayere peo hue̱'ña
tsoa to̱caiji, Maija'quë huajëquëre pare de'oye necaija̱jë caquë.
15 Jesucristo api, huajëye ca nëose'ere yo'oquë, Maija'quë cajeohua'ire
pa̱ire necaiquë. Ja̱je pa'ina, i̱ ju̱'iñepi sa̱i to̱caji'i, ja̱'në ca nëose'ere
yo'ojë tayose'ere, Maija'quë soisicohua'ipi ti pa'iyere i̱ ca nëose'ere paja̱jë
caquë. 16 Ja̱je pa'ina, i̱ co'amaña huahueyere ca nëose'epi do'i quë'yerepa
pa'ija̱quë cani du'ru macarepa i̱ti ca nëosiquëpi ju̱'isiquë api asayerepa
pa'iji. 17 I̱ti cuasa nëosiquëpi ja̱ yë'ta'a huajëquë pa'ito ca nëose'e do'i
peoye pa'iji. Ju̱quëna, do'i quë'ye paji'i. 18 Ja̱ do'ire du'ru macarepa
cuasa nëose'epi do'i quë'ye pa'ija̱quë cajë tsie casose'epi, huëose'e a'ë.
19 Ja̱je pa'ina, Moisés si'aohua'ire quëapi, Israel pa̱ire cua̱ñese'e cayere.
Quëa tëjini maja'i naña sëohuë nesicopi ca̱të yoje̱ pa'iona, hisopo tarana
hue̱ni hue̱quë cui'ne jo'ya ñama tsiena ocopi co̱'mesicona co co'i meni
cua̱ñese'e toya pëpëna tsiepi sa'cuapi, cui'ne pa̱ireje̱ si'aohua'ire tsiepi
sa'cuapi. 20 Ja̱je yo'oquë capi, ja̱ohua'ire: "Iye tsie cato, Maija'quë
mësaru yo'o ja̱'ñere cua̱ñe nëoñere do'i quë'ye neñere i̱ñoñe a'ë." 21 Ja̱je
caquë Moisés, Maija'quë ca̱'ni huë'eje̱ tsiepi si'a huë'e sa'cuapi cui'ne
Maija'quëre necaijë yo'o co'amañaje si'aye tsiepi ne saohuë. 22 Ja̱je pa'ina,
cua̱ñese'e caji: ti si'aye tsie do'ipi de'ocohua'ire neñe pa'iji. Tsie casoye
peoto, co'aye yo'osi do'ire sa̱i to̱ñe peoji.

Cristo Ai Yo'ose'epi Co'aye Yo'ose'e Nejocaji'i

23 Iye yeja ayere ma'tëmo co'amañaje pa'ye nëicohua'ire huaijë i̱si
do'ipi tsoa to̱ñe paji'i. Ja̱je pa'iquëta'are ma'tëmo pa'ija̱'cohua'ire cato
nëicohua'ire huaijë i̱siye jerepa pa'yepi tsoa to̱ñe pa'iji. 24 Ja̱je pa'ina,
Cristo, pa̱ipi ma'tëmo huë'eje̱ pa'iore nesi huë'ena cacaye pa̱pi. I̱ cato
ja̱re ma'tëmore pana cacapi. Yure ja̱rote pa'i mai do'ire se̱cacai pa'iji, i̱
pëca ja'quë ña hue̱'ñana. 25 Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa judío pa̱i cato
de'o hue̱'ñare pana o̱metëca ñape cacaquë api, i̱ tsie peoyere i̱sisi'i caquë.
Ja̱je pa'iquëta'are Cristo cato si'anëpi ju̱'i i̱ tsie i̱siquë pa'iye pa̱ji. 26 Ja̱je
yo'oye pa'ito Cristo yeja de'hua maca aquëpi si'anë ju̱cacai patira'pi. Ja̱je
pa'iquëta'are Cristo cato yure tëji mu'seña pa'i maca dani i̱ ju̱'i do'ipi
si'aye co'aye yo'oyere nejocaji'i. 27 Pa̱i ju̱'iñe je̱'quë te'erepa ju̱'iñe pa'iji.
Ja̱ jeteyo'je cato i̱ohua'i yo'ose'e ñani ca tëjiyese'e pa'iji. 28 Ja̱je pa'ye cui'ne
Cristoje̱ te'erepa ju̱cacani tëjipi, jai pa̱i co'aye yo'o do'ire nejocasi'i caquë.
Ti̱jupë ñai co̱ maca cato co'ayere nejocasi'i caquë daiye pa̱sipi, i̱te utejë
pa'icohua'ire huasosi'i caquë daija̱'quë api.

10

1 Moisés cua̱ñese'e cato pa̱i to'ouje̱ pa'ye paji'i, i̱tirepa dai ja̱'ñe
pa'ina. Ja̱je pa'ina, i̱tirepa peopi, ja̱ do'ire cua̱ñese'e yo'ocohua'ire
de'ocohua'ire pare necaiye peopi, o̱metëca ñape Maija'quëna tsioja̱ijë

nëicohuaʼire huaijë i̱sicohuaʼire. 2 Ja̱je paʼina, cua̱ñeseʼepi deʼocohuaʼire
tsoa to̱ñe paʼito Maijaʼquëre i̱sijë nëicohuaʼire huaiye je̱oraʼhuë, coʼaye
peocohuaʼire nëina, asajë. 3 Ja̱je paʼiquëtaʼare nëicohuaʼire huaijë i̱sijë
yoʼoye cato co̱cajiʼi, i̱ohuaʼi coʼaye yoʼoyere o̱metëca ñape cuasayere.
4 Ja̱je paʼina, hue̱quë ë̱mëohuaʼi tsie, cuiʼne joʼya ñama tsie, coʼaye yoʼoyere
nejocaiye ti̱ʼa maʼñe pajiʼi.
5 Ja̱je paʼina, Cristo iye yejana i̱ caca maca capi, Maijaʼquëre:
Mëʼëre i̱siñuʼu cajë, nëicohuaʼire huaijë yoʼoye, cuiʼne coʼamaña mëʼëre
i̱siye mëʼë cato coequë ñañë.
Ja̱je paʼina, mëʼëpi yëʼëre ca̱përe i̱sihuë.
6 Mëʼë cato sihuamaʼë paʼiyë, coʼaye yoʼosi doʼire tsoa to̱ñuʼu cajë,
nëicohuaʼire huani ëojë, cuiʼne coʼamañare i̱sijë yoʼoyere.
7 Ja̱ maca ñani cahuë: “Daiyë, yëʼë mëʼë yëyeje̱ paʼye yoʼosiʼi caquë.
Ja̱je toyaseʼe paʼiji, toya pëpëna yëʼë yoʼo ja̱ʼñe ayere.”
8 Ja̱je paʼina, duʼru macarepa caji, Moisés cua̱ñeseʼere yoʼojë coʼaye
yoʼo doʼire nejoñuʼu cajë nëicohuaʼire huani i̱sijë, cuiʼne ëojë yoʼojëtaʼare
Maijaʼquë coequë sihuamaʼë ñaji. 9 Casiquëpi jeteyoʼje acore caji: “Daiyë,
yëʼë mëʼë yëyeje̱ yoʼosiʼi caquë.” Ja̱je cani caji, siʼaye ja̱ʼnë nëicohuaʼire
huaijë i̱sijë yoʼoseʼere nejoñë caquë. Nejoni huajëyere neñë, caquë. 10 Ja̱je
paʼina, Jesucristo i̱ ca̱përe ti i̱si tëjiquë, Maijaʼquë yëyeje̱ paʼye ju̱cacai
doʼipi, mai Maijaʼquë tse̱cohuaʼi deʼohuë.
11 Maijaʼquë huëʼe ñacai ëjaohuaʼi judío pa̱i acohuaʼi cato siʼa muʼseñapi
i̱sicohuaʼi aʼë, teʼeje̱ paʼyere, siʼanë nëicohuaʼire huaijë. Ja̱je yoʼojëtaʼare
ja̱ yoʼoye pa̱i coʼaye yoʼoseʼere nejo ti̱ʼañe peoye aʼë. 12 Ja̱je paʼiquëtaʼare
Jesucristo cato teʼore pare i̱si tëjipi, i̱ juʼiñepi. Ja̱ jeteyoʼje yure cato
Maijaʼquë ëja te̱ʼtere jaʼrusiquëpi ñuʼiji. 13 Ja̱rote paʼi uteji, i̱te sa̱ñope
yoʼocohuaʼire Maijaʼquëpi i̱ que̱o huëʼehuëna tëʼya meni saoja̱quë caquë.
14 Teʼe i̱ i̱siyepi Maijaʼquë tse̱cohuaʼire ti nuñe paʼiohuaʼire nepi. 15 Ja̱je
paʼina, Maijaʼquë joyopi ja̱re nuñere paʼë caquë quëaquë caji, ñeje:
16 Yëʼëpi ja̱ muʼseña tëto saisi maca pa̱ire ñeje yoʼoja̱ʼquë aʼë, caji, mai Ejaë:
I̱ohuaʼi joñoare pana yëʼë cua̱ñeñere ayaja̱ʼquë aʼë,
Cuiʼne i̱ohuaʼi cuasa hue̱ʼñana toyaja̱ʼquë aʼë, yëʼë cua̱ñeñere.
17 Cuiʼne yequeje̱ caji:
Ti cuasa co̱ñe pa̱jaʼquë aʼë, i̱ohuaʼi tayojë coʼaye yoʼoseʼere.
18 Ja̱je paʼina, yure cato tsoe sa̱i to̱ cua̱ñoseʼe sëte, coʼaye yoʼo doʼire sa̱i
to̱ñuʼu cajë i̱sijë yoʼoye peoji.

Maijaʼquëna Tsioja̱iñe Paʼiji

19 Ja̱je paʼiye sëte Maijaʼquë doʼijë yure cato caʼraye peoyerepa Jesús
tsie doʼipi Maijaʼquë huëʼena i̱ paʼi hue̱ʼñare pana cacaye paʼiji. 20 Jesús
ju̱ʼi doʼipi huajë maʼa, ti̱ paʼi maʼarepa tsoe tëhuoseʼere maire huiʼyocaisi
maʼajaʼa saijë ti̱ʼañe paʼiji, i̱ paʼi hue̱ʼñare pana. 21 Ja̱je paʼina, Jesu api,
Maijaʼquë huëʼere paʼi maire se̱cacai Ëjaërepa, Maijaʼquë huëʼe ñacai Ëjaë
sëte. 22 Ja̱je paʼina, nuñe paʼi joñoapi paʼire paji Maijaʼquëre cuasaco-
huaʼipi, coʼaye cuasaye tsoa to̱sicohuaʼipi, ca̱pëje̱ deʼo ocore papi tsoa
to̱sicohuaʼipi, ja̱ yëʼtaʼa coʼacohuaʼire nëiñe peocohuaʼipi, caʼramaʼpë
Maijaʼquë quëʼrona sa tsioja̱ñuʼu. 23 Ja̱je paʼina, Maijaʼquëpi i̱ ca nëose'ere
i̱sire paja̱ʼquë api cuasa doʼire, ti jëa coemaʼpë o̱cue paʼi macarepa
pañuʼu, Maijaʼquëre paʼire paji cuasajë mai utejë yoʼoyere. 24 Ja̱je paʼina,
coʼeñuʼu, pa̱ire ai oiyepi, cuiʼne deʼo coʼamañare neñepi, ai paʼija̱ʼcore.

25 Jąje pa'ina, mai Ëjaë dai mu'se jerepa ja'yere pa'iye sëte pąi ñape
yecohua'ire ca sëtoñu'u, de'oye yo'ojącohua'ire. Jąje pa'ina, si'anë
jęoma'pë tsi'siye pañu'u, tsi'sima'cohua'i yo'oyere ye'yema'pë pañu'u.
26 Jąje pa'iquëta'are maipi tsoe nuñerepa pa'iye asasicohua'ita'a ją
yë'ta'a co'ayere yëjë yo'ocohua'i pa'ito peoji, yeque mai co'aye yo'o do'ire
sąi tocaiye. 27 Coa Maija'quëre sąñope yo'ocohua'ire nejo huę'ñase'e
huajëya'ye pa'iose'e uteye pa'iji, toa coro mëi huę'ñapi pąi ñape yo'ose'e
ñani nejo huę'ñapi. 28 Ñajë'ë, Moisés cuąñese'ere, sehuoma'ë yo'osiquëre,
cayaohua'i, pąnita'a toasocohua'i i yo'oye ñasicohua'ipi. Sąñope cacohua'i
pa'ito ti oima'pë jąëte huani jęoñe paji'i. 29 Jąje pa'ito jerepa si'se
cuąñoja'cohua'i a'ë, ją tsiepi Maija'quë tsęcohua'ire necaisicohua'ita'a,
Maija'quë mamaquëre meñe tsa'cujë, Maija'quë ca nëose'e tsiere co-
ecaisicohua'i cui'ne Maija'quë joyore iohua'ire oi necai joyore sąñope
casicohua'i. Ją tsie cato huajëye ca nëose'ere do'i quë'yerepa meñe
necaiye a'ë. 30 Maipi asayë, Maija'quë case'e: "Pąi yo'ose'e nuñerepa
ñaquë ne de'huaye cato yë'ë yo'oye a'ë. Yë'ëpi sąisi'i." Cui'ne yequeję
capi: "Maija'quë i pąire ñaquë iohua'i yo'ose'eję pa'ye sąija'quë api."
31 Ai huajëya'ye pa'ye a'ë, Maija'quë huajëquërepa jëñana tomeñe, jąje
pa'iohua'ipi.
32 Mësarują'a mia huę'ña pa'i coca asasi maca ai yo'oye ai pa'ina, quëco
paye pajë quëcose'ere cuasajë'ë. 33 Jąje quëcojëna, mësaru acohua'ire ai
co'aye cajë cui'ne co'aye yo'ohuë, si'a pąi ña huę'ñana. Jąje yo'ojëna,
yecohua'ipi iti co'aye yo'o cuąñocohua'ina se tsioni ai yo'oyere paë'ë. 34 Co
cuąñosicohua'ire mësarupi teaye ñajë cącaë'ë. Cui'ne mësaru co'amañare
peo huę'ña jiotoję sihuajë ñahuë, jeto ma'tëmore ti carająima'co'a maña
payë, cuasajë quëcojë. 35 Jąje pa'ina, mësaru, Maija'quëpi necaiją'quë api
cuasajë quëcoyere jęocoma'pë pa'ijë'ë. Ją cuasase'epi mësaru ai pa ją'ñe
ti'aja'cohua'i a'ë. 36 Jąje pa'ina, quëcojë pa'ijë'ë, Maija'quë yëyere yo'oñu'u
cajë. Jąje yo'ojë mësaru i si'aye i ca nëose'ere pającohua'i a'ë. 37 Jąje
pa'ina, toyase'e caji:
Esa, ai esa daiją'quë api,
Iti daiją'quëre casiquëpi, ai tsoe nëima'ë pasipi.
38 Yë'ë tsęquë nuñe pa'i cato Maija'quë pa'ire paji cuasa do'ipi pa'ijąquë
api,
Jąje pa'iquëta'are sihuama'ë pa'iyë, ją'në pa'ise'ena co'iquëre cato.
39 Jąje pa'iquëta'are mai cato ją'në pa'ise'ena co'ijë nejo cuañocohua'i
acohua'i peoyë. Mai cato Maija'quë pa'iji cuasa do'ipi joyo pa'iyena
ti'acohua'i acohua'i a'ë.

11

Pa'ire Paji Cuasaye

1 Pa'ire paji cuasaye cato mai uteyere pającohua'i a'ë cuasajë pa'iye
a'ë, cui'ne mai ña ma'ñere tsoe ñase'eję pa'ye cuasajë pa'iye a'ë, ti jëa
coema'pë. 2 Jąje pa'ina, mai aiohua'i tsoe pa'isicohua'i jąje cuasa do'ipi
de'ocohua'irepa ca cuąñohuë.
3 Jąje pa'ina, mai pa'ire paji cuasacohua'ipi si'a co'amaña mai ñañe
peose'ere Maija'quëpi i yë'ose'epi de'huapi, cuasayë.
4 Pa'ire paji cuasa do'ipi Abel ai de'oyere Maija'quëre isipi, Caín isiye
jerepa pa'yere. Jąje pa'ina, Maija'quëpi ite nuñe yo'oquëre caquë i

isiyere sihuacaji'i. Jaje pa'ina, tsoe juisiquëta'a Abel ja yë'ta'a pa'ire paji cuasayeja'a caji.

5 Pa'ire paji, cuasa do'ire Enocre ma'tëmona Maija'quëpi juima'quëre huajëquëre sa'aji'i. Saëna, paipi ite co'e juja'ahuë'ë. Jaje pa'ina, toyase'e caji, Enoc ja yë'ta'a ma'tëmona sa cuañoma'në Maija'quë yëyere yo'oquë pa'aji'i. 6 Jaje pa'ina, pa'ire paji cuasaye peocohua'i, Maija'quë yëye yo'o tiañe peoji. Pa'ire paji cuasaye a'ë Maija'quëna tsiojaiñe. Cui'ne, Maija'quëpi ite co'ecohua'ire jaiye de'oyere pare isi ja'ñere tiañe.

7 Maija'quëpi ti ña ma'ñepi pa'ija'coa, yequë mu'se caquë quëaëna. Pa'ire paji cuasa do'ire Noé de'oye sehuoni jai yohuë de'huapi, i tsëcapëre huasoja'core. Jaje pa'ina, Noé pa'ire paji cuasasi do'ipi huaso cuañopi, iye yeja paise'e ne huesëjëna.

8 Pa'ire paji cuasa do'ire Abraham Maija'quë soiye de'oye sehuoni i yeja jeoni, Maija'quë soi hue'ñana saji'i, ite isija yejana. Jarona saiyë, cuasama'ë huesërepa sa'aji'i. 9 Sani pa'ire paji cuasa do'ipi Maija'quë isisi'i ca nëosi yejare tije pa'ipi ca'nipi nesi huë'ñare pa'aji'i. Pa'isiquëni cui'ne Isaacje cui'ne Jacobje ca'ni huë'ñare pa'ahuë'ë, i isisi'i ca nëose'e pacohua'ipi. 10 Jaje pa'ina, Abraham Maija'quëpi cuecueni jëacore pare nesi daripëre utequë pa'aji'i.

11 Pa'ire paji, cuasa do'ire Zara aiopi cui'ne caraopi tutu isi cuañoni mamaquëre coao, iote isisi'i ca nëosiquëni, care papi caco sehuo do'ire. 12 Jaje pa'ina, Abraham pani tëji mu'señapi i acohua'ire jai paire papi quëna huë ma'ñoco ja'i pa'ire pare cui'ne jai tsiaya të'tëpa mejahuëje pa'yere pare, cuecue saoye peoyerepa.

13 Si'aohua'i jaohua'i cato Maija'quë ca nëose'e pama'pë jujua'huë'ë. Jaje pa'iquëta'are pa'ire paji cuasacohua'i sëte so'opi se ñajë, pa'i ja'ñere sihua'ahuë'ë. Jaje pa'ina, iye yejare tiohua'ipi coa pa'iyë, cuasa'ahuë'ë. 14 Jaje cacohua'i cato tiñarepa quëayë, ja yë'ta'a yequë yejare iohua'i paja yejare co'ejë cu'iyë cajë. 15 Jaje pa'ina, iohua'i daisi yejare cuasajë cacohua'i pani tsoe co'ira'huë, iohua'i daisi yejana. 16 Jaje pa'iquëta'are iohua'i cato ai de'o yejare pare yëhuë, ma'tëmo yejare. Jaje pa'ina, tsoe de'huacaisiconi de'o daripë, iohua'i pa'ija'to paye sëte Maija'quë huajëya' coema'ë pa'iji, iohua'i pëca ja'quëre hue'yoto.

17 Pa'ire paji cuasa do'ire Abraham Maija'quëpi neñasi'i caquë caëna, i ca nëosi mamaquëni huani ëoquë isiquë sesi'i caquë yo'opi. I mamaquë te'i macani isire pasi'i caquë yo'opi, 18 Maija'quëpi Isaac do'ija'a jai paire më'ë acohua'ire paja'quë a'ë ca nëosiquëta'are. 19 Jaje pa'ina, Abraham cato coa huesë yo'oye papi. Asaquë yo'opi, Maija'quëpi juisicohua'ire huëoquë pa'iyere. Jaje pa'ina, juisiquëje pa'ini mamaquëre huajëquëre pa copi.

20 Pa'ire paji cuasa do'ipi Isaac, yequë mu'se Jacob cui'ne Esau de'oye pa'i ja'ñere caca'aji'i. 21 Pa'ire paji cuasa do'ipi Jacob José mamajëre, pai ñapere iohua'i de'oye pa'i ja'ñere caca'aji'i, i juiñe tiasi maca. Cui'ne i doquë cu'i tupëna jëaye tota paquë nëcaquë Maija'quëre de'oquëre pa'ni caquë sihua'aji'i. 22 Pa'ire paji cuasa do'ipi José i jui maca Israel mamajëpi Egíptopi yequë mu'se etani saija'cohua'i a'ë capi. Caquë i tara jaje yo'ojë'ë caquë cuañepi.

23 Pa'ire paji cuasa do'ire Egípto pai ëjaëpi tsire huani jeoñe pa'iji cuañese'e pa'itoje, ca'rama'pë tsihua'ëre de'oquë macani ñani oijë Moisésre ja'a coasiquëni pëca ja'quëohua'i toaso ñañëohua'ire yahueni

pahuë. 24 Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés pǫsë de'osi maca coepi, Egípto
ëjaë mamaco, mamaquë hue'yo cuąñoñe. 25 Coa ai jerepa Maija'quë
pąi ją're co'aye yo'o cuąñoñere yëpi, co'ayere yo'oquë nëhui tëcahuë
maca sihuaye pa'iyere coequë. 26 Ją̱je pa'ina, cuasapi, ai jerepa de'oji,
Cristo do'ire Maija'quë tsęcohua'i ją're ai yo'oyepi. Ją̱je pa'ina, Egípto
de'o co'amañare do'i peoye ñapi, Maija'quë i̱te i̱sija̱'a co'amañare jerepa
pa'ye cuasaquë. 27 Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés Egípto pąi ëjaë i̱te
pëi̱ñe ca'rama'ë Egíptopi etani sani, Maija'quëre ñañeje pa'yerepa i̱ yëyere
cuasaquë ǫcue pa'i macarepa paji'i.

28 Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés Egípto eta huajë mu'se ti̱'aquëna,
sihuaquë cuąñepi, eta sa'noana tsiepi tsoajë̱'ë caquë. Ją̱je tsoarena, huani
jęo hui̱ñaëpi te'ireję̱ Israel pąi du'ru mamaquëre pare huaiye paja̱'quëre
capi. 29 Pa'ire paji cuasa do'ipi Israel pąije jai Maja'iña yeja ją̱jucore
saiyeję̱ pa'ye jęë'ë, yequë je tę̱'tena, ñani cui'ne Egípto pąije jęñu'u cajë
yo'ojë dutu ju̱jua'huë'ë.

30 Pa'ire paji cuasa do'ipi Israel pąi siete mu'seña Jericó daripë tëhuopa
yërëhueja̱'a të'ija̱'ahuë'ë. Të'ija̱isi maca tëhuopapi jë'ye darëą'co'ë. 31 Pa'ire
paji cuasa do'ipi Rahab co'a nomioje Maija'quë pąi a'ë cuasama'cohua'i
ju̱'ijëna, te'e ju̱'iñe pąo, Israel pąire, yahue peocohua'ire de'oye ñacaisi
do'ire.

32 ¿I̱quere yeque caja̱'quë a'ni? Ją̱je pa'ina, yë'ëpi, Gedeón, Barac,
Sanson, Jefté, David, Samuel, cui'ne Maija'quëre quëacohua'i yo'ose'ere
quëaquë pa'ito mu'sepi caraja̱'co pa'ini. 33 Pa'ire paji cuasa do'ipi yeco-
hua'i yejaña siohuë, nuñerepa de'oye cuąñecohua'i de'ohuë, Maija'quë ca
nëose'ere i̱si cuąñohuë, jai ęmu yaiohua'i yë'opǫaje si̱'ñe saohuë. 34 Jai
toana u huesëyere yayohuë, hua'tipi huani jęoñu'u cajë yo'ojëna, catihuë.
Sëyë huesësicohua'ipi tutu i̱si cuąñoni tutu hue'ejë, yequë yejaña soldado
pąire i̱ohua'ire sąñope yo'ocohua'ire uihua quëco saohuë. 35 Paë'ë,
cui'ne nomiohua'ię̱ cajeohua'i ju̱'isicohua'ipi cui'naohua'ipi huëtena
pasicohua'ię̱. Yecohua'ipi ai de'oye pa'iyena ju̱ni huëni pa'iyere cajë
joye huaso cuąñoñe coejë ju̱ë'ë, huaijëna, ai yo'ojë. 36 Yecohua'ipi ai
yo'ohuë, co'acohua'i a'ë cajëna, si'sejëna, quę̱na meapi sëajëna, cui'ne
co hue̱'ñana cojëna. 37 Yecohua'ipi, quę̱na pę̱api jęa hueą cuąñohuë,
yecohua'ipi jopore paja̱'a yëto tëa cuąñojë, pąnita'a hua'tipi të'ca tëtejëna
ju̱ë'ë. Yecohua'ipi cabra cui'ne yëi ñama cą'nire ju'ijë si'a hue̱'ña coa
cunirojąë'ë, co'amaña peocohua'ipi, ai co'a ju̱'ijë oicohua'ipi yecohua'ipi
jǫsa yo'ojëna, paë'ë. 38 Airepa de'o pąini, si'aohua'i iye yeja pąipi de'oye
yo'oyere carasicohua'ipi coejëna, i̱ohua'i sani pëaja̱'to peocohua'ipi yeja
cǫñare, cue̱ne yejañare cui'ne ainoare panirojąë'ë. 39-40 Maija'quë ña
hue̱'ñana pa'ire paji cuasajë de'oye i̱te yo'o i̱ñosicohua'ita'a i̱ ca nëose'e i̱si
cuąñoñe pąhuë, Maija'quëpi yequë mu'seña de'oyerepa necaquëna, mai
ją're tsioni nuñe pa'icohua'irepa pa'ija̱jë caquë ña nëosi do'ire.

12

Jesuse'ere Ñajë Tuñu'u

1 I̱ Maija'quë pa'iji cuasajë yo'o i̱ñosicohua'ipi maire të'ija̱tena pa'iye
sëte jęocoñu'u, si'aye maire dëquëye jǫsa yo'oyere cui'ne co'ayepi maire
hue̱ñere. Ję̱oconi jeto ñese sai hue̱'ñase'e se ñajë huë'huëñu'u. 2 Ją̱je
pa'ina, maire de'ocohua'ire nequëna, Maija'quë pa'iji cuasaye i̱siquëna,
Jesuse'ere ñajë tuñu'u. Co'acohua'ise'e sǫquë sarahuana que̱ cuąñojë

ju̱'icona, huajëya'ye pa̱i ñajëna, ai yo'oquë ju̱'i ma'ñe caye pa̱pi, ai yo'osi
jeteyo'je ai sihuaja̱'quë cuasa do'ire. Ja̱je pa'ina, Maija'quë ëja te̱'tena
ja'rupi.

3 Ja̱je pa'ina, co'acohua'ipi i̱te co'aye yo'ojëna, si'aye quëcosiquëre pani
Jesuni cuasajë tuijë̱'ë, yo'o jujani je̱oñe pa̱ja'cohua'i. 4 Ja̱ yë'ta'a mësaru
ti̱'añe pa̱ñë, co'ayere yo'oma'pë pañu'u cajë si'anë sa̱ñope yo'ojë ju̱'iñena.
5 ¿Mësaru tsoe hua̱nëyete, Maija'quë mësarute i̱ mamajëre sëte yëhuoquë
cayere? Ñeje toyase'e caji:

Yë'ë mamaquë coema'ë pa'ijë̱'ë, më'ë tayoyere nu'ñequë si'seto.

Yëhuoquë yo'oto yo'o jujahuë cama'ë pa'ijë̱'ë.

6 I̱ oicohua'ini Ëjaë cato tayoto nu'ñequë api.

Cui'ne i̱ mamajë de'osicohua'ini Ëjaë cato si'sequë api.

7 Maija'quëpi mësarute mamajëre yo'oyepi yo'oji. Ja̱je pa'ina, quëcojë̱'ë, i̱
si'seye. ¿I̱que mamaquëpi pëca ja'quëre nu'ñe cua̱ñoma'quë pa'iquë'ni?
8 Ja̱je pa'iquëta'are, Maija'quëpi mësarute si'aohua'ire i̱ mamajëre
si'seyeje̱ pa'ye si'sema'ë pa'ito mësaru i̱ mamajërepa peoyë, yecohua'i a'ë.
9 Cui'ne mai tsi̱ pa'inë, mai tayoyere nu'ñejë, mai iye yeja ja'quëohua'ipi
si'sejë pa'a̱huë'ë. Yo'ojëna, maipi i̱ohua'ire ëjaohua'ire ñajë ca'rajë de'oye
yo'ohuë. ¿Ja̱je me yo'ojë ai jerepa Maija'quëre ma'tëmo aquëre pare
de'oye sehuocaijë yo'o ma'ñeni ti pa'iyere pañu'u cajë? 10 Iye yeja
ja'quëohua'i cato iye yeja nëhui tëcahuë pa'iyere cajë nu'ñejë si'sehuë,
i̱ohua'i yëyeje̱ pa'iohua'i pa'ija̱jë cajë. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë cato
mai de'oye ti pa'iyere caquë si'seji, i̱je pa'iohua'ire nesi'i caquë. 11 Si'aye
ja̱'a si'se cua̱ño maca cato a'siyese'e pa'iji. Pa'ina, de'oye pa̱ji cajë
coeyë. Ja̱je pa'iquëta'are jeteyo'je jo'cua de'oye pa'iyere, cui'ne nuñerepa
pa'iyere i̱siji, tayosi do'ire si'sese'epi.

Maija'quë Yë'ore Asaye Coejë Pa'i Do'ire

12 De'oji yure ja̱je pa'iye sëte huajë tuture papi mësaru jë̱ñare jë'jose'ere
mëñe mëajë'ë, cui'ne mësaru nëca si̱cu tutu peoyere pi̱'najë'ë. 13 Yo'oni
yureta'a nui ma'are pare co'eje̱'ë. Co'eni saijë̱'ë, ja̱ maca do'pë nëcayopi
ja'ju̱ja̱'coa. Ja'juni ti̱jupë soto co̱ñe pa̱ja'coa.

14 Maija'quëna i̱sisicohua'ire papi jai pa̱i ja̱'re jo'cua de'oye pa'iyere
cajë yo'oje̱'ë. Ja̱je i̱na i̱sima'cohua'i pani ti te'ije̱ Maija'quëre ñañe peoji.
15 De'hua ñajë'ë, mësaru aquëpi, sëje oi joyo hue'equëpi jo̱sa yo'oquë jai
pa̱ire co'a de'huaye peoja̱'core. Ja̱je pa'ina, Maija'quë de'oye ñacai i̱siyere
si'aohua'i pañu'u cajë de'oye yo'ojë pa'ijë̱'ë. 16 Mësaru acohua'ipi yequë
nomiore pa̱nita'a yequë ë̱mëre yo'oma'pë pa'ija̱jë, pa̱nita'a Maija'quë
tse̱re coema'pë pa'ija̱jë, Esau je̱'quë hua'i de'hua maca do'ina si'aye
maja'yërepa pa'iye peoquë to̱meaji'i. 17 Ja̱ maca Esaupi pëca ja'quëre
de'oye pa'i ja̱'ñere cacaijë̱'ë caquë se̱ina, cacaiye pa̱'aji'i, otarepa oi catoje̱,
mësarupi tsoe iye toyase'ere asacohua'i a'ë.

18 Mësaru cato Sinaí cu̱tihuëje̱ pa'iona, tsioja̱ima'pë paë'ë, Israel pa̱i
tsioja̱ijë pa'ise'eje̱ pa'yena, toa tsë̱ni nëcasicona, nea hue̱'ñana ñamije
pa'yena, tutu ai juta hue̱'ñana. Cui'ne 19 asama'pë paë'ë, duruhuë juiye
pi̱siyeje̱, cui'ne Maija'quë yë'oje̱ asama'pë paë'ë. Ja̱ yë'o caye asacohua'i
cato i̱ cua̱ñeñere quëco ti̱'ama'pë 20 ai jerepa caye pa̱jë'ë, ca'a̱huë'ë, i̱te.
I̱ caye cato paji'i: "Ai cu̱tihuëna tsa'cuquëre cato que̱na pë̱api je̱a hue̱añe
paji'i, pa̱nita'a uiyopi seso etoja̱iñe paji'i, nëicohua'ireje̱ huaiye paji'i, ja̱ro

tsa'cucohua'ire," capi. 21 Jaje pa'ina, Moisésje ja ai huajëya'ye pa'iyere
ñaquë quëquëquë capi: "Ai ca'raquë tsasiyë, yë'ëje."
22 Jaje pa'iquëta'are mësaru cato Sión ai cutihuëna tsiosicohua'ipi
pa'iyë, Maija'quë huajëquërepa, pa'i daripëna, ma'tëmo Jerusalénna,
cui'ne Maija'quëre sihuañu'u cajë jai pai huiñaohua'i tsi'si sitona,
23 Maija'quë mamajëpi iohua'i mamire ma'tëmona toya cuañosicohua'i
tsi'si sitona, tsiojaë'ë. Mësaru cato tsiojaë'ë, si'aohua'ire iohua'i yo'ose'eje
pa'ye ti ca de'huaquë Diusu quë'rona. Pai joñoare Maija'quëpi nuñerepa
pa'icohua'ire nesicohua'i quë'rona tsiojaë'ë, 24 huajë ca nëose'e cayere
necaisiquë Jesuna cui'ne maire tsoa tosi tsie quë'rona tsiosicohua'ipi
pa'iyë, Abel tsie seña maca de'oye maire necaiyena.
25 Jaje pa'ina, coema'pë Maija'quë caye de'oyerepa asañu'u, Maija'quë
iye yejapi soiquë caquëna, asacaiye coesicohua'i jëaye pa'ahuë'ë. Jaje
pa'ina, ai jerepa jëa ti'añe peoji, Maija'quë ma'tëmore papi soiquëna,
asacaiye coejë yequere asarojaisicohua'i. 26 Ja mu'seña Maija'quëpi
caquëna, yeja ñu'cuea'co'ë. Jaje pa'iquëta'are yure cato caji: "Tijupë iye
yeja cui'ne ma'tëmoje ñu'cue coja'coa, yë'ëpi yo'oquëna." 27 Jaje tijupë
cani caji, si'aye i de'huase'e ñu'cueye pa'iji caquë, a'jiñe nejoñese'e nejoñe
pa'iji, jëayere pase'e nëaja'core. 28 Maija'quë cuañe te'te maire isiye cato
ti nejo ma'ñe a'ë, ja isi do'ire Maija'quëre de'oji cajë pëpayë ca'rajë, ëjaëre
pare ñajë, de'oyerepa ite necañu'u. 29 Maija'quë cato peo hue'ñarepa ëo
huesoquë api, toaje pa'i api.

13

¿Me Diusu Yëye Yo'ocaiye Pa'iquë'ni?

1 Maija'quë do'ijë sëte jeoma'pë si'anë sa'ñe oijë pa'ije'ë. 2 Cui'ne
mësaru huë'ena daicohua'ire oijë de'oye necaiye huanëyema'pë pa'ije'ë.
Jaje yo'ojë yecohua'i je'quë huiñaohua'i a'ë cuasama'pë huesërepa de'oye
iohua'i huë'ena necaijë pëpa'ahuë'ë.
3 Cuasacaije'ë, co cuañosicohua'ire, mësarupi iohua'i ja're co sitore
pa'iyeje pa'ye. Mësaruje cui'ne yo'o cuaño'ñe pa'iohua'i sëte cuasacaije'ë,
co'aye yo'o cuañojë ai yo'ocohua'ire.
4 Si'aohua'i huejani pa'iyere ëjarepa ñajë pa'ije'ë. Jaje pa'ina,
huejasicohua'i nëjo ja're cui'ne ëjë ja're yo'ojë pa'ije'ë. Jaje
pa'ima'cohua'ire Maija'quëpi iohua'i yo'ose'ere saija'quë api,
huejama'cohua'ipi nomiohua'ire yo'orojaicohua'ire, cui'ne nëjore
pajëta'a yequë nomiore yo'ocohua'ire.
5 Oima'pë pa'ije'ë, curiquëre. Mësaru payere sihuajë pa'ije'ë. Jaje
pa'ina, Maija'quëpi caji, maire: "Te'ohua'ire jeo nëcoye paja'quë a'ë,
cui'ne jeoco huesoyeje paja'quë a'ë." 6 Jaje pa'ina, Maija'quëna quëco
pajë caye pa'iji, ñeje:
Ëjaëpi yë'ëre cocaiquëre pa'ë.
Jaje pa'ina, ti ca'raye pañë, paipi yë'ëre co'aye neñu'u cajë yo'oye pa'itoje.
7 Cuasaje'ë, Maija'quë coca quëajë mësarute sasicohua'i pa'ise'ere, me
jaohua'i pate'ni cajë. Ñajë ye'yejë iohua'i pa'ise'ere tuije'ë, pa'ire paji
cuasajë yo'ose'ere.
8 Jesucristo cato ipi ñamina'a pa'isiquëpi iye mu'seje pa'iji, jare ti pani
huesëji, je'nëna. 9 Ao aijë ñeje yo'oje'ë, cajë cuañese'ere si'aye yo'o ti'ajë
aicohua'ire ja yo'oyepi ti cocaiye paji. Jaje pa'iquëta'are maire cato ai
cocaiji, Maija'quë maire oiyepi, mai joyona tutu isiquëna pa'iyepi. Jaje

pa'ina, sehuosicohua'i ja̱'në ye'yese'ere je̱oni ti̱ñe ye'yayena ye'yema'më pa'ije̱'ë.
10 Mai cato payë, ti̱ñe pa'yere Maija'quëna i̱sise'e. Ja̱ cato iye yeja
Maija'quë huë'e ñacaicohua'i a̱iñe peoye a'ë. 11 Maija'quë huë'e ñacai
ëjaërepa cato pa̱i co'aye yo'o do'ire sa̱i to̱ ja̱'ñere i̱sisi'i caquë tsiere de'o
hue̱'ñarepa hue'yo sitona saquë api. Ja̱je pa'iquëta'are nëicohua'i ca̱ cato
pa̱i daripë hue'sena etoni peo hue̱'ñarepa ëo je̱oñe paji'i. 12 Ja̱je cui'ne
Jesuje̱ i̱ tsie do'ipi i̱ pa̱ire nesi'i caquë pa̱i daripë hue'sena ai yo'oquë
juji'i. 13 Ja̱je pa'ina, jë̱naje̱'ë, Jesús ja̱'re pa̱i daripë hue'sena etañu'u.
Etani ai yo'oñu'u, i̱ tea ju̱ni cua̱ñoquë ai yo'ose'eje̱ pa'ye. 14 Iye yeja
mai peoyë, ti pani huesë daripërepa. Ja̱je pa'ina, yequë mu'se pa'ija̱'a
daripëre co'ejë saiyë. 15 Jesucristo do'ija̱'a Maija'quëre de'oquëre pa'ni
cajë sihuaye pa'iji, si'anëpi. I̱te ja̱je cajë sihuaye a'ë, coa i̱sijë yo'oyeje̱
pa'ye. ¡Ja̱je pa'iye sëte mai yë'opopi de'oquëre pa'ni Maija'quë cajë
sihuañu'u! 16 Hua̱nëyema'më pa'ije̱'ë, mësaru co'amañapi peocohua'ire
co̱caiyere. Ja̱'ë, Maija'quëre i̱sijë yo'oye. Ja̱re Maija'quë sihuaquë
necaiquë api.
17 Maija'quë coca mësarute quëacohua'i cua̱ñeñere de'oye sehuocaijë
pa'ije̱'ë. Ja̱ohua'i a'ë, mësaru joñoa ñacaijë pa'icohua'i, Maija'quëna
i̱ohua'i yo'ose'e quëaja̱'cohua'i sëte. Ja̱je pa'ina, mësarupi de'oye sehuo-
caito sihuajë neja'cohua'i a'ë. I̱ohua'ipi co'aji cajë oijë neto mësarute
i̱ohua'i necaiye ti co̱caiye peosipi.
18 Si'aye nuñerepa yo'oñu'u cajë yo'osicohua'i sëte, tayose'e peoquëna,
asajë jo'cua de'oye pa'iyë, nuñerepa yo'ohuë cuasajë. Ja̱je pa'ina, yëquëre
se̱cacaije̱'ë, cayë, mësarute. 19 Maija'quëpi jëjo saoquëna, esa yë'ë sani
mësaru ja̱'re co̱ni pa'i ja̱'ñere cajë. Se̱cacaije̱'ë, cayë.

De'oye Pa'i Ja̱'ñere Caquë Pëpa Tëjiye

20 Jo'cua de'oye pa'iye i̱si Diusupi yëi ñama Ëjaëre pare, ju̱'isiquëni
huëosiquëpi, mësarute ti ca nëo huesose'e necai tsie do'ipi, 21 nuñe
pa'icohua'ire, si'aye i̱ yëyere yo'oja̱'cohua'ire nejaquë. Ja̱je yo'oquë
Jesucristo do'ipi maire i̱ sihuaquë ñañere yo'oja̱quë. De'oquëre pa'ni cajë
si'anëpi i̱se'ere sihuajë pañu'u. Ja̱je pa'ija̱quë.
22 Maija'quë do'ijë, yë'ë mësarute yëhuoquë case'ere quëcojë de'oye
asacaije̱'ë. Nuñerepa caye cato yë'ë mësarute toyasico nëhuicoa. 23 Asaje̱'ë,
cui'ne Maija'quë do'iquë Timoteo tsoe eta huajëpi, cosiquë pa'isiquë.
I̱pi yë'ë quë'rona ti̱tasiquë pa'ito i̱ ja̱'re co̱ni sasi'i, mësarute do'i sai
maca. 24 Si'aohua'ire, Maija'quë pa̱ire cui'ne mësarute Maija'quë coca
quëajë ñacaicohua'ireje̱ pëpacaije̱'ë. 25 Italia yejapi daicohua'ije̱, mësarute
pëpa saoyë. Maija'quë oi ñacaiyepi si'aohua'ire mësarute pa'ija̱quë. Ja̱je
pa'ija̱quë.

SANTIAGO

Tiya Huesësicohua'ini Santiago Toyase'e

1 Yë'ë Santiago, Maija'quëre cui'ne Ëjaë Jesucristore necaiquëpi pëpayë,
Israel doce tsëcapëa acohua'ipi jai huë'ña hua huesëni pa'icohua'ire.

Maija'quë Ta'ñe Asayere Isiye

2 Maija'quë do'ijë, jaiye ai yo'oyepi cui'ne co'aye ëayepi mësaruna
ti'a maca sihuajë'ë. 3 Mësarupi tsoe asayë, ja ai yo'oyepi cui'ne
co'aye ëayepi mësaru pa'ire paji cuasayere neñañe a'ë. Jaje pa'ina, ja
neñañepi quëcocohua'i pa'iyere neji. 4 Nequëna, quëcosicohua'i pa'ijë nuñe
pa'icohua'i cui'ne carase'e peocohua'irepa de'oye pa'iyë.
5 Mësaru acohua'ipi ta'ñe cuasajë yo'oyere carasicohua'i pani sejë'ë,
Maija'quëni. Seto Maija'quëpi isija'quë api, ta'ñe cuasajë yo'oyere.
Maija'quë cato si'aohua'ire ta'tëpo ti peoyerepa cui'ne ti ëseye peoyerepa
isiquë api. 6 Jaje pa'iquëta'are señe pa'iji, isire paja'quë api cuasajë ti jëa
coeye peoyerepa. Jëa coequë cato jai jaira tutupi ju'aquëna, co'poco ñese
sani cui'naopi co'ye daio yo'oyeje pa'i api. 7 Jaje pa'i cato ina Maija'quë
isija'quë api cuasama'ë pa'ijë'ë, 8 iye mu'se yeque cuasasiquëpi ñamina'a
yequere cuasaquëpi, ocue pa'i macarepa pa'ima'quë cato.
9 Maija'quë do'iquëre teaye pa'ini Maija'quëpi jerepa pa'ire necaina,
asaquë sihuaye pa'iji. 10 Cui'neje jaiye co'amaña paquëni Maija'quëpi
teaye pa'ire necaina, asaquë sihuaye pa'iji. Jaiye co'amaña paquë cato
taya jorohuë jumuse'eje pa'i api, tsoe quëcoye peoquë api. 11 Jaje pa'ina,
jaiye paquëpi i cuasaquë yo'ora'ase'ere jeoni esa ju'iquë api, jorohuë
maca jumusico airepa ësë ëoquëna, cueneni de'oye ña cuañoñe carajaini
me'meni tomeñeje pa'ye.

Neñañe Cui'ne Co'aye Nëiñe

12 Neñañere quëcoquë taima'quëpi sihuaquë api. Jaje pa'ina, neña tëjisi
maca ti pa'i marore isi cuañoja'quë api, Maija'quëre oicohua'ire isisi'i ca
nëose'ere. Ja do'ire sihuaquë api. 13 Mësaru aquëpi co'ayere yo'o ëaye
nëiñe pa'ito cuasama'ë pa'ijë'ë, Maija'quëpi co'aye yo'o ëaye nëiñe neji,
cajë. Maija'quë cato co'aye yo'o ëaye nëiñe asama'quë api. Cui'ne paipi
co'ayere yo'ojajë caquë co'ayere yo'o ëaye nëiñe nema'quë api. 14 Pai cato
iohua'ipi co'ayere yë do'ire iohua'i yëyepi quërë saquëna, co'aye yo'oyena
taicohua'i a'ë. 15 Pai cuasayepi, pai co'ayere yëyepi tsi ëtapëje pa'io de'oni
tayo yo'oyere jojoyeje pa'ye etoco. Etona, tayo yo'oyepi ai de'o huesëni
yureta'a juni huesëyere jojoyeje pa'ye neco.
16 Coso cuañoma'pë pa'ijë'ë, Maija'quë do'ijë maña. 17 Si'aye maire
de'oyerepa isise'e cato ma'tëmopi Maija'quë isise'e a'ë. Ja isiquë cato
si'aye ma'tëmo miacohua'ire de'huasiquë api, tiñe pa'i ponëma'quë api,
cui'ne si'a tëcahuëa tëto saina, cui'neje pa'iquë api. 18 Ise'e te'i jaje yo'osi'i
cuasani maire nuñerepa coca quëayere asani sehuojëna, pa'iyere isipi,
maipi du'ru macarepa quëise'eje pa'iohua'i huajë sëcapë huëocohua'i
pa'ijajë caquë.

Nuñerepa Pa'iye

19 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë maña. Si'aohua'i mësaru
cui'ñasicohua'ire papi yecohua'i cayere esa asajë'ë. Jaje pa'iquëta'are

coca cayere esarepa camaˈpë paˈijëˈë. Cuiˈne esa pëtitemaˈpë paˈijëˈë.
20 Pëtitesiquë cato Maijaˈquë nuñerepa yoˈoyere yoˈomaˈë paˈiji. 21 Jaje
paˈiye sëte siˈsi yoˈoye paˈiye cuiˈne jaiye coˈayepi mësarute timë huesoni
paˈiyere jeocojëˈë. Jeoconi teaye paˈiohuaˈi mañaˈë cuasajë deˈo coca
mësaru joñoana tase'ere pajëˈë. Ja coca cato mësaru joñoa huaso tutu paye
aˈë.
22 Maijaˈquë coca asani iti cayeje paˈye neñe paˈiji. Nemaˈpë coa
Maijaˈquë cocaseˈe asajë paˈini coˈye coso cuañosicohuaˈi paˈiyë. 23-24 Jaje
paˈina, Maijaˈquë coca quëayeseˈe asaquëpi iti asaseˈeje paˈye yoˈomaˈquë
cato tsiña deˈhuana me paˈi aˈni caquë i tsia ñani se ponëni sai tsoe
huanëyeni me paˈi pateˈni cuasayeje paˈi api. 25 Jaje paˈiquëtaˈare
nuñerepa paˈicohuaˈire cuiˈne tsea cuañomaˈcohuaˈire ne cocare asani i
asaseˈere huanëyemaˈquëpi iti cuañeñere ocue paˈi macarepa yoˈo tiˈaquë
paˈiquëpi sihuaja'quë api, i yoˈoyere.
26 Maijaˈquëre tiˈasiˈi caquë yoˈoquëre paˈë cuasaquëpi i tsemeñore nau
nëcomaˈquë pani ijaˈa coˈye cosoji. Cosoquëna, i Maijaˈquëre tiˈasiˈi caquë
yoˈoyepi ti cocai maˈñe paˈiji. 27 Jaje paˈina, Maijaˈquë pai nuñerepa paˈiye
cato iye aˈë: yëhuiohuaˈire cocaiye, huaˈjeohuaˈi ai yoˈojëna, cocaiye,
cuiˈne iye yeja siˈsi yoˈoyere pu'pemaˈcohuaˈirepa paˈiye aˈë.

2

Siˈa Yëˈquë Maca Yoˈoyere Yeˈyaye

1 Mësaru Maijaˈquë doˈijëpi mai deˈo Ëjaëre pare Jesucristore sehuoco-
huaˈipi paire sahuajë teˈohuaˈiseˈere deˈoye yoˈomaˈpë paˈijëˈë. 2-3 Jaje
paˈina, yeque mësaru tsiˈsi sitona datiˈñe paˈi api, teˈe jai doˈi curi
juˈi caˈhuaro moñore juˈiquëpi, jai doˈi cañare suñasiquëpi daina, cuiˈne
yequëje curi peoquë teaye paˈije ai juˈi care juˈi datiˈñe paˈi api. Daina,
mësarupi cayë, duˈru daiquëre deˈo cañaˈ juˈiquëre: “Da jaˈrujëˈë, ico deˈo
ñuˈi saihuëna.” Jaje cajëtaˈa yequëni coˈamaña peoquëni teaye paˈini cayë:
“mëˈë cato ja macare nëcaquë ñajëˈë. Panitaˈa cayë peo yejana jaˈruni ñuˈi
ñajëˈë.” 4 Jaje yoˈoni tsoe pai yoˈoyere ñaquë ca tëji ëjaëje paˈi deˈohuë.
Deˈoni coˈaye cuasayepi sa'ñe mësaruja'a sahuajë yoˈoyë.
5 Yëˈë yëcohuaˈirepa Maijaˈquë doˈijë iyere asajëˈë: Maijaˈquëpi iye yeja
coˈamaña peocohuaˈire sahuani i tsecohuaˈire nepi. Jaohuaˈipi jaiye
coˈamaña payeje paˈye Maijaˈquë paˈire paji cuasayere pajë cuiˈne ite
oicohuaˈire isisiˈi ca nëosi coˈamañare pajajë caquë. 6 Jaje paˈiquëtaˈare
mësarupi coˈamaña peocohuaˈire teaye paˈiohuaˈire coˈaye yoˈoyë. ¿Jaiye
coˈamaña pacohuaˈi paˈi maˈñe mësaru ñato mësarute tea ju'iñeje yoˈojë pai
ëjaohuaˈi quëˈrona quërë sacohuaˈi? 7 Cuiˈne jaohuaˈipi yëquë mësarute
deˈo hueˈyosi mamirepa Jesure coˈaye sañope cacohuaˈi aˈë.
8 Mësarupi Maijaˈquë coca cuañeseˈeje paˈye mëˈë quëno maca paˈiquëre
oijëˈë, mëˈëjaˈa coˈye oiyeje paˈye caseˈere siˈa yëˈquë maca yoˈo
tiˈani nuñerepa deˈoye yoˈoyë. 9 Jaje paˈiquëtaˈare mësarupi paire
sahuajë teˈohuaˈiseˈere deˈoye yoˈocohuaˈi pani coˈaye yoˈoyë, Maijaˈquë
cuañeseˈeje paˈye yoˈomaˈ doˈire. 10 Jaje paˈina, teˈi paipi iye cuañeseˈere
siˈaye deˈoye yoˈoquëtaˈa teˈo cuañeseˈere tayosiquë pani tsoe siˈaye
tayosiquë paˈiji. 11 Jaje paˈina, jare ipi Maijaˈquëpi capi: “Yequë ëmëre,
panitaˈa nomiore yoˈomaˈpë paˈijëˈë, huejasicohuaˈi.” Cuiˈne capi:
“Paire huani jeomaˈpë paˈijëˈë.” Jaje caseˈere asani yequë nomiore,
panitaˈa ëmëre yoˈomaˈcohuaˈipi ja yëˈtaˈa paire huani jeocohuaˈi pani

tsoe cuañese'ere sehuoma'quë poënëpi. 12 Mësaru si'aye yo'ose'e iñoñe
pa'iji, Cristo yëyere yo'oye panita'a co'ayere. Jaje pa'ina, de'hua ñajë'ë,
mësaru cuasaye cui'ne neñe. 13 Ai yo'ocohua'ire oima'pë pa'isicohua'ire
cato oiye peosipi yecohua'i oisicohua'ise'e de'oye ti'aja'cohua'i a'ë, i
Maija'quë pai yo'ose'eje pa'ye ñaquë de'huasipi.

Nema'pë Cocase'e Caye Co'aji

14 Maija'quë do'ijë Maija'quëre pa'iji cuasaquë a'ë. ¿Caquëta'a ja yë'ta'a
nese'e ti peoquëre iquere cocaiquë'ni, i cuasaye? ¿Jaje pa'ire i cuasase'epi
ite huasoye pa'iquë? 15 Cañu'u, Maija'quë do'iquëni, panita'a Maija'quë
do'iconi cañа cui'ne mu'se ai ja'ñe caraquëna. 16 Mësaru aquëpi caji:
"Señaquë de'oye pa'ijë'ë. Ca'nequë cui'ne si'aye më'ë yëye ai pa'ijë'ë." Jaje
caquëta'a ti isiye paji, ite carayere. ¿Iquere jaje pa'ito coca cocaiquë'ni?
17 Jaje pa'ina, ju'isi co'amañaje pa'ye a'ë, Maija'quë pa'iji cuasayepi coa
pa'ini, nese'epi peoto.

18 Te'i paipi ca'ñe pa'i api, ñeje: "De'oji, më'ë cato Maija'quë pa'iji
cuasayese'e payë, nese'e peoquëpi. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato nese'ere
payë." Jaje pa'ina, yure yë'ëre iñojë'ë, më'ë Maija'quëre pa'iji cuasayere
nese'e peoyepi. Yë'ëpi më'ëre iñosi'i, Maija'quë pa'iji cuasayepi yë'ë
nese'ere. 19 Më'ë Maija'quëre te'i pa'iji cuasaquë pa'iye ai de'oji. Jaje
cuasani më'ë tayoma'ë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are huatiohua'ije cui'ne
cuasayë. Cuasajë ca'rajë tsasijë pa'iyë. 20 Jaje pa'ina, Maija'quëre pa'iji
cuasajëta'a nema'pë pa'ito ju'isi co'amañа pa'iji, do'i peoye cuasayepi.
Jaje pa'ina, ña sëtajë'ë, huesë pa'ima'ë pa'ija'quë. 21 Ñajë'ë, mai aire
Abrahamre Maija'quëpi nuñe pa'iquëre ca huesopi, i mamaquë Isaacre
huani jeosi'i caquë yo'osi do'ire. 22 Jaje pa'ina, më'ë ñañë, Abraham i
yo'ose'epi Maija'quë pa'iji cuasayere iñose'e. Jaje yo'oquëna, Maija'quë
pa'iji cuasayepi coa yo'o jujase'e peoye etapi. 23 Jaje yo'oquëna, Maija'quë
coca toyase'e cayepi ti'api: "Abrahampi Maija'quëre pa'ire paji cuasa
do'ire Maija'quëpi ite nuñe pa'iquëre pare ca huesopi." Jaje pa'ina,
Maija'quë cajeire hue'yosiquë paji'i, Abraham.

24 Jaje pa'ina, mësaru yure ñañë, Maija'quë pa'iji cuasaquë yo'oquëni
nuñe pa'iquëre ca huesoye. Coa Maija'quë pa'iji cuasayese'epi nuñe
pa'iquë ca hueso cuañoñe peoji. 25 Jaje pa'ina, Rahab co'a nomiore
Maija'quëpi nuñe pa'icore ca huesopi, Josué jëjo saosicohua'ire pëaja'to
isico cui'ne yequë ma'aja'a yahue jëjo saosi do'ire. 26 Jaje pa'ina, paipi
joyore peoquë pani tsoe ju'isiquë pa'iji. Jaje pa'ye cui'ne Maija'quë pa'iji
cuasayepi yo'oye peoto ju'ise'epi pa'iji.

3

Cayere Ye'yaye

1 De'oji, Maija'quë do'ijë mësarupi tsoe asacohua'i a'ë, yecohua'ire se
ye'yacohua'ipi jerepa iohua'i yo'ose'e ña de'hua cuañо ja'ñe pa'iye. Jaje
pa'i do'ire mësaru acohua'ipi jai pairepa pa'ima'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire
se ye'yacohua'i. 2 Si'aohua'i tayocohua'ise'e pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are
te'i paipi i coca cayere ti tayoma'quë pani nuñe pa'iquëre papi jaje pa'i
pani, si'aye i pa'iye nuñerepa ñaquë pa'iquë api. 3 Mai cuañeñe caballopi
de'oye sehuocaijaquë cajë yë'opona quëna tarapëre jua nëocohua'i a'ë.
Jaje neni yureta'a si'aëre de'oye po'nejë sacohua'i a'ë. 4 Ñajë'ë, cui'ne
jai yohuë yo'oyere. Ai tutu jëayerepa ju'aquëta'are iti tayoco a'ricona iti

tayoquëpi pǫ'nequëna, i̱ yë huẹ'ñana saicoa. 5 Jạje pa'ye mai tsẹmeñoje
a'rico macata'a jai co'amañare cacoa. Jạje pa'iopi a'ri toa macata'a jai
airo tsẹ̈ni ëoyeje̱ pa'yerepa yo'ocoa. 6 Jạje pa'ina, tsẹmeño cato toaje̱ pa'io,
co'aye ne tuture ti̱mësicoa. Jạje pa'iopi mai cạpëre pa'io si'a cạpë co'aye
neñe pa'iji, cui'ne si'a mai pa'i ma'aje co'a de'huacoa, mëna tutupi i̱oni
pa'i do'ire. 7 Iye yeja pa'icohua'ire nëicohua'ire, pi̱'are, ạñaohua'ire, cui'ne
jai tsiaya pa'icohua'ireje̱, si'aye pạipi tsẹani de'oye ye'yacohua'i a'ë. 8 Jạje
pa'iquëta'are tsẹmeño cato ye'ya ti̱'añe peocoa, nau nëco ti̱'añe peocoa.
Co'acoa. Tsi̱maoje pa'iopi si'aye co'a de'huayere ti̱mësicoa. 9 Jạje pa'ina,
i̱opi Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuajë, cui'ne jạre i̱opi pạireje̱
co'acohua'i a'ë cayë, Maija'quëpi i̱je pa'iohua'ire de'huasicohua'ireje̱.
10 Jạre i̱ti yë'opopi etaji, de'oye cacaiye, cui'ne yecohua'ire co'aye cayeje̱.
Jạje pa'i ma'ñe a'ë, Maija'quë do'ijë, jạje yo'oye ai co'aji. 11 Te'e oco
cojeja̱'a de'o oco etacona, sẹ̈je ocoje̱ cui'na etama'coa. 12 Maija'quë do'ijë,
mësaru ñato ¿Higuerapi hui'yape ne cạre quẹ̈iñe pa'iquë, pạnita'a cuiya'ipi
higuera cạre quẹ̈iñe pa'iquë? Jạje pa'ina, ti peoji, te'e oco cojeja̱'a de'o oco
cui'ne ạsi oco etaye.

Maija'quë Tạ'ñe Asaye I̱siye

13 Jạje pa'ito, mësaru aquëpi tạ'ñe pa'ipi asa ti̱'asiquë pani iyere i̱
de'oye yo'oquë pa'iyepi cui'ne jạ tạ'ñe asayepi teaye pa'ire nequëna,
nesi co'amañare i̱ñoja'quë. 14 Jạje pa'iquëta'are mësaru joyore yecohua'i
payere ëa ñajë pẹ̈iñepi cui'ne ai jerepa pasi'i cuasajë yo'oyepi pa'ina,
tạ'ñe cuasayë caye cato coa cosoye a'ë, cui'ne ti tạ'ñe asayere pare coa
cayeje̱ pa'ye neñe a'ë. 15 Jạje pa'ye pa'ima'coa, Maija'quë tạ'ñe asayerepa.
Jạ asase'e cato iye yeja pại cuasani huëose'e a'ë cui'ne pại cạpë yëyepi
huëose'e a'ë, cui'ne huati huëose'e a'ë. 16 Jạje pa'ina, yecohua'i payere
ëa ñajë pẹ̈iñepi cui'ne ai jerepa pa'i pasi'i cuasayepi pa'ito si'aye ne tiya
saose'eje̱ pa'yepi pa'iji, coa si'aye co'ayere yo'oyepi. 17 Jạje pa'iquëta'are
Maija'quë tạ'ñe asaye i̱siye cato co'ayena cǫ'me ma'ñe a'ë. Jạje pa'ina,
jo'cua pa'iye, dahuëre pa'iye, yecohua'i cuasayere meñe ñañe peoye
pa'iye, yecohua'ire teaye ñani cǫcaiye, jaiye de'o co'amañare neñe, si'a
yë'quë maca si'aohua'ire yo'oye, cui'ne nuñerepa pa'icohua'ire neñe a'ë.
18 Jạje pa'ina, jo'cua de'oye pa'ijạjë cajë yo'ocohua'i cato jo'cua de'oye pa'i
jạ'ñere neñë. Jạ yo'ojëna, tạse'e mëani quẹ̈iñeje pa'ye quẹ̈quëna, nuñerepa
yo'oyere tëajạ'cohua'i a'ë.

4

Iye Yeja Ayere Ëa Ñañe

1 ¿Jeropi daquë'ni, sạ'ñe huajo huaiye, cui'ne mësarujạ'a sạ'ñe pẹ̈ti coca
caye? Jạ cato mësaru sạ'nahuëpi etapi, co'aye yo'o ëaye nëiñepi mësaru
sạ'nahuë uihuaquë pa'iyepi. 2 Jạje pa'ina, mësaru yëyere ti̱'ama'pë pa'i
do'ire yecohua'i payere ëa ñajë, huani jẹojë yo'ojë, mësaru yëyere ti̱'añu'u
cajë yo'ojë uihuayë, mësaru. Mësaru yëye ti̱'ama'pë pa'iyë. Maija'quëni
i̱sijẹ̈'ë cajë sẹma' do'ire. 3 Jạje pa'ina, mësarupi sẹni i̱si cuạñoñe pạñë,
mësaru co'aye yëyere yo'ojë nejañu'u cajë sẹ do'ire. 4 Nëjore pacohua'ipi
yequë nomioni yo'ocohua'ije̱ pa'iohua'i a'ë, mësaru. Huesëye mësaru iye
yeja ayere ëa ñajë oicohua'i pani Maija'quëre oima'cohua'i de'ojë, i̱te
sạñope yo'ocohua'i pa'iyë. Jạje pa'ina, iye yeja ayere ëa ñajë oicohua'i
cato Maija'quë cajeohua'i peoyë, Maija'quëre sạñope yo'ocohua'i a'ë.

5 Jäje pa'ina, Maire isisi joyopi iye yeja ayere oima'pë pa'ijë'ë, caquë ai
oi ësequë ñacaiji, maire. Jäje toyase'e cani coa cama'ë pa'iji, care paji.
6 Jäje pa'iquëta'are Diusu maire oi cöcaiquë api. Jäje pa'ina, toyase'e
caji: "Maija'quë cato teaye pa'iohua'ini oi cöcaiquë api, jerepa pa'iohua'i
a'ë cuasacohua'ire cato cöcaiye päquë api." 7 Maija'quëna mësaru
pa'iye isisicohua'irepa pa'ijë ise'ere necaijë'ë, huati yëyere necaima'pë.
Jäje yo'ojëna, ña jujani mësarute jëoni huë'huëjäquë api. 8 Maija'quëna
tsiojäijë'ë, ipi mësaruna tsiojäija'quëre. Co'aye yo'ocohua'i tëno töjë'ë,
mësaru jëñare si'si pa'iye. Maija'quëre oñu'u cajëta'a iye pa'iye se oijë
yo'ocohua'ipi jä si'si pa'iye tsoa töjë'ë, mësaru joñoare. 9 Otare papi oijë
ai co'a jü'ijë'ë, mësaru co'aye yo'ose'ere cuasajë. Mësaru sose'epi ota
pönëjaquë cui'ne mësaru sihuayepi oiyena pönëja'quë. 10 Jäje pa'ina,
Maija'quë ña huë'ñare pana teaye pa'iohua'i de'ojë'ë, ipi mësarute jerepa
pa'iohua'ire neja'quëre.

Yequë Tayoyere Ñaquë Cama'ë Pa'ijë'ë

11 Maija'quë do'ijë, sä'ñe mësarujä'a co'aquë api cama'pë pa'ijë'ë. Jäje
pa'ina, Maija'quë do'iquëre co'aquë api caquë cato cuäñese'e cayere
co'aji caji, ipi cuäñese'e meñe ña ëjaë de'oni. Jäje pa'ina, më'ëpi cuäñese'e
cayere co'aji caquë pani iti cuäñese'ere sehuoma'ë pa'i coa më'ëja'a co'ye
ñani ca tëji ëjaëjë pa'i de'oyë. 12 Te'i pa'iji, cuäñese'e päire isiquë. Järe i
api, tayose'e ñani ca tëji ëjaërepa. Cui'ne järe jäëse'e pa'iji, huasoye paquë,
cui'ne nejoñe paquë. ¿Jäje pa'ito më'ë iquei macapi më'ë cajei tayoye
ñarojäi caquë'ni?

Ñamina'a Pa'i Jä'ñe Huesëjë Caye

13 De'oji, yure iyere asajë'ë. Yure pänita'a ñamina'a jä daripëna sani
järona te'e ömetëcahuë pa'ijë co'amaña nejë isijë curi neñu'u, cacohua'i
maña. 14 Ñamina'a mësaru pa'i jä'ñe huesëyë. Mësaru cato picojä'a
pa'isicota'a peo huë'ña tiya saiyejë pa'iohua'i a'ë. 15 Jäje pa'ina, mësaru
cato ñeje caye pa'iji: "Ëjaëpi yëna huajëcohua'i pa'ijë iye maña nesi'i
pänita'a jä yequë co'amañaje nesi'i caye pa'iji." 16 Jäje pa'iquëta'are
mësaru cato si'a tuturepa cacohua'i a'ë, pa'ire payejë nëina. Si'aye jäje
jerepa pa'iohua'ire nëina, tutu caye co'aye a'ë. 17 Jäje pa'ina, de'oye
yo'oye asaquëpi jä yë'ta'a de'oye yo'oma'ë pani tsoe co'aye yo'opi.

5

Jaiye Co'amaña Pacohua'ire Quëaye

1 Iye jaiye co'amaña pacohua'i asajë'ë. Oijë'ë cui'ne cuijë'ë, mësaru
ai yo'o jä'ñere asa quëquëjë. 2 Mësaru jai do'i co'amaña tsoe jä'juse'e
a'ë cui'ne de'o ju'i cäñaje pu'jupi äni huesose'e a'ë. 3 Mësaru oro cui'ne
curiquëjë yoco ne huesëse'e a'ë. Jäje yoco ne huesëyepi iñoji, mësaru
co'aye yo'oyere. Jäje pa'ina, jäpi mësaru cäpëa toa ëoyejë pa'yerepa
peo huë'ña ëo huesojä'coa. Mësaru tëji mu'señare pare jaiye co'amaña
de'huani teaye payë. 4 Mësaru tsiña co'amaña necohua'ire säima'pë
pa'ise'epi yure mësarute säñope iñoji. Iñoquëna, Ëjaërepa tutu quë'ipi
iohua'i nesi do'ire säijë'ë, cayere asapi. 5 Iye yeja pa'i maca mësaru
de'o huë'ñare pare pa'ijë si'aye mësaru yëyere yo'ojë sihuajë paë'ë, du-
ruhuëquë hui'yape jujuyejë pa'ye jujuhuë. Jäje pa'ina, yure mësarute

huai mu'seña ti̱'api. 6 Mësarupi huani je̱ohuë, ti co'aye yo'oma'cohua'ini,
co'acohua'i a'ë cajë, mësarute sa̱ñope yo'o tutu ti peocohua'ini.

Yo'o Jujahuë Cama'pë Quëcojë Uteye

7 De'oji. Maija'quë do'ijë. Mësaru cato yo'o jujahuë cama'pë quëcojë
utejë̱'ë, Ëjaë dai macaja̱'a, tsio ta̱quë je̱'quë oco tëcahue̱are utequë pa'iquë
a'ë, ocosi maca ta̱se'epi mëani que̱cona tëasi'i caquë. 8 Ja̱je cui'ne
mësaruje̱ quëcojë o̱cue pa'i macarepa pa'ije̱'ë, mai Ëjaë daiye ti̱'a tëji
do'ire. 9 Maija'quë do'ijë mësaruja̱'a sa̱'ñe ja̱ë do'ire ai yo'oyë cajë pë̱ti
coca cama'pë pa'ije̱'ë, Maija'quëre nejo cua̱ñoñe pa̱ñu'u cani. Tsoe caca
sa'rore pa'iji Diusu pa̱i yo'ose'e ñani ca tëji ëjaërepa. 10 Ja̱je pa'ina,
Maija'quë do'ijë ye'yeje̱'ë, Maija'quë yëye quëacai do'ire tsoe acohua'i
ai yo'ojë quëcose'ere. 11 Ai yo'onije quëcosicohua'ire mai cato cayë: ai
sihuacohua'i pa'iyë, ja̱ohua'i cato. Mësarupi Job ai yo'oquë quëcose'e
cui'ne tëji hue̱'ñana Maija'quë i̱te co̱caise'e asacohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina,
Maija'quë cato, teaye ñani oi co̱caiyepi i̱ni pa'iye sëte co̱caija̱'quë api.

12 Maija'quë do'ijë, mësaru cayepi do'i quë'ye pa'ija̱quë cajë
Maija'quëna se ca co'ija̱ijë care payë cama'pë pa'ije̱'ë. Ja̱je pa'ina,
nuñerepa cajë̱'ë, yecohua'i asajëna. "Ja̱je pa'iji" casicohua'i pani, ja̱re
"ja̱je pa'iji" case'e pa'ija̱quë, cui'ne yecohua'i asajëna, "pa̱ñë" casicohua'i
pani, ja̱re "pa̱ñë" case'e pa'ija̱quë. Ja̱je yo'onita'a mësaru nejo cua̱ñoñe
pa̱ja'cohua'i a'ë.

Jujucaija̱'quë Api, Asajë Se̱ñe

13 Mësaru aquëpi ai yo'oquë pani Maija'quëre se̱ja'quë, mësaru aquëpi
sihuaquë pani Maija'quëre sihuaquë jë̱jëja'quë. 14 Mësaru aquëpi
ju̱'iquë pani sehuosicohua'i ëjaohua'ini soija̱'quë, mai Ëjaë mamipi cajë
se̱cacaija̱'cohua'ire, hui'yapepi dojë. 15 Maija'quëpi ju̱'iquëre jujuja̱'quë
api. Ta̱'ñe cuasajë se̱to ju̱'iquëpi co'yaja̱'quë api. Co'aye yo'osiquë
pa'itoje̱ i̱ co'aye yo'ose'ere sa̱i de'huacaise'e pasipi. 16 Ja̱je pa'ina,
tayo yo'ose'ere pa̱i ñape yecohua'ina se quëajë, pa̱i ñape yecohua'ire
se̱cacaije̱'ë, Maija'quëre si'aohua'i juju cua̱ñosicohua'i pañu'u cajë. Ja̱je
pa'ina, nuñe pa'iquëpi Maija'quëre se̱ñe cato ai tutu pa'iji, yecohua'ire
co̱caiye. 17 Ja̱je pa'ina, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elías maije
pa'ipi ocoma'o pa'ija̱co caquë Maija'quëre se̱quëna, toaso̱ o̱metëca cui'ne
jopo ocoye pa̱o, iye yeja. 18 Pa̱cona, cui'naëpi Maija'quëre ocoja̱co caquë
se̱quëna, oco ocona cui'naopi, yeja de'oye mëaco de'o.

19-20 Maija'quë do'ijë, mësaru aquëpi nuñerepa yo'o ma'are hua saquëna,
yequëpi, de'o ma'ana cui'naëni ne co'ya co̱quë pani ju̱tira'siquëni huasoji,
cui'ne jaiye i̱ co'aye yo'oroja̱ise'ere sa̱i de'hua cua̱ñoji.

1 SAN PEDRO

Pedro Toyase'e Si'a Huę'ña Hua Saisicohua'ina

1 Yë'ë Pedropi Jesucristo jëjo daoquëpi iye toya ja'hua toyayë, yequë
pa̱i yejañare hua saisicohua'ina caquë toyayë: Ponto, Galacia, Capadocia,
Asia cui'ne Bitinia pa'icohua'ina. 2 Maija'quëpi mësarute sahuapi. Sahua-
sicohua'ini Maija'quë joyopi Maija'quë tsę̱cohua'ire nepi, mësarupi Je-
sucristo cua̱ñeñe de'oye sehuocohua'ipi i̱ tsiepi tsoa tǫsicohua'i pa'ija̱jë
caquë. Ja̱je pa'ina, Maija'quëpi de'oye ñacaina, jo'cua de'oye pa'ijë̱'ë.

Ti Pani Huesëyere Utejë Pa'iye

3 De'oquëre pa'ni cañu'u, Maija'quëre mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quëre,
maire ai oi do'ire ti̱jupë cǫasicohua'ire nesiquëre Jesucristo ju̱ni huëisi
do'ipi. Ja̱je pa'ina, iye yo'osi do'ipi de'oyere pare utejë pa'iyere payë, mai.
4 Ja̱je pa'ina, Maija'quë mësarute caquë ma'tëmo de'huacaisi co'amañare
ti ne huesë ma'ñere, si'si ne ma'ñere, cui'ne ti me'me tǫme ma'ñere
paja̱'cohua'i a'ë, mësaru Maija'quë cuasa do'ipi. 5 Ja̱je pa'ina, mësarute
Maija'quëpi i̱ tutupi ñacai pa'iji, mësarupi huasosicohua'i pa'iyere, i̱ ne
de'huacaise'ere ti̱'ajajë caquë. Ja̱re tëji mu'señarepa paja̱'cohua'i a'ë.
6 Ja̱ do'ire mësaru ai sihuajë pa'iyë, coa nëhui tëcahuë jaiye neñañe
ai yo'oye pa'itoję̱. 7 Ja̱je pa'ina, mësaru Maija'quë pa'iji cuasayere ai
yo'oyepi neñaquëna, do'i quë'ye etase'epi, toapi neñasi oro do'iye jerepa
sę̱ña maca do'i quë'ye etasipi. Oro cato coa caraja̱iñe a'ë. Neñañe
pa'ina, i̱tire pase'e etase'epi Jesucristore i̱ñosi maca Jesucristore sihuajë
de'oquëre pa'ni cayere cui'ne ëjaëre pa'ni cayere i̱ñoñe pasipi.
8 Jesucristore ñama'pë pa'isicohua'ita'a i̱te ai oiyë, mësaru. I̱te ñama'pë
pa'isicohua'ita'a pa'ire paji cuasajë ai de'oyerepa sihuayë, yë'opi ca
ti̱'añe peoyerepa. 9 Sihuajë joñoa huaso cua̱ñoñere ti̱'asi'i cajë ti̱'ahuë,
mësaru pa'ire paji cuasa do'ipi.
10 Maija'quëre quëacaicohua'ipi ai tsoe huę̱'ña mësarute Maija'quë oi
coa i̱si ja̱'ñere huaso cocare toyacaijëta'a huesëhuë. Ja̱je pa'ina, i̱quere
caquë'ni cuasajë ai co'ehuë, asa ti̱'añu'u cajë. 11 Cristo joyopi Maija'quëre
quëacaicohua'ire du'ru quëapi, Cristo ai yo'o ja̱'ñere cui'ne jeteyo'je i̱ ayere
ma'tëmo ayere de'oyerepa pa'i ja̱'ñere quëapi. Ja̱je quëaquëna, asajë ¿jequë
pa'ija̱'quë a'ni, i̱? cui'ne ¿je yëhua ja̱je pa'ija̱'coa'ni? cajë ai co'ehuë,
asañu'u cajë. 12 Ja̱je co'ejëna, Maija'quëpi i̱ohua'ire quëapi, iye mësaru
quëaye mësaru tsę̱ peoji caquë. Yecohua'i tsę̱ a'ë caquë quëapi. Ja̱ cato
maini capi. Yure ja̱je pa'ina, iyere Maija'quë huaso cocare mësarute
quëacohua'i quëahuë, ma'tëmo jëjo daosi joyo tutupi yo'oquëna. Iye huaso
coca cato hui̱ñaohua'ique ai cuasajë i̱tise'e ña ëa ju̱'iñë.

Maija'quëpi Maire De'ocohua'irepa Pa'iyena Soiye

13 Ja̱je pa'iye sëte mësaru cuasayere ne de'huajë̱'ë, cuepese'eję̱
pa'iohua'i pa'ima'pë. Ja̱je pa'ijëna, mësaruna Jesús ayere i̱ño maca,
Maija'quë oi cǫcaiyepi pa'iji, mësarute. Ja̱re cuasajë pa'ijë̱'ë. 14 Ja̱je pa'ina,
Maija'quë caye de'oye sehuocai mamajë sëte, Maija'quëre asama'në yëjë
pa'ise'ere pa'ima'pë pa'ijë̱'ë. 15 Maija'quë mësarute soisiquë ai de'oquë
api. Ja̱je pa'ina, mësaruję̱ de'ocohua'irepa pa'ijë̱'ë, i̱je pa'iohua'i. 16 Ja̱je
pa'ina, toyase'e caji: “De'ocohua'irepa pa'ijë̱'ë, yë'ëję̱ pa'iohua'irepa.”

17 Mësarupi Maija'quëre "Ja'quë" cajë sęcohua'i pani si'anë i̱ni ca'rajë
pa'iję̱'ë, iye yeja mësaru pa'i mu'seña pa̱i ñape yo'ose'eję̱ pa'ye sa̱iquëni,
cui'ne si'a yë'quë maca si'aohua'ire yo'oquëni. 18 Mësarute Maija'quëpi
huasopi, mësaru aiohua'i pa'ise'eję̱ pa'ye mësaruję̱ do'i peoyere yo'ojë
pa'isicohua'ini. Mësarute huasoni sa̱icaima'ë paji'i, oropi pa̱nita'a curipi,
ne huesëyere. Iye huaso do'i cato sa̱ipi, ti ne huesë ma'ñere papi. Ja̱re
mësarupi tsoe asacohua'i a'ë. 19 Cristo tsie do'ipi sa̱icaji'i, mësarute yëi
ñama a'si peoquëpi, si'si tę̱'ñaje peoquëję̱ pa'ire papi. 20 Cristo cato ja̱
yë'ta'a yeja de'huama'në ja̱je ju̱cacaija̱'quëre ca nëosiquë pa'iji. Ja̱je pa'ipi
yure tëji mu'seña mësaru de'oye pa'iyere caquë daji'i. 21 Ja̱je pa'ina,
mësaru Cristo do'ija̱'a Maija'quëre i̱re papi cuasajë sehuoyë, ju̱'isiquëni
huajëquëre huëoni de'oquëre pare i̱ñosiquëre. Ja̱je pa'ina, yure mësaru
Maija'quë pa'ire paji cuasajë i̱na quëco pajë pa'iyë, co̱caija̱'quë api
cuasajë.
22 Nuñerepa cocare mësaru sehuocai do'ire mësaru joñoa tsoa to̱huë,
Maija'quë do'ijëre nuñerepa oñu'u cajë. Ja̱je pa'iye sëte si'a tuturepa pa̱i
ñape yecohua'ire oiye pa'iji, de'o joyore papi. 23 Ja̱je pa'ina, mësaru cato
yure pa̱i ju̱'icohua'i mamajë peoyë. Mësaru cato yure Maija'quë coca ti
pani huesëyere papi jojosicohua'i a'ë. 24 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji:
Si'a pa̱i iye yeja pa'icohua'i tayaję̱ pa'iohua'i a'ë,
Si'aye i̱ohua'i pa'iyepi taya joroję̱ pa'ye a'ë.
Taya cato cue̱necoa. Cue̱ne huesëcona, i̱ti joropi to̱mecoa.
25 Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë coca cato ti pani huesëye a'ë.
Iye huaso cocare mësarute quëahuë.

2

1 Ja̱je pa'iye sëte si'aye co'ayere ję̱ocoję̱'ë, si'aye cosoyere, coa cayere,
yecohua'i payere ëa ñañere, cui'ne yecohua'ire co'a coca cayere ję̱ocoję̱'ë.
2 Ję̱oconi tsi̱ mañaja'a co̱asicohua'i oje yëyeję̱ pa'ye mësaruję̱ joyo pa'i
cocare yëję̱'ë, huasosicohua'i ai de'oyere cajë. 3 Mësarupi Ëjaë de'oquërepa
pa'iyere nuñerepa ña ti̱'asicohua'i pani ja̱je yëcohua'i pa'iję̱'ë.

Cristo Api, Pa'iye Quë'i Quę̱na Pë

4 Ëjaëna tsio daiję̱'ë, pa'iye pa'i quę̱na pëna, pa̱i ję̱ocosicona. Ja̱je
pa'iquëta'are Maija'quëre cato i̱ sahuasi quę̱na përe pa'ë, jai do'i quë'io.
5 Ja̱je pa'ina, mësaru i̱na tsioja̱ijë pa'iye quë'i quę̱na pę̱a de'ohuë.
De'orena, Maija'quëpi joyo huë'e de'huapi, mësarupi. De'huaëna, i̱se'ere
necaija̱'cohua'i pa'iyë. Pa'ijë Jesucristo do'ija̱'a ai yo'ojë i̱siyë, Maija'quë
sihuaquë ñañere. 6 Ja̱je pa'ina, toyase'e caji:
Yë'ë sahuasicore pani, de'o quę̱na përe pare Siónna o̱añë,
I̱ona quëco paquë cato coa quëco tayohuë caquë co'a ju̱'iñe pa̱sipi.
7 Ja̱je pa'ina, ja̱ quę̱na përe i̱ore pao cajë asacohua'ire cato do'i
quë'iorepa asa cua̱ñoji. Ja̱je pa'iquëta'are, toyase'e cayeję̱ pa'ye pa'iji, ja̱je
asama'cohua'ire cato. Ja̱je pa'ina, caji, toyase'e ñeje:
Huë'e necohua'i ję̱ocosi quę̱na pëpi
Yure cato si'a huë'e naupa quę̱na përepa de'o.
8 Cui'ne yecopi caji, ñeje:
Asama'cohua'ipi ja̱ quę̱na pëna ju'ajëna, i̱opi ne ta̱oja'coa.
Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'i cato Maija'quë coca sehuoma' do'ire ne
huesëja̱'cohua'i a'ë, i̱ ña nëose'eję̱ pa'ye.

Maija'quë Pa̱i Pa'iye

9 Mësaru cato i̱ sahuasi pa̱i a'ë. Ëjaëre pase'ere necaija̱'a pa̱i a'ë. Si'si peo daripë acohua'i a'ë. Maija'quë tse̱cohua'ire pa'ë. Ja̱je mësaru pa'iohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, mësarute nea hue̱'ñare pa'ijëna, Maija'quëpi soipi, mia hue̱'ñana etani Maija'quë de'oyerepa yo'ose'ere yecohua'ina quëaja̱jë caquë. 10 Ja̱'në cato mësaru i̱ pa̱i peocohua'i paë'ë. Pa'isicohua'ipi yure cato i̱ pa̱i de'ohuë. Ja̱'në mësarute Maija'quë teaye ñani co̱caiye pa̱pi. Yure cato mësarute teaye ñaquë oi co̱caiji.

Maija'quëre Necaiyere Cajë Pa'ije̱'ë

11 Maija'quë do'ijë, mësarute se̱ñë, mësaru ca̱pë yëyere sa'ro nëocaima'pë pa'ije̱'ë caquë, mai joñoa sa̱ñope uihuayere. Mësaru cato iye yeja acohua'i peoyë. Coa daisicohua'i a'ë. 12 Ja̱je pa'ina, de'oyerepa yo'ojë pa'ije̱'ë, si'aohua'ire judío pa̱i peocohua'ireje̱. Ja̱je mësarupi pa'ijëna, yure mësarute sa̱ñope co'aye yo'ocohua'i a'ë casicohua'ipi mësaru de'oye yo'oyere ñani, Maija'quëre de'oquëre papi caja̱'cohua'i a'ë, i̱ohua'ire Maija'quë huaso mu'se ti̱'aëna.

13-14 De'oji. Maija'quëpi nepi, pa̱i ëjaohua'ire co'aye yo'ocohua'ire si'seja̱'cohua'ire, de'oye yo'ocohua'ini de'ocohua'i a'ë caja̱'cohua'ire. Ja̱je pa'ina, mai Ëjaëre oi do'ire si'a pa̱i ëjaëre si'aohua'i jerepa pa'ire sëte de'oye sehuocaiye pa'iji. Ja̱je cui'ne si'aohua'ire iye yeja pa̱i ëjaohua'ire de'oye sehuocaiye pa'iji. 15 Ja̱je pa'ina, Maija'quë cato yëji, mësarupi de'oye yo'ojë pa'ijëna, huesëohua'ipi ta̱'ñe cuasama'cohua'ipi mësarute sa̱ñope ca ti̱'añe peoyere.

16 Jo'ya nesicohua'i peoyë, mësaru. Ja̱je pa'ina, jo'ya nesicohua'i peoyë cajë co'ayere neñu'u cajë yo'oma'pë pa'ije̱'ë. Coa ai jerepa Diusu jo'yaohua'i a'ë cuasajë, i̱ yëyere yo'ojë pa'ije̱'ë. 17 Si'aohua'ire pa̱ire de'oye yo'oje̱'ë, ëjaohua'ire yo'oyeje̱ pa'ye. Maija'quë do'ijëre oije̱'ë. Maija'quëre ca'raje̱'ë. Pa̱i ëjaëreje̱ de'oye yo'oje̱'ë, ëjaëre papi cuasajë.

Cristo Mai Yo'o Ja̱'ñere I̱ñoquë Ai Yo'opi

18 Co'amaña necaicohua'i, mësaru ëjaohua'ire de'oye sehuocaijë pa'ije̱'ë. De'ocohua'ise'ere mësarute oicohua'ise'ere de'oye yo'oma'pë pa'ije̱'ë. Co'a ëjaohua'ireje̱ de'oye sehuojë yo'oje̱'ë. 19 Ja̱je pa'ina, de'oye a'ë, mësaru de'oye yo'ojëta'are mësarute yecohua'ipi co'aye yo'ojëna, ai yo'oyere quëcoye. 20 Ja̱je pa'iquëta'are mësarupi co'aye yo'ojë si'se cua̱ñojë quëcoto do'i peoji. Ja̱je pa'iquëta'are mësaru de'oye yo'o do'ire ai yo'ojë quëcoye pani de'oye a'ë. Do'i pa'iji, Maija'quë ña hue̱'ña. 21 Ja̱re caquë mësarute Diusu soipi, mësarupi Cristo mësaru do'ire ai yo'ose'ere ñani i̱ yo'ose'eje̱ pa'ye mësaruje̱ yo'oja̱jë caquë. 22 Cristo cato ti te'oreje̱ tayo neñe pa̱quë paji'i, cui'ne pa̱ireje̱ cosoma'quë paji'i. 23 I̱te co'aye catoje̱ sa̱ñope cui'ne co'ayepi cama'quë paji'i. A'si i̱te yo'o macaje̱ sa̱ñope icohua'ire sa̱isi'i cama'quë paji'i. Coa ai jerepa Maija'quëna je̱opi, ja̱ëpi pa̱i yo'oyere ña de'huaquëpi, nuñerepa yo'oquëpi ña de'huaja̱quë caquë. 24 Cristopi si'aye mai co'aye yo'oye hue'oni sani cruzuna que̱ cua̱ñopi, maipi co'aye yo'oyere ju̱'isicohua'ije̱ pa'ye pa'ijë nuñerepa yo'oyere huajëcohua'i pa'ija̱jë caquë. I̱ a'si do'ipi mësaru huasosicohua'i pa'iyë. 25 Ja̱'në mësaru yëi ñama ne huesësicohua'ije̱ pa'iohua'ipi paë'ë. Ja̱je pa'isicohua'ita'a yure cato Cristona co'irena, i̱pi yëi ñamare ñacaiquë ñañeje ñaquë mësaru joñoaje̱ ñacaiji.

3

Huejasicohua'i Pa'iyere Quëaye

1-2 Nomiohua'i, mësaruje mësaru ëjëohua'i cuañeñere de'oye sehuojë
pa'ijë'ë. Jaje yo'ojëna, mësaru ëjëohua'i sehuoma'cohua'ipi mësaru
iohua'ire de'oye ëjaohua'ire ñajë de'oye pa'iyere ñajë sehuoja'cohua'i
a'ë, ai yëhuo coca peoye. 3 Mësaru de'ocohua'i ña cuañoñere ëmëje'e
capë ëja de'oyere oima'pë pa'ijë'ë, ai de'oye nañna yoyere, jai do'i yi'yo
se'huoñere, panita'a jai do'i cañna suñañere. 4 Mësaru de'ocohua'i pa'iye
cato pa'ijaquë mësaru joyopi de'oye cuasayepi, ja'ë tënë ma'ñerepa, a'ji
joyopi jo'cua de'oye pa'iye a'ë, do'i quë'yerepa Maija'quë ña hue'ña.
5 Ai tsoe hue'ña nomiohua'i Maija'quëna iohua'i pa'iye isisicohua'i cato
jaje pa'iyepi ëja de'osicohua'i pa'ahuë'ë. Maija'quëna quëco pacohua'i
pa'ahuë'ë. Jaohua'i cato, jaje pa'iohua'ipi iohua'i ëjëohua'ire de'oye
sehuocohua'i pa'ahuë'ë. 6 Jaje pa'io pa'aco'ë, Zara. Jaje pa'iopi io paquë
Abrahamre de'oye sehuoco pacopi ca'aco'ë, "Yë'ë ëjaë". Jaje pa'ina,
mësarupi ti ca'rama'pë de'oye yo'ocohua'i pani io mamajë pa'iyë.

7 Jaje cui'ne mësaruje ëjëohua'ije mësaru nëjohua'i yëjë cayere de'oye
asacohua'i pa'ijë'ë. Pani nomiohua'ipi esa jë'ye duruhuëje pa'iohua'i pa'i
do'ire iohua'ire ëjaohua'ire ñajë dahuëre paye. Coa ai jerepa Maija'quë
oi mësarute pa'iye isise'eje pa'ye jaohua'ireje isisi do'ire mësaru de'oye
ñajë pajë'ë. Jaje yo'ojëna, mësarute josa ta'tëpoje pa'io pa'iye pasipi,
Maija'quëre se maca.

De'oyere Pare Yo'o Do'ire Ai Yo'ocohua'i Pa'iye

8 Jaje pa'ito pai ñape sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, te'e nëiñena tsiosi-
cohua'ipi sa'ñe Maija'quë do'ijëre oijë. Teaye pa'iohua'ipi de'oye yeco-
hua'ire oijë cocaicohua'i pa'ijë'ë. 9 Mësarute co'aye yo'ouna, iteje co'ayepi
saima'cohua'i pa'ijë'ë, pëi tea ju'iquëna. Iteje pëijë sañope tea ju'iñepi
saima'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa mësarute sañope cacohua'ini de'oyepi
cacaijë'ë, Maija'quëpi de'oye pa'iyena de'huaja'cohua'ini soisicohua'i
sëte. 10 Jaje pa'ina:

Paipi sihuaquë de'o mu'seña pasi'i cani
I tsemeñore nau nëcoye pa'iji,
Coso coca caye paja'core yë'opopi.
11 Co'aye yo'oyere jeoconi de'oyere yo'ojë pa'ijë'ë.
Jo'cua de'oye pa'iyere co'eni ti'ani jare yo'oye pa'iji.
12 Ëjaëpi nuiñe pa'icohua'ire ñacai paji.
Cui'ne iohua'i ite señeje asacai pa'iji.
Jaje pa'iquëta'are co'aye yo'ocohua'ire cato sañope yo'oquë pa'iji.

13 ¿Nepi mësarute sañope yo'oja'cohua'i a'ni, mësarupi si'anë de'oyese'e
yo'ocohua'i pa'ito? 14 Jaje pa'iquëta'are mësaru nuñerepa yo'ojë pa'i do'ire
ai yo'oni sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Cui'ne
co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë. 15 Coa ai jerepa Cristore mësaru joñoa Ëjaëre
pare pajë'ë. Jaje pa'ina, si'anë cuañesicohua'ipi pa'ijë'ë, mësaru sehuoni
utejë pa'iyere paipi seni asañu'u cajë secohua'ire, dahuëre pa'iohua'ipi,
ëjaohua'ire ñajë de'oyere papi iohua'i sese'ere sehuocaijë'ë. 16 Jaje pa'ina,
mësaru cuasayepi jo'cua pa'ijaquë cani de'oye yo'ojë pa'ijë'ë. Pa'ijëna,
mësaru nuñe Cristore sehuocohua'i ëaye pa'iyere co'aye cacohua'ipi
iohua'i co'aye case'ere cuasajë co'a ju'ija'cohua'i a'ë. 17 Ai jerepa de'oji,

nuñere pare yo'ojë ai yo'oye pa'ito. Jaje Maija'quëpi yë nëoru. Co'ayere yo'o do'ire ai yo'oye cato do'i peoye a'ë.

18 Mai co'aye yo'o do'ire saicai Cristo ai yo'opi, te'ore pare juni tëjiquë. De'oquëpi ai yo'opi, mai co'acohua'i do'ire, maini Maija'quë quë'rona sasi'i caquë. I capë cato huahuoni ju'isiquë paji'i. Jaje pa'isiquëta'a i joyopi huëoquëna, cui'naëpi huajëquë pani copi. 19 Ja joyopi sani paire necaise'ere quëapi, tsea cuañosi joñoare. 20 Ja joñoa cato tsoe hue'ña Noé pa'inë Maija'quëre sehuocaima'cohua'i pa'ijë pa'isicohua'i paë'ë. Jai yohuë de'hua maca Maija'quë yo'o jujama'ë iohua'ire utequë pa'i maca ja joñoare quëapi. Coa ocho pai maña huaso cuañojë pa'ahuë'ë, ocopi. 21 Maire oco doye cato ocho paire huasose'eje pa'ye a'ë. Jaje pa'ina, Jesucristo juni huëisi do'ipi maire huasoji. Oco doye cato coa iñoñe a'ë, ja huasosicohua'i pa'iyere. Jaje pa'ina, ëmëje'e si'sire tsoa toñere oco doye iñoñe paji. Coa ai jerepa de'oye cuasayere pañu'u cajë Maija'quëre señere iñoji. 22 Maire huasoquë cato ma'tëmona mëni Maija'quë ëja te'tere pa'iji, si'aohua'ire huiñaohua'ire cui'ne cuañe tutu pacohua'ire meñe cuañequëpi.

4

Diusu Isisi Tutu Pa'iye Ja'ye Ñacaijë Pa'iye

1-2 Cristopi i capë ai yo'oquë juji'i. Jaje pa'ina, iye cuasayere pajë'ë. Capëpi ju'isiquë cato co'aye yo'oye tëni saisiquë api. Tëni saisiquëpi si'a i iye yeja pa'i maca Maija'quë yëyere yo'oquë pasipi, i capë co'aye yëyere yo'oma'ë, jare cuasajë pa'ijë'ë. 3 Teape tsoe mësaru Maija'quëre sehuoma'cohua'i yo'oyere yo'ojë paë'ë, si'aye yo'oyena sëo measicohua'ipi, co'ayere yëyere, cuepeyere, jai pai tsi'sini aijë ai pisiye yo'ojë cayere, jaiye cono ucuyere, cui'ne Maija'quë api cajë co'ayere sejë yo'ojë paë'ë. 4 Jaohua'i cato yure mësarute tiohua'ire ñañë, mësarupi te'e iohua'i ja're coni co'ayere yo'ojë pa'ima'pëna. Jaje pa'ina, mësarute co'aye cayë. 5 Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato iohua'i pai ñape yo'ose'ere iñoja'cohua'i a'ë, huajëcohua'ire cui'ne ju'isicohua'ire pai ñape yo'ose'ere saisi'i caquë ña de'huaquëna. 6 Jaje pa'ina, ju'isicohua'ire de'o cocare quëapi. Ja cocapi iohua'i huajëcohua'i pa'inë yo'ose'ere ña de'huayere caquë, iohua'i Diusu pa'iye isiyepi joyopi pa'ijajë caquë yo'opi.

7 Si'a co'amaña carajai mu'seña ti'aji. Jaje pa'ina, mësaru nuñerepa pa'iohua'ipi Maija'quëre señese'e yo'ojë pa'ijë'ë. 8 Jaje pa'ina, si'aye jerepa pai ñape sa'ñe oiyere pajë'ë. Paire oiye cato jaiye co'aye yo'oyere sai de'huacaiye a'ë. 9 Pai ñape yecohua'ire de'oye yo'ojë'ë, mësaru huë'ena daicohua'ire, ësema'pë. 10 Jaiye tiñe pa'ye Maija'quë isiye de'o co'amaña de'oyerepa necaicohua'i sëte pai ñape yecohua'ire necaijë'ë, mësaru isi cuañose'eje pa'ye. 11 Mësaru joyopi cocare caquë pani Maija'quë coca cayeje pa'ye cajaquë, cui'ne yecohua'ini cocaiquë pani Maija'quë isi tutupi cocaijaquë. Jaje pa'ina, si'aye mësaru nerojaiñe cato Jesucristo do'ija'a, Maija'quëre sihuajë de'oquëre pa'ni ca ja'ñere neñe pa'ijaquë. Maija'quëre cato si'a miañe jare i tsese'e a'ë, cui'ne si'a co'amaña jare i tsese'e a'ë, je'nëna. Jaje pa'ijaquë.

Cristore Tuicohua'i Ai Yo'oye

12 Yë'ë oicohua'i, toa ëoyeje pa'ye jëaye neñañepi mësaruna titaja'coa. Titacona, me neni jaje tiñerepa pa'iquë'ni cuasama'pë pa'ijë'ë.

13 Neñañepi pa'ito coa ai jerepa sihuajë'ë, Cristo ai yo'ose'e ayere
mësaruje pajë cajë, si'aye i ayere de'oyerepa mësaruja'a iñoquëna, ai
sihuaja'cohua'ipi. 14 Jaje pa'ina, yecohua'ipi Cristore tui do'ire mësarute
co'acohua'i a'ë cato mësaru sihuacohua'i pa'iye pa'iji, Maija'quë de'o
joyopi mësaru ja're pa'i do'ire. 15 Paire huani jeoñere, co'amaña
yahue iñere, co'aye yo'oyere, yecohua'i yo'oyere coa cacarojaijë ne
de'huacaiyere yo'oye peoji, iyere yo'o do'ire ai yo'oquë pani huajëya'
ju'iñe pa'iji. 16 Jaje pa'iquëta'are Cristore tui do'ire ai yo'oquë pani
huajëya' ju'iñe peoji. Coa ai jerepa Maija'quëni de'oquëre pa'ni caquë
sihuaye pa'iji, ai yo'o do'ire.

17 Tsoe ti'api, Maija'quë tsëcapëre pani iohua'i yo'ose'e ñaquë sai de'hua
maca. Jaje mai yo'ose'ere du'ru ñaquë sai de'huaye huëoto, ¿merepa
jaohua'i Maija'quë caye sehuoma'cohua'i yo'o cuañoja'cohua'i a'ni, ai
co'acohua'i cui'ne Maija'quë cuañeñe yo'oma'pë tayocohua'i? 18 Nuñe
yo'ocohua'ita'a huaso cuañoñe ai yo'oye pa'iji. Jaje pa'ito, ¿merepa
co'aye yo'ocohua'i cui'ne tayocohua'i jëa ti'aja'cohua'i a'ni? 19 Jaje
pa'ina, Maija'quë yëyepi yo'ojë ai yo'ocohua'i cato jare de'oyere yo'ojë
pa'iye pa'iji, joñoase'ere Maija'quëna isini pa'ijë, Maija'quë cato maire ne
de'huaquëpi, cui'ne i case'eje yo'o ti'aquëpi.

5

Sehuosicohua'ire Yëhuoye

1 Yë'ëje sehuosicohua'i ëjaë'ë. Jaje pa'ipi Jesucristo ai yo'oquëna,
ñasiquëpi yure yëhuoyë, sehuosicohua'i ëjaohua'ire, mësaru quë'ro
pa'icohua'ire, yë'ëje iohua'i ja're coni Jesús aye de'oyere pare jeteyo'je
paja'quëpi. 2 Mësarupi ñacaija'cohua'i a'ë caquë Maija'quë mësaruna
isisicohua'i de'oye cuasajë yo'ojë'ë, Maija'quë yëyeje pa'ye. Yo'oma'pë
pa'ijë'ë, cuañe nëosi do'ire panita'a curiquëre ai yë do'ipi mësaru
yë do'ire sihuajë nejë'ë, co'amaña. 3 Cui'ne mësaru tsecohua'i a'ë
cuasama'pë pa'ijë'ë, mësaru ñajë pacohua'ire. Coa ai jerepa iohua'ini
de'oye pani iñojë'ë, mësaru pa'iyere ñajë tuija'cohua'ire. 4 Jaje mësaru
yo'onita'a yëi ñamare ñacaicohua'i Ëjaërepa dai maca de'o marore pare isi
cuañoja'cohua'i a'ë, ti me'me tomema'coni, cui'ne i ayere de'oyere pare
iñoja'coni.

5 Jaje cui'ne mësaruje posëohua'ije sehuosicohua'i ëjaohua'i cayere
de'oye sehuocohua'i pa'ijë'ë. Si'aohua'i pai ñape yecohua'ire de'oye
sehuocaijë dahuëre pa'ijë'ë. Jaje pa'iye pacohua'ire cato Diusupi sañope
yo'oquë api, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ire. Jaje pa'iquëta'are
dahuëre pa'icohua'ire cato de'oye yo'oquë i oiyepi cocaiquë api. 6 Jaje
pa'iye sëte Maija'quë tutu quë'i Ëjaëre pa'ë cuasajë i cuañeñere sehuojë
dahuëre pa'ijë'ë, ipi mësarute jerepa tëto saisicohua'ire neja'quëre iti yo'o
maca ti'aëna. 7 Jaje pa'ina, si'aye mësaru co'a ju'iñe Maija'quëna isijë'ë,
mësarute oi ñacaiquëna.

8 Ñare pajë pa'ijë'ë, sëtasicohua'ipi. Mësarute sañope yo'oquë huati,
jai yaije pa'ipi të'ija mësarute co'equë cu'iji, asi'i caquë. 9 Sañope
ite quëco saojë'ë, Maija'quë pa'iji nuñerepa cuasayepi. Si'a hue'ña
Maija'quë do'ijë pa'icohua'ije cui'ne ai yo'oye pa'iquëta'are quëcoyë
cuasajë mësaruje quëcojë'ë. 10 Jaje coa nëhui tëcahuë ai yo'osi jeteyo'je
Diusupi mësarute de'ocohua'ire nuñerepa pa'iohua'ire tutu quë'iohua'ire,

cui'ne ti'aja'cohua'ire pa'ë asacohua'ire nesipi, maire ai oi Jesucristo ja're tsioni pa'ijë ti carajai ma'ñere de'oyere pare pajajë caquë soisiquëpi.
11 Jaë api, jerepa pa'i de'oquërepa ti carajaima'quërepa. Jaje pa'ijaquë.

Pëpa Tëjiyerepa

12 Maija'quë do'iquë nuñe pa'iquë Silvanona toya cuañohuë, iye nëhui coca mañа. Iye toyase'e cato mësarute yëhuoye a'ë, cui'ne care paye a'ë, Maija'quë maire oi coa isise'ere. Jaje pa'ito ocue pa'i macarepa itire tuijë pa'ijë'ë.
13 Babilonia sehuosicohua'i pa'icohua'ipi mësarute pëpa saoyë, mësarute soise'eje pa'ye Diusu soisicohua'ipi, cui'ne yë'ë mamaquëje pa'i Marcosje mësarute pëpa saoji. 14 Pai ñape yecohua'ire yo'jeire oiyepi oijë su'cuajë sihuajë pëpacaijë'ë.
Si'aohua'i Jesucristore pacacaicohua'i sëte, ipi ñacaina, jo'cua de'oye pa'ijë'ë. Jaje pa'ijaquë.

2 SAN PEDRO

Pedro Toya Cose'e Hua Saicohua'ina

1 Yë'ë, Simón Pedropi iye toya ja'hua toyayë, mësaruni caquë, Jesucristo
jo'yaëpi i jëjo daoquëpi. Maija'quë nuñerepa yo'oquëpi cui'ne Jesucristo
paire huasoquëpi, yëquë cuasayeje pa'ye Maija'quë pa'iji cuasayere
de'oyere pare cuasa ti'añe isisicohua'ina toyayë. 2 Maija'quë coa isiye
cui'ne jo'cua de'oye pa'iyepi mësarute jerepa pa'ijaquë, mai Ëjaë Jesucri-
store cui'ne Maija'quëre mësaru cuasa ti'a do'ipi.

Cristore Tuicohua'i Yo'oye

3 Maire Maija'quëpi soipi, i jerepa pa'iyepi cui'ne i de'oyerepa yo'oyepi.
Jaje pa'ina, Maija'quëpi i tutupi maire isipi, si'aye caraye peoyerepa,
nuñerepa de'oyerepa yo'ojë pa'i ja'ñere, ite mai cuasayepi. 4 Ja co'amaña
do'ija'a jaiye i ca nëose'e ai de'oyere pare jai do'ire maina isipi, maipi
iye yeja pai ëaye nëiñepi co'a de'oyena sayere cati saisicohua'ipi pa'ijë
i pa'iye ayere ti'ani pa'ijajë caquë. 5 Jaje pa'ina, mësaru ai seña maca
payere cajë tutu yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, mësaru Maija'quë pa'iji
cuasayepi de'oyese'e yo'oyere se mëojë'ë. De'oyese'e yo'oyepi ta'ñe
cuasayere se mëojë'ë. 6 Ta'ñe cuasayepi yëyere co'ye quëco ti'añere se
mëojë'ë. Yëyere co'ye quëco ti'añepi yo'o jujama'pë quëcoyere se mëojë'ë.
Yo'o jujama'pë quëcoyepi nuñerepa cuasayese'e se mëojë'ë. 7 Nuñerepa
cuasayepi Maija'quë do'ijëre oiyere se mëojë'ë. Maija'quë do'ijëre oiyepi,
si'aohua'ire paire oiyere se mëojë'ë.

8 Jaje mësarupi iye co'amañare pajë se mëoto mësaru pa'iye do'i quë'ye
pasipi, coa pa'iye peojë. Cui'ne mësaru Cristore cuasase'ere se mëoñe
pa'iji. 9 Jaje pa'iquëta'are iye co'amañare peoquë cato ñama'quëje pa'i
api. Panita'a ñaco poreije pa'i api. I ja'në co'aye yo'ose'e tsoa tocaise'ere
huanëyesiquë api. 10 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, mësarute Maija'quë
sahuani i tsecohua'ire nese'ere iñoñu'u cajë ai cuasajë yo'oje'ë. Mësarupi
jaje yo'oni co'aye yo'oyena taiñe ti paja'cohua'i a'ë. 11 Jaje cui'ne
maire huasoquë Jesucristo cuañe te'tepi mai cacaja'a eta sa'ro jaicorepa
hui'yocaisicopi pa'ija'coa.

12 Jaje pa'ina, mësarupi ta'ñe cuasajë nuñere pare ocue pa'i macarepa
pa'itoje ja yë'ta'api yë'ë cato mësarute ca sëtoquë pasi'i si'aye mësarute
ye'yase'ere. 13 Jaje pa'ina, yë'ë cato iye nuñere pa'ë cuasayë. Ja yë'ta'a
yë'ë huajëquë pa'i maca cato mësarute yëhuo sëtoquë pasi'i caquë. 14 Jaje
pa'iquëta'are mai Ëjaë Jesucristopi yë'ëre quëa iñopi, më'ë esa iye yeja
pa'iye jeoja'quë a'ë caquë. 15 Jaje pa'ina, yë'ë ju'isi jeteyo'je yë'ë ca sëtosi
co'amañare si'anë cuasa cuañoñe pa'ijaquë caquë, yë'ë ai cuasaye ja'ye
yo'oyë.

Mai Ëjaë De'oyere Ñañe

16 Mai Ëjaë Jesucristo daiye cui'ne i tutu quë'irepa pa'iyere yëquë
mësarute quëase'e paise'e coa cuasa huëose'ere quëaye pahuë. Yëquë ñaco
care papi jerepa pa'i pa'ina, ñase'ere quëahuë. 17 Cui'ne yëquëpi ite ñajë
cui'ne asahuë, Maija'quëpi Jesure de'oquëre pani, jerepa pa'ini sihuaquë
ma'tëmopi de'o yë'orepa "iquë api, yë'ë mamaquë, yë'ë oiquërepa. Ini ai

sihuaquë pa'iyë," caquëna. 18 Jąje asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e Maija'quë
caye jutaquëna, jeto de'o cụtihuëre Ëjaë ją're cọni pa'i maca.
19 Jąje cui'ne payë, maire jerepa care paye necai cocaję. Ją cato
Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'ere cayë, jąre mësaru de'oyerepa
asacaiye pa'iji, toa tsẹo pë ñami miacaiyeję pa'ye mësarute miacaiyere.
Jąje miacai pasipi, mësaru joñoana, ñata ma'ñocore papi miacaiye tị'a
macają'a. 20 Jąje pa'ina, mësaru cato cuasaye pa'iji. Maija'quë coca toy-
ase'e cato pąi quëase'e peoye a'ë. 21 Jąje pa'ina, Maija'quëre quëacaicohua'i
cato ịohua'i cuasayepi huëojë caye pą'ahuë'ë. Coa ai jerepa Maija'quë
joyopi quëaquëna, Maija'quë yëyere ca'ą̣huë'ë.

2

Coa Cosoye Ye'yacohua'ire Quëaye
(Jud 4-13)

1 Israel pąi Maija'quëre quëacaicohua'ipi pa'iyë, cacohua'i. Coa cosoco-
hua'i pa'ą̣huë'ë. Jąje cui'ne mësaru acohua'ijẹ ye'yacohua'ipi coa cosoco-
hua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jąohua'ipi yahuerepa ịohua'i co'aye cuasayere
ye'yacohua'i a'ë nejo cocare. Jąje yo'ojëta'a ịohua'ire huasosi ëjaëni coa
caquë api caja'cohua'i a'ë. Jąje ca do'ire ịohua'ire ai esa nejoñepi tị̄tasipi.
2 Jai pąi jąohua'ire tuija'cohua'i a'ë, ịohua'i co'aye yo'oyere ñajë. Jąohua'i
do'ire iye de'o cocare, yecohua'ipi co'aye cają'cohua'i a'ë. 3 Jąje pa'ina,
ai curiquë yë do'ire mësaru payere sioją'cohua'i a'ë, coa cosoye ye'yayepi
yo'ojë. Jąje pa'ina, jąohua'ire cato nejoñepi ti jëa tị'añe peoyere papi uteji,
tsoe huẹ'ñana jąje nejoja'cohua'ire ña nëosicohua'ire sëte.
4 Diusu ị huịñaohua'i tayosi do'i sąi de'huacaiye pa'ąji'i. Coa ai jerepa
ịohua'ire cato huẹni ai nea huẹ'ñare pana toa yejana jẹocoą'ji'i. Jąohua'i
cato pąi ñape yo'ose'e ña mu'señarepa ca tëjija'cohua'ipi de'huasicohua'ipi
pa'iyë. 5 Jąje pa'ye cui'ne yeja tsoe huẹ'ña pa'isicohua'ireję Diusu sąi
de'huacaiye pą'aji'i, ịohua'i tayose'e. Coa ai jerepa ocopi co'je huẹa'ji'i.
Co'je huẹacona, coa Noé macase'ere, ịti nuiñe pa'iyere quëasiquëse'ere
cui'ne ị ją're cọni siete pąi pa'icohua'ise'ere huasoą'ji'i. 6 Jąje cui'ne
Sodoma cui'ne Gomorra pąi daripẹaje Diusupi nejoą'ji'i, huątase'e ëo
huesoquë. Iye cato yo'oą'ji'i, jeteyo'je co'a pąi pa'icohua'ipi jąje yo'oye
co'aye a'ë cuasajë pą ją'ñere caquë. 7 Jąje yo'oquë coa Lotse'ere hua-
soą'ji'i, co'a pąipi co'ayere yo'ojëna, ñaquë oi pa'isiquëse'ere. Jąë cato
nuñe pa'iquë pa'ąji'i. 8 Jąje nuñe pa'ipi ịohua'i quẹno macare pa'i si'a
mu'señapi si'aye ịohua'i co'aye yo'oyere asaquë cui'ne ñaquë ị de'o joyopi
ai yo'oquë oi pa'ąji'i. 9 Jąje mai Ëjaë cato ịna ịsisicohua'ire neñañere pa'ito
huasoquë api. Jąje pa'iquëta'are co'acohua'ire cato pąi ñape yo'ose'e ña
mu'serepa si'seją'cohua'ini paquë api.
10 Diusupi si'seją'quë api, si'sire yëjë yo'ojë pa'icohua'ire, ëjaohua'i
cayere coejë sąñope cacohua'ire. Jąje pa'iohua'ipi huajëya'ye peoyerepa
cui'ne ai co'a jụ'ima'pë ịohua'i yëyese'e cuasajë ti ca'rama'pë ëjaohua'ire
co'aye cacohua'i a'ë. 11 Jąje pa'iquëta'are huịñaohua'i ai tutu paco-
hua'ita'a ëjaohua'ire co'aye cama'cohua'i a'ë, Maija'quë ña huẹ'ña.
12 Jąje pa'iquëta'are jąohua'i cato coa nëtëroją̣icohua'ijẹ pa'iohua'i a'ë.
Asa tị'añe peocohua'i a'ë. Coa ịohua'ire nëiñeje yo'ocohua'i a'ë. Tsẹani
huani jẹoja'cohua'ipi jojosicohua'i a'ë. Jąje pa'iohua'ipi ịohua'i asaye
tị'a ma'ñere co'aye a'ë cayë. Ją do'ire nëtëroją̣icohua'i jụ'iñeje pa'ye ai
yo'ojë jụni huesëją'cohua'i a'ë. 13 Yecohua'ire ịohua'i co'aye yo'osi do'ire

sại de'hua cuạñojë yure cato si'a mu'seña ạnirojạijë sihuacohua'irepa pa'iyë, cuasayë. Jạohua'i cato si'si a'sioje̱ pa'iohua'i pa'iyë, mësaru jạ're cọni. Jạje pa'iohua'ipi mësaru jạ're cọni ạo ạijë sihuayë cajë yo'oyë, i̱ohua'ire coso huesose'ere jerepa yo'o huajëjë.

14 Jạje pa'iohua'ipi te'o macareje̱, nomiore coa ñañe pạñë, jạre nomi ëayese'epi ñacohua'i a'ë, tayo yo'oyeje̱ ti jë'joma'cohua'i a'ë. Tutu peocohua'ire cato i̱ohua'i yo'oyepi cosojë co'aye yo'oyena ne tạocohua'i a'ë. Ai co'amañа tsi'soni payere cajë tạ'ñerepa yo'ocohua'i a'ë, Maija'quë co'aye ca nëosicohua'ipi. 15 Beor mamaquë Balaam co'ayere yo'oquë curiquë nesi'i caquë yo'o jạ'ñeje pa'ye yo'oyë, jạohua'i cato. 16 Jạje yo'oquëna, i̱te burra ti cama'copi pại yë'ore papi i̱ tayoquë yo'oyere ca quëcoạ'co'ë. Jạje cani i̱ cuepequë yo'oyere necaiye pạ'aco'ë.

17 Iye pại cato oco dea pëpi oco peocoje̱ pa'icohua'i a'ë, cui'ne sirioni tutupi ti̱rona tutu saoyeje̱ pa'iohua'i a'ë, nea hue̱'ñare pana ti nejoja'cohua'ire ña nëosicohua'ipi pa'iyë. 18 Jạohua'i cato pa ëaye nëi tutupi ca huëocohua'i a'ë, do'i peo cocapi cajë. Jạje cajë tayocohua'i quë'ropijạ'a cati huajësicohua'ini, i̱ohua'i cạpë co'aye yëyena cạpë ëayere sëo mease'ere yo'ojë, cosojë jạohua'ire co'aye yo'oyena ne tạocohua'i a'ë. 19 Jạje yo'ojë cayë iye a'ë, de'oyerepa pani huajëye. Jạje cajëta'are i̱ohua'i si'si pa'iyepi jo'ya nesicohua'ire paji. Jạje pa'ina, si'a pại i̱ohua'ire yo'o ëaquëna, quëco ti̱'ama'pë yo'oyere ëjaëre payë. Jạpi jo'ya nesicohua'ire paquëna, pa'iyë. 20 Jạje pa'ina, maire huasoquë Ëjaë Jesucristore asa do'ire iye yeja co'aye pa'iyere cati saicohua'ipi cui'naohua'ini jạ'në co'aye yo'ose'epi hue̱ cọsicohua'i pani, jạ'në pa'ise'e sẹña maca co'a hue̱'ñana cacayë. 21 Jạ do'ire ai jerepa de'ora'pi, jạohua'ire nuñerepa pa'i cocare asama'cohua'ipi pa'ito co'aji. Yure cato Maija'quë de'oyerepa cuạñeñere i̱ohua'ina i̱sipi, i̱te asasicohua'ita'a jẹoni pa'ijëna. 22 Jạje pa'iquëta'are jạohua'ina ti̱'api, tsoe case'epi: "Jo'ya yai i̱ siso ọasiconi ạni cọquë api, cui'ne sẹse jạ'a de'oye tsoa tọsicopi ya'o dana cui'naopi cuyacoa."

3

Ëjaërepa Daiyere Quëaye

1 Maija'quë do'ijë yë'ë oicohua'i, ico cato yë'ë cayaye acore mësarute toya saocoa. Iye cayaye toya saoyena, mësaru nuñerepa cuasajë pa'iyere yëhuo sëtosi'i cuasahuë. 2 Jạje pa'ina, huạnëyema'pë pa'ijẹ'ë, Maija'quëre quëacaicohua'i de'ocohua'irepa case'ere, cui'ne Ëjaërepa huasoquë cuạñese'ere, jạre i̱ jëjo daocohua'i mësarute ye'yase'ere.

3-4 Cuasajẹ'ë, iyere: Tëji mu'seña cato i̱ohua'i yëyeje̱ pa'ye co'ayere yo'ocohua'ipi daijạ'cohua'i a'ë. Jạohua'ipi cue'cue yë'opi, sẹja'cohua'i a'ë: "Me neo'ni, yure Cristo dasi'i ca nëose'e", mai aipë mañа jụju satoje̱ yeja de'hua maca acoje̱ pa'iopi nëio carajạico iye yeja. 5 Jạre sẹcohua'ipi cato tsoe hue̱'ña Maija'quëpi cuạñequëna, ma'tëmo ëjacona, cui'ne yejaje̱ oco da'case'e pa'isicopi oco da'cajạ'a yeja ëjapi. Jạre asacohua'ita'a jạre asayere coejë jạje cayë. 6 Cui'ne tsoe hue̱'ña yejaje̱ ocopi co'jeni si'aye i̱ote pa'iye nejose'eje̱ asacohua'i a'ë. 7 Jạje pa'iquëta'are ma'tëmo cui'ne yeja yure pa'iye cato toana ëo jạ'ñepi pa'iji, Maija'quë cuạñe do'ipi de'huase'epi. Jạ toapi pại ñape yo'ose'e ña tëji mu'serepa co'acohua'ire ëo huesoquë nejoja'quë api.

8 Maija'quë do'ijë yë'ë oicohua'i iyeje huanëyema'më pa'ijë'ë, mai Ëjaëre
cato te'e mu'sepi mil ometëcaje pa'ye pa'iji, cui'ne mil ometëcapi te'e
mu'seje pa'ye pa'iji. 9 Mai Ëjaë yecohua'i cayeje pa'ye i ca nëose'ere
yo'o ti'ama'ë tsoe nëima'ë pa'iji. Coa ai jerepa i cato mësaruni cuasaquë
dahuëre yo'oji, pai juni huesëyere ësequë. Jaje pa'ina, i cato yëji,
si'aohua'i Maija'quëna poënëni co'iyere tiro pa'icohua'ipi.
10 Jaje pa'iquëta'are ti cuasama'topi ti'aja'coa, Ëjaë mu'se cato,
co'amaña ñaë daiyeje pa'ye. Ja macarepa ma'tëmo cato peo hueñarepa
nejosico pasio ai huajëya'yerepa tutu pisiyepi. Ja macarepa ma'tëmo pa'i
co'amaña peo hueñarepa ëose'e pasipi, cui'ne iye yeja pa'i co'amañaje peo
hueñarepa ëose'e pasipi.
11 Jaje si'aye nejo ja'ñese'e pa'iji asacohua'i sëte, ai jerepa ina
isisicohua'ipi ise'ere cuasajë necaijë pa'iye pa'iji. 12 Jaje pa'ina,
Diusu yo'oja'a mu'se esa ti'ajaquë cajë tutu yo'ojë'ë, Maija'quë yo'oja'a
mu'serepa ti'añere utejë. Ja mu'se cato si'aye ma'tëmo pa'iye cui'ne yeja
pa'iye nejo huesose'e pasipi, toa uyepi peo hueñarepa ucosi huesoquëna.
13 Jaje pa'iquëta'are mai cato huajë ma'tëmore cui'ne huajë yejare utejë
pa'iyë. Diusu ca nëose'ere de'oyese'e cui'ne nuñere pase'e pa'ija'tore.
14 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë maña iye co'amañare utejë pa'ijë de'oye
yo'ojë pa'ijë'ë. Maija'quëpi titani si'si te'ña peocohua'ire cui'ne co'aye
yo'ose'e peocohua'ire de'oye ñaja'quëre. 15 De'hua cuasajë'ë, mai Ëjaë
cato maire oi do'ire esa daiye paji, maipi huasosicohua'i pa'ijajë caquë.
Jaje cui'ne toyapi, Maija'quë do'iquë mai oiquë Pablojе, Diusu ite ta'ñe
asaye isise'eje pa'ye. 16 I mësarute toya saoye ñape iye ayere mësarute capi.
Jare caquë toyase'e ayeta'a yeque cato asa ti'añe jëayeque pa'iji. Pa'ina,
jare huesëohua'ipi Maija'quë pa'iji cuasaye carasicohua'ipi tiñe ponañë.
Ja ponañeje pa'ye Maija'quë coca toyase'eje tiñe ponacohua'i sëte, iohua'i
nejo cuaño ja'ñere jaje yo'oyë.
17 Ja do'ire Maija'quë do'ijë, yë'ë oicohua'i mësaru cato iye pa'i
ja'ñere cuasacohua'ipi de'hua ñajë pa'ijë'ë, mësaru nuñerepa pa'iyere,
co'acohua'ipi mësarute iohua'i cosoyepi ne taojë. 18 Jaje pa'ina, mësaru
cato ai jerepa mai Ëjaë huasoquë Jesucristoni de'oyerepa i pa'iyere asa
ti'ajë'ë, i oiyeje pa'ye oiyena ai de'oja'cohua'i. Jaëpi de'oquërepa yure
cui'ne je'nëna ti carajaima'quërepa. Jaje pa'ijaquë.

1 SAN JUAN

Pa'i Cocarepa

1 Toyayë, mësarute du'ru pa'i huëose'ere pare. Jare yëquëpi asajë
cui'ne yëquë ñaco care papi ñahuë. Jaje pa'ina, ñajë yëquë jëñapi itire
papihuë, pa'i coca ayere. Ja cato cayë. 2 Iye pa'i cocapi yëquëna eta
iñopi, pëca ja'quë ja're coni pa'ise'epi. Jare yëquëpi ite quëacaicohua'ipi
ñani mësarute quëahuë, ja ti pani huesëyere. 3 Yëquë ñase'ere cui'ne yëquë
asase'ere mësarute quëahuë, mësarupi yëquë ja're tsioni pa'ijajë cajë, yëquë
Maija'quëna cui'ne i mamaquë Jesucristona tsioni pa'iyeje pa'ye. 4 Jaje
toyayë, mësarute sihuayepi timëse'erepa pa'ijaquë cajë.

Ësëje Pa'i Api, Maija'quë

5 Iye coca cato Jesucristo yëquëre ye'yase'e a'ë. Jare mësarute quëahuë.
Maija'quë cato ësë miañeje pa'ye miaquë api, ite ti peoji, nea te'te
macaje. 6 Jaje pa'ina, maipi i ja're tsioni pa'iyë cacohua'ita'a ja yë'ta'a
nea hue'ñare pa'ini coa cosoyë, cayepi cui'ne yo'oyepi. 7 Jaje pa'iquëta'are
maipi Diusu pa'iyeje mia hue'ñare pa'icohua'i pani yecohua'ire tsiosi-
cohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ito Jesucristo Diusu mamaquë tsiepi si'aye
co'ayere tsoa tocaiji, maire.

8 Tayo yo'oye peoyë cacohua'i pani maija'a co'ye cosoyë, nuñerepa
pa'iyepi maini peo do'ire jaje cacohua'ipi. 9 Jaje pa'iquëta'are tayo
yo'oyere cajë oijë Maija'quëna quëato, Maija'quë de'hue necai nuñerepa
yo'oja'quë api. Jaje yo'oquë ipi mai co'aye yo'ose'ere sai de'huacai cui'ne
si'aye tayo yo'ose'ere tsoa tocaija'quë api. 10 Maipi tayo yo'oma'cohua'i
a'ë cacohua'i pani Maija'quëpi coa cosoquëje pa'iyere neñë. I nuñerepa
cocare itire pa'ë cajë cama'pë sehuoma'cohua'ipi.

2

Cristo Maire Cacaiquë Api

1 Maija'quë do'ijë iyere toyayë, mësarupi co'aye yo'oma'pë pa'ijajë
caquë. Jaje pa'iquëta'are co'aye tayosicohua'i panije payë, mai do'ire
pëca ja'quë ja're ca de'huacaiquëre, Jesucristore nuñe pa'iquëre.
2 Jesucristo cato mai tayo yo'oyepi cui'ne si'aohua'i iye yeja pa'icohua'i
yo'oyepi sai de'huacaise'e pa'ijaquë caquë jucacaji'i. 3 Jaje pa'ina,
Maija'quë cuañese'ere sehuocaicohua'i pani de'hue ite asa ti'acohua'ipi
pa'iyë asayë. 4 Jaje pa'ina, yë'ëpi ite asa ti'ahuë caquëpi i cuañese'ere
sehuoma'quë pani coa cosoquë api, ini nuñerepa cocapi peo do'ire. 5 Jaje
pa'iquëta'are i cocare asaquë i cuañeñeje yo'oquë pani ite nuñerepa
oiquëre papi. Jaje pa'ijë i ja're tsiosicohua'ipi pa'iyë asayë. 6 Jaje pa'ina,
Maija'quëna tsioni pa'iyë caquë pani, Jesucristo pa'ise'eje pa'ye pa'iye
pa'iji.

Huajë Cuañeñe

7 Yë'ë oicohua'i, mësaru tsoe du'ru huëo maca asajë pa'isi cocare toyayë,
tsoe hue'ña cuañese'ere, huajë cuañeñere toyama'ë pa'iyë. Iye cocare
mësarupi asahuë. 8 Jaje pa'iquëta'are, huajë cuañeñere toyayë. Jaje pa'ina,
Jesuni ñajë, cui'ne mësaruni ñajë nuñerepa cocare ñañe pa'iji. Jaje pa'ina,
yure cato ñami pa'ise'epi tëto saina, nuñere papi miacaiji.

9 Jąje pa'ina, mia huę'ñare pa'iyë caquëta'a Maija'quë do'iquëre coequë
cato ją yë'ta'a nea huę'ñare pa'iji. 10 Maija'quë do'iquëre oiquë cato
mia huę'ñare pa'iji. Jąje pa'ire co'ayepi i̱te ne tąoñe peoji. 11 Maija'quë
do'iquëre coequë cato, nea huę'ñare pa'iji, i̱ sai huę'ñaje huesëquëpi,
neañepi ñaco cąna tëhuo huesosiquëpi ñama'ë pa'iji.

12 Tsi̱ maña toyayë, mësarute, mësaru tayo yo'ose'ere Jesucristo do'ipi,
sąi de'huacaisi do'ire. 13 Ja'quëohua'i toyayë, mësarute de'hue asa
ti̱'arena, ją'a huëo maca pa'isiquëre. Toyayë, pǫsëohua'i mësarute, hu-
atireję ñese quëcosi do'ire. Toyahuë, mësarute tsi̱ maña de'hue ja'quëre
pare asa ti̱'asi do'ire. 14 Toyayë, mësarute ja'quëohua'i, ją'a pa'i huëo
maca pa'isiquëni de'hue asa ti̱'asi do'ire. Toyahuë, mësarute pǫsëohua'i
de'hue tutu quë'iohua'i pa'ijë Maija'quë cocapi mësaruni pa'ina, huatire
quëcorena.

15 Jąje pa'ina, oima'pë pa'ijë̱'ë, iye yejare, cui'ne i̱ote pa'i co'amañare.
Jąje pa'ina, iye yejare oito Diusu oiyepi i̱te peoji. 16 Si'aye iye yeja ayere
pąipi ti̱'añe cato Maija'quë i̱se'e peoji, co'ayere cąpë yëye, ñaco cąpi ña
ëaye, cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasaye, si'aye iye cato yeja aye a'ë. 17 Jąje
pa'ina, iye yeja cato si'a i̱o co'aye yëye cǫni carająija'copi pa'ico. Jąje
pa'iquëta'are Maija'quë yëyere yo'ocohua'i cato ti pani huesëją'cohua'i
a'ë.

Nuñerepa Coca, Cui'ne Cosoye

18 Huau dohuë, ti̱'api, tëji mu'señarepa, mësaru ją'në Cristo sąñope
yo'oquë daiją'quë api cajëna, asase'epi. Jąje pa'iye yure jai pąi Cristore
sąñope yo'ocohua'i etahuë. Jąje pa'ina, tëji mu'seña'ë asayë. 19 Mai
ją're pa'isicohua'ipi etahuë, mai acohua'irepa peo do'ire. Jąohua'i yëquë
acohua'irepa pani mai ją're patira'huë. Jąohua'i cato etahuë, si'aohua'i
mai acohua'ise'e pa'iye pąñere i̱ñojë.

20 Jąje pa'iquëta'are mësarute Cristopi i̱sipi, de'o joyore. Jąje pa'ina,
nuñerepa ayere mësaru asacohua'i pa'iyë. 21 Jąje pa'ina, mësarute
toyama'ë paë'ë, nuñerepa cocare coa caye a'ë cuasacohua'ire toyayeję
pa'ye. Mësarupi nuñerepa cocare asa ti̱'acohua'ire sëte. Jąje pa'ina,
mësarupi asayë, nuñerepa cocapi cosoye aye pa'iye peoji.

22 ¿Jequë a'ni, cosoquë? Cosoquë cato Jesure Cristorepa peoquëni coa
caye a'ë caquë api. Jąëpi Cristore sąñope yo'oquë, mamaquëre cui'ne pëca
ja'quëre coa caye a'ë caquë api, cosoquë cato. 23 Jąje pa'ina, mamaquëre
i̱repa peoquëni coa cayë caquë cato Maija'quëre peoquëpi pa'iji. Jąje
pa'iquëta'are mamaquëre i̱re papi caquë cato Maija'quëre paquëpi pa'iji.

24 Jąje pa'ina, mësaru ją'a huëo maca asase'epi mësaruni pa'ito mësarupi
mamaquëna cui'ne pëca ja'quëna tsiosicohua'ipi pa'ija'cohua'i a'ë. 25 Jąje
pa'ina, ti pa'iyere payë, Jesucristo maire ca nëose'ere. 26 Cosocohua'i
ayere quëaquë toyahuë, mësarute. 27 Jąje pa'iquëta'are mësaru cato payë,
Maija'quë joyore, Jesucristo i̱sisiconi. Jąje pa'ina, yecohua'i ye'yayere
asañu'u cajë yo'oma'pë pa'iyë. Maija'quë joyopi mësarute ye'yaquë pa'iji.
I̱ ye'yaye cato carająi ma'ñe a'ë, nuñere pa'ë, coso ma'ñe a'ë, i̱ti ye'yayeję
pa'ye yo'ojë Jesucristo ją're pa'ijë̱'ë.

28 Yure jąje pa'ito huau dohuë, Cristona tsiosicohua'ipi pa'ijë̱'ë, i̱ ñai
maca quëcojë ca'raye peoyerepa i̱ dai maca ñaja'cohua'i. 29 Jąje pa'ina,
mësarupi Jesucristore nuñe pa'ire papi asacohua'ire sëte, si'aohua'ire
nuñe yo'ocohua'ire Maija'quë mamajë a'ë, asayë.

3

Maija'quë Mamajë

1 Ñajë'ë, Maija'quë maire ai oi yë'ë mamajë a'ë cayere. Care paji,
mai i̱ mamajë a'ë. Ja̱je pa'ina, iye yeja pa̱i mai pa'iye asa ti̱'añe pa̱ñë,
Maija'quë pa'iye asa ti̱'ama'cohua'i sëte. 2 Ja̱je pa'ina, mai cato Maija'quë
mamajë a'ë. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë do'ijë ja̱ yë'ta'a huesëyë, mai
ti̱ñe pa'iohua'i pa'i ja̱'ñere. Ja̱je pa'iquëta'are asayë, Jesucristo ñaisi maca
i̱te ñajë maije i̱je pa'iohua'i pa'i ja̱'ñere. 3 Ja̱je pa'ina, si'aohua'i i̱na uteye
pacohua'i cato i̱ohua'ija̱'a co'ye tsoa to̱ñë, Jesucristoje̱ pa'iohua'irepa,
ne'cua peocohua'irepa pañu'u cajë.

4 Ja̱je pa'iquëta'are cua̱ñese'ere tayo yo'oquë pani co'aye yo'oji. Ja̱je
pa'ina, tayoye cato cua̱ñese'ere ne jëyoye a'ë. 5 Tsoe mësarupi asayë,
Jesucristo ti co'aye yo'oma'quëpi iye yejana daise'e, mai tayo yo'ose'ere
nejocasi'i caquë. 6 Ja̱je pa'ina, i̱ ja̱'re tsioni pa'iquë cato tayo yo'oma'quë
api. Ja̱je pa'iquëta'are tayo yo'oquë cato i̱teje̱ ñama'quë api, cui'ne i̱
pa'iyeje̱ asa ti̱'ama'quë api. 7 Huau dohuë, yecohua'ina coso cua̱ñoma'pë
pa'ije̱'ë, nuñere pare yo'oquë cato nuñe pa'iquë api, Jesucristo nuñerepa
pa'iyeje̱ pa'ye. 8 Ja̱je pa'iquëta'are tayose'ere yo'oquë pa'iquë cato huati
tse̱quë api. Huati cato ja̱'a huëo maca aquëpi tayose'ere yo'oquë pa'iquë
api. Ja̱je pa'ina, Maija'quë mamaquë huati nese'ere nejosi'i caquë daji'i.

9 Maija'quë mamaquë de'osiquë cato tayo yo'oyere yo'oma'quë api,
Maija'quë ayepi i̱ni pa'i do'ire. Tsoe Maija'quë mamaquë sëte tayo
yo'oma'quë api. 10 Ja̱je pa'ina, pa̱i yo'oyena ñani asaye pa'iji, Maija'quë
mamajëre, cui'ne huati mamajëre, nuñere pare yo'oma'cohua'ipi, cui'ne
yecohua'ire oima'cohua'i cato Diusu tse̱cohua'i peoyë.

Sa̱'ñe Oijë Pa'iye

11 Pa̱i ñape yecohua'ire oiye pa'iji ca cocare mësaru du'ru macarepa
asasicohua'i a'ë. 12 Caínje pa'iohua'i pa'ima'pë pañu'u, huati aquëpi
yo'jeire huani je̱ose'eje̱ pa'iohua'i. Me yo'oquë yo'jeire huani je̱ose'e
ñani, Caín yo'oyepi co'aye paji'i. Pa'ina, yo'jei yo'oyepi de'oye paji'i. Ja̱
do'ire huani je̱opi.

13 Ja̱je pa'ina, Maija'quë do'ijë, iye yeja acohua'ipi mësarute coecohua'i
pa'ito ¿me yo'ojë ja̱je yo'oye'ni? cajë ai cuasama'pë pa'ije̱'ë. 14 Ja̱je pa'ina,
maipi asajë pa'iyë, ja̱'në ju̱'iñere pa'isicohua'ipi ti pa'iyena tëto saisico-
hua'ipi pa'iye, Maija'quë do'ijëre ai oi do'ipi. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë
do'ijëre oima'quë cato ja̱ yë'ta'a ju̱'i hue̱'ñare pa'iji. 15 Maija'quë do'iquëre
coequë cato pa̱ire huani je̱oquëje̱ pa'i api. Ja̱je pa'ina, tsoe mësarupi
asayë, pa̱ire huani je̱oñe yëquë cato ti pani huesëye peoquë pa'iyere.
16 Pa̱ire oiye asa ti̱'añë, Jesucristo maire oi do'ire ai yo'ose'ere asajë. Ja̱je
cui'ne maije Maija'quë do'ijëni oijë ai yo'ocaiye pa'iji, mai pa'iyepi. 17 Ja̱je
pa'iquëta'are iye yeja co'amaña paquëpi, Maija'quë do'iquëpi carija̱ni
ai yo'oquëna, co̱caima'ë coa ñato co'aji. ¿Ja̱je pa'ire me Maija'quë oiye i̱
joyore pa'iquë'ni? 18 Huau dohuë maña, ja̱je pa'ina, coa yë'ose'epi oiyë
cama'pë pañu'u. Coa ai jerepa nese'ere papi i̱ñoñu'u, mai nuñerepa oiye.

I̱ Ña Hue̱'ñare Pana Quëcojë Pa'iye

19 Iyere asajë, nuñerepa acohua'i a'ë cuasajë cui'ne i̱ ña hue̱'ñare pana
mai joñoaje̱ i̱ tse̱re pa'ë asajë co'a ju̱'iñe peoyerepa pa'ija̱'cohua'i a'ë.
20 Ja̱je pa'ina, mai joyopi co'acohua'i a'ë sa̱ñope caye pa'ito, Maija'quë mai
joyo asaye jerepa pa'i sëte jerepa si'aye asaji, mai pa'iye. 21 Ja̱je pa'ina,

Maija'quë do'ijë, mai joyopi sąñope maire caye peoto co'a juı̱'iñe peoy-
erepa Maija'quëna quëcojë pa'iyë. 22 Jąje pa'ijë i̱ yëyere yo'ocohua'ipi,
cui'ne i̱ cuąñese'ere de'oye sehuocaicohua'ipi mai yëyere i̱te sętо i̱pi
i̱siją'quë api. 23 Iye a'ë, i̱ cuąñeñe. Jesucristo cato Maija'quë mamaquë
api asani i̱te tuiye pa'iji. Cui'ne pąi ñape yecohua'ire oijë pa'iye pa'iji,
Jesús cuąñese'eję pa'ye. 24 Jąje pa'ina, i̱ cuąñese'e sehuocaicohua'i cato
Maija'quë ją're cǫni pa'iyë, Maija'quëpi i̱ohua'ini pa'ina. Maija'quë
joyore maina i̱sisi do'ire asayë, Maija'quëpi mai ją're pa'iye.

4

Maija'quë Joyo Cui'ne Cristore Sąñope Yo'o Joyo

1 De'oji, Maija'quë do'ijë. Iye yeja jai pąi Maija'quëre cacaicohua'i a'ë
cajë, coa cosocohua'i pa'iyë. Ją do'ire si'aohua'ire care payë cuasajë
asama'pë pa'iję'ë. Coa ai jerepa i̱ohua'i case'ere neñajë'ë, Maija'quë
joyo ayere pa'ni, iye pąnita'a co'a joyopi cama'quë cajë. 2 Iyena mësaru
Maija'quë joyore papi caquëna, cayë asaye pa'iji, i̱ohua'ini Jesucristoni
pąi cąpë quë'irepa daji'i, cajëna. 3 Jesucristore jąje cama'quë cato
Maija'quë joyore peoquë api. Cristore sąñope yo'o joyore hue'equë api.
Ją joyopi daija'quë api asahuë, mësaru. Ją joyopi yure tsoe iye yeja pąire
pa'iji.

4 Huau dohuë, mësaru cato Maija'quë tsęcohua'i a'ë. Jąje pa'ina,
mësarupi i̱ti cosocohua'ini ñese quëcohuë, iye yeja pąire pa'iquëre sęña
maca tutu quë'ipi mësaru ją're pa'i do'ipi. 5 Jąohua'i ją cosocohua'i cato
iye yeja acohua'i a'ë. Jąje pa'ina, iye yeja cocare cayë. Cajëna, iye
yeja pąipi i̱ohua'ire asacaiyë. 6 Jąje pa'iquëta'are mai cato Maija'quë
tsęcohua'i a'ë. Jąje pa'ina, Maija'quë pa'iye asacohua'ipi mai cayere
asayë. Maija'quë tsęquë peoquë cato mai caye asaye pąji. Jąje yo'oyena,
ñañë, Maija'quë joyo hue'equëre.

Diusu Pąire Oiquë Api

7 Maija'quë do'ijë, pąi ñape yecohua'ire oijë pañu'u. Pąire oiye cato
Maija'quë tsę a'ë. Jąje pa'ina, yecohua'ire oicohua'i cato Maija'quë
mamajë a'ë, cui'ne Maija'quë pa'iye asacohua'i a'ë. 8 Maija'quë cato
pąire oiquë api. Jąje pa'iquëta'are yecohua'ire oima'quë cato Maija'quë
pa'iyere asama'quë api. 9 Jąje pa'ina, iye yejana i̱ mamaquëre te'ire,
jąë do'ipi pa'iye tı̱'ajajë caquë jëjo dao maca maire Maija'quë oiye
i̱ñopi. 10 Jąje pa'ina, i̱ maire oi yo'ose'e cato iye a'ë, mamaquëre mai
co'aye yo'ose'e sąi tǫcaija'quëre jëjo daose'e a'ë, cui'ne Maija'quëre ti
oima'cohua'ini maire i̱pi oise'e a'ë.

11 Maija'quë do'ijë, Maija'quëpi ją jerepa maire oisiquëre sëte maije
pąi ñape yecohua'ire cui'ne oiye pa'iji. 12 Te'ije Maija'quëre ñaco cąre
papi ñasiquëję peoji. Jąje pa'iquëta'are maipi de'huerepa yecohua'ire oini
asayë, Maija'quëpi mai ją're pa'iji cajë. Jąje pa'ina, maija'a i̱ oiyepi eta
i̱ñoji, i̱je pa'i yo'ojë. 13 Jąje pa'ina, i̱ joyore maina i̱sisi do'ire asayë, i̱
ją're pa'ijëna, i̱pi mai ją're pa'iji cajë. 14 Jąje pa'ina, yëquë i̱ mamaquëre
ñasicohua'ipi, pëca ja'quëpi mamaquëre jëjo daopi, iye yeja pąire hua-
soquëre cajë quëayë. 15 Jąje pa'ina, Jesure Maija'quë mamaquëre pare
asaquë cato Maija'quë ją're pa'iji. Pa'ina, Maija'quëpi i̱ ją're cǫni pa'iji.

16 Jąje pa'ina, i̱ pa'iyere maipi asa tı̱'ajë i̱ maire oiyere oire paye a'ë
asajë i̱ oiyere sehuohuë. Diusu cato oiquë api. Jąje pa'ina, pąire oiquë

cato Diusu ja̱'re pa'iji. Pa'ina, Diusupi i̱ ja̱'re pa'iji. 17 Ja̱je pa'ina,
ta̱'ñe pa̱ire oiyere pasicohua'i pani, pa̱i ñape yo'ose'e ña mu'serepa mai
co'a ju̱'ima'pë quëaja̱'cohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë. Ja̱je pa'ina, mai cato
Jesucristoje̱ pa'iohua'i a'ë, iye yeja pa'i maca. 18 Pa̱ire oiye cato ca'raye
peoye a'ë. Ja̱je pa'ina, pa̱ire nuñerepa oiyepi ca'rayere pi'ra eto saoji.
Ca'raye pa'ito nuñerepa oiye ti̱'ama'quë api.
19 Maija'quëpi maire du'ru macarepa oji'i. Ja̱je pa'i do'ire maije i̱te oiyë.
20 Ja̱je pa'ina, pa̱ipi "yë'ë oiyë, Maija'quëre" caquëpi Maija'quë do'iquëre
oima'quë pani coa cosoquë api. Ja̱je pa'ina, Maija'quë do'iquëre ti̱ña
ñaquëni oiye pa̱ni ¿me Maija'quëre ña cua̱ñoma'quëre oiye pa'iquë'ni?
21 Ja̱je pa'ina, maipi payë, i̱ cua̱ñese'e ñeje cayere: "Maija'quëre oiquë cato
Maija'quë do'iquëreje̱ oiye pa'iji."

5

Pa'ire Paji Cuasayepi Iye Yeja Ayere Ñese Quëcoye.

1 Si'aohua'i Jesure, Cristore papi asacohua'i cato, Maija'quë mamajëre
pa'ë. Ja̱je pa'ina, pëca ja'quëre oicohua'ipi mamaquëreje̱ oiyë. 2 Ja̱je
pa'ina, Maija'quëre oijë, i̱ cua̱ñese'ere de'oye sehuocaijë pa'ito, asayë,
Maija'quë mamajëreje̱ cui'ne oicohua'i a'ë cajë. 3 Maija'quëre oiye cato
i̱ cua̱ñese'ere sehuocaiye a'ë, i̱ cua̱ñeñere sehuocaiye cato ai yo'o ma'ñe
a'ë. 4 Maija'quë mamaquëpi pa'ito iye yeja aye ñese quëcoye pa'iji. Ja̱je
pa'ina, Maija'quë pa'ire paji cuasayepi si'aye iye yeja aye ñese quëcoye
necaji. 5 Ja̱je pa'ina, Jesu api, Maija'quë mamaquë asaquë pa'iquëpi iye
yeja aye ñese quëcoquë pa'iji.

Maija'quë Mamaquë Ayere Quëaye

6 Iquë Jesús cato i̱ do cua̱ñose'epi, cui'ne i̱ ju̱'i tsie nejose'epi i̱ñoñe
paji'i. Cristo api, maire huasoquë. Coa oco doyese'e pa'iye pa̱pi, oco
dose'e cui'ne i̱ tsie co̱ni paji'i. Maija'quë joyo cato si'aye iyere ñani
quëapi, cui'ne nuñerepa ca joyo api. 7 Ja̱je pa'ina, ma'tëmore toaso̱cohua'i,
iye yo'ose'ere ñasicohua'i pa'iyë, Maija'quë, Cocarepa, cui'ne Maija'quë
joyo. Iye toaso̱cohua'i cato te'ipi pa'iyë. 8 Maija'quë joyopi Jesucristore
Maija'quë mamaquë api quëapi, maire. Cui'ne asayë, oco dose'e cui'ne i̱
tsie nejose'ere. Ja̱re cuasaje̱'ë, toaso̱ñe iye yejana iye te'e cuasaye pa'iji,
Jesucristo Maija'quë mamaquërepa pa'iye. 9 Pa̱ipi quëaquëna, care paji
cuasajë asacaicohua'i a'ë, asacaicohua'i sëte. Maija'quë quëaye jerepa
do'i quë'ye sëte asacaiye pa'iji, Maija'quë i̱ mamaquë ayere quëaye. 10 Ja̱je
pa'ina, Maija'quë mamaquëre i̱re papi caquë asaquë cato i̱ mamaquë
ayere, Maija'quë joyo quëayere i̱ joyore paji. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë
case'ere i̱re papi cuasama'quë cato Maija'quëni cosoure neji, i̱ mamaquë
ayere asacaima' do'ire. 11 Maire quëase'e cato iye a'ë: Maija'quë maire
ti pa'iyere i̱sipi. Ja̱je pa'ina, i̱ mamaquëni iye ti pa'iye pa'iji. 12 Ja̱je
pa'ina, i̱ mamaquëre paquëpi ti pa'iye paji. Ja̱je pa'iquëta'are Maija'quë
mamaquëre peoquë cato ti pa'iye peoquë api.

Yëhuo Tëjiquë Caye

13 Maija'quë mamaquëre i̱re papi cajë asani sehuosicohua'ina toyayë,
iye, mësarupi ti pa'iyere payë cajë asaja̱jë caquë.
14 Maipi Maija'quë yëyeje̱ pa'ye se̱to i̱pi asacaiji asayë, mai. Ja̱je pa'ina,
co'a ju̱'iñe pa̱ñë Maija'quëpi necaija̱'quë api cuasajë. 15 Ja̱je pa'ina,

Maija'quëpi mai señe asacaiji. Asaye sëte mai ite sese'e tsoe ti'ani payë asajë pa'iyë.
16 Pa'iji, tayo yo'ose'epi juni huesëyena sayeje, cui'ne tayo yo'ose'epi ju'iñena sa ma'ñeje pa'iji. Jaje pa'ina, yequëpi, juni huesëye ne ma'ñere Maija'quë do'iquëpi tayo yo'oquëna, ñani Maija'quëre secacaiye pa'iji. Secacaito Maija'quëpi tayosiquëre pa'iyere isija'quë api. Cama'ë pa'iyë, juni huesëye neñere tayo yo'ouna, secacaijë'ë caquë. 17 Si'aye tayo yo'oye co'ayese'e pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yeque cato tayose'epi ju'iñena sa ma'ñe a'ë.
18 Diusuni pëca ja'quëre pacohua'ipi tayo yo'oma'pë pa'iyë, Maija'quë mamaquëpi ñacaina, huatije pu'pema'ëna.
19 Jaje pa'ina, maipi asayë, iye yeja pai cato iohua'i ëjaë huatipi cuañequëna pa'iye. Jaje pa'iquëta'are mai cato Maija'quë tsecohua'i a'ë asayë.
20 Asayë, cui'ne Maija'quë mamaquëpi dani maire ta'ñe asaye isise'e, nuñerepa Maija'quë pa'iyere asa ti'ajajë caquë. Jaje pa'ina, asayë, mai nuñere pare pa'iye, i mamaquë Jesucristoni. Jaë api, nuñerepa Diusu ti pani huesëyere paquë. 21 Tsi dohuë, de'hua ñajë pa'ijë'ë, coso diusuohua'ire, yo'ojë sehuoye.

2 SAN JUAN

Nuñerepa Pa'iye Cui'ne Ti Oiye

1 Aipi yë'ë iye toya ja'hua toyayë, Maija'quë sahuasicona, cui'ne
i̱ti tsëcapë acohua'ina caquë, yë'ë nuñerepa ai oicohua'ina. Yë'ëse'e
oiye pa̱ñë, cui'ne yë'ë oiyeje̱ pa'ye mësarute oiyë, nuñerepa cocare
asasicohua'ipi. 2 Oiyë, mësarute nuñerepa cocapi yëquë joñoare pa'i
do'ire, ja̱ nuñerepa cato mai ja̱'re ti pani huesë ja̱'ñe a'ë. 3 Ja̱je
pa'ina, Maija'quëpi cui'ne Ëjaë Jesucristo Maija'quë mamaquëpi co̱ni
nuñerepa yo'ojë mësarute oijë i̱ oiyere, jo'cua de'oye pa'iyere, cui'ne teaye
pa'iohua'ire ñani co̱caiyere i̱sija̱jë. I̱sijëna, de'oye pa'ijë̱'ë.
4 Mësaru mamajë acohua'ipi Maija'quë maire cua̱ñese'ere nuñere pare
pa'ijëna, ti̱'ani ñani yë'ë ai sihuahuë. 5 Yure ja̱je pa'ito Maija'quë do'ijë
se̱ñë, mësarute. Pa̱i ñape yecohua'ire sa̱'ñe oijë pañu'u. Iye yë'ë mësarute
toyaye huajë cua̱ñese'e peoji. Tsoe ja̱'a huëo maca mai asase'e a'ë. 6 Pa̱ire
oijë pa'iye cato Maija'quë cua̱ñese'eje̱ pa'ye yo'ojë pa'iye pa'iji. Ja̱je
pa'ina, cua̱ñese'ere tsoe ja̱'a huëo macana asasicohua'i sëte pa̱ire oiyere
pa'ijë̱'ë.

Coa Cosocohua'i

7 Jai pa̱i cosocohua'i iye yeja pa'iyë, Jesucristore nuñerepa pa̱ije
pa'irepa daji'i cama'cohua'i. Ja̱je pa'ina, i̱te ja̱je cama'cohua'i cato coso-
cohua'i a'ë, cui'ne Cristore sa̱ñope yo'ocohua'i a'ë. 8 Si'aye mësaru nesi
do'i sa̱i cua̱ñoñere cajë de'hua ñajë̱'ë, mësaru ai yo'ojë nesi co'amañare
nejoñe.
9 Cristo ye'yase'ere pa'ima'ë, Cristo ye'yase'ere tëto sani yo'oyë caquë
cato, Maija'quëre peoquë api. 10 Ja̱je pa'ina, mësaru quë'rona daico-
hua'ipi iye ye'yase'ere dama'cohua'i pa'ito, "daijë̱'ë, huë'ena" cama'pë
pa'ijë̱'ë. Cui'ne pëpayeje̱ pa̱jë'ë. 11 Ja̱je yo'ocohua'ire pëpaquë cato i̱ohua'i
co'aye yo'o të'huire pa'iji, do'i quë'ye.

Ca Tëji Cocarepa

12 Jaiye mësarute caquë toyaye payë. Ja̱je pa'iquëta'are toya ja'huana
tintapi toyaye coeyë. Coa ai jerepa mësaru quë'rona sani mësaruni ñaquë
cayere yëyë, mai sihuayepi ti̱'ase'erepa pa'ija̱'co caquë. 13 Maija'quë
sahuasico mamajëje më'ëre pëpa saoyë, më a'yo mamajëje pa'iohua'ipi.
Ja̱je pa'ija̱quë.

3 SAN JUAN

Gayore Pëpaye

1 Aipi yë'ë toyayë, iye toya ja'hua yë'ë cajeirepa Gayona caquë, yë'ë
nuñerepa oiquëna.
2 Më'ëre Maija'quë do'iquëre sẹcacaiyë, jụ'ima'quë caquë, si'aye më'ë
yë yo'oye de'oyerepa etaja̱'quë caquë, më joyo de'oye pa'iyejẹ pa'ye.
3 Yë'ë ai sihuahuë, Maija'quë do'ijëpi dani më'ë ọcue pa'i macarepa
nuñere pare pa'i yo'oyere quëajëna, asani. 4 Peoji, yeque yë'ë sihuaye
iyejẹ pa'ye. Ja̱je pa'ina, yë'ë mamajëpi nuñere pare pa'ijëna, asani ai
sihuayë.
5 Maija'quë do'iquë më'ë nuñerepa yo'oyë, Maija'quë do'ijëre yequë
huẹ'ñapi daicohua'ire më'ë ñama'cohua'irejẹ cọcai yo'oni. 6 Si'aohua'i
Maija'quë do'ijë tsi'si sitona më'ë aiohua'ire oi yo'oyere quëajëna,
asahuë. Ja̱je pa'ina, sẹñë, më'ëre. Ja̱ohua'ire saijëna, co'amaña caraye
pa ja̱'ñere cọcaijẹ'ë caquë, Maija'quë sihuaquë ñañere yo'ojẹ'ë caquë.
7 Ja̱ohua'i cato Jesucristore necaiyere cajë sai huëohuë. Ja̱je pa'ina,
Maija'quë do'ijë peocohua'ipi cọcañu'u cato coeyë, i̱ohua'i cọcaiyere
i̱mañe. 8 Ja̱je pa'ina, maipi ja̱ohua'ire ñacaiye pa'iji, nuñerepa cocare
quëaja̱'cohua'ire mai cọcai do'ipi.

Diótrefes Co'aye Yo'ose'e Cui'ne Demetrio De'oye Yo'o I̱ñose'e

9 Maija'quë do'ijë, më'ë quë'ro pa'icohua'ina caquë yë'ëpi toyahuë. Ja̱je
pa'iquëta'are Diótrefespi yëquë case'ere asacaiye coepi, i̱pi i̱ohua'i ëjaë
pasi'i caquë yo'o do'ire. 10 Ja̱je pa'ina, yë'ëpi ja̱rona saisiquë pani sa̱ñope
yo'oyere caja̱'quë a'ë, yëquë yo'o ma'ñere coa cosoquë co'aye sa̱ñope
caquëre. Ja̱se'e cama'ë cui'ne Maija'quë do'ijëpi tị'acohua'irejẹ daijẹ'ë
cama'ë yo'oji. Cui'ne yecohua'ipi i̱ohua'i huë'ena saye yëcohua'irejẹ
sama'pë pa'ijẹ'ë caquë ẹsequë yo'oji. Cui'ne tsi'sisi huẹ'ñana eto saoquë
yo'oji, i̱ohua'i huë'ena saye yëcohua'ire.
11 Maija'quë do'iquë, co'aye yo'o i̱ñoñere tuima'ë pa'ijẹ'ë. Coa ai jerepa
de'oye yo'oquë pa'ijẹ'ë. De'oye yo'oquëpi Maija'quë tsẹquë pa'iji. Co'aye
yo'oquë cato Maija'quëre ñama'quë api.

Demetrio De'oyerepa Yo'ose'e

12 Si'aohua'i Demetriore de'oquë api cayë. Nuñerepa coca cayejẹ pa'ye
pa'iquë api. Yë'ë i̱ pa'iye ñaquëjẹ de'oquë api cacaiyë. Ja̱je cajëna, më'ëpi
nuñerepa cayë caquë asayë.

Ca Tẹjiyerepa

13 Jaiye më'ëre caye pa̱huë. Ja̱je pa'iquëta'are coeyë, coa toya ja'huana
tintapi toyani jëjo saoye. 14 Më'ëre pani ñaquë cayere yëyë. Ja̱je pa'ina,
esa ña huajë'ñe nëiji.
15 Ai cuasama'ë de'oye pa'ijẹ'ë. I̱ño pa'icohua'i më'ë cajeohua'ipi
më'ëre pëpa saoyë. Ja̱je cui'ne yë'ëjẹ më'ëre sẹñë, pa̱i ñapere yëquë
cajeohua'ire yëquë cajeohua'ire ja̱ro pa'icohua'ire pëpacaijẹ'ë caquë.

SAN JUDAS

Judas Toyase'e Maija'quë Soisicohua'ina

1 Yë'ë Judaspi, Jacobo yo'jeipi, Jesucristo jo'yaëpi iye toya ja'hua toy-
ayë, Maija'quë soisicohua'ina, ina isisicohua'ina, Jesucristopi ñacaina,
pa'icohua'ina. 2 Maija'quë jo'cua de'oye pa'iyere, Maija'quë paire oiyere,
cui'ne ipi teaye ñani oi cocaiyere ai jerepa isi cuañojë pa'ijajë caquë señë.

Coa Cosoye Ye'yacohua'i
(2 Pe 2.1-17)

3 Maija'quë do'ijë, yë'ë cato ai toyaye yëhuë, huaso coca ayere mësaru
cui'ne yë'ë mai payere. Jaje pa'iquëta'are yure cato yequere toyaquë
ai señe pa'iji, mësarute. Ai cuasajë yo'ojë'ë, mai huaso coca ye'yayere
nejoñe. Iye ye'yayere si'aye Maija'quë i paina isise'epi. 4 Tsoe coa
cosojë ye'yacohua'ipi yahuerepa mai ja're coni cacasicohua'ipi pa'iyë.
Jaohua'ire cato tsoe toyase'epi quëaji, nejoja'cohua'ire ca nëosicohua'ipi
pa'iye. Jaohua'i cato Maija'quëre sañope yo'ocohua'ipi i de'o cocare pare
tiñeponani si'si yo'oyere de'oye a'ë cajë ye'yayë, cui'ne mai paquë, mai
Ëjaë Jesucristo pa'iji cayere coa caye a'ë cacohua'ipi.

5 Mësarupi tsoe asacohua'i pa'itoje, mësarute caye yëyë, mësarupi Israel
paire Egíptopi etosi jeteyo'je, ite ire pare cuasama'cohua'ire nejose'ere
cuasajajë caquë. 6 Cui'ne huiñaohua'ireje nea hueñare pana cosico-
hua'ini paji, ti jarote quëna meapi huesicohua'i pani huesëyë. Jaohua'i
cato iohua'i ocue pa'i macarepa pa'ima'pë, Maija'quë ja're coni pa'i sito
jeoconi etasi do'ire. Pai ñape yo'ose'e ña mu'serepa ca huesojaʼcohua'ipi
pa'iyë. 7 Huiñaohua'i yo'ose'eje pa'ye Sodoma cui'ne Gomorra cui'ne io
yë'quë maca pa'i daripëaje, nomi yo'oyena ne huesëni pai yo'ojë pa'iye
tëto sani co'aye yo'ojë yaya maca pa'i toana ëo huea cuañoa'huë'ë. Ja
yo'ose'e cato si'aohua'ire quëaye a'ë, jaje yo'oma'pë pa'ijë'ë caquë.

8 Jaje yo'ose'e asajëta'a iye cosojë ye'yacohua'i, coa huëo caise'eje
pa'yere pa'ijë si'si neñë, iohua'i capë. Cui'ne si'a ëjaohua'i cui'ne iohua'i
cuañese'e coejë mai sehuosicohua'i ëjaohua'ireje ca'rama'pë sañope
co'ayere cajë pa'iyë. 9 Miguel huiñaë ai jerepa tutu quë'iohua'i aquëpi
Satanás ja're capi, Moisés capëre ësequë. Ësequëta'a Satanásre sañope
cama'ë coa i ñeje capi: Mai Ëjaëpi sai de'huaye pa'iji, më'ëre. 10 Jaje
pa'iquëta'are iye ëmëohua'i cato iohua'i asa ti'ama' co'amañare ai co'aye
cayë, cui'ne iohua'i coa noni yo'ojë asa ti'añere, ta'ñe asaye peocohua'i
nëtërojaicohua'i asayeje pa'ye asayë. Jaje pa'ina, iohua'i nejo cuaño
ja'ñere yo'ojë pa'iyë.

11 ¡Teayerepa jaohua'i maña! Caín co'aye yo'ose'eje pa'iohua'i pa'iyë,
cui'ne Balaam curi yë do'ire Maija'quë paire sañope yo'ose'eje pa'iohua'i
pa'iyë. Cui'ne Coré Maija'quëpi pai ëjaë ca nëosiquëre coequë sañope
yo'oquë ju'aji'i. Jaëje pa'iohua'i pa'iyë, jaohua'i. Jaje pa'i do'ire ai yo'ojë
pa'ija'cohua'i a'ë, teayerepa. 12 Mësaru sa'ñe oi do'ire tsi'sini aijë pa'iyere,
jaohua'ipi co'aye si'si a'sioje pa'ye iñoñë, mësaru de'oye tsi'sijë pa'iyena,
ca'rama'pë mësaru ja're coni aijë, iohua'ise'e co'ye cuasa do'ire. Cui'ne
oco peo sirije pa'iohua'i a'ë, cui'ne tutupi siri tutu saouna, ti oco isima'o.
Cui'ne ocue ñëa quëi tëcahuëta'a quëiñe pañeje pa'iohua'i a'ë. Quëima'

do'ire jụ'isicohua'ijẹ pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne si'a sọquë saihuë duta
ọase'ejẹ pa'iohua'i a'ë, cayayese'e jụ'ise'ejẹ pa'iohua'ipi. 13 Jạohua'i cato
jai tsiaya tuturepa co'poyejẹ pa'iohua'i a'ë. Jạje pa'iohua'ipi ịohua'i si'si
yo'oyere ma' ọañë, sirijẹ pa'yere. Jạohua'i cato ịohua'i saima'a ne hue-
sosi ma'ñoco a'ë. Jạje pa'ina, ti nea huẹ'ñare pare pani huesëjạ'cohua'ire
ca huesọsicohua'i a'ë.
14 Adánpi huëoni pani dao huẹ'ña siete aquë paji'i, Enoc. Jạëpi
Maija'quëpi quëaquëna, jạohua'i ayere capi, ñeje: "Ñahuë, Ëjaëre jai
merepa jai pại jạ're ị huịñaohua'i jạ're daina, 15 si'a pạire tsi'soni ịohua'i
yo'ose'ere ña de'huasi'i caquë, cui'ne si'aohua'ire co'acohua'ire nejoñe
pa'iji ca huesosi'i caquë, jạohua'ipi co'ayere yo'ojë pa'i do'ire, cui'ne
Maija'quëre sạñope pẹijë ca do'ire caquë." 16 Jạohua'i cato ịohua'i payere
cuasajë sihuama'pë oi ëa joyo pajë, coa ịohua'i co'aye yëyere yo'ojë pa'iyë.
Pa'ijë yecohua'i payere neñu'u cuasajë de'o coca mañapi yecohua'ire
cacohua'i a'ë, coa jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë.

Sehuosicohua'ire Yëhuoye

17 Jạje ịohua'i pa'iquëta'are mësaru Maija'quë do'ijë, cuasajẹ'ë, mai
Ëjaë Jesucristo jëjo saocohua'i mësarute case'ere: 18 "Tëji mu'seña cato
pa'ijạ'cohua'i a'ë, ịohua'i yëyejẹ pa'ye co'ayere pa'icohua'ipi, Maija'quë
ayere cue'cue pạipi pa'ijạ'cohua'ipi." 19 Maija'quë joyo peocohua'ipi, coa
noni ịohua'i yëyepi pa'icohua'ipi, cui'ne pạire huahuejë yo'ocohua'i a'ë,
te'e pạire cuasama'pë.
20 Jạje pa'iquëta'are mësaru cato, Maija'quë do'ijë, ọcue pa'i macarepa
Maija'quë pa'iji cuasayepi se mëojë pa'ijẹ'ë, Maija'quë joyo yo'oyepi
Maija'quëre sẹjë pa'icohua'ipi. 21 Maija'quë oiyere pa'ijẹ'ë. Jạje pa'ijë
Jesucristo daijạ'a mu'sere utejë pa'ijẹ'ë. Jạje pa'ijëna, oi teaye maire ñani
ti pani huesëyere ịsijạ'quë api.
22 Jëa coecohua'ire teaye ñani oijë pa'ijẹ'ë, nui cocare pare tuijạjë cajë.
23 Pạire oijë pa'icohua'ipi eto huasojẹ'ë, toare pa'icohua'ire Maija'quëre
tị'ajajë cajë. Jạje pa'iquëta'are de'hua ñajë'ë, ịohua'i co'aye pa'iyepi si'si
ne tuture pacohua'ire.
24 Yure cato Maija'quëpi mësarute tạima'pë pa'ijạ'cohua'ire ne tutu
paji, cui'ne ị de'oquërepa ña huẹ'ñana si'si tẹ'ña peocohua'ipi ai sihua-
cohua'ire eto nëco tutu paji. 25 Maija'quë cato te'i api, de'oquërepa tạ'ñe
pa'ipi maire huasoquë, mai Ëjaë Jesucristo yo'o do'ipi. Si'a miañe paquë
api, ëjaohua'i mëñe Ëjaëre papi, si'aye ị tsẹse'e a'ë cui'ne ị api, ịti cuạñequë,
tsoe jạ'a huëo macajẹ, yurejẹ, cui'ne je'nëna jạjese'e. Jạje pa'ijạquë.

APOCALIPSIS

Jesucristo Iñose'e

1 Iye cato Diusupi Jesucristona iñose'e a'ë, Jesucristopi i jo'yare
quëajaquë caquë, yequë mu'se esa pa'i ja'ñere. Jaje iñouna, Jesucristopi
i huiñaëre jëjo daopi, i jo'yaë Juanna quëaja'quëre. 2 Jaje pa'ina, Juanpi
iti si'aye iye co'amaña cui'ne Maija'quë cocare Jesucristopi itire pa'ë
caquëna, ñasiquëpi quëaquë pa'iyë.
3 Sihuaquë pa'ija'quë api, iye toyase'e ñaquëpi, cui'ne sihuacohua'i
pa'ija'cohua'i a'ë iye Maija'quë isisi cocare caquëna, asajë iño toyase'e
cayere sehuocohua'ipi, tsoe ti'a tëjiji, iti yo'oja'a mu'seña.

Juan Toyase'e Siete Sehuosi Tsëcana Caquë

4-5 Yë'ë Juanpi toyayë, siete sehuosicohua'i tsëca Asia yeja
pa'icohua'ina caquë, mësarute iti pa'iquëpi, tsoe pa'isiquëpi cui'ne
daija'quëpi cui'ne i ñu'i saihuë tiñarepa siete joñoa pa'iyepi coni, cui'ne
Jesucristo i case'eje ñaquë cacaisiquëpi, ju'isicohua'i aquëpi du'ru
huëisiquëpi iye yeja pai ëjaohua'ire meñe cuañequëpi coni mësarute de'oye
ñacaiyepi jo'cua de'oye pa'ijë'ë. Cristo cato maire oi tayo yo'o tuture
nejocaji'i, i tsiepi. 6 Nejoni maire ëjaohua'ire cui'ne Maija'quëre i pëca
ja'quëre pare necaicohua'ire nepi. Jaë api, si'aye miañe paquë, cui'ne
si'aye i tse'se'e a'ë. Jaje pa'ijaquë.
7 Sirija'a daija'quë api, jare asajë'ë. Si'a pai ñaja'cohua'i a'ë, ite, cui'ne
ite a'si yo'osicohua'ije ñaja'cohua'i a'ë, cui'ne si'a yeja pa'icohua'ije ite
ñajë ai cuasajë oija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ija'coa.
8 "Yë'ë aë, du'ru aquë, cui'ne tëjiquë" caji, Ëjaë Maija'quë si'a tutu
quë'ire papi, iti pa'iquëpi ja'në pa'isiquëpi, cui'ne iti daija'quëpi.

De'o Cristore Ñase'e

9 Yë'ë, Juan mësaru a'yë a'ë, Maija'quë do'ire. Jaje pa'ina, Jesure tsioni
pa'i do'ire mësaru ja're te'e pa'iyë, Maija'quë cuañe te'te pa'iyere, ai
yo'oyere, cui'ne ai yo'ojë quëco tuture. Jaje paquëpi Jesucristo case'ere
Maija'quë cocare quëa do'ire tseasiquëpi Patmos hue'e saodohuëre paë'ë.
10 Pa'ina, mai Ëjaëre pare sihua mu'se ti'aëna, Maija'quë joyopi yo'oquëna,
joyose'e pa'iquë de'osiquëpi Maija'quëre sei paë'ë. Pa'i asahuë, yë'ë
jeteyo'jepi duruhuë juiyeje pa'yerepa tutu caquëna.
11 "Yë'ë a'ë, du'ru aquërepa cui'ne tëjiquërepa. Toyajë'ë, te'e toya
pëpë më'ë ñañere. Toyani Asia yejana jëjo saojë'ë, siete sehuosi tsëcana
Efesona, Esmirnana, Pérgamona, Tiatirana, Sardisna, Filadelfiana, cui'ne
Laodiceana."
12 Caquëna, ¿nepi jaje caye'ni? caquë co'ye poëquë ñahuë, siete pa'ye
oropi nesi sotonoana, toa tsë'ise'epi pa'ina. 13 Ja siete pa'ye pa'i jopore
pare paije pa'ipi, i quëore paja'a tsoa ju'i care ju'i nëcapi. I coti saihuëre
paja'a oro tëicapi tëasiquë paji'i. 14 I ñaña cato poja'yerepa paji'i. Yëi
ñama ñañaje pa'ye, panita'a po sirioje pa'yerepa paji'i. Cui'ne i ñaco capi
toa ñoaje pa'yerepa paji'i. 15 Cui'ne i quëo cato de'o quënare de'oyerepa
aoni toana ëose'eje pa'yerepa ye'hue pa'ye paji'i. Cui'ne i yë'o cato jai
jupo pisiyeje pa'yerepa tutu pisipi. 16 I ëja te'te jëtëre siete ma'ñocohua'ire

papi. Cui'ne i̱ yë'opopi etapi, hua'ti ñacaje̱ pa'iore papi si'a te̱'ña jëjësë̱core papi. Cui'ne i̱ tsiapi ë̱së si'a tuturepa miaquëna, ñañeje pa'yerepa miapi.
17 Ja̱re ñani i̱ quë̱ore pana ju̱'ise'eje̱ pa'i ta̱ë'ë. Ta̱iquëta'are i̱pi yë'ëre, i̱ ëja te̱'te jë̱tëpi patoquë capi:
"Ca'rama'ë pa'ijë̱'ë, yë'ë a'ë du'ru aquë cui'ne tëjiquë, 18 i̱ti pa'iquë, ju̱'isiquë pa'isiquëpi yure ti pani huesëyë. Yë'ëpi pa'iye, cui'ne ju̱'iñe i̱si tutu payë, cui'ne ju̱'isicohua'i pa'i te̱'te hui'yoquë. 19 Toyajë̱'ë, më'ë ñase'ere, yure pa'iyere, cui'ne jeteyo'je pa'i ja̱'ñere. 20 Iye a'ë, siete ma'ñocohua'i yë'ë jë̱të pa'isicohua'ire quëaye, cui'ne siete pa'ye oropi nesi sotonoana toa tsë̱'ise'ere quëaye. Siete ma'ñocohua'i cato quëayë, siete hui̱ñaohua'ini, siete tsëca sehuosicohua'i ëjaohua'ini. Cui'ne ja̱ siete pa'ye toa tsë̱'ise'e cato quëaji, siete sehuosi tsëcapë̱a pa'iyere.

2

Siete Sehuosi Tsëcapë̱ana Toyase'e: Efeso Sehuosicohua'i Tsëcapëre Quëaye

1 Efeso sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai hui̱ñaëna toyajë̱'ë: 'Ñeje caji, ëja te̱'te jë̱tëre siete ma'ñocore paquëpi, cui'ne siete pa'ye oropi nesi sotonoana toa tsë̱'ise'e jopoja̱'a cu'iquëpi. 2 Yë'ëpi më'ë yo'oye si'aye asayë. Më'ë jëa co'amañare tutu yo'oquë neñe ñañë. Cui'ne më'ë yo'o jujama'ë pa'iye ñañë. Cui'ne co'a pa'icohua'ire quëco ti̱'añe pa̱cohua'i pa'ijëna, asayë. Asayë, cui'ne ëjaë jëjo daocohua'i a'ë cajë coa cacohua'ire neñani coa cosocohua'ire ti̱'ase'e. 3 Më'ë cato jë'joye peoyerepa, cui'ne yo'o jujaye peoyerepa yë'ë do'ire ai ai yo'onije yo'oquë a'ë. 4 Ja̱je pa'iquëta'are më'ëre te'ore sa̱ñope cacore payë. Më'ë du'ru huëo maca yë'ëre oise'eje̱ pa'ye yure oiye pa̱ñë. 5 Ja̱je pa'ina, cuasa ñajaijë'ë, më'ë ja̱'në du'ru macarepa yë'ëre oi pa'ise'ere. Ja̱ maca Maija'quëna po̱nëni cui'naëpi de'oye yo'ojë̱'ë, du'ru huëo maca yo'ose'ere. Ja̱je Maija'quëna po̱nëma'quë pa'ito më'ëre esa sa̱ñope yo'oja̱'quë a'ë. Sani më'ë toa tsë̱'isico pa'isicore jioja̱'quë a'ë. 6 Ja̱je pa'iquëta'are më'ë yeque de'huerepa de'oye yo'oye payë. Ja̱ cato më'ë nicolaítas pa̱i si'si yo'oyere coequë pa'iye a'ë. Yë'ëje̱ ja̱ohua'i yo'oyere coeyë. 7 Ca̱joro hue'equë pani sehuosicohua'i tsëcapë̱are Maija'quë joyo cayere asajë̱'ë. Quëcosicohua'irepa etasicohua'ini a̱oja'quë a'ë, ti pani huesë so̱quë yë ayere, Maija'quë tsio pa'iconi.'

Esmirnana Quëaye

8 Toyajë̱'ë, cui'ne Esmirna sehuosicohua'ire quëacai hui̱ñaëna. 'Ñeje caji, du'ru aquë, cui'ne tëjiquë, ju̱'isiquëpi cui'naëpi pani co̱quëpi. 9 Yë'ëpi ñañë, si'aye më'ë yo'oye, më'ë ai yo'oye cui'ne më'ë co'amaña peoye. Ja̱je pa'iquëta'are më'ë cato ma'tëmore jaiye co'amaña paquë a'ë. Yë'ë asayë, më'ëre judío pa̱i a'ë cacohua'ipi co'aye caye. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ohua'i cato Maija'quë mamajë peoyë. Coa huati ëjaërepa tse̱cohua'i a'ë. 10 Ca'rama'ë pa'ijë̱'ë, më'ë ai yo'o ja̱'ñere. Ja̱je pa'ina, mësaru acohua'ire huatipi yo'oquëna, tse̱ani coja̱'cohua'i a'ë, si'aohua'i mësarupi neña cua̱ñosicohua'i pa'iyere cajë. Ja̱ maca mësaru coa diez mu'seña ai yo'oja̱'cohua'i a'ë. Mësaru o̱cue pa'i macarepa pa'ijë̱'ë, si'aye ai yo'oyepi daitoje̱. Yë'ëpi mësarute i̱ti pa'isi do'ire ti pa'iyere i̱sija̱'quë a'ë. 11 Ca̱jaro hue'equë pani asajë̱'ë, Maija'quë joyo sehuosicohua'i tsëcapë̱are cayere. Quëcosicohua'i etasicohua'ipi cayaye ju̱'iñe paja̱'cohua'i a'ë.'

Pérgamona Quëaye

12 Toyajë̱'ë, cui'ne Pérgamo sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huı̱ñaëna:
'Ñeje caji, si'a tę̱'ña jë̱jësë̱ hua'tiyo paquëpi. 13 Yë'ëpi si'aye asayë, më'ë
co'amaña yo'oye. Cui'ne asayë, më'ë Satanás cuą̱ñe huę̱'ñare pa'iye.
Ją̱je pa'i huę̱'ñare pa'iquëta'a më'ë yë'ëre o̱cue pa'i macarepa tuiyë.
Yë'ëre ı̱re pare cuasaye ję̱oñe pą̱huë, më'ë. Ją̱ro Satanás pa'i huę̱'ñana
Antipasre yë'ëre quëacaiquëre mësaru aquëre huani ję̱o mu'señaje. 14 Ją̱je
pa'iquëta'are më'ëre a'ri maña są̱ñope caye payë: Ją̱rote më'ë payë,
te'ohua'ise'ere Balaam ye'yaquë pa'ise'ere ję̱oñe coecohua'ire. Ją̱ëpi
Balacre ye'yapi, Israel pą̱ire ne tą̱ojaquë caquë. Cui'ne pą̱i de'huasi
diusure ı̱sisi hua'i ą̱iñe de'oji, cui'ne nomiohua'ire coa yo'orojąiñe de'oji
cajë̱'ë caquë, yëhuoquë pa'ą̱ji'i. 15 Cui'ne ją̱rote më'ë payë, yecohua'ireję̱
nicolaítas ye'yase'e ję̱oñe coecohua'ire. 16 Ją̱je pa'ina, Maija'quëna
po̱nëjë'ë, më'ë Maija'quëna po̱nëma'quë pa'ito, yë'ëpi më'ë quë'rona esa
sani ją̱ohua'ire uihuają̱'quë a'ë, yë'ë yë'opo eta hua'tiyopi. 17 Cą̱joro
hue'equë pani asajë̱'ë, Maija'quë joyo sehuosicohua'i tsëcapë̱are cayere:
Si'aye quëcosicohua'i etasicohua'ini ą̱oja'quë a'ë, yahuesi manare pare,
joyo tutu ı̱si ą̱orepa. Cui'ne po quë̱na përe ı̱sija̱'quë a'ë, ı̱ti pëna te'e huajë
mami pą̱ije ti ñama'coni toyasiconi. Coa ı̱ti ı̱sisiquëse'e ñañe pasipi.'

Tiatirana Quëaye

18 Toyajë̱'ë, cui'ne Tiatira sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huı̱ñaëna:
'Ñeje caji, Maija'quë mamaquë, toa ñoare paję̱ pa'ye ñaco cą̱ hue'equëpi,
cui'ne ı̱ quë̱ore, broncere de'o quë̱nare de'oyerepa ą̱ose'eję̱ pa'ye
hue'equëpi. 19 Yë'ëpi si'aye asayë, më'ë yo'oye. Ñañë, më'ë pą̱ire
oiye, më'ë Maija'quë pa'iji cuasaye, cui'ne më'ë quëcoye. Cui'ne
asayë, më'ë du'ru huëo maca yo'ose'e ai jerepa yure yo'oquë pa'iye.
20 Ją̱je pa'iquëta'are më'ëre a'ri maña są̱ñope caye payë. Më'ëpi ją̱o
Jezabelre Maija'quë ayere cayë cacore coa quëcoquë ı̱o co'aye yo'oye
ñaquëna, yë'ë jo'yare ı̱o ye'yayepi cosoco ye'yaco nomiohua'ire coa
yo'orojąiñena cui'ne pą̱i de'huasi diusuohua'ire ı̱sise'ere ą̱iñena. 21 Yë'ëpi
ją̱ote tsoe maca pa'iye ı̱sihuë, ı̱opi cuasa ñajani Maija'quëna po̱nëjaco
caquë. Ją̱je pa'iquëta'are ı̱opi coeco po̱nëñe pą̱co. Cui'ne ë̱mëohua'ire
yo'oyeję̱ ję̱oñe pą̱co. 22 Ją̱ do'ire yë'ëpi ı̱ote cą̱i saihuëna jëjo o̱aja'quë
a'ë. Cui'ne ı̱ote yo'ocohua'ini, ai ai yo'oyepi neja'quë a'ë, ı̱o co'aye
yo'oyere ña jujani Maija'quëna po̱nëma'cohua'i pa'ito. 23 Cui'ne ı̱o ma-
majëreję̱ huani ję̱aja'quë a'ë. Ją̱je yo'oquëna, si'a sehuosicohua'i tsëcapë̱a
yë'ë api si'aye pą̱i cuasaye cui'ne joyo pa'iye ñaquë asają̱'cohua'i a'ë.
Ją̱je pa'ina, yë'ëpi mësarute pą̱i ñape yo'ose'eję̱ pa'ye są̱i de'huają̱'quë
a'ë. 24 Ją̱je pa'iquëta'are, mësarute yecohua'ire Tiatira pa'icohua'ire
cayë: Mësaru yo'o ją̱'ñe ai jerepa cuą̱ñeñe pą̱ñë, ją̱ co'aye ye'yayere
tuima'cohua'ire, cui'ne Satanás tsę̱re tą̱'ñe asayere pa'ë cajë ye'yayere
asama'cohua'ire. 25 Ją̱je pa'iquëta'are mësaru yure payere de'hua ñajë
pajë̱'ë, yë'ë dai macają̱'a. 26 Quëcosicohua'i etasicohua'ini, yë'ë yëyere
yo'ojë pa'isicohua'ini, pą̱i yejaña cuą̱ñe ëjaohua'ire neja'quë a'ë, 27 yë'ë
ja'quë yë'ëre cuą̱ñe ëjaëre nese'eję̱ pa'ye. Ją̱ maca quë̱na tarapëpi cą̱jijë
jai pą̱i yejaña cuą̱ñeja'cohua'i a'ë, ya'o cua'conoa të'ca jo'a saoyeję̱ pa'ye
yo'ojë. 28 Cui'ne ją̱ohua'ire cato ñata to̱me macarepa miacai ma'ñocore
pani ı̱sija̱'quë a'ë. 29 Cą̱jaro hue'ecohua'i pani asajë̱'ë, Maija'quë joyo
sehuosicohua'i tsëcapë̱are cayere.'

3

Sardisna Quëaye

1 Toyajë'ë, cui'ne Sardis sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna:
'Ñeje caji, siete Maija'quë joñoa paquëpi, cui'ne siete ma'ñocore paquëpi:
Yë'ëpi si'aye asayë, më'ë yo'oye, cui'ne më'ë huajëquërepa pa'iyë
caquëta'a ju'isiquëpi pa'iye. 2 Sëtajë'ë. Sëtani tutu yo'oquë ne huëojë'ë.
Ja yë'ta'a iti nëa mañare tsoe carajani tëjiyere më'ë yo'oye Maija'quë
ña hue'ñana caraëna, ñahuë. 3 Cuasa ñajaijë'ë, më'ëre ye'yase'ere jare
pa'ijë'ë, cui'ne ponëjë'ë, Maija'quëna. Jaje më'ëpi sëtama'quë pa'ito,
yë'ëpi ñaëje pa'i saija'quë a'ë, më'ë quë'rona më'ë utema'ë pa'i maca.
4 Jaje pa'iquëta'are jaro më'ë pa'i hue'ña Sardis daripëre më'ë payë,
te'ohua'i mañare iohua'i ju'i cañna si'si nema'cohua'ire. Co'aye yo'oyere
yo'oma'cohua'ire cayë. Jaohua'ipi yë'ë ja're coni cu'ija'cohua'i a'ë, poja'i
ju'i cañare suñasicohua'ipi do'i quë'iohua'i pa'iye sëte. 5 Quëcosicohua'i
etasicohua'ipi jaje poja'i cañare suña cuañoja'cohua'i a'ë, cui'ne iohua'i
mamije pa'i toya pëpëna toyase'ere ni'no jeoma'ë pasi'i, coa ai jerepa
yë'ë ja'quë ña hue'ñana, cui'ne i huiñaohua'i ña hue'ñana icohua'i yë'ë
tsecohua'i a'ë casi'i. 6 Cajonoa hue'equë pani asajë'ë, Maija'quë joyo
sehuosicohua'i tsëcapëare cayere.'

Filadelfia Quëaye

7 Toyajë'ë, cui'ne Filadelfia daripë sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai
huiñaëna: 'Ñeje caji ti de'oquëpi, cui'ne nuñerepa pa'iquëpi, pai ëjaë David
hui'yocore paquëpi, ipi hui'yosiquë pa'ito yecohua'ije sio ti'añe peoquëpi,
cui'ne ipi siosiquë pa'itoje hui'yo ti'añe peoquëpi. 8 Yë'ëpi si'aye më'ë
yo'oye ñañë. Yë'ëpi më'ë ña hue'ñana eta sa'ro hui'yo nëohuë, yeco-
hua'ije ti sio ti'añe peoconi. Më'ë a'ri maña tutu hue'equëje de'hue yë'ë
case'ere sehuoquë de'oye yo'ohuë. Jaje yo'oquë yë'ëre do'i peoquë api
caye pahuë, më'ë. 9 Jaje pa'ina, yë'ëpi Satanásre sehuosicohua'i tsëcapë
acohua'ire më'ëna sani do're ja'ruja'cohua'ire jëjo saosi'i, judío pai a'ë
cajë yë'ë sehuosicohua'ire sañope yo'ocohua'ipi, coa cosocohua'ire. Jaje
yo'oquëna, ñajë asa ti'ajajë, yë'ë më'ëre oi payere. 10 Yë'ë cuañese'e si'anë
më'ë yo'o jujama'ë yo'o ti'ahuë. Jaje yo'o do'ire më'ëre yë'ëpi ñacasi'i,
ai yo'oye peojaquë caquë, si'a iye yeja pa'icohua'ire neña maca ti'asi
maca. 11 Esa yë'ë daiyë. De'hua ñaquë pajë'ë, më'ë co'amaña yecohua'ipi
më'ëre isi ja'ñe ca nëose'ere sioye paja'cohua'ire. 12 Quëcosicohua'ini
yë'ëpi Maija'quë huë'e jëhuopa tupëa nesi'i, jaropi ti etaye paja'cohua'ire,
cui'ne iohua'ina toyasi'i yë'ë Diusu mamire i tsecohua'ire pa'ë iñoñere,
cui'ne yë'ë Diusu pa'i daripë mamire toyasi'i, huajë Jerusalén ma'tëmo
daico mamire, cui'ne yë'ë huajë mamire toyasi'i, iohua'ina. 13 Cajonoa
hue'equë pani asajë'ë, Maija'quë joyo sehuosicohua'i tsëcapëare cayere.'

Laodiceana Quëaye

14 Toyajë'ë, cui'ne Laodicea daripë sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai
huiñaëna: 'Ñeje caji, iti nuñerepa pa'iquëpi, iti ñasiquëpi, nuñerepa iye
coca caquëpi, Maija'quëre si'aye ne huëocaisiquëpi, jerepa du'ru aquëpi.
15 Yë'ëpi si'aye ta'ñe asayë, më'ë yo'oye. Asayë, më'ë sësëma'quë
cui'ne uma'quë pa'iye. De'ora'pi, më'ëpi sësëquë panita'a uquë pa'ito.
16 Jaje pa'iquëta'are më'ë cato sësëquëje cui'ne uquëje peoquë a'ë. Më'ë
cato coa quëo ja'iquë a'ë, matu ocoje pa'iohua'ipi coa pa'iyë, de'oye

yo'oma'cohua'ipi cui'ne co'aye yo'oma'cohua'ipi. Ja̱je pa'ina, më'ëre yë'ë
yë'opoja̱'a siso je̱osi'i. 17 Ja̱je pa'iquëta'are më'ëpi cayë, jaiye co'amaña
paquë a'ë, si'aye de'oye saiji, cui'ne ti carayeje̱ peoji. Ja̱je caquë më'ë
pa'iye ña sëtama'ë pa'iyë. Më'ë cato teaye pa'ipi, co'amaña peoquëpi,
ñama'quëpi, cui'ne peoyopi pa'iyë, më'ë. 18 Ja̱je pa'ina, yëhuoyë, më'ëre
yë'ëna huerojë̱'ë, toana cua'coni nesi curiquëre pare. Yureta'a ja̱ maca
nuñerepa jaiye co'amaña paquë pa'ija̱'quë a'ë, cui'ne huerojë̱'ë, yë'ëna
poja'i ca̱ñare, më'ë huajëya'ye peoyo pa'iyere pë'pëja̱quë. Cui'ne ñaco ca̱
tsa'se ëcoje̱ yë'ëna huerojë̱'ë, ja̱pi neni ñaquë pa'ija̱'quë. 19 Si'aohua'ire
yë'ë oicohua'ire cato, tayojëna, yë'ëpi si'sequë yëhuo nu'ñequë a'ë. Ja̱je
pa'iye sëte tutu yo'oquë ja̱'në pa'ise'e je̱oni Maija'quëna po̱nëjë'ë. 20 I̱na,
yë'ëpi eta sa'rore nëcaquë soiyë. Ja̱je soiquëna, asasicohua'i aquëpi
yë'ë yë'ore asani hui'yo catu i̱ huë'ena cacani i̱ ja̱'re co̱ni a̱ija'quë a'ë.
21 Quëcosicohua'i etasicohua'ini, yë'ë cua̱ñequë ñu'ico yë'quë macana
ñoja'quë a'ë. Yë'ë quëcosiquëpi ja'quë ñu'ico acona ja'ruse'eje̱ pa'ye, i̱
cua̱ñequë ñu'icona. 22 Ca̱jonoa hue'equë pani asajë̱'ë, Maija'quë joyopi
sehuosicohua'i tsëcapë̱are cayere.' "

4

Ma'tëmo Pa'icohua'i Maija'quëre Ti De'oquërepa Caye

1 Ja̱ yo'o tëjisi jeteyo'je ñahuë, ma'tëmore eta sa'ro hui'yosicopi pa'ina,
yë'ëre du'ru macarepa duruhuë tuturepa juijëna, pi̱siyeje̱ pa'yere papi
casiquëpi capi: "I̱ñona mëijë'ë. I̱ñosi'i më'ëre, iye tëto sai jeteyo'je pa'i
ja̱'ñere."

2 Ja̱je ca maca tsoe joyo pa'iquë de'ohuë. Ja̱je pa'i ñahuë, te'e
cua̱ñequë ñu'i saihuë ma'tëmona ñosiconi. Ja̱ ñu'i saihuëre te'i ja'rusiquëpi
ñuji'i. 3 I̱ote ñu'iquë cato miaquërepa paji'i, jaspe hue'yosi que̱na pëje̱
pa'irepa poja'icorepa, pa̱nita'a cornalina que̱naoje pa'irepa. I̱ ñu'i sai-
huë ë̱mëje'ere na'ñamequë së'ise'eje̱ pa'i paji'i, i̱ miañepi ña etoja̱iñerepa
miapi, ña'jo quë'i que̱nao esmeralda hue'yosi que̱naoje pa'yerepa. 4 Ja̱o
i̱ cua̱ñequë ñu'i saihuë yërëhuere yequë veinticuatro cua̱ñejë ñu'i saire,
veinticuatro aiohua'i ja'rusicohua'ipi ñuë'ë, poja'i ca̱ña su̱ñasicohua'ipi,
cui'ne curi manoare pu̱asicohua'i paë'ë. 5 Joporepa ñu'i saihuëpi mujuë
ye'hueyeje̱ cui'ne ai pi̱siye cui'ne mujuë cayeje̱ etapi, cui'ne ñu'ico ti̱ñare
pare siete toa tse̱opë̱a paji'i, toa tse̱ni nëcase'epi. Ja̱ cato Maija'quë siete
joñoapi ña cua̱ñopi. 6 Ñu'ico ti̱ñare pare paji'i. Jairaje̱ pa'iopi ña etoja̱i yeja
paji'i. Cua̱ñequë ñu'i saihuë nëico yë'quë macare cuatro pa'iohua'i paë'ë,
ñaco ca̱ ti̱mësicohua'ipi jeteyo'je cui'ne ti̱ña ña hue̱'ñaje. 7 Du'ru macarepa
aquë cato jai yaije̱ pa'i paji'i. Cayaye aquëpi duruhue̱quë ë̱mëje pa'i
paji'i. Toaso̱ñe aquëpi pa̱i tsiaje̱ pa'iore hue'equë paji'i. Cui'ne cajese'e
aquëpi jai huihue huëni saiyeje̱ pa'i paji'i. 8 Ja̱ohua'i cato pa̱i ñape seis
jaë capë̱a hue'ecohua'i paë'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi ñaco ca̱se'epi ti̱mësicohua'i
paë'ë, hue'se cui'ne sa̱'nahuëje. Ja̱je pa'iohua'ipi, ñami cui'ne mu'se caye
je̱oma'pë ñeje cahuë:

De'oquërepa, de'oquërepa, de'oquërepa,
Ëjaë Diusu si'a tuturepa paquë,
tsoe pa'isiquë, yure pa'iquërepa, cui'ne cui'naëpi daija̱'quëpi pa'iquë.

9 Ñaco ca̱ ti̱mësicohua'ipi ñu'i saihuë ñu'iquëre pare pëpajë, de'oquëre
pa'ni Ëjaërepa ti pani huesëquërepa caye ñape, 10 veinticuatro aiohua'ipi

do're ja'rujë i̱ ña huę̱ñana yo'ohuë, i̱ni de'oquëre pa'ni cajë, cui'ne i̱ ñu'ico ti̱ñare pana i̱ohua'i manoare ti pa'iquëre pana i̱sijë jęa o̱ejë cahuë ñeje:
11 Më'ë a'ë, yëquë Ëjaë cui'ne yëquë ja'quë.
Më'ëre de'oquëre pa'ë, Ëjaëre pa'ë, si'a tutu quë'ire pa'ë caye pa'iji, si'aohua'i.
Më'ëpi yëni si'aye de'huasi do'ire.

5

Yëi Ñama Cui'ne Toya Pëpë

1 Ja̱ maca ñahuë, ñu'i saihuë ñu'iquëpi i̱ ëja tę̱'tere toya pëpë tu̱nasiconi tsę̱'equë ñu'ina, sa̱'nahuë cui'ne hue'se toyasiconi. Ja̱je pa'ioni siete pa'ye ëjaërepa tsę̱ a'ë quëayere ję̱'na sëose'ere si̱osico paji'i. 2 Pa'ina, cui'ne ñahuë, te'e hui̱ñaëre tutu quë'ipi tutu ñeje caquëna: "¿Nepi toya pëpë si̱osicore i̱ni hui'yo ti̱'aja'cohua'i a'ni?"
3 Ja̱je pa'iquëta'are ma'tëmo yeja cui'ne yeja huë'ehuë pa̱ije ti peohuë, te'ije̱ toya pëpë hui'yo ti̱'ani ñaquëje̱. 4 Ja̱ maca yë'ëpi ai oë'ë, toya pëpë hui'yoni ña ti̱'aquëje̱ peo do'ire ña jujani. 5 Ja̱je oina, aiohua'i aquëpi capi, yë'ëre:
"Oima'ë pa'ije̱'ë, ai jerepa tsoe Judá pa̱i aquëpi pa̱i ëjaë David tsëcapë aquëpi jai yai hue'yosiquëpi, ja̱ëpi quëcopi, si'aye. Ja̱ëpi toya pëpë cui'ne i̱ote siete pa'ye hue'ese'ere ne tëte saoja̱'quë api."
6 Ja̱ maca ñu'ico ti̱ña macarepa cuatro pa'iohua'i pa'icohua'ipi jopore pare, cui'ne aiohua'i jopore pare yëi ñama nëina, ñahuë. Coa nëji'i. I̱ cato huani ję̱ose'eję̱ pa'ipi. Ja̱je pa'ipi siete eyohuę̱a cui'ne siete ñaco ca̱ hue'equë paji'i. Ja̱ siete ñaco ca̱ cato Maija'quë joñoa si'a yejaña jëjo saose'e pa'iyepi ña cua̱ñopi. 7 Ja̱ë yëi ñamapi sani toya pëpë i̱ji'i, ñu'i saihuë ñu'iquërepa ëja tę̱'te pa'iconi. 8 Toya pëpë i̱ maca cuatro pa'iohua'ipi, cui'ne veinticuatro aiohua'ipi do're ja'ruhuë, yëi ñama ti̱ñare pana. Pa̱i ñape aiohua'i pahuë, te'e ta̱'të pę̱pë cui'ne te'e u̱cu duruhuë, curi nesiquë. Ja̱na huëo sę̱ ma'ñaje pa'ye ti̱mëse'ere pahuë. Ja̱ cato Maija'quë acohua'i Maija'quëre sę̱ñe paji'i. 9 Ja̱ohua'ipi huajë ję̱jëñere ję̱jëhuë, ñeje:
Më'ëse'e te'i pa'iyë, toya pëpë i̱ni i̱ote si̱o saose'e pa'iye ne hui'yo saoja̱'quë,
Huahuosiquëpi më'ë tsie do'ipi si'a yequë pa̱ire,
Ti̱ coca cacohua'ire, cui'ne si'a yejaña pa'icohua'ire huerocaë'ë, Maija'quëna i̱sisi'i caquë.
10 Më'ëpi ja̱ohua'ire ëjaohua'ire nehuë, yëquë ja'quëre necaicohua'ire.
Neina, iye yeja cua̱ñecohua'i pa'ija̱'cohua'i a'ë.
11 Ja̱ jeteyo'je ñahuë. Ñaquë asahuë, jai pa̱i hui̱ñaohua'i caye pi̱siyere. Cua̱ñequë ñu'ico yërëhue pa'icohua'i cayere, cui'ne cuatro pa'iohua'i cayere, cui'ne veinticuatro aiohua'i caye pi̱siyere asahuë. Jai merepa jai pa̱i paë'ë, tsi'sisicohua'i. 12 Ja̱ohua'ipi ai tutu ñeje cahuë:
Yëi ñama te'i pa'iji, huahuosiquëpi.
Ja̱ë cato ai de'oquëre papi, ja̱ do'ire si'aye i̱siye pa'iji, i̱te.
Ne ti̱'a tuture, si'aye payete, ta̱'ñe asayepi neñere, si'a tuture,
Ëjaë api, cuasajë de'oyerepa sehuoyere, i̱ de'oyerepa nese'ere ñani si-huajë cayere, cui'ne i̱te oijë de'oji cayere.
13 Asahuë, cui'ne si'aye Maija'quë de'huasi co'amañapi ma'tëmopi, yejapi, cui'ne yeja huë'ehuë tę̱'tepi cui'ne jai tsiayapi, ñeje cahuë:

Ñu'i saihuë ñu'iquërepa, cui'ne yëi ñama, si'aye pająjë cajë, de'ocohua'ire pa'ni cuasajë caye,
Ëjaë api, cuasajë de'oyerepa sehuojë yo'oye, i de'oyerepa yo'oyere ñani sihuajë caye, cui'ne si'aohua'i Ëjaërepa de'oye,
Je'nëna jąje pa'ijąquë.
14 Cajëna, cuatro pa'iohua'ipi sehuojë cahuë:
"Jąje pa'ijąquë."

Cajëna, veinticuatro aiohua'ipi do're ja'runi ite Ëjaëre pa'ni cajë pëpajë yo'ohuë.

6

Siete Sëase'e

1 Ją maca ñahuë, yëi ñama du'ru macarepa siete pa'ye siose'e aconi ne hui'yoquëna. Ją maca asahuë, cuatro pa'iohua'i aquëpi mujuë cayeje caquëna, ñeje:
"Dani ñajë'ë."
2 Caquëna, ñaquëna, po caballopi paji'i. Pa'ina, ite tuiquëpi te'e sa'co saihuë papi. Paquëna, marote ite isipi. Isina, si'aohua'ire quëcoquërepa etapi, si'aohua'ire quëcoquë pa'ijąquëpi.
3 Yëi ñamapi cayaye acore ini ne hui'yo maca cayaye aquë pa'iquëpi capi:
"Dani ñajë'ë."
4 Caquëna, yequë caballopi etapi. Jąë cato maja'iquë paji'i. Ite tuiquëpi iye yeja de'oye pa'iye siojąa tuture isi cuąñosiquë paji'i. Jąje pa'ipi pąi de'oye pa'iyere siouna, sąñe huani juija'cohua'i a'ë caquë jai hua'tiyore isi cuąñosiquë paji'i.
5 Yëi ñamapi toasoñe acore ne hui'yo maca asahuë, toasoñe aquë pa'iquëpi ñeje caquëna:
"Dani ñajë'ë."

Caquëna, ñahuë, nea caballoni. Ñaquëna, ite tuiquëpi i jëtëre cuecuecore papi. 6 Cui'ne asahuë, pa'icohua'i jopore papi yë'ose'e ñeje caquëna:
"Te'e kilo trigo isiye pa'iji, te'e mu'se nesi do'i. Tres kilo cebada isiye pa'iji, te'e mu'se yo'osi do'i. Jąje pa'iquëta'are hui'yape, cui'ne o'sata'a nejoma'pë pa'ijë'ë."
7 Yëi ñamapi cuatro acore hui'yo maca asahuë, cuatro aquë pa'iquëpi ñeje caquëna:
"Dani ñajë'ë."
8 Caquëna, ñaquë ñahuë, së'ñoja'i caballoni. Ite tuiquë cato juni huesëye i mami hue'equë paji'i. Pa'ina, i jeteyo'jejąa daji'i, juisicohua'i pa'i hue'ña ayere quëaquëpi. Jąë juni huesëye hue'equëna, isise'e paji'i, yeja cuatro pa'ye huahuese'e ayere, te'ore cuąñeja'a tuture, huajo sąñe huaiyepi, ąo ëa juiñepi, juu'i dahuë neñepi, cui'ne airo acohua'i ąi yëcohua'i pa'icohua'ire, pąire ąicohua'i pa'i jąñe neñe cuąñeja'quëre.
9 Yëi ñamapi cinco acore hui'yo maca ñahuë, Maija'quëre isijë tëo toto huë'ehuëre Maija'quë coca quëa do'ire huahuosicohua'i joñoa pa'ijëna.
10 Pa'ijë jąohua'ipi cahuë, ai tutu:
"Ëjaërepa de'oquë, më'ë ca nëose'eje pa'ye yo'o ti'aquërepa, ¿je yëhua më'ë yeja pa'icohua'i yëquëre huaisi do'i sąi toja'quë a'ni, iohua'i yo'ose'eje pa'ye ñaquë?"

11 Cajëna, jạohua'ire poja'i ju'i cạñare sụñacani capi, pëa huajëjë pa'ijẹ'ë,
a'rima tsoe maca, mësaru acohua'ita'a, Cristore necai do'ire jụ'ise'ejẹ
pa'ye, mësaru ja'i pại huahuo tị'ajajë.
12 Yëi ñamapi seis acore ne hui'yosi maca ñahuë. Ñaquëna, ai tutu yejapi
ñu'cueo, cui'ne ẹsëjẹ neaquë de'opi, jụtena, oijë sụñacojẹ pa'i neaquërepa.
Cui'ne ñañëpi maja'iquërepa tsiejẹ pa'i de'opi. 13 Cui'ne ma'ñocohua'ijẹ
ma'tëmopi yejana tọmehuë, sọquë huịña cạ ai tutuquëna, tọmeñeje pa'ye.
14 Jạ maca cui'ne ma'tëmoje toya ja'hua maca tụna huesoyejẹ pa'ye
peo huẹ'ña ne huesëo. Ne huesëcona, si'aye ai cụti, cui'ne saodohuẹa
tịrose'ena sani huesëpi. 15 Jạ maca iye yeja ëjaohua'ipi cọñana cacajë
catihuë, ai cụti quẹna cọñana. Ịohua'i jạ're cọni, jai ëjaohua'i, soldado pại
ëjaohua'i, co'amaña pa ëjaohua'i, cuạñe tutu pa ëjaohua'i, cui'ne si'aohua'i
pạire necai jo'yaohua'i, cui'ne jo'yaohua'i peocohua'ijẹ catihuë. 16 Catijë
cahuë, ai cụtire, cui'ne quẹna pẹare:
"Yëquëre tọmeco yahuejẹ'ë, ñu'i saihuë ñu'iquëre pare cui'ne yëi ñama
pẹi yo'oye ñama'pë pa'ijạ'cohua'ire."
17 Jạje cahuë, ịohua'ire si'se mu'sere papi tị'aëna, ¿nepi quëcoye
pa'iquë'ni?

7

Israel Pại Acohua'ire Toyase'e

1 Jạ jeteyo'je ñahuë, cuatro huịñaohua'ipi pại ñape yeja huë'ehuë tẹ'tere,
ẹmëje'e tẹ'tere, cui'ne ẹsë mëi tẹ'tere, cui'ne ẹsë du'i tẹ'tere nëcajë tutupi
iye yejana, jai tsiayana, cui'ne sọquë ñëana ju'ama'quëni cajë ẹsejë
pa'icohua'ire. 2 Ñahuë, cui'ne yequë huịñaëre ẹsë mëi tẹ'tepi daina. Jạë
cato Maija'quë huajëquërepa, sëoconi paquë paji'i. Jạëpi ai tutu capi, cua-
tro huịñaohua'ire, yeja, jai tsiaña, co'a de'huajạ'a tutu ịsi cuạñosicohua'ire:
3 "Co'aye nema'pë pa'ijẹ'ë, yeja cui'ne jai tsiaña, cui'ne sọquë ñëaje, jạ
yë'ta'a Maija'quë sahuasicohua'ire ịohua'i tsia tịñare pana toya sëoma'pë
pani."
4-8 Cui'ne jạ maca asahuë, ciento cuarenta y cuatro mil pại pa'iyë, si'a
Israel pại, ịohua'i tsia tịñare pana toya sëo cuạñosicohua'i, cayere.
Doce mil Judá tsëcapëre,
doce mil Ruben tsëcapëre,
doce mil Gad tsëcapëre,
doce mil Aser tsëcapëre,
doce mil Neftalí tsëcapëre,
doce mil Manases tsëcapëre,
doce mil Simeón tsëcapëre,
doce mil Leví tsëcapëre,
doce mil Isacar tsëcapëre,
doce mil Zabulón tsëcapëre,
doce mil José tsëcapëre, cui'ne
doce mil Benjamín tsëcapëre pa'iyë, cayere.

Poja'i Cạña Ju'icohua'i

9 Jạ jeteyo'je ñahuë, jai pạire si'a yejaña pa'icohua'ipi pại ñape tsëca tịñe
pa'i pại, cui'ne pại ñape tsëca tịñe coca cacohua'ire. Jạohua'ipi ñu'i saihuë
tịñare pare, cui'ne yëi ñama tịñare pare, ti pạije cuẹcue tị'añe peoyerepa

paë'ë. Ja̱ohua'ipi poja'i ca̱ña ju'icohua'ipi i̱ohua'i jë̱ñare sehua ja'oje̱
pa'yere ca̱jijë nëcahuë. 10 Ca̱jijë nëcajë si'aohua'i cuihuë:
Maire huasoye cato
ñu'i saihuë ñu'iquërepa Maija'quë,
Cui'ne Yëi ñama tse̱ a'ë.
11 Cajëna, ñaquëna, Maija'quë hui̱ñaohua'ipi ñu'i saihuë aiohua'i, cui'ne
cuatro pa'iohua'i yërëhueja̱'a nëca të'ija̱isicohua'ipi paë'ë. Pa'ijë
Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë pëpajë yejare pana tsiapi pu̱'pe co'i
mejë yo'ohuë. 12 Ñeje cajë:
¡Ja̱je pa'ija̱'quë! Je'nëna Maija'quë tse̱ pa'ija̱quë, de'oquëre pa'ni cajë
sihuaye, i̱ de'oyerepa yo'oyere sihuajë caye, ta̱'ñe asayepi neñere,
de'oye yo'opi cuasajë i̱te sihuaye,
Ëjaë api, cuasajë de'oyerepa sehuojë yo'oye, si'a ne ti̱'a tutu paye, cui'ne
si'a tutu hue'eye, si'anë.
Ja̱je pa'ija̱quë.
13 Ja̱ maca aiohua'i aquëpi yë'ëre se̱ji'i:
"¿Jeropi daisicohua'ipi icohua'i poja'i ca̱ña su̱ñasicohua'i pa'iye'ni?"
14 Cajëna, yë'ëpi cahuë:
"Ëjaë më'ëpi ta̱'ñe asayë."
Caquëna, i̱pi capi:
"Icohua'i cato jaiye ai yo'oye tëto saisicohua'i a'ë. Ja̱je pa'iohua'ipi
i̱ohua'i ca̱ña jo̱ja to̱rena, Yëi ñama tsiepi poja'i ca̱ñarepa ne to̱sicohua'i
a'ë. 15 Ja̱je pa'iohua'ipi Maija'quë ñu'i saihuë ti̱ñare pare pa'iyë. Pa'ijë
mu'señapi, ñamiñapi Maija'quë huë'ere necaijë pa'iyë. Pa'ijëna, ñu'i
saihuë ñu'iquëre papi i̱ohua'ire ñacai pasipi. 16 Ja̱je pa'ina, yure cato ai
yo'oye pa̱ja'cohua'i a'ë, a̱o ëaye, oco ëaye, e̱së ëoye, cui'ne jo̱sa e̱së uyeje̱
asama'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë. 17 Yëi ñama, ñu'i saihuë que̱no maca nëiquëpi
yëi ñamare ñacaiyeje̱ pa'ye ñacasipi. Ja̱je yo'oquë pa'iye i̱si oco co̱ñana saquë
o̱cuaja̱'quë api. Yo'oquëna, Maija'quëpi i̱ohua'i oise'ere te̱no je̱ocaija̱'quë
api."

8

Siete Aco Si̱osico Hui'yoye Cui'ne Ma'ña Ëoco, Curi Nesico

1 Yëi ñamapi siete aco si̱osicore ne hui'yo maca ñahuë, ma'tëmopi
nëhui tëcahuë jo'cuarepa je̱o nëina. 2 Ja̱ maca ñahuë, siete hui̱ñaohua'ire
Maija'quë ti̱ñare pare nëcajëna. Ja̱ohua'ina siete duruhue̱a i̱sise'e paji'i.
3 Ja̱ jeteyo'je yequë hui̱ñaëpi daji'i, huëo se̱ ma'ña curi cua'corore daquëpi.
Dani nëcapi, Maija'quëre i̱sijë tëo toto ti̱ña macare pana. Nëcaquëna,
jaiye i̱sipi, huëo se̱ ma'ñare curipi nesico Maija'quëre i̱sijë tëo totona
tëoquë ëoquëna, cui'ne Maija'quë tse̱cohua'i se̱ñepi te'e mëijaquë caquë.
4 Ja̱ ma'ña picopi cui'ne Maija'quë tse̱cohua'i se̱ñepi co̱ni Maija'quë
quë'rona ti̱'api, hui̱ñaëpi i̱ti ma'ña ëo cua'coro ca̱jiquë nëcaquëna. 5 Ja̱
maca hui̱ñaëpi Maija'quëre i̱sijë tëo toto toa tara pa'iyepi huëo se̱ ma'ña
cua'corona ayapi. Ayani yejana je̱o to̱pi. Je̱o to̱ macarepa mujuë caye, ai
pi̱siye, ye'hueye cui'ne yeja ñu'cueye paji'i.

Duruhuë Pi̱siye

6 Ja̱ maca siete hui̱ñaohua'ipi siete duruhue̱a pacohua'ipi juñu'u cajë ne
de'huahuë.

7 Ja̱ maca du'ru jui huëo huı̱ñaëpi duruhuë juisi maca sësë pe̱pi,
cui'ne toana tsie co̱'mese'epi yejana to̱mepi. Ja̱ maca toaso̱ñe pa'ye
yeja huahuese'e acopi te'e te̱'te u huesëpi. U huesëquëna, so̱quëje̱ te'e u
huesëpi, toaso̱ñe acopi te'e te̱'te, cui'ne si'a taya u huesëpi.
8 Cayaye aquëpi huı̱ñaë ı̱ duruhuë juisi maca, ai cu̱tihuëje̱ pa'iopi toa
tsë̱'isiconi jai tsiayana je̱o dëoyeje̱ ña cua̱ñopi. Ja̱ maca toaso̱ të'huiña,
jai tsiaña pa'iyepi te'e të'hui tsie da'ca de'o nëji'i. 9 Ja̱ maca jai tsiaña
pa'icohua'i ju̱juhuë, te'e të'hui, toaso̱ të'huiña jai tsiaña pa'icohua'ipi.
Cui'ne toaso̱ të'huiña jaiye barco pa'ise'epi, te'e të'hui ne huesëpi.
10 Toaso̱ñe aquëpi huı̱ñaë juisi maca, ma'tëmopi jai ma'ñoco to̱mepi.
To̱mequë toaso̱ të'huiña tsiaña, cui'ne oco co̱ña pa'ise'ena te'e të'hui to̱me
huesopi, toa ca̱ñarepa ne'suquëpi. 11 Ja̱ë ma'ñoco cato ı̱ mami hue'equë
paji'i, Së̱jeñe. Ja̱ëpi toaso̱ të'huiña tsiaña, cui'ne oco co̱ña pa'ise'ere
to̱mequë te'e të'hui së̱je oco ne huesopi. Ja̱ do'ire jai pa̱i ju̱juhuë.
12 Cajese'e aquëpi huı̱ñaë ı̱ duruhuë juisi maca, ë̱sëpi co'a de'opi, te'e
te̱'te, toaso̱ të'huiña huahuese'e pa'ise'epi. Ñañë cui'ne ma'ñocohua'i
toaso̱ të'huiña huahuese'e pa'ise'epi te'e të'hui co'a de'ohuë. Ja̱ maca
toaso̱ të'huiña mu'se cui'ne ñami pa'iye te'e te̱'te miañe peopi.
13 Ja̱ jeteyo'je ñahuë, jai huihuere ma'tëmoja'a huahuaroja̱i tutu
caquëna:
"Teayerepa iye yeja pa'icohua'i maña, merepa neja'cohua'i a'ni, toaso̱
huı̱ñaohua'i duruhue̱a juni co̱ maca."

9

1 Cinco aquëpi duruhuë jui maca ñahuë, jai ma'ñocopi yejana
to̱mequëna. Ja̱ë ma'ñoconi ı̱sihuë, to̱me huesë coje hui'yocore. 2 Ja̱
jeteyo'je to̱me huesë hue̱'ñare hui'youna, ja̱ropi pico mëji'i, jai cua'coro
toa suasico mëiñeje pa'yerepa. Ja̱ro to̱me huesë cojepi pico etaquë ë̱sëre
cui'ne iye de'oto nea hue̱'ñarepa ne huesopi. 3 Ja̱ picopi etahuë, pu̱'suje̱
pa'iohua'ipi. Etajë si'a yeja hua huesëhuë. Ja̱ohua'i cato pu̱ni a'siye ja'ye
a'si tuture ı̱si cua̱ñosicohua'i paë'ë. 4 Ja̱ohua'ina cua̱ñese'e paji'i, taya yeja
pa'iye, cui'ne yejapi tayaje̱ pa'ye ña cua̱ñoñe, cui'ne so̱quë ñëa nejoñe pa̱
ja̱'ñere, coa Maija'quë tse̱cohua'ire pa'ë ı̱ñoñere ı̱ohua'i tsia ti̱ña macare
pana sëoma'cohua'ise'ere ne ja̱'ñere. 5 Ja̱je pa'iquëta'are pa̱ire huani
je̱oñere pare ë̱sesicohua'i paë'ë. Ja̱je pa'ina, coa cinco ñañëohua'ire a'si
ju̱'iñe totacohua'i paë'ë. Cui'ne ı̱ohua'i totase'e cato pu̱ni a'siye ja'ye
a'siye paji'i. 6 Ja̱ mu'seña cato pa̱i ju̱'iñere yëja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je yëjëta'a
ju̱ni huesëye pa̱ja'cohua'i a'ë, ju̱'iñepi peoquëna.
7 Pu̱'su cato caballo huajo sajë ne de'huase'eje̱ pa'iohua'i paë'ë. I̱ohua'i
si̱opëre curi maroje̱ pa'iore pahuë. I̱ohua'i tsiapi pa̱i tsiaje̱ pa'io paji'i.
8 Cui'ne nomiohua'i nañaje pa'ye hue'ehuë. I̱ohua'i cujire airo yai cujije
pa'ye hue'ehuë. 9 Cui'ne quë̱na ju'i ca̱ñare su̱ñase'eje̱ pa'iohua'i paë'ë,
ı̱ohua'i jëa ja̱'ñere. Cui'ne ı̱ohua'i jaë capë̱api jai pa̱i caballo quërëcoja̱'a
huajo sajë huë'huëjëna, pı̱siyeje̱ pa'ye pı̱sipi. 10 Pu̱ni jı̱comoaje̱ pa'ye
hue'ecohua'i paë'ë. Ja̱rote dahuë hue'ecohua'i paë'ë, cinco ñañëohua'ire
a'siyere. 11 Pu̱'suohua'ire cua̱ñe ëjaë cato to̱me huesë coje huı̱ñaë paji'i.
Hebreo coca cato Abadón hue'equë paji'i. Griego coca cato Apolión
hue'equë paji'i. Ja̱je cani ı̱ti Nejoquë caye a'ë, pa̱i coca cato.
12 Du'ru macarepa ai yo'oye tëto saji'i. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ yë'ta'a
cayaye carapi.

13 Seis aquë huiñaë jui maca ë'ose'e pisiquëna, asahuë, Maija'quë
quë'ro oropi nesi totore cuatro pa'i eyohuëapi. 14 Ja caye cato seis aquë
huiñaëni duruhuë paquëni capi, ñeje:
"Joye saojë'ë, cuatro huiñaohua'ire sëasicohua'ipi jai ya Efrautes të'tëpa
ñu'icohua'ire."
15 Ja maca iti case'eje cuatro huiñaohua'ire joyesicohua'i paë'ë. Jaohua'i
cato toasoñe pa'ye huahuese'e pai pa'icohua'ire huaija'cohua'ipi etahuë.
Iti hora, mu'se, ñañë, cui'ne ometëcahuë ti'asi maca jare caquë ne
de'huasicohua'ipi etahuë. 16 Ja maca de'hue se asahuë, doscientos
millones soldado pai pa'iye, caballore tuijë huajo sacohua'i.
17 Jaje pa'ye ñahuë, cani ñañeje pa'ye caballohua'ire. Iohua'ire tuico-
hua'i cato coti saihuëare toaje pa'yere papi suñasicohua'i paë'ë, iohua'i
jëa ja'ñe. Jaje pa'yepi ma ja'ñe, yeque ña'jo quë'ye cui'ne yeque
së'ñoja'iñe paji'i, azufreje pa'ye. Caballohua'i cato airo yai siopëje pa'ye
hue'ecohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'i yë'opoapi toa, pico, cui'ne së'ño ja'ñe
azufre etapi. 18 Ja maca toasoñe pa'ye huahuese'e pai pa'icohua'i te'e
të'hui jujuhuë, caballo yë'opoaja'a toasoñe pa'ye co'ayerepa: toa, pico,
cui'ne së'ño ja'ñe etasi do'ire. 19 Ja caballohua'i cato iohua'i yë'opoare
cui'ne iohua'i jicomoare tutu pahuë. Iohua'i jicomoa cato aña siopëaje
pa'ye paji'i. Japi paire co'aye nehuë.
20 Jaje pa'iquëta'are ja ju'i dahuëna ju'ima'cohua'i cato co'aye yo'oye
jeoma'pë huatiohua'ire tuiyere, de'huase'ere oro, po curi, bronce
hue'yosi quëna, cui'ne soquë de'huase'ere señere jeoma'pë paë'ë. Asa
ma'ñere, ñama'cohua'ini, cui'ne cu'i ma'ñere sejë paë'ë. 21 Cui'ne
jeoma'pë paë'ë, paire huani jeañe, paire dahuë neñe, nomiohua'ire coa
yo'ojë pa'iye, cui'ne co'amaña ñañe.

10

Huiñaëpi Toya Pëpë A'riconi Tunasiconi Cajipi

1 Ja maca ñahuë, yequë huiñaëre tutu quë'ipi ma'tëmopi cajequëna,
siriopi ca'nesiquëpi. I siopë cato na'ñamequëpi ca'huaro puasiquë paji'i.
Cui'ne i tsia cato mia merepa miaco paji'i, ësëje pa'io. Cui'ne i nëcañoaje
toa tsëni nëcase'eje pa'ye paji'i. 2 A'ri toya pëpë hui'yosiconi cajipi.
Cajiquëpi i ëja te'te quëo ja'huapi jai tsiayana se titopaquë, i ari te'te
quëo ja'huapi yejana tsa'cu papi. 3 Ja maca tutu cuipi, airo yai jaiquërepa
cayeje pa'yerepa. I cuisi maca mujuë cayeje pa'yerepa siete yë'o tu-
turepa cajëna, asahuë. 4 Siete yë'o tuturepa ca tosi maca toyara'huë. Ja
case'ere toyasi'i caquë yo'oquëna, ma'tëmopi capi, yë'ëre:
"Coa asajë'ë, më'ëse'e. Toyama'ë pa'ijë'ë, siete yë'o tuturepa case'e."
5 Ja jeteyo'je ñahuë, jai tsiayana cui'ne yejana tito pasiquëpi huiñaëpi
i ëja te'te jëtëpi ma'tëmona mëñe nëoquë 6 ti pani huesëquëre pana, yeja,
ma'tëmo, jai tsiaña, cui'ne si'aye iote pa'iye nesiquëre pana se ca co'ija
care payë caquë ñeje capi:
"Yeque tsoe ute coñe peoji. 7 Siete aquë huiñaë duruhuë jui maca
ti'asipi, Maija'quë yahue cuasa nëose'e payepi, i jo'ya ite quëacaicohua'ire
i ca nëose'eje pa'ye."
8 Ja maca asahuë, ma'tëmopi yë'ë asasi yë'opi ca coquëna, ñeje:
"Sani ijë'ë, a'ri toya pëpë hui'yosiconi jai tsiayana, cui'ne yejana tito
paquë huiñaë cajiconi."

9 Caëna, sani huiñaëre sei'ë, a'ri toya pëpëre isijaquë caquë. Seina, ipi capi, yë'ëre:

"Ico, ini aijë'ë, më'ë yë'opo cato payaoje pa'io pasipi. Jaje pa'isicota'a më'ë ëtatu'una sëjeco ponëja'coa."

10 Caëna, huiñaë cajicore ini a'ri toya pëpë aë'ë. Ai maca yë'ëre cato saija'ico payaoje pa'iorepa paji'i. Jaje pa'isicota'a ëtatu'una sëjecorepa de'opi. 11 Ja maca yë'ëre cahuë:

"Tijupë pai daripëa pa'icohua'ire, cui'ne yequë coca cacohua'ire, cui'ne yequë yejaña pa'icohua'ire, cui'ne pai ëjaohua'ire quëaye pa'iji, Maija'quë cayere."

11

Caya Quëacaicohua'i

1 Ja maca yë'ëre catë tarapëje pa'ioni cuecueja'core isihuë. Isini cahuë:

"Huëni Maija'quë huë'ere ina isi toto saihuëre, cui'ne iote pa'ijë secohua'ire cuecueje'ë. 2 Jaje pa'iquëta'are cuecuema'ë pa'ije'ë, hue'se de'otota'a. Jaro cato Maija'quëre sema'cohua'ina isi sito a'ë. Jaohua'ipi si'a de'o daripë tsa'cu huesoja'cohua'i a'ë, cuarenta y dos ñañëohua'ire. 3 Ja maca yë'ëpi cayaohua'ire oicohua'i suñañeje pa'yere suñasicohua'ini jëjo saoja'quë a'ë, yë'ë aye quëaja'cohua'ire mil doscientos sesenta mu'seña."

4 Icohua'i caya quëacohua'i cato si'a yeja Ëjaërepa tiñare pare nëcajë pa'icohua'i paë'ë. Jaohua'i cato caya olivo soquë ñëa'ë, cui'ne caya sotonoa toa tsë'ise'e paji'i. 5 Paipi jaohua'ire co'aye yo'oñu'u cajë yo'ocohua'i pa'ito coa yë'opopi toa sëco ëo huesocohua'i a'ë, ti peo hue'ñarepa. Jaje ne huea cuañoñe pa'iji, iohua'ire sañope yo'ocohua'i. 6 Jaohua'i cato Maija'quë coca quëa macaja'a ocoye pa ja'ñere ne tutu pacohua'i paë'ë, cui'ne ocoje tsie pona tutu pacohua'ipi yeja paire coa si'aye ai yo'oye necohua'i paë'ë, iohua'i yëyeje pa'ye. 7 Jaje pa'iquëta'are iohua'i quëaye saosi maca, tome huesë cojepi nëtë mëoni huajëya'ye pa'ipi jaiquë aipi jaohua'ire quëco huesoni, tseani huani jeapi. 8 Huani jeaëna, iohua'i capëa jai daripë ma'ñare jeocose'epi uija'coa, Ëjaëre quesi daripëre. Jaro cato Sodoma, cui'ne Egípto hue'yosi daripë a'ë, co'a daripë pa'i do'ire. 9 Jaje jeocosi capëapi toaso mu'seña cui'ne jopoja'a uina, si'aohua'i maña ñaja'cohua'i a'ë. Ti pai, yequë coca cacohua'i, cui'ne yequë daripëa pa'icohua'i, si'a yejaña pa'icohua'i ñajëta'a tama'pë pa'ija'cohua'i a'ë, coe do'ire. 10 Iye yeja pa'icohua'i cato ai sihuaja'cohua'i a'ë, jaohua'i ju'isi do'ire. Jaje pa'ina, pai ñape sa'ñe co'amaña isija'cohua'i a'ë. Maija'quë coca quëajë iohua'ire joosa yo'osicohua'ipi peojëna, jaje sihuaja'cohua'i a'ë. 11 Jaje sihuajëta'are toaso mu'seña joporepa pa'i maca Maija'quëpi cui'naohua'ini huëo copi. Ja maca si'aohua'i iohua'ire ñasicohua'i quëquë huesëhuë. 12 Ja maca cayaohua'i quëacaicohua'ipi asahuë, tutu ma'tëmopi yë'ose'e ñeje caquëna:

"Mëijë'ë, iñona."

Si'aohua'i iohua'ire pëicohua'i ñajëna, sirioja'a ma'tëmona mëni huesëhuë. 13 Ja maca yeja ñu'cueo. Ñu'cuecona, jai daripëpi diez te'ña huata tomeo. Huata tomecona, siete mil pai jujuhuë. Ja maca huajëcohua'i nëasicohua'ipi quëquë huesëni Maija'quë ma'tëmo pa'iquëre de'oquëre pa'ni cajë yo'ohuë.

14 Ñeje tëto saji'i, cayaye nejoñe aye. Jạje pa'iquëta'are jạ yë'ta'a toasọñe
aco tëto saiye carapi, tịtajạ'coa.

Siete Duruhuë Acore Juise'e

15 Siete aquë huịñaë ị duruhuë juisi maca asahuë, ma'tëmopi tutu yë'o
cajëna, ñeje:
Iye yeja yure cato
Mai Ëjaë cui'ne ị Cristo cuạñeñere pa'iji.
Jạje pa'ina, ịpi carajạiñe peoyerepa cuạñequë pa'ijạ'quë api.
16 Jạ maca veinticuatro aiohua'ipi Maija'quë ña huẹ'ñare pare cuạñejë
ñu'i saire ñu'icohua'ipi Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë ịohua'i tsiapi
yejare pana në mejë yo'ohuë, ịni ai cuasajë. 17 Ñeje cajë yo'ohuë:
De'oji. Ëjaë më'ëre pëpayë,
Si'aye pa'ire pare.
Yure, cui'ne tsoejẹ pa'iquëre pare,
Jạje pa'ipi yure si'a më'ë tuturepa ịni
Cuạñe huëoquëre iye yeja.
18 Iye yeja pại cato më'ëre pẹ'ë.
Jạje pa'iquëta'are më'ë pẹi mu'sere papi tị'api.
Tị'aëna, yure cato jụ'isicohua'ire ịohua'i yo'ose'ejẹ pa'ye ñaquë ca
de'huajạ'quë a'ë, më'ë.
Ca de'huaquë më'ë jo'yaohua'ire ịsijạ'quë a'ë, de'huacaisi co'amañare.
Jạje më'ë ịsijạ'quë a'ë, më'ëre quëacaicohua'ire.
Më'ëna ịsisicohua'ire, ëjaëre papi cajë nuñerepa sehuojë pa'icohua'ire,
Si'ahua'ire, aiohua'ire pạnita'a tsịrejẹ.
Iye yeja pạire nejocohua'i pa'isicohua'ire cato më'ëpi nejoja'quë a'ë.
Jạje pa'ina, de'oji, më'ëre cayë.
19 Jạ maca Maija'quë huë'e ma'tëmo pa'icopi hui'yona, jạrote paji'i,
Maija'quë maire huajëye ca nëose'e de'huase'epi. Jạ maca mujuë
ye'hueyejẹ pa'ye, ai pị̱siye, mujuë ai cayejẹ pa'ye, yeja ñu'cueye cui'ne
sësë carapẹ̱a tọmeñe paji'i.

12

Nomio Cui'ne Jai Pë'ëjẹ Pa'i Yo'ose'e

1 Jạ maca jaiye ma'tëmopi ịñoñere ñahuë. Ñaquëna, te'o nomio ẹ̱së
miañeje pa'yere cạ'nesico paco'ë, ju'i cạ cạ'neñeje pa'ye. Jạje pa'iopi
ñañëni meñe tsa'cu paco paco'ë, cui'ne doce ma'ñocopi ịo sị̱opë pụasico
paco'ë. 2 Jạje pa'iopi tsị̱ ẹ̱tapë paco'ë. Pa'iopi tsị̱ cọa huëoni a'si jụ'io, ai
cuio. 3 Jạ jeteyo'je ñahuë, ma'tëmona yequë ñaiquëna. Ñaiquëna, jai pë'ëjẹ
pa'ipi maja'iquëpi, siete sị̱opẹ̱a hue'equëpi, diez cạjohuëa hue'equëpi,
cui'ne ịti sị̱opẹ̱a ñape maro pụ'iñe paji'i. 4 Jạje pa'ipi ị jịcomopi toasọ
tẹ'huiña ma'ñocohua'i pa'iyere te'e tẹ'te ma'ñocohua'ire yejana ne darëpi.
Jạëpi nomio tsị̱ cọasi'i caco yo'o tị̱ñare pana nëca dani utepi, cọasi maca
tsihua'ëre ạsi'i caquë. 5 Jạ maca nomiopi tsihua'ëni cọao, si'a yejaña
pa'icohua'ire quẹ̱na tarapëpi cạjiquë cuạñeja'quëni. Jạje pa'iquëta'are ịo
mamaquëre cato sioni Maija'quë quë'rona ị ñu'i saihuë quë'rona sahuë.
6 Sarena, nomiopi cuẹne yejana catio. Maija'quë ịote caquë necai sitona,
ịote mil doscientos sesenta mu'seña ạojë pajạ'tona.

7 Ja̱ jeteyo'je ai uihuaye paji'i, ma'tëmopi. Pa'ina, hui̱ñaë Miguelpi
cui'ne i̱ hui̱ñaohua'i co̱ni jai pë'ëje̱ pa'ire cui'ne i̱ hui̱ñaohua'ire ui-
huahuë. 8 Ja̱je uihuajë jai pë'ëje̱ pa'ire cui'ne i̱ hui̱ñaohua'ire quëcorena,
i̱ohua'i pa'ija̱'to ma'tëmo peoquëna, 9 ja̱ maca jai pë'ëje̱ pa'ire cui'ne i̱
hui̱ñaohua'ire yejana je̱o to̱huë, tsoe hue̱'ña a̱ñare, huati cui'ne Satanás
hue'equëre, si'a yeja pa̱ire cosoquëre.
10 Ja̱ maca asahuë, ma'tëmopi tutu ñeje caquëna:
"Maija'quë do'ijëre ñamiñapi, cui'ne mu'señapi Maija'quë ña hue̱'ñana
sa̱ñope caquë pa'isiquëre eto saosi do'ire yureta'a ti̱'are papi, huaso
maca, Maija'quë si'a tutu quë'ire papi cua̱ñe maca, Jesucristo cua̱ñe
Ëjaërepa pa'i maca. 11 Maija'quë do'ijë, cato Yëi ñama tsiepi cui'ne
Maija'quë coca cayeje̱ pa'ye nuñerepa i̱ohua'i pa'ise'epi co̱ni mënare
quëcohuë. Ja̱je pa'ina, i̱ohua'i pa'iye nejoñe ca'raye pa̱huë. Pa̱jë coa ai
jerepa ju̱junije ju̱juñu'u, cuasahuë. 12 Sihuaje̱'ë, ma'tëmo pa'icohua'i.
Ja̱je pa'iquëta'are teayerepa yeja pa'icohua'i maña, cui'ne jai tsiaya
pa'icohua'i, huati mësaru quë'rona cajepi pe̱titesiquëpi i̱te nejoñe ja'yere
pa'ina, ñaquë."
13 Jai pë'ëje̱ pa'ipi yejana je̱o to̱siquëpi pa'i ña jujani tsihua'ëre co̱asiconi
huajo huëopi. 14 Ja̱je huajo huëouna, nomiore jai huihue care i̱sihuë,
i̱o ja'jëco cue̱ne yejana i̱o quë'rona sai ja̱'ñere, a̱ña peo hue̱'ñana so'ona.
Ja̱rona toaso̱ o̱metëca jopore paja̱'a a̱ojëna, pa'ija̱'copi saija̱'coa. 15 Ja̱je
pa'ina, a̱ñapi nomiore i̱o yë'opo siso etosi ocopi tsiaya neni co'je me to̱si'i
caco yo'ocona, 16 nomiore yejapi co̱caio jai pë'ëje̱ pa'i oco nese'ere peo
hue̱'ñarepa ya'ani nëo hueso. 17-18 Ja̱je yo'osi maca jai pë'ëje̱ pa'ipi ai pe̱ti
huëopi, nomiore. Ja̱je pa'ina, i̱o tsëcapëre Maija'quë cua̱ñese'e sehuoco-
hua'ire, Jesucristo quëase'ere nuñerepa coca tuicohua'ire uihuasi'i caquë
saji'i.

13

Cayahua'i Huajëya'ye Pa'iohua'i

1 Jai tsiaya mejahuëre nëcaquë ñahuë, jai tsiayapi huajëya'ye pa'ipi
etani tu̱maquëna, siete si̱opë̱a, cui'ne diez ca̱johuëa quë'ipi, ca̱johuëa
ñape maro pu̱'iñe paji'i, cui'ne i̱ si̱opë̱are Maija'quëre cue'cuejë Maija'quë
mamire sëose'ere hue'eye paji'i. 2 Iquë huajëya'ye pa'i yë'ë ñasiquë cato
airo yaije̱ pa'i paji'i. Ja̱je pa'ipi oso quë̱oje pa'ye hue'epi, cui'ne i̱ yë'opore
jai yai yë'opoje̱ pa'iore hue'epi. Ja̱je pa'ina, jai pë'ëje̱ pa'ipi i̱ tuture,
i̱ cua̱ñequë ñu'i hue̱'ñare, cui'ne ëjaë cua̱ñequë pa'iyere i̱sipi. 3 Iquë
huajëya'ye pa'i si̱opë̱a acopi te'o jai a'sio ai paji'i. Pa'iona, pa̱ipi ñajë
ju̱'ija'quë api cajë ñasicohua'ita'are ja'ju huesësico paco'ë. Ja̱je pa'ipi
co'yasi do'ire pa̱ipi ña quëquëni i̱na tui huëohuë. 4 Ja̱ maca jai pë'ëje̱
pa'ire huajëya'ye pa'ire ëjaëre papi cuasajë se̱i'ë, huajëya'ye pa'ire tutu
i̱sisi do'ire. Ja̱je cui'ne i̱ti tutu i̱si cua̱ñosiquëreje̱ se̱i'ë, ñeje cajë:
"¿Nepi iquëje̱ pa'iohua'i pa'iye'ni? ¿Nepi i̱te uihua ti̱'añe pa'iquë'ni?"
5 Jaiye Maija'quëre sa̱ñope caja̱'a coca i̱si cua̱ñosiquë paji'i. Ja̱je
pa'ipi cuarenta y dos ña̱ñëohua'ire cua̱ñeja'quë paji'i. 6 Ja̱je pa'ipi ñeje
yo'opi: Maija'quëre sa̱ñope capi, i̱ de'o hue̱'ñare co'aye capi, cui'ne
ma'tëmo pa'icohua'ireje̱ co'aye capi. 7 Cui'ne Maija'quë tse̱cohua'ire
sa̱ñope uihuaquë ñese quëco ja̱'ñe i̱si cua̱ñosiquë paji'i, cui'ne si'a pa̱i,
tsëcapë̱a pa'icohua'ire, si'a pa̱i yequë coca cacohua'ire, cui'ne si'a yejaña
pa'icohua'ire cua̱ñeja'a tutu i̱si cua̱ñosiquë paji'i. 8 Ja̱je pa'ini si'aohua'i

iye yeja pa'icohua'i i̱ohua'i mami yeja de'huama'në Yëi ñama ai yo'oquë ju̱'isiquë pa'iye toya pëpëna toyama'cohua'ise'e ja̱ëre se̱i'ë.
9 Ca̱joro hue'ecohua'i pani asajë'ë. 10 Co hue̱'ña tse̱ani saja̱'cohua'ire
ña nëosicohua'ire cato ja̱re tse̱ani co hue̱'ñana saja̱'cohua'i a'ë. Hua'tipi
huaija̱'cohua'ire ña nëosicohua'ire cato ja̱re hua'tipi huani je̱oja'cohua'i
a'ë. Ja̱je pa'ina, Maija'quë tse̱cohua'i cato quëcocaiyere, cui'ne Maija'quë
pa'ire paji cuasayere paye pa'iji, quëco ti̱'aja'cohua'i.
11 Ja̱ jeteyo'je yequëre huajëya'ye pa'ire ñahuë, yejapi etaquëna. Ja̱ë
cato caya ca̱johuëa hue'equë paji'i, yëi ñama ca̱johuëaje pa'yere. Ja̱je
pa'ita'a jai pë'ë cayeje̱ pa'ye caquë paji'i. 12 Ja̱je pa'ipi du'ru macarepa
etasiquë huajëya'ye pa'i tutuje̱ pa'yere paquë paji'i. Ja̱je pa'ipi du'ru
etasiquë ña hue̱'ñana si'aohua'ire yeja pa'icohua'ire cua̱ñepi, du'ru
macarepa etasiquëni ai cuasajë i̱re papi cajë, jai a'sio aire hue'esiquëpi
ja'jusiquëni se̱jë'ë caquë. 13 Cui'ne jaiye pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñe yo'opi.
Yo'oquë pa̱i ña hue̱'ñana ma'tëmopi yejana toa to̱meñe ne i̱ñoquë yo'opi.
14 Du'ru macarepa etasiquë huajëya'ye pa'i ña hue̱'ñana yo'o i̱ño ja̱'ñe
i̱sise'epi yo'oquë iye yeja pa'icohua'ire cosopi. Cosoquë cua̱ñepi, du'ru
etasiquëje̱ pa'ire nejë'ë caquë, hua'ti totasiquëta'a ja̱ yë'ta'a huajëquë
pa'iyeje̱ pa'ire. 15 Maija'quë ë̱sema'ë pa'ina, cayaye aquë etasiquë
huajëya'ye pa'ipi pa̱i de'huasiquëna, tutu i̱sipi, du'ru aquëje̱ pa'ire ne-
siquëna. Ja̱je i̱sina, yë'equë, cui'ne coca caquë pa'i, yecohua'ire i̱te
do're ja'runi se̱ma'cohua'ire huani je̱ojë'ë, cua̱ñepi. 16 Yequeje̱ cui'ne
yo'opi, si'aohua'ire a'ricohua'ire, jaicohua'ire, jaiye co'amaña paco-
hua'ire, co'amaña peocohua'ire, de'oye pa'icohua'ire, jo'yaohua'ire, ëja
te̱'te jë̱tëna pa̱nita'a tsia ti̱ñare pana toyaye pa'iji, caquë. 17 Ja̱je pa'ina,
huajëya'ye pa'i mamire, pa̱nita'a i̱ mamire cue̱cueyere toyama'cohua'i
pani co'amaña hueroyeje̱ ti peopi. Cui'ne se yo'oyeje̱ peopi, curiquë
nesi'i caquë. 18 Iye cato ai ta̱'ñe cuasaye asa ti̱'añe paji'i. Asa ti̱'aquëpi
cuasarepa caye paji'i, huajëya'ye pa'i mamire cue̱cueni toyase'ere. Ja̱
cue̱cuese'e cato pa̱i mami cue̱cuese'e a'ë. Ja̱ cue̱cuese'e cato seiscientos
sesenta y seis a'ë.

14

144.000 Pa̱i Jëjëñe

1 Ñahuë, Yëi ñamare Sión cu̱tihuëre nëina. Ja̱rote i̱ ja̱'re co̱ni paë'ë, ciento
cuarenta y cuatro mil pa̱i. I̱ohua'i tsia ti̱ñarepa Yëi ñama mamipi cui'ne
i̱ pëca ja'quë mamipi toyasicohua'ipi. 2 Ja̱ jeteyo'je asahuë, ma'tëmopi
jai jupo pi̱siyeje̱, mujuë ai tutu të'cana pi̱siyeje̱, cui'ne jai pa̱i ta̱'tëpe̱
pë̱a ta̱'tëjëna, pi̱siyeje̱ pa'ye pi̱siquëna. 3 Ja̱je pi̱siquëna, ja̱ohua'ipi huajë
jë̱jëñere jë̱jëhuë, i̱ti cua̱ñequë ñu'i saihuë ti̱ñare pana, cuatro pa'iohua'i
ña hue̱'ñana, cui'ne aiohua'i ña hue̱'ñana. Ja̱ jë̱jëñere cato ja̱ ciento
cuarenta y cuatro mil pa'icohua'ise'e ye'yesicohua'i a'ë. 4 Icohua'i cato
nomiohua'ire yo'oye, si'si de'oye pa̱sicohua'ipi, de'ocohua'ire pa'ë. Ja̱je
pa'iohua'ipi Yëi ñamase'ere tuiyë, coa si'a hue̱'ña i̱ sai hue̱'ñaje. Ja̱ohua'i
cato yeja pa'icohua'ini huasosicohua'ipi pa'iyë, du'ru que̱ise'eje̱ pa'yere
Maija'quëna, cui'ne Yëi ñamana i̱sisicohua'ipi. 5 Icohua'i cato ti coso coca
cama'cohua'irepa paë'ë. Ja̱je pa'ina, ja̱ohua'ire tayocohua'i a'ë ca ti̱'añe
ti peoji.

Toaso̱ Hui̱ñaohua'i Quëase'e

6 Ja̱ maca ñahuë, yequë huiñaëre ma'tëmoja'a huahuaquë saina, iye
yeja pa'icohua'ire si'aohua'ire yequë pa̱ire, ti̱ coca cacohua'ire cui'ne si'a
yejañe pa'icohua'ire ti pani huesë cocare quëasi'i caquë. 7 Ja̱je pa'ipi tutu
capi, ñeje:
"Maija'quëre ca'rajë̱'ë. De'oquëre pa'ni cajë sihuajë̱'ë, i̱se'ere. Tsoe
ti̱'api, pa̱i ñape yo'ose'e ñaquë sa̱i de'huaja̱'a mu'se."
8 Ja̱ maca cayaye aquëpi hui̱ñaë capi, ñeje:
"Tsoe nejosicoa, jai Babilonia. Tsoe nejosicoa, pa̱i mañare iye yeja
pa'icohua'ire i̱o co'aye yëyepi o̱cua cuepasio."
9 Ja̱ maca toaso̱ñe aquë hui̱ñaëpi ai tutu capi, ñeje:
"Pa̱ipi huajëya'ye pa'ini, cui'ne i̱je pa'ire de'huasiquëni, de'oquëre pa'ni
cuasajë ñajë sihuacohua'ire, cui'ne jë̱tëna pa̱nita'a tsiana i̱ ayere toya
cua̱ñosicohua'ire cato, 10 Maija'quë pë̱i si'se së̱je co̱nore u̱cuja̱'cohua'i
a'ë, co'ayere pare, i̱ pë̱i ne de'huase'ere. Ja̱je ai yo'oja̱'cohua'i a'ë, toa
cui'ne, azufre co̱ni tsë̱'i sitona Maija'quë hui̱ñaohua'i, cui'ne Yëi ñama ña
hue̱'ñana. 11 I̱ohua'i tsë̱'i sitore pana ujë ai yo'ojëna, pico mëiñe je'nëna
mëio nëija'coa, si'a mu'señapi, cui'ne si'a ñamiñapi, pëa huajëye ti peojë.
Ja̱re ja̱je pa'ija̱jë huajëya'ye pa'ire, cui'ne i̱je pa'ire de'huasiquëre se̱jë,
cui'ne i̱ mami ayere toya cua̱ñosicohua'ire. 12 Iye cato Maija'quë pa̱i i̱
cua̱ñese'e sehuocohua'ire, cui'ne Jesure nuñerepa tuicohua'ire yëhuoye
a'ë, quëcojë yo'o jujama'pë pa'iye a'ë."
13 Ja̱ maca asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e yë'ëre caquëna:
"Toyajë̱'ë, iyere: 'Sihuaye pa'iji, iye macapi se̱ña maca Ëjaë ja̱'re tsioni
ju̱'isicohua'i cato.' Ja̱je pa'iji caji, Maija'quë joyopi. Ja̱ohua'i cato i̱ohua'i
yo'oyere ne tëjini pëa huajëja̱'cohua'i a'ë, i̱ohua'i nese'e ja̱'re co̱ni."

Yeja Co'amañe Tëaye

14 Ja̱ maca ñahuë, te'ire Jesuje̱ pa'ipi, Pa̱i Mamaquë hue'yosiquëje̱
pa'ire, poja'i sirio ë̱mëje'na ja'rusiquëpi ñu'ina. Ja̱ë cato orore pase'e nesi
marore pu̱'iquë paji'i. Ja̱je pa'ipi hua'ti ca'huarore ai jë̱jës̱ë̱core pani
ca̱jipi. 15 Ca̱jiquëna, Maija'quë huë'epi yequë hui̱ñaëpi etapi. Etani ai tutu
cuiquë capi, siriore ñu'iquëre:
"Më'ë hua'ti ca'huarore meñe jua co'i meni tëaje̱'ë. Tsoe ti̱'api, i̱ti tëa
macarepa. Ja̱je pa'ina, yeja pa'iye quere huesëpi."
16 Ja̱ maca siriore ñu'iquëpi i̱ tëacopi yejana meñe jua co'i meni yeja
pa'iyere tëapi.
17 Ja̱ jeteyo'je ñaquëna, yequë hui̱ñaëpi Maija'quë huë'e ma'tëmo
pa'icopi etani hua'ti ca'huaro ai jë̱jës̱ë̱coni ca̱jiquë saji'i. 18 Ja̱ maca yequë
hui̱ñaëpi etapi, Maija'quëre i̱sijë tëo toto quë'ropi. Ja̱ë cato toare cua̱ñe
tutu paquë paji'i. Ja̱ëpi tutu cuipi, hua'ti ca'huaro ca̱jiquëre ñeje caquë:
"Më'ë hua'ti ca'hua jë̱jës̱ë̱copi meñe jua co'i meni cuiya'i jure tëaje̱'ë.
Tsoe ya'ji sapi, yeja pa'iye."
19 Ja̱je ca maca hui̱ñaëpi i̱ hua'ti ca'huaropi iye yejana se ya'cue co'ija̱ni
cuiya'i jure tëapi, iye yeja cuiya'i tsi̱ña ayere. Tëani ja̱ maca ayapi, jai
cua'corona tsa'cu jo'a sao ja̱'ñere. Ja̱ yo'oye cato i̱ñoji, Maija'quë pa̱ire
si'se ja̱'ñere co'ayere papi. 20 Jai daripë hue'sena cuiya'i tsa'cu jo'a
huesose'e paji'i. Ja̱ro jai cua'coropi tsiere pase'e etapi. I̱o hua̱iñe cato
caballo yë'opo sëa macare paja̱'a hua̱iñe paji'i, cui'ne i̱o jaiyepi paji'i,
trecientos kilómetros pa'i jaira.

15

Huiñaohua'ipi Siete Pa'ye Tëjiyerepa Ai Yo'o Ja'ñere Paye

1 Ma'tëmore ñaquë ñahuë, yeque jaiye huajëya'ye pa'ye iñoñere: Siete
huiñaohua'ipi siete tëjiyerepa ai yo'o ja'ñere pajëna, ñahuë. Ja yo'oyepi
Maija'quë pëi yo'o tëji ja'ñe paji'i.
2 Ñahuë, cui'ne jai jairaje pa'iopi toapi pa'iyeje pa'iota'a ña etojai
yejare, jao jai jairaje pa'io, tsiña de'huaje pa'io, co'sija'ico yë'quë
macare nëcahuë, Maija'quë ta'tëpe isise'ere cajicohua'ipi. Jaohua'i cato
huajëya'ye pa'ire, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre quëcosicohua'i paë'ë, i
ayere toyama'cohua'ipi. 3 Jaohua'ipi Moisés Maija'quë jo'yaë jëjëse'ere,
cui'ne Yëi ñama ayere jëjëñere jëjëhuë. Iohua'i jëjëse'e cato caji:
Si'aye më'ë de'huase'e de'oyere pa'ë.
Më'ë ma'a cato nuñere pa'ë.
Cui'ne care paye a'ë.
Më'ë a'ë, si'a pai Ëjaërepa je'nëna.
4 ¿Nepi më'ëre Ëjaëre pare ñajëta'a ca'rama'pë pa'ija'cohua'i a'ni?
¿Nepi më'ëre de'oquëre pa'ni cajë sihuaye paja'cohua'i a'ni?
Më'ëse'e te'i pa'iyë, de'oquërepa.
Jaje pa'ina, më'ë nuñerepa yo'oyere paire iñosi do'ire
Si'a hue'ñapi pai dani më'ëre de'oquëre pa'ni cuasajë ñajë sihuaja'cohua'i
a'ë.
5 Ja jeteyo'je ñahuë, ma'tëmopi Maija'quë huë'epi maire ca nëose'e
de'huasi hue'ñapi hui'yoquëna. 6 Jaro Maija'quë huë'epi siete huiñaohua'i
etahuë, siete ai yo'oye neñere pacohua'ipi. Jaohua'i cato poja'i cañare
ai miañere suñasicohua'ipi, cui'ne curi nesi tëi cañapi coti saihuëare
paja'a tëasicohua'i paë'ë. 7 Ja jeteyo'je ñahuë, cuatro pa'iohua'i aquëpi
siete huiñaohua'ina pai ñapere curipi nesi duruhuëare Maija'quë pëi
co'ayerepa si'se ja'ñere timëse'ere isiquëna, Maija'quë ti pani huesëquë
tsere. 8 Maija'quë huë'e cato Maija'quë tuture papi pico, cui'ne i de'oye
miañere papi pico timë huesosico paco'ë. Pa'iona, iti huë'e te'ije cacaye
ti peopi, siete huiñaohua'i payepi siete ai yo'oye neñepi tëto saiye pato.

16

Siete Pa'ye Ai Yo'oyere Timësi Duruhuëa

1 Ja maca asahuë, Maija'quë huë'epi tutu yë'ose'e pisiquëna, siete
huiñaohua'ini ñeje caquë:
"Sani yejana do'ejë'ë, Maija'quë pëi si'seyere siete duruhuëa pa'iyere."
2 Jaje ca maca du'ru aquë huiñaëpi i caji duruhuëre yejana dopi.
Do maca huajëya'ye pa'i mamire toya cuañosicohua'ipi, cui'ne ije pa'ire
de'huasiquëre secohua'ipi ca'mi co'ayere pare ai a'siyere etahuë.
3 Cayaye aquëpi huiñaë i caji duruhuëpi jai tsiayana do maca jai tsi-
ayapi paire huaisiquë tsieje pa'yerepa ponëpi. Ja do'ire tsiaya pa'icohua'i
si'aohua'i juju sahuë.
4 Toasoñe aquëpi huiñaë i pa duruhuëpi tsiañana, cui'ne oco eta coñana
dosi maca tsie de'opi, oco. 5 Ja jeteyo'je asahuë, tsiaya huiñaëpi ñeje
caquëna:
"Më'ë nuñerepa pa'i a'ë, pai yo'ose'e iohua'i yo'ose'eje pa'ye saiquëpi,
Diusu de'oquërepa yure pa'iquë, cui'ne tsoeje pa'isiquë. 6 Më'ë ñare
paquë jaohua'ire saihuë, më'ë paire cui'ne më'ë coca quëacaicohua'i tsie

nejosi do'ire. Jaje pa'ina, më'ëpi yure iohua'ire tsiere ocuahuë, me pasi'ni, jare jaje saiñe pa'ito iohua'i yo'osi do'ire."

7 Asahuë, cui'ne Maija'quëre isijë tëo saihuëpi ñeje cacona:

"Jaje pa'ijë'ë, Ëjaërepa si'aye pa'irepa më'ë cato pai ñape yo'ose'ere ñaquë yo'oni nuñerepa yo'oyë, tayoma'ë."

8 Cuatro aquëpi huiñaë i caji duruhuëpi ësëna dopi, paire ëoja'a tuture isiquë. Dosi maca ësëpi si'a toarepa paire ëopi. 9 Ja maca si'aohua'ire ai a'si ëo huesoquëta'are iohua'i co'aye yo'oye jeoni Maija'quëna ponëma'pë paë'ë. Cui'ne ite de'oquëre pa'ni cayeje pahuë. Coa ai jerepa ini co'aye cahuë, si'aye iye ai yo'oye meñe cuañequëni.

10 Cinco aquëpi huiñaë i caji duruhuëpi huajëya'ye pa'i ñu'i hue'ñana do maca, i cuañe hue'ñapi nea hue'ñarepa de'o. Ja maca pai cato a'si ju'ijë iohua'i tsemeñoana cucuhuë. 11 Jaje ai yo'onije iohua'i co'aye pa'iyere jeoñe pahuë. Pajë coa ai jerepa Maija'quë ma'tëmo aquëni co'aye cahuë, iohua'i a'si ju'i do'ire, cui'ne ja'ju yëma'a a'sire hue'e do'ire.

12 Seis aquë huiñaëpi i caji duruhuëpi Eufrate jai tsiayana do maca, tsiayapi cuene huesëo, ma'are necaio, ësë mëi hue'ña pa'i pai ëjaohua'i daija'a ma'are.

13 Ja maca ñahuë, jai pë'ëje pa'i yë'opoja'a, huajëya'ye pa'i yë'opoja'a, cui'ne Maija'quëre quëacaiquëje pa'ita'a coa cosoquë yë'opoja'a toaso joñoa co'acohua'ipi jojoje pa'iohua'ipi etajëna. 14 Ja joñoa cato co'a huatiohua'i paë'ë. Pai yo'o ti'a ma'ñere yo'ocohua'i paë'ë. Jaohua'i cato etahuë, iye yeja pai ëjaohua'ire si'aohua'ire tsi'soñu'u cajë. Maija'quë si'aye pa'irepa ja're uihuaja'a mu'sere pare cajë yo'ohuë. 15 Ñajë'ë, yë'ë utema'tore papi daiyë, co'amaña ñaë daiyeje pa'ye. Sihuaquë pasipi. Sëtasiquëpi cui'ne i ju'i caje de'oye ñaquë paquë cato cui'ne huajëya'ye peoyo pai ñajëna, cu'iye paja'quëpi. 16 Ja maca pa'i ëjaohua'ipi tsi'sisihuë, hebreo coca cato Armagedón hue'yo sitona.

17 Siete aquë huiñaëpi i caji duruhuëpi peo de'otona do maca ñu'i saihuë quë'ropi Maija'quë huë'e ma'tëmopi ai tutu yë'ose'e pisipi, ñeje:

"Tsoe ne saohuë."

18 Ja maca jaiye mujuë ye'hueyeje pa'ye pisiye cui'ne mujuë të'cayeje pa'ye paji'i. Pa'ina, yejaje tsasipi noni ñu'cueye jerepa yeja ñu'cuesi do'ire. Tsoeje pai ja jerepa ñu'cueye ti ñama'cohua'i a'ë. 19 Jaje tutu ñu'cueco jai daripë toaso te'ña hua'que saco'ë, cui'ne si'a yejaña jai dari pa'iyeje peo hue'ñarepa hua'que tome sapi. Ja maca Maija'quëpi jai daripë Babiloniare i pëi si'se cono da'care i jëjo daose'ere peo hue'ñarepa ocuasi'i cuasapi. 20 Yeja ñu'cue maca si'a saodohuëa, cui'ne ai cuti ne huesë sapi. 21 Cui'ne ma'tëmopi jai sësë carapëa aipi paina tomepi, cuarenta kilos dëquëyepi. Ja maca paipi Maija'quëre co'aye cahuë, sësë carapëa do'ire, cui'ne iohua'ire jaiye ai yo'oye pa'i do'ire.

17

Co'a Nomiohua'i Pëca Ja'corepa

1 Ja maca te'i siete huiñaohua'i aquëpi daji'i, yë'ë quë'rona. Siete duruhuëa pacohua'i aquëpi dani capi, yë'ëre:

"Daijë'ë. Iñosi'i, më'ëre, co'a nomiohua'i pëca ja'core pare iye yeja oco da'ca ëmëje'na ja'rusicopi ñu'icore si'se ja'ñere. 2 Iye yeja pai ëjaohua'i jaoni yo'ojë paë'ë. Cui'ne iye yeja pa'icohua'ipi io co'aye yo'oyena ucu cuepe huesëhuë."

3 Ja̱ jeteyo'je Maija'quë joyopi yë'ëre ca̱ni ñañeje pa'ye i̱ñoquëna,
ñaquëna, hui̱ñaëpi yë'ëre cue̱ne yejana sapi. Saëna, ja̱rona ñahuë, nomiopi
huajëya'ye pa'ini maja'iquëni ja'rusicopi ñu'iona. I̱na Maija'quëre
cue'cuejë caye toyasi mami quë'i paji'i. Ja̱je pa'ipi siete si̱opë̱a, cui'ne
diez ca̱johuëa hue'equë paji'i. 4 Ja̱o nomio cato ai maja'icopi nea
maja'i toya quë'ioni su̱ñasicopi paco'ë. Oropi ëja de'osico paco'ë, ai de'o
quë̱napi, cui'ne perlaspi. I̱o jë̱tëpi oro duruhuë̱are ca̱jio, coe ëaye pa'ye
si'si ti̱mësiconi, cui'ne i̱o ë̱mëohua'i yo'oye ti̱mësiconi. 5 I̱o tsia ti̱ñare
pare i̱o ayere quëa mamipi toyase'ere hue'eo, ñeje cayere: ËJAOREPA
BABILONIA, CO'A NOMIOHUA'I, CUI'NE SI'AYE IYE YEJA CO'AYE PA'IYE
PËCA JA'COREPA. 6 Ja̱ jeteyo'je de'oyerepa ña ti̱'aquëna, ja̱o cato cuepeco
paco'ë, Maija'quë tse̱cohua'i tsiena, cui'ne Jesure quëacohua'ire huaisi-
cohua'i tsiena. Ja̱re ñani yë'ë ai cuasahuë. 7 Ja̱je ai cuasaquëna, hui̱ñaëpi
capi, yë'ëre:

"¿Me yo'oquë ai cuasaquë'ni? Quëasi'i, më'ëre nomio i̱ñoñe ayere
pare, pa̱ije asa ma'ñere. Cui'ne huajëya'ye pa'i i̱ore saquë siete si̱opë̱a
cui'ne diez ca̱johuëa hue'equë i̱ñoñere pare quëasi'i. 8 Më'ë huajëya'ye
pa'ire ñasiquë cato tsoe ja̱'në pa'isiquë api. Ja̱je pa'ipi yure nejosiquë
api. Ja̱je pa'iquëta'are cui'naëpi mëija'quë api, to̱me huesë hue̱'ñapi, ja̱
yë'ta'a i̱te nejo huesoye ti̱'ama'ëna. Ja̱ maca yeja pa'icohua'i yeja de'hua
maca i̱ohua'i mami pa'i toya pëpë̱na toya cua̱ñoma'cohua'i cato ai cuasajë
huajëya'ye pa'ire ñaja'cohua'i a'ë, ja̱'në pa'isiquëpi nejosiquëpi, cui'naëpi
pani co̱quëna.

9 Iye macare pa'iji, ta̱'ñe asacohua'ipi de'hue asa ti̱'añe. Siete
si̱opë̱a cato quëaji, siete ai cu̱tire, nomio ñu'iñere. Ja̱re cui'ne quëaji,
yequeje̱ siete ëjaohua'i pa'iyere. 10 Ja̱ohua'i acohua'ipi cinco pa̱i ëjaohua'i
cua̱ñema'cohua'i de'ohuë. De'orena, te'i ja̱ohua'i aquëpi yure cua̱ñequë
pa'iji. Yequëse'e ja̱ yë'ta'a daiye pa̱ji. Ja̱ë tëjirepa daisi maca ai tsoe tëcahuë
se pani co̱ñe peosipi. 11 Ja̱ë huajëya'ye pa'i tsoe ja̱'në pa'isiquëpi yure
nejosiquë cato ocho aquë api, pa̱i ëjaë de'osiquë. Ja̱re i̱pi siete acohua'i
aquë pa'isiquëpi, i̱ nejo cua̱ño ja̱'ñena sai saji, ja̱ë cato.

12 Më'ë diez ca̱johuëa ñase'e cato quëaji, diez pa̱i ëjaohua'ini ja̱ yë'ta'a
cua̱ñe huëoma'cohua'ini. Ja̱je pa'iquëta'are ja̱ohua'i cato coa te'e nëhui
tëcahuë maca huajëya'ye pa'i ja̱'re cua̱ñe ja̱'ñere i̱si cua̱ñoja'cohua'i a'ë.
13 Icohua'i pa̱i ëjaohua'i cato te'e ja̱je yo'oñu'u cuasayere pajë huajëya'ye
pa'ina, i̱ohua'i tuture cua̱ñe ëjaohua'i pa'iyere i̱na i̱sija̱'cohua'i a'ë.
14 Ja̱ohua'ipi Yëi ñamare sa̱ñope uihuaja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je uihuajëta'are Yëi
ñamapi quëcoja̱'quë api, i̱ohua'ire, ma'tëmo Ëjaë sëte, cui'ne pa̱i ëjaohua'i
mëñe Ëjaë sëte. I̱pi Maija'quë soisicohua'ire, i̱ sahuasicohua'ire, cui'ne
nuñerepa i̱se'ere tuicohua'ire paquë uihuaja̱'quë api."

15 Hui̱ñaëpi yequeje̱ capi, yë'ëre:

"Më'ë ñaquëna, co'a nomiopi ñu'isico cato pa̱i pa'iye a'ë, si'a pa̱i
tsëcapë̱a'ë, ti̱ñe coca cacohua'i a'ë, cui'ne si'a yejaña pa'icohua'i a'ë.
16 Më'ë diez ca̱johuëa cui'ne huajëya'ye pa'ini pa'ina, ñase'epi co'a
nomiore coeja̱'cohua'i a'ë. Ja̱je coejë je̱ocorena, peoyo pa'ija̱'coa.
Pa'iona, i̱o ca̱re a̱ija'cohua'i a'ë, cui'ne toapi i̱ote ëoja̱'cohua'i a'ë.
17 Ja̱je yo'oja̱'cohua'i a'ë, Maija'quëpi i̱ohua'i joñoana i̱ yëyeje̱ pa'yere
yo'oja̱jë caquë neina. Ja̱ohua'ipi huajëya'ye pa'ina, i̱ohua'i pa̱i ëjaohua'i
cua̱ñecohua'i pa'iyere i̱siñu'u cuasaja̱'cohua'i a'ë, te'e, Maija'quë case'e

yo'o tı̱'a macaja̱'a. 18 Më'ë ñasi nomio cato ja̱ jai daripëre pa'ë. Iye yeja
pa̱i ëjaohua'ire meñe cua̱ñe daripëre pa'ë."

18

Babilonia Nejo Cua̱ñose'e

1 Ja̱ jeteyo'je ñahuë, yequë hui̱ñaëre ma'tëmopi cajequëna, ai cua̱ñe tutu
quë'ire papi. Cajequëna, i̱ miañepi yejana miañerepa ju'api. 2 Ja̱ëpi ai tutu
cuipi, ñeje:
"Tsoe nejosicoa, jai Babilonia. Tsoe nejosicoa, huatiohua'i huë̱'ña de'o
huesëo, si'si joñoa pa'i hue̱'ña de'o, si'a si'siohua'i cui'ne si'aye coe ëaye
pa'ye tsiaro de'o. 3 Si'a yejaña pa'icohua'i i̱o co'aye yëyena u̱cu cuepe
huesëhuë. Iye yeja pa̱i ëjaohua'ipi i̱oni yo'ojë paë'ë. Cui'ne iye yeja
co'amaña i̱sicohua'ipi jaiye co'amaña pacohua'i po̱nëhuë, i̱o yë do'ire
pa̱ipi coa huerose'epi coa curiquë nejoñere i̱majë."
4 Ja̱ maca asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e ñeje pi̱siquëna:
"Etajë̱'ë, ja̱ daripëpi yë'ë tse̱cohua'i, cui'na maca i̱o co'aye yo'oye
yo'oma'pë pa'ija̱'cohua'i, cui'ne i̱o ai yo'o ja̱'ñepi mësarute ti̱'añe
pa̱ja'core. 5 I̱o tayo yo'oyepi ma'tëmore pana ti̱mëse'erepa pa'iji. Ja̱ co'aye
yo'oyere Maija'quë hua̱nëyema'ë ñaquë pa'iji. 6 I̱o yecohua'ire i̱sise'e
ja'ye i̱oteje̱ i̱sije̱'ë. Pa̱ire i̱o yo'ose'eje̱ pa'ye co'ye i̱ona i̱sije̱'ë. I̱siquë te'ore
se co̱jë'ë. I̱o yecohua'ire o̱cuasi'i caco co̱'mese'eje̱ pa'ye cui'ne yecore
se co̱'me co̱jë'ë, i̱o u̱cuja̱'core, ai dacorepa pa'ija̱'core. 7 Ëjaore pa'ë caco
sihuaco yo'ose'eje̱ pa'ye a'si ju̱'iñere, cui'ne ai yo'oyere i̱sije̱'ë. Ja̱o cato
i̱o joyopi cuasaco ñu'ico pa̱i ëjaorepa ñu'iñeje̱ ñu'iñë, iye macare, hua'jeo
peoyë, ai yo'oye pa̱ja'coa'ë caco. 8 Ja̱je caco ñu'icore te'e mu'sepi i̱o ai
yo'oye ti̱'aja'coa, ju̱'iñe, ai yo'oco oiye, cui'ne a̱o ëa ju̱'iñe, cui'ne toana
ëo jeo cua̱ñoja'coa. Ja̱je nejo cua̱ñoja'coa, Ëjaërepa Maija'quë tutu quë'ire
papi nejoquëna."
9 Iye yeja pa̱i ëjaohua'ipi i̱ote yo'ojë i̱ote yëjë pa'isicohua'ipi ai cuasajë
oija̱'cohua'i a'ë, i̱opi uco pico mëiona, ñajë. 10 I̱ote si'seyere ñajë ca'rajë
so'ona pëa nëcani ja̱ropi caja̱'cohua'i a'ë:
"I̱na, teayere pa'ë, jai daripë Babilonia si'a dari maña tëto saisicorepa
më'ëre si'seye esarepa ti̱tapi."
11 Si'a yeja cu'ijë co'amaña i̱sicohua'ipi i̱ote ai cuasajë co'a ju̱'ijë
oija̱'cohua'i a'ë, i̱ohua'i jaiye co'amaña dajëna, huerocopi peocona. 12 Iye
paji'i, i̱ohua'i pase'e: oro, poja'i curi, ai de'o que̱na ca̱, perlas hue'yosi
pe̱a, ai de'o nea maja'i ca̱ña, cui'ne maja'i ca̱ña, huëo se̱ so̱quë nese'e, jai
cu̱jipi de'huase'e, de'o so̱quëpi nese'e, se̱'ño ma ja̱'ñe broncepi nese'e, jëa
que̱napi nese'e, jëa que̱na marmol hue'yosi que̱na nese'e, 13 Canela, huëo
se̱ ma'ña: incienso, mirra, cui'ne jaiye ma'ña, cuiya'i o'sa co̱no, hui'yape,
de'o toase'e pan ne ja̱'ñe, trigo, hue̱quëohua'ire, yëi ñamare, caballore,
caballo quërëye, jo'yaohua'ire pa̱ire huerocohua'ije̱ peohuë. 14 Ja̱ maca
jai daripëre caja̱'cohua'i a'ë, ñeje:
"Më'ë yë'o pa'ise'ere, sa̱ija'i o̱cue ca̱ yure më'ë peoyë. Ti më'ë nejo hue-
sohuë, më'ë de'ocorepa ña cua̱ñose'e, cui'ne më'ë jai co'amaña pase'e."
15 Ja̱ jai daripëna co'amañare i̱sijë jaiye curiquë nesicohua'ipi, i̱o si'se
cua̱ñoñere ca'rajë so'opi ñajë ai cuasajë co'a ju̱'ijë oija̱'cohua'i a'ë. 16 Oijë
caja̱'cohua'i a'ë:
"Teayerepa, teayerepa jai daripë, jai do'i ca̱ña nomio su̱ñase'eje̱
pa'iorepa ña cua̱ñohuë, më'ë. Më'ë ju'ico cato nea ma ja̱'ñe cui'ne maja'i

caañarepa, paji'i. Jaje pa'iore ju'icopi oropi, perlaspi, cui'ne de'o quënapi
ëja de'osico paë'ë, më'ë. 17 Jaje pa'isicota'a coa nëhui tëcahuë maca jai
co'amaña peo hue'ña ne huesëpi."
Si'aohua'i jai yohuëa ëjaohua'i cui'ne iti quëhuicohua'i tsiaya cu'i do'ipi
curiquë necohua'i so'ona pëa nëcani, 18 jai daripë uco pico mëiñere ñajë
cuihuë:
"Yequë jai daripë cui'ne pa'io peoco."
19 Jaje cajë ai cuasajë co'a ju'ijë oijë iohua'i siopëana yeja pa'i ne'ñapi
nehuë. Jaje yo'ojë oijë cuihuë:
"Teayerepa, teayerepa, jai daripë, më'ë co'amañare huerojëna, jaiye
curiquë pacohua'i de'ohuë, jai yohuëa pacohua'i. Jaje pa'isicota'a coa
nëhui tëcahuë maca më'ë peo hue'ña ne huesëhuë."
20 Ma'tëmo acohua'i cato ai sihuajë'ë, jai daripë peo do'ire. Sihuajë'ë,
Maija'quë tsecohua'i, Maija'quë jëjo daocohua'i, cui'ne Maija'quë caye
quëacaicohua'i. Maija'quë jaote nejoni mësarute co'aye yo'osi do'ire
nuñerepa saiquë yo'opi.
21 Ja maca huiñaë ai tutu quë'ipi quënaore toacoje pa'ioni ini mëñe
mëani jai tsiayana jeo dëoquë capi:
"Ñeje më'ë jai daripë Babilonia jeoco cuañoja'coa'ë. Ja maca më'ëre
tijupë ña coñe paja'cohua'i a'ë. 22 Tijupë ta'tëpe, pi'cohuëa, cui'ne
duruhuëa më'ë ma'añapi pisiquëna, asa coñe paja'cohua'i a'ë. Co'amaña
necohua'ije peoja'cohua'i a'ë, më'ëre. Jai to'ohuë toaye pisiyeje asa
coñe paja'cohua'i a'ë. 23 Toa tsë'ipë miañeje peoja'coa, më'ëre. Cui'ne
huejajëna, pai tsi'si hue'ñapi pisiyeje peoja'coa, më'ë co'amaña iye yeja
jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ita'are, cui'ne më'ëje iye yeja paire më'ë
dahuë yo'oyepi coa cososco nesicota'are."
24 Ja jai daripëre paji'i, Maija'quë caye asajë quëacaicohua'i tsie,
Maija'quë tsecohua'i tsie, cui'ne si'aohua'i iye yeja pa'icohua'ire huani
jeosicohua'i tsie.

19

1 Ja jeteyo'je asahuë, ma'tëmopi jai pai tutu ñeje cajëna:
¡Aleluya! De'oquëre pa'ni Maija'quë cajë ite sihuañu'u, Maija'quë tse a'ë,
huasoye, i de'oyerepa, jerepa pa'irepa pa'iye.
2 Maija'quë cato pai yo'ose'eje pa'ye ñaquë yo'oni nuñerepa yo'oji, tay-
oma'ë.
Jaje pa'ina, co'a nomiore nejopi.
Iye yeja paire io co'aye yo'oyepi co'a de'huasicore,
I jo'ya mañare huaisi do'ire iote nejopi.
3 Huiñaohua'ipi tijupë ca cohuë:
"¡De'oquëre pa'ni Ëjaë cajë ite sihuañu'u! Io ucona, pico mëiñe ti jeoñe
peoyerepa pa'iona."
4 Ja maca veinticuatro aiohua'ipi cui'ne cuatro pa'iohua'ipi yejare
pana në mejë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cuasajë sihuajë yo'ohuë, ñu'i
saihuë ñu'iquëre ñeje cajë:
"Jaje pa'ijaquë. De'oquëre pa'ni, Ëjaë cajë ite sihuañu'u."
5 Ja maca cuañequë ñu'i saihuë quë'ropi yë'ose'e ñeje pisipi:
De'oquëre pa'ni cajë Maija'quëre
Si'aohua'i tsi cui'ne aiohua'ije,
Si'aohua'i ite necaijë,

Ite Ëjaëre pare ñajë ca'rajë pa'isicohua'ipi sihuajë'ë.

Yëi Ñama Huejaquëna, Pai Sihuajë Tsi'si Mu'se

6 Asahuë, cui'ne jai pai cajëna, pisiyeje pa'ye pisiquëna, jupo tsa'io
pisiyeje pisiquëna, cui'ne mujuë të'cayeje pa'ye pisiyeje pisiquëna. Japi
pisipi, ñeje:
¡De'oquëre pa'ni Ëjaë cajë ite sihuañu'u! Maija'quë si'aye pa'ire papi,
Ëjaëre papi cuañe huëopi.
7 Sihuañu'u, sihuayena daijani ite de'oquëre pa'ë më'ë cañu'u.
Tsoe ti'api, Yëi ñama hueja mu'serepa.
Jaje pa'ina, i nëjo tsoe ëja de'osicorepa pa'ico.
8 Jaona isihuë, de'o cañarepa si'si peoyere, cui'ne miañere suña ja'ñe.
Ja de'o cañarepa cato quëaji, sehuosicohua'i Maija'quë tsecohua'i
nuñerepa yo'ojë pa'iyere.
9 Ja maca huiñaëpi yë'ëre capi:
"Toyajë'ë, sihuacohua'i pa'iyë, Yëi ñama hueja maca pa'ija'cohua'ire
soisicohua'ipi."
Yequeje cui'ne capi:
"Iye coca cato Maija'quë nuñerepa cocare pa'ë."
10 Jaje caquëna, asani yë'ëpi huiñaë quëo yë'quë macana do're ja'ruhuë,
ite, de'oquëre pa'ni cuasaquë sihuasi'i caquë. Jaje yo'oquëna, ipi yë'ëre
capi:
"Jaje yo'oma'ë pa'ijë'ë. Yë'ëje Maija'quë jo'yaë'ë. Më'ëje pa'i a'ë. Më'ë
cui'ne Maija'quë do'ijë coni payë, Jesús ayere quëacaiquëre."
Jaje pa'ina, Maija'quëni më'ë cato jaje do're ja'ru sihuaquë yo'ojë'ë,
mësaru paquë Jesús ayere quëacaiquë cato cui'na ëapi, yë'ëre pa'i ja'ñere
quëa joyo.

Caballo Poja'iquëre Tuiquë Ayere Quëaye

11 Ja maca ñahuë, ma'tëmopi hui'yosico pa'iona. Jaropi ñaipi, caballo
poja'iquëpi. Ite tuiquë cato iti case'eje yo'oquërepa, cui'ne nuñerepa care
paquë hue'equë paji'i, i mami. Jaje pa'ipi nuñerepa cuañequëpi cui'ne
nuñerepa huajoje yo'opi. 12 I ñaco ca cato toa tsëni nëcase'eje pa'yerepa
paji'i. I siopëre jaiye manoa pu'iquë paji'i. Jaje pa'ipi ise'e te'i asa mamire
toyase'ere papi, yecohua'ije ti asa ma'ñere. 13 Cui'ne tsiepi tsoasi ju'i
care ju'i saji'i. I mami cato: Maija'quë coca hue'equëpi. 14 Ini ma'tëmo
soldado paipi tuë'ë, de'o cañа suñasicohua'ipi, poja'i cañare, cui'ne si'si
peoyere ju'icohua'ipi po caballohua'ini tuijë. 15 I yë'opoja'a hua'ti
jëjësëcopi etapi, iye yeja pa'icohua'ire nejoja'copi. Jaëpi quëna tarapëpi
cajiquë cuañeja'quë api. Jaëpi pai ñape yo'ose'ere saisipi, cuiya'i da'ca
nesi'i caquë tsa'cu jo'aquë yo'oyeje pa'ye. Cui'ne jaëpi ocuaja'quë api,
Maija'quë tutu quë'irepa pëi si'seyere. 16 I ju'i care, cui'ne i quësore ñeje
toyase'ere hue'epi: "Pai ëjaohua'i mëñe Ëjaërepa, iti meñe cuañequërepa."
17 Ja jeteyo'je ñahuë, huiñaëpi ësëna tsa'cu paquë nëcaquëna. Jaëpi ai
tutu cuipi, si'aohua'ire peo de'oto ja'jëjë cu'icohua'ire ñeje caquë:
"Daijë'ë, tsi'sini, Maija'quë na'iquëna, aoñe aija'cohua'i. 18 Dani
aijë'ë, pai ëjaohua'i ca, soldado pai ëjaohua'i ca, tutu quë'iohua'i ca,
caballo ca, iohua'ire tuisicohua'i ca, coa si'aohua'i ca, jo'yaohua'i peo-
cohua'i ca, jo'ya ne cuañosicohua'i ca, a'ricohua'i ca, cui'ne jaicohua'i ca,
aija'cohua'ipi cuipi."

19 Ja̱ maca ñahuë, huajëya'ye pa'ire, cui'ne iye yeja pa̱i ëjaohua'ire,
i̱ohua'i soldado pa̱i ja̱'re co̱ni pa'ijëna. Ja̱ohua'i cato caballore tuiquëre,
cui'ne i̱ soldado pa̱ire uihuañu'u cajë tsi'sisicohua'ipi paë'ë. 20 Ja̱ë
huajëya'ye pa'i cato tse̱a cua̱ñosiquë paji'i, coa cosoquë quëaquë ja̱'re co̱ni,
i̱ ña hue̱'ñana jaiye pa̱i yo'o ti̱'a ma'ñere yo'o i̱ñosiquë ja̱'re. Ja̱ yo'o i̱ñoñeja'a
quëaquë pa̱ire cosopi, huajëya'ye pa'i mami toya cua̱ñosicohua'ini, cui'ne
i̱je pa'ire de'huasiquëre sihuajë yo'osicohua'ini. Ja̱ maca, huajëya'ye
pa'ire, cui'ne coa cosoquë quëaquë pa'isiquëre tse̱ani ja̱ huajëcohua'ini
toa jairana azufre tsë̱ni nëcasicona, je̱o dëo cua̱ñohuë. 21 Yecohua'i cato
huani je̱o cua̱ñohuë, caballo tuiquë yë'opo eta hua'tiyona. Ja̱ maca si'a
ja'jëcohua'i tsi'sini ja̱ohua'i ca̱re o̱cue ti̱më huesëhuë.

20

Mil O̱metëca Aye

1 Ja̱ jeteyo'je ñahuë, ma'tëmopi hui̱ñaë to̱me huesë hue̱'ña si̱oconi cui'ne
quë̱na mere tse̱'equë cajequëna. 2 Ja̱ëpi cajeni jai pë'ëje̱ pa'ire tsoe
hue̱'ña a̱ñare, huati ja̱re i̱pi Satanás hue'equëre quë̱na mepi sëapi, mil
o̱metëca ñu'ija'quëni. 3 Ja̱ maca i̱te sëani mil o̱metëcaja̱'a pa̱ire cosoma'ë
pa'ija̱'quëre to̱me huesë hue̱'ñana je̱o to̱ni si̱oñopi. Si̱oni eta sa'rona
hui'yoye peoji, caquë toya sëo huesopi. Ja̱je pa'iquëta'are mil o̱metëca
ti̱'asi maca joye cua̱ñosiquë pa'ija̱'quë api, a'ri tëcahuë maca pa'ija̱'quëpi.
4 Ja̱ jeteyo'je ñahuë, pa̱ipi cua̱ñejë ñu'i saire ja'rusicohua'ipi ñu'ijëna, pa̱i
ñape yo'ose'e ñajë ca de'huaja̱'a tutu i̱si cua̱ñosicohua'ire. Ja̱ maca ñahuë,
Maija'quë coca case'eje̱ pa'ye, cui'ne Jesús case'eje̱ pa'ye nuñerepa tui
do'ire, si̱opë̱a të'ca tëte cua̱ñosicohua'i joñoare. Ja̱ohua'i cato huajëya'ye
pa'ire, cui'ne i̱je pa'ire de'huasiquëre de'oquëre pa'ni cuasajë yo'oye
pa̱sicohua'i a'ë. Cui'ne i̱ mamije toya cua̱ñoñe pa̱sicohua'i a'ë, i̱ohua'i
tsiana, pa̱nita'a i̱ohua'i jë̱tëna. Ja̱ohua'ipi huajëcohua'i pani co̱jë Cristo
ja̱'re mil o̱metëca cua̱ñehuë. 5 Ja̱je pa'iquëta'are yecohua'ita'a huëiye
pa̱huë, mil o̱metëca tëto saisi maca huëija̱'cohua'ipi. Iye cato du'ru
macarepa ju̱'isicohua'i huëiye a'ë. 6 Sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë
tse̱cohua'ipi, du'ru macarepa ju̱'isihua'i huëiye huëicohua'i. Ja̱ohua'ire
cayaye ju̱'iñe aco ne hue̱añe peoji. Coa ai jerepa ja̱ohua'i cato Maija'quëre
cui'ne Cristore necaijë pa'ija̱'cohua'i a'ë. Cui'ne i̱ ja̱'re co̱ni mil o̱metëca
cua̱ñeja'cohua'i a'ë.

Huati Nejo Cua̱ñose'e

7 Mil o̱metëca tëto saisi maca Satanáspi etosiquë pa'ija̱'quë api. 8 Pa'i
ja̱ maca si'aohua'ire yeja pa'icohua'ire cosoquë cui'ne Gogre cui'ne
Magogre cosoja̱'quë api. Cosoquë ja̱ohua'i soldado pa̱ire jai pa̱ire meja
a̱si tsiaya të̱'tëpa ñañeje pa'yerepa tsi'soja̱'quë api, uihuaja̱'cohua'ire. 9 Ja̱
maca ja̱ohua'ipi si'a yejañapi dani si'aore sa tëhuo të'ija̱ë'ë, Maija'quë
tse̱cohua'i i̱ oicohua'i pa'i daripëre huañu'u cajë. Ja̱je yo'ojëta'are
ma'tëmopi toa to̱me ëo huesopi, peo hue̱'ñarepa. 10 Ja̱ maca huati pa̱ire
cososiquëre toa jairana azufre quë'iona je̱o dëo cua̱ñopi, huajëya'ye
pa'ire, cui'ne coa cosoquë pa̱ire quëasiquëre je̱o dëo sitona. Ja̱rona ai
yo'ojë pa'ija̱'cohua'i a'ë, mu'señapi, cui'ne ñamiñapi caraja̱iñe peoyerepa.

Poja'i Ñu'i Saihuëre Pare Ñu'i Pa̱i Ñape Yo'ose'e Ca De'huaye

11 Ja̱ maca ñahuë, poja'i ñu'i saihuëre, cui'ne i̱ote ñu'iquëre. Ja̱ë ña
hue̱'ñare papi yeja cui'ne ma'tëmo catihuë. Catijëta'are ti peopi, ti̱rona

se jëani pa'iyeję. 12-13 Ją maca ñahuë, ju̱'isicohua'ire, jaicohua'ire, cui'ne
a'ricohua'ire, ñu'i saihuë tı̱ñare pare nëcajëna. Si'aohua'i tsiayana, cui'ne
yejana ju̱'ijë pa'isicohua'i, etasicohua'i paë'ë. Ją maca toya pëpę̱api
hui'yose'e paji'i. Pa'ina, cui'ne pa'i toya pëpëre paję hui'yosico paji'i. Ją
maca ju̱'isicohua'ipi ją̱re i̱ohua'i yo'ose'eję pa'ye ca tëji cuą̱ñohuë, ją toya
pëpę̱ana toyase'eję pa'ye. 14 Ją jeteyo'je ju̱ni huesëye cui'ne ju̱'isicohua'i
pa'i hue̱'ñaje ña co̱ñe peopi, toa jairana jęo dëosi do'ire. Iye toa jaira cato
cayaye acore se ju̱ni huesë co̱ñe a'ë. 15 Cui'ne ją̱rona jęo dëo cuą̱ñohuë,
si'aohua'i pa'i toya pëpëna i̱ohua'i mami toya cuą̱ñoma'cohua'i.

21

Huajë Ma'tëmo Cui'ne Huajë Yeja

1 Ją jeteyo'je ñahuë, huajë ma'tëmore cui'ne huajë yejare. Du'ru pa'isi
ma'tëmo cui'ne du'ru yeja, cui'ne jai tsiaya tsoe peopi. 2 Ją maca yë'ë
Juanpi ñahuë, de'o daripëre pare, huajë Jerusalénre, ma'tëmopi cajecona,
Maija'quë pa'i ña hue̱'ñapi. Nomio i̱o huejają'quëre caco de'oyere su̱ñani
ëja de'ose'eję pa'io paco'ë. 3 Ją maca asahuë, ma'tëmopi tutu yë'ose'e ñeje
jutaquëna:
"Maija'quë pa'i hue̱'ña yure cato pą̱i ją're co̱ni pa'iye a'ë, i̱ohua'i ją're
pa'ija̱'quëpi. I̱ohua'ipi i̱ pą̱i pa'ija̱'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, Maija'quëpi
i̱ohua'i pëca ja'quë pa'ija̱'quë api. 4 Ją maca Maija'quëpi i̱ohua'i oise'e
tę̱no jęocasipi. Ją maca ju̱'iñe, ai yo'oye, ai cuasajë oiye, a'siye peosipi,
tsoe tëto saise'e sëte, ją'në pa'io pa'ise'e."
5 Ją maca ñu'i saihuë ñu'iquëpi capi:
"Yë'ëpi si'aye huajëyese'e ne saoyë."
Yequeję capi:
"Toyaję̱'ë. Iye coca care paye a'ë. I̱tina quëcojë pa'iye a'ë."
6 Ją̱je ca to̱quë capi, yë'ëre:
"Tsoe ne saohuë. Yë'ë a'ë, du'ru aquërepa cui'ne tëjiquë, je'nëna pa'iquë.
Oco ëa ju̱'iquëni yë'ëpi o̱cuasi'i pa'i oco cojerepa ayere do'i peoyerepa.
7 Si'aye quëcosiquë etasipi, yë'ëre i̱ pëca ja'quëre pają̱'quë api, cui'ne i̱ni
yë'ë mamaquëre pają̱'quë a'ë, si'aye iyere pają̱'quë api, mamaquë pa'i
do'ire. 8 Ją̱je pa'iquëta'are yë'ëre tuiyere yo'o jujacohua'ire, sehuoye jëa
coecohua'ire, pą̱ire coecohua'ire, huaicohua'ire, yequë nomiohua'ire
yo'ocohua'ire, dahuë yo'ocohua'ire, pą̱i nese'ere ëjare pa'ë cuasaco-
hua'ire, cui'ne coa cosocohua'ire saiye pasipi, toa cui'ne azufre tsę̱'isi
jairana, cayaye acore se ju̱ni huesë hue̱'ñana."

Huajë Jerusalén

9 Ją maca siete hui̱ñaohua'i aquëpi daji'i, siete u̱cu duruhuę̱a tëjiyerepa
ai yo'oye ti̱mëse'ere pasiquëpi. Ją̱ëpi dani capi, yë'ëre:
"Daiję̱'ë. Më'ëre i̱ñosi'i, Yëi ñama huejają'core, i̱ nëjore."
10 Huëo cą̱ni ñañeje pa'ye ñahuë. Ñaquëna, hui̱ñaëpi yë'ëre jai cu̱tihuëna
sapi. Sani i̱ñopi jai Jerusalén daripëre de'ocore pani, ma'tëmopi Maija'quë
quë'ropi cajecona. 11 Ją daripë cato Maija'quë miañe ju'ayepi miaco
paco'ë. I̱o miañe cato de'o quę̱na pë miañeje pa'ye paji'i, Jaspe hue'yosi
quę̱na miañeje pa'ye, ña etoją̱i quę̱na huëję pa'ye paji'i. 12 Ją daripë
yërëhueją̱'a jai ę̱më tëhuopa tëhuosico paji'i. Ją̱je pa'ioni doce eta sa'noa
paji'i. Eta sa'noa ñape te'e hui̱ñaë nëcapi. Cui'ne eta sa'noa ñape doce
Israel pą̱i tsëca mamire toyase'e paji'i. 13 Ę̱së mëi tę̱'tere toaso̱ eta sa'noa

paji'i. Ë̱mëje'e tẹ'tere toasọ eta sa'noa, huë'ehuë tẹ'tere toasọ eta sa'noa, cui'ne ë̱së du'i huẹ'ñare toasọ eta sa'noa paji'i. 14 Jai daripë tëhuopa cato doce quë̱na pë̱ana quëco paco paji'i. Ja̱ quë̱na pë̱ana Yëi ñamapi doce jëjo daosicohua'i mamire toyase'e paji'i.

15 Yë'ë ja̱'re cọni hui̱ñaë coca caquë cato i̱ jë̱tëre oro tarapëre cạtë tarapëje̱ pa'iore cạjipi, jai daripë cue̱cueja̱'coni, i̱o eta sa'noa, cui'ne i̱o tëhuopa. 16 Jai daripë cato si'a yë'quë maca jaico paji'i, je̱'ñe tëcapë tsoaye ja'ye si'ao. Hui̱ñaëpi i̱ cue̱cuecopi jai daripë cue̱cuequë̱na, caya mil cui'ne docientos kilómetros paji'i. I̱o tsoaye, i̱o mëñe tsoaye cui'ne i̱o je̱'ñe tëcapëje̱ cui'na ja'yese'e paji'i. 17 Ja̱ jeteyo'je tëhuopa tsoayere cue̱cuepi. Cue̱cuequë̱na, sesenta y cinco metros paji'i. Pa̱i cue̱cueyeje̱ pa'iopi hui̱ñaëje cue̱cueye sëte jạje paji'i.

18 Jaspe hue'yosi quë̱na pë̱api nesico paco'ë, tëhuopa. Cui'ne i̱ti daripëpi orore pase'e nesico paco'ë, sa ña etoja̱icorepa. 19 Tëhuo pa quëco pa quë̱na pë̱a cato coa si'a de'o quë̱na pë̱api ëja de'huase'e paji'i. Iyepi du'ru huëo hue̱'ña cato, jaspe hue'yosi quë̱na, cayaye aco zafiro hue'yosi quë̱na, toasọñe aco ágata hue'yosi quë̱na, cajese'e aco esmeralda hue'yosi quë̱na, 20 Cinco aco onice hue'yosi quë̱na, seis aco cornalina hue'yosi quë̱na, siete aco crisólitopi hue'yosi quë̱na, ocho aco berilo hue'yosi quë̱na, nueve aco topacio hue'yosi quë̱na, diez aco crisoprasa hue'yosi quë̱na, once aco jacinto hue'yosi quë̱na, doce aco amatista hue'yosi quë̱na paji'i. 21 Doce eta sa'noa cato doce perlaspi nese'e paji'i. Pa'ina, te'e perlapi te'e eta sa'ro tëhuocore nesico paji'i. Ëja ma'arepa cato orore pase'e nesicopi sa ña etoja̱icorepa paco'ë.

22 Ja̱ daripë ti peopi, Maija'quëre se̱ huë'e. Me neni pa'ico'ni, ja̱re i̱ Maija'quë si'aye pa'ire papi, cui'ne Yëi ñamapi cọni huë'eje̱ pa'iohua'i pa'ito. 23 Ja̱ daripë cato ë̱së, cui'ne ñañë miacaiye peoji. ¿Me neni ja̱ohua'i miacaiye'ni? Tsoe Maija'quëpi de'oyerepa miato, cui'ne i̱ Yëi ñamapi cọni toa tsë̱opëje̱ pa'ipi miato. 24 Huasosi yejaña pa'icohua'i cato ja̱ daripë miacaiyeja̱'a cu'ija̱'cohua'i a'ë. Cui'ne pa̱i ëjaohua'ipi i̱ohua'i de'oyere i̱ona i̱sija̱'cohua'i a'ë. 25 I̱o eta sa'noa si̱oñe ti peosipi mu'se, cui'ne ja̱ro cato ñamije peosipi. 26 I̱ona sajë i̱sija̱'cohua'i a'ë, iye yeja pa'icohua'i Maija'quë de'o necaise'ere i̱ñoñere, cui'ne pa̱i yejaña ëjaërepa cajë de'oyerepa sehuojë pa'iyere. 27 Ja̱ro cato cacaye peoji, si'si nese'e, ai co'ayerepa yo'ocohua'i, pa̱nita'a cosocohua'ije̱. Ja̱ro cato cacaja̱'cohua'i a'ë, i̱ohua'i mami Yëi ñama tse̱co pa'i toya pë̱pë̱na toyasicohua'ise'e.

22

1 Ja̱ maca hui̱ñaëpi i̱ñopi, co'sija'i tsiayapi pa'iye i̱si ocose'ere. Ja̱je pa'iopi Maija'quë cui'ne Yëi ñama ñu'i hue̱'ñapi etapi. 2 Cui'ne ja̱ eta ñapi jai daripë ëja ma'a jopore pare paji'i. Cui'ne tsiaya tẹ̱'tëpañare pa'i sọquë ñëapi nëcahuë. Te'e ọmetëcahuë quë̱icohua'ipi ñañë ñape quë̱ico paji'i. I̱o ja'o cato yejaña pa'icohua'ire jujuye paji'i. 3 Ja̱ro cato peosipi, co'aye pa'ise'e. Maija'quë cua̱ñe ñu'ico cui'ne Yëi ñama cua̱ñe ñu'ico ja̱ daripëre paji'i. Pa'ina, i̱ jo'yapi i̱te ñajë sihuaja̱'cohua'i a'ë, Ë̱jaëre pare sëte. 4 I̱ tsiare pare ñaja'cohua'i a'ë. Ñajë cui'ne i̱ mamire i̱ohua'i tsia ti̱ñare pana toyase'e hue'eja̱'cohua'i a'ë. 5 Ja̱ro cato peosipi, ñami. I̱ote pa'icohua'i cato toa tsë̱o pë miañere co'ema'pë pa'ija̱'cohua'i a'ë. ¿Me neni co'eye'ni? Ja̱re i̱pi Maija'quë Ë̱jaëre papi miacai pa'ija̱'quëre. Cui'ne

iohua'ipi Maija'quë ja're coni je'nëna carajaiñe peoyerepa pa'ija'cohua'i a'ë.

Jesucristo Daiye Ja'yere Pa'iji

6 Ja maca huiñaëpi capi, yë'ëre:
"Iye coca cato nuñere pa'ë. Cui'ne itina quëco pajë pa'iyere pa'ë. Jare
ipi Ëjaë Maija'quë i joyore jëjo saopi, ite quëacaicohua'ire yequë mu'se
pa'i ja'ñe quëaja'quëpi caquë. Yureta'a i huiñaëre jëjo daopi, i jo'yare
quëaja'quëre yure maca esa yo'o huëo ja'ñere.
7 ¡Yë'ëpi esa daija'quë a'ë!"
Sihuaquë pa'ija'quë api, iye toya pëpë yequë mu'se yo'o ja'ñere
quëayere asaquë yo'oquë pa'iquë cato.
8 Yë'ë Juanpi itire ñaquë, cui'ne iyere asahuë. Ja ñaquë asa tëjisi maca
yë'ëre iñosiquë huiñaë quëo yë'quë macana do're ja'ruhuë, ite ëjaëre papi
caquë sihuaquë yo'ose'e caquë. 9 Jaje yo'oquëna, ipi capi, yë'ëre:
"Maija'quëre necaiquë a'ë. Më'ëje pa'i a'ë. Cui'ne më'ë ja're aco-
hua'i i coca quëacaicohua'ije pa'i a'ë. Coa si'aohua'i iye toya pëpëna
toyase'ere de'oye sehuocohua'ije pa'i a'ë. Maija'quë necaicohua'ipi pani
Maija'quëni jaje sihuaquë yo'ojë'ë."
10 Cui'ne yequeje capi:
"Iye toya pëpëre tsioma'ë pa'ijë'ë, si'aohua'ipi ñajajë caquë. Yequë
mu'se tëto sai ja'ñere iye toya pëpëna toyase'ere, iti case'e huëo maca
ti'a tëjiji. 11 Na'i huesësicoa. Jaje pa'ina, coa ñajë'ë, co'aye yo'oquë
jare co'ayere yo'oquë pa'ijaquë, si'si nesiquë jare si'si pa'ijaquë. Jaje
pa'isiquëta'are de'oquë cato jare de'oquë pa'ijaquë. Maija'quëna i pa'iye
isi huesosiquë cato, jare i ja're pa'i huesëja'quë.
12 Yë'ëpi esa daija'quë a'ë. Dai dayë, cui'ne isija'a co'amañaje. Pai ñapere
isija'quë a'ë, i yo'ose'eje pa'ye. 13 Yë'ë a'ë, si'anë pa'iquëpi pa'iyë. Yë'ë a'ë,
du'ru aquërepa, cui'ne tëjiquërepa, iti huëosiquë cui'ne saoquërepa."
14 Sihuacohua'i pa'iyë, iohua'i caña de'oye jojacohua'ipi. Jaohua'ipi
pa'i soquë yë ayere de'oye ocueye pa'iji. Cui'ne jai daripë eta sa'noaja'a
de'hue cacaye pa'iji. 15 Jaje pa'iquëta'are, hue'sena pëaja'cohua'i a'ë, tiro
yo'ocohua'i cato, paire dahuë necohua'i, yequë nomiore yo'ocohua'i,
paire huani jeocohua'i, pai de'huase'ere ëjare pa'ë cajë yo'ocohua'i,
cui'ne cosoyere oijë cosocohua'i.
16 "Yë'ë Jesupi yë'ë huiñaëre jëjo saohuë, sehuosicohua'i tsëcare si'aye
quëaja'quëre. Yë'ë a'ë, David tsëcapë aquë. Yë'ë a'ë, ñata tomesi macarepa
miacai ma'ñocorepa."
17 Maija'quë joyopi cui'ne Yëi ñama nëjopi coni cayë:
"Daijë'ë. Jaje daijë'ë cayere asani cui'neje cajë'ë. Oco ëa ju'iquë pani
dani ucujë'ë, pa'iye isi ocore pare ti curi do'i peoyerepa."
18 Yë'ëpi si'aohua'ire du'ru quëa nëoñë, iye toya pëpëna Maija'quë
yequë mu'se yo'o ja'ñe toyase'ere asacohua'ire. Jaje pa'ina, paipi iye
case'ere ai seña maca se mëocaisiquë pa'ito, Maija'quëpi iteje ai yo'oyere
se mëocaija'quë api, iye toya pëpë toyase'e ayepi. 19 Iye toya pëpë
ayere, yequë mu'se pa'i ja'ñere quëaquë toyase'ere a'ri maña nejocatu
iti nejocaisiquëreje Maija'quëpi pa'i soquë yë ocueye peoyë. Cui'ne de'o
daripëna cacaye peoyë. Iye toya pëpë cato quëaji, ja pa'i oco ayere, cui'ne
ja de'oyerepa daripë ayere.
20 Iye yo'o ja'ñe quëasiquëpi caji: "Yë'ëpi esa daija'quë a'ë." Jaje
pa'ija'quë. ¡Daijë'ë, Ëjaë Jesús!

21 Mai Ëjaë Jesucristopi mësarute si'aohua'ire i̱ oiyepi ñacai paja̱'quë.
Jąje pa'ija̱'quë.